ספר
זהר חדש

על פרשיות התורה והמגילות: שיר השירים, רות ואיכה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי

והוא קובץ מאמרים שהושמטו מספרי הזהר המודפסים ומצאום בכתבי יד. והחכם המקובל ר' אברהם הלוי זצ"ל מעיר הקודש צפת ת"ו סדרם לפי פרשיות התורה כמ"ש בהקדמת המו"ל מדפוס שאלוניקי יע"א שנת אשכל (שנ"א)

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. תחל מענינים הפשוטים עד המקומות הסתומים ביותר. ואינו מניח אף מלה אחת בלי פירוש. ומלבד אותם המקומות שבספר הזהר. העוסקים בחכמת הקבלה. הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות. שצריכים לאריכות יתרה. הוקבע מקומם במראות הסולם.

מסורת הזהר

מראת מקומות לענין המדובר. שנמצא בג' חלקי הזהר. תקוני זהר. זהר חדש ותקונים חדשים.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שבאו בדפוסים הקודמים משנת שי"ח עד הנה.

לוח השואת הדפים

משוה הדפים בתקוני זהר. זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים. להדפים שב„מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')"

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה. הוספנו את הספרים

א. פתיחה לחכמת הקבלה

ב. פתיחה לפירוש הסולם

חלק כ

מפרשת יתרו עד האזינו

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים „פנים מסבירות" ו„פנים מאירות" על עץ חיים מהאריז"ל „תלמוד עשר ספירות" ט"ז חלקים, „בית שער לכונות" וספר „האילן הקדוש"

האדמו"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוקל"ה

בעיה"ק ירושלים תובב"א

לוח ראשי תבות וקיצורים

א) א״א: אריך אנפין, אי אפשר. אבי״ע: אצילות, בריאה יצירה עשיה. אב״א: אחור באחור. אדה״ר: אדם הראשון. או״א: אבא ואמא, אחד ואחד. אוה״ע: אומות העולם. או״ח: אור חוזר. או״י: אור ישר. א״י: ארץ ישראל. או״מ: אור מקיף. או״נ: אריך ונוקבא. או״פ: אור פנימי. אחב״פ: אחור בפנים. אח״ז: אחר זה. אח״כ: אחר כך. אח״פ: אותן חוטם פה. א״כ: אם כן, אמ״ר: אור מים רקיע. אע״ג: אף על גב. א״ס: אין סוף. אצ״ל: אין צריך לומר. א״ק: אדם קדמון. ארגמ״ן: אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל. ארמ״ע: אש רוח מים עפר. אשל״י: אדום שחור לבן ירוק. אתעד״ל: אתערותא דלעילא. אתעדל״ת: אתערותא דלתתא.

ב) בא״ד: באמצע דיבור. באד״ר: באדרא רבא. באדר״ז: באדרא זוטא. בג״ה: בינה גבורה הוד. בג״ד: בנין דא. בג״כ: בנין כך. בדו״ר: בדחילו ורחימו. ביהמ״ק בית המקדש. בוצד״ק: בוצינא דקרדנותא. בחי׳: בחינה. בי״ע: בריאה יצירה עשיה. בחי״ד: בחינה ד׳. בכ״מ: בכל מקום, בכמה מקומות. במ״א: במקום אחר. במ״ר במדרש רבה. ב״נ: בר נש. ב״ן: הוא מספר שם הויה במילוי ההין. בס״ד: בסייעתא דשמיא. בספרא דצניעותא. בסו״ה: בסוד הכתוב. בע״א: בענף א׳ בס׳: בספר. בע״ה: בעזרת השם. בעה״ח: בעץ החיים. בעוה״ז: בעולם הזה. בע״כ: בעל כרחו. בע״מ: בעל מנת. ב״פ: ב׳ פעמים. בפ״ע: בפני עצמו. ב״ש: ב׳ שלישים. בשכמל״ו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת״ת: בתפארת.

ג) ג״א ג׳ אמצעיות. ג״כ: גם כן, גי׳: גימטריא. גו״ע: גולגלתא ועינים ג״ע אח״פ: גולגלתא עינים אוזן חוטם ופה. ג״ט קר״ע פ״ח: (ר׳ תיקוני רישא) גלגלתא לבנה, סלא דבדולחא, קרומא דאוירא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקיחו דעיינין, חוטמא. ג״ע: גן עדן. ג״ר: ג׳ ראשונות. ג״ת: ג׳ תחתונות. ד) ד׳: דף. דו״נ: דכר ונוקבא. דהו״ג: דהוד וגבורה. דט״ר: דט׳ ראשונות. דחז״ל: דברי חכמינו ז״ל. דכ״ז: דכל זה. דלפי״ז: דלפי זה. דנת״א: דנקודות תגין אותיות. דע״כ: דעל כן, דעל כרחך. דע״ס: דעשר ספירות. דעסמ״ב: דע״ב ס״ג פ״ה ב״ן. דפר״י: דפוס ישן. דצח״מ: דומם צומח חי מדבר. דת״י: דעת ת״ת יסוד.

ה) ה״ג: ה׳ גבורות. ה״ח: ה׳ חסדים. ההה״ד: ההא דכתיב. הי׳: היה. ה״מ: ה׳ מקיפין. הנ״ל: הנזכר לעיל. ה״ס: היא סוד. הק׳: הקדוש. הקב״ה: הקדוש ברוך הוא. ה״ר: ה׳ ראשונות. ה׳ ראשונה. השי״ת: השם יתברך. ה״ת: ה׳ תתאה. התפ״א: התפשטות א׳ התפ״ב: התפשטות ב׳.

ו) ואכ״מ: ואין כאן מקומו. ואכמ״ל: ואין כאן מקומו להאריך. ובעוה״ר: ובעונותינו הרבים. ובש׳ ובשער. ודו״ק: (ודייק). והמ״י: והמשכיל יבין. ונלע״ד: ונראה לפי עניות דעתי. וע״ד: ועל דא ועד״ז: ועל דרך זה. ו״ק: ו׳ קצוות. ועכ״ז: ועל(ועם) כל זה ו״ת: ו׳ תחתונות. ות׳: ותיקונים.

ז) ז״א: זעיר אנפין. זא״ז: זה אצל זה. זב״ז: זה בזה. זו״ן: זעיר ונוקבא. ז״ח: זהר חדש. ז״ל: זכרונו לברכה. זה לשונו. זל״ז: זה לזה. ז״מ: ז׳ מלכין. זמ״ז: זה מזה. ז״ס: זה סוד. ז״ע: זה ענין. זע״ז: זה על זה. ז״ת: ז׳ תחתונות,

ח) ח״א: חלק א׳ ח״ב: חלק ב׳. חמצי בה. חב״ד: חכמה בינה דעת. חג״ת: חסד גבורה תפארת. ח״ו: חס ושלום. חו״ב: חכמה ובינה. חו״ג: חסד וגבורה. חז״ל: חכמינו ז״ל. חח״ן: חכמה חסד נצח. ח״ס: חכמה סתימאה. חע״ה: חיי עולם הבא.

ט) טנת״א: טעמים נקודות תגין אותיות. ט״ס: ט׳ ספירות. ט״ר: ט׳ ראשונות. ט״ת: ט׳ תחתונות. טו״ר: טוב ורע.

י) י״ה: (ב׳ אותיות ראשונות דשם הויה). יו״ש: ימין ושמאל. יחנר״ן: יחידה חיה נשמה רוח נפש. י״ס: יוד ספירות. יצה״ר: יצר

לוח ראשי תבות וקיצורים

הרע. יצ״ט: יצר טוב. ישׂ״א: ימין שמאל אמצע. ישׂט״ת: ישראל סבא ותבונה. יתׂ״: יתברך יתעלה.

כ) כאו״א: כל אחד ואחד. כ״ג: כהן גדול. כד״א: כדא דאת אמרת. כה״ג: כהאי גונא. כ״ז: כל זה. כ״ח: כלי חיצון. כתר חכמה. כח״ב: כתר חכמה בינה. כחב״ד: כתר חכמה בינה דעת. כח״ב תו״מ: כתר חכמה בינה ת״ת ומלכות. כ״י: כנסת ישראל. כ״כ: כל כך. כמד״א: כמה דאת אמרת. כמו״ש: כמו שכתוב. כנז׳: כנזכר. כנ״ל: כנזכר לעיל. כ״ע׳ כתר עליון. כ״פ: כלי פנימי.

ל) ל״ג: לא רסינן. ל״ה: לבנת הספיר. לעסמ״ב: לע״ב ס״ג מ״ה ב״ן לעת״ל: לעתיד לבא. ל״ת: לא תעשה.

מ) מ״ב: שם מ״ב אותיות. מב״ד: משיח בן דוד. מ״ד: מיין דוכרין. מאן דאמר. מדה״ד: מדת הדין. מדה״נ: מדרש הנעלם. מדה״ר: מדת הרחמים. מ״ה: הוא מספר הויה במילוי אלפין מה״מ: מלאך המות. מה״ש: מלאכי השרת. מול״מ: מטי ולא מטי. מו״מ: מעלה ומטה. מ״ז: משנה ז׳. מכ״ש: מכל שכן. מ״ל: מנא לן. מל״ת: מצות לא תעשה. מ״מ: מכל מקום. ממ״נ: ממה נפשך. מ״ן: מיין נוקבין. מ״ע: מצות עשה. מע״ט: מעשים טובים. מרשב״י: מאמרי רבי שמעון בר יוחאי. מ״ש: מה שכתוב. משא״כ: מה שאין כן.

נ) נ״א: נוסחא אחרינא. נה״י: נצח הוד יסוד. נהי״מ: נצח הוד יסוד מלכות. ני״ק: ניצוצין קדישין. נ״ע: נקבי עינים. נק׳: נקרא. נ״ר: נפש רוח. נחת רוח. נר״ן: נפש רוח נשמה. נרנח״י: נפש רוח נשמה חיה יחידה. נת״א: נקודות תגין אותיות.

ס) ס״א: ספרים אחרים. סתרי אותיות. סטרא אחרא. ס״ג: (הויה במילוי יודין ואלף בואו). סו״ה: סוד הכתוב. ספי׳: ספירה. ס״ת: ספר תורה. סתרי תורה.

ע) ע״א: ענף א׳ עמוד א׳. ע״ב: (הויה במילוי יודין). עמוד ב׳. עבגע״מ: עור בשר גידין עצמות מוחא. ע״ג: ענף ג׳. ע״ד: על דרך. ע״ה: על דרך הכתוב. עד״מ: על דרך משל. עוה״ז: עולם הזה. עו״נ: עחיק ונוקבא. ע״ז: על זה. ע״ח: עץ חיים. עי״ז: על ידי זה. ע״י: עתיק יומין. על ידי. עי׳: עיין. עילאין. עי״מ: עיבור יניקה מוחין. ע״כ: על כן, עד כאן. עכ״ד: עד כאן דבריו. עכ״ל: עד כאן לשונו. עכ״פ: על כל פנים. ע״מ: על מנת. ע״ס: עשר ספירות. עסמ״ב: ע״ב ס״ג מ״ה ב״ן. ע״פ: על פי. עצה״ד: עץ הדעת. ע״ק: עתיקא קדישא. ע״ש: עיין שם. עש״ה: עיין שם היטב.

פ) פ״א: פרק א׳. פ״ב: פרק ב׳. פב״א: פנים באחור. פב״פ: פנים בפנים. פ״ג: פרק ג׳. פו״ח: פנימיות וחיצוניות. פי׳: פירוש. פלחה״ק: פתיחה לחכמת הקבלה. פמ״א: פנים מאירות. פמ״ס: פנים מסבירות. פרד״ס: פשט רמז דרוש סוד.

צ) צח״מ: צומח חי מדבר.

ק) קוש״י: קוצו של יוד. קלי׳: קליפות. ק״ק: קדשי קדשים. ק״ש: קריאת שמע.

ר) רה״ר: רשות הרבים. רה״י: רשות היחיד. רדל״א: רישא דלא אתיידע רח״ו: רחמים וויטאל. ר״ל: רצונו לומר. רמ״ק: רבי משה קורדיברי. רמ״ח: (מספר). רע״מ: רעיא מהימנא. רפ״ח: (כספר). רשב״י: ר׳ שמעון בן יוחאי. רשר״ד: ראיה שמיעה ריח דיבור. רת״ס: ראש תוך סוף.

ש) ש׳: שער. ש״א: שליש אמצעי שליש א׳. ש״ב: שער ב׳. שביה״כ: שבירת הכלים. ש״ג: שער ג׳. ש״ך: (מספר). שמרשב״י: שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. שנגל״ה: שורש נשמה גוף לבוש היכל. שנא״ן: (ד׳ חיות המרכבה). שור אריה נשר אדם. שס״ה: (מספר). ש״ע: שליש עליון. שצ״מ חנכ״ל: (ז׳ כוכבי לכת) שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה.

ש״ת: שליש תחתון.

ת) ת״ד: תיקונא דיקנא. תה״ר: תהומא רבא. תו״מ: תפארת ומלכות. ת״ז: תקוני זהר. ת״ח: תא חזי. תיקונים חדשים. תכ״ב: תלת כלילן בתלת. תע״ס: תלמוד עשר ספירות. תרי״ג: (כספר). ת״ש: תא שמע. ות״י: תפילין של יד. תש״ר: תפילין של ראש. ת״ת: תפארת.

זהר חדש

פרשת יתרו

מאמר למה נזכר נ׳ פעמים יציאת מצרים

א) א) **אנכי ה׳ אלהיך, בהאי פסוקא שאל רבי ייסא זעירא דמן חברייא מרשב״י, וא״ל, אית** א **לי למשאל שאילתא חדא מינך,** ב **ומכשכשא לי בלבאי, ואנא דחיל מלמשאל מינך. ואמינא, אי נשאל, דחילנא דילמא איתענש. אי לא נשאל, משבשא** ג **לי בלבאי. א״ל ר״ש, אימא.**

ב) **א״ל האי דקב״ה מדכר להון לישראל בכל אתר ואתר, אנכי ה׳ אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים.** ב) **אני ה׳ אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. מאי רבותא** ד **אוליף הכא. תנאה שלים הוא, הדא** ה **הוא דאמר לאברהם,** ג) **כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו׳ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. א״כ, למה לאדכרא להון מילתא דא בכל אתר ואתר.**

מסורת הזהר

א) (שמות כ) לך רמט שמות עו יתרו שעה שפה שצה תצ תקי בהשמטות ח״ב ד׳ רעו. ד״י ויקרא קעט קדושים עט בהר עו ואתחנן מא ת״ז ת״ל ד׳ עד. תל״ב ד׳ עו. תל״ט עט. תס״ג ד׳ צד: ז״ח ויצא אות ד ד׳ מא ט״ד מד ט״ב. ב) (ויקרא יט).

ג) (בראשית טו) לך תלז וישב קצה מקץ סז שמות כב אמור רלט ת״ז תל״ב ד׳ עו. תל״ט ד׳ עט:

חלופי גרסאות

א נוסח אחר ל״ג לי (דפוס מינקאטש). ב נ״א ומשבשא (דפוס סאלוניקי קראקא). ג נ״א ל״ג לי (דפוסים ראשונים). ד נ״א אלפא (דפוסים ראשונים). ה נ״א ל״ג הוא (דפוס מינקאטש).

הסולם

מאמר

מאמר למה נזכר נ׳ פעמים יציאת מצרים

א) אנכי ה׳ אלקיך: בפסוק הזה שאל **רבי ייסא הקטן מן החברים, מרשב״י, וא״ל יש לי לשאל שאלה אחת ממך, ודופקת לי בלבי, ואני ירא לשאול ממך. ואני אומר, אם אשאל אני מפחד אולי אענש. ואם לא אשאל, נבוך אני בלבי. א״ל ר״ש אמור. משבשא,** הוא מלשון **משובשת בגייסות (יבמות קכ״ב).**

(דפו״י דף ל״א טור א׳)

למה נזכר נ׳ פעמים יציאת מצרים

ב) א״ל האי דקב״ה מדכר וכו׳: **א״ל, זה שהקב״ה מזכיר את ישראל בכל מקום ומקום אנכי ה׳ אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. אני ה׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. איזה יתרון מלמדנו בזה. הלא תנאי שלם הוא, זהו שאמר לאברהם, כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו׳ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול. א״כ למה לו להזכיר להם הדבר בכל מקום ומקום.**

א״ל

ג) א"ל ת"ח ברי, [ו] קב"ה לא אתני עם אברהם, אלא דיפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים, ולא מתחות שעבודא דדחלא אחרא. דודאי ישראל כד הוו במצרים, אסתאבו, ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, [ז] עד דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקב"ה, אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין.

ד) ועוד, דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוכלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא [ח] עביד טיבותיה וחסדיה עמהון.

ה) ובג"כ תשכח באורייתא, חמשין זמנין יציאת מצרים, לאחזאה לכל בני עלמא, חסדא דעבד קב"ה עם ישראל, דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו, ואעיל לון לגו [ט] חילין דדכיו, דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו.

ו) ודא איהו דאנן מנן להו, מיומא טבא דפסחא. ואנן מנן יומי ושבועי, והא איתערו חברייא, מצוה לממני יומי, ומצוה למימני שבועי. כי בכל יומא אפיק לן מחילא דמסאבו, ואעיל לן בחילא דדכיו. [י]

מאמר ואתה תחזה

ז) כ ד) **ואתה תחזה מכל העם, בשית סטרין: בשערא דעל ריש, דאיהי**

מסורת הזהר

ד) (שמות יח) יתרו קצא קעו קפא אחרי מות ריג בנחס שכט ת"ז ת"ו ד' כב. ת"ע ד' קכא: ז"ח ד' לא ט"ב ט"ד.

חלופי גרסאות

ו נ"א מוסיף קב"ה אחזי (דפוס קראקא). ז נ"א אדהו (דפוסים ראשונים). ח נ"א עבד (דפוסים ראשונים). ט נ"א חיילין (דפוסים ראשונים). י בדפוס מונקאטש כתוב כאן עיין תקונא ל"ט. כ נ"א מוסיף עוד לפרשת יתרו (מונקאטש).

ואתה (דפוסים ראשונים) נ"א עוד לפרשת

הסולם

מאמר — למה נזכר ה' פעמים יציאת מצרים

ג) **א"ל ת"ח ברי** וכו': א"ל, בוא וראה בני, הקב"ה לא התנה עם אברהם, אלא שיוציא את ישראל מגלות מצרים, ולא שיוציאם מתחת שעבוד אלהים אחרים. כי ודאי כשישראל היו במצרים, נטמאו וטנפו את עצמם בכל מיני טומאה, עד שהיו שוכנים תחת מ"ט כחות הטומאה. והקב"ה הוציאם מתחת השעבוד של כל אלו הכחות.

ד) **ועוד דאעיל יתהון** וכו': ועוד. שהביאם במ"ט שערי בינה, שכנגדם דשערי טומאה. מה שלא התנה עם אברהם אלא להוציאם ממצרים, והוא עשה טובו וחסדיו עמהם, להוציאם ממ"ט שערי טומאה, ולהכניסם במ"ט שערי קדושה.

ה) **ובג"כ תשכח באורייתא** וכו': ומשום זה תמצא בתורה, חמשים פעמים יציאת

(דפו"י דף ל"א טור א')

מצרים, להראות לכל בני העולם, החסד שעשה הקב"ה עם ישראל, שהוציאם מאלו כחות הטומאה, והביאם לתוך כחות הטהרה, שהם חמשים שערי בינה.

ו) **ודא איהו דאנן** וכו': וזה הוא שאנו סופרים אותם, מ"ט שערי בינה, מיום טוב של פסח עד חג השבועות. ואנו סופרים ימים ושבועות, והנה העירו החברים, שמצוה לספור ימים, ומצוה לספור שבועות. כי בכל יום הוציאנו מכח הטומאה והביאנו כנגדו לכח הטהרה.

מאמר ואתה תחזה

ז) **ואתה תחזה מכל העם**: הינו שיחזה בשש בחינות, שהן, בשערות שעל הראש שהן מתתקנות על האזנים, במצח ובקוים שעל המצח

מתתקנא על אודנין. במצחא, בשרטוטין דמצחא. בעינין, ובקריצין דעל עיינין. באנפין, ובדיוקנא דאנפין. בחוטמא, דאיהי מתתקנא באורח מישר על פומא. בגופא, בקומה דיליה, ובשיעורא דיליה לכל סטר, לד׳ סטרין ולעילא ותתא. האי איהו תיקונא דאדם.

ח) ולזמנין איתקרי אריה, ולזמנין איהו דיוקנא דשור, ולזמנין דיוקנא דנשר.

ט) וכען צריך לפרשא, כיון דאיהו ייחוד דקב״ה בספירן, ׳ אמאי אתקריאו בדיוקנא דאדם, ובדיוקנא דאריה, ובדיוקנא דשור, ובדיוקנא דנשר.

י) אלא ודאי בזמנא דבעי למיעבד עבידתיה, ולאנהגא לישראל מ דאתקריאו במזלא דאדם, אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אדם, ואתקרי הוא אדם. ובזמנא דבעי לאנהגא לישראל נ לאינון דאתקריאו במזלא דאריה, אתלבש בדיוקנא דההיא חיה דאתקריאת אריה. והכי בגוונא דא בחיה דאתקריאת שור. וכן בגוונא דא בחיה דאתקריאת נשר. ובגוונא דא שכינתיה.

יא) ובג״כ אתקרי קב״ה באלין שמהן, וכל חילין *) דילהון. לית אתר, ולית בריה בעלמא, דלא שליט שמיה עליה, ואתקריאו בשמיה. כגוונא דא דיוקנא דאדם, ׳ שרייא ברישא. ה׳ ה׳ בעשר אצבען, ו׳ בגופא. וכגוונא דא בנשר, ׳ על רישיה ה׳ ה׳ על גדפוי. ו׳ על גופיה. והכי בכל חיה וחיה. וכן בכל מלאך ומלאך.

חלופי גרסאות

ל נ״א ל״ג אמאי (שאלוניקי קראקא). מ נ״א לאינון (קראקא). נ נ״א ל״ג לאינון (מונקאטש).

מאמר **הסולם** ואתה תחזה

המצח, בעינים ובשערות שעל העינים, בפנים ובצורת הפנים, בחוטם שהוא מתתקן בדרך ישר על הפה, בגוף, בקומה שלו, ובשיעור שלו לכל צד, לד׳ צדדים ולמעלה ולמטה. זה הוא תקון האדם. קריצין הוא מלשון ועושה תפיסת קורצין, שפירושו שערות (דברים רבה ב׳).

ח) ולזמנין אתקרי אריה וכו׳: ולפעמים נקרא הקב״ה אריה, ולפעמים הוא פני שור, ולפעמים הוא פני נשר.

ט) וכען צריך לפרשא וכו׳: ועתה צריך לפרש, כיון שהוא יחוד הקב״ה בספירות, למה נקרא בפני אדם, ובפני אריה, ובפני שור, ובפני נשר. דהיינו כמ״ש במרכבת יחזקאל (יחזקאל א׳).

י) אלא ודאי בזמנא וכו׳: ומשיב, אלא ודאי בזמן שירצה לעשות פעולתו ולהנהיג

דפו״י דף ל״א ט״א *) טור ב׳

את ישראל שנקראו במזל אדם, הוא מתלבש בצורת אותה החיה הנקראת אדם, והוא נקרא אדם. ובזמן שרוצה להנהיג את ישראל לאותם הנקראים במזל אריה הוא מתלבש בצורת אותה חיה הנקראת אריה. וכך כעין זה בחיה הנקראת שור, וכן כעין זה בחיה הנקראת נשר. ובאופן זה היא שכינתו.

יא) ובג״כ אתקרי קב״ה וכו׳: ומשום זה, נקרא הקב״ה באלו השמות, אריה, שור, נשר, אדם. וכל הצבאות שלהם, דהיינו המלאכים, אין מקום, ואין בריה בעולם, שאין שמו של הקב״ה, דהיינו השם הוי״ה, שולט עליה, ונקראים בשמו. כעין זה הוא בצורת אדם י׳ שורה בראשי. ה׳ ה׳, הן בעשר אצבעות. ו׳ הוא בגוף שלו. וכעין זה הוא בנשר, י׳ על ראשו. ה׳ ה׳ על כנפיו. ו׳ על גופו. וכך בכל חיה וחיה מארבע החיות, וכן בכל מלאך ומלאך.

ולית

יב) ולית נימא ברישא דלא שרייא ס בהם שם יהו"ה. ולית עשבא, דלא שרייא ע ביה שם יהו"ה. ושושנה, בתפוח דיליה שרייא י'. ובשרביט דילה ו'. בחמש עלין דלבר, וחמש דלגו, שרייא ה"ה. לאחזאה, דלית אפילו עשבא דלא אתברי בשמא דיהו"ה. דלא יימרון דאלוה אחרא ברא לון.

יג) לית בריה פ בעילאין ותתאין, דלאו אינון רשימין בשמיה, וכן בשכינתא צ בכל חד. ובג"כ אתקריאת שכינתא שושנה. ואתקריאת נשרא. פרה אדומה אילת. יונה. צפור. ק לית בריה דלא אתקריאת בשמיה, כד אתלבשא ביה, למיעבד פעולתיה.

יד) ובג"כ אתקריאת מעשה מרכבה. כד רכבת בההיא חיה דאיהי נשר, או שור, או אריה, או אדם. ושבחא דכלהו בריין דברא, איהו אדם, דאיהו דיוקנא דכל עלמא, ומכל בריין דאית בעלמא ובג"כ איהו חביב עליה מכל בריין.

טו) וכמה בני נשא אינון בדיוקנא דאדם מלגיו. ומלבר לא אית בהון ר אלא או עופא, או אריה, או שור, או חייא מאלין מזלות דאתקריאו בבני נשא. ואחרנין בהפוכא, אינון בדיוקנא דאדם מלבר, ולאו הכי מלגו. ועל דא הוו אמרין מ"מ, כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש. דאתחזי באנפוי דיוקנא דאדם, ומלגיו חיוא בישא.

טז) ובג"ד אמר קב"ה למשה, ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, מסטרא

חלופי גרסאות

ס נ"א בה (דפוסים ראשונים). ע נ"א בה (דפוסים ראשונים). פ נ"א דעלאין (קראקא). צ נ"א דכל (דפוסים ראשונים). ק נ"א מוסיף לית ליה (קראקא). ר נ"א ל"ג אלא (קראקא).

הסולם

מאמר

יב) **ולית נימא ברישא** וכו': ואין שערה בראש שאינו שורה בה השם הוי"ה. ואין עשב שאינו שורה בו השם הויה. כמו השושנה, בתפוח שלה שורה י'. ובשרביט שלה ו'. בחמשה עלים שבחוץ ובחמשה שבפנים, שורות ה' ח'. להראות, שאין אפילו עשב שלא נברא בשם הוי"ה. שלא יאמרו, שאל אחר ברא אותם.

יג) **לית בריה בעלאין** וכו': אין בריה בעליונים ובתחתונים, שאינה רשומה בשמו, וכן כל אחד רשום בשכינה. ומשום זה נקראת השכינה שושנה, ונקראת נשר, פרה אדומה, אילת, יונה, צפור. אין בריה שלא תהיה נקראת בשמו, כשהוא נתלבש בה לעשות פעולתו.

יד) **ובג"כ אתקריאת מעשה** וכו': ומשום זה נקראת השכינה, מעשה מרכבה,

(דפו"י דף ל"א טור ב')

ואתה תחזה

בעת שהיא רוכבת באותה החיה הנקראת נשר, או שור, או אריה, או אדם. והמעולה מכל הבריות שברא, הוא האדם, שהוא צורה כוללה מכל העולם, ומכל הבריות שיש בעולם, ומשום זה הוא חביב עליו מכל הבריות.

טו) **וכמה בני נשא** וכו': וכמה בני אדם הם בצורת אדם בפנימיותם, ומבחוץ אין בהם אלא, או עוף, דהיינו נשר, או אריה, או שור, או חיה מאלו המזלות שנקראים בהם בני אדם. ואחרים הם בהיפך, שהם בצורת אדם מבחוץ, ואינם כן מבפנים. ועל זה היו אומרים בעלי המשנה, כל מי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש. דהיינו שבפניו נראה צורת אדם, ומבפנים הוא חיה רעה.

טז) **ובג"ד אמר קב"ה** וכו': ומשום זה אמר הקב"ה למשה, ואתה תחזה מכל העם אנשי

דאברהם. יראי אלהים, מסטרא דיצחק. אנשי אמת, מסטרא דיעקב. שונאי בצע, מסטרא דדוד. דאיהו רגלא רביעאה, ועלייהו שרייא יהו"ה.

יז) ושמת עליהם שרי אלפים, מסטרא דא' מן אדני. שרי מאות, מסטרא דאת ד', דאינון ארבע מאה שנין דמצרים ש בקרא. נ', שרי חמשים. י', שרי עשרות.

יח) ואנא בעינא לפרשא, גופא בתמניא תיקונין אלין, בגין דאית לון יסודא מהאי קרא. אע"ג דר"ש לא פריש אלא בשתא אנפין. ורזא דתמנייא אנפין ת אלין, ברזא דיאהדונה"י.

יט) ואלין אינון ח' תיקונין לגבייהו. ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל. בראייה. בעיינין, ובקריצין דילהון, ובגוונין דילהון, בעמיקו דילהון, באריכו דילהון, ובקמיטו דילהון. הכא רזא דחיה דאיהו אריה, חסד פעיל ביה. ואריה דא מיכאל. בהיפוך אתוון א אריה, תשכח ליה ראיה.

כ) ב יראי אלהים בשמיעה דאודנין, ובשערא דתלייא מרישא עלייהו ג ושמיעה איהי חיה דאתקריאת שור. שערא איהי דינא. וכמה נימין תליין מינה,

חלופי גרסאות

ש ה"ג הסלם נ"א ל"ג בקרא (הגהות כת"י בדפוס ויניציא) נ"א מוסיף דדמייא בקרא (דפוסים ראשונים) נ"א דרמיזא בקרא (דפוס מונקאטש). ת נ"א מוסיף אלין אינון (קראקא). א נ"א ל"ג אריה (קראקא). ב נ"א ל"ג יראי (מונקאטש) נ"א והאי (דפוסים ראשונים). ג נ"א ושמיה (קראקא).

הסולם

מאמר ואתה תחזה

אנשי חיל, מצד אברהם, שהוא חסד. **יראי אלקים**, מצד יצחק, שהוא גבורה. **אנשי אמת**, מצד יעקב, שהוא תפארת. **שונאי בצע**, מצד דוד, שהוא מלכות. שהוא רגל רביעית של הכסא העליון, אל הבינה, שחג"ת דז"א הם ג' רגלים, והמלכות רגל רביעית, ועליהם שורה **הויה**. שאברהם יצחק יעקב הם יה"ו. ודוד הוא ה' אחרונה.

יז) **ושמת עליהם שרי** וכו': ושמת עליהם **שרי אלפים**, שהם מצד הא' של **אדני**. **שרי מאות** מצד **אות ד'** שבאדני. שהם ארבע **מאות שנה**, דגלות מצרים, שבכתוב. דהיינו ומושב בני ישראל וגו'. **נ'** שבאדני, הוא **שרי חמשים**. **י'** שבאדני', הוא **שרי עשרות**.

פירוש. כי ד' אותיות אדנ"י ה"ס חו"ב תו"מ, אשר ספירות שבחכמה הם בסוד אלפים, וע"כ הא' דאדנ"י רומזת על שרי אלפים. וספירות דבינה הם בסוד מאות, וע"כ הד' רומזת על שרי מאות. וספירות דת"ת, שהוא ז"א הוא בסוד עשרות, וחג"ת נ"ה שלו הם נ'. וע"כ הנ' רומזת על שרי חמשים. והספירות

(דסו"י דף ל"א טור ב')

דמלכות הם בסוד יחידות, ועשר ספירות שלה הן עשרה, וע"כ רומזת על שרי עשרות.

יח) **ואנא בעינא לפרשא** וכו': ואני רוצה לפרש הגוף בשמונה תקונים אלו, דהיינו בד' אותיות הוי"ה ובד' אותיות אדנ"י הנ"ל, **משום שיש להם יסוד בכתוב הזה**, של ואתה תחזה. כנ"ל. **אע"פ שר' שמעון לא פירש אלא בששה פנים** (כנ"ל אות ח'). וסוד של שמונה פנים אלו הם בסוד יאהדונה"י. שהם הויה אדנ"י בשילוב.

יט) **ואלין אינון ח' תקונין** וכו': **ואלו הם אליהם שמונה תקונים: ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל. בראיה**, דהייט בעינים ובשערות שלהן, שעל העינים. **ובצבעים** שלהן, בעומק שבהן באורך שבהן ובהתקמטות שבהן. כאן הוא סוד החיה שהיא אריה. **חסד** פועל בה. ואריה, זהו מיכאל. ואריה ה"ס ראיה, כי **אריי"ה** בהיפוך האותיות, תמצא **ראיי"ה**.

כ) **יראי אלקים בשמיעה** וכו': אפו ב', **יראי אלקים**, בשמיעה של האזנים, **ובשערות ראש התלויות עליהן. ושמיעה**, היא **החיה הנקראת שור. שערות הוא דין. וכמה**

שערות

דאינון צבא השמים. קיימין על ד בי דינא רברבא, דאיהי גבורה לשמאלא, דפעולתה בחיה דאיהי שור, ודא גבריאל.

כא) ובצלותא, צריך לבערא לון ה מן בתר אודנין, דלא ו יהון מכסין תערין דשמיעה, ז לאעלא בהון צלותא. ואם לאו, אתקיים ביה קרא, ח) אז יקראנני ולא אענה. ובזמנא דשמיעה איהי פנויה מאלין דינין, אתקיים ביה ט) אז תקרא וה' יענה.

כב) אנשי אמת, בדיוקנא דחוטמא, דאיהו רוחא דקודשא, ודא תפארת איהו חוטמא, חותם אמת. יעקב שלימא. תרין אנפין אית ליה לקבל לא"ה ורח"ל. ואלין אינון אנפוי דרחמי, כלילן חיור וסומק, מסטרא דחסד וגבורה.

כג) מצחא *) מתתקנא עלייהו, דאיהו בינה, בכמה שרטוטין, דאינון אורחין דימא דאורייתא. עלייהו איתמר י) כל אורחות ה' חסד ואמת. מאי ניהו דעביד אורחין אלין, דאינון שרטוטין דמצחא. דא מוחא, דאיהו חכמה. ואלין שרטוטין, אינון תלתין ותרין שבילין דימא דאורייתא.

כד) וחיה דרכיב עליה תפארת, דא נשר. ההי"ד, יא) דרך הנשר בשמים.

מסורת הזהר

ה) (משלי א) ת"ז תי"ח ד' לה. תמ"ג ד' סב. ו) (ישעיה נח) ספודי תרכו כי תצא קמד ת"ז בהקדמה ד' ט. תי"ג ד' כח: תי"ח ד' לג: תי"ט ד' מה. תי"ט ד' קיט. ת"ע ד' קיט: ז) (תהלים כה) אדרא רבא לג קצו אדרא זוטא קכז ת"ז ת"ע ד' קכה. ח) (משלי ל) ב"ב עט יתרו רעט האזינו רלח תק"ח צז ט"ב קב ט"א קג ט"ב.

חלופי גרסאות

ד נ"א ל"ג בי דינא (קראקא). ה נ"א ל"ג מן (קראקא). ו נ"א ל"ג יהון (קראקא). ז נ"א לא עלה (קראקא).

הסולם

מאמר

שערות תלויות בה, שהן צבא השמים העומדים על בית הדין הגדול, שהוא **גבורה** לשמאל, שפעולתה היא בחיה, שהיא שור, וזהו גבריאל.

כא) **ובצלותא צריך לבערא** וכו': ובתפלה צריך לפנות את השערות מאחורי האזנים, שלא תכסינה את שערי השמיעה, שתכנס בהן התפלה. ואם לא, מתקיים בו הכתוב, אז יקראונני ולא אענה. ובזמן שהשמיעה היא פנויה מדינים אלו, מתקיים בה, אז תקרא וה' יענה.

כב) **אנשי אמת בדיוקנא** וכו': אפן ג'. **אנשי אמת**, בצורת החוטם, שהוא רוח הקדש, והוא **תפארת**, הוא חוטם מלשון חותם, דהיינו חותם אמת. החוטם ה"ס יעקב השלם, שהוא תפארת, ויש לו ב' פנים כנגד לאה ורחל, דהיינו כנגד ב' מלכיות דז"א, שהמלכות שלמעלה מחזה נקראת לאה, ומלכות שלמטה מחזה נקראת רחל. וכן בראש, החוטם הוא כנגד יעקב שהוא ז"א, ופן הא' הימני הוא

(דפו"י דף ל"א ט"ב *) ט"ג)

ואתה תחזה

כנגד לאה, ופן השמאלי הוא כנגד רחל. גם אלו הם פנים של רחמים, הכוללים חסד ודין, שהם לבן ואדום, מצד החסד והגבורה. אשר פן הא' הוא חסד, ופן הב' הוא גבורה.

כג) **מצחא מתתקנא עלייהו** וכו': המצח, מתתקן עליהם, על ב' הפנים והחוטם, שהוא בינה, הוא מתתקן בכמה קמטים הנעשים כמו קוים על המצח, שה"ס הדרכים של ים התורה, שעליהם נאמר, כל אורחות ה' חסד ואמת. מי הוא שעושה דרכים אלו שהם קוי המצח, זה הוא המוח, שהוא חכמה, ואלו קוי המצח הם ל"ב שבילים של ים התורה. שהוא בינה.

כד) **וחיה דרכיב עליה** וכו': **והחיה שהתפארת**, שה"ס החוטם, רוכב עליו, זהו **נשר**. ז"ש, דרך הנשר בשמים. וזהו אוריאל. והמוח והמצח שהם חכמה ובינה, וב' הפנים, שהם חסד וגבורה, שכולם הם על החוטם, שהוא תפארת, וז"א, הם, סוד ד' בתים של התפלין

דא אוריאל. ומוחא ומצחא, ותרין אנפין אלין, דכלהו על חוטמא. אלין אינון ארבע בתי דתפילין, דאינון על רישא דתפארת.

כה) וחוטמא דאיהו יעקב, איתמר ביה ט) ויפח באפיו נשמת חיים. ודא בינה, בן י״ה. משה רבינו איהו ליה כנשמתא דחיי.

כו) ל״ב שרטוטין דמצחא אלין, יא אחזיין רזא דל״ב אנפין, וגדפין דד׳ חיון דאינון ד׳ יב אנפין, וד׳ גדפין לכל חיה מאלין.

כז) יג דיקנא דאנפין, אינון נימין דלית לון סוף. יד ואחזיין על סבא דסבין דאיהו עילת העילות, דלית סוף לעלמין דתליין מניה.

כח) שונאי בצע, דא פומא, ואיהי מלכות. תרין שפוון דילה, מתתקנן עלה. ואינון נצח והוד. טו יסוד, דא איהו לשון למודים.

כט) וכלהו אזלין בקו המדה, דאיהו קו היושר, בין עיינין, בין אנפין, בין אודנין, וחוטמא, ומצחא, ושפוון. ואלין דלאו אינון בקו המדה, דנפקין מקו היושר, ודאי לאו אינון טז דיוקנין דלעילא, ולא שרייא שם יהו״ה עלייהו.

מסורת הזהר

ט) (בראשית ב) ב״ב ריב חיי שרה רא ויחי תקלד משפטים יב ויקרא שיו תזריע פא קטז נשא נב אדרא רבא שב ת״ז תכ״א ד׳ סג. תנ״ג ד׳ פז: תס״ג ד׳ צד: תס״ה ד׳ צו. תס״ו ד׳ צו: ז״ח בראשית תט תשלו ד׳ לד ט״ג נט ט״ג תק״ח ד׳ צו ט״א קו ט״ב קיז ט״א קיט ט״ב.

חלופי גרסאות

יא נ״א מחזיין (דפוסים ראשונים). יב נ״א גדפין (קראקא). יג נ״א דיוקנא (דפוסים ראשונים). יד נ״א ואתחזיין (דפוסים ראשונים). טו נ״א יה״ו (דפוסים ראשונים). טז נ״א דיוקנא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר התפלין שהם על ראש התפארת, שהוא החוטם. פירוש. החוטם ה״ס ז״א, שהוא תפארת. והתפלין שלו, שה״ס חכמה ובינה חסד וגבורה, שהם ד׳ מוחין שלו, ה״ס המוח והמצח שהם חו״ב, וב׳ הפנים שהם חו״ג.

כה) **וחוטמא דאיהו יעקב** וכו׳: והחוטם, שהוא יעקב, נאמר בו, ויפח באפיו נשמת חיים. וזו היא **בינה**, שהיא אותיות **בן י״ה**, כלומר, ז״א שהוא יעקב, נקרא בן י״ה, בעת שמקבל נשמת חיים לתוכו, שהוא אור הבינה. ומשה רבינו, שה״ס פנימיות הת״ת, **הוא** לחוטם, שהוא יעקב, **כמו נשמת חיים.**

כו) **ל״ב שרטוטין דמצחא** וכו׳: **ל״ב קוי המצח אלו, הם מראים סוד ל״ב פנים** וכנפים של ד׳ **החיות**, שהם ד׳ פנים, אריה שור נשר אדם, כנגד ד׳ אותיות הוי״ה, וד׳ כנפים, כנגד ד׳ אותיות אדנ״י, שיש לכל חיה מאלו ד׳ החיות. וד״פ שמונה הם ל״ב. כי המצח ה״ס בינה, המשפעת אל ד׳ החיות,

אתה תחזה וע״כ היא כוללת אותן בתוכה, בסוד **ל״ב קוי** המצח.

כז) **דיקנא דאנפין אינון** וכו׳: **הזקן** שבפנים, הן שערות שאין להן סוף, ומראות על זקן הזקנים שהוא א״א, שהוא עילת העילות שאין סוף לעולמות התלוים בו.

כח) **שונאי בצע דא** וכו׳: אפן הד׳. **שונאי בצע**, זה הוא הפה, שהוא **מלכות**, ב׳ שפתים שלה, מתתקנים עליה, שהם נצח והוד. והיסוד, זה הוא הלשון, שנקרא **לשון למודים.**

כט) **וכלהו אזלין בקו** וכו׳: **וכולם** הולכים בקו המדה, שהוא קו היושר, דהיינו קו האמצעי שהוא ביושר, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, **בין העינים, ובין הפנים, ובין האזנים, והחוטם, והמצח, והשפתים. ואלו** שאינם מתוקנים בקו המדה, שיצאו מקו היושר, ודאי שאין **הם צורות שלמעלה, ואין שם הוי״ה שורה עליהם.**

ל) **ובג"ד אמר למשה, ואתה תחזה וגו'. פומא** נ **ודאי סיומא דאדם, ודא מלכות. וחיה דרכיב בה,** ס **הוא רפאל. איהו אפר, איהו עפר דבי מקדשא, דאתנטיל מניה אדם. ובהפוכא אפר, איהו פאר, ודא איהו** ע **פארך חבוש עליך.**

לא) **הרי לך ד' תיקונין, דאינון ראיה, שמיעה, ריח, דבור. והאי דבור, מוגמן נטלין ליה נביאים, דאינון תרין שפוון. ודא איהו ודברתי על הנביאים.**

לב) **ועל אלין ארבע תיקונין, שרייא יהו"ה. וסליק לעשרה, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאינון עשר ספירין, דנהרין במוחא ובמצחא ובעיינין ואודנין ואנפין וחוטמא ופומא. מצחא ומוחא תרין. עיינין תרין. אודנין** ע **תרין. ואנפוי תרין. וחוטמא ופומא תרין. הא עשר.**

לג) פ **ד' תיקונין דלתתא, אדנ"י, ואינון עשיה בידין, נענוע בגופא, שימוש בברית מילה, הליכה ברגלים, והכא שיעור קומה. וצריך לאחזרא על כלהו.**

לד) **ואתה תחזה מכל העם, אנת אית לך לאסתכלא, ולא אחרא. דאנת איהו נהורא דאורייתא, לקיימא בך** כ **זכרו תורת משה עבדי. ואתה תחזה, ודאי בראיה דילך בעיינין, בגין דעיני כל אליך ישברו, ואנת יהיב לון את אכלם בעתו, דאיהי** צ **מיכלא דאורייתא, בגין דשמא דילי נהיר בעינך, ובכל תיקונין דילך.**

מסורת הזהר

י) (יחזקאל כד) פנחס שלו **ת"ז** ת"ע ד' קל: בהשמטות ת"ו ד' קמד.: **תק"ח** ד' קא ט"ג.
כ) (מלאכי ג) תצוה לז **ת"ז** תס"ט ד' קיד. **ז"ח** בראשית אות שנד ד' לה ט"א ד"י.

חלופי גרסאות

נ נ"א מוסיף ודאי איהי (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג הוא (דפוסים ראשונים). ע נ"א ל"ג תרין (קראקא). פ נ"א ל"ג ד' (קראקא) ונ"א מוסיף ואית ד' (דפוס ויניציא). צ נ"א מכללא (קראקא). ונ"א מכלא (ויניציא).

הסולם

מאמר ואתה תחזה

ל) **ובג"ד אמר למשה** וכו': ומשום זה **אמר למשה, ואתה תחזה** מכל העם אנשי חיל ירא אלקים אנשי אמת שונאי בצע. שפירושם הוא כמו שנתבאר. **הפה הוא ודאי סיומו של אדם. שהוא מלכות. והחיה, שהפה רוכב עליה, הוא רפאל.** שיש בו אותיות **אפר**, והוא **עפר בית המקדש, שהאדם נלקח ממנו**, שה"ס הכתוב עפר מן האדמה. **ואפר בהפוך** האותיות הוא **פאר. וזה הוא, פארך חבוש עליך.** הרומז על בחינת המלאך רפאל.

לא) **חרי לך ד'** וכו': **הנה לך ד' תקונים, שהם, ראיה, שמיעה, ריח, דבור,** דהיינו חכמה בינה ת"ת ומלכות. **ודבור הזה, שהוא המלכות, לוקחים אותו משם הנביאים, שהם ב' השפתים,** דהיינו נצח. והוד, המכונים נביאים. **וזה הוא ודברתי על הנביאים.**

לב) **ועל אלין ארבע** וכו': **ועל אלו ארבעת התקונים שורה** השם הוי"ה, **הי'** היא (דפו"י דף ל"א ט"ג)

ראיה, **ה'** היא שמיעה, **ו'** היא ריח. **ה'** אחרונה היא דבור. שבמילוי שלו, **עולה לעשר אותיות, שהן יוד הא ואו הא. שהן עשר ספירות המאירות במוח ובמצח ובעינים ואזנים ובפנים ובחוטם ובפה. המצח והמוח הם שנים, העינים הן שתים, האזנים שתים, ופניו שנים, והחוטם והפה שנים, הנה עשרה.**

לג) **ד' תקונין דלתתא** וכו': עוד ארבעה אפנים, הם **ארבעה תקונים שלמטה** מהראש **שהם אדנ"י.** דהיינו בגוף, **שהם, עשיה בידים, נענוע בגוף, שימוש בברית מילה, הליכה ברגלים. וכאן שיעור קומה. וצריך לחזור על כולם,** על כל שמונת האפנים הנ"ל, ד' כנגד הוי"ה, ד' כנגד אדנ"י (כנ"ל אות י"ח).

לד) **ואתה תחזה מכל העם: אתה יש לך להסתכל ולא אחר. כי אתה הוא אור התורה**

מאמר ד' גווני עינא

לה) פתח ואמר, רבון העולמים, ברשו דילך אנא איעול לגלאה רזין טמירין דילך. ל) **גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך,** ק **לשבחא דכלה דילך, באלין תיקונין, ולכל אינון דתליין מינה. ואינון רשימין מינה, דאיהי תרעא דילך לאעלא בך, למחזי אפך, דאיהו תפארת. שופרא דילך,** ר **עלה איתמר** מ) **כלך יפה רעיתי,** נ) **הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי,** ש **דאינון מרקמין בגופייהו בגדפייהו, וברקימו דילהון אשתמודעין בשאר עופין.**

לו) ועוד כיונים, דלית בכל עופין מהימנא לגבי בעלה כיונה. עייניך גבהנין, מסתכלין באורח מישור לגבי בעלה. גדפוי דיונים, אלין כנפי עינא, די בהון פרחת יונה לגבי בעלה. יונים אתקריאו.

לז) מסטרא דחסר חוורין. וסומקין מסטרא דגבורה. וירוקין מסטרא *) **דתפארת. ואוכמין מסטרא דמלכות. דאיתמר בה** ס) **שחורה אני ונאוה.**

לח) חוורו דילהון, כמשכיות כסף. ואיהו כחוורו דשושנה. סומקי דילהון,

מסורת הזהר

ל) (תהלים קיט) חיי שרה ריט רכג תולדות ד קצ בהעלותך ס. מ) (שה"ש ד) בהשמטות ח"א ד' רנא: ד"י צו לא קנו קעו אמור לח שלח ו חקת כ פנחס קנה ת"ז תי"ג ד' כט. תכ"א ד' נב: ז"ח בראשית תקסט תקצו תק"ח ד' קח ט"ג. נ) (שם) ז"ח בראשית תקפב. ס) (שה"ש א) ב"ב ריג בהשמטות ח"א לז לא: ד' רנב: שמות רלג אחרי מות סא בלק קיד רל רלה כי תצא צב ת"ז תכ"ב ד' סו: תנ"ו ד' צ. ת"ע ד' קכב. קכד. קכה. ז"ח ד' לב ט"ב לג ט"ד לד ט"ב נב ט"א סח ט"ד סט ט"ב ט"ג ט"ד. ע ט"ב תק"ח צז ט"א קטז ט"א.

חלופי גרסאות

ק נ"א לשבחה בכלה (דפוסים ראשונים). ר נ"א עלך (דפוסים ראשונים). ש נ"א כאינון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

התורה, לקיים בך זכרו תורת משה עבדי. ואתה תחזה, ודאי בראיה שלך, בעינים שלך. משום שעיני כל אליך ישברו, ואתה צותן להם את אכלם בעתו, שהוא מאכל התורה. משום שהשם שלי, מאיר בעיניך ובכל התקונים שלך.

מאמר ד' גווני עינא

לה) פתח ואמר רבון וכו': פו"א, רבון העולמים, ברשותך, אני אבוא לגלות סידות הנסתרים שלך. **גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, לשבח הכלה שלך,** דהיינו השכינה, באלו התקונים, ולשבח לכל אלו התלוים ממנה, שהם רשומים ממנה, מהשכינה. שהיא השער שלך ליכנס אליך, לראות פניך שהוא תפארת. והיא היופי שלך, עליה נאמר כלך יפה רעיתי. הנך יפה עיניך יונים. כיונים ודאי, שהם מרוקמים בגופם בכנפיהם, וברקמות שלהם ניכרים הם משאר עופות.

(דפו"י דף ל"א ט"ג *) ט"ד)

ד' גווני עינא

לו) ועוד. כיונים דלית וכו': ועוד. עיניך יונים, פירושו, שעיניך הן כיונים: כי אין בכל העופות שיהיו נאמנים לבעליהם כמו יונה. עיניך יונים, היינו עינים בולטות לחוץ המסתכלות בדרך ישר לבעלה. כנפי יתה, אלו הן כנפי העין. שבהן פורחת היונה לבעלה. והן נקראות יונים. **גבהנין** פירושו בולטות מלשון גבוהות, דהיינו שהן גבוהות ויוצאות לחוץ מחוריהן.

לז) מסטרא דחסד חוורין וכו': **מצד החסד,** שהוא קו ימין, העינים הן לבנות. כלומר הלבן שבעין הוא חסד. **ואדומות מצד הגבורה,** שהוא קו שמאל. **וירוקות מצד התפארת,** שהוא קו אמצעי, **ושחורות מצד המלכות,** שנאמר בה, כשחורה אני ונאוה. כלומר, שהאדום יהירוק והשחור שבעין, הם מצד גבורה ות"ת ומלכות.

לח) חוורו דילהון כמשכיות וכו': ומפרש. הלבן שבהן, שבעינים, הן כמשכיות

כסף

כתפוחי זהב, ואיהו כסומקי דשושנה. ירוקא דילהון, כליל תרי גוונין. אוכמי דילהון, שפירו דאורייתא, דאיהי אוכמא שפירתא, כמה דאיתמר שחורה אני ונאוה.

א/לט) בגוון חיור, ת איהו יפה כלבנה. בגוון סומק, ברה כחמה. איומה כנגדלות, בתרין גוונין א אחרנין. רבון עלמא, באלין ד' גוונין, ב אהא מסתכל לשמך יהו"ה, ג דתפרוק לה.

ב/לט) ד ראה ה' כי הגדיל אויב דאיהו סמאל, דעיינין דיליה ה עקימין, וגוונוי חשיכין, ולא מסתכלין באורח מישר, למעבד טב בגלותא עם צדיקיא, אלא עם רשיעיא, דאינון ה עקימין באורחייהו ו בכלא. בנוי דנחש הקדמוני, דקטיל לאדם ולכל בריין דאתיין מניה.

מ) גוון חוור דעיינין דיליה, איהו נחש. גוון סומק שרף. גוון תליתאי, ירוק, ז כליל מתרווייהו, עקרב. גוון רביעאה אודם, צמאון אשר ח אין מים.

מא) כלהו גוונין דעינא דרשיעייא, קטלין. עלייהו איתמר ט) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. ובג"ד, אסור לעמא קדישא לאסתכל ברשיעייא. ואורייתא דילהון, צריך לאתכסאה מינייהו. ההי"ד, י) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום.

מסורת הזהר

ע) (איכה א). פ) (משלי כג) תולדות קנז שמות כא אמור רעח נשא קפה בלק שצז ז"ח ד' עא ט"ד סו ט"ג. צ) (תהלים קמז) משפטים שכז פקודי תשכג שמיני קיז אחרי מות רצח ת"ז תכ"ח ד' עב. תק"ח ד' קז ת"י

חלופי גרסאות

ת נ"א איהי (דפוסים ראשונים). א נ"א ל"ג אחרנין (קראקא). ב נ"א איהי אסתכל (דפוסים ראשונים). ג דתברו' (קראקא). ד נ"א עמיקין (ספרים ראשונים). ה נ"א עמיקין (ספרים ראשונים). ו נ"א בכלי דנחש ול"ב כנוי (קראקא). ז נ"א מוסיף דאיהו כליל (דפוסים ראשונים). ח נ"א מוסיף אין בו (קראקא).

הסולם

מאמר

כסף. שבסו"ה תפוחי זהב במשכיות כסף. והוא כלבן שבשושנה. דהיינו חסד. האדום שבהן, שבעינים, הוא כתפוחי זהב. והוא כמו האדום שבשושנה. דהיינו גבורה. הירוק שבהן, שבעינים, כולל ב' צבעים, הנ"ל, האדום והלבן. **השחור,** שבעינים, הוא יופי התורה, שהיא שחורה ויפה, דהיינו המלכות. כמ"ש, שחורה אני ונאוה.

א/לט) בגוון חיור איהו וכו': בצבע הלבן, היא יפה כלבנה. **בצבע האדום** היא ברה כחמה. איומה כנגדלות, היינו בב' צבעים אחרים. שהם הירוק והשחור. **רבון העולם. באלו ד' צבעים,** שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, אהיה מסתכל לשמך הוי"ה, שיה"ו ה"ס ג' קוין, וה' אחרונה ה"ס מלכות המקבלתם, **שתגאל אותה,** את השכינה.

ב/לט) ראה ה' כי הגדיל אויב: שהוא

(דפו"י דף ל"א ט"ד)

ד' גווני עיבור

סמאל. שהעינים שלו הן עקומות, **וצבעיו חשכים,** ואינן מסתכלות בדרך יושר, דהיינו לעשות טוב עם הצדיקים בגלות אלא שעושה טוב עם הרשעים שדרכם כולו עקום, שהם בניו של הנחש הקדמוני, שהרג את האדם, ולכל הבריות היוצאות ממנו.

מ) גוון חוור דעיינין וכו': צבע הלבן שבעינים שלו, הוא **נחש.** שהוא ימין דס"א, **צבע האדום** שבהן הוא **שרף.** שהוא שמאל דס"א. **צבע הג'** שבהן, הוא **ירוק הכולל** משניהם, מלבן ואדום, שהוא **עקרב.** והוא קו האמצעי דס"א, שהוא הלעומת דקו אמצעי דקדושה. **צבע הרביעי** שבהן, הוא **אדום,** שהוא **צמאון אשר אין מים.** שהוא הלעומת של המלכות דקדושה.

מא) כלהו גוונין דעינא וכו': כל צבעי העין של הרשעים, הורגים. עליהם נאמר, אל תלחם

מב) ס כמה דיונה צריכת נטירו מנץ. כגוונא דא צריכין נטירו, עיניך יונים דצדיקים, מעיינין דרשיעיא, דאינון ערב רב, בנוי דלילית רשיעתא, דאינון קשין למעבד טיבו עם עניי בני ישראל. ואינון עקימין בכל אורחייהו, בנוי דנחש הקדמוני, דאלין אינון זוהמא דהטיל חויא בחוה.

מג) הרי ארבע גוונין בישין לקטלא. וארבע גוונין אחרנין טבין לאחייא. תרין כרובי עינא, אינון נצח והוד. אלין אינון כנפי יונה. עין דא צדיק, איהו יונה ממש. דכר ונוקבא, אינון צדיק וצדק. מסטרא דצדיק אתקריאת יונה, מסטרא דתפארת אתקריא עין.

מד) נשר, הה"ד ק) דרך הנשר בשמים. דלא דחיל מעופא דעלמא, בגין דנשרא איהי מטרוניתא · עילאה, ושולטנותה ביומין טבין ושבתות. אבל יונה שולטנותה בשית יומי בראשית, ואיהי בגלותא לית לה מנוח לכף רגלה. בגין דבנוי דלילית, זוהמא דחויא, עלייהו איתמר ר) והמים גברו מאד מאד על הארץ, דאינון ישראל דאיתמר בהון ש) והיה זרעך כעפר הארץ. אינון מתגברין עלייהו בגלותא, בנשין שפירין, בבנין שפירין, בעותרא, בלבושין שפירין.

מה) וישראל עניים בכלא, אוכמא בכלא. בנוי כ דההוא דאיתמר בה. ת) אל

מסורת הזהר

ק) (משלי ל) לעיל כד. ר) (בראשית ז) ב"א רכט ת"ז תי"ג ד' כט. תל"ז ד' עח: ש) (בראשית כח) משפטים ריא אמור ע בהר טז יז פנחס נט. ת) (שה"ש א) בהשמטות ח"א ד' רנב: ד"י תזריע סב בלק קיד פנחס לט כי תצא ע ת"ז בהקדמה ד' ג: תכ"א ד' מט: תכ"ב ד' סה. תל"ז ד' עח. ת"ע ד' קלח. ז"ח כז ט"ג נא ט"ב נב ט"ב סט ט"ג ט"ד ע ע"א תק"ח ד' צז ס"א קטז ט"א.

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג כמה (קראקא). י נ"א ל"ג עלאה (קראקא). כ נ"א דההיא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמותיו. ומשום זה, אסור לעם קדוש להסתכל ברשעים. והתורה שלהם, של עם הקדוש, צריכה להתכסות מהם. ז"ש לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. וע"כ צריכים לכסות מהם המשפטים, שהם התורה.

מב) **כמה דיונה צריכת** וכו': כמו שהיונה צריכה שמירה מן הנץ, כעין זה צריכות העינים יונים של הצדיקים שמירה, מפני העינים של הרשעים, שהם ערב רב, בניה של לילית הרשעה, שהם קשים מלעשות חסד עם עניי בני ישראל, והם עקומים בכל דרכיהם, בניו של נחש הקדמוני, כי אלו הם הזוהמא שהטיל הנחש בחוה.

מג) **הרי ארבע גוונין** וכו': הנה ארבעה צבעים רעים בעיני רשעים, שהם להמית. וארבעה צבעים אחרים, שהם בעיני הצדיקים, שהם להחיות. ב' כרובי העין, דהיינו עפעפי העין, הם נצח והוד, ואלו הם כנפי

(דפו"י דף ל"א ט"ד)

ד' גוזני עינא

יונה. העין, זו צדיק, דהיינו יסוד, היא יונה ממש. צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם דכר ונוקבא. כמו תפארת ומלכות. מצד הצדיק, שהוא יסוד נקראת המלכות, יונה. ומצד התפארת, נקראת המלכות, עין.

מד) **נשר הה"ד דרך** וגו': **נשר**, ז"ש דרך הנשר בשמים, שאינו ירא מפני עופות העולם, משום שהנשר היא מלכה עליונה, דהיינו בינה, וממשלתה בימים טובים ושבתות, אבל יונה, היא מלכות, שממשלתה בששת ימי בראשית. והיא בגלות, אין לה מנוח לכף רגלה. משום שבניה של לילית שהם זוהמת הנחש, נאמר עליהם, והמים גברו מאד מאד על הארץ, שהם ישראל שנקראים ארץ, כי נאמר בהם והיה זרעך כעפר הארץ. הם מתגברים עליהם בגלות, בנשים יפות, בבנים יפים, בעושר, בלבושים נאים.

מה) **וישראל עניים בכלא** וכו': וישראל הם עניים בכל, הם שחורים בכל,

בניה

תראוני שאני שחרחורת, בגלותא. ואינון בנוי דההוא דאתמר ביה, א) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. אינון מתלבשין באינון לבושין, בגין אלין רשיעיא דמתגברין עלייהו בגלותא, דלא מסתכלין לון ל אלא בעינא בישא. ב) וערום ראה רעה ונסתר, מ כגון נח, והכי צריכים ישראל לאתכסאה מנייהו בגלותא, בלבושיהון, בנשיהון, בבניהון, בעותרא דלהון. ולאו למגנא אמרו מ״מ, דלית ברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין.

מו) ונחש ועקרב, אלין מומין דעינא. נ עיינין עקימין דבר נש, דלא מסתכלין באורח מישור, חויא, דאיהו נחש עקלתון תמן. בהאי לא ס תפיס ע כלל, מאינון דקו המדה פ בהו. עלייהו אתמר, ג) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונו. *) אע״ג צ דישראל אינון בגלותא, ק ופרנסי דרא אינון כגוונא ר דלבא, ועיני ישראל דהוו סנהדרי גדולה, כיון דאינון זונים ש ומשוטפין בזמה, לא תתורו אבתרייהו, ת דהא לית בהו מהימנותא.

מז) עיינין עקימין, רמאי איהו, ומפתי בני נשא בלישניה, כגון דפתי נחש לחוה. עץ הדעת טוב ורע איהו. אתחזי בפומיה ובמלוי טב, ולביה רמאי ביש,

מסורת הזהר

א) (ישעיה נ) וישב סו ויגש קח שמות שיא אחרי מות שכט חקת לו ואתחנן קלח אדרא זוטא קמד ת״ז בהקדמה ד׳ ג׳: ז״ח ד׳ לז ט״ג ט״ד. ב) (משלי כב) נח ריג ת״ז תל״ד ד׳ עז: תק״ח קיח ט״ב ט״ג. ג) (במדבר טו) תרומה תפב בהשמטות ח״ב ד׳ רעז. ד״י שלח לך שכד שלב ואתחנן עג ת״ז תל״ז ד׳ עה. ז״ח בראשית אות כ פג ד׳ מח ט״ב.

חלופי גרסאות

ל נ״א ל״ג אלא (דפוסים ראשונים). מ נ״א בגין נח והם (קראקא). נ נ״א ל״ג עיינין (קראקא). ס נ״א תפיק (קראקא). ע ה״ג הסלם נ״א מוסיף את כלל (ווינציא). נ״א אתכלייל (קראקא). פ נ״א ביה (דפוסים ראשונים). צ נ״א דאינון ול״ג דישראל (קראקא). נ״א דאינון ישראל (ווינציא). ק נ״א ל״ג ופרנסי דרא אינון (דפוסים ראשונים). ר נ״א דלב ישראל (קראקא). ש נ״א ומשתתפין (קראקא) נ״א ומשטטפין (ווינציא). ת נ״א והא דלית ליה (קראקא). ול״ג והא דאית בהו מהימנותא, ונ״א והא דאית ליה עיינין (קראקא) ונ״א והא דלית. ונ״א והא דאית ול״ג ליה (ווינציא).

הסולם

מאמר

בניה של אותה שנאמר בה, אל תראוני שאני שחרחורת, בגלות. שהיא השכינה. והם בניו של אותו שנאמר בו, אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם. הם, השמים, מתלבשים בלבושים אלו, משום אלו הרשעים המתגברים עליהם בגלות. שאינם מסתכלים בהם אלא בעין הרעה. וערום ראה רעה ונסתר. כמו נח שנסתתר בתיבה. וכך צריכים ישראל להתכסות מהם בגלות, בלבושיהם בנשיהם בבניהם בעושר שלהם. ולא בחנם אמרו בעלי המשנה, אין הברכה שורה אלא בדבר המכוסה מן העין.

מו) ונחש ועקרב אלין וכו׳: ונחש ועקרב הם מומים שבעין. עינים עקומות שבאדם, שאינם מסתכלים בדרך ישר, הנחש,

(דפו״י דף ל״א ט״ד *) דף ל״ב ט״א)

ד׳ גוזני עינא

שהוא נחש עקלתון, שם. באדם זה לא נתפש כלל מאותם שקו המדה בהם. כלומר שאין בו מבחינת קו האמצעי, שהוא סוד היושר שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל. עליהם נאמר, ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם וגו׳. אע״פ שישראל הם בגלות, ופרנסי הדור, שהם כמו הלב, ועיני ישראל, שהם סנהדרין גדולה, כיון שהם זונים ומשותפים בזמה, לא תתורו אחריהם, כי אין בהם אמתה.

מז) עיינין עקימין רמאי וכו׳: מי שיש לו עינים עקומות, הוא איש רמיה, ומפתה בני אדם בלשונו, כמו הנחש שפיתה את חוה. הוא עץ הדעת טוב ורע. בפיו ובדבריו נראה שהוא טוב, ובלבו רמיה ורעה. השמר מפניו.

עליו

איסתמר מניה. עליה אתמר, ד) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

מאמר עיינין חוורין

מח) חוורו דעיינין, מכסייא כל גוונין אחרנין. עיינין דילה אינון רברבין, גבהנין, ואיהו גבה לב, עליה איתמר ה) תועבת ה' כל גבה לב. כל טבין דעביד, למעבד ליה שם. ואיהי מאלין דאתמר בהון, ו) הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. אלין אינון דבונין בתי כנסיות א ובתי מדרשות מממוניהון. וכלא למעבד להון שם, ולא לשמא דה'. האי איהו ב גייפא, דיוקנא דחמור נואף איהו. אסתמר ברתך ג ואתתך מניה, אם יהא אושפיזך.

מט) ועוד, האי ב"נ משתדל כל יומי בכשוף, ואצלח בהון עם מלכין ושליטין. איהו מעונן ומנחש ומכשף. ואיהו רשימו דילה רשימו דחויא, ד במדה חוורא. ורושם חוור אית ליה ה בכתפוי, דמתמן אתנטיל ו נחש, ולית שערא על ההוא רושם. ומזליה דהאי ב"נ בכל מלה, חוורא. שערא דיליה חוור, והוא אריך קומה. ושערוי אריכין.

נ) ועיינין חיורין, מסתכלין באורח מישר. האי איהו מאריה דחסד, דאתיליד האי ב"נ ביומא קדמאה, בשעתא קדמאה, דמזליה טלה. וחיה דיליה אריה ביומא

מסורת הזהר

ד) (בראשית ב) ב"א רמו רפו תלג ויירא קיד קדושים קיב אמור שלח בהר סה ת"ז תכ"א ד' סו תכ"ב ד' סט: תנ"ג ד' פז: תנ"ו ד' צ: תס"ו ד' צז. תס"ז ד' צח. תס"ט ד' קא: קט. קיז: ז"ח בראשית מח תשעט ד' סב ט"ג. ה) (משלי טז) ת"ז תכ"ד ד' סט: ו) (בראשית יא) ב"א רכט נח שלט שמב שמות שטו.

חלופי גרסאות

א נ"א ומדרשות ול"ג ובתי (דפוסים ראשונים). ב נ"א וגופיה (קראקא). ג נ"א אם יהא אושפיזך ואתתך (דפוסים ראשונים). ד נ"א במרה (מונקאטש). ה נ"א בגדפוי (דפוסים ראשונים). ו נ"א נח (מונקאטש).

הסולם

מאמר

עליו נאמר, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

מאמר עיינין חוורין

מח) **חוורו דעיינין מכסייא** וכו': הלבן שבעין המכסה כל הצבעים האחרים. כלומר שהלבן שבהן שולט על הצבעים האחרים שבעינים, שהוא מרובה ביותר, והעיינים שלו הן גדולות, ובולטות לחוץ מחוריהן, הוא גבה לב. עליו נאמר, תועבת ה' כל גבה לב. כל הטוב שעושה הוא לעשות לו שם. והוא מאלו שנאמר בהם, הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. אלו הם הבונים בתי כנסיות ובתי מדרשות מכספם, והכל הוא לעשות לעצמם שם, ולא לשם ה'. איש זה הוא נואף. הוא צורת חמור נואף. אם הוא יהיה אורח שלך, תשמור בתך ואשתך ממנו.

(דפו"י דף ל"ב ט"א)

עיינין חוורין

ועינים לבנות אלו, הן הלעומת של עינים לבנות שמצד הקדושה, שיתבארו לפנינו (באות נ).

מט) **ועוד האי ב"נ** וכו': ועוד. אדם הזה, הנ"ל, חוזר כל ימיו אחר כשוף, ומצליח בו עם מלכים ומושלים. הוא מעונן ומנחש ומכשף. והוא, הרשימה שלו היא רושם של הנחש, במדת הלבן, שרושם לבן יש לו בכתפיו, שמשם ניטל הנחש. כלומר, שהנחש נמשך מרושם לבן ההוא, ואין שערות על אותו הרושם. ומזל אדם ההוא בכל דבר, הוא לבן. השערות שלו לבנות, והוא ארוך קומה. והשערות שלו ארוכות.

נ) **ועיינין חיורין מסתכלין** וכו': ואם יש למי, עינים לבנות, כלומר שהלבן שולט בהם, שהוא מרובה ביותר, ומסתכלות בדרך יושר. זה הוא איש החסד. אדם הזה נולד ביום

קדמאה, כל י״ב מזלות, וז׳ כוכבייא, אינון משועבדים לכוכבא דיליה, ולמזלא דיליה. והכי כל יומא ויומא כגוונא דא.

נא) האי ב״נ איהו חיור, מחוורו דנהורא דאתברי ביומא קדמאה. ה״ד, ז) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אתיליד בריש שעתא דיומא, יהא חכימא יתיר באורייתא. ויהא רישא דמארי מתיבתא. ואם אתיליד באמצעיתא דשעתא, יהא בינוני באורייתא. ואם בסופא דשעתא, יהא עני באורייתא. זנב לאריות, דאינון תלמידי חכמים.

נב) והאי איהו במזל ראוב״ן, דאיהו או״ר ב״ן, מסטרא דחסד. וסיהרא דאיהי מלכות, נטלא חוורו דנהורא. דמלכות איהי סיהרא מסטרא דחסד, יפה כלבנה. ואיהי חמה מסטרא דגבורה. ואיהי כוכב מסטרא דת״ת, ה״ד ח) דרך כוכב מיעקב. ואיהי נוגה מסטרא דנצח. ואיהי מאדים, מסטרא דהוד, דאתאדם בגבורה. ואיהי שבת, מסטרא דיסוד. שבתאי ז דמסטרא טבא איתמר ביה שבת.

נג) אבל מסטרא אחרא שבתא״י, ובזמנא דהאי שליט על עלמא אסתלק שבת, ח ואמרין אושפיזין דאינון נשמות יתירות, אי שבת.

מסורת הזהר

ז) (בראשית א) הקסה״ז קצח ב״א כח קסא שכב שמח ב״ב קמז קנג תולדות ע קפב ויצא שלט בהשמטות ח״א ד׳ רנב : רנו : רסג. רסד. ד״י בא נה משפטים קפג תרומה כו תיד תריט תרלט תשמו ספרא דצניעותא י ויקרא קעט צו מט שלח קנג פנחס תרכז ת״ז ת״ה ד׳ יט. ת״ח ד׳ לז : תע״ו ד׳ עא. ת״ל ד׳ עג : עד. : תל״ג ד׳ עז. תל״ו ד׳ עז : תל״ז ד׳ ע״ח : עט. תל״ט ד׳ עט : תמ״ב ד׳ פא : תס״ט ד׳ קח : ת״ע ד׳ קלו. ז״ח בראשית אות א שלב שמה שנא ד׳ לד ט״ב לו ט״ד עג ט״ג תק״ח ד׳ קט ט״ג קיב ט״ג קטו ט״ב ט״ג קטו ט״ב. ח) (במדבר כד) תרומה תתט בלק תקא כי תצא קטו אדרא זוטא קלב ת״ז בהקדמה ד׳ טו : תל״ז ד׳ עח ז״ח ד׳ נה ט״ב תק״ח ד׳ קג ט״ב.

חלופי גרסאות

ז נ״א ושטרא (דפוסים ראשונים). ח נ״א וסמכין (קראקא).

הסולם

מאמר

ביום ראשון, ובשעה ראשונה, שמזלו טלה. והחיה שלו היא אריה. ביום הראשון, כל י״ב מזלות וז׳ כוכבי לכת, משועבדים הם לכוכב שלו ולמזל שלו. וכן בכל יום ויום כמו זה.

נא) **האי ב״נ איהו** וכו׳: אדם הזה הוא לבן מלובן האור שנברא ביום הראשון, דמעשה בראשית, ז״ש, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. ואם נולד בתחילת השעה הראשונה של היום, יהיה חכם ביותר בתורה. ויהיה ראש לבעלי הישיבה. ואם נולד באמצע השעה, יהיה בינוני בתורה. ואם בסוף השעה, יהיה עני בתורה, זנב לאריות, שהם תלמידי החכמים.

נב) **והאי איהו במזל** וכו׳: וזה הוא

(דפו״י דף ל״ב ט״א)

עיינין חדרין

במזל ראובן, שהוא אותיות **אור בן** מצד החסד, כי ראובן הוא חסד. והלבנה, שהיא מלכות, לוקחת הלבן שבאור, שהוא חסד. כי המלכות היא לבנה מצד החסד, בסו״ה, יפה כלבנה. והיא חמה מצד הגבורה, בסו״ה ברה כחמה. והיא כוכב מצד הת״ת, ז״ש דרך כוכב מיעקב. והיא נוגה, מצד הנצח. והיא מאדים מצד ההוד, כי ההוד נתאדם בגבורה. והיא שבת מצד היסוד, דהיינו שבתאי, שמצד הטוב נאמר בו שבת.

נג) **אבל מסטרא אחרא** וכו׳: אבל יש שבתאי מצד האחר, שהוא קליפה, ובזמן שזה שולט על העולם נסתלק השבת, והאורחים, שהם נשמות היתירות, שישראל זוכים בהן בשבת, אומרים, אי שבת. כלומר, אנה פנה אור השבת.

ובג״ד

נד) ובג"ד, עיינין חיוורין, נטלין בסיהרא, מסטרא דחסד. אלין אינון מארי דחסדים טובים, מזרעא דאברהם. אלין עיינין מסתכלין באורח מישר כלפי ימינא.

נה) האי ב"נ, וותרן איהו בממוניה, דממונא דנשמתא איהי אורייתא, ושאר עותרא ממונא דגופא. האי ב"נ חוור איהו ככספא, אריך קומה איהו. רשימו חוור אית בימינא דיליה. רחים איהו מבני נשא, רחים איהו מקב"ה. הה"ד, אברהם אוהבי. שערא דיליה שעיע חוור.

נו) ס ות"ח, דלית עיינין דלאו אינון כלילין מארבע גוונין. ואמאי אתקריאו עיינין חוורין. אלא כל גוון דשליט על אחרנין, אתקריאו עיינין על שמיה. ובג"ד כד שליט גוון חוור בעיינין, אתקריאו עיינין חוורין. ומאן *) דבעי לאצלחא באורייתא, ואשתדל בה, עליה איתמר הרוצה להחכים ידרים.

מאמר עיינין סומקין

נז) עיינין סומקין מסטרא אחרא, נטלין סומקו משרף, דאוקיד לון בשלהובוי דחמה בישא, ומתאדמין במאדים דס"א. דתרין דרגין אלין, אינון מאומה דעשו, איהו אדום מסטרא דמאדים, ואתמר בבנוי דמונין לחמה. ובג"ד כד לוקה חמה, סימן רע לאוה"ע. לקותא דחמה דאומין דעלמא.

חלופי גרסאות

ס נ"א ותחזי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר עיינין חוורין

נד) **ובג"ד עיינין חיורין וכו'**: ומשום זה, אלו שיש להם, עינים לבנות, לוקחות בלבנה, שהיא המלכות, מצד החסד. אלו הם בעלי חסדים טובים מזרע אברהם. אלו העינים מסתכלות בדרך ישר כלפי ימין.

נה) **האי ב"נ וותרן וכו'**: אדם הזה, הוא נדיב רוח בכספו. כי הכסף של הנשמה הוא התורה, ושאר עושר, הוא כספו של הגוף. אדם הזה, הוא לבן ככסף, הוא ארוך הקומה. רושם לבן יש לו בימינו, אהוב הוא מבני אדם, אהוב הוא מהקב"ה. ז"ש אברהם אוהבי. השערות שלו חלקות ולבנות.

נו) **ות"ח דלית עיינין וכו'**: ובוא וראה, שאין עינים שאינן כלולות מד' צבעים, לבן, אדום, ירוק, שחור, וא"כ למה הן נקראות עינים לבנות, אלא כל צבע שהוא שולט על האחרים, נקראות העינים על שמו. ומשום זה, כשהלבן שולט בעינים, הן נקראות עינים

(דפו"י דף ל"ב ס"א *) ס"ב)

עיינין חוורין

לבנות. ומי שרוצה להצליח בתורה ומשתדל בה, עליו אמרו, הרוצה להחכים ידרים. כלומר, שיאחז במדת הימין, הנקראת דרום, שהיא מדת החסד.

מאמר עיינין סומקין

נז) **עיינין סומקין מס"א וכו'**: עינים אדומות דצד האחר, שהן כנגד העינים האדומות של הקדושה, לוקחות האודם מן השרף ששורף אותן בשלהבת של חמה הרעה, והן מתאדמות על ידי מאדים של צד הרע. כי ב' מדרגות אלו, שהן, חמה רעה, וככב מאדים דסטרא אחרא. הן מאומה של עשו, שהוא אדום מצד מדרגת הככב מאדים, ונאמר בבניו שהם מרנים הימים והחדשים והשנים לפי החמה. שמשום זה, כשלוקה החמה, דהיינו כשנכהה אורה, סימן רע לאומות העולם. כי הליקוי של החמה הוא לאומות העולם.

אורייתא

נח) **אורייתא דאיהי אוכמא, דאתמר בה** ס **שחורה אני ונאוה. לקותא דשמשא דסטר קדישא, שבתאי לילית פתייא אוכמא. ובגהא, אינון לקותא דישראל.**

נט) **מאדים, לקותא דסיהרא טבא דיעקב. ומאדים איהו עשו. ומאדים דסטרא טבא, לקותא לסיהרא בישא, דמונין לה אומה דישמעאל.**

ס) **לקותא דעיינין בסומקו דילהון, ובאדימו דילהון בבשרא, דגבינין דלהון. האי איהו חמה דאוקיד לון, דאיהו שרף, ואושדין** י **דמעין ואדימו. כולהון לקותא דמאדים אלין. אינון עיינין קמיטין ביבשותא, דשרף דאוקיד לון ואתקמיטו, ועיינין סומקין דסטרא אחרא** כ **הוא.**

סא) **מארי דעיינין סומקין, אסטמר** ל **מיניה, אושיד** מ **דמין איהו. ואי הוא חזר בתיובתא, אושידו** נ **דדמא דיליה, יהא** ס **בפקודין דאורייתא. או יהא טבחא. או** ע **מוהלא.**

סב) **והאי ב"נ, איהו קמיט באנפוי, בחוטמיה,** פ **בקדליה, בגופיה, בדרעוי, ברגלוי.** צ **בהפוכא דעיינין תוורין, דאיהו אריך באנפוי בחוטמיה** ק **בקדליה בגופיה בדרעוי ברגלוי. דא רחמי. ודא דינא.**

סג) **עיינין סומקין דסטרא דכייא, אלין עיינין דדוד דאיתמר ביה,** ר **והוא**

מסורת הזהר

ס) (שה"ש א) לעיל לז. י) (ש"א טז) יתרו ק משפטים נה תזריע קסד מצורע נח קדושים עד ואתחנן לא נב כי תצא קכ.

חלופי גרסאות

י נ"א דמין (מונקאטש). כ נ"א ההוא (דפוסים ראשונים). ל נ"א מינה (דפוסים ראשונים). מ נ"א דמעין (קראקא). נ נ"א דמיא (קראקא). ס נ"א בפקדון (קראקא). ע נ"א מהולתא (קראקא) נוסח אחר מהולא (ווינציא). פ נוסח אחר בדקליה (קראקא). צ נוסח אחר בהפכת (דפוסים ראשונים). ק נוסח אחר בדקליה (קראקא).

הסולם

מאמר

נח) **אורייתא דאיהי אוכמא** וכו': התורה שהיא שחורה, שנאמר בה שחורה אני ונאוה, הנה השחרות הזאת, היא ליקוי השמש שמצד הקדושה, כי התורה נקראת שמש. והיא נגרמת, על ידי הכוכב שבתאי, שמצד הרע, שהוא לילית ובניה, והוא פתי שחור. והם הליקוי של ישראל.

נט) **מאדים לקותא דסיהרא** וכו': מאדים, שמצד הרע גורם ליקוי ללבנה הטובה של יעקב. ומאדים הזה הוא מצד עשו. ומאדים שמצד הטוב, גורם ליקוי ללבנה הרעה, שמונים על פיה, האומה ישמעאל.

ס) **לקותא דעיינין בסומקו** וכו': הליקוי שבעינים, באדום שבהן, ובאדום שבבשר הגבות שלהם, דהיינו בבשר העפעפים שמסביב העינים, זה הוא מחמת החמה השורפת בהם, שהיא שורפת אותן והן שופכות דמעות

(דפו"י דף ל"ב ט"ב)

עיינין סומקין

ומתאדמות. כולם ליקוי מחמת המאדים הם. אלו הן העינים הנקמטות ביבשות, מחמת שהשרף שרף אותן ונתקמטו. והעינים אדומות של צד האחר.

סא) **מארי דעיינין סומקין** וכו': בעל עינים אדומות, השמר מפניו, הוא שופך דם. ואם הוא חזר בתשובה, תהיה שפיכת הדמים שלו במצות התורה, דהיינו או שיהיה שוחט, או שיהיה מוהל.

סב) **והאי ב"נ איהו** וכו': ואדם ההוא הוא קצר, בפניו בחוטמו בערפו בגופו בזרועותיו וברגליו. והוא בהפוך מבעל עינים לבנות, שהוא ארוך בפניו בחוטמו בערפו בגופו בזרועותיו וברגליו. זהו רחמים, וזהו, בעל עינים אדומות, הוא דין.

סג) **עיינין סומקין דסטרא** וכו': עינים אדומות

אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי. שערי ירוקין בגוון חמה טובא, אנפוי סומקי מסטרא דמאדים טב.

סד) ר בשערוהי הוו ז׳ מיני גווני דהבא, דאיהו זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוים, ש זהב שחוט, זהב טהור, זהב מופז, ת זהב תרשיש. ז׳ אינון מיני דהבא, דשבע ספירין אתכלילן בהו. ושערא דיליה קמיט. וכל איברין דיליה קמיטין. מסטרא דשברים. ובג״ד, דוד הוא הקטן, ואיהו דרגא דיליה הוד, דנטיל בגבורה.

סה) אבל עיינא חווירין, נטלין בנצח וחסד, ואינון אריכין. ושרטוטין דמצחא כלהון אריכין, מסטרא דתקיעה. אבל שרטוטין דמצחא מסטרא דב״נ קמיט, אינון קמיטין ברזא דשברים. ואית ליה רושם סומק תחות דרועא שמאלא. או בדרועא שמאלא, או בשוקא שמאלא.

סו) ומאן דאתיליד בשעתא קדמאה דיומא תניינא, דאיהו דרגא דגבורה. יהא תקיף ביצריה, אם ישתדל באורייתא דבעל פה. ומלכות איהו חמה טבא, אורייתא דבעל פה, מסטרא דגבורה, ואיהי סיהרא קדישא, אורייתא דבכתב אתקריאת מסטרא דחסד.

סז) חמה בישא איהי גיהנם, דאתברי ביומא תניינא. א ובסטרא דדרגא

חלופי גרסאות

ר נ״א בשערוי (קראקא). ש נ״א ל״ג זהב שחוט זהב טהור (קראקא). ונ״א זהב טהור זהב שחוט (זינצ׳יא).
ת נ״א ל״ג זהב תרשיש (דפוסים ראשונים). א נ״א ומסטרא (קראקא).

מאמר הסולם עיינין סומקין

אדמות של צד הטהור. אלו הם עיניו של דוד. שנאמר בו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי, שערותיו ירוקות, כצבע החמה שמצד הטוב. פניו אדומות, מצד כוכב מאדים שמצד הטוב.

סד) **בשערוהי הוו ז׳** וכו׳: בשערותיו של דוד, היו ז׳ מיני צבעי הזהב, שהם, זהב סגור, זהב אופיר, זהב פרוים, זהב שחוט, זהב טהור, זהב מופז. זהב תרשיש. שבעה מיני זהב הם, ששבע ספירות נכללות בהם. ושערותיו היו קצרות וכל אבריו קצרים, מצד הדינים שבסוד השברים (עי׳ אמור אות קצ״ה בהסולם). ומשום זה דוד הוא הקטן. והוא, המדרגה שלו היא הוד, הנוסע מספירת הגבורה. דהיינו בקו שמאל.

סה) **אבל עיינא חווירין** וכו׳: אבל עינים לבנות, נוסעות בנצח וחסד, דהיינו בקו ימין, והן ארוכות. וכן קוי המצח הם כולם ארוכים, מצד התקיעה (עי׳ אמור דף ע״א (דפו״י דף ל״ב ט״ב)

בהסולם) אבל קוי המצח מצד בן אדם קצר, הם קצרים בסוד השברים. ויש לו רושם אדום תחת זרוע השמאלית, או בזרוע השמאלית, או בשוק השמאלית.

סו) **ומאן דאתיליד בשעתא** וכו׳: ומי שנולד בשעת הראשונה של יום השני. שהוא מדרגת הגבורה, יהיה גבור ביצרו, אם יעסוק בתורה שבעל פה. ומלכות, היא חמה שמצד הטוב, והיא תורה שבעל פה, מצד הגבורה. והמלכות, היא לבנה הקדושה, ונקראת תורה שבכתב, מצד החסד.

סז) **חמה בישא איהי** וכו׳: החמה, שמצד הרע, היא גיהנם שנברא ביום השני. ובצד מדרגת עשו יוצא האדום. ואע״פ שלוקחת את״כ מכל הצבעים, שהם, לבן ירוק שחור, מי שהוא יותר חזק הוא המתגבר ושולט, ונקרא על שמו. פירוש, שבכל צד יש כל ד׳ הצבעים, אלא בצד ימין שולט החסד שהוא לבן וכולם נקראים לבן. ובצד שמאל

שולטת

דעשו, נפקת סומקא. אע"ג דנטילת לבתר מכל גוונין, חוור ב וירוק ואוכם, ג מאן דאלים גבר, ועל שמיה אתקריאת.

סח) והאי איהי תיקונא דחכמתא עילאה. אבל איסטגנינון לא נטלין כוכבא בסידרא דא, אלא כפום ממשלת דילהון באורח חושבנא.

סט) עייגין סומקין, אינון מרכבה דחיה דשור, דאיתמר בה ג ופני שור מהשמאל לארבעתן, דאינון ד' גווני עינא. ושולטנו דארבע גוונין אלין, איהו סומק. אבל עייגין חווריז, מרכבה דילהון אריה.

ע) ואריה איהו מיכאל. שור גבריאל. ומאן דאתיליד ברישא דשעתא דשור, יהא עתיר בדהבא, ובכל מיני סומק. בעייגין חווריז נהיר *) יהו"ה רחמי ודאי, ואתמר ביה הרוצה להחכים ידרים. בעייגין סומקין נהיר אדנ"י, וביה הרוצה להעשיר יצפין.

עא) מאן דאתיליד בפלוגתא דשעתא קדמאה דיומא תניינא, יהא בינוני בעותרא. מאן דאתיליד בסופא דשעתא, האי איהו בזנבא דשור, יהא עני.

עב) ויומין דכל חד מתפלגין לתלת סטרין, כגוונא דנשמתא ורוחא ונפשא. נשמתא איהו מכרסייא יקירא, ואיהי מרכבה בריש כל כוכב ומזל.

מסורת הזוהר

כ) (יחזקאל א) וארא צו יתרו רם משפטים תמה תעו ויקהל שכו פקודי שסו ויקרא ריח שמיני נא תוריע קסו נשא יא קרח נב חקת יח פנחס תיח תקלג תקמא תקצז כי תצא כא האזינו רלח ת"ז בהקדמה ד' יג: תכ"א ד' סג. תס"ט ד' קי: תע"ג ד' קכב.

חלופי גרסאות

ב נ"א וירוקן (דפוסים ראשונים). ג נ"א כמאן (קראקא).

הסולם

שאמר

שולטת הגבורה שהיא אדומה, וכולם נקראים אדום.

סח) **והאי איהי תקונא** וכו': וסדר הזה הוא על פי התקון של חכמה העליונה. אבל חכמי התכונה, אינם לוקחים הכוכבים בסדר הזה, אלא כפי ממשלתם, שבדרך החשבון.

סט) **עייגין סומקין אינון** וכו': ומפרש דבריו, עינים אדומות, הן מרכבה אל החיה הקדושה הנקראת שור. שנאמר בה, ופני שור מהשמאל לארבעתן, שהם ד' צבעי העינים. והשליטה שעל ארבעה צבעים אלו היא אדום, שהוא צבע השמאל, שנקרא שור. לפיכך נקראים כולם עינים אדומות. אבל עינים לבנות, שהמרכבה שלהם היא אריה, שהוא שליטת החוד, שצבעו לבן, אע"פ שיש בו ד' צבעים, נקראים כולם לבנות.

ע) **ואריה איהו מיכאל** וכו': ואריה הוא מיכאל, שהוא חסד. שור הוא גבריאל,

(דפו"י דף ל"ב ט"ב י) ט"ג)

עייגין סומקין

שהוא גבורה. **ומי שנולד בתחילת השעה של** שליטת השור, דהיינו בתחילת שעה הראשונה, ביום השני, יהיה עשיר בזהב, ובבל מיני אדום. **בעינים לבנות מאיר השם הוי"ה, שהוא** רחמים ודאי. ואמרו בו, הרוצה להחכים ידרים, דהיינו שיכוון בתפלתו לקו ימין שהוא נקרא דרום, שהוא חסד. **בעינים אדומות מאיר** השם אדני, ואמרו בו, הרוצה להעשיר יצפין, דהיינו שיכוון בתפלתו לקו שמאל הנקרא צפון, שהוא גבורה.

עא) **מאן דאתיליד בפלוגתא** וכו': **מי שנולד בחצות שעה הראשונה של יום השני,** שהוא גבורה, יהיה בינוני בעושר. **מי שנולד** בסוף השעה הראשונה של יום ב', **זה הוא** מזנב השור, ויהיה עני.

עב) **ויומין דכל חד** וכו': **והימים של** כל אחד, מתחלקים לג' צדדים, כעין נשמה רוח נפש. הנשמה, היא מכסא הכבוד. שהוא

רוחא איהי מן מלאכייא, ואיהי מרכבה במציעות כל כוכב ומזל. ונפשא שותפי דבעיראן ועופין, וכל ד אילין דתאוה דעלמא שפלה, ואיהי מרכבה בסופא דכל שעתא, ה ובסופא דכל כוכב ומזל.

עג) ומסטרא דנפשא דבעירא, יומוי דב"נ קצירין, ואינון מעט ורעים. דכל יומי דב"נ דאינון בעניותא בצערא ובדוחקא, לאו אינון חיים, וכל שכן אי אינון יומין בלא תורה ומצוה, דלאו אינון חיים.

א/עד) אם חזר בתיובתא, אע"ג דאיהו בזנב טלה או שור, בכל מזל ומזל, קב"ה ו אוסיף ביה רוחא יתירא דמלאכין, וסליק מזנבא, למהוי בינוני. זכה יתיר למיהדר בתיובתא במחשבתיה, קב"ה יהיב ליה נשמתא ז מכורסייא, וסליק למהוי רישא בריש כל כוכב ומזל.

ב/עד) ובג"ד אין מזל לישראל. ואע"ג דאתיליד בריש שעתא, וקלקל עובדוי, קב"ה נחית ליה מרישא לגופא, למהוי בינוני. ח ואי מקלקל יתיר בעובדוי, נחית ליה לסופא דכל מזל ומזל. והאי איהו תלוי במזל, ומזל רכיב עליה ושליט עליה. אבל בזמנא דנשמתיה שליט ורכיב על מזלא, מזלא איהו טפילא לרוכב עליו.

ג/עד) ואם מזלא דאיהו ט טפלה לרוכב שליט עליה, איתמר ביה י) הגר

מסורת הזוהר

י) (דברים כח).

חלופי גרסאות

ד נ"א מוסיף אלין מאכלין (מונקאטש). ה נ"א ובסיפא (וויצניא) ונ"א ובסופה (קראקא). ו נ"א אתוסיף (פוסים ראשונים). ז נ"א מוסיף מכורסייא דרישא (פוסים ראשונים). ח נ"א ל"ג ואי (קראקא). ט נ"א ל"ג טפלה (קראקא).

הסולם

משמר

עולם הבריאה, והיא **מרכבה בראש כל כוכב ומזל**. הרוח, הוא מן המלאכים, דהיינו מעולם היצירה, ששם המלאכים, **והוא מרכבה באמצע כל כוכב ומזל**. והנפש, **היא שותפת הבהמה והעופות**, בעולם העשיה, **וכל התאות של עולם השפל**, והיא מרכבה **בסוף כל שעה, ובסוף כל כוכב ומזל**.

עג) **ומסטרא דנפשא דבעירא וכו'**: ומצד נפש הבהמי, **ימיו של אדם קצרים**, והם **מעט ורעים. כי כל ימיו של אדם שהם** בעניות וצער ודחק, **אין הם חיים**. וכל שכן אם הימים הם בלי **תורה ומצות**, שאין הם חיים.

א/עד) **אם חזר בתיובתא וכו'**: **אם** חזר בתשובה, אע"פ שהוא **בזנב טלה או שור**, שבכל מזל ומזל, דהיינו, מבחינת נפש הבהמית, **מוסיף בו הקב"ה רוח יתרה מן המלאכים**, ועולה מזנב המזלות, **להיות ביניוני**, דהיינו

(דפו"י דף ל"ב ט"ב)

עיינין סומקין

באמצע כל כוכב ומזל, רבחינת הרוח. **זכה יותר** לחזור בתשובה במחשבתו, הקב"ה **נותן לו נשמה מכסא** הכבוד, **ועולה להיות ראש בתחילת כל כוכב** ומזל, כבחינת הנשמה.

ב/עד) **ובג"ד אין מזל וכו'**: **ומשום זה אין מזל לישראל**, ואע"פ שנולד בראש השעה, והוא בראש כל כוכב ומזל, וקלקל מעשיו, הקב"ה מורידו מראש לגוף שיהיה בינוני, באמצע כל כוכב ומזל. **ואם** מקלקל מעשיו **יותר**, מורידו לסוף של כל מזל ומזל. וזה שהוא בסוף כל מזל, **הוא תלוי במזל**, והמזל **רוכב** עליו ושולט עליו. **אבל בזמן שנשמתו שולטת ורוכבת על המזל**, המזל הוא **טפל** אל הרוכבת עליו.

ג/עד) **ואם מזלא דאיהו וכו'**: **ואם** המזל שהוא **טפל לרוכב שולט עליו**, נאמר בו, **הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה**

ואתה

אשר בקרבך יעלה עליך מעלה ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב. ואיתמר על נשמתיה ורוחיה, מ) והיו חייך תלוים לך מנגד.

עה) ואם חזר בתיובתא, יחזרון ליה רוחיה ונשמתיה, ואתקיים ביה קרא דכתיב, נ) ונתנך ה' לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלהיך. במצות זכי לרוחא. באורייתא זכי לנשמתא.

מאמר עיינין ירוקין

עו) עיינין ירוקין דסטרא אחרא, מדידו דאתמשך מניה רזא דתוהו, דאיהי קו ירוק, קליפא דאגוזא.

עז) ותלת קליפין אינון, דאתחזיין בעיינין דסטרא אחרא. תהו גוון ירוק, קליפא קדמאה דאגוזא. בהו גוון חוור, קליפא תניינא דאגוזא, ואיהו חוורא דעיינין. חשך קליפא תליתאה דאגוזא, ואיהו סומקא, כעשן דאצטבע בסומקא דאשא, ואיהו סומק חשוך. מרה אוכמא, תהום, ואיהו חלל דאגוזא, ודא איהי לבושא דיצה"ר.

עח) נטיל מרה ירוקה בסטרא דתוהו, ועביד ציורין ושרטוטין כפום חובין דבני נשא. כלהו ציורין ושרטוטין עקימין, ולאו באורח מישר. וכן חוטמא ואנפין ועיינין, בכל אתר דיצה"ר חויא בישא שרייא, איהו עקימא, וכל ציורין דיליה עקימין.

חלופי גרסאות

מ) (שם) מקץ רח ז"ח ד' ס ט"א נ) (שם).

הסולם

מאמר

ואתה תרד מטה מטה הוא ילוך ואתה לא תלונו הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב, ונאמר על נשמתו ורוחו, והיו חייך תלואים לך מנגד.

עה) **ואם חזר בתיובתא** וכו': ואם חזר בתשובה, יחזרו אליו רוחו ונשמתו, ונתקיים בו המקרא שכתוב, ונתנך ה' אלקיך לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך. במצות, הוא זוכה לרוח, בתורה, הוא זוכה לנשמה.

מאמר עיינין ירוקין

עו) **עיינין ירוקין דסטרא** וכו': עינים ירוקות של הצד האחר, הן מדידה, דהיינו קו, שנמשך ממנו סוד התהו, שהוא קו ירוק. והיא קליפת האגוז.

(דפו"י דף ל"ב ט"ג)

עיינין ירוקין

עז) **ותלת קליפין אינון** וכו': ושלש קליפות הן, הנראות בעינים של הסטרא אחרא. **תהו**, שהוא צבע ירוק, הוא קליפה הראשונה של האגוז. **בהו**, שהוא צבע לבן, הוא קליפה שניה של האגוז, והיא הלבן שבעינים. **חשך**, הוא קליפה שלישית של האגוז, והוא אדום, כמו עשן המצטבע באדום שבאש, והוא אדום. והוא חושך, מרה שחורה היא סוד **תהום**, שהוא חלל האגוז, וזהו לבוש היצר הרע.

עח) **נטיל מרה ירוקה** וכו': לוקח מרה הירוקה שמצד **תהו**, ועושה ציורים וקוים, בגופות בני אדם, כפי עונות בני אדם. כל הציורים והקוים הם עקומים ואינם בדרך הישר. וכן החוטם והפנים והעינים. כי בכל מקום שהיצר הרע, שהוא נחש הרע, שורה, הוא עקום וכל הציורים שלו עקומים.

נטיל

עט) נטיל מרה סומקא מסטרא דחשך, ועביד ציורין ושרטוטין. נטיל מרה אוכמא, מסטרא דתהום, דאיהו חלל דאגוזא, ועביד ציורין ושרטוטין.

פ) ות"ח, תלת קטרין בב"נ מסטרא דדכיו, ואינון נפשא רוחא ונשמתא. נפש, נטיל עפרא ומיא ואשא ורוחא. האי נפש ל סטא לימינא, ונטיל מיא כליל בפומא דאריה, ועביד ציורין. וההיא מיא דנטיל, איהו ממוחא, ואתפלג לארבע מוחין. ורזא דמלה *) מ) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אינון גיחון כ פישון פרת חדקל.

מאמר אריה שור נשר אדם

פא) ובזמנא דייתי משיחא, כל חד וחד מאבהן, אחזי פעולתיה. ההי"ד ע) תוצא הארץ נפש חיה למינה, דאיהו חיתו ארץ, אפיק זרעא דיליה, כל חד ביחוסיה. ודא זרעא דיצחק, דאיהו נפש חיה, דאינון מינה, וזרעא דילה ל באומה דא, זרעא דאינון עמי הארץ, דחיה דאיהי שור, דרגא דיצחק.

פב) פ) ויאמר אלהים ישרצו המים, אלין מאריהון דחכמה, דאיהי נפש חיה, דאינון כנונין דמתרבין בימא דאורייתא. ואינון מסטרא דאריה דימא, דאיהו מ כשר בים. דאריה דס"א איהו פסול ביבשתא, ואריה דימא איהו לימינא, דאברהם, וביה הרוצה להחכים ידרים.

מסורת הזהר

ס) (בראשית ב) ב"א רמז. ע) (שם א) ב"ב קס קצא ז"ח בראשית קמא תד תט תקנט תרסט תשלו ד' לד ט"ב תק"ח ד' קיב ט"ג. פ) (שם) ב"א תה ת"ז תי"ע ד' קלה.

חלופי גרסאות

י נ"א סטרא (קראקא). כ בדפוס קראקא ל"ג פישון והוא ט"ס. ל נ"א בהמה (קראקא) ונ"א באמה (וינציא). מ נ"א נשר (קראקא).

הסולם

מאמר אריה שור נשר אדם

עט) **נטיל מרה סומקא** וכו': לוקח מרה האדומה, שהיא מצד **חשך**, ועושה ציורים וקוים בגופי בני אדם. לוקח מרה שחורה שהיא מצד **תהום** שהיא חלל האגוז, ועושה ציורים וקוים בבני אדם.

פ) **ות"ח תלת קטרין** וכו': ובוא וראה, שלשה קשרים יש באדם מצד הטהור, והם נפש, רוח, ונשמה. הנפש, לוקחת ד' יסודות עפר מים אש ורוח. נפש הזו נוטה לימין, שהוא חסד, ולוקחת מים הכלולים בפה האריה, שהוא חסד, ועושה ציורים בגוף האדם. ומים ההם שלוקחת, הם ממוח, הנחלק לארבעה מוחין, חכמה, ובינה, חסד דדעת, וגבורה דדעת, וסוד הדבר, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. שהם, גיחון, פישון, פרת וחדקל.

מאמר אריה שור נשר אדם

פא) **ובזמנא דייתי משיחא** וכו': ובזמן שיבא המשיח, כל אחד ואחד מן האבות, אברהם יצחק יעקב, יראה פעולתו. ז"ש, **תוצא** הארץ נפש חיה למינה, שפירושו, הארץ, שהיא חיתו ארץ, דהיינו החיות שבארץ, הוציא זרעו, כל אחד לפי יחוסו, דהיינו לפי שורשו שמשם הוא נמשך, וזהו זרעו של **יצחק**, שהוא נפש חיה למינה, שזרעו של יצחק, הם מינה דנפש חיה. וזרע שלה באומה זו, בישראל, הם זרע של עמי הארץ שבהם. כי **חיה**, היא שור שהוא מדרגת יצחק.

פב) **ויאמר אלקים ישרצו המים**: אלו הם בעלי החכמה, שהם נפש חיה, שהם כדגים המתרבים בים התורה. והם מצד האריה שבים, שהוא כמו שר בים. כי אריה של הצד האחר, הוא פסול, והוא ביבשה. ואריה הים הוא לימין, שהוא **אברהם**. ובו הרוצה להחכים ידרים.

פג) ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, נ ודא פני נשר אלין זרעא דיעקב, דאינון מארי פקודי דאורייתא.

פד) צ) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה, היבשה, דא אדם דאתנטיל מד' סטרין דעפרא. כד אתקיים בה, יבשה הארץ, ממי טופנא, יפקון מן גלותא. ורזא דמלה ויהי כ"ן, דאיהו שבעין שנין.

מאמר ז' ימי בראשית

פה) ביומא קדמאה, עביד עבידתיה לאנהרא לון, ההי"ד ק) ולכל בני ישראל היה אור. ועוד ר) וה' הולך לפניהם יומם וגו', כגוונא דמצרים. ביומא תנינא, ויהי מבדיל, אפריש לישראל מנייהו, ההי"ד ולא קרב זה אל זה כל הלילה.

פו) ביומא תליתאה, אעבר לון בימא. ההי"ד, ש) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. כתיב הכא ותראה היבשה, וכתיב התם, ת) וישם את הים לחרבה.

פז) אור דיומא קדמאה, מיניה נהרין שמשא וסיהרא, ביומא רביעאה. ועלייהו אתמר, א) וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם.

מסורת הזהר

צ) (שם) ב"א סו ריח. ק) (שמות י) בהשמטות ח"א ד' רנב: ד"ז ת"ז תכ"ב ד' סז: ר) (שם יג) נח שם וישלח רכג בשלח כו מג קנז פקודי תשיב שלח קצג בלק קכז וילך א האזינו רלט ת"ז ת"ע ד' קלא. ז"ח ד' עב ט"א. ש) (בראשית א) לעיל פה. ת) (שמות יד) בהעלותך לט תק"ח ד' צה ט"ג צח ט"ד. א) (שם יג) לעיל אות פה.

חלופי גרסאות

נ נ"א ל"ג ודא פני נשר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ז' ימי בראשית

פג) **ועוף יעופף על** וגו': ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים, זה הוא פני נשר, ואלו הם זרעו של **יעקב**, שהם בעלי מצות התורה.

פד) **ויאמר אלקים יקוו** וגו': ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. **היבשה**, זו היא אדם שנלקח מד' **צדדים**, דרום צפון מזרח ומערב, שבעפר. כשיתקיים בה יבשה הארץ ממי המבול, שהם הקליפות, יצאו מן הגלות. וסוד הדבר, שיבשה היא האדם, כי נאמר, ויהי כן. שהוא שבעים שנה. כי כ"ן בגימטריא שבעים. כלומר, שנברא האדם ששנותיו שבעים שנה.

מאמר ז' ימי בראשית

פה) **ביומא קדמאה עביד** וכו': ביום הראשון, שהוא חסד, עשה מלאכתו להאיר להם. ז"ש, ולכל בני ישראל היה אור. ועוד, וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך, שהם ז"א שנקרא שמש. ולילה בעמוד אש להאיר להם, שה"ס המלכות שנקראת לבנה.

יומא

פח) יומא תניינא, ביה אתברי ימא. ההי"ד, ב) יהי רקיע בתוך המים. ויום חמישאה, מיניה אפיק נוני ימא. דכמה דמאורות דיומא רביעאה תליין ביומא קדמאה, הכי נונין דיומא חמישאה תליין ביומא תניינא.

פט) יומא תליתאה, איהו כליל מכלא, איהו דרגא דיעקב, דאיהו נשרא, כלילא ממיא ואשא. ויומא שתיתאה, ביה תלייא, וביה אתברי אדם, מההוא עפרא דיומא תליתאה.

צ) יומא קדמאה אברהם, דדרגיה חסד, ג) לקבליה הוא נצח, ואהרן כהנא נהיר אנפוי כשמשא, איהו לקבליה, יומא רביעאה, דא בדא תליא, ההי"ד ד) נעימות בימינך נצח.

צא) יומא תניינא יצחק, דדרגיה גבורה, לקבליה יומא חמישאה, דאיהו הוד, דרגא דדוד.

צב) יומא תליתאה יעקב, לקבליה יומא שתיתאה, שלמה, דדרגיה יסוד, דאיהו שלום ה', ועליה איתמר ה) הנני נותן לו את בריתי שלום.

צג) יום שבת, מלכות, דרגא דבן י"ה, דאיהו ו'. דמהלך חמש מאה שנין,

מסורת הזהר

ב) (בראשית א) ב"א מה. ג) (תהלים טו) ב"א קמה תרומה תשם ויקרא לב פנחס קצ תקסב בהשמטות ח"ג ד' שו: ד"י ת"ז בהקדמה ד' ה: ת"ל ד' עה. ז"ח ד' מד ט"א סד ט"ב. ה) (במדבר כה) נח קסא.

חלופי גרסאות

ס נ"א והוא לקבליה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ד' ימי בראשית

פח) **יומא תניינא ביה** וכו': יום השני, ממעשה בראשית, **בו נברא הים.** ז"ש, יהי רקיע בתוך המים, ויום החמישי, ממעשה בראשית, הוציא ממנו, מן הים, דגי הים. **כי כמו שהמאורות של יום הרביעי תלוים ביום הראשון,** ששניהם הם בקו ימין, כנ"ל בסמוך, **כך הדגים של יום החמישי תלוים ביום השני.** משום ששניהם הם בקו השמאל.

פט) **יומא תליתאה איהו** וכו': יום השלישי, דמעשה בראשית, שהוא ת"ת, כלול מהכל, מיום א' ומיום ב', **שהוא מדרגת יעקב,** שהוא נשר, דהיינו קו האמצעי, הכלול ממים ואש, שהם ימין ושמאל. ויום הששי דמעשה בראשית שהוא יסוד, **תלוי ביום השלישי,** שהוא ת"ת, כי שניהם הם בקו האמצעי, ובו **נברא אדם,** מעפר ההוא שביום השלישי, שהוא ת"ת.

צ) **יומא קדמאה אברהם** וכו': יום הראשון, ממעשה בראשית, **הוא אברהם שמדרגתו חסד.** שהוא קו ימין, כנגדו, דהיינו באותו הקו, **הוא נצח,** ואהרן הכהן, שפניו מאירים כשמש, הוא כנגד נצח, שהוא יום רביעי, זה תלוי בזה, הנצח תלוי בחסד, משום ששניהם בקו ימין זה תחת זה. ז"ש **נעימות בימינך נצח.** שנצח כלול בימינך שהוא חסד.

צא) **יומא תניינא יצחק** וכו': יום השני ממעשה בראשית הוא יצחק, שמדרגתו גבורה, שהוא קו שמאל. כנגדו, באותו הקו, **הוא יום החמישי, שהוא הוד,** שהוא **מדרגת דוד.**

צב) **יומא תליתאה יעקב** וכו': יום השלישי ממעשה בראשית, הוא יעקב, שהוא קו האמצעי, כנגדו, באותו הקו, **הוא יום הששי** ממעשה בראשית, שהוא שלמה שמדרגתו יסוד. **כי שלמה,** הוא אותיות, שלום ה', ושלום הוא יסוד. **ועליו** על היסוד, נאמר, **הנני נותן לו את בריתי שלום.** כי היסוד נקרא ברית ונקרא שלום.

צג) **יום שבת, מלכות** וכו': יום שבת, **שהוא מלכות,** היא מדרגת בן י"ה, **שהוא** ו' דהוי"ה, דהיינו ז"א, שה"ס עץ החיים, שמהלכו **חמש מאה שנים,** שהם חמש ספירות, חג"ת

דאינון חמש ספירות, מטי ליסוד, ע לאתחברא בה'. ויום שבת איהו משה רבינו, דדרגיה בינה.

צד) ויום שבת כליל כלא, כגוונא דא, ה) ויכל אלהים ביום השביעי, דא יומא קדמאה. מלאכתו, דא יומא רביעאה. וישבות ביום השביעי, דא יומא תניינא. מכל מלאכתו אשר עשה, דא יומא חמישאה, דביה אתחרב בי מקדשא. ולא הוה בניינא ביה באלף חמישאה. ויקדש אותו, דא יומא תליתאה. כי בו שבת מכל מלאכתו, דא יומא שתיתאה.

צה) אשר ברא *) אלהים לעשות, דא גופין לנשמתין דרשיעייא. דלא בעא למעבד לון גיפין, דאזלין כלהו נע ונד. ודא רזא ו) יד ליד לא ינקה רע.

צו) ושבת דכלהו, נייחא דכלהו, יהא משה. דאיהו דוגמת בן יה, דבת זוגיה מלכות, שבת. פ שבת ודאי, דעלה אתמר ז) ומלכותו בכל משלה, דאיהו צ מלאכות דאדכיר ביומא דשבתא.

א/צז) ולא כמא דחשבין טפשין, דקב"ה עביד ק עבידתא, או טרח

מסורת הזהר

ה) (בראשית ב) ב"ב קפ. ו) (משלי יא) כי תשא עה פנחס קעא ת"ז תכ"ב ד' סח: ת"ע ד' קל. ז"ח ד' מט סא פד ט"ב. ז) (תהלים קג) בהשמטות ח"א ד' רנג. ד"י משפטים תמב אמור קמט בהר מו פנחס תקפט כי תצא ו לח ת"ז תכ"א ד' נו: תס"ט ד' קטז: ת"ע ד' קכח. תק"ח ד' קא ט"ב קיג ט"ד קטז ט"א.

חלופי גרסאות

ע נ"א מוסיף לאתחברא מניה (קראקא). פ נ"א ל"ג שבת (קראקא). צ נ"א מלאכתו (מונקאטש). ק נ"א מוסיף עבידתא ביומא דשבתא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ז' ימי בראשית

נ"ה, שבהם מגיע לספירות היסוד, כלומר שספירת היסוד אינה ספירה חדשה, אלא שהוא כולל חג"ת נ"ה אלו, להתחבר בה', שהיא מלכות. דהיינו להשפיע אותן חמש ספירות אל המלכות. ויום השבת הוא משה רבינו, שמדרגתו בינה. ונמצא שיום השבת, הוא מלכות והוא יסוד, והוא בינה.

ואין להקשות, מה שהזהר תופש כאן סדר משונה בז' הצדיקים שכנגד ז' ספירות, כי בכ"מ אומר, שנצח והוד הם משה אהרן, ויוסף הוא יסוד, ודוד הוא מלכות. וכאן חושב את אהרן לנצח, ודוד להוד, ושלמה ליסוד, ומשה למלכות בסוד הבינה. כי אין הסדר שוה בכל המדרגות. ויש עוד כמה סדרים בזה.

צד) **ויום שבת כליל** וכו': ויום השבת כולל הכל, כל ששת הימים, כעין זה. ויכל אלקים ביום השביעי, זהו **יום הראשון**. מלאכתו, זהו **יום רביעי**. וישבות ביום השביעי, זהו **יום חמישי**. מכל מלאכתו אשר עשה, זהו **יום החמישי**, שבו נחרב בית המקדש, ושום בנין לא היה באלף החמישי.

(דפו"י דף ל"ב ט"ד *) דף ל"ג ט"א)

דהיינו, שלא היה שום רמז ופקידה לגאולה. ויקדש אותו, זה **יום השלישי**. כי בו שבת מכל מלאכתו זהו **יום הששי**.

צה) **אשר ברא אלקים לעשות**: שמשמע שצריך עוד לעשות. אלא, זהו הגופות לנשמות הרשעים, שלא רצה הקב"ה לעשות להן גופות, שיתגלגלו ויתלבשו בגופות בעולם, אלא שהולכות כולן נע ונד. וזה סוד יד ליד לא ינקה רע. שפירושו, שמלאכי חבלה זורקים הנשמה מיד ליד (כמ"ש ברע"מ פנחס אות קע"א).

צו) **ושבת דכלהו נייחא** וכו': ושבת של כולם, והמנוחה של כולם, יהיה משה. שהוא דמיון בן י"ה, שהוא ז"א, שבת זוגו היא מלכות, שהיא שבת. היא שבת ודאי, שעליה נאמר, ומלכותו בכל משלה. שהיא מושלת על המלאכות הנזכרות ביום השבת. דהיינו וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו וגו'.

א/צז) **ולא כמא דחשבין** וכו': ילא כמו שחושבים הטפשים, שהקב"ה עשה עבודה, או

למעבד עבידתיה, ונח ביומא שביעאה, כבר נש דטרח בעבידתיה, ולבתר דסיים נח. ח"ו. אלא בכל זמנא דשכינתא איהי בגלותא, אתמר בה ח) ולא מצאה היונה מנוח, דלא אשתכח צדיקא, דיהא לה נייחא ביה.

ב/צז) ונייחא דילה, אינון צדיקייא, דנחתת בהון, כגון אברהם ואהרן וזרעיה. יצחק ודוד וזרעיה. יעקב ושלמה וזרעיה, ועלייהו אתמר, ט) ויכל אלהים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלהים את יום השביעי, ויקדש אותו. יומא דכלהו, נייחא דכלהו.

צח) יום השביעי, משה, כליל כלהו, ביה נח שכינתא מכלהו, ודא איהו וישבות ביום השביעי, שביתה דאלהים ודאי, דאיהי שכינתא, ולא אמר וישבות ה', דאימא איהו דטרחא בבנין, ההי"ד י) ובפשעיכם שולחה אמכם.

צט) ובג"ד ד' יסודין, כל חד עביד עבידתיה, חד אריה, והא איתמר. תנינא שור, סומקא כוורדא, סטא לשמאלא, נטל גוון אשא, ועביד ציורין ושרטוטין ואתריה בלבא.

ק) נשר, אתריה בגופא, נטל רוחא כלילא בפומא, סטא לאחורא, ונטיל גוון חד מסיהרא, סטא לקמיה, ונטל גוון חד משמשא, סטא לימינא ושמאלא

מסורת הזהר

ח) (בראשית ח) כי תצא ל. ט) (בראשית ב) לעיל צד. י) (ישעיה נ) ב"א קסד רסח ויחי תקעג כי תשא לה פקודי תרפה ויקרא קז אחרי מות שכד שלח אמור רנד בחקותי נא פנחס תשפח ואתחנן קנז ת"ז בהקדמה ד' א: ת"ו ד' כא: תכ"א ד' נט: תל"א ד' עה: תנ"ו ד' צא. ת"ע ד קלב: ז"ח מז ט"ד תק"ח קטו ט"ב.

הסולם

מאמר ז' ימי בראשית

או טרח לעשות עבודתו, ונח ביום השביעי. כאדם שטרח בעבודתו, ולאחר שהשלימה, נח. חס ושלום. אלא בכל זמן שהשכינה היא בגלות, נאמר בה, ולא מצאה היונה מנוח, שלא נמצא לה צדיק, שתהיה לה מנוחה ונחת ממנו.

ב/צז) ונייחא דילה אינון וכו': והמנוחה והנחת שלה, הם אלו הצדיקים שיורדת ומתלבשת בהם, כמו אברהם ואהרן וזרעו, שהם חסד נצח. יצחק ודוד וזרעו, שהם גבורה והוד. יעקב ושלמה וזרעו, שהם ת"ת ויסוד. (כנ"ל מאות צ' עד צ"ג) ועליהם נאמר, ויכל אלקים ביום השביעי, וישבות ביום השביעי, ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו. שהם כוללים סוד ששת הימים (כנ"ל אות צ"ד) שהוא יום הכולל כל ששת הימים, זהוא מנוחה של כולם.

צח) יום השביעי וכו': יום השביעי, הוא משה, הכולל את כולם, כל ששת הצדיקים. בו נחה השכינה מכולם. וזה הוא, וישבות ביום השביעי, היא ודאי שביתה של אלקים, שהוא השכינה הנקראת אלקים, ולא אמר וישבות הויה, שהוא ז"א. משום שהאם, שהיא השכינה טורחת בבנים דהיינו שנמצאת עם הבנים בגלות, עד שיתכן לומר ששבתה מטרחתה, ולא ז"א. ז"ש, ובפשעכם שלחה אמכם. שהיא השכינה, שירדה עם ישראל בגלות.

צט) ובג"ד ד' יסודין וכו': ומשום זה, ד' יסודות, שהם, אש רוח מים עפר, כנגד ד' חיות, שהן אריה שור נשר אדם שהם חו"ג תו"מ. כל אחד עושה מלאכתו. אחד, הוא אריה, שהוא חסד, וכבר נתבאר (באות פ). השני, הוא שור, אדום כשושנה, נוטה לשמאל, לקח גוון של אש, ועושה ציורים ושרטוטים באדם, ומקומו הוא בלב. והוא גבורה.

מאמר ב' אריה שור נשר אדם

ק) נשר, אתריה בגופא וכו': השלישי, הוא נשר, ומקומו בגוף שהוא תפארת. לוקח רוח הכלול בפה, נוטה לאחור, דהיינו למערב ששם המלכות, ולוקח צבע אחד מן הלבנה, שהיא

(דפו"י דף ל"ג ט"א)

ונטיל תרין גוונין ד מנייהו, אשתכח כליל מכל גוונין. והאי איהו נשרא רברבא, מארי דנוצה, רב גדפין, כל גוונין ביה אתחזיין.

קא) אדם סטא לעילא. ושרייא בדיוקנא דאנפין, ורשים תמן דיוקנא דכלהו חיון, ואתלבש בכלהו, ש ואתחזי דיוקניה בהו. ההי"ד, כ ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ורשים בהון ציורין וגוונין דאנפין, ושרטוטין דמצחא.

קב) בהון רשים תלתין ותרין שבילין, דאינון נתיבות פליאות חכמה. וכולהו אתכסיין בתלתין ותרין, בין אנפין וגדפין ת דחיון, דשש עשר אנפין אינון לארבעתן לד' חיון, ושש עשר גדפין סלקין ל"ב. הכי א אינון שרטוטין דמצחא, ושרטוטין דעיינין.

קג) תלת ב עשר גוונין אינון בציורין דאנפין דקו המדה. וכולהו גוונין אזלין בקו המדה, באורח קשוט, וכולהו רשימין בוא"ו. תרין ותלתין שבילין מצויירין ביו"ד ה"א ה"א.

קד) תרין עשר גוונין, דתלת חיון, דאינון ג ו', ודמות פניהם פני

מסורת הזהר

ב) (יחזקאל א) ב"א פא נח רסה יתרו צז משפטים תמה תזריע קטו אחרי מות עו במדבר כח פנחס תיט תקלג תקמא תשעא תתסג עקב סו ת"ז בהקדמה ד' יג: תכ"א ד' סג תכ"ב ד' סה תס"ט ד' סה תס"ט ד' קי: ת"ע ד' קכב. ז"ח ד' לח ט"ג לט ט"א תק"ח ד' צד ט"ג ט"ד צו ט"ג קכ ט"ג.

חלופי גרסאות

ד נ"א מוסיף אשתכח מנייהו (קראקא). ש נ"א ואתחזי דיוקניה בהו (דפוסים ראשונים). ת נ"א ל"ב דחיון (קראקא). א ה"ג הסלם נ"א אינון ול"ג שרטוטין (קראקא) ונ"א שרטוטין ול"ב אינון (וינציא). ב נ"א ל"ג עשר (מונקאטש). ג נ"א ואי"ו (וינציא) נ"א ו' א' קראקא).

מאמר

הסולם

אריה שור נשר אדם

שהיא המלכות, שצבעה שחור. נוטה לפניו, דהיינו למזרח, שהוא ת"ת, ולוקח צבע אחד מן השמש, שהוא ת"ת שצבעו ירוק. נוטה לימין ולשמאל, שהם דרום צפון, ששם חסד וגבורה. ולוקח ב' צבעים מהם, שהם לבן ואדום. נמצא שהנשר כלול מכל הצבעים. וזה הוא נשר הגדול, בעל הנוצה, גדול הכנפים, שכל הצבעים נראים בו.

קא) **אדם, סטא לעילא וכו'**: הרביעי הוא אדם, נוטה למעלה, ושורה בצורת הפנים של אדם התחתון. ורושם שם צורת כל ד' החיות, ומתלבש בכולן, וצורתו נראית בהן. ז"ש, ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. ורושם בהן צורות וצבעים של הפנים, וקוים של המצח.

קב) **בהון רשים תלתין וכו'**: בהן, בד' החיות, רושם ל"ב שבילים, שהם נתיבות פליאות חכמה. דהיינו ל"ב נתיבות החכמה,

(דפו"י דף ל"ג ט"א)

וכולם מתכסים בל"ב מבין פנים וכנפים של החיות, כי ד' החיות כלולות זו מזו, וע"כ יש ט"ז פנים לארבעתן, לד' החיות, וט"ז כנפים לארבעתן, שעולים ל"ב. וכך הם הקוים שעל המצח, והקוים שעל העינים.

קג) **תלת עשר גוונין וכו'**: י"ג צבעים הם בציורי הפנים של קו המדה, שהוא קו האמצעי, וכל הצבעים הולכים בדרך אמת בקו המדה, שהוא ז"א, וקו האמצעי, שה"ס ו', ונקרא אמת. וכולם רשומים בוא"ו. כי וא"ו במילוי היא בגי' י"ג. י"ג גוונין ול"ב שבילים מצוירים ביו"ד ה"א ה"א. כי וא"ו, היא בגי' י"ג, כנגד י"ג גוונים. ויו"ד ה"א ה"א, בגי' ל"ב, כנגד ל"ב שבילי החכמה (והופרש בין י"ג לל"ב עין להלן אות קס"א).

קד) **תרין עשר גוונין וכו'**: י"ב גוונים של ג' חיות, שהם ו"ו ודמות פניהם פני אדם, היא הא' המתלבשת בתוך ב' הוין, ומתכסה בהן. ו' למטה, ו' למעלה. ו' שלמעלה

אדם, ד א ה דמיתלבש בהון ואיתכסי בהון. ו' לתתא, ו' לעילא. ו' לעילא, שית גוונין ו עילאין. ו' לתתא, שית גוונין תתאין. בשית גוונין עילאין פרח לגבי עילא. ובשית גוונין ז תתאין פרח לגבי תתא.

חלופי גרסאות

ד נ"א ל"ג א' (דפוסים ראשונים). ה נ"א דאתלבש (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג מן עלאין עד עלאין (דפוסים ראשונים). ז נ"א תניינין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — אריה שור נשר אדם

שלמעלה היא ששה גוונים עליונים, ו' שלמטה היא ששה גוונים תחתונים. בששה גוונים עליונים פרח למעלה, ובששה גוונים תחתונים פרח למטה.

פירוש. החיות הן ארבע, אריה שור נשר אדם. וה"ס חסד גבורה ת"ת ומלכות. וה"ס ד' גוונים, לבן אדום ירוק שחור. כנ"ל. וכשהחיות נכללות זו מזו, היו צריכים להיות בהן ט"ז גוונים, כי כל חיה נכללת מארבעתן, וד"פ ד' הוא ט"ז. אמנם אין בהן אלא י"ג גוונים. והטעם הוא כמ"ש בהתכללות ג' קוין ומלכות שבז"א, זו מזו, שאין בהן ט"ז בחינות אלא י"ב בחינות, משום שבחינת עצם המלכות, שהיא המלכות דמדת הדין, נגנזה, ורק מלכות הנכללת בבינה, היא המתגלית. וע"כ חסרה המלכות מבחינתה עצמה, ואין בה אלא ט' ספירות ראשונות הכלולות בה, שמקבלת מז"א, ובחינתה עצמה נעלמת. ולפיכך נבחן, שיש ד' חיות, שהם אריה שור ונשר, שהם ג' קוין חג"ת דז"א, ואדם, שהוא מלכות, המקבלת ג' הקוין מז"א. וכשנכללים זה מזה, אין בכל אחד מד' החיות רק ג' קוין, ולא המלכות, כי עצם המלכות חסרה בכל אחד, שהרי אפילו המלכות עצמה, אין בה רק ג' הקוין שמקבלת מז"א, ובחינתה עצמה אין בה. מכל שכן שהיא חסרה בכל אחד מג' הקוין. ומשום זה, אחר שנכללות זו מזו אין בהן ט"ז בחינות, אלא י"ב בחינות בלבד. וז"ס י"ב צירופי הוי"ה, וז"ס י"ב גוונים. אשר עם המלכות הנגוזה והנעלמת הם י"ג גוונים.

וז"ש, תרין עשר גוונין דתלת חיון דאינון ו"ו, כי ד' החיות אריה שור נשר אדם, שהם בז"א, כשנכללות זו מזו, אין בכל אחת מהן אלא ג' חיות, אריה שור נשר, שה"ס ג' קוין. באפן, שיש באריה, אריה שור ונשר. ויש בשור, אריה שור ונשר. ויש בנשר, אריה שור ונשר. ויש באדם. אריה שור ונשר. אבל עצם האדם, שה"ס עצם המלכות, שה"ס המלכות דמדת הדין, נעלמה אפילו מחיה הד' שהיא אדם, כי אין בה אלא אריה שור נשר, וחסרה, אדם. ומכ"ש בשאר החיות. וע"כ אין בהם ט"ז גוונים, אלא י"ב גוונים, שה"ס ו"ו. כי ז"א ה"ס ו' שבשם הויה. וכשאומרים ו' נשמע ו"ו דהיינו ב' ווין, שהם רומזים לי"ב גוונים הנ"ל. וז"ש, **ודמות פניהם פני אדם א' דמתלבש בהון ואתכסי בהון**, דהיינו כנ"ל, שפני אדם שה"ס המלכות, נעלמה מכל ד' החיות, ואפילו מחיה הרביעית שהיא מלכות עצמה, ונקראת אדם, עכ"ז אין בה, אלא מלכות הממותקת בבינה, שנחשבת ליסוד דמלכות, ולא מלכות עצמה, והמלכות הנעלמת הזו נרמזה **בא'** של מילוי הואו. וז"ש **א' דמתלבש בהון ואתכסי בהון**, כי **א'** זו, הרומזת על מלכות מבחינתה עצמה, נעלמת בין י"ב הגוונים שה"ס ו"ו.

והנה נתבאר סוד י"ב גוונים שהם ד' חיות אריה שור נשר אדם, הנכללות זו מזו, ויש בכל אחת מד' החיות, ג' חיות, אריה שור נשר. וד"פ ג' הוא י"ב. והם הנקראים י"ב גוונים. ונבחן, ששה גוונים מהם הם למעלה, דהיינו ג' שבאריה, שהוא חסד, וג' שבשור, שהוא גבורה. הם למעלה, כי הן אינן בחינת ז"א עצמו אלא שמקבלם מן הבינה, וששה גוונים מהם הם למטה, דהיינו בז"א ובמלכות, שהם, ג' שבנשר, וג' שבאדם. וז"ש, **ו' לתתא ו' לעילא**, ששה גוונים שבאריה שור הם למעלה, וששה גוונים שבנשר ואדם הם למטה. **בשית גוונין עלאין פרח לגבי עילא**, דהיינו שז"א פורח למעלה אל הבינה ומקבל ממנה שפע. **ובשית גוונין תתאין פרח לגבי תתא**, שבששת התחתונים שהם ג' דנשר וג' דאדם, הוא פורח ומשפיע אותם אל הנוקבא התחתונה. (עי' להלן אות קס"א).

קה) ורזא דמלה, ל) **בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, אלין אינון דיוקנין, דאתלבש בהון א' עילאה, דאיהו תפארת. אדם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלין אינון נתיבין דחכמה,** ח **נתיב לא ידעו עיט, א', דאיהו אדם, עליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור. דאיהו** ט **דאתעטר בגווני דאינון ו"ו, ואיהו לא אתגלייא, עליה איתמר *)** מ) **כי לא ראיתם כל תמונה.**

קו) נ **ואית לתתא דמות אדם, ולא אדם.** כ **עלה אתמר** ג) **ותמונת ה' יביט ודא נפש השכלית, מסטרא דמלכות, דרשים כל גווני אלין, ואיהי אתקריאת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ודא איהו מ"ה למטה.**

מסורת הזהר

ל) (ישעיה ו) משפטים תכ בהר יח פנחס קעז ת"ז תכ"א ד' נא : תכ"ב ד' סד : מ) (דברים ד) בא רטו.
נ) (במדבר יב) הקסה"ז ק וישלח קה בהשמטות ח"א ד' רנב : ד"י בא רטו יתרו שיג משפטים תיב צו לו אחרי מות פח רפ שצז נשא לא בהעלותך קמט שלח לך שי פנחס קעו תקב תתמ ת"ז תי"ח ד' לא : ת"ל ד' עד : תל"ח ד' פט. תס"א ד' צד. תס"ט ד' קיג. ת"ע ד' קלו : תק"ח ד' קיב ט"ב.

חלופי גרסאות

ח ה"ג הסלם נ"א מוסיף דאיהו נתיב (דפוסים ראשונים).
ט ה"ג הסלם נ"א מוסיף אור דאתעטר (דפוסים ראשונים) נ"א א' דאתעטר (מונקאטש). י נ"א אית (דפוסים ראשונים). כ נ"א על י' (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — אריה שור נשר אדם

קה) **ורזא דמלה בשתים** וגו' : וסוד הדבר **בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף.** אלו הן י"ב הגוונים, שהן **הצורות שהא'** העליונה, שהיא תפארת אדם, דהיינו ז"א, מתלבשת בהן. שהוא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אלו הם **נתיבות החכמה.** דהיינו שבהם מתגלית החכמה. **והנתיב דלא ידעו עיט שהוא א',** שהוא אדם, דהיינו מלכות, עליו נאמר, במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור, **כי היא נתעטרה** בי"ב גוונין **שהם ו"ו,** כלומר שנתלבשה בהם, והיא עצמה לא נתגלתה. עליו נאמר, כי לא ראיתם כל תמונה.

פירוש. יש ב' **בחינות אדם. א',** הוא ז"א שנקרא אדם בסוד הויה במילוי אלפין, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא בגימטריא מ"ה, כמספר אדם. ב', היא המלכות, שנקראת אדם בסוד **חית הרביעית,** שהיא פני אדם. וז"ש **אלין אינון דיוקנין דאתלבש בהון א' עלאה, דאיהו תפארת** וכו'. שאלו י"ב גוונים המרומזים בו"ו, מתלבש בהם ז"א, שנקרא א' עליונה, ונקרא אדם, בסוד תפארת אדם, שה"ס **יוד הא ואו הא,** שהוא בגי' אדם. **אלין אינון נתיבין דחכמה,** שבהם מתגלה החכמה. **נתיב לא ידעו עיט, א' דאיהו אדם.** היינו המלכות **שנקראת אדם,** וה"ס א' שבמילוי ב' וויו, וה"ס

(דפו"י דף ל"ג ט"א *) ט"ב)

נתיב דלא ידעו עיט, והיינו המלכות מבחינתה עצמה, שהיא נגנזה ונעלמה. כנ"ל. וז"ש **עליה אתמר במופלא ממך אל תדרוש** וכו'. **משום שנגנזה,** כנ"ל בדבור הסמוך, **דאיהו דאתעטר בגווני דאינון ו"ו, ואיהו לא אתגלייא, שהיא מתעטרת** בי"ב **גוונים, והיא עצמה לא נתגלתה.**

קו) **ואית לתתא דמות** וכו' : **ויש למטה דמות אדם ולא אדם,** עליה נאמר **ותמונת ה' יביט,** וזו היא **נפש השכלית מצד המלכות, הרשומה בכל גוונים האלו. והיא** נקראת ג"כ יוד הא ואו הא, וזה הוא השם מ"ה שלמטה. במלכות.

פירוש. כבר נתבאר (באות ק"ג) **שעצם המלכות, שה"ס המלכות דמדת הדין, נגנזה ונעלמה,** ומה שנגלה בספירת המלכות, היא רק המלכות הממותקת בבינה, שהיא נחשבת ליסוד ולא למלכות עצמה. וז"ש, **ואית לתתא דמות אדם, ולא אדם,** שיש למטה במלכות דמות אדם, דהייני צורת מלכות, ואינה צורת אדם, כי עצם המלכות נגנזה ואינה. ע"כ נבחנת לפני אדם, שהיא מקבלת לתוכה ג' הקוין אריה שור נשר. **אבל ולא אדם,** שעצם בחינת אדם אין בה. שהוא הסבה, שאין יותר מי"ב גוונים (כבאות ק"ג) **עלה אתמר ותמונת ה' יביט,** כלומר היא המלכות הנגלית, אבל עצם המלכות

אינה

קז) **רוח רשים רשימין במלאכייא, דאינון ד', מיכא"ל גבריא"ל נוריא"ל רפא"ל. וסליק לעשר, דאינון: אראלי"ם. שרפים. חשמלים. שנאנים. תרשישים. אופנים. אלהים. אישים. חיות. בני אלהים.**

קח) **וכלהו מתלבשין ונהרין בגוונין דאנפין. דגוונין אינון לבושין לאינון מלאכין, כגופא דמתלבש בלבושין. ואינון אחזיין דיוקנין בלבושין, ל לנביאה. ורוחא דאיהו תפארת, רכיב במלאכייא, מ ברוחא דאיהו רכיב בגופא, ורזא דמלה, נ כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה.**

קט) **נשמתא איהי מסטרא דבינה, ועלה שרייא מחשבה דלית לה סוף. ובה, לית דמיון, ולית צורה, ולית דיוקנא. בגין דאיהי עלמא דאתי. ולית ס בה לא גופא, ולא דיוקנא, כמה דאוקמוה מ"מ, העוה"ב אין בו לא גוף ולא גויה. ונשמתא אתלבש בכורסיא, דאיהו אדם ע דבריאה, ובארבע סטרין דילהון. תמן איתמר, פ כי לא ראיתם כל תמונה, דעלה איתמר צ עין לא ראתה אלהים זולתך.**

קי) **ובהאי מחשבה, הוו מציירין כל נביאיא, כל דמיונין וכל ציורין**

מסורת הזהר

ס) (חבקוק ג) צו ע פנחס תשמט כי תצא ד תק"ח ד' קיא ט"ג. ע) (דברים ד) לעיל קה. פ) (ישעיה סד) ב"ב כ קא תמה נח קמז לך קב חיי שרה קלו ויחי קמא בשלח תז משפטים קכז תרומה תקנה תקנט תרעו תשלח ויקהל שיג ויקרא רסו צו סב אחרי מות תיב שלח לך נא צה חקת נז בלק ריד פנחס תקי ואתחנן קמג בהשמטות ח"ג ד' שא: ת"ז בהקדמה ד' יב. תמ"ח ד' פה. ז"ח בראשית תקנב תשסב לך לך צט ד' מט ט"ג ט"ד.

חלופי גרסאות

ל נ"א לנביאיא (דפוסים ראשונים). מ נ"א כרוחא דאית (דפוסים ראשונים). נ נ"א ביה לאו (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג דבריאה (קראקא).

הסולם

מאמר אריה שור נשר אדם

אינה נגלית. וז"ש, **ודא נפש** וכו' **דרשים כל גוונין. שזו המלכות, דהיינו הממותקת בבינה, היא המקבלת לתוכה כל הגוונים. דהיינו שה"ס חיה רביעית.** ולא בחינתה עצמה.

קז) **רוח רשים רשימין** וכו': **הרוח, שהוא תפארת, רושם רשימות במלאכים, שהם ארבעה, מיכאל גבריאל נוריאל רפאל. ועולים לעשרה, שהם, אראלים, שרפים, חשמלים, שנאנים, תרשישים, אופנים, אלקים, אישים, חיות, בני אלקים.**

קח) **וכלהו מתלבשין ונהרין** וכו': **וכולם מתלבשים ומאירים, בגוונים של ד' פנים, דהיינו פני אריה פני שור וכו', שבהם י"ג גוונים, כי הגוונים הם לבושים למלאכים, כמו גוף המתלבש בלבושים. והם מראים הצורות בלבושים האלו אל הנביאים. והרוח, שהוא תפארת, רוכב במלאכים, ברוח שהוא רוכב בגוף.** כלומר שעולם היצירה ששם המלאכים, הם בחינת גוף לתפארת דאצילות, והת"ת הוא הרוח, המתלבש בגוף ההוא. וסוד הדבר, **כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה.**

קט) **נשמתא איהי מסטרא** וכו': **הנשמה, היא מצד הבינה. ועליה שורה מחשבה שאין לה סוף. ובה, אין דמיון, ואין צורה, ואין דמות. משום שהיא עולם הבא, דהיינו בינה, שאין בה לא צורה ולא דמות, כמו שהעמידו בעלי המשנה, העולם הבא, אין בו לא גוף ולא אבר. והנשמה, שהיא בינה, מתלבשת בכסא, שהוא אדם שבעולם הבריאה, ובארבע רוחות של אותו עולם. שם בנשמה, נאמר, כי לא ראיתם כל תמונה. שעליה נאמר, עין לא ראתה אלקים זולתך.**

קי) **ובהאי מחשבה הוו** וכו': **ובמחשבה הזו, היו מציירים כל הנביאים, כל הדמיונות וכל הציורים שלמטה ממנה. ולמעלה ממנה,**

(דפו"י דף ל"ג ט"ב)

ע לתתא פ מינה. ולעילא מינה לא תפסין ציור כלל. בה לא הוו יכלין למתפס ציור ולאו גוון כלל. צ כ״ש לעילא מינה.

קיא) וצריך ק לאחזרא, למלה קדמאה. עיינין ירוקין דסטרא דדכייא, ר רחמים אינון מסטרא דת״ת, וירוקא דילהון מסטריה. איהו נהיר בנהורא דאבן מרגלית.

קיב) דבג״ד אתקריאו ש ספירן ספירות, דנהרין גווני דילהון כספירים יקירין, ולא כספירים דאינון פסולות דעלמא שפלה, אלא כאבנין יקירין ומרגלאן דגנתא דעדן, דנהורא דלהון מסוף העולם ועד סופו. ואלין אינון ספירן דנהרין לבר נש באורייתא כולא, עד דלית שיעורא.

קיג) דאית מרגלאן ואבנין יקירין, דאינון מנשמתא ורוחא ונפשא, דכרסייא יקרא, ומלאכיא, וד׳ סטרי עלמא. נהורא דאלין מרגלאן אית ליה שיעורא, ואית ת ליה רישא וסופא. אבל לנהורא דנשמתא ורוחא ונפשא דאינון באורח אצילות, מבינה ותפארת ומלכות, לית א ליה שיעורא.

קיד) ואלין אינון באורח אצילות, אבל אחרנין, איתמר בהון ספיר גיזרתם, כמה דאוקמוה קדמאי, כל הנשמות גזורות מכסא הכבוד.

קטו) וכל אלין גווני נהירין ב בעיינין דגופא דג״ע. ובהון שבחת אורייתא

חלופי גרסאות

ע נ״א לתתאה (קראקא). פ נ״א מניה (דפוסים ראשונים). צ נ״א כל שריין (קראקא). ק נ״א לאחזאה (קראקא). ר נ״א רחמנין (דפוסים ראשונים). ש נ״א ספירות ספירן (דפוסים ראשונים). ת נ״א לון (קראקא). א נ״א לון (דפוסים ראשונים). ב נ״א לעיינין (וינציא).

הסולם

מאמר

אין תופשים ציור כלל. בה לא היו יכולים לתפוש ציור ולא שום גוון, כל שכן למעלה ממנה.

מאמר גווני דעיינין

קיא) **וצריך לאחזרא למלה וכו׳:** וצריכים לחזור לדבר הקודם. עינים ירוקות שמצד הטהור. הן רחמים מצד התפארת, והגוון ירוק שבהן הוא מצדו. כי גוון הת״ת הוא ירוק. הוא, הגוון ירוק, מאיר באור של אבן מרגליות.

קיב) **דבג״ד אתקריאו ספירן וכו׳:** כי משום זה נקראים הספירות, ספירות. משום שהגוונים שלהן מאירים כספירים יקרים. ולא כספירים שהם פסולת של העולם השפל, אלא כאבנים יקרות ומרגליות של גן העדן, שהאור שלהן הוא מסוף העולם ועד סופו. ואלו הן הספירות המאירות לאדם בתורה כולה, עד אין שיעור.

קיג) **דאית מרגלאן ואבנין וכו׳:** כי יש מרגליות ואבני יקר, שהן מנשמה רוח ונפש, של כסא הכבוד, שהוא עולם הבריאה, שמשם הנשמה, והמלאכים, שמעולם היצירה, שמשם הרוח, וד׳ רוחות העולם העשיה, שמשם הנפש. האור של המרגליות האלו, יש לו שיעור, ויש לו ראש וסוף, אבל לאור של נשמה רוח ונפש, שהם בדרך אצילות, מבינה ת״ת ומלכות, אין לו שיעור.

קיד) **ואלין אינון באורח וכו׳:** ואלו הנשמות הם בדרך אצילות שהם מבינה ת״ת ומלכות דאצילות, אבל נשמות אחרות נאמר בהם ספיר גזרתם. כמו שהעמידו הראשונים, שכל הנשמות הן גזורות וחצובות מכסא הכבוד, שהוא עולם הבריאה.

קטו) **וכל אלין גווני וכו׳:** וכל אלו י״ג הגוונים הנ״ל, מאירים בעינים שבגוף של גן עדן. ובהן שבחה התורה שהוא ז״א לשכינה, שנאמר הנך יפה עיניך יונים (שה״ש א׳) ומשה,

משום

גווני דעיינין

לשכינתא. ומשה בגין דאתלבש בההוא גופא דגנתא דעדן דלתתא, ג איתמר ביה צ) ווייראו מגשת אליו.

קטז) ובג"ע דלעילא איתמר ביה, ק) ופני לא יראו, דאע"ג דבכל אתר איהו קב"ה. אית אתר דאתגלייא ביה, ואתר דלא אתגלייא ביה כ"כ. ודא איהו רזא דאספקלריא המאירה, ואספקלריא שאינה מאירה.

קיז) כגוונא דא אית באורייתא כמה לבושין, כמה אנפין, דאתקריאו פנים הנראים, ופנים דאינם נראים. וקב"ה לא אתגלי באורייתא, אלא לכל ר חדא כפום עובדוי, וכפום נשמתיה ורוחיה ונפשיה מאתר דאתגזרו.

קיח) עייניו אינון כגוונא דגלגל, ה דמגלגל עיגולין מסטרא דמים. ודא איהו רזא דגלגלים. ואזלין בקו המדה, באריכו *) דילהון, בעמיקו דילהון.

קיט) ורזא דמלה, ר) מי מדד בשעלו מים. ואינון ה' מדודים מדד בה, כגון זה : . : ואינון אֵ אֵ אֵ ו אֵ אֵ כיצד, מי מדד בשעלו מים ז אֵ'. ושמים בזרת תכן אֵ. וכל בשליש עפר הארץ אֵ'. ושקל בפלס הרים אֵ'. וגבעות במאזנים אֵ'.

קכ) ואינון ח ו', ט קו דנפיק מן המדה דאיהי י', ומדיד ה' מדודין י בהם, בחמש ספיראן דכלילן בה' תתאה. ודאי כ י' דילה, איהי מדה דילה.

מסורת הזהר

צ) (שמות לד) ב"א שנ ב"ב רצג כי תשא קו ת"ע ד' קלג : קלו. ז"ח ד' מז ט"ד מח ט"ב סו ט"ג פג ט"ז תק"ח ד' קב ט"ג. ק) (שם לג) ב"א קל ת"ז תל"ד ד' ע"ז : ר) (ישעיה מ) ב"א עג שכא ויחי צו תרומה תתקטז ת"ז ת"ה ד' יט. תמ"ח ד' פה. ז"ח ד' עו ט"א.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג מן אתמר עד אתמר (קראקא). ד נ"א רזא (קראקא). ה נ"א ל"ג דמגלגל (מונקאטש) נ"א דגלגל (דפוסים ראשונים). ו נ"א אֵ (דפוסים ראשונים). ז נ"א חד וכן במקום כל א' (ויינציא). ונ"א א' בלי נקוד (קראקא). ח נ"א ה' (קראקא). ט נ"א דנפקי קו (ויינציא) נ"א דנפיק קו (קראקא). י נ"א בה' דפוסים ראשונים). כ נ"א ו' (קראקא).

הסולם

מאמר

משום שנתלבש בגוף ההוא של גן עדן התחתון, נאמר בו וייראו מגשת אליו.

קטז) **ובג"ע דלעילא איתמר** וכו' : ובגן עדן העליון, נאמר בו, ופני לא יראו. כי אע"פ שהקב"ה הוא בכל מקום, יש מקום שמתגלה בו, ויש מקום שאינו מתגלה בו כל כך. וזה הוא סוד של המראה המאירה, שהוא ז"א. ושל המראה שאינה מאירה, שהיא המלכות.

קיז) **כגוונא דא אית** וכו' : כעין זה יש בתורה כמה לבושים, כמה פנים, הנקראים פנים הנראים ופנים שאינם נראים. והקב"ה אינו מתגלה בתורה, אלא לכל אחד כפי מעשיו, וכפי נשמה רוח ונפש שלו, לפי המקום שנחצבו.

קיח) **עייניו אינון כגוונא** וכו' : העינים הן, כעין גלגל המגלגל עגולים מצד דחיפת המים. וזה הוא סוד הגלגלים. והולכים בקו המדה, באורך שבהן, ובעומק שבהן.

(דפו"י דף ל"ג ט"ב *) ט"ג)

גוונין דעייניו

קיט) **ורזא דמלה מי** וגו' : וסוד הדבר, מי מדד בשעלו מים. והם ה' מדידות, ומדד בה כגון זה : . : , והם אֵ אֵ אֵ אֵ אֵ, שה' נקודות אלו ה"ס חג"ת נ"ה. כיצד, מי מדד בשעלו מים אֵ', וזה הוא חסד. ושמים בזרת תכן אֵ, וזה הוא גבורה, כי זרת הוא גבורה. וכל בשליש עפר הארץ אֵ, שהוא תפארת. שהוא שליש, דהיינו קו הג'. ושקל בפלס הרים, אֵ שהוא נצח. וגבעות במאזנים אֵ, שהוא הוד. (עי' ת"ז תקון י"ט דף ל"ח. ובדף מ"א).

קכ) **ואינון ו', קו** וכו' : והם, סוד הו', שהיא ז"א, קו האמצעי, היוצא מן המדה, שהיא י', שה"ס המסך דחירק, שבכחו מכריע ומיחד ב' הקוין ימין ושמאל ומשלימם. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) ומודד בהם ה' מדידות, בחמש ספירות, שהוא מודד ג' קוין מחזה ולמעלה שהם חג"ת, וב' קוין מחזה ולמטה

קכא) ג ואינון ד' גוונין דעינא, מדד בהון לד' סטרין. וקו איהו ו', גלגל דאיהו י' עם ו' אתעביד גלגו"ל. דסליק לחושבן ה ע"ב.

קכב) כד גלגל דעינא אתהפך בקו דאיהו ו', ומתהפך עינא ביה לחוורא, אתגלייא ביה דאיהו גלגול דיליה, מזמנא קדמאה מסטרא דחסד. ואם יתעסק באורייתא, חכים יהא, מסטרא דימינא, בגין דתמן אתמר בה, הרוצה להחכים ידרים.

קכג) ואי לא יתעסק באורייתא, יהא חכים ו במלין, לצייר בידיה כמה ציורין, דכמה מלאכות, אע"ג דלא אוליפו ליה בהאי עלמא. דמאן דלא עביד מלוי מלבוי וממחשבתיה עד דאוליפו ליה, האי לאו איהו בגלגולא ז דא כלל.

חלופי גרסאות

ל נ"א ואית עין (דפוסים ראשונים). מ נ"א עבור (מינקאטש) נ"א עיבור (דפוסים ראשונים). נ נ"א מוסיף במלין דעלמא (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג דא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר גוונין דעיינין

שהם נ"ה. הכלולות בה' תחתונה, שהיא מלכות. ודאי שהי' שלה, היא המדה שלה.

פירוש, המסך דחירק, שקו אמצעי פועל ומודד עמו שיעור הארת ימין ושמאל שלמעלה מחזה, שהם חו"ג, והארת ימין ושמאל שלמטה מחזה, שהם נ"ה, הוא לקוח מן המלכות, כי כל מסך הוא בחינת המלכות, ונמצא שהי', שממנו יוצא קו האמצעי, הוא מלכות. וז"ש, ודאי י' דילה, היא מדה דילה. שהי' של הו' היא מדה של המלכות.

קכא) ואינון ד' גוונין וכו': ואלו ד' גוונים שבעין, לבן אדום ירוק שחור, שהם חג"ת ומלכות, קו המדה מודד בהם לד' רוחות, דרום צפון מזרח, שהם חג"ת, ומערב, שהוא מלכות. וקו המדה, הוא ו', י' היא גלגל, שהיא עגולה כגלגל. וגלגל עם ו' נעשה גלגול, שעולה בחשבון ע"ב.

פירוש. סוד ג' קוין המאירים בהארת חכמה, ה"ס השם ע"ב היוצא מג' פסוקים ויסע ויבא ויט (כמ"ש בזהר בשלח אות קע"ב) וסדר הארתו הוא רק בגלגול בתלת דוכתי, דהיינו שהאור מהגלה בג' קוין בזה אחר זה בג' מקומות (כמ"ש בזהר וארא אות כ"ז) וגלגול הזה נעשה על ידי קו האמצעי, שהוא קו המדה, דהיינו ו', שהיא קו האמצעי היוצאת מן המדה, שהיא י', שהיא המסך דחירק. ועיקר כח הקו האמצעי לוקח מן המדה, שהיא המסך

(דפו"י דף ל"ג ט"ב)

(כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח) לפיכך נבחנת הי' לגלגל, שהיא המגלגלת את ג' הקוין להאיר כסדרם בזה אחר זה, אמנם הו' היא הפועלת את זה, וז"ש, גלגל דאיהו י', עם ו' אתעביד גלגול. כי עצם הגלגל הוא הי' שהיא המסך המכניע את השמאל, אבל הו' היא הפועלת את זה, וע"כ מרמז שהו' הנוספת על גלגל עושה גלגול, וז"ש, גלגול דסליק לחושבן ע"ב. כלומר, שהגלגול על תלת דוכתי, מגלה את השם ע"ב, המגלה הארת החכמה. וע"ז בא הרמז, שגלגול הוא בגי' ע"ב.

קכב) כד גלגל דעינא וכו': כשגלגל העין של האדם, מתהפך על ידי הקו, שהוא ו', והעין מתהפכת על ידו ללבן, שהוא חסד, דהיינו שהחסד שולט על כל צבעי העין מתגלה בו, באדם, שזה הוא גלגול שלו מזמן הראשון, דהיינו מיום הראשון, שהוא מצד החסד. ואם יעסוק בתורה יהיה חכם שהוא מקו ימין, כי החכמה היא בקו ימין, משום ששם נאמר בה, הרוצה להחכים ידרים.

קכג) ואי לא יתעסק וכו': ואם לא יעסוק בתורה, יהיה חכם בדברי העולם, שיצייר בידו כמה ציורים, וכמה מלאכות, אע"פ שלא למדו אותו בעולם הזה. ומי שאינו עושה דבריו מלבו וממחשבתו, מטרם שלמדו אותו, אין זה מגלגול הזה כלל. שהוא גלגול החסד.

קכד) וכד גלגל דעינא אתהפך לשמאלא באדימו, דשליט על גוונין אחרנין, איהו מזמנא תניינא גלגולא דיליה. והאי יהא עתיר בלא טורח ובלא מזל ועליה איתמר הרוצה להעשיר יצפין. ע ויתקרב ב"נ לגביה, דוותרן יהא בממוניה, בגין דלא טרח ביה, דההוא דטרח בממוניה לא תתקריב לגביה, דקמצן יהא.

קכה) וכד גלגל דעינא אתהפך לירוקא, דשליט על כל גוונין. דא איהו בגלגולא תליתאה. ויהא חכים באורייתא, ועתיר בממונא דלא טרח פ ביה. דא איהו שלים מכלא, מסטרא דיעקב, דאיתמר ביה ש) ויעקב איש תם. ת) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.

קכו) וכען צריך לפרשא, מאן איהו עין דאתגלגל בגלגולא דתלת גוונין, אלין אדם קדמאה דסטרא דכייא, צ דאית אדם אוחרא מסטרא דמסאבו. ולא עוד, אלא תלת אדם אינון: אדם דבריאה. אדם דיצירה. אדם דעשיה, מסטרא דדכיו. ואית אחרא מסטרא דמסאבו, דאיהו אדם בליעל, איש און, יצר הרע. אדם טוב, יצר הטוב. דהכי אוקמוה קדמאין, א) גם את זה לעומת זה עשה האלהים.

קכז) וכען צריך לפרש אדם דסטרא דכיא. ת"ח, כד אתלבש אדם דדכיו,

מסורת הזהר

ש) (בראשית כה) תולדות עת. ת) (איוב לג) משפטים שעג אדרא רבא א/קכו קרח מג פנחס נ כי תצא צת ת"ז ת"ו ד' כב: תכ"א ד' גו. תכ"ו ד' עב. תכ"ח ד' עב: תל"ב ד' עו: ת"נ ד' פו. תס"ט ד קיד: ת"ע ד' קכד: ז"ח נט ט"א תק"ח צג ט"ג צת ט"א קיד ט"ב ט"ג. א) (קהלת ז) בהשמטות ח"א ד' רסג. רסד: ד"י שמות רסג פקודי תתפג צו סת תזריע קה מצורע לג כי תצא קכד ת"ז ת"ע ד' קכה: ז"ח וישב יג.

חלופי גרסאות

ע נ"א ואתקרב (דפוסים ראשונים). פ נ"א בהו (דפוסים ראשונים). צ נ"א דביה (קראקא).

הסולם

מאמר

קכד) **וכד גלגל דעינא** וכו': וכשגלגל העין מתהפך באדם לשמאל, באדום השולט על גוונים האחרים שבעין, הגלגול שלו הוא מזמן השני, דהיינו מסוד יום השני, שהוא גבורה. **וזה יהיה עשיר בלי יגיעה ובלי עזרת המזל. ועליו נאמר, הרוצה להעשיר יצפין,** דהיינו שימשיך מקו שמאל, שהוא צפון, דהיינו גבורה. **וטוב לאדם שיתקרב אליו, כי הוא נדיב בכספו, משום שלא נתיגע בו. כי אותו שהתיגע להשיג כספו, אל תקרב אליו, כי הוא קמצן.**

קכה) **וכד גלגל דעינא** וכו': וכשגלגל העין של האדם, נתהפך לגוון ירוק, השולט על שאר הגוונים שבעין, אדם זה הוא בגלגול שלישי, דהיינו מסוד יום הג', שהוא תפארת, וקו האמצעי. **ויהיה חכם בתורה,** ועושר בכסף **שלא נתיגע בו. זה הוא שלם בכל, מצד יעקב שנאמר בו, ויעקב איש תם.** וזה סוד הכתוב, **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.**

(דפו"י דף ל"ג ט"ג)

גוונין דעינא

שה"ס ג' גלגולים, בג' גוונים, לבן אדום ירוק, כנ"ל.

קכו) **וכען צריך לפרשא** וכו': **ועתה צריך לפרש, מי הוא, העין המתהפך בגלגול של שלשה גוונים,** לבן אדום ירוק הנ"ל. ואומר, **זה הוא אדם הראשון שמצד הטהור.** כי יש אדם אחר שמצד הטומאה. ולא עוד **אלא ג' אדם הם, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה, שהם מצד הטהור. ויש אחר מצד הטמא, שהוא אדם בליעל, איש און, יצר הרע. אדם טוב, הוא יצר הטוב. כי כך העמידו הראשונים, גם את לעומת זה עשה האלקים.** שפירושו, שיש אדם מצד הטהור, כנגד אדם בליעל שמצד הטומאה.

מאמר גלגול אדה"ר באברהם יצחק ויעקב

קכז) **וכען צריך לפרש** וכו': **ועתה צריך לפרש האדם שמצד הטהור. בוא וראה, כשנתלבש האדם מצד הטהור, באברהם, נתלבן בו.** דהיינו שהשיג הארת החסד שהוא לבן. וכשנתלבש ביצחק **הוא נצרף, באש הגבורה שלו,**

באברהם, אתלבן ביה. וביצחק אצטריף. הה"ד, ב) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. ביעקב, אחזי דיוקניה, ועביד תולדין.

קכח) והאי אמאי. אלא ליצה"ט וליצה"ר, דאינון אדם טוב אדם רע, מני קב"ה תלת פקודין. ק ע"ז. ג"ע. וש"ד. ע"ז, ההה"ד, ג) ויצו ה' אלהים על האדם לאמר. ואמרו מארי מתניתין, לית צו אלא ר ע"ז. על האדם, זה שפיכות דמים. לאמר, זה גלוי עריות.

קכט) ש ובצווי דא הוו כחדא יצה"ט ויצה"ר. לבתר דעבר יצה"ר על ציוי דקב"ה, גזר עליה מיתה. אמר, מה אעבד, אם אנא אימות איהו נטיל עבד אחרא. דיצה"ר איהו עבד, ובת זוגיה שפחה, ת ואתריה ירית א ליה ההוא עבד.

קל) מה עבד, אזל איהו ואתתיה, לפתאה לאדם ולאתתיה דסטרא טבא. בת זוגיה דיצה"ר לילית, פתי לאדם דאיהו יצה"ט, ובגינה איתמר ד) האשה

מסורת הזהר

ב) (זכריה יג) תולדות סו שמות צו נשא סו בהעלותך סו. ג) (בראשית ב) ב"א רסה. ד) (שם ג) קדושים סח.

חלופי גרסאות

ק נ"א ג"ע וש"ד וע"ז ההה"ד (קראקא). ר נ"א ל"ג ע"ז (קראקא). ש נ"א ל"ג ובצווי (מונקאטש). ת נ"א ואתרי־ (דפוסים ראשונים). א נ"א לה (קראקא).

הסולם

מאמר גלגול אדה"ר באברהם יצחק ויעקב

ד"ש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. וכשנתלבש **ביעקב**, הראה צורתו, **ועשה תולדות.**

קכח) **והאי אמאי אלא** וכו': שואל, **וזה למה.** למה היה צריך אדם הראשון להתגלגל כל כך, ומשיב, **אלא הקב"ה** צוה, **ליצר הטוב וליצר הרע**, שהם אדם טוב, ואדם רע, שלש מצות, עבודה זרה וגילוי עריות, ושפיכת דמים. עבודה זרה, הוא שכתוב, ויצו ה' אלקים **על האדם לאמר.** ואמרו בעלי המשנה, אין **צו** אלא עבודה זרה. **על האדם**, זה שפיכות דמים. **לאמר**, זה גילוי עריות.

קכט) **ובצווי דא הוו** וכו': **ובצווי** זה, נצטוו היצר הטוב והיצר הרע ביחד, שהם אדם הטוב, ואדם בליעל. אחר שעבר היצר הרע על מצות הקב"ה, גזר עליו מיתה. אמר היצר הרע, מה אעשה, אם אני אמות, יקח הוא היצר הטוב, עבד אחר, כי היצר הרע הוא עבד, ובת זוגו היא שפחה, ואת"ז העבד שיקח, יירש מק'מי.

פירוש. אדם בליעל, שה"ס היצר הרע, היה מלאך קדוש, והיה הגדול בין המלאכים ששמשו לאדם הראשון בגן עדן. ואיסור עץ הדעת טוב ורע היה חל גם על מלאכי מעלה, וסמאל **עבר על איסור ההוא**, ואכל מעץ

(דפו"י דף ל"ג ט"ג)

הדעת, שפירושו שהמשיך הארת החכמה מקו השמאל ממעלה למטה. ואז נפגמה קדושתו, ונעשה אדם בליעל, וטמא. ובזה נגזרה עליו מיתה. כי צד הטומאה סופו שיתבטל מן הארץ, כי רק הקדושה היא נצחית. וכיון שסמאל נפל לצד הטמא, ממילא סופו שימות ויתבטל מן העולם.

וז"ש, **לבתר דעבר יצה"ר על ציווי דקב"ה גזר עליו מיתה.** דהיינו שנפגם ויצא מצד הקדוש, לצד הטמא, שבזה נגזרה עליו מיתה, כי צד הטמא סופו שיתבטל מן העולם. וז"ש, **אמר מה אעבד אם אני אמות איהו נטיל עבד אחרא**, כי מקודם שנפל מקדושתו, היה המשמש הגדול לאדם הראשון בגן עדן, ואחר שנטמא, הבין, שאדם הראשון יקח מלאך קדוש, שישמש במקומו בגן עדן. ולפיכך השב לטמא גם את אדם וחוה, כדי שישאר בשמושו כמקודם לכן.

קל) **מה עבד אזל** וכו': **מה עשה.** הלך הוא ואשתו לילית, לפתות את **אדם** ואשתו שמצד הטוב, דהיינו אדם וחוה, **בת** זוגו של יצר הרע, שהיא לילית פיתתה את אדם, שהוא יצר הטוב, ועליה נאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. והיצר הרע, **פיתה את חוה.** וגרמו להם מות.

פירוש

אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ. ויצה"ר פתי לחוה, וגרמו לון מות.

קלא) **בג"ד, קב"ה** *) **אפשיט לאדם דאיהו יצר הטוב, מגופיה** ב **בגן עדן** ג **וממלבושוי, ליה** ד **ולאתתיה, הה"ד** ה) **וידעו כי ערומים הם. וגירש** ה **לון מג"ע, הה"ד** ו) **ויגרש את האדם. את, בת זוגיה עמיה.**

קלב) **ונחית לון לשבע ארעין, דאינון: גיא. נשיה. ציה. ארקא. ארץ. אדמה. תבל. עבד תיובתא, הוה מצפצף ועולה. ועכ"ד הוה ערום בלא לבוש הוא ואתתיה.**

קלג) **מה עבד קב"ה. אייתי ליה בגלגולא באברהם, ולאנתתיה בשרה. וקב"ה הוה מלבן ליה בכורא דכספא, דאיהו מעורב באברא, דאיהו עופרת, מיד דארמי ליה בנורא, אתלבנא כספא, ואפיקת זוהמא, דאיהו עופרת** ו **לבר, וכגוונא דא אתלבן אדם באברהם. ואפיק מניה זוהמא לבר, ודא ישמעאל, דאיהו זוהמא דהטיל חיויא בחוה.**

קלד) **לבתר אתגלגל ביצחק, בת זוגיה דאדם, ואסתמק בנורא, ואפיק זוהמא לבר, ודא עשו. וסומקא דיליה כדמא דשחיטה. ובנין דאתגלגל נוקבא ביצחק, אתקרי שמאל נוקבא.**

מסורת הזהר

ח) (שם) ב"א רפח. ו) (שם) ב"א רפו ב"ב קית.

חלופי גרסאות

ב נ"א דגן (קראקא) נ"א מגן (מונקאטש). ג נ"א יטלבושיו (ירושלם). ד נ"א ואתתיה (ווינציא). ה נ"א לו (קראקא). ו נ"א לבד (קראקא).

מאמר **הסולם** צלגול אדה"ר באברהם יצחק ויעקב

פירוש. שבאכילת עץ הדעת, נבחן שאדם הראשון השפיע השפע הקדוש אל אשת סמאל, שהיא לילית, ועירב הקדושה בטומאה, וסמאל השפיע הזוהמא שלו אל חוה.

קלא) **בג"ר קב"ה אפשיט** וכו': **משום זה, הפשיט הקב"ה את אדם הראשון שהוא יצר הטוב, מגופו שבגן עדן, וממלבושיו אותו ואת אשתו, ז"ש, וידעו כי ערומים הם. וגירש אותם מגן עדן. ז"ש, ויגרש את האדם. את** בא לרבות, **שבת זוגתו** חוה גורשה עמו.

קלב) **ונחית לון לשבע** וכו': **והקב"ה הורידם, את אדם וחוה, לשבע ארצות, שהן גיא נשיה, ציה, ארקא, ארץ, אדמה, תבל. כשעשה תשובה, היה מצפצף ועולה. ועכ"ז היה ערום בלי לבוש הוא ואשתו.**

קלג) **מה עבד קב"ה** וכו': **מה עשה הקב"ה, הביא** את אדם הראשון **בגלגול באברהם, ואת אשתו** חוה, **הביא בגלגול בשרה. והקב"ה היה מצרף אותו בכור של כסף המעורב באבר.**

(דשו"י דף ל"ג ט"ג *) ט"ד)

שהוא עופרת. מיד שאנשי נמרוד הטילו את אברהם באש באור כשדים, נתלבן הכסף, והוציא מתוכו הזוהמא, שהיא עופרת, לחוץ. כמו זה נתלבן אדם הראשון שהיה מגולגל באברהם, והוציא מתוכו הזוהמא לחוץ, זה הוא ישמעאל. שהוא הזוהמא שהטיל הנחש, שהוא לילית הנ"ל, בחוה.

קלד) **לבתר אתגלגל ביצחק** וכו': **אח"כ, בת זוגתו של אדם, שהיא חוה, נתגלגלה ביצחק, ונתאדם באש הדינים, והוציא מתוכו הזוהמא לחוץ, שזה הוא עשו. והאדום שלו הוא, כדם שחיטה. הרומז לעקדת יצחק. ומשום שהנקבה, שהיא חוה, נתגלגלה ביצחק, שהוא קו שנואל, ע"כ נקרא קו השמאל, נקבה.**

פירוש. **אדם וחוה** ה"ס **ימין ושמאל, ולפיכך אדם הראשון, שהוא ימין נתגלגל ונתתקן באברהם שהוא ימין. וחוה, שהיא שמאל נתגלגלה ונתקנה ביצחק, שהוא קו שמאל. וז"ש, ובנין דאתגלגל נוקבא ביצחק, אתקרי שמאל נוקבא. כלומר, משום שהשמאל היא נקבה, ע"כ נתגלגלה הנקבה ביצחק.**

לבתר

קלה) **לבתר עאלו תרווייהו ביעקב ובת זוגיה, ואפיקו מניה זרעא.** ז **וגוונא** ח **דיליה הוא ירוקא דיליה דסחרא. ודא איהו** ז) **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.**

קלו) **עיינין אוכמין חשוכין, תמן לילית, דאיהי חשוכא אפילה, פתיא אוכמא. ועיינין אוכמין עקימין, ודאי תמן שבתאי,** ט **דעליה אתמר** ח) **מארת ה' בבית רשע. דההוא גוון חשוך, שליט על גווני אחרנין.**

קלז) **ולמאן דאסתכל** י **ביה לילית** כ **או שבתאי באילין עיינין, מארה ועניותא וכפנא ומותנא ייתי. אסתמר מניה,** ט) **דרגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו. וכל משא ומתן דעביד ב"נ קדם מארי דעיינין אלין, אתאביד.**

קלח) **וצריך ב"נ דלא ישתכח בשבעה קדמיה ביומין דחול, אלא בשבת, דלית ליה שלטנותא עליה ואם אשתכח ביומין דחול בשבעה קדמיה, ואסתכל ביה בעינא בישא, לא אשתזיב מניה ממיתה או** ל מעוני. **וחוטמא ופומא ואנפוי דהאי ב"נ לאו אינון על קו היושר.**

קלט) **עיינין אוכמין שפירן, על קו היושר, איהו מסטרא דשבת, דאיהי בת עין שפירא. עלה איתמר,** י) **שחורה אני ונאוה. האי איהו בדיוקנא דשבת, דאיהו שקול לאורייתא כולה.**

מסורת הזהר

ז) (איוב לג) לעיל קכה. ח) (משלי ג) פנחס שעה כי תצא קיג ת"ז בהשמטות ח"ג ד' קמ. ט) (שם ה) ב"א תלה ויצא שיג וישב רכז ויחי רמ בשלח צז ויקהל לד אמור שלו פנחס תשלא תשמו ת"ז תכ"ה ד' ע. תס"ט ד' צט: תק"ח ד' קיט ט"ד. י) (שה"ש א) לעיל לז.

חלופי גרסאות

ז ה"ג דפוס קראקא נ"א וגלותא (מונקאטש). ח נ"א דילה (ווינציא). ט נ"א דעלה (דפוסים ראשונים). י נ"א ל"ג ביה (דפוסים ראשונים). כ נ"א ל"ג או (דפוסים ראשונים). ל נ"א עוני (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

קלה) **לבתר עאלו תרוייהו** וכו': אח"כ, **באו שניהם,** אדם וחוה, **ביעקב ובת זוגתו.** והוציאו ממנו זרע. והגוון שלו, **הוא ירוק המסבב אותו.** וזה הוא, **הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר.** דהיינו ג' הגלגולים של אדם הראשון, באברהם יצחק יעקב.

מאמר עיינין אוכמין

קלו) **עיינין אוכמין חשוכין** וכו': **אם יש לאדם, עינים שחורות וחשכות, שם יש לילית, שהיא חשכה ואפלה, פתי שחור. ועינים שחורות ועקומות, ודאי שם שבתאי, שעליו נאמר מארת ה' בבית רשע. כי גוון חשך ההוא שולט על גוונים האחרים שבעין.**

קלז) **ולמאן דאסתכל ביה** וכו': **ולמי שלילית או שבתאי מסתכלים בו בעינים שלהם האלו, תבא עליו מארה ועניות ורעב ומות. השמר ממנו,** שעליו נאמר, **רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו. וכל משא ומתן שאדם עושה, לפני בעלי עינים אלו,** לילית **ושבתאי, נאבד.**

קלח) **וצריך בר נש** וכו': **וצריך האדם שלא ימצא בשובע לפניו,** לפני בעל העינים האלו, **בימי חול, אלא בשבת** מותר, **משום שאין לו שליטה עליו. כי בשבת נכנעות כל הקליפות. ואם נמצא בשובע לפניו בימות** החול, ומסתכל בו בעין הרעה שלו, **אותו אדם אינו ניצל ממנו, ממיתה או מעוני. והחוטם והפה והפנים, של אדם** בעל העינים הנ"ל, **אין הם על קו היושר.**

קלט) **עיינין אוכמין שפירן** וכו': **מי שיש לו עינים שחורות יפות, על קו היושר, הן מצד שבת, שהיא בת עין יפה, עליה נאמר, שחורה אני ונאוה. אדם זה הוא בצורת שבת, שהיא שקולה כנגד כל התורה.**

ובשבת

קמ) **ובשבת צריך לאחזאה שובעה, בהפוכא דשפחה לילית. וצריך באתר דעציבו דשבתאי, לאחזאה חדוה, באתר דחשוכא. שרגא. באתר דעינוי, ענג. למעבד תמן שינוי בכלא.**

קמא) **דלילית מרה אוכמא, צמאון דלית ביה מים, דאיהו** כ **הבור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים** מ **יש בו. ונחשין ועקרבין דילה אינון ערב רב. יוסף דאיהו בגובא, דא ישראל דאינון בגלותא דילה, בההוא בור.**

קמב) נ **ומאן דאוקיר שבת, ימלט ממנה.** ס **וחוטא ילכד בה. חוטא דמחלל שבת, ילכד בה, דאיהי חילול שבת ודאי, חללה זונה. דמאן דנטיר אות שבת או אות ברית, מלחלל ליה,** ס **ביה אתקרי צדיק, ואשתזיב מינה. ולא עוד אלא דסליק למלכות, דאיהי שבת ודאי.**

קמג) **ויוסף בגין דנטיר ברית, אשתזיב מן גובא, ומן נחשים ועקרבים דיליה. ולא עוד אלא דזכה למלכות. וישראל דנטרין שבת ואות ברית מילה, איתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ואלמלא נטרין ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין.**

קמד) **וכל ב"נ דאיהו** ע **עיינין אוכמין על קו היושר, דאיהי קו המדה, ענג איהו וחדוה ושבעא, וותרן, ועיינא *) טבא. ובעי לאתפארא בלבושין שפירין. בגין דאיהו בן דשבת, בן מטרוניתא ודאי. ובהיפוכא בן לילית. עד הכא רזא דעיינין. ודאי איהו רזא דאנשי חיל.**

מסורת הזהר

כ) (בראשית לז) וישב קכ. ל) (קהלת ז) ואתחנן ל.

חלופי גרסאות

מ נ"א ל"ג יש בו ונחשין ועקרבין (קראקא). נ נ"א ושבת (דפוסים ראשונים). ס נ"א בה (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף עיינין דיליה (מונקאטש).

הסולם

מאמר

קמ) **ובשבת צריך לאחזאה** וכו': **ובשבת** צריך להיות נר, **ובמקום ענג,** צריך להיות שהיא תמיד בחסרון. **ובמקום העצבות של שבתאי, צריך להראות שמחה, ובמקום חשך** צריך להיות נר, **ובמקום עגוי** צריך להיות **עונג, ולעשות שם שינוי בכל דבר.**

קמא) **דלילית מרה אוכמא** וכו': **כי** לילית, היא מרה שחורה, צמאון שאין בו מים. **כי היא בור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. והערב רב, הם נחשים ועקרבים שלה,** ויוסף שהשליכוהו לבור הזה, רומז לישראל שהם בגלות שלה, בבור ההוא.

קמב) **ומאן דאוקיר שבת** וכו': **ומי** שמכבד את השבת, ימלט ממנה. וחוטא ילכד בה. היינו חוטא המחלל שבת, ילכד בה. כי היא חילול שבת ודאי, דהיינו חללה זונה. וכל

(דפו"י דף ל"ג ט"ד *) דף ל"ד ט"א)

עיינין איכמין

השומר אות שבת או אות ברית, מלחלל אותו, נקרא צדיק ע"ז, וניצל ממנה. ולא עוד אלא שעולה למלכות. שהיא ודאי שבת. כי שבת היא מלכות.

קמג) **ויוסף בגין דנטיר** וכו': **ויוסף** משום ששמר הברית, ניצל מן הבור ומנחשים ועקרבים שלו, ולא עוד אלא שזכה למלכות. וישראל השומרים שבת ואות ברית מילה, נאמר בהם כל ישראל בני מלכים. ואם היו ישראל שומרים שבת אחד כהלכתו מיד היו נגאלים.

קמד) **וכל ב"נ דאיהו** וכו': **וכל אדם** שהוא בעינים שחורות על קו היושר, שהוא קו המדה, דהיינו קו האמצעי הוא בענג ובשמחה ובשובע, הוא נדיב ועין טובה. והוא צריך להתפאר בלבושים יפים, משום שהוא בן שבת, דהיינו בן המלכה, ודאי. ובהיפך, אם אינן על קו

היושר

קמה) יראי אלהים בשמיעה, דתלייא באודנין, דתמן יראה. הה"ד, מ) ה' שמעתי שמעך יראתי.

קמו) פ ותלת צלותין אינון, חד תלייא בראיה. ותניינא בריחא. ותליתאה בשמיעה. פה, איהו שבת, כלולה מכלהו. איהי תפלה לעני, דאיהו צדיק, ואיהו יום השבת.

קמז) וצלותא דפסח, איהי כורסייא דרחמי. וצלותא דראש השנה, כורסייא דדין. ותמן קב"ה איהו דיין, וכל צבא השמים קיימין עליה, מימינא ומשמאלא. כגוונא דשערא, דתלייא בתר אודנין, מימינא ומשמאלא.

קמח) צ והא אוקימנא לעיל, דצריך לבערא לון, אם ק אינון תחות אודנין, לאתגלאה ר אודנין, דאינון תרעין דצלותא. דכמה מארי דדינין, סתמין תרעין, בחובין דישראל. וצלותא לבר, דלא מניחין לה לאעלאה בהיכלא ש דיליה, דאיהו אדני. ואיהי קראה לתרעין דהיכלא ת דיפתחין לה. א ובגהא לתתא קראן ביחודא שמע ישראל, לקלא דצלותא דילך, דאיהי לתרעא דילך.

קמט) ואם מבערין שערין דחתות אודנין, דאינון מארי דדינין, מיד קב"ה

מסורת הזהר

מ) (חבקוק ג) בשלח כב בהר מב אדרא רבא ז רמג פנחס שכט ת"ז ת"ע ד' קכב. קל. תק"ח ד' צט ט"ב קיב ט"ב.

חלופי גרסאות

פ נ"א לכל (קראקא). צ נ"א ומה (דפוסים ראשונים). ק נ"א מוסיף אינון סומקין (דפוסים ראשונים). ר נ"א מוסיף תחות אודנין (דפוסים ראשונים). ש נ"א דילה (קראקא). ת נ"א דפתחין (דפוסים ראשונים). א נ"א לאנהרא (מונקאטש) ונ"א ובנאה (קראקא).

הסולם

מאמר יראי אלקים בשמיעה דאודנין

היושר, הוא בן לילית. עד כאן סוד העינים. ודאי הוא סוד אנשי חיל (כנ"ל אות י"ט).

מאמר יראי אלקים כשמיעה דאודנין

קמה) **יראי אלקים בשמיעה** וכו': **יראי אלקים.** היינו בשמיעה (כנ"ל אות י"ט) התלויה באזנים, שהיא בינה, **ששם יראה.** דהיינו יראה עלאה. ז"ש **ה' שמעתי שמעך יראתי.** כי יראה היא בשמיעה.

קמו) **ותלת צלותין אינון** וכו': **וג' תפלות הן,** אחת, של שחרית, **תלויה בראיה.** והשניה, של מנחה, **היא בריח.** והשלישית, של מעריב, **תלויה בשמיעה. פה,** דהיינו דבור, שהוא מלכות, **הוא שבת, הכלולה** מכולם, מראיה ושמיעה ודיבור. **היא,** המלכות, נקראת **תפלה לעני,** כי תפלה היא מלכות, **ועני, הוא צדיק** דהיינו יסוד, **והוא יום השבת.** כי המלכות היא ליל שבת, והיסוד הוא יום שבת.

קמז) **וצלותא דפסח איהי** וכו': **ותפלת חג הפסח היא כסא הרחמים.** כי הפסח ה"ס קו

(דפו"י דף ל"ד ט"א)

ימין. **ותפלת ראש השנה היא כסא הדין, ושם** הקב"ה דיין, **וכל צבא השמים** עומדים **עליו** מימינו ומשמאלו. כמו השערות התלויות **אחר האזנים** מימין ומשמאל.

קמח) **והא אוקימנא לעיל** וכו': **והנה** העמדנו לעיל (אות כ"א) **שצריך לפנות את** השערות **אם הן** מאחורי **האזנים, כדי לגלות האזנים, שהם שערי התפלה. כי כמה בעלי הדין סותמים, השערים, מחמת עונות ישראל,** והתפלות הן בחוץ, שאין נותנים להן להכנס בהיכל שלו, שהוא השם אדנ"י. **והיא,** התפלה, קוראת לשערי ההיכל, **שיפתחו לה. והבנים למטה,** שהם ישראל, **קוראים שמע ישראל,** דהיינו שמע, ז"א שנקרא ישראל, **את** קול **התפלה שלך, שהיא** עומדת **בשער שלך, שהיא** המלכות שהיא שער אל ז"א.

קמט) **ואם מבערין שערין** וכו': **ואם מפנים** השערות שמאחורי האזנים, **שהם** בעלי **הדין, מיד הקב"ה, שנקרא ישראל, שהוא**

דיין

דאיהו ישראל, דיין אמת, אפתח היכלא דתיעול צלותיה. ודא איהו אדני שפתי תפתח, פתח היכ"ל דאיהו אדנ"י בחושבן, וייעול צלותא.

קנ) וצלותא דישראל לעילא, איהי מלכות, ואיהו תפארת. וצריכין ישראל דלא ב יסלקין להו לעילא, עד דיתבערון דינין מתרעא, ויהון צווחין בה לגביה, ג בעשרה מלכיות, ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות.

קנא) דצלותא דמנחה, איהי דינא דר"ה. ובגין דא תקינו עשרה שופרות, ד דאינון: קשר"ק, קש"ק, קר"ק. לסלקא לה בעשרה, דלית שכינתא שרייא בפחות מעשרה. ובגינייהו איתמר ה לא אשחית בעבור העשרה.

קנב) בשברים, ו שבר תשבר מצבותיהם, דקיימין קדם תרעין, דלא מניחין לאעלא צלותא. בתרועה, תפסין לון בשלשלאין. בתקיעה, ז והוקע אותם לה' נגד השמש. בגין דלא יהבו יקרא למטרוניתא, לאעלא בתרעין דילה.

מסורת הזהר

נ) (בראשית יח) נח ה ז"ח ויר"א ד. ס) (שמות כג) בהשמטות ח"ג ד' שח: ע) (במדבר כה) שמות כו.

חלופי גרסאות

ב נ"א סלקין (דפוסים ראשונים). ג נ"א בעשרה זכרונות ובעשרה מלכיות (דפוסים ראשונים). ד נ"א מוסיף דאינון תקיעה (קראקא).

מאמר הסולם יראי אלקים בשמיעה דאודניו

דיין אמת, פותח ההיכל שתכנס תפלתו. וזהו, אדני שפתי תפתח, שפירושו, פתח את ההיכל, שהוא בגי' אדנ"י, ותכנס התפלה.

קנ) וצלותא דישראל לעילא וכו': ותפלתם של ישראל למעלה, היא מלכות הנקראת תפלה, והוא, ז"א, הוא תפארת. שהוא המקבל את התפלה, שה"ס המלכות. וצריכים ישראל שלא להעלות את התפלה, שהיא המלכות, למעלה, לז"א, עד שיתבערו הדינים מן השער. ויצעקו בתפלה אליו, בעשרה מלכיות ובעשרה זכרונות, ובעשרה שופרות.

קנא) דצלותא דמנחה איהו וכו': ומפרש. כי תפלת המנחה היא דין של ראש השנה. דהיינו שהם הדינים של שמאל בלי ימין (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ג בהסולם) ומשום זה תקנו עשרה שופרות, שהם, תשר"ת, תש"ת, תר"ת, להעלות את המלכות, בעשרה. שאין השכינה שורה בחסר מעשרה. ובשבילם נאמר, לא אשחית בעבור העשרה.

פירוש. הדינים של ראש השנה, הוא, שהמלכות היא במצב הא' שלה שדבוקה אז בקו שמאל דבינה, והיא בבחינת שמאל בלי ימין, שאז נקפאים בה כל האורות, והדינים שולטים בעולם. (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ג). ובכדי להחזירה לימין, דהיינו למצב הב', צריכים להעלות קול שופר, למעט הג"ר

דשמאל, שאז נפרדת המלכות מקו שמאל דבינה, וחוזרת להיות נקודה תחת היסוד (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ה ד"ה ביאור). ובמצב הא' המלכות היא ספירה רביעית לחג"ת, ובמצב הב' כשירדה תחת היסוד, נעשתה לספירה עשירית. כי היסוד הוא תשיעי והמלכות שאחריו היא עשירית.

וז"ש דצלותא דמנחה, איהי דינא דראש השנה, דהיינו כשהמלכות היא בשמאל בלי ימין, ובגין דא תקינו עשרה שופרות וכו' שעל ידיהן היא חוזרת למצב הב' כנ"ל. וז"ש לסלקא לה בעשרה, דהיינו להורידה תחת היסוד, שאז היא נעשית ספירה עשירית. אבל מקודם לכן כשהיתה דבוקה בשמאל, היתה רביעית לחג"ת. דהיינו תחת הת"ת. ואחר שנעשתה לעשירית היא נבנית במצב הב', (כנ"ל בפלפה"ס אות פ"ח). וז"ש, ובגינייהו אתמר לא אשחית בעבור העשרה. דהיינו אם המלכות נעשתה לנקודה תחת היסוד, ועזבה את קו השמאל, אז נתבטלו הדינים ממנה, ומתעוררים הרחמים. וע"ז רומזים עשרה קולות תשר"ת תש"ת תר"ת (כמ"ש בפרשת אמור ע"ש).

קנב) בשברים שבר תשבר וגו': בשברים, מתקיים שבר תשבר מצבותיהם, דהיינו אותם העומדים לפני השערים, ואינם

קנג) **ובשעתא דדינין פנוין מתרעין דהיכלא דמלכא, סלקא צלותא בכמה שירין ותושבחות והודאות דצלותא. וחיון כלהו פתחין גדפייהו,** ה **לקבלא לה בחדוה, הה"ד** פ **ופניהם וכנפיהם פרודות. כלהו פרודות לעילא לקבלא לה.**

קנד) **ואשמע את קול כנפיהם, בגין דישמע מלכא, דמטרוניתא קא אתיא, ויפתח היכלא לגבה. הה"ד,** צ **אדני שפתי תפתח. מיד אפתח מלכא היכלא, וקביל לה בחדוה, וייעול עמה בהיכליה. אימתי,** ו **בצלותא דעמידה. מיד איתמר בחיון, בעמדם תרפינה כנפיהם.**

קנה) **בההוא זמנא, איהו יהו"ה בהיכליה, כגוונא דא יאהדונה"י. בההוא זמנא, מאן דבעי למישאל שאלתיה, ישאל. הה"ד,** ק **שאל אביך ויגדך.** ר **שאל ממני ואתנה גוים נחלתך. והבן שואל מאביו,** ז **באמצעיות דצלותא. בההוא זימנא דאיהו יהו"ה בהיכליה, אז תקרא וה' יענה.**

קנו) **ואית נימין דשערא, דההוא דאיתמר ביה,** ש **ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקי. וכלהו רחמי. לית נימא דלא אית ליה מבועא, ודא י'. נימא אריכא דא ו'. קמיטא ה' זעירא. אריכא וקמיטא לתתא, דא ה' עילאה, דאית בה דינא ורחמי. דקמיטא ולא אריכא, דא ה' תתאה, דאיהו כלא דינא.**

מסורת הזהר

פ) (יחזקאל א) משפטים תנז ז"ח ד' מ ט"ד. צ) (תהלים נא) בהשמטות ח"א ד' רנא. משפטים תמו פקודי תשצה צו קמט פנחס קפב תד תשיט **ת"ז** בהקדמה ד' ב: תי"ח ד' לד: תל"ח ד' עח: ת"ע ד' קלא:

ק) (דברים לב) פקודי תקעה. ר) (תהלים ב) תקונים חדשים ד' צט ט"א. ש) (דניאל ז) ב"א קנט.

חלופי גרסאות

ה נ"א לקבלה ול"ג לה (קראקא). ו נ"א בעמידה דצלותא (דפוסים ראשונים). ז נ"א באמצעות (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר **נותנים לתפלה להכנס. בתרועה, תופשים את המקטרג בכבלים.** כי קולות התרועה דומים לשלשלת. **בתקיעה,** מתקיים, **והוקע אותם לה' נגד השמש. משום שלא נתנו כבוד להמלכה** הנקראת תפלה, **להכנס בשערים שלה.**

קנג) **ובשעתא דדינין פנוין** וכו': **ובשעה שנפנו הדינים** משערי היכל המלך, **עולה התפלה, בכמה שירות ותשבחות והודאות של התפלה. וכל החיות פותחות כנפיהן לקבל אותה בשמחה.** ז"ש, **ופניהם וכנפיהם פרודות. כולן פרודות למעלה כדי לקבל** את התפלה.

קנד) **ואשמע את קול** וגו': **ואשמע את קול כנפיהם.** קול כנפיהם הוא, כדי שישמע המלך, **שהמלכה באה, ויפתח לה ההיכל.** ז"ש, **אדני שפתי תפתח, מיד פותח המלך את ההיכל ומקבלה בשמחה, ונכנס עמה בהיכלו. מתי זה. הוא בתפלת העמידה. מיד נאמר בהחיות, בעמדם תרפינה כנפיהם.**

קנה) **בהחוא זמנא איהו** וכו': **בעת**

מאמר **נימין דשערא**

ההיא, הוי"ה, הוא בהיכלו שהוא אדנ"י, ואז הויה אדני הם בשילוב, **כעין זה יאהדונה"י. בזמן ההוא, מי שרוצה לבקש בקשתו, יבקש,** ז"ש, **שאל אביך ויגדך. שאל ממני ואתנה גוים נחלתיך. והבן שואל מאביו בברכות האמצעיות שבתפלה. בזמן ההוא, שהוי"ה הוא בהיכלו, אז תקרא וה' יענה.**

מאמר **נימין דשערא**

קנו) **ואית נימין דשערא** וכו': **ויש נימי שערות של אותו שנאמר בו, ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור ושער רישיה כעמר נקי. וכולן הן רחמים. אין שערה שאין לה מבוע,** המבוע **הוא י', שערה ארוכה היא ו',** שערה מקומטת **היא ה'** קטנה. **שערה ארוכה ומקומטת למטה, זו ה' עליונה דהויה, שהיא בינה, שיש בה דין ורחמים. שערה מקומטת ואינה ארוכה, זו ה' תחתונה, דהויה, שהיא כולה דין.**

קנז) וכל נימא ונימא, איהו עלמא שלימא, ועלייהו איתמר ת) ועלמות אין מספר. בג"ד אמרו מארי מתניתין *) כל צדיק וצדיק יש לו עולם בפ"ע. ואיהו נימא חדא דקב"ה, עלמא שלימא. ובגינה אתמר, דקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

קנח) וצלותא דשחרית, כד סלקא כל אלין מארי דדינא, כלהו רחמי, ח ולא מעכבין לה לאעלא. שערא ירוקא, לית תמן דינא כלל. נימין ירוקין שפירין, כלילין מחוור וסומק, אינון כלהו רחמי. וכד סלקא צלותא בהון, כלהו חיילין דנימין מקבלין לה בחדוה ורחימו.

קנט) שערא אוכמא שפירא, כל נימין דיליה, אתקריאו עולמות דיליה. ה"ד, ועלמות אין מספר, ואינון חיילין דשבת. וצלותא דשבת, איהי שקילא לאורייתא. וכמה תלי תלים דתליין מינה אתקריאו קוצותיו תלתלים.

קס) שערא חורא מסטרא דחסד. סוקמא, מסטרא דגבורה. שערא ירוקא, מסטרא דתפארת. אוכמא, מסטרא דמלכות. דאיתמר בה, א) שחורה אני ונאוה. הרי ארבע תקונין דשערא, דשרייא עלייהו יהו"ה.

קסא) י"ג תיקונין ט אינון דתליין משערא, ג' לכל סטר, לד' סטרין, ואינון וא"ו. עלייהו איתמר, ב) קוצותיו תלתלים. לעילא ברישא, בפלגו דרישא, מתפלגין

מסורת הזהר

ת) (שה"ש ו) ויצא רנו. א) (שה"ש א) לעיל לו. ב) (שם ה) משפטים תה ז"ח בראשית שכ.

חלופי גרסאות

ח נ"א לא מעכבין לא לאעלא (קראקא). ט נ"א ואינון (מונקאטש). י נ"א ל"ג ג' (קראקא).

הסולם

מאמר נימין דשערא

קנז) **וכל נימא ונימא** וכו': **וכל שערה** ושערה היא עולם שלם. ועליהם נאמר, ועלמות אין מספר. משום זה אמרו בעלי המשנה, כל צדיק וצדיק, יש לו עולם בפני עצמו, והיא שערה אחת של הקב"ה שהיא עולם שלם. ובשבילה נאמר, הקב"ה מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה.

קנח) **וצלותא דשחרית כד** וכו': ותפלת שחרית, כשמסתלקים כל בעלי הדין, הכל הוא רחמים, ואין מעכבים אותה מלהכנס. שערה ירוקה, שהיא בחינת ת"ת, אין שם דין כלל, כי שערות ירוקות יפות הן כלולות מלבן ואדום, והן כולן רחמים. כי אחר שקו השמאל שהיא דין נכלל בימין, נעשה גם הוא רחמים. וכשהתפלה עולה בהן, כל הצבאות של השערות מקבלים אותה בשמחה ואהבה.

קנט) **שערא אוכמא שפירא** וכו': שערות שחורות יפות, כל שערה ושערה שלהן נקראת עולם שלו. ז"ש, ועלמות אין מספר.

(דפו"י דף ל"ד ט"א *) ט"ב)

והן, צבאות של שבת. ותפלת שבת היא שקולה כמו תורה, וכמה תלי תלים של מלאכים, התלוים מהן, נקראים קוצותיו תלתלים.

קס) **שערא חורא מסטרא** וכו': שערות לבנות הן מצד החסד. שערות אדומות הן מצד גבורה, שערות ירוקות הן מצד תפארת, שערות שחורות הן מצד מלכות, שנאמר בה שחורה אני ונאוה. הנה ארבעה תקונים של שערות, לבנות, אדומות, ירוקות, שחורות, ששורות עליהן ד' אותיות הוי"ה.

קסא) **י"ג תיקונין אינון** וכו': י"ג תקונים הם התלוים משערות. כי ד' תקונים הנ"ל חגת"ם, דהיינו ג' קוין ומלכות המקבלתם, שהם ד' צדדים דרום צפון מזרח ומערב, וכשנכללים זה מזה, יש ג' בכל צד מד' הצדדים, שה"ס ג' קוין שיש בכל אחד מחגת"ם שהם י"ב, ועם הכולל הם י"ג. והם וא"ו שבגי' י"ג (כנ"ל אות ק"ג) ועליהם נאמר, קוצותיו תלתלים. ואלו י"ג תקונים הם בג' צדדי הראש,

שהם

אורחין בשערא, לתלתין ותרין שבילין, בחושבן יו"ד ה"א כ ה"א. וכלהו שבילין

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג ה"א (קראקא)

מאמר **הסולם** נימין דשערא

שהם ימין ושמאל של הראש, ואחורי הראש, ד' בכל צד, ועם הכולל הם י"ג. ולמעלה **בראש, במחצית הראש**, דהיינו באמצע הראש, **מתחלקים דרכים בשערות** לל"ב **שבילים בחשבון יו"ד ה"א ה"א**, ועם י"ג תקונים שבשערות שה"ס **ואו**, הם יוד הא ואו הא. (עי' לעיל אות ק"ג) **וכל השבילים הם בים שהיא המוח**, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה המאירים בבינה. **ואלו התקונים הם בראש** של גוף ההוא שבגן עדן. **וכל התקונים יש בו. עד כאן ירא' אלקים**, (עי' לעיל אות י"ט).

ביאור הדברים, השם הויה במילוי אלפין, ה"ס ז"א, וע"כ נקרא אדם, משום שהויה במילוי אלפין, הוא בגי' מ"ה כמספר אדם (כנ"ל אות ק"ה) והמספר הזה מתחלק לב' בחינות, לבחינת י"ג, שה"ס **ואו**, ולבחינת **ל"ב** שה"ס **יו"ד ה"א ה"א**. וההפרש שבהם הוא במציאות המלכ"ת. כי הן המספר ל"ב והן המספר י"ג, שורשם הוא מד' אותיות הויה, שה"ס ג' קוין שהם יה"ו, ומלכות המקבלתם. אלא כשד' אלו נכללים זה מזה, יש ב' אפני התכללות, א) היא בפשיטות, שכל אחד מהד' נכלל מכל הד' והם י"ו. ואפן זה, ה"ס ל"ב נתיבות החכמה, כי יש ד' פנים בכל חיה, הכלולים אלו מאלו, והם י"ו פנים. ויש ד' כנפים בכל חיה הכלולות אלו מאלו והם י"ו כנפים. והם ל"ב. (כנ"ל באות ק"ב). והטעם שאנו חושבים הפנים בפני עצמם והכנפים בפני עצמן. הוא כי שורש הכל הוא קו האמצעי, המיחד ומשלים הימין והשמאל, שהם **י"ה**, ומשפיע לה' אחרונה. וקו האמצעי נקרא משום זה קו המדה. וסוד קו המדה, נתבאר לעיל (באות ק"כ וקכ"א) שע"כ נקרא קו המדה משום שהקו הוא **ו'** ויוצא מן המדה שהוא **י'** שה"ס המסך. כמ"ש שם. ולפיכך נבחנים ב' בחינות י"ו, כי מצד **הו'** נבחנים י"ו פנים. ומצד **הי'** שהיא המסך שבמלכות הדבוקה בו, נבחנים י"ו כנפים. אפן ב) של התכללות, הוא שכל אחד מהד' נכלל רק מג', משום שבבחינה זו, נעלמת המלכות אפילו במלכות עצמה, כי אפילו במלכות אין יותר רק ג' קוין, ומכל שכן בכל אחד מג' קוין שאין יותר מג' קוין, וע"כ הם ד' פעמים ג' שהם י"ב

(דפו"י דף ל"ד ט"ב)

ועצמות המלכות נגנזת בסוד הא' דמילוי ואו (כנ"ל אות ק"ד וק"ה ע"ש) והנה נתבארו ב' **אפני ההתכללות שאם חושבים גם את המלכות** בההתכללות הם דפ"ד שהם י"ו, וי"ו שבפנים עם י"ו שבכנפים, הם ל"ב. **ואם אין חושבים המלכות, הם דפ"ג, שהם י"ב ועם הכולל י"ג.**

עתה יש להבין טעם הדברים למה בל"ב שבילים, חושבים את המלכות בההתכללות, ובי"ג אין חושבים את המלכות. והנה שורש הדברים הוא במוחין, כי יש בז"א ב' בחינות מוחין, יש מוחין דאו"א, כלומר הנמשכים מאו"א, שהם ד' מוחין, חכמה, בינה, ימין דדעת שהוא בחי' ז"א, ושמאל דדעת שהוא מלכות. ויש בו מוחין מבחינת ישסו"ת, שהם רק ג' מוחין חכמה בינה דעת. והטעם הוא כי במוחין דאו"א מושפעים רק חסדים, והי' שה"ס מלכות אינה יוצאת מאויר שלהם. וע"כ יש בקו אמצעי שתי בחינות: ימין דדעת שהוא ז"א, ושמאל דדעת שהוא מלכות. משא"כ בישסו"ת שהמלכות יוצאת מאויר שלהם, וקו האמצעי מיחד הימין והשמאל להמשיך מהם חכמה, ע"כ נכללת המלכות ונעלמת בז"א בסוד המסך דחירק, ואינה נראית לבחינה בפ"ע, וע"כ אין יותר מג' מוחין חב"ד (כמ"ש זה באדרא רבא אות קפ"ט בהסולם ע"ש). ולפיכך נמשכים מהם ב' מיני התכללות של ג' קוין ומלכות המקבלתם, א) ההתכללות מצד המוחין דאו"א שהם חסדים, שבהם נכנסת גם המלכות בההתכללות, ויש בכל אחד מהד' כל הד', והם י"ו בחינות. ועם י"ו כנפים, הם ל"ב שבילים. ב) ההתכללות הנמשכת מצד המוחין דישסו"ת, שהם חכמה, שבהם אפילו במוחין אין המלכות נבחנת למוח ד', ואין שם אלא ג' מוחין, ע"כ ההתכללות דד' הנמשכת מהם, אין המלכות נכנסת בהתכללות, ואין שם אלא ג"פ ד'. שהם י"ב, שעם הכולל הם י"ג. כחשבון הוא"ו דהויה. כנ"ל.

ובראש, יש חוורתי ויש שערות. השערות משפיעות חכמה, והחוורתי משפיעות חסדים (כנ"ל באד"ר דף י"ב ד"ה פירוש) והטעם כי אין החכמה מתגלית אלא עם דינים לרשעים הרוצים להמשיך החכמה ממעלת

למטה

אינון בימא, דאיהו מוחא. ואלין תיקונין, אינון ברישא דההוא גופא דג״ע, וכלהו תיקונין אית ביה, עד הכא יראי אלהים.

קסב) אנשי אמת, בדיוקנא דאנפין, בחוטמא, בשרטוטין דמצחא, בדיקנא דאנפין, בקריצין דעל עייניך.

קסג) ת״ח, תלת שותפין אינון, אדם דבריאה, אדם דיצירה, אדם דעשיה. אדם דבריאה, איהי נשמתא, בה חשיב ב״נ, ודא עולם המחשבה ודאי אתקריאת.

חלופי גרסאות

ל ג״א מוסיף ודא מחשבה (קראקא) ג״א ודא המחשבה המחשבה עולם ודאי (וינציא).

הסולם

מאמר נימין דשערא

למטה. (כבאד״ר אות ר״ט ע״ש) לפיכך השפעתם מחוברת בשערות. כי שערות הן מלשון סערות שהן דינים. אמנם החוורתי שבין השערות מורה על השפעת החסדים שאין בהם דין והם לבנים. ואע״פ שבז״א ובחנים חסדים לו״ק בלי ראש, אמנם החסדים המושפעים מן החוורתי, נבחנים לג״ר, משום שהם נכללים עם השערות שיש בהם שפע החכמה. ונתבאר שיש ב׳ בחינות השפעות בראש. השפעת החסדים שה״ס חוורתי, והשפעת החכמה, שה״ס שערות. והשפעת החוורתי, נמשכת מאו״א, שבהם ד׳ מוחין. והשפעת השערות נמשכת מישסו״ת שבהם ג׳ מוחין. ונמצא שהשפעת החוורתי הוא בסוד ל״ב שבילים. והשפעת השערות הוא בסוד י״ג תקונים. שה״ס הוא״ו. כנ״ל.

וז״ש (באות ק״ס) הרי ארבע תקונין דשערא דשריא עלייהו הוי״ה. כי ארבע אותיות הויה הן כנגד ג׳ קוין, שהם יה״ו, ומלכות המקבלתם, שהיא ה׳ תתאה, וכבר ידעת שבד׳ תקונים אלו יש ב׳ מיני התכללות. שבסוד השפעת החכמה, אין המלכות נכנסת בהתכללות, וכל אחד מהד׳ נכלל רק מג׳, וה״ס וא״ו דהויה, שבגי׳ י״ג. וז״ש (באות קס״א), י״ג תקונין אינון דתליין משערא, כי השערות, שה״ס השפעת החכמה, שהיא נמשכת מישסו״ת, אין המלכות נכנסת שם בהתכללות, ואין שם אלא י״ג תקונים. דהיינו, ג׳ לכל סמר לד׳ סטרין. שעם הכולל הם י״ג. ואינון ואו. שה״ס ואו דהויה שהיא בחשבון י״ג, הרומזת לי״ג תקונים אלו. וכ״ז בשערות שהן השפעת החכמה הנמשכת מישסו״ת. אמנם בחוורתי, דהיינו בלבן שבין השערות, ששורשן הוא השביל הלבן שבאמצע הראש, שמשם מתחלקות השערות לימין ולשמאל, שה״ס השפעת החסדים הנמשכים מאו״א עלאין, נכנסת

(דפו״י דף ל״ד ט״ב)

המלכות בהתכללות ד׳ התקונים, וכל אחד מהד׳ נכלל מכל הד׳, שהם י״ו, אשר בסוד י״ו פנים וי״ו כנפים ה״ס ל״ב. כנ״ל. וז״ש, לעילא ברישא בפלגו דרישא, דהיינו השביל הלבן החוצה את שערות הראש באמצע הראש, מתפלגין אורחין בשערא לל״ב שבילין, בחושבן יו״ד ח״א ה״א, כי להיותם השפעת החסדים מאו״א עלאין, ע״כ המלכות נכנסת בהתכללות ד׳ התקונים, והם י״ו פנים וי״ו כנפים שהם ל״ב שבילין. והם כחשבון יו״ד ח״א ה״א. שהוא בגי׳ ל״ב. דהיינו כמו שנתבאר בתחילת הביאור, שהשם הויה יש בו ב׳ בחינות י״ג ול״ב. שהם וא״ו דהויה ויוד הא הא. והטעם הוא כמו שהמוחין דז״א, הם בב׳ בחינות, שהם או״א וישסו״ת, כך התכללות הקוים באים בב׳ בחינות, שמצד או״א עלאין הם יו״ד ה״א ה״א, שהם בחשבון ל״ב שבילין. ומצד ישסו״ת ה״ס וא״ו, שהיא בחשבון י״ג. ובשערות מאירה הואו, ובפלגותי דשערי ודרכים הלבנים שבין השערות, מאירים יו״ד ה״א ה״א.

מאמר ג׳ עלמין מחשבה דבור מעשה

קסב) אנשי אמת בדיוקנא וכו׳: אנשי אמת, שבכתוב ואתה תחזה, ניכרים, בצורת הפנים, בחוטם, בקוי המצח, בזקן שעל הפנים, בשערות שממעל לעינים. (עי׳ לעיל אות כ״ב) קריצין, פירושו שערות, מלשון ועושה תפיסת קונרצין (דב״ר ב׳).

קסג) ת״ח תלת שותפין וכו׳: בוא וראה ג׳ שותפין הם, אדם דבריאה, אדם דעשיה, אדם דבריאה, נשמה היא, שאדם חושב בה. וזו נקראת ודאי עולם המחשבה, הרוח, הוא אדם דיצירה. והוא עולם הדבור. כשהמחשבה מתלבשת בדיבור, הדבור חושב בה, ומצייר ציורים של קוים וצורות. ואע״פ שחושב

בהם

רוח, אדם דיצירה, עולם הדיבור, כד אתלבש ביה מחשבה, בה חשיב, וצייר ציורין דשרטוטין ודיוקנין. ואע"ג דחשיב לון, לית רשו לאפקא לון מההוא חילא דאיתמר ביה מהכח אל הפועל, עד דאתלבשו נשמתא ורוחא בנפשא, ובה אפיקו כלא לפועל. בגין דנפשא איהו עולם המעשה.

קסד) ובה רוחא בטש במצחא ועביד שרטוטין. בטש בעיינין, ועביד קריצין. בטש בעיינין, ועביד גוונין. בטש באנפוי, ועביד [מ] גוונין ותיקונין. נחית [נ] לתתא, בטש בידין, ועביד שרטוטין. בטש באברים כלהו דגופא, ועביד דיוקנין. ולית חילא למחשבה ולאו לרוחא לאפקא חילא לעובדא, בלא נפשא.

קסה) ועכ"ד דתלת שותפין אלין בב"נ, לית מחשבה [ס] דאית לה חילא לחשוב בלא שכינתא עילאה, דתמן חכמה. ולא רוחא [ע] דאית ליה רשו לצייר בלא תפארת, דאיהו כליל שית [פ] ספירן. ונפשא לית [צ] לה חילא למיעבד עובדא בלא מלכות, דאיהו מעשה בראשית, עלה איתמר [ג] תוצא הארץ נפש חיה.

קסו) אבל בריאה באלהים דאיהי בינה, ההי"ד [ד] בראשית ברא אלהים. ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים. [ה] ויברא אלהים את האדם בצלמו.

מסורת הזהר

ג (בראשית א) לעיל פא. ד) (בראשית א) הקסה"ז טז כב לט קנא קפט ב"א יג שד שמא ב"ב כח לב לג רמא שעה תולדות קפב ויחי תשפא בהשמטות ח"א דף רנא. רנו: רסב: ד"י וארא ח בא מז קד יתרו שצח תמא תרומה יח תריח תרלט ספרא דצניעותא ז נח פקודי יב ריא בהשמטות ח"ב ד' רעח. ד"י שלח קנג פנחס שצו ת"ז בהקדמה ד' ד: יג. ת"א ד' יז. תי"א ד' ס' תכ"א ד' מב: מח: תכ"ו ד' עא. תל"ח ד' עח: ת"נ ד' פו. תנ"א ד' פו: תנ"ב ד' פו. תנ"ג ד' פו: תי"ד ד' פו: תנ"ה ד' פח. תנ"ו ד' פט: תנ"ח ד' צא: תס"ד ד' סה. תס"ה ד' צו. תס"ח ד' צח: תס"ט ד' קיא. ת"ע ד' קכ. ז"ח ד' ג. ה.: ו. יג. לד: מג.: סו. תק"ח ד' צג: קג: קיב:. קטז ט"ב ט"ג ט"ד קכא ט"ג. ה) (בראשית א) הקסה"ז רלו.

חלופי גרסאות

מ נ"א בגוונין (קראקא). נ ה"ג הסלם נ"א לתתאה (דפוסים ראשונים). ס נ"א אית (דפוסים ראשונים). ע נ"א אית (דפוסים ראשונים). פ נ"א מוסיף ספירן ובינה תלת הא תשע (דפוסים ראשונים). צ נ"א ליה (קראקא).

הסולם

מאמר

בהם אין כח אל הדבור **להוציאם** מאותו הכח, **שנאמר בו**, שהוציאם מהכח אל הפועל, עד **שהנשמה** והרוח מתלבשים בנפש. **ובה מוציאים את הכל** לפועל. משום שהנפש היא, עולם המעשה.

קסד) **ובה רוחא בטש** וכו': ועמה, עם הנפש, **מכה הרוח במצח ועושה קוים, מכה בעינים ועושה שערות. מכה בעינים ועושה צבעים, מכה בפנים ועושה צבעים ותקינים, יורד למטה ומכה בידים ועושה קוים, מכה בכל האיברים של הגוף ועושה צורות. ואין כח למחשבה או לרוח להוציא הכח אל הפיעל, בלי הנפש.**

קסה) **ועכ"ד דתלת שותפין** וכו': **ועם כל זה**, אע"פ **שיש ג' שותפין אלו באדם, אין**

(דפו"י דף ל"ד ט"ב)

ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

מחשבה, דהיינו נשמה **שיהיה לה כח לחשוב בלי השכינה העליונה**, שהיא בינה, **ששם החכמה. ואין רוח שיהיה לו רשות לצייר בלי תפארת**, שהוא כולל ששה קצוות. והנפש, **אין לה כח לעשות מעשה בלי מלכות, שהיא מעשה בראשית, עליה נאמר תוצא הארץ נפש חיה.** באפן, שהנשמה של האדם מקבלת מבינה, והרוח של האדם מקבל מת"ת, והנפש של האדם מקבלת ממלכות.

קסו) **אבל בריאה באלקים** וכו': **אבל** בריאה, היא בשם אלקים שהוא בינה. הוא שכתוב, **בראשית ברא אלקים. ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים. ויברא אלקים את האדם בצלמו. הויה**, הוא ביצירה, הוא **שכתוב, יהי אור ויהי אור.** אשר יהי"ה ה"ס הוי"ה

הוי"ה איהו ביצירה, הה"ד ו) **יהי אור ויהי אור. יהי רקיע. בכל אתר ויהי כן, איהו תפארת כליל שית סטרין, הוא טוב דכל** ק **יומי בראשית, והוא צייר יצר הטוב, דאיתמר ביה** ז) **וייצר ה' אלהים. ביצירה תשכח יהו"ה.**

קסז) ר **מאן דבעי למיפעל עשיה, מאלין מלאכין דממנן על צלותין, לית** ש **ליה רשו למיעבד עובדא בצלותא, אלא בעובדין טבין דתליין במעשה, דבהון נחית שכינתא עליה, דאיהי עולם המעשה, דאיהו מעשה בראשית, דאיהו פועל.**

קסח) **ובינה** ת **כח, כ"ח אתוון דקרא קדמאה דבראשית, כ"ח** *) **מ"ה, דאיהו חכמה, מחשבה.** א **יהו"ה אלהינו יהו"ה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. פעולה דהאי כח לאו איהי, אלא במעשה, דאיהי פועל אדנ"י ודא איהו מהכח אל הפועל. והפועל לית ליה חילא למיפעל בלא דיבור, דאיהו יהו"ה תפארת, דכליל כלא.**

קסט) **הכא לית קיצוץ ופירוד במחשבה ודבור ומעשה.** ב **תפארת כליל כלא, והכי אתכליל כלא בבינה. והכי אתכליל כלא במלכות.**

קע) **מחשבה מבינה ולעילא עד אין סוף, ומינה לתתאה עד אין תכלית.**

מסורת הזהר

ו) (שם) לעיל נא. ז) (שם) ב"א רמ.

חלופי גרסאות

ק נ"א יומא (קראקא). ר נ"א מוסיף מכאן מאן (דפוסים ראשונים). ש נ"א ל"ג ליה (מונקאטש). ת נ"א ל"ג כח (קראקא). א נ"א כוז"ו במוכסז כוז"ו פעולה דהאי כח לאו איהו אלא במעשה דאיהו הוי"ה אלקינו הוי"ה (קראקא). ב ה"ג דפוס מונקאטש נ"א מוסיף מחשבה ביחודא תפארת (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

הוי"ה, ואור ה"ס יצירה, שכתוב יוצר אור. **ובכל מקום** שכתוב, **ויהי כן, הוא תפארת, שה"ס יצירה. הכולל ששה קצוות. הוא** הת"ת, **טוב. הנאמר בכל ימי בראשית. והוא צייר יצר הטוב. שנאמר בו, וייצר הוי"ה אלקים.** כי **ביצירה תמצא הוי"ה.**

קסז) **מאן דבעי למפעל** וכו': **מי, מאלו המלאכים הממונים על קבלת התפלה, רוצה לפעול עשיה** דהיינו לעשות לו כמו **שהתפלל, אין לו רשות לעשות מעשה על ידי התפלה** התלויה בדבור, **אלא** בזכות **מעשים טובים שעשה, התלוים במעשה, שבהם יורדת השכינה עליו, שהיא עולם המעשה, שהיא מעשה בראשית, שהיא פועל.** כלומר, שהיא **מוציאה מהכח אל הפועל.**

קסח) **ובינה כח כ"ח** וכו': ובינה היא **כח.** כלומר שהיא בחינת הכח, שצריכים להוציא לפועל. שה"ס **כ"ח אותיות שבפסוק ראשון שבבראשית. והיא כח** הויה דאלפין **שבגי' מ"ה,** שהם אותיות **חכמה,** הנקראת **מחשבה. שה"ס** המוחין דז"א. וה"ס כ"ח אותיות

(דפו"י דף ל"ד ט"ב *) ט"ג)

שבג' שמות, הוי"ה אלקינו הוי"ה, עם ג' שמות **כוז"ו במוכס"ז כוז"ו.** שהן אותיות השניות להויה אלקינו הויה, כי אחרי **י'** דהוי"ה היא כ' של כוז"ו, ואחרי ה' היא ו', ואחרי ו' היא ז', ואחרי ה' היא ו'. ועד"ז האותיות, אלקינו, שאחר א' דאלקינו היא ב', ואחרי ל' היא מ', וכו' עד"ז. **הפעולה של כח זה** שהוא בינה, **אינה אלא במעשה, שהוא הפועל,** שהוא השם **אדני,** שהיא מלכות, **וזו היא** היציאה **מהכח אל הפועל. והפועל,** שהוא אדני, **אין לו לפעול בלי דבור, שהוא הוי"ה, שהוא תפארת, הכולל הכל.**

קסט) **הכא לית קצוץ** וכו': **כאן אין קצוץ ופירוד במחשבה דבור ומעשה,** שהם בינה ות"ת ומלכות, כנ"ל בדבור הסמוך. **כי הת"ת כולל הכל,** כל הג', **וכך נכלל הכל בבינה, וכך נכלל הכל במלכות.**

קע) **מחשבה מבינה ולעילא** וכו': **מחשבה היא מבינה ולמעלה עד אין סוף, וממנה למטה עד אין תכלית.** כלומר שהיא מאירה בחינת מחשבה בכל המדרגות שממנה ולמעלה וממנה ולמטה. כי אפילו במדרגות

שלמעלה

דבור בתפארת, מעילא לתתא ומתתא לעילא. עשייה במלכות, מתתא לעילא ומעילא לתתא.

קעא) מחשבה למהוי בה בר נש חשיב בבורא ג עלמין, ליחדא שמיה עד א"ס ועד אין תכלית, ואיהו ברא בבינה. הה"ד, ח) וראו מי ברא אלה, מי ודאי.

קעב) דבור לאתעסקא ביה באורייתא, ולמנדע מניה יוצר הכל, דעליה איתמר יוצר אור. ולית אור, אלא תורה. הה"ד, ט) כי נר מצוה ותורה אור. ודא איהו יוצר, דצייר ביה בב"נ אנפין ועיינין ואודנין וחוטמא ופומא, לאתעסקא באורייתא, ולמנדע ליה מינה.

קעג) כגוונא דא ד צייר פומא, למללא באורייתא. צייר עיינין, לאסתכלא בנהורא דאורייתא. צייר ביה אודנין, למשמע בהון פתגמי אורייתא. אלין אינון שית סטרין דכליל תפארת, תרין עיינין, תרין אודנין, פומא ולשון.

קעד) צייר חוטמא, ובה י) ויפח באפיו נשמת חיים, למהוי חשיב בה בייחודא, כמה דאיתמר, כ) אנכי ה' עושה כל, דא שכינתא תתאה. מניה יהיב בב"נ נפש השכלית, למנדע מינה בכל עובדין דאורייתא, דאינון פיקודין דאורייתא, להוא דאתקרי עושה כל.

קעה) ואינון תלת קטירין, דיהיב בב"נ. נשמה השכלית, למנדע בה

מסורת הזהר

ח) (ישעיה מ) הקסה"ז ז. ט) (משלי ו) וישב רכד ז"ח ד' לה ט"א עה ט"ב פה ט"א. י) (בראשית א) לעיל כה.
כ) (ישעיה מד) ז"ח בראשית רמב.

חלופי גרסאור

ג נ"א ל"ג עלמין (דפוסים ראשונים). ד נ"א צר (דפ"ס ראשונים).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

שלמעלה ממנה אין בחינת בינה, אלא מהתכללות הבינה בהם, וכן למטה. וכן הדבור, **שהוא בתפארת, הוא ממעלה למטה וממטה למעלה**, כלומר שכל מקום שתמצא ת"ת, הוא מחמת שנכלל שם הת"ת, בין למעלה ובין למטה. ועד"ז, **עשיה, שהיא במלכות, היא ממטה למעלה וממעלה למטה**. באפן, שאין לך מדרגה הן למעלה והן למטה, שלא תמצא בה מחשבה דבור ומעשה, שהם בינה ות"ת ומלכות.

קעא) **מחשבה למהוי בה** וכו': **מחשבה**, ניתנה לאדם, **שיהיה האדם חושב בבורא העולמות, ליחד שמו עד א"ס ועד אין תכלית. והוא ברא הכל בבינה**. זה שכתוב, **וראו מי ברא אלה. מי ודאי**. דהיינו בינה הנקראת **מ"י** ברא אלה.

קעב) **דבור, לאתעסקא ביה** וכו': **הדבור** ניתן לאדם, לעסוק בו בתורה, ולדעת ממנה **יוצר הכל**. ועליו נאמר **יוצר אור. כי** הדבור ה"ס יצירה, דהיינו ת"ת, **ואין אור אלא תורה**. ז"ש, **כי נר מצוה ותורה אור**. וזה **הוא היוצר, שצייר בו באדם, פנים ועינים ואזנים וחוטם ופה, לעסוק בהם בתורה, ולדעת אותו ממנה.**

קעג) **כגוונא דא צייר** וכו': **כעין זה, צייר פה, לדבר בתורה. צייר עינים להסתכל באור התורה, צייר בו אזנים לשמוע בהם דברי תורה. אלו הם ששה קצוות שת"ת כולל אותם, ב' עינים, ב' אזנים, פה, ולשון.**

קעד) **צייר חוטמא ובה** וכו': **צייר את החוטם, ובו, ויפח באפיו נשמת חיים, שהאדם יהיה חושב בה ביחוד השם, כמו שנאמר, אנכי ה' עושה כל. זו השכינה התחתונה, שהיא המלכות, שממנה ניתנה באדם, נפש השכלית**. כי הנפש היא ממלכות, **לדעת עמה בכל מעשי התורה, שהם מצות התורה, אותו שנקרא עושה כל. שהיא המלכות, שבה עשיה.**

קעה) **ואינון תלת קטירין** וכו': **והם**

ודפו"י דף ל"ד ט"ג)

לעושה ה כל עלמין, דאיהו אומר ועושה, מדבר ומקיים, ואיהו בורא יוצר ועושה. כלא חד. איהו מלגיו, איהו אפיק כלא מכח לפועל. ואיהו משנה עובדוי, וביה לית שנוי.

קעו) ואיהו הוא דמסדר כל ספיראן, ואית בספירן, מנייהו, רב ובינוני וזעיר, כל חד על סדורא, וביה לית סדר. ואיהו ברא כלא בבינה, ולית מאן דברא ליה. איהו צייר ויצר כלא בתפארת, וליה, לית ציור וצייר. איהו עביד כלא במלכות, ולית מאן דעביד ליה.

קעז) ובגין דאיהו באלין עשר ספירן מלגו, דבהון ברא וצייר ועבד כלא, שוי תמן יחודיה, לאשתמודעא ליה תמן. וכל מאן דאפריד בשום ספירה מחברתה מאלין עשר ספירן, דאתקריאו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כאלו אפריד ביה.

קעח) ואיהו דמייחד י' בה' ו' בה', ולא אתקריאו יהו"ה, אלא ביה. וכן אדנ"י. וכן אהי"ה. וכן אלהי"ם. ומיד דאסתלק מתמן, לית ליה שם ידיע. ואיהו דקשיר כל מרכבות דמלאכייא, וקשיר לון כחדא. וסביל עילאין ותתאין. ואם הוא אסתלק מנייהו, לית לון קיומא, ולא ידיעה, ולא חיים. לית אתר דלאו איהו תמן, לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סטרא לית אלוה בר מניה.

קעט) אבל עכ"ד דאיהו בכל אתר, בריאה יצירה ועשיה דיליה לא שוי,

חלופי גרסאות

ה נ"א עלמין כל (קראקא ונראה שט"ס).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

ג' קשרים שניתנו בבן אדם, נשמה השכלית, לדעת בה את עושה כל העולמות, שהוא אומר ועושה מדבר ומקיים, והוא בורא ויוצר ועושה, הכל אחד. הוא, א"ס, מבפנים הוא מוציא הכל מן הכח אל הפועל, והוא משנה מעשיו, ובו אין שינוי.

קעו) **ואיהו הוא דמסדר** וכו': והוא, א"ס ב"ה, הוא המסדר כל הספירות. ויש בספירות, מהן, גדולה ובינונית וקטנה, כל אחת על סדרו, ובו אין סדר. והוא ברא הכל **בבינה**, ואין מי שברא אותו. הוא צייר ויצר הכל **בתפארת**, ולו, אין ציור, ואין צייר שיציירו. הוא עשה הכל **במלכות**, ואין מי שיעשה אותו.

קעז) **ובגין דאיהו באלין** וכו': ומשום שהוא, א"ס ב"ה, **באלו עשר ספירות**, מבפנים, שבהם ברא וצייר ועשה הכל, השים שם יחודו, שיכירו אותו שם. וכל מי שמפריד איזו ספירה מחברתה, מאלו עשר ספירות, הנקראות יוד הא ואו הא, הוא כאלו הפריד ב.

קעח) **ואיהו דמייחד י' וכו': והוא**, א"ס, המיחד, **י' בה' ו' בה'** ואינם נקראים הוי"ה אלא בו, וכן אדני, וכן אהיה, וכן אלקים. ומיד שנסתלק משם, מע"ס, אין לו שם ידוע. והוא הקושר כל מרכבות המלאכים, וקושר אותם יחד. והוא **סובל העליונים והתחתונים**, ואם הוא מסתלק מהם, אין להם קיום, ואין להם ידיעה, ולא חיים. אין מקום שאינו שם, למעלה עד א"ס, ולמטה עד אין תכלית, ולכל צד, אין אלוה חוץ ממנו

קעט) **אבל עכ"ד דאיהו** וכו': **אבל עם כל זה**, שהוא בכל מקום, בריאה יצירה עשיה שלו לא נתן, לא בכסא, שהוא עולם הבריאה, ולא במלאכים, שהם עולם היצירה, ולא בשמים וארץ ובים, שהם עולם עשיה, ולא בשום בריה בעולם, שלא נתנו בהם בריאה יצירה עשיה

לא בכורסייא, ולא במלאכיא, ולא בשמיא, ולא בארעא ובימא, ולא בשום בריה בעלמא. בגין לאשתמודעא ליה כל ברייז, ו אלא בספירן.

קפ) ולא עוד, אלא כל ברייז אינון, מנייהו ע"י בריאה, ומנייהו ע"י יצירה, ומנייהו ע"י עשיה. וספיראן, אע"ג דכלא ברא ויצר ועבד בהון, לא אתקרי בהו בריאה ויצירה ועשיה כתתאי, אלא אינון *) באורח אצילות. ובג"ד, כתר וחכמה ובינה ודעת דשאר ברייז. לא דמי לון, ההי"ד, ב) ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש. כגוונא דאורייתא דאתמר בה ג) יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה, ז ובורא ויוצר ועושה כלא.

קפא) אע"ג דאשתמודעא לבני נשא בעשר ספיראן, דאינון כתר עליון חכמה ובינה וכו', אתמר ביה, דאיהו חכים, ולא בחכמה ידיעא. מבין, ולא בבינה ידיעא. חסיד, ולא בחסד ידיעא. גבור, ולא בגבורה ידיעא. איהו פאר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו הוד והדר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו צדיק, ולאו באתר ידיעא. איהו מלך, ולאו במלכותא ידיעא.

קפב) איהו אחד, ולא בחושבן. כגון אחד, דסליק תלת עשר מכילן. ואע"ג דלאו איהו לבר מכלא, איהו סביל עילאין ותתאין, וסביל כל עלמין, עד דלית סוף ולית תכלית, ולית מאן דסביל ליה.

קפג) כל מחשבתין לאן למחשב ביה, ולית חד מנייהו דידע לאשגא

מסורת הזהר

ב) (שם מ) ב"א קסט. ג) (משלי ג) חיי שרה רכג.

חלופי גרסאות

ו נ"א ל"ג אלא (דפוסים ראשונים). ז נ"א מוסיף וכיוצא, ויוצר ובורא ועושה (קראקא).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

שלו, כדי שיכירו אותו כל הבריות, אלא שנתנם בספירות, דהיינו בבינה ות"ת ומלכות, שמהן מתגלה לבריות, כדי שיכירו אותו.

קפ) **ולא עוד אלא** וכו': ולא עוד, אלא כל הבריות הן, מהן על ידי בריאה, מהן ע"י יצירה, ומהן ע"י עשיה. והספירות, אע"פ שברא ויצר ועשה בהן הכל, אינן נקראות בהן, בריאה יצירה עשיה, כמו ג' עולמות בריאה יצירה ועשיה התחתונים, שבהם רק האור המתלבש בהם הוא אלקיות, אבל הכלים אינם אלקיות. אלא הן, הספירות, בדרך אצילות, שהכל הוא אחד בהן, ואפילו הכלים הם אלקיות. ומשום זה, כתר חכמה ובינה ודעת של שאר הבריות, בבי"ע, אינו דומה להם. ז"ש, ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש. כעין התורה, שנאמר בה, יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה. ובורא ויוצר ועושה הכל.

(דפו"י דף ל"ד ט"ג *) ט"ד)

קפא) **אע"ג דאשתמודעא לבני** וכו': אע"פ שנודע לבני אדם בעשר ספירות, שהן כתר עליון, חכמה, בינה, וכו', נאמר בו, שהוא חכם, ולא בחכמה ידועה. מבין, ולא בבינה ידועה. חסיד, ולא בחסד ידוע. גבור, ולא בגבורה ידועה, הוא פאר, דהיינו ת"ת, בכל מקום, ולא במקום ידוע. הוא הוד והדר שהם נצח הוד, בכל מקום, ולא במקום ידוע. הוא צדיק, דהיינו יסוד, ולא במקום ידוע. הוא מלך, ולא במלכות ידועה.

קפב) **איהו אחד ולא** וכו': הוא אחד, ולא בחשבון. כמו אחד, שעולה בחשבון י"ג שהם י"ג מדות הרחמים. ואע"פ שאינו חוץ מהכל, הוא נושא העליונים והתחתונים, ונושא כל העולמות עד שאין סוף ואין תכלית, ואין מי שישא אותו.

קפג) **כל מחשבתין לאן** וכו': כל המחשבות נלאות מלחשוב בו ואין אחת מהן שתדע

ליה. ואפילו שלמה דאתמר ח ביה ט ויחכם מכל האדם, בעא לאשגא ליה במחשבתיה, ולא יכיל. ובג"ד אמר, ס אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

קפד) למאן דאיהו ס מחיה ביהו"ה, לית מאן דקטיל ליה. ולמאן דאיהו ממית באדנ"י, לית מאן דמחיה ליה. ואלין אתוון לית בהו חיי ומיתה. י בר מניה. ואע"ג דבהון מיתה וחיי, ולית בהון קריבו וייחודא, בר מיניה. שמא לא אתקרי שלים, אלא ביה. ולא אפיק פעולה לפועל אלא ביה.

קפה) וסטרין כ אחרנין דאינון מסטרא אחרא, כלהו ברשותיה, למעבד בהון ל רעותיה. ועלייהו אתמר, מ וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצבייה עבד בחיל שמיא. ולא איתי דימחי בידיה, ויימר ליה מה עבדת. הוא תפיס בכל מחשבתין, ולית מחשבה ידיעא ביה.

קפו) ולא צריך לרשמא אתר למחשב ביה, ולא למנדע ביה. אבל לבריין, בגין דלא יכיל נ מחשבתא דילהון ס לאשגא ליה בכל אתר, בגין דאית ליה עלמין אפילו לעילא מן ספירן. כנימין דשערא דלית לון חושבנא. ובגין ס דינדעין למקרי ליה באתר ידיע, רשים לון ספירן לאשתמודעא ליה בהון, בגין דאינון קשירן בעילאין ותתאין, וברא בהון כל בריין, לאשתמודעא ליה בהון.

קפז) ע ואיהו דצייר שרטוטין, והכרת אנפין. בעמודא דאמצעיתא

מסורת הזהר

ט) (מ"א ה) בא קמ ז"ח בראשית קפא וישב כד.
ס) (קהלת ז) תולדות ה ז"ח בראשית אות שכג.
ע) (דניאל ד) הקסה"ז קסו ז"ח בראשית אות תרכט.

חלופי גרסאות

ח נ"א ל"ג ביה (קראקא). ט נ"א חי (קראקא). י ה"ג הסלם נ"א ואע"ג דבהון מיתה וחיי בר מיניה (דפוסים ראשונים). כ נ"א אחרין (קראקא). ל נ"א רשותיה (קראקא). מ נ"א מחשבה (דפוסים ראשונים). נ נ"א לאשגאה (קראקא). ס נ"א דידעין (דפוסים ראשונים). ע נוסח אחר ואית (קראקא).

הסולם

מאמר ג' עלמין מחשבה דבור ומעשה

שתדע להשיגו. ואפילו שלמה, שנאמר בו, ויחכם מכל האדם, רצה להשיגו במחשבתו, ולא יכול. ומשום זה אמר, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

קפד) **למאן דאיהו מחיה** וכו': **למי שהוא מחיה, בהוי"ה, אין מי שיהרגו. ולמי שהוא ממית באדני, אין מי שיחייהו. ואלו האותיות שבהוי"ה אדנ"י, אין בהם חיים ומות, חוץ ממנו. ואע"פ שיש בהן מיתה וחיים, הם ממנו. ואין בהם קריבה ויחוד, חוץ ממנו. השם אינו נקרא שלם, אלא בו. ואינו מוציא פעולה לפועל אלא בו.**

קפה) **וסטרין אחרנין דאינון** וכו': **וצדדים אחרים, שהם מצד האחר, דהיינו מצד הטומאה, כולם הם ברשותו לעשות בהם כרצונו. ועליהם נאמר, וכל דיירי ארעא כלא**

חשיבין וכמצבייה עביד בחיל שמיא. דהיינו, שכל יושבי הארץ כאפס נחשבו, וכרצונו עושה בצבאות השמים. **ואין מי שמעכב בידו, ויאמר לו, מה אתה עושה, הוא תופש ויודע כל המחשבות, ואין מחשבה יודעת בו.**

קפו) **ולא צריך לרשמא** וכו': **ואינו צריך לרשום מקום, לחשוב שם בו, או לדעת אותו שם. אבל בשביל הבריות, משום שאין מחשבתן יכולה להשיגו בכל מקום, כי יש לו עולמות אפילו למעלה מן הספירות שהן כמו השערות שאין להן חשבון. ובכדי שידעו לקרוא אותו במקום ידוע, רשם להן ספירות, שיכירו אותו בהן. ומשום שהן קשורות בעליונים ובתחתונים, ברא בהן כל הבריות, שיכירו אותו בהן.**

קפז) **ואיהו דצייר שרטוטין** וכו': **והוא**

צייר תרי אפין, בתרין יודין מן וייצר. פ חוטמא באות ו׳ מן ויצר, וסליק בהון חושבן צ יהו״ה. צייר לון בהאי שמא לאשתמודעא מניה ליוצר עלמין.

קפח) יהו״ה איהו תפארת, איהו נהיר באנפין. תרין גוונין דאנפין עבד ליה, דאינון חוור וסומק, דאינון חסד וגבורה, דאינון רזא ק פ) דויעבור ה׳ על פניו ויקרא, ועלייהו אתמר לגבי עילא, צ) ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים. פומא ר דיליה מלכות. תרין שפוון, נצח והוד. יסוד, לשון למודים, עלה אתמר ק) פה אל פה אדבר בו.

מאמר שרטוטין דמצחא

קפט) שרטוטין דמצחא, אינון ש כגוונא דא, ⁝ — ⁝ מינייהו חמש בפותייא. ברזא דהאי כוכבא ת כגוונא דא, ⁝ ⁝ מנייהו כגוונא דא ו״ו ו״ו ארבעה. ברזא דהאי כוכבא א כגוונא דא, ⁝ ואינון ברזא דאת ד׳. מינייהו שית כגוונא דא ⁝⁝ ברזא דהאי כוכבא ⁝ ⁝ ⁝ מינייהו שבע ברזא דכוכבא ב כגוונא דא ⁝ ⁝ מינייהו תמנייא כגוונא דא ⁝ ⁝ וווווווו ודא ח׳ למנצח על השמינית, ודא בינה.

מסורת הזהר

פ) (שמות לד) לך סו ויצא רמה תרומה תתקיג פקודי תתקכו אחרי רמג אדרא רבא רלא רפה פנחס תתסח ת״ז תכ״ב ד׳ סז : ת״ע ד׳ קכט : ז״ח מז ט״ד עז ט״ב תק״ח צח ט״ג קי ט״ב. צ) (שם לג) ב״ב שט ת״ז ת״ע ד׳ קלו. תק״ח ד׳ צו ט״ב. ק) (במדבר יב) לעיל קו.

חלופי גרסאות

פ ה״ג הסלם נ״א מוסיף וייצר חוטמא (דפוסים ראשונים) נ״א וצייר (מונקאטש). צ נ״א מוסיף הוי״ה אלקים (דפוסים ראשונים). ק נ״א מוסיף דויעבור ודא איהו רזא דאנפין דויעבור (דפוסים ראשונים). ר נ״א דילה (דפוסים ראשונים). ש דפוס קראקא כתב ארבעה שרטוטין וגם ברזא דכוכבא ארבעה לפני חמש. ת ה״ג הסלם נ״א ל״ג כגוונא דא (דפוסים ראשונים). א ה״ג הסלם נוסח אחר לא גרסינן כגוונא דא (דפוסים ראשונים). ב ה״ג הסלם נ״א ל״ג כגוונא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

והוא שצייר את הקוים ואת הכרת הפנים. בעמוד האמצעי, שהוא ת״ת, שה״ס החוטם, צייר ב׳ פנים בב׳ יודין מן וייצר. ואת החוטם, שהוא העמוד האמצעי, צייר באות ו׳ מן וייצר. ועולה בהם חשבון הוי״ה, דהיינו כ״ו. כי הו׳ שהיא החוטם וב׳ היודין שהן ב׳ פנים, הם בגי׳ כ״ו. צייר אותם בשם הזה, הוי״ה, שיכירו ממנו את יוצר העולמות.

קפח) הוי״ה איהו ת״ת וכו׳: הוי״ה הוא תפארת, דהיינו הקו האמצעי, הוא מאיר בפנים, שני צבעי הפנים עשה בהם, שהם לבן ואדום, שהם חסד וגבורה, שה״ס ויעבור ה׳ על פניו ויקרא וגו׳. כי ויעבור הוא אותיות ע״ב רי״ו, שע״ב, הוא בגי׳ חסד, ורי״ו, הוא בגי׳ גבורה. והם על פניו. ועליהם נאמר כלפי מעלה, ודבר ה׳ אל משה פנים אל פנים. שהם פנים דחסד ופנים דגבורה. והשם הויה, שהוא ת״ת הוא הפועל את ב׳ הגוונים, של הפנים, שהם חסד וגבורה. הפה,

(דפו״י דף ל״ד ט״ד)

שרטוטין דמצחא

הוא מלכות. ב׳ שפתים, הן נצח והוד. הלשון היא יסוד, דהיינו לשון למודים. כי נצח והוד נקראים למודי ה׳, והלשון מיחדת אותם. וע״כ נקראת לשון למודים. עליו נאמר פה אל פה אדבר בו.

מאמר שרטוטין דמצחא

קפט) שרטוטין דמצחא אינון וכו׳: הקוים שעל המצח, הם כעין זה. חלק מהם הם חמשה קוין ברוחב, ⁝ — ⁝ ובסוד כוכב ההוא, שהוא מלכות, הם כעין זה ⁝ ⁝ מהם כעין זה, ו׳ ו׳ ו׳ ו׳ שהם ארבעה קוים. וכסוד כוכב הזה, הם כעין זה, ⁝ והם באות ד׳. מהם ששה קוים כעין זה ⁝⁝ ובסוד כוכב הזה, הם כזה : ⁝ ⁝ מהם שבע, דהיינו שבעה קוין, בסוד הכוכב, הוא כזה. ⁝ ⁝ מהם שמונה, כעין זה ⁝ ⁝ וווווווו וזה שמונה למנצח על השמינית, וזה הוא בינה.

מאן

קצ) מאן דרשים כלא י"ו, דאינון קו המדה דלהון. *) ובהון סלקין לתלתין ותרין. וכלא ד' כוכביא. ואית בהון תלתין פיקודין, בחושבן תלת יודין, דאינון ג י י, ואלין תלת יודין, אינון תלת ירחין דסיהרא. ובהון ו) ותהר

מסורת הזהר

*) (שמות ב) שמות קפו.

חלופי גרסאות

ג נ"א דאינון י"י (ויניציא) נ"א דאינון ה' (קראקא).

הסולם

מאמר שרטוטין דמצחא

קצ) **מאן דרשים כלא** וכו': מי שרושם **הכל** הוא **י' ו'**, שהם קו המדה שלהם, ועמהם **הם** עולים ל"ב. והכל הוא ד' כוכבים. ויש בהם שלשים מנוים, כחשבון ג' יודין שהן **י' י' י'**. ואלו ג' יודין הן **ג' ירחים** של **הלבנה**, שהיא המלכות, שבהם, ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא, **ותצפנהו שלשה ירחים**. ואלו שלשה ירחים של הלבנה הקדושה, שהיא המלכות, **הם** שלשה אבות. שהם חג"ת.

ביאור הדברים. כי מספר הספירות **היוצאות** מהקו האמצעי יש בהן ה' אפנים, **שהם** חמש, וארבע, ושש, ושבע, ושמונה. כי שרש הכל הוא ארבע, דהיינו ג' קוין המתוקנים **ע"י** קו האמצעי (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ג) **והמלכות המקבלתם**. והן נקראות, חסד גבורה **ת"ת** ומלכות. אפן ב', היא חמש ספירות, חג"ת **נ"ה**, שקו האמצעי, שהוא תפארת, מוציא ב' קוין למעלה ממנו, שהם חסד וגבורה, וב' קוין למטה ממנו שהם נצח והוד. אפן ג', הוא **שש** ספירות, שהן חמש הנ"ל חג"ת נ"ה, ועם **הכולל** שלהן, שהיא ספירת היסוד, הן שש. **אפן ד'**, הוא **שבע** ספירות, שהן חג"ת נה"י הנ"ל, **עם** המלכות המקבלת אותן, הן שבע. **אפן ה'**, הוא שמונה ספירות, שהן שבע ספירות חג"ת נהי"מ הנ"ל עם ספירת הבינה, **שממנה** מקבלות שפעם. הרי הן ה' בחינות, שבהן שלשים ספירות: **ד'**, שהן חגת"ם. **ה'**, **שהן** חג"ת נ"ה. **ו'** שהן חג"ת נה"י. **ז'** שהן, חג"ת נהי"מ. **ח'**, שהן, בינה חג"ת נהי"מ. **וכל שלשים** ספירות אלו הן גרשמות על **המצח**. ומתוך שכל אלו הבחינות נעשות **על** ידי קו האמצעי, שהוא נקרא קו המדה, שה"ס **ו'** דנפיק מגו מדה שהוא **י'** (כנ"ל אות ק"כ ואות קכ"א ע"ש) **ע"כ** הן נכפלות לב"פ **שלשים**, שמצד **הו'** יש שלשים **קוים** על המצח, **ומצד הי'**, שה"ס המלכות (כמ"ש שם) **הנקראת** כוכב, יש שלשים **ככבים**.

וז"ש, **שרטוטין דמצחא אינון כגוונא דא. מניהו חמש בפותיא.** שהקוים שעל

(דפו"י דף ל"ד ט"ד *) דף ל"ה ט"א)

המצח, המורים על סדרי הספירות **היוצאות** מקו האמצעי, הן חמשה קוין ברוחב, שהם חג"ת נ"ה, **כי ת"ת** מקבל על ידי **עלית** מ"ן אל הבינה, ב' קוין ימין ושמאל, **שהם חסד וגבורה**, ומוציא כנגדם ב' קוין ימין ושמאל מחזה שלו ולמטה, שהם **נצח והוד**. ועם ספירת עצמו שהיא ת"ת, הן חמש ספירות. והן היוצאות מן הו' שבקו המדה. וע"כ הן חמשה קוים. **ברזא דהאי ככבא**, דהיינו, בסוד הי' שבקו המדה, שהיא מלכות, הנקראת כוכב, הם חמשה כוכבים, חג"ת נ"ה.

וז"ש, **מנייהו כגוונא דא ו ו ו ארבעה.** ויש מהם שהם ד' קוין, דהיינו ג' קוין שהם **חג"ת**, **ומלכות**, המקבלתם. וסדר זה הוא שורש הכל. כמ"ש לפנינו. והן היוצאות מן הו' שבקו המדה, וע"כ הן ד' קוין. **ברזא דהאי כוכבא, כגוונא דא**, דהיינו בסוד הי' שבקו המדה, שהיא מלכות הנקראת כוכב, הם חמשה כוכבים.

וז"ש, **מינייהו שית כגוונא דא**, יש מהם שהם ששה קוין כנגד חג"ת נה"י, דהיינו שנתוספה ספירת היסוד על חג"ת נ"ה, שהוא בחינת כולל שלהם, ואז הם ששה קוים. והן היוצאות מן הקו שבקו המדה. **ברזא דהאי כוכבא**, דהיינו בסוד הי' שבקו המדה, הם ששה כוכבים.

וז"ש, **מינייהו שבע**, שיש מהם שהם שבעה קוים כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ, דהיינו שנתוספה המלכות על שש הספירות, והן היוצאות מן הו' שבקו המדה. **ברזא דכוכבא כגוונא דא**, דהיינו בסוד הי' שבקו המדה, הם שבעה כוכבים.

וז"ש, **מינייהו תמניא כגוונא דא**, שיש מהם שהם שמונה קוין, דהיינו כנגד שמונה ספירות, בינה חג"ת נהי"מ, דהיינו ששורש ג' הקוין שהיא בינה, נתוספה על ז"ס חג"ת נהי"מ. וע"כ הם שמונה קוין. שהם יוצאים מן הו' שבקו המדה. ובסוד הי' שבקו המדה, הם שמונה כוכבים. וז"ש, **ודא ח', למנצח על השמינית ודא בינה**, כלומר שהבינה

שהיא

האשה ותלד בן ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים. ואינון תלת ירחין דסיהרא קדישא, תלת אבהן אינון.

קצא) יעקב, ד עליה אתמר ש) בחדש השלישי. ביה ההוא טוב גניז, והוא אורייתא, דאתמר ביה, ת) טוב לי תורת פיך. א) זכרו תורת משה עבדי.

קצב) ועל ההוא טוב, איתמר לגבי יעקב, ב) ויזרח לו השמש. ועליה אתמר, ג) ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים.

קצג) ובזמנא דייתי מלכא משיחא, בסוף גלותא בתראה, דאתמר ביה

מסורת הזהר

ש) (שם יט) שמות קפח. ת) (תהלים קיט) תוריע קיא ז"ח וישב ט. א) (מלאכי ג) לעיל לד. ב) (בראשית לב) ב"א קמב פנחס תפב ת"ז תי"ג ד' כט. תס"ט ד' קא. ז"ח בראשית תרד תק"ח צח ט"ד קיד ט"א. ג) (שמות יט) יתרו רפג רפו כי תצא קטו ת"ז בהקדמה יא: תל"ל ד' עד: תלי"ח ד' עט. תק"ח ד' צו ט"ד.

חלופי גרסאות

ד נ"א עלייהו (דפיסים ראשונים).

הסולם

מאמר

שהיא ספירה שמינית ממטה למעלה, נתוספה על ז"ס חג"ת נה"י. והן ח'.

וז"ש, מאן דרשים כלא י"ו דאינון קו המדה דלהון, שהרושם את הכל, הוא קו האמצעי, הנקרא קו המדה, שה"ס קו היוצא מן המדה שהיא י' (כנ"ל אות ק"כ וקכ"א) ובהון פלקין לתלתין ותרין, כי כשתחבר את כל המספרים הנ"ל היוצאים מקו המדה, דהיינו ארבעה, וחמשה, וששה, ושבעה, ושמונה, הם שלשים, ועם ו' י' שבקו המדה שהם שורשם הם במספר ל"ב. כנגד ל"ב נתיבות החכמה.

וז"ש, וכלא ד' כוכביא. כלומר שמקור כל השלשים הנ"ל, הם ד' ככובים. שהם ג' קוין ומלכות המקבלת אותם, שהם מקור כל אלו הסדרים. כי כשהת"ת עולה למ"ן לבינה, בסוד קו האמצעי, ומכריע ומיחד ב' קוי הבינה זב"ז, אז משיג גם הת"ת ג' קוין, בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא (כנ"ל בפלפה"ס אות נ"ב) הרי שג' קוין אלו הם השורשים, והם מושפעים אל המלכות. ומסדר ד' אלו יוצאים כל שאר הסדרים. כי ממנו יוצא סדר ב', שהוא ה' ספירות חג"ת נ"ה, כי הת"ת חוזר ומוציא ב' קוין גם למטה מחזה, שהם נצח הוד, ואז הם חמש. ומהם סדר ג' שנתוסף עליהם כולל א' שהוא יסוד. ואז הם שש. ומהם סדר ד' שנתוסף עליהם גם המלכות, ואז הם שבע. ומהם סדר ה', שנתוספה עליהם גם הבינה, שהיא המשפעת הכל, ואז הם שמונה. הרי שכל אלו הסדרים

(דפו"י דף ל"ה ט"א)

שרטוטין דמצחא

יוצאים מן סדר המקורי הראשון שהוא ד"ס, חג"ת ומלכות.

וז"ש, ואית בהון תלתין פקודין, בחושבן תלת יודין, שבכל ה' הסדרים, ד' ה' ו' ז' ח', יש שלשים מנוים. והם כנגד ג' יודין, שה"ס ג' קוין המאירים במלכות. שכל קו כלול מעשר. והם שלשים. וז"ש, ואלין ג' יודין אינון ג' ירחין וכו' תלת אבהן אינון, שג' הירחים ה"ס ג' אבות שהם חג"ת.

קצא) יעקב עליה אתמר וכו': יעקב. שהוא ת"ת, עליו נאמר, בחדש השלישי, כי ג' חדשים הם חג"ת כנ"ל. בו גנוז אותו הטוב שהוא התורה, שנאמר בה, טוב לי תורת פיך. ותורת פיך היינו התורה שהיא קו האמצעי, שכתוב זכרו תורת משה עבדי, ומשה ה"ס קו האמצעי, שהוא פנימיות הת"ת. כי יעקב הוא ת"ת, ומשה הוא דעת המתפשטת בתוך הת"ת בפנים. וע"כ היא סוד הטוב הגנוז ביעקב.

קצב) ועל ההוא טוב וכו': ועל טוב ההוא, שה"ס התורה, דהיינו דעת המתפשטת בת"ת, נאמר ביעקב, שהוא ת"ת, ויזרח לו השמש. ועליו נאמר, ויהי ביום השלישי בהיות הבקר ויהי קולות וברקים. כי ת"ת ה"ס יום השלישי.

מאמר ולא יכלה עוד הצפינו

קצג) ובזמנא דייתי מלכא וכו': ובזמן שיבא מלך המשיח, בסוף הגלות האחרונה, שנאמר בה, עוד היום גדול. אז נאמר במשה, ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא. שהיא כמו הארון של ספר התורה. שהתורה.

שה"ס

ד) הן עוד היום גדול, ה) ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תיבת גומא. כגוונא דארון דס"ת. אורייתא ודאי יהא גניזו דיליה, בדרא בתראה. ובה ו אתטמר, כגוונא דנח בתיבה, דהוה אזיל על מייא. הכי האי אזיל בין ערב רב, דאינון מים הזדונים.

קצד) ובסוף גלותא שוי קב"ה למשה בההיא תיבה, ז ואייתי ליה בגלותא. ומנ"ל דבסוף גלותא אייתי ליה. ה"ד, ח) ותשם בסוף. ועד ההוא סוף, כתיב, ט) והיה באחרית הימים ושבת עד ה' אלהיך. ועוד, ותשם בסוף, דא איהו רזא י) דסוף דבר הכל נשמע.

קצה) ותחמרה בחמר ובזפת, חמר מבפנים יא חוור, וזפת מבחוץ אוכם. הכי אורייתא, חוורא מלגיו, ואוכמא מלבר. חוורא מסטרא דאור, דאיהו אור דאברהם, דדרגיה חסד. והאי איהו אור דאתמר ביה, יב) וירא אלהים את האור כי טוב. ואתמר ביה ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, דכתיב יג) ותורה אור. ודא אור דאתייהיב מימינא. אוכמא מלבר, בההוא חשך דיצחק, דאתמר ביה יד) ותכהין עיניו מראות, ואתמר טו) ולחשך קרא לילה.

קצו) ותשם בסוף, דא יעקב. דאתמר ביה, טז) ויאסוף רגליו אל המטה. על שפת היאור, דא אורייתא דבעל פה. בגין דאיהי הלכה למשה מסיני, קבלה למשה.

מסורת הזהר

ד) (בראשית כט) ואתחנן קסד ז"ח ד' מח ט"א.
ה) (שמות ב) שמות קפח. ו) (שם) שמות קפח קצ.
ז) (דברים ד) כי תשא כה. ח) (קהלת יב) פקודי שס.
ט) (בראשית א) ב"א לו. י) (משלי ו) לעיל קעב. יב) (בראשית כו) ב"א כג ת"ז תכ"א ד' נ תס"ט ד' ק:
יד) (שם א) בראשית לו. טו) (שם מט) ויחי תתא תתה.

חלופי גרסאות

ח נ"א אשתמר (דפוסים ראשונים). ו נ"א ואית (קראקא.)
ז נ"א ל"ג חוור (קראקא).

הסולם

מאמר ולא יכלה עוד הצפינו

שה"ס משה, נגנזת שם, והגניזה של משה, היא ודאי סוד התורה, שתהיה נסתרת בדור האחרון. ובה נתחבא, כמו נח בתיבה שהיתה הילכת על מים, כן זה, משה, הוא הולך אז בין הערב רב, שהם מים הזדונים.

קצד) **ובסוף גלותא שוי וכו'**: ובסוף הגלות נותן הקב"ה את משה בתיבה ההיא, ומביאו בגלות. ומאין לנו, שמביאו בסוף הגלות. זהו שכתוב, **ותשם בסוף**. דהיינו בסוף הגלות. ועד הסוף ההוא, כתוב, באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך. דהיינו שצריכים לעשות תשובה ועוד. ותשם בסוף, זה הוא סוד הכתוב, סוף דבר הכל נשמע וגו'. דהיינו בסוף, אחר שיתתקן הכל בסוד היראה.

(דפו"י דף ל"ה ט"א)

קצה) **ותחמרה בחמר ובזפת**: היינו חמר מבפנים, שהוא לבן, וזפת מבחוץ, שהוא שחור. כי כך היא התורה, לבנה מבפנים, ושחורה מבחוץ. לבנה היא מצד האור, שהוא אור של אברהם, שמדרגתו חסד. שהוא גוון לבן. וזהו האור שנאמר בו, וירא אלקים את האור כי טוב. ונאמר בו, ותרא אותו כי טוב הוא. ואין אור אלא תורה, שכתוב, ותורה אור. וזהו האור שניתן מימין. שחור הוא מבחוץ, היינו חשך של יצחק, שהוא גבורה, שנאמר בו, ותכהנה עיניו מראות. ונאמר, ולחשך קרא לילה. וזהו צד השמאל.

קצו) **ותשם בסוף דא וכו'**: ותשם בסוף, זה הוא יעקב, שנאמר בו ויאסוף רגליו אל

קצז) כד אזלא לגביה, אתקריאת הלכה למשה. כד קביל לה ח בדרועוי, אתקריאת קבלה למשה. כד שרייא בפומיה, ט פה אל פה אדבר בו. ועתידא למיזל לגביה בסוף יומייא, ויקבל לה בדרועוי. ובה בוקע מיא דאורייתא.

קצח) ועוד ותחמרה, בקלין וחמורין דאורייתא. בחמר ובזפת, בחומרא דפיקודין דעשה, דאינון מצד אור. ומפיקודין דלא תעשה, דאינון חשך.

קצט) ורזא דמלה, י) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. בההוא דאתמר ביה ולחשך קרא לילה. ויקרא אלהים לאור יום, לקבליה אמר, יומם יצוה ה' חסדו. ולחשך קרא לילה, לקבליה אמר, ובלילה שירה עמי.

ר) ותשם בסוף, כ בסוף מ' שנין בתראין דגלותא. לקבלייהו עלן ישראל, לסוף מ' שנין דאזלו במדבר, לארעא דישראל. בההוא זמנא, ל) כי רם ה' ושפל יראה.

רא) ותתצב אחותו מרחוק, דא חכמה דיליה. הה"ד מ) אמור לחכמה אחותי את. ותתצב, ביה נ) ויבא ה' ויתיצב. מרחוק, ס) ממרחק תביא לחמה.

מסורת הזהר

נ) (במדבר יב) לעיל קו. ס) (תהלים מב) לך קלב.
ע) (תהלים קלח) תרומה תקפט. פ) (משלי ז) לך קיב.
צ) (ש"א ג) אדרא זוטא קנת. ק) (משלי לא) וירא רלב.

חלופי גרסאות

ח נ"א בזרעוי (קראקא). ט נ"א ל"ג בסוף (קראקא).

הסולם

מאמר ולא יכלה עוד הצפינו

אל המטה, על שפת היאור. **זו היא תורה שבעל פה**. שהיא המלכות, **שהיא הלכה למשה מסיני**. קבלה למשה.

קצז) **כד אזלא לגביה** וכו': ומפרש. כשהמלכות הולכת אליו, לז"א, **היא נקראת הלכה למשה**. שהוא ז"א הנקרא משה. וכשז"א מקבל אותה בזרועותיו, **היא נקראת, קבלה למשה**. כשהמלכות שורה בפיו, ה"ס **פה אל פה אדבר בו**. והמלכות **עתידה ללכת** אליו בסוף הימים, **ויקבל** אותה בזרועותיו. שהם חסד וגבורה. **ובה**, במלכות, **בוקע מים של תורה**.

קצח) **ועוד ותחמרה בקלין** וכו': **ועוד. ותחמרה**, היינו בקלים וחמורים של התורה. **בחמר ובזפת**, היינו **בחומר** של מצות עשה, שהן מצד האור. וממצות לא תעשה, שהם חשך, כזפת.

קצט) **ורזא דמלה יומם** וגו': **וסוד הדבר, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.**

(דפו"י דף ל"ה ט"א)

בלילה, היינו באותו שנאמר בו ולחשך קרא לילה. שהוא מלכות הנבנית מקו השמאל. ויקרא אלקים לאור יום. כנגדו אמר יומם יצוה ה' חסדו. שהוא ז"א ולחשך קרא לילה, כנגדו אמר. ובלילה שירה עמי. שהוא שמאל. דהיינו המלכות הנבנית משמאל.

ר) **ותשם בסוף, בסוף** וכו': **ותשם בסוף**. היינו בסוף ארבעים שנה האחרונות של הגלות. (כנ"ל אות קצ"ד) כנגדם עלו ישראל לארץ ישראל בסוף ארבעים שנה שהלכו במדבר. באותו זמן, יתקיים **כי רם ה' ושפל יראה**.

רא) **ותתצב אחותו מרחוק**: היינו **החכמה** שלו, שנקראת אחותו, ז"ש, אמור לחכמה **אחותי את. ותתצב**. בו **וירא ה' ויתיצב**. כלומר, ותתצב נאמר על ה'. **מרחוק**, היינו **ממרחק תביא לחמה**. שאין החכמה מתגלית אלא מרחוק, דהיינו עם הופעת הדינים, (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט).

רב) ועוד ותתצב אחותו, דא חכמה. מרחוק ר בההוא זמנא דמתרחקין ישראל מחכמת קבלת משה, ואתרחקא איהי מנייהו. בההוא זמנא, ר) ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור, נחתא מה"ד לקטרגא כ עלייהון, ולאתרחצא מדמא דישראל, דאינון דמים דלהון, א דאינון חייהון. וכלא על *) ל בההוא אור, מ דאתמר ביה ש) וירא אלהים את האור כי טוב, על אור דאורייתא, דהוו מתרחקין מינה, אור דמשה ודאי.

רג) ונערותיה הולכות על יד היאור, אלין האומות, דאינון ערב רב. וכן כל אומין דעלמא, נ אתייעטין עלייהו דישראל, לאעקרא לון מן עלמא, וכולא על סיבה דההוא אור, ס וזהו על יד האי או"ר. ע

פ **פתרי תורה**

מאמר רזין דעיינין

רד) ותלת דלא צ עברון, האי איהו באת פ' ואת א', וכלא ק פ"א כאשלמותיה. את ר' לית ביה כלל.

מסורת הזהר

ר) (שמות ב) שמית קצה. ש) (בראשית א) לעיל את קצה.

חלופי גרסאות

ר נ"א מההוא זמנא מתרחקים (קראקא). כ נ"א לון (דפוסים ראשונים). ל נ"א מוסיף סיבה דההוא (דפוסים ראשונים). א—נ"א מוסיף מעות דלהון (מונקאטש).

מ נ"א אתמר (דפוסים ראשונים). נ נ"א מתייעטין (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג וזהו על יד האי אור (קראקא). ונ"א וזהו על יד היאור (הגהות כ"י בדפוס ווינציא) ונ"א וזהו על ידי האי אור (ווינציא). ע ה"ג בדפוס ווינציא ובדפוס קראקא מוסיף בההוא זמנא זקף עינוי ר"ש ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זימנא בגין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה. וכדפוס מונקאטש כתב עכ"מ הרנ"ש. פ בהדפוסים הראשונים כתבו ספרי תורה מצאתיו בזהר ישן כת"י והוא תשלום על מה שכתוב בדפוס [דע"ה בס"ד מסטר דפוס מונקאטש] לסטר. צ נ"א עבדין (קראקא) נ"א עברין (ווינציא). ק נ"א בא' (קראקא).

מאמר **הסולם** **ולא יכלה עוד הצפ**

רב) **ועוד. ותתצב אחותו** וגו': ועוד. **ותתצב** אחותו זו חכמה. מרחוק. היינו בזמן ההוא, שישראל מתרחקים מחכמת קבלת משה, והיא, החכמה, מתרחקת מהם. באותו זמן, **ותרד בת פרעה** לרחוץ על היאור. שפירושו, שירדה מדת הדין לקטרג על ישראל, ולהתרחץ בדמם של ישראל, שהם דמים שלהם שהם חייהם. והכל נאמר על אותו אור, שנאמר בו, **וירא אלקים את האור כי טוב**, דהיינו על אור התורה שהיו ישראל מתרחקים ממנו, שהוא אור של משה ודאי.

רג) **ונערותיה הולכות** וגו': ונערותיה הולכות על יד היאור. ונערותיה אלו הן האומות, שהם ערב רב, וכן כל אומות העולם, המתיעצות על ישראל לעקור אותן מן העולם, והכל הוא בסבת אותו האור של התורה, וזהו, על יד היאור. דהיינו, **על יד האי אור**. כלומר בסבתו.

(דפו"י דף ל"ה ט"א *) ט"ב)

פתרי תורה

מאמר רזין דעיינין

רד) **ותלת דלא עברון** וכו': זהו המשך מרזי דרזין שבזהר יתרו אות רל"ד. וזהו התחלת הענין. **עינים שחורות** וגבות עיניו גדולות, שהן השערות שעל העינים. שיש בהן הרבה שערות אלו על אלו. ואלו העינים השחור והירוק הולכים בתוכן, והירוק שקוע יותר. לזה, יש לו, חמשה קוים במצח, שנים העוברים מצד אל צד, **ותלת דלא עברון**: ושלשה קוים שאינם עוברים מצד אל צד. זה הוא באות פ' ואות א'. והכל הוא **פ"א** במילואו. שהוא **פ' וא'**. אות ר' אין בו כלום. (עי' זהר יתרו אות ע"א ע"ב ע"ג שביארתי קצת מענינים האלו),

שערוי

רה) שערוי אוכמין, תליין, ולא שעיען. דא איהו ב"נ דשתיק תדיר. אבל פקיחא איהו, מארי דלישנא בישא, מלוי ברוגזא, פום ממלל רברבן, אצלח ולא אצלח, מארי קטטא בביתיה, לא חייש ליקרא דב"נ, חד בפומיה וחד בלביה, הפכפך בלישניה, גבינין דיליה סומקין זעיר.

רו) ר ואי קמיטא תחות עיניה רב, ואזיל עד חוטמא מסטר ימינא, ותרין תחותיה, וחד מנייהו זעיר מאוחרא, דא שכיב בנדה מיומין זעירין, וחוביה רשים ביה רשימין ש אלין.

רז) בין כתפוי אית ליה רושם חד, וד' שערין ביה, חד מניהו באמצעיתא רב ותלי, וג' אחרנין זעירין. ועד לא הוה עבירה דא, הוו תלת זעירין, וחד דאתרשם ביה דקיק ת וזעיר מכלהו. ההוא רושם הוה ביה מקדמת דנא אוכם, ואינון שערין חוורין כלהו. השתא לאו הכי, אלא רושם אוכם, וחד סומקא כרשימו א דטולפחא באמצעיתא. ב והוא שערא דאתרבי בין אחרנין, רישיה סומק, ודאשתאר חיור. אי תב בתיובתא, תשכח בעיניה ימינא חד חיורא, חיור גו ההוא אוכמא.

רח) במצחיה תלת שרטוטין עברין, ותרין דלא עברין. ההוא רושם אוכם, וסחרניה חוטא סומקא, ובגו ההוא חוטא, חד שערא דקיק זעיר, ותלת שערין באמצעיתא, כלהו כחדא. זעירא יחכם באורייתא, ג אי יוליף, ולא יצלח בעובדוי.

חלופי גרסאות

ר נ"א ואית קימטא (קראקא). ש נ"א ל"ג אלין (קראקא). ת נ"א וזעירין (קראקא). א נ"א וטלפחא (קראקא). ב נ"א וההוא (קראקא). ג ה"ג בדפוס מונקאטש בסוגריים אי ובדפוסים ראשונים ל"ג אי.

הסולם

מאמר רזין דעיינין

רה) **שערוי אוכמין תליין** וכו': אם שערותיו שחורות ותלויות, ואינן חלקות, זהו אדם השותק תמיד. אבל הוא נבון, בעל לשון הרע. דבריו הם ברוגז. פה שלו מדבר גדולות, מצליח ואינו מצליח. בעל מריבה בביתו, אינו דואג לכבוד בני אדם. אחד בפה ואחד בלב. הפכפך בלשונו. הגבות שלו אדומות מעט.

היו לו ג' שערות קטנות, ואחת נתרשמה בו דקה וקטנה מכולן. הרושם ההוא שהיה בו מקודם לכן, מטרם שחטא, היה שחור, והשערות היו כולן לבנות. עתה, אחר שחטא, אינו כן, אלא יש לו רושם אחד שחור, ואחד באמצע, אדום כעדשה, והוא שערה הגדלה בין אחרות, שראשה אדום, והנשאר לבן. אם חזר בתשובה, תמצא בעין ימינו, רושם לבן אחד, לבן בתוך השחור.

רו) **ואי קמיטא תחות** וכו': ואם יש לו קמט גדול תחת עינו, והולך עד החוטם שמצד ימין, ושני קמטים תחתיו, שאחד מהם קטן מהאחר, זה שכב עם נדה, מימים מועטים, ועונו רשם בו רשימות אלו.

רח) **במצחיה תלת שרטוטין** וכו': במצחו יש ג' קוים, העוברים מצד אל צד, ושנים שאינם עוברים. רושם ההוא הנ"ל, הוא שחור, ומסביב לו חוט אדום, ובתוך אותו חוט יש שערה אחת דקה וקטנה, וג' שערות באמצע, כולן ביחד. אדם זה יחכם מעט בתורה אם ילמד, ולא יצלח במעשיו.

רז) **בין כתפוי אית** וכו': בין כתפיו, יש לו רושם אחד, וד' שערות בו, שאחת מהן שבאמצע, היא גדולה ותלויה, וג' האחרות, הן קטנות. ומטרם שהיתה לו עבירה זו. הנ"ל,

רט) ואי ירוקא דעינא לא [ד] אצטבע כל כך, ועיניו אכמין, וחד חוטא סומק זעיר, אעבר בין אינון גוונין. כדין איהו באת פ׳ בשלימו, ובאת [ה] ר׳ בלחודוי.

ריי) במצחיה תשכח שית שרטוטין, תלת עברין, ותלת לא עברין. שעריה תקיף ולא כ״כ, תלי ולא תלי. האי איהו בשלימו לכל ב״נ. קמצן איהו, לית ביה חידו, ואפילו בחדוה לא [ו] אתחדי. [ז] בדוונא אתחזי.

ריא) אטים אודניה שמאליה. בשינוי אית תלת רברבין מלעילא, ויהבון לון דוכתא אינון דלתתא. מהימנא איהו ולא כ״כ.

ריב) אנפוי אריכין, ולא שפירין, קליה כאיתתא, ומלוי כאיתתא, מקנח פומיה במלוי, אפתח אצבעאן דידוי במילוליה. כד אזל, אקדים ליה בליתא דפרסאי, דלא יחוב בר נש לגביה, עליה כתיב, [ח] כי תועבה היא לפני ה׳.

ריג) עייניו ירוקין, ואלין סימנין ביה, ואנפוי אריכין שפירן, שערוי אוכמין ומריטין מלעילא ברישיה. רישיה רב, כד אזיל כפיף רישיה, קריצין דעינוי כקדמאה, עליה כתיב [א] מנע רגלך מנתיבתם.

ריד) עייניו רברבין וירוקין, דא איהו בתרין אתוון, ר׳ פ״א, חד יחידא, וחד בשלימו. במצחוי שרטוטא חדא, דאזיל ועבר מסטר לסטר,

מסורת הזהר

ח) (דברים כד) משפטים קעב בהשמטות ח״ב ד׳ רעג. ד״י. א) (משלי א) בהשמטות ח״ב ד׳ רעג. ד״י.

חלופי גרסאות

ד נ״א מצטבע (קראקא). ה נ״א ד׳ (קראקא). ו נ״א אתחזי (ווינציא) נ״א חזי (קראקא). ז נ״א בזיונא (קראקא).

הסולם

מאמר רזין דעיינין

רט) **ואי ירוקא דעינא** וכו׳: ואם הירוק שבעין לא נצטבע כל כך, ועיניו שחורות, וחוט אחד אדום קטן עובר בין הצבעים האלו, אז הוא באות פ״א במילוי, ובאות ר׳ בלבדה בלי מלוי.

ריי) **במצחיה תשכח שית** וכו׳: במצחו של האדם הנ״ל, תמצא ששה קוים, ג׳ עוברים מצד אל צד, וג׳ אינם עוברים. שערותיו חזקות ואינן כל כך, תלויות ואינן תלויות, אדם זה הוא בשלום עם כל אדם. הוא קמצן. אין בו שמחה, ואפילו בזמן שמחה אינו שמח. ונראה כשרוי ביגון. **בדוונא** פירושו ביגון, כי תרגום ביגון הוא בדוונא. (בראשית מ״ב ל״ח).

ריא) **אטים אודניה שמאליה** וכו׳: אם אזן שמאלו אטומה. בשיניו, יש שלש שינים גדולות מלמעלה, ונותנות מקום לשינים שלמטה להכנס תחתיהן, הוא נאמן, ולא כל כך.

ריב) **אנפוי אריכין ולא** וכו׳: פניו ארוכים ואינם יפים. קולו כאשה. ודבריו כאשה.

(דפו״י דף ל״ה ט״ב)

מנקה פיו בדברו. פותח אצבעות ידיו בדברו. כשהולך, מקדים לפניו מסך מלוכלך, כדי שלא יתחכך בו בן אדם, עליו כתוב, כי תועבה היא לפני ה׳. **פרסאי** פירושו מסך, כי מסך מתרגם פרס (שמות ל״ה ט״ו) **בליתא**, הוא מלשון על הבלוסין, שפירושו דברים מלוכלכים (מקואות ט׳) **יחוב** פירוש יתחכך, לפי הענין.

ריג) **עייניו ירוקין ואלין** וכו׳: אם העינים הן ירוקות ואלו הסימנים, הנ״ל, בו. ופניו ארוכים יפים. שערותיו שחורות והן מרוטות למעלה בראשו. ראשו גדול, וכשהולך כופף ראשו. גבות עיניו הן כבאיש הקודם דהיינו, שגבות עיניו גדולות (כנ״ל אות ק״ט) עליו כתוב, מנע רגלך מנתיבתם.

ריד) **עייניו רברבין וירוקין** וכו׳: עינים גדולות וירוקות, זה הוא בב׳ אותיות, ר׳ ופ״א. אחת בלבדה, דהיינו ר׳. ואחת במילוי דהיינו פ״א. במצחו יש קו אחד ההולך ועובר מצד לצד, ויש ג׳ קוים אחרים שאינם עוברים.

ותלת אחרנין אית דלא עברין. מצחיה רב. קריצין דעל עינוי לאו רברבין. בדיקניה שערא טפי. ח ואנפוי שפירן סומק, שעריה שעיע ולא כ״כ.

רטו) דחיל חטאה איהו, רחים אורייתא איהו, רחים לאינון דמשתדלין בה, חדי בכלא, עביד טיבו *) לכלא, ט כדיבא לתועלתיה, מהימנא איהו לרזין דאורייתא, טב איהו למלין דעלמא, מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח, לא איהו, ולא אחרא. אצלח איהו בלחודוהי, דהא את ר׳ גרים.

רטז) פגים איהו ברישיה לעילא, רשימא דחד מכתשא דהוה א ליה תמן, דעבד ליה חד רבייא באבנא, בלא רעו וכוונה, ואיכסי בשערא. וההוא רישומא דמכתשא, כגוונא דגימל יונ״ת. מהימנא איהו לגבי בני נשא, וסליק למהוי רישא דעמא, עד הכא רזא דעיינין.

ריז) ואית רזין אחרנין בעיינין, דמתפרשן מינייהו. עיינן דמעמקן וחייכן, דא איהו בשלימו דאתוון, בר דקדמאה ר׳, י ולבתר פ׳. דא איהו ב״נ דאצלח בעובדוי.

ריח) תלת שרטוטין במצחיה, מצחיה עגיל, עינוי נהירין, מרקמן עובד ציור, כ דכיין, קיימין על שלימו. שנאוי יפלון תחותיה, פקיחא איהו, אצלח בכולא, בהיל בעובדוי, טב איהו עם בני נשא, מלוי בקשיו בלא דחילו, וותרן איהו, עביד טיבו, ולא לשמה.

ריט) שעריה שעיע ותליא. ולישניה כחרבא. תחות עינוי קמיטין, תלת

חלופי גרסאות

ח נ״א דא באנפוי (דפוסים ראשונים). ט נ״א כד יבא (קראקא). א נ״א לית (מונקאטש). י נ״א ובתר (דפוסים ראשונים). כ נ״א דנץ (קראקא).

הסולם

מאמר — רזין דעיינין

מצחו גדול. השערות שעל עיניו אינן גדולות. בזקנו הרבה שערות. ופניו יפים אדומים. שערותיו חלקות ולא כל כך.

רטו) **דחיל חטאה איהו** וכו׳: אדם זה, הוא ירא חטא. אוהב תורה. אוהב את אלו העוסקים בתורה. שמח בכל דבר. עושה טוב לכל. משקר לטובתו. הוא נאמן לסודות התורה. טוב לדברי העולם. מי שמשתתף עמו לא יצלח, לא הוא ולא האחר. וכשהוא בלבדו, בלי שותף, הוא מצליח. כי אות ר׳ גורמת לו זה.

רטז) **פגים איהו ברישיה** וכו׳: פגום הוא בראשו למעלה ברושם אחד שהיתה לו שם, שעשה לו נער אחד עם אבן, בלי כוונה ובלי רצון, והמכה נתכסתה בשערות. והרושם של המכה, הוא כמו גימל יונית. אדם הזה הוא נאמן לבני אדם, ויעלה להיות לראש העם. עד כאן סוד העינים.

ריז) **ואית רזין אחרנין** וכו׳: ויש סודות אחרים בעינים, המתבארים מהן. עינים עמוקות וצוחקות. אדם זה הוא באותיות במילואם, רק שהראשונה היא ר׳, ולאחר כך פ׳. זה הוא אדם המצליח במעשיו.

ריח) **תלת שרטוטין במצחיה** וכו׳: ג׳ קוים במצחו, מצחו עגול. עיניו מאירות, מרוקמות מעשה רוקם, טהורות, יושבות על מלאת. שוגאיו יפלו תחתיו. הוא נבון. מצליח בכל דבר. מבוהל במעשיו. הוא טוב עם אנשים. מדבר קשות בלי פחד. נדיב הוא. עושה טוב. ולא לשמה.

ריט) **שעריה שעיע ותליא** וכו׳: שערותיו חלקות ותלויות. ולשונו כחרב. קמטים

(דפו״י דף ל״ה ט״ב *) ט״ג)

רבבין ותלת זעירן, ואי אית ד' זעירין ותלת רבבין, כדין תשכח תרין שרטוטין במצחיה, עברין מסטר לסטר, ותלת דמטו ולא מטו.

רכ) תחות טבוריה קיימא רישומא חד, ציורא דרישא דב"נ, אוכם וחיוור תרין שערין תליין ביה. ההוא ב"נ אתכשל באיתת גבר מיומין רחיקין, ולא תב מההוא חובא. מרעין רדפין אבתריה. ועי"ד ל חד מאינון מרעין, מ דצריך לאושדא שתן ולא יכיל. דעד כען ההוא חובא תלייא נ בקדליה דנחש עקימא, ושליט עליה בדא. ודא לסוף יומין דסיבו.

רכא) ואי תב בתיובתא, בזמנא דאיהו בחיליה, ההוא רשומא אזעירת ס דיוקנאה, ושערין לא תליין ביה כלל. ואי תב בתיובתא בסוף יומוי, כד מרעין רדפין אבתריה, כדין ההוא רשימא קמיט, ושערין תליין ביה, וההוא מרעא לא אעדי מניה, מגו דתלייא ע בקדליה דנחש.

רכב) בגין דההוא נחש, כיון דאחיד ההוא חובא על קדליה, לית מאן דיתיר קשרא מקדליה. בגין דההוא נחש לית ליה רשות ביומי דעולימו דב"נ לקשרא ההוא חובא על קדליה. וקשרי ליה בקשרין תקיפין.

רכג) ואיהו רדיף אבתריה דההוא ב"נ, ומלקי ליה בההוא ברית דחב ביה. ואע"ג דתב בתיובתא, יצווח מגו עאקו דלקותא. ההוא חויא דליג ועאל בההוא קשרא לשיפולי דתהומא רבא, כדין רווח ליה לבר נש, וההוא נחש פ לבתר יומין נפיק ועביד דא.

חלופי גרסאות

ל נ"א אינון מרעין חד (דפוסים ראשונים). מ נ"א דצעיק (דפוסים ראשונים). נ נ"א בדקליה (קראקא). ס נ"א דיוקנא (דפוסים ראשונים). ע בדפוס קראקא כתב בכל מקום דקליה במקום קדליה. פ נ"א לבד (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר רזין דעיינין

תחת עיניו, ג' גדולים וג' קטנים. ואם ד' קטנים וג' גדולים אז תמצא שני קוים במצחו העוברים מצד אל צד. וג' קוים המגיעים ואינם מגיעים, מצד אל צד.

רכ) **תחות טבוריה קיימא** וכו': גם תחת טבורו, נמצא רושם אחד בציור ראש של אדם, ב' שערות לבנה ושחורה תלויות בו, ברושם. אדם זה נכשל באשת איש מימים רחוקים, ולא שב מאותו עון. מחלות רודפות אחריו. וע"כ אחת מהמחלות היא, שצריך להטיל מי רגלים ואינו יכול. כי עד עתה אותו עון תלוי על ערפו של נחש עקלתון, ובזה שולט עליו. וזהו לסוף הימים, בימי זקנה.

רכא) **ואי תב בתיובתא בזמנא** וכו': ואם חזר בתשובה בזמן שהוא בכחו, דהיינו בנעוריו, אותו הרושם ממעט צורתו, ושערות אינן תלויות בו כלל. ואם חזר בתשובה בסוף

(דפו"י דף ל"ה ט"ב)

ימיו, כשהמחלות כבר רודפות אחריו, אז אותו הרושם מתקמט, ושערות תלויות בו, והמחלה ההיא של עצירת השתן, אינה סרה ממנו, משום שהעון תלוי על ערפו של הנחש.

רכב) **בגין דההוא נחש** וכו': משום שנחש ההוא, כיון שנאחז באותו עון על עורפו, אין מי שיתיר הקשר מערפו. משום שאותו הנחש אין לו רשות בימי נעוריו של האדם לקשור עון ההוא על עורפו. אלא בימי הזקנה, ואז קושר אותו בקשרים חזקים.

רכג) **ואיהו רדיף אבתריה** וכו': והוא, הנחש, רודף אחרי אותו אדם, ומכהו באותו ברית שחטא בו. ואע"פ שחזר בתשובה, יצעק מתוך צרת הכאב של המכה, וכשהנחש ההוא דולג ונכנס באותו הקשר של העון, בתחתית תהום הגדולה, אז תהיה הרווחה לאותו אדם. והנחש יוצא ועושה זה לאחר ימים מרובים.

ובזמנא

רכד) ובזמנא דמית ההוא ב"נ, תלת מאה שוטרין רדפין אבתריה דההוא ב"נ, ותפסין ליה ועיילין ליה קמי מלכא. ומלכא קדישא מתבר אינון קשרין, ונחית ההוא חובה מעל קדליה.

רכה) ועל רזא דא כתיב, ב) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. כד"א ג) וכיפר בריתכם את מות. תבר ההוא קיימא דילכון. את מות, כד"א ד) כי אמר אכפרה פניו במנחה, אבטל רוגזיה. כדין ההוא ב"נ אזיל להההוא עלמא נקי מההוא חובה, דהא קביל צ עונשיה בהאי עלמא.

רכו) וכי תימא, היכי משמע דבהאי עון אשת איש משתעי קרא. דכתיב הכא אם יכופר העון הזה, וכתיב התם באיסור אשת איש שזינתה, ה) ונקה האיש מעון. וכתיב גבי אבנר ואיש בשת, ו) ותפקוד עלי עון האשה היום הזה. אי נמי, ז) והנה ששון ושמחה הרוג בקר ושחוט צאן אכול ושתו, וכתיב ח) התם אכלה ומחתה פיה, וכתיב ט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל.

רכז) וכתיב י) מי פתי יסור *) הנה וחסר לב ואמרה לו. מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה. זהו כד לא קביל ענשיה בהאי עלמא.

רכח) ואי אשתכח ביה זכות אבות, עונשיה בהאי עלמא בההוא עון,

מסורת הזהר

ב) (ישעיה כב) תזריע מו. ג) (שם כח) ויחי קסז. ד) (בראשית לב) בלק שכו. ה) (במדבר ה) בהשמטות ח"ב ד' רעג. ד"י. ו) (ש"ב ג) בהשמטות ח"ב ד' רעג. ד"י. ז) (ישעיה כב) וירא שיח. ח) (משלי ל) ב"א רסו. ט) (בראשית לט) ויחי תשנה. י) (משלי ט) מקץ ג.

חלופי גרסאות

צ נ"א עונשא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

רכד) **ובזמנא דמית ההוא** וכו': ובזמן שאדם ההוא מת, שלש מאות שוטרים רודפים אחרי אותו האדם, ותופשים אותו ומביאים אותו לפני המלך. והמלך הקדוש משבר אלו הקשרים של העון, ויורד אותו עון מעל ערפו של הנחש.

רכה) **ועל רזא דא** וכו': ועל סוד זה כתיב, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. כש"א, וכפר בריתכם את מות. שפירושו, הברית ההיא שלכם, שיבר קשרי העון את מות. דהיינו אחר המיתה. כש"א, כי אמר אכפרה פניו במנחה, שפירושו אבטל את כעסו. כך וכפר בריתכם וגו' פירושו שהברית תבטל את העון. אז יוצא האדם לעולם ההוא נקי מאותו עון, כי קיבל עונשו בעולם הזה.

רכו) **וכי תימא היכי** וכו': ואם תאמר, איך משמע, שהכתוב אם יכופר העון הזה, מדבר בעון הזה של אשת איש. ומשיב, כתוב כאן, אם יכופר העון הזה, וכתוב שם באיסור אשת

(דפו"י דף ל"ה ט"ג *) ט"ד

רזין דעיינין

איש שזנתה ונקה האיש מעון. וכתוב אצל אבנר ואיש בשת, ותפקוד עלי עון האשה היום הזה. אף העון שבכתוב אם יכופר וגו' מדבר גם כן באשת איש. או נאמר. והנה ששון ושמחה הרוג בקר ושחוט צאן אכול ושתו. שנאמר לפני המקרא אם יכופר וגו'. וכתוב שם אכלה ומחתה פיה. וכתוב, כי אם הלחם אשר הוא אוכל. מה שם נקרא הזווג אכילה, אף אכול ושתו שבכאן, פירושו זווג, דהיינו באשת איש.

רכז) **וכתיב מי פתי** וכו': וכתוב, מי פתי יסור הנה וחסר לב ואמרה לו. מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם. ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה. הרי שבעון אשת איש נענש גם לאחר מיתה, שאומר, בעמקי שאול קרואיה. ומשיב. זה הוא כשלא קבל עונשו על אותו עון בעולם הזה.

רכח) **ואי אשתכח ביה** וכו': ואם נמצאת לו זכות אבות, עונשו על אותו עון הוא בעולם

כד"א כ) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ופקדתי זעיר זעיר, ק ל) אם בפידו להם שוע. מ) פוקד עון אבות על בנים. מזעיר ונותן זעיר על דא, וזעיר על דא, ואשתזיב הוא ואבוי מעונשא דההוא עלמא, דהא ברא מזכי אבא.

רכט) עיינין עקימין, דלא מסתכלין באורח קשוט, ר דא הוא בלא את כלל, פרחין מניה כל אתוון, בגין דאיהו מארי דעיבא בישא, חיזו דיליה בהיפוכא, ההוא רע עין שליט עליה.

רל) ואי כשרין עובדוי דההוא ב"נ, לא שליט אלא על עינוי. ואיצטריך ב"נ לאסטמרא מעינוי. בגין דסטרא אחרא שלטא עלייהו. אינון עיינין ש חמאן כל ביש, ואתעבידין סרסורין לגביה, ושייפי גופא נצחן, אבל שלטין עינוי ת מסתכלין.

רלא) מאן דבעי לאסתמרא מניה, לכתוב בידיה ימינא יו"ד, ובידיה שמאלא זי"ן, א ויפתח קמיה ולימא, יו"ד באפכא באתווי, ואשתזיב מנייהו.

רלב) דא איהו ב דפגים לשימושא דקדושה, בג"כ לא שריין ביה אתוון, והא אסתלקו מניה. ג דהא איהו ברזא דההוא קו ירוק דנפיק מתוהו במדידו דבוצינא. ואית לאסתכלא גו שרטוטין דידא, בימינא ובשמאלא, וברזא דאינון שרטוטין דידין תשכח דא.

מסורת הזהר

כ) (תהלים פט) ויצא רעת. ל) (איוב ל) בהשמטות ח"ב ד' רעג: ד"י. מ) (שמות כ) ויחי תרי ת"ן תס"ט ד' קיח: ת"ע ד' קלח.

חלופי גרסאות

ק בדפוס קראקא כתוב בסוגריים ס"א אם יכופר לה שוגג. ר נ"א ל"ג דא הוא (קראקא) ונ"א דא ול"ג הוא (וינציא). ש נ"א חמדן (דפוסים ראשונים). ת נ"א מוסיף אי מסתכלין (מונקאטש). א נוסח אחר ולפתח קמי ולימא (וינציא) (קראקא) נוסח אחר מוסיף ויפתח פומיה (מונקאטש) נוסח אחר ולפתח קמי ולימא (וינציא).

הסולם

מאמר

בעולם הזה. כש"א ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם. ופקדתי, פירושו, מעט מעט. על דרך הכתוב אם בפידו להם שוע. שפירושו, שאם שולח שבר וצרה הוא משעשעם במקצת (ע"ש פרש"י). וכן כתוב, פוקד עון אבות על בנים, שפירושו, שממעט העון, שנותן מקצתו על זה ומקצתו על זה, וניצולים הוא ואביו מהעונש של עולם ההוא. כי הבן מזכה את אביו.

רכט) עיינין עקימין דלא וכו': עינים עקומות שאינן מסתכלות בדרך אמת, שהוא דרך הישר. איש הזה, הוא בלי אות כלל. כי כל האותיות פורחות ממנו. משום שהוא בעל עין רעה, שהראיה שלו היא הפוכה. אותו רע עין שולט עליו.

רל) ואי כשרין עובדוי וכו': ואם מעשיו של איתו אדם כשרים, אין רע העין

(דפו"י דף ל"ה ט"ד)

רזין דעיינין

שולט אלא על עיניו. וצריך האדם להזהר מעיניו. כי הסטרא אחרא שולט עליהן. עינים אלו רואות כל רע, ונעשות לו מסיתות לרע. ואברי גופו נוצחים, אבל עיניו שולטות ומסתכלות ברע.

רלא) מאן דבעי לאסתמרא וכו': מי שרוצה להשמר ממנו, יכתוב ביד ימינו י', וביד שמאלו יכתוב ז', ויפתח לפניו, ויאמר יוד בהיפוך האותיות דהיינו דוי, וינצל ממנו.

רלב) דא איהו דפגים וכו': איש זה פוגם את שמוש הקדושה, משום זה אין שורות בו אותיות (כנ"ל אות רכ"ט) ומסתלקין ממנו. כי הוא בסוד אותו קו ירוק היוצא מתוהו במדידת הנר (עי' זהר תצא אות ס"ג). ויש להסתכל בקוים שעל היד, שבימין ובשמאל, ובסוד אלו קוים שבידים תמצא את זה.

מאן

רלג) מאן דעינא חד אטים ולא כ״כ, ועינא אחרא פקיחא, מומא חד מאינון מומין אית ביה. דא איהו באת ר׳ בלחודוי באשלמותיה. ואת י׳ מטי לגביה ולא מטי.

מאמר שרטוטין דמצחא

רלד) במצחיה תלת שרטוטין עברין, וחד זעירא דאעבר, אוף הכי רשימא חדא סליק מעיניה לקביל אודניה שערי תלי ותקיף. קריצוי רברבין. ז איהו מומא מסטר אוחרא. אימא דיליה אזלת בחרשין כד הוה במעהא. ונפקת ח לפרשא דאורחין בלילייא, כד דא אתייליד. בגו תרין שנין דיליה אתחלש עד ט דאזער דיוקניה ואמיה אזלא י בלילא בהדיה, וקא עבדת חרשין עליה.

רלה) האי חדי בחדוא, לית ביה מהימנותא, משבח גרמיה במה דלית ביה, גס רוח, ממלל בישין ועתיקין. ווותרן איהו, לית ביה קמצנו כלל. מארי יא דגייפא יב הוא. אצלח ולא אצלח, חדידא בלישניה.

רלו) ואי חד שרטוטא במצחיה רב, ותרין זעירין, דא אזל גו חרשין, והא אימיה עבדת להו. ומתחלפין שרטוטין דקא סלקין מעינא ימינא לעינא שמאלא. גס רוח איהו, אבל לית ביה בישא כלל. קמצאן איהו, לית ביה קצת גיופא. חדידא בלישניה איהו.

רלז) יג בשפה דיליה אית ביה רושם חד סומק טפי, וחד שערא באמצעותא. אצבען די ברגליה שמאלא, קמיטין זקיפין מתפשטין, עיינין זבלגנין, ירוקין,

חלופי גרסאות

ד נ״א אית (דפוסים ראשונים). ח נ״א לפתחא (דפוסים ראשונים). ו נ״א דאזהיר (בכל הדפוסים בשם נ״א). ז ה״ג בדפוס מונקאטש ובכל הדפוסים כתוב בלילייא. ח נ״א דגופא (קראקא). ט נ״א ל״ג הוא (דפוסים ראשונים). י נ״א בשתא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שרטוטין דמצחא

רלג) **מאן דעינא חד** וכו׳: מי שעין אחת שלו אטומה, ולא כל כך, ועין האחרת פקוחה. מום אחד מאלו המומים יש בו. זה הוא באות ר׳ בלבד, במילואה. דהיינו ריש. ואות י׳ היא אצלו מגעת ואינה מגעת.

רלד) **במצחיה תלת שרטוטין** וכו׳: במצחו של אותו האיש הנ״ל, יש ג׳ קוים העוברים מצד אל צד, ואחד קטן שעובר. גם רושם אחד עולה מעינו עד כנגד אזנו. שערותיו תלויות וקשות. גבות עיניו הן גדולות. הוא מום, מצד האחר. אמו הלכה בכשפים כשהיה במעיה. ויצאה לפרשת דרכים בלילה. בעת שנולד, בתוך ב׳ שנים שלו, נחלש עד שנתמעטה דמותו, ואמו הלכה עמו בלילה, ועשתה כשפים עליו.

רלה) **האי חדי בחדוה** וכו׳: איש זה הוא בשמחה. אין בו אמונה. משבח עצמו במה שאין בו. הוא גבה רוח. מדבר רעות, ודברי עתק. הוא נדיב ואינו כילי כלל. הוא בעל ניאוף. הוא מצליח ואינו מצליח. לשונו חדה.

רלו) **ואי חד שרטוטא** וכו׳: ואם קו אחד עבה במצחו, וב׳ קוים קטנים. זה הולך בכשפים, וכבר אמו עשתה אותם, בעדו. הקוים העוברים מעין ימין לעין שמאל, נעברים זה על זה. הוא גס רוח. אבל אין בו רע כלל. כילי הוא. אין בו מעט ניאוף. הוא שנון בלשונו. **מתחלפין**, הוא מלשון, ושבע עידנין יתלפון, שפירושו העברה.

רלז) **בשפה דיליה אית** וכו׳: אם יש בשפה שלו רושם אחד שהוא אדום ביותר. ושערה אחת באמצעו. האצבעות של רגלו השמאלית, מהן מקומטות, מהן זקופות ומתפשטות. עינים זבות, ירוקות, המורידות תמיד דמעות. איש זה נתדבק באות פ׳, ואות ר׳

נחתין דמעין תדיר. האי אתדבק באת פ', ואת ר' לא אתיישב ביה, האי אית ליה ארבע שרטוטין במצחיה, ועברין כלהו, ותרין זעירין מעיניה ועד שעריה. תרין רשימין, ותלת זעירין בין קריצי עינוי.

רלח) האי איהו ב"נ, דאזל כפיף רישא. זינא חד, מתלת מארי כ רשומין דתולדות מארי צרעת, אית ביה בזיניה. האי לאו מסאבא הוה למסגר. חדי איהו בכלא, וחייך תדיר, כל מלוי חייכין בהו בני נשא. קמצן איהו בביתיה, באחרנין לאו הכי. לית ליה כסופא במלוי, בגין דחמי דכלא חייכין ביה. גייפא איהו, שערוי סומקין זעיר, לא שעיעין ולא קמיטין.

רלט) ואי במצחוי תלת שרטוטין דעברין, ותלת זעירין דלא עברין, וכל שאר סימנין ביה. *) האי ל אית ליה פגימו, ורושם חד בעינא. דב"נ דהוה צד צפרין עבד ליה, בלא כוונה, באעא דהוה אושיט לצפרין. ואיהו אתרשים על עיניה שמאלא, לעילא מקרצוי באורכא.

רמ) ההוא דהוה צד צפרין, אגזים ליה בההוא אעא, בגין דהוה אפרח צפרים, ומחא ליה בלא כוונה. האי אצלח למזוניה ולביתיה, ולא למכנש ממונא סגי. מהימנא איהו, ולא כ"כ. והאי מהימנותא במלין זעירין, אבל ברברבין לאו איהו מהימנא. מארי דלישנא בישא. וכלא חייכין במלוי.

רמא) פומיה רב, שפוותיה רברבין. מאן דאשתתף בהדיה, אצלח בכולא. ואיהו אצלח אוף הכי. טב איהו לכל שתופא.

חלופי גרסאות

ג"א רשימין דתולדת (דפוסים ראשונים). ל ג"א לית (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — **שרטוטין דמצחא**

ר' אינה מתיישבת בו. זה יש לו ארבעה קוים במצחו, וכולם עוברים מצד אל צד. וב' קוין קטנים מעינו עד שערו. שתי רשימות. וג' קטנות. בין שערות עיניו

רלח) **האי איהו ב"נ** וכו': זה הוא אדם ההולך בכפיפת ראש, מין אחד, מג' בעלי הרשומות מתולדות בעלי צרעת, יש בו במינו. מין זה אינו טומאה להסגיר אותו. הוא שמח בכל דבר, וצוחק תמיד, בכל דבריו צוחקים מהם בני אדם. הוא כילי בביתו, לאחרים אינו כן. אינו מתבייש בדבריו, אע"פ שרואה שהכל צוחקים ממנו. נואף הוא. שערותיו אדומות מעט, אינם חלקים ואינם מקומטים

רלט) **ואי במצחוי תלת** וכו': **ואם ג' קוים** במצחו, שעוברים מצד אל צד, וג' קוים קטנים שאינם עוברים, וכל שאר הסימנים בו. איש זה, יש לו פגם ורושם אחד בעינו, שאדם, שהיה צד צפרים, עשה לו בלי כונה, עם העץ שהיה מושיט לצפרים. והמכה נתרשמה על עינו השמאלי, למעלה מגבות עיניו לאורכו.

רמ) **ההוא דהוה צד** וכו': ומפרש. אותו שהיה צד צפרים, הפחיד אותו בעץ ההוא, בעת שהיה מפריח צפרים, והכהו בלי כונה. איש זה מצליח לכלכלתו ולכלכלת ביתו, ולא לאסוף כסף הרבה. נאמן הוא, ולא כל כך, כי נאמן הוא בדברים קטנים, אבל בדברים גדולים אינו נאמן. הוא בעל לשון הרע. הכל צוחקים על דבריו.

רמא) **פומיה רב שפוותיה** וכו': **ואם** פיו גדול. שפתיו גדולות. מי שמשתתף עמו, מצליח בכל דבר, והוא גם כן מצליח. הוא טוב לכל שותפות.

רמב) רשימא דההוא מכתשא עמיה, עינוהי זבלגין, ירוקין, וחד רשימו אוכם מ סחרא לון. האי איהו באת פ"א בשלימו דתרין אתוון, ואת ר' בלחודוי.

רמג) דא רישיה רב, ודי שרטוטין רברבין במצחיה. ותלת זעירין בין קריצוי. נ וחד לעילא קריעא זעיר. על חוטמיה ס שערוי ע רברבין. רישיה עגיל. הוא פ גיבר חילא, מארי זדונא במלין.

רמד) שעריה קמיט, גייפא איהו. ובליליא אשתתף איהו לגיופא. לזמנין אתכשל איהו באינתו אסורה. דיקניה מליא בשערין, האי אית ליה בדרועא שמאלא חד רשימו דחרבא, דמחא ליה חד גבר, אטר ימינא, ביומא רביעאה דשבתא, כד בעא שמשא לאתכנשא. דהא בההוא יומא, איתער עליה חד חוטא דמאדים. ההוא חוטא דבסטר שמאלא, וההוא רשימו עקימא בבשריה בעיגולא.

רמה) כד מטא ליומין דסיבו, נפל מאתר דרכיב ביה, או סוסייא, או חמרא, או נפיל מן כותלא, ומניה יתחלש וימות. דהא חובא צ דחב בעולימוי בהבל רדיף אבתריה. ואי ההוא גברא תב בתיובתא ק באמצע יומוי, נפיל מגו חולשא דביה, וימות.

רמו) ואי תב בעולימוי, כדין תשכח שרטוטין דמצחיה, תלת רברבין וארבעה זעירין. ותרין תרין מגו עינוי דסלקין לעילא. האי באורח כל

חלופי גרסאות

מ נ"א ספרא (מונקאטש). נ ה"ג הסלם נ"א כתבו וחד לעילא קריעא זעיר אחר רישיה עגיל (בכל הדפוסים) ונ"א רישיה עגיל חדוד לעילא קריעא זעיר (הגהות כת"י בדפוס ווינציא). ס נ"א שערין (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף רברבין אנפוי רברבין (ווינציא) נ"א אנפי (קראקא). פ נ"א גבר (דפוסים ראשונים). צ נ"א דחמא (דפוסים ראשונים) נ"א דמחא (הגהות כת"י דפוס ווינציא). ק נ"א נפיל באמצע יומי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שרטוטין דמצחא

רמב) **רשימא דההוא מכתשא** וכו': אם הרושם של אותו מכה (הנ"ל שבאות רל"ט) נמצא עמו, ועיניו זבות וירוקות, ורושם שחור אחד מסבב אותן. זה הוא באות **פ'** במילוי ב' אותיותיה, דהיינו פ"א, ואות **ר'** בלבדה בלי מילוי.

רמג) **דא רישיה רב** וכו': איש זה, ראשו גדול, ודי קוים גדולים במצחו, וג' קטנים בין גבות עיניו, וקו אחד למעלה קרוע מעט. **על חוטמו שערות גדולות. ראשו עגול. הוא גבור חיל**, בעל זדון בדבריו.

רמד) **שעריה קמיט גייפא** וכו': ואם גם שערותיו קמוטות, הוא נואף. ובלילה הוא **מתחבר** לניאוף. לפעמים הוא נכשל באשה אסורה. זקנו מלא שערות, זה יש לו רושם בזרוע

(דפו"י דף ל"ו ט"א)

שמאלית, של מכת חרב, שהכהו איש אחד, שהיה איטר יד ימינו, ביום רביעי בשבת, בעת שהשמש רצתה לבא. כי באותו יום נתעורר עליו חוט אחד מכוכב מאדים, אותו החוט שבצד שמאלו. ורושם ההוא שבבשרו, שבזרוע שמאלו, היא עקום בעיגול.

רמה) **כד מטא ליומין** וכו': כשהוא מגיע לימי זקנה, נופל מהמקום שרוכב עליו, **אם** סוס, או חמור, או נופל מכותל. ומנפילה ההיא יחלש וימות. כי החטא שחטא בנעוריו רודף אחריו. ואם אותו האיש חזר בתשובה באמצע ימיו, יפול מחמת חולשתו וימות.

רמו) **ואי תב בעולימוי** וכו': ואם חזר בתשובה בנעוריו, אז תמצא קוים על מצחו, ג' גדולים וארבעה קטנים, ושנים שנים מבין

עיניו

ארעא יהא מרעיה. ר ויפול מערסיה, וימות. דהא לעלמין אית ביה נפילה לבסוף.

רמז) עיינין זעירין דקיקין, דלא אתחזיין גוונין דילהון לפום שעתא, וכד מסתכלין בהון, אינון ירוקין ואוכמין. האי איהו שפוון חדין, ואפין אריכין בחדידו, כדין תשכח במצחיה תרין שרטוטין, וחד זעירא בינייהו, האי איהו באת ש פ׳ בלחודוי, ובאת ר׳ בלחודוי.

רמח) האי איהו, שעריה תליא, ולא שעיע. אצלח בעובדי ידוי, ובאורייתא אי אשתדל. אוף הכי זעירא איהו בשייפוי, וגס בשרא לית ביה. רוחא, ממלל מגו חוטמוי, בגין דנקבין דלהון דחיקין, ובג״כ נפיק רוחא בדחיקו לסטר שמאלא.

רמט) בירכא דיליה לעילא מארכובא, רשימא חד ת חבורה, דעבד ליה רבייא חד בסכין, ביומי עולימוי, ואסתכן ביה. מקנא הוא לאתתיה, עד דב״נ חייכין מניה. בעי לאתתקנא בגוברין אחרנין, ולא אתתקן, וחייכין ביה. האי לא ישתתף ב״נ בהדיה, דלא יצלח. חמדן איהו, אשתדל במה דלא אית ליה, חשיב גרמיה דאיהו גברא רבא, ולאו הכי. זכי לבנות, ולא לבנים.

רנ) ואי מתחלפן שרטוטין, תרין זעירין וחד רברבא במצחיה, ואנפוי סומקין. זכי לבנין, ולברתא חדא, א או דילדת ב בר ואסתלקת מעלמא.

חלופי גרסאות

ר נ״א ויעול (ווינציא). ש נ״א פ״א (בכל הדפוסים). ת ה״ג הסלם ונ״א מיסיף דיאורי חבירה (דפוסים ראשונים) ונ״א דאמרי חבורה (מונקאטש). א נ״א ל״ג או (מינקאטש). ב נ״א ואסתלקת מעלמא בר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

עיניו, העולים למעלה. איש זה, יהיה מחלתו כדרך כל הארץ, ויפול ממטתו וימות. כי לעולם יש בו נפילה לבסוף.

רמז) **עיינין זעירין דקיקין** וכו׳: עינים קטנות ודקות שהצבעים שלהן אינם נראים בחיטוף לפי שעה, אלא כשמסתכלים בהן, הן ירוקות ושחורות. איש זה, שפתותיו חדות, ופניו ארוכות חדודות, אז תמצא במצחו שני קוים וקו קטן ביניהם. זה הוא באות **פ׳** בלבדה, ובאות **ר׳** בלבדה. דהיינו בלי מילוי.

רמח) **האי איהו שעריה** וכו׳: איש זה, שערותיו תלויות ואינן חלקות. מצליח במעשה ידיו. ואם עוסק בתורה הוא מצליח בתורה. והוא גם כן קטן באבריו, וגם בשר אין לו. רוח שפתיו מדבר מתוך חוטמו, משום שנקבי

(דפו״י דף ל״ו ט״א)

שרטוטין דמצחא

החוטם צרים, וע״כ יוצא הרוח בדוחק לצד שמאל.

רמט) **בירכא דיליה לעילא** וכו׳: בירך שלו למעלה מן הברך יש רושם חבורה אחת, שעשה לו ילד אחד בסכין בימי ילדותו והסתכן בו. הוא מקנא את אשתו עד שבני אדם צוחקים ממנו. הוא רוצה להתתקן ע״י אנשים אחרים ואינו יכול להתתקן, וצוחקים ממנו. זה, אין לאיש להשתתף עמו, כי לא יצלח. הוא בעל חמדה, הוא משתדל במה שאין לו. מחזיק עצמו לאדם גדול, ואינו כן. הוא זוכה לבנות ולא לבנים.

רנ) **ואי מתחלפין שרטוטין** וכו׳: ואם הקוים מתחלפים, ששני קוים קטנים וקו אחד גדול יש במצחו, ופניו אדומים. הוא זוכה לבנים ולבת אחת. או שאשתו יולדת בן, ונפטרת מן העולם.

מאמר

מאמר אלף דמתכנשין מעלמא מרה"ש עד רה"ש

רנא) ג את חד אית ליה בתר אודניה ימינא, רושם דטולפחא, וחד שערא דתלי בריש אודניה. ואצבעא זעירא די בידא שמאלא כפיף כדין תתקיים ותוליד בנין ובנן. אי סימנין אלין *) תהוין לה. בין רגלהא יכרע ויפול חד ברא, בין אינון דיהא מבועא דנביע באורייתא. הוא מקרב ד ומפיק מבועין ונחלין דאורייתא, ובשנין זעירין יתכנש מעלמא.

רנב) האי איהו מאינון אלף, דמתכנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא. ביומין קדמאין. מדאתחרב בי מקדשא, לא אשכח בר שתין חסר חד, ואלין אינון דמסתלקי מעלמא, כד יהבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו.

רנג) ה בגין ו דכד קב"ה עאל לאוליף אורייתא, לאינון ינוקין דאסתלקו מעלמא, כד יהבו ריחא, ז עד לא מטא זמנייהו, אינון קדמאי באינון מלין. וקב"ה א"ל להההוא ממנא יופיא"ל שמיה, דקאים וקשיר קשרין דאורייתא, ח מאן הוא דין דאקדים לי, הה"ד ט מי הקדימני ואשלם, ואשלם ודאי.

רנד) כדין קרא קב"ה למטטרו"ן, דאיהו קיימא גו פרוכתא דפרסא, וששים אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סוחרניה, ואיהו מקשר קשרים למאריה. א"ל מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם. איהו רשים גו מתיבתך. או לא. א"ל, מארי דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי, גו מתיבתך

מסורת הזהר

ט) (איוב מא) בהשמטות ח"ב ד' רעד. ד"י.

חלופי גרסאות

ג נ"א מוסיף כד את (מונקאטש) נ"א אי את (וינציא). ד נ"א ומפיר (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג מן בגין עד וקב"ה א"ל (קראקא). ו נ"א דכך (וינציא). ז נ"א אינון קדמאי באינון מלין עד לא מטא זמנייהו (וינציא). ח נוסח אחר מן (וינציא).

הסולם

מאמר אלף דמתכנשין מעלמא מרה"ש עד רה"ש

מאמר אלף דמתכנשין מעלמא **מרה"ש עד רה"ש**

רנא) **את חד אית** וכו'; ואם **אות אחד** יש לו אחרי האזן הימנית, ורושם של עדשה, עם שערה אחת תלוי בראש אזנו. ואצבעו הקטנה שליד השמאלית, כפופה. **אז תתקיים** אשתו, **ותוליד** בנים ובנות. **אם יהיו לה סימנים אלו**, **יכרע ויפול** בין רגליה בן אחד בין הבנים שלה, שיהיה מבוע הנובע בתורה. **הוא יקרב ויוציא מבועים ונחלים בתורה. ובשנים מועטות** יסתלק מן העולם.

רנב) **האי איהו מאינון** וכו'; ילד זה הוא, מאלו **אלף** ילדים הנפטרים מן העולם **מראש השנה עד ראש השנה**. ומספר זה היה בימים הראשונים. אבל משנחרב בית המקדש, **לא נמצאו רק ששים ילדים חסר אחד**, שמסתלקים מראש השנה עד ראש השנה. **ואלו** הם המסתלקים מן העולם בעוד שניתנים ריח, דהיינו קודם שיבואו לחטוא, **מטרם שהגיע זמנם לצאת מן העולם.**

רנג) **בגין דכד קב"ה** וכו'; **משום, שבעת שהקב"ה** בא **ללמד תורה**, לאותם הילדים, **שנסתלקו** מן העולם בעוד שנותנים ריח, **מטרם שהגיע זמנם, הם ראשונים באותם הדברים.** שלא שמעה אזן אותם מקודם לכן. **והקב"ה** א"ל **לאותו** ממונה, **ששמו יופיאל, העומד ומקשר קשרים**, דהיינו שמיחד יחודים, **של התורה, מי הוא זה שהקדימני.** ז"ש, **מי הקדימני ואשלם.** היינו ואשלם ודאי.

רנד) **כדין קרא קב"ה** וכו'; **אז קרא הקב"ה למטטרון, שהוא עומד תוך פרוכת**

המסך

(דפו"י דף ל"ו ט"א *) ט"ב)

איהו. וכל אינון דקדמי, תחות כל שמיא ס הוא, ההי"ד ס) תחת כל השמים לי הוא.

רנה) בגין דתרין מתיבתין אית לעילא. מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן. ומתיבתא עילאה דקב"ה. ובכל אתר דתעינן מתיבתא עילאה, דא ׳ הוא דקב"ה. מתיבתא דרקיע, דא דמטטרו"ן.

רנו) כדין א"ל קב"ה, אי הכי, לקוט ליה גבאי. לקיט ליה, וארח ליה, ההי"ד ע) דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. דודי, דא קב"ה. כד"א, פ) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. ירד לגנו, דא גורן דרקיע, דקיימי כגורן. לערוגת הבושם, דא מתיבתא דמטטרו"ן. לרעות בגנים וללקוט שושנים, לעיינא ולאסתכלא באינון מתיבתאן דיליה. מאי וללקוט שושנים. אל תקרי שושנים, אלא ששונים. אלין אינון דמקדמי ריחא בהאי עלמא, דמתלקטי ומסתלקי מהאי עלמא, עד דלא מטא זמנייהו.

רנז) כדין קארי ההוא נער מטטרו"ן לגבריאל, די קסת הסופר בחרצוי, ואמר ליה, כתוב פתקא והב למלאך המות על פלוני, דילקוט ליה מעלמא. ואתלקיט מיד. וסלקין ליה בקדמיתא למתיבתא דמטטרו"ן, ותמן אמר תלמודיה כ דאייתי בידיה. ואוליף תמן מה דאוליף. לבתר סלקין ליה למתיבתא עילאה

מסורת הזהר

ס) (שם) שם. ע) (שה"ש ו) ב"ב שצא. פ) (שם ב) מז קס ת"ז תכ"ה ד' ע:

חלופי גרסאות

ס ה"ג הסלם נ"א מוסיף דילי הוא (ויינציא) ונ"א דילך הוא (מונקאטש). ׳ נ"א ל"ג הוא (דפוסים ראשונים). כ נ"א דאיתי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — אלף — מרה"ש עד רה"ש

המסך, ששים אלף רבוא בעלי חכמת התורה מסביב לו, והוא קושר קשרים לרבונו. אמר לו, הקב"ה, מי הוא שהקדימני, מי הוא שהקדימני ואשלם. שאל אותו, הוא רשום בתוך בני הישיבה שלך, או לא. אמר לו, מטטרון, רבון העולם, הוא אינו בישיבה שלי, בתוך בני הישיבה שלך, הוא. שכל אלו שהם לפני בישיבה שלי, הם מתחת כל השמים. ז"ש, תחת כל השמים לי הוא.

רנה) **בגין דתרין מתיבתין** וכו׳: כי שתי ישיבות יש למעלה, ישיבה של אותו הנער מטטרון, וישיבה עליונה של הקב"ה, ובכל מקום שלמדנו, ישיבה עליונה, זו היא של הקב"ה. ובכל מקום שלמדנו, ישיבה של רקיע, זו היא של מטטרון.

רנו) **כדין אמר לו** וכו׳: אז אמר לו הקב"ה, אם כן לקוט אותו אלי, כלומר, תוציאו מן העולם ותביאו לי, לקוט אותו ואריח בו. ז"ש **דודי ירד לגנו לערוגת הבושם. דודי,** (דפו"י דף ל"ו ט"ב)

זה הוא הקב"ה, כמש"א, דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. **ירד לגנו**, זהו הגורן של הרקיע, העומדים כמו גורן, **לערוגת הבושם**, זו היא הישיבה של מטטרון. **לרעות בגנים וללקוט שושנים**, היינו, לבקר ולהסתכל באלו הישיבות שלו. **מהו וללקוט שושנים**. היינו, אל תקרי שושנים, אלא ששונים. אלו הם המקדימים ונותנים ריח בעולם הזה, שהמה מתלקטים ומסתלקים מעולם הזה. מטרם שהגיע זמנם.

רנז) **כדין קרא ההוא** וכו׳: אז נער ההוא מטטרון קרא לגבריאל, אשר קסת הסופר במתניו, ואמר לו כתוב כתב ותן למלאך המות **על** פלוני, שילקוט אותו מן העולם. והוא מסתלק מיד. ומעלים אותו תחילה לישיבת מטטרון, ושם אמר תלמודו שהביא בידו. ז**לומד שם** מה שלומד. ואח"כ מעלים אותו **לישיבה** עליונה של הקב"ה, והוא נועד לישיבה שלו. ושם הוא משתעשע בהם, בחידושי תורה,

באלו

דקב"ה. וזמינא למתיבתא דיליה. ותמן אשתעשע בהו, באינון דיליה, וברזין עילאין, וטעמי דאורייתא, דהוו סתימין ז מניה בהאי עלמא.

רנח) ויופיא"ל רב ממנא, אזיל מגו מתיבתא עילאה, וחתים סתרין ורזין דאורייתא, מגו תרין מתיבתין. כל מה דאקשו במתיבתא דרקיעא, אינון דמתיבתא עילאה מתרצין. במתיבתא עילאה, לית תמן פרכי וקושיין, אלא במתיבתא דרקיעא. וחתים מתרי מתיבתי מלין דאורייתא כדקא יאות. ועל דא כתיב, צ) ילכו מחיל אל חיל.

רנט) ולזמנא דאתי יסתלקון פרכי וקושיין מגו מתיבתא דרקיעא.

מסורת הזוהר

צ) (תהלים פד) בהשמטות ח"ב ד' רעד. ד"י.

חלופי גרסאות

ז נ"א ל"ג מניה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אלף — מרה"ש עד רה"ש

באלו אשר לו, ובסודות עליונים וטעמי תורה, שהיו נעלמים ממנו בעולם הזה.

רנח) **ויופיאל רב ממנא וכו'**: ויופיאל הממונה הגדול, הולך מן הישיבה העליונה וחותם נסתרות וסודות התורה מתוך שתי הישיבות. כל מה שמקשים בישיבת הרקיע, של מטטרון, אלו שבישיבה העליונה, של הקב"ה, מתרצים. כי בישיבה העליונה אין שם שאלות וקושיות, אלא בישיבת הרקיע, יש קושיות. ויופיאל חותם דברי תורה משתי הישיבות, כראוי. ועל זה כתוב, ילכו מחיל אל חיל.

רנט) **ולזמנא דאתי יסתלקון וכו'**: ולעתיד לבא, יסתלקו השאלות והקושיות מישיבת הרקיע של מטטרון, כמש"א, ילכו מחיל אל חיל, וכתוב יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך. דהיינו שלא יהיו עוד קושיות רק שלום ושלוה. עד כאן נתבארו סודות העינים להסתכל בצבעים שלהם.

ביאור המאמר. נודע כי האדם כשנולד אין לו אלא נפש הבהמית, מצד בהמה טהורה. אבל כשמתקדש ומטהר עצמו בתורה ומצות לעשות נחת רוח ליוצרו, הוא זוכה להשיג ה' מדרגות הנשמה הנקראות, נפש רוח נשמה חיה יחידה. כמ"ש בהקדמתי לספר הזהר. ע"ש. ותחילה מקבל אור הנפש ממלכות דאצילות, המאירה בעולם העשיה. ואם זכה יותר, הוא מקבל אור הרוח מז"א דאצילות, המאיר בעולם היצירה. וכשמקבל מז"א הוא מקבל מג' קוין שבו שה"ס ימין שמאל אמצע, בזה אחר זה, שתוכנם מבוארים בפלפה"ס (אות ל"ג עש"ה) ותחילה מקבל מקו ימין דז"א, המאיר בבחינת

חסדים בלי חכמה, שאז יש לו רק ו"ק דרוש בלי ראש. וכשזכה יותר מקבל משמאל דז"א, מטרם שנתיחד בימין ע"י קו האמצעי, שאז היא חכמה בלי חסדים. (כמ"ש שם בפלפה"ס) ואז זוכה לג"ר דרוש. ובמדרגה זו לא יוכל האדם להתקיים זמן מרובה, כי הוא עלול לחטא דהיינו להמשיך החכמה ממעלה למטה, שאז יפול לקליפות. ולפיכך מטרם שהוא מגיע לכלל חטא, נוטלו הקב"ה מן העולם, ומתקן אותו בב' הישיבות העליונות של מטטרון ושל הקב"ה, דהיינו באותו הדרך שהקב"ה שהוא קו האמצעי, פועל לתקן קו השמאל וליחדו עם הימין (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) וכמ"ש לפנינו, ואז חוזר ונתגלגל לעולם הזה, ומקבל מן קו אמצעי דז"א, תשלים המדרגות שהם נשמה חיה יחידה. ולפיכך כל הזוכה למדרגת ג"ר דרוח, נקרא ינוקא, מטעם שלא יוכל להאריך ימים, כי הקב"ה לוקחו מן העולם כדי שלא יחטא. ומחויב לחזור ולהתגלגל.

וז"ש, (באות רנ"ב) **האי איהו מאינוך אלף דמתכנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא**, כי אלו שהם במדרגה זו של ג"ר דרוח מרומזים בשם אלף, כי אז הם מקבלים חכמה מקו שמאל דז"א, כנ"ל, והחכמה מכונה אלף, בסו"ה ואאלפך חכמה. ומוחין אלו דג"ר דרוח, ה"ס האורות של המצב הא' של המלכות המאירים בראש השנה לפני תקיעת שופר (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ג). וזהו הרמז דמתכנשין מעלמא שהם נפטרים מן העולם, מחמת שהם בחינת, מריש שתא ועד ריש שתא, דהיינו המוחין דדין השולטים

כמא מ **דאת אמר, ילכו מחיל אל חיל,** נ **וכתיב** ס **יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך. עד הכא רזין דעיינין, בגו גווגין לאסתכלא.**

מסורת הזהר

ס) (שם קכב) במדבר כ.

חלופי גרסאות

מ נ"א דאתמר (קראקא). נ נ"א מן וכתיב הוא בסוגריים (קראקא).

מאמר **הסולם** אלף — מרה"ש עד רה"ש

בראש השנה. ולפיכך, מחשש שלא יחטאו מסלקם הקב"ה מן העולם. והמספר אלף בשלמות, היה במלפות **ביומין קדמאין,** כלומר במצב הא' של המלכות (כנ"ש בפלפה"ס אות פ"ח). **מדאתחרב בי מקדשא,** דהיינו אחר שנתמעטה המלכות, שנקראת בי מקדשא, ונחרבה ממדרגת המצב הא', ובאה למצב הב', **לא אשכח בר שתין חספר חד,** כי במצב הב' נתמעטו הג"ר דחכמה, ולא נשאר בה אלא ו"ק דחכמה, שה"ס חג"ת נה"י, שכל ספירה כוללת עשר, והם ששים. וחסרים מהן ספירה אחת, דהיינו המלכות של עשר ספירות שביסוד, שהיא אינה יכולה לקבל חכמה, מטעם שיש בה הארה ממלכות דמדת הדין. המצומצמת שלא לקבל חכמה.

וז"ש (שם) **ואלין אינון דמפתלקי מעלמא כד יהבי ריחא,** כלומר, כל עוד שמשתמשים עם החכמה בבחינת ממטה למעלה הנקראת **ריח,** הם מסתלקים, מחשש שלא יבואו להמשיך ממעלה למטה, שהוא החטא דעץ הדעת. ואחר שהם מסתלקים מן העולם, לוקחם הקב"ה ומתקן אותם על דרך שהקו האמצעי מתקן את קו השמאל כדי ליחדו עם הימין, כנ"ל.

וז"ש (באות רנ"ג) **בגין דכד קב"ה עאל לאוליף אורייתא לאינון ינוקין דאסתלקן מעלמא,** וכו', כי בעת שהקב"ה בא ללמד תירה לאלו הילדים, דהיינו שרוצה לתקן אותם בקו האמצעי, שאור השמאל שלהם יתיחד עם הימין, כי קו האמצעי, נקרא תורה. **אינון קדמאי, באינון מלין,** כלומר, שאור השמאל שלהם הוא מקו השמאל **הקודם** לתקון קו אמצעי, ועל כן אינם שלמים. **וקב"ה אמר לההוא ממנא יופיא"ל,** שהוא שר החכמה (כבזהר פקודי אות תקכ"ו). **דקאים וקשיר קשרין דאורייתא,** שהוא עומד ומיחד היחודים של התורה, שהוא קו האמצעי, הנקרא תורה, כלומר שהוא המשגיח על חכמה מתוקנת מיחוד ימין ושמאל, וע"כ שואלו, **מאן הוא דין דאקדים לי,** מי הוא זה שהקדים את התקון של קו האמצעי שלי, ולקח מקו השמאל **מטרם שנתיחד עם הימין,** שהוא אז חכמה בלי חסדים. **הה"ד, מי הקדימני ואשלם,** כלומר, מי הוא שהקדים לקבל חכמה דשמאל מטרם שתקנתי אותו, ואני צריך להשלימו בתקון דקו האמצעי. **וז"ש ואשלם ודאי, כי אשלים אותו בודאי.**

וצריכים לדעת, כי כמו שז"א הוא הקו האמצעי בעולם האצילות, וכולל חג"ת נה"י, כך מטטרון הוא בחינת קו האמצעי בעולם הבריאה, וכולל ד' חיות שהם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. כמ"ש בתקוני זהר, (תקון ע' דף קכ"ח עמוד א' דפוס ורשא). וז"ל, **ועמודא דאמצעיתא,** דהיינו ז"א, **דאיהו כליל שית ספירן,** חג"ת נה"י, **עומד על גבי חיון,** שהם ד' חיות, אריה שור נשר ואדם, שה"ס ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. **דאיהו כליל לון מטטרון,** שמטטרון כולל ד' החיות כמו ז"א כולל ששה קצוות. הרי שז"א שהוא קו האמצעי באצילות עומד ומתלבש במטטרון, שהוא קו האמצעי בין החיות שבעולם הבריאה. וכן הוא אומר בהקדמת תקוני זהר (דף ד' סוף עמוד א') **מאי כבר, דא מטטרון, רכב לעמודא דאמצעיתא.** הרי שמטטרון הוא הרכב, שעמוד האמצעי רוכב עליו. וכן בת"ז (תקון נ' דף פ"ו ע"ב) וז"ל **קב"ה רכיב על כרוב דאיהו מטטרון.** הרי שהקב"ה, שהוא ז"א, רוכב על מטטרון.

אלא לפי זה, שמטטרון הוא בחינת קו האמצעי כמו ז"א, מה ההפרש בין מטטרון לז"א. וכן למה צריך הקב"ה לרכוב על מטטרון. והענין הוא כי נתבאר בפלפה"ס (אות ל"ח) שכל כחו של קו האמצעי להבריע את קו השמאל וליחדו עם הימין, הוא בכח המסך דחירק שבו. שהוא הממעט אור השמאל לבחינת ו"ק ועי"ז מיחד אותו עם הימין. אמנם נודע שבעולם האצילות אין שום מסך נוהג שם, ושם איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון, ורק בעולם הבריאה ולמטה, הנמצאים תחת הפרסא שמתחת האצילות, נוהגים מסכים. וא"כ מאין

(דפו"י דף ל"ו ע"ב)

מאמר **הסולם** אלף — מרה"ש עד רה"ש

יש לז"א מסך דחירק להכריע עמו את קו השמאל. וזה הוא הצורך, שז"א דאצילות יתלבש אז במטטרון שבעולם הבריאה, ומטטרון הוא הנושא למסך דחירק, וכשז"א מלובש במטטרון אז יפה כחו להכריע את השמאל עם מסך דחירק שבמטטרון. וז"ס ב' הישיבות המובאים לפנינו, וכן בכ"מ בזהר. כי ההארות המושפעות מקו האמצעי אל הנשמות, נקראות ישיבות. והישיבה העליונה היא בז"א שבעולם אצילות, שההארות הללו באות בלי מסך כלל. והישיבה התחתונה שההארות של קו האמצעי באות בכח הדינים שבמסך דחירק, נקראות ישיבתו של מטטרון. כי הוא הנושא אל המסך דחירק. אמנם יש במסך דחירק ב' כחות. א) **כח של המנעולא**, שהיא ממלכות דמדת הדין. ב) מכח **המפתחא** שהוא מלכות הממותקת בבינה. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) והמסך דחירק שיש במטטרון הוא מסך הב' של מלכות הממותקת, הנקרא מפתחא. אבל מסך הא' הנקרא מנעולא, אינו כלל במטטרון.

והנה לפי המתבאר מובן שאחר שאותם הילדים מסתלקים מן העולם בעוד שנותנים ריח, הם צריכים לקבל למעלה תקון קו האמצעי, ואין תקון זה בא להם אלא על ידי הקב"ה שהוא קו האמצעי שבאצילות, ועל ידי מטטרון, שהוא קו האמצעי שבעולם הבריאה, ואז הם ראוים לחזור ולהתגלגל ולקבל תקונם בשלמות. וזהו שמבאר הזהר לפנינו. תחלה הוא מבאר ענין מיתת הילדים, שהיא באה על ידי קו האמצעי שבעולם הבריאה, הנקרא מטטרון, שהוא הנושא למסך דחירק. אמנם אין מיתה אלא ממנעולא, שהיא מלכות דצמצום א' שבכל מקום שהיא מתגלית פירח משם אור החיים, מחמת הצמצום שנצטמצמה שלא לקבל חיים שהיא חכמה. וכבר ידעת שבמסך דחירק שבמטטרון אין כלל בחינת מנעולא. ולפיכך גם הוא צריך להשתמש באחרים שיגלו לו המסך דמנעולא, שהיא פעולה ראשונה הכרחית שבמסך דחירק, (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח) ולפיכך הוא נעזר בזה ע"י גבריאל, וע"י מלאך המות. כי כדי לגלות המנעולא, צריך מתחילה לעורר קו השמאל, שה"ס גבריאל, אשר בסיום קו השמאל מתעוררת המנעולא בסו"ה לפתח חטאת רובץ. ח"ס **קסת הסופר** הנאמר בגבריאל, שכח המנעולא המתעורר על ידו, הוא קסת הסופר, **שבו כותב פתקא למלאך המות שיטול את נשמתו. כי אין מלאך המות ממית אלא בכח**

(דפו"י דף ל"ו ט"ב)

גילוי המנעולא, (כבזהר ויצא דף י"ז ד"ה וצריך) והנך מוצא שמטטרון לא יוכל לגלות את המסך דחירק בפעולתו הא', שהיא מנעולא, אלא על ידי גבריאל ומלאך המות. שעל ידי פעולה זו מסתלקת כל הארת קו השמאל כולו מן אותם הילדים, ואז מתים. ואח"כ מקבלם מטטרון לישיבתו, ששם נגנז כח המנעולא ומקבלים כח המסך דחירק של ישיבת מטטרון, שהוא מסך דמפתחא, שה"ס פעולה הב' של קו האמצעי. ואז מתיחדים הימין והשמאל ע"י קו האמצעי שבעולם האצילות, שה"ס ישיבת הקב"ה. וע"י ב' ישיבות אלו הם מקבלים סוד הנשמה, הנמשכת ע"י קו האמצעי.

וז"ש (באות רנ"ד) **כדין קרא קב"ה למטטרון**, שכדי להשלים הילדים בסוד מי הקדימני ואשלם, קורא הקב"ה למטטרון, כי הקב"ה, שהוא קו האמצעי, רוצה להשלימם בקו האמצעי, הפועל במסך דחירק ב' פעולות עד שמיחד אור החכמה שבשמאל עם החסדים שבימין, וע"כ הוא צריך לרכוב על מטטרון, שהוא בעל המסך דחירק, וז"ש, **דאיהו קיימא גו פרוכתא דפרסא**, שמטטרון עומד תוך פרוכת המסך, דהיינו המסך דחירק שהוא הנושא אליו. כנ"ל. **וששים אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סוחרניה**, דהיינו שהוא כולל חכמה דשמאל וחסדים דימין ביחוד אחד. והחכמה דשמאל מכונה **ששים אלף**, אלף נק' שהם חכמה, וששים, מורה, שהם רק ו"ק דחכמה, שכל אחד כולל עשר, והם ששים. **רבוא**, מורה על מציאות החסדים, שהם מרובים. **מארי דאולפנא**, היינו בעלי חכמה, כי אולפנא, פירושו חכמה מלשון ואאלפך חכמה. **דאולפנא דאורייתא**, היינו החכמה המקובלת על ידי התורה, שהיא קו האמצעי. **ואיהו מקשר קשרים למאריה**, דהיינו בכח המסך דחירק שנושא, הוא מיחד הימין והשמאל זה בזה של אדונו, שהוא ז"א הרוכב עליו. **אמר ליה מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם**, שאמר, שאותו שהקדים לי, דהיינו שקבל מהארת השמאל מטרם שאני מקנתי אותו בקו האמצעי. הנה אני צריך להשלים אותו. בסו"ה מי הקדימני ואשלם. **איהו רשים גו מתיבתך או לא**, כלומר אם הוא כבר קבל תקון של המסך דחירק שנוהג בבני הישיבה שלך, או לא. כלומר, שעורר את מטטרון שיתקן אותו ע"י מסך דחירק שבו. **א"ל, מארי דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי**, שעוד לא קבל כלום מכח המסך הנוהג

מאמר **הסולם** אלף — מרה"ש עד רה"ש

בבני הישיבה שלי. **גו מתיבתך איהו**, כלומר, **שעוד אין בו התכללות המסך**, והוא דומה לנשמות שהם מאצילות, מישיבתו של הקב"ה, שאין מסך נוהג בהם. כנ"ל. **וכל אינון דקדמי תחות כל שמיא הוא**, כלומר, שבני ישיבתו שהם לפני מטטרון הם מתחת השמים, שכבר נוהג בהם מסכים.

וז"ש (באות רנ"ה) **דתרין מתיבתין אית לעילא** וכו', דהיינו כמו שבארנו, שישיבתו של הקב"ה הם מנשמות שאין בהן בחינת מסך. וישיבתו של מטטרון היא מנשמות שיש בהן מסכים. וז"ש (באות רנ"ו) **כדין א"ל קב"ה** וכו' **לקיט ליה וארח ליה**, שאז אמר לו הקב"ה שיתקן אותם הילדים בתקון קו האמצעי בב' הפעולות, שבפעולה הא' שהיא על ידי המנעולא, המסלקת את אור השמאל לגמרי, גורמת מיתת הילדים. וז"ש **לקיט ליה**, דהיינו שיוצאים מהעולם הזה. והפעולה השניה, שהיא ע"י המפתחא המתקנת הילדים שיקבלו ו"ק דחכמה, שנקראים ריח, אומר **וארח ליה**, שיהיה נמשך בו הריח, שהוא ו"ק דחכמה.

וזהו שממשיך, **דודי דא קב"ה**, שהוא קו האמצעי, **ירד לגנו דא גורן דרקיע**, דהיינו קו השמאל שברקיע, שמטרם שמתיחד עם הימין נקרא **גרן**, מלשון גרות בארץ נכריה, כי המקבלים משמאל בלי ימין מרגישים את עצמם כגר בארץ נכריה. והקב"ה ירד לגרן הזה כדי לתקנו במסך דחירק וליחדו עם הימין. **לערוגת הבושם, דא מתיבתא דמטטרון**, שנקרא בושם המעלה ריח, כי על ידו מתתקנים ו"ק דחכמה הנקרא ריח. **לרעות בגנים וללקוט שושנים לעיינא ולאסתכלא באינון מתיבתאן דיליה**, דהיינו לתקן את השמאל, על ידי ב' הישיבות, שמישיבה התחתונה לוקח המסך דחירק, ובישיבה העליונה מיחד השמאל עם הימין. וז"ש, **וללקוט שושנים**, וכו', **אלין אינון דמקדמי ריחא בהאי עלמא** וכו'. דהיינו הילדים העומדים במדרגת ג"ר דרוח, שהם מקדימים לקבל ריח החכמה מקו השמאל מטרם שיקבל תקון קו האמצעי, ובעוד שהם מעלים ריח דהיינו שמקבלים החכמה ממטה למעלה שנקראת ריח, **דמתלקטי ומסתלקי מהאי עלמא** וכו', הם מתלקטים ויוצאים מן העולם, כדי שלא יכשלו להמשיך החכמה ממעלה למטה.

ועתה מבאר איך יכול מטטרון לגלות המסך דמנעולא, שהיא פעולה ראשונה של המסך דחירק, מאחר שאין בו אף משהו מבחינת

(דפו"י דף ל"ו ט"ב)

מנעולא, כי הוא רק נושא המסך דמפתחא. וז"ש (באות רנ"ז) **כדין** דהיינו אחר שאמר לו הקב"ה, לקוט ליה וארח ליה, שפירושו שיעורר עליהם ב' פעולות של המסך דחירק, כנ"ל, מתחיל מטטרון לפעול. ובתחילה הולך לעורר את המסך דמנעולא, וז"ש, **כדין קארי ההוא נער מטטרון לגבריאל**. כלומר שמעורר את קו השמאל שנקרא גבריאל. **די קסת הסופר בחרצוי**, שבסיומו של קו שמאל נמצא המנעולא, בסו"ה לפתח חטאת רובץ, והיא נקראת קסת הסופר, כי בו כותב פתקאות למלאך המות, דהיינו שנותן לו כח להמית. כי אין מלאך המות ממית אלא בכח גילוי המנעולא, שנגלית ע"י גבריאל. **בחרצוי**, פירושו בסיומו. וז"ש, **ואמר ליה, כתוב פתקא והב למלאך המות, על פלוני, דילקוט ליה מעלמא**, דהיינו שיעורר קסת הסופר שלו, שה"ס גילוי מנעולא, וימסור אותה למלאך המות. והיא סוד פעולה ראשונה דמסך דחירק המגלה את מסך דמנעולא, המבטל כל הארת קו השמאל מן הילדים, ואז הם נמסרים למלאך המות ומתים. וז"ש **ואתלקיט מיד**. כי מתים עם גילוי המנעולא. ועתה צריכים לתקון הב' דמסך דחירק שהוא לגנוז המנעולא ולגלות המפתחא. שעי"ז יוכלו הילדים לקבל הו"ק דחכמה המיוחדים בחסדים, שה"ס אור הנשמה. וז"ש, **וסלקין ליה בקדמיתא למתיבתא דמטטרון**, דהיינו כדי שיקבל המסך דמפתחא ממנו, המכשירו לקבל הו"ק של החכמה שלו, וז"ש, **ותמן אמר תלמודיה דאייתי בידיה**, דהיינו ששם במסך דמטטרון, חוזר ומקבל תלמודו, שהוא החכמה, אלא בשיעור ו"ק. **לבתר סלקין ליה למתיבתא עלאה דקב"ה** וכו', שיקבל שם האורות בלי מסך כלל.

וז"ש (באות רנ"ח) **ויופיאל רב ממנא** וכו' **מגו תרין מתיבתין**, שעל ידי המסכים דמתיבתא דמטטרון לוקח האורות דחכמה וחסדים המיוחדים שבמתיבתא דקב"ה. והטעם שצריך לב' מתיבתין, הוא, כי **כל מה דאקשו במתיבתא דרקיעא, אינון דמתיבתא עלאה מתרצין**, כלומר, שכל הדינים שבמסכים של מתיבתא דמטטרון, נמתקים באורות שבמתיבתא דקב"ה, כי לולא המסך והדינים שבמתיבתא דמטטרון לא היו האורות המיוחדים דימין ושמאל במתיבתא דקב"ה, ולפיכך הם משובחים כמו האורות, משום שגרמו אותם. **וכבר ידעת שבישיבה דקב"ה שהיא אצילות, אין שם מסך כלל**

רכ) **דיוקנין דחוטמא. חוטמא איהו** ס **חותמא ופרצופא דב"נ לאשתמודעא. חוטמא זעירא עקימא, דלא אתיישבת כראוי באורח מישר, דא איהו דאביד פרצופא דב"נ, ודא איהו** ע **באת ה' בלחודוי, בלא שלימו. דא איהו דאורח** פ **ענותנותא ושלימתא** פ **אתעבר מיניה, חציפא איהו. שעריה בין סומק לחיור.**

רסא) **תלת רשימין רברבין על מצחיה, ותלת אחרנין דלא אתחזיין כ"כ. תלת שרטוטין אחרנין מסטרא דא לסטרא דא, שפוון דיליה רברבן. בחציפותיה ממלל בקשיו כל מה דבעי. דאורח ענותנותא אתעבר מחוטמיה,** צ **ומעל אנפוי, דהא כיסופא וענותנותא מיישר חוטמא על אנפין.** ק **והאי לית ביה כלל. ובגין דאיהו חציפא, כדיב וחייך במלוי.**

רסב) **ואי** ר **מתעברין שרטוטין מעל מצחיה, ואינון ג' רברבן וג' זעירין, ושעריה אוכם, הא איהו בין תרין אתוון במתקלא. דא נמיך רישא, וחייך במלוי. שעריה שעיע ולא כ"כ, צערין רברביז מתערין עלוי, ואשתזיב מכלהו.**

חלופי גרסאות

ס נ"א חטמא (דפוסים ראשונים). ע נ"א לאת. פ נ"א אתעכב (ויניציא). צ נ"א על (ויניציא). ק נ"א והא (דפוסים ראשונים). ר נ"א מתערבין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

כלל, כי המסכים מתחילים מפרסא שמתחת האצילות ולמטה. וז"ש, **במתיבתא עלאה**, דהיינו מתיבתא דקב"ה, **לית תמן פרכי וקושיין**, דהיינו שאין שם מסכים ודינים, **אלא במתיבתא דרקיעא**, דהיינו ישיבתו של מטטרון, שהוא בעולם הבריאה. ולפיכך צריך יופיאל לחתום סודות התורה מב' הישיבות יחד שאחת משלימה להברתה. וז"ש, **וחתים מתרי מתיבתי מלין דאורייתא בדקא יאות**, שרק משתיהן, עולים ומתקנים דברי התירה, דהיינו האורות, כראוי.

וז"ש (באות רנ"ט) **ולזמנא דאתי יסתלקון פרכין וקושיין, מגו מתיבתא דרקיעא**, שלעתיד לבא, כשיתוקן המנעולא בסו"ה בלע המות לנצח, אז יתבטלו כל המסכים והדינים שבג' עולמות בריאה יצירה עשיה, ב"ע יחזרו להיות אצילות. ונמצא אז שיסתלקו פרכי וקושיין, שהם המסכים והדינים מגו מתיבתא דרקיע, שהיא בעולם הבריאה.

מאמר דיוקנין דחוטמא

רס) **דיוקנין דחוטמא** וכו': עתה מבאר הצירות של החוטם. החוטם הוא חותם הפנים, שהפנים של האדם ניכרים על ידו. ואם יש

רסג) דא, זכו זעירא מאבוי מגין עליה. וההוא זכו אתרשים, גו עמודא דקאים ביה ההוא נער. ואיהו זכי בחד יתמא. בגין דכל יתם וארמלתא, קיימין בפקדוניה דמטטרו"ן, דקיימא לדיינא באינון שבעין סנהדרין.

רסד) בהיכלא דזכותא, דיינין כל דינין דעלמא, בר מתלת, בני חיי ומזוני. וכלהו בקראי כתיבי. בני, דכתיב ר) ותתפלל על ה', על דייקא, לעילא לעילא. אתרא דמזלא עילאה. חיי, ש דכתיב ש) הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה, יוסיף דייקא. מזוני דכתיב ת) השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך, על דייקא. ותמן דיינין בני עלמא.

רסה) ויהבין פתקא למלאך המות לקטלא לון, ולנטלא רוחיהון, והואיל ומשכונין עילאין, וטבין דבני נשא בידוי דקב"ה, פקיד למטטרו"ן, דיהון בנוי דההוא בר נש ואתתיה בפקדונא דיליה. ובגין דאסור למשכנא לון, ת משכונין על משכונין, לא א ימיתון.

רסו) וע"ד, מאן ישיזיב לון מעינויא, ההוא זכו אגין על בנוי. ב והוא, חד מנייהו דההוא זכו אגין עליה, בעידן עקתיה.

רסז) לדא אית ליה רושם במצחיה. חייבא, או גייפא איהו. ולא אתחזי

מסורת הזהר

ר) (ש"א א) תולדות כ. ש) (ישעיה לח) אחרי מות תיב. ת) (תהלים נה) משפטים שפה.

חלופי גרסאות

ש נ"א ל"ג דכתיב (קראקא). ת נ"א משכוניה (דפוסים ראשונים). א נ"א יקומון (דפוסים ראשונים). ב נ"א והא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — דיוקנין דחוטמא

רסג) **דא זכו זעירא** וכו': איש זה, זכות קטנה מאביו מגינה עליו. ואותה הזכות נרשמת על העמוד שעומד עליו אותו נער מטטרון, והיא זוכה בזכות שהוא יתום אחד. משום שכל יתום ואלמנה נמצאים בפקדון אצל מטטרון, דהיינו תחת הגנתו ושמירתו, העומד לדון בהם, בשבעים סנהדרין.

רסד) **בהיכלא דזכותא דיינין** וכו': בהיכל הזכות, דנים כל הדינים שבעולם, חוץ משלשה אלו, בנים חיים ומזון, שהם תלוים במזל העליון, שהוא דיקנא דא"א. וכולם במקראות כתובים. **בנים, כי כתוב, ותתפלל על ה'. על, הוא בדיוק**, כי התפללה למעלה למעלה, במקום של מזל העליון, שה"ס דיקנא דא"א, שהוא למעלה מז"א הנקרא הוי"ה. **חיים, כי כתוב, הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה. יוסיף הוא בדיוק**, שהוא לשון נסתר, משום שהכונה היא על מזל העליון של א"א, שהוא יוסיף החיים, כי בו תלוי הדבר. **מזון, כי כתוב, השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך. על הוא מדויק**, שהוא הדיקנא דא"א שהוא למעלה מה'. כנ"ל. **ושם דנים בני העולם.**

(דפו"י דף ל"ו ט"ג)

דיוקנין דחוטמא

רסה) **ויהבין פתקא למלאך** וכו': ונותנים כתב למלאך המות להרוג אותם ולקחת הרוח שלהם. וכיון שערבונות העליונים, דהיינו נשמות התחתונים שנלקחים שם לערבון בכל לילה, בסו"ה בידך אפקיד רוחי. והטיב של בני אדם, הם ביד הקב"ה, הוא מצוה למטטרון, שבניו של אותו האיש, שלקחו את נשמתו לערבון ולא השיבו לו, ומת, ואשתו, יהיו בפקדון ביד מטטרון. ומשום שאסור לקחת ערבון על ערבון, דהיינו, כיון שכבר לקחו הערבון מאביהם שמת, אין לקחת עוד נשמות הבנים לערבון. לכן שומר אותם מטטרון שלא ימותו. (ועי' כל זה להלן במגלת רות דף פ"ט טור א' וב' דפוס וארשא).

רסו) **וע"ד מאן ישזיב** וכו': **ועל כן, מי יציל אותם מעינוים, היינו זכות ההיא של** האב שמת, **מגינה על בניו. והוא**, דהיינו האדם הנזכר (באות רס"ג) **הוא אחד** מאלו הבנים הנצולים בזכות אביהם, **וזכות ההיא של** אביו, **מגינה עליו בעת צרתו.**

רסז) **לדא אית ליה** וכו': **לזה יש לו רושם במצחו, הרומז עליו, שהוא חוטא, או שהוא**

קמי בני נשא, דלא ידעין ביה. דא אצלח. ומאן דאתחבר בהדיה, יצלח יתיר מניה.

רסח) חוטמא עקימא, ותרין נוקבין דיליה רברבין, וסלקין לבר אינון פתחין דנחירוי, וחוטמא לא סליק. דא איהו באת ה׳ בשלימו.

רסט) ד׳ שרטוטין במצחיה רברבן, ושית זעירין. אודנוי רברבן. עינוי רברבן. ותרין רשימין אוכמין דקיקין בעיניה דימינא. שעריה, לא אתתקן במזייה, בגין דאיהו רב ותקיף. רושם מכתשא במצחיה.

רע) דא ג שרפא, בכל יומא זמין כד ד אתרעם. ברוגזיה, קריר חוטמיה, ואתחזי חוור. תב מרוגזיה לזמן רב. מהימנא איהו במלין רברבין. ובזעירין לאו הכי. חמדן ה איהו. גופיה מלי מכתשין ואבעבועין בכל יומי שתא, ובר זמנא חד זעיר ביומי דסתווא. אתנהיג בענותנותא בביתיה. תיאובתיה למיכל בכל אתר, אע״ג דלא יזמנון ליה. אי זכי באורייתא, ואוליף ינוקין, זכי בהו בשי״ן תי״ו.

רעא) בידיה ימינא, רושם עמיקא מתולדה דאתילד ביה. תרתי נשין אזדמנו ליה, קדמייתא תמית על משברא. תניינא תזכי לתרין בנין, חד ימית זעיר בחלבא דאימיה, וחד יקום בעלמא גייפא, יתיר מבני נשא אחרנין, וחיין קיימין ביה, אבל לא כל כך.

רעב) חוטמא דאזיל באורח מישר, ומתתקנא על גבי אנפין. האי איהו

חלופי גרסאות

ג נ״א סרפא (קראקא). ד נ״א אתרע (ווינציא). ה נ״א ל״ג איהו (קראקא).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

שהוא נואף. ואינו מתר... לפני אנשים, כדי שלא יכירו בו. זהו איש מצליח. ומי שמתחבר עמו, יצליח יותר ממנו.

רסח) **חוטמא עקימא ותרין** וכו׳: מי שיש לו חוטם עקום וב׳ נקבי החוטם שלו גדולים, ופתחי נחיריו בולטים לחוץ מן החוטם, והחוטם אינו נמשך עמהם. זה הוא באות ה״א במילואה. דהיינו בב׳ אותיות ה״א.

רסט) **ד׳ שרטוטין במצחיה** וכו׳: ד׳ קוים גדולים יש לו במצחו, וששה קוים קטנים. אזניו גדולות, עיניו גדולות. וב׳ רשימות שחורות קטנות בעין ימינו. שערותיו, הוא אינו מתתקן בשערותיו, משום שהן גדולות וקשות. במצחו יש רושם של מכה.

רע) **דא שרפא בכל** וכו׳: אדם זה הוא שרף, ומוכן בכל יום לשרוף הכל כשמתרעם. בכעסו, נתקרר חוטמו, ונעשה לבן. אין כעסו נשקט אלא כשהוא לזמן מרובה. הוא נאמן בדברים גדולים ובדברים קטנים אינו נאמן הוא בעל חמדה. גופו מלא מכות ואבעבועות בכל ימי השנה חוץ מיום קצר אחד בימי החורף, שהוא בריא. הוא מתנהג בביתו בענוה. חושק לאכול בכל מקום, אע״פ שלא הזמינו אותו. אם זוכה בתורה, והוא מלמד ילדים, זוכה על ידיהם בב׳ אותיות שין תיו.

רעא) **בידיה ימינא רושם** וכו׳: **ביד** ימינו יש רושם עמוק מתולדה, שנולד עמו. ב׳ נשים מזדמנים לו, הראשונה תמות על המשבר. השניה, תזכה לב׳ בנים, אחד ימות כשהוא קטן ויונק חלב אמו. ואחד יקום להיות נואף בעולם, יותר מאנשים אחרים. וחיים נמצאים בו, אבל לא כל כך.

רעב) **חוטמא דאזיל באורח** וכו׳: החוטם שהוא בדרך ישור והוא מתוקן היטב על הפנים, איש זה, הוא באות ה׳ במילואה.

דהיינו

באת ה׳ בשלימו. דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין רברבין, וה׳ זעירין, ותרין מסטרא דימינא לגבי שעריה. מישר מתתא לעילא. שעריה בין אוכם לסומק, תליא על אודנוי. עינוי רברבין ירוקין, וחוטא סומקא סחרא לגו. אנפוי אריכין.

רעג) דא, איקרי אנפי נשר. דא, מבנוי דסיהרא באשלמותא. *) כד בעי לאזערא גרמיה, טב איהו לגבי מאריה. דחיל חטאה איהו. בימי עולימוי איהו בלא מרעין, אזיל בבריאותיה, כגיבר בלא דחילו. ביומין דסיבו נחית כנחיתו דסיהרא, חלשא להוי. מרעין רדפין אבתריה, דא זכאה במרעין יתכפרון.

רעד) ואי מתחלפין סימנין, ביומי עולימוי להוי במרעין. בגין ו דאיהו כסיהרא דבעיא לאנהרא. ויהא ההוא גברא במסכנו. וביומין דסיבו, יהוי בלא מרעין, ובעותרא וייקר סגיא. דהא כדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלמותא. ודא איהו צדיק וטוב לו. ודא ענותנותא ביה, רחים הוא למאריה בכלא.

רעה) חוטמא אריכא וחד, חדודא כרישא דחוטמא דנשרא. האי איהו ז בלא את כלל. שעריה קמיט. שרטוטין דמצחיה תלת. אנפוי חדידן. עינוי זעירין. ח הא איהו חמדן במה דאית להו לאחרנין. כל עובדוי לאו בדחילו דשמיא. סאני אורייתא, סאני למאן דלעאן בה. רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא, ולפום שעתא פרחין מניה.

רעו) ברגליה שמאלא תרין אצבען קמיטין דלא מתפשטין וברגליה

חלופי גרסאות

ו נ״א דאיהי כד סיהרא בעייא (דפוסים ראשונים). ז נ״א ל״ג בלא את כלל (מונקאטש) נ״א כלא אתקשר (דפוסים ראשונים). ח נ״א האי (וינציא).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

דהיינו ה״א. זה, מתגלה במצחו, ב׳ קוים גדולים וחמשה קוים קטנים, וב׳ קוים לצד ימינו אצל שערותיו, ההולכים ביושר ממטה למעלה. שערותיו הן בין שחור לאדום, ותלויות על אזניו. עיניו גדולות וירוקות, וחוט אדום מסבב בתוכן. פניו ארוכים.

רעג) **דא אקרי אנפי** וכו׳: **איש זה, נקרא פני נשר.** זה הוא מבניה של הלבנה, שהיא המלכות, בעת שהיא במילואה. כשרוצה להשפיל את עצמו, הוא טוב לרבונו. הוא ירא שמים. בימי נעוריו הוא בלי מחלות, הוא הולך בבריאותו כגבור, בלי פחד. בימי זקנותו יורד כירידת הלבנה, דהיינו כמו שהלבנה הולכת ומתמעטת אחר ט״ו בחדש. הוא יהיה חלש, ומחלות רודפות אחריו. הצדיק הזה, יתכפרו עונותיו על ידי המחלות.

רעד) **ואי מתחלפין סימנין** וכו׳: **ואם הסימנים מתחלפים, יהיה במחלות בימי נעוריו,**

כי אז הוא כלבנה המתחלת **ורוצה להאיר,** דהיינו, כלבנה בתחילת החדש, וע״כ יהיה איש הזה **בעוני. ובימי זקנה, יהיה בלי מחלות, ובעושר וכבוד רב,** כי אז מאירה הלבנה ועומדת במילואה. **וזה,** הוא צדיק וטוב לו. **וזה, יש בו ענוה,** והוא אהוב לרבונו בכולו.

רעה) חוטמא אריכא וחד וכו׳: **ואם החוטם הוא ארוך וחד.** והוא שנון, **כראש חוטם של נשר. זה,** הוא בלי **את** כלל. **שערותיו קמוטות, קוי מצחו הם ג׳. פניו חדודים. עיניו קטנות,** הרי הוא חומד מה שיש לאחרים, **כל מעשיו אינם ביראת שמים.** הוא שונא התורה, **ושונא את מי שלומד בה. אוהב לפי שעה לשמוע דברי תורה, ולפי שעה היא פורחת ממנו.**

רעו) **ברגליה שמאלא תרין** וכו׳: **ברגל שמאלו יש לו שתי אצבעות קמוטות, שאינן**

מתפשטות

ימינא חד. האי איהו בחטאה דגנבא, ולא ס יתוב מההוא חובא לעלמין.

רעז) בין כתפוי תליין תרין שערין רברבין. בחדוי אית תלת שערין דתליין. אומי אומאה בכל רגעא ושעתא, ולא אתהני. זמנין תרין בשתא ישתתף ב״נ בהדיה. ולא יתיר, ויצלח, והוא מאדר עד ריש ניסן. ומאלול, עד שית יומין דמרחשוון, ולא יתיר, וביומין אלין, יצלח מאן דישתתף בהדיה, דהא יומין אלין יומין דאתוון אינון, ומאן דלית ליה אתוון, אתאחד בהו.

רעח) ביומין אלין נפקין נשמתין ערטלאין, ואינון מתהדרן כמלקדמין, ולית לון זווגין. וביומין אלין נפקין אתוון כ״ב ושראן בהו, ומתעטרן בהו, וברחמי ישתכחין זווגין. ובירחין אחרנין, י וביומין אחרנין, לאו.

רעט) דהא מז׳ באדר בטש בוצינא, ואפיק אתוון זעירין, ובקעין רקיעין ונפקין לעלמא. בזמנא דאינון נפקין, כ כל אינון נשמתין ערטלאין, דהוו זמינין לאתהדרא, נפקין בהדייהו, ואתאחדן באינון אתוון.

רפ) ונפקין ע״י דפרוונקא. בגין דכל בני עלמא, כד אתבנין לאתציירא בהאי עלמא, כל ציורין דאתוון מתציירין בהו, על ידא דאינון תלת שותפין, דקא מזדווג בניינא. והשתא אלין דקא מתהדרן, כל אינון אתוון ל קא אתציירו

חלופי גרסאות

ס נ״א תב (דפוסים ראשונים). י נ״א ל״ג וביומין אחרנין (קראקא). כ נ״א לכל (קראקא). ל נ״א דקא (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** דיוקנין דחוטמא

מתפשטות כל צרכן, וברגל ימין אצבע אחת קמוטה, זה הוא בחטא של גניבה, ולא ישוב בתשובה מחטא הזה, לעולם.

רעז) **בין כתפוי תליין** וכו׳: אם בין כתפיו תלויות שתי שערות גדולות, בחזהו יש לו ג׳ שערות תלויות. בכל רגע ובכל שעה היא נשבע שבועה. ואפילו אינו נהנה כלום בסבת השבועה. ב׳ פעמים בשנה, יוכל אדם להשתתף עמו ויצליח, ולא יותר. והוא, מחדש **אדר עד תחילת** (סיון כצ״ל) ניסן, ומחדש אלול עד ששה ימים במרחשון. ולא יותר. ובימים אלו, כל מי שישתתף עמו יצליח. כי ימים אלו הם ימים שאותיות מאירות בהם, ומי שאין לו אותיות בנפשו, יתאחד עמהם יאירו לו האותיות. כמ״ש לפנינו. האותיות הן לבושים לנר״ן של האדם.

רעח) **ביומין אלין נפקין** וכו׳: בימים אלו, הנ״ל, יוצאות נשמות ערומות, שאין להן בת זוג, ואין להן אותיות להלבישן, והן חוזרות ומתגלגלות ובאות לעולם הזה כמקודם לכן. ואין להן בת זוג. ובימים אלו יוצאות כ״ב אותיות ושורות בהן, ומתעטרות בהן. וברחמים

(דפו״י דף ל״ו ס״ד)

הן מוצאות זווגים. ובימים וחדשים אחרים אין בהם אותיות.

רעט) **דהא מז׳ באדר** וכו׳: כי מז׳ באדר מזדווג הנר, שהוא המלכות, ומוציא אותיות קטנות, שבוקעות רקיעים ויוצאות לעולם. בזמן שהן יוצאות, כל הנשמות הערומות שהן עתידות לחזור לעולם, יוצאות עם האותיות, ומתאחדות בהן.

רפ) **ונפקין ע״י דפרוונקא** וכו׳: והנשמות הערומות יוצאות לעולם ע״י שליח. כי כל בני העולם, כשנבנים להצטייר בעולם הזה, דהיינו בעת שנולדים להיות בעולם הזה, כל הציורים של האותיות, מיטיירים בהן על ידי ג׳ שותפים, שהם הקב״ה ואביו ואמו. שהם מחברים הבנין. שאביו ואמו מולידים הגוף, והקב״ה, שה״ס זו״ן, מוציא הנשמה. כי ז״א ומלכות הם אבא ואמא של כל נשמה. ועתה, אלו הנשמות החוזרות בגלגול לעולם, בימים אלו הנ״ל, מצטיירות בהן האותיות, המאירות באותם הימים. כנ״ל, אבל נשמות אחרות, דהיינו אותן המתגלגלות לבא בעולם בזמנים אחרים שאין בהם אותיות, אין אותיות

מצטיירת

בהו. אחרנין לא מתציירי בהו. דהא אינון פרוונקין, לא מציירין לון באתוון, כמה מ דאתציירו בקדמיתא, מסטרא דאבא ואימא.

רפא) ואלין אתוון אזלין ומשטטין בעלמא, ואתאחדאן בהו כל אינון דלית להו אתוון, עד ריש ירחא דסיון. דהא כדין אתטמרן אלין, ואתוון עילאין בעיין לאתגלאה.

רפב) ומאלול אתטמרו אלין עילאין. עד ו' יומין במרחשוון. עד דיהדרון בני נשא מחובייהו, ויתכפר לון, ומתהדרן אתוון כמלקדמין. ובין כך וב"כ, אינון זעירין נפקן לקיימא עלמא, ואלין אתאחדין בהו, בגין דלית לון אתוון כלל.

רפג) דהא מאלול קיימא תשובה, ואתוון סלקין לגבה, ובני עלמא מתהדרן מחובייהו, ומתהדרן לאתוון, וקיימין על עלמא תרין ירחין, ומסתלקין טבת ושבט.

רפד) מז' באדר נפקין אלין אחרנין, כמא דאתמר. ואלין דמתאחדן בהו, מקדמי רחמי באלין יומין. נ ותרין ירחין אחרנין אתטמרן כלהו, ואלין תמוז ואב. ונפקין ימי הרעה באתווהייהו ושלטין אלין על עלמא, ואחרנין אתטמרו. ובג"כ, באינון יומין, זכאה איהו מאן דאשתזיב מנייהו.

חלופי גרסאות

מ נ"א דאתציין (דפ"סים ראשונים). **נ נ"א** תרין ירחין אחרנין אסתמרן (דפ"סים ראשונים).

הסולם

מאמר **דיוקין דחוטמא**

מצטיירות בהן. כי נשמות מגולגלות באות לעולם על ידי שליחים, ולא ע"י זווג זו"ג, כי כבר נולדו, ואינן צריכות ללידה מחדש, ואלו השליחים אין מציירים להן אותיות, כמו שנצטיירו בתחילה בעת שנולדו מצד אבא ואמא, שהם ז"א ומלכות. וע"כ אין להם אותיות.

רפא) **ואלין אתוון אזלין** וכו': **ואלו האותיות** שנולדו בז' אדר (כנ"ל אות רע"ט), **הולכות ומשוטטות בעולם, ומתאחדות בהן כל** אלו הנשמות שאין להן אותיות, דהיינו נשמות המגולגלות כנ"ל, **עד ראש חדש סיון. כי אז אותיות אלו** הקטנות מסתתרות, שהן מבחינת **המלכות, ואותיות עליונות,** שהן מבחינת ז"א, **צריכות להתגלות.** אם יחזרו ישראל בתשובה.

רפב) **ומאלול אתטמרו אלין** וכו': **ומאלול מתכסות אלו** האותיות **העליונות.** כלומר, שאז זמן גילוין, והן מתכסות עד שישובו ישראל בתשובה. **עד ששה ימים במרחשון. עד שיחזרו ישראל בתשובה על עונותיהם, ויתכפר להם, ביום הכפורים, ויחזרו האותיות להאיר כמקודם. ובין כך ובין כך, יוצאות אלו האותיות הקטנות**

(דפו"י דף ל"ו ט"ד)

לקיים העולם ואלו הנשמות המגולגלות **מתאחדות בהן, משום שאין להן אותיות כלל.**

רפג) **דהא מאלול קיימא** וכו': **כי** מאלול ואילך **עומדת התשובה, שהאותיות עולות אליה. ובני העולם** חוזרים מעונותיהם ומתכפר להם ביום הכפורים, כנ"ל, **ואז מחזירים האותיות, והן עומדות על העולם ב' חדשים,** מעשרה בתשרי עד עשרה בכסלו, **ומסתלקות מן העולם בטבת ושבט.** כלומר שבב' חדשים אלו אין בהם ימים שיאירו האותיות

רפד) **מז' באדר נפקין** וכו': **מז' באדר יוצאות אלו האחרות,** דהיינו אותיות הקטנות, **כמו** שאמרנו. **ואלו** הנשמות **המתאחדות בהן, מקדימים ברחמים באלו הימים.** כלומר, שמקבלים על ידי הרחמים, בת זוגו של אחר, **ומקדימים** לקבלה מטרם שיקבלה האחר. **ובב' חדשים האחרים, מתכסות כל האותיות,** הן הגדולות והן הקטנות, **ואלו הם, תמוז ואב. ויוצאות ימי הרעה באותיותיהם הרעות, ואלו שולטות על העולם,** והאחרות מתכסות. **ומשום זה, באלו הימים, אשרי הוא מי שינצל מהם.**

וכד

רפה) וכד חוטמא אריכא, רב בפותייא לגבי רישא. דא איהו באת ה', ולזמנין *) את י' אתחבר בהדיה. דא איהו בר נש דאצלח.

רפו) אנפוי קמיטין, בתולדות דאבעבועין. עינוי סומקין. דא איהו בין אינון תולדין דסגירו. דעינוי לזמנין זלגין דמעין.

רפז) קמיטין דמצחיה ד' וב' עברין רשימין, כאריח על גבי לבנה. שעריה רב. האי אצלח, ודחיל חטאה, שבח גרמיה בכלא, יתיר ממה דאית ביה. ובזמנא דאתנענע, ס עינוי זלגין דמעין. וכאיבא בחוטמיה, עד דאושיד ליחה ירוקה. ודא קשיא מאינון זיני דסגירו. מאן דאשתתף בהדיה אצלח. מהימנא איהו בכלא.

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

רפח) על כתפיה שמאלא, אית תלת רשימין. ב' סומקין, וחד אוכם. ברם אוכם אית ליה תועלתא. האי משיך לאתקרבא בבני נשא, ואחיד בהו, דלא יחשבון ליה כסגירא.

רפט) מומא אתיליד ביה בלילא, בחד יומא דסתווא, ביומי דעולימוי, דאכל נונא ושתה מיא, ונפק לבר. ובההוא שעתא הוה שליט כוכב שבתאי בעלמא, וחד ענפא דיליה הוה משיך לאתפשטא לתתא, ונפק איהו בגילוייא דרישא, ומחה ביה על ידא ע דקורקפנ"י ושמרירו"ן תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא. וכך אתמחי האי ב"נ, רשמו ביה תרין רשימין סומקין. וההוא

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג עינוי (דפוסים ראשונים). ע נ"א דקרקפנ"י (קראקא).

הסולם

מאמר דיוקנין דחוטמא

רפה) **וכד חוטמא אריכא** וכו': וכאשר **החוטם** הוא ארוך, ורחבו גדול אצל הראש. זה הוא באות ה', ולפעמים מתחברת עמה אות י'. זה הוא איש מצליח.

רפו) **אנפוי קמיטין בתולדות** וכו': פניו מקומטים מתולדות האבעבועות שהיו לו. עיניו אדומות. זו היא אחת בין תולדות הצרעת. זלפעמים יורדות דמעות מעיניו.

רפז) **קמיטין דמצחיה ד'** וכו': **אם** הקמטים שבמצחו הם ארבעה ורשומים בב' עבריו, כאריח, שהוא חצי לבינה, על לבינה, כלומר, שלמעלה הוא קו קצר ותחתיו קו ארוך. **שערותיו גדולות.** זה הוא מצליח. וירא שמים. משבח עצמו בכל דבר, יותר ממה שיש בו. **ובזמן** שמתנענע את עצמו, יורדות דמעות **מעיניו.** וכואב בחטמו עד שמוציא ליחה ירוקה. **זהו** מין קשה מאלו המינים של צרעת. **מי**

(דפו"י דף ל"ו ט"ד *) דף ל"ז ט"א)

שמשתתף עמו מצליח. הוא נאמן בכל דבר.

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

רפח) **על כתפיה שמאלא** וכו': **על כתפו השמאלית יש** לו ג' רשימות. **שתים** אדומות ואחת שחורה. אך רשימה השחורה **יש** בה תועלת, שהיא מושכת אותו להתקרב לאנשים, ומתחבר בהם, שלא יחשבוהו למצורע.

רפט) **מומא אתיליד ביה** וכו': **מום** נולד בו בלילה, **ביום** אחד של הסתיו בימי נעוריו, משום, **שאכל** דג **ושתה** מים, **ויצא** לחוץ. **ובאותה** שעה **היה** שולט כוכב שבתאי בעולם, **וענף** אחד ממנו היה **נמשך** להתפשט למטה, **ויצא** הוא **בגילוי ראש**, והענף **הבה** בו **על ידי קורקפנ"י ושמרירו"ן**, שהם ב' רוחות השולטים באותו ענף, **וכשהוכה** האדם **הזה**

ענפא רשים ביה ההוא רשימו אוכמא. דהא מילוי דשבתאי באוכם אשתמש.

רצ) ורזא פ דא שליט צ בעמא דשבתאי ולא בעמא קדישא. בגין דעמא קדישא לית לון חולקא ואחסנתא בכוכבייא ומזלי, אלא בקב"ה בלחודוי. ואצטריך לון לאחזאה חדוה, ומיכלא ומשתייא, ולבושין ק חיורין, או דגוונין שפירין, ולתקנא ביתא ופתורא ביומא דא.

רצא) דלאו הכי ר אינון דאחידן בכוכבייא דשבתאי, דאצטריך לון לאתענאה, ולאחזאה עציבו ודאגה, ולמלבש שחורין, ולכסאה שחורין, ולא למיכל בשרא וחמרא ומשחא. ולא לאתענגא בעינוגין דעלמא. אלא למיתב בדיורא עציב, ולאתפרשא מן בני נשא. וכדין אלין רוחין קרקפונ"י ושמרירו"ן ש אתמשכין עליה, ואודעין ליה מלין דעלמא באמשכותא דשבתאי.

רצב) חזינא בספרא דשלמה מלכא, דאית ב"נ דאתיילידו כד שלטא ענפא דא, ואינון עציבין תדיר דלא חדאן לעלמין. בר ת אי לעאן באורייתא, א וקא אתאחדאן בקוב"ה.

רצג) ועם כל דא, אי אית ביה בההוא ב"נ יסודין ושרשין מזכו דאבהן. ענפא דא דנפיק משבתאי, לזמנין נצח ליה, ואחיד ליה, ואינון תרין רוחין מתפשטין, ואזלין לנוקבא דטינרא, דתמן מתכנשין כל רוחין ערטלאין, דלא עאלן לגו פרגודא דמלכא.

רצד) ואינון ערטלאין בהאי עלמא, וכד נפקי מהאי עלמא, משטטי

חלופי גרסאות

פ נ"א דאשליט ביומא דשבתא (וינציא). צ נ"א ביומא דשבתא (קראקא). ק נ"א ל"ג חיורין או דגוונין שפירין (קראקא). ר נ"א מוסיף לכל אינון (דפוסים ראשונים). ש נ"א מתמשכן עלוי (דפוסים ראשונים). ת נ"א עלאין (קראקא). א נ"א וכד (קראקא).

מאמר **הסולם** ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

רשמו בו שתי רשימות אדומות, ואותו הענף רשם בו אותו רשימה שחורה. כי דבריו של שבתאי משתמשים בשחור.

רצ) **ורזא דא שליט** וכו': וסוד הזה, שולט בעם של שבתאי, אבל לא בעם הקדוש. משום שהעם הקדוש אין לו חלק ונחלה בכוכבים ובמזולות, אלא בהקב"ה בלבדו. וישראל צריכים להראות שמחה, ואכילה ושתיה, ובגדים לבנים, או של צבעים יפים, ולתקן הבית והשלחן, ביום הזה.

רצא) **דלאו הכי אינון** וכו': אבל אינו כן באותם שאחוזים, ביום הזה, בשבתאי, שהם צריכים להתענות, ולהראות עצבות ודאגה, ולהלבש בבגדים שחורים, ולהתכסות בשחורים, ולא לאכול בשר ויין ושמן, ולא להתענג בתענוגי העולם, אלא לשבת בביתו עצב, להפרד מבני אדם. ואז אלו הרוחות השולטים

(דפו"י דף ל"ז ט"א)

בענף של שבתאי, הנקראים קרקפונ"י ושמרירו"ן, נמשכים עליו, ומודיעים לו דברי העולם שבהמשכת שבתאי.

רצב) **חזינא בספרא דשלמה** וכו': ראיתי בספרו של שלמה המלך, שיש אנשים שנולדו בשעה שענף הזה, של שבתאי, שולט, והם תמיד עצבים, שאינם שמחים לעולם. חוץ אם עוסקים בתורה, ומתאחדים עם הקב"ה.

רצג) **ועם כל דא** וכו': ועם כל זה, אם יש באותו אדם יסודות ושרשים מזכות אבות, ענף הזה היוצא משבתאי, מנצח לפעמים את האדם, ואוחז בו, ואלו ב' רוחות קרקפונ"י ושמרירו"ן, מתפשטים מן הענף, והולכים לנקב שבסלע, ששם מתקבצים כל הרוחות הערומים של בני האדם, שאינם נכנסים למחיצת המלך.

רצד) **ואינון ערטלאין בהאי** וכו': ומפרש, והם הרוחות, ערומים בעולם הזה,

שאין

לאעלא בההוא עלמא, ונעלין תרעא באנפייהו, בכל סטרין דעלמא. ולא אשכחו נייחא, עד דאינון נפקין ומשטטי בעלמא, ואלין איקרון בשמהן שכנות.

רצה) ב וביומא דשבתא, כד אתקדש יומא, ואינון לאן עאלין. לגו נוקבא דחד טינרא, דאיהו לבר מחומות גנתא, בטורין דלבר, ג ומשתכחי תמן כל יומא דשבתא. ולבתר נפקין ומשטטין בעלמא, ומודיעין בחיזו דליליא. מלין לבני נשא.

רצו) וכד נצח ענפא דא להוא ב"נ. אינון תרין רוחין אזלין להוא נוקבא, ומתעכבין תמן עד דנפיק שבתא. כיון דנפיק שבתא, נפקין אינון נשמתין ואינון רוחין בהדייהו, ומתחברן כחדא.

רצז) ואתיין אינון תרין רוחין, וחד נשמתא דגזעא דההוא ב"נ, ע' דרגין לאחורא, ושארן על ההוא ב"נ, רוחא בתר רוחא, *) ואודעי ליה מלין בעלמא, מנייהו קשוט, ומנייהו לאו קשוט. מנייהו קשוט, מסטרא דנשמתא ערטילאה. דהא אשכחא תמן נייחא. ומנייהו לאו קשוט, מסטרא דאינון רוחין. ולזמנין, אינון רוחין אודעין ליה ד מילי קשוט, לזמן קריב.

רצח) ודא איהי נשמתא דלא אשכחת ה פירוקא, ו מע' דרגין לאחורא.

חלופי גרסאות

ב נ"א וביומי (קראקא). ג נ"א ומשתככי (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג מילי (קראקא). ה נ"א פרוונקא (בכל הדפוסים בסוגריים). ו נ"א מוסיף לעילא מע' (דפוסים ראשונים) ונ"א מוסיף לעילא מע' (ווינציא).

הסולם

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

שאין להם לבושים מתורה ומצות. וכשיוצאים מעולם הזה, משוטטים להכנס בעולם ההיא, ונועלים השערים לפניהם בכל צדדי העולם, ואינם מוצאים מנוחה, עד שהם יוצאים ומשוטטים בעולם, והם נקראים בשם, **שכנות**.

רצה) **וביומא דשבתא כד** וכו': שואל, וביום השבת, כשנתקדש היום, איפוא הם הולכים. ומשיב, שהולכים לתוך נקב של סלע אחד, שהוא לחוץ מחומות הגן בהרים שמבחוץ. ונמצאים שם כל יום השבת. ואחר השבת, יוצאים ומשוטטים בעולם, ומודיעים דברים במראות הלילה, לבני אדם.

רצו) **וכד נצח ענפא** וכו': וכשניצח **ענף** הזה של שבתאי את האדם ההוא (כנ"ל רצ"ג) הולכים אלו ב' רוחות לאותו הנקב שבסלע, ומתעכבים שם עד יציאת השבת. **כיון שיצא השבת**, יוצאים אלו הנשמות, דהיינו הרוחות הערטלאים, ואלו ב' רוחות, שמענף דשבתאי, **עמהן**, ומתחברים יחד.

רצז) **ואתיין אינון תרין** וכו': **ובאים אלו ב' רוחות**, ונשמה אחת, שמשורש אדם

(דפרי' דף ל"ז ט"א *) ט"ב)

ההוא שהוא מע' מדרגות דאחור, ושורים על אדם ההוא הנ"ל (באות רצ"ב) רוח אחר רוח. והם מודיעים לו דברים בעולם, מהם אמת, ומהם אינם אמת. מהם אמת, היינו מצד הנשמה הערומה, כי מצאה שם מנוחה. ומהם אינם אמת, היינו מצד אלו ב' רוחין. ולפעמים הרוחות מודיעים לו דברי אמת לזמן קרוב.

רצח) **ודא איהי נשמתא** וכו': וזו היא נשמה שלא מצאה גאולה מע' מדרגות לאחור. וע"כ, כוכב שבתאי משך לעולם הזה אלו ב' רוחות, כדי לתקנה. ובשבילה, אין האדם מפחד, כשהב' רוחות שורים עליו, ואינו מזדעזע. אשרי חלקו, של מי שיש לו זכות אבות, שיעזרו אותו בכל אלו הפעולות.

ביאור המאמר. נודע, שזה לעומת זה עשה אלקים, שכמו שיש ד' עולמות אבי"ע דקדושה כן יש כנגדם צד אחר אבי"ע דטומאה, ועיקר ההפרש שביניהם הוא, כי צד האחר דבוק בשמאל בלי ימין, וכל חיותם היא, מג"ר דחכמה דשמאל. והצד הקדוש, דבוק בקו האמצעי, המעלים ג"ר דחכמה דשמאל, והו"ק

כדין, כוכב שבתאי משיך להאי עלמא, אינון רוחין. ובגינה לא דחיל ההוא

מאמר **הסולם** ענף דשבתאי וב׳ רוחות ונשמות ערטילאות

דחכמה דשמאל, הוא מיחד עם החסדים שבימין (כמ״ש בפלפה״ס אות ל״ה). וישראל דבוקים באבי״ע דקדושה. ואומות העולם באבי״ע דטומאה. וכמו שישראל עושים מעשה המצית המעוררות שרשיהם למעלה ליחוד קב״ה ושכינתיה בסוד קו האמצעי, כך יש לגדולי אומות העולם כמו לבלעם וחבריו וכדומה, מעשים המסוגלים לעורר שרשיהם למעלה להפריד קו השמאל מן הימין, ולהמשיך להם הג״ר דחכמה דשמאל.

ואחד מהמעשים הרעים האלו, הוא, שהיו אוכלים דגים, ומיד שתו מים אחריהם. והתכוונו בזה, כי הדגים ה״ס המדרגות שיש בים, שה״ס החכמה (כמ״ש בזהר בא אות ל״ט בהסולם ע״ש) ולפיכך אכילת הדגים ה״ס אתערותא דלתתא להמשיך מדרגות של הו״ק דחכמה. והמים, שמהם מקבלים הדגים חיותם, הוא אתערותא דלתתא, להמשיך הג״ר דחכמה, כי חיות הו״ק דחכמה נמשכת מג״ר דחכמה. ולפיכך בעת שהיו רוצים לעורר למעלה הארת הג״ר דחכמה, היו אוכלים דגים, ומיד שתו אחריהם מים, בכונה, לעורר שורש החיות של הדגים הרוחנים העליונים שהוא ג״ר דחכמה, ולהמשיך למטה.

וז״ש (באות רפ״ט) **מומא אתייליד ביה, בלילא,** כי אותו האיש היה עוסק בהמשכת החכמה משמאל בלי ימין שהיא בחינת לילה, משים, שגורם חושך, (כבזהר בראשית א׳ דף מ״ז ד״ה נפיק ע״ש) שהוא לילה. **בחד יומא דסתוא,** כי כן נמשכים מפעולה זו, קור וקפאון, כמו בחורף (כמ״ש בזהר בראשית א׳ דף מ״ז ד״ה ימא דקאפו ע״ש). **ביומי דעולימוי,** דהיינו בעת שהאדם היה במוחין הנקראים מוחין של ינוקא ועלם, שה״ס המוחין דג״ר דרוח, שאז הוא עלול לחטא בהמשכת ג״ר דחכמה ממעלה למטה (כמ״ש לעיל באות רנ״ט ד״ה ביאור עש״ה) **דאכל נונא ושתא מיא,** דהיינו שנתפתה למעשים רעים של צד האחר, למשוך הג״ר דחכמה דשמאל ע״י אכילת דגים ושתית מים, כמ״ש לעיל, **ונפק לבר,** שע״ז נפלט ויצא לחוץ מהקדושה, ונמסר לכוחות של הצד האחר. וז״ש, **ובההוא שעתא הוה שליט כוכב שבתאי בעלמא.** כלומר שבסבת החטא שלו, נגלתה עליו שליטת שבתאי, דהיינו שנמסר אליו. שהיא שליטת השמאל של צד האחר, **וחד ענפא דיליה הוה משיך לאתפשטא לתתא,** היינו כח של גילוי מנעולא, שדרכו להגלות בסיום קו השמאל, בסו״ה לפתח חטאת רובץ. וע״כ הוא נחשב לענף של שבתאי, משום ששבתאי שהוא הארת השמאל בלי ימין, משמש עמו. וז״ש **ונפק איהו בגילוייא דרישא,** דהיינו בהגילוי של ג״ר דחכמה דשמאל. **ומחא ביה על ידא דקורקפנ״י ושמרירו״ תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא,** שב׳ רוחין אלו הם הדינים השולטים בקו שמאל. כי קורקפנ״י, הוא אותיות **קור וקפאון,** הנמשכים מהארת שמאל בלי ימין כנ״ל, ושמרירון, הוא אותיות **שמרי רון,** דהיינו **שמרים** המעורבים **ברינה** שלו, שבהיותו מתחבר בענף של שבתאי, שהוא כח דין קשה של מנעולא, הנה אע״פ שהוא משתלט עליו ומבטל כחו, כי ב׳ הרוחות שולטים עליו כנ״ל, עם כל זה, השמרים דהיינו הדינים של הענף, מתערבים באור השמאל שלו, ואינו נקי כל כך וע״כ נקרא שמרירון. ולפיכך ג׳ בחינות דינין אלו, שהם ב׳ דינים דב׳ רוחין, שהם הקפאון מקורקפנ״י, והשמרים דשמרירו״ן. ודין הג׳ שהוא כח הדין של מנעולא שבענף דשבתאי. מכים ודנים אותו האיש, שהמשיך הג״ר דשמאל, ע״י אכילת דגים ושתיית מים אחריהם. וז״ש **וכך אתמחי האי בר נש, רשמו ביה תרין רשימין סומקין,** כי השמאל ה״ס צבע אדום, וע״כ רשימות המכות של ב׳ רוחות, הן אדומות, כי ב׳ רוחין הם משמאל, כנ״ל. **וההוא ענפא רשים ביה ההוא רשימו אוכמא,** כי צבע המלכות דמדת הדין הנקרא מנעולא, שה״ס הכח שבענף דשבתאי, הוא צבע שחור (כמ״ש באדרא רבא אות רי״ד). **דהא מילוי דשבתאי באוכם אשתמש.** כי הוא משתמש תמיד בענף ההוא, שהוא צבע שחור.

וז״ש (באות רפ״ח) **על כתפיה שמאלא אית תלת רשימין, ב׳ סומקין וחד אוכם,** דהיינו מחמת שע״י מעשיו נמסר לרוחות דשבתאי וענף שלו שייסרוהו, וב׳ הרוחות שהם מדינין שבשמאל שהוא אדום, רשמו בו ב׳ רשימות אדומות, והענף, שהוא כח הדין שנמשך ממלכות דמדת הדין הנקראת מנעולא, שהצבע שלה הוא שחור, ע״כ רושם המכה שלו הוא שחור. כנ״ל. והנה באמת כח הדין הזה שבענף דשבתאי, שהוא ממנעולא היה צריך לבטל את החכמה דשמאל שממנה נמשכים הדינים שבב׳ רוחין. אלא שזהו פעולת שבתאי שמשליט הרוחות על הענף, וכחם גדול מכוחו,

וע״כ

(דפו״י דף ל״ז ט״ב)

בר נש, כד שראן עלוהי, ולא אזדעזע. זכאה חולקיה דמאן דאית ליה זכו דאבהן, לסייעא בכל אינון עובדין.

הסולם

מאמר ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

וע"כ אין החכמה דשמאל מתבטלת מהם, אמנם כל זה הוא בתחילה, אבל לבסוף, מתגבר כח המנעולא על ב' רוחין, ומבטל החכמה שלהם יחד עם הדינין שבהם, הנמשכים ממנה. וז"ש, **ברם אוכם אית ליה תועלתא, האי משיך לאתקרבא בבני נשא** וכו', כלומר אח"כ כשישתלט כח השחור שבענף על ב' רוחין, יש תועלת בשחור הזה, כי יבטל אז הדינים שבחכמה דשמאל, אשר הקשה שבדינים ההם, הוא שמוכרח להתבודד מבני אדם כמו מצורע, (כמ"ש להלן באות רצ"א) **אלא למיתב בדיורא עציב, ולאתפרשא מן בני נשא,** זאחר שיתגבר כח השחור, שהוא מנעולא יבטל החכמה עם הדינים האלו, ויוכל להתקרב לבני אדם ולהתחבר עמהם **דלא יחשבון ליה כסגירא,** שלא יחזיקוהו כמו מצורע, **שנאמר** עליו בדד ישב מחוץ למחנה. וזו היא התועלת הנמשכת מן השחור.

והנה כנגד אלו ג"ר דחכמה, שהצד האחר, שבתאי והרוחות שלו, דבקים בהם, יש לישראל **ג"ר המאירים בשבת במלכות.** וז"ש (באות ר"צ) **ורזא דא שליט בעמא דשבתאי,** שבהדבקים בשבתאי שולטים אלו הדינים הנ"ל, **ולא בעמא קדישא** וכו' **בקב"ה בלחודוי,** כי ישראל דבוקים בהקב"ה שה"ס קו האמצעי. ובכדי שיכירו וידעו ההפרש מהדבקים בקב"ה אל הדבקים בצד האחר, **ואצטריך לון לאחזאה חדוה ומיכלא ומשתייא** וכו', שכלפי העיניים והיסורים שיש לדבקים בצד האחר, יש מנוחה ותענוג ושמחה לדבקים בהקב"ה, ביום השבת. וז"ש, (באות רצא) **דלאו הכי אינון דאחידן בכוכביא דשבתאי, דאצטריך לון לאתענאה דלאחזאה עציבו** וכו' **וכדין,** אחר שמתיסרים בכל היסורים האלו, **אלין רוחין קרקפונ"י ושמרירו"ן אתמשכין עליה,** אז נמשכים עליו ב' רוחות האלו, **ואודעין ליה מלין דעלמא,** שמודיעים לו דברים של העולם, כלומר, דברים נעלמים, שה"ס ג"ר דחכמה, **באמשכותא דשבתאי** ע"י השמאל בלי ימין, שהיא המשכת שבתאי.

וז"ש (באות רצ"ב) **דאית ב"נ דאתיילידו כד שלטא ענפא דא,** דהיינו מחמת העונית שבגלגולים הקודמים הם נולדים תחת שליטת הענף דשבתאי וב' רוחות השולטים עליו.

(דפו"י דף ל"ז ט"ב)

ואינון עציבין תדיר, דהיינו שמתיסרים ביסורין הנ"ל כדי להמשיך עליהם הרוחות דשבתאי ולינק מג"ר דחכמה דשמאל, **דלא חדאן לעלמין,** מחמת היסורים של הדינים דשמאל. **בר אי לעאן באורייתא, וקא אתאחדאן בקב"ה,** דהיינו חוץ אם עושים תשובה ומתדבקים בתורה ובהקב"ה, שהוא קו האמצעי. (וז"ש באות רצ"ג). **ועם כל דא אי אית ביה בההוא ב"נ יסודין ושרשין מזכו דאבהן,** דהיינו שזכות אבותיו עומדת לו, **ענפא דא דנפיק משבתאי,** שהיא כח הדין החזק דמנעולא, **נצח ליה ואחיד ליה,** שמנצח אותו ודוחה את החכמה ממנו, כנ"ל שכח הדין של הענף אע"פ שמתחילה ב' הרוחות שולטים בו עכ"ז הוא מתגבר לבסוף ושולט עליהם ומבטל החכמה מהם, ואז ניצל האדם מן היסורים של שבתאי, כי בהתבטל התרמה מתבטלים היסורים הנמשכים ממנו. כמ"ש לעיל. **ברם אוכם אית ליה תועלתא.** אמנם הוא נופל לקטנית משום זה. ולפיכך הוא צריך להתתקן עוד. וז"ש, **ואינון תרין רוחין מתפשטין ואזלין לנוקבא דטינרא, כי** מאחר שהענף דשבתאי נצח, ודחה החכמה, אז נפלו ב' הרוחות לקטנות, אמנם לא רצו לקבל לתוכם הקטנות מחמת הדין דמנעולא, ע"כ נתפשטו מן הענף, שבו כח המנעולא, ובאו לנקב הסלע, שה"ס הקטנות דמפתחא, כי סלע, ה"ס מלכות הממותקת בבינה, ונקב שבו, הוא הדינין דקטנות. והרויחו בזה, כי הקטנות הבאה מחמת מנעולא, אינה ראויה לשוב לגדלות. אבל קטנות דמפתחא, ראויה תמיד לקבל גדלות. **דתמן מתכנשין כל רוחין ערטלאין דלא עאלין לגו פרגודא דמלכא.** נשמה ערטילאה היינו נשמה מבחינת ז"ס דאחורים דמלכות, שיש בה ניצוצי ג"ר דחכמה, והאדם שהמשיכה לא תקן אותה בקו האמצעי, וע"כ כשנפטרת מן העולם, אינה יכולה לבא לפרגוד המלך, שהוא קו האמצעי. וכל הרוחות והנשמות הערטילאות האלו מתקבצות לאותו נקב הסלע ביום השבת כמ"ש לפנינו.

וז"ש (באות רצ"ד) **ואינון ערטלאין בהאי עלמא,** כי להיותם מז"ס דאחורים, שהם חכמה בלי לבוש החסדים, ע"כ גם אותן הנשמות ערומות בלי לבוש מחסדים. והאדם שהמשיכה

מאמר הסולם ענף דשבתאי וב' רוחות ונשמות ערטילאות

היה צריך לתקן אותה ולהמשיך לה לבוש החסדים ע"י קו האמצעי, ולא תקן אותה. ע"כ, **זכד נפקי מהאי עלמא, משטטי לאעלא בההוא עלמא ונעלין תרעא** וכו', כי להיותה ערומה מלבוש החסדים, אין לה מקום בעולם הבא, **עד דאינון נפקין ומשטטין בעלמא,** וע"כ הן יוצאות מעולם ההוא ובאות ומשוטטות בעולם הזה, למצוא איזה איש לשכון בתוכו ולהתלבש בו, שעל ידו, הן ממשיכות ניצוצי חכמה בסוד מראות הלילה. **ואלין אקרון בשמהן, שכנות,** כי כשהן מתלבשות באיזה אדם, הן נעשות **שכנות** לנשמת האדם עצמו, ונבחן, כמו שנשמת אותו האדם השיגה לעצמה שכנה, השוכנת עמה ביחד בגוף האדם.

וז"ש (באות רצ"ה) **וביומא דשבתא כד אתקדש יומא,** שאז נעברים כל כחות הדין והאחורים מן העולם, יש לשאול, **ואינון לאן עאלין,** כיון שהן נמשכות מאחורים, ובהן ניצוצי ג"ר דחכמה דשמאל, מה נעשה מהן ביום השבת. ומשיב, שנכנסים **לגו נוקבא דחד טינרא דאיהו לבר מחומות גנתא** זכו' כי מאחורי המלכות הנקראת גן, יש שם בסלע שבהרים החיצונים נקב אחד, שה"ס דינים דמסך של המלכות, שכל כחות השמאל נדחפים לאותו נקב, הממעט כל חכמה וכל ג"ר דשמאל, ובזה הם נכבלים, שלא יוכלו להמשיך ולעורר בכל יום השבת, איזו הארה מאירות השמאל והדינים שבהם. וגם הנשמות הערטילאות נכנסות שם ביום השבת, ומתמעטות. **ומשתכחין תמן כל יומא דשבתא, ולבתר, נפקין ומשטטין בעלמא,** שלאחר השבת משתחררים מכבליהם, ושוב נעשו ראוים להמשיך מג"ר דשמאל כמקודם לכן. וע"כ חוזרים ומשוטטים בעולם למציא איש להתלבש בו. **ומודיעין בחיזו דליליא מלין לבני נשא,** דהיינו שמתלבשים באנשים, שעל ידיהם ממשיכים ניצוצי חכמה, הנקראים **מראות הלילה,** ומודיעים להם.

וז"ש (באות רצ"ו) **וכד נצח** וכו' **אינון תרין רוחין אזלין להההוא נוקבא,** דהיינו כנ"ל (אות רצ"ג) **ומתעכבין תמן עד דנפיק שבתא** ובמשך יום השבת נמצאים ב' רוחות אלו דשבתאי, מתדבקים בנשמות ערטילאות, להיותם עמהן במדור אחד. **ולפיכך כיון דנפיק שבתא,** ומשתחררים מכבליהם וניצוצי החכמה חוזרים להאיר בהם, **נפקין אינון נשמתין, ואינון רוחין בהדייהו ומתחברן כחדא,** דהיינו כמו שנתחברו יחד בנקב הסלע ביום השבת, **כך יצאו מחוברים במוצאי שבת,** ואז,

(דפו"י דף ל"ז ט"ב)

(באות רצ"ז) **ואתיין אינון תרין רוחין וחד נשמתא דגזעא דההוא בר נש ע' דרגין לאחורא,** שאלו ב' רוחות דשבתאי המחוברים עם נשמה הערטילאה, שהיא נשמת אדם שנמשכה מע' מדרגות דאחורים של המלכות, כי ז' ספירות שבאחורים של המלכות שכל אחת מהן כלולה מעשר, הן ע' מדרגות דאחורים. וב' הרוחות ואותה הנשמה, **באות רשארן על ההוא בר נש,** ששורות על האדם שנולד בשליטת ענף של שבתאי כנ"ל (באות רצ"ב) **רוחא בתר רוחא,** שמתלבשים בו רוח אחר רוח, **עם** הנשמה הערטילאית, **ואודעי ליה מלין בעלמא,** שמודיעים לו דברים שבעולם, כלומר דברים שהם בהעלם, דהיינו חכמה.

ויש לדעת, שע"י התחברות הנשמה הערטילאית עם ב' רוחות דשבתאי, נתבטלו מן הנשמה הערטילאית ניצוצי ג"ר דחכמה דשמאל שמהם כל היסורים והדינים, ונשארה רק בו"ק דחכמה דשמאל. ונבחן, שהנשמה הזו מצאה לה מנוחה מן היסורין והדינים, ע"י חיבורה עם ב' הרוחות. והטעם הוא, כי בתוך ב' הרוחות היו השמרים דדינין דמנעולא מעורבים בהם, ובעיקר ברוח הנקרא שמרירו"ק, כנ"ל (בביאור אות רפ"ט) ואע"פ שב' הרוחות לא היו מקפידים על השמרים ההם כדרך הקליפות, עכ"ז הנשמה להיותה מקדושה, היא מקפדת על השמרים, ומתמעטת על ידיהם מג"ר דחכמה דשמאל, ומתוך זה נפטרה מהדינים דשמאל. ונמצא שהנשמה מצאה מנוחה ע"י חיבורה עם ב' הרוחין.

וז"ש, **מנייחו קשוט מסטרא דנשמתא ערטילאה,** שחלק מן ניצוצי החכמה שהאדם מקבל מן הנשמה הערטילאית היא אמת, דהיינו על דרך הקדושה, שהיא ו"ק דחכמה, משום, **דהא אשכחא תמן נייחא,** כי הנשמה כבר מצאה מנוחה ע"י חיבורה עם ב' רוחות, ואינה ממשיכה אלא ו"ק דחכמה, שהיא המשכה אמיתית. **ומנייחו לאו קשוט מסטרא דאינון רוחין,** כי הם מעורבים עם שמרי הדינים ועכ"ז הם מתעלמים מהם וממשיכים החכמה. **כי כן דרך הקליפות, ולזמנין אינון רוחין אודעין ליה מלי קשוט לזמן קריב,** שגם הן אינן ממשיכות אלא ו"ק דחכמה דשמאל. אבל זהו לזמן קרוב, ולאחר זמן חוזרים לדרכם.

וז"ש (באות רצ"ח) **ודא איהי נשמתא דלא אשכחת פירוקא מע' דרגין לאחורא,** שנשמה ערטילאית זו לא מצאה פדות מז' **מדרגות האחורים שהיא נמשכת מהם, פרין**

רצט) חוטמא עקים, וההוא עקימו סטא לסטר ימינא. דא איהו ב"נ דרשים באת ה' ולזמנין באת ר'. ולא מתחברין כחדא. דא איהו ב"נ ממלל [ז] רכיכין.

ש) במצחיה שרטוטא חדא רברבא, [ח] ותרי זעירין, [ט] ואינון דקיקין ולא כ"כ, ואינון מתהפכן לסומקא. שערוי תליין שעיעין זעיר, שלשלאה רברבא הוה ליה, ותלייא מניה. סיועא אית ליה, מהימנא איהו. אצלח בעובדוי. דא אית ליה פגימו דמומא, דאיהו סריס חמה, או תלייא בכיסא דבעוי חד ממעוי, ולא אפיק זרעא כדקא יאות. בידא דשמאלא אית [כ] ליה אצבע זעירא, קמיט ולא אתפשט. [ל]

מאמר אשר עושתי בסתר וגו'

שא) אמר אדם קדמאה לא נכחד עצמי ממך אשר עושיתי בסתר

חלופי גרסאות

ז נ"א רברבן (קראקא). ח נ"א וא"ד (קראקא). ט נ"א ועינוי (דפוסים ראשונים). י נ"א מבעו (ויניציא). כ נ"א ל"ג ליה (דפוסים ראשונים). ל בדפוס קראקא כתוב בסוגריים בס"א מצאתי כתוב חסר מכאן שהכתיבה כל כך היתה ישנה אינם ניכרים.

הסולם

מאמר אשר עושתי בסתר וגו'

כוכב שבתאי משיך להאי עלמא אינון רוחין, עד שכוכב שבתאי המשיך את ב' הרוחות שלו לעולם הזה, שיתחברו עם הנשמה הערטילאית כנ"ל, ואז מצאה הנשמה פדות ומנוחה מהדינין דאחורים שבה. כנ"ל.

אמנם יש לשאול, כיון שהאיש כבר נוצח על ידי הענף דשבתאי, ונתאחד עם כח המנעולא שבו, שע"ז נדחה האדם מן החכמה דשמאל, ונפטר ונח מן הדינים הבאים עמה, כנ"ל (בביאור אות רצ"ג ע"ש) וא"כ איך אפשר שיוכל לקבל עתה חכמה מהרוחות ומהנשמה, הרי כח המנעולא שבו דוחה החכמה. והענין הוא, כי כמו שב' רוחות יש להם כח לשלוט על הענף ולהשקיט כח המנעולא שבו, כנ"ל. (בביאור אות רפ"ט ע"ש) לפיכך גם יש להם כח להשקיט כח המנעולא שבאדם, ולעורר בו החכמה דשמאל.

אבל יש לשאול, כיון שהאדם, אחר שנוצח על ידי מנעולא כבר נח מהדינים והיסורין שהיו לו, (כנ"ל בביאור אות רצ"ג) א"כ למה לא פחד ולא נזדעזע מחזרת היסורים, ובא להתדבק שוב בחכמה דשמאל של ב' הרוחות. וז"ש, ובגינה, בשביל הנשמה הערטילאית הבאה ביחד עם ב' הרוחות, לא דחיל ההוא כר נש כד שראן עלוהי, ולא אזדעזע. שבשביל הנשמה הערטילאית, שכבר מצאה מנוחה ע"י דבקותה בב' רוחות, כנ"ל (בביאור אות

רצ"ז ע"ש) האדם אינו מפחד מב' רוחות, אולי יחזור שוב לדינים ויסורים על ידיהם, כמקודם, כי הוא מתדבק עתה בנשמה המחוברת בב' הרוחות, שהיא במנוחה מדינין, מחמת שמקבלת רק ו"ק דחכמה (כנ"ל בביאור אות רצ"ז ע"ש) ואז מובטח גם האדם להיות במנוחה. וע"כ אינו מפחד עתה מפני הארת החכמה דשמאל שברוחות.

רצט) חוטמא עקים וההוא וכו': אם החוטם עקום, והעקמומית נוטה לצד ימין. זה הוא אדם הרשום באות ה', ולפעמים באות ר' ואינן מתחברות יחד. זה הוא אדם המדבר רכות.

ש) במצחיה שרטוטא חדא וכו': אם יש במצחו קו אחד גדול וד' קוים קטנים, ודקים ולא כל כך, והם מתהפכים למראה אדום. שערותיו תלויות וחלקות מעט. שלשלת גדולה, היה לו, דהיינו צדיק גדול אחד היה בין אבותיו, ותלוי בו. יש לו עזרה. הוא נאמן. הוא מצליח במעשיו. זה יש לו פגם ממום, שהוא סריס חמה, דהיינו סריס מלידתו. או מעי אחד תלוי לו בכיס אשכיו ואינו מוציא זרע כראוי להיות. ביד שמאלו יש לו אצבע קטנה קמוטה ואינה מתפשטת.

מאמר אשר עושתי בסתר וגו'

שא) אמר אדם קדמאה וכו': אמר אדם

רוקמתי א) בתחתיות ארץ. מכאן דמזווגא דדכר ונוקבא, אתיא נשמתא קדישא. מ) מזיווגא דמלכא במטרוניתא. מ"ט. תחתיות ארץ. תרין נ) תחומין אית להה"א ס) דאיתקרי ארץ חפץ. אתרא דאתציירא נשמתא דדכורא לימינא. ואתרא דנשמתא דנוקבא לשמאלא.

שב) וע"ד בעי אתערותא מסטרא דנוקבא. ה"ד, ב) העירותי מצפון ויאת. וכדין ממזרח שמש קורא בשמי. זווגא דשמשא בסיהרא, יעקב ברחל ויבא סגנים כמו חמר. אלין חיילין דעלמא, דנפקו מאד"ם קדמאה.

שג) בתר הכי, ג) גלמי ראו עיניך, כשהייתי מוטל גולם בלא צורה, ממזרח למערב. ראו עיניך, הדורות העתידות לצאת ממני. כי אתה הוא הקורא הדורות מראש.

שד) ועל ספרך כולם יכתבו, זה ספר תולדות אדם לדיוקנין. דבהאי ספרן של צדיקים, הוו אתחקקן כל דיוקנין בעלמא. בצירופא דאתוון, זר"ה פס"ץ.

שה) ותמן כלם יכתבו, בציורין דקמטין, במשכא דאדם, כגוונא דרקיע השמים, דתמן כוכבים, ד) המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא. לזרעא דישראל עבדי. יעקב אשר בחרתיך. דאינון איקרון אדם דכתיב ה) ואתנה

מסורת הזהר

א) (תהלים קלט) יתרו רכח. ב) (ישעיה מא) וישב קנה. ג) (תהלים קלט) לך שלו. ד) (ישעיה מ) הקסה"ז יט. ה) (יחזקאל לד) שמות שעד.

חלופי גרסאות

מ נ"א דזווגא (דפוסים ראשונים). נ ה"ג דפוס מינקאטש נ"א תחיתין (דפוסים ראשונים). ס נ"א דאיקרי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אדם הראשון, לא נכחד עצמי ממך אשר עושתי בסתר רוקמתי בתחתיות ארץ, מכאן שמזווג זכר ונקבה באה הנשמה הקדושה, דהיינו מזווג המלך, שהוא ז"א, במטרוניתא, שהיא מלכות. מה הטעם שכתוב, תחתיות ארץ. הוא, כי ב' גבולים יש לאותה הנקראת ארץ חפץ, שהיא מלכות, גבול המקום שנצטיירה שם נשמה של זכר, הוא בימין. גבול המקום שנצטיירה שם נשמה של נקבה הוא בשמאל.

שב) וע"ד בעי אתערותא וכו': וע"כ צריכים התעוררות מצד הנוקבא, דהיינו המלכות, שהיא בשמאל. ז"ש, העירותי מצפון ויאת. וצפון הוא שמאל שהוא הנוקבא. וכדין ממזרח שמש קורא בשמי. היינו זווג השמש, שהוא ז"א, בלבנה, שהיא מלכות. שה"ס יעקב ברחל. כי יעקב ה"ס ז"א, ורחל ה"ס מלכות. ויבא סגנים כמו חמר, אלו הם צבאות העולם שיצאו מאדם הראשון.

(דפו"י דף ל"ז ס"ב)

אשר עושתי בסתר וגו'

שג) בתר הכי גלמי וכו': אח"כ כתוב, גלמי ראו עיניך, שאמר אדם הראשון, כשהייתי מוטל גולם בלי צורה, ממזרח למערב, ראו עיניך, הדורות העתידים לצאת ממני. כי אתה הוא קורא הדורות מראש.

שד) ועל ספרך כולם יכתבו: זה הוא, ספר תולדות אדם לצורות, שבספר הצדיקים הזה, היו נחקקות כל הצורות של הנשמות שבעולם, בצירוף האותיות זר"ה פס"ץ שהן אותיות זה ספר צ' (עי' בזהר יתרו אות קפ"ז).

שה) ותמן כלם יכתבו וכו': ושם, בספר תולדות אדם כולם יכתבו, כל הנשמות יכתבו, בציורים של קמטים בעור האדם, כעין רקיע השמים ששם כוכבים. ועליהן נאמר, המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא. והיינו רק לזרע ישראל עבדי, ולא לאומות העולם, שנאמר, יעקב אשר בחרתיך, כי הם נקראים

צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ע ובגינהון אתברי עלמא. ההא"ד, ו) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. דאינון עאלו במחשבה, עד לא אתברי עלמא. וכלהו ועל ספרך כלם יכתבו.

שו) **ימים יוצרו, לכלהו יומין עילאין, כמנין משכ"ו וקחו לכם. משכו יומין עילאין, לאנהרא ליומין תתאין. שס"ה ורביע יום. ומקצת יומא ככולי יומא, לחושבן משכו. ומאן דמשיך מתמן משיך נהירו לסיהרא לקדשא לה.**

מאמר אדה"ר נתן ע' שנה לדוד

שז) ולא אחד בהם, דא דוד משיחא. דלא הוו ליה יומין לאתנהרא. ואיהו משיך ליה שבעין שנין. כד"א, ז) הנה טפחות נתת ימי. מאי טפחות. ט' פחות. טב הכא דפחית לון מיומוי דאדם, למיהב לדוד, דהוה טוב רואי. טוב דיליה, מאדם קדמאה, דעבד עמיה צדקה, בגין דיהא מוכן דוד, לעשות צדקה לישראל. כגוונא דקביל דוד פ דהוה *) עני ואביון, הכי יהיב למסכני. וכלא במשפט, כד"א ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.

מאמר שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר

שח) ואתערו, שופריה דיעקב אבינו, מעין שופריה דאדם קדמאה.

מסורת הזהר

ו) (ירמיה ב) ויהי ה ז"ח ד' לו ט"ג תק"ח ד' קיא ט"א קכ ט"א. ז) (תהלים לט) בהשמטות ח"ב ד' ערה: ד"י. ח) (ש"ב ח) מקץ יד ז"ח ד' נא ט"ב.

חלופי גרסאות

ע נ"א ובגיניכון (קראקא). פ נ"א ל"ג דהוה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אדה"ר נתן ע' שנה לדוד

אדם, שכתוב, ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם. ובשבילם נברא העולם. ז"ש, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. שהם באו למחשבה להבראות מטרם שנברא העולם. וכולם, **ועל ספרך כלם יכתבו.**

שו) **ימים יוצרו, לכלהו** וכו': **ימים** יוצרו, היינו כל הימים העליונים, שהם מדרגות ז"א, שהם כמספר **משכו** וקחו לכם, שמשכו הוא בג' שס"ו, שפירושו, משכו **ימים** העליונים להאיר **לימים** התחתונים, דהיינו למדרגות של המלכות, כי יש בשנה, **שס"ה** ימות החמה, **עם רביע יום**, ומקצת היום הוא ככולו, והם שס"ו, כחשבון משכ"ו. דהיינו שס"ו מדרגות ז"א הנקרא שמש. ומי שמושך מהם, הוא מושך אור אל הלבנה, לקדש אותה.

מאמר אדה"ר נתן ע' שנה לדוד

שו) ולא אחד בהם: זה הוא דוד
(דפו"י דף ל"ז ט"ב *) ט"ג)

המשיח, שלא היו לו ימים להאיר ולחיות, ואדם הראשון משך לו **ע' שנים** (כמ"ש בזהר בראשית ב' אות שנ"ח ע"ש) **כש"א, הנה טפחות נתת ימי.** מהו **טפחות.** ומשיב, שהוא אותיות, **ט' פחות. וט'** מורה על טוב. וכאן, **הטוב**, דהיינו החיים, **שהפחית** אותו מימיו של **אדם הראשון, לתת לדוד, שהיה טוב רואי, כי הטוב שלו**, דהיינו החיים, **היה מאדם הראשון שנתן לו צדקה**, ע' שנה משנותיו, **כדי שדוד יהיה מוכן לעשות צדקה לישראל. וכמו שדוד קבל, שהיה עני ואביון, כך נתן הוא לעניים. והכל במשפט, כש"א, ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.**

מאמר שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר

שח) ואתערו שופריה דיעקב וכו': **והעירו, שיפיו של יעקב אבינו הוא מעין יפיו של**

בגין דיעקב יושב אוהלים, ואוליף תמן, בבית שם ועבר ואברהם ויצחק, למפלח לקב"ה. בגין דאיהו בכור, צ דכתיב ט) בני בכורי ישראל, ועבודה בבכורות הוה.

שט) ודאי, ספרא דאדם קדמאה, הוה ליה ליעקב. וספרא דחנוך. וספר יצירה דאברהם אבינו. והא איתרעו, מסכת ע"ז דאברהם אבינו, ד' מאה פרקי הויין. ומכל אינון ספרין, אוליף יעקב אבינו איש תם יושב אוהלים, חכמתא סגיאה, והוה שופריה ושרטוטין דיעקב, כגוונא דשרטוטין דאדם קדמאה.

שי) ק והוא כגוונא דאדם קדמאה, דאיהו קדם ליצירה, יציר כפיו של הקב"ה. אוף יעקב ראשון. ראשון לשלימו, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, דהוה ערסיה שלים.

שיא) מה דלית הכי באברהם, דנפיק מניה ישמעאל ובני קטורה, ר דאינון סיגי הכסף. ואדם, דנפק מניה קין. ונח, דנפק מניה חם. ויצחק, דנפק מניה עשו, סיגי דהבא. אבל יעקב, ערסיה שלימא איהו. ועל דא ביה בחר ה' מכל העמים. דכתיב, כ) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו, וכתיב ל) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. ע"כ סתרי תורה.

מאמר מרכבת יחזקאל

שיב) מ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. רבי שמעון,

מסורת הזהר

ט) (שמות ד) ב"א קצח. י) (תהלים קלה) נח קכט. כ) (דברים לב) ב"א ריח. ל) (שמות כ) וארא סח.

חלופי גרסאות

צ נ"א וכתיב (דפוסים ראשונים). ק נ"א יהא (דפוסים ראשונים). ר נ"א ואינון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שופריה דיעקב מעין שופריה דאדה"ר

של אדם הראשון. כי יעקב היה יושב אוהלים, ולמד שם, בבית שם ועבר ואברהם ויצחק, לעבוד להקב"ה. כי הוא בכור, שכתוב, בני בכורי ישראל. והעבודה היא בבכורות.

שט) **ודאי ספרא דאדם** וכו': ודאי, שספרו של אדם הראשון היה ליעקב, וספר חנוך. וספר יצירה של אברהם אבינו. והעירו, שמסכת עבודה זרה של אברהם אבינו היו בה ארבע מאות פרקים (ע"ז יד:). ומכל אלו הספרים למד יעקב אבינו, איש תם יושב אהלים, חכמה רבה. והיו יופיו וקויו של יעקב, כעין קויו של אדם הראשון.

שי) **והוא כגוונא דאדם** וכו': והוא, כעין אדם הראשון, שהיה ראשון ליצירה, יציר כפיו של הקב"ה, אף יעקב הוא ראשון, ראשון לשלימות. שכתוב, קדש ישראל לה' **ראשית** (דפו"י דף ל"ז ט"ג)

תבואתה. כי מטתו היתה שלמה. דהיינו שלא היה פסול בזרעו.

שיא) **מה דלית הכי** וכו': מה שאין כן באברהם, שיצא ממנו ישמעאל ובני קטורה. שהיו פסולת הכסף. כי אברהם הוא חסד, שנקרא כסף. שישמעאל ובני קטורה הם פסולת שלו. ואדם שיצא ממנו קין. ונח שיצא ממנו חם. ויצחק שהוא גבורה, המכונה זהב, יצא ממנו עשו, שהוא פסולת הזהב. אבל יעקב היתה מטתו שלמה. וע"כ בחר בו ה' מכל העמים. שכתוב, כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

מאמר מרכבת יחזקאל

שיב) **וידבר אלקים את כל** וגו': רבי שמעון

ור' אלעזר, ור' אבא, הוו יתבי. א"ר אלעזר, אי ניחא ליה לאבא, לימא חד מלה במעשה מרכבה. א"ל, והא תנן, ולא במרכבה ביחיד. א"ל, דעתיה דאבא דאימא מלה דאוליפנא מניה. נפק ר' אבא. א"ל ר"ש לר' אבא, אנת בלחודך ש תתקן פתורא, ואלעזר ת בהדי.

שיג) **פתח רבי אלעזר ואמר,** מ) **ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים וארא מראות אלהים.** האי קרא, לא אתמר מאן אמרה, אי יחזקאל, הא כתיב אבתריה, נ **היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן.** והאי קרא אצטריך א למיכתב בקדמיתא, ר דהא ברשותא קאמר, ולבתר ויהי בשלשים.

שיד) **אלא יחזקאל קאמר ליה, וברשותא דקב"ה, קאמר כל מה דקאמר, וגלי כל מה דגלי.** והאי קרא אוקמוה חברייא. אבל נבואה דא הוות, בזמנא דנחתת שכינתא עמהון דישראל בגלותא, ויקרא עילאה מנצצא, סתימא ג אסתכלותא דההוא דאיקרי זהר שכינתא, דמההוא זוהרא אתזנת, ד לא אזדהרא. ושכינתא עילאה אסתלקת מעל בנין, ואתייהב רשו לשבעין שנין אחרנין דמלכות בבל לשלטאה.

שטו) **אדהכי, נחתת אשא מלעילא, וסחרא לון, והוו שמעין קל משריין עילאין, מגו אשא. חדי ר"ש, א"ל פתח פומך וינהרין מלין.**

מסורת הזהר

מ) (יחזקאל א) וירא קצו בא קסט ז"ח לז ט"ד תק"ח צד ט"ג קי ט"ד. נ) (שם) לך קפח ז"ח ד' לח ט"א.

חלופי גרסאות

ש נ"א התקן (קראקא). ת נ"א בהדך (ויניציא) נ"א בהדן (קראקא). א נ"א למיקדם (קראקא). ב נ"א מוסיף לאחזאה דהא (הגהות כת"י). ג נוסח אחר אסתלקית (מונקאטש.) ד נוסח אחר לאזדהרא (קראקא).

הסולם

מאמר

שמעין ור' אלעזר ור' אבא, היו יושבים. א"ר אלעזר, אם טוב לפני אבי, יאמר דבר אחד במעשה מרכבה. אמר לו, והרי למדנו, ולא במרכבה ביחיד (חגיגה יא:) אמר לו, האם דעתו של אבי, שאומר דבר שלמדתי ממנו. אמר לו ר"ש לר' אבא, אתה בלבדך תתקן השלחן, כלומר, שתלמוד בפני עצמך, **ואלעזר יהיה עמי. יצא רבי אבא.** (כצ"ל).

שיג) **פתח ר' אלעזר** וכו': **פתח ר"א ואמר. ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים וארא מראות אלקים.** מקרא זה, לא נאמר מי אמרו. אם יחזקאל, הרי כתוב אחריו, **היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן.** ומקרא הזה היה צריך לכתוב לפניו, כי הכתוב הזה מדבר ברשות שנתן לו הקב"ה לדבר דברי נבואה, **ואח"כ היה צריך לכתוב, ויהי בשלשים וגו'.**

(דסו"י דף ל"ז ט"ג)

מרכבת יחזקאל

שיד) **אלא יחזקאל קאמר** וכו': ומשיב, **אלא יחזקאל אמר את המקרא, וברשותו של הקב"ה אמר כל מה שאמר, וגילה כל מה שגילה.** ומקרא זה העמידוהו החברים. **אבל נבואה זו היתה בזמן שהשכינה ירדה עם ישראל לגלות, והכבוד העליון, שהוא בינה, היה נוצץ לסתום ההסתכלות של אותו האור שנקרא זהר השכינה, שמאיתו הזהר היא נזונת, והבינה סותמה אותו שלא יאיר. ושכינה העליונה,** דהיינו בינה, **נסתלקה מעל הבנים,** שהם ז"א ומלכות, שאינה מאירה להם. **וניתנה רשות לע' שנים אחרים של מלכות בבל לישלוט.** דהיינו ע' דמלכות דסטרא אחרא, שהם כנגד ע' שנים שבמלכות דקדושה, דהיינו ז"ס שלה שכל אחת כלולה מעשר.

שטו) **אדהכי נחתת אשא** וכו': **בתוך כך, ירדה אש מלמעלה, וסיבבה אותם. והיו**

שטז) **פתח ואמר, ברביעי: דא דוד מלכא דאיהו סמכא רביעאה לכורסייא עילאה, בהדי אינון תלת סמכין עילאין, דאינון רזא דשלשים שנה, והאי סמכא רביעאה, איהו בחיבורא חדא עמהון. ובגין דאיהו עמהון בלא פירודא, אתמר ה ברביעי. בחמשה לחדש, אלין דרגין לתתא, דאינון תיקונא דסיהרא, *) לאתחברא בהו.**

שיז) **ולית לכלהו דרגין באסתלקות שכינתא עילאה מעל בנין, נייחא ונהורא. וכדין לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם. וכדין כתיב, ואני בתוך הגולה, דהא נחתת שכינתא בגלותא, ואתגלייא יקרא עילאה, ושמשא אתחשך.**

שיח) **וכמה דבזמנא דא, האי קרא דרשינן ליה בצער, הכי בזמנא אוחרא, ו כל זימנא דקיימא ההוא נהורא לאנהרא, וכרסוון אשתלימו ז בנהורא, דא בדא. כורסייא עילאה קדישא, אנהיר נהירו באבהן בקדמיתא, וכד אינון נהרין מגו ההוא נהורא עילאה, כלא נהיר. ה"ד, ויהי בשלשים ח וגו' ט ויהי מקדמת דנא.**

שיט) **והכי תניא, ויהי אור, והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור, שבבר**

חלופי גרסאות

ה נ"א מיסף ברביעי ולא אמר וברביעי (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג כל זימנא (ויניציא) נ"א כל ההיא דקיימא (קראקא). ז נ"א בנהירו (דפוסים ראשונים). ח נ"א מיסף וגו' דהוה נהורא עלאה בהו כמד"א ויהי אור ומגו דאתטמר ואתגניז לא אתקיים לאנהרא אף הכי ויהי ההוא נהירא בשלשים שנה דאינון נהרין בקדמיתא מגו נהירו עלאה (מונקאטש). ט נ"א ל"ג ויהי (קראקא).

מאמר **הסולם** מרכבת יחזקאל

שומעים קול מחנות המלאכים שלמעלה מתוך **האש. שמזו ר' שמעון, אמר לו, פתח פיך ויאירו דבריך.**

שטז) **פתח ואמר ברביעי** וכו': פו"א, ברביעי, זהו דוד המלך דהיינו מלכות, שהוא סומך הרביעי לכסא העליון, **עם** אלו שלשת **סומכים העליונים**, דהיינו חג"ת, **שהם סוד שלשים שנה**, שכל אחת מאלו הג' כלולה מעשר, **הן** שלשים. **וסומך רביעי זה**, דהיינו מלכות, **הוא עמהם**, עם החג"ת, **בחבור אחד**, ומשום שהוא עמהם בחבור אחד **בלי פירוד**, נאמר, **ברביעי**. כי יש בחינה ב' במלכות, שהיא מחוברת ביסוד, ואז היא שבעית ולא רביעית. **בחמשה לחדש**, אלו **הם** המדרגות שלמטה, דהיינו ה' ספירות חג"ת נ"ה של המלכות בעת שהוא למטה, בסוד שביעי, דהיינו שמחוברת ביסוד, **שהם תקון הלבנה**, דהיינו המלכות, **להתחבר בהם**. כי מתחברת בת"ת בסוד רביעי, **וכן** מתתקנת תחת היסוד, בסוד שביעי.

שיז) **ולית לכלהו דרגין** וכו': **ולכל**

(דפו"י דף ל"ז ט"ג *) ט"ד)

המדרגות האלו אין להן נחת ואיר בעת שהשכינה העליונה, שהיא בינה, **מסתלקת מעל הבנים**, שהם ז"א ומלכות. כי בזמן הגלות נסתלקה הבינה מזו"ן (כנ"ל אות שי"ד) **ואז, לבשו שמים קדרות ושק אשים כסותם. ואז כתוב, ואני בתוך הגולה, כי השכינה ירדה לגלות, ונתגלה עליה כבוד העליון**, שהוא בינה, לתמכה **והשמש נחשך.**

שיח) **וכמה דבזמנא דא** וכו': ומפרש יותר. **וכמו שבעת הזאת**, בעת הגלות, **אנו** דורשים **את** המקרא הזה **בצער, כך בזמן אחר, בעת שאיר ההוא עומד להאיר**, והכסאות, שהם בינה ומלכות, **נשלמים באור זה מזה. כי כסא העליון הקדוש**, דהיינו בינה, **מאיר אור באבות תחילה**, שהם חג"ת, **וכשהם מאירים מאור העליון ההוא, הכל מאיר. שהם** משפיעים אל המלכות והמלכות לכל העולמות. **ז"ש, ויהי בשלשים וגו'**, שהן חג"ת שכל אחת מהן כלולה מעשר. **ויהי**, פירושו מקודם לכן.

שיט) **והכי תניא, ויהי וגו': וכך למדנו**

הוה. אוף הכא ויהי בשלשים שנה, והיה לא נאמר, אלא ויהי, דהא כבר הוה. ורזא דא דכתיב, על נהר כבר, על נהורא דכבר הוה. ברביעי: דא דוד מלכא, כמא דאתמר. ואיהו קיימא בארבע סרי, לאנהרא. איהו רביעאה ודאי. בחמשה: דא שלמה מלכא, דאיהו אשלים לכורסייא, דכתיב ס) וישב שלמה על כסא ה' למלך.

שכ) ע"כ אתנהיר נהירו בכלא, מכאן ואילך, שארי נהירו לאתכסייא, דכתיב ואני בתוך הגולה. רזא ואני, קריבת לאתחשכא. דכתיב בתוך הגולה, ולא כתיב בגולה, אלא דהוה קריב לגולה, ואתחשכא ואזיל עד דאתחשך, ואתכסי נהורא.

שכא) אמאי אתכסי נהורא. אהדר ואמר על נהר כבר. על נהורא דכבר הוה, דאסתלק י השתא ואתפרש מינה, ובגין דאתפרש כ מינה ההוא נהורא דכבר הוה, דאיהו נהורא קדמאה, נפתחו השמים, בגין כך נפתחו ודאי.

שכב) דהא בקדמיתא אשתכח חיבורא חדא בכללא חד, דאתכלילא ימינא בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואתעביד מניה שמים דכליל תרווייהו. כיון דימינא אתהדר לאחורא, כמא דכתיב ע) השיב אחור ימינו, כדין ודאי נפתחו השמים, נפתחו מההוא שלימו דחבורא דהוה בקדמיתא, ואתכסי

מסורת הזהר

ס) (דה"א כט) ויחי תשב ז"ח בראשית תנא ד' עח ט"ב. ע) (איכה ב) ויצא שנט.

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג השתא (קראקא). כ נ"א ל"ג מינה (קראקא).

הסולם

מאמר

למדנו. ויהי אור. והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור. כי פירושו, אור שכבר היה (כנ"ל בראשית אות ב' ע"ש). אף כאן ויהי בשלשים שנה, והיה לא נאמר, אלא ויהי, כי כבר היה. וזה סוד שכתוב, על נהר כבר, דהיינו על האור שכבר היה. ברביעי זהו דוד המלך כמו שאמרנו. והוא עומד בארבע עשר לחדש להאיר. דהיינו בסוד הלבנה המאירה בי"ד בחדש, שאז עוד אינה במלואה. והוא רביעי ודאי, דהיינו רביעי לאבות, שהוא המלכות שלאחר חג"ת. בחמשה, זהו שלמה המלך, שהוא בסוד הלבנה בט"ו לחדש, המאירה במילואה, כי הוא משלים את הכסא, שהוא המלכות, שכתוב, וישב שלמה על כסא ה' למלך.

שכ) ע"כ אתנהיר נהירו וכו': עד כאן האיר האור בכל השלמות, מכאן ולהלאה, אחר שלמה המלך, שה"ס ט"ו בחדש, התחיל האור להתכסות, שכתוב, ואני בתוך הגולה, שהוא סוד, ואני, שהוא המלכות הנקראת, אני,

(דפו"י דף ל"ז ט"ד)

מרכבת יחזקאל

קרבה להיות נחשכת. שכתוב, בתוך הגולה, ולא כתוב בגולה, להורות שהיתה מתקרבת לגולה, דהיינו שנחשכה והלכה עד שנחשכה כולה והאור נתכסה. דהיינו ע"ד הלבנה, שמט"ו ולהלאה הולכת ונחשכת, עד שנחשכה כולה.

שכא) אמאי אתכסי נהורא וכו': למה נתכסה האור. חזר ואמר, על נהר כבר. שפירושו, על האור שכבר היה, ועתה נסתלק ונפרש ממנה, ומשום שהאור ההוא שכבר היה, נפרש ממנה, שהוא אור הראשון, שהוא חסד, נפתחו השמים, שמשום זה שהאור נפרש, נפתחו השמים ודאי.

שכב) דהא בקדמיתא אשתכח וכו': ומפרש. כי בתחילה נמצא חיבור אחד בכלל אחד שנכללו קו ימין בקו שמאל והשמאל בימין, ונעשו ממנו שמים, שהוא ז"א, הכולל את שניהם, וכיון שהימין חזר לאחור, כמו שכתוב, השיב אחור ימינו, ונשאר קו השמאל

בלי

קדרותא בההוא אתר, דכתיב פ) אלביש שמים קדרות, דחסר מנייהו נהר כבר, ההוא נהורא אור קדמאה, דכבר הוה. כביכול אשתכח פירודא.

שכג) ורזא צ) כי אברהם לא ידענו, וכיון דאברהם לא ידענו ולא נהיר לן, וכדין וישראל לא יכירנו, דהא נפתחו השמים, וחבורא לא אשתכח, ונהורא אתאבד.

מאמר ואראה מראות אלקים

שכד) ואראה מראות אלהים, מה דהוו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עילאה, ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו, צווחין לבר. כד"א, ק) הן אראלם וגו', חמינא לון ר דיצעקו חוצה, ונחתו לגלותא דאיהו חוצה, לבר מארעא קדישא, לבר מתחומא דילהון.

שכה) וצווחין תרין בכיין, חד, על דנחתי בגלותא, לבר מתחומא דילהון. וחד, על דנפתחו השמים, ושלום לא אשתכח, ואינון תרין בכיין, הה"ד צעקו חוצה, הא בכייה חד. מלאכי שלום, אינון דהוו מסטרא דשלום, יבכו על ההוא שלום, בגין ש דחסרי נהר כבר.

שכו) בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין,

מסורת הזהר

פ) (ישעיה נ) וישב סז. צ) (שם סג) ויגש א. ק) (שם לג) נח ג.

חלופי גרסאות

ר נ"א דצעקו (דפוסים ראשונים). ש נ"א דחסר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

בלי ימין, אז ודאי נפתחו השמים, שנפתחו מאותו חיבור השלם שהיה בהם תחילה, שנשאר שמאל בלי ימין, ונתכסה אותו המקום בחשך, שכתוב, אלביש שמים קדרות. כי הארת שמאל בלי ימין הוא חשך, (כבזהר ב"א דף מ"ז ד"ה נפק) משום שחסר מהם נהר כבר, דהיינו אור ההוא, שהוא אור הראשון, חסד, שכבר היה. ועתה כביכול נמצא פירוד. בין ימין לשמאל.

שכג) **ורזא כי אברהם** וגו': והסוד הוא, כי אברהם, שהוא חסד, לא ידענו. וכיון שאברהם לא ידענו ואינו מאיר לנו, אז וישראל, שהוא ז"א וקו האמצעי, לא יכירנו, כי נפתחו השמים, שנפתח הקשר של ימין ושמאל שהיה בשמים שהוא קו האמצעי, וחבור ימין ושמאל אינו נמצא, וע"כ האור נאבד. כי נעשה חשך.

מאמר ואראה מראות אלקים

שכד) **ואראה מראות אלקים**: היינו, מה שהמראות היו מכוסות בתחילה בתוך אור (דפו"י דף ל"ז ט"ד)

ואראה מראות אלקים

העליון, ולא היו נגלות, עתה שנסתלק האור, אני רואה אותם בחושך, וצועקים בחוץ. כמש"א, הן אראלים צעקו חוצה. אני רואה אותם שיצעקו חוצה, ויורדים לגלות, שהוא חוצה, לחוץ מארץ ישראל, לחוץ, מן הגבול שלהם.

שכה) **וצווחין תרין בכיין** וכו': **וצועקים** שתי בכיות, אחת, על שירדו בגלות חוץ מגבולם. ואחת, על שנפתחו השמים, דהיינו שנפתח הקשר של ימין ושמאל, שיש בקו האמצעי, ושלום אינו נמצא ביניהם. והם ב' בכיות. ז"ש, צעקו חוצה, הנה בכיה אחת. מלאכי שלום מר יבכיון, היינו אלו שהם מצד השלום, דהיינו שהם מקו האמצעי העושה שלום בין ימין ושמאל (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ה) יבכו על שלום ההוא שנתבטל, משום שחסר להם נהר כבר, שהוא אור החסד.

שכו) **בחמשה לחדש היא** וגו': **בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין. בחמשה לחדש כבר העמדנו. אבל יום**

ר) בחמשה לחדש, הא אוקמוה. אבל יומא דא, נ יומי דשבועות, ההוא יומא דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, ושמעו אנכי. *) וכדין אתקיים. ש) ואנכי לא אשכחך. ואדכר לון ההוא יומא, ונחתת שכינתא לגלותא לדיירא עמהון דישראל.

שכז) בההוא יומא דאיהו חמש"ה לחדש, יומא דחמשין תרעין, הוה כד קבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, ונחתי כמה רתיכין, כמה משריין דסחרין כורסי יקרא עילאה, וקב"ה יתיב על כורסייא, גו יקרא עילאה דמלכא שליטא בהידורא. ס ורפיד שמיא ושמי שמיא על טורא דסיני, ויהיב אורייתא.

שכח) וכדין אשתכח חדוה קמיה, יותר מיומא דאתברון שמיא וארעא. דהא שמים וארץ על תנאי אתבריאו, ולא אתקיימו בקיומייהו, עד ההוא יומא ע דאתיהיב אורייתא לישראל. כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני, כדין אתבסם עלמא, ואתקיימו שמיא וארעא.

שכט) וכמא דההוא יומא הוה חדוה קמי קב"ה, ה"נ הכא יומא דערבוביא ועציבו הוה, לאתתרכא שכינתא מתחומא קדישא, והואיל ואתגלייא נבואה דא, לא אתגלייא אלא ביומא דא, יומא דאדכר קב"ה לישראל ההיא קיומא דטורא דסיני, וקבילו אורייתא.

מסורת הזהר

ר) (יחזקאל א). ש) (ישעיה מט) ויחי שם.

חלופי גרסאות

נ נ"א יומא בס' גריים (מונקאטש). ס נ"א ורפידו (דפוסים ראשונים). ע נ"א דאתיהבת (קראקא).

הסולם

מאמר וראה מראות אלקים

יום זה שה"ס שער הנ', כמ"ש להלן, הוא סוד יום של שבועות, שבו קבלו ישראל את התורה על הר סיני, ושמעו **אנכי** ה' אלקיך. ואז נתקיים **ואנכי** לא אשכחך, שפירושו, שזכות מתן תורה אינה נשכחת לעולם. ונזכר להם אותו היום, והשכינה ירדה לגלות לשכון עם ישראל.

שכז) **בההוא יומא דאיהו** וכו': **ביום ההוא**, שהוא חמשה לחודש שה"ס חג"ת נ"ה, שכל אחת מהן כלולה מעשר, הוא יום של חמשים שערי בינה, שהיו נגלים ביום שקבלו ישראל **את התורה בהר סיני**. כלומר, שהוא אותה הבחינה של גילוי שער הנ', כמו שהיה במתן תורה. שירדו כמה מרכבות, כמה מחנות, שמסבבים כסא הכבוד העליון, שהוא בינה, והקב"ה יושב על הכסא, בתוך כבוד העליון, שהוא בינה, של המלך המושל בהידור. ושטח

(דפו"י דף ל"ז ט"ד *) דף ל"ח ט"א)

השמים, שהם בחינת ז"א, ושמי השמים, שהם בינה, על הר סיני, ונתן התורה.

שכח) **וכדין אשתכח חדוה** וכו': **ואז נמצאה שמחה לפניו יותר מביום שנבראו בו שמים וארץ. כי שמים וארץ נבראו על תנאי** של קיום התורה, וע"כ לא נתקיימו בקיומם עד אותו היום שניתנה התורה לישראל. וכיון שקבלו ישראל את התורה על הר סיני, **אז נמתק העולם, ונתקיימו שמים וארץ.**

שכט) **וכמא דההוא יומא** וכו': **וכמו שיום ההוא** של קבלת התורה היתה שמחה לפני הקב"ה, כן כאן, היה יום של בלבול ועצבות, **על שגורשה השכינה** מגבול הקדוש, מארץ ישראל. **וכיון שנגלתה נבואה זו לא נגלתה אלא ביום זה**, יום שיזכור הקב"ה לישראל, **את ברית ההוא של הר סיני, שקבלו התורה.**

מאמר על נהר כבר

של) ת היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה'. מכאן, דברשותא גלי יחזקאל, ואתיהיב ליה רשו עילאה, לגלאה כל מה דגלי.

שלא) היה היה: קיום על קיום, הוה בקיומא פ דההוא מלה, וההוא נבואה. שמא דקב"ה דאתמסר למשה, צ הוי שמא קדישא עילאה, ושמא דא איהו לאגנא על גלותא, ואלמלי הוה שלם ברזא דשלימו, לא יתעכבון כלל בגלותא. אבל אסתלק משמא דא א', ואשתאר היה. ובגין דאסתלק א'. אתכפל ק היה תרי זמני, לאגנא עלייהו, ואיהו רזא חדא. דהא בשמא דא נחתא שכינתא לגלותא, אבל באסתלקות ר אור את א'.

שלב) ואתגלי נבואה דא ליחזקאל בארץ כשדים, בחסרון אות אל"ף מרזא דשמא קדישא. לאחזאה, דלא הוה אלא על נהר כבר, על נהר דכבר הוה, דאסתלק משמא דא.

שלג) ובג"כ, ותהי עליו שם יד ה'. בקדמיתא דבר ה', ולבתר יד ה', וכלא חד, ורזא חד. אלא בקדמיתא לאו בדינא, דהא לאו אתריה איהו לאתגלאה עלוי שכינתא. והאי קרא, רוח קודשא אמרה. דאסהיד עליה

מסורת הזהר

ת) (יחזקאל א) לעיל אות שיג.

חלופי גרסאות

פ נ"א ההוא (דפוסים ראשונים). צ נ"א הוא (דפוסים ראשונים). ק ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג היה (דפוסים ראשונים). ר נ"א דאת ול"ג אור (קראקא).

הסולם

מאמר

מאמר על נהר כבר

של) **היה היה דבר** וגו': **היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה'.** מכאן נשמע, **שברשות** הקב"ה **גילה יחזקאל, וניתנה לו רשות עליונה, לגלות כל מה שגילה.**

שלא) **היה היה קיום** וכו': **היה היה,** פירושו, **שקיום על קיום, היה בקיום הדבר ההוא, והנבואה ההיא. השם** של הקב"ה **שנמסר למשה,** שהוא השם אהיה, **הוא שם קדוש עליון,** שהוא שם הבינה, **ושם הזה הוא להגין על הגלות. ואם היה השם שלם בסוד השלמות, לא היו מתעכבים בגלות כלל. אבל משם אהיה זה, נסתלקה הא' ונשאר היה.** כי **הא'** ה"ס אור החסד שנסתלק (כנ"ל אות שכ"ב). **ומשום שנסתלקה הא',** נכפל, **היה,** שנשאר, **ב' פעמים, כדי להגין על ישראל, ושתיהן סוד אחד.**

(דפו"י דף ל"ח ט"א)

על נהר כבר

הרומז על השם אהיה. **כי בשם הזה ירדה השכינה לגלות, אלא בהסתלקות האור של אות א'.**

שלב) **ואתגלי נבואה דא** וכו': **ונתגלתה נבואה זו ליחזקאל בארץ כשדים, בחסרון אות א'** מסוד **השם הקדוש, להראות, שלא היה אלא על נהר כבר, דהיינו על נהר שכבר היה, שהוא הא',** שכבר היה בשם אהיה, **ועתה נסתלקה משם הזה.**

שלג) **ובג"כ ותהי עליו** וגו': **ומשום זה, ותהי עליו שם יד ה',** שהוא דין. **בתחילה** כתוב, **דבר ה',** ולאחר כך, **יד ה'. והכל אחד וסוד אחד. אלא בתחילה לא היה בדין,** שאינו מקומו, **שתתגלה עליו השכינה,** כלומר, שאין הכתוב מדבר בגילוי השכינה, והמקרא הזה היה היה דבר ה', **רוח הקודש אמרו, שהעיד על יחזקאל, שניתנה לו רשות, וברוח נבואה אמר מה שאמר.** וכיון שאינו מדבר מגילוי **השכינה**

דיחזקאל, דאתייהיב ליה רשו, וברוח נבואה אמר כל מה דאמר. ע"כ אשתעי קרא רזא דעובדא, מכאן ולהלאה שירותא דרזין עילאין.

שלד) א) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. מכאן שירותא לגלאה רזין, ולא אצטריכו לגלאה, בר לחכימי ליבא, דידעין למדרש בהו. וארא, ולא כתיב וראה. אלא ה' עילאה אסתלק, ולא חמא, במה דלא אתיהיב ליה רשו, ולא לאחרא לגלאה.

שלה) והוא אסתכל ש לתתא, באינון מראת דאתגליין יתיר, ותמן כתיב וראה. אבל הכא, אע"ג דקא רמיז מלין עילאין, כמאן דאסתכל בתר בותלא ת הוה, בג"כ אסתלק ה' א מתיבה דא.

מאמר רוח סערה

שלו) והנה רוח סערה באה מן הצפון, האי איהו רזא דקאמרן, דאתא למיתבר קמי נבוכדנצר חייבא, ב ריש מלכוון. רוח סערה, דקא מסער כולא.

שלז) והיינו רזא דקא גלי קב"ה לאליהו, דכתיב, ב) ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים כו', לא ברוח ה' ודאי. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. והיינו ענן גדול. דההוא ענגא קא מרעיש ואזיל, דאיהו גדול. ואחר הרעש אש לא באש ה' ודאי. והיינו אש מתלקחת.

מסורת הזהר

א) (שם) ויראו סה יתרו מח שז שי ויקהל תיג בלק ריא. ב) (מ"א יט) ב"א יט.

חלופי גרסאות

ש נ"א תלתא (קראקא). ת ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג היה (דפוסים ראשונים). א נ"א מאת (דפוסים ראשונים). ב ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג ריש (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

השכינה, נאמר דבר ה', ואח"כ כשמדבר מגילוי השכינה, נאמר, ותהי עליו יד ה'. שהוא לשון דין. ע"כ מדבר הכתוב, סוד הפעולה של הנבואה, מכאן ולהלאה, הוא ההתחלה של סודות העליונים.

שלד) **וארא והנה רוח סערה באה** וגו': מכאן הוא ההתחלה לגילוי הסודות, ולא צריכים לגלות חוץ מלחכמי לב היודעים לדרוש בהם. כתוב, וארא, ולא כתוב, וראה. ומשיב, אלא ה' העליונה, שהיא בינה, נסתלקה, ולא ראה במה שלא ניתנה לו רשות לראות, ולא לגלות לאחר. ע"כ כתוב וארא חסר ה'.

שלה) **והוא אסתכל לתתא** וכו': והוא הסתכל רק למטה, בעולם היצירה, באלו המראות הנגלות יותר, ושם כתוב וראה, עם ה', אבל כאן, אע"פ שרומז על דברים

על נהר כבר

עליונים, היה כמי שמסתכל מאחר הכותל, משום זה נסתלקה הה' ממלה זו, וארא.

מאמר רוח סערה

שלו) **והנה רוח סערה באה מן הצפון**: זה הוא סוד שאמרנו, שהרוח בא לשבר לפני נבוכדנצר הרשע שהוא ראש של ארבע מלכיות. נקרא רוח סערה, משום שהוא מסעיר הכל.

שלז) **והיינו רזא דקא** וכו': והיינו הסוד שהקב"ה גילה לאליהו. שכתוב, ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים וגו' לא ברוח ה', ודאי. והיינו רוח סערה. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. והיינו ענן גדול שבכאן. שענן ההוא היה מרעיש והולך, שהוא גדול. ואחר הרעש אש לא באש ה', ודאי, והיינו אש מתלקחת שבכאן.

שלח) וכל אינון קליפין למוחא דסחרן, דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא. וההוא אש, איהו דקא אחיד בגויה ההוא נגה, דכתיב, ונגה לו סביב. האי איהו לגו *) מן כולא, ודא איהו דקא מתאחד במוחא.

שלט) הכא איהו רזא דארבע מלכוון, דסחרן כולא. רוח סערה, דא מלכות בבל. ענן גדול, דא איהו מלכות מדי. ואש מתלקחת, דא איהו מלכות אדום. ונגה לו סביב, דא איהו מלכות יון, דסחרא לון נגה, ולא בהו נגה, דכתיב בהו סביב. בגין דלית בכל מלכוון, דאינון קרבין ג לאורח מהימנותא, ד כוותייהו. אוף הכא באינון קליפין, לאו מאן דקריב למוחא, כהאי. והאי סחרא ליה נוגה, ולאו ביה נגה, ה אלא נפקא מגו מוחא, ונהיר סחור סחור.

שמ) ואלין ד' מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי על אינון אחרנין, אתדחיין כל אלין, ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה, וביה שלטא למהוי קריב.

שמא) ג ומתוכה כעין החשמל, הא אוקמוה, דאינון חיון אשא ממללן, ואינון זוהרא דזהיר, סלקא ונחתא, אשא ו דלהיט, קאים ולא קאים, דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא. ועיינין וחזווהי לא יכלין לשלטאה עליה. הא איהו, והא לא איהו. הא בדוכתא חדא, והא בדוכתא אחרא. הא סליק, והא נחית. ובחיזו דא, אתטמר מה דאתטמר, ואתגניז מה דאתגניז.

מסורת הזהר

ג) (יחזקאל א) לעיל שלה.

חליפי גרסאות

ג נ"א לאורה (קראקא). ד נ"א כוותיה (דפוסים ראשונים). ה ה"ג דפוס מונקאטש נ"א ל"ג אלא (דפוסים ראשונים). ו נ"א דלקיט (קראקא).

הסולם

מאמר רוח סערה

שלח) **וכל אינון קליפין** וכו': וכל אלו, רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת, הם קליפות המסבבות את המוח, זה לפנים מזה וזה לפנים מזה. ואש מתלקחת ההיא, היא שאוחזת בתוכה אותו נגה, שכתוב, ונגה לו סביב. זה, נגה, הוא לפנים מהכל, וזה הוא שמתאחז במוח.

שלט) **הכא הוא רזא** וכו': כאן הוא סוד ארבע מלכויות, המסבבות הכל. רוח סערה, זהו מלכות בבל. ענן גדול, זהו מלכות מדי. ואש מתלקחת, זו היא מלכות אדום. ונגה לו סביב, זה הוא מלכות יון, ונוגה מסבב אותם, ולא שנגה הוא בהם, כי כתוב בהם סביב. משום שאין בכל המלכויות שתהיה קרובה לדרך האמונה כמו מלכות יון. אף כאן בקליפות אלו אין מי שתהיה קרובה למוח, כקליפת נגה. וזה, נוגה לו סביב, ולא נוגה בו. אלא שיוצא מתוך המוח, ומאיר סביב סביב.

שמ) **ואלין ד'** מלכוון וכו': ואלו ד'

(דפו"י דף ל"ח ט"א *) ט"ב)

מאמר רזא דחשמל

שמא) **ומתוכה כעין החשמל** וגו': הנה העמדנו, שהחשמל הוא חיות אש ממללות, זהוא זוהר המאיר, עולה ויורד, אש לוהט, עומד ואינו עומד, ואין מי שיוכל לעמוד בו במקום אחד. והעינים והראות לא תוכלנה לשלוט עליו, הנה הוא יש, והנה לא יש. הנה הוא במקום זה, והנה הוא במקום אחר. הנה הוא עולה, והנה הוא יורד. ובמראה זו הסתתר מה שהסתתר, ונגנז מה שנגנז.

ודא

שמב) ודא איהו רזא, דאקרי חשמל. דנביאה למגו מן דא אצטריך למיחזי ולמנדע, ולאסתכלא בצחותא דליבא, ועינא איהו ז סגיר יתיר מכולא, ולואי דיכיל לקיימא ביה.

שמג) וכל מה דאסתכל למחמי ולמנדע, כל דא באספקלריא דלא נהרא. אבל באספקלריא דנהרא, לא זכה נביאה לאסתכלא, בר ח משה נביאה מהימנא, דכל מפתחן דביתא בידיה. שאר נביאים, כד הוו מטאן להאי חשמל לאסתכלא ט לגיו י רעיונין אתבהילו, ולבא לא שכיך, ונפקו ביה מכל רעיוני גופא, כדין חמו לגו מה דחמו בלחישו.

שמד) האי חשמל, גוון אשא מלהטא מנצצא, סלקא ונחתא, נציץ ולהיט. מהאי סטרא, נפקא נציצו חד, חיזו מנצצא מלהטא, הוי ולא הוי, קאים ולא קאים. וחד כגוונא דא מהאי סטרא, ודא מהאי סטרא, וכן לד' כ סטרין.

שמה) ממלל ל דא אל דא, ודא ממלל אל דא, וכן כלהו, עד דאינון חד. כדין נצצן ניציצין בנציצו חד. סלקא ונחתא, אזלא וקיימא. אתחזי ולא אתחזי. הא איהו, והא לאו איהו. לית מאן דקיימא מ ביה. אתהדרן נציצ. בחיזו דחיון כמלקדמין. נ ממללא. ס רעיונין מתבהלין ביה, ולבא לא שכיך ודא איהו רזא דחשמל.

חלופי גרסאות

ז ה"ג דפ"ס מונקאטש נ"א סגי (דפוסים ראשונים). ח ה"ג דפוס מונקאטש נ"א ל"ג משה (דפוסים ראשונים). ט ה"ג דפוס מונקאטש נ"א לגו (דפוסים ראשונים). י ה"ג דפוס מונקאטש נ"א עיונין (קראקא) ונ"א עייניין (וינציא). כ נ"א ל"ג סטרין (קראקא). ל נ"א מדא (קראקא). מ נ"א בה (דפוסים ראשונים). נ נ"א ממלא (קראקא). ס נ"א ל"ג רעיונין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — רזא דחשמל

שמב) **ודא איהו רזא וכו'**: וזה הוא סוד שנקרא חשמל. שהנביא צריך לראות לפנים ממנו, ולדעת ולהסתכל בצחות הלב. והעין היא סגורה יותר מהכל. ולו שיוכל לעמוד בו.

שמג) **וכל מה דאסתכל וכו'**: וכל מה שהסתכל יחזקאל לראות ולדעת, כל זה הוא במראה שאינה מאירה, שהיא המלכות, אבל במראה המאירה, שהיא ז"א, לא זכה נביא להסתכל, חוץ ממשה הנביא הנאמן. שכל מפתחות הבית בידו. שאר הנביאים כשהגיעו לחשמל הזה להסתכל בפנים, הרעיונות נבהלו, והלב לא שקט, ויוצאים מכל רעיונות הגוף, אז ראו לפנים מה שראו, בלחש.

שמד) **האי חשמל גוון וכו'**: החשמל הזה שהוא בצבע אש לוהט מתנוצץ, עולה ויורד, נוצץ ולוהט כנ"ל, הנה מצד אחד, יוצאת התנוצצות אחת במראה נוצצת ולוהטת. היה ולא היה, עומד ואינו עומד. וכעין זה יוצאת התנוצצות אחרת מצד זה, וזו מצד זה, וכן לד' צדדים. שהם כנגד ג' קוין ומלכות המקבלתם.

שמה) **ממלל דא אל וכו'**: מדבר זה אל זה, וזה מדבר לזה, וכן כולם, דהיינו כל ד' הצדדים, עד שנעשים אחד. אז נוצצים ניצוצות בהתנוצצות אחת, העולה ויורדת, הולכת ועומדת, נראית ואינה נראית, הנה היא, והנה אינה היא. אין מי שעומד בה. חוזרת הניצוצות במראה חיות מדברות כמקודם לכן. הרעיונות מבוהלים בו, והלב לא ישקוט, וזה הוא סוד החשמל.

(דסו"י דף ל"ח ט"ב)

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

שמו) **לגו מן דא איהו רזא בלחישו, רזא דקיימין לגו במוחא. ודא איהו דכתיב,** ד) **ומתוכה דמות ד' חיות וזה מראיהן, ומתוכה וגו', האי איהו רזא פנימאה, במוחא** ע **קיימא, גו רזין עילאין, בדיוקנא עילאה, מגו כל אינון קליפין דסחרין למוחא כדקאמרן.**

שמז) **ומתוכה, מתוכה דמאן. מתוך ההוא דאקרי חשמל. ואי תימא, הא כתיב חשמל, והא כתיב חשמלה, דמשמע דחשמל איהו דכר, וחשמלה איהי נוקבא, והכא כתיב חשמל, אמאי כתיב ומתוכה.**

שמח) **אלא כלהו לתתא, נוקבי אינון. וכל מאן דשליט דא על דא,**

מסורת הזהר

ד) (שם) תרומה פב.

חלופי גרסאות

ע נ"א דקיימא (קראקא).

הסולם

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

ביאור ארבע החיות שבתוך החשמל

שמו) **לגו מן דא** וכו': לפנים מזה, הוא **סוד בלחש.** סוד העומדים **בפנים, במוח.** וזה **הוא שכתוב,** ומתוכה דמות ארבע חיות וזה **מראיהן** ומתוכה וגו'. זה הוא סוד פנימי, העומד במוח, בסודות עליונים, בצורה העליונה, מבפנים מכל אלו הקליפות המסבבות את המוח, כמו שאמרנו. כי ד' החיות ה"ס המוח, אשר החשמל ונוגה וג' קליפות מסבבות עליו.

שמז) **ומתוכה מתוכה דמאן** וכו': שואל, כתוב ומתוכה, מתוכה של מי. ומשיב, מתוכה של מי שנקרא חשמל. ואם תאמר, הרי כתוב חשמל, וכתוב חשמלה, שמשמע, שחשמל הוא זכר, וחשמלה היא נקבה, וכאן כתוב, חשמל, שהוא זכר, למה כתוב, ומתוכה, היה לו לכתוב, ומתוכו.

שמח) **אלא כלהו לתתא** וכו': ומשיב. **אלא כולם שהם למטה, הם נקבות, וכל השולט זה על זה, זה שהוא למטה נקרא נקבה, וכל אלו שלמעלה, השולטים על אותם שהם למטה, הם זכרים.** וזה השולט הוא **לפנים מן זה** הנשלט עליו. לפיכך נקרא החשמל נקבה, כלפי ד' החיות שהן לפנים ממנו, ושולטים עליו.

ביאור המאמר. ג' קליפות הן, הכוללות **כל** מיני הדינין והקליפות שבעולמות. א) **היא רוח סערה, והיא מבחינת המלכות דמדת הדין מטרם שנמתקה בבינה.** ב) **ענן גדול, והוא מבחינת הדינים המתגלים בקו השמאל כשהוא מאיר בלי התכללות הימין.** ג) **היא אש**

ארבע החיות שבתוך החשמל

מתלקחת, והיא מבחינת הדינים של המלכות שעלתה לבינה. וכל מיני הפורעניות והעונשים **הבאים על ישראל הם מג' קליפות הללו. אמנם כמו שהן מזיקות לקדושה, בעת שישראל אינם כדאים, הנה בעת שישראל כדאים הן נותנות עזר לקדושה,** וכל המוחין מתגדלים **ומשתלמים בעזרתם.** ולפיכך **אנו מבחינים בהן, ב' בחינות,** א) בשעה שהן מזיקות ומחריבות **את הקדושה, ואז הן נקראות רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת,** כנ"ל. ב) בשעה שהן **עוזרות לקדושה, דהיינו בעת שישראל כדאים. ואז אותן ג' הצורות עצמן של הקליפת מכונית קליפת נגה. והיא הקליפה הרביעית, שעליה נאמר ונגה לו סביב, כי כל ההארות שבקדושה היוצאות במוחין דקדושה מסבבות ומאירות על קליפת הנגה ההוא, ונמצא שקליפת הנגה מפרדת ומבטלת את ג' הקליפות, שלא יוכלו להזיק עוד לקדושה, שהרי, להיפך, שהן נעשות מסייעות ומגדילות את הקדושה. באפן, שאין הפרש בין ג' הקליפות לקליפה הד' בצורה, אלא בפעולה. שבזמן שהן פועלות רעה לקדושה, הן נקראות רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת. ובעת שהן פועלות טובה לקדושה הן נקראות קליפת נגה. ולפעמים גם קליפת נוגה נטמאת כג' הקליפות ופועלת רעה כמו מלכות יון, להלן. והכל תלוי בתחתונים. אם מריעים מעשיהם, ג' הקליפות שולטות, עד שאפילו קליפת נגה מתקלקלת. ואם מטיבים מעשיהם, נמצאת קליפת נוגה דוחית ג' הקליפות. גם בקליפת נוגה עצמה יש שינוים, כי עיקר העזרה לקדושה היא בחינת אש**

האי דאיהו לתתא, איקרי נוקבא, וכל אינון ■ דלעילא דוכרין אינון, ודא לגו מן דא.

חלופי גרסאות

■ נ״א ל״נ דלעילא דוכרין אינון (קראקא).

מאמר **הסולם** ארבע החיות שבתוך החשמל

מתלקחת שבה, שהוא בסוד המוקש שמשימים לנחש (כמ״ש בהסולם פרשת וארא אות ק״ח וק״ט ע״ש) **אבל גם לב׳ האחרות יש תפקידים לעזור לקדושה.**

וז״ש (באות של״ח) **וכל אינון** שהם רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת, **קליפין למוחא, דסחרן דא לגו מן דא** וכו׳. כי כל אחת היא חיצונית לחברתה ומסבבת אותה. **וההוא אש איהו, דקא אחיד בגויה ההוא נגה,** כי עיקר העזרה לקדושה שבקליפת נגה, היא בחינת אש מתלקחת שבה כנ״ל. ונמצא שהיא אחוזה ביותר בנגה. **האי איהו לגו מן כולא ודא איהו דקא מתאחד במוחא,** כי היא משמשת ליציאת המוחין הקדושים, ע״כ נבחן שנתאחזת בהם. **הכא איהו רזא דארבע מלכוון** וכו׳, כי ד׳ קליפות אלו כוללות כל הדינים והעונשים הבאים על ישראל. וכן ד׳ מלכויות אלו שישראל גלו בהם. כוללים כל הצרות והשעבוד של ישראל. **ונגה לו סביב דא איהו מלכות יון,** שקליפת נגה היא כנגד מלכות יון, **דסחרא לון נגה ולא בהו נגה** וכו׳, שאינם נגה עצמו, אלא שנגה סביב להם, דהיינו קרובים לנגה, **אוף הכא באינון קליפין** אין מי שיהיה קרוב למוח הקדושה, כקליפת נגה, **והאי סחרא ליה נוגה,** כי קליפת נגה עצמה היא כוללת ג׳ הקליפות, ואינה נגה ממש, אלא משום שהקדושה לוקחת עזרה ממנה, נבחן שהנגה של הקדושה מסבב אותה, **אלא נפקא מגו מוחא,** כי הנוגה, שהוא שיעור ההארה שבמוח הקדושה שיצאה בעזרתה, יוצאת מן המוח, **ונהיר סחור סחור,** ומאירה סביב סביב קליפת נוגה. וז״ש, ונגה **לה סביב.** ויש בענין זה כמה דרכים בזהר (עי׳ זהר יתרו אות שי״א בסולם וזהר ויקהל מאות קס״ב עד אות קס״ח).

ונתבאר היטב שיש הפרש גדול מאד בין קליפת נוגה ובין נוגה, כי **קליפת נוגה,** היא רק כללות של ג׳ הקליפות, אלא באותו שיעור שהמוחין דקדושה נעזרים מהם. **ונוגה,** הוא הארת המוחין המתגלים מחמת העזרה של קליפת נוגה. שהוא עצם הקדושה. וג׳ הקליפות בפרטיותם עצמם, הם רק הדינים

(דפו״י דף ל״ח ט״ב)

והעונשים הבאים על ישראל. **אמנם כל כחם** של ג׳ הקליפות לשעבד ולענות את ישראל, הוא, מחמת שרשם שבקליפת נגה, ששם מאירה עליה הארת המוחין שמתגדלת מחמת אותם הדינים. ונמצא שכל קליפה השולטת לענות את ישראל, לוקחת כחה מאותה הארת הנגה המאירה עליה. וז״ש, **ואלין ד׳ מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי** וכו׳ **ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה,** שכל קליפה השולטת לענות את ישראל, היא לוקחת כחה בהכרח מאותה הארת המוחין המתגדלים בסבת העינוים ההם ומביאים לבסוף רוב טובה על ישראל. ולפיכך כל קליפה השולטת על ישראל היא דוחית שאר הקליפות שאינן שולטות, והיא מתקרבת לאור הנגה, כדי לקבל כח ממנו. אבל מבחינת הקביעות, נבחנת רק קליפת נגה לבדה שהיא קרובה לאור נוגה ואור נוגה מסבבה, כמ״ש ונוגה לה סביב.

וסוד החשמל, הוא קדושה גמורה. אלא שהוא בשליטת קו השמאל, כי המוחין הם ג׳ קוין עם המלכות המקבלתם שה״ס ד׳ חיות, והם תחת שליטת החסדים, שהם ימין. ומקודם להם הוא החשמל, המסבב את המוחין, וגם הוא בחי׳ ג׳ קוין ומלכות המקבלתם הנקראים ד׳ חיות, אלא שכולם הם תחת שליטת החכמה שבשמאל, ומתוך שהחכמה אינה מתפשטת אלא עם דינים מרובים (כנ״ל באדרת נשא אות רי״ט ע״ש) ולפיכך הם נבחנים **לד׳ חיות אש.** והיינו מרוב הדינים היוצאים עמהם. ונבחן שהן **ממללות.** כי הדיבור רומז על חכמה.

וז״ש (באות שמ״א) **ומתוכה כעין החשמל, הא אוקמוה דאינון חיון אשא ממללן,** שהם ד׳ חיות אש ממללות, כנגד ג׳ קוין ומלכות המקבלתן הנמצאים תחת שליטת קו השמאל. וע״כ הן חיות אש מצד הדינים, וממללות מצד החכמה. וז״ש, **ואינון זוהרא דזהיר,** כי הארת החכמה נקראת זהר. **כלקא ונחתא,** עולה תחילה לקבל הארתו מבינה ששם שורשו, ואח״כ יורדת הארתו לתחתונים. **אשא דלהיט,** שהדינים לוהטים בו, דהיינו הדינים היוצאים עם הארת חכמה. **קאים ולא קאים,** לממשיכים הארתו ממטה למעלה הוא

עומד

שמט) דמות ד' חיות, דמות דמאן. דמות דאינון חיון עילאין, דהא מאלין אתחזון אינון גניזין דלא אתחזון. הכא איקרי דמות, ואיקרי צלם,

מאמר **הסולם** ארבע החיות שבתוך החשמל

עומד וקיים. ולרוצים להמשיך הארתו ממעלה למטה, אינו עומד ואינו קיים. **דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא,** כי ג' קוין, ימין שמאל ואמצע מכוונים תלת דוכתי, ואומר, שאי אפשר להמשיכו מקו אחד, שהוא שמאל בלבד בלי ימין, אלא מג' דוכתי בזה אחר זה. **ועיינין וחזווהי לא יכלין לשלטאה עליה, הא איהו והא לא איהו,** כי הארת השמאל דרכה להמשך בחפזון, והראות אינה עומדת להסתכל בה, כי הנה הוא מאיר, קו השמאל, ומטרם שמספיקים לראות בו כבר אינו מאיר. **הא בדוכתא חדא והא בדוכתא אחרא,** פעם הוא נמצא במקומו עצמו בקו שמאל ופעם עובר להימין שבו, כי כן מתגלים ג' הקוין בזה אחר זה כנ"ל. **הא סליק והא נחית,** כי קו השמאל במקום יציאתו, היה מאיר ממעלה למטה, ונמצאת הארתו יורדת למטה. ובדרך יחודו בג' קוין, כבר אינו מאיר אלא ממטה למעלה. **ובחיזו דא אתטמר מה דאתטמר,** היינו המלכות דמדת הדין שנסתרת, כי אם היא נגלית נפסקת הארת החכמה (כמ"ש בהקדמת הזהר דף ק"ט ד"ה טדונייא) **ואתגניז מה דאתגניז,** היינו הארת ג"ר דחכמה נגנזת ואינה מאירה עוד. וז"ש (באות שמ"ב) **ודא איהו רזא דאקרי חשמל.** שהשם חשמל, מורה שאין הארתו עומדת בקביעות, אלא עתים חשות ועתים ממללות, דהיינו על דרך שנתבאר. **דנביאה למגו מן דא אצטריך** למחזי וכו', דהיינו שעל ידי החשמל, הוא מסתכל במוחין השלמים שהם בפנימיות החשמל, שהחשמל מקיפם, שה"ס ד' חיות שהן בשליטת הימין. כנ"ל. **ועינא איהו בגיר יתיר מכלא,** שבשליטת הימין צריכה העין להיות סגורה יותר מכל, **ולואי דיכיל לקיימא ביה.** וגם אז, הלואי שיוכל לעמוד על מוחין ההם.

וז"ש (באות שמ"ד) **האי חשמל** וכו' שהחשמל הזה שהוא אש לוהט מנצצת מחמת הדינים שבו, וכו', הנה יש בו ארבעה צדדים, **מהאי פטרא נפקא נציצו חד חיזו מנצצא מלהטא, חוי ולא חוי קאים ולא קאים,** שאותה התנוצצות במראה נוצצת ולוהטת, שהנה הוא ואינו הוא, שעומד ואינו עומד (כנ"ל באות שמ"א) **יוצא מצד הזה, וחד בגוונא דא מהאי פטרא** והתנוצצות אחת כעין זה, יוצאת מצד זה, **ודא מהאי פטרא** וכן יוצאת התנוצצות זו מצד זה. **וכן לד' פטרין,** שמכל צד יוצאת התנוצצות המאירה בכל הדרכים המבוארים בחשמל. כי אע"פ שהחשמל נמשך רק מקו השמאל, עכ"ז קו השמאל כלול מג' קוין ומלכות המקבלתם, המכוונים ד' צדדים דרום צפון מזרח ומערב. ולפיכך נמצא החשמל בכל ד' הצדדים, והם מכוונים ד' חיות אש. וז"ש (באות שמ"ה) **ממלל דא אל דא ודא ממלל אל דא,** חיה זו מדברת לזו, וזו מדברת לזו, דהיינו שמשפיעות זו לזו, הימין לשמאל ושמאל לימין ושניהם לאמצעי, ושלשתם למלכות. **וכן כלהו, עד דאינון חד.** עד שנעשות בחינה אחת. **כדין נצצן ניציצין בנציצו חד,** אז כל ארבע החיות מנצצות ניצוצין בהתנוצצות אחת, דהיינו בבחינה אחת, **כאלו היו חיה אחת, פלגא ונחתא** וכ' שמתנהגת ככל דרכי הארת החשמל כנ"ל. ואחר כך, **אתחדרן נציצו בחיזו דחיון כמלקדמין ממללא,** חוזרת ההתנוצצות להתחלק במראה ד' חיות ממללות, כל אחת בבחינתה כמקודם לכן.

ובפנים מד' חיות אש ממללות שבחשמל, שה"ס ד' חיות תחת שליטת קו השמאל, יש בחינת המוח הפנימי מכולם, שהם ד' חיות תחת שליטת הימין, כמ"ש לעיל. וז"ש (באות שמ"ו) **לגו מן דא איהו רזא בלחישו,** דהיינו תחת שליטת החסדים הנבהנים שהחכמה אינה נשמעת בהם, והם בלחש מחכמה. **רזא דקיימין לגו במוחא,** שה"ס העומד בפנים הכל המכונה מוח. **ודא איהו דכתיב ומתוכה דמות ד' חיות** וגו', **האי איהו רזא פנימאה במוחא** וכו' שהן סוד פנימי, הנבחנות למוח שכל אלו הנ"ל ג' קליפות ונוגה וחשמל הם מסבבים **את המוח הזה שהוא ד' החיות. מתוכה דמאן, מתוך ההוא דאקרי חשמל,** שד' חיות אש דחשמל, מסבבות **ד' חיות האלו** שהן המוח.

שמט) **דמות ד' חיות** וכו': שואל, כתוב, דמות ארבע חיות, דמות של מי יש לד' חיות אלו. ומשיב, דמות של החיות העליונות דז"א, כי מאלו נראות אלו הנסתרות שאינן נראות. וד' חיות שבכאן, שהם של המלכות, מקבלות כל מה שבהן, מחיות העליונות של

דכתיב ה) **בצלמנו כדמותנו** צ **וכתיב** ו) **בצלם אלהים עשה את האדם, וכתיב** ז) **בדמות אלהים עשה אותו.**

שנ) בגין דהכא רזא עילאה איהו, ק **דכד ההוא נהר דנפיק מעדן,** ר **פרחין מניה כל אינון נשמתין, דאינון איבא דקב״ה, ונטלא לון מאן דנטלא, בשעתא דנפקא מקמי קב״ה. כלהו כל חד עאל בדיוקנא לאצטיירא, בההוא אתר דאיקרי דמות, ואינון ד׳ חיוון.**

שנא) *) ותמן ש **מצטיירא כל חד וחד, בההוא דיוקנא דאתחזי ליה. ומתמן נפקי כל אינון דיוקנין, מצטיירין בדיוקנייהו כל חד בדיוקניה, כמאן דאעיל בדפוס לאצטיירא. דמות דא, אפיק דמות. וצלם, אפיק צלם.** ת **חיות דנפקי מחילא דחיה דאיהו דכר.**

שנב) ובגין דאינון נוקבי, איקרון חיות ד׳, דאינון בד׳ סטרין דעלמא, ובהון כלילן כל אינון חילין ומשריין. דמות ברזא דלעילא ברזא דלתתא, נטלי דיוקנין לעילא, נטלי דיוקנין לתתא, ואינון דיוקנא ממש דכל סטרין. ואפיקו דיוקנין דכל סטרין דלעילא ותתא.

שנג) כיון דאמר דמות, א **אמאי לבתר כתיב וזה מראיהן.** ב **אלא**

מסורת הזהר

ה) בראשית א) ב״א קנט. ו) (שם ט) נח רנב ז״ח ד׳ נט ט״ג. ז) (שם ה) ב״א תע נח רנב לך שלא.

ד׳ חיות (דפוסים ראשונים). א נ״א לא גרסינן אמאי

חלופי גרסאות

צ נ״א ל״ג מן יכתיב עד וכתיב (דפוסים ראשונים). ק נ״א דכר (דפוסים ראשונים). ר נ״א פרחא (קראקא). ש נ״א מצטיירי (דפוסים ראשונים). ת נ״א מיסף (דפוסים ראשונים). ב נ״א ל״ג אלא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר **ארבע החיות שבתוך החשמל**

ז״א, שנאמר כאן נקרא **דמות**, שנאמר דמות ד׳ חיות. **ונקרא צלם**, שכתוב **בצלמנו כדמותנו. וכתיב בצלם אלקים עשה את האדם. וכתיב, בדמות אלקים עשה אותו.** למה נקרא כאן צלם ושם דמות.

שנ) בגין דהכא רזא וכו׳: ומשיב, משום שבאן סוד עליון הוא, כשאותו הנהר **היוצא** מעדן, שהוא יסוד דז״א, **פורחות ממנו** כל אלו **הנשמות**, שהן **פירותיו של הקב״ה**, ולוקח אותן מי שלוקח, הנה בשעה שיוצאות מהקב״ה, כולן, **כל אחת מהן, נכנסת בצורה, להצטייר באותו מקום שנקרא דמות. שהיא ד׳ החיות**

שנא) ותמן מצטיירא כל וכו׳: **ושם,** בד׳ החיות שבמלכות, הנקראות דמות, **מצטיירת כל אחת ואחת** מן הנשמות, **באותה צורה הראויה לה. ומשם, יוצאות כל אותן הצורות**, שבנשמות, **כל אחת בצורתה, כמי שהכניסוהו בדפוס להצטייר**, דהיינו כלי העושה תבנית בדבר

(דפו״י דף ל״ח ט״ב *) ט״ג)

הניתן בתוכו. **דמות** זו, שבד׳ חיות המלכות, **מציאה דמות** בכל נשמה. **וצלם**, שהיא ד׳ **חיות היוצאות** מחיה שהיא **זכר**, דהיינו שיוצאות מז״א, **מוציא צלם** בכל נשמה.

שנב) ובגין דאינון נוקבי וכו׳: **ומשום שחיות נקבות אלו**, הנקראות ד׳ חיות שבמלכות, **שהן בד׳ רוחות העולם**, שה״ס ג׳ קוין ומלכות המקבלתם, **ובהם כלולים כל המחנות וכל הצבאות**, דהיינו כל הנשמות וכל המלאכים, הן **דמות בסוד שלמעלה ובסוד שלמטה, לוקחות צורות למעלה** וד׳ חיות דז״א, שהן נקראות צלם, **ולוקחות צורות למטה** מן המלכות הנקראות דמות. **והן צורות של כל הצדדים ממש**, ועל כן **מוציאות צורות** של כל הצדדים, שלמעלה הנקראות צלם, ושלמטה הנקראות דמות. כלומר, שאפילו הצורות הנקראות צלם שהן מז״א, אינן מקובלות אלא בד׳ חיות שבמלכות.

שנג) כיון דאמר דמות וכו׳: **כיון שאמר**

דאחית קמיה, ג ואחזייה מלה דלא ידיע. כד"א, ח) וזה מעשה המנורה. ט) וזה אשר תעשה וגו'. אוף הכא וזה מראיהן.

שנד) ד ואי תימא כל אינון נביאים בר משה נביאה מהימנא, כלהו ה מתערבבי דעתייהו ו כד מטי לגו חשמל, ז והוא יכיל למיקם על דא. אלא בגין רוח נבואה הוה קאמר מלין, ובגין רחימו דישראל איתגלי כל חזוון דלבר. כלהו ח מתערבבי, וכלהו בערבוביא.

שנה) וחיזו פנימאה איהו חיזו בלחישו, כמא דאמר י) ואחר האש קול דממה דקה. ודא איהו רזא, דדיוקנא דכליל כל דיוקנין בחיזו דלעילא, קול עילאה, בלחישו דלעילא, דמניה נפקי כל דיוקנין. קול לתתא, כההוא קול עילאה דנקיט בגויה כל דיוקנין. ובגין דדא איהו בלחישו, כד נביאה מטי לגביה, נהיר ביה עיינין, ונהרין רעיונין.

שנו) וזה מראיהן, דהא לית לון חיזו, אלא מגו רזא דאספקלריא דנהרא לעילא, דאיהו חיזו דילהון, וחזווא דכלא, וכלא נהרין בההוא נהורא.

שנז) חשמל, אינון ארבע נציציו, דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא, אתעביד

מסורת הזהר

ח) (במדבר ח) ויחי תרטז. ט) (בראשית ו). י) (מ"א יט) יתרו שה.

חלופי גרסאות

ג נ"א ואחזי (דפוסים ראשונים). ד נ"א ואי ול"ג תימא (ויניציא) נ"א ואין (קראקא). ה נ"א מערבבי (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג כד מטי (דפוסים ראשונים). ז נ"א והכא (קראקא) נוסח אחר והיאך (ויניציא בסוגריים). ח נ"א ומתערבבי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

שאמר דמות, למה כתוב אח"כ **וזה מראיהן.** שהוא מיותר. ומשיב, **אלא שירד לפניו, והראה לו דבר בלתי נודע. כש"א וזה מעשה המנורה.** שמשה היה מתקשה לעשותה והראה לו הקב"ה תבניתה. **וזה אשר תעשה וגו'. אף כאן, וזה מראיהן,** שהראה לו מה שלא ידע.

שנד) ואי תימא כל וכו'; ואם תאמר, כל הנביאים, חוץ ממשה הנביא הנאמן, **כולם היתה דעתם מתבלבלת כשהגיעו לחשמל, והוא,** יחזקאל, **היה יכול לעמוד על זה.** ומשיב, **אלא משום שרוח הנבואה היה אומר הדברים, ובשביל אהבת ישראל, נתגלו כל המראות שבחוץ, וכולם מתערבים וכולם בערבוביא.**

שנה) וחיזו פנימאה איהו וכו'; ומראה הפנימית, שהיא מראה ד' החיות, **היא מראה בלחש,** דהיינו בשליטת החסדים. **כמו שנאמר, ואחר האש קול דממה דקה. וזה הוא סוד הצורה הכוללת כל הצורות במראה שלמעלה** (כנ"ל אות שנ"ב) שהיא מראה מאירה, שהיא

ז"א. **הקול העליון** דהיינו ז"א שנקרא קול, **היא בלחש שלמעלה,** דהיינו בשליטת החסדים, **שממנו יוצאות כל הצורות. הקול למטה,** הכלול בד' חיות דמלכות, **הוא כאיתו הקול שלמעלה** שמחזיק בתוכו **כל הצורות,** דהיינו ג"כ בלחש. ומשום **שזה הוא בלחש,** דהיינו תחת שליטת החסדים, שאין שום דין מתעורר מהם. ע"כ **כשהנביא** מגיע **אליו, מאירות בו העינים,** דהיינו שמאירה בו הארת החכמה המכוונה עינים, הכלולה בחסדים. ההם, **ומאירית המחשבות.**

שנו) וזה מראיהן דהא וכו'; והיינו שכתוב, **וזה מראיהן, כי אין** לד' החיות שבמלכות מראה, **אלא** מתוך סוד **המראה המאירה שלמעלה,** שהיא ז"א, **שהוא המראה שלהן, והמראה של הכל, והכל מאירים באור ההוא.**

שנז) חשמל אינון ארבע וכו'; חשמל הוא ארבע התנוצצויות להטות **ומנצצות ונכנסות זו בזו ונעשה מהן גוף אחד, הנקרא חשמל.** (כנ"ל אות שמ"ד) **אף כאן, אלו** ד'

מנייהו חד גופא, ואיקרי חשמל. אוף הכא אלין ד' חיות, כלילן דא בדא.

שנח) בגין דאינון לד' סטרין. ההוא דלסטר מזרח, אתכליל בסטר מערב. וההוא דלסטר מערב, אתכליל בסטר מזרח. וההוא דלסטר צפון, אתכליל בסטר דרום. וההוא דלסטר דרום, אתכליל בסטר צפון. וכיון דאתכלילו כולהו דא בדא, אתעביד מנייהו חד גופא, ואיהו רזא דאקרי אדם. ואע"ג דכל אנפין משתנין בסטרייהו.

שנט) ומגו אלין דאינון רזא פנימאה, לגבי נקודה דקיימא עלייהו, נפקי כמה משריין לזינייהו.

ש) אדם דכר ונוקבא. את דאיהו רזא דכר איהו את ו'. רזא דאדם בשלימו. ואת דא שלטא בנקודה דא דאיהו ד', על ד' חיון.

שא) וברזא דא דאיהו רזא פנימאה דכלא, כל אינון משריין אחרנין וכל אינון חילין אקרון בשמא דא, דכתיב, כ) אלפי שנאן. ואע"ג דאוקמוה, אבל רזא דא, בגין דנפקי מגו רזא דמוחא פנימאה, בכללא דכלא, שנא"ן, רזא דמוחא, שור נשר אריה, אדם כליל לון, אכליל עלייהו ו'. אתחבר מוחא כלא כחדא, ברזא פנימאה, ואינון רזא שנא"ן, ועל דא אקרון אלפי שנאן.

שסב) וכד לפום שעתא מסתכלין, כתיב, ודמות פניהם פני אדם. ולבתר

מסורת הזהר

כ) (תהלים סח) ב"א סב עקב סז

חלופי גרסאות

ג נ"א מוסיף אדם אדם (קראקא).

הסולם

מאמר ארבע החיות שבתוך החשמל

חיות שהן מלובשות בפנים החשמל, כלולות זו בזו.

שנח) **בגין דאינון לד' וכו':** ומפרש. משום שהן לד' רוחות, אותו שברוח מזרח נכלל ברוח מערב, ואותו שברוח מערב נכלל מרוח מזרח, ואותו שברוח צפון נכלל ברוח דרום, ואותו של רוח דרום נכלל ברוח צפון. וכיון שנכללו כולן זו בזו, נעשה מהן גוף אחד, שהיא סוד הנקרא אדם. ואע"פ שע"י ההתכללות הזאת משתנים מבחינתם כל ד' הפנים. עכ"ז נקראים פני אדם.

שנט) **ומגו אלין דאינון וכו':** ומתוך אלו ד' החיות, שהן סוד פנימי אל הנקודה, שהיא המלכות, העומדת עליהן, כי נקודת המלכות רוכבת על ד' החיות האלו, שבסוד זה היא נקראת **ה'**, (כנ"ל אות ל"ח) **יוצאים תולדים מהם כמה מחנות למיניהם**

ש) **אדם דכר ונוקבא וכו':** **אדם, הוא זכר ונקבה. האות שהיא סוד הזכר, היא את ו', שהי"ס אדם בשלמות. ואות זו שולטת**

(דפו"י דף ל"ח ט"ב)

בנקודה זו שהיא **ד'**, דהיינו המלכות, שהיא על ד' החיות.

שא) **וברזא דא דאיהו וכו':** ובסוד הזה, שהאות **ו'**, היא סוד פנימיות הכל, כל אלו המחנות האחרים, וכל הצבאית נקראים בשם הזה, שכתוב **אלפי שנא"ן**. ואע"פ שהעמידוהו, למה כתוב שנא"ן, אבל סוד זה הוא משום שיוצאים מסוד המוח הפנימי, שהי"ס ד' חיות של המלכות (כנ"ל אות שמ"ד) שבכלל הכל הן נקראות **שנאן**, שהי"ס המוח שבו ד' חיות, **שור נשר אריה**, ואדם הכולל שלשתן, שהי"ס המלכות שנקראת אדם, הנכללת מג' קוין אלו שור נשר אריה, ובמקום אדם, כוללת עליהם באות **ו'**. שהם ראשי תיבות שנא"ן, שור, נשר, אריה, ו' שהיא אדם. **המוח כולו**, דהיינו ד' החיות, **מתחבר יחד בסוד הפנימית, שהן סוד שנא"ן, ע"כ נקראים אלפי שנאן.**

שסב) **וכד לפום שעתא וכו':** **וכאשר ד' החיות מסתכלות לפי שעה**, כתוב **עליהן, ודמות**

מתפרשו דיוקנין, כל חד וחד לסטריה. וכד אתחפיין כלהו, דלא מסתכלין לעילא, לגו רזא דעלייהו, לא אתחזי דיוקנא כלל, בר דיוקנא דאדם, דדא איהו דיוקנא דכליל כל דיוקנין. וכלהו סתימין קמי האי דיוקנא. בג"כ, כל דיוקנין דעלמא כד מסתכלן לדיוקנא דאדם, כלהו דחלי וזעאין מקמי האי דיוקנא.

שסג) דיוקנא עילאה דנפק מגו רזא עילאה, בגו אתוון רשימן, איהי רזא דאדם, וכלא כליל ביה. אדם כללא דכלא, ברזא דמקצה השמים עד קצה השמים, ואיהו אמצעיתא, ותתא, ועילא, כלא בכללא חדא. ם סתימא. לעילא, דכליל כלא לתתא. ד' לתתא, דכליל כמה רתיכין ומשריין כחדא. א רזא דכלא, באמצעיתא, *) דנטיל לכל סטרין, בגין כך, אדם, רזא דכלא, מסטרא חד לסטרא חד. בר רזא עילאה, דקיימא במחשבה ורעו, עד דסלקא לאין סוף.

חלופי גרסאות

* נ"א מתפרשן (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ארבע החיות שבתוך החשמל

ודמות פניהם פני אדם. כי בשעת התכללותם למעלה לקבל שפע מז"א, החיות נכללות זו מזו ונעשות גוף אחד שנקרא אדם (כנ"ל אות שנ"ח) ושאר ג' פנים אינם ניכרים אז. ואח"כ נפרדות הצורות של ג' החיות אריה שור נשר, כל אחת ואחת לבחינתה. וכשמתכסות כולן ואינן מסתכלות למעלה, לתוך סוד הנקודה שעליהן, אין נראית בהן צורה כלל חוץ מצורת אדם, שזו היא צורה הכוללת כל הצורות. וכולן סתומות לפני צורה זו. ומשום זה, כל הצירות שבעולם כשמתכללות בצורת אדם, כולן מפחדות וזעות לפני צורה זו של האדם.

פירוש. כמו שנתבאר לעיל (באות שכ"ב) שאסיר לפרט ג' הקוין מטרם שנכללו כולם בקו האמצעי, הכ' ללם בסוד חסדים מכוסים, ואחר שנכללו כולם כאחד צריכים לפרט הימין ושמאל, שע"י ההתפרטות הזו מתגלה ג"כ הארת החכמה הנכללת בקו האמצעי, עש"ה. ונמצא כאן, צריכים תחילה לכלול כל ד' החיות לגוף אחד הנק' אדם, שה"ס המלכות המקבלת ג' הקוין אריה שור נשר, מבחינת הקו האמצעי שבהם. ואח"כ מפרטים ג' הפנים כל אחת לבדה, כדי שתתגלה החכמה מהארת קו האמצעי. וז"ש, **וכד לפום שעתא מסתכלין כתיב ודמות פניהם פני אדם**, כי אז צריכים ליחדן בדרך כלל מבחינת קו האמצעי בלבד. **ילכתר מתפרשו דיוקנין** וכו', ואח"כ צריכים להפריט הצורות שאז מתגלה הארת החכמה הכלולה בהן. ובשעה שהחיות מתכסות, שאין

(דפו"י דף ל"ח ט"ג *) ט"ד)

בהן אלא חסדים מכוסים מהכמה, אין ענין פירוט ג' הקוין ניהג בהן, אלא נכללות בפני אדם בלבד. וז"ש, **וכד אתחפיין** וכו' **כד דיוקנא דאדם**, כי אז אינן נפרטות כלל. כי רק לגילוי הארת החכמה מפרטות הצורות בזה אחר זה, (כנ"ל בזהר בשלח דף ל"ט ד"ה וג') ובשעה שמתכסות מהכמה אין בהן אלא צורה כוללת שהיא פני אדם בלבד.

שסג) **דיוקנא עלאה דנפק** וכו': צורה עליונה היוצאת מתוך סוד עליון תוך אותיות רשומות, שהן, **ם' ד' א'**, היא סוד אדם, והכל כלול בו. **אדם** היא כלל הכל, בסוד הכתוב, מקצה השמים עד קצה השמים, השמים הוא ז"א, דהיינו מבינה שהיא קצה השמים למעלה, עד המלכות, שהיא קצה השמים למטה. וה"ס אמצעי ולמטה, ולמעלה, **הכל בכלל אחד. ם** סתומה, **היא** למעלה, שהיא בינה, **הכוללת הכל** שלמטה, כי בינה כוללת ז"א ומלכות, שהם למטה ממנה. **ד' היא** למטה, שהיא מלכות שמתחת ז"א, שהיא כוללת כמה מרכבות ומחנות יחד. **א**, הוא סוד הכל באמצע, דהיינו ז"א שהוא באמצע בין בינה ומלכות, הלוקח לכל הצדדים, שהוא כולל בתוכו ימין ושמאל ביחד. משום זה, **אדם**, היא סוד הכל מצד אחד, בינה, לצד אחד, מלכות, חוץ מהסוד העליון העומד במחשבה ורצון עד שעולה לאין סוף. שה"ס הויה במילוי אלפין שהיא בגימטריא אדם, שה"ס מחשבה דז"א, דהיינו חכמה, שהיא ר"ת כ"ח מ"ה. ונקראת אדם.

ורגליהם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שסד) ק) **ורגליהם רגל ישרה וגו' דא איהו רזא, כ לבתר דקאמר רזין דגופא, אהדר ונחית לתתא ברגלין, וטלפין**

שסה) **אלין מטו עד ניצוצי דחשמל, האי איהו חשמל דלבר. בגין דמהאי חשמל, נפקין אחרנין דאיקרון על שמא דא, וכלהו נפקי, בשעתא זחיות מכווני רגלייהו. ומטו לאיגון ניצוצין דחשמל, כדין מלהטים אינון ניצוצין, סלקי ונחתי, ונפקי כל אינון דאקרון על שמא דא.**

שסו) **חשמל דא, ל מקיף סחור סחור. נצוצין דיליה נחתין לתתא, עד ההוא אתר דאקרי קרקע זעירא. ותמן בההוא קרקע, רהטי כל זיני אבנין דבדולחא, ומרגלאן נציצין, ואבנין דברקת.**

שסז) **וכד נציץ ולהיט נהירו דחשמל. וסליק ונחית, מ ומתגפפן אינון**

מסורת הזהר

ק) (יחזקאל א) שלח לך א/ר ע.

חלופי גרסאות

כ נ"א דבתר (ויניציא) נ"א דכתר (קראקא). ל נ"א אקיף (דפוסי מראשונים). מ נ"א מוסיף ומתגפפן ביה (קראקא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שסד) **ורגליהם רגל ישרה וגו':** שד זה הוא, כי אחר שביאר סודות גופי החיות, שהן בבחינת שליטת החסדים (כנ"ל אות שנ"ה) חזר וירד למטה לבאר ברגלים וטלפים של החיות, שהם בבחינת שליטת הארת החכמה. פירוש. כי כשנשלמים נה"י דכלים באים ג"ר דאורות, ונה"י נקראים רגלים. והנה"י עצמם נחלקים ג"כ לחב"ד חג"ת נה"י, אשר המטלפים ה"ס נה"י דרגלים, שבהם תלוי גילוי החכמה והג"ר. והסו"ה וכף רגליהם.

שסה) **אלין מטו עד וכו':** אלו רגלי החיות, מגיעות עד ניצוצי החשמל, זהו החשמל שמבחוץ, דהיינו ד' ההתנוצצויות של החשמל שבד' סטרין (כנ"ל אות שמ"ד) ומשפיעות אליהן הארת החכמה. כי מחשמל הזה יוצאים אחרים הנקראים על שם הזה, דהיינו חשמלים, על שם אורות החשמל, שהם הארות קו השמאל, וכולם יוצאים באותה שעה שהחיות מכוונות רגליהן שתהיינה ביושר, דהיינו בהתכללות קו האמצעי המאיר ביושר ואינו עוטה לא לימין לבדו, ולא לשמאל לבדו, ומגיעות דהיינו שמשפיעות הארת החכמה, לניצוצים האלו של החשמל, דהיינו לד' התנוצצויות של החשמל. אז מלהטים אלו הניצוצות, כי הארת החכמה

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

ורגליהם רגל ישרה

באה עם דינים, המכונים אש לוהטת. עולים, לקבל הארתם מרגלי החיות, ויורדים, להשפיע למלכות, ואז יוצאים מהם כל אלו הנקראים על שם החשמל הזה

שסו) **חשמל דא מקיף וכו':** חשמל זה, מסבב סביב סביב לרגלי החיות, וע"כ מקבל מהן הארתם. הניצוצים של החשמל, יורדים למטה, עד אותו מקום הנקרא קרקע קטנה. ושם באותה קרקע רצים כל מיני אבני בדולח, ומרגליות מתנוצצות, ואבני ברקת.

שסז) **וכד נציץ ולהיט וכו':** וכאשר מתנוצץ ולוהט אור החשמל העילה ויורד, ואלו ד' התנוצצויות שבד' צדדים, מתחבקות זו עם זו, אז מאירה אותה קרקע קטנה, והאבנים רצות, והמרגליות עולות עד שמגיעות לשער שבדרום. ושם אוצרות סת"ם, ואר"בע מאות ושבעים פתחים, שם כחשבון קרקע. והמלאך גליצור ממונה עליהם. מתגפפן פירושו מתחבקים, כי על, ויחבק לו תרגם וגפיף ליה (בראשית י"ט כ"ג).

ביאור הדברים. כי ידעת, שהחשמל מאיר בד' צדדים, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלת אותם (כנ"ל אות שמ"ד) ונודע שאע"פ שג' הקוין מגלים החכמה, עכ"ז בהם עצמם אין החכמה מתגלה, אלא אחר שהם השפיעו החכמה אל המלכות אז היא מתגלית במלכות, (כנ"ל

ד' סטרין דא עם דא, נהיר ההוא קרקע זעירא, ורהטי אבנין, ומרגלאן סלקין, עד דמטן לגבי תרעא דדרום. ותמן אוצרין סתימין, ופיתחאן ד' מאה ושבעין, כחושבן קרק"ע. וגליצו"ר ממונה בהו.

חלופי גרסאות

נ נ"א ופתיחאן (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ורגליהם רגל ישרה

בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד ע"ש) **וכן כאן בחשמל, מקום הגילוי הוא במלכות.**

גם נודע, שיש ב' מצבים במלכות, מצב הא', הוא מזמן שהיתה בסוד ב' המאורות הגדולים, שהיתה מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה, ולא יכלה להתקיים בו משום שאין החכמה מאירה בלי חסדים ומושכת משום זה דינים מרובים. לכן נתמעטה לבחינת נקודה תחת יסוד דז"א, שה"ס מיעוט הירח, ואז נבנתה מחדש על ידי ז"א, ובמצב הזה, אע"פ שהיא בו בכל שלמותה בחסדים ובחכמה לא יחסר כל בה, עכ"ז אינה יכולה לקבל עוד חכמה בכלים של עצמה, אלא צריכה לקבל החכמה בכלים דמצב הא', וממצב הא' מאירה החכמה למצב הב'.

ונמצא אחר שהחשמל קבל הארת החכמה מרגלי החיות, וג' הקוין שלו רוצים להשפיע החכמה אל המלכות, הנה תחילה הם צריכים להשפיע אל המלכות דמצב הא', ששם מוכנים הכלים דחכמה. ואח"כ יכולים להשפיע אל המלכות דמצב הב'. והמלכות דמצב הא' מכונה כאן **קרקע זעירא**. כי המלכות מכונה קרקע. ומשום שהיא נמצאת במצב הזה עם דינים ואינה יכולה, להאיר, ע"כ מכנה אותה זעירא. אע"פ שהיא גדולה. והמלכות דמצב הב', מכונה **קרקע דארגוונא**. והוא מטעם שאז מקבלת האורות מקו האמצעי שהוא ז"א, ויש בה האורות מכל הצדדים מימין ומשמאל, והחכמה שבה מתלבשת בחסדים, והחסדים נכללים מחכמה, וע"כ היא כצבע ארגמן, שכל הצבעים כלולים בו.

וז"ש, **חשמל דא מקיף סחור סחור**, דהיינו שמסבב לרגלי החיות ומקבל מהן הארת החכמה (כנ"ל באות שס"ה) **ניצוצין דיליה**, דהיינו ד' התנוצצויות של החשמל, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, (כנ"ל אות שמ"ד) **נחתין לתתא עד ההוא אתר דאקרי קרקע זעירא**, דהיינו עד המלכות דמצב הא' שנקראת קרקע זעירא. כי רק הכלים דאחורים דמלכות דמצב הא' ראוים לקבל הארת החכמה מן החשמל. כנ"ל. **ותמן בההוא קרקע רהטי כל זינין אבנין דבדולחא, ומרגלאן נציצין ואבנין דברקת.** הארת החכמה שבמלכות דמצב הא' מכונה מרגליות, והוא מטעם כי הארת החכמה מקובלת מרגלים, שה"ס נה"י, וכיון שהמשפיע, שהוא זכר, נקרא רגל, נקראת הנקבה מרגלית. להיותה מקבלת מרגל. ואבני הבדלח ואבני ברקת מבוארות להלן (באות ת"ט ע"ש). ומכונים אבנים, משום שהמלכות בכללה נקראת אבן, וע"כ כל הפרטים שבה מכונים אבנים. וז"ש, **וכד נציץ ולהיט נהירו דחשמל ומליק ונחית ומתגפפין אינון ד' סטרין דא עם דא**, דהיינו אחר שג' קוין של החשמל מתיחדים זה עם זה, וכולם עם המלכות, אז אותה המלכות שמקודם לכן לא היה לה אלא קו השמאל בלי ימין, שמטעם זה פעלו בה כל הדינין, הנ"ל, הנקראים בדלח וברקת, הנה עתה, אחר שקבלו הארה מכל ג' קוין שבחשמל, מתתקנות אותן אבני הבדלח ואבני ברקת, להיות כלים וגורמים להארת החכמה, ואותן המרגליות, שהן הארות החכמה, שהיו בה בבחינת שמאל בלי ימין, עולות עתה לשער הדרום, שה"ס ימין, ומתלבשות שם בחסדים ונשלמות בכל זיון והדרן. וז"ש, **נהיר ההוא קרקע זעירא**, דהיינו מחמת הארות ג' קוי החשמל שקבלו, **ורהטי אבנין**, והאבנים של בדלח וברקת, רצות לגלות החכמה, כי כן נתקנו עתה ע"י ג' קוי החשמל, **ומרגלאן**, דהיינו הארות החכמה עצמן, **סלקין**, דהיינו שמאירות ממטה למעלה בדרך עליה, **עד דמטו לגבי תרעא דדרום**, שה"ס קו ימין, ששם החסדים, והארות החכמה מתלבשות בחסדים האלו ונשלמות. וז"ש, **ותמן אוצרין סתימין, ופיתחאן ד' מאה ושבעין כחושבן קרק"ע**. זה מורה, שלא כל ה' ספירות כח"ב תו"מ שבמלכות, שכל אחת כלולה ממאה, שהן ה' מאות, מאירות בה, אלא שהספירה החמישית, שהיא מלכות דמלכות, חסרה מג"ר, ויש בה

ששח) בזמנא דהאי חשמל אנהיר נצוצין לד' סטרין, קל חד נפיק מלעילא, ואיתער מבין גדפין, כד אקישו דא עם דא אינון גדפין דאשמיעו קלא, כמד"א מ) ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים. וכדין האי קלא כלילא בד' קלין, כד נפק פגע באינון ס נצוצין, ואתפליג לד' קלין.
ששט) קל חד אזלא לגליצור"ר, ואיתער בההוא קלא נהירו דחשמל,

מסורת הזהר

מ) (שם) גח רסא.

חלופי גרסאות

ס נ"א נציצין ואתפלוג (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

רק ע' ולא מאה. יהן ת"ע **פתחים. והטעם הוא** מחמת **גניזת המנעולא** שהיא **המלכות דמדת הדין,** ומשום **זה אין לה רק** ט"ר **ממלכות דמלכות עד החזה, וע"כ חסר במלכות דמלכות** חצי הפרצוף מחזה ולמטה, שהוא נה"י דכלים וג"ר דאורות, ולפיכך אין שם אלא ע' ספירות **חסר ג"ר** (כמ"ש בזהר בראשית ב' אות רע"ב ע"ש) **והם רק ת"ע ולא ה' מאות.**

ששח) בזמנא דהאי חשמל וכו': בזמן שחשמל זה מאיר **ניצוצין לד' רוחות,** דרום צפון מזרח מערב, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, **יוצא קול אחד מלמעלה, המתעורר** מבין כנפי החיות, **כשדופקות** זו בזו. אלו הן הכנפים המשמיעות קול, כמש"א, **ואשמע את** קול כנפיהם כקול מים רבים, ואז קול זה כלול מד' קולות, כי כשהקול יוצא פוגש באלו ד' **הנוצוציות** של החשמל, **ונחלק לד' קולות.**

ששט) קל חד אזלא וכו': קול אחד **הולך לגליצור,** ומתעורר בקול ההוא אור החשמל ונעשה ממנו דבור אחד. ובדבור ההוא נתעורר דיבור אחר סתום, בלחש. וכשזה מגיע לגליצור, **אז מתגלים לו** ריי"ד **סודות עליונים,** שנתגלו.

ביאור הדברים. אחר שביאר איך ג' קוין של החשמל מאירים למלכות מבחינת קרקע קטנה, שהיא מצבה הא' של המלכות. הנה חוזר לבאר בפרטות סדר הארתם של ג' קוין דחשמל לקרקע קטנה. ומבאר, איך ג' הקוין יוצאים בזה אחר זה, שכל אחד מראה כחו, ואח"כ מתיחדים ע"י קו האמצעי, ואח"כ מתקבלים במלכות דקרקע קטנה.

וכבר ידעת תוכנם של ג' קוין, שקו ימין **נעשה מעלית המלכות לבינה, שדיני המלכות ממעטים** הג"ר **דבינה, בסוד י'** שנכנסה באור **הבינה והאור ירד לבחינת אויר, שה"ס** ו"ק

חסר ג"ר. וקו שמאל נעשה אחר שהארה עליונה חזרה וה **ציאה המלכות מבינה והחזירה למקומה,** שה"ס **שיצאה הי'** מאויר וחזר להיות **אור** ג"ר **כמקודם,** שהג"ר דחכמה שוב מאירים בה. והוא קו השמאל. וקו האמצעי נעשה, ע"י זווג הנעשה על מסך דחירק, כי מתיך שנעשית מחלוקת בין ימין לשמאל ומכבים זה את זה, אז יוצא זווג דהכאה על מסך דבהי"א שה"ס מסך דחירק דז"א, הממעט הג"ר דחכמה מקו השמאל ומחברו עם החסדים דימין, ואז נעשה שלום ביניהם ושניהם מאירים בכל שלמותם (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש).

וז"ש, **קל חד נפיק מלעילא,** וקול זה הוא יציאת קו ימין, שהי' נכנסת באור הבינה ונעשה אויר. ומפרש איך היא נעשה, ואומר, **ואיתער מבין גדפין כד אקישו דא עם דא,** כי הכנף הימנית ה"ס בינה, והשמאלית ה"ס מלכות, וכשדופקות זו בזו מערבות כחית המלכות בבינה, והי' נכנסת לאור ונעשה אויר, דהיינו ו"ק בחסרון ג"ר. שזהו קו ימין. **וכדין האי קלא כלילא בד' קלין כד נפק פגע באינון ניצוצין** וכו', כלומר, אחר שהקול הזה שיצא מכנפי החיות פגש בד' רוחות שבחשמל, נשלם גם הוא בד' רוח ת כמו החשמל, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, אשר קו ימין כבר יצא בו, כנ"ל, ועתה צריך לצאת בו קו שמאל, וז"ש, **קל חד** דהיינו האה אחת, **אזלא לגליצור,** דהיינו לקרקע זעירא, ששם הממונה גליצור, **ואיתער בההוא קלא נהירו דחשמל,** שקו השמאל דחשמל, שבו יצאה הי' מאויר, וחזרו הג"ר דחכמה להאיר בו, כנ"ל, הנה הוא מאיר לקול הזה, שהוא ו"ק בלי ג"ר, ומוציא גם בו את המלכות מבינה, ומחזירו להארת ג"ר דחכמה. וז"ש, **ואתעביד מניה דבור,** כי החכמה מכונה דבור. ואותו הקול שהיה בחסרון חכמה עם יציאת קו הימין, נעשה עתה ביציאת קו שמאל לבחינת **דבור** שה"ס גילוי

ואתעביד מניה דבור חד. ובההוא דבור איתער דיבורא אחרא סתימו, בלחישו. וכד מטי האי לגליצו"ר, כדין אתגליין ליה, מאתן וארבע סרי רזין עילאין דאתגליאן.

שע) קלא תנינא, אזלא לענא"ל, רב ממנא על תמנסרי אלף רבוא משריין, משמשין גו קרקע אחרא, דאיהו בנהירו דכל גוונין, האי אקרי קרקע דארגוונא, נהיר בכל זיני נהורין דנפקי מהאי חשמל. ותמן בההוא קרקע, שקיען תריסר אלף רבוא ע מרגלאן עילאין.

שעא) וכד סלקין נציצין דחשמל, ועאלין דא בדא, סלקין כל אינון

חלופי גרסאות

ע ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג מן מרגלאן עד מרגלאן (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ורגליהם רגל ישרה

החכמה המכונה דבור. ועתה מבאר קו האמצעי, ואומר, **ובההוא דבור אתער דבורא אחרא סתימו בלחישו**, כלומר, כי מתוך שדבור זה, שהוא קו שמאל אינו יכול להאיר מטעם המחלוקת עם הימין כנ"ל, ע"כ יוצא דבור אחר, שה"ס מדת החכמה של קו האמצעי הממעט את הג"ר דחכמה ומשאיר רק ו"ק דחכמה, וז"ש, **דבורא אחרא סתימו בלחישו**, דהיינו, לא כדבור הקודם, שהג"ר דחכמה היו מגולות בו, אלא דבור זה של קו האמצעי הוא סתום ובלחש, כי ג"ר דחכמה נסתמו בדבור הזה, וכן הוא בלחש, בלי השמעת קול, שה"ס ו"ק דחכמה, המאירים בדבור הזה. כי הקול אחר שנשלם על ידי הדבור, הוא נבחן לזכר, שהארתו היא ממעלה למטה, כי אור זכר מאיר תמיד ממעלה למטה. והדבור בלי השמעת קול הוא אור נקבה, שהארתה ממטה למעלה. ולפיכך הדיבור הא', שהוא קו שמאל המאיר בג"ר דחכמה, הוא דבור בהשמעת קול, ושהקול פועל והדיבור פועל, **ויש בו אור זכר המאיר ממעלה למטה**. והדבור הב', שהוא בתקון קו האמצעי, המתקן אותו **להאיר רק ממטה למעלה** (כמ"ש בפקפה"ס אות ל"ח) הוא דבור בלי השמעת קול, ומתוך שהקול אינו פועל בו, **יש בו רק אור נקבה, שהוא ממטה למעלה.**

ח"ש, וכד מטי האי לגליצור, כדין אתגליין ליה מאתן וארבע סרי רזין עלאין, דאתגליאן, כי עתה נתגלה לגליצור, שסוד **ירידת** האור שהיתה במצב הא', היתה מחמת **חסרון** היחוד עם הימין, ועתה שנתיחד השמאל **עם** הימין כבר נשלם הכל. **רי"ד סודות**,

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

פירושו סודות הירידה. כי **רי"ד**, הוא **איתיות ירידה.**

שע) **קלא תנינא אזלא** וכו': הקול השני, כלומר ההארה השניה של הקול, הולך למלאך ענאל, שהוא הממונה הגדול על י"ח אלף רבוא מחנות, המשמשים בקרקע אחרת, שהיא בהארות כל הצבעים, שהם לבן אדום ירוק, זו נקראת קרקע של ארגמן, המאירה בכל מיני אורות היוצאים מחשמל זה. ושם בקרקע ההיא, שקועות י"ב אלף רבוא מרגליות עליונות.

שעא) **וכד סלקין נציצין** וכו': וכשד' התנוצצויות של החשמל עולות, ובאות זו בזו, עולות אז כל אלו המרגלי"ת שהיו שקועות בקרקע ההיא, ומגיעות לשער המזרח. ושם פתוחים ששה אלף אלפים שערים. ובהם ענאל הממונה הגדול.

פירוש. הקול הראשון שהלך לגליצור לקרקע זעירא, אע"פ שנחלק לד', שה"ס ג' קוין ומלכות, היה תחת שליטת קו השמאל, ולפיכך אינו ראוי להתלבש אלא בכלים דקרקע זעירא, שה"ס מצב הא' של המלכות (כנ"ל באות שס"ח ובאות שס"ט) וקול השני, ההולך לענאל, לקרקע דארגוונא, שה"ס המלכות דמצב הב' (כנ"ל אות שס"ט) הוא בשליטת קו האמצעי, כי המלכות דמצב הב' היא בבחינת קו האמצעי. וז"ש, **קלא תנינא** וכו' **גו קרקע אחרא דאיהו בנהירו דכל גוונין**, כי להיותה בבחינת קו האמצע, היא כלולה מכל הצבעים לבן אדום ירוק, כמו קו האמצעי. משא"כ קרקע זעירא, לא היה

בה

מרגלאן דאינון שקיען בההוא קרקע, ומטו לגבי תרעא דמזרח. ותמן שית אלף אלפין תרעין פתיחן, וענא"ל רב ממנא בהו.

שעב) פ קלא כד איתער מלעילא, בטש נהירו דהאי חשמל ביה, ואתעביד מניה דבור, ובההוא דבור אתער דבור אחרא סתימא.

שעג) וכד מטי האי לענא"ל ממנא, כדין אתגליין תלת מאה ושתין וחמש רזין עילאין, דאינון שקיעים בגושפנקא חותם אמת. כדין באימתא

חלופי גרסאות

פ נ"א מ"ש וההוא קלא (דפ"ם ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

בה אלא צבע אדום בלבד כמו קו השמאל. ולפיכך הממונה על קרקע דארגוונא, הוא רב ממנא על **ח"י אלף רבוא משריין**. כי ח"י מורה על היסוד שהוא קו האמצעי המשפיע אל המלכות דמצב הב'. **ואלף** ה"ס השפעת החכמה הנקראת אלף, בסו"ה ואאלפך חכמה. **ורבוא**, ה"ס השפעת החסדים המלבישים את החכמה, שהאורות מתרבים עד אין שיעור. **וענאל** פירושו עדות אל, כי ענה הוא עדות מלשון לא תענה ברעך עד שקר. ונקרא כך משום שהשפעת ו"ק דחכמה הנוהגת בקו האמצעי, מכונה עדות. והממונה על המלכות דמצב הא' הנקראת קרקע זעירא, נקרא **גליצור**, שפירושו הצור גילה, כי מקום גילוי החכמה הוא בעיקר במצב הא' של המלכות, והמלכות של מצב הב' מקבלת ממנה (כנ"ל באות שס"ז) וע"כ נק' **גליצור**. ועיקר מעלתה של המלכות דמצב הב', היא משום שמקבלת סוד י"ב צירופי הויה מז"א, וז"ש, **ותמן בההוא קרקע שקיעין י"ב אלף רבוא מרגלאין עלאין**, דהיינו שיש בה הכנה שיתגלו בה י"ב אלף רבוא מרגלאין מי"ב צירופי הויה דז"א. והם **אלף** מבחינת החכמה שבהן, ורבוא מבחי' החסדים שבהן, כנ"ל. ומתי הן מתגלות. לזה אומר, **וכד סלקין ניצוצין דחשמל ועאלין דא בדא**, דהיינו בזמן שד' התנוצצויות של החשמל, שהן ג' קוין ומלכות המקבלתם, עולות ונכללות זו בזו, ואז נכללת כל אחת מן ד' ההתנוצצויות בג' קוין, וד' פעמים ג' הם י"ב, והן מאירות לקרקע דארגונא, אז **סלקין כל אינון מרגלאין**, שהן י"ב אלף רבוא, **דאינון שקיעין בההוא קרקע**, שהיו מוכנים לצאת ממנה כנ"ל, **ומטו לגבי תרעא דמזרח** דהיינו קו האמצעי שהוא ז"א, שנקרא מזרח. דהיינו שבאים **תחת** שליטתו, לקבל מי"ב צירופי הויה שבו. ונודע שקו האמצעי מסתיר הג"ר דחכמה,

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

ואינו מתקן אלא הו"ק דחכמה, וז"ש, **ותמן שית אלף אלפין תרעין פתיחין**, אלף אלפין, היינו החכמה, בסו"ה ואאלפך חכמה, **שית**, היינו ו"ק, חג"ת נה"י. כי רק חג"ת נה"י דחכמה פתוחים להאיר שם, אבל לא הג"ר דחכמה שהם סתומים ומכוסים

שעב) **קלא כד אתער** וכו': וכשהקול מתעורר מלמעלה, דהיינו מבין כנפי הכרובים (כנ"ל באות שס"ח) מכה בו האור של החשמל הזה, ונעשה ממנו דיבור, ובדבור ההוא מתעורר דבור אחר סתום.

פירוש, שכאן מבאר בפרטות את ההארה השניה של הקול שיצא מכנפי החיות, בסדר ג' קוין בזה אחר זה, על דרך שביאר לעיל את ההארה הראשונה (באות שס"ט) וז"ש, **קלא כד אתער מלעילא**, דהיינו היוצא מבין כנפי החיות, שהוא היציאה של קו ימין (כמ"ש שם) **בטש נהירו דהאי חשמל ביה ואתעביד ממנו דבור**, דהיינו יציאת קו השמאל, שע"י הארת החשמל יצאה הי' מאירה, ואור החכמה, חזר למדרגה. **כי** החכמה נקראת דבור, כנ"ל. ואח"כ יצא קו האמצעי, וז"ש, **ובההוא דבור אתער דבור אחר סתימא**, שמשום המחלוקת שהיתה בדבור הגלוי, שהוא קו השמאל **נתעורר** קו האמצעי ומיעט הג"ר דחכמה, **ותקן את** הו"ק דחכמה שבשמאל עם החסדים שבימין. ונעשה הדבור סתום מג"ר דחכמה. (עיין שם).

שעג) **וכד מטי האי** וכו': וכשאור זה מגיע לענאל הממונה, מתגלים אז שס"ה סודות עליונים, שהם שקועים בטבעת שהיא חותם האמת. אז באימה, בחיל, ברתת וברעש עולים שירות ותשבחות לאדון כל, והאור, הרשום בשם המפורש במ"ב אותיות חקוקות, יוצא מאיתו גדול השרים על כל שאר המחנות,

שנקרא

צ בחיל ברתת בזיע, סלקין שירין ותושבחן למארי כלא. ונהירו דרשים בשם המפורש, במ"ב אתוון מחקקן, נפקא מההוא רב סגנין על כל שאר משריין, ק וסנדלפי"ן אקרי, וההוא נהירו חפייא על אינון ב' קרקעי, מקרקע ר זעירא ועד קרקע ש דארגוונא.

שעד) ורזא דא ת וספון בארז מהקרקע ועד הקרקע, סנדלפון אקרי הכי, בגין דתמן עאלין כל רזי פנים עילאין, ואנעילו ביה, כהאי סנדלא. דאיהו אעיל בגויה כל יסודא ושרשא דגופא.

שעה) דא רב ממנא, משמשא לאינון פנים לגו. בהאי חקיקין רזין דאתוון רשימין גליפין, בלטין בההוא נהירו דחפייאן על אינון קרקעי. כד האי קשיר כתרין למאריה, אינון אתוון סלקין בההוא נהירו, ומתעטרן באינון

מסורת הזהר

ת) (מ"א ז).

חלופי גרסאות

צ נ"א בחילו (ווינציא) נ"א בדחילו (קראקא). ק נ"א וסנדלפו"ן (דפוסים ראשונים). ר נ"א ל"ג זעירא (דפוסים ראשונים). ש נ"א דנא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שנקרא סנדלפון, והאור ההוא מכסה על אותן ב' קרקעות, מהקרקע הקטנה עד קרקע הארגמן.

פירוש. כל מדרגה נחלקת לשס"ה ולרמ"ח, שה"ס י"ה ו"ה, בסוד שמי עם י"ה הוא שס"ה, שעליהם כתוב, זה שמי לעלם. להיותם ג"ר. וזכרי עם ו"ה הוא רמ"ח, דהיינו ו"ק, שעליהם כתיב, זה זכרי לדר דר. וז"ש, **וכד מטי האי לענא"ל ממנא כדין אתגליין שם"ה רזין עלאין**, שה"ס הג"ר המרומזים בשס"ה. והיינו בבחינת ו"ק דחכמה, ולא בג"ר דחכמה, וז"ש, **דאינון שקועים בגושפנקא חותם אמת**, דהיינו שבקו האמצעי הנקרא חותם אמת, שהוא מתקן רק הו"ק דחכמה, ולא הג"ר. אבל כל זמן שמאירה החכמה נמשכים עמה דינים. וז"ש, **כדין באימתא בחיל ברתת** וכו', דהיינו מחמת הדינים המתגלים עם החכמה נופל על המקבלים אימה ויהל ורתת. ואז כדי להשקיט הדינים צריכים לכסות על הארת החכמה המתגלית, שזה נעשה ע"י סנדלפון, וז"ש, **ונהירו דרשים בשם המפורש במ"ב אתוון מחקקן**, שהוא אור המכסה ומעלים על אור החכמה, **נפקא מההוא רב** וכו' **וסנדלפון איקרי והוא נהירו חפייא על אינון ב' קרקעי** וכו' שהאור הזה מכסה על אור החכמה שנגלה בב' המלכויות, המכונות קרקע קטנה, וקרקע **דארגוונא**. ואז נשקטים הדינים.

(דפו"י דף ל"ח ט"ד)

שעד) **ורזא דא וספון** וכו': וזה סוד וספון בארז מהקרקע עד הקרקע. כי בארז רומז על אור של סנדלפון, כי סנדלפון נקרא כך, ארז, שהוא לשון **רז**, משום שבו נכנסים כל **רזין** של הפנים העליונים, והנעלו בו, כמו בסנדל הזה, המכניס בתוכו כל יסוד ושורש הגוף. דהיינו רגלי הגוף. כן סנדלפון שומר על רזין עלאין, שע"י שמירתו הם יכולים להאיר במקומם, ממטה למעלה.

שעה) **דא רב ממנא** וכו': ממונה גדול זה משמש להארת הפנים שמבפנים. כי ע"י שמירתו יכול אור הפנים להגלות מבפנים, דהיינו ממטה למעלה, באפן שלא ימשך לחוץ. בזה בסנדלפון, נחקקות סודות האותיות הרשומות החקוקות. שהן בולטות באותו האור המכסה על אותן הקרקעות. כשזה, סנדלפון, קושר כתרים לאדונו, עולות האותיות באותו האור, ומתעטרות באלו הכתרים. וחוזר אותו אור המכסה למקומו, והאותיות עולות באלו הכתרים בסוד השם הקדוש.

פירוש. כל הדינים האמורים בג' קוין באצילות, אינם שם במקומם באצילות, אלא הם מצוים בבריאה, וסנדלפון שהוא בחינת נוקבות דבריאה, הוא הנושא לאותם הדינים. ומבחינת הדינים של קו השמאל שנמצאים בו, שהם דינים דדכורא, הוא נקרא **סנדלפון**. שהוא אותיות ס"נ ד"ל, דהיינו **שנאה דלות**.

הנמשכים

ת כתרין והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה, ואתוון סלקין באינון כתרין, ברזא דשמא קדישא.

שעו) ס ורגליהם רגל ישרה, מתחבראן כחדא, דאינון א כחדא, למהך באורח מישר, ברגשת ב חבורתא *) במישר כחדא, ורגליהן במישר. וע"ד, לחיזו נביאה בדרגין ידיעאן.

שעז) וכלהו דרגין איקרון רגלי החיות ארע מנייהו. ג ולהו כחיזו רגלין ד בגופא, ה בסדרא דקא מסדרא, ואיהו כלא בשיעורא.

מסורת הזהר

ס) (יחזקאל א) לעיל אות שסז.

חליפי גרסאות

ת נוסח אחר לא גרסינן כתרין (דפוסים ראשונים).
א נ"א מוסיף כחדא בהך (דפוסים ראשונים). ב נ"א חברותא (דפוס מונקאטש בסוגריים). ג נ"א ולאו (מונקאטש). ד נ"א מוסיף ריליז כגופא (דפוסים ראשונים). ה נ"א בסודרא (קראקא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

הנמשכים מגילוי החכמה שבקו שמאל. ומבחינת הדינים דקו האמצעי הנמצאים בו, שהם דינין דנוקבא, הנמשכים מהמלכות המצומצמת, הוא נקרא **נעל** (כמ"ש בזהר תצא דף מ', בהסולם ד"ה שלף איש נעלו ע"ש) ונודע שבעת ששלט קו שמאל נמצאות האותיות של השם אלקים, סתומות בלי אור (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף י"ז בהסולם ד"ה קיימא ע"ש).

וז"ש, **בהאי** בסנדלפון, **חקיקין רזא דאתוון רשימין גליפין**, דהיינו ע"י הדינים דדכורא שבו נמצאת האותיות של השם אלקים חקוקות, כלומר שהן שקועות בלי אור. וכן על ידו, **בלטין** האותיות דאלקים, **בההוא נהירו דחפייאן על אינון קרקעי** שע"י אותו האור המכסה על הארת החכמה שבב' מלכויות, שהוא אור החסדים של השם מ"ב, נעשית האותיות בולטות, דהיינו שנפתחות ע"י לבוש החסדים ומאירות בבליטה. ומפרש דבריו, **כד האי קשיר כתרין למאריה**, שע"י הדינין דנוקבא שבו הנקראים, נעל, הוא ממשיך חסדים להלביש החכמה, שאז נקשרות הג"ר בז"א ומלכות, **אינון אתוון סלקין בההוא נהירו**, שהאותיות מתלבשות באור החסדים, **ומתעטרן באינון כתרין**, שמקבלות ג"ר מאלו הכתרים שקשר בזו"ן, **והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה**, דהיינו אור המכסה על החכמה שלא תמשך ממעלה למטה, כנ"ל, הוא חזר לכסות החכמה, **ואתוון**, דהיינו אותיות אלקים, **סלקין באנון כתרין ברזא דשמא קדישא** שע"י הג"ר שמקבלות מן הכתרים,

(דפו"ר דף ל"ח ט"ד *) דף ל"ט ט"א)

הן נפתחות להיות ה' אותיות השם הקדוש אלקים. (כמ"ש שם בהסולם ד"ה ובזה ע"ש).

שעו) **ורגליהם רגל ישרה:** היה צריך לומר ורגליהם רגלים ישרות, אלא שהרגלים מתחברות יחד, והן כרגל אחת **ללכת בדרך הישר**, ברגש החיבור ביושר ביחד, **ורגליהם ביושר.** וע"כ הן נמצאות **למראה עיני הנביא במדרגות ידועות.**

פירוש. כבר נתבאר סוד רגלי החיות, שהן בחינת הארת החכמה שמקומה בנה"י המכונים רגלים, ע"ש. ולפיכך יש פחד מאחיזת החיצונים שלא ימשכו הארת החכמה ממעלה למטה. **כדרך שמאל בלי ימין**, (כמ"ש בזהר פקודי אות ע"ה). וע"כ הן נשמרות להיות תמיד תחת קו האמצעי המחבר הימין והשמאל להיות אחד, באפן, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אלא הולך בדרך יושר בלי הטיה.

וז"ש **דאינון כחדא למהך באורח מישר**, ששתי הרגלים שהן ימין ושמאל, נעשות רגל אחת, **ללכת בשליטת קו האמצעי**, שהוא קו ישר שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל. והארת החכמה המתגלית מהן, היא יוצאת מרגש החיבור של ימין ושמאל ביחד. וז"ש, **ברגשת חבורתא במישר כחדא**, שהחכמה יוצאת מרגש החיבור של ימין ושמאל ביחד. וע"כ **ורגליהן במישר.** שאינם בימין ושמאל אלא ביושר, שהוא קו האמצעי.

שעז) **וכלהו דרגין אקרון** וכו': **וכל המדרגות למטה מהן**, נקראות **רגלי החיות.**

ולהן

שעח) וכף רגליהם ככף רגל עגל, בחיבורא דהאי סטרא. ולית לון אצבען לתתא, בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין, בדיוקנא אוחרא. וע"ד ב"נ אחזי באצבען חילין אחרנין לעילא בידין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגווייהו חילין אחרנין דסטר אחרא, וע"ד אקרו רגל ישרה, דסתים לסטרא דא, ואינון כף אחת.

שעט) ואע"ג דלא מתפרשין בפרישו דאצבען בחילין אחרנין דסטר אוחרא, אית בהו רשימו חד, למיהב דוכתא לסטר אחרא, ואתחזיין לתתא ככף

חלופי גרסאות

ו נ"א דהא (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** ורגליהם רגל ישרה

ולהן מראה הרגלים שבגוף, החיות, בסדר שמסדר, והוא הכל בשיעור.

פירוש. כל המדרגות הנמשכות מרגלי החיות, אע"פ שהן למטה מהן, מראיהן כמו רגלי החיות, כלומר שהצורתן היא כהארת רגלי החיות, דהיינו שמסדרות תחת קו האמצעי, כנ"ל. וז"ש ולהו כחיזו רגלין בגופא, דהיינו שדרך הצורתן של איתן המדרגות הנמשכות מרגלי החיות, הוא כהארת רגלי החיות, שהן בשליטת הגוף, שהוא קו האמצעי. וז"ש, **כסדרא דקא מסדרא**, באיתו הסדר שקו האמצעי מסדר, דהיינו שמסדר שהימין יאיר ממעלה למטה, והשמאל ממטה למעלה (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ה) **ואיהו כלא בשיעורא**, שמאיר באותו השיעור של קו האמצעי, דהיינו רק בו"ק דחכמה. כמ"ש שם.

שעח) **וכף רגליהם ככף רגל עגל:** היינו בחיבור של אות הצד, של קו שמאל, כי פני שור הוא מהשמאל. ואין להן אצבעות למטה, ברגלים, משום שהאצבעות למטה מראות כחות אחרים בצורה אחרת. וע"כ אצבעות האדם, מראית על כחות אחרים למעלה בידים, ומראית על כחות אחרים למטה ברגלים. ואלו, רגלי החיות, אין רשומים בתוכם כחות אחרים של הצד האחר. וע"כ נקראות רגל ישרה. הסותמת לצד הזה. והן כף אחת. ע"כ אומר וכף רגליהם.

פירוש. כי התחלקות האצבעות מורה על התחלקות הצדדים לימין ולשמאל, וכיון שרגלי החיות נשמרות להיות תמיד מחוברות בקו האמצעי ביושר, בלי הטיה לימין או לשמאל, כנ"ל. ע"כ אין להן אצבעות ברגליהן. וז"ש, **וכף רגליהם ככף רגל עגל**, אין הפירוש שצד שמאל נראה בהם, כי עגל הוא שמאל, בסו"ה ופני שור מהשמאל, אלא הפירוש הוא, **בחבורא דהאי סטרא**, שבהיותן בקו האמצעי ביושר, יש בהן חיבור מרגל עגל, כי קו האמצעי הוא חיבור של ימין ושמאל ביחד. ולא מקו שמאל בלבדו. וז"ש, **ולית לון אצבען לתתא בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין בדיוקנא אוחרא**, דהיינו שמראים על ימין ושמאל, שמתחלקים זה מזה, שהיא צורה אחרת ממה שימין ושמאל הם בחבור ביחד בקו האמצעי, כי אז יש כח יניקה לס"א. וכן ברגלי האדם יש כח אחיזה לס"א, וז"ש, **וע"ד ב"נ אחזי באצבען** וכו', כי אצבעות הידים מראות על כחות חסד וגבורה, שאין אחיזה לס"א בהיותן למעלה מחזה. ואצבעות הרגלים מראות על כחות נצח והוד, שיש בהן אחיזה לס"א בהיותן למטה מחזה. וז"ש, **ואלין לא רשומין בגווייהו חילין אחרנין דסטר אחרא**, שברגלי החיות אין כחות אחרים של צד השמאל רשומים בהם, משום שאין בהן אצבעות. המראות על התחלקות ימין ושמאל, אלא הן מחוברות יחד בקו האמצעי. וז"ש, **וע"ד אקרי רגל ישרה דסתים לסטרא דא**, שע"כ נקראים רגל ישרה משום שסותמים את צד השמאל, ע"י חבורו בקו האמצעי, שצד השמאל אינו ניכר שם. **ואינון כף אחת** דהיינו **בבחינת קו האמצעי בלבד.**

שעט) **ואע"ג דלא מתפרשין** וכו': ואע"פ שאינן מתחלקות בהתחלקות האצבעות, שהן בכחות אחרים של צד האחר, השמאל, אלא שהן בקו האמצעי, שאין בו התחלקות, יש בהם רשימה אחת לתת מקום לצד האחר, השמאל, כי נראה למטה ככף רגל עגל, שהוא מצד השמאל. **אבל אינו כף**, להטות לצד

רגל עגל, אבל לא כף לאסטאה, אע"ג דאינון רגל עגל, ישרה איהו, דלא אסטי לעלמין.

שפ) בההוא רגשא, נפק נציצו ושלהובא לסטרא דא לשמאלא, ואינון נציצו ושלהובא מתחברן כחדא, ונצצין לכל עיבר, ואתעביד מנייהו חיילין ומשריין, וכלהו איקרון רגלי החיות, בגין דנפקי [ז] מאינון רגלין. וכלהו אזלין ושאטן בשליחותא [ח] בעלמא, לאתלבשא בגופא לתתא. ואתחזון כאינון אחרנין דאיתחזון ועבדי שליחותא בעלמא, ומהדרו ברמשא ובפניא, ומקדשי שמא דמיאריהון.

מאמר פני אדם

שפא) [ט] ודמות פניהם פני אדם, דמות ההוא דיוקנא לעילא, לאצטיירא בציורא גניזא. פנים קליטין בקולפין דקיקין. דמות אנפין דלגו ציורא דיוקנא

מסורת הזהר

ט) (שם) לעיל אות קא.

חלופי גרסאות

ז ה"ג הסלם נ"א איגון (כל הדפוסים). ח נ"א דעלמא (דפוסים ראשונים).

מאמר הסולם ורגליהם רגל ישרה

שמאל ממש, **כי אע"פ שהן רגל עגל**, עכ"ז ישרה היא, שהיא בחינת קו האמצעי, שהוא ביושר, **שאינו נוטה לשמאל לעולם** ומראה עגל הנראה שם, הוא מתוך החיבור שבקו האמצעי (כנ"ל אות שע"ז).

שפ) **בההוא רגשא נפק וכו':** ברגש ההיא, שנתחבר ביושר (כנ"ל אות שע"ו) יצאו **התנוצצות** אור **ושלהבת**, אש **לצד שמאל**, כלומר לתחת שליטת השמאל, **וההתנוצצות והשלהבת** שהן ימין ושמאל, **מתחברות יחד** בקו האמצעי, **ומנצצות לכל צד**, דהיינו לד' צדדים, דרום צפון מזרח מערב, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. **ונעשים מהם צבאות ומחנות** מלאכים, **וכולם נקראים רגלי החיות** משום שיוצאים מהרגלים האלו של החיות. **וכולם הולכים בשליחות** הקב"ה **ומשוטטים בעולם. להתלבש בצורה של גוף** למטה, **והם נראית לבני אדם כאלו** מלאכים **האחרים הנראים** לבני אדם בשעה שעושים **שליחות בעולם. וחוזרים בערב ובלילה** למקומם ומקדשים שם **אדונם** בשירה.

מאמר פני אדם

שפא) **ודמות פניהם פני אדם:** דמות, **היא אותה צורה שלמעלה, שמצטיירת בציור**

גנוז. **פנים הנקלטים בהכאות דקות. דמות פניהם**, הוא משום שבתיד הציור של **צורת אדם מתנוצץ ניצוץ, שאותו ניצוץ מלהט בפנים** ההשכל הפנימי הנסתר והצפון, הנמצא ואינו נמצא. **קולפין** פירושו הכאות, מלשון **קולפי טבא בלעית** (ערכין כב.).

פירוש. שהוקשה לו הלשון הכפולה **ודמות פניהם**, שהיה מספיק שיאמר ופניהם פני אדם, ולמה אומר ודמות. ונותן על זה ב' ביאורים. א) שדמות מורה על ציור גנוז, כי דמות הוא מלשון דום ודממה, ולפי שפני אדם, הוא קו האמצעי, (כמ"ש לפנינו באות שפ"ד) הממעט את הג"ר של החכמה, ע"י המסך דחירק שבו (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) ע"כ הוא ציור גנוז, שהג"ר נגנזו בו. וז"ש, **דמות**, מה שהכתוב מכפיל לומר, דמות, הוא, מפני שמורה על **ההוא דיוקנא לעילא**, דהיינו על הקו האמצעי, **לאצטיירא בציורא גניזא**, שהוא מצטייר בציור גנוז, שהג"ר דחכמה גנוזים על ידו, **כי פנים קליטין בקולפין דקיקין**, כי אין אור הפנים נקלט על ידי קו האמצעי אלא ע"י הכאות דקות, דהיינו ע"י מסך דחירק המכה בקו שמאל וממעט הג"ר דחכמה (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) ולפיכך נקרא דמות, מפני שהג"ר דחכמה דוממות בו. ומשום שהמסך דחירק כולל בתוכו

דאדם, ס נציץ נציצו דההוא נציצא מלהטא דלגו דחשמל פנימאה, דטמיר וגניז. הוי ולא הוי.

שפב) אור נציץ, אשא להיט, מלהטא בשלהובי דנורא. רוחא מנצצא אחיד · בגווני. קולפא בסוטרא, גו כלילא חדא. אחיד לעילא, אחיד לתתא, גווני אחידו לכמה סטרין.

שפג) גוון אור גניז, אחיד נהיר ונציץ בנציצו, והאי אור אחיד ותפיס ואעיל לגביה נהירו דאשא מלהטא, ושלהובי נורא, אלין תרין לא כ מתישבן כחדא. ומגו מרגלא דלא אתגלייא כלל, נפקא רוחא דבוסמא, כלילא בתריסר בוסמין עילאין, ומגו ההוא סליקו דאינון תרין דלא מתישבן כחדא, אחיד בהו ההוא רוחא, ומתישבן בדוכתיהו.

שפד) וכדין, אצטבע ההוא רוחא, מגו ההוא נהירו דאור גניז, ונהירו

חלופי גרסאות

ס ה"ג הסלם נ"א דנציץ (בכל הדפוסים). · נ"א בגווני (דפוסים ראשונים). כ נ"א כתבו בכל הדף במקום מתישבן מתיאשן (דפוסים ראשונים).

מאמר הסולם ורגליהם רגל ישרה

ב' מלכויות, מלכות דמפתחא, ומלכות דמנעולא, ע"כ מדייק לומר בקולפין דקיקין, דהיינו ע"י המסך דמפתחא, שהכאותיו דקות, ואינן ממעטות רק הג"ר דחכמה, ומשאירות את הו"ק דחכמה. מה שאין כן ההכאות של המסך דמנעולא, הן הכאות קשות, ודוחות גם הו"ק דחכמה (עי' בפלפה"ס אות ל"ח).

וביאור ב). אומר, דמות אנפין, שע"כ אומר הכתוב, דמות פניהם, משום דלגו ציורא דיוקנא דאדם נציץ נציצו, שבפנימיות ציור צורת אדם, שהוא קו אמצעי, מתנוצץ ניצוץ, דהיינו מלכות דמנעולא, שבסוד המסך דחירק שבו כנ"ל, דההוא נציצא מלהטא דלגו דחשמל פנימאה, דטמיר וגניז, שהוא נסתר וטמון גם בפנימיות ההשמל הפנימי. אבל הוא גנוז רק בשביל הצדיקים, אבל לרשעים הבאים למשוך החכמה ממעלה למטה הוא מתגלה. וז"ש הוי ולא הוי, שהוא נמצא ואינו נמצא, כי לרשעים הוא נמצא, וכל האור מסתלק בסבתו. ולצדיקים הוא גנוז ואינו נמצא, ורק המלכות דמפתחא משמשת בשבילם, שה"ס קולפין דקיקין, וע"כ יש להם ו"ק דחכמה, כנ"ל.

שפב) אור נציץ אשא וכו': ומפרש ג' הקוין המאוחדים ע"י קו האמצעי, שהוא פני אדם. אור נוצץ, היינו בקו ימין. אש לוהטת ומלהטת בשלהבת אש. היינו בקו שמאל, שבו

(דפו"י דף ל"ט ט"א)

שורפים דינים מרובים. רוח מנוצץ אחוז בגוונים, היינו קו האמצעי שהוא כלול מגוון ימין ומגוון שמאל, הוא מכה בצד השמאל, ע"י המסך דחירק שבו כנ"ל, להביאו לכלל אחד, כלומר כדי ליחד הימין עם השמאל לכלל אחד. הוא, אחוז למעלה, בין חסד וגבורה. אחוז למטה, בין נצח והוד. גווניו אחוזים לכמה צדדים, דהיינו לשתה קצוות. כי הקו האמצעי כולל ו"ק.

שפג) גוון אור גנוז וכו': ומפרש את ג' הקוין ביתר ביאור. גוון אור גנוז (ל"ג אחיד) מאיר ומנוצץ בהתנוצצות. שהוא קו ימין. והאור הזה אחוז ותופש ומביא אליו אור של אש לוהטת ושלהביות אש, שהן קו השמאל. אלו השנים, הימין והשמאל, אינם מתישבים יחד, כי יש ביניהם מחלוקת, (כמ"ש בפלפה"ס אות ל'). ומתוך מרגלא שאינה מתגלית כלל, דהיינו ממסך דמנעולא, שהיא פעולה א' של קו האמצעי (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח). יוצא רוח של בשמים, שהוא קו האמצעי, הכלול בי"ב מיני בשמים עליונים, שה"ס י"ב בחינות של ג' קוין ומלכות הכלולים זה בזה, ומתוך אותו המצב של אלו שני הקוין שאינם מתיישבים יחד, אוחז בהם הרוח ההוא, דהיינו קו האמצעי זמתישבים על ידו במקומם.

שפד) וכדין אצטבע ההוא וכו': ואז, אחר שהרוח הכריע וכלל ב' הקוין זה בזה,

נצטבע

דאשא מלהטא, ואתישבן וקיימא ביה, כדין אצטיירו ביה, ציורא דפני אדם, דכליל כל דיוקנין, והאי איהו גוון דכליל כל גוונין. אנפין דכליל כל אנפין.

שפה) וכד אינון מתתקנן כדקא יאות, לגו כרסייא, כלהו בדיוקנא חדא דאדם. ורזא דא, כד מסתכלין לסטר מזרח, כלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא ל דאדם.

שפו) וכד מסתכלין לסטר דרום, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דאריה, דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא. וכד מסתכלין לסטר צפון, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דשור, דתמן איהו נגיחו דדינא תקיפא.

שפז) מ וכד מסתכלין לסטר מערב, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, בדיוקנא דנשר. נ כד"א, פ) דרך הנשר בשמים. בגין דתמן צ) נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ואורח דנשר, לאתדבקא תדיר בשמים, דתמן איהו ס תיאובתיה לאסתלקא ולאתדבקא. ובג"כ איהו לסטר מערב.

שפח) ובגין דכל אנפין משתנין, כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלאן ביה, כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא, לארבעתם. פני אדם ופני אריה ע לארבעתם פני שור פ לארבעתן ופני נשר לארבעתן.

מסורת הזהר

פ) (משלי ל) לעיל אות כד. צ) (דברים לב) יתרו רעט.

חלופי גרסאות

ל נ"א מוסיף דא דאדם (קראקא). מ נ"א ל"ג יכד (קראקא). נ נ"א ל"ג כד"א דרך הנשר בשמים (דפוסים ראשונים). ס נ"א חביבתיה (מונקאטש בסוגריים). ע נ"א ל"ג לארבעתם (דפוסים ראשונים). פ נ"א ל"ג לארבעתן (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

נצטבע איתו הרוח, מתוך אותו אור גנוז, שהוא קו ימין, והאור של אש לוהטת, שהוא קו שמאל, ששניהם נתישבו בו, ונמצאים בו. אז נצטייר בו, ברוח, שהוא קו אמצעי, ציור של פני אדם, הכלול כל הצורות. וזה הוא גוון הכלול כל הגוונים, כי קו אמצעי כלול מב' הקוין שהם גוון לבן וגוון אדום. והוא עצמו הוא קו ירוק, פנים הכוללים כל הפנים, כי פני אדם כולל בתוכו פני אריה ופני שור, שהן ימין ושמאל. וכן כולל את פני נשר, שהיא המלכות המתדבקת בו.

שפה) **וכד אינון מתתקנן** וכו': וכשהם, דהיינו ד' הפנים של החיות, מתתקנים כראוי אל הכסא, שהוא המלכות, דהיינו כשהמלכות שורה על ד' החיות שהן המרכבה שלה. שאז נקראת **ה'** (כנ"ל בראשית אות ל"ח ע"ש) **הם כולם בצורה אחת של אדם.** וזה ס"ד, כשד' החיות **מסתכלות לצד מזרח**, ששם קו האמצעי, **הן כולן בצורה אחת של אדם**, משום ששם, **ממזרח, הוא תוקף הסוד של פני אדם**

(דפו"י דף ל"ט ט"א)

ורביעהם רגל ישרה

פירוש, כשהכסא, שהוא נקידה האמצעית שורה על ד' החיות, אז הן מסתכלות לצד מזרח, ויש לכולן פני אדם (כנ"ל בראשית אות ל"ח).

שפו) **וכד מסתכלין לסטר** וכו': וכשד' החיות מסתכלות לצד דרום, שהוא קו ימין, כל ד' הפנים של החיות הם בצורה אחת, **בצורת אריה, ששם הוא כח ותוקף הכל.** כי הכל תלוי באור החסד שהוא מקו ימין. וכשד' החיות **מסתכלות לצד צפון**, שהוא קו שמאל, **כל ד' הפנים** של החיות **הם בצורה אחת, בצורת השור, ששם היא נגיחת הדין הקשה.**

שפח) **וכד מסתכלין לסטר** וכו': וכשד' החיות **מסתכלות לצד מערב**, שהיא מלכות, **כל ד' הפנים הם בצורה אחת, בצורת הנשר. כמו שאתה אומר דרך הנשר בשמים. משום ששם, נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ודרך הנשר** שהוא מלכות, **להתדבק תמיד בשמים**, שהוא ז"א. **ששם היא תשוקתו לעלות ולהתדבק. ומשום זה הוא לצד מערב.**

שפח) **ובגין דכל אנפין** וכו': **ומשום שכל פנים**

שפט) האי כד מתתקנן בכרסייא, *) כמא דכרסייא צ פני למיזל, הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו, כפום ההוא סטרא דאזל, כדכתיב ק) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

שצ) וכד לא אזלין ולא מתתקנין ק גו כרסייא, כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקניה דאתחזי ליה. ועכ"ד, כל חד וחד אתדבק בדיוקנא דחבריה, וכלהו אתחזיין דיוקנייהו ר מתדבקו דא בדא, ודא כליל בדא, כל חד ש כליל בחבריה, וחבריה ביה.

שצא) סטרא חד אומר קדוש, וסטרא חד אומר קדוש, ת וסטרא חד אומר קדוש, וסטרא אוחרא אומר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו.

שצב) וידי אדם מתחת כנפיהם, האי לקבלא א מאריהון דתיובתא לגבייהו, ב דהא ימינא דקב"ה, פרישא ג לקבלא כל אינון דתייבין לגביה. מתחת כנפיהם, אמאי, בגין צניעו, ד דהא מאריהון דתיובתא צניעו אצטריך, דלא למנדע בהו אחרא, כמד"א ה) כסוי חטאה.

שצג) רזא דא, דלא סלקין ידייהו לעילא, כמא דבני נשא דידייהו סלקין לעילא על רישייהו, והני לאו הכי, דהא מתחות גדפייהו לא נפקי לבר, דהא

מסורת הזהר — חלופי גרסאות

ק) (יחזקאל א) ב"ב סט. ר) (תהלים לב) נח רנו.

צ נ"א בעי (הגהות כת"י). ק נ"א גבי (דפוסים ראשונים). ר נ"א מתדבקן (דפוסים ראשונים). ש נוסח אחר לא גרסינן כליל (ירושלם). ת וסטרא חד אומר קדוש במרובעים (בדפוס מונקאטש). א נ"א מראיהון (ווינציא). ב נ"א ידא דקב"ה פרישא לאינון (קראקא). ג נ"א על ול"ג לקבלא כל (ווינציא). ד נ"א דהאי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — ורגליהם רגל ישרה

פנים ופנים משתנים לפי המקום של אותו הצד שמסתכלים בו, ע"כ כתוב בכולם, בכל צורה וצורה, לארבעתם, פני אדם ופני אריה לארבעתם, פני שור לארבעתן, ופני נשר לארבעתן.

שפט) **האי כד מתתקנן** וכו': אלו, ד' החיות, כשהן מתתקנות בכסא, שהוא המלכות כמו שהכסא פונה ללכת, אם למזרח או למערב, וכו', כך הן, החיות, מראות צורתן כפי איתו הצד שהכסא הולך, כמ"ש, אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

שצ) **וכד לא אזלין** וכו': וכשאינן הולכות, ואינן מתתקנות בכסא שהוא נקודה האמצעית הרוכבת עליהן, או כל אחד ואחד נפרד בצורתו הראויה לו. אבל כשהן מתתקנות בכסא, כל אחד מראה צורתה לפי אותו הצד שהכסא הולך כנ"ל. ועם כל זה, כל אחת ואחת מתדבקת בצורת חברתה, וכולן, נראות צורותיהן מתדבקות זו בזו, וזו כלולה בזו, כל אחת כלולה בחברתה, וחברתה בה.

(עי' דף ל"ט ט"א *) ט"ב)

שצא) **סטרא חד אומר** וכו': צד אחד, מד' החיות, אומר קדוש, וצד אחד אומר קדוש, וצד אחד אומר קדוש. שהן ג' צדדים, דרום צפון מזרח, דהיינו ג' קוין. וצד האחר, דהיינו צד מערב, שהוא מלכות, אומר, ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו.

שצב) **וידי אדם מתחת כנפיהם**: זה הוא, כדי לקבל אליהם בעלי תשובה. כי יד ימינו של הקב"ה פרושה, לקבל כל אלו החוזרים אליו בתשובה. שואל. **מתחת כנפיהם** למה. ומשיב, הוא משום צניעות. כי בעלי תשובה צריכים צניעות, שלא ידע בהם אחר. כמש"א, כסוי חטאה.

שצג) **רזא דא דלא** וכו': מ"ש, וידי אדם תחת כנפיהם, הוא סוד, שאינן מגביהות ידיהן למעלה, כמו בני אדם, שמגביהים ידיהם למעלה על ראשם. ואלו, החיות, אינן כן, כי ידיהן אינן יוצאות לחוץ מתחת כנפיהן, כי

כנפיהן

גדפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא. כמא דאמר ש) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. דאתפרשן כד לא מתתקנן גו כורסייא כדקא אמרן. ואלין ידין לא אתחזיין כלל ה לסלקא לעילא, מגו דאתגליין, וע"ד מתחת כנפיהם כתיב.

שצד) וכד אלין נטלין, גדפייהו מתחברן כחדא, למהוי בארח מישר, לנטלא דא עם דא כחדא, בשַׁעֲתָא חדא, בזִמְנָא חדא, וכלהו כחדא סלקין לכרסייא לעילא.

מסורת הזהר

ש) (יחזקאל א) לעיל אות קנג.

חלופי גרסאות

ה ה"ג הסלם נ"א לאעלא סטרא (כל הדפוסים) ונ"א לאעלא סתרא (קראקא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

כנפיהן ופניהן פרודות למעלה. כמ"ש, ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. כי בשעה שאינן מתתקנות תוך הכסא, צורותיהן נפרדות זו מזו, כמו שאמרנו (באות ש"צ) וידים אלו אינן ראויות כלל לעלות למעלה, משום שהן נגלות. וע"כ מתחת כנפיהם, כתוב.

פירוש. כי נתבאר לעיל (באות שפ"ט וש"צ) שיש ב' זמנים בד' החיות, א) כשאינן מתתקנות במלכות, דהיינו שהנקודה האמצעית אינה רוכבת עליהם, שאז כל או"א פרודה מחברתה, כי הימין והשמאל אינם מתחברים זה בזה. שהוא מטעם שכל זמן שהקו האמצעי אינו ממעט הג"ר דשמאל אין השמאל רוצה להכלל יחד עם הימין. ב) כשד' החיות מתתקנות במלכות, דהיינו שהנקודה האמצעית רוכבת עליהם, שאז הן מתתקנות בקו האמצעי שלה, והג"ר דחכמה מתמעטות, ואז מתדבקים ימין ושמאל זה בזה בד' החיות כמו במלכות. וכן אומר לעיל (בז"ח בראשית אות ל"ח) אינון ארבע של המרכבה, וחדא נקודה דקיימא עלייהו אינון ה' וכו' וריזא דה' דא דלת הוה וכו'. הרי שיש זמן שהמלכות שורה על המרכבה, ויש זמן שאינה שורה ע"ש. וזסו"ה, ופניהם וכנפיהם פרודות, שזה נאמר על אותו הזמן, שהמלכות אינה רוכבת על המרכבה, שאז הג"ר דחכמה מגולה בקו שמאל, ואין השמאל מתיחד עם הימין, וע"כ ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה דהיינו בראשי החיות, אבל למטה בו"ק, יש יחוד בין ימין ושמאל תמיד.

וז"ש, ריזא דא, סוד זה של הכתוב, וידי אדם מתחת כנפיהם, הוא, דלא סלקין ידייהו לעילא, כמא דכתי נשא וכו'. כי ידי אדם פירושו שימין ושמאל מאוחדים זה בזה, כי אדם הוא קו האמצעי המיחדם. וז"ס שהן מכוסות בכנפים, דהיינו שהכנפים מכסות ומעלימות הג"ר דחכמה שביד שמאל, כדי שתתיחד עם הימין. וע"כ אינן יכולות להעלות ידיהן למעלה לראש, ששם מגולות הג"ר דשמאל בשעה שאינן מתוקנות במלכות, כנ"ל. ואין שם יחוד דימין ושמאל. וז"ש, והני לאו הכי, דהא מתחות גדפייהו לא נפקי לבר, כיון שהן ידי אדם. שפירושו המתוקנות בקו האמצעי, המכונה אדם, אינן יכולות לצאת חוץ מן הכנפים, המכסות על הג"ר דחכמה דשמאל, כדי שהשמאל והימין יתיחדו זה בזה. דהא גדפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא כמא דאמר ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה, כי למעלה בראשי החיות ששם שולטים הג"ר דחכמה דשמאל בזמן שאינן מתוקנות במלכות, נמצאים הקוין דימין ושמאל שבפניהם ושבכנפיהם, שהן פרידות, וז"ש, דאתפרשן, שהן נפרדות, כד לא מתתקנן גו כרסיא, דהיינו כשהכסא שהוא המלכות אינה רוכבת עליהם. שאז אין חיבור בין ימין ושמאל. כנ"ל. וז"ש, ואלין ידין לא אתחזיין כלל לסלקא לעילא מגו דאתגליין, שאלו ידי האדם אינן ראויות לעלות למעלה לראשי החיות, משום שהג"ר דחכמה מגולה שם, ואלו הידים הן ידי אדם, שימין ושמאל מחוברות. והג"ר דחכמה מכוסה ונעלם בהם. אמנם בזמן שהחיות מתוקנות במלכות, גם בראשיהן מכוסות הג"ר דחכמה עם כנפים ואינן פרודות. כמ"ש להלן.

שצד) וכד אלין נטלין וכו': וכשאלו החיות נוסעות, לעלות אל המלכות כנפיהם מתחברות יחד, גם בראשיהן, להיות באורח מישר, דהיינו בקו האמצעי, שהוא ביושר, שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, אלא ביושר, הכולל שניהם כאחד. לנסוע זו עם זו, דהיינו ימין עם שמאל, כאחד, בשעה אחת, בזמן אחד, וכולן יחד עולות אל הכסא למעלה.

ואינן

(זהר"י דף ל"ט ט"ב)

שצה) ואינון דלא ידעי לאן אתר ג אזלין ולא חמאן ולא מסתכלין, ד זעאן, ומההוא זיעא דלהון כד אינון נטלין, וסלקין לכורסייא קדישא, אתעביד מההוא זיעא נהר דינור, נגיד ונפיק.

שצו) וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו. טפין מנטפין מד' גווני אשין. אשא חוורא, מנטפא אשא סומקא, אשא ירוקא. אשא סומקא, מנטפא אשא אוכמא, אשא ירוקא. אשא ירוקא מנטפא אשא סומקא, אשא חוורא. אשא אוכמא, ה מנטפא ההוא אשא סומקא.

שצז) חיוורא תניינא, לאו איהו ו ההוא חיוורא קדמאה. וההיא אשא

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג אזלין (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג מן זעאן עד מההוא זיעא נהר (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג מנטפא (דפוסים ראשונים). ו נ"א איהו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

שצה) **ואינון דלא ידעי וכו'**: ואלו, החיות, שאינן יודעות לאיזה מקום שהולכות, כלומר שאין קו האמצעי מיחד הימין והשמאל שבהם ללכת בדרך יושר, כנ"ל, שמשום זה, אינן רואות ואינן מסתכלות. כי בהתגבר השמאל על הימין, נעשה חשך ואינן מסתכלות. ובהתגבר הימין על השמאל, ונתבטלת הארת החכמה ואינן רואות. כי ראיה היא חכמה. הן מזיעות, כלומר שמכל צד שהן פונות, מוציאות משם טפות של דינים, המכוונות טפות אש, ודומות כמו זיעה של אש. ומאותה זיעה שלהן, כשהן נוסעות אחר כך, ועולות לכסא הקדוש, להתיחד בקו האמצעי, נעשה אז מאותה זיעה, נהר דינור הנמשך והיוצא.

שצו) **וההוא זיעא כנטילו וכו'**: והזיעה ההיא, היא כפי הנסיעה שהן נוסעות. כלומר, לכל קו שהן באות, מוציאות משם טפות דין. טפות נוטפות מד' צבעי האש. שהן לבן, שהוא קו ימין. אדום, שהוא קו שמאל. ירוק, שהוא קו האמצעי. שחור שהוא מלכות. האש הלבנה, שהיא קו ימין, שבחיות, כשהיא באה לקו שמאל, מנטפת אש אדומה, שהיא הדינין שבשמאל. וכשבאה לקו האמצעי, מנטפת אש ירוקה, שהיא הדינים שבקו האמצעי. האש האדומה, שהיא קו שמאל שבחיות, כשהיא באה למלכות, מנטפת אש שחורה, שהיא הדינים שבמלכות. וכשבאה לקו האמצעי, מנטפת אש ירוקה, שהיא הדינים שבקו האמצעי. האש הירוקה, שהיא קו האמצעי שבחיות, כשבאה לקו שמאל, מנטפת אש אדומה, שהיא הדינין דשמאל. וכשבאה לקו ימין, מנטפת אש לבנה, שהיא הדינין שבקו ימין. האש השחורה, שהיא

(תשי"ד דף ל"ס ס"ב)

המלכות שבחיות, כשבאה לקו שמאל, מנטפת אותה אש אדומה. שהיא הדינין דשמאל.

שצז) **חוורא תניינא לאו וכו'**: הלבן השני אינו כאותו הלבן הראשון. ואותה האש השחורה אינה כאש השחורה הראשונה. וכן כל הצבעים, אין אלו כאלו, הראשון והשני והשלישי וכן כולם, אין אחד דומה לחבירו.

פירוש. ד' צבעי האש, הם ד' מיני דינים, כי אש לבנה, היא הדינים שבקו ימין, שהם מעלים המלכות לבינה. ואש אדומה היא הדינים שבקו שמאל, שהם הדינים דחסרון חסדים וחשך וכו' הנמשכים משמאל כשהיא בלי ימין. ואש ירוקה, היא הדינים שבקו האמצעי, שהם המסך דחירק, שממעט עמו הג"ר דשמאל. ואש שחורה היא הדינים שבמלכות, שהן של הצמצום והמסך שבה. וכשג' הקוין מתיחדים ע"י קו האמצעי, נעשים כולם אחד, וכל הדינים שבהם מתהפכים לרחמים, להיותם כמו ד' גלגלים אשר כל השלמות של המוחין מתגלגלים צליהם, ומתגלים על ידיהם. כי לולא הדינים דקו ימין, שה"ס הקטנות שנעשתה בבינה מחמת עלית המלכות לבינה, לא היתה יוצאה החכמה בשמאל, ולולא הדינים שבשמאל, לא היה מתעורר קו האמצעי ליחד השמאל והימין זה בזה, שמכאן נמשכים המוחין דפנים בפנים. ולולא המסך דחירק שבקו האמצעי, לא היה השמאל מתיחד עם הימין, לעולם. הרי שלולא הדינים ההם לא היו מציאות למוחין הגדולים שיתגלו, וא"כ הם רחמים ולא דין (כמ"ש באורך בזהר בלק אות תל"ו) אמנם כל זה הוא בכח הקו האמצעי המיחד הימין והשמאל

בדרך

אוכמא, לאו איהי ההיא אשא · אוכמא קדמאה. וכן כל גוונין, לאו אלין כאלין. קדמאה, ותניינא, ותליתאה. וכן כלהו.

שצח) בשעתא כ דנטפין אלין אשין, ואתכלילו לאתחברא כחדא, סלקין שלהובין מלהטן, ובטשי דא בדא, ומההוא בטישו דבטשו כחדא, אתעבידו כל אינון מלאכי חבלה, דטרדי חייביא בגיהנם. מאינין שלהובין אתעביד ל נורא דגיהנם לתתא, דאינון שליחן דחבלה, אתמנון באינון שלהובין, לאוקדא חייביא תמן, דרזא דילהון תמן. דכתיב, ת) מהאש יצאו והאש תאכלם.

מאמר אשר יהיה שמה הרוח ללכת שמה ילכו

שצט) כד נטלין, כלהון נטלין לקביל אנפוי, דההוא דאתמנא להוא סטרא. כד רוחא איתער למיהך לסטרא דמזרח, בטיש ההוא רוחא לגבי אנפין

מסורת הזהר

ת) (יחזקאל טו) וירא רמד ז"ח בראשית רעז.

חלופי גרסאות

כ נ"א קדמאה אוכמא (דפוסים ראשונים). ל נ"א ל"ג נורא (קראקא) ונ"א גיהנם ול"ג נורא דגיהנם (ווינציא).

הסולם

מאמר ורגליהם רגל ישרה

בדרך היושר שלא לנטות לא לימין ולא לשמאל. כנ"ל.

אבל כל עוד שקו האמצעי לא גמר את היחוד דימין ושמאל, אשר אז המדרגה עודה מתנועעת. פעם לימין ופעם לשמאל ופעם לקו האמצעי, נמצא שהדינים אינם נמתקים כלל. כי עוד לא נתגלו על ידיהם שום מוחין, וע"כ רק הדינים שבג' קוין והמלכות, שולטים. באפן שבכל מקום שהמדרגה באה היא מעוררת הדינים אשר שם שיפעלו. וזה שאומר (באות שצ"ו) וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו, דהיינו כאותו הצד שבא לשם מגלה שם הדינים, טפין מנטפין וכו' שהולך וחושב את הדינים המתעוררים מכל צד.

ויש לשאול, סוף סוף אין יותר מד' מיני דינים מג' קוין ומלכות, כנ"ל, א"כ מה מוסיף לנו אם כל קו מתנועע לימין או לשמאל או לאמצע, הלא הצבעים אינם מתרבים משום זה. וז"ש, חוורא תניינא דהיינו האש הירוקה שהיא קו שמאל בשעה שבא לקו ימין מגלה את האש הלבנה שבו, כנ"ל. והאש הלבנה הזו שמתגלה ע"י תנועת קו האמצעי לימין נבחנת לאשא תניינא, הנוספת על קו הימין. ואומר, לאו איהו ההוא חוורא קדמאה, שאין אש הלבנה השניה דומה לאש הלבנה שהיא קו ימין

(דפו"י דף ל"ט ט"ב)

גופו. והוא מפני שהיא מתערבת עם הדינין דקו האמצעי שעוררה אותה. ומשתנה המזג שבה. וכן כל גוונין, לאו אלין כאלין, קדמאה, דהיינו המתעורר ע"י קו ימין שהוא אש לבנה. ותניינא, דהיינו המתעורר ע"י קו שמאל, שהוא אש אדומה. ותליתאה, דהיינו המתעורר ע"י קו האמצעי, שהוא אש ירוקה וכן כלהו, אין זה דומה לזה, כי גם הדינים של המעורר עצמו מתוספים על הדינים של אותו הצד שנתעוררו.

שצח) בשעתא דנטפין אלין וכו': בשעה שהאשים האלו דהיינו הדינים הנ"ל, נוטפות, ונכללות להתחבר יחד, עולות שלהבות מלהטות ומכות זו בזו. ומאותה ההכאה שהן מכות ביחד, נעשו כל מלאכי חבלה האלו, המענישים הרשעים בגיהנם. ומהשלהבות האלו נעשתה האש של הגיהנם למטה, שהן, מלאכי החבלה, שנתמנו בשלהבות האלו לשרוף שם הרשעים, שסודם שם. שכתוב עליהם, מהאש יצאו והאש תאכלם.

מאמר אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו

שצט) כד נטלין, כלהון וכו': כשנוסעות. כולן נוסעות לעבר פניו של אותו שנתמנה לאותו

דההוא דקיימא להההוא סטרא, ואיהו נטיל בקדמיתא, וכלהו עמיה כחדא, דכתיב א) ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

ת) האי רוח, איהו רוח ממללא. רוח דכליל כל רוחין בגויה. רוח טמיר וגניז בגווייהו. רוח דא, איהו רוח דכליל ברזא דלתתא, לקבל תלת קידושין דאתקדש בהון כחדא. ואינון קדוש קדוש קדוש, מ לקבל תלת זימנין רוח דכתיב הכא. נ אל אשר יהיה שמה הרוח, חד. ס על אשר יהיה שם הרוח, תרי. שמה הרוח ללכת, תלת. בגין, דרוח דא כליל מתלת רוחין, רזא דחיות הקדש עילאין, דאינון רזא דתלת קדושאן, דנחתא מההוא קדש עילאה, רוח סתימא, דכל קדושאן מניה תליין.

מאמר ודמות החיות מראיהם וגו׳

תא) *) ב) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות וגו׳. ודמות, דיוקנא דמתלבשן בחד מנייהו, דאתלבש בנורא. ואיהו לא חזא, אלא דיוקנא חיזו שמשי דגחלי דנורא.

תב) גחלי אש, ע אלין אינון דאיקרון מראיהם, חיזו דחיון, דבהו אסתכלן

מסורת הזהר

א) (שם א) לעיל אות שפט. ב) (שם) ויקהל תיג צו עה ת״ז בהקדמה ד׳ ד. תק״ח ד׳ צד ט״ג.

חלופי גרסאות

מ נ״א לקבל תלת רוח תלת זימנין (דפוסים ראשונים). נ נ״א אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו הא חד שמה הרוח ללכת תרי כי רוח החיה תלת (ווינציא) נ״א אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת תרי כי רוח החיות תלת (קראקא). ס מן על עד תלת הוא בדפוס מונקאטש במרובעים. ע נ״א ל״ג אלין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ודמות החיות מראיהם וגו׳

לאותו הצד. ומפרש. כשהרוח, שמלמעלה, נתעורר ללכת לצד מזרח, מכה אותו הרוח בפנים ההוא של אותה החיה העומדת לאותו הצד, במזרח, והיא נוסעת תחילה, וכולן, כל שאר החיות נוסעות עמה ביחד. שכתוב, ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו.

ת) **האי רוח איהו וכו׳: רוח זה הוא רוח המדבר**, שהוא ז״א, **רוח הכולל כל הרוחות בתוכו, רוח נסתר** וגנוז **בתוכן** של החיות. רוח זה, הוא הרוח הכלול בסוד החיות שלמטה, **כנגד ג׳ קדושות שנתקדש בהן יחד.** שה״ס ג׳ קוין. והן, קדוש קדוש קדוש, כנגד ג׳ פעמים **רוח שכתוב כאן. אל אשר יהיה שמה הרוח, א׳, על אשר יהיה שם הרוח, ב׳. שמה הרוח, ללכת, ג׳.** משום שרוח זה כלול מג׳ רוחות, דהיינו מג׳ קוין, סוד חיות הקודש העליונות שה״ס חג״ת דז״א, שה״ס ג׳ קדושות היורדות מהקדש העליון הרוח הסתום, שהוא אבא עלאה, שכל הקדושות תלויות ממנו.

(דפו״י דף ל״ט ט״ב *) ט״ג)

תא) **ודמות החיות מראיהם** וכו׳: ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. **ודמות**, ולא כתוב ודמויות החיות, בלשון רבים. הוא מפני שהיא צורה אחת מהחיות, שבה מתלבשות כולן. דהיינו צורת השמאל שבהן, שצורה זו נתלבשה באש. והוא, יחזקאל, לא ראה את הדמות עצמה אלא צורת המראה של המשרתים אותה, דהיינו, גחלי אש. פירוש, שצורות כל החיות. שה״ס ג׳ קוין, נתלבשו בצורת השמאל שבהן, שהיא פני שור, דהיינו לגלות החכמה שבקו שמאל. וצורה זו נתלבשה בגחלי אש, שה״ס הדינים המופיעים יחד עם גילוי החכמה. ויחזקאל ראה רק את גחלי האש.

תב) **גחלי אש אלין** וכו׳: גחלי אש, אלו הם הנקראים מראיהם, דהייני המראה של החיות, שמסתכלים בהן לראות במראה. וכמו מראה שרואים בה כל הגוונים, כך השרפים, שהם

למיחמי בחיזו. פ כמראה דאחזי כל גווניו, הכי שרפים, אינון כמראה לאחזאה בהון דיוקנין דחיזו. בגין דכולא אתלבש דא בדא, ודא מראה דדא.

תג) אבל ודמות החיות, לא אמר דיוקנא דילהון, ולא איצטריך, דהא בקדמיתא קאמר כל דיוקנין צ דילהון. והכא אמר מאינון דמות דלהון דאינון מראות דילהון.

תד) כגחלי אש, מאן גחלי אש. אלין שרפים. מראיהם, אינון אופנים, דבהון אתלבשן, לאחזאה דיוקנין, וחיזו דילהון.

תה) נציצו דילהון, באינון דאיקרון לפידים. ומאן אינון חשמלים תתאין, דנפקי מההוא חשמל תתאה. רזא דא, כרזא עילאה לעילא, בההוא חשמל פנימאה, בגין דכלא גוונא חדא, מתתא ועילא. עד הכא רזא דחשמל, בגוונין דלא אתחזון, אלא בחיזו. ק חיזו לגו מן חיזו, חיזו דא לגו מן דא. כמא דכתיב, ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה.

חלופי גרסאות

פ ג"א דמראה (דפוסים ראשונים). צ ג"א ל"ג מן דלהון עד דלהון. (דפוסים ראשונים). ק ג"א מוסיף אל חיזו (קראקא).

הסולם

מאמר ודמות החיות מראיהם וגו'

שהם גחלי אש, הם כמראה לראות בהן המראות של החיות. משום שהכל מתלבש זה בזה, וזו היא המראה של זו.

פירוש. החכמה הנגלית בקו שמאל של החיות, בפני שור, אינה נגלית אלא ביחד עם דינים ועונשים על הרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט ע"ש) ואלו הדינים נקראים גחלי אש ושרפים. ונבחנים כמשרתים לקו השמאל, מפני שבלי הדינים הללו אין החכמה שבשמאל מתגלית, וז"ש, **גחלי אש אלין אינון דאקרון מראיהם**, שעליהם נאמר ודמות החיות **מראיהם**. כי הם חיזו דחיון, שהם המראה של החיות, **דבהו אסתכלן למיחמי בחיזו**, כי בהם, בדינים האלו, מסתכלים לראות במראה, שה"ס החכמה הנקראת, מראה, כי כשרואים הדינים האלו, רואים ג"כ החכמה דשמאל הנקראת מראה. **כמראה** וכו' **הכי שרפים אינון כמראה, לאחזאה בהון דיוקנין דחיזו**. כי הדינים הנקראים שרפים הם כמראה, כי אין הצורות של החיות מתלבשות בצורת השמאל לגלות חכמה, אלא על ידי הדינים האלו הנקראים שרפים. כנ"ל בדבור הסמוך. ע"כ נבחן, אשר החיות שה"ס ג' הקוין מתלבשים בצורת השמאל, דהיינו לגלות החכמה שבשמאל. והחכמה שבשמאל מתלבשת בגחלי אש. וז"ש, **בגין דכולא אתלבש דא בדא, ודא מראה דדא.**

(דפו"י דף ל"ט ט"ג)

כלומר, כשרואים גחלי האש, רואים בתוכה החכמה, וג' קוין של החיות בתוך החכמה. ונמצא שגחלי האש הם המראה של החכמה. והחכמה היא המראה של החיות. מפני שמלובשים זה בזה.

תג) **אבל ודמות החיות** וכו': אבל ודמות החיות, לא אמר הצורות שלהן, ואינו צריך לומר שהן אריה, שור, נשר, אדם, כי כבר אמר בתחילה כל הצורות שלהן. וכאן אמר רק הדמות שלהן, שהיא המראות שלהם.

תד) **כגחלי אש מאן** וכו': כגחלי אש. שואל מי הם גחלי אש. ומשיב, אלו הם השרפים. **מראיהם**, הם האופנים, שהשרפים מתלבשים בהם להראות צורות החיות. דהיינו ג' קוין שבהן, **והמראה** שלהן, שהיא החכמה שמתגלה על ידיהן בקו שמאל, הנקראת מראה.

תה) **נציצו דלהון באינון** וכו': **ההתנוצצות** שלהם, של השרפים והאופנים, היא באלו המלאכים הנקראים **לפידים**, ומי הם. **הם החשמלים התחתונים היוצאים מהחשמל התחתון** המסבב את החיות, דהיינו שהם יוצאים מזוג רגלי החיות עם החשמל המקיף אותם (כנ"ל אות שס"ה) סוד זה של החשמל התחתון, הוא כסוד העליון למעלה באות: חשמל הפנימי, דהיינו החשמל שממראה מתניו ולמעלה

שכמראה

תו) היא מתהלכת בין החיות, דאתייהיבת בין תרין סטרין, ואתחקקת תמן בגלופא ודיוקנהא. דכתיב ג **שימני כחותם על לבך וגו'. ומגו דהאי אבן טבא מרגליתא, אזלא בין תרין סטרין, אית לה נהירו לאנהרא, ולסלקא נהורא, על כל שאר אבנין מנצצן.**

מאמר ונוגה לאש

תז) ונוגה לאש, האי נוגה איהו מסטרא דימינא, ואתכליל בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואשא מלהטא מנצצא. מההוא נוגה נהיר ההוא אבנא, ואתייהיב בה חיזו, לאסתכלא בשופרהא.

תח) והאי נוגה איהו נציצו דנציצן כאשא, ונהיר סומקא דיליה. ומגו דא, בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא, איהי שפירא בחיזו.

תט) בתרין גוונין. אתחזייא האי אבנא ואצטבע, בגין דאיהו גוון חשוך בקדמיתא, כיון דאתתקנת לקבלא נהורא, אתער נהירו מסטרא דימינא, ואתנהירת בחוורו. כיון דאנהירת בחוורו כאבנא בדוחלא, עד כען לית לה חיזו בשפירו לאסתכלא, עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה, דסומקא,

מסורת הזהר

ג) (שה"ש ח) ויהי תשל.

חלופי גרסאות

ר נ"א ל"ב דא (קראקא) נ"א מוסיף סומקא דא (ווינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר

שכמראה אש בית לה (שבפסוק כ"ז) **מפני שהכל הוא באפן אחד, מלמטה ולמעלה. עד כאן** דהיינו החשמל התחתון **היא סוד החשמל בגוונין שאינם נראים, אלא במראה, מראה לפנים ממראה, מראה זו לפנים מזו.** כמ"ש **ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה** (כמ"ש להלן אות תע"ט).

תו) היא מתהלכת בין החיות: היא המלכות, **שנתנה בין ב' צדדים,** דהיינו בין הימין והשמאל שבחיות, **ונחקקה שם בחקיקה וצורה. שכתוב,** שהשכינה אמרה, **שימני כחותם על לבך וגו'.** דהיינו כפיתוחי חותם. **ומשום שאבן טובה זו,** דהיינו המלכות הנקראת **מרגלית, הולכת בין שני צדדים,** ימין ושמאל, שה"ס הארת חסדים והארת חכמה. יש לה אור **להאיר, ולהעלות האור על כל שאר אבנים המנוצצות** דהיינו על שאר המדרגות.

מאמר ונוגה לאש

תז) ונוגה לאש. האי וכו': כתוב, **ונגה** (דפו"י דף ל"ט ט"ג)

ונוגה לאש

לאש. נוגה זה, הוא מצד ימין של ז"א, ונכלל בשמאל של ז"א, והשמאל בימין, ואש ליהטת שהיא משמאל הכלול בימין, **מנצצת. מנגה זה מאירה אותה האבן,** שהיא המלכות, **וניתנת בה מראה, להסתכל ביפיה.**

תח) והאי נגה איהו וכו': **ונגה זה הוא התנוצצות המתנוצצת כאש ומאיר האדום שבה,** במלכות, דהיינו הארת החכמה שבשמאל הכלול בנגה, **ומשום זה, בשעה שז"א נכנס ונוקב. תוך אותה האבן,** דהיינו במצב הב', **שעושה אותה לבית קבול, ומשפיע חסדים, היא יפת מראה. כי אז יש לה חכמה וחסדים, שמהם היופי.**

תט) בתרין גוונין אתחזיא וכו': ומפרש. **בשני צבעים נראית אבן זו, ונצטבעת. כי מתחילה היתה** המלכות **בצבע של חושך,** דהיינו במצב הא' של המלכות, **כיון שנתתקנה לקבל האור,** דהיינו במצב הב' של המלכות, (כמ"ש בפלפה"ס אות פ"ח ע"ש) **ונתעורר אז האור מצד ימין, והאירה בלבן,** דהיינו בחסדים. **כיון שהאירה בלבן כאבן הבדלח,** כלומר כהלבן

ועאל בגויה ההוא סומקא בההוא נוגה, כדין איהי שפירא בחיזו, שפירא בריוא, לאסתכלא.

תי) איהי אבנא יקירא בשלימו בגוונין. כאתתא שפירא בחיזו, חוור וסומק. וכדין אתוון מנצצן בגוה, ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת, נהיר לפום שעתא, חיור וסומק, סומק וחיור.

תיא) רזא קדישא, לאצטבע שאר אבנין מההוא אבנא טבא דאקרי ברקת. בגין דאצטבע מההוא נהירו דברק, איקרי על שמיה ברקת. בגין דהאי אבנא טבא, מרגליתא עילאה, אצטבע בתריסר גוונין, מנהרין גו אינון תרין. ח מגו נציצו דנציץ ואפיק, אצטבען תריסר אבנין דילה, ואינון תלת סדרין. וכפום דאצטבעו מינה, הכי אקרון על ההוא שמא ממש.

חלופי גרסאות

ש נ"א בהוא (קראקא). ת נ"א ומגו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר **ונוגה לאש**

שבאבן הבדלח, עוד אין לה מראה של יופי להסתכל, עד שבא צד השמאל של אותו הנוגה שהוא אדום, ונכנס בתוך המלכות אותו השמאל שבנגה ההוא, שהוא הארת חכמה, אז היא יפת מראה ויפת תאר להסתכל.

תי) איהי אבנא יקירא וכו': היא, המלכות, נמצאת עתה, אבן יקרה בשלמות בצבעים. כמו אשה יפה במראה לבן ואדום. כך המלכות כשיש לה חסדים וחכמה, המכונים לבן ואדום, היא נקראת יפת מראה. ואז האותיות, דהיינו הספירות שלה, נוצצות בתוכה, ומתוך ההתנוצצות ההיא יוצא **ברק מברקת**. דהיינו המאיר לפי שעה, ומיד נעלם כמו ברק, שהוא לבן ואדום, שהאדום נכלל בלבן, אדום ולבן, שהלבן נכלל באדום. שזו"ה, ונגה לאש ומן האש יוצא ברק.

פירוש. כבר נתבאר, שאין הארת החכמה מאירה אלא ביחד עם דינים ועונשים לרשעים הממשיכים החכמה ממעלה למטה, (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט) וזה שיעור הכתוב, ונגה לאש, שהארת החכמה שהמלכות מקבלת מנגה מתנוצצת באותיות המלכות כאש, דהיינו בדינים, ואחר שנגלו הדינים עם החכמה, אז **מהאש**, דהיינו מן הדינים יוצא ברק. דהיינו שמתגלית מהם הארת החכמה, המאירה בחפזון כמו ברק, ונעלמת מיד. והארת החכמה שהמלכות קבלה מן הנגה, נקראת **ברקת**. משום שהיא אור נקבה. ולא נגלה ממנה כלום עד שאותיות המלכות מתנוצצות כאש, דהיינו שמתגלים הדינים שעם החכמה. ואחר שנתגלו הדינים, נאמר ומן האש יוצא ברק. וז"ש, **ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת** וכו'. כי הארת החכמה שקבלה המלכות מן הנוגה, נקראת ברקת, להיותה אור נקבה. ואחר שנגלו הדינים, יוצא ברק מברקת ונגלה לחוץ. אלא כמו ברק, הנגלה לפי שעה ונעלם תכף.

תיא) **רזא קדישא לאצטבע** וכו': סוד קדוש הוא, לצבוע שאר אבנים מהאבן הטובה ההיא הנקראת ברקת, שמשום שנצטבעה מאור הברק, נקראת על שמו ברקת. כי האבן הטובה, המרגלית העליונה הזו, דהיינו המלכות, נצטבעה בי"ב צבעים מאירים תוך שנים האלו, שהם חסדים וחכמה, ומתוך ההתנוצצות הנוצצת ומוציאה, מצטבעות י"ב אבנים שלה של המלכות, אשר **ברקת** היא אחת מהן, כמ"ש אדם פטדה וברקת. והן ג' סדרים. וכפי שנצטבעו ממנה כך נקרא על אותו השם ממש.

פירוש. ד' צבעים הם, לבן אדום ירוק שחור, שהם ג' קוין, ומלכות המקבלתם וכשנכללים זה בזה, יש ג' קוין בכל אחד מד' צבעים, והם י"ב צבעים. ולפיכך כשהמלכות מקבלת מד' צבעים אלו, מצטבעות בה י"ב אבנים, שה"ס אבני החשן הכתובות בתורה. וברקת היא אחת מי"ב אבנים, שה"ס הארת החכמה שהמלכות מקבלת מנגה, כנ"ל בדבור הסמוך. ע"ש. ומתוך שי"ב אבנים כלולות זו מזו, נמצא שכולן נכללות מברקת. וז"ש **לאצטבע שאר אבנין** וכו' **מברקת**. כי הברקת מאירה בכולן

והחיות

(דפו"י דף ל"ט ט"ג)

מאמר והחיות רצוא ושוב

תיב) ד) **והחיות רצוא ושוב, נהירין גניזין גליין, וסתרין קיימין ולא קיימין,** א **נהרין ולא נהרין. זמנין נהרין בהאי גוון, ולפום שעתא גוון אחרא.** ב **השתא שמא דא, ולפום שעתא שמא אחרא. לית מאן דיכיל לקיימא באלין נהורין.**

תיג) יהו"ה, **נהירו דאסתלק בשמא דא, דכליל כל נהורין** ג **בשלימו. ולפום** *) **שעתא, נחית ואתהדר נהירו בגוון אוחרא, ואסתלק בשמא אחרא, אלהי"ם. ולפום שעתא, א"ל. ולפום שעתא, צבאו"ת. ולפום שעתא שד"י. והכי בכל אינון שמהן דאיקרי בהו קב"ה.**

תיד) ד **ובגין דאית אתר גניז דנפקי מנייהו, וכפום דאיהו נביע מגו מבועא גניז דאתגניז ביה, הכי אתחזי כל חד. ולית מאן דיקום בהו. ורזא דא מנא דמייא** ה **ושמשא, בכותלא.**

תטו) וכמא דאינון רצוא ושוב, **אוף הכי בלבא ודעתא. בר נביאי מהימני, דמסתכלי מגו אינון דלתתא, דאינון ברזא דאספקלריא דלא נהרא,**

מסורת הזהר

ד) (יחזקאל א) פנחס שטז.

חלופי גרסאות

א מוסיף: **נהירו דנהיר כותלא לזמנין אתחזי הכא ולפום שעתא באתר אחרא הא הוי הא לא הוי אתון**

מחקקן **קיימין ולא קיימין נהרין** (מונקאטש). ב נוסח **אחר לא גרסינן השתא** (קראקא). ג נ"א **שלימו** (דפוסים ראשונים). ד נוסח **אחר בגין** (דפוסים ראשונים). ה נוסח **אחר לשמשא** (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר והחיות רצוא ושוב

תיב) והחיות רצוא ושוב: פירושו, אירות טמונים נגלים, והנסתרות שבהם עומדים ואין עומדים. כלומר, אע"פ שנגלו, לא עברו מהם הנסתרות, ועומדים כמקודם לכן, ופעם יעברו מהם הנסתרות. פעם מאירים, ופעם לא מאירים. פעם מאירים בצבע זה, ומיד בצבע אחר. עתה מאיר שם זה, ומיד שם אחר. אין מי שיכול לעמוד באלו האירות.

תיג) הוי"ה נהירו דאסתלק וכו': פעם מאיר השם **הוי"ה**, שהאור העולה בשם הזה כולל כל האורות בשלמות, ומיד יורד וחוזר האור להאיר באפן אחר ועולה בשם **אחר אלקים. ומיד השם אל. ומיד השם צבאות** ומיד **השם שדי. וכך בכל השמות** האלו שהקב"ה נקרא בהם.

תיד) ובגין דאית אתר וכו': ומשום שיש מקום גנוז, שהחיות יוצאות משם, וכפי שהיא נובעת מהמבוע הגנוז שנגנזה בו, כך נראית כל אחת. ואין מי שיעמוד בהן. וזה

והחיות רצוא ושוב

סוד, **כלי מים ושמש**, או **בכותל. שפעם** מאירה השמש במים שבכלי ופעם אינה מאירה. או בכותל, שפעם מאירה השמש במקום זה של הכותל, ופעם במקום אחר.

פירוש. כי דרך הארת החיות, הוא כפי מוצאם מג' הקוין, וכל קו יוצא **עם** הסתר **המיוחד שבו** (כנ"ל אות שצ"ו) **ודרכם להופיע** בזה אחר זה, בסוד הנסיעה, ופעם שולט הימין, שה"ס **שם אל. ופעם** שולט השמאל, שה"ס **השם אלקים. ופעם** שולט קו האמצעי, שה"ס **השם הוי"ה. ולפיכך עם** שליטת קו ימין מתגלה **השם אל**, ומיד יורד ושולט קו השמאל, ומתגלה **השם אלקים**, ומיד יורד קו האמצעי ושולט **השם הוי"ה.** וכן חוזר חלילה. וזה דומה להארת השמש בכלי מים, **שפעם מאיר בכלי מים זה ופעם בכלי מים זה.**

תטו) וכמא דאינון רצוא וכו': וכמו שהן רצוא ושוב, **כך** המסתכל בהן, הוא רצוא ושוב בלבו ודעתו. **חוץ** מנביאים הנאמנים, המסתכלים מתוך החיות שלמטה, שהן בסוד המראה שאינה מאירה, שהיא המלכות. **ומתוך**

ומגו אלין הוו מסתכלין כבתר כותלא. עד הכא דמות מאינון רזיז לעילא והשתא לתתא.

מאמר מטטרון

תטז) כתיב ה) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ וגו'. וארא החיות, דא איהו אסתכלותא באספקלריא דלא נהרא. ומגו דחמא אלין, אסתכל במה דגניז וסתים.

תיז) והנה אופן אחד בארץ, דא מטטרו"ן, דאיהו עילאה מנייהו ת"ק שנין. מטטרו"ן, ו מיטטרו"ן, זבול, ז עבד, זבוא"ל, הא חמש. וכפום שליחו דמאריה, הכי אסגיאו שמוי לד' סטרוי, כד' סטרין דעלמא.

תיח) קשיר ח קשרין למאריה, שליט ברזין דארבע אלף וחמש מאה נהרי אפרסמונא, דנגדין ונפקין מגו תליסר אחרנין גניזין. ט וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלין, דאינון טמירין בגו אינון נהירין, קיימין קמיה, ואיהו ממנא עלייהו.

תיט) כל זמנא דעאל ונפיק, אלף ות"ק רקיעין זעאין קמיה. תריסר אלפי רבוא מימיניה, ותריסר אלפי רבוא משמאליה. תריסר אלפי רבוא קמיה,

מסורת הזהר

ה) (שם) חיי שרה קמ ז"ח בראשית שפא ד' סג ט"כ.

חלופי גרסאות

ו נ"א מטטרו"ן (קראקא). ז נ"א עבדיא"ל זבוליא"ל (וינציא). ח נ"א כתרין (דפוסים ראשונים). ט נ"א וא"ד (קראקא).

הסולם

מאמר

אלו החיות שבמלכות, היו מסתכלים כמו מאחר הכותל. עד כאן הדמות מאלו הסודות שלמעלה. דהיינו מן החיות שבז"א, והחיות שבמלכות. ועתה מדבר הכתוב מן החיות שלמטה מאצילות.

מאמר מטטרו

תטז) **כתיב וארא החיות** וגו': כתוב **וארא החיות**, זו היא הסתכלות במראה שאינה מאירה, דהיינו במלכות. ומתוך שראה אלו החיות הסתכל במה שגנוז וסתום.

תיז) **והנה אופן אחד בארץ**: זה הוא מטטרון, שהוא עליון על המלאכים ת"ק שנים. ויש לו חמשה שמות, מטטרון מיטטרון זבול **עבד** זבואל, הרי חמשה. וכפי שליחות אדונו שעושה, כך הרבו שמותיו, שהרבו לו על שמו ד' שמות, **לד' צדדיו, כד' צדדי העולם**, שהם חו"ג תו"מ המכונים דרום צפון מזרח מערב. שבכל צד יש לו שליחות מיוחדת.

(דפו"י דף ל"ט ט"ד)

מטטרון

תיח) **קשיר קשרין למאריה** וכו': הוא מטטרון, קושר קשרים, דהיינו שמיחד יחודים, לאדונו. שולט בסוד ארבעה אלף וחמש מאות נהרות אפרסמון הנמשכים ויוצאים מי"ג נהרי אפרסמון גנוזים אחרים. וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלות שהם טמונים בתוך האורות, עומדים לפניו. והוא ממונה עליהם.

תיט) **כל זמנא דעאל** וכו': כל פעם שנכנס ויוצא רועדים לפניו אלף ות"ק רקיעים. י"ב אלפים רבוא מלאכים מימינו, וי"ב אלפי רבוא משמאלו, י"ב אלפי רבוא מלפניו, י"ב אלפי רבוא מאחוריו. כל אלו המחנות מאירים משלהבת אחת נוצצת היוצאת ממנו, ממטטרון. ובשלהבת ההיא חקוקות אותיות של השם המפורש, שנוצצות ולוהטות מתוך אותה שלהבת. וכולם כשמסתכלים בהארת האותיות החקוקות והמפותחות, כולם רועדים ומפחדים ונמסים להתנוצצות האותיות ההיא.

פירוש. נודע שכל המסכים והדינים האמורים בעולם אצילות, אינן באצילות עצמה אלא

תריסר אלפי רבוא מאחוריה. כל הני משריין נהרין, מגו שלהובא חד מנצצא. דנפקא מניה. ובההוא שלהובא חקיקן אתוון דשם המפורש, נציצין מלהטין

הסולם

מאמר מטטרון

אלא בעולם הבריאה. ומטטרון וסנדלפון, שהם סוד ז״א ומלכות דבריאה, הם הנושאים את המסכים והדינים ההם בשביל ז״א ומלכות **דאצילות**. מטטרון בשביל ז״א. וסנדלפון, **בשביל המלכות**. ונמצא, שסוד המסך דחירק, שז״א שהוא הקו האמצעי פועל עמו כדי ליחד ימין ושמאל דבינה וימין ושמאל של עצמו, שמהם יוצאים כל המוחין הגדולים (כמ״ש בפלפה״ס אות ל״ה ע״ש) הנה מקום המסך הזה הוא במטטרון, שהוא הנושא אותו בשביל ז״א, והוא הגורם ליציאת כל המוחין האלו, כי לולא המסך דחירק שמטטרון נושא אותו לא היו יוצאים כל אלו המוחין. ונודע שכל שיעור האורות שהתחתון גורם לעליון, מקבל אותו גם התחתון שגרם זה. ולפיכך זוכה מטטרון בכל אלו האורות, שהמסך דחירק שלו פעל להוציאם.

ומתוך שהמסך דחירק של מטטרון גרם באצילות, ליציאת ו״ק דחכמה מלובשים בחסדים, הנקראים חג״ת נ״ה. כי כח״ב תו״מ שירדו לבחינת ו״ק, נקראות חג״ת נ״ה. הנה זכה בהם גם מטטרון. ואלו חג״ת נ״ה דחכמה, נקראים מבחינת היסוד דז״א ה׳ אלף פחות חצי אלף, נחלי אפרסמון, ומצד המלכות הם נקראים, ה׳ אלף רבוא פחות חצי אלף רבוא היכלות. כי כל ספירה מבחינת החכמה נק׳ אלף, בסו״ה ואאלפך חכמה. וע״כ ה׳ ספירות חג״ת נ״ה הן ה׳ אלף. והחסדים מכונים רבוא, והן ה׳ אלף רבוא היכלות, אלא שחסרים חצי אלף רבוא. והוא מטעם כי ספירה החמישית הוד, שהיא כנגד המלכות, חסר לה חצי הספירה שמחזה ולמטה (כמ״ש בזהר בראשית ב׳ דף קנ״ח אות רס״ט בהסולם ע״ש) וע״כ אין בהוד אלא חצי ספירה, שהוא חצי אלף. וז״ש, (באות תי״ח), **שליט ברזין דארבע אלף וחמש נואה נהרי אפרסמונא**, דהיינו בחג״ת נ״ה דחכמה, שמציד היסוד הם מכונים נחלי אפרסמון, וחסרים חמש מאות לחמש אלף, מטעם חסרון חצי הספירה בהוד. ונקראים אלף כי ספירות החכמה הן בסוד אלפים. וכאן אינו חושב רבוא בכל ספירה כמו שחושב בהיכלות. משום שרבוא, רומז על חסדים, וכיון שעצם נהרי אפרסמון הם חסדים, אינם צריכים אלא להארת חכמה בלבד. ולפיכך חושב רק, ד׳ אלפים וחצי אלף. **אבל בהיכלות שה״ס מלכות דלית**

(דפו״י דף ל״ט ט״ד)

מטטרון

לה מגרמה ולא מידי, חושב הן חכמה והן חסדים. דהיינו אלף, על שם החכמה, ורבוא, על שם החסדים. וז״ש, **וארבעה אלף ות״ק רבוא היכלין** וכו׳ דהיינו חג״ת נ״ה דחכמה עם חסדים, שמצד החכמה נק׳ כל ספירה אלף, ומצד החסדים נקראת רבוא. וע״כ הן ד׳ אלף רבוא וחצי אלף רבוא.

גם ידעת ששורש כל זה, הוא הארת ג׳ קוין ומלכות המקבלתם, הכלולים זה מזה, ויש בכל אחד מהן ג׳ קוין, והם י״ב. ועם הכללות הם י״ג. וז״ש, **ונפקין מגו תליסר אחרנין גניזין**. שד׳ אלף וחצי אלף נחלי אפרסמון, יוצאים מי״ג אחרים, שהם י״ג היוצאים מהתכללות ג׳ קוין ומלכות, כנ״ל. וכשאין חושבים הכללות הם י״ב. ומבחינת החכמה והחסדים שי״ב אלו ממשיכים, נקראים י״ב **אלפי רבוא**. אלפים על שם החכמה, ורבוא על שם החסדים, כנ״ל. ומטטרון בשביל שגרם ליציאת האורות האלו זכה בהם גם הוא, כנ״ל. וע״כ זוכה מטטרון לקבל י״ב אלפי רבוא אלו בכל ספירה מד׳ צדדיו, שהם, חו״ג תו״מ, כי דרום צפון, שהם ימין ושמאל, נקראים חו״ג. ומזרח ומערב שהם פנים ואחור, נק׳ תו״מ. וז״ש **י״ב אלפי רבוא מימיניה**, שהוא חסד, **וי״ב אלפי רבוא משמאליה**, שהוא גבורה. **י״ב אלפי רבוא קמיה**, שהוא ת״ת, **י״ב אלפי רבוא מאחוריה**, שהוא מלכות.

ונודע שג׳ הקוין נחלקים לימין ולשמאל, **שיש** קו וחצי בימין, שהם קו הימין, וחצי קו הימני של הקו האמצעי. ויש קו וחצי בשמאל, שהם קו השמאל, וחצי קו השמאלי של הקו האמצעי. אשר קו וחצי שבימין משפיעים חסדים. וקו וחצי שבשמאל משפיעים חכמה. גם ידעת שהמסך דחירק ממעט הג״ר דחכמה שבשמאל. (כמ״ש בפלפה״ס אות ל״ח ע״ש). וז״ש, **כל זמנא דעאל ונפיק, אלף ות״ק רקיעין זעאין קמיה**. כי ג׳ קוין בבחינת הארת החכמה הם ג׳ אלפים. כי כל קו ה״ס אלף בסו״ה ואאלפך חכמה. ולפיכך בעת כניסתו ויציאתו לפני ז״א לעורר יחוד ג׳ קוין ע״י מסך דחירק שבו, רועדים אותם קו וחצי שמצד שמאל, כי ע״י מסך דחירק מתמעטים הג״ר דחכמה דשמאל.

והמסך

מגו ההוא שלהובא. וכלהו כד מסתכלאן בנהירו דאתוון מחקקן גליפן, כלהו זעאין ודחלין, ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתוון.

תכ) ומגו שלהובא דא, נהרין אופנים אוחרנין, דנטלי ברתיכין אחרנין לתתא, גו אינון היכלין, דאינון משלבן דא בדא, כד"א כאשר יהיה האופן בתוך האופן, כליל דא בדא, ועאל דא בדא, רישין · ברישין, אלין ב באלין. ואנפין פרישן בסטרייהו.

תכא) וכלהו נטלין לגבי אנפין, בגו נהירו דמסתכלאן ג לגבי אינון

חלופי גרסאות

א נ"א פרישין אלין מאלין (דפוסים ראשונים). ב נ"א מאלין (מונקאטש בסוגריים). ג נ"א דלגבי (קראקא).

הסולם

מאמר

והמסך דחירק מכונה בשם שלהבת. וז"ש, **כל הני משריין נהרין מגו שלהובא חד מנצצא דנפקא מניה** שכל אלו האורות האמורים, מאירים מן המסך דחירק היוצא מן מטטרון. כי לולא המסך דחירק לא היה יחוד ימין ושמאל לעולם, (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) **ובההוא שלהובא חקיקן אתוון דשם המפורש**, השם המפורש ה"ס הוי"ה במילוי אלפין שהוא ז"א, והאותיות שבו ה"ס הספירות שלו, והן נחקקות ע"י המסך דחירק, דהיינו שמקבלים אותו, כדי להוציא האורות הכלולים בהוי"ה דמילוי אלפין. שאינם יוצאים זולתו. וע"כ האותיות מקבלות אותו, והן **נציצין מלהטין מגו ההוא שלהובא**, דהיינו שלוהטות מכח הדינים שבמסך הזה, ונודע שבעת שהחכמה מאירה מופיעים עמה דינים רבים המעניישים את הרשעים הרוצים להמשיך חכמה ממעלה למטה (כנ"ש באדרא רבא אות רי"ט) וז"ש, **וכלהו כד מסתכלאן בנהירו דאתוון מחקקן גליפן**, דהיינו בעת שמסתכלים באור האותיות החקוקות של השם המפורש כדי לקבל חכמה, **כלהו זעאין ודחלין ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתוון** הם רועדים ומפחדים בעת שנוסעים לקבל מהן התניצצות החכמה, מחמת רוב הדינים המלוים את הארת החכמה.

תכ) **ומגו שלהובא דא** וכו': ומתוך השלהבת ההיא מאירים אופנים אחרים הנוסעים במרכבות אחרות למטה, תוך ההיכלות, שהם משולבים זה בזה, כש"א, כאשר יהיה האופן בתוך האופן, שהם כלולים זה בזה, ונכנסים זה בזה, ראשים בראשים אלו באלו, והפנים פרושים בצדיהם.

פירוש. בשלהבת הזו, שה"ס המסך דחירק, **יש בה** הכחות של ב' מלכויות, שנקראות

(דפו"י דף ל"ט ט"ד)

מטטרון

מנעולא ומפתחא, שמתחילה פועל הקו האמצעי במנעולא שבו כדי למעט השמאל, ומתוך שהמנעולא אינו ראוי לקבלת אור הפנים, ע"כ גונז אח"כ את המנעולא, ופועל עם המסך דמפתחא (כמ"ש בזהר לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) והנה באופנים למטה בהיכלות נמצאות ב' מלכויות אלו מנעולא ומפתחא, וצריכים תקון לגנוז המנעולא בפנים בתוך המפתחא, שלא יהיה ניכר בחוץ זולת המפתחא, ואז הם ראוים לאור הפנים. וההתקון הזה הם מקבלים מן השלהבת הזו של מטטרון. שבו מסודר כך. כנ"ל.

וז"ש **ומגו שלהובא דא**, שה"ס המסך דחירק, שהמנעולא נגנז בו, ואינו ניכר בו רק המפתחא, **נהרין אופנין אוחרנין דנטלי ברתיכין אחרנין לתתא גו אינון היכלין** מאירים אופנים אחרים שלמטה, שיש בהם ב' מלכויות אלו דמנעולא ומפתחא, והם מקבלים תקון מן שלהבת דמטטרון, לגנוז המנעולא, ולגלות המפתחא, באפן שלא יהיה ניכר כח המנעולא בהם. וז"ש, **דאינון משלבן דא בדא**, שהמלכויות דמנעולא ומפתחא הן משולבות זו בזו, כש"א כאשר יהיה האופן בתוך האופן. דהיינו **כליל דא בדא, ועאל דא בדא**, שכלולים זה בזה, ונכנסים זה בתוך ה, **רישין ברישין אלין באלין**, שהראש דבחי' מנעולא טמון בתוך הראש דבחינת מפתחא זה בזה. וע"כ, **ואנפין פרישן לסטרייהו**, וע"כ פרוש אור הפנים לצדיהם, כלומר שיכולים לקבל אור הפנים. ולולא נגנז ראש המנעולא בתוך ראש המפתחא, לא היו ראוים לקבל אור הפנים. כי המנעולא דוחה את האורות. כמ"ש שם.

תכא) **וכלהו נטלין לגבי** וכו': וכל,

אנפין. כד מסתכלאן למהך, חמאן ההוא נהירו דנהיר, להההוא אתר דנהיר, אזלין ונטלין כלהו. ואתוון דשמא קדישא מחקקא, נהיר על כלא. ואיהו נטיל כלהו, גו ההוא רוחא עילאה, דנטיל כל משריין.

תכב) ומטטרו"ן רב ממנא, קאים בקיומא דההוא שמא קדישא, ונטיל לכל משריין ברזא דיליה, לד' פניו, בד' דיוקנין, גו ם ד' סטרין דעלמא. ואיהו כליל שמא דאקרי שדי. וכלהו קראן שמא דא, גבי שמא עילאה קדישא.

תכג) בידא דמטטרון אתמסרו תריסר מפתחין עילאין, ברזא דשמא קדישא. וד' מפתחן מנייהו, נ אינון ד' רזין נהורין דמתפרשן. מפתחא חדא, איקרי אור נציץ, טמיר וגניז, ס לית ליה גוון. וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא, ולא אתחזי גוון, אלא נציץ נציצו לעיינין, ואגניז ולא אתיידע.

תכד) מפתחא תניינא, אור נהירו חידו לאסתכלא. לזמנין איהו חיור, לזמנין ירוק, לזמנין לא דא ולא דא.

תכה) מפתחא תליתאה, איקרי אור זוהר, דזהיר ונהיר, איהו זוהר דנהיר לכל שאר נהורין. האי ע מרקמא בכל גוונין. האי אור איהו מההוא זוהר דהוא

חלופי גרסאות

ם נ"א אדם (קראקא ונראה שהוא ט"ס). נ ה"ג הסלם נ"א ואינון (כל הדפוסים). ס נ"א ונהיר (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוקמא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — **מטטרון**

ד' החיות, נוסעות לאותם הפנים, באור שרואות באותם הפנים, כי כשמסתכלות ללכת, רואות את אור הפנים המאיר, ולאותו מקום שמאיר הולכות ונוסעות כולן. כלומר, אם פני אריה מאיר, נוסעות כולן בשליטת פני אריה. אם פני שור מאיר נוסעות כולן בשליטת פני שור. וכו' עד"ז. ואותיות השם הקדוש החקוק, הנ"ל, מאירות על כל החיות. והוא, השם הקדוש, נושא את כולן בתוך הרוח העליון ההוא, הנושא את כל המחנות.

תכב) **ומטטרו"ן רב ממנא וכו'**: זמטטרו"ן הממונה הגדול, עומד בפקודת השם הקדוש ההוא, שהוא הויה דאלפין הנ"ל, הנקרא השם המפורש. ונושא כל המחנות בסודו, לד' פניו בד' צורות, אריה שור נשר ואדם, שהוא כולל אותן, תוך ד' רוחות העולם, שהם חו"ג תו"מ. והוא, מטטרו"ן, כולל השם הנקרא שדי. וכולם קוראים לו את השם הזה שדי, אצל השם העליון הקדוש הוי"ה. פירוש, הויה הוא ז"א, ושדי הוא יסוד דז"א, ומטטרון שהוא ז"א דבריאה הוא מרכבה להויה, שהוא ז"א דאצילות.

(דפו"י דף ל"ס ס"ד)

אמנם מבחינת הלבשה אינו מלביש אלא ליסוד דז"א, כמ"ש בהקדמת תקוני זהר (דף ד' ע"א), שמטטרון הוא בדיוקנא דצדיק יסוד עולם, (כמ"ש בזהר פנחס רלא). ולבוש דשדי מטטרון. ולפיכך הוא נקרא שדי על שם יסוד דז"א, ונקרא אצל שם הוי"ה, על שם שהוא מרכבה לז"א.

תכג) **בידא דמטטרון אתמסרו וכו'**: בידיו של מטטרון נמסרו י"ב מפתחות עליונים, בסוד השם הקדוש. וארבעה מפתחות מהם, הם ד' סודות של אורות המתחלקים. **מפתח אחד**, נקרא אור נוצץ נסתר וטמון, אין לו גוון. וההתנוצצות ההיא אינה עומדת להסתכל בה, ולא נראה בה צבע, אלא נוצץ התנוצצות לעיינים, ונגנז ואינו נודע.

תכד) **מפתחא תניינא, אור וכו'**: המפתח השני. הוא אור המאיר. והוא שמחה להסתכל בו. לפעמים הוא לבן, ולפעמים הוא ירוק, ולפעמים לא זה ולא זה.

תכה) **מפתחא תליתאה אקרי וכו'**: המפתח השלישי. נקרא אור זוהר, שמזהר ומאיר

רקיע דעל גבי חיון, דכתיב ו) **כזוהר הרקיע.** *) **כליל גו עשר שבילין, דנפקי מאינון ל״ב שבילין גניזין.**

תכו) מפתחא רביעאה, איקרי אור דסוכלתנו, דיהב סוכלתנו בלבא

חלופי גרסאות

ו) (דניאל יב) ב״א ג.

מאמר **הסולם** מטטרון

ומאיר. הוא זהר המאיר לכל שאר האורות. אור זה מרוקם בכל הצבעים. האור הזה הוא מאותו **הזוהר של הרקיע שעל החיות. שכתוב, כזהר הרקיע.** כלול בעשר שבילים היוצאים מאלו ל״ב **שבילים הגנוזים.**

תכו) **מפתחא רביעאה אקרי** וכו׳: **המפתח הרביעי,** נקרא אור התבונה, הנותן תבונה בלב לדעת ולהסתכל ולעמוד על סודות עליונים, והאור הזה המשמח את הלב, נותן הארת החכמה, והתבונה לדעת ולהסתכל.

ביאור המאמר. הדעת נקראת מפתחא, להיותה פותחת האורות של ימין ושמאל, שהם חכמה ובינה, שיוכלו להאיר. וכל זמן שהדעת אינה פותחת אותם ליחדם זה בזה, אינם יכולים להאיר. כנודע. ויש ד׳ מיני דעת, ג׳ בראש דז״א, שהם, דעת נעלמת, המכריעה בין או״א עלאין. ודעת גלויה, המכריעה בין ישסו״ת, ודעת מתפשטת מראש דז״א לגוף. שכבר נתבארו היטב באדרא זוטא (אות צ״ב בהסולם ע״ש) והדעת הד׳ היא הדעת שבגוף, דהיינו הנמשכת מהדעת המתפשטת שבראש אל הגוף. וכל דעת כלולה מחב״ד, כי להיותה מתקנת את חו״ב היא נכללת מהם. ונמצא שיש כאן ד׳ מיני דעות, שכל אחת מהן כלולה מג׳, שהם י״ב מיני דעות. והם מכונים י״ב מפתחות.

וז״ש (באות תכ״ג) **בידא דמטטרון אתמסרו י״ב מפתחין עילאין ברזא דשמא קדישא,** דהיינו י״ב מיני דעות הנ״ל, הנקראות י״ב מפתחות, שהם פותחים כל האורות שבשם הקדוש. **וד׳ מפתחן מנייהו, אינון ד׳ רזין נהורין דמתפרשן.** דהיינו הדעות הכוללות בלי לחשוב ג׳ הפרטים שבכל דעת, הן רק ד׳ דעות. שהן הדעת הנעלמת, הדעת הגלויה, הדעת המתפשטת, הדעת שבגוף. שכל אחת מד׳ מיני הדעות האלו, יש לה דרך הארה המיוחדת לה.

וז״ש, **מפתחא חדא, אקרי אור נציץ טמיר וגניז,** דהיינו **הדעת הנעלמת** שבאו״א עלאין, שהחכמה טמירה וגנוזה בהם, מפני שהי׳ אינה יוצאת מאויר או״א, והם תמיד בחסדים

*) י״ד דף ל״ט ט״ד י) דף מ׳ ט״א)

מכוסים בסו״ה כי חפץ חסד הוא, **ליתְ ליה גוון,** כי מתוך שהי׳ אינה יוצאת מאויר שלהם. (כמ״ש בזהר בראשית א׳ דף רנ״א ד״ה נחית ע״ש), אין שייך בהם הגוונים לבן ואדום, כי אין אדום אלא מיציאת המלכות מבינה. כנודע. **וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא,** שאינה עומדת לקבל חכמה, שה״ס הסתכלות, מפני שהוא תמיד בסו״ה כי חפץ חסד הוא ואינו חפץ בחכמה. וע״כ אפילו בשעה שאו״א ממשיכים חכמה כדי להשפיע לישסו״ת, **ולא אתחזי גוון,** גם אז אין החכמה נמצאת בהם עצמם, וע״כ אין להם גוון, שאין חילוק גוונין לבן ואדום נראה בהם, כי לבן ה״ס חסדים, ואדום ה״ס חכמה, וכיון שאין בהם החכמה, אין גוון שייך בהם. **אלא נציץ נציצו לעיינין ואגניז ולא אתיידע,** דהיינו בשעה שמשפיעים חכמה לישסו״ת, אין החכמה מתגלית בהם עצמם אלא נוצצת התניצצות לעינים, שהן חכמה, הנקראת עינים, בשביל ישסו״ת, ומיד **ואגניז ולא אתיידע,** שהחכמה נגנזת תכף ואינה נודעת בהם. והנה נתבאר תוכן האור של הדעת הנעלמת שהיא המפתח הא׳.

וזה אמרו (באות תכ״ד) **מפתחא תנינא, אור נהירו חידו לאסתכלא,** והיינו **הדעת הגלויה,** שהיא הדעת דישסו״ת שבהם יוצאת הי׳ מאויר שלהם והחכמה מתגלית בהם. וע״כ היא שמחה להסתכל. כי גילוי אור החכמה נקרא הסתכלות. **לזמנין איהו חוור,** דהיינו בשליטת החסדים שה״ס לבן. **לזמנין ירוק,** דהיינו בשליטת עצמו שהוא קו אמצעי, הכולל חכמה וחסדים. **לזמנין לא דא ולא דא,** היינו בזמן הקטנות שהגוונין עוד לא נתגלו בו.

וז״ש (באות תכ״ה) **מפתחא תליתאה, אקרי אור זהר דזהיר ונהיר,** והיינו **הדעת המתפשטת.** שהיא המפתח הג׳. כי דעת כוללת חב״ד, וחו״ב שבדעת אינם מתפשטים לגוף, אלא הדעת שבדעת. (כמ״ש באד״ז אות צ״ב) והיא הנקראת דעת המתפשטת. וכיון שממנו מתפשטת החכמה לגוף, ע״כ נקרא אור זהר, כי אור החכמה מכונה זהר. ובהיותו

למינדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עילאין. והאי אור דחדי לבא, יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו, למינדע ולאסתכלא.

תכז) **ואלין אינון ד' מפתחן עילאין, דכל שאר מפתחן כלילן בהו. וכלהו אתמסרו בידא דהאי רב ממנא, מטטרו"ן. מארי רב כלהו** פ **רזין דמאריה, בגילופין דרזין דשמא קדישא** צ **מפורשא.**

מאמר על ארבעת רבעיהן בלכתם וגו'

תכח) על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו', על ארבעת דאינון ד' דתחותייהו, ואינון דתחותייהו, איקרון רבעיהן. כד"א, רביע תחות טועניה, ועל אינון דרביעין תחותייהו, כד אינון בעאן למיזל אזלין. דכל חד אית ליה ד' גלגלי אופנים, רביעין תחותייהו. ועל אלין רבעיהן ק **אמר, בלכתם ילכו.**

חלופי גרסאות

פ נ"א מוסיף גו רזין (דפוסים ראשונים). צ נ"א מפורש (דפוסים ראשונים). ק ה"ג דפוס מונקאטש נ"א ל"ג אמר (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

בחכמה וחסדים יחדיו כדרך הקו האמצעי, ע"כ אומר דזהיר ונהיר, דזהיר, הוא חכמה, ונהיר, הוא חסדים. **איהו זהר דנהיר לכלל שאר נהורין**, כי הוא לבדו מתפשט ומאיר בגוף וממלא אדרין ואכסדראין דגוף. אבל ב' המפתחות הראשונים אינם מאירים לגוף. **האי מרקמא בכל גוונין**, שהוא כולל כל ג' גוונין לבן אדום ירוק. **האי אור איהו מההוא זהר דהוא רקיע דעל גבי חיון**, שכתוב כזהר הרקיע. דהיינו שה"ס החכמה הנמשכת מזהר הרקיע מדעת דישסו"ת, שהוא הרקיע העליון שעל החיות דז"א. ונודע, **של"ב שבילים** ה"ס עשר ספירות דבינה וכ"ב אותיות דז"א (כנ"ש באדרא זוטא אות ע"ג) ונמצא שהדעת המתפשטת, שהיא דעת דדעת דישסו"ת, היא בחינת י"ס דבינה, להיותו נמצא בראש ז"א. ומה שנמשך מהדעת המתפשטת לגוף, הוא בחינת כ"ב אותיות דז"א. וז"ש **כליל גו עשר שבילין**, דהיינו עשר ספירות דבינה, מפני שהוא דעת דדעת דבינה שבראש ז"א. **מאינון ל"ב שבילין.** כי **ל"ב שבילין** כוללים עשר דבינה וכ"ב דז"א.

וז"ש (באות תכ"ו) **מפתחא רביעאה, אקרי אור דסוכלתנו**, היינו הדעת המלובשת בגוף בלב, שהוא המפתח הרביעי. ונקרא אור התבונה, להיותו מתפשט מן הדעת שבדעת דתבונה, וז"ש, **דיהב סוכלתנו בלבא**, דהיינו

(דפו"י דף מ' ט"א)

מטטרון

שמתלבש בלב, **למנדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עלאין**, שכל המשיג אותו אור, הוא יודע ומשיג הסודות העליונים. **והאי אור דחדי לבא**, וזה האור המתלבש ומשמח את הלב, **יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו למנדע, ולאסתכלא**, שהוא הנותן הארת החכמה לדעת ולהסתכל.

תכז) **ואלין אינון ד'** וכו': ואלו הם ד' מפתחות עליונים שכל שאר המפתחות כלולים בהם. כי כל אחד מאלו ד' מפתחות כלול מג' שהם חב"ד, וע"כ הם י"ב, כנ"ל בסמוך, הרי שכל המפתחות כלולים באלו הד'. וכולם נמסרו בידי הממונה הגדול הזה, מטטרון. השר הגדול על כל סודות אדונו, שבחקיקות של הסודות של השם הקדוש המפורש.

מאמר על ארבעת רבעיהם בלכתם וגו'

תכח) **על ארבעת רבעיהם** וגו': עַל ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו וגו'. היינו על ארבעתם של אלו ארבעת האופנים שמתחתיהן. כי אלו שמתחתיהן נקראים **רבעיהם**. כמש"א רובץ תחת משאו. ומתרגם, **רביע** תחת טועניה. ועל אלו הרובצים תחתיהן, כשהחיות רוצות ללכת הולכים האופנים, כי כל אחת יש לה ד' גלגלי אופנים הרובצים תחתיהן. **ועל אלו רבעיהם, אמר בלכתם ילכו.**

והיינו

תכט) והיינו דכתיב, ז) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ובהנשא החיות כו' ינשאו האופנים. ואי אופנים רבעיהם דחיות, אצטריך למימר ובלכת האופנים. אלא ר מכאן דחיות נטלין ש לדנטלין לון, כגוונא דא ארון, נטיל למאן דנטיל ליה.

תל) כרסייא קדישא ת נטלת לחיות. ואי א איהי נטילת לון, זיעא דחיות ממה ב אתעביד. אלא זיעא דילהון, באסתכלותא למינדע ולאסתכלא ולאדבקא, במה דטמיר וגניז, ולא יכלין למיקם ביה. ועל דא איהו זיעא דילהון. אבל כל אינון דמתדבקאן בקדושה עילאה, אינון נטלין לאינון דנטלין לון. ורזא דא, על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו.

מאמר וגביהם וגובה להם

תלא) ח) וגביהם וגובה להם, וגביהם, רזא דגוונין דגופא, אתנהיר וסלקא בשיעורא ג מרישא דבוצינא לרישא דבוצינא כשיעורא דלתתא. ואסתחרא בארבע גוונין נציצין. גוון נהיר בנהירו, ברזא דחשמל לעילא, כד נהיר ואתגניז גו גוונוי. גוון נציץ, ד דנציץ בנציצי. גוון זהיר, בזהרא דרקימו דרקיעא דקיימא עלייהו. גוון מרקמא מכל גוונין, ואתכליל בכלהו, ודא איהו גופא מציירא ה בציורא, לאתכללא בכללא חדא.

מסורת הזהר

ז) (יחזקאל א) ספקודי שלט בהעלותך ק קיו. ח) (שם) אדרא רבא שלו.

חלופי גרסאות

ר נ"א כאן (דפוסים ראשונים) נ"א כחן (מונקאטש במרובעים). ש נ"א למטלין (דפוסים ראשונים). ת נ"א נטיל (דפוסים ראשונים). א נ"א הוה נטיל (דפוסים ראשונים). ב נ"א מוסיף קא אתעביד (דפוסים ראשונים). ג נ"א ל"ג מן מרישא עד דלתתא (דפוסים ראשונים). ד נ"א בנצצין (דפוסים ראשונים). ה נ"א מצירא (קראקא).

הסולם

מאמר

תכט) והיינו דכתיב ובלכת וגו': והיינו שכתוב, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות וגו' ינשאו האופנים. שואל, ואם אופנים הם רבוצים תחת החיות, היה צריך לומר, ובלכת האופנים ילכו החיות אצלם. ומשיב, אלא מכאן שהחיות נושאות את האופנים הנושאים אותן. כעין זה הארון נושא את נושאיו.

תל) כרסיא קדישא נטלת וכו': וכן הכסא נושא את החיות הנושאות אותו. שואל, ואם הכסא נושא את החיות, ממה נעשית הזיעה של החיות. ומשיב, הזיעה אינה נעשית מחמת המשא של הכסא, אלא הזיעה שלהם היא מחמת הסתכלותן לדעת ולהסתכל ולהשיג במה שנסתר וגנוז, ואינן יכולות לעמוד עליו, ועל זה באה הזיעה שלהן. אבל כל אלו המתדבקים בקדושה עליונה הם נושאים את

(דפו"י דף מ' ט"א)

על ארבעת רבעיהן בלכתם וגו'

אלו הנושאים אותם. וזה סוד על ארבעת רבעיהם בלכתם ילכו

מאמר וגביהם וגובה להם

תלא) וגביהם וגובה להם: וגביהם. הוא סוד הגוונים של הגוף, שהאיר ועלה בשיעור מראש הנר, שהוא בינה, לראש הנר בשיעור שלמטה, שהיא המלכות. ומסובב בארבעה גוונין נציצין, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. א) גוון המאיר אורה בסוד החשמל למעלה, כשמאיר ונגנז תוך צבעיו, זה הוא קו שמאל. ב) גוון נוצץ הנוצץ בהתנוצצות, זה הוא קו ימין. ג) גוון הזוהר ברקמת הזוהר של הרקיע העומד עליהן. על החיות, זהו הקו האמצעי. ד) גוון המרוקם מכל הגוונין ונכלל בכולם, זו היא המלכות, המקבלת כל ג' הגוונים

תלב) וגובה להם, מסטרא דלעילא. ויראה להם, מסטרא דלתתא. וגובה להם, גובה שמים. ויראה להם, דחילו דדחיל ומבעית וארעיש כולא. דחילו דסחרא דלא לקרבא לקודשא. ואיהו דסחרא לון מסטרא דלתתא.

תלג) וגובה להם, בסליקו דחיזו דגווני שמים. בגין דגווני שמים, ההוא רזא דכתיב, גובה שמים. ומאן ו איהו. דנטיל כל גווינין, מימינא ומשמאלא. וכד נטיל לון לגביה, איקרי גובה שמים.

תלד) ויראה להם, בחיזו דההוא יראה לתתא, בסדורא דאינון גווינין להטין ומהפכין חיזו דאשא דלא דקיק, כאשא דקיק ז לעילא. והאי איהו דקא מבעית לכלא. ובג"כ. וגובה להם, מלעילא. ויראה להם, מתתא.

מאמר וגבותם מלאות עינים

תלה) וגבותם מלאות עינים, לאסתכלא בכל סטריו. ואע"ג דאית

חלופי גרסאות

ז נ"א ההוא (מונקאטש בסיגרייט). ז ה"ג הסלם נ"א מוסיף לעילא בחזוהא (קראקא) נ"א בחזוהא (מונקאטש).

מאמר הסולם וגביהם וגובה להם

הגוונים. וזה הוא גוף מצויר בציור, להכלל בכלל אחד. שכל הקוין משמשים כאחד. והוא **נקרא**, בכתוב, גביהם.

תלב) וגובה להם. מסטרא וכו': וגובה **להם**, היינו, מצד שלמעלה, שהוא ז"א. ויראה **להם, הוא מצד שלמטה**, שהוא המלכות. **וגובה להם,** פירושו, גובה השמים, דהיינו הגובה של ז"א, שנקרא שמים. **ויראה להם,** היינו היראה **שמתירא**, מחמת הדינין המופיעים במלכות, בעת הארת החכמה, המפחידה והמרעישה **את הכל. היא היראה המסבבת**, להרחיק החיצונים **שלא לקרב אל הקודש.** שלא ימשיכו החכמה **ממעלה למטה. ויראה זו מסבבת** את החיות **מצד מטה**, מצד המלכות.

תלג) וגובה להם, בסליקו וכו': **וגובה להם. היינו בעלית המראה**, שהיא הארת החכמה, **מגוונים של השמים**, משום שגווני השמים, שהם לבן אדום ירוק, **הם** סוד הכתוב, **גובה שמים. שהאורות** גבוהים. ומי הוא גובה שמים. היינו אותו הלוקח כל הגוונים מימין ומשמאל, וכוללם יחד. שהוא ז"א, שנקרא שמים, דהיינו הקו האמצעי. וכשלוקח הימין והשמאל **אצלו, נקרא גובה השמים.** שאז הוא הגובה **של** האורות.

תלד) ויראה להם, בחיזו וכו': **ויראה להם. היינו במראה**, שהיא הארת החכמה, **של היראה ההיא שלמטה**, שהיא המלכות, **דהיינו בסדר של הגוונים** דג' הקוין הלוהטים **ומהפכים** מראה האש שאינה דקה, למראה האש הדקה שלמעלה. וזה הוא המפחיד **את כל.** ומשום זה, **וגובה להם,** מלמעלה, מז"א. **ויראה להם,** מלמטה, ממלכות.

(דפו"י דף מ' ס"א)

פירוש שע"י **הארת** ג' הקוין **מתהפכת המלכות לצורת בינה**, ומאירה **בהארת החכמה כמו התבונה. ואע"פ שהאש של המלכות אינה דקה**, אלא היא **בחינת דינים. והאש של התבונה היא דקה. כי עצם התבונה כולה רחמים. רק מחמת עלית המלכות אליה נראים בה דינים. עכ"ז הארת הקוין עושה את שתיהן שוה.** וז"ש **בסדורא דאינון גווינין, דהיינו** ע"י **סדר** ג' הקוין, **שה"ס** ג' גווינין לבן אדום ירוק, **להטין ומהפכין חיזו דאשא דלא דקיק שהיא המלכות, מהפכים אותה להיות כאשא דקיק לעילא, שהיא התבונה. והאי איהו דקא מבעית לכלא, כי** אע"פ **שהמלכות נזדככה כתבונה, עכ"ז הדינים טמונים בה בפנימיותה, ומטילים פחד על הכל.**

מאמר וגבותם מלאות עינים

תלה) וגבותם מלאות עינים: היינו להסתכל בכל הצדדים. ואע"פ שיש בעלי עינים אחרים

מארי דעינים בחיזו לאסתכלא אחרנין לתתא, ח אלין באינון עיינין לאסתכלא אלין באלין בסחרנו, לקמייהו ובאחורא, דעיינין סחרין לכל סטרין.

תלו) ובג"כ חמאן הכא והכא, בסטרא ט דא ובסטרא דא, חמאן מה דהוי, ומה דזמין למהוי מסטרא דאחורא. והיינו דכתיב סביב. וחמאן מימינא וחמאן משמאלא. חמאן מימינא, בכל ארח זכו וקשוט. חמאן משמאלא, בכל אורח דלא קשוט ולא קיימא בזכו. וע"ד מסתכלן בכל סטרין, ובדא אית לון שולטני וסוכלתנו על כולא, לאסתכלא בכל הני סטרין, מה דלא מסתכלין הכי כל *) אינון אחרנין.

תלז) ועכ"ד לא יכלין לאסתכלא לעילא, ולא אתייהיב לון רשו לאסתכלא. וכד בעאן לאסתכלא, כלהו מרתתי בדחילו באימתא בזיע, וכלהו קראן · בדחילו סגי, בקל רב, ט) ברוך כבוד ה' ממקומו.

תלח) וגביהם ולא כתיב מהו, כמא דכתיב לבתר, וגבותם מלאות עיינים. אלא גופא דסטרא דמסתכלא לגו, לגבי נקודה סתימא. מההיא סטרא אית לון גובה. וכלהו מסתכלין לגו, כד"א י) וכל אחוריהם ביתה.

מסורת הזהר

ט) (שם ג) ב"א ריח. י) (מ"א ז) ויצא קמג.

חלופי גרסאות

ח נ"א מוסיף אלא אלין (דפוסים ראשונים). ט נ"א ל"ג דא (קראסא). י נ"א בדחיל (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר וגביתם מלאות עיינים

אחרים להסתכל במראה שלמטה, אלו מסתכלים בעינים האלו אלו באלו סביב, מלפניהן ובאחוריהם, כי העינים מסבבות לכל הצדדים.

פירוש, המראה שלמטה, שהיא במלכות, ששם מקום גילוי הארת החכמה, נמצא שעיקר ההסתכלות הוא לצד שמאל ששם מאירה החכמה. משא"כ המראה שהיא בז"א, שאע"פ שיש בו חכמה וחסדים, הוא בוחר בשליטת החסדים, לפיכך נבחן, שהוא מסתכל לכל ד' הצדדים בשוה. שהם ימין ושמאל פנים ואחור. שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. ולפי שהחיות האלו הן מאירות מצד ז"א, ע"כ נאמר בהן וגבותם מלאות עינים, שמסתכלות בכל ד' הצדדים בשוה. וז"ש, **ואע"ג דאית מארי דעינים בחיזו לאסתכלא אחרנין לתתא**, ואע"פ שיש בעלי עינים אחרים להסתכל במראה שלמטה. דהיינו המסתכלים במקום המלכות ששם עיקר ההסתכלות הוא לשמאל כנ"ל. אבל **אלין באינון עיינין לאסתכלא אלין באלין בסחרנו לקמייהו ובאחורא, דעיינים סחרין לכל סטרין**, כי אלו שהם מבחינת ז"א מסתכלות בכל ד' הצדדים, פנים ואחור ימין ושמאל בשוה. כנ"ל.

(דפו"י דף מ' ט"א *) ס"ב)

תלו) ובג"כ חמאן הכא וכו': ומשום [זה הן רואות כאן וכאן, בצד זה ובצד זה, כשרואות לפנים, הן רואות מה שהיה, וכשרואות מצד האחור הן רואות מה שעתיד להיות. והיינו שכתוב, סביב. ורואות מימין ורואות משמאל. רואות מימין שהוא חסד, בכל דרך זכות ואמת. רואות משמאל שהוא גבורה בכל דרך שאינו אמת ואינו עומד בזכות. וע"כ מסתכלות לכל הצדדים. ובזה יש להן ממשלה ותבונה על הכל, להסתכל בכל הצדדים האלו. מה שהאחרים אין מסתכלים כך.

תלז) ועכ"ד לא יכלין וכו': ועם כל זה, אינם יכולים להסתכל למעלה, ולא ניתנה להם רשות להסתכל. וכשרוצים להסתכל, כולם יראים בפחד באימה וברעדה, וכולם קוראים ביראה גדולה, בקול גדול, ברוך כבוד ה' ממקומו.

תלח) וגביהם ולא כתיב וכו': שואל, כתוב וגביהם, ולא כתוב מה הם, כמו שכתוב אחר כך, וגבותם מלאות עינים. ומשיב, אלא וגביהם, הם בחינת הגוף המסתכל לפנים, אל הנקודה הסתומה, שה"ס או"א עלאין, כלומר שד' הגוונים של הגוף הם תחת שליטת החסדים של

תלט) אברהם כ אתקריב לגבי רזא דקיימא, עד דסליק ברזא עילאה לעילא. ועם כל דא לא זכה כיעקב, דיעקב איקרי איש תם. מהו איש תם. רזא דא כמא דאתמר, איש האלהים, מאריה דביתא. משה אקרי איש האלהים, יעקב אקרי איש תם, וכלא רזא חדא.

תמ) אוף הכי וגבותם, ההוא דקיימא לגו. כלהו מליין עיינין ל לאסתכלא לבר. ואע"ג דלא מסתכלא לגו, גובה להם, וגבותם מלאות עינים.

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

תמא) כ ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים, וכלהו כפום ההוא רוחא, דאזיל ושליט עלייהו.

תמב) ל על אשר יהיה שם הרוח ללכת, כתיב, מ אל אשר, וכתיב על אשר. אלא מ רוח דא דנפיק מגו רוחא סתימאה, ודא איהו רוח קדישא, כד

מסורת הזהר

ב) (יחזקאל א) לעיל אות תכט. ל) (שם) בהעלותך קיא. מ) (שם) לעיל אות שפט.

חלופי גרסאות

כ נ"א מוסיף כד אתקריב (דפוסים ראשונים). ל נ"א ולאסתכלא לבר אע"ג (דפוסים ראשונים). מ ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א ל"ג מן רוח עד רוח (מונקאטש).

הסולם

מאמר

של אר"א עלאין, שה"ס פנימיות. מבחינה זו יש להם גובה. וכולם מסתכלים לפנים, דהיינו תחת שליטת החסדים, כש"א, וכל אחוריהם ביתה.

תלט) **אברהם אתקריב** וכו': אברהם נתקרב לסוד הברית עד שעלה בסוד העליון, שנעשה מרכבה לז"א, למעלה, לחסד, שהוא צד ימין דז"א, **ועם כל זה לא זכה כיעקב, כי יעקב נקרא איש תם. מהו איש תם. הוא סוד, כמו שנאמר, איש האלקים**, שפירושו, **הבעל**, של **הבית**, שהוא מלכות הנקראת אלקים. כי יעקב הוא מרכבה לגוף ז"א, שהוא קו האמצעי הכולל חכמה וחסדים כאחד, שמבחינת קו האמצעי נבחן ז"א שהוא הבעל של המלכות. משא"כ אברהם לא היה מרכבה לגוף ז"א, אלא לקו ימין שלו בלבד, שמבחינה זו אין ז"א הבעל של המלכות. כי מלכות נאצלת מגופו של ז"א, מב' צדדיו יחד. **משה, נקרא איש האלקים, יעקב נקרא איש תם. והכל סוד אחד**, שלהיותם מרכבה לקו האמצעי ע"כ נחשבים למשפיעים אל המלכות. פירוש. **שז"ס זגביהם, דהיינו לבחינת הגוף דחיות, שהוא בחינת גוף דז"א, כלומר, לקו האמצעי, שהחכמה והחסדים מאירים בו כאחד תחת שליטת החסדים. שה"ס פנימיות. מבחינה זו וגובה**

(דפו"י דף מ' ט"ב)

וגבותם מלאות עינים

להם. שיש להם גובה, על כל שאר המדרגות.

תמ) **אוף הכי וגבותם** וכו': **אף וגבותם כך**, כמו וגביהם, דהיינו אותו העומד בפנים, דהיינו בשליטת החסדים דאו"א עלאין, שהם פנימיות. והן כולן מלאות עינים להסתכל לחוץ, דהיינו לשליטת החכמה דישסו"ת, שהם לחוץ מאו"א, ומשמיענו, שאע"פ **שאינן מסתכלות לפנים**, גם אז יש להן גובה, על שאר המדרגות. וז"ש, **גובה להם וגבותם מלאות עינים. פירוש. אע"פ שגבותם מלאת עינים להסתכל לחוץ, יש להן גובה. והטעם הוא**, מפני שעיקר בנינן **הוא להסתכל לפנים כנ"ל, אלא כדי להשפיע אל המלכות הם מסתכלים לחוץ, להמשיך חכמה בשבילה מישסו"ת. שהם חיצוניות דאו"א. וכיון שעיקר בנינן הוא בשליטת החסדים דאו"א, ע"כ גם כשמסתכלים לחוץ, יש להם אותו הגובה.**

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

תמא) ובלכת החיות ילכו וגו': **ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים. וכולם הם כפי אותו הרוח ההולך ושולט עליהם.**

תמב) על אשר יהיה וגו': **על אשר יהיה שם הרוח ללכת. שואל למעלה כתוב, אל אשר**

נפיק מגו ההוא טמירא דכורסייא, ובטיש בההוא דשרי עלוי, כדין כלהו נטלין כחדא לגביה, והיינו על אשר. אל אשר, דבטיש ג ביה ההוא רוחא, ולא שארי, אלא דנטיל ד לגביה, ונטלי כלהו לגבי ההוא סטרא.

תמג) על אשר יהיה שם הרוח ללכת, על: ההוא אתר טמיר וגניז. דההוא רוחא עילאה ה שריא עלוי, כלהו מסתכלן לגביה, לאתוספא זיוא. ומההוא זיוא, אתוסף זיוא אינון קרני החיות. ואינון זיוא דלהיט ונציץ, לפום אסתכלותא דיקרא, דההוא רוח ו אחרא, דנפיק מהאי רוח קדמאה, דאיהו טמיר וגניז בגניזו יקרא.

תמד) דא איהו ברזא דשמא קדישא, ז דכליל ביה שם אהי"ה, שמא רבה ושליטא. מהאי שמא, זעאין ודחלין, ונטלין באימתא בזיע. ודא איהו שמא

חלופי גרסאות

ג ה"ג הסלם נ"א קמיה (בכל הדפוסים). ד נ"א לגבי (מינקאטש). ה נ"א שהיא (קראקא). ו נ"א מוסיף רוח אחרת (קראקא). ז נ"א כליל (דפוסים ראשונים).

אשר, וכאן כתוב על אשר. ומשיב, אלא רוח זה היוצא מתוך הרוח הסתום, וזה הוא הרוח הקדוש כשיוצא מתוך אותו הרוח הנסתר שבכסא, ובוטש, היינו שמזדווג, באותו הרוח השורה עליו, אז כל החיות נוסעות יחד אליו. והיינו סוד על אשר. אל אשר, פירושו, שאותו הרוח מזדווג בו, ברוח של הכסא, והרוח של הכסא אינו שורה עליו אלא שנוסע אליו למקומו. וכל החיות נוסעות לאותו הצד.

פירוש. החיות האלו, הם בחינת חג"ת דז"א, עם המלכות המקבלתם, שהן ד' רגלי הכסא העליון. שהוא בינה. והרוח שבחיות נאצל מן הרוח העליון שבכסא, שהוא בינה. רוח החיות לוקח כל כחו מהרוח שבבינה. עי"ז שמזדווג עמו. והיא מזדווג עמו בב' בחינות. א) שמזדווג עמו במקום הרוח העליון, דהיינו במקום בינה, ומשם הוא משפיע אל החיות. ב) שהרוח העליון יורד למקום הרוח התחתון, ומזדווג עמו במקום הרוח התחתון, דהיינו במקום החיות.

וז"ש רוח דא, של החיות, דנפיק מגו רוחא פתימאה, ומפרש, ודא איהו רוח קדישא, של החיות, כד נפיק מגו ההוא טמירא דכורסייא, כשיוצא מן הרוח הנסתר שבכסא, דהיינו מן הרוח שבבינה. ובטיש בההוא דשרי עלוי, ובוטש באותו הרוח של הבינה, במקום שעודנו שורה עליו, דהיינו במקום בינה, כדין וכו' והיינו על אשר. כי על מורה שהרוח דחיות הוא במקום העליון בבינה. ומשם מקבל שפע אותו הצד. שכל החיות

ילכו אליו. אל אשר. פירושו, דבטיש ביה ההוא רוחא ולא שארי שהרוח העליון דבינה, בוטש ברוח של החיות, דהיינו שמזדווג עמו לתת לו שפע, ואינו שורה עליו, כי הרוח דחיות כבר ירד למקומו עצמו, אלא דנטיל לגביה, שרוח העליון נוסע לרוח של החיות, ומזדווג עמו במקומו. ונטלי כלהו לגבי ההוא סטרא, וכל החיות נוסעות לאותו הצד, שהרוח העליון השפיע לרוח של החיות.

תמג) על אשר יהיה וכו': ומפרש יותר. על אשר יהיה שם הרוח ללכת, על פירושו, על אותו מקום הנסתר והגנוז אשר הרוח העליון שורה עליו, דהיינו שהזווג הוא במקום בינה, וכל החיות מסתכלות אל הרוח אשר שם, להוסיף הזיו שלהן. ומאותו הזיו נתוסף הזיו, שהוא נקרא קרני החיות. והוא הזיו הלוהט ונוצץ לפי ההסתכלות היקרה של אותו רוח אחר, דהיינו הרוח של החיות, היוצא מהרוח הראשון, דהיינו מהרוח העליון שבבינה, שהוא נסתר וגנוז בגניזה יקרה. דהיינו בבינה.

תמד) דא איהו ברזא וכו': זה, הרוח הראשון, הוא בסוד השם הקדוש שכלול בו שם אהיה, כי הג"ר דבינה נקראות בשם אהיה, וכיון שהרוח העליון הוא מז"ת דבינה, ע"כ אומר שכלול בו אהיה, כי ז"ת דבינה עצמם, נק' הויה בניקוד אלקים אלא משום שהם שייכים לבינה נכללו בשם אהיה, שהוא שם גדול ושולט. מהשם הזה, רוצדות ומפחדות

דשליט על רתיכא דא, ברשימו דתלת שמהן דכלילן ביה. ברזא דא אית שבעין שמהן מפורשין, שליטין על כל רזין וגניזין עילאין, די כל חילין ומשריין זעאן מנייהו, ונטלי בגינייהו. ברזא דא, כלילן כ"ב אתוון, וכלהו שבילין.

תמה) רוח אחרא דנפיק מהאי רוחא קדמאה, איהו דמתמן רזא דמהימנותא בכל סטרין. ודא איהו ברזא דשמא קדישא, דכליל ורשים עליה, שמא דאקרי יהו"ה, דנפיק ואתרשים מגו שם אהי"ה. ואע"ג דכלא ברזא חדא, אבל שם יהו"ה בנין אב, דאתבני משמא טמירא אהי"ה. ודא איהו רזא, דנפיק מרוחא קדמאה.

תמו) רוחא אחרא תתאה, דנפיק מגו רוחא דא, דא איהו ברזא דשמא קדישא כליל ביה שם אדנ"י. שמא דא שליט, על חיות ואופנים לתתא.

תמז) והכי איהו רזא עילאה ותתאה. עילאה שם אהי"ה, שליט על אינון חיוון עילאין, ברזא דשמא קדישא דקאמרן. תתאה שם אדני, שליט על אלין חיוון תתאין לתתא.

הסולם

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

החיות, ונושאות את הכסא שה"ס השם אהיה, באימה וברעדה. וזה הוא השם השולט על מרכבה זו, דהיינו ד' החיות, ברושם של ג' שמות, אל אלקים הוי"ה, שה"ס ג' קוין, הכלולים בו. כי הם יוצאים מג' קוין שבישסו"ת, שהם ז"ת דבינה. בסוד הזה, של ג' השמות שהם ג' קוין, יש ע' שמות מפורשים, שה"ס ע"ב שמות היוצאים מסוד ג' הפסוקים ויסע ויבא ויט, ונקראים ג"כ ע' שמות בסוד ע' סנהדרין וב' סהדי (כמ"ש בזהר בשלח אות קס"ג) השולטים על כל הסודות והטמונות העליונים, שכל הצבאות והמחנות רועדים מהם, ונוסעים בשבילם. כלומר, שנוסעינן בכח ג' הקוין שבהם. בסוד הזה כלולים כ"ב אותיות וכל השבילים.

פירוש. כי ל"ב שבילי החכמה, ה"ס עשר ספירות דישסו"ת וכ"ב אותיות דז"א (כמ"ש באדרא זוטא אות ע"ג) כי החכמה אינה נגלית בעשר ספירות דישסו"ת זולת בהתכללות כ"ב אותיות דז"א, וע"כ נחשבים ביחד בגילוי החכמה, שהם בחשבון ל"ב. כמ"ש שם בהסולם. וז"ש, ברזא דא, דהיינו בישסו"ת, כלילן כ"ב אתוון, שהן ז"א, שעלה אליהם למ"ן. וכלהו שבילין, שעל ידיהם יצאו כל ל"ב שבילי החכמה.

תמה) רוח אחרא דנפיק וכו': הרוח האחר, שיוצא מהרוח הראשון הזה שה"ס אהיה, הוא שמשם סוד האמונה בכל הצדדים,

(דפו"י דף מ' ט"ב)

דהיינו ז"א שכולל כל ו"ק, וזה הוא בסוד השם הקדוש הנכלל ונרשם עליו, השם הנקרא הוי"ה. שהוא יוצא ונרשם מן השם אהי"ה, כי ז"א הנקרא הויה, נאצל מן הבינה הנקראת אהיה. ואע"פ שהכל הוא סוד אחד, אמנם שם הוי"ה הוא בנין אב, שנבנה מן השם הנסתר אהיה. וזה הוא סוד שהרוח של החיות, שהוא בחינת ז"א, יצא מהרוח הראשון, שהוא אהיה.

תמו) רוחא אחרא תתאה וכו': רוח אחר תחתון, היוצא מרוח זה שה"ס הויה, זה הוא בסוד השם הקדוש הכלול בו, שהוא השם אדני. שהוא המלכות. שם זה שולט על חיות ואופנים שלמטה. של המלכות.

תמז) והכי איהו רזא וכו': וכך הוא סוד, עליון ותחתון. העליון הוא השם אהיה, שהוא בינה, השולט על חיות עליונות, שהן חגת"מ דז"א, בסוד השם הקדוש שאמרנו, התחתון הוא השם אדנ"י השולט על החיות התחתונות, של המלכות, למטה.

פירוש. ב' כסאות יש, הכסא העליון הוא בינה, והכסא התחתון היא מלכות, וכמו שהחיות העליונות שהן חגת"ם דז"א, הן ד' רגלים של הכסא העליון שהוא בינה הנקראת אהיה, כך החיות התחתונות של המלכות, הן ד' רגלי הכסא התחתון שהוא המלכות הנקראת אדנ"י.

תמח) ק ואינון ר חיות עילאין ואופנים עילאין, וחיות תתאין ואופנים תתאין. חיות עילאין, דקאמרן. אופנים עילאין, אינון רזא דכתיב נ שוקיו עמודי שש, ואופנים ש תתאין ברזא דלתתא, כמה דחיות ברזא דלתתא.

תמט) חיות עילאין ד'. אופנים ד'. כד מתחברא חד באינון רזא דחיות. כדין אינון ואופנים בחיבורא דההוא חד, אינון ד'. וכן כגוונא דא לתתא. כלהו ברזא ת דא דד'. חיות ד'. אופנים ד'. ואתפרשן *) לתתא ברזא דא. והכא בכלהו מתפרשאן רזין עילא ותתא, וע"ד איקרי מרכבה. ואע"ג דלא חמא יחזקאל, אלא מגו רזא דלתתא א אסתכי ברזא עילאה.

תנ) על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו, רזא אהי"ה, כללא דכלא, שליט על חיות עילאין סתימין. ובג"כ ב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת, רזא הוי"ה בנין אב. כי רוח החיה רזא אדנ"י, למהוי סתימין רזין גו סתימין דרתיכא דא, למהוי כלא כחדא ברזא חדא.

מסורת הזהר

נ) (שה"ש ה) ויקרא רסז.

חלופי גרסאות

ק ה"ג הסלם נ"א ואינון איפנים וחיות עלאין ואופנים עלאין חיות (דפוסים ראשונים). נ"א ואינון אופנים דלתתא חיות יכו' (הגהות דפוס ליוורנא). ר מן חיות עד כמה דחיות היא בדפוס מונקאטש בסוגריים. ש נ"א עלאין (בכל הדפוסים). ת נ"א דאדם ול"ג דא דד' (קראקא). נ"א דא ד' (ויניציא). א נ"א ואסתכי (דפוסים ראשונים). ב בדפוס מונקאטש אל במרובעים נ"א על (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ובלכת החיות ילכו האופנים

תמח) **ואינון חיות עלאין וכו'**: והן, **חיות** עליונות **ואופנים** עליונים, **וחיות תחתונות ואופנים תחתונים. חיות עליונות**, הן כמו שאמרנו, שהן חגת"ם דז"א, שהן ד' רגלים לכסא העליון, שהוא בינה. **אופנים עליונים**, הם סוד שכתוב, **שוקיו עמודי שש.** שהם נהי"מ דז"א המכונים אופנים. **ואופנים תחתונים הם בסוד שלמטה**, של המלכות, כמו שיש **חיות** בסוד שלמטה. שגם במלכות חיות ה"ס חגת"ם, ואופנים שלה הם נהי"מ.

תמט) **חיות עלאין ד' וכו'**: **החיות** העליונות הן ד', והאופנים הם ד'. וכשאופן **אחד מתחבר בסוד החיות, אז האופנים שבאותו** האחד **שנתחבר, הם ארבעה.** כלומר, אם נתחבר אופן אחד אל החיות מתחלק ונעשה לארבעה אופנים. **וכן כעין זה למטה**, בחיות והאופנים של המלכות, כולם הם בסוד זה של ארבעה, **חיות** הן ד', **אופנים** הם ד'. **ובסוד זה הם מתפרשים** גם **למטה** במלכות. **וכאן**, בפסוקים של מרכבת יחזקאל, **מתבארים בכולם הסודות שלמעלה ושלמטה.** כלומר שכל מה שכתוב

(דפו"י דף מ' ט"ב ע"ב ט"ג)

בחיות ובאופנים ביחזקאל, נלמדים הן למעלה בחיות ובאופנים דז"א, והן למטה בחיות ובאופנים דמלכות. **וע"כ נקראת מרכבה.** דהיינו כמו מרכבה שיש לה ד' גלגלים. כן כאן נחלק **הכל לד'. ואע"פ שיחזקאל לא ראה אלא מתוך** סוד החיות והאופנים שלמטה, שבמלכות, **הוא** הסתכל מהם **גם** בסוד **העליון**, דהיינו גם בחיות ובאופנים של ז"א.

תנ) **על אשר יהיה וגו'**: **על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו. הוא** סוד שם **אהי"ה**, דהיינו בינה, **שהוא כלל הכל**, שכל **החיות** והאופנים שלמעלה ושלמטה יוצאים ממנו, **השולט על החיות העליונות הסתומות**, של ז"א, **להיותן** יוצאות מן השם אהיה כנ"ל. **ומשום זה, אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת**, ה"ס **הוי"ה**, שהוא ז"א, **בנין אב** שנבנה מן השם אהיה (כנ"ל אות תמ"ה). **כי רוח החיה**, הוא **סוד השם אדנ"י. שיהיו הסודות** של המרכבות העליונות דאהי"ה ודהוי"ה, **סתומות**, דהיינו מלובשות, **בתוך הסתומות של המרכבה הזו** דאדנ"י, **כי עיקר הגילוי הוא בשם אדני. כדי שיהיו הכל יחד בסוד אחד.**

בלכתם

מאמר בלכתם ילכו

תנא) ס בלכתם ילכו, בלכתם ג דמאן. אי תימא דחיות, לאו. אלא ברזא דאלין תלת רוחין, תלת שמהן, כד נצצי, נהרין ונפקין ד אזלין חיון עילאין ותתאין. ובעמדם יעמודו, כד אינון בחבורא חד, בלחישו כלהו קיימין. כדין אתעבידו תלת רוחין חד, תלת שמהן חד, וקב"ה איתגאי בגיאותא על כלא.

תנב) ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים, בהסתלקות חיות, ברזא דרוחין עילאין, מעל הארץ, מלשמשא על רוחא תתאה, אינון אופנים מסתלקין עמהון, לאחזאה, דכלהו גופא חדא, ורזא חדא, בלא פירודא ה מעמהון.

תנג) כי רוח החיה באופנים, רעותא דההיא חיה באופנים. דאע"ג דרעותא באינון חיות עילאין, רעותא יתיר באינון אופנים. תלתא, תרין גליין.

מסורת הזהר

ס) (יחזקאל א) תרומה קסב.

חלופי גרסאות

ג נ"א מאן אתמר דחיות (דפוסים ראשונים). ד נ"א אלין (מונקאטש). ה נ"א עמהון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר בלכתם ילכו

מאמר בלכתם ילכו

תנא) בלכתם ילכו, בלכתם וכו': שואל, **בלכתם ילכו.** בלכתם של מי. **אם תאמר,** בלכתם של החיות, אינו כך. ומשיב, **אלא** בסוד **אלו ג' רוחין** הנ"ל בסמוך, שהם ג' שמות, אהי"ה הויה אדנ"י, עליהם נאמר, ובלכתם ילכו, **כי** כשהם **נוצצים ומאירים** הולכות **אלו** החיות העליונות והתחתונות. **ובעמדם יעמודו,** כשהם בהבור אחד, וכולם עומדים בלחש, אז נעשו ג' הרוחות אחת, וג' השמות נעשו אחד, והקב"ה **מתגאה בגאות על הכל.**

תנב) ובהנשאם מעל הארץ וכו': **ובהנשאם** מעל הארץ **ינשאו האופנים.** היינו, **שבהסתלקות** החיות שהן בסוד **רוחות העליונות,** דאהי"ה והוי"ה, **מעל הארץ,** שהיא המלכות, דהיינו שהחיות העליונות מסתלקות **מלשמש על** הרוח התחתון, שהוא אדנ"י. **אז אלו האופנים מסתלקים עמהם,** עם החיות, **להראות,** שהכל **הוא גוף אחד וסוד אחד בלא פירוד מהם.**

תנג) כי רוח החיה באופנים: פירושו, **שהרצון** של אותה החיה, **הוא באופנים.** כי דורש רוח, מלשון רצון. **כי** אע"פ **שהרצון** הוא **בחיות העליונות, יש רצון ביותר באלו האופנים.** שלשה הם, שנים גלויים, ואחד גנוז. **ואלו עושים מעשה** הגורמת רצון ונחת **לאותה**

בלכתם ילכו

החיה, והיינו שכתוב, ומעשיהם כעין תרשיש. דהיינו כעין תרי שש, כי תרשיש הוא אותיות תרי שש, זהו ימין ושמאל. שאלו הם שנים מאלו הששׁ. וע"כ כתוב, **כעין,** שפירושו, **כאופן שלהם.**

ביאור המאמר. ג' בחינות הן **ביחוד ג' רוחין דאהי"ה הוי"ה אדנ"י.** א) כשהם מאירים ויוצאים כל אחד בבחינתו, דהיינו, **העליונים** דאהי"ה הוי"ה, בשליטת החסדים, והתחתון שהוא אדנ"י בהארת החכמה. וז"ש, (באות תנ"א) **בלכתם** וכו' **אלא ברזא דאלין תלת** וכו' **כד נצצי נהרין ונפקין.** כשהג' הרוחות נוצצים ומאירים ויוצאים, **אזלין חיון עלאין ותתאין** הולכות החיות העליונות והתחתונות, דהיינו שכל אחת הולכת ומאירה כדרכה, העליונים דאהי"ה הוי"ה מאירים בשליטת החסדים, והתחתון שהוא אדנ"י מאיר בשליטת החכמה. בחינה ב) היא, כשג' הרוחות דאהי"ה הוי"ה אדנ"י מתחברים ונעשים אחד, כלומר שמאירים באור אחד. דהיינו שהולם מאירים בחכמה וחסדים ביחד כדרך הקו האמצעי שכולל חכמה וחסדים, ואינו נוטה לא לחכמה ולא לחסדים אלא מאיר באור הכולל אותם יחד. וז"ש, **ובעמדם יעמודו, כד אינון בחבורא חד,** כשמתחברים כל ג' הרוחות להאיר באור אחד, דהיינו של הקו האמצעי כנ"ל. **בלחישו כלהו קיימין,** וכולם נמצאים בלחש, דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה (כנ"ל בהסולם אות רמ"ט

יחד גניז. ואלין עבדין עובדא דרעו בההיא חיה. והיינו דכתיב ומעשיהם כעין תרשיש, ו כעין תרי שש דא ימינא ושמאלא, דאלין תרין מאינון שית. וע"ד כעין: כגוונא דילהון.

מאמר ודמות ועל ראשי החיות רקיע

תנד) עד הכא רזא דחיות ברזא עילאה, כגוונא דא לתתא, ודמות על ראשי החיה רקיע. ודמות, דיוקנא לתתא, כגוונא דלעילא. דעד הכא אית דשו לפרשא, מכאן ולהלאה, מאן דחמי חמי, דלא אית רשו לאסתכלא. מהאי

חלופי גרסאות

ו נ"א כי עין (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** בלכתם ילכו

ד"ה ובפנים) **כדין אתעבידו** וכו' **וקב"ה אתגאי בגאותא על כלא**, שכל ג' הרוחות מאירים באור אחד, והקב"ה, שהוא הקו האמצעי, מתגאה על כולם, כלומר שכולם משמשים בדרך הארתו, שאינם נוטים לא לימין ולא לשמאל. בחינה ג) היא, כשב' רוחות דאהיה הויה מסתלקים מן הרוח התחתון אדנ"י, דהיינו שמסתלקים מהארת החכמה המאירה במלכות, אלא שמאירים בחסדים מכוסים מחכמה. וז"ש (באות תנ"ב) **ובהנשאם מעל הארץ** וגו' **בהסתלקות חיות ברזא דרוחין עלאין מעל הארץ מלשמשא על רוחא תתאה**, שהחיות דסוד רוחות עליונים דאהיה הויה, מסתלקות מלשמש את המלכות, שהיא בשליטת החכמה, אלא מאירים בחסדים מכוסים, **אינון אופנים מסתלקין עמהון**, עולים ומתחברים עמהן האופנים. ומשמיענו, שאע"פ שהחיות מסתלקות מהמלכות שהיא בהארת חכמה, עכ"ז האופנים, שגם הם בהארת חכמה מתחברים עמהן. והוא מטעם שאע"פ שהחיות הן בחסדים מכוסים עכ"ז צריכות להתכללות מהארת החכמה. וז"ש, **לאחזאה דכולהו גופא חדא ורזא חדא בלא פרודא מעמהון**, כדי להראות שאין החיות נפרדות מהארת החכמה שבאופנים, אלא שהן גוף אחד בלתי נפרד. כי אע"פ שהן בחסדים מכוסים, רוצות הן להכלל מהחכמה, ולהיות אחד עם האופנים.

וז"ש (באות תנ"ג) **כי רוח החיה באופנים. רעותא דההיא חיה באופנים**, דהיינו, שהן רוצות להכלל מהארת החכמה שבאופנים כנ"ל. **דאע"ג דרעותא באינון חיות עילאין**, שאע"פ שהרצון הוא בהארת

(דפו"י דף מ' ט"ג)

החיות העליונות בלבד, שהרי נסתלקו מהחיות התחתונות שבאדני, וע"כ הן בחסדים מכוסים מחכמה, **עם כל זה רעותא יתיר באינון אופנים**, יש להם רצון ביותר, להתחבר עם האופנים, ולהכלל מהארת החכמה שבהם. ומפרש. **תלתא**, שעיקר האופנים הם שלשה, דהיינו נצח הוד יסוד. **תרין גליין**, שנים מהם הם גלויים בהארת החכמה, שהם נצח והוד, שבהם מתגלית הארת החכמה. **וחד גניז**, שמכוסה מחכמה ואינו מתגלה, והוא יסוד. **ואלין**, השנים, שהם נצח והוד, **עברין עובדא דרעו בההיא חיה**, דהיינו שמגלים בשבילם את הארת החכמה, כדי שהחיה תכלל ממנה. שפעולה זו היא לרצונה של החיה, כנ"ל.

וז"ש, **והיינו דכתיב ומעשיהם כעין תרשיש, כעין תרי שש, דא ימינא ושמאלא, דאלין תרין מאינון שית**, כי מעשיהם סובבים על האופנים שהם נצח והוד, ואומר הכתוב, שמעשיהם של נצח והוד, הם כעין שנים משש קצוות, חג"ת נה"י, שהם ימין ושמאל נצח והוד המגלים חכמה. **וע"ד כעין, כגוונא דלהון**, וע"כ נאמר כעין, שפירושו כעין המעשה שלהם, דהיינו המעשה דגילוי החכמה.

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

תנד) **עד הכא רזא** וכו': **עד כאן הוא סוד החיות בסוד העליון**, שבז"א, **כעין זה הוא למטה**, במלכות. **ודמות על ראשי החיה רקיע. ודמות**, מורה, **שהצורה** של הרקיע של מטה, **היא כעין** הרקיע שלמעלה. **כי עד כאן יש רשות לפרש, מכאן ולהלאה, מי שרואה רואה.**

ואין

רקיע ולתתא, אית רשו למיחמא, ומהאי רקיע ולתתא, אית רשו לאסתכלא. מאתר דאסתכלותא ולעילא, אתכסיין שבילין ואורחין, לית עינא דאסתכל ביה, דכולא אתכסייא.

תנה) ראשי החיה, אינון רתיכין. ד' רישי נהורין לד' זיווין. ואינון תריסר ירחין. ואינון תריסר מכילן, וחד דשלטא עלייהו, למהוי תליסר. ואלין איקרון ראשי שלטונין, שליטין נהירין ז לכלהו.

חלופי גרסאות

ז נוסח אחר לכלא (דפוסים ראשונים) נוסח אחר לכלהו רקיעין (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

ואין רשות להסתכל. מהרקיע הזה ולמטה, יש רשות לראות, ומהרקיע הזה ולמטה, יש רשות להסתכל, ממקום ההסתכלות ולמעלה, נתכסו השבילים והאורחות, אין עין שתסתכל בו, כי הכל נתכסה.

פירוש. הרקיע שעל ד' החיות שבמלכות, הוא ז"א, שהוא בחסדים מכוסים מחכמה, ואין רשות להסתכל בו כי הסתכלות ה"ס גילוי החכמה, כמו שאין רשות להסתכל ברקיע העליון דאו"א. להיותם בחסדים מכוסים. אבל למטה מהרקיע, דהיינו במלכות, יש רשות להסתכל, כי מקום גילוי החכמה הוא במלכות (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה).

וז"ש, כגוונא דא לתתא, דהיינו בד' החיות של המלכות. ודמות וגו' רקיע, היינו, **ודמות דיוקנא לתתא,** שצורת הרקיע למטה **בז"א כגוונא דלעילא,** הוא כעין הרקיע העליון **שבאו"א. דעד הכא,** דהיינו למטה מהרקיע, **אית רשו לפרשא,** יש רשות לפרש, מפני שלמטה מרקיע דז"א שהוא במלכות הוא מקום גילוי החכמה. מכאן ולהלאה, דהיינו למעלה, **ברקיע דז"א, מאן דחכמי חמי, מי שרואה רואה.** כלומר מי שרואה בלי עיון והסתכלות, יוכל לראות. **דלא אית רשו לאסתכלא,** אבל להסתכל ולעיין אין רשות. **מהאי רקיע ולתתא,** דהיינו במלכות, יש רשות להסתכל. **מאתר דאסתכלותא,** שהוא ממקום המלכות, **ולמעלה, אתכסיין שבילין ואורחין,** וכו', נתכסו השבילים והאורחות. **שבילים הם באו"א, אורחות הם** בישסו"ת (כמ"ש בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית ע"ש) **ומשמיענו בזה,** שאפילו באורחות דישסו"ת, **ששם המקור** לגילוי החכמה, **אין החכמה מתגלית שם כלל, עד שמתפשטת למקום המלכות, שהוא מרקיע ולמטה.**

תנה) ראשי החיה. אינון וכו': ראשי החיה, הם המרכבות. שהם ד' ראשי אורות לד' זוגות. והם י"ב חדשים. והם י"ב מדות ואחת השולטת עליהן, שיהיו י"ג מדות הרחמים. **ואלו נקראים ראשי שלטונות, שליטים המאירים לכלם. זיווין** פירושו זוגות, מלשון **דקאי מאדים בזווין** (שבת קכ"ט ב).

פירוש. אחר שביאר שמהרקיע שעל החיות ולמעלה אין הסתכלות, משום שהחכמה מכוסה שמה. מבאר עתה, שמהרקיע ולמטה, דהיינו בחיות שבמלכות, יש הסתכלות. דהיינו גילוי החכמה. **וז"ש ראשי החיה, אינון רתיכין,** שראשי החיה פירושו המרכבות, המגלות חכמה, **שהן, ד' רישי נהורין לד' זיווין, כי ה"ס ג' קוין** ומלכות, שבכל אחד יש **ג' קוין. שיש ג' קוין** בימין, וג' קוין בשמאל, וג' **קוין בקו האמצעי,** וג' קוין **במלכות. וההפרש הוא** בשליטה, כי בג' קוין דימין, שולט הימין שהוא **חסד. ובג' קוין דשמאל שולט השמאל שהוא** בהארת חכמה. **ובג' קוין דקו האמצעי** שולט הקו האמצעי, ובג' קוין דמלכות שולטת המלכות. באפן שהימין שולט על זוג הקוין שהם שמאל ואמצעי, והשמאל שולט על זוג הקוין שהם ימין ואמצעי, והאמצעי שולט על זוג הקוין שהם ימין ושמאל. וכן המלכות שולטת על ג' הקוין. ונמצא שיש כאן ד' ראשי אורות, שהם ג' קוין ומלכות, שהם ראשים לד' זוגות. שביחד הם י"ב מיני אורות. וז"ש **ואינון תריסר ירחין,** שי"ב אורות אלו ה"ס י"ב חדשים שבשנה. ששנה ה"ס מלכות, וי"ב חדשים הם י"ב אורות הנ"ל שד' אורות דג' קוין ומלכות כל אחד כלול מג', והם י"ב. **ואינון תריסר מכילן**

תנו) ב' רקיעין בחד, אית רזא דדיוקנין דלא אתחזון. ובחד, לית ביה דיוקנין, ולא גוונין, ולא למנדע, ולא לאסתכלא, ולית מאן דיקום ביה. דא איהו רקיע עילאה טמירא, דגניז מה דגניז, ויהב חידו וקיימא לכלא.

תנז) ברזא דשם אהי"ה, שלימו דכל שמהן. רזא דרתיכא קדישא, ברזא דד' זיוון דעלמא עילאה. רזא דד' שמהן דכלילן בחד. תלת שמהן עילאין, וחד דאתחבר ס עמהון בכללא חד.

תנח) י"ה, רזא טמירא עילאה. כללא דכלא, רקיע עילאה טמיר דקיימא בגניזו. וחד ספירא גניזא טמירא דכלא עליה. האי איתאחד ולא אתאחד

חלופי גרסאות

ש ה"ג הסלם נוסח אחר רקיעא ולא גרסינן ב' (דפוסים ראשונים). ס נוסח אחר בהו (קראקא).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

זחד דשלמא עלייהו למהוי תליסר, שאלו י"ב האורות ה"ס י"ג מדות הרחמים, כי האורות הם י"ב ואחד הכולל אותם הם י"ג. ואלין אקרון ראשי שלטונין, דהיינו ד' ראשי האורות, הם ראשי שלטונות, שכל אחד מן הד', שולט על הזוג אשר תחתיו, ואלו הד', הם שליטין נהירין לכלהו, שהם מאירים לכל האורות האלו.

תנו) ב' רקיעין, בחד וכו': שני רקיעים הם, באחד, יש סוד צורות שאינן נראות. ובאחד, אין בו צורות, ולא גוונים, ולא לדעת, ולא להסתכל, ואין מי שיעמוד עליו. זה הוא רקיע עליון נסתר, הגוזו מה שגוזו, ונותן שמחה וקיום לכל.

פירוש. יש רקיע שבאו"א עלאין ויש רקיע שבישסו"ת. ואע"פ ששניהם הם בחסדים מכוסים, עכ"ז יש הפרש גדול ביניהם, כי או"א עלאין אין מקבלים חכמה לעולם והם בסוד כי חפץ חסד הוא. אבל ישסו"ת מקבלים חכמה, אלא שאינה נגלית במקומם אלא שמתפשטת למלכות, ובמקומם גם הם בחסדים מכוסים. וז"ש ב' רקיעין, בחד אית רזא דדיוקנין, ברקיע אחד יש סוד של צורות, כלומר ששם יש צורת חכמה, דלא אתחזון, אלא שאינן נראות. כי החכמה שבהם אינה נגלית במקומם עצמם אלא במלכות. ובמקומם עצמם החכמה מכוסה ואינה נראית. ובחד לית ביה דיוקנין, אין שם צורות חכמה, ולא גוונין, שאין שם, לבן אדום וירוק, מפני שהי' אינה יוצאת מהאויר שלהם, (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) ואין שם גוון השמאל שהוא אדום, הנעשה מיציאת הי' מאויר. ומכל שכן

(דפו"י דף מ' ט"ב)

שאין שם גוון ירוק, של קו אמצעי, כיון שלא שייך שם מחלוקת דימין ושמאל ואין צורך לקו אמצעי שייחד אותם. ולא למנדע ולא לאסתכלא ולית מאן דיקום ביה, וע"כ אין אפשרות לדעת ולהסתכל ברקיע דאו"א ואין מי שיעמוד עליו. דא איהו רקיע טמירא עלאה, זה הוא רקיע עליון נסתר, דגניז מה דגניז כי ברקיע דאו"א נגנזת המלכות דמנעולא (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ש) ויהב חידו וקיימא לכלא. כי אע"פ שעצמם אינם מקבלים חכמה, הם המשפיעים החכמה לישסו"ת, באפן שכל האורות והמוחין נמשכים מאו"א עלאין, והם נותנים קיום לכל, הן למדרגות המאירות בחסדים, והן למדרגות המאירות בחכמה.

תנז) ברזא דשם אהיה וכו': חזור לפרש הרקיע דישסו"ת. בסוד שם אהיה, שהוא שלמות כל השמות, שהוא בינה, והכונה לז"ת דבינה, הנקראים ישסו"ת, וע"כ אומר, ברזא דשם אהיה. היא סוד המרכבה הקדושה, המגלה חכמה שתתפשט למלכות, כנ"ל. שהיא ג' קוין ומלכות, בסוד שהם שולטים על ד' זוגות שבעולם העליון (כנ"ל באות תנ"ה) שכל אחד מד' שולט על זוג אחד, והם י"ב. וה"ס ד' שמות הכלולים באחד, דהיינו ג' שמות עליונים של ג' הקוין, שהם א"ל אלקי"ם הוי"ה, ואחד שמתחבר עמהם בכלל אחד, שהוא אדנ"י, דהיינו המלכות, שג' השמות כלולים בו, כי היא מקבלם.

תנח) י"ה רזא טמירא וכו': י"ה, שה"ס או"א וישסו"ת, ה"ס הסתר העליון, שה"ס ג"ר הנסתרות. ומפרש, כלל הכל הוא הרקיע העליון

במה דלא אתיידע, ולא קיימא בסוכלתנו. רזא דכללא. כללא דכלא. ב"ה ובריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין. לתתא כד אתפשט שמא דא, איהו ו' באתריה דאלפא, ברזא חדא. כדין איהו רקיע לתתא, כגוונא דלעילא, וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא ודא איהו רזא ה' דאתפרשא שמא לתתא, ברזא יהו"ה.

תנט) ולזמנין דאתחבר בשמא דא את ו'. ואיהו כללא חדא, הוא ובית דינו וכלא חד, רזא דרזין גו שמהן קדישין.

תס) ע) נטוי על ראשיהם מלמעלה, כ רקיע פריש לעילא, דלא יכילין חיות למנדע ולאסתכלא, דכלא אחיד דא בדא, רזא דא סימנא בעלמא, ב"נ לא יכיל למחמי לראשיה, ואע"ג דאיהו הוא, כ"ש מאן דסתים ביה.

מסורת הזהר

ע) (שם) ב"א טז.

חלופי גרסאות

י נ"א ך (דפוסים ראשונים). כ נ"א ל"ג רקיע (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

העליון הנסתר העומד בגניזה, שהוא רקיע דאו"א שאומר לעיל (באות תנ"ו) דגניז מה דגניז. ועליו ספיר אחד גנוז, שה"ס מלכות דמנעולא, שהוא הנסתר מכל (כנ"ל בהסולם אות תנ"ו) זה, המנעולא, נתאחד ולא נתאחד במה דלא אתיידע, שהוא או"א, ואינו עומד להבנה, הוא סוד הכל, כלל הכל, ב"ה ובריך שמו לעולם ולעולמי עולמים. והוא י' דהויה, כשנתפשט השם הזה למטה, דהיינו לישסו"ת שהם ה' דהויה, ואח"כ לז"א, זה הוא ו' במקום א' בסוד אחד. אז הוא רקיע למטה, כעין רקיע דאו"א למעלה, ואבן ספירא אחת היא למעלה על הרקיע. שה"ס המלכות. דמנעולא הגנוזה שם, כמו ברקיע דאו"א, וזה סוד ח' אחרונה, שהשם מתפרש למטה מרקיע במלכות עצמה. ששם מקום גילוי החכמה. וזה סוד י"ה ו"ה.

פירוש. כי יש ב' בחינות בז"א, בסוד צורת א' ובסוד צורת ו'. כי בהיותו משפיע חכמה למלכות, הוא בסוד צורת א', שהיא צורת ג' קוין, שי' עליונה ה"ס קו ימין, וי' תחתונה ה"ס קו שמאל, והקו שבאמצען ה"ס קו אמצעי, המיחד הימין והשמאל. ובזמן שהוא בחסדים מכוסים מחכמה, הוא בצורת ו', שהיא התפשטות אחת מכל ששה קצוות שבו, בקו אחד, דהיינו רק בחסדים שבקו ימין (כנ"ל בז"ח בראשית אות קכ"ב וקכ"ג ע"ש).

וז"ש, כד אתפשט שמא דא, איהו ו' באתריה דאלפא, דהיינו כשז"א הוא בצורת

(דפו"י דף מ' ט"ג)

ו' במקום צורת א', ברזא חדא, שכל ששה קצוות שלו הם בהתפשטות אחת של חסדים מכוסים. כדין איהו רקיע לתתא כגוונא דלעילא, אז הוא רקיע נעלם ונסתר כמו הרקיע דאו"א עלאין, הנ"ל, וכמו שספירא גנוזה על הרקיע דאו"א כנ"ל, שה"ס המנעולא, כך וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא, שגם על רקיע דז"א גנוזה המנעולא, (כמ"ש בזהר ויקרא אות ק' בהסולם ע"ש) ולפיכך הרקיע דז"א הוא מכוסה ונעלם כמו הרקיע דאו"א. אבל למטה מרקיע דז"א, שולטת מלכות דמפתחא, שבה מקום גילוי החכמה, וז"ש, ודא איהו רזא ח' דאתפרשא שמא לתתא, שסוד ה' אחרונה היא מתפרשת למטה מרקיע דז"א. דהיינו שמתגלה בה החכמה.

תנט) ולזמנין דאתחבר בשמא וכו': ולפעמים מתחברת בשם זה הויה, את ו', דהיינו והו"ה, מורה שהוא כלל אחד, הוא ובית דינו, שז"א, ומלכות שהיא בית דינו, הם נכללים יחד, והכל אחד. שהוא סוד הסודות בשמות הקדושים.

תס) נטוי על ראשיהם מלמעלה: פירושו, רקיע פרוש למעלה, על ראשי החיות, שלא יוכלו החיות לדעת ולהסתכל בראשם. והכל אחוז זה בזה, וסוד זה, שהוא סימן בלבד, שאדם אינו יכול להסתכל בראשו. שרק בגופו יכול אדם להסתכל ולא בראשו. ואע"פ, שהוא

עצמו

תסא) **האי רקיעא** *) **עילאה, לית ביה דיוקנא כלל. לית מאן דאסתכל מתמן ולהלאה, כולא סתים וחתים בגושפנקא. רקיע פריש ע"ג רישי דחיון לעילא, מזונא דילהון נטיף מההוא רקיעא. ולתתא כלהו קיימין בקיומא, מתחות האי** ל **רקיע.**

תסב) **רקיע דא תליין ביה תלת שמהן** מ **לעילא, כמא** נ **דמתפרשא לתתא, קדוש, רחום, חנון, כנוי שמהן קדישין. סתימין לעילא ברזא דלתתא, כלא כגוונא דא מן דא.**

תסג) **אלין שמהן, גו רזי מהימנותא רזא דילהון. כל אינון כינוי שמהן, תליין ברזא** ס **דשמהן קדישין אלין,** ע **דאיקרון** פ **חיוון טמירין, מחפיין על שמהן**

חלופי גרסאות

ל נ"א ל"ג רקיע (דפוסים ראשונים). מ ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א בעינא (דפוסים ראשונים). נ נ"א דמתפרש א' (דפוסים ראשונים). ס ה"ג הסלם נ"א דשמא קדישא (דפוסים ראשונים). ע נ"א איקרון (כל הדפוסים). פ נ"א חיזון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

עצמו היא, מכל שכן, מה שסתים בראש, דהיינו הג"ר, ודאי שלא יוכל להסתכל ולהשיג.

תסא) **האי רקיעא עלאה וכו': הרקיע העליון הזה,** דז"א, הנטוי על ראשיהם, **אין בו צורה כלל,** דהיינו צורת החכמה, **אין מי שמסתכל,** משם ולהלאה הכל סתום וחתום **בטבעת. הרקיע** פרוש **על ראשי החיות למעלה, מהרקיע הזה נוטף המזון שלהם. ולמטה נמצאים כולם בקיום** דהיינו בהארת חכמה, **תחת הרקיע הזה.** (כנ"ל באות תנ"ח).

תסב) **רקיע דא תליין וכו': הרקיע הזה,** דז"א, **תלויים בו** ג' **שמות למעלה,** שהם אל אלקים הויה. **כמו שמתפרשים למטה, קדוש, רחום,** וחנון, שהם כינויי השמות הקדושים. **סתומים למעלה, בסוד שלמטה,** כלומר, השמות שלמעלה, סתומים ומלובשים בסוד הכינויים שלמטה, **הכל כעין זה לפנים מזה.**

תסג) **אלין שמהן גו וכו': אלו השמות** אל אלקים הויה, שה"ס גוף החיות, **בתוך סודות האמונה הסוד שלהם,** דהיינו בבינה, שנקראת אמונה עלאה. כי החיות הם מרכבה לבינה. **כל אלו כינויי השמות,** תלויים בסוד השמות **הקדושים האלו,** אל אלקים הויה, **הנקראים חיות נסתרות.** כי הכינויים מכסים **על השמות שמבפנים,** דהיינו על החיות, והחיות מעופפות **באלו** הכינויים ומתכסות **בהם.** כי הכינויים הם סוד כנפים אל החיות. **הקב"ה נקרא בהם,** בכינויים אלו, **וזה הוא שכתוב, פשטתי את כתנתי, כדי להתקן אליה.** אל המלכות.

(דפו"י דף דף מ' ט"ג *) ט"ד)

פירוש. הרקיע דז"א כולל ג' קוין, הנקראים **בג' השמות הקדושים,** קו הימין נקרא אל, וקו **השמאל נקרא אלקים,** והקו האמצעי **נקרא הוי"ה. ולכל** קו וקו יש **ט'** כינויים (כמ"ש לעיל בז"ח בראשית אות ס"ב ע"ש) וז"ש, **רקיע דא תלייא ביה תלת שמהן לעילא,** דהיינו **אל אלקים הויה. והם נמצאים** מרקיע **ולמעלה** דז"א. **והרקיע הזה** דז"א **מאיר בו'** במקום **הא'** (כנ"ל אות תנ"ח), שפירושו שג' הקוין **נכללים בו בקו אחד,** שהוא **חסד. ולא** בזמן שז"א **הוא בצורת א',** שפירושו, שמתחלק **להאיר כפי הארת** ג' הקוין, שאז **הוא מאיר גם בהארת חכמה.** (כמ"ש שם בהסולם) וז"ש, **כמא דמתפרשא לתתא, קדוש רחום וחנון, כנוי שמהן קדישין,** כי הכינויים נמשכים מז"א **בזמן שהוא בצורת א',** שאז מתחלק כל קו וקו לט' קוין הנקראים ט' כינויים. וז"ש, **כמא דמתפרשא,** כי להארת הכינויים **מתחלקים** ג' הקוין **כבצורת הא'. ואומרו לתתא,** הוא מפני שהכינויים להיותם מאירים **בהארת חכמה,** אינם יכולים להמצא למעלה **מחזה, ששם נמצא** ז"א **תמיד בשליטת החסדים.** וע"כ אומר **לתתא,** דהיינו מרקיע ולמטה. כי **הרקיע עומד במקום החזה** דז"א, **ואלו** ג' **כינויים קדוש רחום וחנון,** שייכים לט' **כינויים של השם אל,** (כמ"ש בז"ח בראשית אות ס"ג).

ואין לשאול, הלא הכינויים הם תלויים בג' השמות אל אלקים הויה, שהם מרקיע ולמעלה

דלגאו, ומעפפן באלין, ואתחפיין באלין. קב"ה איקרי בהו. ודא איהו דכתיב, פ פשטתי את כתנתי, לאתתקנא לגבה.

מאמר הכנפים

תסד) מהאי רקיע ולתתא, תליין אינון כינויין, לאתחפיא בהו רזא דשמא קדישא. מהאי רקיע ולעילא, לא תליין כינויין. ההי"ד צ) ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה. צ בגין לאתחפייא ק בהו אינון טמירין עילאין ברזי שמהן קדישין.

מסורת הזהר

פ) (שה"ש ה) ז"ח בראשית קו. צ) (יחזקאל א).

חלופי גרסאות

צ ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א מיסיף ודאי בגין (מונקאטש). ק נ"א מוסיף בהו רזא דשמא קדישא ותחת הרקיע אינון כנפים לאתחפיא בהו (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר ודמות על ראשי החיה רקיע

ולמעלה, כי הם התחלקות כל קו לט' קוין, ואיך הם יכולים לרדת ולהאיר מרקיע ולמטה, וז"ש, סתימין לעילא ברזא דלתתא, שאלו ג' השמות הסתומים שלמעלה מתלבשים בכינויים שלמטה, כלא כגוונא דא מן דא, שהשמות הם בפנימיות הכינויים, והכינויים מכסים על השמות. וע"כ כחם יפה לרדת ולהאיר מהרקיע ולמטה, כי הארת השמות שמהרקיע ולמעלה, נמשכה עמהם גם בהיותם מהרקיע ולמטה.

וז"ש, אלין שמהן גו רזא מהימנותא רזא דלחון, כי ג' השמות הקדושים, שהם ג' הקוין, יוצאים מן הבינה, הנקראת מהימניתא עלאה. כל אינון כינוי שמהן, תליין ברזא דשמהן קדישין אלין, כי הכינויים ה"ס התחלקות כל קו מג' קוין, לט' קוין, (כנ"ל בז"ח בראשית אות ס"ב) הרי שהם יוצאים מג' השמות הקדושים, שהם ג' הקוין. דאקרון חיוון טמירין, כי ג' הקוין דז"א מכונים חיות נסתרות, כלומר שהארת החכמה מכוסה בהם. מחפיין על שמהן דלגאו, הכינויים מכסים על השמות המלובשים בפנימיותם. כנ"ל.

וז"ש, ומעפפן באלין לאתחפיין באלין. כי בהתחלקות ג' קוין כל אחד לבחינתו, מתגלים הדינים שבכל קו, המכונים ג' זריעות (בזהר בראשית א' אות ט' ע"ש) **ואלו הדינים נבחנים כמכסים על הארת השמות, כי ממעיטים את אורותיהם. אבל כלפי זה, הם מתקנים את הארות השמות שיאירו בחכמה וחסדים יחדיו, ומבחינה זו הם מעלים ומגדילים את הארית השמות, ועל בחינה זו אומר ומעפפן באלין, שהשמות מעופפים ומתעלים ע"י הכינויים. ועל הבחינה הראשונה, אומר, ואתחפיין באלין, דהיינו הדינים שבהם ממעטים הארות השמות. כי ב' הבחינות נמצאות בהם.**

(דסו"י דף מ' ס"ד)

ומב' בחינות אלו, נבחנים הכינויים שהם לבוש אל הקו האמצעי, כמו לבוש המכסה את גוף האדם, מצד אחד, ומצד הב' מגדיל ומפאר את האדם. וז"ש קב"ה איקרי בהו, שהקב"ה שהוא הקו האמצעי נקרא באלו הכינויים, כי הם מגלים פעולותיו. ודא איהו דכתיב, פשטתי את כתנתי לאתתקנא לגבה. זה מובא לעיל (בז"ח בראשית אות ק"ז) כי סוד הזווג ז"א ומלכות הוא כשז"א הוא בבחינת ו', דהיינו בשליטת החסדים, כנ"ל. ואז מתפשט מן הכינויים, שהם לבוש שלו וכמו כתונת שלו, מפני שהוא צריך להיות בבחינת ו', והם מאירים בהארת החכמה. וז"ס, פשטתי את כתנתי, כי כבר פשטתי ממני את הכינויים, כדי לאתתקנא לגבה, להתתקן לזווג עם המלכות. כמ"ש שם.

מאמר הכנפים

תסד) מהאי רקיע ולתתא וכו': מהרקיע הזה ולמטה תלויים אלו הכינויים לכסות בהם סוד השם הקדוש. מהרקיע הזה ולמעלה, אין תלויים כינויים. משום שהכינויים מאירים בהארת החכמה, ומהרקיע ולמעלה שולטים חסדים מכוסים מחכמה, כנ"ל בדבור

תסה) כנפים, כסויין לאתכסאה שמהן בטמירו. ולזמנא דאתי, לא יתכסה רזא דשמא קדישא, דכלהו זכאה קשוט ינדעון באתגלייא, ולא מגו כינויין. ורזא דא כתיב, ק) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך.

תסו) לאיש שתים מכסות להנה. תרין אינון לכל ש חד וחד לאתכסיא בהו. ההוא דימינא, אית ליה חד דימינא וחד דשמאלא. ת והאי דשמאלא אית ליה חד דשמאלא. וחד דימינא. וכן כלהו כלילן אלין באלין לאתחפיא בהו.

תסז) גויתיהם, רזין דלגאו, בשמהן קדישין. א דמנייהו רזא דגופא דילהון. ועכ"ד, אלין כגוונא דאלין. ההי"ד, ר) ואשמע את קול כנפיהם כקול: אל,

מסורת הזהר

ק) (ישעיה ל) משפטים תכא תק"ח ד' קי ט"ג קיג ט"ד. ר) (יחזקאל א) לעיל אות שסת.

חלופי גרסאות

ר נ"א אתכסיא (קראקא). ש נ"א ל"ג חד (דפוסים ראשונים). ת נ"א ההוא (קראקא) נ"א ל"ג והאי דשמאלא (וינציא). א ה"ג הסלם נ"א בעינייהו (דפוסים ראשונים) נ"א בגינייהו (מונקאטש בסוגריים).

הסולם

מאמר הכנפים

הסמוך. ז"ש, ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה. דהיינו, כדי לכסות בהם אלו הסתרים העליונים שבסודות השמות הקדושים.

תסה) כנפים כיסויין לאתכסאה וכו': כנפים, הן כיסוים לכסות בסתר את השמות. ולעתיד לבא, לא יתכסה סוד השם הקדוש, וכל צדיקי האמת ידעו את ה' בגלוי, ולא מתוך כינויים. וז"ס שכתוב, ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך.

פירוש. כי ב' בחינות יש בכינויים, הנקראים כנפים, א) שמכסים על השמות, דהיינו שממעיטים אורותיהם ע"י הדינים שבהם, ב) שמגדילים את אורותיהם ומגלים את הארת החכמה (כנ"ל אות תס"ג בהסולם ד"ה וז"ש ומעפפן). וז"ש, כנפים, כסויין לאתכסאה שמהן בטמירו, כי מבחינת הדינים שבהם הם ממעיטים את האורות שבשמות, והם מכסים ומעלימים אותם. ולזמנא דאתי לא יתכסה וכו'. שאז לא יהיה שום מיעוט בשמות מחמת הכינויים, דכלהו זכאה קשוט ינדעון באתגליא ולא מגו כינויין, כי לא ישמשו אז בכינויים לגילוי השמות הקדושים, כי יתבטלו כל הדינים שבהם, והשמות הקדושים יתגלו בעצמם, בלי עזרת הכינויים והדינים שבהם. וז"ס, ולא יכנף עוד מוריך וכו'. כי יתבטלו הכנפים.

תסו) לאיש שתים מכסות להנה: שתי כנפים הן לכל אחד ואחד להתכסות בהן, כי אותו שבימין, יש לו אחד של ימין ואחד של שמאל, ואותו של שמאל, יש לו אחד של שמאל ואחד של ימין, וכן כולם כלולים אלו באלו להתכסות בהן.

תסז) גויתיהם רזין דלגאו וכו': כתוב ולאיש שתים מכסות להנה את גויתיהם. גויתיהם. הם הסודות שבפנים הכנפים, שהן הכינויים, שהם השמות הקדושים, אל אלקים הויה. שמהם סוד הגוף שלהן, של החיות: שעליהם מלבישים הכנפים, שהן הכינויים כי הגוף של החיות ה"ס חג"ת, שה"ס ג' השמות. והכנפים הם הכינויים. ועם כל זה אלו כעין אלו, שהכנפים הן בחסדים מכוסים, כמו הגוף שלהן, ז"ש, ואשמע את קול כנפיהם כקול: אל אלקים הוי"ה. אשר כנפיהם הן הכינויים של השמות האלו, שהם, גדול, גבור, ונורא. גדול, הוא הכינוי של אל. גבור הוא הכינוי של אלקים. נורא, הוא הכינוי של הוי"ה. וקול כנפיהם שהוא גדול גבור ונורא, שוה לג' שמות אל אלקים הוי"ה, שהם הגוף של החיות. אבל זה הוא בסוד הסודות למעלה. דהיינו מרקיע ולמעלה, ששם הוא להסתיר הכל בגניזה, כלומר ששם שולטים החסדים המכוסים מחכמה, וע"כ גם הכינויים, נמצאים בחסדים מכוסים כמו השמות. אבל למטה, עומדות הכנפים במראה, דהיינו בהארת החכמה הנקראת

(דפו"י דף מ' ט"ד)

אלהים, ה'. דכנפיהם: גדול, גבור, ונורא. האי ברזא דרזין לעילא, לאטמרא כלא בגניזו. לתתא קיימין בחיזו גדפין, גו שעורא, בת"ק פרסי דשיעורא. ואינון גדפין בחיזווא.

תסח) הכא אית חמש קולות, לקבל חמש עילאין סתימין. דכתיב. ש) ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתם קול המולה כקול מחנה. קול כנפיהם, דהא באינון כינויין אית שמא חד, מההוא שמא דאיהו מאינון שמהן דלגו. ומאן איהו. א"ל. דהא שמא דא אזל באינון כינויין ודא איהו שמא, כשמא דמים רבים. ומהכא אתפרש שמא דא לתתאי.

תסט) כקול שדי, אלהים. ב דשמא אתכני בתתאי, ואתחתים בתתאי, אלק"י. קול המול"ה, דא שמא דאיקרי אלו"ה, ושמא דא אתבני בבי דינא לתתא, באתר דזכותא שריא. כקול מחנה, דא שמא דיעקב שריא ביה. דכתיב. ת) מחנה אלהים זה.

תע) תו, קול דא, מחפיין חד גופא, לאפרשא דא מן דא, לאשתמודעא.

מסורת הזהר

ש) (שם) שם. ת) (בראשית לב) ויצא שפז.

חלופי גרסאות

ב נוסח אחר דא (ווינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר

ראיה. בשיעור, דהיינו לא בכל קומת החכמה אלא בשיעור ממנה, דהיינו בשיעור ת"ק פרסאות. שהם חג"ת נ"ה, שכל אחת היא במאה מדרגות. אבל הג"ר דחכמה חסרות בהן, כי נגנזו ע"י הקו האמצעי. והן הכנפים המאירות במראה.

תסח) הכא אית חמש וכו': כאן יש חמשה קולות. כנגד חמשת העליונים הסתומים מחכמה. שכתוב, ואשמע את קול כנפיהם, כקול מים רבים, כקול שדי בלכתם, קול המולה, כקול מחנה. קול כנפיהם, שהם ג' כינויים גדול גבור ונורא, כקול מים רבים, כי באלו הכינויים יש שם אחד, שמאותו השם שהוא מהשמות האלו שמבפנים. ומי הוא. הוא השם אל. כי שם זה הולך בפנימיות אלו הכינויים, שהם הכנפים. וזה הוא שם כשם של מים רבים, כי מים רבים הם חסד המכונה מים, והשם של החסד, הוא אל. ומכאן נתפשט השם הזה לתחתונים. דהיינו לכינויים המאירים מחזה ולמטה.

תסט) כקול שדי, אלקים וכו': כקול שדי, היינו השם אלקים. כי בשם הזה מתכנים גם התחתונים, כי הדיינים נק' ג"כ אלהים.

הכנפים

ונחתם בתחתונים, אלקי, כמו אלקי אברהם ואלקי נחור. וע"כ הוא מרומז ג"כ בכקול שדי, שהוא שם היסוד. קול המולה, זה השם שנקרא אלוה. ושם זה נבנה בבית דין שלמטה במקום שהזכות שורה בו. דהיינו במלכות, ולא מצד החוב שבדין שבה אלא מצד הזכות שבדין שבה. כקול מחנה, זהו השם שיעקב שורה בו. שהוא השם של הקו האמצעי. שכתוב בו מחנה אלקים זה.

תע) תו קול דא וכו': עוד. כי קול זה, שיעקב שורה בו, שהוא הקו האמצעי, הכנפים מכסות גוף אחד, הכולל ימין ושמאל, להפריש זה מזה, דהיינו להפריש המחלוקת שבין ימין ושמאל (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ה) כדי לגלות החכמה מתוך הדעת, ולחבר גוף אחד כאן, וגוף אחד כאן. כש"א, לאיש שתים חוברות איש, שמחברים איש, דהיינו הגוף, כדי להמשיך הדעת ולהפריד המחלוקת זה מזה.

פירוש. שמפרש, לפיכך נקרא קול דיעקב שורה בו, בשם קול מחנה, משום שקול יעקב, שהוא קו האמצעי, מפריד בין ימין ושמאל הדבקים במחלוקת זה בזה, ומחברם זה בזה להיות אחד. כלומר שע"י שמפריד ביניהם, שקו ימין יאיר ממעלה למטה, וקו שמאל יאיר ממטה למעלה, ע"ז יכול לחבר אותם לגוף

ולאתחברא גופא חד הכא, וגופא חד הכא. כד"א, א) לאיש שתים חוברות איש. מחברן איש, לאשתמודעא ולאפרשא ג דא מן דא.

תעא) ותרין אחרנין מחפיין לגוף, ושתים מכסות את גויותיהנה. וכלהו גליפין מחקקן, באתוון דרזא דשמא קדישא, בארבעין ותרין אתוון. תחות

מסורת הזהר

א) (יחזקאל א) לעיל אות קנב.

חלופי גרסאות

ג ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים ג"א ל"ג מן דא עד את (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הכנפים

אחד (כמ"ש בזהר פקודי אות ע"ה). וז"ש, **קול דא מחפיין חד גופא**, מתחילה, **לאפרשא דא מן דא**, דהיינו שמפריד בהארתם, שהימין **יאיר** ממעלה למטה, והשמאל **יאיר** ממטה למעלה. **לאשתמודעא**, שע"ז מתגלית הארת החכמה שבבחינת הדעת. **ולאתחברא** שיתחברו הימין עם השמאל, ע"ז אשר **גופא חד הכא**, שהימין דגוף **יאיר** מכאן, ממעלה למטה, **וגופא חד הכא**, והשמאל דגוף יאיר מכאן, ממטה למעלה. וז"ש, **כד"א, לאיש שתים חוברות איש.** שפירושו **לאיש שתים**, שע"ז שמחלק הארות ימין ושמאל, דאיש, דהיינו דגוף **לשתים**, שהימין **יאיר** ממעלה למטה והשמאל ממטה למעלה, על ידי זה **חוברות איש** הם מתחברים לאיש אחד, להארה אחת, כדי לגלות הדעת. וז"ש **מחברן איש לאשתמודעא** שמחברים הימין והשמאל לאיש אחד, לגלות הדעת, כי ע"י יח"ד ימין ושמאל נגלה הדעת, **ולאפרשא דא מן דא**, ולהפריד הארתם, שזה **יאיר** ממעלה למטה וזה ממטה למעלה, כי לולא תקון זה לא היו יכולים להתיחד. וע"ז נאמר לאיש שתים. כנ"ל. ומטעם זה נק' הקול דקו האמצעי, קול מחנה.

תעא) ותרין אחרנין מחפיין וכו': יב' כנפים אחרות מכסות את הגוף. כמ"ש **ושתים** מכסות את גויותיהנה. וכולן חקוקות ומפותחות באותיות השם הקדוש של מ"ב אותיות, תחת שתי אבנים, למעלה ולמטה, כדי לדעת את הקב"ה בשמו ובכבודו להיות אחד.

פירוש. יש ל"ב נתיבות החכמה, שה"ס כ"ב אותיות דז"א ועשר ספירות דישסו"ת, שע"י שניהם ביחד מתגלה החכמה. דהיינו ע"י עלית ז"א להכריע בימין ושמאל דישסו"ת מתגלה החכמה (כמ"ש באדרא זוטא אות ר"ט) וזה נבחן להארת ו"ק דבינה, כי ישסו"ת הם בחינת ו"ק דבינה. ויש שם מ"ב אותיות, והיינו כשנוסף על ל"ב נתיבות החכמה הנ"ל מתגלים עשר ספירות החסדים של או"א, שה"ס אוירא דכיא. ועשר עם ל"ב הם מ"ב. ואז מאירים הג"ר דבינה. ולפיכך השם מ"ב מאיר בראש ז"א, משום שמקבל אותם מג"ר דבינה שהם או"א עלאין, שהם סוד ראש. ול"ב נתיבות החכמה, מאירים בו"ק דז"א, להיותם מקובלים מישסו"ת שהם ו"ק דבינה. שה"ס גוף ולא ראש. אמנם גם הגוף דז"א, שה"ס חג"ת נה"י, נחלק, לג"ר וו"ק, שחג"ת שמחזה ולמעלה הם ג"ר דגוף, ונה"י שמחזה ולמטה, הם ו"ק דגוף. ונמצא משום זה, שנה"י דז"א, שה"ס ו"ק מקבלים הארת חכמה מישסו"ת שהם ו"ק דבינה. וה"ס ל"ב נתיבות החכמה. וחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות דחסדים דאו"א, בנוסף על ל"ב דישסו"ת, שה"ס שם מ"ב. ולפיכך בחג"ת דז"א שולטים מ"ב אותיות, שהם החסדים דאו"א עלאין, והארת החכמה מכוסה בהם. ובנה"י דז"א מאירה החכמה דישסו"ת בסוד ל"ב נתיבות החכמה.

ואין לשאול כיון שחג"ת דז"א מקבלים מעשר ספירות דחסדים דאו"א עלאין, א"כ היה לו לכנותם עשר אותיות ולא מ"ב אותיות. כי הענין הוא שמטרם שז"א מקבל ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, נבחנים החסדים שבו לו"ק בלי ראש, ולא יוכל לקבל מאו"א החסדים דאוירא דכיא, שהם ג"ר, ועדיפות מחכמה, אלא אם כן מקבל תחילה ל"ב נתיבות החכמה מישסו"ת, וכיון שנשלם בחכמה, יכול לעלות עוד ולקבל החסדים דאו"א, שה"ס ג"ר וראש. נמצא שאי אפשר לקבל עשר דאו"א, אלא א"כ שיש לו מכבר ל"ב דישסו"ת, ע"כ נקראות העשר דאו"א בשם מ"ב אותיות. אמנם אם הוא מקבל העשר דאו"א, הן שולטות על ל"ב דישסו"ת, להיותן ג"ר, וע"כ החכמה מתכסה בחג"ת

תרין אבנין עילא ותתא, לאשתמודעא קב"ה בשמיה ביקריה למהוי חד.

תעב) ארבעין ותמנייא רתיכין טמירין בגרמייהו, טמירין בסטרא דההוא אדם דשרייא על כרסייא, ברזא דארבעין ותמניא אתוון. ומאתן אחרנין גליפן בגרמייהו, לקביל שיפין דגופא, וכולהון שלטין על כורסייא לתתא, בחושבן פקודי אורייתא, ברזא דזכור.

תעג) ההוא אדם נטיל ד לכל הני פקודי, *) ולכל הני רזין דשיפין

חלופי גרסאות

ד נוסח אחר כל (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — הכנסים

בחג"ת דז"א. ובכל מקום שהשם מ"ב מאיר שם, החכמה מתכסה.

וז"ש, **ושתים מכסות את גויותיהנה זכלהו גליפין מחקקן באתוון דרזא דשמא קדישא במ"ב אתוון** שכל הכיסויים האמורים חקוקים ומפותחים ע"י השם מ"ב איתיות. שה"ס עשר הספירות דחסדים דאו"א הכוללות בתוכן ל"ב נתיבות החכמה. כנ"ל. ששם מ"ב מאיר, **תחות תרין אבנין עילא ותתא,** שהאבן שלמעלה היא בינה, והאבן שלמטה היא מלכות. כי הבינה ה"ס הכסא העליון, שחג"ת, שהם החיות דז"א, נושאות אותו. שבהם מאיר השם מ"ב אתוון. והאבן שלמטה, שהיא מלכות, ה"ס הכסא התחתון, שהחיות דמלכות נושאות אותו. וגם בחיות אלו, מאיר השם מ"ב, כמו בחיות דז"א, שהשם הזה מכסה על החכמה. וזה שכתוב **ושתים מכסות את גויותיהנה.** דהיינו, שמכסות הארת החכמה שבגוף החיות, בכח השם מ"ב שמאיר בהם. וז"ש, **לאשתמודעא קב"ה בשמיה ביקריה למהוי חד** כדי להכיר את הקב"ה, בשמו וכבודו, שהוא המלכות הנקראת שם וכבוד, להיות אחד. דהיינו בהארה אחת. כי כמו שהשם מ"ב מכסה החכמה בחיות דז"א, כך מכסה החכמה בחיות דמלכות. ומה שאמר מקודם לכן, בביאור הכתוב לאיש שתים חוברות איש, שהחיות מגלות החכמה, אין זה במקומם עצמם, אלא ברגלי החיות שהן בחינת נה"י דחיות, ששם מאירים הכינויים, שה"ס הכנפים המגלות החכמה. כנ"ל. אבל בגוף החיות, ששם מאירים השמות, נמצאת החכמה מכוסה בהם. כנ"ל.

תעב) **ארבעין ותמניא רתיכין** וכו': ארבעים ושמונה מרכבות המכוסות בעצמן, שהן מכוסות מצד האדם היושב על הכסא שהוא

(דפו"י דף מ' ט"ד *) דף מ"א ט"א)

ז"א, **בסוד מ"ח אותיות.** ומאתים אחרות **חקוקות בעצמן,** שביחד הן רמ"ח, **כנגד** רמ"ח אברי הגוף, כולן שולטות על הכסא למטה, שה"ס המלכות, כחשבון רמ"ח **מצוות** עשה **שבתורה בסוד, זכור.**

תעג) **ההוא אדם נטיל** וכו': האדם ההוא, היושב על הכסא, לקח לכל רמ"ח מצוות אלו ולכל סודות האלו של רמ"ח אברי הגוף, והושיב את סודם לתוך הכסא הקדוש, ובהם התעלה הכסא בשס"ה מצוות אחרות, של לא תעשה, בסוד **שמור.**

פירוש. סוד רמ"ח מצוות עשה, הם ממשיכים חסדים מכוסים, מפני שהם באים מחג"ת דז"א, שהם חסדים מכוסים כנ"ל. ונחלקים לפי ג' הקוין שבז"א, אשר ב' הספירות חסד וגבורה, שה"ס ב' קוין ימין ושמאל הנמשכים לו מבינה, הם מאתים, כי ספירות הבינה הן בסוד מאות, וספירת ת"ת שהיא הקו האמצעי, שהוא בחינת ז"א עצמו, המתקן ב' הקוין דבינה, נבחן לארבעים ושמונה, כי יש בו י"ב צירופי הויה, שבכל אחת ד' אותיות, והם מ"ח. ומכאן יצא המספר רמ"ח, מאתים מחסד וגבורה. ומ"ח מת"ת. ומכונים ג"כ רמ"ח **אברי הגוף, כי** ז"א נקרא גוף, שעיקרו הוא ג' ספירות חג"ת, שבהם רמ"ח בחינת כנ"ל.

וז"ש, **ארבעין ותמניא רתיכין טמירין בגרמייהו טמירין בסטרא דההוא אדם.** מ"ח מרכבות המכוסות בעצמן, כלומר, שהחכמה מכוסה ונעלמת בהן, שהן מכוסות מצד האדם הזה, היושב על הכסא, שה"ס ז"א, שהוא הקו האמצעי, ובו שולטים חסדים מכוסים. **ברזא דארבעין ותמניא אתוון,** שהן סוד מ"ח אותיות, מי"ב צירופי הויה, שבקו האמצעי כנ"ל. **ומאתן אחרנין גליפן בגרמייהו** שהם

מחסד

דגופא, ואותיב ברזא דילהון לגו כרסייא קדישא. ובהו אסתלקת כרסייא, בתלת מאה ושתין והי פקודין אחרנין ברזא דשמור.

תעד) כרסייא עילאה, אפיק כל אינון, מגו חד מבועא טמירא גניזא

הסולם

מאמר הכנפים

מחסד וגבורה, שהם ב' קוין שבז"א שלוקח מבינה, שכל אחד מהם הוא במספר מאה, והם מאתים. שביחד הם רמ"ח, והם **לקביל שייפין דגופא**, דהיינו כנגד רמ"ח אברי הגוף כנ"ל. **וכלהון שלטין על כורסייא לתתא, שרמ"ח בחינות חסדים מכוסים אלו שבחג"ת דז"א**, שולטות על המלכות, שנקראת כסא. דהיינו ששולטים למעט הג"ר דחכמה שבמלכות, שלא תאיר אלא ממטה למעלה, שה"ס ו"ק דחכמה. ובעת הזווג שולטים עליה לגמרי, שמחזירים את המלכות להיות חסדים מכוסים כמו רמ"ח דז"א. **כחושבן פקודי אורייתא ברזא דזכור**. דהיינו כרמ"ח מצוות עשה, שהן בסוד זכור. כי ז"א ה"ס זכור, והמלכות ה"ס שמור. ורמ"ח מצוות עשה, שהן להמשיך חסדים מכוסים, הן מסוד ז"א, שה"ס **זכור**.

וסוד שס"ה לא תעשה, הן שס"ה תקונים להעלים הג"ר דחכמה דשמאל, המאירים ממעלה למטה, ולהמשיך הארת החכמה בדרך עליה ממטה למעלה, שהוא ו"ק דחכמה. ולפיכך סוד שס"ה ל"ת הן **בשמור**, שה"ס המלכות, או מחזה ולמטה דז"א, ששם מקום הארת החכמה ממעלה למטה, כי גם מחזה ולמטה דז"א, נבחן לבחינת מלכות, כי הם מתלבשים במלכות. ולפיכך הם במספר שס"ה, כי שלש ספירות וחצי, שהן חצי תפארת ונה"י, יש מחזה ולמטה, שכל אחת מהן בסוד מאה, והם ש"נ בחינות. ולהיותן תקון החכמה שה"ס ג"ר, י"ה, ע"כ נתוסף עליהם ט"ו שבגי' י"ה והם שס"ה בחינות. אמנם כל כוחם של שס"ה תקונים אלו להעלים החכמה שממעלה למטה, ולהמשיכה רק בדרך עליה באים מחג"ת דז"א, ששם הקו האמצעי הפועל כל אלה, וכן החסדים המרובים.

וז"ש, **החוא אדם נטיל לכל הני פקודי**, שהן רמ"ח מצוות עשה, **ולכל הני רזין דשייפין דגופא**, שהם רמ"ח אברים, **ואותיב ברזא דלהון לגו כרסייא קדישא**, שמושיב הארתם בתוך המלכות הנקראת כסא. **ובהו**, בהארת רמ"ח החסדים, **אסתלקת כרסיא, בתלת מאה ושתין וחמש פקודין אחרנין**, ע"י רמ"ח החסדים שהכסא מקבל, מתעלה הכסא למעלה, בשס"ה מצוות, דהיינו שהארת

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכסא, שהוא המלכות, מתקנת להאיר בדרך עליה, ממטה למעלה, בשס"ה דרכים ותקונים שה"ס שס"ה מצוות ל"ת. **ברזא דשמור**, ששס"ה מצוות ל"ת ה"ס **שמור**, שה"ס המלכות. כי רמ"ח מצוות עשה, שהם חסדים מכוסים, מקומם בחג"ת, שה"ס גוף החיות, המקבלים מחג"ת דז"א, שה"ס חסדים מכוסים. וע"כ הם בסוד **זכור**, שהוא ז"א. ושס"ה מצוות ל"ת, שהם בהארת חכמה, מקומם במלכות, כי אין הארת החכמה מגילה אלא במלכות. או בתנהי"מ שמחזה ולמטה דז"א, שהם שייכים למלכות. וע"כ הם בסוד **שמור**, שהוא מלכות.

ואין לשאול, הרי בכמה מקומות בזהר, אומר ששס"ה הוא בג"ר, ורמ"ח הוא בו"ק, בסו"ה **שמי** עם **י"ה**, הם בגימטריא שס"ה. **זכרי** עם **ו"ה**, הם בגימטריא רמ"ח. הרי ששס"ה הוא בסוד י"ה, שהם ג"ר, ורמ"ח הם בסוד ו"ה שהם ו"ק. הענין הוא, כי שס"ה לאוין הם תקוני החכמה שה"ס ג"ר, וע"כ הם בסוד י"ה. ורמ"ח הם תקוני החסדים שהם ז"א, וע"כ הם ו"ה, אמנם מקום הארתם, הוא בהיפך, שרמ"ח שהם חסדים מכוסים מאירים בחג"ת שהוא בחינת ז"א, וג"ר דגוף. ושס"ה שהם תקוני חכמה אינם מאירים אלא בתנה"י דז"א ובמלכות, שהם ו"ק דגוף. כמו שנתבאר לעיל.

תעד) כרסייא עילאה אפיק וכו': הכסא העליון, שהוא בינה, הוציא כל אלו, תרי"ג אורות, מתוך מבוע אחד גנוז שנגנז השולט עליו. המבוע ההוא אין מי שיודע אותו, ואין מי שיסתכל בו. עליו כתיב, ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה.

פירוש. כי כל הגורם והמתקן את ג' הקוין, הוא המסך דחירק של הקו האמצעי (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) שהוא הממעט את הג"ר דחכמה, והוא המיחד הימין והשמאל המגלים החסדים בסוד רמ"ח והחכמה בסוד שס"ה, כנ"ל בדבור הסמוך. והמסך הזה שואב כחו ממלכות דמדת הדין הנגנזת באמא עלאה. וז"ש, **כרסייא עילאה אפיק כל אינון מגו חד מבועא טמירא גניזא**, שה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, **דאתגניז**, שכחו נגנז באו"א

עלאין

דאתגניז דשלטא עליה. ההוא מבועא ה לית מאן דידע ליה ולית מאן דאסתכל ביה. עליה כתיב, ב) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה.

תעה) וכתיב ו שש מעלות לכסא, ז אלין שית סיטרין לתתא, כגוונא דשית סטרין לעילא. שש מעלות לכרסייא עילאה. שש מעלות לכורסייא תתאה. אלין ואלין, לא יכלין לאסתכלא ולמנדע, ליקרא דכרסייא דעלייהו. כל שכן ח למאן דשרי על כרסייא. כלהו באימתא בדחילו, תחות כרסייא קיימין. נטלין כרסייא עלייהו, ולא ידעו, לאן אתר מתחבראן גופין, כד"א, ג חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, בגין לסלקא לה. וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין, שלטין בשמייהו, ואקרי קב"ה בכנוייא.

מסורת הזהר

ב) (איוב כח) תולדות קפג. ג) (יחזקאל א).

חלופי גרסאות

ה בדפוס מונקאטש לית מאן דידע ליה במרובעים נ"א ל"ג מן מאן עד מאן (ויניציא). ו נ"א ל"ג מן שש מעלות עד שש מעלות (קראקא). ז בדפוס מונקאטש מן אלין עד שש במרובעים נ"א ל"ג מן אלין עד שש (ויניציא). ח נ"א למה (קראקא).

הסולם

מאמר

עלאין. ולפיכך, **ההוא מבועא לית מאן דידע ביה** וכו'. כי נגנז באו"א עלאין. וכו'.

תעה) **וכתיב שש מעלות** וגו' : וכתוב, שש מעלות לכסא, שהם חג"ת, ונה"י הכלולים בחג"ת. שהם מחזה ולמעלה. אלו **הם ששה צדדים** למטה, במלכות, שהיא הכסא התחתון, **כעין ששה צדדים** שלמעלה, בבינה, שהיא הכסא העליון. כי יש שש מעלות **לכסא** העליון, שהן חג"ת דז"א, ונה"י הכלולים בחג"ת, ושש מעלות **לכסא התחתון**, שהן חג"ת דחיות שבמלכות ונה"י הכלולים בחג"ת אלו. אלו ואלו אינן יכולות **להסתכל לדעת את כבוד הכסא** השורה עליהן. **כל שכן את מי ששורה** על הכסא, שעל הכסא העליון, שורה חכמה, ועל הכסא התחתון, שורה ז"א. כולן באימה וביראה עומדות **תחת הכסא**. נושאות עליהן הכסא ואינן יודעות לאיזה מקום מתחברים הגופים. כש"א, חוברות אשה אל אחותה כנפים. כדי להעלות את הכסא. ואז כל הכינויים המכסים את שמות הקודש, שולטים על שמותיהם, והקב"ה נקרא בכינוי.

פירוש. כבר נתבאר, שגופי החיות הנושאות את הכסא, הן גופי החיות הנושאות את הכסא העליון, שהוא בינה, שהן חג"ת דז"א, והן גופי החיות הנושאות את הכסא התחתון שהוא מלכות. הן כולן בחסדים מכוסים מחכמה. ורק ברגלי החיות, שה"ס תנה"י, או בכנפיהם, שהם ג"כ בחינת תנה"י. בהם מתגלה

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכנפים

החכמה. ואע"פ שאנו אומרים שגופי החיות הם סוד חג"ת בלבד, עכ"ז נה"י כלולים בהם, והם שש ספירות חג"ת נה"י, אלא שהן כולן למעלה מחזה, וע"כ הן כולן בחסדים מכוסים. וז"ש **שש מעלות לכרסייא עלאה**, שהן חג"ת נה"י שבחג"ת, דחיות דז"א, **שש מעלות לכרסייא תתאה**, שהן חג"ת נה"י שבחג"ת דחיות דמלכות. **אלין ואלין לא יכלין לאסתכלא למנדע ליקרא דכרסייא דעלייהו, כל שכן** וכו', מפני שהם בחסדים מכוסים מהכמה, כנ"ל. **כלהו באימתא בדחילו** וכו', שהם ביראה מלגלות החכמה. מפני שחג"ת הם ג"ר דגוף, ואם היתה החכמה מתגלה בהם היו מתגלות הג"ר דחכמה, אשר המסך דחירק דקו אמצעי מטיל אימה שלא לגלותם. והנה ימין ושמאל דגוף כשהם מתחברים לגוף אחד, הם מגלות החכמה, כמ"ש בסו"ה לאיש שתים חוברות איש (לעיל באות ת"ע ע"ש). וז"ש, **ולא ידעו לאן אתר מתחבראן גופין**, שהחיות אינן יודעות לחבר הגופים ולגלות החכמה, **כד"א, חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, בגין לסלקא לה**, כי רק הכנפים מתחברות אשה אל אחותה, כדי שהחכמה תאיר בדרך עליה, שה"ס כינויים ולא שמות הקודש, אבל הגופות שה"ס השמות הקדושים (כנ"ל אות תס"ג עש"ה), אינם יודעים לחברם ולגלות חכמה. מפני שגופי החיות הם בחסדים מכוסים. וז"ש, **וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין שלטין בשמייהו, שאז בזמן**

הארת

תעו) וכד קיימא כרסייא בכינוייא דחדוה, באתר דאצטריך, כדין אינון חיון תרפינה כנפיהם, ולא שלטין באינון כינויין, וחדוה דילהון בההוא זמנא, דאינון כינויין תרפינה כנפיהם. דהא כדין קב"ה איקרי בהון בשמהן אחרנין קדישין עילאין.

תעז) הה"ד, בעמדם, על קיומייהו. בעמדם, דלא נטלין. אלא דחדאן מחדוה דקדושא. ונהרין, מגו נהירו דנטלין מכורסיא. ועל דא כתיב, ד) **תרפינה כנפיהו. ושלטין שמהן אחרנין עילאין קדישין, דקב"ה איקרי בהו.**

מאמר וארא כעין חשמל

תעח) ה) **וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב וגו'. וארא, דהא אסתלק מניה ההוא חיזו,** ט **דחמי לפום שעתא. בג"כ אמר וארא, ולא כתיב ואראה.**

תעט) כעין חשמל, ולא חשמל. כעין: כגוון מלהטא מנצצא, סלקא

מסורת הזהר

ד) (שם) לעיל אות שסח שלח לך רצה. ה) (שם) יתרו מח פקודי תקיט פנחס שיג כי תצא צ **ת"ז** בהקדמה ד' ו: תק"ח צד ט"ד.

חלופי גרסאות

ט נ"א **חמא** לפום שעתא ובג"כ (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

הארת החכמה, נמצאים הכינויים המגלים חכמה, שולטים על השמות הקדושים, שהם בחסדים מכוסים, כלומר, שההנהגה היא על פי הכינויים, ולא על פי השמות הקדושים. וז"ש, ואקרי קב"ה בכנוייא, שבזמן הארת החכמה נקרא הקב"ה בכינוי, ולא בשם. משום שאז הכינויים שולטים ופועלים ולא השמות הקדושים. (עי' היטב לעיל אות תס"ג).

תעו) וכד קיימא כרסייא וכו': וכשהכסא עומד בכינוי של שמחה, כלומר, אחר שהכסא קבל הכינוי המגלה החכמה, במקום שצריכים, דהיינו שבאה לזווג עם ז"א, שאז חוזרת המלכות, שהיא הכסא, לבחינת חסדים מכוסים כמו ז"א (כנ"ל בד"ח בראשית אות ק"ו) ולפיכך, החיות מרפים כנפיהן אז, שאינן שולטות עוד באלו הכינויים והכנפים המגלות חכמה, והשמחה שלהם באותו זמן הזווג, היא, שהכינויים האלו **תרפינה כנפיהם**, דהיינו שלא ישלטו לגלות החכמה, כדי שלא יפריעו את הזווג דז"א ומלכות. **כי אז נקרא הקב"ה בשמות הקדושים האחרים העליונים.** כי השמות הקדושים פועלים אז, ולא הכינויים.

תעז) הה"ד בעמדם על וגו': ז"ש,

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכנפים

בעמדם, שפרושו, **בעמדם על קיומם, בעמדם.** פירושו, **שאינן נוסעות.** לגלות חכמה, כי אין החכמה מתגלה רק בזמן הנסיעה, שפירושו בהופעת ג' קוין בזה אחר זה (כמ"ש בזהר בשלח דף ל"ט ד"ה וג') אלא שעומדים **ושמחים משמחת הקדושה, ומאירים מאור** החסדים **שלוקחים מן הכסא,** שהוא המלכות, שהיא אז בזווג עם ז"א כנ"ל. **וע"כ כתוב, תרפינה כנפיהם. ושולטים השמות העליונים הקדושים האחרים,** דהיינו אל אלקים הוי"ה, **שהקב"ה נקרא** אז **בהם,** ולא בכינויים.

מאמר וארא כעין חשמל

תעח) וארא כעין חשמל וגו': וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב. וארא, חסר ה', **הוא משום שנסתלק ממנו אותה המראה שראה לפי שעה. משום זה אמר וארא, ולא כתוב, ואראה,** עם ה'.

תעט) כעין חשמל ולא וכו': כעין חשמל, כתוב, **ולא חשמל ממש. כעין,** פירושו, **כצבע להט ונוצץ ועולה בצבעיו. כעין,** פירושו, **כמו עין שאינה יכולה להסתכל בהסתכלות**

נמשכת

י בגוונוי. כעין: כגוונא דעינא דלא יכיל לאסתכלא באסתכלותא, אלא סתים ופקיחא פקיחא וסתים, הכי איהו חשמל.

תפ) כ ואית חשמל סתים, דלא אתחזי כלל, אלא מגו מראה סתימא, דלית מאן דיכיל לקיימא ביה, ולאשתמודעא ביה כלל. ואית חשמל דקיימא ל בגוונין, גו נציצו לאנהרא ולאסתכלא לפום שעתא. ודא איהו לתתא, דהא לעילא לא כתיב וארא, אלא וארא. ודא חשמל דאתחזי מ בגוונין, גוון ארגוונא, ירוק, אדום, לבן. סלקא דא, ונחתא דא. נציץ ולהיט, סלקא ונחתא.

תפא) ובג"כ כתיב, כעין חשמל, ולא כתיב נ וארא חשמל, ולא ס וארא החשמל, ע דלאו איהו חשמל, אלא כגוונא דיליה. פ כגוון דאתחזי, הכי צ גוונוי. חשמל דא איהו נהירו, דנקיט נהירו בגויה, ההוא נהירו דאתחזי באינון נציצין, נהירו אחרא דקיק, זהיר ונציץ יתיר אית בגויה, והאי דקאמר הכא, לאו איהו חשמל, אלא כעין חשמל.

תפב) ק בחיזו דקדמאה מה כתיב. ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ולבתר ומתוכה כעין החשמל. והכא בקדמיתא כעין חשמל, ולבתר כמראה אש בית לה ר סביב, מאמצעיתא דגופא לעילא, ומאמצעיתא דגופא ש לתתא.

חלופי גרסאות

י נ"א בגוני (קראקא). כ נ"א ל"ג ואית חשמל (מונקאטש). ל נ"א בגוונוי (דפוסים ראשונים). מ נ"א בגוונוי (דפוסים ראשונים). נ נ"א ל"ג וארא (דפוסים ראשונים ובדפוס מונקאטש הוא במרובעים). ס נ"א ל"ג וארא (דפוסים ראשונים ובדפוס מונקאטש הוא במרובעים). ע נ"א ולא דאיהו (דפוסים ראשונים). פ נ"א כגון (דפוסים ראשונים). צ נ"א מוסיף גו גוונוי (קראקא). ק נ"א מוסיף אלא כעין חשמל כחיזו (ויינציא). ר נ"א מוסיף סביב כעין חשמל בקדמיתא ולבתר כמראה אש (קראקא ודפוס מונקאטש במרובעים). ש נ"א ל"ג לתתא (קראקא ובדפוס ויינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר נמשכת, **אלא סוגר ופותח פותח וסוגר כך הוא החשמל.**

תפ) **ואית חשמל סתים** וכו'; ויש חשמל סתום, שאינו נראה כלל, אלא מתוך מראה סתומה, שאין מי שיכול לעמוד בו ולהכיר בו כלל. ויש חשמל, הנמצא בצבעים תוך התנוצצות להאיר ולהסתכל לפי שעה. וזה הוא למטה. **כי** למעלה **לא כתוב וארא אלא וארא.** וזה **הוא חשמל הנראה בצבעים, בצבע ארגמן ירוק אדום לבן,** שה"ס קו אמצעי, שהוא בצבע ירוק, ובצבע ארגמן, וקו שמאל שה"ס אדום. וקו ימין שה"ס לבן. **זה עולה זה יורד,** כשצבע אחד עולה הצבע האחר יורד, כלומר ששולטים בזה אחר זה. **נוצץ ולוהט עולה ויורד.**

כינוש. ג' חשמלים כתובים. א) בפסוק ד', שכתוב, ואש מתלקחת ונגה לה סביב ומתוכה כעין החשמל. ב) בפסוק כ"ז וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה. ג) להלן ח', פסוק ח'.

(דפו"י דף מ"א ט"א)

הכנפים שכתוב, **וארא** וגו' וממראה מתניו ולמעלה כמראה זהר כעין **חשמלה,** וי"ש, **ואית חשמל סתים דלא אתחזי** וכו' זה הוא החשמל הא' שהוא מתחת רגלי החיות (כנ"ל אות ת"ה ע"ש). **ואית חשמל דקיימא בגוונין גו נציצו** וכו' זה הוא החשמל הב', המאיר לפי שעה ומסתלק, וע"כ כתוב בו וארא חסר ה', **ולא וארא. דהא לעילא לא כתיב וארא אלא וארא** וכו' זה הוא החשמל הג'.

תפא) **ובג"כ כתיב כעין** וכו'; וע"כ **כתוב, כעין חשמל, ולא כתוב, וארא חשמל,** ולא **וארא החשמל,** כי אינו חשמל עצמו, אלא כצבע שלו. וכמו שנראה כך הוא צבעיו, אבל חשמל, זה הוא אור שאוחז אור בתוכו, ומלבד איתו האור הנראה בהתנוצצות שלו, יש בתוכו אור דק המזהיר והנוצץ יותר. ואותו שאומר כאן, אינו חשמל אלא כעין חשמל.

תפב) **בחיזו דקדמאה מה** וכו'; במראה של

תפג) ותלת גוונין הכא, חשמל בקדמיתא. ולבתר אש לגו מינה. ולבתר נוגה. ואינין רזין גליפין גו ת שמא קדישא. אדני בקדמיתא, כעין חשמל. אלהים לבתר, כמראה אש בית לה. ידו״ד לגו מכולא, ונוגה לו. וכולהו תלת גליפאן, גו האי רזא, כלילן בחד, למהוי כולא חד דא א בדא. וע״ד *) יחזקאל אסתכל לעילא, ואסתכל לתתא, גו מהימנותא, ברזין עילאין. ממראה מתניו כו׳ ב

מאמר קול ודבור

תפד) ג ו) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. איהו בלחודוי בדיבורא חדא והא אוקימנא, אנכי ולא יהיה לך בדיבורא חדא אתאמרו.

תפה) וכי הני, ותו לא, אלא הני כללא דכלא, הני כללא דכל אורייתא ד והכי נמי זכור ושמור. ובגין דזכור ושמור אינון כללא דכלא, נקט הני דאינון כללא. זכור ושמור. אנכי זכור, לא יהיה לך שמור. וכלא בדיבורא חדא.

תפו) מאי בדבורא חדא. הכי הוא ודאי, בדיבורא חדא ולא בתרין.

מסורת הזהר

ו) (שמות כ) לעיל אות שיב.

חלופי גרסאות

ת נ״א שמהא (קראקא). א נ״א מיסיף בדא ואלין ג׳ שמהן אדנ״י אלהי״ם הוי״ה (מונקאטש במרובעים).

ב נ״א מוסיף ע״כ מצאתי (בכל הדפוסים). ג נ״א עוד לפרשת יתרו (בכל הדפוסים ובדפוס קראקא ליכא מכאן עד סוף הפרשה). ד נ״א הני ול״ג וה״נ (ווינציא).

הסולם

מאמר

של החשמל הראשון (שבפסוק ד׳) מה כתוב, ואש מתלקחת ונגה לו סביב. ואח״כ, ומתוכה כעין החשמל, וכאן (בפסוק כ״ז) כתוב תחילה כעין חשמל, ואח״כ כמראה אש בית לה, ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה, דהיינו מאמצע הגוף ולמעלה ומאמצע הגוף ולמטה.

תפג) **ותלת גוונין הכא** וכו׳: ומפרש. וג׳ אפנים כאן, חשמל בתחילה. ואח״כ אש לפנים ממנה. ואח״כ נגה. והם סודות חקוקים תוך השם הקדוש. אדני הוא תחילה מבחוץ, והוא, כעין חשמל. אלקים אח״כ, והוא כמראה אש בית לה. הוי״ה לפנים מכולם והוא ונגה לו. וכל ג׳ החקיקות בסוד הזה כלולים כאחד, להיות הכל אחד זה בזה. וע״כ יחזקאל, הסתכל למעלה, בז״א, והסתכל למטה תוך האמונה, שהיא מלכות. בסידות העליונים, ממראה מתניו ולמעלה וכו׳. (חסר ההמשך).

מאמר קול ודבור

תפד) **וידבר אלקים את כל הדברים**

(דפו״י דף מ״א ט״א *) ט״ב)

קול ודבור

וגו׳: **וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי** וגו׳, אנכי ולא יהיה לך, הוא בלבד, נאמר בדבור אחד. וכבר העמדנו, אנכי ולא יהיה לך, בדבור אחד נאמרו.

תפה) **וכי הני ותו** וכו׳: שואל, וכי אלו, אנכי ולא יהיה לך, נאמר בדבור אחד, ולמה לא יותר מזה. ומשיב, אלא אלו, אנכי ולא יהיה לך, הם כלל הכל, אלו, הכלל של כל התורה. וגם זכור ושמור כן. שזכור הוא רמ״ח מצוות עשה. ושמור שס״ה ל״ת. ומשום שזכור ושמור הם כלל כל התורה, תפש אלו, לומר שנאמרו בדבור אחד, מפני שהם כלל, שה״ס זכור ושמור, אנכי הוא זכור, ולא יהיה לך, הוא שמור. והכל נאמר בדבור אחד.

תפו) **מאי בדבורא חדא** וכו׳: שואל. מהו בדבור אחד. ומשיב, כך הוא ודאי, בדבור אחד ולא בשנים, משום שהדבור ההוא, הוא נכלל מכל הקולות, והוא שהיה אומר בתוקפם

בגין דהאי דבור, איהו אתכליל מכלהו קלי. ואיהו דהוה אמר בתוקפא וחילא דכלהו, דכל חד וחד ה הוא בטש ביה בלחישו, ואיהו הוה אמר.

תפז) ובגין דכלהו הוו בלחישו ולא אשתמעו, כתיב, ז) וכל העם רואים, ולא כתיב וכל העם שומעים, בגין דלא אשתמעו כלל, אלא כלהו הוו אתיין, וכל חד וחד נשיק להאי דבור בלחישו, כמאן דנשיק בחביבו דרחימותא, ולבתר האי דבור פריש, ואמר מלה, ואכריז לה.

תפח) וע"ד כתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה, דאינון כללא דזכור ושמור אנכי ולא יהיה לך. אנכי כללא דכל פיקודי אורייתא, דאינון בכלל זכור, ואיקרון מצות עשה. אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא.

תפט) ומאן דאמר דאיהו רזא דכורסיא, לאו איהו כורסיא בלחודוהי, ולאו הכי, דהא רזא דזכור איהו, ואיהו דכורא. אבל אע"ג דאיהו דכורא, כללא דדכר ונוקבא כחדא איהו.

תצ) ואע"ג דכלא שפיר, אבל אני, דא רזא דברית קדישא, יסודא דעלמא. ו כ' אתכליל בגויה, דא איהו רזא דנוקבא. ובכל אתר כ', דא איהי נוקבא דאקרי כתר.

תצא) ובג"כ כלא איהו כחדא, רזא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא אקרי זכור, דהא דכר לאו איהו בלחודוי, ונוקבא אוף הכי לאו איהי בלחודהא, ולעלמין לא אתפרשן דא מן דא. זכור אתיא בנוקביה, שמור אתיא אוף הכי ברזא דוא"ו, דאיהו דכור"א. בגין דלא מתפרשן דא מן דא.

מסורת הזהר

ז) (שם) ב"ב רצג להלן תצט ז"ח ד' פג ט"ב ט"ד.

חלופי גרסאות

ה נ"א הוה (וינציא). ו נ"א כד (וינציא).

הסולם

מאמר קול ודבור

בכחם של כולם, של כל הקולות. כי כל קול וקול בטש בו, דהיינו שנזדווג עם הדבור, בלחש, והדבור היה אומר.

תפז) **ובגין דכלהו הוו** וכו': ומשום שכולם היו בלחש ולא נשמעו, כתוב, וכל העם רואים את הקולות, ולא כתוב, וכל העם שומעים, משום שלא נשמעו כלל, אלא כולם היו באים וכל אחד ואחד נשק לדבור הזה בלחש, כמי שנושק בחביבות האהבה, ואח"כ פירש הדבור, ואמר דבר, והכריז אותו.

תפח) **וע"ד כתיב וידבר** וגו': **וע"כ** כתוב וידבר אלקים את כל הדברים האלה, שהם הכלל של זכור ושמור, שהם אנכי ולא יהיה לך. **אנכי**, הוא הכלל של כל מצוות התורה, שהם בכלל זכור, ונקראים מצוות עשה. **אנכי**, הוא כלל של דכר ונוקבא ביחד.

תפט) **ומאן דאמר דאיהו** וכו': **ומי**

(דמו"י דף מ"א ט"ב)

שאמר, שאנכי הוא סוד הכסא, שהוא מלכות. הוא אינו כסא בלבד, ואינו כך, כי אנכי ה"ס זכור, והוא זכר, דהיינו ז"א. אבל אע"פ שהוא זכר, הוא כלל דכר ונוקבא ביחד, שהם ז"א ומלכות.

תצ) **ואע"ג דכלא שפיר** וכו': **ואע"פ** שהכל יפה, אבל אני של אנכי, הוא סוד הברית הקדוש שהוא יסוד העולם, דהיינו יסוד ז"א, שהוא זכר. **כ'** של אנכי, נכללת בתוכו, זה הוא סוד הנוקבא, שהיא מלכות, ובכל מקום **כ'** היא הנוקבא הנקראת כתר. כי מלכות דאצילות נקראת כתר דבריאה, כי מלכות דעליון הוא הכתר לתחתון.

תצא) **ובג"כ כלא איהו** וכו': **ומשום** זה הכל ביחד הוא סוד דכר ונוקבא ביחד, והכל נקרא **זכור**, אלא שהדכר אינו בלבדו, כי הוא כלול עם הנוקבא. והנוקבא גם כן, היא אינה בלבדה, אלא עם ז"א, **ולעולם אינם נפרדים**

תצב) אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא, וכלא איקרי זכור. מ"ט. בגין דאיהו נטיל לנוקבא, ואכליל לה בגוויה. וע"ד לא אידכר אלא איהו בלחודוי.

מאמר **הסולם** קול ודבור

זה מזה. **זכור** שהוא דכר, **בא** בנוקביה, ושמור שהוא נוקבא, **בא** ג"כ **בסוד הו' דשמור**, שהוא **דכר. כי** אינם נפרדים זה מזה.

תצב) אנכי כללא דדכר וכו': אנכי הוא כלל דכר ונוקבא ביחד, והכל נקרא **זכור**. מה הטעם. הוא משום שז"א לוקח את הנוקבא וכולל אותה בתוכו, וע"כ לא נזכר אלא הוא לבדו. וכשהנוקבא ממשכת את בעלה עמה, והוא, ז"א, **בא** אליה, כש"א, עד שהבאתיו **לבית** אמי, אז היא לוקחת השם, דהיינו השליטה, והכל נקרא **שמור**. מה הטעם. משום שהיא המשיכה אותו אליה, ולקחה אותו. אז כל הבית עומד ברשותה, ואינה נזכרת אלא היא בלבדה. אבל לעולם אינם נפרדים זה מזה.

ביאור המאמר. התורה ניתנה בקול ודבור. שה"ס יחוד דז"א ומלכות, שז"א נקרא קול. והמלכות נקראת דבור. וז"א, ה"ס חסדים, ומלכות ה"ס הארת החכמה. וז"א שה"ס קול הוא ג"ר, והמלכות ה"ס אור נקבה שהיא ו"ק. גם התורה עצמה נחלקת לב' בחינות שהם חסדים וחכמה, שרמ"ח מצוות עשה שה"ס **זכור**, הם חסדים. ושס"ה לא תעשה, שה"ס **שמור**, מגלים ו"ק דחכמה (כמ"ש לעיל אות תע"ג).

וז"ש (באות תפ"ה) **הני כללא דכל אורייתא** וכו' **אנכי, זכור**, דהיינו שכולל רמ"ח מצוות עשה שה"ס חסדים. **לא יהיה לך, שמור**, שכולל שס"ה מצוות לא תעשה, שה"ס הארת ו"ק דחכמה. **וכלא בדבורא חדא** וכו' **ולא בתרין**. כלומר אע"פ שאנכי ולא יהיה לך הם ב' בחינות מיוחדות, שזה חכמה, וזה חסדים, עכ"ז, **לא יצאו** מב' מלכויות, **אלא** ממלכות אחת, דהיינו **בדבורא חדא**, במלכות אחת, **ולא בתרין**, ולא בשתי מלכויות. והטעם הוא, **בגין דהאי דבור**, משום שהמלכות הזו המשפעת חכמה, **איהו אתכליל מכולהו** קלי, היא נכללה מכל הקולות, שהם חסדים, **ואיהו דהוה אמר**, והמלכות, שהיתה אומרת הדבור, המגלה חכמה, אמרה, **בתוקפא וחילא דכלהו**, שבכח כל החסדים שקבלה מז"א הנקרא קול, היתה יכולה להשפיע הדבור, שה"ס הארת החכמה.

ויש לדעת, שיש ב' השפעות מזווג ז"א ומלכות הנקראים קול ודבור, **השפעה** א' היא **השפעת החסדים**, ושפע זה יוצא מבין שניהם, שגם קול, שה"ס ז"א נשמע, ההשפעה הב' היא **השפעת החכמה**, והשפעה זו יוצאת מהמלכות הנקראת דבור, בלבדה, וז"א שנקרא קול, אינו משתתף בשפע זה כלל, מפני שאין הארת החכמה מגולה אלא בבחינת ו"ק דחכמה, דהיינו בבחינת אור נקבה שמאיר ממטה למעלה. וע"כ **אם** היה הוא משתתף בהשפעה זו היו מאירות הג"ר דחכמה, דהיינו ממעלה למטה, כמו **אור זכר. ולפיכך נבחן** בהשפעה זו שהדבור, **שה"ס החכמה**, היא בלחש, בלי שמיעת הקול, שהוא השפעת ז"א. כי אין כאן, אלא השפעת הדבור בלבד.

וז"ש (באות תפ"ו) **דכל חד וחד, שכל** קול וקול **הוה בטש** ביה **בלחישו, היה** מזדווג **עם** הדבור בלחש, **ואיהו**, הדבור, **הוה אמר**, היה מגלה החכמה, והקול לא היה משתתף בזה, כנ"ל. וז"ש (באות תפ"ז) **ובגין דכלהו הוו בלחישו**, מפני שכל הזווגים דקול ודבור, היו בלחש, דהיינו בבחינת ו"ק **דחכמה**, מפני שהקול לא השתתף בגילוי, **כתיב וכל העם רואים** את הקולות **ולא כתיב וכל העם שומעים**, כי הקול לא השתתף בהשפעת החכמה אל העם הנקראת ראיה, וע"כ לא יכלו לשמוע הקולות אלא לראותם נכללים בדבור, שה"ס החכמה, בלחש בו"ק. **דלא אשתמעו כלל**. והקולות עצמם לא היו נשמעים. כי אם היו נשמעים עם הדבור, היו מתגלים הג"ר דחכמה, כנ"ל. וז"ש **וכל חד וחד נשיק להאי דבור**, שכל זווג וזווג מקול, שהוא ז"א, שהיה נושק לדבור, שהיא המלכות, היה **בלחישו**, דהיינו שלא להשתתף כלל בהארת החכמה שבדבור, בדומה, **כמאן דנשיק בחביבו דרחימותא**, כמי שנושק בחביבות של אהבה, שה"ס הארת החסדים בלבד, **ולבתר האי דבור פריש ואמר מלה ואכריז לה** ואח"כ כשהדיבור שה"ס המלכות קבלה החסדים מז"א, **הם** מעוררים **בה** הארת החכמה, ונבחן כמו שהדבור מפרש את הארת החסדים שקבלה, לבחינת הארת החכמה כדרכה. והיא שאמרה הדבר, דהיינו החכמה, ומכרזת אותה, דהייט שמגלית אותה לתחתונים, ולא הקול, שהוא ז"א.

וכד איהי אמשיכת לבעלה בהדה, ואתי איהו לגבה, כד"א ח) **עד שהבאתיו אל בית אמי, כדין איהי נטלא שמא, וכלא איקרי שמור. מ"ט. בגין דאיהי אמשיכת ליה לגבה, ונטלת ליה. כדין כל ביתא קיימא ברשותהא, ולא אדכר אלא איהי בלחודהא, ולעלמין לא מתפרשין דא מן דא.**

תצג) **אנכי, רזא דרזין לידעי חכמתא. בההוא שעתא דאלין אתוון נפקו ברזא דכליל כחדא, נפקא** ז **בוצינא לגלפא משחתא. מדיד בסטרא דא עשר אמין, ונפקו זיקין, בזיקין שבעין** ח **ותרין. ואתלהטן שביבין, נציצין**

מסורת הזהר

ח) (שיר ג) **שמיני צג.**

חלופי גרסאות

ז נ"א בוציצא וכן בכל הדף (וינציא). ח נ"א ואחד (בכל הדפוסים ובדפוס וינציא כתב צ"ע אי גרסינן ע"ב והוו להו רפ"ח נצוצין).

הסולם

מאמר — **קול ודבור**

וז"ש (באות תפ"ח) **ע"ד כתיב וידבר אלקים את כל הדברים האלה, דאינון כללא דזכור ושמור, אנכי ולא יהיה לך** וכו'. כי אלקים הוא השם המלכות, והיא דברה את כל הדברים האלה שבתורה שיש כלל של זכור, שה"ס רמ"ח עשה, שהם חסדים, וכלל של שמור שה"ס שס"ה ל"ת שהם הארת ו"ק דחכמה. ואע"פ שהיה בזווג עם ז"א שנקרא הוי"ה, עכ"ז, קולו לא נשמע כנ"ל. וע"כ כתוב השם אלקים. והן אנכי, שה"ס חסדים, והן לא יהיה לך, שה"ס הארת חכמה, יצאו שניהם מזווג ז"א ומלכות ביחד, **וז"ש** (באות ת"צ) **אבל אני, דא רזא דברית קדישא יסודא דעלמא, כי אני שבאנכי מורה על יסוד ז"א, כ' אתכליל בגויה, דא איהי רזא דנוקבא, הכ'** נכללה עם יסוד דז"א בזווג, שהיא סוד הנקבה, דהיינו המלכות, **וכג"כ כולא איהו כחדא** וכו' **אקרי זכור,** ומשום זה ז"א ומלכות הם מרומזים יחד **באנכי,** וה"ס זכור, שהוא רמ"ח מ"ע שהם חסדים הכלולים מחכמה. ועד"ז בשמור, שה"ס הארת החכמה בעיקר, גם שם כלולים ז"א ונוקבא ביחד, **וז"ש,** (באות תצ"א) **שמור אתייא אוף הכי ברזא דו'. כי שמר** ה"ס המלכות **והו' שבשמור היא ז"א. אלא** ההפרש הוא שבזכור שולטים החסדים שהם מז"א, והנוקבא שה"ס הארת החכמה נכללת עמו. **וז"ש** (באות תצ"ב) **אנכי** וכו' **אקרי זכור, מ"ט, בגין דאיהו נטיל לנוקבא ואכליל לה בגויה,** כי ז"א הוא עיקר והנוקבא רק נכללת בתוכו, דהיינו שהחסדים הם עיקרים, **אלא** שיש **בהם** התכללות מהארת החכמה. **וכד איהי אמשיכת לבעלה בהדה ואתי איהו לגבה, שאז** המלכות היא השולטת, שה"ס הארת החכמה, והארת החסדים דז"א רק נכללים בחכמה, **וכלא איקרי שמור** וכו', ואז נקרא הכל על שם הנוקבא שמור.

תצג) **אנכי. רזא דרזין** וכו': **אנכי.** סוד הסודות ליודעי החכמה, באותה שעה שאותיות אלו, של אנכי, יצאו בסוד שז"א ומלכות כלולים בהם יחד. אשר אני שבאנכי, הוא יסוד דז"א, ואות כ' שבה, היא המלכות, כנ"ל בדבור הסמוך. **יצא הנר** לחקוק המדה. מדד בצד זה עשר אמות, ויצאו ניצוצים, בשבעים ושנים ניצוצים. והתלהטו להבות, ונצוצים עולים ויורדים. אחר זה, משתככים ועומדים בבחינת עליה למעלה למעלה. מדד בצד האחר עשר אמות, ויצאו גם כן ע"ב ניצוצות כמו באפן הראשון. וכן לכל הצדדים.

פירוש. כל הארה שלמה, יש בה הארת שם מ"ב **בג"ר** שלה, והארת השם ע"ב בו"ק שלה. והוא מטעם, כי מתקון הקו האמצעי, הוא שלא תתגלה החכמה אלא בו"ק, וע"כ השם ע"ב המאיר בהארת החכמה, הוא בו"ק. ובג"ר אין חכמה, אלא השם מ"ב מאיר שם בחסדים מכוסים בחכמה.

וסוד השם מ"ב, מבואר לעיל (בז"ח בראשית אות מ"ז) שד' צדדים יש בכל הארה, שהם **חו"ג תו"מ**, שבכל צד **יש ג' קוין,** כלולים זה מזה, דהיינו תשעה קוין, ועם הכולל, **הם עשר בחינות** לכל צד, **ובארבעה** צדדים, יש מ' בחינות, ועם ב' כוללים של ימין ושמאל שבהם, **הם מ"ב. שז"ס השם של מ"ב אותיות ע"ש. שהוא מאיר בג"ר, ובחסדים מכוסים.**

(דפו"י דף מ"א ט"ב)

וסוד

סלקין ונחתין. לבתר, אשתככו, וקאימו בסליקו לעילא לעילא. מדיד בסטרא אחרא עשר אמין, ונפקו אוף הכי זיקין, בההוא גוונא קדמאה, וכן לכל סטרין.

תצד) אתפשטא בוצינא וסחרא סחור סחור, ואתלהיטו שביבין נציצין, וסליקו לעילא לעילא, ואתלהיטו שמיא. וכל חיילין עילאין כלהו, אתלהיטו ואתנציצו כחדא.

תצה) סחרא בוצינא לבתר מסטרא דדרום ומדיד וסחרא מתמן למזרח, וממזרח לצפון, עד *) דאסחר ותב לסטרא דדרום ט כדבקדמיתא.

תצו) לבתר מתגלגלא בוצינא לאסתלקא, וזיקין ושביבין אשתככו, וכדין נפקו אלין אתוון מחקקן מתלהטן נצצין, כדהבא כד אתלהיט בנציצו. כהאי

חלופי גרסאות

ט נוסח אחר כד בקדמיתא (ויניציא).

הסולם

מאמר — קול ודבור

וסוד שם ע״ב, ה״ס הארת החכמה היוצאים מג׳ פסוקים ויסע ויבא ויט, שיש בהם רי״ו אותיות, וע״ב תיבות (כמ״ש בזהר בשלח אות קנ״ג) וגם הוא סוד הארת י״ב צירופי הויה, וכשהם מאירים בכל קצה מששה קצוות של ז״א, הם שש פעמים י״ב, שהם ע״ב. ואז מאירה החכמה בנה״י דז״א ובמלכות, שהם בחינת ו״ק.

וז״ש, **בההוא שעתא דאלין אתוון נפקו ברזא דכליל כחדא**, בשעה שהארת האותיות אנכי, יוצאת בסוד שז״א ומלכות כלולות בו יחד, שאז נמצאת ההארה שלמה, שיש בה הארת החסדים המכוסים מז״א, שבו מאיר השם מ״ב והארת החכמה ממלכות, שבה מאיר השם ע״ב, כנ״ל, **נפקא בוצינא**, שהוא הקו האמצעי **לגלפא משחתא** לחקוק המדה, דהיינו למעט הג״ר דחכמה, וליחד הקוין ימין ושמאל זה בזה, ולהוציא הארת ג׳ קוין, מיוחדים וכלולים זה בזה. **מדיד בסטרא דא עשר אמין**, דהיינו שהוציא בצד אחד, מד׳ צדדים חו״ג תו״מ, ט׳ קוין, שעם הכולל הם עשר בחינות, המכוונות עשר אמות, שה״ס הארת השם מ״ב המאירה באותו הצד, כנ״ל שה״ס הארת החסדים המכוסים. **ונפקו זיקין בזיקין שבעין ותרין**, שהוא סוד הארת השם ע״ב, המאיר בהארת החכמה. **ואתלהטן שביבין**, כי אין החכמה מאירה אלא ביחד עם הדינים (כמ״ש באדרא זוטא אות ר״ט) המכונים שביבין. **נציצין סלקין ונחתין**, שהתנוצצות מהארת החכמה עולה ויורדת, כי הארת החכמה פעם עולה.

(דפו״י דף מ״א ט״ב *) ט״ג)

דהיינו שמאירה ממטה למעלה, ופעם יורדת, דהיינו שמאירה ממעלה למטה. עד שבא הקו האמצעי ומתקן אותה שלא תאיר אלא ממטה למעלה. **לבתר**, אחר שהקו האמצעי תקן אותה, **אשתככו וקאימו בסליקו לעילא לעילא** נשתככו ועמדו להאיר בבחינת עליה למעלה למעלה, ולא להאיר עוד ממעלה למטה. **מדיד בסטרא אחרא עשר אמין**, דהיינו שהוציא הארת שם מ״ב גם בצד אחר מד׳ צדדים חו״ג תו״מ **ונפקו אוף הכי זיקין בההוא גוונא קדמאה**, דהיינו ע״ב זיקין, שה״ס הארת שם ע״ב. **וכן לכל סטרין** שבכל ד׳ הצדדים יצאו כך, שהשם מ״ב האיר בג״ר שלהם בחינת חסדים מכוסים, והשם ע״ב האיר בו״ק שלהם בחינת הארת חכמה.

תצד) **אתפשטא בוצינא וסחרא** וכו׳: נתפשט הנר **וסיבב סביב סביב**, ונתלהטו להבות ונצוצות, ועלו למעלה למעלה, ונתלהטו השמים. **וכל הצבאות העליונים כולם** נתלהטו **והתנוצצו יחד**

תצה) **סחרא בוצינא לבתר** וכו׳: אחר זה סיבב הנר מצד דרום, ומודד ומסבב משם למזרח, וממזרח לצפון, עד שמסבב ושב לצד דרום כבתחילה.

תצו) **לבתר מתגלגלא בוצינא** וכו׳: אחר זה מתגלגל הנר להסתלק והניצוצות והלהבות נשתככו. ואז יצאו אלו האותיות חקוקות ולוהטות מתנוצצות כמו זהב כשמתלהט כהתנוצצות

אומנא כד מצרף כספא ודהבא, ואפיק לון מגו אשא מלהטא, בריר וצריף כולא. הכי נמי נפקי אתוון, צריפין ברירן מגו משחתא דבוצינא. וע"ד כתיב ט) **אמרת ה' צרופה. כמאן דמצרף כספא ודהבא.**

תצז) כד נפקו אלין אתוון, נפקו כלהו צריפין, מחקקן, ברירן, נציצין, מלהטן. וישראל כלהו הוו חמאן לון דהוו פרחי באוירא. ואזלין לכל סטרין, ואתו ומתחקקן על לוחי אבנייא.

מסורת הזהר

ט) (תהלים יח) ב"א קג בלק קסז ז"ח בשלח כו.

הסולם

מאמר — קול ודבור

בהתנוצצות. כאומן הזה, כשצורף כסף וזהב, **ומוציאם מתוך אש לוהטת ברור ומצורף לגמרי. כך יצאו האותיות מצורפות וברורות,** מתוך מדת הנר. **וע"כ כתוב, אמרת ה' צרופה. כמי שצורף כסף וזהב.**

פירוש. **אחר שביאר** פעולת הקו האמצעי בכללות, איך שהמשיך הארת השם מ"ב והשם ע"ב, חוזר לפרש פעולת הקו האמצעי בפרטות. שתחילה מפרש ענין תקון קו השמאל. ואח"כ מפרש סדר הארת ג' קוין, איך שמסבבים ומתגלגלים בג' מקומות. ולבסוף מבאר שאחר הגלגול הם נחים ומוציאים ההארות, דהיינו צירופי אותיות התורה, כשהן מצורפות וברורות. ויש לדעת שהארת ג' הקוין בזה אחר זה, מכונה בשם גלגול וסיבוב. כי הדינים שבכל קו הם כמו גלגלים המעבירים ההארה ממקום למקום מקו לקו. (כמ"ש בזהר בלק אות תמ"א) ואפילו כשהקו האמצעי בא למעט ולתקן קו השמאל, נבחן ג"כ **שהתקון בא ע"י גלגול, שמקודם ממשיך את קו הימין, ואח"כ את קו השמאל, ואחר** שממעטו מג"ר דחכמה הוא מיחד אותו עם קו הימין ויוצא הקו האמצעי. **הרי שגם בבואו לתקן את השמאל הוא מתקן ע"י גלגול ג' הקוין בזה אחר זה.**

וז"ש (באות תצ"ד) **אתפשטא בוצינא, שהקו האמצעי נתפשט, וסחרא סחור סחור,** דהיינו שמגלגל ג' הקוין למעט את קו השמאל וליחדו עם הימין, **ואתלהיטו שביבין נציצין,** שמחמת המיעוט נתלהטו הארות קו השמאל עם דינים, **וסליקו לעילא לעילא,** שהארתם עלתה ממטה למעלה. דהיינו בבחינת ו"ק דחכמה, המאירה רק ממטה למעלה. שזה כל התקון של קו השמאל וע"י פעולת המיעוט הזה, **ואתלהיטו שמיא,** שהקו האמצעי,

(דפו"י דף מ"א ט"ג)

הנקרא שמים, נתלהט מן הדינים של מסך דחירק, (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח) **וכל חיילין עלאין כלהו,** דהיינו כל מלאכי מרום, **אתלהיטו ואתנציצו כחדא,** שכולם נתלהטו מחמת הדינים דמסך דחירק דקו האמצעי.

ואחר **שביאר** ענין התקון של קו השמאל, מבאר סדר ההארה המתגלגלת על ג' הקוין **אחר שנתקנו.** וז"ש (באות תצ"ה) **סחרא בוצינא לבתר מסטרא דדרום,** שלאחר זה, מסבב הנר, שהוא הקו האמצעי מצד דרום, שהוא קו ימין, ואחר שהמשיך את הקו הימין, מעורר המסך דחירק של עצמו, וז"ש, **ומדייר,** במסך דחירק **וסחרא מתמן למזרח,** שהוא מדת עצמו, הקו האמצעי. **וממזרח לצפון,** וממזרח שהוא הקו האמצעי, **בא** וממשיך הצפון שהוא קו השמאל, **עד דאסחר ותב לפטרא דדרום כבקדמיתא,** שלבסוף, חוזר למדת הימין, שהוא **דרום,** להמשיך חסדים. ונקבע במדת קו ימין.

ואחר **שביאר סדר** הגלגול והנסיעה מבאר המנוחה. וז"ש (באות תצ"ו) **לבתר מתגלגלא בוצינא לאסתלקא.** אחר שגמר הגלגול, הוא מתגלגל להסתלק ולנוח. ואז, **וזיקין ושביבין אשתככו,** שהדינים של כל קו וקו נשתככו. **וכדין נפקו אלין אתוון, מחקקן** מקו ימין, **מתלהטן,** מקו שמאל, **נצצין** מקו אמצעי, **כדהבא** וכו'.

תצז) כד נפקו אלין אתוין וכו': **כשיצאו האותיות האלו, יצאו כולן צרופות,** חקוקות, ברורות, מתנוצצות, ולוהטות. וישראל כולם היו רואים אותן שהיו פורחות באויר. ענין ביאת ה' באור ונעשה אויר, שבקו ימין, ה"ס פריחה, **והולכת לכל הצדדים,** לכל ג' קוין, **ובאות ונחקקות על לוחות האבן.**

ות"ח

תצח) ות"ח כד הוו נפקי אלין אתוון ברזא דכללא דדכר ונוקבא, ברירן מחקקן. חד את הוה סליק עלייהו, דהוה רשים וגליף להני אתוון, ומעטר לון, וההוא את אזיל בכולהו, מרזא דבוצינא אתגליף. וההוא את איהו אות ו', דהוא סליק על כל אתוון אחרנין, וגליף לון על כלא.

תצט) ורזא דא, וכל העם רואים א"ת ה"קולות וא"ת ה"לפידים ואת קול השופר, את הקולות, אלין אינון אתוון אחרנין, דהוו נפקין מאינון קולות כדקאמרן, ואתחזון באוירא לעיניהון דכלא.

תק) דכתיב את הקולות, ולא כתיב וכל העם רואים הקולות, אלא את הקולות, אלין אינון אתוון דהוו נפקי מנייהו. ואת קול השופר, דא את ו', דהוה סליק על כל אתוון, וגליף לון, כמא דאיתמר. בגין דרזא דאת ו' איקרי קול השופר, ובג"כ כתיב רואים. וכד שמעו לא שמעו אלא קול מילולא חדא, דכתיב קול דברים אתם שומעים, ההוא קול דאיקרי דברים, דהוא הוה אמר מלה בלחודוי.

מסורת הזהר

י) (שמות כ) לעיל אית תפז. כ) (דברים ד) וישב ופב ואתחנן יח ת"ז תסט ד קד: תק"ח ד צז ט"ג.

חלופי גרסאות

י נוסח אחר מרישא (וינציא מונקאטש).

הסולם

מאמר

תצח) **ות"ח כד הוו** וכו': ובוא וראה כשהאותיות האלו היו יוצאות בכלל דכר ונוקבא, שהם ז"א ומלכות, המרומזים במלה אנכי (כנ"ל אות ת"צ) ברורות, חקוקות, אות אחת היתה עולה עליהן, שהיה רושם ומחוקק לאותיות האלו, ומעטר אותם, והאות ההוא הולך בכולן, שנחקק מסוד הנר, שהוא בינה, וגם הוא נקרא משום זה, נר, והאות ההיא היא **אות ו'**, שהוא הקו האמצעי, שהוא עולה **על כל האותיות האחרות**, ומחוקק אותן **על הכל**. כלומר על כל מה שצריכות. כי הקו האמצעי הוא המודד הארת קו שמאל, והוא המיחד הימין והשמאל, והוא המגלגל אותם לגלות הארתם כנ"ל בהסולם (אות תצ"ד).

תצט) **ורזא דא וכל** וגו': **וזה סוד, וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת** קול השופר. **את הקולות**, אלו הם האותיות האחרות שהיו יוצאות מקולות אלו, כמו שאמרנו, שנראו באויר לעיני כל (כנ"ל אות תצ"ה). פירוש הקולות עצמם ה"ס ג' הקוין המתגלגלים בכח הקו האמצעי הנקרא קול, וע"כ נקראים כולם קולות. ואותיות, הם היוצאים מקולות אלו כשהם בזווג עם המלכות הנקראת דבור. וע"כ יש בהם ראיה מצד

(דפו"י דף מ"א ט"ג)

קול ודבור

המלכות. אבל בקולות עצמם אין ראיה, להיותם בחסדים מכוסים כמו ז"א.

תק) **דכתיב את הקולות** וכו': מביא ראיה שהראיה סובבת על האותיות ולא על הקולות, **כי כתוב, את הקולות, ולא כתוב, וכל העם רואים הקולות, אלא את הקולות.** היינו, משום שאלו **הם האותיות** שיצאו מהם, ולא הקולות עצמם. **ואת קול השופר.** זה הוא **אות ו'** שהיא הקו האמצעי, שהיה עולה על **כל האותיות וחקק אותן כמו שאמרנו. כי סוד אות ו' נקראת קול השופר. ומשום זה,** שסובב על האותיות, **כתוב רואים,** כי בהן נוהג ראיה. **וכששמעו,** שה"ס הארת החסדים, **לא שמעו אלא קול דברים אחד,** שהוא ז"א, הקו האמצעי, **שכתוב, קול דברים אתם שומעים,** דהיינו הקול ההוא **שנקרא דברים,** שהוא היה אומר הדבר בלבדו. פירוש. שז"א היה שולט, **והמלכות שנקראת דברים, היתה כלולה בו בלבד,** וע"כ **כתובה בו שמיעה,** שה"ס הארת החסדים. **אבל האותיות, יצאו בעיקר משליטת המלכות** וז"א היה רק נכלל בה, וע"כ נוהג בהן ראיה, שה"ס הארת חכמה.

ואע"ג

תקא) ואע"ג דכל ישראל חמו יקריה דקב"ה, כ לא הוו חמאן, אלא כמאן דחמי מגו עששיתא, והוו מסתכלן למנדע חכמתא באינון אתוון דהוו נפקי. והוו חמאן נהירו דנהיר מגו נהירו אחרא. וע"ד כתיב, ל) כי לא ראיתם כל תמונה.

תקב) אנכי רזא דזכור, רזא דדכורא, דבטש ואנהיר לדבור, ונפקי אלין אתוון לאתעטרא, ובאלין אתוון הוו חמאן, והוו שמעין מלה דאקרי אנכי, דאיהו אסתכלותא הוו חמאן מנייהו. שמיעה דתיבותא דילהון, הוו שמעין.

תקג) דכתיב קול דברים אתם שומעים. הוא שמיעה, למעבד דברים, מאינון אתוון דהוו חמאן. ואע"ג דקול דברים איהו, ואיהו הוה ממלל, ולא הוה ממלל אלא מלה, דאינון אתוון, כמא דאיתמר.

תקד) אנכי הכא איהו רזא כלל. ופרט, יהוה אלהיך. ה', רזא דזכור. אלהיך, רזא דשמור. ועל דא הכא כלל ופרט, ואורייתא ברזא דא מתעטרא. ל בכלל ופרט, כללא דכל אורייתא. וכל פקודי אורייתא. בגין דאיהו כללא דזכור ושמור כחדא

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג לא הוו חמאן אלא (ווינציא ובדפוס מינקאטש הוא במרובעים). ל ה"ג הסלם נ"א מ"כ אנכי רזא דזכור בכלל (כל הדפוסים).

מסורת הזהר

ל) (שם) בא רסו לעיל אות קה.

הסולם

מאמר

תקא) **ואע"ג דכל ישראל וכו'**: ואע"פ שכל ישראל ראו יקרו של הקב"ה, לא היו רואים אלא כמי שרואה מתוך מראה של זכוכית והיו מסתכלים לדעת חכמה באותיות אלו שהיו יוצאות. והיו רואים אור, המאיר מתוך אור אחר. וע"כ כתוב, כי לא ראיתם כל תמונה. **עששית** אין פרושו כאן, פנס, כרגיל בשאר המקומות, אלא פירושו מראה. כמו ראינוה בעששית (ר"ה כד.).

תקב) **אנכי רזא דזכור וכו'**: אנכי, הוא סוד זכור, שכולל ו"ק ומ"ע וה"ס חסדים בהתכללות מחכמה (כנ"ל אות ת"צ) הוא סוד הדכר, שהוא ז"א, שמזדווג ומאיר לדבור, שהוא המלכות (כמ"ש שם) ויצאו אותיות אלו, אנכי, להתעטר, ובאותיות אלו היו רואים והיו שומעים: הדבר שנקרא אנכי, שה"ס הזווג דקול ודבור (כמ"ש שם) שהוא הת"ת, דהיינו הארת חכמה, היו רואים מהן, מן האותיות. השמיעה של התיבה שלהן, דהיינו צירוף האותיות לתיבה, שהוא ע"י חסדים שנקרא שמיעה, היו שומעים. פירוש. כמו שיש אותיות מפוזרות שאין בהן שום מובן עד שמצטרפות להיות מלים. כך

(דפו"י דף מ"א ט"ג)

קול ודבור

האותיות המגלות חכמה, אין בהן שום גילוי, עד שמתלבשות בחסדים. ואז נעשו מלים ודיבורים המגלים חכמה. והוא מטעם, שאין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים.

תקג) **דכתיב קול דברים וכו'**: שכתוב, כי קול דברים אתם שומעים, שפירושו, השמיעה ההיא, שה"ס הארת החסדים, היא, לעשות דברים, דהיינו צירופי תיבות, מאלו האותיות שהיו רואות. כלומר, שהאותיות שה"ס חכמה וראיה, אין להן פעולה, עד שמתלבשות בחסדים, שהם סוד שמיעה. כמ"ש בסמוך. וע"כ נק' קול דברים. שהקול, שה"ס חסדים עושה ומתקן הדברים שה"ס חכמה. **ואע"פ** שקול **דברים** הוא, והוא, ז"א, היה מדבר, שפירושו שז"א, שנקרא קול, הוא השולט (כנ"ל באות ת"ק ע"ש) אבל **לא היה מדבר** אלא הדבר של האותיות האלו, כלומר, שלא היה פועל בחסדים אלא להלביש החכמה היוצאת מאותיות אלו. **כמו שאמרנו.**

תקד) **אנכי הכא איהו וכו'**: אנכי, כאן הוא סוד כלל. שכולל ז"א ומלכות ביחד, (כנ"ל אות ת"צ) ופרט, הוא הוי"ה אלקיך. הוי"ה הוא סוד זכור, שהוא ז"א. אלקיך הוא

תקה) כמא דאוקימנא בספרא דשלמה, בגילופא דעיטורא דאתוון. אנכי: מ א"י דכר. נ"כ נוקבא. ושפיר איהו, והכי קאמר, אני דכר ונוקבא כחדא, דהא נו"ן כפופה איהו נוקבא בכל אתר. אוף הכא אנכי כלא כחדא.

תקו) אמאי נקט אנכי, ולא אני. אלא נ"כ תרי נוקבי אינון, ותנינן, כגוונא דשכינה לתתא, אוף הכי שכינה לעילא. וכלא אשתכח במלת אנכי, בחיבורא חדא. אנכי כללא דזכור, רזא דכל מהימנותא, כללא דעילא ותתא. יו"ד: לעילא לעילא, ראשיתא דכל מהימנותא. נ"כ: תרין נוקבי, *) עילאה ותתאה, תרין עלמין עילא ותתא. א: רזא דקו אמצעיתא, דנטיל מכל סטרין, מעילא ומסטרוי. וע"ד הכא אשתכח כל רזא דמהימנותא.

תקז) ובגין דהכא תליא כלא, בחיבורא חדא, בכללא חדא, שארי בהאי מלה, לאעטרא רזא דאורייתא במלה דא אנכי, כללא דכלא. ה' אלהיך, פרטא דכלא, שמא שלים, דאתגליף עלייהו דישראל תדיר.

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

תקח) ת"ח, מ) ה' אלהים, שם מלא, על עולם מלא. דקיימא איהו בלחודוי,

מסורת הזהר

מ) (בראשית ב) הקסה"ז מח ז"ח בראשית שעד.

חלופי גרסאות

מ בדפוס ויניציא כתב נלע"ד א"נ ו"ה ק"י ה"י כ"כ הר"מ לונזאנו ז"ל.

הסולם

מאמר

סוד שמור, שהוא מלכות, שנמצאים נפרטים בב' שמות. ועל כן יש כאן כלל ופרט. והתורה מתעטרת בסוד הזה בכלל ובפרט. כי אנכי הוא כלל של כל התורה וכל תרי"ג מצוות התורה, משום שהוא כלל זכור ושמור יחד, שזכור ה"ס רמ"ח מ"ע ושמור שס"ה ל"ת.

תקה) כמא דאוקימנא בספרא וכו': כמו שהעמדנו בספרו של שלמה בחקיקה של עיטורי האותיות. אנכי, א"י דאנכי, הן זכר דהיינו ז"א. נ"כ דאנכי, הן נקבה, דהיינו מלכות. ויפה הוא. וכך פירושו. אני, הוא דכר ונוקבא ביחד. כי א"י, היא זכר ונון כפופה היא נקבה בכל מקום. וכ' היא ג"כ נוקבא, שהיא מלכות (כנ"ל באות ת"צ) אף כאן, אנכי, הוא הכל כאחד, דהיינו דכר ונוקבא כאחד, אשר א"י היא דכר ונ"כ היא נוקבא.

תקו) אמאי נקט אנכי וכו': שואל, למה אומר, אנכי, ולא, אני. הרי גם אני מורה על כללות דכר ונוקבא. כנ"ל בסמוך. ומשיב, אלא נ' כ' שתי נוקבות הן. ולמדנו כשם שיש שכינה למטה, שהיא מלכות, כך

(דפרי דף מ"א ס"ב *) ס"ד)

קול ודבור

יש שכינה למעלה, שהיא בינה. והכל נמצא במלת אנכי בחבור אחד. אנכי, הוא כלל של זכור. סוד של כל האמונה, כלל שלמעלה ושלמטה, ומפרש. יוד דאנכי, היא למעלה למעלה ראשית של כל האמונה, דהיינו אבא עלאה. נ' כ' דאנכי, הן שתי נוקבות, העליונה, שהיא בינה, והתחתונה, שהיא מלכות. שהן שני עולמות למעלה ולמטה. א' היא סוד הקו האמצעי הלוקח מכל הצדדים, מלמעלה, שהם חו"ב, ומצדדיו, שהם חסד וגבורה, דהיינו ימין ושמאל הכולל אותם. וע"כ נמצא כאן, כל סוד האמונה.

תקז) ובגין דהכא תליא וכו': ומשום שהכל תלוי כאן, באנכי, בחבור אחד, בכלל אחד, התחיל במלה ההיא לעטר סוד התורה. במלה זו, אנכי, יש כלל הכל. כנ"ל. הויה אלקיך. הוא פרט הכל, שהוא שם שלם הנחקק על ישראל תמיד.

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

תקח) ת"ח הויה אלקים וכו': בוא וראה, הויה אלקים, שבסו"ה ביום עשות הוי"ה

ואתעטיר בגויה. בגין דלא אשתכח בההוא זימנא עמא ולישן, על מה דאתעטר. ובג"כ הוה מתעטר בגויה, ואקרי ה' אלהים.

תקט) כיון דאתו ישראל, וקיימו על טורא דסיני, וקבילו אורייתא. כדין אתעטר שמא שלים עלייהו דישראל, ואיקרי אלהיך. וכד אמר משה ה' אלהינו, בגין דאיהו שבחא דישראל, ועמיה אהרן כהנא רבא, ובנוי דמשה מסטרא אוחרא. ביה הוה מתעטר שמא שלים יתיר מישראל, וע"ד הוה אמר ה' אלהינו.

תקי) ועכ"ד אכליל עמיה לכל ישראל, דלא כתיב ה' אלהים, אלא ה' אלהינו, כלא כחדא, לאתעטרא עלייהו. וע"ד אתעטרן ישראל על טורא דסיני, למהוי שמא שלים מתעטרא עלייהו כחדא, דהא מקדמת דנא לא אקרי ה' אלהיך, אלא ה' אלהים.

תקיא) כיון דקבילו ישראל אורייתא, ם סתימא דהוה אסתים בגויה, בההיא שעתא אתפתח, ואתמשך לאנהרא לתתא, ולאתעטרא עלייהו דישראל. ומן אות ם' אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא, ואתעביד ך'.

תקיב) ועל דא תנינן ברזא דאתוון, שיעורא דאת ך', כשיעורא דסתימו להאיר למטה, ולהתעטר על ישראל. ומן אות ם', נפתח ונמשך להאיר למטה, ונעשתה ך'.

הסולם

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

הוי"ה אלקים ארץ ושמים. הוא שם מלא על עולם מלא. כי מקודם לכן נזכר אלקים בלבד, אלא אחר שנשלם העולם במלואו, נזכר הוי"ה אלקים, שהוא שם מלא. שהוא נמצא בלבדו ונתעטר בתוכו. כי בעת ההיא, לא נמצא עם ולשון, על מה שיתעטר. ומשום זה, היה מתעטר בתוך העולם, ונקרא הוי"ה אלקים. סתם.

תקט) כיון דאתו ישראל וכו'; כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני וקבלו התורה, אז נתעטר שם השלם על ישראל, ונקרא הוי"ה אלקיך. וכשאמר משה, הוי"ה אלקינו, משום שהוא שבחם של ישראל, ועמו, אהרן הכהן הגדול ובניו של משה מהצד האחר, וע"כ היה מתעטר בו השם השלם יותר מעל ישראל, וע"כ היה אמר, הויה אלקינו.

תקי) ועכ"ד אכליל עמיה וכו'; ועם כל זה כלל עמו כל ישראל. כי לא כתוב הוי"ה אלקים, אלא הוי"ה אלקינו, דהיינו על הכל ביחד להתעטר עליהם. וע"כ נתעטרו ישראל על הר סיני שהשם השלם יהיה מתעטר עליהם. דהיינו הוי"ה אלקים באחד. כי מקודם לכן לא נקרא הוי"ה אלקיך, אלא הוי"ה אלקים.

תקיא) כיון דקבילו ישראל וכו'; כיון שקבלו ישראל את התורה, ם' סתומה, שהיתה סותמת בתוכה, נפתחה באותה שעה ונמשכה

תקיב) ועל דא תנינן וכו'; וע"כ למדנו בסוד האותיות ששיעור את ך' הוא כשיעור הסתימה של ם' סתומה. והמשיכה של אות ן' למטה הוא שיעור כפול של נ' כפיפה. כי הכל הוא בסוד אחד. והכל היה יוצא, מקול הדברים ההיא, שאמרנו. שכתוב, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר.

פירוש. נודע שבשליטת השמאל נסתמים האורות מן המדרגה, ואינה יכולה להאיר לתחתונים. עד שבא הקו האמצעי, ומיחד השמאל עם הימין אז נפתחים האורות. וז"ש, כיון דקבילו ישראל אורייתא, שהוא הקו האמצעי הנקרא תורה, ם' סתימא דהוה אסתים בגויה, דהיינו שמחמת שליטת השמאל נדבקו ד' דפנות המדרגה, שהם דרום, צפון, מזרח, מערב. הנקראים חו"ג תו"מ, זה בזה, בצורת ם' סתומה, וסתמו האורות בתוכם, ולא נמשכו למטה. בההיא שעתא, שקבלו ישראל עליהם את הקו האמצעי, שנקרא תורה, המיחד השמאל, שהוא ב' דפנות, צפון שהוא גבורה, ומערב שהוא מלכות, המקבלת משמאל. עם הימין, שהוא חסד, אז אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא וכו', כי ב' דפנות צפון ומערב של הם' שהם שליטת השמאל, נמשכו לקו ימין של הם', ונתלבשה החכמה

דם' סתימא. ומשיכו דאת נו"ן לתתא, כשיעורא דכפלתא דנו"ן כפופה. דהא כלא ברזא חדא. וכלא הוה נפיק מההוא קול דברים דקאמרן, דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר.

הסולם

מאמר הויה אלקים אלקיך אלקינו

בחסדים ואז נעשה מן הם' צורת ך' ארוכה, שב' הדפנות צפון ומערב נתדבקו בצד ימין **דם',** ונמשכו כרגל ארוכה למטה. שזה מורה שהאורות נפתחו ונמשכים למטה. וז"ש, **ומן אות ם' אתפתח ואתמשך לאנהרא לתתא ואתעביד ך'.** כי בעת שהם' נפתחה להאיר למטה, ירדו ב' הדפנות צפון ומערב ונתחברו תחת צד ימין ונעשו רגל ארוכה. כנ"ל. שהיא **כצורת ך'.**

וז"ש, **ועל דא** וכו' **שיעורא דאת ך' כשיעורא דסתימו דם' פתימא** שהרגל הארוכה של הך', היא כשיעור ב' דפנות, צפון ומערב, שסתמו את הם'. כי הסתימה של הם' נעשתה מחמת שליטת השמאל, שהוא ב' דפנות צפון ומערב וב' דפנות אלו נתדבקו תחת צד ימין של הם', ועשו אותה לך', נמצא שהרגל הארוכה של הך' היא כשיעור הסתימה של הם'.

ונודע שבעת שאין במלכות אלא חצי המדרגה, דהיינו כתר וחכמה דכלים ונפש רוח דאורות, היא נקראת נ' כפופה, **להיותה** חסרה ג"ר דאורות ובינה ותו"מ דכלים. **ובעת** שהיא משגת ג"ר דאורות ובינה ותו"מ דכלים, היא נקראת ן' ארוכה. וז"ש, **ומשיכו דאת נון לתתא, כשיעורא דכפלתא דנ'** כפופה. כי בעת שמשגת חצי המדרגה החסרה לה, אז נעשתה לן' ארוכה, הרי ששיעור האורות והכלים שבן' ארוכה, הם כפולים מבנ' כפופה.

ונתבאר לעיל (באות תק"ג) **אשר קול דברים,** פירוש, שהקו האמצעי הנקרא קול, הוא מלביש הארת החכמה שבאותיות בחסדים שבימין, אז מצטרפות האותיות לדיבורים, וע"כ נקרא קול דברים. וז"ש, **וכלא הוה נפיק מההוא קול דברים,** דהיינו ע"י שהקו האמצעי מלביש הארת החכמה שבשמאל בחסדים שבימין, שבזה מצטרפות האותיות לדברים. **דכתיב, וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר. כי אחר** שהקול היה **מצרף האותיות לדברים, דבר ה' כל הדברים וגו'.**

(דפו"י דף מ"א ט"ד)

סליק פרשת יתרו

פרשת תרומה

מאמר סדר תפילת שחרית

א) א"ר שמעון בן יוחאי, בשעתא דב"נ אקדים בצפרא, ואנח תפילין ברישיה, ותפילין ברשימא קדישא, בדרועא, ואתעטף בעיטופא דמצוה, ואתי לנפקא מתרעא דביתיה. ד' מלאכין קדישין מזדווגין עמיה. ונפקי עמיה מן תרעא דביתיה, ואוזיפו ליה לבי כנישתא, ומכריזו קמיה, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא קדישא, הבו יקרא לבריה דמלכא, לפרצופא יקירא דמלכא. רוחא קדישא שריא עליה, אכריז ואמר, א) ישראל אשר בך אתפאר. א

ב) בתר הכי, אית ליה למקרי פרשתא דבראשית ב עד יום אחד, דאיהו עילוייא ותושבחתא דכלא. לבתר יתעסק בפרשת קרבנות, לכפרא עלוי. וכל אינון קרבנין. ג ויימא ב) צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה, בגין לכפרא על כל אינון הרהורין ומחשבין דליליא. לבתר ישבח

מסורת הזהר

א) (ישעיה מט) ב"ב קלו. ב) (ויקרא ו) מקודי שמט ז"ח ד' ח ו ט"ג סב ט"א.

חלופי גרסאות

א בדפוס מונקאטש כתב ע"כ. ב נ"א ל"ג עד יום אחד (קראקא). ג נוסח אחר לא גרסינן ויימא (מונקאטש).

הסולם

מאמר — **סדר תפלת שחרית**

א) **א"ר שמעון בן יוחאי וכו', אמר רשב"י**, בשעה שהאדם משכים בבוקר, ומניח תפלין בראשו, ותפילין ברושם קדוש בזרוע, ומתעטף בעטוף של מצוה, ובא לצאת משער ביתו, ד' מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו משער ביתו, ומלוים אותו לבית הכנסת, ומכריזים לפניו, תנו כבוד לצורת המלך הקדוש, תנו כבוד לבן המלך, לפנים היקר של המלך. רוח הקדוש שורה עליו, (דפו"י דף מ"א ט"ד) מכריז ואומר, **ישראל אשר בך אתפאר.**

ב) **בתר הכי אית וכו'**: אח"כ יש לו לקרות פרשת בראשית עד יום אחד. שהוא חשוב, ושבח הכל. אח"כ יעסוק בפרשת קרבנות לכפר עליו. ויאמר כל הקרבנות האלו, ויאמר **צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה.** כדי לכפר על כל ההרהורים והמחשבות שבלילה. ואח"כ ישבח בתשבחות של דוד המלך. ובשביל זה נכנס האדם בשערי בית הכלה

בתושבחן דדוד מלכא. ובגין כך ד עאל ב"נ, בתרעין דבי כלה. ואיהי אתתקנת, ומתתקנין דרגין בהדה.

ג) כיון דמטי ליוצר אור, דאיהו שירותא דצלותא דמיושב, כדין כל אינון דרגין פתחין תרעין, וכדין כתמרות עשן כתיב, ג מה תמרות עשן דקטורת סלקא, ומתחברין דרגין אלין באלין, אוף הכא איהי צלותא כתמרת עשן דקטרת, סלקא, ומתחברן דרגין, ומתקשרן אלין *) באלין דהא איהו מקשר ה לון.

ד) ואומר כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים. לבתר אהבה רבה, לסלקא ולאתקשרא בימינא. ויחודא דשמע, ואינון פרשיין. וכדין איקרי מקטרת מר. לבתר אמת ויציב, דאיהו ולבונה. ואע"ג דאיהו דידה, כללא איהו.

ה) כיון דאמר אמת, אמאי ויציב, דאיהו תרגום, ומה אצטריכא הכא. אלא ודאי, כל אמת, דא יעקב. ויציב, דא יוסף. ואצטריך לאתדבקא בתרווייהו. ובגין דפרשת ציצית רזא ו דכלה, אצטריכת לון, מיד אנן אמרי תרווייהו, אמת ויציב. וע"ד אמת דא יעקב, ויציב דא יוסף. אי הכי, אמאי תרגום. אלא בגין דאמת אמת לא אמרינן, בגין פגימו. וע"ד איהו תרגום, ולית פגימו בתרווייהו.

מסורת הזהר

ג) (שיר ג) הקסה"ז קסט בא קיג מצורע יא ז"ח ד' מב ט"א ט"ב.

חלופי גרסאות

ד ג"א על (דפוסים ראשונים). פ נ"א ל"ג לון (קרקא). ו נוסח אחר דכלא (קראקא).

הסולם

מאמר

הכלה, שהיא המלכות, והיא מתתקנת, והמדרגות מתתקנות עמה.

ג) **כיון דמטי ליוצר וכו'**: כיון שהגיע ליוצר אור, שהיא תחילת תפילת הישיבה, אז כל המדרגות פותחות שערים. ואז כתוב, **כתמרות עשן**. מה תמרות עשן של הקטורת עולה, והמדרגות מתחברות אלו באלו, אף כאן, התפילה היא כתמרות עשן דקטורת, שעולה, והמדרגות מתחברות ומתקשרות אלו באלו. **כי הוא מקשר אותן**. ע"י תפלתו.

ד) **ואומר כלם אהובים וכו'**: ואומר כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים. ואח"כ אומר אהבה רבה, לעלות ולהתקשר בימין, שה"ס אהבה. ואומר יחוד שמע והפרשיות של ק"ש, ואז נקראת **מקטרת מר**. ואח"כ **אמת ויציב, שהוא ולבונה**. ואע"פ שהוא שלה של תפלת מיושב, כלומר, אע"פ שק"ש עם אמת ויציב הם ג"כ של תפלת מיושב, שנקראת

(דפ"י דף מ"א ט"ד *) דף מ"ב ט"א)

סדר תפלת שחרית

תמרות **עשן** (באות ג') **היא כלל. כלומר**, תפילת מיושב נקראת תמרות עשן בדרך כלל. ובפרטות, נקרא ק"ש ופרשיותיה, מקטרת מר. ואמת ויציב נקרא, ולבונה.

ה) **כיון דאמר אמת וכו'**: שואל. **כיון שאמר** אמת, למה אומר ויציב, שהוא תרגום של אמת. ולמה הוא נצרך כאן, כיון שכבר אמר, אמת. ומשיב, אלא ודאי, כל, **אמת**, זהו **יעקב**, שהוא ת"ת. **ויציב**, זהו יוסף, שהוא יסוד. **וצריך להתדבק בשניהם**, בת"ת ויסוד. **ומשום שפרשת ציצית** ה"ס הכלה, שהיא מלכות, **היא צריכה** להם, לת"ת ויסוד, שיתחברו עמה. מיד אנו אומרים את שניהם, **אמת ויציב**. וע"כ, אמת, זהו יעקב, ויציב, זהו יוסף, שהם ת"ת ויסוד. שואל, א"כ למה אומרים ויציב בלשון **תרגום**. ומשיב, **אלא משום** שב' פעמים, אמת אמת, **אין אנו אומרים**, משום שהוא פגם (כמ"ש ברכות יד:) וע"כ

הוא

ו) מכל אבקת רוכל, דא צלותא דמעומד. ג' קדמאי, דאינון מגן, ומחיה, ואתה קדוש. מגן, אית ביה מ"ב תיבין. ברזא דשמא קדישא, דמ"ב אתוון. ואית לאכללא ליה בלבא, ולאתקשרא ביה ברזא דא, כשלהובא בגחלת, ברחימו דמאריה. ודא איהי ברכתא ימינא.

ז) מחיה, אית ביה מ"ט תיבין, ברזא דחמשין תרעין חסר חד. ואית ביה שמא, רזא דגבורות ה'. ואיהו את"ה גבו"ר לעול"ם אדנ"י. ורזא דיליה, אגל"א. וברזא אחרא יגל"א. וכולא רזא חדא, מן גבורתא דברכאן, [ד] "יהודה אתה יודוך. "גור אריה יהודה. "לא יסור שבט מיהודה. "אוסרי לגפן עירה. בדא איתער יהודה בגבורתא קדישא, ודא איהי [ה] ברכתא שמאלא.

ח) קדושה, אית ביה י"ד תיבין. עשר אמירן, וד' אתוון. ודא כליל לכל סטרין, ואחיד מסייפי עלמא, עד סייפי עלמא.

ט) תלת בתראי, לאו אינון בחושבן דא בתיבין, ואינון רצה ומודים תמכי אורייתא, תרין עמודים. שים שלום, אילנא דחיי, דאיהו שלמא דביתא, שלמא דכולא. בין כך ובין כך באמצעיתא, אינון ברכאן דתקינו קדמאי, והא אוקמוה. לבתר דמסיים צלותא ואודי על חוביה, נפילת אפים.

מסורת הזהר

ד) (בראשית מט) ויחי תקפב.

חלופי גרסאות

ה נוסח אחר לא גרסינן ברכתא (קראקא).

הסולם

מאמר

סדר תפלת שחרית

הוא תרגום, ואין פגם, כשאומר שתי פעמים. כיון שאינם בשפה אחת.

ו) **מכל אבקת רוכל** וכו': מכל אבקת רוכל, זו היא תפלת מעומד, ג' ברכות ראשונות, שהן, מגן אברהם, מחיה מתים, ואתה קדוש. בברכת מגן אברהם יש מ"ב מלים, שהן, בסוד השם הקדוש של מ"ב אותיות. ויש לכלול אותו, את השם מ"ב, בלב, ולהתקשר בו בסוד הזה, כמו השלהבת הקשורה בגחלת, באהבת אדונו. וזו היא ברכה של ימין. שהיא חסד. שה"ס קו ימין.

ז) **מחיה אית ביה** וכו': בברכת מחיה מתים יש בה מ"ט מלות, שה"ס חמשים שערי בינה חסר אחד. ויש בו שם שהוא סוד גבורות ה', והוא ראשי תיבות של **אתה גבור לעולם ה'**, שסודו **השם אגל"א**. ובסוד **אחר הוא יגל"א**. והכל סוד אחד, שהוא לשון גילוי, הרומז על הגבורות דגילוי חכמה דשמאל. והוא יוצא מן הגבורות שבברכות, דהיינו מראשי תיבות של **יהודה אתה יודוך. גור אריה יהודה. לא יסור שבט מיהודה. אוסרי לגפן עירה.** שהם ר"ת **יגלא**. בשם הזה נתעורר יהודה בגבורה הקדושה כי יהודה, ה"ס המלכות הנמשכת משמאל. וזו **היא ברכה של שמאל**, דהיינו גבורה, שהיא קו שמאל.

ח) **קדושה אית ביה** וכו': קדושה, דהיינו בברכת אתה קדוש, **יש בה י"ד מלות**, שהן כנגד **עשרה מאמרות**, וד' **אותיות** שם הויה. וזה הוא ת"ת, שהוא הקו האמצעי הכולל **לכל הצדדים**, דהיינו המיחד צד ימין וצד שמאל. **ואחוז מסוף העולם** העליון שהוא בינה, **עד סוף העולם**, שהוא מלכות.

ט) **תלת בתראי לאו** וכו': **ג' ברכות אחרונות**, אינן בחשבון הזה **של מלות**. ב' הברכות, **רצה**, ומודים, **הם תומכי התורה**, ב' **עמודים**, דהיינו נצח והוד, שעליהם נסמך הת"ת, שנקרא תורה. **הברכה שים שלום, היא עץ החיים**, דהיינו יסוד. שהוא **שלום** בית, **שלום הכל**. כי היסוד נקרא שלום. **בין כך ובין כך**, דהיינו בין ג' ברכות ראשונות לבין ג' ברכות אחרונות, **באמצע, הם** י"ב **ברכות שהתקינו הקדמונים, וכבר העמידוהו. אחר שהשלים התפלה והתודה על עונותיו**, יאמר **נפילת אפים.**

(דפו"י דף מ"ב ט"א)

נפילת

מאמר נפילת אפים

י) נפילת אנפין מה היא. הא אוקמוה, דקא עביד כל מה דעביד משה, צלותא ותחנונים ובעותין ונפילת אפים, ח דכתיב ה) ואתנפל לפני ה'. אבל בתר דמסיים צלותיה, ועאל בכל אינון דרגין עילאין, ואתקשרת כלה בכלהו. אית לנחתא לתתא, והואיל ונחית לתתא, אצטריך נפילת אנפין, באלפא ביתא.

יא) מ"ט. בגין דכיון דצלי צלותיה, ואודי על חובוי, מכאן ולהלאה, אחזי גרמיה, דמסר נפשיה למאריה ברחימו. ו) לדוד אליך ה' נפשי אשא. וניחא ליה להוא סטרא דשרייא ביה מותא, ועביד ליה נייחא בדא.

יב) ועם כל דא, באלפא ביתא, אית רזא דרזין לחכימין. באלפא ביתא דא לית ט ביה וא"ו, ואית י ביה פ"א כ באתריה, והיינו, ז) פדה אלהים את ישראל. לבתר ר' תרי זמני נינהו. ולית ביה קו"ף.

יג) מ"ט. בגין דנפילה ל דא, דאתמסר בר נש למותא, אצטריך לכוונא רעותיה, ולמעבד נחת רוח להוא סטרא דשרייא ביה מותא, כמה דעביד

מסורת הזהר

ז) (דברים ט) צ"א רט תק"ח ד' קט ט"ב. ו) (תהלים כה) לך רמה. ז) (שם).

חלופי גרסאות

ח נ"א ל"ג דכתיב (קראקא). ט נ"א בה (דפוסים ראשונים). י נ"א בה ס"ה (דפוסים ראשונים). כ נ"א בסופיה (כת"י). ל נ"א דע (קראקא).

הסולם

מאמר

מאמר נפילת אפים

י) נפילת אנפין מה היא וכו': שואל, נפילת אפים מה היא. ומשיב. הרי העמדנו, שעושה כל מה שעשה משה, שעשה, תפלה ותחנונים ובקשות ונפילת אפים. שכתוב, ואתנפל לפני ה'. אבל אחר שגמר התפילה ונכנס בכל אלו המדרגות העליונות, והכלה, שהיא המלכות, נקשרה בכולן, יש לרדת למטה, למקום המלכות. וכיון שיורד למטה, יש נפילת אפים באלף בית, דהיינו במזמור המסודר באל"ב. דהיינו לדוד אליך ה' נפשי אשא.

יא) מ"ט בגין דכיון וכו': מהו הטעם. הוא משום שכבר התפלל תפלתו והתודה על עוונותיו, מכאן ולהלאה, יראה את עצמו, שמסר נפשו לאדונו באהבה. ויאמר, לדוד אליך ה' נפשי אשא. והוא לרצון לאותו הצד ששורה בו מות, דהיינו אל המלכות, בשעה שמקבלת משמאל, ולא מקו האמצעי, ועושה לו נחת בזה. (עי' זהר תרומה אות מ"ה בהסולם ד"ה ביאור).

(דפו"י דף מ"ב ט"א)

נפילת אפים

יב) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, באלף בית הזה של לדוד אליך ה' נפשי אשא, יש בו סוד הסודות לחכמים. באלפא ביתא זה, אין בו ו', שה"ס עץ החיים. דהיינו הקו האמצעי. ויש בו פ' במקומו. והיינו, פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו, שנכפל בסוף המזמור. שהוא תפלה, שלא יזיק חסרון הו'. ואח"כ נאמר בו ר' ב' פעמים, ואין בו ק'.

יג) מ"ט בגין דנפילה וכו': שואל, מה הטעם שאין בו קוף, ומשיב, משום שנפילת אפים זו שהאדם מוסר נפשו למות, צריך לכוון רצונו ולעשות נחת רוח לאותו צד ששורה בו מות, שהוא המלכות, בשעה שדבוקה בקו שמאל ולא בקו האמצעי, כמו שעושה הקוף בחרבות ובהרים, שמראה את עצמו שמת. והוא מראה את עצמו שמת, לפני חיה אחת שהוא ירא ממנה. שבשעה שאותה חיה קרבה אליו וחושבת להרגו ולנשכו, היא רואה אותו נופל לארץ כמת. וחושבת שהוא מת. או חוזרת החיה לאחוריה, ואינה צוררת אותו. ועל כן נסתלקו ב' אותיות

אלו

קוף מ בחרבות ובהרים, אחזי גרמיה דמית, ואתחזי דמית קמי חיותא חדא דדחיל מינה. כיון דההיא חיוותא קריב לגביה, וחשיב לקטלא ליה, ולנשכא ליה, חמא ליה נפיל לארעא כמת, וחשיב דאיהו מת, כדין תב לאחורא, ולא מקטרג ליה. ועל דא אסתלקו אלין נ ב' אתוון, דלא ידע בהו בר קב"ה בלחודוי.

יד) ועם כל דא, ברעותא דלבא ישוי גרמיה לקב"ה, דמסר ליה נפשיה ברחימו. וקב"ה חשיב עלוי, כאלו נטיל נשמתיה מניה. וע"ד צריך למנפל בארעא כמת, ס בשעתא דיימר נפילת אנפין, בגין דאית חובין דעביד ב"נ, דלא מתכפרין אלא במותא. ע כדכתיב, *) ח) אם יכופר העון הזה וגו'. והשתא דאתחשיב ליה דנטל קב"ה נשמתיה, ואיהו יהיב לה ברעותא. ההיא שעתא קיימא לכפרא על חובוי, ואשלים לכל סטרין, ולההוא סטרא דאתמר.

מסורת הזהר

ח) (ישעיה כב) תוריע מו.

חלופי גרסאות

מ נ"א ברחיבות ול"ג ובהרים (קראקא). נ נ"א ד' (קראקא). ס נ"א מוסיף בשעתא דא (קראקא). ע בדפוס קראקא כתוב ע"כ מצאתי ול"ג מן כדכתיב עד אות ט"ז.

הסולם

מאמר נפילת אפים

אלו, ו' ק', שאין יודע בהן, רק הקב"ה לבדו.

פירוש. סוד המזמור לדוד אליך ה' נפשי אשא, היא לבחינת המלכות בשעה שהיא דבוקה בשמאל ולא בקו האמצעי, שאז שורה בה המות, והיא אז בבחינת ק', כי המלכות הדבוקה בקו האמצעי, היא צורת ה', ואז היא דבוקה בעץ החיים. וכשאינה דבוקה בקו האמצעי היא בצורת ק' שזה מורה, שהרגל השמאלית של הה' ירדה ונמשכה למטה אל הקליפות, בסו"ה רגליה ירדות מות, ונהפכה הה' לצורת קוף. והתקון הוא למסור נפשו למיתה, ואז הוא פודה את המלכות מן המשכת רגל הקוף לקליפות. וזה שמביא המשל מן הקוף שמראה עצמו כמת שלא תהרוג אותו חיה רעה. כן כשהאדם מוסר עצמו למיתה אין הדינים של המלכות שולטים בהם. וזה מרמז חסרון הק' מן האלף בית הזה. כי צריכה להסתיר עצמה מיניקת הקליפות, מחמת שרגלה נמשכת למטה, ולעשות עצמה כמת, כמו שאינה. וז"ש, ועל דא אסתלקו אלו ב' אתוון דלא ידע בהו בר קב"ה בלחודוי, כי קב"ה ה"ס קו האמצעי, ואם הקו האמצעי שומר את הק' אז אינה מפחדת מפני הקליפות. וכיון שהמלכות אינה דבוקה בקו האמצעי בסוד המזמור הזה, ע"כ אין בה ק'. כי הקליפות תאחזנה בה. ואין בה ו' כי ו' ה"ס קו האמצעי. והיא דבוקה בשמאל.

יהנה במקום ו' יש פ' כפולה, ובמקום ק' יש ר' כפולה. והסוד הוא, כי ריש מורה על עניות ודינים, מלשון ריש ועושר אל תתן לי. כי כשהמלכות היא במצב הזה של שמאל, נמשכים ממנה דינים ועניות כדי להרחיק הקליפות והרשעים שלא יינקו ממנה. ונמצא, שע"י דינים אלו יש לה פדיון מן הקליפות, במקום ההצלה של הקו האמצעי. וז"ש, לית ביה ו' ואית ביה פ' באתריה, כי במקום הו', שהיא הקו האמצעי המציל את המלכות מן הקליפות, יש לה פ' שה"ס פדיון. והיינו ע"י הריש הכפולה, שה"ס ריבוי הדינים כנ"ל. וז"ש לבתר ר' תרי זמני נינחו ולית ביה קוף, כי במקום הקוף החסרה מפחד הקליפות, שלא תאחזנה בה נכפלת הריש, שהם הדינים, שע"י הדינים יש לה פדיון מאחיזת הקליפות.

יד) ועם כל דא וכו': ועם כל זה, ברצון הלב, ישום עצמו להקב"ה, שמסר לו נפשו באהבה. והקב"ה חושב לו, כאלו נטלה ממנו הנשמה. וע"כ צריך לנפול על הארץ כמת, בשעה שיאמר נפילת אפים, משום שיש חטאים שעושה האדם, שאינם מתכפרים אלא במות, כמו שכתוב, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. ועתה שנחשב לו שהקב"ה לקח נשמתו והוא נתנה ברצון, אותה שעה עומדת לכפר על עונותיו ולהשלים לכל הצדדים, ולצד הזה השמאלי, שאמרנו.

(דפו"י דף מ"ב ט"א *) ט"ב)

טו) ועל כל דא, צלותא עולה, ואסתלקא בין ב' דרועין, בחבוק דרחימו כדקא יאות. ואיהו מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל.

מאמר ארבעים יום וארבעים לילה

טז) פ הוצרך משה ארבעים יום לתורה שבע"פ ללמדה, בגין דההוא דרגא ארבעין אקרי. ולכך אמר, ט ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, דאתחברו תורה שבכתב ותורה שבע"פ. ולכך צ הוצרך להזכיר ולפרט ארבעים יום וארבעים לילה, דהא בארבעים יום הוה סגי.

יז) ובמ' יום אפיקת ההיא הורת"ם, בתורה ומצוה. ק דכורא לתורה ומצוה, לקבל מ' יום דיצירת הולד. דנפיק מן הכח אל הפועל. ואתרשימו איברוי דההוא דכורא, באינון ארבעין יומין, ר לאכללא ביה נהירו דלעילא,

מסורת הזהר

ט) (שמות לד) **תולדות מא.**

חלופי גרסאות

פ בדפו"י כתבו לפרשת תרומה נ"א עוד לתרומה (קראקא ווינציא). צ נ"א הזכיר ופרט מ' יום ומ' לילה דהא במ' סגי (קראקא). ק נ"א ל"ג דכורא (דפוסים ראשונים). ר נ"א מוסיף דא מ' יומין לאכללא (קראקא).

הסולם

מאמר ארבעים יום וארבעים לילה

סח) **ועל כל דא צלותא** וכו': **ועם כל זה עולה התפלה**, מהמצב השמאלי, **ומתעלה** בקו האמצעי, **בין ב' זרועות** ימין ושמאל, **בחבוק האהבה כראוי. והיא מקוטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל.**

מאמר ארבעים יום וארבעים לילה

טז) **הוצרך משה ארבעים** וכו': הוצרך משה ארבעים יום, **ללמוד תורה שבעל פה**, משום שאותה **מדרגה**, דהיינו בינה, **נקראת ארבעים.** כמו שאמרו, בן ארבעים לבינה. **ולכך אמר, ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה**, שפירושו, **שנתחברו תורה** שבכתב, שהיא ז"א, **עם תורה** שבעל פה, שהיא מלכות. כי בינה היא שורשם של ז"א ומלכות, וממנה יצאו, והיא מיחדת אותם. ולכך הוצרך להזכיר **ולפרט ארבעים יום וארבעים לילה**, מפני שרומז על ז"א ומלכות, כי אם לא כן, **היה** די שיאמר ארבעים יום.

יז) **ובמ' יום אפיקת** וכו': **ובארבעים** יום הוציאה אותה **הורתם** ומצוה את **הדכר**, שהוא משה, **כנגד מ' יום של יצירת הולד היוצא מן הכח**, שהוא בינה, **אל הפועל**, שהוא מלכות (כנ"ל יתרו אות קס"ח) **ונרשמו אבריו של אותו**

(דפו"י דף מ"ב ט"ב)

הדכר, שהוא משה, **בארבעים יום אלו**, שיכלול **בו האור שלמעלה**, של הבינה, וגופו יהיה **נבנה**, **מהאור שלמעלה**, כדי שיהיה **ראוי לשמש לפני המלך**, ולהמשיך **עליו רוח הנבואה למטה.**

פירוש. שבתחילת הפרשה נאמר, **עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך** וגו' **והתורה והמצוה אשר כתבתי להורתם**, ודורש הורתם על בינה, כי הורתם היא מלשון **חדר הורתי**, שהוא לשון הריון. ותורה, היא ז"א. ומצוה, היא מלכות. **כי בינה נתעברה** מז"א ומלכות, **הנקראים תורה ומצוה**, ואחר שקבלו ממנה הריון של **ארבעים יום**, שה"ס תו"ג תו"מ, שבכל אחד עשר ספירות, **הוציאה אותם למקומם.** וז"ש, **ובמ' יום אפיקת ההיא הורתם**, שהיא בינה, **בתורה ומצוה**, דהיינו בז"א ומלכות, **דכורא**, שהוא משה, **לתורה ומצוה**, שילמד תורה ומצוה לישראל. כי משה **נתעבר בבינה יחד עם** ז"א ומלכות, ויצא ממנה עמהם יחד. וז"ש, **לקבל מ' יום דיצירת הולד**, שבאותם מ' יום **דנפיק מן הכח אל הפועל**, דהייט מבינה **עד** מלכות, כי מבינה **עד מלכות יש ד' ספירות** חו"ג תו"מ, שהם **ארבעים יום**, שכל אחת מהן כלולה מעשר. וז"ש **ואתרשימו אברוי** וכו' **לאכללא ביה נהירו דלעילא**, דהיינו **ד' ספירות** חו"ג

תו"מ

ולאתבנאה תמן גופיה מנהירו דלעילא. בגין ש **דיתחזי לשמשא קמי מלכא, ולאמשכא עליה רוח נבואה לתתא.**

יח) כגוונא דאשתלים במ' יום במעי אמיה גופא דלתתא, הכי אשתלים לעילא. וע"ד ט **בכל ביתי נאמן הוא.** ת **דאשתכלל לעילא בביתא דילי, כגוונא דביתא דלתתא.**

יט) ועל דא קרן עור פני משה, דהא אתנהיר מקרן עילאה, ומשיך שמן הטוב על ראשיה, ואשתלים כל חד מארבע יסודין דיליה בעשר, הא ארבעין יומין וארבעין לילוון, ואמשיך שמן הטוב על ראשיה, וכדין אתנהיר.

מאמר ב' טפי מרגליות על הזקן

כ) ולבתר בא אהרן, ושנה לו פרקו, דאחית ליה ההוא נהירו על דיקניה, והיינו שני טפי מרגליות, דנחתי על דיקנא דאהרן. ונהירין נהירו סגי, ואינון רמז לתורה שבכתב ותורה שבע"פ, דאתחברו בדיקנא דאהרן, וחיבורא דילהון במזלא עילאה תלי.

כא) וכדין מה טוב ומה נעים. טוב: דא תורה שבכתב, ודא צדיק.

מסורת הזהר

יז (במדבר יב) ויראו מה ת"ז תי"ח ד' לא:

חלופי גרסאות

ש נ"א דאתחזי (דפוסים ראשונים). ת נ"א דאישתדל (קראקא).

הסולם

מאמר ב' טפי מרגליית על הזקן

תו"מ, ולאתבנאה וכו' שגם גופו יהיה נבנה מד' ספירות אלו. **בגין דיתחזי לשמשא קמי מלכא,** שהוא ז"א, הכולל חסד וגבורה ות"ת, **ולאמשכא עליה רוח נבואה,** שהוא נצח והוד, **לתתא,** אל המלכות.

יח) כגוונא דאשתלים במ' וכו': **כמו שהגוף** שלמטה נשלם **במעי אמו במ' יום, כך הוא** נשלם למעלה. וע"כ נאמר עליו, **בכל ביתי נאמן הוא.** בכל ביתי, מרמז על ב' הבתים, העליון שהוא בינה והתחתון שהוא מלכות, **כי** נשתכלל **למעלה בביתי שלי,** שהוא בינה, **כמו בבית למטה,** שהוא מלכות.

יט) ועל דא קרן וכו': וע"כ **קרן עור פני משה, כי** האיר מהקרן העליונה, שהיא בינה, **ומשך שמן הטוב על ראשו, ונשלם, כל אחד מארבעה יסודות** שלו, אש רוח מים ועפר, **בעשרה,** שהם מ', **הרי ארבעים יום** מצד ז"א, **וארבעים לילה** מצד המלכות. **והמשיך שמן הטוב על ראשו, ואז האיר.**

(דפו"י דף מ"ב ט"ב)

כ) ולבתר בא אהרן וכו': **ולאח"כ בא אהרן,** ושנה לו שיעורו, **דהיינו שהוריד** לו אותה ההארה שלו על זקנו, **והיינו שתי טפי מרגליות,** שירדו על זקן אהרן, **והאיר הארה גדולה,** שה"ס הארת חכמה. **והן רמז, לתורה שבכתב ולתורה שבעל פה,** שהם ז"א ומלכות, שהם בחינת ימין ושמאל, **שנתחברו בזקנו,** דהיינו שע"י המסכים המכונים שערות דיקנא, שהם בחינת קו האמצעי, מתחברים ימין ושמאל. שה"ס ז"א ומלכות. **ומיחודם קבל ב' טפין** א' מז"א וא' ממלכות, **והחיבור שלהם תלוי במזל העליון,** שהוא דיקנא דא"א, כי במסכים המכונים שערות דיקנא דא"א, הוא שורש היחוד דג' קוין לגלות החכמה (כמ"ש באדרא זוטא אות ס"ד בהסולם).

כא) וכדין מה טוב וגו': **ואז, מה טוב ומה נעים, טוב, זה תורה שבכתב,** וזהו **צדיק,** שהוא יסוד דז"א, **נעים, זה זמירות ישראל,** שהיא מלכות, **הנקראת נעים בעת ששורה עליה נועם שלמעלה של העולם הבא,** שה"ת בינה

נעים: דא זמירות ישראל, דאיקרי נעים, כד שרא עליה נועם דלעילא, דעלמא דאתי. וכולא על ידא דאהרן, דחבר לון כחדא בקרבנא.

כב) וע"ד כ) בריתי היתה אתו וגו', דא מטרוניתא דילי, דהוות עמיה. החיים והשלום, חיים, דאימא עילאה. ושלום, דא שר שלום.

כג) ואתנם לו מורא ויראני. יהבית ליה הנהו דרגין, לחברא לון אינון שתי טפות מרגליות ת יהבית ליה. וכד אעבר מורה על דקניה, דהיינו כד הוה מסתפר, כמד"א ל) ומורה לא יעלה על ראשו. ויראני, א דלמא מעל בההוא שמן דנגיד ליה ב משמי עילאה, דאיקרי שם, דנגיד מניה שמן הטוב. ועל דא, מ) ומפני שמי נחת הוא.

מסורת הזהר

כ) (מלאכי ב) תרומה מ. ל) (שופטים יג) ויתי תשכה. מ) (מלאכי ב) לעיל אות כב.

חלופי גרסאות

ת ג"א דיהבית (מונקאטש). א נ"א דלא (קראקא). ב נ"א מחמי (קראקא).

הסולם

מאמר **ב' טפי מרגליות על הזקן**

בינה. והכל על ידי אהרן שחיבר ז"א ומלכות יחד ע"י קרבן.

כב) **וע"ד בריתי היתה** וגו': ועל זה נאמר עליו, **בריתי היתה אתו החיים והשלום.** בריתי, זו היא המלכה שלי, שהיא המלכות, שהיתה עמו, עם אהרן. **החיים והשלום,** היינו החיים של אמא עלאה, שהיא בינה, והשלום, זהו שר שלום, דהיינו יסוד דז"א שנקרא שלום.

כג) **ואתנם לו מורא ויראני:** ואתנם לו, פירושו נתתי לו אלו המדרגות, לחבר **אותם שתי טפות מרגליות** האלו, **נתתי לו,** וכשהעביר מורה על זקנו, דהיינו כשהיה גוזז **זקנו, כש"א, ומורה לא יעלה על ראשו. ויראני,** שהיה ירא אולי מעל באותו השמן **שנמשך לו משמים עליונים,** שנק' שם, שהוא בינה, **שנמשך משם שמן הטוב.** וע"כ **ומפני שמי נחת הוא.**

פירוש. כבר נתבאר (באות כ') שהמסכים **המיחדים** ז"א ומלכות נקראים שערות דיקנא. ע"ש. ושיעור ההארה שהתחתון גורם לעליון, זוכה בו גם התחתון. וע"כ כיון ששערות **דיקנא גרמו יחוד** ז"א ומלכות, קבלו גם הם **ב' הארות** מהם, המכונים **ב' טפות מרגליות, טפה אחת** מז"א **וטפה אחת** ממלכות. וסוד **גילוח השערות,** ה"ס ביטול הדינים **וההמסכים המכונים שערות,** (כמ"ש היטב בזהר **תזריע אות** קכ"א בהסולם ע"ש) **ואם מבטל**

השערות נמצא מבטל זווג ז"א ומלכות **שנתיחדו על ידיהם.**

וז"ש (באות כ') **שני טפי מרגליות** וכו' **ואינון רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה,** שהם ז"א ומלכות, **דאתחברו בדיקנא דאהרן, כי** ע"י השערות דיקנא שה"ס מסכים ודינים נעשה זווג ז"א ומלכות, כי הם בחינת הדינין דג' זריעות, המכונות חלם שורק חירק, **המוציאים** ג' הקוין, להשפיע אל המלכות, (כמ"ש באדרא זוטא אות נ"ח בהסולם ע"ש) וכיון שגרמו יחוד ז"א ומלכות, זכו השערות לקבל מהם, ב' טפי מרגליות. כנ"ל. וז"ש (באות כ"ב) **בריתי,** וכו' **דא מטרוניתא דילי דחוות עמיה.** דהיינו המלכות **החיים והשלום** וכו' **דא שר שלום,** דהיינו יסוד דז"א, שעם שערות דיקנא דז"א נתיחדו יסוד ומלכות והמשיכו החיים מאמא עלאה שה"ס בינה. **ואתנם לו** וכו' **יהבית ליה הנהו דרגין לחברא לון,** שנתנו לו אותם המדרגות, מלכות ויסוד דז"א, **כדי שיחברם** ע"י המסכים דשערות דיקנא שלו. **אינון שתי טפות מרגליות דיהבית ליה** והם, ב' טפות מרגליות שנתתי לו. בשכרו. **וכד אעבר מורה על דיקניה, דהיינו כד הוה מסתפר,** כלומר בשעה שגזדכך וביטל המסכים הללו הנקראים שערות, (כמ"ש היטב בזהר תזריע אות קכ"א) שאז נתבטלה הארת היחוד דז"א ומלכות, וב' טפי מרגליות נסתלקו לשורשם, ע"כ **ויראני, דלמא מעל בההוא שמן דנגיד ליה, משמי עלאה** שהוא בינה, **דאקרי שם** וכו', **כי**

כד) **והוא מה עביד.** נ) **בשל[illegible] ובמישור הלך אתי. דחבר שלום במישור. מאן מישור. כמד"א, צדיק וישר הוא. וכדין, ורבים השיב מעון,** ג **ע"י דקרבנוי דקריב לון קמי מלכא. וכדין אתיהב שלום במישור. והכא תלי רזי דקרבנא, דמסר ליה קב"ה לאהרן. ומישור איקרי, על דאמשיך אורייתא ונהירו לעלמא תתאה**

מאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון

כה) **ומזרח אנהיר לדרום בקדמיתא, דכתיב הולך אל דרום. בג"כ** ס) **וישובו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה. אהרן, דא רזא דאהרן דאתנהיר ממשה. וכל הנשיאים, דא נחשון, דאיהו רישא דכל הנשיאים. וכלהו אתמשכו אבתריה, וקיימי לשמאלא דמשה.**

כו) **והא איתערו, את גדלך: דא אהרן, מימינא. ואת ידך החזקה: דא נחשון, משמאלא. דלבתר דאתנהיר דרום מאספקלריא דנהרא, יתנהיר צפון. דכתיב,** ע) **הולך אל דרום וסובב אל צפון. דאקיף ליה נהירו** *) **דרחמי**

מסורת הזהר

נ) (שם) ב"א רלו תרומה מ. ס) (שמות לד). ע) (קהלת א) תולדות יב.

חלופי גרסאות

ג נוסח אחר וע"י (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון

נפסקו הטפות ונסתלקו ממנו. **ועל דא ומפני שמי נחת הוא,** שהיה ירא ומפחד מחמת שהפסיק השמן **משמו.**

כד) והוא מה עביד וכו': **והוא, מה עשה. בשלום ומישור הלך אתי. דהיינו שחיבר שלום במישור. מהו מישור. הוא כש"א, צדיק וישר הוא.** שישר, הוא מלכות, ושלום הוא יסוד, וחברם יחד. **ואז, ורבים השיב מעון. היינו על ידי הקרבנות שהקריבם לפני המלך. ואז ניתן השלום במישור. ובזה בחיבור שלום** במישור, **תולה סוד הקרבן שמסר הקב"ה לאהרן.** והמלכות **נקראת מישור,** משום שהמשיך תורה, שהוא ז"א, הנקרא ישר, **ואור לעולם התחתון.** שהיא מלכות. **פירוש. ז"א,** שה"ס קו האמצעי, **נקרא ישר,** משום שאינו נוטה לא לימין ולא לשמאל, **אלא באמצע בין שניהם. וכשמלכות מקבלת האור מקו האמצעי הנקרא ישר, נקראת גם היא מישור. משום שמקבלת מישר.**

מאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון

כה) ומזרח אנהיר לדרום וכו': וסדר

(דפו"י דף מ"ב ט"ב *) ט"ג)

היחוד הוא, שמזרח, שהוא ז"א, מאיר תחילה **לדרום,** שהוא חסד. **שכתוב הולך אל דרום.** והשמש ה"ס ז"א. **משום זה כתוב, וישובו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה.** כי משה ה"ס מזרח, דהיינו ז"א. **אהרן, זה סוד שאהרן,** שהוא חסד האיר ממשה, שהוא ז"א. **וכל הנשיאים, זה נחשון, שהוא ראש לכל הנשיאים** וכולם נמשכו אחריו. והי"ס גבורה, **וצד צפון, ועומד לשמאלו של משה.**

כו) והא אתערו את וכו': **וכבר העירו, את גדלך זהו אהרן,** שהוא מימין, דהיינו חסד ודרום. **ואת ידך החזקה, זהו נחשון,** שמשמאל, שהוא גבורה, וצפון. **כי אחר שהדרום,** שהוא חסד דהיינו אהרן **האיר מהמראה המאירה,** שהיא ז"א, שהוא משה. **יהיה מאיר הצפון,** שהוא גבורה, דהיינו נחשון. **שכתוב, הולך אל דרום וסובב אל צפון, שמסבב אותו,** את צד הצפון, **הארת הרחמים מכל הצדדים,** דהיינו מצד דרום שהוא חסד, ומצד מזרח שהוא רחמים, **כדי שלא יצא צד** צפון, שהוא שמאל, בלהביו לשרוף העולם, וכיון שנעשה מסובב ברחמים מב' הצדדים,

יתבשם

מכל סטרין, דלא יפוק בשלהובוי לאוקדא עלמא, ויתבסם דינא ברחמי. מאן רחמי. דא שמשא, והיינו רוח, דכתיב ס) סובב הולך הרוח, דרחמי אקיף כלא.

כז) ועל סביבותיו שב הרוח, סביבותיו דמאן. סביבותיו דההוא מקום דכתיב לעילא, ואל מקומו שואף, ודא מערב. ועד תמן שב הרוח, לאנהרא באינון ע' שנין, דאתכליל מקומו לאנהרא לעלמין, ולאנהרא לע' רברבין ממנן דקיימין סחרניה דההוא מקומו דשמשא דאמרן.

כח) ת"ח, כגוונא דא משה לתתא, אנהיר לאהרן, סטרא דדרום. ולבתר לנשיאים, סטרא דצפון. דכתיב, וסובב אל צפון, ואקיף לון סחרני מדבחא. לבתר ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם, ודא היא ועל סביבותיו שב הרוח.

כט) ת"ח, בקדמיתא אינון שבעים זקנים ינקין ממשה, ואינון ד דבקצה המחנה ה אתאכלו בנורא דדליק. והא איתערו, מאן גרים לון. כיון דחזא משה דלא יכלין לאתקיימא בלא זקנים, בעא סיעתא לאנהרא לישראל. וקב"ה א"ל, צ) אספה לי שבעים איש כו', ואצלתי מן הרוח אשר עליך, דא רוח דאספקלריא דנהרא במשה שריא ולא באחרא. בג"כ אצטריכו ו לאתנהרא מניה, ודא הוא ועל סביבותיו שם הרוח, לאנהרא כדבקדמיתא

מסורת הזהר

ס) (שם) שם. צ) (במדבר יא) קדושים נט.

חלופי גרסאות

ד נ"א בקצה (קראקא). ה נ"א אתאכלן (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף לאתנהגא מניה ולאתנהרא (קראקא).

הסולם

מאמר הולך אל דרום וסובב אל צפון

יתבשם הדין ברחמים: מי הוא רחמים. היינו השמש, שהוא ז"א. והוא נקרא ג"כ **רוח, שכתוב, סובב הולך הרוח. דהיינו שרחמים, שהוא רוח, סובב הכל.**

כז) ועל סביבותיו שב הרוח: שואל, סביבותיו של מי. ומשיב. **סביבותיו של אותו מקום שכתוב למעלה, ואל מקומו שואף. וזהו מערב, דהיינו המלכות. ועד שם, עד המלכות, שב הרוח שהוא ז"א, להאיר באלו ע' שנים, שהם ז"ס חג"ת נה"י"מ שכל אחת כוללת ע"ס. שמקומו, שהוא מלכות, נכלל מהם להאיר אל העולמות, ולהאיר לע' שרים ממונים העומדים סביב אותו המקום של השמש שאמרנו. שהוא** מל[illegible]ת.

כח) ת"ח כגוונא דא וכו': בוא וראה, כעין זה משה למטה, שה"ס ז"א, האיר לאהרן, שהוא צד דרום, חסד. ואח"כ לנשיאים, שהם צד צפון, דהיינו גבורה, שכתוב, וסובב אל צפון. ומסבב אותם מסביב המזבח. שהוא

מלכות. **ואח"כ, ואצלתי מן הרוח אשר עליך, ושמתי עליהם, על ע' זקנים. זה הוא, ועל סביבותיו שב הרוח.**

כט) ת"ח בקדמיתא אינון וכו': בוא וראה, בתחילה היו אלו שבעים זקנים יונקים ממשה, ואלו הם הזקנים, שבקצה המחנה, שפירושו הקצינים שבמחנה, שנשרפו באש שורפת. וכבר העירו, מי גרם להם שישרפו. שהוא משום שעליהם נאמר ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, שנהגו קלות ראש. כיון שראה משה שאין ישראל יכולים להתקיים בלי זקנים, בקש עזרה להאיר לישראל. ואמר לו הקב"ה אספה לי שבעים איש וגו' ואצלתי מן הרוח אשר עליך. זהו הרוח של המראה המאירה, שהוא ז"א, ששורה במשה ולא באחר. כי משה היה מרכבה לז"א. משום זה היו צריכים להאיר ממנו. וזה הוא ועל סביבותיו שב הרוח. להאיר כבתחילה, דהיינו כמו לע' הזקנים הראשונים שנשרפו.

ל) כיון דחמא שלמה מלכא דא, אמר ק) הבל הבלים כו׳, וזרח השמש. ביומוי דמשה, דנהיר שמשא לישראל ארבעין שנין, ז לקביל נהירו דלעילא, דקביל באינון ארבעין יומין דהוה בהו, ומקצת שנה ראשונה ח ככולם, דבהו קבל נהירו דאנהיר לתתא. ובא השמש, כד אסתלק מעלמא. ואל מקומו שואף, כמא דאת אמר ר) ברוך כבוד ה׳ ממקומו. ודא מקום עילאה, דנהיר למקום תתאה.

לא) ד״א, מקומו תתאה ממש. שואף נהירו מלעילא, וזורח הוא שם, דנהיר תמן לסיהרא, ודא יהושע, דאתנהיר מניה, דכתיב ונתת מהודך עליו. ואתערו, פני משה כפני חמה וכו׳. הולך אל דרום, בקדמיתא כד הוה בעלמא, כל סטרין אתנהירו כדאמרן. אבל השתא כד אסתלק, במקומו זורח ולא יתיר.

מאמר זהב ירקרק זהב סגור זהב תחתון

לב) ט ושמא דיליה איקרי זהב ירקרק, ורזא דא אוקמוה חברייא, אסתר ירקרקת היתה. גוון אתרוג, וכולא חד. י זהב דא, איהו רישא בסתימו,

מסורת הזהר

ק) (קהלת א) ויצא יג. ר) (יחזקאל ג) ב״א ריח.

חלופי גרסאות

ז ה״ג הסלם נ״א דקביל לעילא ול״ג לקביל נהירו דלעילא (ווינציא ומונקאטש בסיגריים) ונ״א לקביל נהירו דלעילא ול״ג דקביל (דפוסים ראשונים). ח ה״ג הסלם נ״א בטלה (דפוסים ראשונים). נ״א ככולה דבה. (מונקאטש). ט בדפו״י כתב עוד לפרשת תרומה נ״א עוד לפרשת תרומה דף קמ״ח אמרו המגיהים כך מצאנו בכל העתקות אשר היו לפנינו ומהלשון נראה שחסר כאן ומה שחסר הוא זה (קראקא ובדפוס ווינציא הוא בסוגריים). י נ״א ל״ג זהב (קראקא).

הסולם

מאמר

ל) **כיון דחמא שלמה** וכו׳: כיון ששלמה המלך ראה זה, אמר הבל הבלים וגו׳, **וזרח השמש**, היינו בימיו של משה, שהשמש האירה לישראל מ׳ שנה, כנגד האור שלמעלה שקבל בארבעים יום שהיה בהם, ומקצת שנה ראשונה חשובה ככולן, ככל ארבעים שנה, כי בהם קבל האור להאיר למטה. **ובא השמש**, היינו כשמשה נסתלק מן העולם. **ואל מקומו שואף**, הוא כש״א, ברוך כבוד ה׳ ממקומו, שזה מקום עליון, דהיינו בינה, המאיר למקום התחתון שהוא מלכות.

לא) **ד״א, מקומו תתאה** וכו׳: פירוש אחר. ואל מקומו, היינו מקומו תתאה ממש, שהוא מלכות, **שואף** האור העליון, **זורח הוא שם** שמאיר שם ללבנה, שהיא מלכות, וזהו יהושע, שהאיר ממנו. כי יהושע ה״ס מלכות. שכתוב, ונתת מהודך עליו. והעירו, שפני משה כפני חמה, שהוא ז״א. ופני יהושע כפני לבנה, שהיא מלכות. **הולך אל דרום**, היה

(ויקרא דף מ״ב ט״ג)

הולך אל דרום וסובב אל צפון

בתחילה, כשמשה היה בעולם כל הצדדים האירו ממנו כמו שאמרנו (כנ״ל אות כ״ה) אבל עתה כשנסתלק, **במקומו זורח**, דהיינו רק במלכות, ולא יותר.

מאמר זהב ירקרק זהב סגור זהב תחתון

לב) **ושמא דיליה אקרי** וכו׳: תחילת המאמר מובא בזהר תרומה (אות ת״ג) זהב עלאה, שהוא זהב דז״א, הוא בסוד סתום, והשם שלו הוא זהב סגור, שהוא סגור מעין שאינה שולטת בו. זהב תחתון, שהוא זהב של המלכות, הוא בגלוי יותר, ע״כ. וכאן הוא ממשיך ואומר, **ושמא דיליה איקרי זהב ירקרק**. שהשם של זהב של המלכות, נקרא זהב ירקרק. וז״ס שהעמידו החברים, אסתר ירקרקת היתה, דהיינו גוון אתרוג, והכל אחד. שגוון אתרוג וגוון זהב הוא אחד. זהב זה, של המלכות, הוא ראש בסתום. אע״פ שהוא נבחן שהוא בגלוי כלפי זהב עליון שהוא ז״א. עד שנמשך

ושורה

אע"ג דאיהו באתגליא לגבי זהב עילאה. עד דאתמשכא ושריא לרישא דגבריאל, כמה דאוקימנא. ובג"כ כלא איהו ברזא עילאה, ואתמשכא ההוא רזא לתתא, כלא כגוונא חד.

מאמר הכפרת וב' הכרובים

לג) ש) **ועשית כפרת זהב טהור, רש"א, בכל פרשתא דא אשכחנא, דאתמסר עבידתא בידא דמשה, בר תרין. בכלהו כתיב,** כ **ועשית. ובארון ובאפוד כתיב,** ת) **ועשו ארון,** א) **ועשו את האפוד, ולא כתיב ועשית. מ"ט בארון לא כתיב ועשית, בגין דארון כליל ליה למשה בגויה, לאתנהרא מניה. ואצטריכו אחרנין לתקנא תיקונא ושפירו דיליה, למיעל ליה לגביה.**

לד) **באפוד, לאו דיליה הוא, ולא לאשתמשא ביה, ולא אצטריך ליה למשה, למעבד פולחנא דאחוי, דהא משה איהו מלכא, ואהרן שושבינא דמלכא.**

מסורת הזהר

ש) (שמות כה) בהשמטות ח"ב ד' רעז, ד"י. ת) (שם) תרומה תקצד. א) (שם כח).

חלופי גרסאות

כ נ"א מוסיף ועשית ועשית (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

זהב ירקרק זהב סגיר זהב תחתון

ושורה **לראש** של גבריאל, **כמו שהעמדנו.** ומשום זה הכל הוא בסוד עליון, בסוד ז"א, ונמשך הסוד ההוא למטה, למלכות ולגבריאל. הכל באפן אחד.

פירוש הארת החכמה שבשמאל המאיר בכל שלמותו בהתלבשות החסדים, נקרא זהב. ימאיר בראש דז"א, דהיינו בג"ר דז"א ובראש של המלכות. ושואל שם (באות ת"ג) **מה בין האי להאי,** מה ההפרש בין זהב שבראש ז"א לזהב שבראש המלכות. כיון ששניהם הם הארת החכמה שבשמאל ומשיב, **זהב עלאה הוא ברזא סתימא,** שהזהב העליון דז"א, הוא בסוד סתום, דהיינו שהארת החכמה סתומה ואינה מאירה בו. **כי** ז"א הוא תמיד בחסדים מכוסים מחכמה, **ושמא דיליה איהו, זהב סגור,** דהיינו שהוא סגור מלהאיר. **סגור וסתום מכלא,** וכו'. שהוא סגור וסתום לגמרי. **זהב תתאה** של המלכות **איהו באתגליא יתיר,** כי במלכות הוא המקום לגילו החכמה, וע"כ החכמה מגולה בה יותר מבז"א, **ושמא דיליה אקרי זהב ירקרק** וכו' **אפתר ירקרקת היתה, גוון אתרוג. וכולא חד,** שירקרק וגוון אתרוג הוא אחד. שהיא הגוון של גילוי הארת החכמה שבמלכות הנקראת אסתר. **אמנם זהב דא איהו רישא בסתימו,** שהזהב הזה של המלכות הוא עוד סתום ואינו

(דפו"י דף מ"ב ט"ג)

מגולה, **אע"ג דאיהו באתגליא לגבי זהב עלאה,** אע"פ שכלפי הזהב של ז"א היא נחשבת כמגולה, עכ"ז עודו סתום בה, כי אין הארת החכמה מתגלה במלכות גופה, אלא במרכבה שלה שה"ס ד' המלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל (כנ"ל בז"ח בראשית אות ל"ח) וז"ש, **עד דאתמשכא ושריא לרישא דגבריאל,** שהוא בחינת קו השמאל שבמרכבת המלכות, ובו מתגלה הארת החכמה לגמרי. **כמו שהעמדנו.** וכו'.

מאמר הכפרת וב' הכרובים

לג) **ועשית כפרת זהב טהור:** ר' שמעון אומר, בכל הפרשה הזו מצאנו שנמסרה המלאכה בידיו של משה, חוץ מבשנים. **כי בכולם כתוב, ועשית.** ובארון ואפוד **כתוב, ועשו ארון ועשו את האפוד, ולא כתוב ועשית.** ומשיב. **מה הטעם לא כתוב בארון ועשית,** משום שהארון, שה"ס מלכות, **כולל בתוכו את משה,** שה"ס ז"א, **כדי להאיר ממנו.** כי המלכות אינה מאירה אלא מז"א. וע"כ **צריכים אהרים לתקן התקון והיופי שלה, כדי** להכניסו בתוכו. בתוך הארון.

לד) **באפוד לאו דיליה** וכו': **ולפיכך** לא כתוב ועשית **באפוד, משום שהאפוד אינו**

שלו

לה) ואי תימא, והא כתיב [ב] והלבשת את אהרן כו', ואפדת לו. ושמת המצנפת על ראשו וגו'. הא כולי האי פולחנא דמשה, ויקרא דאהרן [ג] איהו. לאו הכי אלא יקרא דמשה איהו, דהא קב"ה לא *) בעא פולחנא דאהרן, אלא על ידא דמשה. ואהרן לא יכיל לאתקדשא אלא על ידא דמשה. ובכלא אצטריך אהרן למשה, וכל האי יקרא דמשה איהו.

לו) ועשית כפרת, ת"ח, כתיב בפרשתא דא עובדא דשמים וארץ, וכל אינון חיילין דתמן, דהא קב"ה לא פקיד למעבד משכנא, אלא כגוונא דעובדי שמיא וארעא, למהוי [מ] דיורא דלתתא, כגוונא דדיורא דלעילא. ולאתחברא דא בדא כגוונא דנשמתא וגופא, למהוי כלא חד.

לז) כתיב [ג] בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. בראשית, הא אוקמוה. אבל רזא דעובדא דכפורתא, הכא ברמיזו דלעילא, שלשלא דמטטרו"ן, גניזא דמשכנא, לארמא ארמות קודשא לעילא ותתא.

לח) [נ] בראשית, ראשיתא עילאה [ס] ר' כפורתא גניזא טמירא, דאשתכחא מרזא דנקודא טמירו עילאה, ואתפרש פרישו, [ע] לאתנהרא גו נהירו, לאתטמרא

מסורת הזהר

ב) (שם כט) בהשמטות ח"ב ד' רעז. ד"י. ג) (בראשית א) ב"א שכו.

*) (כל הדפוסים). ע נ"א לאיתטהרא גו טהירו ולא גרסינן לאתנהרא גו נהירו לאתטמרא גו טמירו (קראקא).

חלופי גרסאות

ל נ"א ל"ג מן איהו עד איהו (קראקא). מ נ"א ל"ג דיורא דלתתא (קראקא). נ נ"א מוסיף ות"ח בראשית (קראקא). ס ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג

הסולם

מאמר הכפרת ובי הכרובים

שלו, כי האפוד הוא תקון המלכות, ואינו, שישתמש עמו משה, וע"כ אין משה צריך לעשות העבודה של אחיו. כי משה איהו שושבינא דמלכא, ואהרן שושבינא דמטרוניתא (כצ"ל) (ועי' פירושו בזהר מצורע אות כ"ג).

לה) **ואי תימא הא וכו' : ואם תאמר הרי כתוב, והלבשת את אהרן וגו' ואפדת לו, ושמת המצנפת על ראשו וגו', הנה כל זה הוא עבודתו של משה, והוא כבודו של אהרן ומשיב, אינו כן. אלא כבודו של משה הוא. כי הקב"ה לא רצה עבודתו של אהרן אלא אם כן שתהיה על ידי משה. ובכל דבר היה אהרן צריך למשה, וכל זה כבוד משה הוא.**

לו) **ועשית כפרת ת"ח וכו' : ועשית כפרת וגו'. בוא וראה, בפרשה זו כתוב, דהיינו שרמז במלאכת המשכן, מעשה שמים וארץ, יכל הצבאות אשר שם, כי הקב"ה לא צוה לעשות משכן, אלא שיהיה כעין מלאכת שמים וארץ, כדי שיהיה המשכן שלמטה כעין המשכן**

(דפו"י דף מ"ב ט"ג *) ט"ד)

של מעלה. שהוא המלכות, ושיתחברו זה בזה כעין נשמה וגוף שיהיה הכל אחד.

לז) **כתיב בראשית ברא וכו' : כתוב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ. בראשית, כבר העמידוהו. אבל סוד מעשה הכפרת יש כאן, ברמז שלמעלה, שלשלת של מטטרון, הגנוז שבמשכן, להרים תרומת הקודש למעלה ולמטה.**

לח) **בראשית ראשיתא עלאה וכו' : בראשית, ה"ס ראשית העליונה שהיא י'. היא הכפורת הגנוזה ונסתרת, הנמצאת מסוד הנקודה שהיא סתרה העליונה. ונפרש מפרש, להיות מאיר בתוך האורה, ולהעלם תוך ההעלם. מיטטרון נסתר בתוך הכפורת הזו. המתאחדת ממטה למעלה.**

ביאור הדברים. סוד הכפרת הוא הכסוי שנעשה להעלמת הג"ר ע"י עלית המלכות לבינה, בסוד י' שנכנסה לאור הבינה והאור נעשה לאויר, לו"ק חסר ג"ר הנקרא אויר. והעלמה זו מקורה באו"א עלאין, שה"ס י' דהויה, כי הכיסוי, שה"ס הי' שנכנסה לאויר,

אינה

גו טמירו. טמירא גו האי כפורתא, מיטטרו"ן מטטרו"ן, פ דאתאחדא מתתא לעילא.

לט) מגו דחילו דאזל בקושטא צ בגו ארעא, הוה ק משכח נהירו דאביד אדם קדמאה, דאיטמר ההוא נהירו בגנתא דעדן. סלקא לעילא, לא אתיישבא בדוכתיה, דהא לא הוה אשתלים מכל סטרין, ר דהא שלימו דלתתא הוה גרע,

תלופי גרסאות

פ נ"א דאתחדא (קראקא). צ נ"א גו (דפוסים ראשונים). ק נ"א אשתכח (קראקא). ר נ"א ל"ג דהא (קראקא).

מאמר **הסולם** הכפרת ובי הכרובים

אינה יוצאת משם לעולם. והוא כסוי בקו ימין דז"א, שהוא קו ראשון לג' קוין. והכסוי הזה מתגלה בקו שמאל, כי בו יוצאת הי' מאויר, והאור חוזר למקומו. ותחזרת ומתכסה בקו האמצעי, ע"י כנפי הכרובים, בכח המסך דחירק שבהן. כמ"ש לפנינו. והסבוב הזה של הכפרת בג' קוין. מכונה פריסו, דהיינו מפרש.

וז"ש, (באות ל"ז), **בראשית** וכו', **רזא דעובדא דכפורתא הכא ברמיזו דלעילא,** שמעשה הכפרת רמוז במלת בראשית ברמז שלמעלה. **כי** הכיסוי הזה **די'** שנכנסה באויר, המכונה כפרת, **נרמזת בי' דבראשית,** שה"ס או"א עלאין. כנ"ל. **שלשלא דמטטרון,** כי מטטרון הוא גושא המסכים דקו האמצעי כנ"ל, והוא נאחז בכיסוי הזה הנקרא כפרת, שמשם לוקח כחו אל המסך דחירק שבו. **גניזא דמשכנא לארמא ארמות קודשא,** כי מטטרון פועל בכח הכסוי הזה להרים הארת החכמה שתאיר רק ממטה למעלה, **לעילא ותתא.** הן **במשכן העליון** והן במשכן התחתון.

וזה שמפרש דבריו, ואומר **בראשית, ראשיתא עלאה י',** שהמלה בראשית פירושה, הראשית העליונה, שהיא **י',** דהיינו או"א **רומזת על כפורתא גניזא טמירא דאשתכחא מריזא דנקודא טמירו עלאה,** שרומזת **על הכפרת** הגנוזה והנסתרת שנמצאת מסוד הנקודה הנסתרת העליונה, שהיא או"א. **כי** הכפרת, שה"ס הכיסוי **מי'** שנכנסה באויר, מקורה מן **הי'** שהיא או"א עלאין כנ"ל. **ואתפרש פרישו,** ונפרשה הכפרת למפרש, דהיינו **לסיבוב על** ג' קוין. כנ"ל. **לאתנהרא גו נהירו,** דהיינו שתאיר בימין, ששם מקום האור. **לאתטמרא גו טמירו,** ולהסתתר בשמאל, ששם האור מתעלם. ויש **בי' שמות מיטטרון מטטרון,** כשהמלכות **מלובשת בממטרון נקרא מיטטרון עם י',** וכשאינה מלובשת **בו נקרא מטטרון,** בלי **י'** (כמ"ש בהקדמת תקוני זהר דף ט"ו ע"א). **וז"ש טמירא גו האי כפורתא מיטטרון מטטרון,** שהכפרת כוללת בתוכה ב' בחינות מטטרון, והיינו בעת שמטטרון משמש במסך דחירק הממעט השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה. שאז הוא מתאחד עם הימין. **וז"ש דאתאחדא מתתא לעילא,** בעת שהשמאל מתאחד עם הימין להאיר רק ממטה למעלה. וכבר נתבאר שמטטרון לוקח כח המסך דחירק שבו מן הכיסוי שבכפרת.

ויש לדעת שכל מעלתו של **חנוך בן ירד** שנהפך למלאך היה מטעם שזכה **לויהרא** עלאה, שה"ס המוחין דנר"ן מאצילות, שנאבדו מאדם הראשון מחמת החטא דעץ הדעת. אמנם **ב' אבידות** היו לו, **כי** מחמת אכילת עץ הדעת לא נאבדו לו אלא המוחין דפנים, ועוד נשארו לו המוחין דאחור. וזסו"ה, ויתהבא האדם ואשתו **מפני ה' אלקים** בתוך עץ הגן. כי המוחין דאחור שנשארו לז עשו אותו כמתחבא מפני אור הפנים, וז"ש ויתחבא וגו' **מפני ה' אלקים,** דהיינו מאור **הפנים.** ואחר זה גורש לגמרי מגן עדן, דהיינו שאבד גם המוחין דאחור. **ולפיכך חנוך,** שזכה לאלו המוחין שנאבדו **לאדם** הראשון, היה **צריך לזכות בתחילה למוחין דאחור,** ואח"כ למוחין דפנים. וכשהשיג המוחין דאחור, אז היה עוד בלי שם. אלא אח"כ כשהשיג המוחין דפנים, **קנה** עמהם את השם, חנוך בן ירד. כמ"ש לפנינו.

לט) מגו דחילו דאזיל וכו': מתוך **היראה** שחנוך הלך בדרך אמת בארץ, **הוא** מצא את האור שאבד אדם הראשון. דהיינו הזיהרא עלאה שאבד מחמת החטא דעץ הדעת. אבל רק מוחין דאחור של זיהרא עלאה הזה מצא עתה, (כמ"ש בדבור הסמוך, ע"ש) **שהאור הזה נגנז בגן עדן. עלה למעלה,** דהיינו שהיה

(דפו"י דף מ"ב ט"ו)

דהא אתאביד ש בחובא דאדם קדמאה נחת לתתא, ואתטמר גו אילני גנתא, אתפשטא תמן בכל סטרי גנתא, עד דאתייליד חנוך בן ירד.

מ) כיון דאתייליד הוה אשתכח סמוך לגנתא, שריאת ההיא נהירו ת לאנהרא א בגוויה, אתרבי ברבו קודשא, ושריא עליה נהירו דא מנצצא. עאל לגנתא דעדן, אשכח תמן אילנא דחיי, ב ענפוי ואנבי דאילנא, ארח בהו, ואתיישב ג בגויה ההוא רוחא דנהירו דחיי.

מא) אתו שליחן מלאכי עילאי, ואוליפו ליה חכמתא עילאה, יהבו ליה ספר דהוה טמיר גו אילנא דחיי, ואוליף מניה, וידע אורחוי דקב״ה, ואשתדל אבתריה. הה״ד ד ויתהלך חנוך את האלהים. עד דההוא נהירו, אשתלים בגויה.

מב) כיון דההוא נהירו אשתלים לתתא, בעא לסלקא לדוכתיה. ובגין לאחזאה ההוא שלימו ברזא דחנוך. יומא חד עאל גו גנתא דעדן, ואחמו ליה טמיריז דגנתא, ואנח ההוא ספר, וכל ד מה דחמא, לבר, ואיהו צניע בגו חברייא.

מסורת הזהר

ז) (שם ה) ב״ב שפח.

חלופי גרסאות

ש נ״א חובא (קראקא). ת נ״א לאתנהרא (קראקא). א נ״א בגוויהו (דפוסים ראשונים). ב נ״א ועפוי (דפוסים ראשונים). ג נ״א גו ול״ג בגויה (וינציא) נ״א גו ול״ג בגויה ההוא (קראקא). ד נ״א ל״ג מה (קראקא).

הסולם

מאמר הכפרת וב׳ הכרובים

רוצה להשתמש עם האור. אבל האור לא התישב במקומו. כי לא היה שלם מכל צדדיו, כי השלמות שלמטה היתה חסר לו, שנאבדה מחמת החטא דאדם הראשון. ע״כ ירד למטה, לג״ע התחתון, והתחבא תוך עצי הגן, דהיינו בחינת מוחין דאחור, שהיה לו לאדה״ר אחר החטא, מטרם שגורש מג״ע. שגם הוא התחבא אז תוך עצי הגן, כנ״ל בסמוך. ונתפשט שם בכל צדדי הגן. עד שנולד חנוך בן ירד. כלומר עד שהשיג אותם המוחין דפנים של זיהרא עלאה, שבשבילם נקרא חנוך בן ירד. כי עתה עוד לא נקרא בשם הזה, כנ״ל בסמוך.

מ) כיון דאתייליד הוה וכו׳: כיון שנולד חנוך בן ירד, דהיינו המוחין דפנים הנקראים בשם הזה. הנה מתחילה היה נמצא סמוך לגן, דהיינו בעת שהשיג רק בחינת הקטנות דמוחין דפנים, שעוד לא היה ראוי להכנס לגן עדן. התחיל אותו האור, דהיינו המוחין דפנים, להאיר בתוכו, והתגדל במשחת קודש, והאור ההוא שכן עליו כשהוא מתנוצץ, נכנס לגן עדן, ומצא שם עץ החיים, שה״ס הקו

(דפו״י דף מ״ב ס״ד)

האמצעי, ענפיו, ופירות העץ, הריח בהם, דהיינו שהמשיך הארת חכמה ממטה למעלה המכונה ריח. ונתישב בתיכו אותו הרוח של אור החיים. שה״ס ו״ק דחכמה. כי אור החכמה נקרא אור החיים, ורוח, ה״ס קומת ו״ק.

מא) אתו שליחן כו׳ וכו׳: באו שליחים, מלאכים עליונים, ולמדו אותו החכמה העליונה, ונתנו לו ספר, שהיה גנוז תוך עץ החיים, ולמד ממנו, וידע דרכיו של הקב״ה, והלך אחריו. ז״ש, ויתהלך חנוך את האלקים. עד שאותו האור נשלם בתוכו.

מב) כיון דההוא נהירו וכו׳: כיון שאותו האור נשלם למטה, רצה לעלות למקומו, דהיינו להלביש את האור למעלה בשמים, במקום יציאתו של האור. בכדי להראות אותה השלימות שיש בסוד חנוך. כלומר השלמות של אותם המוחין הנקראים בשם חנוך. יום אחד, נכנס בגן עדן, והראו לו הנסתרות שבגן. והניח אותו ספר, וכל מה שראה, מחוץ לגן. והספר גנוז בין החברים. כלומר, שמשם השיגוהו החברים, וגנזוהו.

מג) לבתר אתלבש ההוא נהירו, גו ההוא לבושא, לאחזאה לעילא, ולמהוי כיסופא בהדיה, לכל אינון דעבדו קטרוגא במאריהון, דלא יתברי בר נש בעלמא.

מד) הה"ד, ה) ואיננו כי לקח אותו אלהים. ואיננו: בהאי עלמא. ואיננו: כדקא הוה בהאי עלמא. כי לקח אותו אלהים. לדיוקנא אחרא. בהאי, איהו נער תדיר. ורזא דא אוקימנא, ו) חנוך לנער על פי דרכו, לאנהגא עלמין כלהו. גם כי יזקין לא יסור ממנה, דהא תדיר אשתכח ביה, ואתהדר נער.

מה) בחנוך אתכליל דיוקנא דעלמא טמירא. איהו כורסייא דמאריה, עביד שליחן בעלמא. כד עלמא בדינא, נפק ואיקרי מטטרו"ן, רבון על כל חיילין עילאין. וסבא איהו נער. עאל מעלמא לעלמא, ואתיישבא רוגזא.

מסורת הזהר

ה) (שם) ב"א תעד. ו) (משלי כב) ב"א תעד.

הסולם

מאמר	הכפרת וב' הכרובים
מג) **לבתר אתלבש ההוא** וכו': אח"כ נתלבש איתו האור תוך הלבוש ההוא, דהיינו תוך גופו של חנוך, להראית שלמותו למעלה, בשמים, ושיתביישו בשבילו, כל אלו המלאכים שקטרגו לפני אדונם, שלא יברא את האדם בארץ.	**גם כי יזקין לא יסור ממנה. דהא תדיר אשתכח ביה ואתהדר נער.** כלומר, שלא הפסיד המוחין דפנים מחמת שמאיר במוחין דאחור, וז"ש, **גם כי יזקין** אע"פ שיש לו המוחין דפנים הנקראים זקן, **לא יסור ממנה,** אינו פוסק מלהאיר במוחין דאחור הנקראים **נער.** וז"ש, **דהא תדיר אשתכח ביה ואתהדר נער,** שתמיד נמצא במוחין דפנים שהוא זקנה, וחוזר להאיר במוחין דאחור הנקראים נער. **גם** זסו"ה נער הייתי **גם** זקנתי וגו'. שאמרו שר העולם אמרו. שהפירוש הוא, **גם זקנתי,** אע"פ **שיש לי** מוחין דפנים שה"ס זקנה, עכ"ז **אני נשארתי נער,** שאני מאיר **גם** במוחין **דנער.**
מד) **הה"ד ואיננו כי** וגו': ז"ש, ואיננו **כי לקח אותו אלקים. ואיננו,** בעולם הזה. **ואיננו,** כמו שהיה בעולם הזה. **כי לקח אותו אלקים** לצורה אחרת. בצורה זו, היא תמיד נער. והעמדנו הסוד הזה בכתוב, חנוך לנער **על פי דרכו,** דהיינו להנהיג כל העולמות. **גם כי יזקין לא יסור ממנה. כי תמיד נמצא בו,** וחוזר להיות נער.	
פירוש. המוחין דאחור מכונים בשם נער. והמוחין דפנים מכונים בשם זקן. בסוד, אין זקן אלא מי שקנה חכמה. (קדושין ל"ב:). **כי** אע"פ שיש חכמה גם במוחין דאחור, אינם נחשבים להשגת חכמה, משום שאינה יכולה להאיר שם מחמת חסרון חסדים. וכבר ידעת, שהשם חנוך הוא על המוחין דפנים. וז"ש, **ואיננו כדקא הוה בהאי עלמא,** דהיינו במוחין דפנים, **כי לקח אותו אלקים לדיוקנא אחרא,** דהיינו שיאיר בבחינת מוחין דאחור. **ואין לשאול,** א"כ הוא עוד ירד ממדרגתו, כי חזר למוחין דאחור. וז"ש, **ורזא דא אוקימנא חנוך לנער לפי דרכו** וכו'	
(דפו"י דף מ"ב ט"ד)	

	דיוקנא
מה) **בחנוך אתכליל דיוקנא** וכו': **בחנוך נכללה הצורה של העולם הנסתר,** שהוא ז"א. **שממנו** מוחין דפנים. **הוא כסא לאדונו.** שהוא כסא לז"א, כלומר שז"א שורה עליו. **עושה שליחות בעולם. כשהעולם בדין,** נמסרת ההנהגה למטטרון, **הוא יוצא,** ומטטרון **נקרא רבון על כל הצבאות העליונים,** שכולם הם תחת הנהגתו. והזקן **הוא נער.** כלומר שנתחב מוחין דזקנה ומקבל מוחין דנער, ואז נמצא העולם בדין. **נכנס** מעולם לעולם, דהיינו שנכנס **מעולם** דמלכות לעולם ז"א, שהוא מוחין דפנים, **אז נשקט הרוגז.** ומנהיג העולם ברחמים.	

מו) דיוקנא דא אתפרס בפריסו כפורתא, ואתציירין ביה בההוא פריסו תרין דיוקנין, חד דכר, וחד נוקבא. וקיימן תרי רבין עולמין רחימין, ברחימו ה דביקאן דא בדא.

מז) ורזא דא בראשית ברא אלהים, פריסו כפורתא סתימאה. את השמים ואת הארץ, תרין כרובין קיימין בדביקו *) דחביבותא. שמים וארץ לא כתיב, אלא את השמים ואת הארץ, לאסגאה תרין כרובין כחדא. כפרת דא פריסא לגו, בטמירו דהיכלא, ובתרין סטרין קיימין תרין אלין.

מח) בראשית סלקא לעילא. רזא דיליה, נחתא לתתא. כגוונא דההוא רזא דבראשית סלקא לעילא, ולא אתרשים ברשימו, נפקא רשימו ו לתתא, ואתעביד ז מניה כפורתא עילאה, רשימא ברשימין תלתא. ח ברזא יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה. מאלין תלת, נפקו תלת אחרנין, ואינון שית, והיינו בר"א שי"ת.

חלופי גרסאות

ה נ"א מוסיף דכיון דביקאן (קראקא). ו נ"א לבתר (ווינציא בסוגריים). ז נ"א מינה (קראקא). ח נ"א ל"ג ברזא.

הסולם

מאמר הכפרת וב' הכרובים

מו) **דיוקנא דא אתפרס** וכו': צורה זו של מטטרון, דהיינו שהוא בסוד מוחין דנער הכלולים במוחין דזקנה, כנ"ל בסמוך, נפרסה במפרס הכפורת, שנצטיירו בה באותו המפרש המפרש ב' צורות, א' דכר וא' נוקבא, שה"ס מיטטרון וסנדלפון, שהם ב' נערים, עלמים אהובים, עומדים דבקים זה בזה. שה"ס ב' הכרובים, שהמוחין דנער מאירים בהם.

מז) **ורזא דא בראשית** וגו': וזה סוד **בראשית ברא אלקים**. בראשית היינו הכפורת, (כנ"ל אות ל"ח) ברא אלקים, היינו שברא המפרש של הכפורת הסתומה. **את השמים ואת הארץ**. הם ב' כרובים, העומדים בדבקות של אהבה. שמים וארץ לא כתוב, אלא **את השמים ואת הארץ**. הן, לרבות ב' כרובים הדבקים יחד. כפורת זו פרושה לפנים, בסתרו של ההיכל, ובב' הצדדים עומדים שני אלו.

מח) **בראשית סלקא לעילא** וכו': בראשית, עולה למעלה. סודו יורד למטה. כמו שהסוד ההוא של בראשית עולה למעלה ואינו נרשם ברשימה, יוצאת ממנו רשימה למטה. ונעשית ממנו כפורת עליונה הרשומה בג' רשימות. בסוד הויה אלקינו הויה. מאלו ג', יוצאים ג' אחרים, והם שש. והיינו שבראשית היא אותיות **ברא שית**.

(דפו"י דף מ"ב ט"ד *) דף מ"ג ט"א)

פירוש. נודע, **שהי'** נכנסה באור דאו"א ועשתהו לאויר, דהיינו שנסתלקו הג"ר שה"ס חכמה, אינה יוצאת משם לעולם, וע"כ או"א הם תמיד בחסדים מכוסים. אבל מסך זה מחמת **הי'** שנכנסה לאויר יורד לישסו"ת, ובהם **הי'** יוצאת מן האויר, והאויר חזר בהם להיות אור החכמה (כמ"ש בפלפה"ס אות מ"ו ע"ש). והטעם הוא, כי או"א ה"ס ג"ר דבינה, שהם תמיד בסו"ה כי חפץ חסד הוא, שחפצים רק חסדים ולא חכמה, וע"כ אינם סובלים שום חסרון מחמת עילית **הי'** באויר, הדוחה אור החכמה, כי גם בלי זה אינם מקבלים חכמה. וע"כ אין צורך שהי' תצא מאויר שלהם. מה שאין כן ישסו"ת, שהם בחינת זו"ן הנכללים בבינה, שהם צריכים חכמה. כי כל ההפרש בין בינה לו"ק, הוא שבינה היא בחסדים, וו"ק הוא בחסדים שיש בהם הארת חכמה (כמ"ש בתע"ס שיעור א' דף ו') ולפיכך לעת גדלות יוצאת **הי'** מאויר דישסו"ת, והאויר חוזר להיות אור.

וז"ש, **בראשית**, דהיינו או"א הנקראים ראשית, **סלקא לעילא**, אורותיהם מאירים למעלה ואינם מתפשטים למטה. משום שהם סתומים מחכמה, מחמת **שהי'** אינה יוצאת מאויר שלהם. **רזא דיליה**, דהיינו המסך **די'** שנכנסה

מט) אתפרש כפורתא דא לסטר דרום ומערב, ואפיק תרין ס כרובים כחדא, דכר ונוקבא, דישתכחון דא לקבל דא. דרום, איהו ראש, כהן ׳ נוטל בראש. ואיהו כ בן דכר. מערב איהו נוקבא, בת יחידה, בת היתה לאברהם ודאי. והיינו ברזא דא, בראשית: ב״ת רא״ש. ״ כפורתא, דלא ל אשתמודע, עד דאתפרס בפריסו, ואפיק תרין אלין. כגוונא דא ה׳. וע״ד. בת, בת ראש, בת לאברהם. ״ כפורתא לאתפרסא.

נ) אתהדר כפורתא ממערב לצפון, ואתפרס בפריסו. ואתגלייא דכר, דאתאחיד בסטרא דכפורתא. ונוקבא אתטמרת לתתא, ואתעבידת מ באש דצפון. ורזא דא בראשית, בת אש. ״ כפורתא. ״ פריסו דאתפרס, ואחזי חד, ולא

חלופי גרסאות

ס נ״א סמכין (דפוסים ראשונים). ׳ נ״א ל״ג נוטל (דפוסים ראשונים). כ נ״א ל״ג בן (דפוסים ראשונים). נ״א אתפרס (קראקא). מ ה״ג בדפוס מונקאטש במ בעים ובכל הדפוסים כתוב באר.

מאמר **הסולם** הכפרת וב׳ הכרובים

שנכנסה באויר שיש בהם, **נחתא לתתא**, כי המסך הזה יורד ומתפשט לישסו״ת וגם ישפ״ת מתמעטים מחמתו לאויר. **כגוונא דהאהוא רזא דבראשית פלקא לעילא** כלפי זה, שסוד בראשית הזה, שהוא או״א עלאין, עילה הארתם למעלה, דהיינו שהם סתומים מחמת **הי׳** שנכנסה באויר, **ולא אתרשים ברשימו**, שלא נרשמו באיזה חסרון מחמת **הי׳** שנכנסה באויר שלהם, מחמת שגם בלי זה אינם מקבלים חכמה. כנ״ל. **נפקא רשימו לתתא**, יוצאת מי׳ זו, שבאויר דאו״א, רשימת חסרון למטה בישסו״ת. **ואתעביד מניה כפורתא עילאה**, שבישסו״ת נעשית, ממסך דאותה **הי׳** שבאויר, כפורת עליונה. **רשימא ברשימין תלתא**, דהיינו ברשימת ג׳ קוין ימין, שמאל, ואמצע, **ברזא הויה אלקינו הויה**, שב׳ קוין ימין ושמאל נקראים הויה אלקינו. והקו האמצעי נקרא הויה. שה״ס חסד, גבורה, ת״ת. **מאלין תלת נפקו תלת אחרנין**, כי מהם יוצאים ג׳ קוין למטה מטבור הנקראים נצח, הוד, יסוד, והם שש ספירות חג״ת נה״י. **והיינו ברא שית**. וע״כ מרומז באותיות בראשית, ברא שית, שה״ס חג״ת נה״י הנ״ל.

מט) **אתפרש כפורתא דא** וכו׳: עתה מפרש ג׳ יחודים הנפרשים על הכפורת בסוד ב׳ הכרובים. יחוד א׳, **הכפורת** הזו, דהיינו הכפורת העליונה הנ״ל נפרשת **לצד דרום**, שהוא חסד, **ולמערב**, שהוא מלכות. **ומוציאה ב׳ כרובים יחד דכר ונוקבא שיהיו נמצאים**

(דפו״י דף מ״ב ט״א)

זה כנגד זה. דרום שהוא חסד, **הוא ראש** לז״ס תחתונות, שז״ס כהן לוקח בראש. **והוא בן דכר. מערב** היא נוקבא, שנקראת **בת יחידה**. שעליה נאמר בת היתה לאברהם. לאברהם ודאי. שהוא חסד. **והיינו בסוד זה, בראשית**, שהיא אותיות **בת ראש**. שהם ב׳ הכרובים, בת, היא מלכות. ראש, הוא חסד, קו ימין דז״א. **י׳** שבבראשית, **היא הכפורת**, דהיינו המסך מביאת **הי׳** באויר (כנ״ל אות ל״ח ע״ש). שאינה נודעת עד **שנפרשת במפרש, ומוציאה ב׳** כרובים **אלו**, בסוד בת ראש. כעין זה **היא ה׳** אחרונה דהויה. שהיא בבחינת היחוד דבת ראש. כלומר, שהמלכות מיוחדת בחסד. כי הוי״ה ה״ס ז״א שהוא בבחינת חסדים מכוסים. **ועל זה**, דהיינו מבחינת היחוד הזה, נקראת המלכות **בת**. **דהיינו בת ראש, בת לאברהם. י׳** דבראשית **היא הכפורת להפרש.**

נ) **אתהדר כפורתא ממערב** וכו׳: עתה מפרש היחוד הב׳ שב׳ הכרובים, דהיינו מערב עם צפון. מוחזרת הכפורת ממערב שהוא המלכות, **לצפון**, שהוא גבורה, דהיינו קו השמאל. **ונפרשת במפרש. ומתגלה הדכר שנאחז בצד הכפורת. והנוקבא**, דהיינו המלכות, **מסתתרת למטה, ונעשית באש של הצפון.** וז״ס **בראשית**, שהיא אותיות **בת אש הי׳ שבבראשית, היא הכפורת. הי׳ היא המפרש שנפרש, והראה אחד ולא שנים, כי הנוקבא נתכסתה למטה. ואם תאמר, המפרש העליון והתחתון הכל אחד. כך הוא. שאינו נפרד שם זה מזה, הכל הוא אלקים.**

ביאור

תרין, דהא נוקבא אתכפייא לתתא. ואי נ תימא כולא חד פריסו ס עילאה ותתאה. הכי הוא. דלא ע אתפריש שמא דא מן דא, כלא איהו אלהים.

נא) אתהדר כפורתא ממערב למזרח, פריס פריסו בתרין סטרין, בסטרא דמזרח, ובסטרא דמערב. כיון דכפורתא קיימא במזרח ומערב, כדין חדוה אשתכח, וחיבורא כדקא יאות, והאי בת, אתכללית בעיטרהא כדקא יאות, וקיימא באשלמותא. וכדין איהו ברזא דיליה בראשית, בלא פירודא כלל.

נב) ולקבל אלין תלת זימנין, סלקין ישראל תלת זימנין למיחג חגייהו. בפסח אתהדר כפורתא בסטר דרום ומערב, וכדין ההיא בת קיימא

חלופי גרסאות

נ נ"א פוסיף תימא ר' (מונקאטש במרובעים). ס נ"א עילא ותתא (דפוסים ראשונים). ע נ"א אפריש (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הכפרת וב' הכרובים

ביאור הדברים. נודע שהיחוד של מלכות עם קו השמאל דז"א, שהוא גבורה, אינו נעשה למעלה במקום הגבורה דז"א, אלא למטה במקום המלכות. והוא מטעם כי הג"ר דחכמה דשמאל, נתמעטו ע"י קו אמצעי, ורק הו"ק דחכמה דשמאל מאירים, וע"כ אי אפשר שיהיה היחוד במקום גבורה דז"א, שהוא אור זכר המאיר ממעלה למטה, שהוא ג"ר, כי הג"ר נעלמים, ולפיכך היחוד הוא במקום הנוקבא, המאירה אור נקבה שממטה למעלה. שהוא ו"ק (כמ"ש בזהר אמור אות קצ"ח וקצ"ט ע"ש).

וז"ש **אתהדר כפורתא** וכו' **ואתגלייא דבר דאתאחיד בסטרא דכפורתא**, שלא נתגלתה הנוקבא למעלה ביחד עם הדכר, כדי שלא יתגלו הג"ר דחכמה, **ונוקבא אתטמרת לתתא ואתעבידת באש דצפון**, שהנוקבא נתכסתה למטה, שלא לקבל ג"ר דחכמה אלא ו"ק, והיא נעשתה באש של הצפון, שהצפון משפיע בה הדינים שלו, הנקראים אש, והיא מתתקנת בהם, שתוכל להאיר החכמה כמו בצפון, שאין החכמה מתגלה זולתם. (כמ"ש באדרא רבא אות רי"ט). **ורזא דא בראשית, בת אש**, שהמלכות נעשתה בת לצפון, שהיא אש. **ו' כפורתא ו' פריסו דאתפרס** וכו' **ולא תרין דהא נוקבא אתכפיא לתתא** כי לא נעשה היחוד למעלה במקום גבורה דז"א, אלא במקום הנוקבא שהיא מתכסית מג"ר למטה במקומה. אבל אם היה היחוד למעלה היו הג"ר מתגלות. **ואי תימא פולא חד פריסו עלאה ותתאה.** ואם תאמר שהכל אחד, הן המפרש העליון שהוא גבורה, והן המפרש התחתון שהוא המלכות שנתכסתה.

(דפו"י דף מ"ג ט"א)

ומשיב, **הכי הוא** שהן באמת אחד, **דלא אתפריש** וכו' **כלא איהו אלקים.** הן הגבורה נק' אלקים. והן המלכות נקראת אלקים מפני שהם אחד.

נא) **אתהדר כפורתא ממערב** וכו': עתה מפרש היחוד הג' של ב' הכרובים, שהוא מערב עם מזרח. ואומר. מוחזרת הכפורת ממערב, ממלכות, למזרח, שהוא תפארת דהיינו קו האמצעי, ופורשת מפרש לב' צדדים, בצד מזרח שהוא הדכר, ובצד מערב, שהוא הנוקבא. וכיון שהכפורת עומדת במזרח ומערב, אז שמחה נמצאת, והחבור הוא כראוי. להיותה דבוקה בקו האמצעי שהוא ת"ת, והבת ההיא דהיינו המלכות, מעוטרת בעטרותיה כראוי, ונמצאת במילואה, ואז היא בסוד שלו, של ת"ת, שהוא, **בראשית**, בלי פירוד כלל. פירוש. שאין הדכר והנוקבא ב' מלות, בת ראש או בת אש, אלא כלולים במלה אחת בראשית, להיותה כלולה בב' צדדים הן בבחינת בת ראש שהוא ימין, והן בבחינת בת אש, שהוא שמאל, כי המזרח כולל בתוכו דרום צפון, שהוא ימין ושמאל. וע"כ באים במלה אחת בראשית, שאש וראש הם ביחד.

נב) **ולקבל אלין תלת** וכו': וכנגד אלו ג' פעמים, דהיינו ג' יחודים הנ"ל, עולים **ישראל שלש פעמים לחוג חגיהם. בפסח מוחזרת הכפורת בצד דרום ומערב**, שאז עומדת הבת ההיא, דהיינו המלכות, באברהם שהוא חסד. **והיא בת ראש** (כנ"ל אות מ"ט) ושם הלל, ואינו הלל שלם, כי ב' הכרובים אינם עוד במילואם

באברהם, ואיהי ב"ת רא"ש, ותמן הלל, ולאו הלל גמור, דהא תרין כרובין אלין, לאו אינון באשלמותא כדקא יאות, דהא ישמעאל נפיק ומקטרג.

נג) מיומא דראש השנה עד יומא פ קדמאה דסוכות, אתהדר כפורתא מצפון למערב, כדין ההיא בת אתכפייא, וקיימא ביה ביצחק, ולא בחדוה, ואיהי ב"ת א"ש, ואינון לאו באשלמותא, וע"ד לית תמן הלילא כלל, דהא עשו נפיק ומקטרג. בסוכות, פלקא האי בת. צ ואישתלימת ביה ק ביצחק ר בחדוה, ומתחברן דא בדא, וכדין הלל גמור, עד דאשתכיך רוגזא, וחברותא אשתכח.

נד) בשבועות ש דאקרי עצרת, אתהדר כפורתא בסטר מזרח ומערב, כדין שלימו אשתכח, וחביבו ודביקותא איהו בכל סטרין, וחדוה דעילאי ותתאי. וכדין ז תורת ה' תמימה משיבת נפש.

נה) ובתלת זמנין אלין, כפורתא דא אתפרסא לעילא, גו ההוא נקודה טמירא, בנהירו קדמאה דאתפרסא.

מסורת הזהר

ז) (תהלים יט) הקסה"ז קמד ז"ח להלן אות ס"ת. תק"ח ד' קטז ט"ג קיט ט"ב.

חלופי גרסאות

פ נ"א ל"ג קדמאה דפ"ס ראשונים). צ נ"א ואשלימת (קראקא). ק נ"א ביעקב (דפ"ס ראשונים). ר נ"א ל"ג בחדוה (קראקא). ש נ"א ל"ג דאקרי (ויניציא) נ"א ועצרת ול"ג דאקרי (קראקא).

הסולם

מאמר

במילואם כראוי, להיותם מחוברים בצד אחד, ולא מב' צדדים. כי ישמעאל יוצא מצד ימין, שהוא הפסולת של הכסף, ומקטרג.

נג) **מיומא דראש השנה וכו':** מיום רה"ש עד יום הראשון של סוכות, מוחזרת הכפורת מצפון למערב, אז מתכסה הבת ההיא, שהיא מלכות, ועומדת ביצחק, דהיינו שמקבלת מקו שמאל, ולא בשמחה, והיא ביחוד בת אש (כנ"ל אות נ'). והם אינם בשלמות, וע"כ אין שם הלל כלל, כי עשו, שהוא פסולת הזהב, יוצא ומקטרג. בסוכות עולה הבת ההיא שהיא מלכות, ונשלמת ביצחק בשמחה, שהוא קו השמאל, כי הוא מתלבש בחסדים, שזהו שלמותו, ומתחברים זה בזה. ואז הלל שלם על שנשקט הכעס, דהיינו הדינים של ראש השנה, ונמצא החיבור.

נד) **בשבועות דאקרי עצרת וכו':** בשבועות שנקרא עצרת, מוחזרת הכפורת בצד מזרח ומערב. אז נמצאת השלמות, והאהבה והדביקות הם בכל הצדדים, כי מזרח שהוא ת"ת, והוא הקו האמצעי כולל בתוכו כל

כפרת וב' הכרובים

הצדדים (כנ"ל אות נ"א) והוא שמחת העליונים והתחתונים. ואז תורת ה' תמימה משיבת נפש. כי תורה שבכתב, שהיא ת"ת דהיינו מזרח, מתחברת יחד עם תורה שבעל פה, שהיא מלכות, דהיינו מערב. והתורה תמימה.

נה) **ובתלת זמנין אלין וכו':** ובשלש פעמים אלו, מוחזרת הכפורת בצדדיה כראוי. בפעם א', שהוא היחוד דרום ומערב, נפרשת הכפורת למעלה, כלומר שאין לה התפשטות למטה, באותה הנקודה הנסתרת, כלומר, באותו האור של הנקודה הנסתרת, שהוא אור חסדים מכוסים מחכמה, וזהו באיר הראשון שנפרשה. כלומר, שזהו ביחוד הראשון, דרום מערב. והטעם שאין לה התפשטות למטה, הוא משום שדרום שה"ס קו ימין, נמצאת הי' באויר בדומה לאו"א עלאין. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ג) והוא ו"ק בלי ג"ר. אח"כ, ביחוד צפון ומערב, נפרשת בשלמות, כלומר, שבקו שמאל יוצאת הי' מאויר, והג"ר חוזרים (כמ"ש שם באות ל"ד) אבל המלכות נבחנת כמכוסה ואינה יכולה להאיר. ואח"כ בפעם ג' ביחוד מזרח ומערב,

לבתר אתפרס בשלימו. ושרייא על ההוא פריסו, כד אתחפיין גדפי כרובים על האי כפרתא, בגין ת לאתחפייא כפרתא, ולא יהא באתגלייא.

נו) כפרת. כפרת כתיב, דכד אתיא נהירו עילאה, אינון כרובים בטשי בגדפייהו, וסלקין לון לעילא, ואמרין שירתא מסגיאו דההוא חדוה דההוא נהירו.

נז) כגוונא דא לתתא, וכפורתא אתהדר, ומאינון תלתא א הוו כרובים ימינא ושמאלא. ימינא שריא ביה רוחא דלעילא, מההוא סטרא. ושמאלא דהוה במערב ב באתהדרותא דכפורתא, קאים לגביה בסטר שמאלא, *) ושרייא ביה רוחא דנוקבא, ואתחבר דא בדא בחביבו דדכר ונוקבא. וכן לכל סטרין באתהדרותא דכפורתא. ולעולם תרין אינון, דכר ונוקבא, לתתא בהאי עלמא אינון תרין ולא יתיר.

נח) ואי תימא לעילא ג הואיל ולא אצטריך דבקותא בכפורתא, איך

חלופי גרסאות

ת נ"א דאתחפייא (דפיסים ראשונים). א ה"ג הסלם נ"א מוסיף וחד הוו (דפוסים ראשונים). נ"א וכד הוו (מונקאטש במרובעים). ב נ"א באהדרותא (קראקא). ג נ"א איך ול"ג הואיל ולא (קראקא).

מאמר **הסולם** הכפרת וב' הכרובים

המלכות שורה על אותו המפרש, כלומר שהיחוד הוא במילואו, כשכנפי הכרובים סוככות על הכפורת, כדי לכסות הכפורת ולא יהיה בגלוי. כלומר, כדי לכסות הג"ר דחכמה דשמאל, שאסור לגלותם.

נו) **כפרת כפרת כתיב** וכו': כפרת. כתוב כפרת חסר ו'. ומשיב, כשהאור העליון בא, הכרובים האלו מכים בגדפיהם, ומעלים אותם למעלה מן הו' שהוא ז"א, דהיינו לאו"א, ואומרים שירה מ[illegible] אותה השמחה של האור ההוא. וכיון שעולים למעלה מו', ע"כ כפרת חסר ו'.

נז) **כגוונא דא לתתא** וכו': כעין זה שאמרנו בכרובים העליונים, בז"א ומלכות, הוא ג"כ למטה בכרובים וכפורת שבמשכן שה"ס מטטרון וסנדלפון, שהכפרת מסתובבת לג' צדדים. ומאלו הג' נמצאים הכרובים ימין ושמאל. כלומר שהכרובים העומדים בימין ושמאל דכפורת מקבלים מאותם ג' הצדדים. ומפרש, הימין, דהיינו כרוב הזכר, העומד בימין הכפרת, שורה בו רוח שלמעלה מאותו הצד שנמצא בו בסבוב הכפורת. והשמאל המשפיע במערב בהסתובבות הכפרת, עומד ומאיר לו בכרוב העומד מצד שמאל דכפרת ששורה בו רוח הנקבה. דהיינו כרוב הנקבה, ומתחברים הכרובים זה בזה באהבה של דכר ונוקבא.

(דפו"י דף מ"ג ט"א *) ט"ב)

וכן בכל הצדדים בהסתובבות הכפורת נבחנת הנוקבא, שמקבלת מצד שמאל. ולעולם המזדווגים הם רק שנים, דכר ונוקבא. וכן למטה במשכן בעולם הזה הם שנים ולא יותר.

נח) **ואי תימא לעילא** וכו': ואם תאמר, למעלה, כיון שאינו צריך דבקות בכפורת, כמו למטה במשכן, שהכרובים היו דבוקים בכפורת, איך הסתובבה הכפורת ביחד עם הכרובים. ומשיב, ודאי בהסתובבות הזו, נתדבקו זה בזה. ותמיד נתדבק בה.

פירוש. ששואל, שענין הסתובבות הכפרת עם הכרובים יחד, הוא מובן למטה שהכרובים נעשו מקשה מן הכפרת והם דבוקים יחד. אבל למעלה מה הפירוש שהכרובים דבוקים בכפרת, ולמה צריכים לזה. ומשיב, בההוא אתהדרותא אתדבק דא בדא, שע"י ההסתובבות בג' צדדים נעשו דביקים זה בזה. דהיינו שהכרובים נתדבקו בכפרת. פירוש. כי סוד הכפרת למעלה, ה"ס המסך שנעשה מי' שנכנסה לאויר, ולפי"ז יש לה השתוות עם הצד הימין, שהשתוות זו נבחנת לדביקות. ואח"כ כשנסתובב לצד שמאל, ששם יצאה הי' מאויר, הנה בהסתובבות לצד האמצעי חזרה אותה בחינה דו"ק של הי' שנכנסה באויר,

ע"י

אתהדר [ד] כפורתא. ודאי בההוא אתהדרותא, אתדבק דא בדא, ותדיר אתדבק בה.

נט) כגוונא דכרובים אינון לעילא, קיימין על את וניסא. והא אוקימנא רזא דכתיב, [ח] פורשי כנפים סוככים, ולא כתיב פרושי כנפים סכוכים בכנפיהם, אלא על את וניסא הוו קיימין. זמנין ידיעין הוו סלקן גדפייהו, ופרשי לון לעילא בכל יומא ויומא, והוו [ה] מתהדרן ומחפיין על כפורתא. ועל דא באת וניסא הוו קיימין.

ס) בכל אתר דרוחא עילאה הוה אתי ושרייא, ודאי בההוא אתר דשריא, אית ביה [ו] ממשו, וקיומא באת וניסא. ב"נ איהו מעפרא, ועד לא שרא עליה נציצו דרוחא [ז] דלעילא, לית ביה ממשו, כיון דשריא עליה, אית ביה ממשו, וקיימא בקיומא.

א/סא) ואי תימא דא בלחודוי, ת"ח מחוטרא דאהרן, דאיהו אעא בלא ממשו כלל, כיון דשדר ביה קב"ה זעירו דרוחא, קאים בקיומא, ואתעביד [ח] ליה בריה וממשו. ומה אעא דלאו אורחיה בכך, כיון דשדר ביה קב"ה חד זעירו דרוחא, קאים בקיומא, והוה ביה ממשו. כרובים דאינון [ט] קדושין, וקיימין בקדושה כגוונא דלעילא, על אחת כמה וכמה.

מסורת הזהר

ח) (שמות כה) אחרי מות נב.

חלופי גרסאית

ד נ"א בכפורתא (קראקא). ה נ"א מסדרן (דפוסים ראשונים) נ"א מסדרי (מונקאטש בסוגריים). ו נ"א ל"ג מן ממשו עד ממשו (קראקא). ז נ"א לעילא (וויניציא). ח נ"א ביה (דפוסים ראשונים). ט נ"א קדושא וקיימין בקדושא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הכפרת וב' הכרובים

ע"י המסך דחירק שבקו האמצעי (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) ונמצא שוב דבוק בכפרת מחמת היותם בבחינה אחת. וז"ש, ותדיר אתדבק בה, שע"י ההסתובבות, נמצא, שהכרובים, שהם בחינת ימין ושמאל, דבוקים בכפרת תמיד. כמו שבארנו. כי יש להם השתוות לכפרת, הן בקו ימין, והן בקו האמצעי. ומאחר שהקו האמצעי ממעט הג"ר דחכמה דשמאל, נמצאת השתוות לכפרת, גם בשמאל. ולפיכך דבוקים תמיד.

נט) כגוונא דכרובים אינון וכו': הכרובים שבמשכן הם, כמו הכרובים למעלה, יעומדים באות ובנס. וכבר העמדנו הסוד, שכתיב פורשי כנפים סוככים. ולא כתוב פרושי כנפים. ולא סכוכים בכנפיהם. אלא על אות ונס היו עומדים, והיו פורשים כנפיהם כמו כרובים חיים. ולעתים ידועות היו הכרובים מעלים כנפיהם, ופורשים אותן למעלה בכל יום ויום, ואח"כ, היו חוזרים ומכסים על הכפורת. וע"כ באות ובנס היו עומדים.

ס) בכל אתר דרוחא וכו': בכל מקום שרוח עליון היה בא ושורה, ודאי יש ממש וקיום באות ובנס, באותו מקום ששורה. האדם, הוא מעפר, ומטרם ששורה עליו התנוצצות הרוח שלמעלה, אין בו ממש. כיון ששורה עליו הרוח, יש בו ממש, ועומד ומתקיים.

א/סא) ואי תימא דא וכו': ואם תאמר, שזה בלבד הוא כו בוא וראה ממטהו של אהרן, שהוא עץ בלי שום ממשות, כיון ששלח בו הקב"ה מעט רוח עמד בקיום ונעשה בריה וממשות. ומה עץ, שאין דרכו בכך, כיון ששלח בו הקב"ה משהו אחד של רוח, עמד בקיום והיתה בו ממשות, הכרובים שהם קדושים, ועומדים בקדושה כעין שלמעלה, על אחת כמה וכמה שהרוח העליון היה עושה בהם נס.

(דפו"י דף מ"ג ט"ב)

ב/סא) בכל זימנא דישראל הוו זכאין, כרובים הוו דביקין בדביקו אפין באפין, כיון דהוו סרחן, הוו מהדרן אפייהו דא מן דא. מנא הוו ידעי, הכא · אתפלגון עמודין דעלמא. אבל בתננא דקורבנא, ובקורבנא על גבי מדבחא, ובכהנא כד בריך ית עמא, כ באלין תלתא הוו ידעי, ל דהא כרובים מהדרין אנפין דא מן דא, וקב"ה בעי מ תיובתא דבנוי.

סב) תננא דקורבנא, כד הוו ישראל זכאין, תננא נ הוה סליק לעילא באורח מישר, ס כעיטורא דקולפין, אי לסטר מזרח, אי לסטר מערב, או בכל ע סייפי עלמא, באורח מישר הוה סליק. וכד לא סטא פ לימינא ולשמאלא, כדין רעותא קיימא לעילא ותתא, וקב"ה אתרעי בעובדין צ דישראל בחביבו יו"ר.

סג) בקרבנא דעל גבי מדבחא. כד הוו ישראל זכאין, הוה מתחזי על גבי אשא דמדבחא ק דיוקנא דאריה אכיל קורבנא על מדבחא. וכד לא הוו זכאין, הוו חמן דיוקנא דכלבא רביע על מדבחא.

סד) כהנא כד בריך ית עמא, בשעתא דזקיף ידוי, כד הוו ישראל זכאין ר ואתחזון לברכא, ידוי הוו זקיפין בזקיפו, בלא טורח כלל, ש ואתארמו בחידו וברעו. כדין שכינתא שרייא עלייהו, ואזדקפן אינון מגרמייהו, וכדין כהנא הוה ידע, דאתחזון ישראל לברכתא, ובריך לון ברעו דלבא.

חלופי גרסאות

• נ"א אסליגו (דפוסים ראשונים). כ נ"א דאלין (קראקא). ל נ"א רזא דכרובים (קראקא). מ נ"א תיאובתא (קראקא). נ נ"א הוו (קראקא). ס בעיטורא (כל הדפוסים) נ"א בקולפין (קראקא). ע נ"א שייפי (דפוסים ראשונים). פ נ"א ימינא ושמאלא (קראקא) צ נ"א ל"ג דישראל (קראקא). ק נ"א דיוקניא (קראקא). ר נ"א ואתחזי (ווינציא) נ"א ואתחזו (קראקא). ש נ"א יאתרמו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הכפרת וב' הכרובים

ב/סא) **בכל זמנא דישראל** וכו': בכל זמן שישראל היו זכאים, היו הכרובים דבקים בדבקות פנים בפנים, כיון שחטאו היו מחזירים **פניהם** זה מזה. שואל, מאין היו יודעים, הרי **לא** יכלו לבא לקדש הקדשים לראות את זה. **ומשיב**, כאן נחלקו עמודי העולם. **אבל** בעשן **הקרבן**, **ובקרבן** שעל המזבח, **ובכהן**, כשהיה **מברך את העם**, בשלשה **אלו** היו יודעים, **שהכרובים** החזירו **פניהם** זה מזה **והקב"ה רוצה** בתשובה **של** בניו.

סב) **תננא דקורבנא. כד** וכו': ומפרש דבריו. עשן הקרבן. הוא. כשהיו ישראל זכאים, **היה** עולה העשן למעלה בדרך ישר. כהסתלקות **של חצים. אם** העשן היה עולה לצד מזרח או לצד מערב, **או** בכל קצוי ארץ, **היה עולה** בדרך ישר. **וכשלא** סר לימין ולשמאל, **אז נמצא** הרצון למעלה ולמטה, **והקב"ה רצה**

(דפו"י דף מ"ג ט"ב)

במעשיהם של ישראל באהבה יתירה. **כעיטורא** פירושו כהסתלקות. כי תרגום לא סרו הוא לא עטרו (מ"ב ט"ו ד') קולפין פירושו חצים, כי תרגום מכת חרב והרג הוא קטולת גלמין **גולפין**. (תרגום אסתר) וג' וק' **מתחלפין** במבטא.

סג) **בקרבנא דעל גבי** וכו': הסימן הב' הוא, בקרבן שעל המזבח. כי כשישראל היו זכאים, היתה נראית על אש המזבח צורת **אריה אוכל** קרבנות על המזבח. וכשלא היו זכאים, היו רואים צורת כלב רובץ על המזבח.

סד) **כהנא כד בריך** וכו': הסימן הג' הוא. בכהן כשהיה מברך את העם, כי בשעה **שנשא** ידיו, **כשהיו** ישראל צדיקים, והיו ראויים לברכה, ידיו היו נשואות בנשיאות בלי כבדות **כלל**, **והורמו** בשמחה **וברצון**. **אז** השכינה

סה) וכד ידוי הוו יקירין ובטורח סגי אזדקפו, ולא יכיל לארמא לון, אלא ברוב טורח. כדין הוה ידע, דהא שכינתא לא שרייא על ידוי. וישראל לא אתחזון ת לברכא.

סו) בגין דבשעתא דשכינתא הוה אתייא לשרייא על ידוי, כל אינון אצבען דאינון בדיוקנא עילאה, הוו חדאן בחידו, לקבלא א לה לשכינתא עלייהו, ופרחי ב לאזדקפא לעילא. כמא דהוו חדאן כרובין דהאי עלמא, וכ״ש לעילא, לקבלא לה לשכינתא על גבייהו.

סז) ורזא דא, ט) וידי משה כבדים. מ״ט. בגין דההיא שעתא ישראל לא הוו זכאין. וידוי דמשה איתייקרו, ולא ג יכיל לזקפא לון ד לעילא. דכתיב לעילא, ה) על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה׳. וכדין ויבא עמלק, ואתייקרו ידוי דמשה, ולא יכיל לזקפא לון, עד דקביל ה עליה עונשא. דכתיב ויקחו *) אבן והיה כאשר ירים משה וגו׳. כגוונא דא ו לוחי אבניא, כגוונא דכהנא.

סח) וע״ד, כרובים בההוא זמנא דהוו ישראל זכאין, הוו אנפין באנפין, מתדבקין דא בדא. וכד לא הוו זכאין, הוו מהדרין אנפייהו ז דא מן דא. ועל רזין אלין, הוו ידעי, אי ישראל זכאין, אי לא.

סט) כרובים: רביין. וכלא ברזא חד קיימי, דכתיב כ) כי נער ישראל

מסורת הזהר

ט) (שמות יז) ויהי תשכה. י) (שם) אדרא רבא לב. כ) (הושע יא) ויחי רפה ז״ח להלן אות עג.

חלופי גרסאות

ת נ״א לברכה (דפוסים ראשונים). א נ״א ל״ג לה (קראקא). ב נ״א ולאזדקפא (דפוסים ראשונים). ג נ״א יכילו (קראקא). ד נ״א כלעילא כמה דהוו חדאן כרובים דהאי עלמא וכ״ש לעילא לקבלה לה לשכינתא. ה נוסח אחר עליו (קראקא). ו נוסח אחר ליתי אבנא (קראקא). ז נוסח אחר אלין מאלין (וינציא).

הסולם

מאמר

שורה עליהן, והן נשאו מעצמן. ואז היה הכהן יודע, שישראל ראויים לברכה, וברך אותם ברצון הלב.

סה) **וכד ידוי הוו** וכו׳: וכשידיו היו כבדות, וביגיעה רבה התנשאו, ולא היה יכול להרימן אלא ביגיעה מרובה, אז היה יודע, שהשכינה אינה שורה על ידיו, ושישראל אינם ראויים לברכה.

סו) **בגין דבשעתא דשכינתא** וכו׳: משום, שבשעה שהשכינה היתה באה לשרות על ידיו, כל האצבעות האלו, של הכהן, שהם בצורה עליונה היו שמחות בשמחה לקבל את השכינה עליהן, והיו פורחות להיות נשאות למעלה, כמו שהכרובים שבעולם הזה, שבמשכן, ומכל שכן הכרובים שלמעלה, היו שמחים לקבל עליהם את השכינה.

סז) **ורזא דא וידי** וכו׳: וזה סוד, וידי

(דפו״י דף מ״ג ט״ב *) ט״ג)

הכפרת וב׳ הכרובים

משה כבדים. מה הטעם. משום שבאותה שעה, לא היו ישראל זכאים, וידיו של משה כבדו, ולא היה יכול לשאת אותן למעלה. כי כתוב למעלה, על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה׳. ואז ויבא עמלק, וכבדו ידיו של משה, ולא היה יכול לשאת אותן, עד שקבל עליו עונש, שכתוב, ויקחו אבן, והיה כאשר ירים משה וגו׳. כעין זה היה בלוחות האבן כמו בכהן. דהיינו שכבדו מחמת חטא העגל ונפלו מידיו ונשברו.

סח) **וע״ד כרובים בההוא** וכו׳: וע״כ, הכרובים, באותו זמן שישראל היו זכאים, היו פנים בפנים מתדבקים זה בזה. וכשישראל לא היו זכאים, היו מחזירים פניהם זה מזה. ועל ידי סודות אלו, הנ״ל, היו יודעים, אם ישראל הם זכאים או לא.

סט) **כרובים רביין וכלא** וכו׳: כרובים, היינו

ואוהבהו. ובג"כ כלא בחדתותא דסיהרא קיימא, ח כמה דאתחדי דא בחדתותא, הכי איהו כלא. ובגין נער, ט אינון נערים. ורזא דא אשת נעורים, דקיימא על תרין נערים, בחדתותא עילאה.

ע) כרובים אנפי י רברבי, ואנפי זוטרי. ודאי הכי אינון אנפין טמירין לעילא, דלא אתגליין. ובגינייהו, הוי חדתותא דסיהרא, ומילוי דילה.

עא) אנפי זוטרי לתתא, כמה דאוקימנא בכפרת, לעילא ותתא ברזא חדא קיימא. את השמים ואת הארץ, אינון רזא דתרין כרובין, חד דכר, וחד נוקבא, למהוי דביקין אלין באלין בחביבותא, כמא דאיתמר. את, לאסגאה עילא ותתא כחדא, למהוי רזא דכרובין כלא בכללא חדא.

חלופי גרסאות

ח נ"א ל"ג כמה (קראקא). ט נ"א חינוך (קראקא). י נ"א עלאי (קראקא).

הסולם

מאמר

היינו נערים, והכל עומד בסוד אחד, שכתוב, כי נער ישראל ואוהבהו. ומשום זה הכל עומד בחידוש הלבנה, כמו שזו נתחדשה בהתחדשות, כך הוא הכל. ומשום נער, נקראים הכרובים נערים, וז"ס אשת נעורים. שהמלכות, שה"ס אשה עומדת על שני נערים בהתחדשות עליונה.

ע) **כרובים אנפי רברבי** וכו': כרובים, הם פנים גדולים ופנים קטנים. ודאי כך הם הפנים הנסתרים שלמעלה, שאינם מגולים. ובשבילם היתה התחדשות הלבנה והמילוי שלה.

עא) **אנפי זוטרי לתתא** וכו': פנים קטנים הם למטה. כמו שהעמדנו בכפרת, למעלה ולמטה בסוד אחד עומד. את השמים ואת הארץ, הם סוד ב' הכרובים, אחד זכר ואחד נקבה, שיהיו דבוקים אלו באלו באהבה. כמו שאמרו, **את**, הוא לרבות למעלה ולמטה יחד, שיהיה סוד הכרובים הכל בכלל אחד.

פירוש הדברים. כבר נתבאר סוד המוחין דנער, שה"ס מוחין דאחור הכלולים במוחין דפנים (כמ"ש באורך לעיל אות מ"ד ע"ש) שמעלתם חשובה ביותר. וזסו"ה כי נער ישראל ואוהבהו. והם סוד המוחין דחידוש הלבנה. וז"ש (באות ס"ט) **כרובים רביין, וכלא ברזא חד קיימי דכתיב כי נער ישראל ואוהבהו**, דהיינו שהמוחין דכרובים הם המוחין דנער, שעליהם נאמר, כי נער ישראל. ומפרש יותר **ובג"כ כלא בחדתותא דסיהרא**, שהם אותם האורות **המאירים**

(דסו"י דף מ"ו ט"ג)

הכפרת וב' הכרובים

בחידוש הלבנה. וז"ש, **כמה דאתחדי דא בחדתותא הכי איהו כלא**. נותן טעם בזה, למה הם נקראים מוחין דנער, שהוא משום שהמה מתחדשים תמיד להאיר, כמו הלבנה המתחדשת, וע"כ נקרא נער, כמו שעתה נולד, ועוד הוא נער. **ובגין נער אינון נערים**, ומשום המוחין דנער, נקראים הכרובים ב' נערים. **ורזא דא אשת נעורים דקיימא על תרין נערים בחדתותא עלאה**, שהלבנה, שה"ס המלכות, הנקראת אשה, עומדת בעת התחדשותה, על ב' נערים, שהם מטטרון וסנדלפון, שהם במוחין דנער. ומשום זה נקראת המלכות אשת נעורים.

וז"ש (באות ע') **כרובים אנפי רברבי ואנפי זוטרי** ז"א ומלכות נקראים אנפי רברבי, מטטרון וסנדלפון נקראים אנפי זוטרי. וז"ש **ודאי הכי אינון אנפין טמירין לעילא** שהם ז"א ומלכות, **דלא אתגליין, ובגינייהו הוי חדתותא דסיהרא ומילוי דילה**, שז"א ומלכות אינם מתגלים, אלא הגילוי הוא בסוד חידוש הלבנה ומילואה, שאז מתגלית בה הארת החכמה, בסוד המוחין דנער. וה"ס אנפי רברבי. **אנפי זוטרי לתתא**, שהם מטטרון וסנדלפון שהם למטה מאצילות, **כמא דאוקימנא בכפורת**, דהיינו לעיל (באות מ"ו), **לעילא ותתא ברזא חדא קיימא**, שהכרובים העליונים והכרובים התחתונים הם בסוד אחד, דהיינו סוד מוחין דאחור הכלולים במוחין דפנים (כנ"ל באות מ"ד), **את השמים ואת הארץ** וכו' **כמא דאתמר** לעיל (אות מ"ז).

כתיב.

עב) כתיב ל עבדו את ה' בשמחה, חדוותא דתרין כרובין. דהא רביין, כל מאן דשארי בגוייהו, כ אתהדר אנפוי כרבייא, וחדי עמהון. ורזא דא, כיון דשארי עלייהו, מאן דשארי, אתהדר נער, בחידו דכלא, וברעותא, אע"ג דאתייא בדינא על עלמא, כיון דשארי עלייהו, אתהדר ל בחדוה, נער קטיר בחידו. ועלמא אתהדר ברחמי.

עג) מאן דאיהו ברוגזא, ייתון לגביה נער, וישתכך רוגזיה, ויתהדר בחדוה, ושוי גרמיה כרבייא, וכדין כלא בחידו. ועל רזא מ דא כתיב, מ) כי נער ישראל ואוהבהו, לית רחימו וחביבו בר ברבייא.

עד) כתיב נ ויהושע בן נון נער לא ימיש. דהוה קאים גו משכנא דמשה, בגין דההוא אוהל, אוהל דמשה הוה. ובשעתא דשכינתא הוה אתיא, נ ואשכח תמן ליהושע דאיהו נער, ומיד הוה בחידו ורעו. דחדוה דיהושע אנפוי דסיהרא ס בכולא, בכל רזין דיליה הכי הוה.

עה) כיון דמשכנא אתבני, לא אצטריך יהושע למהוי תמן, אלא כרובים הוו תמן, ומשתכחי בחביבו דא בדא, אנפין ע באנפין, כרבייא בחידו. כיון דשארי עלייהו מיד כולא בחידו, ודינא לא אשתכח כלל. פ ובגין דקב"ה רעותיה בעמא דישראל, צ בעיין לאחזאה עובדא לתתא, לאתערא רחמי, ולאעברא דינא, דלא

מסורת הזהר

ל) (תהלים ק) ויצא שם. מ) (הושע יא) לעיל אות סט. נ) (שמות לג) ב"ב שט ת"ז ת"ע ד' קלו. ז"ח יתרו אות קפח תק"ח ד' צו ט"ב.

חלופי גרסאות

כ נ"א אתהדרי (קראקא). ל נ"א בחידיה (קראקא). מ נ"א דסתרא ול"ג דא כתיב (קראקא). נ נ"א אשכח (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג בכלא (קראקא). ע נ"א ל"ג באנפין (דפוסים ראשונים). פ נ"א בג"כ קב"ה רעותיה דעמא (קראקא). צ נוסח אחר בעי (קראקא) נוסח אחר בעא (ווינציא).

הסולם

מאמר הכפרת וב' הכרובים

עב) כתיב עבדו את וגו'; כתוב, עבדו את ה' בשמחה. היינו השמחה של שני הכרובים. כי ילדים כל מי ששורה בתוכם, חוזרים פניו להיות כילד, ושמח עמהם. וזה סוד כיון ששורה עליהם, על מוחין דנער, מי ששורה, דהיינו המוחין דפנים, חוזר הנער, שה"ס מוחין דאחור, להיות בשמחת הכל, וברצון, כי אע"פ שהמוחין דאחור באים בדין על העולם, כיון ששורה עליהם, מוחין דפנים, חוזר להיות בשמחה. הנער קשור בשמחה, והעולם חוזר להיות ברחמים.

עג) מאן דאיהו ברוגזא וכו'; מי שהוא בכעס, יביאו אליו נער וישקוט כעסו, ויחזור להיות בשמחה, וישום עצמו כילד, ואז הכל הוא בשמחה. ועל סוד זה כתוב, כי נער ישראל ואוהבהו. אין אהבה וחביבות חוץ מבילד.

(דפו"י דף מ"ג ט"ג)

עד) כתיב ויהושע בן נון נער וגו'; כתוב, ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, שהיה עומד במשכן של משה, כי האהל ההוא היה אהלו של משה. ובשעה שהשכינה היתה באה ומצאה שם את יהושע, שהוא נער, מיד היתה בשמחה ורצון. ששמחת יהושע היא פני הלבנה בכל, כי יהושע היה מרכבה למלכות הנקראת לבנה, וכך היה בכל הסודות שלה. שמעשיו השלימו אותה בכל בחינותיה.

עה) כיון דמשכנא אתבני וכו'; כיון שנבנה המשכן, לא היה צריך יהושע להיות שם, אלא הכרובים, שגם הם במוחין דנער, היו שם, ונמצאים באהבה זה עם זה, פנים בפנים כילד בשמחה. כיון ששורה עליהם, המוחין דפנים, מיד הכל הוא בשמחה ולא נמצא דין כלל. אע"פ שהם בעיקרם מוחין דאחור (כנ"ל אות ע"ב) ומשום שרצונו של הקב"ה

ישלוט עלייהו כלל, ויהון תדיר בחדוה עמיה. זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

עו) ק כתיב ס) והנער שמואל משרת, כתיב נער, וכתיב ע) ושמואל בקוראי שמו. ותנינן, שקול היה שמואל כנגד משה ואהרן. אי שקול איהו כמשה ואהרן. אמאי כתיב נער, דהא ר בכמה דרגין אינון, דלא הוה מטא אפילו לדרגא זעירא דמשה, כ"ש למהוי שקול כתרווייהו.

עז) אלא האי קרא הכי הוא, פ) משה ואהרן בכהניו, משה איהו ש נביאה מהימנא עילאה ע"כ שאר נביאי. אהרן בכהניו, איהו כהנא עילאה ע"כ כהני עלמא, דלא הוה כהנא רבא דסליק בדרגא עילאה כאהרן. זכה אהרן לכהונה ונבואה, נביא וכהן. מה דלא זכה כהנא אחרא. ואי תימא, הא זכריה כהן ונביא היה, ההיא נבואה לשעתיה הוה, דכתיב צ) ורוח לבשה את זכריה.

מסורת הזהר

ס) (ש"א ג) תרומה תז. ע) (תהלים צט) ב"א קמו.
פ) (שם) שם. צ) (דה"ב כד) תרומה תד.

חלופי גרסאות

ק נ"א וכתיב (קראקא). ר נ"א מכמה דרגין אינון לא (דפוסים ראשונים). ש נ"א מהימנא נביאה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר הכפרת וב' הכרובים

הקב"ה הוא בעם ישראל, צריכים להראות מעשה למטה, דהיינו בכרובים שבמשכן, לעורר רחמים ולהעביר הדין, שלא ישלוט עליהם כלל, ויהיו עמו תמיד בשמחה. אשרי הם בעולם הזה ואשרי הם בעולם הבא.

עו) **כתיב והנער שמואל** וכו': כתוב, והנער שמואל משרת. כתוב נער, וכתוב ושמואל בקוראי שמו. ולמדנו שקול היה שמואל כמשה ואהרן, ואם הוא שקול כמשה ואהרן למה כתוב נער, שבכמה מדרגות הוא למטה, ואינו מגיע אפילו למדרגה קטנה של משה, מכל שכן להיות שקול כשניהם.

עז) **אלא האי קרא** וכו': ומשיב. אלא מקרא זה כך הוא. משה ואהרן בכהניו. משה הוא הנביא הנאמן העליון על כל הנביאים האחרים. אהרן בכהניו. היינו שהוא כהן עליון על כל הכהנים שבעולם, שלא היה כהן גדול שיעלה במדרגה עליונה כאהרן. כי אהרן זכה לכהונה ולנבואה, נביא וכהן. מה שלא זכה כהן אחר. ואם תאמר, הרי זכריה היה כהן ונביא. הנבואה ההיא היתה לשעתה, שכתוב ורוח לבשה את זכריה (חסר הסיום).

(סליק פרשת תרומה)

פרשת כי תשא

מאמר מחצית השקל

א) מאי א) **כל העובר על הפקודים. אלא דא הוא** א **מאן דעבר על פקודין דמאריה, אי בעי לאתתקנא קמי מאריה, ולא ישלוט עליה דינא דלעילא, זה יתנו. ז"ה בעי למיתן, לקרבא ליה בזא"ת, ולאנהרא לה בנהירו, בגין דלא תוקיד עלמא בשלהובוי. בגין דמאן דעבר על פקודין דמאריה, אפריד זה מזאת,** ב **כדין בעי לאתקנא להוא אתר, ולארמא רישא קמי דינא, ולא ישלוט דינא עליה.**

ב) זה יתנו. ת"ח, בי דינא דלעילא, לא מענישין ליה לב"נ עד דאיהו בר עשרין שנין. מ"ט. בגין דההוא זמנא אשתלים בתרין חולקין, בחולקא דקב"ה וכנסת ישראל. וע"ד, אי ההוא זמנא עבר על פיקודא, למאן בעי ג **למיהב,** ד **באתרא דחב גביה,** ה **ולמאן בעי לאמשכא. הדר ואמר מחצית השקל.**

מסורת הזהר

א) (שמות ל) תרומה תקעט.

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג מאן (קראקא). ב נ"א כד באי (קראקא). ג נ"א למיתב (דפוסים ראשונים). ד נ"א לאתרא (קראקא). ה נ"א ומאן (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

מאמר מחצית השקל

א) מאי כל העובר וכו': שואל. מהו **כל העובר על הפקודים.** ומשיב, **אלא זה הוא מי שעובר על מצוות התורה. אם רוצה להתתקן לפני אדונו, שלא ישלוט עליו דין שלמעלה, זה יתנו, צריך לתת זה,** שהוא ז"א, **ולקרבו בזאת,** שהיא המלכות. **ולהאיר לה אור, כדי שלא תשרוף העולם בלהביה. כי מי שעובר על מצוות התורה הוא מפריד זה מזאת. אז צריך לתקן אותו מקום,** דהיינו

(דפו"י דף מ"ג ט"ד)

מחצית השקל

המלכות, **ולהרים** הראש **בפני הדין,** דהיינו **להמשיך** ג"ר, **ולא ישלוט הדין עליו.**

ב) זה יתנו. ת"ח וכו': **זה יתנו, בא וראה,** בית דין של מעלה, אינו מעניש **את האדם** עד שיהיו לו עשרים שנה, **מה הטעם. הוא,** משום שבעת ההיא הוא נשלם בב' חלקים, **בחלק הקב"ה וכנסת ישראל,** שהיא המלכות, כי עשרים שנה, הם כנגד עשר ספירות דז"א ועשר ספירות דמלכות. **וע"כ אם באותו זמן עבר על מצ"ה, למי צריך לתת. הוא, במקום שחטא לו,** שז"ס **זה,** יתנו, שהוא

ג) ת"ח, קב"ה וכנסת ישראל איקרון אחד. וכד כנסת ישראל בגלותא, לא איקרי אחד. ועל דא מחצית השקל, דהוא עשר גרה, רזא דיו"ד, בעי לאמשכא ולאנהרא באתרא דפגים.

ד) ודא הוא כופר נפשו ודאי. דהא ו נפש וא"ו איהי בי דינא. במאי אתכפרא ואסתליק דינא. בההוא מחצית השקל, ודא איהו טוב, דאנהר ליה. וכד מתדבקין תרוויהו ז כחדא, טוב ונפש, כדין אקרי שקל הקדש. ואיתער כסף ימינא דמלכא, לגבי תרומת ה'.

ה) וע"ד בעא משה בשעתא דדינא, ועתה יגדל נא כח אדנ"י. יו"ד רבתא יתחבר בהדה, דאקרי מחצית השקל. ובאן אתר אתחבר. בשקל הקדש. וכד תרוויהו מתחברין, כל אינון בתי דינין דבתרע מקדשא, מסתלקין דלא למעבד דינא, דהא ודאי כפר נפשו יהב.

ו) ת"ח האי כופרא, כדאי הוא לכפרא על עשרה שבטין, דזבינו ליוסף, ח ואפרידו ז"ה מזא"ת, ועברו על פקודייא דמאריהון. בג"כ עשרים גרה השקל, לקביל ההוא דגר בארעא נוכראה, דאסתלק מארעא קדישא, ט ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא ארימו רישא מההוא שעתא, י בההוא חובא. אמר ליה קב"ה למשה, אי את בעי לארמאה רישיהון לעילא, זה יתנו, כ"ל.

חלופי גרסאות

ו נ"א נפשו (דפוסים ראשונים). ז נ"א ל"ג כחדא (קראקא). ח נ"א ואפריד (דפוסים ראשונים). ט נ"א ל"ג ונמכר בעשרים (קראקא). י נ"א מההוא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

ז"א כנ"ל. זלמי צריך להמשיך. חזר ואמר, מחצית השקל, שהוא יסוד.

ג) ת"ח קב"ה וכנסת ישראל וכו': בוא וראה, הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות. נקראים אחד. וכשכנסת ישראל בגלות, לא נקרא אחד. ועל כן מחצית השקל, שהוא עשר גרה, הוא סוד הי', שהיא יסוד, שצריך להמשיך ולהאיר במקום שפגם, שהוא המלכות.

ד) ודא הוא כופר וכו': וזה הוא כופר נפשו ודאי. כי נפשו היא אותיות נפש ו', שהיא בית הדין, דהיינו מלכות שנקראת נפש של ז"א, שהם ו'. ובמה היא מתכפרת והדין מסתלק ממנה, הוא באותו מחצית השקל, וזה הוא טוב, שהוא יסוד דז"א, שמאיר לה, וכשמתדבקים שניהם יחד, טוב, שהוא יסוד, ונפש, שהיא מלכות, אז נקרא שקל הקדש, וכסף, שהוא ימין המלך, דהיינו חסד, נתעורר להאיר אל תרומת ה', שהיא המלכות.

ה) וע"ד בעא משה וכו': וע"כ התפלל משה בשעת הדין. ועתה יגדל נא כח ה'.

(דפו"י דף מ"ג ט"ד)

מחצית השקל

שיגדל הוא עם י' גדולה. ופירושו, שהי' הגדולה, שהיא יסוד, יתחבר עמה, שהוא נקרא מחצית השקל. ובאיזה מקום יתחבר. הנא בשקל הקדש. דהיינו שיהיו שניהם שקל שלם אחד. וכששניהם מתחברים כל אלו בתי הדין שבשער המקדש, שהוא מלכות, מסתלקים שלא לעשות דין, כי כפר נפשו נתן, ודאי. כי נפש היא מלכות, והיסוד הוא כופר נפשו, כנ"ל.

ו) ת"ח האי כופרא וכו': בוא וראה הכופר הזה, הוא כדאי לכפר על עשרה שבטים שמכרו את יוסף, שהוא יסוד, והפרידו זה, שהוא ז"א מזאת, שהיא המלכות. ועברו על מצות אדונם. משום זה עשרים גרה השקל. שהוא כנגד אותו הגר בארץ נכריה שהוא יוסף, שנסתלק מהארץ הקדושה ונמכר בעשרים. ובני ישראל לא הרימו ראשם מאותה שעה משום העון הזה. אמר הקב"ה למשה, אם אתה רוצה להרים ראשם למעלה זה יתנו כל. שהוא יסוד שנק' כל.

ת"ח

ז) ת״ח, ההוא צדיק כל אקרי, וכנ״י עשיראה דכלהו כ אתכלילת ביה אתקרבו דא בדא, כדין שקל הקדש אקרון, בגין דאיהו פלג גופא, וכנס״י פלג גופא, אתחברו דא בדא, גופא אשתלים.

ח) ותרין עשר שבטין דתחות ימא, ינקין כל חד מאתר דיליה. הה״ד, זה יתנו. ז״ה, חושבן תרין עשר, דאתדבקי סחרני משכנא עילאה. ובההוא זמנא יהא לון נשיאות רישא, משום דאתדבק ראש המטה באתריה ההוא דנטיר יו״ד. וכד אזל לעלמא דאתי, אתוסף ביה יו״ד, דכתיב ב) ויישם בארון במצרים.

ט) ועל ידוי דמשה דאתייליד באדר, אסתלק מתמן, והוה לון לישראל נשיאת ראש. ובגין כך באדר יהבין אינון שקלים, לארמא רישיהון לעילא, ולקרבא קידושין דמלכא לאתרייהו, וסטרא דימינא אתער בעלמא, וסמכי משכנא אתקיימו על תיקוניהון. ואתיא זאת ברשימו דצדיק דהוא יו״ד, דאיתדבק בה בכל קידושין דלעילא, כד אתייהיב מחצית השקל, דאיהו מעין ל דכספין, דאתקשרו דא בדא.

י) וע״ד קטרת לבטלא דינא, ולבטלא מותנא, בגין דקשיר מ לה באתרא דזה. ות״ח, קטרת וכל קרבנין דמקרבין, מהאי מחצית השקל אתי, דיהיב *) כל חד וחד מישראל, וכדין תרומת ה׳ ודאי.

מסורת הזהר

ב) (בראשית נ) ויחי כ.

חלופי גרסאות

כ נ״א אתכללו בה (קראקא). ל נ״א דכסופין (קראקא) נ״א דכסיפין (ווינציא). מ נ״א ליה (קראקא).

הסולם

מאמר

ז) **ת״ח ההוא צדיק** וכו׳: בוא וראה הצדיק הזה, דהיינו יסוד שנקרא יוסף, נקרא **כל**, וכנסת **ישראל**, שהיא המלכות, **העשירית** של כל הספירות, נכללת בו ביסוד, מתקרבים **זה אל זה**, אז נקראים **שקל הקדש**. משום שהוא חצי גוף, וכנסת ישראל חצי גוף, כשמתחברים **זה בזה**, נשלם הגוף.

ח) **ותרין עשר שבטין** וכו׳: וי״ב השבטים העליונים שמתחת הים, שהוא המלכות, יונקים כל אחד ממקום שלו. ז״ש **זה** יתנו. **זה**, הוא חשבון י״ב שמתדבקים סביב **המשכן העליון**, שהוא המלכות. **ובעת ההיא תהיה להם נשיאת ראש** משום **שנתדבק ראש המטה**, שהוא מלכות, במקומו של אותו ששומר **י׳**, שהוא יוסף שומר הברית, שהוא יסוד. **וכשהלך יוסף לעולם הבא נתוספה בו י׳**, **שכתוב ויישם בארון במצרים**. שכתוב ויישם עם ב׳ יודין.

(דפו״י דף מ״ג ט״ד *) דף מ״ד ט״א׳

מחצית השקל

ט) **ועל ידוי דמשה** וכו׳: ועל ידי **משה שנולד באדר**, נסתלק יוסף משם, ממצרים, שכתוב, ויקח משה את עצמות יוסף וגו׳. והיתה להם לישראל נשיאת ראש. ומש״ם זה נותנים באדר השקלים האלו, להרים ראשם למעלה ולקרב האורות הקדושים של המלך למקומם, וצד ימין, שהוא חסד, נתעורר בעולם. **ואדני המשכן התקיימו על תקוניהם. וזאת**, שהיא מלכות, **באה ברשימו של הצדיק**, דהיינו יסוד, שהוא **י׳**, **שמתדבק בה בכל** האורות הקדושים שלמעלה, **כשניתן מחצית השקל**, שהוא מעות של כסף, כי אז מתייחדים זה בזה.

י) **וע״ד קטרת לבטלא** וכו׳: וע״כ באה **קטרת לבטל הדין ולבטל המות**, משום **שמקשר** המלכות **במקום** שנקרא **זה**, שהוא יסוד. **ובוא וראה, קטרת**, וכל **הקרבנות** שמקריבים, **באים ממחצית השקל הזה, שניתן כל אחד ואחד מישראל. ואז** המלכות **היא תרומת**

יא) ת"ח, כתיב ג עטרת תפארת שיבה כו'. עטרת, דא תרומת ה', דאיהי עטרת תפארת. בגין נ דהא תורה שבעל פה, מעטרא לתורה שבכתב, בגין דאיהי אתרא דאתגלייא, לגלויי סתרהא, ולפרושי תיקונין דילה, על ידא דעטרת, דאיהי מראה, דכלהו אתגליין בה. וכי תימא היאך אתגליין בה. בההוא אתר דאקרי דר"ך צדק"ה. ומאן איהו דרך צדקה. דא זה דאנהיר לה. וכדין תמצ"א ודאי נהירו דתורה שבכתב.

יב) ועל דא תרומת ה' איקרי, תרומת ודאי, דארים דגליה על כולא, ההוא דכתיב ס ביה, ד) גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו. אימת איהו גדול ואתעטר בעטרוי. בעיר אלהינו. וכדין, נהירו דעתיק יומין נהיר בזעיר אנפין, ואתעטר בגין לאתדבקא בקרתא קדישא. ה"ד, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ונגיד להההוא אתרא ע דאקרי צדקה, ואנהיר חוורא לסומקא.

יג) ונהרין מניה שתין גבורין, ותרין עשר שבטין. בג"כ ששים פ עשרון

מסורת הזהר

ג) (משלי טז), ד) (תהלים מח) פקודי רעט ז"ח ד' נא ט"ד נב ט"ב.

חלופי גרסאות

נ נ"א דהאי (דפיסים ראשונים). ס נ"א ל"ג ביה (קראקא). ע נ"א דאיהו דרך (ווינצ'א בסיגריים). פ נ"א עשרים בכלי אחד ונכללין (קראקא).

הסולם

מאמר

תרומת ה' ודאי. שמרימים אותה להתחבר עם ו"א.

יא) **ת"ח כתיב עטרת** וכו': בוא וראה, כתוב, עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. **עטרת** זו היא תרומת ה', שהיא **עטרת תפארת**, דהיינו מלכות. משום שתורה שבעל פה, שהיא מלכות, **מעטרת לתורה שבכתב**, שהיא ז"א. משום שהיא מקום שנתגלה בהארת החכמה, לגלות סתרים ולפרש תקוניה על ידי עטרת, שהיא מראה, שכולם מתגלים בה. ואם תאמר איך הם מתגלים בה. היינו במקום ההוא שנקרא **דרך צדקה**. ומי הוא **דרך צדקה**. הוא זה שמאיר לה. שהוא יסוד, ואז **תמצא** ודאי האור של תורה שבכתב, שהוא ז"א.

יב) **ועל דא תרומת** וכו': **ועל כן** נקראת תרומת ה'. היא תרומה ודאי, כי מרימה דגלו על הכל. זה הוא שכתוב בו, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו. מתי הוא גדול ומתעטר בעטרותיו, **בעיר אלקינו**, שהיא מלכות. ואז מאיר האור דעתיק יומין, שהוא כתר, בז"א, ומתעטר, כדי להדבק בעיר הקדושה. שהיא מלכות. ז"ש, **עטרת תפארת** שיבה בדרך צדקה תמצא. ונמשך למקום ההוא שנקרא צדקה, שהוא מלכות. **ומאיר הלבן**, שהוא חסד, לאדום שהוא דין.

פירוש. ז"א לפי עצמו הוא תמיד בחסדים

(דפו"י דף מ"ד ט"א)

מחצית השקל

מכוסים מחכמה, חוץ כשמתחבר עם המלכות להשפיע בה **חכמה**, אז מאירה החכמה גם בו. וז"ש, (באות י"א) **עטרת דא תרומת ה'**, דהיינו מלכות. **דאיהי עטרת תפארת**, שהיא העטרה אל התפארת שהוא ז"א. **דהא תורה שבעל פה**, שהיא המלכות. **מעטרא לתורה שבכתב**. דהיינו שהמלכות מעטרת אותו בהארת **החכמה**, **כי** בהיותו לפי עצמו, הוא בהעלם החכמה. וז"ש **בגין דאיהי אתרא דאתגלייא** וכו' כי אין החכמה מתגלה בשום ספירה מע"ס אלא במלכות (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה ע"ש) וז"ש **דרך צדקה דא זה דאנהיר לה**, דהיינו יסוד המתחבר עם המלכות להאיר לה החכמה, **וכדין תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב**, כי אז בזמן שמשפיע הארת חכמה למלכות מתגלה בהכרח גם בו הארת החכמה. וע"כ תמצא ודאי נהירו דתורה שבכתב. דהיינו שתמצא גם בז"א הארת החכמה. וז"ש **אימת איהו גדול ואתעטר בעטרוי**. מתי נבחן ז"א לגדול, ומתעטר בעטרותיו, שהם הארות החכמה, **בעיר אלקינו**, היינו בשעה שמחובר עם עיר אלקינו, שהיא המלכות, כדי להשפיע בה הארת החכמה. ואז נמצאת החכמה גם בו.

יג) **תנהרין מניה שתין** וכו': **ואז**, כשמחובר עם המלכות להשפיע בה הארת

החכמה

בכלי אחד נבללין, דכלהו מסטרא חד. ותרין עשר לא אתכללן עמהון, דאינון ינקין נופא דאילנא, ההי"ד זה יתנו, ודאי יתנו לכולא, צ לענפי דסחרני אילנא. זע"ד כל אומין מתכפרין בקרבנא דישראל.

מאמר ויניקהו דבש מסלע

יד) וישראל ינקין בקדמיתא מהאי אתר דאקרי סלע. היינו דכתיב ה) ויניקהו דבש מסלע. ומ"ט דבש. בגין דאיהו תמר, דכתיב ו) זאת קומתך דמתה לתמר.

טו) ולבתר, שמן מחלמיש צור. דא אתרא דלעילא, אתרא דיצחק שרי. אע"ג דשמן מסטרא דאברהם, כד ישראל מכשרין עובדייהו, מהפכין דינא לרחמי ודא הוא דאמר לון קב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דאתחברן תמר דכר ונוקבא. ושמן מחלמיש צור, כולהו דרגין נגדין שמן, ואפילו אתר דאיקרי צור. והיינו דכתיב, ז) הצור תמים פעלו. דאתהדר צור למעבד פעלו דתמים. תמים דא אברהם, דכתיב ח) התהלך לפני והיה תמים. צור דא יצחק, ואקמוה.

טז) ת"ח, ע"ד תמה משה ואמר, ט) המן הסלע הזה נוציא לכם מים. כיון

מסורת הזהר

ה) (דברים לב) אחרי מות קטו. ו) (שיר ז) משפטים תקעו ז"ח בשלח אות ז. ז) (דברים לב) תולדות פג. ח) (בראשית יז) הקסה"ז קצת. ט) (במדבר כ).

חלופי גרסאות

צ נ"א לאפני (קראקא).

הסולם

מאמ

החכמה, כנ"ל בסמוך, מאירים ממנו ששים גבורים, ושנים עשר שבטים. משום זה ששים עשרון נבללים בכלי אחד, כי כולם הם מצד אחד. משמאל. ושנים עשר אינם נכללים עמהם, כי הם יונקים מענף האילן, שהוא הקו האמצעי. ז"ש, זה יתנו. זה, שהוא בחשבון י"ב, ודאי יתנו לכל, לענפים שמסביב האילן, עשה ע' ענפים, כנגד ע' שרי האומות, וע"כ כל האומות מתכפרים בקרבנות ישראל.

מאמר ויניקהו דבש מסלע

יד) **וישראל ינקין בקדמיתא** וכו': וישראל יונקים מתחילה ממקום זה שנקרא סלע, שהוא מלכות, בעת שהיא בבחינת שמאל, היינו שכתוב, **ויניקהו דבש מסלע**. דהיינו, שהארת החכמה המכונה דבש, הניק אותם מן המלכות הנקראת סלע. ומה הטעם נקרא דבש. הוא משום שהמלכות נקראת תמר, שכתוב, זאת קומתך דמתה לתמר. ודבש נמשך מתמר.

(דפו"י דף מ"ד ט"א)

ויניקהו דבש מסלע

טו) **ולבתר שמן מחלמיש** וגו': ולאחר כך, שמן מחלמיש צור. זה הוא מקום שלמעלה, המקום שיצחק שורה בו, שהוא קו שמאל. ואע"פ ששמן, שהוא חסדים, הוא מצד אברהם, שהוא חסד, הנה כשישראל מטיבים מעשיהם, הם מהפכים הדין לרחמים, ויונקים שמן שהוא חסדים, מיצחק, שהוא מדת הדין. וזהו שאמר להם הקב"ה, ויניקהו דבש מסלע, דהיינו שנתחברו כמו תמר, שהוא דכר ונוקבא. וכיון שנתחברו זו"ן דכר ונוקבא, אז ושמן מחלמיש צור. היינו, שכל המדרגות מושכות שמן, ואפילו המקום שנקרא צור, שהוא מדת הדין. והיינו שכתוב, הצור תמים פעלו. שחזר צור, שהוא דין, לעשות פעלו של תמים, תמים זהו אברהם, שכתוב בו, התהלך לפני והיה תמים. צור זה יצחק. וכבר העמידוהו.

טז) **ת"ח ע"ד תמה משה** וכו': בוא וראה, על זה התפלא משה ואמר, המן הסלע הזה נוציא לכם מים. דהיינו, כיון שאינכם הולכים

דאתון לא אזלין באורח מישר, ולא מבסמין אתרא. וע"ד ישראל עבדין נסוך המים בחג, לינקא האי מזבח ממיא דאברהם, וכדין אתברך עלמא.

יז) וב"נ כד איהו מברך על מזונא בכסא, איבעי ליה למיהב ביה מיא, בברכת הארץ, לברכא להאי ארץ, דאיקרי מזבח, ואיקרי כוס של ברכה, דכלהו ברכאן ביה תליין.

יח) ות"ח, כד ישראל מכשרן עובדייהו, האי מזבח, שלטא בסטרא דימינא, והוו חזיין כחיזו אריה רביע עליה, על קרבנא, ואכיל ליה. וע"ד ק מדבחא איקרי אריאל. י) קרית חנה דוד. ודאי דחולקיה דדוד הוא, וכל יומוי אשתדל לאנהרא לה.

יט) וע"ד כ) תודיעני אורח חיים. כד"א, ל) וידע אלהים. אורח חיים, ומאן הוא. שובע שמחות, ההוא דכל שבעא ר אתכליל ביה, ש ויהדר אנפוי לקבלי פניך, דאנא אחיד בהון. וכדין נעימות בימינך נצח, דשמאלא אתכלילת בימינא. וכד אתכלילת, אתהדר צור למעבד פעלו דתמים, וע"ד זה יתנו.

מאמר בכור שורו הדר לו

כ) פתח ואמר, מ) בכור שורו, דא יוסף. הדר, דא יעקב. דכתיב אלה

מסורת הזהר

י) (ישעיה כט). כ) (תהלים טז) ב"א קמה תרומה תשפ ויקרא לב פנחס קצ תקפב בהשמטות ח"ג ד' שו: ד"י ת"ז בהקדמה ד"ה: ת"ל ד' עד. ז"ח לב ט"ד סד ט"ב לעיל יתרו אות צ. ל) (שמות ב) ויירא רד. מ) (דברים לג) מקץ קסד.

חלופי גרסאות

ק נ"א אקרי אריאל מדבחא (דפוסים ראשונים) ר נ"א אתכלילן (דפוסים ראשונים). ש נ"א ויסדר (קראקא).

הסולם

מאמר

הולכים בדרך הישר. ואינכם מבשמים המקום, להפך הדין לרחמים, איך אפשר להוציא מים, שהם חסדים, מן הסלע שהוא דין. וע"כ עושים ישראל נסוך המים בחג, שהמזבח שהוא מלכות, יינק מהמים של אברהם, שהם חסדים. ואז מתברך העולם.

יז) וב"נ כד איהו וכו': ואדם, כשהוא מברך על המזון על הכוס, צריך לתת מים בכוס, כשמגיע לברכת הארץ, כדי לברך הארץ הזו, שנקראת מזבח, ונקראת כוס של ברכה, דהיינו המלכות, שכל הברכות תלויות בו.

יח) ות"ח כד ישראל וכו': ובוא וראה, כשישראל מטיבים מעשיהם, המזבח הזה, שהוא המלכות, שולט בצד ימין, שהוא חסד, והיו רואים כמראה אריה רבוץ עליו, על הקרבן, ואוכל אותו. כי אריה ה"ס חסד. וע"כ נקרא המזבח אריאל, דהיינו ארי אל. שמורה על חסד. ונקרא, קרית חנה דוד כי הוא ודאי חלקו של דוד, שכל ימיו השתדל להאיר לה. אל המלכות הנקראת מזבח.

(דפו"י דף מ"ד ט"א)

ויניקהו דבש מסלע

יט) וע"ד תודיעני אורח וגו': וע"כ כתוב, שדוד אמר, תודיעני אורח חיים, תודיעני פירושו כש"א וידע אלקים, שהוא קבלת התפלה, אף תודיעני פירושו שתתן לי, אורח חיים. ומה הוא. היינו שובע שמחות, אותו, שכל השביעה נכללת בו, דהיינו היסוד ויחזיר פניו כנגד פניך, היינו כנגד הפנים שאני אחוז בהם, שהם המלכות. ואז נעימות בימינך נצח. שהמלכות, שהיא בחינת שמאל, תכלול בימין, שהוא נצח. וכשהיא נכללת בימין, חוזר צור, שהוא דין לעשות פעלו של תמים, שהוא חסד (כנ"ל אות ט"ו) וע"כ זה יתנו. דהיינו שיתנו ליחד ז"א שנקרא זה, עם זאת שהיא מלכות.

מאמר בכור שורו הדר לו

כ) פתח ואמר בכור וגו': פו"א, בכור שורו, זה יוסף, הדר, זהו יעקב. שכתוב, אלה תולדות יעקב יוסף, ומאיז לנו שיעקב נקרא הדר

תולדות יעקב יוסף. ומנ״ל דאקרי יעקב הדר. דכתיב נ וימלוך תחתיו הדר, ואוקמוה באידרא קדישא. וקרני ראם קרניו, אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו. מהו יחדיו. אלא כד כלהו אבהן כחדא, לית דיקומון קמייהו *) ובההוא זמנא, ישראל זקפין רישא. ה״ד, כי תשא.

כא) ות״ח, כד נפקו ישראל ממצרים, בסיועא דאבהן נפקו, וארימו רישא. ה״ד, ס ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מאן יד רמה. דא אברהם. ידא ימינא, דבעי לארמא לה על שמאלא.

כב) ומה אברהם, עבד ליה קב״ה נוקמין בליליא, אוף ישראל ביד רמה נפקין, וסיועא דיליה נקטו. ונטרו יד דיליה, דאומי לאבימלך. וע״ד לנטרא ההוא יד רמה ע ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים.

כג) ת ומנו שבע שבועין מתתא לעילא לסלקא לאתריה, ולקבלא חירות מאימא עילאה. וכד אשתלימו, נחתא אורייתא, ופתיחו דילה באברהם, אנכי לקבליה. לא יהיה, לקבליה דיצחק.

מאמר עשרת הדברות כנגד ע״ס

כד) א ות״ח, כד יהיב קב״ה אורייתא לישראל, רשים לה ברזא דשמא

מסורת הזהר

נ) (בראשית לו) ויחי רצ. ס) (שמות יד) שמות שכג נשא צז ת״ז בהקדמה ד׳ ט. תס״ט ד׳ קא: ז״ח ד׳ עא ט״ג. ע) (שם יג) לך קלט.

חלופי גרסאות

ת נ״א ומ״ט (קראקא). א נ״א ל״ג מכאן עד והא יצחק באמצע את כ״ה (קראקא).

מאמר הסולם

בכור שורו הדר לו

הדר. הוא שכתוב, וימלוך תחתיו הדר. יהעמידוהו באדרא רבא קדישא (אות שט״ז). וקרני ראם קרניו. אלו אברהם ויצחק. בהם עמים ינגח יחדיו. שואל, מהו יחדיו. ומשיב, אלא כשכל האבות הם ביחד, אין מי שיקום לפניהם. ובעת ההיא ישראל ירומו ראש. ז״ש כי תשא את ראש בני ישראל וגו׳.

כא) ות״ח כד נפקו וכו׳: ובוא וראה כשיצאו ישראל ממצרים, בעזרת האבות יצאו, והרי״ו ראש. ז״ש ובני ישראל יוצאים ביד רמה. מי היא יד רמה. זו היא אברהם, שהוא יד ימין דז״א, שהוא חסד, ונקרא רמה, משום שצריך להרימה על יד השמאל, שהוא גבורה. דהיינו שצריכים להשליט החסד על הדין.

כב) ומה אברהם עבד וכו׳: ומה אברהם, עשה לו הקב״ה נקמות בלילה. כמ״ש ויחלק עליהם לילה. אף ישראל יצאו ביד רמה, שהוא אברהם כנ״ל, ועזרתו אחזו. ושמרו היד שלו, דהיינו השבועה שנשבע לאלימלך, וע״כ כדי לשמור היד הרמה ההיא, דהיינו השבועה, ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים.

כג) ומנו שבע שבועין וכו׳: וספרו שבעה שבועות, שה״ס חג״ת נהי״מ, ממטה למעלה, דהיינו ממלכות עד חסד, כדי לעלות למקומו של אברהם, שהוא חסד. ולקבל חירות מאמא עלאה, שהיא בינה שהיא אחר חסד. כי אחר שהשלימו החסד עלו לבינה בשבועות. וכשנשלמו, ירדה התורה. והפתיחה שלה היא באברהם, שהוא חסד. כי אנכי הוא כנגד אברהם. לא יהיה, הוא כנגד יצחק.

מאמר עשרת הדברות כנגד ע״ס

כד) ות״ח כד יהיב וכו׳: ובוא וראה, כשנתן הקב״ה התורה לישראל, רשם אותה בסוד השם הקדוש, ואמר, אנכי ה׳ אלקיך, בסוד החסד, שאברהם אחוז בה, וכנגדו הן

קדישא, ואמר פ) אנכי ה' אלהיך, ברזא דחסד דאברהם אחיד בה, ולקבליה מ"ע. ורזא דא, תפקידתא קמייתא דפקיד קב"ה לאברהם, מצות עשה הוה. דכתיב, צ) לך לך מארצך. ובג"כ מ"ע רמ"ח, כחושבן אברהם.

כה) ק) לא יהיה לך אלהים אחרים. ברזא דגבורה, דאחיד בה יצחק. דכל אינון אלהים אחרים, ואינון סרכין ממנן, מסטריה ינקין. וכן עשו, וכל אינון ממנן דיליה. דהא יצחק במצות ל"ת אחיד, ותפקידתא קמייתא דיליה, מצות לא תעשה הוה, דכתיב, ר) אל תרד מצרימה. ומל"ת מסטרא דדינא אתי, דהא מעניש ליה לב"נ כד עבר עלה.

כו) ובג"כ, חושבן מצות לא תעשה, ברזא דדרגא דיליה, ברזא דשס"ה לקביל יומין דשמשא, דנהיר מסטרא דגבורה. הה"ד, ש) כצאת השמש בגבורתו.

כז) לא תשא, ברזא דת"ת, דאקרי אמת, דאחיד בה יעקב שלימא, ויניק תרי חולקין, מ"ע ומל"ת. דכתיב, ת) ויעקב איש תם יושב אוהלים. ועל דאיהו אשלים לכל סטרין, לרחמי ולדינא, למ"ע ולמצות ל"ת, איקרי שלים. ולקבליה לא תשא, בגין דשבועתא לשלמא אתי. וע"ד איהו ברזא דעשה ולא תעשה. דכמא דאיהי ל"ת כד איהי לשקרא, דכתיב א) לא תשא. הכי ב איהי מ"ע, כד איהי באמת, דכתיב ב) ונשבעת חי ה' באמת. וכתיב ג) ובשמו תשבע.

מסורת הזהר

פ) (שם כ) לך רמט ת"ז תל"ט ד' עט. תס"ג ד' צד: ז"ח ויצא אות ד מא ט"ד. צ) (בראשית יב) לך יג.

ק) (שמות כ) ויחי תרי ז"ח ויצא אות ה ד' עח ט"ג טד. ר) (בראשית כו) בהשמטות ח"ב ד' רעו. תק"ח ד' קיט ט"ג. ש) (שופטים ה) ז"ח בראשית אות רצג שעג. ת) (בראשית כה) תולדות עח לעיל פרשת יתרו אות קכה. א) (שמות כ) יתרו תלו ז"ח ויצא אות ו ד' ע"ו ט"ב. ב) (ירמיה ד) בהשמטות ח"ב ד' רעו. ד"י. ג) (דברים ו) יתרו תקכג.

חלופי גרסאות

ב נ"א ל"ב איהי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

רמ"ח מצוות עשה. וז"ס, שמצוה ראשונה שצוה הקב"ה לאברהם, מצות עשה היתה, שכתוב, לך לך מארצך וגו'. ומשום זה מספר מצוות עשה הן רמ"ח, שהן כחשבון אברהם.

כה) **לא יהיה לך** וגו': לא יהיה לך אלהים אחרים, הוא בסוד הגבורה, שיצחק אחוז בה, כי כל אלהים אחרים אלו, והשרים הממונים האלו, שעל האומות, יונק מן הצד שלו, שהוא צד שמאל. וכן עשו וכל הממונים שלו. כי יצחק אחוז במצוות לא תעשה, ומציה ראשונה שלו, מצות לא תעשה היתה, שכתוב, אל תרד מצרימה. ומצות לא תעשה באה מצד הדין. כי מעניש את האדם העובר עליה.

כו) **ובג"כ חושבן מצות** וכו': ומשום זה, חשבון מצוות לא תעשה, בסוד המדרגה שלמ"ה הוא בסוד מספר שס"ה. כנגד שס"ה ימות החמה, המאירה מצד הגבורה. ז"ש, כצאת השמש בגבורתו.

כז) **לא תשא ברזא** וכו': לא תשא. הוא בסוד ת"ת, שנקרא אמת, שאחוז בה יעקב השלם. והוא יונק ב' חלקים, חסד ודין, דהיינו מצוות עשה ומצוות לא תעשה, שכתוב, ויעקב איש תם יושב אוהלים, דהיינו ב' אוהלים, של דין ושל חסד. ועל שהוא משלים לכל הצדדים, לחסד ולדין, למצוות עשה ולמצוות לא תעשה, הוא נקרא תם. וכנגדו הוא, **לא תשא**, משום שהשבועה באה לעשות שלום, כי יעקב הוא קו האמצעי העושה שלום בין ב' הקוין ימין ושמאל (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח). וע"כ **הוא בסוד עשה ולא תעשה**, כי כמו שלא תשא הוא לא תעשה כשהוא לשקר, שכתוב **לא תשא**, כך היא מצות עשה, כשהיא באמת

(המשך דף מ"ד ט"ב)

כח) ד) זכור את יום השבת, ברזא דברית, דאיהו יסוד, דאחיד ביה יוסף. וע"ד אקרי שבת. דהא יוסף כל אקרי, ושבת נמי איקרי כל. בגין דכל עיגונא ותפנוקא נפיק מניה, לקיימא לעלמין כלהו. ועל דא שבת כלילא מעשה ולא תעשה. בגין דיוסף נמי בוכרא, דנטיל תרין חולקין.

כט) ת"ח, כתיב בדברות במשנה תורה, ה) וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלהיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה' אלהיך לעשות את יום השבת. הכא אוליף לן אורייתא רזא עילאה, דהא ההוא צדיקא דאזדבן לעבדא במצרים, ואחילו ליה. לקבליה איהו זכור את יום השבת. ובג"כ אמר לון קב"ה לישראל, ג) בבעו מגכון הוו דכירין ההוא צדיקא דאזדבן על ידיכו, והוה לעבדא במצרים, ובההוא חובא אתגזר עלייכו לאשתעבדא במצרים, ולכפרא ההוא חובה דזבינתון ליה. נטרו יומא דשבתא, וישתביק לכון, דהא יומא דשבתא לקבליה איהו.

ל) כדאוקימנא ברזא דמהימנותא. יומא קדמאה, לקבליה דאברהם. הה"ד, ו) חסד אל כל היום. יומא תניינא, לקבליה דיצחק. ובג"כ ביה יתיב קב"ה למידן עלמא. יומא תליתאה לקבליה דיעקב, דאיהו קו האמצעי, ובג"כ כתיב ביה בעובדא דבראשית, *) ז) יקוו המים.

מסורת הזהר

ד) (שמות כ) הקסה"ז לד. ה) (דברים ה) בא קכא. ו) (תהלים נב) חיי שרה רלב. ז) בראשית א) ב"א סו ריח לעיל יתרו אות פד

חלופי גרסא"ת

ג נוסח אחר ברעי (קראקא).

הסולם

מאמר באמת. שכתוב, ונשבעת חי ה' באמת. וכתוב ובשמו תשבע.

עשרת הדברות כנגד ע"ס

כח) **זכור את יום** וגו': זכור את יום השבת לקדשו, הוא בסוד ברית, שהוא יסוד, שיוסף אחוז בו. וע"כ נקרא שבת, כי יוסף נקרא **כל**, וגם שבת נקרא **כל**, משום שכל עונג ומעדן יוצא ממנו לקיים כל העולמות. וע"כ שבת כלול מעשה ולא תעשה, דהיינו זכור, ולא תעשה בו כל מלאכה. משום שגם יוסף הוא **בכור** כמו יעקב שה"ס ז"א הנקרא בכור, שלוקח ב' חלקים, חסד ודין. כלומר כמו שיעקב שהוא ת"ת הוא קו אמצעי הכולל ימין ושמאל שהם חסד וגבורה, כך יוסף, שהוא יסוד, כולל ימין ושמאל, שהם נצח והוד.

כט) **ת"ח כתיב בדברות** וכו': בוא וראה כתוב בדברות שבמשנה תורה, וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרוע נטויה על כן צוך ה' אלקיך לעשות את יום השבת. כאן מלמדת אותנו התורה, סוד עליון, כי את צדיק שנמכר לעבד למצרים, וחללוהו, כנגדו הוא, זכור את יום השבת, ומשום זה אמר הקב"ה לישראל, בבקשה מכם, היו זוכרים אותו צדיק שנמכר על ידכם, והיה לעבד במצרים, שבאותו חטא נגזר עליכם להשתעבד במצרים, ולכפר אותו חטא שמכרתם אותו, שמרו את יום השבת, ויתכפר לכם, כי יום השבת הוא כנגדו

ל) **כדאוקימנא ברזא דמהימנותא** וכו': כמו שהעמדנו בסוד האמונה. יום ראשון, משעת ימי בראשית, הוא כנגד אברהם. שהוא חסד. ז"ש חסד אל כל היום. יום שני, הוא כנגד יצחק, שהוא גבורה, ומשום זה יושב בו הקב"ה לדון העולם. יום שלישי, הוא כנגד יעקב שהוא קו האמצעי. ומשום זה כתוב בי במעשה בראשית, יקוו המים אל מקום אחד. כי קו האמצעי מיחד את קו הימין ואת קו השמאל ועושה אותם אחד.

לא) יומא רביעאה, לקבליה דדוד. דכתיב ביה, ח) יהי מאורות. מארת חסר, דהא כנסת ישראל לית לה נהורא מדילה, אלא מה דאיתייהב לה על ידא דצדיקא. הכי נמי דוד, דכתיב ביה ט) עני ואביון אני, ולית ליה חיים, אלא מה דאתיהיב ליה מיומי דאדם קדמאה, ע׳ שנין.

לב) יומא חמישאה, לקבליה דמשה. יומא שתיתאה, לקבליה דאהרן. ואינון ששת ימי בראשית לתתא, לקביל ששת ימי בראשית דלעילא. ומאן אינון ששת ימי בראשית לעילא. אינון דרמיזו בקרא, י) לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וגו׳ לך ה׳ הממלכה. ואינון חולקהון דצדיקיא ברזא דא, הגדולה: דא אברהם. הגבורה: יצחק. התפארת: יעקב. הנצח: חולקא דמשה. ההוד: חולקא דאהרן. כי כל: לקביל חולקא דיוסף. הממלכה: חולקא דדוד. ויוסף שבת אקרי לתתא, לקביל צדיק חי העולמים, ואקרי שבת לעילא. ובג״כ כתיב, כ) על כן צוך ה׳ אלהיך לעשות את יום השבת.

לג) ת״ח, כד בעו ישראל למכבש לארעא דכנען, אקיפו לה שיתא יומין, זמנא חדא בכל יומא, לקביל אינון שית זכאי קשוט דעליהון מתקיים עלמא. וביומא שביעאה שבע זמנין, לקביל יומא דשבתא, דאיהו לקביל צדיק, דאיהו זן לכולהו, ומקיים להון, דכתיב ל) חצבה עמודיה שבעה. וכתיב מ) וצדיק

מסורת הזהר

ח) (שם) ב״א צח ז״ח בראשית אות קנח. ט) (תהלים פו) ויצא ריט תק״ח ד׳ קח ט״ב. י) (דה״א כט) ב״א שלט להלן אות מ. כ) (דברים ה) לעיל אות כט. ל) (משלי ט) לך קכו, ז״ח בראשית אות רמ. מ) (שם י) ב״א שסב.

הסולם

מאמר

לא) **יומא רביעאה לקבליה** וכו׳: יום רביעי, הוא כנגד דוד, שהוא מלכות. שכתוב בו, יהי מארת, מארת כתוב חסר ו׳, משום שכנסת ישראל, שהיא המלכות, אין לה אור משלה, אלא מה שניתן לה על ידי הצדיק, שהוא יסוד. כך דוד, שכתוב בו עני ואביון אני. ואין לו חיים אלא מה שניתנו לו מימיו של האדם הראשון, ע׳ שנים.

לב) **יומא חמישאה לקבליה** וכו׳: יום חמישי, הוא כנגד משה, שהוא נצח. יום הששי הוא כנגד אהרן, שהוא הוד. ואלו ששת ימי בראשית שלמטה, הם כנגד ששת ימי בראשית שלמעלה. ומי הם ששת ימי בראשית שלמעלה. היינו אלו הרמוזים בכתוב, לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ, לך ה׳ הממלכה. והם חלקם של הצדיקים בסוד כזה, הגדולה, שהיא חסד, היא אברהם. הגבורה, היא יצחק. התפארת, היא יעקב. הנצח, הוא חלקו של משה. ההוד, הוא חלקו של אהרן. כי כל, הוא כנגד חלקו של יוסף, שהוא יסוד הנקרא כל. הממלכה, היא חלקו של דוד. ויוסף נקרא שבת למטה, דהיינו יום השבת, כנגד צדיק חי העולמים, ונקרא שבת למעלה שהוא יסוד, הנקרא כל. ומשום זה כתוב על כן צוך ה׳ אלקיך לעשות את יום השבת, לכפר על עון מכירת יוסף (כנ״ל אות כ״ט).

עשרת הדברות כנגד ע״ס

לג) **ת״ח כד בעו** וכו׳: בוא וראה, כשרצו ישראל לכבוש את ארץ כנען הקיפו אותה, את ירחו, ששה ימים, פעם אחת בכל יום, כנגד אלו ששה צדיקי אמת שעליהם מתקיים העולם, שהם אברהם יצחק יעקב משה אהרן דוד, וביום השביעי, שבע פעמים, כנגד יום השבת, שהיא כנגד צדיק. שהוא יסוד, שהוא זן את כולם, ומקיים אותם. שכתוב, חצבה עמודיה שבעה וכתוב, וצדיק יסוד עולם.

יסוד עולם. איהו יסודא ועיקרא דכל אינון זכאין, ואי לא זכותהון דצדיקיא, לא הוו יכלין למכבשה. הה"ד, נ) לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת כו', ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם כו'.

לד) ס) כבד את אביך, ברזא דנצח, דאחיד בה משה, ויניק לה, דהא משה ד הוה אוקיר ליה ה לקב"ה באורייתא. ת"ח, אי לאו אורייתא דאתייהבת על ידוי דמשה נביאה רבא, לא הוו ידעין בני נשא לקב"ה, ולא הוו ו מוקרין ליה, דהא על ידא דאורייתא אוליף ב"נ פולחנא דמאריה, ואוקיר ליה לקב"ה. ובג"כ כבד את אביך ואת אמך, לקביל דמשה איהו.

לה) ד"א, כבד את אביך, זו תורה שבכתב. ואת אמך, דא תורה שבעל פה. דכמא דאבא יהיב שפע לאימא, ה"נ יהיב שפע תורה שבכתב לתורה שבעל פה.

לו) ע) לא תרצח, לקביל דרגא דהוד, דאחיד בה אהרן. ובג"כ לא תרצח. בגין דכד קטלין ליה לב"נ, ההוא זיוא והוד עילאה דעליה, נטלין מניה. הה"ד, פ) והודי נהפך עלי למשחית. ובג"כ אזהיר לון קב"ה לבני נשא, דההוא שופרא עילאה דיהב לון, דלא יטלון ליה מנהון. צ) ואית נמי רזא דשלמא, ובג"כ קאים אהרן לכפרא, לנכסא נכסת קודשין. ועל פומיה כפר לעמך ישראל אשר פדית.

מסורת הזהר

נ) (דברים ס) בהשמטות ח"ב ד' רעו: ד"י. ס) (שמות כ) יתרו רצט ז"ח ויצא אות ח. ע) (שם) יתרו תקסה ז"ח ויצא אות ז. פ) (דניאל י) בהשמטות ח"ב ד' רעו: ד"י.

חלופי גרסאות

ד נ"א היה יקיר (קראקא). ה נ"א קב"ה (דפוסים ראשונים). ו נ"א מיקרין (דפוסים ראשונים). צ נ"א ואיהו (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר

הוא היסוד והעיקר של כל הצדיקים האלו, ואם לא זכותם של כל הצדיקים האלו, לא היו יכולים לכבש אותה. ז"ש, לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת וגו' ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבותיך לאברהם וכו'.

לד) **כבד את אביך** וגו': כבד את אביך, הוא בסוד הנצח, שמשה אחוז בו, ויונק אותו. כי משה היה מכבד את הקב"ה בתורה. בוא וראה, אם לא התורה שניתנה על ידי משה הנביא הגדול, לא היו יודעים בני אדם את הקב"ה, ולא היו מכבדים אותו. כי ע"י התורה לומד האדם עבודת אדונו, ומכבד את הקב"ה. ומשום זה, כבד את אביך ואת אמך הוא כנגד משה.

לה) **ד"א כבד את** וגו': פירוש אחר,

(ספרי דף מ"ד ט"ג)

עשרת הדברות כנגד ע"ס

כבד את אביך, זו תורה שבכתב, שהיא ז"א. ואת אמך, זו תורה שבעל פה, שהיא מלכות, כי כמו שהאב ניתן שפע לאם, כך נותנת התורה שבכתב שפע לתורה שבעל פה.

לו) **לא תרצח לקביל** וכו': לא תרצח, הוא כנגד מדרגת הוד שאהרן אחוז בה. ומשום זה, לא תרצח, כי כשהורגים אדם, לוקחים ממנו הזיו וההוד העליון שעליו. ז"ש, והודי נהפך עלי למשחית. ומשום זה הזהיר הקב"ה את בני האדם, שאותו היופי העליון שנתן להם, לא יקחו אותו מהם, דהיינו שלא ירצחו. ויש בזה ג"כ סוד השלום, שעל כן עומד אהרן לכפר על ישראל, ולזבוח זבח קדשים. ועל פיו, כפר לעמך ישראל אשר פדית. הנאמר אצל הרוג שאינו ידוע מי הרגו.

לז) צ) **לא תנאף, ברזא** ח **דמלכות. דאחיד בה מאן דאחיד. ואיהו רזא דחכמתא, דהא כנסת ישראל לא אתחברת אלא בההוא דחזי לה, דאיהו צדיק יסוד עולם.** ט **ד"א, הכי אוליפנא ברזא דמהימנותא. כבד, לקבל כנסת ישראל. לא תרצח, לקבל דרגא דנצח. לא תנאף, לקבל דרגא דהוד.**

לח) **ד"א, כבד לקביל יהי מאורות, דעובדא דבראשית. לא תרצח, לקבל** ק) **ישרצו המים שרץ נפש חיה. בג"כ נפש חיה לא תקטול. לא תנאף, לקביל** ר) **תוצא הארץ נפש חיה למינה. בג"כ, לא תנאף באיתתא דלאו מינך, דלאו איהי בת זוגך.**

לט) ש **לא תגנוב, לא תענה, לא תחמוד. דא הוא סיומא** *) **דעשר אמירן דאורייתא, לקבל עתיקא דעתיקין, ראשיתא דכלא לאחדא סופא ברישא, ולמהוי כלא חד. והאי דלא שארי בהו בקדמיתא. לאילפא רזא עילאה, עד אן אתר אתייהיב רשותא למשה** כ **לאסתכלא, ומאן אתר קביל אורייתא,** ל **דהוא מזעיר אנפין.**

מ) מ **ובג"כ אמר שבע אמירן, לקבל שבע דרגין עילאין, דרמיזין בקרא,** ש) **דלך ה' הגדולה וכו'. ועד ההוא אתר אסתכל משה, ההי"ד,** ת) **פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים, דא ברא קדישא, בפנים דא ברתא.**

מסורת הזהר

צ) (שמות כ) שמות יח יתרו תצב תקסה ויקרא קפו קדושים עט ת"ז תכ"ו ד' עב. תל"ז ד' עח: ז"ח ויצא ט תק"ח ד' קיז ט"ב. ק) (בראשית א) ב"א תה ת"ז ת"ע ד' קלה. לעיל יתרו אות סב. ר) (שם) ב"ב קס קעא ז"ח בראשית קמא תד תט תקנט תרסט תשלו ד' לד ט"ב תק"ח ד' קיב ט"ג לעיל יתרו אות פא.
ש) (דה"א כט) ב"א שלט לעיל אות לב. ת) (דברים ה) יתרו רצז ז"ח ד' מח ט"ב.

חלופי גרסאות

ח נ"א דצדיק (מונקאטש ווינציא בסוגריים). ט נ"א ל"ג מן ד"א עד ד"א (קראקא). י נ"א ל"ג לא תגנוב לא תענה לא תחמוד (קראקא). כ נ"א ל"ג לאסתכלא (קראקא). ל נ"א ל"ג דהוא (קראקא). מ נ"א ל"ג ובג"כ (קראקא).

הסולם

מאמר

לז) לא תנאף ברזא וכו': **לא תנאף**, הוא בסוד מלכות, שאוחז בה מי שאוחז, והוא סוד החכמה, כי כנסת ישראל אינה מתחברת אלא במי שראוי לה, שהוא צדיק יסוד עולם. פירוש אחר. כך למדנו בסוד האמונה. כבד, הוא כנגד כנסת ישראל, שהיא המלכות. לא תרצח, הוא כנגד מדרגת נצח. לא תנאף, הוא כנגד מדרגת הוד.

לח) **ד"א כבד לקביל** וכו': פירוש אחר. כבד, הוא כנגד יהי מארת שבמעשה בראשית. לא תרצח, הוא כנגד ישרצו המים שרץ נפש חיה. משום זה, נפש חיה לא תרצח. לא תנאף, הוא כנגד תוצא הארץ נפש חיה למינה. משום זה לא תנאף באשה שאינה בת זוגך.

(דפו"י דף מ"ד ט"ג *) ט"ד)

עשרת הדברות כנגד ע"ס

לט) **לא תגנוב לא תענה** וכו': **לא תגנוב, לא תענה, לא תחמוד**, זה הוא הסוף של עשרת הדברות של התורה, הם כנגד עתיקא דעתיקין, שהם ג"ר, כתר חכמה ובינה, שהם ראשית הכל ליחד הסוף בראש, ושיהיו הכל אחד. ומה שלא התחיל בהם בתחילת עשרת הדברות, הוא ללמד סוד עליון, עד איזה מקום ניתנה רשות למשה להסתכל, ומאיזה מקום קבל התורה, שהוא מז"א.

מ) **ובג"כ אמר שבע** וכו': ומשום זה אמר שבע דברות, שהן כנגד שבע מדרגות עליונות, חג"ת נהי"מ, הרמוזות בכתוב, לך ה' הגדולה וגו', ועד אותו מקום, דהיינו עד החסד, הסתכל משה, ז"ש **פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים**, הם הבן הקדוש, דהיינו ז"א הכולל

מא) פנים, דא ברית. בפנים, דא ארון. וכיון דאתחברו, דבר ה'. ומאי ניהו. שבע אמירן, באינון תלתא דרגין עילאין דעתיקא קדישא, אתאמרו לקבליהון תלתא אמירן ג בתראין. וסליקו מתתא לעילא.

מב) ואמר לא תגנוב, לקבל אימא עילאה, בינה, דינקא מחכמה. ומאן דאית ביה בינה, איקרי מבין דבר מתוך דבר. כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם, דאוליף ליה חכמתא, ואוליף ליה אורייתא. ואע"ג דאשתרי לגביה ס בינה לינקא מחכמתא. גניבא אית מסטרא אחרא דאסיר, ואמר לא תגנוב סתם.

מג) א לא תענה, לקביל דרגא עילאה דחכמתא. דהא ב"נ לא יכיל לאתבא פתגם, אלא בגין דרגא דרוחא עילאה דחכמתא דאית ביה. דכתיב, ב החכם יענה דעת רוח. ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני, אית ביה קיומא דעלמא, ואית ליה בה סיוע עילאה, למנדע למאריה, ואיהי ברזא דמהימנותא. אית ענייה מסטרא אחרא דאסיר, דכתיב ג לא תענה ברעך עד שקר.

מסורת הזהר

א) (שמות כ) וישלח לא ז"ח ויצא אות ו להלן ד' מה ט"ד. ב) (איוב טו) בהשמטות ח"ב ד' רעו: ד"ה. ג) (שמות כ) לעיל צ"א.

חלופי גרסאות

נ נ"א מוסיף עלאין בתראין דסליקו (קראקא). ס נ"א ל"ג בינה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר עשרת הדברות כנגד ע"ס

הכולל שש ספירות חג"ת נה"י. **בפנים, הם** הבת, שהיא מלכות.

מא) **פנים דא ברית** וכו': וכן **פנים** הם ברית, שהוא יסוד הכולל חג"ת נ"ה, **בפנים הם ארון**, שהוא מלכות. **וכיון שנתחברו** פנים בפנים, **אז דבר ה' עמכם. ומי הם.** היינו שנתחברו שבע דברות, שהם כנגד חג"ת נהי"מ, **באלו ג' מדרגות עליונות**, כח"ב, **של עתיקא קדישא**, ואז, **נאמרו כנגדם ג' דברות אחרונות**, **ועלו ממטה למעלה.**

מב) **ואמר לא תגנוב** וכו': **ואמר, לא תגנוב, כנגד אמא עלאה, שהיא בינה**, היונקת **מחכמה. ומי שיש בו בינה**, נקרא, **מבין דבר מתוך דבר**, כמי שגונב ולוקח מה שיש בלב החכם, שלימד אותו חכמה, ולימד אותו תורה. **ואע"פ שהותרה לו בינה, כדי לינק מחכמה, יש גנבה שהיא מסטרא אחרא**, דהיינו שלא על דרך הקדושה, **שהיא אסורה. ואמר לא תגנוב סתם.**

פירוש. שיש סודות התורה, אשר לבא לפומא לא גלייא, שהלב אינו מעלה אותם **לפה. אלא הזוכה לבינה, שמבין דבר מתוך דבר**, יוכל לקחת הסודות מלב החכם, אע"פ

(דפו"י דף מ"ד ט"ד)

שאינו אומר לו בפיו. וז"ש **ומאן דאית ביה בינה, אקרי מבין דבר מתוך דבר, כמאן דגניב ונסיב מה דאית בלבא דחכם** וכו' שזה נבחן כעין גניבה, שלוקח מן החכם **את** מה שמסתיר ואינו רוצה להשפיע לו. **ואע"ג דאשתרי לגביה** וכו'. כי הגם שזה מותר בדרכי הקדושה, **גניבא אית מסטרא אחרא**, אם היא אינה בדרכי הקדושה נחשבת **לגנבה דאסיר. ואמר, לא תגנוב סתם**, שסובב גם על סודות החכמה.

מג) **לא תענה לקביל** וכו': **לא תענה.** הוא כנגד המדרגה העליונה של החכמה. הנקראת עדות. **כי אדם** אינו יכול להשיב **דבר**, אם שואלים אותו, **אלא בשביל שיש בו** מדרגה של **הרוח העליון של החכמה. שכתוב** החכם **יענה דעת רוח.** שה"ס גילוי רוח החכמה שבו, ודעת היא מלשון עדות. **ואע"פ שענייה** זו, שאומר **יענה** דעת, **שהוא עני, יש בה קיום** העולם, **ויש בה עזרה עליונה לדעת את אדונו**, והיא בסוד האמונה. **יש ענייה מסטרא אחרא** שאסור. שכתוב, **לא תענה ברעך עד שקר.**

פירוש. המשכת החכמה מותרת רק בסוד המלכות, הנקראת **עני. ובסוד הדעת שהיא**

הקו

מד) ד) לא תחמוד, לקבל דרגא סתימאה עילאה, דכל ע מחשבתן ביה תליין, ולית בעלמא דינדע ההוא דרגא, בגין דאיהו סתימאה דסתימין. וכד סליק במחשבה עילאה, פ למיברא, עלמא עילאה ועלמא תתאה, כולא הוו ברגעא חדא. ההי"ד ה) יעמדו יחדו. צ וההוא מחשבה סתימא.

מה) וב"נ לתתא, אית ליה מחשבה סתימאה, דלית דידע בה, בר קב"ה בלחודוי. ויהבה ליה לב"נ, למחשב מלין דאורייתא, מלין דמצוה. בגין דההיא מחשבה עילאה, נגדא מבועין דילה, לאתרא דחכמתא, ולא אתפרש כלל. ומההיא חכמתא עילאה נפקא תורה. ונגיד שקיותא עד ההוא אתר דחכמה תתאה, דאיקרי מצוה.

מו) וע"ד מאן דחשיב למעבד מצוה, כאלו עשאה. בגין דגרים למיתי סיפוקא דברכאן, ק מההוא מחשבה עילאה, לאתר דאקרי מצוה. וכאלו עשאה. כד"א ועשיתם אותם. מחשבה ר ודאי רישא דכולא. ואע"ג דבסטרא

מסורת הזהר

ד) (שם) שמות יח יתרו תקסח ויקרא קפט אחרי מות שצד ז"ח ויצא אות י ד' מד ט"ב. ה) (ישעיה מח) ב"א שיב.

חלופי גרסאית

ע נ"א מחשבן (דפוסים ראשונים). פ נ"א לברא (דפוסים ראשונים). צ נ"א מיסיף מחשבה עלאה וההוא (מונקאטש במרובעים). ק ה"ב דפוס מונקאטש במרובעים נ"א להאי מצוה מההוא מחשבה (דפוסים ראשונים). ר הכי גריס דפוס מונקאטש במרובעים נוסח אחר לא גרסינן ודאי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

הקו האמצעי. אבל בדרך אחר אסורה. וע"ז נאמר לא תענה ברעך עד שקר. וז"ש, **ואע"ג דהאי ענייה דאיהו עני**, שעליה אמר החכם **יענה דעת רוח. אית ביה קיומא דעלמא** וכו', שממנה כל המוחין שבעולמות. **אית ענייה מסטרא אחרא דאכיר**, דהיינו ההמשכה מקו שמאל בלבד, שלא ע"י קו האמצעי, שאסור. שע"ז כתוב, **לא תענה ברעך עד שקר.**

מד) **לא תחמוד לקבל** וכו': לא תחמוד, הוא כנגד מדרגה סתומה עליונה, שכל המחשבות תלויות בו ואין בעולם מי שידע המדרגה ההיא, משום שהיא סתומת הסתומות. דהיינו כתר. שעליה אמרו, כשעלה במחשבה עליונה, לברוא העולם, העולם העליון והעולם התחתון הכל היה ברגע אחד. ז"ש, יעמדו יחדיו. והמחשבה ההיא היא סתומה.

מה) **וב"נ לתתא אית** וכו': **והאדם** למטה, יש לו מחשבה סתומה, שאין מי שידע בה רק הקב"ה לבדו. ונתנה **לאדם** שיחשוב בה דברי תורה ודברי מצוה. משום שמחשבה העליונה ההיא נמשכים המבועים שלה, למקום החכמה, ואינה מתגלית כלל. ומחכמה עליונה ההיא יוצאת התורה, שהיא ז"א. ונמשך שיקוי

(דפו"י דף מ"ד ט"ד)

עשרת הדברות כנגד ע"ס

העליון עד מקום ההוא שנקרא **חכמה תתתונה** שנקראת מציה. שהיא מלכות.

מו) **וע"ד מאן דחשיב** וכו': וע"כ, מי שחושב לעשות מצוה הוא כאלו עשה אותה. משום שבמחשבתו, גרם שיבוא שפע רב של ברכות ממחשבה ההוא העליונה אל המקום שנקרא מצוה שהוא המלכות, וע"כ כאלו עשה אותה, את המלכות. כש"א ועשיתם אותם. מחשבה הוא ודאי ראש הכל. ואע"פ שמצד מחשבה העליונה ניתנה לו רשות לחשוב, דברים של מצוה מותר, דברים שאינם מצוה אסור. שכתוב לא תחמוד.

פירוש. מחשבה סתימאה דסתימין הוא כתר, שמשם נמשך אור החכמה. אבל חכמה זו אינה מתגלית במקומה, אלא אחר שנתפשטה למלכות ובמקום המלכות היא מתגלה ולא במקום אחר (כמ"ש בזהר ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כמה). וז"ש, **בגין דההיא מחשבה עלאה**, שהוא כתר, **נגדא מבועין דילה לאתרא דחכמתא**, שנמשכת ממנה החכמה למקום החכמה, **ולא אתפרש כלל**, שאין החכמה מתגלה כלל במקום החכמה, אלא **ומההיא חכמתא עלאה נפקא תורה**, שהוא

דמחשבה עילאה אתייהב ליה רשותא למחשב. מלין דמצוה ש מותר, מלין דלאו מצוה, אסירן, דכתיב לא תחמוד.

מז) ות״ח, מ״ט כלהו אמיראן, לקבל כל ת כתרא, מ״ע באתרא דחזי ליה, מל״ת באתרא דחזי ליה. ואינון תלתא בתראי, אינון לא תעשה, מכלל דעשה, כדאוקימנא בכולא, אע״ג דהאי שרי, האי אסור. דבגין דאינון לקבל עתיקא דעתיקין, דחסד ורחמים גדולים ביה שריין, ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגיני כך דייק מנייהו, דלא יתפני בר נש לסטרא אחרא, ורשים להו במצות לא תעשה.

מח) ואזהיר לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה, דאיהו כללא בתראה דאורייתא, ומאן דעבר על האי, כאלו עבר על כל אורייתא. בגין דאיהו לעילא, ראשיתא דכלא, כללא דכלא. ואי ב״נ עבר על האי, ואסטי מחשבתיה מן אורחין דאורייתא, כדין אתדבק בס״א, בסטרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך עד שקר. כדאשכחנא באחאב, דחמיד כרמא *) דנבות היזרעאלי, וכדין אסהידו עליה שקרא, ומהאי אתי ב״נ למעבר ר על כלהו אמירן.

חלופי גרסאות

ש ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג מותר (דפוסים ראשונים). ת נ״א מוסיף כתרא וכתרא (דפוסים ראשונים). נ נ״א ל״ג על (קראקא).

הסולם

מאמר עשרת הדברות כנגד ע״ס

ז״א, הנאצל מחכמה ובינה, והוא מקבל החכמה ממקום החכמה, וגם בו אינה מתגלה, אלא **ונגיד שקיותא**, ששפע החכמה נמשכת, **עד ההוא אתר דחכמה תתאה, דאקרי מצוה** שהוא המלכות שנקראת חכמה תתאה, ונקראת מצוה, ובמקום המלכות החכמה מתגלה. וז״ש, **ובר נש לתתא אית ליה מחשבה** וכו׳ **ואע״ג דבסטרא דמחשבה עלאה אתיהיב להו רשו למחשב**, כלומר, אע״פ שמותר לו לאדם להמשיך החכמה ממחשבה עלאה, **מלין דמצוה מותר**, מותר לו להמשיך משם רק דברי מצוה, דהיינו לצרכי המלכות הנקראת מצוה, **מלין דלאו מצוה**, אבל מה שאינו דרך המלכות שנקראת מצוה, אסור להמשיך ממחשבה עליונה, וע״ז **כתוב לא תחמוד**.

ואלו ג׳ הדברות האחרונות, שהן כנגד ג׳ ספירות ראשונות, הן לא תעשה, מכלל עשה, כמו שהעמדנו בכולן, שזה מותר וזה אסור. שמצד הסטרא אחרא אסור, ובדרכי הקדושה מותר. הרי שיש בכל אחת עשה ול״ת. ומשיב, משום שהם כנגד עתיקא דעתיקין, דהיינו ג״ר, שחסד ורחמים גדולים שורים בו, ואינו ראוי אלא למצות עשה. ומשום זה מדייק מהם, דהיינו ממצות עשה, שמצוה לקיימם בדרך הקדושה מדייק, שלא יפנה האדם בהם לסטרא אחרא, ורשם אותם ע״כ במצות לא תעשה.

מז) **ות״ח מ״ט כלהו** וכו׳: ובוא וראה מהו הטעם שכל הדברות, שהן כנגד ז״ס תחתונות חג״ת נהי״מ, יש כנגד כל ספירה, **מצות עשה** במקום הראוי לו, **ומצות לא תעשה במקום הראוי לו**. כלומר או מ״ע או מל״ת,

(דפו״י דף מ״ד ט״ד *) דף מ״ה ט״א)

מח) **ואזהיר לון לבני נשא** וכו׳: והזהיר לבני אדם, בלאו, על דברה ההיא האחרונה, שהיא כלל האחרון שבתורה, דהיינו לא תחמוד, **ומי שעובר על זה הוא כאלו עבר על כל התורה**. משום שלמעלה היא ראשית הכל, כלל הכל. שהחלכות קשורה בכתר. ואם האדם עובר על זה, ומסיר מחשבתו מדרכי התורה, אז מתדבק בסטרא אחרא, בצד השקר, ואז בא לידי, **לא תענה ברעך עד שקר**.

כמו

מט) אבל כד איהו אזיל באורחין דאורייתא, וחשיב בפקודוי, כדין אתפשטא ההיא מחשבה בכלהו דרגין, מסטרא דאמת, סטרא דמהימנותא עילאה.

נ) ות״ח, דהא נעיצין ב כלהו אמירן, סופא ברישא, ורישא בסופא. רישא למנדע לקב״ה במחשבתיה. סופא דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטרא אחרא. וכד ב״נ מתדבק בהאי, כדין כלהו עלמין מתמלאן ברכאן עילאין, דנגדין מן עתיקא סתימא דכלא. ג

מאמר שלש רגלים וראש השנה

נא) וכד נחתו, כלהו אתקשרו ביום השלישי, ודא יעקב. בג״כ ד שביעאה לקבליה, דכלהו שבעה אתקשרן ביה. ה וכדין דאתי ארץ, בנהירו עם בנהא, דכלהו שבעה אתקשרן לאנהרא, וכדין ארבעה כוסות, ארבעה גאולות.

נב) קידוש על היין, לקבליה דדוד. הגדה, לקבליה דיעקב. ברכת המזון, לקבליה דיצחק. הלל הגדול, לקבליה דאברהם.

חלופי גרסאות

ב נ״א ל״ג כלהו (קראקא). ג בדפו״י כתוב ע״כ. ד נ״א שבועה (קראקא). ה נ״א וכיון דהאי (מינציא נ״א בסוגריים).

הסולם

מאמר עשרת הדברות כנגד ע״ס

כמו שמצאנו באחאב, שחמד הכרם של נבות היזרעאלי, ואז העידו עליו שקר. ומזה בא האדם לעבור על כל הדברות.

מט) **אבל כד איהו** וכו׳: אבל כשהולך בדרכי התורה, וחושב במצותיו, אז מתפשטת המחשבה ההיא בכל המדרגות מצד האמת, שהוא קו האמצעי, הנקרא אמת. צד האמונה העליונה, שהיא המלכות.

נ) **ות״ח דהא נעיצין** וכו׳: ובוא וראה, כי כל הדברות, שה״ס הספירות, מעוכות, סופן בתחילתן ותחילתן בסופן, כי כל ספירה כלולה מע״ס, ומלכות דספירה עליונה היא כתר לספירה תחתונה. ונמצא שסוף כל ספירה מעוכה בתחילת כל ספירה, כי סוף כל ספירה היא מלכות, וכן תחילת כל ספירה היא מלכות, דעליון. וכן תחילתן בסופן, כי תחילת כל ספירה היא כתר, וסוף כל ספירה היא כתר לתחתון. והוא כדי לדעת את הקב״ה במחשבתו, בסוף, כלומר, שימשיך החכמה ממחשבתו שה״ס כתר עד הסוף, שהיא מלכות. ולא להטות מחשבתו ורצונו לסטרא אחרא, דהיינו לחזץ

(דפו״י דף מ״ה ט״א)

ממלכות (כנ״ל אות מ״ו). וכשהאדם מתדבק בזה, להמשיך אל המלכות, אז מתמלאים כל העולמות ברכות עליונות הנמשכות מעתיקא הסתום מכל. נעיצין, פירושו תקועות ומעוכות, כי על החנית מעוכה, מתרגם נעיצה (ש״א כ״ו).

מאמר שלש רגלים וראש השנה

נא) **וכד נחתו כלהו** וכו׳: (חסר תחילת הענין) וכשיורדות, מתקשרות כולן, כל זה״ס חג״ת נהי״מ, ביום השלישי, שזה יעקב שהוא ת״ת הכולל כולן. משום זה, השביעית, שהיא מלכות, היא כנגדו, כי כל שבע הספירות מתקשרות גם במלכות, שהיא מקבלת את כולן. ואז הארץ הזו, שהיא מלכות, באה באור עם בניה, דהיינו שכל שבע הספירות קשורות בה להאיר, ואז ה״ס ארבע כוסות, ארבע גאולות, שה״ס חג״ת עם מלכות. וחג״ת כוללים נה״י, הרי ז׳ ספירות.

נב) **קידוש על היין** וכו׳: קידוש על היין הוא כנגד דוד, שהוא מלכות. אמירת

הגדה

נג) מתתא לעילא סליק כגוונא דא, מצה, לקבליה [ו] דדוד. [ז] שבועות, לקבליה דיעקב. ראש השנה, לקבליה דיצחק. סוכות, לקבליה דאברהם. ואע"ג דאוקימנא לקבליה דאהרן, כלא חד. וכיון דמטו לאתרא שלימא דיעקב, אמרו הלל הגדול.

נד) דבר אחר [ח] זה יתנו, כמה אית לון לבני נשא [ט] לאסתמרא באורחייהו, דכד ההוא זכאה אזדבן, כלהו עשר דרגין אסתימו נהורייהו, [י] דהא לא נגיד נהירו דעתיקא, אלא בגיניה לתועלתא על ארעא. ומאן דעבר ע"ד, עבר על כל פיקודייא. וקב"ה ברחימו סגיא, יהב שבת לנטרא לקבליה, דשקיל ככל פיקודייא.

נה) וע"ד עשר גרה, דאהדר לאתריה, איהו כופר נפש, ונהרין לאתרא דאיקרי נפש, מאתרא דישרא"ל. ושמים נהירין להאי ארץ, ויהבין לה כל תקונהא לאתחברא לעילא.

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

נו) ת"ח, כתיב [יא] השמים מספרים כבוד אל. מאן שמים. [יב] שמיא דקב"ה, מספרים לאתרא דאיקרי כבוד אל. מאן כבוד אל. ברתיה דאברהם,

מסורת הזהר

ו) (שמות ל) תרומה תקעט לעיל אות א. ז) (תהלים יט) הקסה"ז קכז משפטים רט תרומה קפד ת"ז בהקדמה ד' יב: ז"ח בראשית אות רצז תק"ח ד' צד ט"א להלן אות סד.

חלופי גרסאות

ו נ"א דיצחק (קראקא). ז ה"ג הסלם נ"א מוסיף סוכות לקבליה דאברהם שבועות (כל הדפוסים). ח נ"א לאתערא אורחייהו (קראקא). ט נ"א זהא (קראקא). י נ"א שמיה (קראקא).

הסולם

מאמר

הגדה, היא כנגד יעקב, שהוא ת"ת. ברכת המזון, היא כנגד יצחק, שהוא גבורה. הלל הגדול, היא כנגד אברהם, שהוא חסד.

נג) **מתתא לעילא סליק** וכו': ממטה למעלה עולה כעין זה. מצה היא כנגד דוד, שהיא מלכות. שבועות כנגד יעקב, שהוא ת"ת. ראש השנה כנגד יצחק, שהוא גבורה. סוכות כנגד אברהם, שהוא חסד. ואע"פ שהעמדנו שסוכות הוא כנגד אהרן, הכל אחד. כי הכוונה היא על היותו כהן, שהוא חסד. וכיון שהגיע למקום השלם של יעקב, אמרו ההלל הגדול. (חסר הסיום).

נד) **דבר אחר זה** וכו': פירוש אחר. זה יתנו. כמה יש לבני אדם להשמר מדרכיהם, כי כאשר נמכר אותו צדיק, יוסף, כל עשר המדרגות, דהיינו ע"ס, סתמו אורותיהן. כי אינו נמשך האור מעתיקא, שהוא כתר, אלא בשביל התועלת של הארץ. וכיון שחסרו, (דפו"י דף מ"ה ט"א)

שלש רגלים ור"ת

נסתם האור ולא נמשך למטה. ומי שעבר על זה, עבר על כל המצות. והקב"ה באהבה רבה, נתן לשמור את השבת כנגדו, דהיינו לכפר על מכירת יוסף, שהיא שקולה כנגד כל המצות.

נה) **וע"ד עשר גרה** וכו': וע"כ עשר גרה, שה"ס עשר ספירות, שהחזיר למקומם, דהיינו שיחזרו ויאירו, היא כפר נפש, שמאירים למקום שנקרא נפש, שהוא המלכות, ממקום של ישראל, שהוא ז"א, המאיר למלכות. ושמים, שהם ז"א, מאירים לארץ הזו, שהיא מלכות, וישראל נותנים לה כל התקונים להתחבר למעלה, עם ז"א.

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

נו) **ת"ח כתיב השמים** וגו': בוא וראה, כתוב, השמים מספרים כבוד אל. מי הוא

דאיקרי אל. אל, דא אברהם. מאי מספרים. כד"א, ח) אז ראה ויספרה. מאי ויספרה. כד"א, ט) מקום ספיר אבניה. ואינון שמיא, מתקנין לה בכל תיקונהא, להאי כבוד אל.

נז) וע"ד ישראל לתתא, מייתין לה נהירו בלחישו, ממבועא דלעילא, ואומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

נח) י ואתר דאיקרי שמים, אסהיד בהון. וע"ד עין ודלי"ת אינון רברבין, למהוי סהדין. שמים, דכתיב י) העדותי בכם היום את השמים, דא יעקב, אתרא דשמים. ומנ"ל דאיהי אסהידת. דכתיב ואת הארץ. וכתיב כ) כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן.

נט) וכד ישראל בשלימו ל כדחזי, סהדין שלימין סהדין בהו, קב"ה וכנסת ישראל, ובההוא זימנא נגיד טלא דלעילא, מאתרא דעתיקא. אימתי. כד אינון ביחודא. הה"ד, ך) שראשי נמלא טל. חשבון ט"ל: יהו"ה אח"ד. קב"ה וכנ"י. דבההוא שעתא אתחזון ישראל לטלא.

ס) וישראל דידעין בהון, אינון מיחדון לון תרי זמני ביומא. חד בסטרא דיממא, וחד בסטרא דלילי"א.

מסורת הזהר

ח) (איוב כח) הקסה"ז עב ז"ח ד' פח ט"ב צא ט"ב תק"ח ד' קכא ט"ג. ט) (שם) מקץ קלה. י) (דברים ל) בהשמטות ח"א ד' תז: רנט: ר"י קדושים קו שלח לך כו ז"ח ד' צ ט"ג. תק"ח ד' צח ט"ג. כ) (תהלים פט). ל) (שיר ה) וירא שמט אדרא רבא סז פנחס קעד ת"ז תי"ח ד' לא: תי"ט ד' לח. תכ"ה ד' ע. תס"ט ד' קה. להלן אות סא.

חלופי גרסאות

כ נ"א מאתר (דפוסים ראשונים). ל נ"א כד הוו (קראקא). נ"א כד הוי (ויניציא).

הסולם

מאמר

הוא שמים. היינו שמים שהוא הקב"ה, דהיינו ז"א, מספרים, היינו שמאירים, למקום שנקרא כבוד אל. מי הוא כבוד אל. היא בת אברהם, שהיא המלכות, אל, זהו אברהם, שהוא חסד, הנקרא אל. מהו מספרים. היינו כמו שאתה אומר, אז ראה ויספרה. מהו ויספרה. הוא כש"א, מקום ספיר אבניה, שהוא לשון הארה. השמים האלו, שהם ז"א, מתקנים אותה בכל התקונים, לכבוד האל הזה, שהוא המלכות.

נז) וע"ד ישראל לתתא וכו': וע"כ ישראל למטה, מביאים לה, אל המלכות, אור בחשאי ממבוע שלמעלה, מז"א, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

נח) ואתר דאקרי שמים וכו': והמקום שנקרא שמים, מעיד בהם, וע"כ עין ודלת, משמע ישראל, הן גדולות, להיות עדות. השמים, שכתוב, העידותי בכם היום את השמים, זהו יעקב, דהיינו ז"א, שהוא מקום

(דפו"י דף מ"ה ס"א)

ביאור המזמור השמים מספרים

השמים. ומאין לנו שהמלכות מעידה. הוא שכתוב, ואת הארץ. שהיא מלכות. וכתוב, כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן. והירח היא המלכות.

נט) וכד ישראל בשלימו וכו': וכשישראל הם בשלמות כראוי, עדות שלמה מעידים בהם, הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות. בזמן ההוא נמשך הטל שלמעלה, דהיינו השפע, ממקומו של עתיקא, שהוא הכתר, מתי זה. הוא כשז"א ומלכות הם ביחוד. ז"ש, שראשי נמלא טל. טל הוא בחשבון הויה אחד, דהיינו קב"ה וכנסת ישראל. כי בשעה ההיא ראוים ישראל לטל.

ס) וישראל דידעין בהון וכו': וישראל שיודעים בהם, הם מיחדים אותם, ז"א ומלכות, ב' פעמים ביום, דהיינו בקריאת שמע, אחת בצד היום שהוא ממשלת ז"א, ואחת בצד הלילה, שהוא ממשלת המלכות.

ומההוא

סא) ומההוא טלא, זמינין מיתייא מ לאחיא לעלמא דאתי. ההי"ד, מ) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. נ מישני, כד"א, נ) אני ישנה ולבי ער כו', אתרא דלבי. קול דודי, אתרא דאיקרי קול, ודא יעקב. שראשי נמלא טל, היינו ברכות שמים, ס דאתיין להאי אתרא דאיקרי שמים, כד איהו בייחודא עם נוקבא, ותיקום מעפרא.

סב) ויצחק כד בריך ליה ליעקב, *) אמר, ס) ויתן לך האלהים מטל השמים. בגין דחזא, דיעקב ירית ההוא אתרא. האלהים, ע דא אימא עילאה. דעטרא ליה בעיטרין עילאין, לאזדווגא במטרוניתא.

סג) וכד מטי האי טלא לזעירא, מסטרא דצפון אגליד. ומסטרא דדרום נגיד. עד דמטי לכסא הכבוד. וכד מטי לכסא הכבוד, אתרא דאיקרי

מסורת הזהר

מ) (דניאל יב) נח רי ז"ח ד' סא ט"ג תק"ח ד' צז ט"ב קה ט"א. נ) (שיר ה) לעיל אות נט. ס) (בראשית כז) הקסה"ז רנט בא קעא אדרא זוטא קיז.

חלופי גרסאות

מ נ"א לאחאה (קראקא) נ"א לאתאה (וינציא). נ נ"א ל"ג מן מישני עד ולבי (קראקא). ס ה"ג הסלם נ"א מוסיף דאתיין לעילא (דפ סים ראשונים) נ"א דאתיין מלעילא (מונקאטש). ע נ"א ל"ג דא (קראקא).

הסולם

מאמר

סא) **ומההוא טלא זמינין** וכו': ומהטל הזה עתידים המתים לעמוד לתחיה לעולם הבא. ז"ש, ורבים מישני אדמת עפר יקוצו. **מישני**, הוא כמו שאתה אומר, אני ישנה ולבי ער. ולבי ער, היינו המקום של לבי, שהוא המלכות. **קול דודי**, היינו המקום שנקרא קול, שזה יעקב. דהיינו ז"א. **שראשי נמלא טל**, היינו ברכות שמים, הבאות למקום הזה שנקרא שמים, שהוא ז"א, כשהוא ביחוד עם הנוקבא, שהיא המלכות, ותקום מעפר. דהיינו שתצא מן הגלות.

סב) **ויצחק כד בריך** וכו': **ויצחק כשברך את יעקב**, אמר, **ויתן לך האלקים מטל השמים**. הייני משום שראה שיעקב יורש המקום ההוא שנקרא שמים. כי יעקב נעשה מרכבה לז"א הנקרא שמים. **האלקים**, זהו אמא עלאה, שהוא בינה, שהעטירה אותו בעטרות עליונות שיזדווג עם המלכה.

סג) **וכד מטי האי** וכו': וכשמגיע הטל הזה לז"א, מצד צפון הוא נקפא, ומצד דרום הוא נמשך, עד שמגיע לכסא הכבוד. וכשמגיע לכסא הכבוד, שהוא המקום שנקרא ארץ, דהיינו מלכות, **אז צד הצפון האוחז בו נקפא ונעשה שלג**, ובו נברא העולם. ועל זה העירו הראשונים. עולם מאין נברא. משלג שמתחת כסא הכבוד.

(דפו"י דף מ"ה ט"א *) ט"ב)

ביאור המזמור השמים מספרים

פירוש. השפע, שממנו נמשך המזון והחיים, שה"ס אורות החכמה, הנה הימין שבהם נקראים טל. והשמאל שבהם נקראים מטר. ובעתיקא שה"ס הכתר, שממנו נמשך אור החכמה, הוא **כולו חסד**, ואפילו השמאל שבו הוא חוזר לחסד, וע"כ נקרא בו השפע ההוא בשם טל בלבד. אמנם כשהשפע הזה מגיע לז"א, כבר מתגלה בו צד צפון, שהוא בחינת שמאל ודין. כמ"ש בפלפה"ס, שעם יציאת הקו השמאלי דישסו"ת שהוא שורש ז"א, נעשית מחלוקת בין ימין ושמאל, **ואורות השמאל נקפאים** ונסתמים, עד שבא הקו האמצעי ומיחד השמאל עם הימין, שה"ס צד דרום, וכשהחכמה דשמאל מתלבשת בחסדים דימין, אז נמס הקפאון, והאורות מאירים בכל שלמותם. ע"ש.

וז"ש וכד מטי האי טלא לזעירא, כשנמשך הטל מעתיקא ומגיע לז"א, הוא נעשה לבחינת צפון ושמאל, שהאור נקפא בו, וז"ש, **מסטרא דצפון אגליד**, כי אינו יכול להאיר בלי חסדים דימין. ובבוא הקו האמצעי ומיחד הצפון שהוא השמאל עם הדרום שהוא ימין, והחכמה שבשמאל מתלבשת בחסדים שבדרום, אז נמס הקפאון, והאור חוזר ומאיר ונמשך למטה אל המלכות. וז"ש, **ומסטרא דדרום**, דהיינו כשהצפון מתיחד עם הדרום, **נגיד עד דמטי לכסא הכבוד** וכו' נמס הקפאון ונמשך

לכסא

ארץ, כדין סטרא דצפון דאחיד ביה, אגליד ויתעביד שלג, וביה אתברי עלמא. וע"ד איתערו קמאי, עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד.

סד) וע"ד בדינא לא קאים עלמא, עד דאתערו רחמי. פ ה"ד, ע השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. דא רקיע, דביה תליין כל נהורין וכוכבייא. ודא צדיק, צ דאנגיד לון להאי אתר ק דכבוד.

סה) פ יום ליום יביע אומר, מאן יום ליום. דא שמיא ורקיע. ולילה ללילה יחוה דעת, האי אתרא דאיקרי ר לילה אנגיד לגבריאל דאיקרי לילה. מאי דקביל מאתרא דאיקרי דעת. והוא הון יקר ונעים, דגניז ש דעתיה, בהאי אתרא דלילה. וגבריאל קביל מתמן, והוא דאקרי לילה, ואנגיד לתתאי רוח דעת ויראת ה'.

סו) צ אין אומר ואין דברים, בגין דכלא בלחישו. בכל הארץ יצא קום, דא קו האמצעי, דאנגיד להאי ארץ. הדר פריש מאן שמים, דא שמש. ק והוא כחתן יוצא מחפתו, דא ר עטרה שעטרה לו אמו.

מסורת הזהר

ע) (תהלים יט) לעיל אות נו. פ) (שם) הקסה"ז קמ. צ) (שם) הקסה"ז קמא. ק) (שם) הקסה"ז קמג ז"ח בראשית אות שמד ד' עו ט"ג תק"ח ד' קג ט"ג ר) (שיר ג) ב"א שה ז"ח בראשית אות תרנא.

חלופי גרסאות

פ נ"א ואמרו כההוא דכתיב (קראקא). צ נ"א דמנגד (קראקא) נ"א דמנגיד (ויניציא). ק נ"א ל"ג דכביד (קראקא). ר נ"א ליה (ויניציא). ש נ"א דעת (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

לכסא הכבוד, שהוא מלכות. וכשהחכמה נמשכת למלכות אז היא באה ג"כ אליה בתחילה בבחינת צפון ושמאל, כנ"ל בשמאל דז"א, ואז האור נקפא בה (כמ"ש בזהר בראשית א' דף ר"צ ד"ה כתיב. ודף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו ע"ש) וז"ש, **כדין סטרא דצפון דאחיד ביה אגליד ויתעביד שלג**, דהיינו כל עוד שאינה מתחברת עם הדרום. וז"ש, **עולם מהיכן אתברי, משלג שתחת כסא הכבוד**, שתחילת הבריאה נמשכת מהמצב הא' שבמלכות, שהאורות היו קיימים בה בסוד השלג. ואח"כ ע"י החיבור שלה עם הדרום, שה"ס החסדים, נשתכללה הבריאה ונגמרה, וז"ס **עולם חסד יבנה**. כמ"ש לפנינו.

סד) **וע"ד בדינא לא** וכו': **וע"כ**, כיון שתחילת העולם נמשכת משלג שתחת כסא הכבוד, שה"ס הדין שבשמאל, **אין העולם יכול לעמוד בדין, עד שנתעוררו הרחמים**, שה"ס הקו האמצעי המשפיע לה חסד ורחמים. בסוד מצב הב' (עי' בפלפה"ס אות פ"ח) **ז"ש השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. זהו הרקיע שבו תלויים כל האורות והכוכבים,**

ביאור המזמור השמים מספרים

וזהו צדיק, שהוא יסוד דז"א, המשפיע **אותם למקום זה הנקרא כבוד**, שהוא המלכות.

סה) **יום ליום יביע אומר**: שואל, **מי הוא יום ליום**. ומשיב, זהו שמים ורקיע. דהיינו ז"א שנקרא שמים, והיסוד שנקרא רקיע. ששניהם הם בחינת יום, וז"א יביע השפע אל היסוד. **וליל ללילה יחוה דעת**. פרושו, המקום הזה שנקרא לילה, שהוא מלכות, **ממשיך** השפע **לגבריאל** שנקרא ג"כ **לילה**, להיותו בחינת השמאל שבמרכבת המלכות. ומו, שמקבל, הוא מהמקום שנקרא דעת. שה"ס הארת החכמה המושפעת על ידי הדעת. **והוא הון יקר ונעים**, שדעת דז"א גנז במקום שנקרא **לילה**, שהוא המלכות, **וגבריאל** מקבל משם ממלכות, **שהוא** ג"כ **נקרא לילה**, וממשיך **לתחתונים רוח דעת ויראת ה'**.

סו) **אין אומר ואין דברים**: היינו **משום שהכל הוא בלחש**. דהיינו שהחכמה אינה נמשכת ממעלה למטה, שבחן, שאינה נשמעת לתחתונים. **בכל הארץ יצא קום**. זה הוא קו האמצעי הממשיך אותה ארץ, שהיא המלכות. **אח"כ** מפרש הכתוב, **מי הוא שמים, שזהו**

סז) **ישיש כגבור לרוץ אורח, לאנהרא לסיהרא** ת **מהו ישיש כגבור. בגין** א **דסטרא דגבורה איתער בההוא זמנא.** ש) **מקצה השמים מוצאו, דא רישא דכולא. ותקופתו על קצותם, בגין דהוא מקיף לכולא, מבריח מן הקצה אל הקצה.**

סח) **ואין נסתר מחמתו, היינו דכתיב** ח) **אם יסתר איש במסתרים. תורת ה' תמימה, כמד"א** א) **ויעקב איש תם. משיבת נפש, כמד"א,** ב) **נשבע ה' צבאות בנפשו. בגין דהוא אתקין לה על תיקונהא,** ב **ויתיב בביתא דילה, וזן לה בכל** ג **מה דאצטריכא, וע"ד משיבת נפש.**

סט) ג) **עדות ה' נאמנה, דא אתרא דיוסף, דאקרי עדות. אמאי נאמנה. בגין דהוא אתרא דנהרא, דלא יכזבון מימוי. מחכימת פתי, אתרא דלית ליה** ד **דעתא הוא מחכים לה, בההוא חכמה זעירא דקבילית מניה ואוקמוה. ומני לה לפרנסא עלמא,** ה **ויהבא למאן דלית ליה זכותא מדיליה.**

ע) ד) **פקודי ה', אינון דתליין מההיא דאתפקדן בידה כל גניזין דמלכא.**

מסורת הזהר

ש) (תהלים יט) הקסה"ז קמד. ת) (ירמיה כג) **נח קצד** ת"ז. תס"א ד' צד. תס"ט ד' קיד. א) (בראשית כה) **לעיל** אות כז. ב) (ירמיה נא) בהשמטות ח"א ד' רנח: ד"י, ג) (תהלים יט) הקסה"ז קמד תק"ח ד' **סטז ט"ג קיט ט"ג לעיל** תרומה אות נו. ד) (שם) **תרומה** תקעו.

חלופי גרסאות

ת **נ"א** מאור (דפוסים ראשונים). א **נ"א** סיהרא (קראקא). ב **נ"א** וישב (קראקא) **נ"א** וישיב (ווינציא). ג **נ"א ל"ג** מה (קראקא). ד **נ"א** לתתא (קראקא). ה **נ"א ויהבה** (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

השמש. והיינו שאומר, לשמש שם אהל בהם. **והוא כחתן יוצא מחופתו. זו היא עטרה שעטרה לו אמו,** דהיינו המוחין שמקבל מאמא, שהיא בינה. (עי' זהר תרומה אות קכ"ו ובהעלותך אות ג').

סז) **ישיש כגבור לרוץ אורח: היינו** להאיר אל הלבנה, שהיא המלכות. **מהו ישיש כגבור. הוא משום שבעת ההיא התעורר צד הגבורה. מקצה השמים מוצאו, זהו ראש הכל,** שהוא בינה, שהיא הראש והמוצא של ז"א ומלכות. **ותקופתו על קצותם. היינו שהוא מקיף את הכל, מבריח מן הקצה אל הקצה.** דהיינו מקצה השמים העליונים, שה"ס בינה נ"ל, עד הקצה התחתון, שהוא מלכות.

סח) **ואין נסתר מחמתו: היינו שכתוב, אם יסתר איש במסתרים** ואני לא אראנו. **תורת ה' תמימה הוא כש"א, ויעקב איש תם.** כי התורה היא ז"א, שנקרא יעקב, **וע"כ היא תמימה,** כמו שיעקב הוא איש תם. **משיבת נפש, הוא כש"א, נשבע ה' צבאות בנפשו,** שהיא מלכות, הנקראת נפשו של ז"א, הנק'

(דפו"י דף מ"ה ט"ב)

ה' צבאות. **כי הוא,** ז"א, **מתקן אותה,** את המלכות, **בתקוניה, ויושב בבית שלה,** דהיינו שמשפיע לה כבחינתה, שה"ס חכמה הנקראת בית, בסו"ה, בחכמה יבנה בית, **וזן אותה בכל מה שהיא צריכה. וע"כ היא משיבת נפש.**

סט) **עדות ה' נאמנה: היינו מקומו** של יוסף, שהוא יסוד, **שנקרא עדות. ולמה** אומר **נאמנה. הוא משום שהוא מקום הנהר שלא יכזבו מימיו.** דהיינו שהוא מבחינת הזוג של או"א עלאין, שאינו נפסק לעולם. שהוא בשעה שזו"ן מלבישים את או"א עלאין. **מחכימת פתי,** שהוא, ז"א, **מחכים את המקום שאין לו דעת,** דהיינו המלכות, שאין לה אלא ב' מוחין חכמה ובינה, וחסרה מוח הדעת (כמ"ש באדרא זוטא אות קפ"ג) **והוא** מחכים לה **בחכמה הקטנה ההיא שמקבלת ממנו. שע"כ** נקראת המלכות חכמה תתאה. שה"ס חכמה קטנה. **והעמידוה. ופקד אותה לפרנס את העולם. והיא נותנת, למי שאין לו זכות משלו.**

ע) **פקודי ה': היינו אותם** המצות התלויות

וע"ד ישרים, כד"א ח) צדיק וישר הוא, וצדק איקרי הכי. משמחי לב, שמחה, דא כנסת ישראל. ואימתי היא בחדוה. בזמנא דאתחברת בלב השמים.

עא) מצות ה' ברה, כדין אתעבידת מצוה ברה. בקדמיתא אקרי מצוה, השתא ט דשריא עלה תורה שבכתב, אקרי מצוה ברה. כד"א, י) ברה כחמה. וצדיק וצדק בשיקולא חדא.

עב) מאירת עינים. יא) עיני ה' יב המה משוטטים. מ"ט מאירת. יג בקדמיתא מארת, דכתיב יד) יהי מארת ברקיע השמים, וכד האי רקיע השמים טו אנהיר לה, איהי מאירת דיו"ד איתוסף בה נהירו דצדיק, ופרישו דשלמא דיליה, כדין הוא ברבו סגייא. ואימתי היא ברה. כד אתכלילת דכר ונוקבא.

עג) יראת ה' טהורה, שבחא דכנסת ישראל, דאיהי בדכיו. כד יז איהו אנהירו לה אנפין. עומדת לעד, דקיימא תדיר שור יח רם יט ותקיף על בנהא. אימתי. כד משפטי ה' מאתר דאמת נהרין בה. כ והאי דכתיב, צדקו יחדו, כד אינון כחדא בהאי צדק, ונטלין שמא דילה, הה"ד כא) צדקו יחדו. ואיהי שמא כב דיליה, משפטי ה'.

מסורת הזהר

ח) (דברים לב) תולדות סג. ט) (שיר ו) ב"א רעז. יא) (זכריה ד) ב"ב קה. יב) (בראשית א) ב"א צח ז"ח בראשית אות קנח לעיל כי תשא אות לא. יד) (תהלים יט) קדושים יא.

חלופי גרסאות

ט נ"א מוסיף דתלייא ושרייא (קראקא). יא נ"א משוטטת (קראקא). יב נ"א בקדמיתא מצוה השתא דשרייא על תורה שבכתב איקרי מאירת דכתיב יהי מאורות (קראקא). יד נ"א מנהר לה איהי מאירה (דפוסים ראשונים). יו ה"ג הסלם נ"א הכי (וינציא) נ"א איהי (קראקא). נ"א הני (מונקאטש). כ נ"א דם (קראקא). כא נ"א תקיף (דפוסים ראשונים). כב נ"א האי (דפוסים ראשונים). כג ה"ג הסלם נ"א דילהון מצות (כל הדפוסים).

הסולם

ביאור המזמור השמים מספרים

.באמר

התלויות במלכות שנפקדו בידיה כל אוצרות המלך. וע"כ אוה"כ ישרים, כמש"א, צדיק וישר הוא. וצדק, שהיא המלכות, נקראת כך, ישר. משמחי לב. שמחה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות הנקראת שמחה, ומתי היא בשמחה. הוא בזמן שמתחברת עם לב השמים, שהוא ז"א.

עא) מצות ה' ברה: או, כשהמלכות מתחברת בז"א, היא נעשית מצוה ברה. בתחילה היתה נקראת מצוה, ועתה שתורה שבכתב, שהוא ז"א שורה עליה, היא נקראת מצוה ברה. כמש"א, ברה כחמה. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם במשקל אחד.

עב) מאירת עינים: הוא כמ"ש עיני ה' המה משוטטים. שה"ס החכמה, הנקראת עינים. שואל, מה הטעם שהיא מאירת עינים. ומשיב, בתחילה כתוב על המלכות מארת, חסר ו', שמורה לשון קללה, שכתוב, יהי

(דפו"י דף מ"ה ט"ב)

מארת ברקיע השמים. וכשרקיע השמים הזה. שהוא יסוד דז"א, מאיר למלכות, היא מאירת עם ו', שנתוספה בה הארת הצדיק, שהוא יסוד דז"א, הנקרא ו', ופרשת השלום שלו. או המלכות היא בגדלות רבה. ומתי היא ברה. הייני כשנכללים דכר ונוקבא. כנ"ל.

עג) יראת ה' טהורה: היא שבח של כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא בטהרה, כשהוא, ז"א, מאיר לה פנים. עומדת לעד, הייני שהיא עומדת תמיד כחומה גבוהה וחזקה על בניה. מתי. הוא כאשר משפטי ה' מאירים בה ממקום אמת, שהוא ז"א הנקרא אמת, וזה שכתוב, צדקו יחדיו, הייני כשהם, ז"א ומלכות, יחד, בצדק הזה, שהוא שם המלכות, ושניהם לוקחים את השם שלה, שהוא צדק, ז"ש צדקו יחדיו. שהשם צדק סובב על שניהם. והיא, המלכות, לוקחת השם שלו, שז"א נקרא משפט, והיינו משפטי ה'. שהשם משפט סובב על שניהם.

עד) ד"א פקודי ה', נצח והוד, דאינון למודי ה', משמחי לב, דא אתרוג, דדמיא ללב. מצות ה', דא אתרוג. *) יראת ה', כד"א י) אשה יראת ה' היא תתהלל. מ"ט. בגין דאיהי טהורה. משפטי ה' אמת, אלין שית בנין, דכלילן ביעקב, דאקרי משפט, והוא אמת. צדקו יחדיו, ביחודא שלימא ביראת ה', דהיא טהורה.

עה) כ) הנחמדים מזהב ומפז רב, מסטרא דזהב, דא שבחא דיצחק. כמד"א, ל) שמאלו תחת לראשי. ומפז, דא אברהם, ודא ימינו תחבקני. רב, דא יעקב. ומתוקים מדבש, מ) דבש דא תמר, דכליל דכר ונוקבא. בג"כ אימתי אינון מתוקים. כד אתחברו, ונפיק מנייהו דבש.

עו) ונופת צופים, כד"א נ) נופת תטופנה שפתותיך כלה. צופים, ס) בגין דכל מאן דבעי למצפי ולאסתכלא בהאי מראה. מסתכל. כד"א ע) צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר. ודאי האי אתרא, אקרי פתחא דמהימנותא. וכתיב, פ) ואראה מראות אלהים. מכאן ולעילא לית רשו לאסתכלא. ועל דא מינה ינקין אינון למודי ה', דאיקרון צופים, כמד"א ונופת צופים.

עז) ד"א צופים, אלין למודי ה', צ) דנהרין בה, ומתמן ינקין נביאין. בר ממשה, דאסתלק לעילא. ק) ובההוא זמנא דכלילן כלהו בחד, אינון נחמדים.

מסורת הזהר

י) (משלי לא) חיי שרה יז. כ) (תהלים יט) נח רסח. ל) (שיר ח) ב"א רפא ת"ז תי"ג ד' כז: ז"ח תולדות אות כט ד' נא ט"ג סו ט"ב. מ) (שם ד) ז"ח ויצא אות סח. נ) (יחזקאל לג). ס) (שם) ויקרא קצו בא ספט לעיל יתרו שיג תק"ח ד' צד ט"ג קי ט"ד.

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג דבש (דפוסים ראשונים). ע נ"א בג"כ (קראקא). פ בדפו"י כתוב כאן (בנכ"י לא גל) והוא ר"ת בנוסחאות כת"י לא גרסינן ליה. צ נ"א ומההוא (קראקא).

הסולם

מאמר

עד) **ד"א פקודי ה' וכו':** פירוש אחר. **פקודי ה',** הם נצח והוד, שהם נקראים למודי ה'. **משמחי לב,** זהו אתרוג הדומה ללב, שנצח והוד משמחים אותו בהשפעתם. **מצות ה',** זהו אתרוג, שהוא עטרת יסוד. **יראת ה',** הוא כמו שאתה אומר, אשה יראת ה' היא תתהלל, דהיינו המלכות. מהו הטעם תתהלל. מפני שהיא **טהורה. משפטי ה' אמת,** אלו הם ששה בנים, חג"ת נה"י, הכלולים ביעקב, שהוא ת"ת, הנקרא **משפט,** והוא נקרא **אמת. צדקו יחדיו,** היינו ביחוד השלם **ביראת ה',** שהיא טהורה.

עה) **הנחמדים מזהב ומפז רב:** מצד **זהב,** שהוא שמאל, הוא שבחו של יצחק, כמש"א שמאלו תחת לראשי. **ומפז,** זהו אברהם. וזהו, ימינו תחבקני. **רב,** זהו יעקב. **ומתוקים מדבש,** דבש, זה הוא תמר, הכלול

(דפו"י דף מ"ה ט"ב *) ט"ג)

ביאור המזמור השמים מספרים

מדכר ונוקבא, שה"ס ז"א ומלכות. **ומשום זה,** מתי הם **מתוקים.** הוא כשנתחברו, ויוצא מהם דבש, שה"ס הארת חכמה.

עו) **ונופת צופים:** הוא כש"א **נופת תטופנה שפתותיך כלה.** שהיא המלכות. ונקרא **צופים,** משום, שכל מי שרוצה להביט ולהסתכל במראה הזו, שהיא המלכות, כשהיא בבחינת חכמה הנקראת ראיה, **מסתכל.** כש"א, **צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר.** ודאי שהמקום הזה, מלכות, נקרא **פתח האמונה.** וכתוב, **ואראה מראות** אלקים שה"ס מלכות. מכאן ולמעלה אין רשות להסתכל. וע"כ יונקים ממנה אלו למודי ה', דהיינו הנביאים הנקראים **צופים.** כמש"א ונופת צופים.

עז) **ד"א צופים אלין זכר:** פירוש **אחר. צופים,** הם למודי ה', שהם נצח והוד, **המאירים בה,** במלכות. **ומשם** מנו"ה, **יונקים הנביאים**

עח) ד"א יראת ה' טהורה עומדת לעד. ת"ח, אי ב"נ אשתדל בקדמיתא בהאי אתרא דאיקרי יראת ה', כדין ק אורייתיה עומדת לעד. מ"ט. בגין דיעול מכאן למהימנותא, מהאי פתחא דכולא. וכד דחיל מהאי אתרא, אתרברבא האי אתרא, ר ויתבא בנהירו עם מלכא, בגין דאפיקת ברא טבא לעלמא.

עט) וע"ד אמר שלמה, ש סוף דבר הכל נשמע ת את האלהים ירא. האי סוף, סוף דדרגין. סמך רבתא, דהאי אתר סמ"ך אקרי. מדאתת אתתא, אתא סמך, דכתיב פ ויסגו"ר בשר תחתנה. ואימתי היא בשלימו וברבו סגי. כד ב"נ דחיל מינה בקדמיתא, ולבתר עביד פקודי ת אבוי.

פ) ההי"ד צ את האלהים ירא ואת מצותיו שמור. וע"ד כתיב, ק איש אמו ואביו תיראו. אקדים אימא ביראה בקדמיתא. ואת מצותיו שמור, מצות ה'. מאן עביד שמא קדישא לעילא. מאן דעביד דא. ההי"ד כי זה כל האדם, וכדין אשתלים האדם לעילא.

פא) פתח ואמר, ר ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה', א לחברא יראה בקב"ה. בני ומלך, לאמשכא נהירו מאימא עילאה, דאיקרי מלך. להאי ב ברא

מסורת הזהר

ע) (תהלים יט) קדושים יא. עט) (קהלת יב) פקודי שם לעיל פרשת יתרו אות קצד. פ) (בראשית ב) ב"א רעז ז"ח ד' נה ט"ג. צ) (קהלת יב) לעיל אות עט. ק) (ויקרא יט) הקסה"ו עה קדושים כו ת"ז תס"ד ד' צה. ר) (משלי כד).

חלופי גרסאות

ק נ"א אורייתא (דפוסים ראשונים). ר נ"א ויתבעא (מונקאטש בסוגריים). ש נ"א ל"ג מן את האלקים עד את האלקים באות פ' (קראקא). ת נ"א אבות (וינציא). א נ"א ל"ג לחברא (קראקא). ב נ"א בראין (קראקא).

הסולם

מאמר

הנביאים. חוץ ממשה, שנסתלק למעלה, לדעת. ובעת ההיא שכלולים כולם באחד, במלכות, הם נחמדים.

עח) **ד"א יראת ה' וכו'**: פירוש אחר. יראת ה' טהורה עומדת לעד. בוא וראה, אם אדם משתדל תחילה במקום הזה שנקרא, **יראת ה'**. אז תורתו **עומדת לעד**, מה הטעם. הוא, משום שמכאן, יבא לאמונה, ממלכות זו, שהיא פתח לכל. וכשהיא מתירא מהמקום הזה, שהוא מלכות, מתגדל המקום הזה, ויושבת באור עם המלך, שהוא ז"א, משום שהוציאה לעולם, בן טוב.

עט) **וע"ד אמר שלמה וכו'**: וע"כ אמר שלמה סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא. **סוף**. הזה היא סוף של המדרגות, דהיינו המלכות, **הוא בס' גדולה**. כי המלה סוף כ... בה **ס' גדולה**. משום שאותו מקום, שהוא המלכות, נקראת סמך. משעה שבאה האשה באה הס'. שכתוב, **ויסגור בשר תחתנה**. כי

ביאור המזמור השמים מספרים

מקודם לכן, לא כתוב **ס'** בתורה. **ומתי היא** המלכות, בשלמות ובגדלות רבה. הוא כשהאדם ירא ממנה מן המלכות, שה"ס אמו, בתחילה, ואח"כ עושה מצות אביו, דהיינו אביו שבשמים שהוא ז"א.

פ) **ההי"ד את האלקים וכו'**: **ז"ש את האלקים ירא ואת מצותיו שמור. וע"כ כתוב. איש אמו ואביו תיראו**, הקדים אמו **תחילה**, שהיא מלכות, **ביראה**, ואת מצותיו שמור. היינו מצות ה', שהוא אביו. **מי עושה את** השם הקדוש למעלה. **מי שעושה זה. ז"ש, כי** זה כל האדם. כי אז נשלם האדם למעלה.

פא) **פתח ואמר ירא וכו'**: פו"א, **ירא את ה' בני ומלך. ירא את ה'**, היינו **לחבר** היראה בהקב"ה דהיינו לחבר המלכות הנקראת יראה, בה' שהוא ז"א. **בני ומלך**, היינו, להמשיך האור מאמא עלאה, שהיא בינה הנקראת מלך. **אל בן הבכור זה**, שהוא ז"א להכנס ממטה למעלה. כלומר, שז"א יעלה

בוכרא, למיעל מתתא לעילא. דבר אחר בני ומלך, תמשיך נהירו מברא לברתא, דאיקריא מלך.

פב) ועם שונים אל תתערב, דלא ישנה מסדרא דמהימנותא. דהא בקדמיתא בעי לאשתדלא בהאי יראה, דאיהי פתחא דכולא. ולבתר בתורה דבכתב, דאיהי לעילא. בגין דכל ב"נ דלא דחיל חטאה, לית ליה רשו למיעל להאי פתחא דמהימנותא. כיון דמהאי פתחא דחיין ליה, מכלא דחיין ליה, דלית ליה במאי דיעול לכולא, ההי"ד ש) זה השער לה'.

פג) וע"ד איתערו קדמאי, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. דיתבא חכמה על כנה אשר נטעה ימינך, דאקרי כבוד אל.

פד) ואם ב"נ לא דחיל מינה, איהי מיסרת ליה, דאתמנת לייסרא בני נשא. ההי"ד, ת) ודרך חיים תוכחת מוסר. מאן הוא דרך לאילנא דחייא. ההוא דאתמנא על עלמא, לייסרא בני נשא ג) דלא יטעיין מאורחיה.

פה) ועם כל דא, בעי לקשרא לה לעילא, בגין דאתקריא גופא, ד) ובעייא נשמתא. ונדב ואביהו, על דלא ה) קשירו לה, ונטלו מינה נשמתא, נטלת *) נשמתהון, וגופא דילהון קיים, כגוונא דעבדו. וישימו עליה קטרת.

פו) בגין דלית לה מדילה ו) חיים כלום. ועץ החיים יהיב בה ז) חיים. בג"כ איהי גופא. יעקב, נשמתא. עתיקא, נשמתא לנשמתא.

מסורת הזהר

ש) (תהלים קיח) הקסה"ז קכ ז"ח נח אות לג תק"ח ד' צד ט"א קג ט"א. ת) (משלי ו) וישב רכד ז"ח ד' פה ט"א.

חלופי גרסאות

ג נ"א ההי"ד ודרך חיים תוכחות מוסר ול"ג דלא יטעיין מאורחיה (קראקא). ד נ"א ובעיאו (מונקאטש בסוגריים). ה נ"א קשיטו (דפוסים ראשונים). ו נ"א כלום חיים (דפוסים ראשונים). ז ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג חיים (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

וילביש את הבינה ממטה למעלה. פירוש אחר. **בני ומלך**, היינו שתמשוך אור מן הבן, שהוא ז"א, לבת, שהיא המלכות, שנקראת, מלך.

פב) **ועם שונים אל תתערב**: היינו שלא ישנה מסדר האמונה. כי מתחילה צריכים להשתדל ביראה הזו, שהיא המלכות, שהיא פתח לכל. ואח"כ בתורה שבכתב, דהיינו ז"א, שהוא למעלה. משום, שכל אדם שאינו ירא חטא, אין לו רשות להכנס לפתח האמונה הזה שהוא המלכות. וכיון שדוחים אותו מהפתח הזה, דוחים אותו מכל, כי אין לו פתח במה שיכנס לכל. זה שכתוב, זה השער לה'.

פג) **וע"ד איתערו קדמאי** וכו': ועל זה העירו הראשונים. כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת. כי החכמה יושבת על כנה אשר נטעה ימינך, שהוא היראה הנקראת כבוד אל.

(דפו"י דף מ"ה ט"ג *) ט"ד)

ביאור המזמור השמים מספרים

פד) **ואם ב"נ לא** וכו': ואם אדם אינו מתירא ממנה, מן המלכות, היא מיסרת אותו. כי נפקדה ליסר בני אדם. ז"ש ודרך חיים תוכחת מוסר. מה היא הדרך לעץ החיים, היא אותה שנפקדה על העולם ליסר בני אדם. שלא יסורו מדרכו.

פה) **ועם כל דא** וכו': ועם כל זה. צריכים לקשר אותה למעלה, בז"א. משום שהיא, המלכות, נקראת גוף, וצריכה נשמה. ונדב ואביהוא, משום שלא קשרו אותה למעלה, ולקחו ממנה הנשמה לקחה מהם הנשמה, והגוף נשאר קיים כמו שהם עשו. וישימו עליה קטרת. ולא קשרוה למעלה.

פו) **בגין דלית לה** וכו': משום שאין לה חיים משלה בלום, ועץ החיים, שהוא ז"א, נותן

פז) ופנחס דיהב שלום בארץ. חיים בארץ. איתוסף ליה נשמתא, ונהרא ליה אנפהא, בגין דאתער חיים לקבלה, וע"ד באור פני מלך. כד האי מלך דלתתא, נהירא אנפהא, חיים אתדבקו בה.

פח) ד"א א) באור פני מלך חיים, דא יעקב, חיים, דאתיין ליה מאימא. ובגין פינחס אתקיים עלמא, דחיבר ברית בלילה. ח ההי"ד, ב) אם לא בריתי יומם ולילה. מ"ט יומם. ס דאתחברת מ"ם סתומה ביום, ונהיר בלילה. ואלמלא האי. חוקות שמים וארץ לא שמתי, אלין חוקות דקביעין בהאי חוקות התורה לא יתקיימו. ואימתי יתקיימו. כד צדקו יחדו.

פט) גם עבדך נזהר בהם, י מלמיטעי בתיקוני דמלכא. דהא בכל לילי אשתדל בהו, לחברא לון כחדא. ההי"ד, ג) חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי צדקך, דמשפטים דאינון נחמדים, וכלילן מכולם, יתחברון בהאי צדק.

צ) כ וכדין כד מזדווגין, אינון נטרין דלא ל יתקרב למקדש ערל וטמא. וכד אינון נטרין מ לה שמירה נ להאי סופא דדרגין דאיהו עקב, כדין איהי רב אתחברת לעילא. ועל דא כתיב, ד) עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה, יהבה

מסורת הזהר

א) (שם טז) ויחי קג. ב) (ירמיה לג) ב"א רטז. ג) (תהלים קיט) לך קלה. ד) (משלי כב) נשא קלי.

חלופי גרסאות

ח נ"א ההוא דכתיב (דפוסים ראשונים). ס נ"א דלא אתחברת (דפוסים ראשונים). נ"א דהא אתחברת (וינציא בסוגריים). י למיטעם מתיקוי (דפיסים ראשונים). נ"א מתיקוני (מונקאטש). כ נ"א וכדי (דפוסים ראשונים). ל נ"א יקרא (קראקא). מ נ"א ל"ג לה (דפוסים ראשונים). נ נ"א שמירה להאי (וינציא מונקאטש). נ"א מוסיף להאי שמירה ס"פא שמירא (קראקא).

הסולם

מאמר

נותן בה חיים. משום זה היא, המלכות, היא גוף. יעקב, שהוא ז"א, הוא נשמה. עתיקא, שהוא בינה, הוא נשמה לנשמה.

ביאור המזמור השמים מספרים

פז) **ופנחס דיהב שלום** וכו': ופנחס שעשה שלום בארץ, והמשיך חיים בארץ, שהיא המלכות. נתוספה לו נשמה, והמלכות **האירה פנים** אליו, משום שעורר החיים כנגדה. יע"ב **באור פני מלך**, היינו, כשמלך זה שלמטה, שהוא המלכות, **פניה** מאירים, **חיים**, החיים מז"א **נתדבקו בה.**

פח) **ד"א באור פני** וכו': פירוש אחר. באור פני מלך חיים. זהו יעקב, דהיינו ז"א, שנקרא מלך. **חיים**, היינו שהחיים באים לו מאמא, שהוא בינה. ובשביל פנחס נתקיים העולם, **שחבר ברית**, שהוא יסוד, **בלילה**, שהוא מלכות. ז"ש, **אם לא בריתי יומם ולילה.** מה הטעם שכתוב יומם. הוא משום שנתחברה **מ סתומה**, שהיא בינה, ביום, שהוא ז"א, והוא מאיר בלילה, שהיא המלכות. ואם לא זה, הברית, חוקות שמים וארץ לא שמתי, היינו החוקות האלו, דהיינו המוחין, הקבועים בחוקות התורה הזו, שהיא ז"א, לא יתקיימו. ומתי מתקיימים. כשצדקו יחדיו, דהיינו, בעת שז"א ומלכות הם בזווג יחדיו, ע"י הברית.

(דפו"י דף מ"ה ט"ד)

פט) **גם עבדך נזהר בהם**: היינו, נזהר **מלטעות בתקוני המלך.** כי בכל לילה השתדל בהם לחבר אותם יחד. ז"ש **חצות** לילה אקום **להודות לך על משפטי צדקך.** שהמשפטים, היינו הספירות דז"א, שנקרא משפט, שהם **נחמדים וכלולים מכולם**, מכל הספירות דז"א, **יתחברו בצדק** הזה, שהוא המלכות.

צ) **וכדין כד מזדווגין** וכו': ואז, כשז"א ומלכות, **מזדווגים**, הם שומרים שלא **יתקרב למקדש**, שהוא המלכות, ערל וטמא. והיינו, **בשמרם.** וכשהם שומרים אותה, **שמירה**, לסוף המדרגות הזה, שהוא **עקב**, דהיינו המלכות

יראת ה'. ענוה: כמא דאתמר ה) והאיש משה ענו מאד. ואיקרי ו) איש האלהים. וכתיב ז) וענותך תרבני.

צא) ס וכתיב, ח) ראשית חכמה יראת ה'. בגין דברישא בעי למדחל מינה, ולבתר לסלקא בחכמה. ד"א ראשית חכמה יראת ה', דא יראה עילאה. ובגין דהיא רישא לתתאי, נקטא שמא ע דעילאה. וע"ד אקרי עטרת, בשמא דכתרא עילאה, טמירא דכולא, ליחדא רישא בסופא, ובחד שמא אתכלילת.

צב) ד"א ט) בשמרם עקב רב, אינון משפטים נטרין להאי עקב רב, פ דהא יעקב, מאריה דביתא, נטיר ביתיה. והא איתערו בההוא צ דנסיב אומנותא דיעקב, דכרע שבע כריען, לבטלא שבע רישי דחויא, דלא יקרב למקדשא.

צג) גם מזדים ק חשוך עבדך, זדים: דא נחש ר דרכיב עליה ש סמאל.

מסורת הזהר

ה) (במדבר יב) תזריע קט. ו) (דברים לג) וישב רפב. ז) (תהלים יח). ח) (שם קיא) הקסה"ז קכ ז"ח בראשית אות שלא תס. ט) (תהלים יט).

חלופי גרסאות

ס נ"א דכתיב (קראקא). ע נ"א דעלאי (קראקא). פ נ"א דא (מונקאטש). צ ה"ג הסלם נ"א עקב (דפוסים ראשונים) נ"א דרב אחא בר יעקב (מונקאטש במרובעים בשם ספר מג"ע אופן קצב). ק נ"א ל"ג מן חשוך עבדך עד חשוך עבדך (קראקא). ר נ"א ורכיב (וינציא). ש ה"ג הסלם נ"א ל"ג סמא"ל (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

המלכות שהיא בסוף הספירות, **אז היא רב, כי היא מתחברת למעלה** עם ז"א. **ועל זה כתוב**, עקב ענוה יראת ה' דהיינו כדי לזכות בעקב, שהוא ענוה, דהיינו המלכות, **ניתנה יראת ה'**. שע"י יראה זוכים לענוה. הרי שהמלכות נקראת עקב. ענוה, היא מלכות, כמו שלמדנו, **והאיש משה ענו מאד**, ונקרא איש האלקים, דהיינו בעלה של המלכות הנקראת אלקים. וע"כ, כיון שהדכר נקרא ענו, נקראת הנוקבא ענוה. **וכתוב**, **וענותך תרבני**, שפירושו, הענוה של הקב"ה, שהיא המלכות.

צא) **וכתיב ראשית חכמה** וגו': וכתוב, ראשית חכמה יראת ה'. שפירושו גם כן, כדי לזכות בחכמה ניתנה יראת ה'. כנ"ל בעקב ענוה יראת ה'. משום שבתחילה צריכים **לירא** ממנה, מפני המלכות, **ואח"כ מתעלים לחכמה. פירוש אחר. ראשית חכמה יראת ה'**, זו היא יראה עליונה, שהיא בינה, ומשום שהיא ראש לתחתונים לקחה השם של העליון. ועל זה נקרא עטרת בשם כתר עליון הסתור מכל, כדי ליחד הראש בסוף, ובשם אחד נכללה. עם הראש.

פירוש. נודע שהחכמה העליונה נסתמה בא"א, והחכמה המאירה באצילות היא רק מבינה שחזרה לחכמה, הנקראת חכמה דל"ב שבילין (כמ"ש בפלפה"ס אות מ"ד ג"ש) (דפו"י דף מ"ה ט"ד)

ביאור המזמור השמים מספרים

וז"ש ראשית חכמה יראת ה', דא יראה עלאה, שהיא בינה. ופירוש הכתוב הוא, שהבינה, שהיא יראה עלאה, נקראת ראשית חכמה. **ובגין דהיא רישא לתתאי**, ומשום שהבינה היא הראש המשפיע חכמה לתחתונים, משום שהחכמה נסתמה. **נקטא שמא דעלאה**, לקחה השם **ראשית חכמה** השייך לעליון ממנה, שהוא חכמה ממש, אע"פ שהיא רק בינה. **ומביא דוגמא, וע"ד אקרי עטרת בשמא דכתרא** וכו'. ועל דרך זה, נקראת גם **עטרת**, שהיא המלכות, בשם כתר. והוא מטעם **ליחדא רישא בסופא**, שצריכים ליחד ראש הספירות שהוא כתר בסוף הספירות, שהוא מלכות. **וע"כ ובחד שמא אתכלילת**, נכללה המלכות בשם אחד עם הכתר. כי עטרת פירושו כתר.

צב) **ד"א בשמרם עקב רב** וכו': **פירוש אחר. בשמרם עקב רב. הם המשפטים**, שהם ז"א, **השומרים עקב רב זה**, שהוא המלכות. **כי יעקב**, שהוא ז"א, **שהוא בעל הבית**, דהיינו בעלה של המלכות הנקראת בית, **הוא שומר הבית. והרי העירו באותו שלקח אומנותו של יעקב**, דהיינו רב אחא בר יעקב, **שכרע שבע כריעות וביטל שבעה ראשים של הנחש**, דהיינו ז' ספירות דטומאה שלו, **שלא יקרב אל המקדש**. שהוא המלכות, לינק ממנה.

צג) **גם מזדים חשוך עבדך: זדים**,

חשוך עבדך, ת כגון ההוא עבדא דכל מפתחן דמאריה בידיה, אמר דהיא בחשוכא א וטלימותא, בגין אינון זדים דשלטו בעלמא, וגרמו מיתה. וזמנין פגימא סיהרא, ושליט חויא.

צד) ודוד הוה בעי רחמין על דא, ב ואמר אל ימשלו בי אז איתם, דלא ישלוט באתריה. לנטרא ההוא עקב, על ידא דיעקב, דאקרי רב, ברא בוכרא. דלית לך בעלמא ג דאתגבר לקבליה דהאי נחש, כוותיה דיעקב, ואעדי יתיה מאחסנתיה, בגין דהוא מאריה דביתא, דלא יסאב ביתיה.

צה) כיון דלא ישלוט, כדין, אז איתם. אז: אל"ף, נהירו דעתיקא. זי"ן, שבע דרגין דכלילן ביעקב. כיון דכל האי אתחבר, כדין אהיה תם. דהכי אקרי מכתם, מך ותם. מך: בגין דלית לה נהורא ד מדילה. תם: כד סיהרא באשלמותא, ונהרא בנהירין עילאין, כדין תם. וע"ד מכתם לדוד.

צו) אימתי. כד אתנטירת סיהרא. ה"ד, ט שמרני אל כי חסיתי בך. מאי חסיתי. כד"א י חסיה נפש"י.

צז) מ"ט שמרני אל. סטרא דאברהם בעא לאתערא, דינהיר חסד עילאה, לחסדי דוד הנאמנים. ה"ד, כ וחסד ה' מעולם ועד עולם. חסד: דא

מסורת הזהר

ט) (שם טז). י) (שם נז). כ) (שם קג) נשא קלה.

חלופי גרסאות

ת נ"א בגין (קראקא). א נ"א ושלימותא (קראקא). ב ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג ואמר אל ימשלו בי אז איתם (כל הדפוסים). ג נוסח אחר דאיתחכם (קראקא). ד נוסח אחר מדיליה (קראקא).

הסולם

מאמר

זהו הנחש שסמאל רכוב עליו, שפתה לחוה בעצה"ד (כמ"ש בזהר בראשית א' אות תל"ח). **חשוך עבדך,** דהיינו שאותו **העבד** שכל מפתחות אדונו בידו, דהיינו מטטרון, **אמר, שהיא,** המלכות, **בחושך** ועושק, **משום אלו זדים** דהיינו סמאל והנחש, **ששולטים בעולם וגורמים מיתה. ולפעמים נפגמת הלבנה,** שהיא המלכות, **והנחש שולט.**

צד) ודוד הוה בעי וכו': **ודוד היה** מבקש **רחמים על זה, ואמר, אל ימשלו בי אז איתם.** שהנחש **לא ישלוט** במקומו, שהיא מלכות. **לשמור העקב ההוא,** שהוא מלכות, **על ידי יעקב,** שהוא ז"א, **הנקרא, רב, בן בכור. כי אין לך בעולם מי שהתגבר כנגד הנחש הזה כמו יעקב, שהסיר אותו מנחלתו,** שהוא מלכות, **משום שהוא בעלה של הבית,** שהוא מלכות, **הסיר אותו, כדי שלא יטמא ביתו.**

צה) כיון דלא ישלוט וכו': **כיון** שהנחש **לא ישלוט, אז נאמר אז איתם. אז** (דפו"י דף מ"ה ט"ד)

ביאור המזמור השמים מספרים

הוא אותיות א' ז', **הא',** הוא **אור עתיקא,** דהיינו אור, ג' ספירות ראשונות כח"ב. **הז',** היא ז' **מדרגות,** חג"ת נהי"מ, **הכלולות ביעקב,** שהוא ז"א. **כיון שכל זה מתחבר** להאיר במלכות, **אז אהיה תם.** דהיינו איתם. **כי** המלכות **כך נקראת, מכתם.** שהוא אותיות **מך תם. מך** נקראת, משום שאין לה מעצמה כלום. והיא עניה. **תם** נקראת, **כשהלבנה** שהיא המלכות **היא בשלמות, ומאירה באורות העליונים,** אז נקראת **תם. ועל זה** כתוב **מכתם לדוד.** שדוד הוא המלכות הנקראת מכתם.

צו) אימתי. כד אתנטירת וכו': **מתי** נקראת המלכות מכתם. **כשהלבנה,** שהיא המלכות, **נשמרת** מז"א, ז"ש **שמרני אל כי חסיתי בך.** מהו **חסיתי.** הוא לשון חוסן, **כש"א בך חסיה נפשי.**

צז) מ"ט שמרני אל וכו': שואל, **למה כתוב שמרני אל.** ולא שם אחר. ומשיב, **כי הצד של אברהם** שהוא צד החסד, **צריכים** לעורר, **שיאיר חסד עליון לחסדי דוד הנאמנים** שהוא

אברהם. דנקיט מעולם עילאה נהירו וחיים, ויהיב לעולם בתראה, ה"ד, ועד עולם על יריאיו. הוא עולם בתראה *) ח דתלייא ביה יראה.

צח) וכדין, וצדקתו דא עולם בתראה, דאקרי צדק. לבני בנים, דינקא למשריתא דאיקרון בני בנים. דהא שית עילאין דנהרין לה, איקרון בנים. כמד"א ל) בני אמי נחרו בי. וכתיב מ) אם הבנים שמחה. ואלין דסחרי האי עולם בתראה, איקרון בני בנים. אימתי. כד נטרי קיומיה. ה"ד, נ) לשומרי בריתו.

צט) ת"ח, בגין דהני בני בנים, לא נטרו קיומיה כקדמיתא, וזבינו ו ליה לארע ז נוכראה, אתגזר עליהון עונשא.

ק) ודא בעא משה, כד חמא דיתעביד דינא באינון עשרה. ז הרוגי מלכות. ח ואן הוא אורייתא ט דילהון. א"ל, חזור לאחורך, לאינון דשראן אחורי משכנא, דזבינו י להאי צדיק. אמר ליה, ומאי שנא באלין גופין. א"ל, כך עלה במחשבה, ולית דיכול לאדבקא.

קא) וע"ד אשתדל דוד, לברכא להאי אתרא, דאתי מניה נהירו. ואמר ס) ה' זכרנו יברך, דא צדיק. יברך את בית ישראל, האי צדיק יברך את בית

מסורת הזהר

ל) (שיר א) ב"א קיב תזריע סב ז"ח ד' סט ס"ד ע"ב. מ) (תהלים קיג) ויצא קמח רל רלד שצה ויחי קעז בהשמטות ח"א ד' רנט. ד"ה. יתרו שנו שצד ויקרא רנ רנז שמו ת"ז תס"ט ד' ק"י תק"ח ד' צט ט"ד. נ) (שם קג). ס) (תהלים קטו) ויחי תצד להלן קה.

חלופי גרסאות

ח נ"א דירתא דתלייא ביראה (קראקא). ו נ"א ל"ג ליה (קראקא) נ"א לה (וינציא). ז נ"א ל"ג הרוגי מלכות (דפוסים ראשונים). ח ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ומאן (דפוסים ראשונים). ט ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דילהון (דפוסים ראשונים). י נ"א פוסיף להאי הוא צדיק (קראקא).

הסולם

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

שהוא מלכות. ז"ש, וחסד ה' מעולם ועד עולם. **חסד**, זה אברהם, שלוקח **מהעולם** העליון שהוא בינה, אור וחיים, ונותן **לעולם** התחתון, שהוא מלכות. ז"ש, ועד עולם על יראיו. הוא העולם התחתון, מלכות, שיראה תלויה בו.

צח) וכדין וצדקתו דא וכו': ואז, וצדקתו לבני בנים. **וצדקתו**, זה הוא העולם התחתון, שהוא מלכות, הנקרא צדק. **לבני בנים**, היינו שהיא מניקה למחנות, הנקראות **בני בנים**. ומפרש. **כי** שש הספירות העליונות **המאירות** לה, שהם חג"ת נה"י, נקראים **בנים**. **כש"א, בני אמי נחרו בי**, שפירושו הבנים הנ"ל. **וכן כתוב, אם הבנים שמחה**. שהם הבונים האלו. ואלו י"ב שבטים המקיפים **העולם** הזה האחרון, שהוא המלכות. שהם כללות נשמות ישראל, נקראים **בני בנים**. מתי. היינו, כשהם שומרים בריתו. ז"ש, **לשומרי בריתו**.

(דפו"י דף מ"ה ט"ד *) דף מ"ו ט"א)

צט) ת"ח בגין דהני וכו': בוא וראה, משום שבני בנים אלו לא שמרו מצותיו בתחילה, ומכרו את יוסף אחיהם, **לארץ נכריה, נגזר עליהם עונש.**

ק) ודא בעא משה וכו': וזה שבקש משה, כשראה את הדין שיהיה נעשה בעשרת הרוגי מלכות האלו. שאל, ואיפוא היא התורה שלהם. א"ל הקב"ה, **חזור לאחורך**, היינו לאלו השורים **אחורי המשכן** שהוא המלכות, דהיינו השבטים, **שמכרו את הצדיק** הזה. אל משה, ולמה באלו הגופים. שהם קדושי עליון. א"ל הקב"ה, **כך עלה במחשבה. ואין מי שיכול להשיג זה.**

קא) וע"ד אשתדל דוד וכו': וע"ז השתדל דוד לברך למקום הזה שהאור בא ממנו, שהוא יסוד. ואמר ה' **זכרנו יברך.** היינו שיברך את הצדיק, שהוא יסוד. **יברך את בית ישראל**, היינו שהצדיק הזה יברך

ישראל. יברך את בית אהרן, סטרא דחסד דאית כ בה, דאקרי בית אהרן, כד אתחברת לחסד. ה״ד, ע) ויקח אהרן את אלישב״ע בת עמינדב, דאתחברת לאל.

קב) יברך יראי ה׳, אלין יתבי משכנא, דשארן בהאי יראה. הקטנים עם הגדולים, כד״א פ) חיות קטנות עם גדולות. חיות קטנות, כל אינון רברבן דנפקו מאינון בני בנים, כד״א, צ) כל הפקודים למחנה יהודה. עם גדולות, אינון שבטין.

קג) וע״ד, כל דעבר על פקודייא, יהיב אגרא בקע לגלגולת, למהוי כופר להההוא נפשו, ויתפשט ל מנה נהירו, כד אתחבר ימינא כסף מ לגבה. וע״ד יברך את בית אהרן, כד אתוסף בה ברכתא, נ ואתער ימינא לגבה, בההוא כסף, כדין ברכתא דילה נגיד ס באינון דדחלין מינה.

קד) ת״ח, כל ב״נ דתב בתיובתא קמי מאריה, ודחיל כל יומא מההוא חובה דעבד. קב״ה מחיל *) ליה, ולא גבי ע מניה. דהא אחוי דיוסף, דחילו סגי נפל עליהו, כד חזו דאסתלק אבוהון לעילא, וחזו גרמייהו בגלותא על ההוא חובא, עד דאמר להו יוסף, ק) אל תיראו. לא תדחלו ודאי מעונשא בהאי זמנא, כי התחת אלהים אני. ודאי אסתלקנא לעילא פ מההוא אתרא. ודרגא דילי ינהיר, צ לסטר בי דינא, לאנהרא ק לכו, דאתון תחות ההוא אתרא.

מסורת הזהר

ע) (שמות ו) בשלח קכא. פ) (תהלים קד) ב״ב קכח. צ) (במדבר ב) ויחי תשעג. ק) (בראשית נ).

חלופי גרסאות

כ נ״א ביה (דפוסים ראשונים). ל נ״א מניה (קראקא). מ נ״א לגביה (דפוסים ראשונים). נ נ״א ויתער (קראקא). ס דאינון דחילין (דפוסים ראשונים). ע נ״א מינה דהא אחוי (קראקא). פ ה״ג דפוס מונקאטש נ״א בההוא (דפוסים ראשונים). צ ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א לסתרא (ווינציא) נ״א לאתרא (קראקא). ק נוסח אחר לא גרסינן לכו (קראקא).

הסולם

מאמר **ביאור המזמור השמים מספרים**

את בית ישראל, שהוא המלכות. **יברך את בית אהרן**, היינו המלכות מצד החסד שיש בה, כי נקראת בית אהרן, כשהיא מתחברת בחסד. שה״ס אהרן, מצד שהוא כהן שמדתו חסד. **ז״ש, ויקח אהרן את אלישבע** בת **עמינדב**, שה״ס המלכות, הנקראת אלישבע שהיא אותיות אל שבע. משום ששב״ע שהיא המלכות נתחברה לשם **א״ל**, שהוא חסד.

קב) **יברך יראי ה׳**: אלו הם היושבים במשכן שהם י״ב השבטים, השורים ביראה הזו, שהיא המלכות. **הקטנים עם הגדולים**, הוא כש״א, חיות קטנות עם גדולות, חיות קטנות, הם כל אלו ההמונים שיצאו מאלו בני בנים, כש״א כל הפקודים למחנה יהודה. **עם** גדולות, היינו ראשי השבטים. **רברבן**, היינו המון גדול, שהוא מלשון רב רב.

קג) **וע״ד כל דעבר** וכו׳: וע״כ כל העובר על הפקודים נותן שכר, בקע לגלגלת. שיהיה כפר לנפשו ההיא, דהיינו המלכות, ויתפשט ממנה האור, בשעה שנתחברה לה הימין, שה״ס הכסף שנותן, דהיינו חסדים. וע״כ יברך את בית אהרן כי המלכות נקראת בית אהרן, בשעה שנתוספו בה ברכות, והימין שהוא חסד, נתעורר אליה באותו הכסף, מחצית השקל. אז, נמשכות ברכותיה באלו היראים מפניה.

קד) **ת״ח כל ב״נ** וכו׳: בוא וראה, כל אדם החוזר בתשובה לפני אדונו. והוא מתירא בכל יום מאותו עון שעשה, הקב״ה מוחל לו, ואינו נפרע ממנו. כי אחי יוסף יראה גדולה נפלה עליהם כשראו שאביהם נסתלק למעלה, וראו עצמם בגלות על אותו עון, עד שאמר להם יוסף, אל תראו. ודאי אל תפחדו מעונש בעת ההיא, כי התחת אלקים אני, ודאי הסתלקתי למעלה ממקום הזה שנקרא אלקים

שהוא

קה) כד חמא דוד למאריה דביתא ר דאמר כך. אמר ר) ה' זכרנ"ו יברך, ההוא דיתיב בעלמא דדכורא. ה', לעילא לעילא, יברך יתיה בעטרין עילאין. דהא כלהו שבטין בר מיוסף, בעלמא דנוקבא יתבין, ומתברכין מניה.

קו) ההוא אתרא, יברך את בית ישראל ש ודאי, ביתו דדוד. יברך את בית אהרן, ת דיתער סטרא דחסד דילה. יברך יראי ה' הקטנים. בג"כ יוסף ה' עליכם, מסטרא דיוסף, דהוא עליכם, איתער ברחמי עליכון. דהא ההוא א חובא יוסף מחיל לתתא, ואמר ש) אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם. בג"כ עליכם ועל בניכם, ב ויגין זכותיה עליכון. ועל בניכון, דלא יתפשון בחוביכון, ולא ישלוט ג עליכון ההוא חוא.

קז) בג"כ אל ימשלו בי אז איתם, ואתעטר ההוא אתרא בעטרוי, כגוונא דאתעטר כד עברו ישראל ימא, ואמרו אז ישיר, כד חמו דאשתלימת סיהרא. ת) ונקיתי מפשע רב, דא חובא דשבטין, דהוה רב.

קח) ועל כולא בעא רחמין, א) יהיו לרצון קמי עתיקא קדישא. אמרי פי, דא פה דיליה. והגיון לבי, דא לב השמים. לפניך, אלין פנים עילאין,

מסורת הזהר

ר) (תהלים קטו) לעיל קא. ש) (בראשית נ) וישב קו. ת) (תהלים יט). א) (שם) וישלח עב.

חלופי גרסאות

ר נ"א אמר כך ול"ג דאמר כך אמר (קראקא). ש נ"א ודא (קראקא). ת נ"א אתער (זיטצ'יא) נ"א דאיתער (קראקא). א ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג חובא (דפוסים ראשונים). ב נ"א ולא יתפשון ול"ג מן ויגין עד דלא (קראקא). ג נ"א עליהן (דפוסים ראשונים).

הסולם

אמר

שהוא דין, ומדרגה שלי, שהוא יסוד, יאיר לצד בית הדין, שהוא מלכות, להאיר לכם. כי אתם תחת המקום הזה, שהוא מלכות, הנקראת אלקים.

ביאור המזמור השמים מספרים

קה) כד חמא דוד וכו': כשראה דוד את בעלה של הבית, שהוא יוסף, שאמר כך, כנ"ל, אמר ה' זכרנו יברך. שפירושו, אותו היושב בעולם הזכר, שהוא יוסף, ה' שהוא למעלה למעלה, יברך אותו בעטרות עליונות. כי כל השבטים, חוץ מיוסף, יושבים בעולם הנקבה, שהוא מלכות, ומתברכים ממנו. מיוסף, שהוא בעולם הזכר, דהיינו יסוד.

קו) ההוא אתרא יברך וכו': המקום ההוא, שהוא יוסף, יברך את בית ישראל ודאי, שהוא המלכות, ביתו של דוד. יברך את בית אהרן, היינו שיתעורר צד החסד שלה. יברך יראי ה' הקטנים עם הגדולים, היינו כנ"ל (אות ק"ב). משום זה, יוסף ה' עליכם, היינו מצד יוסף שהוא עליכם יתעורר ברחמים

(דפו"י דף מ"ו ט"ב)

עליכם. כי יוסף כבר מחל אותו עון למטה. ואמר, אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם, משום זה, עליכם ועל בניכם. שתגן זכותו עליכם. ועל בניכם, שלא יתפשו בעונותיכם, ולא ישלוט עליכם אותו הנחש.

קז) בג"כ אל ימשלו וכו': משום זה, אל ימשלו בי אז איתם, ומתעטר אותו מקום, שהוא המלכות, בעטרותיו (כנ"ל אות צ"ה) כמו שנתעטר בעת שעברו ישראל את הים, ואמרו אז ישיר, כשראו שנשלמה הלבנה. ונקיתי מפשע רב, זהו העון של השבטים, שמכרו את יוסף, שהיה רב.

קח) ועל כולא בעא וכו': ועל הכל בקש רחמים. יהיו לרצון, לפני עתיקא קדישא. אמרי פי, זהו הפה שלו, דהיינו ההשפעה של עתיקא, שה"ס ג"ר. והגיון לבי, זה לב השמים. דהיינו, ז"א שנקרא שמים. והארת ל"ב נתיבות החכמה שבו נקרא לב. לפניך, אלו הם פנים עליונים דז"א, שהם בהסתר, ומתגלים בעת

דמטמרין, ואתגליין בעת רצון. ה', דא ימינא. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא אמצעיתא.

קט) ד"א, ה', דא אמצעיתא, דא יעקב. צורי, דא שמאלא. וגואלי, דא דימינא, דאקרי גואל, קרוב, ודאי. וזמין קב"ה לארמא ימינא דיליה, ולמיפדי לבנוי, ההי"ד, ב) ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל.

מסורת הזהר

ב) (שם קיח) ויחי קסח ז"ח ד' פו ט"ד.

הסולם

מאמר ביאור המזמור השמים מספרים

רצון. הויה, זה קו ימין דז"א, צורי, זה קו שמאל דז"א, וגואלי זה קו האמצעי, שהוא יעקב. דהיינו ת"ת דז"א.

קט) ד"א ה' רא וכו': פירוש אחר. הויה, זה הוא קו האמצעי, שהוא יעקב. צורי, זהו קו שמאל. וגואלי, זהו קו ימין, שהוא נקרא גואל קרוב. ודאי. ועתיד הקב"ה להרים את הימין שלו, שהוא חסד, ולפדות את בניו. ד"ש, ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל.

(דפוס דף מ"ו ט"ב)

סליק פרשת תשא

פרשת צו

מאמר קרבן עולה

א) [א חסר תחלת הענין.] ובסטר שמאלא, קיימא דרגא אחרא, דבסטר מסאבא, דאקרי אוף הכי מחשבה, ואקרי מחשבה רעה. בגין דדרגא דעלה איהו רע, ובג"כ איקרי מחשבה רעה.

ב) הכא קיימא כל רעותין בישין, וכל הרהורין בישין, וכל בישין דעלמא. ואיהי קיימא לכל רעותין אלין, דיסתאב ב"נ בהו. בהאי מחשבה רעה קיימא כמה דרגין מסאבין, וכלהו קיימין לסאבא לב"נ, באינון רעותין והרהורין דמחשבה רעה, וכדין אסתאב ב"נ בהו, ואתדבק בההוא סטרא.

ג) וע"ד בעי לקרבא עולה לאתדכאה, וכד קריב לה, בעי לאסטאה ב רעותיה לגבי מחשבה קדישא. ג וכד סליק תננא מאינון חלבין ואמורין,

חלופי גרסאות

א כן כתבו בדפוס מונקאטש ובדפוס קראקא לא נמצא כל פרשת צו. ב נ"א רעותא (וויניציא). ג נ"א וסליק ול"ג וכד (וויניציא).

הסולם

מאמר

מאמר קרבן עולה

א) ובסטר שמאלא קיימא וכו': (חסר תחילת הענין) ובצד שמאל עומדת מדרגה **אחרת** שמצד הטומאה, שנקראת גם כן מחשבה, **ונקראת מחשבה רעה**, משום שהמדרגה שעליה **היא רעה. ומשום זה נקראת מחשבה רעה.**

ב) הכא קיימא כל וכו': **כאן נמצאים כל הרצונות הרעים, וכל ההרהורים הרעים וכל הרעות שבעולם. והיא**, המחשבה הרעה,

(דפו"י דף מ"ו ט"ב)

קרבן עולה

עומדת על כל הרצונות האלו, שהאדם יטמא בהם. במחשבה רעה זו, נמצאים כמה מדרגות טמאות, וכולן עומדות לטמא האדם ברצונות ובהרהורים האלו של המחשבה הרעה. ואז נטמא האדם בהם, ומתדבק באותו הצד.

ג) וע"ד בעי לקרבא וכו': **ועל זה צריכים להקריב קרבן עולה להטהר. וכשמקריב אותו, הוא צריך להטות רצונו, אל המחשבת הקדושה. וכשעולה עשן מהחלבים האלו, ומהאמורים האלו, עולה תחילה לאותה מחשבת רעה**

ג ומאינון איברין, להההיא מחשבה רעה סלקא בקדמיתא, וכלהו ד נטילת לה, ומתזנא מינייהו.

ד) ולבתר סליק תננא אחרא דקיק. וכל אינון עילאין, מינייהו מאריהון דדינא, מתכנשי ה ועיילו לגו לגו, עד דאתכנש דא לגו דא, ודא לגו ו דא, עד דאסתליקו כולהו לאתכללא כלא דא עם דא, ז ולאשלמא דא עם דא, וגופא אתקשר בגופא.

ה) כדין אעטר ההוא ב"נ רעותיה, ברעותיה דההיא מחשבה טהורה, וכדין כהנא מסטרא דימינא, וליואי מסטרא דשמאלא, מקשרי שייפין בשייפין, עד דאסתלקא האי מחשבה טהורה בין ימינא לשמאלא, ואתחברו דא עם דא, ואתקשרו דא עם דא, והוו חד. וכדין אקרי ניחוח, ניחא ורעותא, לאתחברא ולאעלא דא בדא.

ו) וכד כלא ח אתקשרו דא בדא, עלמא דאתי אפיק כל נהירו, לאתנהרא כולהו כחדא. וכל חידו אשתכח, וכל אנפין נהירין, וכלא איהו בבסימו. ט ואתפרש ב"נ מגו מחשבה רעה, ואתדבק במחשבה טהורה, עד דאתדבק כלא בגו מחשבה סתימאה עילאה דכלא, והוי כלא חד.

ז) י ומאי דאשתאר מן קרבנא, בעיא לאתוקדא ולאתאכלא בלילא, דלא יתהני מיניה ב"נ. מ"ט כ דהאי עולה, קרבנא דעלוון, לית רשו לב"נ בעלמא לאתהנאה מיניה. בגין דההוא קרבנא לא אתקריב, אלא מגו דאתמשכא

חלופי גרסאות

ג נ"א מאינון (וינציא). ד נ"א נסיל (וינציא). ה נ"א ועייל (וינציא). ו נ"א דדא (וינציא). ז נ"א ולאשתלמא (וינציא). ח נ"א אתקבצו (וינציא). ט נ"א אתפרש (וינציא). י נ"א מאי (וינציא). כ נ"א דהא עולה קרבן (וינציא).

הסולם

מאמר קרבן עולה

רעה, ולוקחת את כולם וניזונת מהם. כדי שלא תתקרב אל הקודש, (כמ"ש להלן אות ח' ועי' זהר תרומה אות רע"ז).

ד) **ולבתר סליק תננא** וכו': ואח"כ עולה עשן אחר דק. וכל העליונים, דהיינו פרצופי הקדושה שבבי"ע, ומהם, בעלי הדין, מתקבצים ונכנסים לפני ולפנים, עד שמתאספים זה תוך זה. וזה לתוך זה, עד שעולים כולם, ויכלל הכל זה עם זה, וישלימו זה על זה. וגוף מתקשר בגוף.

ה) **כדין אעטר האי** וכו': אז מעטר האדם הזה את רצונו ברצונה של המחשבה הטהורה, ואז הכהן, מצד ימין, והלוי, מצד שמאל, קושרים אברים באברים, עד שאותה מחשבה טהורה עולה בין ימין לשמאל, ומתחברים זה עם זה, ומתקשרים זה עם זה,

(דפו"י דף מ"ו ט"ג)

והיו אחד. ואז נקרא ניחוח, דהייינו נחת ורצון להתחבר ולהכנס זה בזה.

ו) **וכד כלא אתקשרו דא** וכו': וכשנתקשר הכל זה בזה, הוציא העולם הבא, שהוא בינה, אור רב להאיר את כולם יחד, ושמחה רבה נמצאת. וכל הפנים מאירים, והכל הוא במתיקות. והאדם נפרד ממחשבה רעה, ומתדבק במחשבה הטהורה, עד שמתדבק הכל במחשבה הסתומה העליונה על הכל, ויהיה הכל אחד.

ז) **ומאי דאשתאר מן** וכו': ומה שנשאר מן הקרבן צריך להשרף ולהתעכל בלילה, כדי שאדם לא יהנה ממנו. מה הטעם של העולה הזו, שקרבן של עולות אין רשות לאדם להנות ממנו. הוא משום שהקרבן ההוא אינו נקרב, אלא משום שעל ידי מחשבה רעה,

נמשך

במחשבה רעה, סטרא דמסאבא. ל ודלא יתפשט ולא יסטי מ האי סטרא, כלא אתהדר לגו אשא לאתאכלא, ולא יתהני מההוא קרבנא ב"נ בעלמא.

ח) בליליא אתאכל כל מאי דאשתאר, כד"א א) על מוקדה על המזבח כל הלילה. דכד עאל ליליא, כל אינון גרדיני נימוסין משתכחין, ואזלין ושלטין בכל אינון אמורין ופדרין, וכלהו מתאכלי, ומנהון אתזנון כל אינון גרדיני נמוסין, ואינון חולקא דילהון לאיתזנא, בגין דלא ישלטון, ולא יתקרבון לגו קודשא. ויתפרש ב"נ מההוא סטרא, ויתדבק ברעותא עילאה, וכדין שביק ליה מאריה להוא ב"נ, וכהנא מכפר עליה, דכתיב ב) וכפר עליו הכהן מחטאתו.

מסורת הזהר

א) (ויקרא ו) פקודי שמט ז"ח ד' סב ט"א ב) (שם ד).

חלופי גרסאות

ל נ"א דלא (וינציא). מ ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג האי (וינציא).

הסולם

מאמר

נמשך צד הטומאה. וכדי שהצד ההוא לא יתפשט ולא יטה ממקומו, הוחזר הכל לתוך האש להתעכל. ושום אדם שבעולם לא יהנה מהקרבן ההוא.

ח) בליליא אתאכל כל וכו'; בלילה נעכל כל מה שנשאר. כש"א על מוקדה על המזבח כל הלילה. כי כשהלילה בא, כל אלו חוקרי הדינים נמצאים, והולכים ושולטים בכל

(דפו"י דף מ"ו ט"ב)

קרבן עולה

האברים והפדרים האלו, וכולם מתעכלים, ומהם נזונים כל אלו חוקרי הדינים, והם החלק שלהם להיות נזונים. כדי שלא ישלטו ולא יתקרבו אל הקדש. ויפרד האדם מהצד ההוא, ויתדבק ברצון העליון, ואז יסלח לו אדונו לאותו האדם, והכהן מכפר עליו. שכתוב, וכפר עליו הכהן מחטאתו.

(סליק פרשת צו)

פרשת אחרי

מאמר ג"ע וגיהנם וכוונת ק"ש

א) א ת"ח, בשעתא דאתבריאו אתלבשו בדיוקנא קדישא עילאה דנהורא, בגנתא דעדן דלעילא. ובדיוקנא קדישא אחרא, בגנתא דעדן דלתתא. ויהבין לון ב אחסנתא עילאה. ויהבו להון חולקא עילאה. ג ובתר דיהבין להון דא, אמר להון מלאכא, אתא ד זימנא דתיפקו, דקב"ה אמר די תפקון מכאן.

ב) תווהו, ואמרו ה לאן. א"ל תרין מלאכין, קב"ה אמר א) לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. מארצך: דא גנתא דעדן דלתתא. ומבית אביך: דא גנתא דעדן דלעילא. אל הארץ אשר אראך: דא ארעא חשוכא שפלה.

ג) ואחזיאו ליה כל גנתא דעדן. ואחזיאו ליה היכלין וביתין, מדורין

מסורת הזהר

א) (בראשית יב) לך יג.

חלופי גרסאות

א כל המדרש הנעלם מפרשת אחרי הוא בדפוס קראקא בס ף פרשת לך לך. ב נ"א אחסנית (קראקא). ג נ"א מוסיף ובתר כן (קראקא). ד נ"א זמינא דתיפוק וקב"ה (ווינציא) נ"א זמינא דתיפוק מכאן וקב"ה (קראקא). ה נ"א לאנא אזלין אל תרין (קראקא).

הסולם

מאמר

מאמר ג"ע וגיהנם וכוונת ק"ש

א) **ת"ח בשעתא דאתבריאו** וכו': (חסר תחילת הענין) בוא וראה בשעה שנבראו הנשמות, נתלבשו בצורה קדושה עליונה של אור, בגן עדן שלמעלה, ובצורה קדושה אחרת בגן עדן שלמטה. ונתנו להן נחלה עליונה, ונתנו להן חלק עליון. ואחר שנתנו להן את זה, אמר להן המלאך, הגיע הזמן שתצאו, כי הקב"ה אמר, שתצאו מכאן.

(דפו"י דף מ"ו ט"ד)

ג"ע וגיהנם וכוונת ק"ש

ב) **תווהו ואמרו לאן** וכו': תמהו ואמרו, אנה. אמרו להן ב' מלאכים, הקב"ה אמר לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשרי אראך. **מארצך**, זהו גן העדן התחתון, **ומבית אביך**, זהו גן העדן העליון, **אל הארץ אשר אראך**, זו היא ארץ החשכה והשפלה.

ג) **ואחזיאו ליה כל** וכו': והראו לו לאדם מטרם שנברא, **כל גן העדן**, והראו לו **היכלות**

עילאין וכמה היכלין דכסיפין, וכמה ביתין, וכמה מדורין, וכמה דרגין, וכל חלק וחלק שיש לו לצדיק בפ״ע.

ד) אמר מה אינון היכלין, אמרו ליה תרין מלאכין, ארבעין ותרין היכלין אינון מרקמן מכמה גוונין נאים, וכל אינש דקרי ק״ש שמא דמ״ב שמהן כדקא יאות, יירת לון. עאל ליה לשבעין דרגין, ובהון ע״ב חלונות, ומרקמן בכמה גוונין. אמר למאן אינון. אמרו ליה, כל אינש דקרי ק״ש שמא דע״ב תיבין כדקא יאות, יירת דא.

ה) עאל ליה להלן, ואחזי ליה חמשין מדורין אחרנין, מרקמן בכמה גוונין. אמר למאן אינון. אמרי ליה, לכל ב״נ דקרי ק״ש שמא דחמשין תיבין כדקא יאות, יירת דא.

ו) עאל ליה להלן, אחזי ליה שבעין ותרין מדורין אחרנין מרקמן בכמה גוונין. אמר למאן אינון. א״ל, לכל בר נש דקרי ק״ש שמא דע״ב תיבין דאית בפרשתא רביעאה.

ז) אמר להון, ובמה אנא ארווח דא. אמרו ליה, ב) בעצבון תאכלנה. אמר להון ומהו העצבון. אמרו ליה נעשה ונשמע. עשייה, בעובדין טבין. ושמיעה, באורייתא.

ח) ז אפיקו ליה מגנתא דעדן, ואזלו עמיה לגיהנם, ועמודא דעננא

מסורת הזהר

ב) (בראשית ג) ב״ב קסא נח רנא.

חלופי גרסאות

ו נ״א דאתקרי שמא ול״ג ק״ש (קראקא). ז נ״א נפקר (קראקא).

הסולם

מאמר ג״ע וגיהנם וכוונת ק״ש

היכלות ובתים, מדורים עליונים, וכמה היכלות חמודים, וכמה בתים, וכמה מדורים, וכמה מדרגות, וכל חלק וחלק שיש לו לכל צדיק בפני עצמו.

ד) **אמר מה אינון** וכו׳: אמר, מה הם היכלות אלו. אמרו לו, ב׳ המלאכים, מ״ב היכלות האלו, שמרוקמים מכמה צבעים יפים, כל איש שקורא קריאת שמע, ומכוון את השם מ״ב כראוי, שהוא בסוד מ״ב מלות שהם בפרשת קריאת שמע מן ואהבת עד והיה אם שמוע, יירש אותם. בא לו לע׳ מדרגות, ובהן ע״ב חלונות ומרוקמים בכמה צבעים. אמר למי אלו. אמרו לו, כל איש שקורא קריאת שמע, ומכוון בשם ע״ב תיבות כראוי, שהוא סוד ע״ב מלות, שיש מן והיה אם שמוע עד ושמתם, יירש אותם.

ה) **עאל ליה להלן** וכו׳: בא לו הלאה, והראו לו חמשים מדורים אחרים, מרוקמים

(דפו״י דף מ״ו ס״ד)

בכמה צבעים. אמר למי אלו. אמרו לו, לכל אדם הקורא קריאת שמע ומכוון השם של חמשים תיבות כראוי, שהוא סוד חמשים מלות שיש מן ושמתם, עד סוף הפרשה, יירש זה.

ו) **עאל ליה להלן** וכו׳: בא לו הלאה. הראו לו ע״ב מדורים אחרים, מרוקמים בכמה צבעים. אמר למי אלו. אמרו לו לכל אדם הקורא קריאת שמע ומכוון השם של ע״ב תיבות, שיש בפרשה הרביעית, דהיינו מן ויאמר עד סוף הפרשה.

ז) **אמר להן ובמה** וכו׳: אמר להם. ובמה אני ארויח זה. אמרו לו בעצבון תאכלנה. אמר להם, ומהו העצבון. אמרו לו, זהו, נעשה ונשמע. שפירושו, עשיה, במעשים טובים. ושמיעה בתורה. והוא בעצבון, ע״ד שאמרו ז״ל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

ח) **אפיקו ליה מגנתא** וכו׳: הוציאו אותו

למהך בהו ביממא על רישיה, ועמודא דאשתא למיהך בהו בלילא. אמרו ליה, ת״ח, אתרא דא איהו חשוכא ביממא ובלילא. אחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם ח ואחזיאו ליה להט החרב המתהפכת. ואחזיאו ליה ג הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

ט) אמר לון, מאן אינון. אמרו ליה, אינון ארבעין ותרין היכלין חשוכין. וכמה גוברין בשלשלין בצואריהון, ואסורין מן ידיהון ומן רגליהון, ואינון צווחין ואמרין ווי ווי. ווי לנא דאזילנא בהבלי עלמא, ולא אזילנא לבתי כנסיות, ולא קרינא שמא דארבעין ותרין שמהן, דלא אוליפנא ליה. ווי לנא, ווי לנפשנא, ובעל האסורין ממונה עליהם.

י) עאלו ליה להלן, אחזיאו ליה ע״ב חלונין חשוכין, ובהון הוו עאלין השלשלאין מן צואריהון. עאלו ליה להלן, ואחזיאו ליה חמשין שערין, וכלהו נוקבין, ורגליהון מן חייביא הוו עאלין באינון נוקבין, ואינון צווחין ואמרין, ווי לרגלנא דאזילו בהבלי העולם, ולא אזילנא לבית הכנסת. ולא למדנא שמא דחמשין תיבין מן ק״ש.

יא) עאלו ליה להלן, ע״ב מדורין, וידיהון אסירין בנוקבין מן מזוזיין ט דמן ביתא, ואינון אמרין ווי לנא, ווי לידנא, דלא י אקשרו תפילין כ ברישא ובידנא.

יב) עאלו ליה להלן, ואחזיאו ליה כל מדורין דגיהנם, אמרו, כל בר נש

מסורת הזהר

ג) (ישעיה נו) משפטים תקד.

חלופי גרסאות

ח נ״א ואחזיו (דפוסים ראשונים). ט נ״א מן (דפוסים ראשונים). י נ״א אתקשרו (דפוסים ראשונים). כ ה״נ בדפוס מונקאטש במרובעים נוסח אחר בידנא ולא גרסינן ברישא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ג״ע וגיהנם וכוונת ק״ש

אותו מגן עדן, והלכו עמו לגיהנם. ועמוד הענן ללכת בו ביום על ראשו, ועמוד האש ללכת בו בלילה. אמרו לו, בוא וראה. מקום זה הוא חושך ביום ובלילה. הראו לו כל מדורי גיהנם. והראו לו להט החרב המתהפכת. והראו לו הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

ט) אמר לון מאן וכו׳: אמר להם, מה אלה. אמרו לו, אלו הם מ״ב היכלות אפלים, שהם העונשים, לאלו שלא קיימו השם מ״ב דקדושה, וכמה אנשים בכבלים על צואריהם, וידיהם ורגליהם אסורים, והם צועקים ואומרים אוי אוי, אוי לנו שהלכנו בהבלי העולם, ולא הלכנו לבתי כנסיות, ולא קראנו השם של מ״ב שמות, שלא למדנו אותו. אוי לנו, אוי לנפשותינו. ושר בית האסורים ממונה עליהם.

י) עאלו ליה לחלן וכו׳: הביאו אותו הלאה. הראו לו ע״ב חלונות אפלים, ובהם היו

(דפו״י דף מ״ו ט״ד)

תקועים הכבלים שעל צואריהם. שהם העונשים לאותם שלא כוונו השם ע״ב בפרשת והיה אם שמוע עד ושמתם. הביאו אותו הלאה, והראו לו חמשים שערים, וכולם הם נקבים, ורגלי הרשעים היו נכנסים בנקבים האלו. והם צועקים ואומרים, אוי לרגלינו שהלכו בהבלי העולם, ולא הלכו לבית הכנסת, ולא למדנו השם של חמשים מלות מן קריאת שמע, דהיינו מן ושמתם עד סוף הפרשה.

יא) עאלו ליה להלן וכו׳: הביאו אותו הלאה, והראו לו, ע״ב מדורים, וידיהם אסורים בנקבים שבמזוזות הבית. והם אומרים אוי לנו, אוי לידינו, שלא קשרו תפלין בראש ובידינו. ששם העונשים, לאותם שלא כוונו בשם ע״ב, בע״ב מלות שמן ויאמר עד סוף הפרשה.

יב) עאלו ליה לחלן וכו׳: הביאו אותו הלאה

דעלמא, ייעול באתרא דין. ואפילו מאן דאיהו חפשי. הה"ד, ד) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו, ל ולית חפשי אלא כל גבר דידע שמא דקב"ה כדקא יאות. הה"ד, ה) אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו.

יג) *) תא חזי, כל גברא דעביד עובדין טבין, מ דאינון מצות עשה. כל מצוה ומצוה דיעביד, נ אסתלק לעילא, וקיימא קמי קב"ה, ואמר אנא מפלנייא דעבד לי, ויהב ליה קב"ה מלאך אחד, דיעזרוניה באתר חשוכא דגיהנם ס דאתקרי ליליא דאיהו באתרא הדין.

יד) ע וכל פתגמא דאורייתא דשמע, פ על כל מלה ומלה, יהב ליה קב"ה מלאך אחד, לכל מלה ומלה דיעזרוניה. וע"ד ו) והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. ואם את תעביד דא, דקב"ה פקדך דתתעסק באורייתא ביממא צ ולילי, ותיטר ותעביד כל מה דאית בה, לא תדחל מאתרא דא. הה"ד, ז) הלא צויתיך חזק ואמץ אל תערוץ ואל תחת וגו'. קב"ה יהא עמך בשעתא דתתעסק באורייתא ביממא ובליליא. וקב"ה ק יהא עמך בשעתא דתשמור לעשות ככל הכתוב בו. קב"ה יהא ר עמך בשעתא דתתפטרא מעלמא, ותיעול הכא.

טו) ואי לא ש תעסוק באורייתא, ולא תיטר ולא תעביד פקודי אורייתא,

מסורת הזהר

ד) (איוב ג) ב"א שצג ז"ח ד' עה ט"ב. ה) (תהלים צא) וישלח רעג תק"ח ד' קטז ט"ג. ו) (יהושע א) הקסה"ז קפא. ז) (שם).

חלופי גרסאות

ל ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג ולית חפשי (דפוסים ראשונים). מ ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א דאיהו מצות עשה (מונקאטש) נ"א דאיהו עשה (דפוסים ראשונים). נ נ"א אתסלק (קראקא). ס נ"א ל"ג דאתקרי ליליא (קראקא). ע נ"א דכל (קראקא). פ נ"א ל"ג על (דפוסים ראשונים). צ נ"א ובליליא (דפוסים ראשונים). ק נ"א ל"ג מן יהא עד יהא (קראקא). ר נ"א ל"ג עמך (קראקא). ש נ"א תתעסק (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

הלאה. והראו לו כל מדורי גיהנם. אמרו לו, כל אדם שבעולם יבוא למקום הזה. ואפילו מי שהוא חפשי. ז"ש, קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו. ואין חפשי אלא כל אדם היודע השם של הקב"ה כראוי. ז"ש, אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו.

יג) ת"ח כל גברא וכו': בוא וראה, כל אדם שעושה מעשים טובים, שהם מצות עשה, כל מצוה ומצוה שעושה, עולה למעלה, ועומדת לפני הקב"ה, ואומרת, אני מפלוני שעשה אותי. ונותן לו הקב"ה מלאך אחד שיעזרו במקום החושך שבגיהנם הנקרא לילה. שהוא במקום הזה.

יד) וכל פתגמא אורייתא וכו': וכל דבר תורה ששמע, על כל דבר ודבר נותן לו

(דפו"י דף מ"ו ט"ו *) דף מ"ז ט"א)

ג"ע וגיהנם וכוונת ק"ש

הקב"ה מלאך אחד לכל דבר ודבר שיעזרהו. וע"כ, והגית בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. ואם אתה תעשה זה שהקב"ה צוך שתעסוק בתורה ביום ובלילה, ותשמור ותעשה כל מה שיש בה, לא תפחד מהמקום הזה. ז"ש, הלא צויתיך חזק ואמץ אל תירא ואל תחת וגו'. הקב"ה יהיה עמך בשעה שתעסוק בתורה יומם ולילה. והקב"ה יהיה עמך בשעה שתשמור לעשות ככל הכתוב בו. והקב"ה יהיה עמך בשעה שתסתלק מן העולם ותבא לכאן.

טו) ואי לא תעסוק וכו': ואם לא תעסוק בתורה, ולא תשמור ולא תעשה את מצות התורה, הקב"ה יסתלק ממך, ומלאכיו

לא

קב״ה יסתלק מינך. ומלאכיו לא יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. הה״ד, ח) ואם תלכו עמי קרי וגו׳ והלכתי אף אני עמכם בקרי.

מאמר שבועת הנשמה מטרם שבאה לעולם

טז) בתר דיחזי ליה כל דא, ויימא ליה כל דא, אמר ט ליה מלאכא חד מן התרין, דאיהו יצר הטוב, קב״ה אמר לי דאזילנא עמך, אנא ויצר הרע. ת אומי לי דתקיים אורייתא כלא, ללמוד וללמד לשמור ולעשות. אומי ליה. ובתר כן אמר, לך לך מארצך וממולדתך, לגוף שפל, כמא דאמרנא.

יז) ובשעתא דיפוק מבטן אימיה, יתקיף מלאך בידיה בצואריה, וישכח ליה אורייתא, א ורשים ליה באצבעיה על פומיה, לא תשכח ב השבועה ג דנשבעת לי. ואם גברא יעביד, ואתקיים השבועה, יהבו ליה כל מה דאחזיאו ליה. ואם יותר ירויח, יותר יתנו. הדא הוא דתנן, למוד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה.

מאמר אלימלך ונעמי מחלון וכליון רות וערפה

יח) ואם לאו, ת״ח, בב״נ אית ביה ד שם יהו״ה. י״ה, העה״ב. ו״ה, העולם הזה. י״ה אתלבש בדיוקנא עילאה, מן גינתא דעדן דלעילא. ו״ה אתלבש בדיוקנא ה דעדן דלתתא. ואינון כדוגמא דא. י׳ אלימלך. ה׳, נעמי. ו׳, מחלון. ה׳, רות.

מסורת הזהר

ח) (ויקרא כו) ויחי כפ

חלופי גרסאות

ט הכי גריס הסלם נוסח אחר לי (כל הדפוסים).
ת נ״א אומי ליה דיקיים (ווינציא) נ״א אומר לו דיתקיים

(קראקא). א נ״א וירשים (קראקא). ב נ״א האומאה (דפוסים ראשונים). ג נ״א דשבעת (קראקא). ד ה״ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג שם (דפוסים ראשונים). ה נ״א ל״ג דעדן (קראקא).

מאמר הסולם שבועת הנשמה מטרם שבאה לעולם

לא יצוה לך לשמרך בכל דרכיך. ז״ש, ואם תלכו עמי בקרי וגו׳ והלכתי אף אני עמכם בקרי.

מאמר שבועת הנשמה מטרם שבאה לעולם

טז) **בתר דיחזי ליה** וכו׳: אחר שמראה לו כל זה, ואומר לו מלאך אחד מן השנים, שה״א יצר הטוב, הקב״ה אמר לי, שאלך עמך, אני ויצר הרע. השבע לי שתקיים התורה כולה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות. נשבע לו. ואחרי כן, אמר לו, לך לך מארצך וממולדתך, לגוף שפל, כמו שאמרנו. (באות ב׳).

יז) **ובשעתא דיפוק מבטן** וכו׳: ובשעה (דפו״י דף מ״ז ט״א) שיוצא מבטן אמו יתפוש מלאך בידו ובצואריו, ומשכיחו התורה. ורושם לו על פיו באצבעו, לא תשכח השבועה שנשבעת לי. ואם האדם יעשה והשבועה מתקיימת, נותנים לו כל מה שהראו לו בגן עדן. ואם ירויח יותר יתנו לו יותר. זה הוא שלמדנו, למוד תורה הרבה ויתנו לך שכר הרבה.

מאמר אלימלך ונעמי מחלון וכליון רות וערפה

יח) **ואם לאו. ת״ח** וכו׳: ואם אינו מקיים השבועה. בוא וראה, באדם יש השם הויה. י״ה ה״ס עולם הבא. ו״ה ה״ס העולם הזה. י״ה נתלבשו בצורה עליונה של הנשמה, שהיא מגן עדן שלמעלה. ו״ה נתלבשו בצורה של

יט) ואם ההוא גברא אזיל בארחין טבין, ויקיים האומאה דאומי, יהבו ליה כל טיבו דאחזיאו ליה, וכל מה דרווח בעלמא דין. ואם לאו. מה אמרת ו נשמתא קדישא. ט) ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. ומאי איהו ז ערום. משמא קדישא יהו"ה דאמינא.

כ) ת"ח, בשעתא ח דאתי ב"נ לעלמא, יהב ביה קב"ה שמיה בב"נ. ט ושמא אחרא מן שד יהודאי, דאיתקרי חול. ושמא אחרא. דאתקרי חשך.

כא) ההי"ד, י) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. החיים: דא י שם יהו"ה דקב"ה. ואת הטוב: זה השד יהודאי, דיהב ליה עושר בעלמא דין. ואת המות ואת הרע: אלין תרין מקטרגין רשעים טמאים, מסטרא דסמאל ונחש, מן שרו של ישמעאל כ ועשו.

כב) אם ב"נ יקיים האומאה דאומי, טוב. ואם לאו, יסתלק מניה י"ו, ל אשתארת ה' ה'. ובהאי שעתא, ה' עילאה מה אמרת. מ) שובו שובו מדרכיכם הרעים, שהם נ הרשעים שאמרנו.

כג) ואם תבו הרי טב. ואם לאו, יסתלק ה' עילאה עם ו"י, ואתעביד הו"י. ומה היא אומרת. ס) הוי גוי חוטא וגו'. ואם תבו מדאשתארת ביה ה' תתאה.

מסורת הזהר

ט) (איוב א) ב"א רפח. י) (דברים ל) ב"א קפ. כ) (יחזקאל לג) תולדות סו. ל) (ישעיה א) ספרא דצניעותא נו.

חלופי גרסאות

ו ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א שמא (דפוסים ראשונים). ז ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א שניא ול"ג ערום (דפוסים ראשונים). ח ה"ג בדפוס ירושלם במרובעים נ"א דאיהו (דפוסים ראשונים) ונ"א דאזיל (מונקאטש). ט נ"א דשמא (קראקא). י נ"א הוי"ה מקב"ה ול"ג שם (דפוסים ראשונים). כ ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א ועשו במרובעים (מונקאטש). ל נ"א וישתאר (וינציא) נ"א וישתאר (קראקא). מ נ"א רשעים ול"ג שאמרנו (קראקא).

הסולם

מאמר אלימלך ונעמי מחלון וכליון רות וערפה

של הנשמה, שהיא מגן עדן שלמטה. (עי' לעיל אות א'). והם כדוגמא זו, י' היא אלימלך, ח' נעמי, ו' מחלון, ה' רות.

יט) **ואם ההוא גברא** וכו': ואם האדם ההוא, הולך בדרכים טובים ומקיים השבועה שנשבע, נותנים לו כל טוב שהראו לו, וכל מה שהרויח יותר בעולם הזה. ואם לא. מה אומרת הנשמה הקדושה, ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה. ומהו ערום. היינו ערום מן השם הקדוש הוי"ה, שאמרנו.

כ) **ת"ח בשעתא דאתי** וכו': בוא וראה, בשעה שאדם בא לעולם, נותן הקב"ה את שמו באדם. ושם אחר נותן בו משד יהודי, שנקרא חול. כלומר שהוא בחינת רוח שאינו מקדושה, ואינו מטומאה, אלא הוא חול. **ושם אחר הנקרא חשך.**

(דפו"י דף מ"ז ט"א)

כא) **ההי"ד ראה נתתי** וכו': ד"ש, ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. **החיים**, זהו שם הויה של הקב"ה. **ואת הטוב**, זהו השד היהודי, שהרוח הזה נותן לו עושר בעולם הזה. **ואת המות ואת הרע**, אלו הם ב' מקטריגים, רשעים טמאים, מצד סמאל ונחש, משרו של ישמעאל ועשו.

כב) **אם ב"נ יקיים** וכו': **אם** האדם יקיים השבועה שנשבע, טוב. ואם לא, יסתלק מן השם הוי"ה, **י"ו**, וישאר **ה' ה'**. ובאותה שעה, ה' עליונה שהיא בינה, מה אומרת. היינו, **שובו שובו מדרכיכם הרעים. שהם הרשעים שאמרנו.**

כג) **ואם תבו הרי** וכו': **ואם שבו** בתשובה, **הרי טוב. ואם לא, תסתלק גם ה' עליונה**

ג הרי טב. ואם לאו, יתעביד הוי"ה. ההי"ד, *) מ) השיב אחור ימינו מפני אויב. ויתעבידו הרשעים נ שר עליהם.

כד) ובההוא זמנא, יתעבידו הרשעים אדונים להון, ומתעלה הטמא דאיהו מסטרא דשרו של עשו, על אלימלך ונעמי. ושרו של ישמעאל, על מחלון ורות. ובההיא שעתא אמרו, ס ה' אלהינו בעלונו אדונים זולתך.

כה) ובההיא שעתא, ויהי רעב בארץ. הארץ, דא גופא. ובההיא שעתא, אם יתעסק בתורה הרי טב. ואם לאו, ייתי סמא"ל רכיב על נחש, לאלימלך. ע) וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. אזיל לאתתא נעמי, ע יהפך לה, ויעביד לה דתיחוב, ותהא בישא.

כו) אם אדם אתפרש מינה, הרי טב. כמא דאמר איוב, פ) כדבר אחת הנבלות תדברי גם את הטוב נקבל מאת האלהים והרע לא נקבל. העצה דיהב לך הטמא, לא נקבל. ואם יקום עצת החטא כמו שאמרה היא, ויגנוב, או יעשה כל העבירות שבעולם, אח"כ יתלוהו על העץ וימות. ההי"ד, פ) וימותו גם שניהם מחלון וכליון. ונשארו ה"ה אלמנות.

כז) ותאמר נעמי, ומה היא אומרת. ר"י ור"י ור"ה. ועכ"ז נעמי אומרת,

מסורת הזהר

מ) (איכה ב) ויצא שנט ויקהל קסד. נ) (ישעיה כו) שמות קלו. ס) (בראשית לב) ב"א קמד. ע) (איוב ב) בא כו. פ) (רות א) ז"ח ד' פ ט"ב.

חלופי גרסאות

נ בדפוס קראקא לא כתוב מן אות כ"ג עד אמצע אות מ"ה ישראל דיתקרון ארץ. ס ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א חד (וינציא). ע נ"א הפך (וינציא).

הסולם

מאמר אלימלך ונעמי מחלון וכליון רות וערפה

עליונה דהוי"ה, ותתחבר עם ו"י שכבר נסתלקו, נעשה הצירוף **הוי**. ומה היא אומרת. היינו, **הוי גוי חוטא**. וגו'. ואם שבו בעוד שנשארת ה' **תחתונה** מן השם, הנה **טוב**. ואם לא, מתחברת גם **ה'** תחתונה עם **הוי** שנסתלקו, ונעשה הצירוף **הויה**. ז"ש **השיב אחור ימינו מפני אויב**. כי **הי'** שה"ס ימין, שצריכה להיות בראש אותיות השם, ירדה למקום של האות השלישית. **ויעשו הרשעים שרים עליהם.**

כד) **ובההוא זמנא יתעבידו** וכו': **ובעת ההיא יעשו הרשעים אדונים להם**, והטמא שהוא מצד שרו של עשו **יתעלה על אלימלך ונעמי**, שהם בחינת י"ה של נשמת האדם, **ושרו של ישמעאל על מחלון ורות**, שהם בחינת ו"ה של נשמת האדם (כנ"ל אות י"ח) **ובשעה ההיא אומרים, ה' אלקינו בעלונו אדונים זולתך.**

כה) **ובההיא שעתא ויהי** וכו': **ובשעה ההיא, ויהי רעב בארץ. הארץ, זהו הגוף.** (דפו"י דף מ"ז ט"א *) ט"ב)

ובשעה ההיא, אם עוסק בתורה הרי טוב, ואם לא, יבא סמאל רכוב על נחש אל אלימלך. וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. כלומר, כשרואה שאינו יכול להאחז ולהתגבר על אלימלך שה"ס **הי'** של הנשמה, הוא הולך אל כף ירכו, שה"ס אשתו, סוד **הה'** של הנשמה, והוא הולך אל האשה נעמי, מהפך אותה מקדושתה, ועושה לה **שתחטא, ותהיה רעה.**

כו) **אם אדם אתפרש** וכו': **אם האדם נפרד ממנה, הרי טוב.** דהיינו **כמו שאמר איוב, כדבר אחת הנבלות תדברי גם את הטוב** נקבל מאת האלקים והרע לא נקבל. היינו שאמר לה, **העצה שנתן לך** סמאל **הטמא לא** נ,בל. **ואם תקום עצת החטא כמו שאמרה היא, ויגנוב, או יעשה כל העברות שבעולם, יתלוהו אח"כ על העץ וימות.** ז"ש, **וימותו גם שניהם מחלון וכליון. ונשארו ה' ה'**, שהן נעמי ורות, **אלמנות.**

כז) **ותאמר נעמי ומה** וכו': **ותאמר נעמי**

צ) שובנה בנותי, שובו שובו בתשובה, העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים, י"ו דאסתלקו. ערפה מסטרא דמסאבו, תשוב אל עמה ואל אלהיה. ורות דבקה עם נעמי, הה"ד ק) אל אשר תלכי אלך.

כח) ואם תבו בתיובתא, ייתי אלימלך, וייתי מחלון. ואם תבו כולהו, ייתי שמא קדישא עילאה. ואם לא, ימותו. הה"ד ר) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה, נפקו מגופא.

כט) בההיא שעתא איהי אזלת לנטרי ג"ע, פ) למיעל בגנתא דעדן, דחיין לה לבר, ואזלת באתר דחשוכא. ש) ותהום כל העיר עליה ותאמרנה הזאת נעמי. בההיא שעתא אמרת, אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה', שמא קדישא דהוה בי. הה"ד, ת) וה' ענה בי, צ) שמא קדישא דיהו"ה, אסהיד בי כל חובין דעבידנא.

ל) בההיא שעתא ייתי נחש ונסיב לה לשפחה. בההיא שעתא אמרת, א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים.

לא) י"ו נשארו עני ודל, ב) עני ורוכב על חמור. דל, עליה אתמר ג) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. אם ישאר לו בן דאזיל בארחוהי דקב"ה, ואתעסק באורייתא, ק) אפיק לו מן רעה. שהם מתפרדים בד' פנות העולם

מסורת הזהר

צ) (שם) לך צג בח"ג צ"א ז"ח ד' עה ט"ג. ק) (שם) בלק ק. ר) (שם) ז"ח ד' סב ט"ב. ש) (שם) סנחס נח ז"ח ד' עה ט"ג פג ט"ב ט"ג ט"ד. ת) (שם) לך צה בח"ג צ"ד ז"ח ד' עה ט"ג פג ט"ד תק"ח ד' קג ט"א קיט ט"ב. א) (ישעיה א) ספרא דצניעותא כח. ב) (זכריה ט) ויחי תקסח ז"ח ד' פ ט"ד. ג) (תהלים מא) הקסה"ז רס ז"ח ד' מט ט"א עה ט"ב.

חלופי גרסאות

פ ה"ג הסלם נ"א תיעול (מונקאטש) נ"א יעול (ווינציא). צ נ"א אסהיד בי כל חובין דעבידנא שמא קדישא דהוי"ה (ווינציא). ק נ"א מפיק (ווינציא).

הסולם

מאמר אלימלך ונעמי מחלון וכליון רות וערפה

נעמי. ומה היא אומרת. היינו שמקוננת אוי אוי וה. ועם כל זה, אומרת נעמי, שובנה בנותי, שובנה שובנה בתשובה, העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים, רמז על י"ף דהויה. שהם אלימלך ומחלון, שנסתלקו. ערפה שהיא מצד הטומאה תשוב אל עמה ואל אלוהיה, ורות דבקה עם נעמי. ז"ש אשר תלכי אלך.

כח) **ואם תבו בתיובתא** וכו': ואם שבו בתשובה, יבא אלימלך שהוא י', ויבא מחלון, שהוא ו'. ואם שבו כולם יבא השם הקדוש העליון, ואם לא, ימותו. ז"ש ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה. דהיינו שיצאו מן הגוף. שהגוף מת.

כט) **בההיא שעתא איהי** וכו': **באותה שעה היא הולכת לשומרי גן עדן, לבוא בגן** (דפו"י דף מ"ז ט"ב)

עדן, והשומרים דוחים אותה לחוץ. והיא הולכת במקום החשך. ותהום כל העיר עליה ותאמרנה הזאת נעמי. באיתה שעה אומרת, אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה'. היינו מן השם הקדוש שהיה בי. וה' ענה בי, היינו, שהשם הקדוש הויה, העיד בי כל העונות שעשיתי.

ל) **בההיא שעתא ייתי** וכו': **באותה שעה יבא הנחש ויקח אותה לשפחה. באותה שעה אומרת, איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה, ועתה מרצחים.**

לא) **י"ו נשארו עני** וכו': **י"ו נשארו עני ודל, עני ורוכב על החמור. דל, עליו נאמר, אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. היינו, אם ישאר לו בן ההולך בדרכי ה', ועוסק בתורה, מוציא אותו מן הרעה. שהם, שמאל ותחש, מתפרדים בד' פנות העולם.**

כתיב

מאמר יעקב אשר פדה את אברהם

לב) כתיב, ד) כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. יעקב לא הוה בעלמא, ואת אמר אשר פדה את אברהם.

לג) אלא ת״ח, בשעתא דאפילו לאברהם בנורא יקידתא, בקדמיתא הוו דיינין ליה לעילא, אמר קב״ה, כרסיא דילי, זילי ושזיבי לאברהם מן אור כשדים, שבשביל כבודי עביד מה דעביד.

לד) אמרו ליה מלאכי השרת, רבש״ע, גברא דיפוק מיניה ישמעאל. ר דיעבדין להו ש לישראל מה ת דיעבדין. אמר להו כן יפוק מיניה יצחק, דיושיט קדליה ע״ג מדבחא. אמרו ליה, הא עשו דנפיק מיניה דיחריב בי מקדשא. אמר, הא נפיק מיניה יעקב, דאיהו כורסיא שלימא. אמרו, הא ודאי בזכותא דיעקב ישתזיב. הה״ד, כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם.

מאמר חנניה מישאל ועזריה

לה) ובשעתא דכפיתו לחנניה מישאל ועזריה, למרמי לגו אתון נורא יקידתא, פתח חנניה ואמר, ה׳ לי ה) לא אירא מה יעשה לי אדם. ה׳ לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. פתח מישאל ואמר, כה אמר ה׳ *) אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי וגו׳.

מסורת הזהר

ד) (ישעיה כט) ויצא קנג. ה) (תהלים קיח) משפטים כ ז״ח ד׳ עו ט״ד.

חלופי גרסאות

ר נ״א דיעביד להן (ווינציא). ש ה״ג בדפוס מונקאטש בסוגריים נ״א ל״ג לישראל (ווינציא). ת נ״א דיעביד (ווינציא).

הסולם

מאמר

מאמר יעקב אשר פדה את אברהם

לב) כתיב כה אמר וכו׳: כתוב, כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. שואל, הרי יעקב לא היה בעולם בזמן אברהם, ואתה אומר, אשר פדה את אברהם.

לג) אלא ת״ח בשעתא וכו׳: ומשיב. אלא בוא וראה, בשעה שהפילו את אברהם בשריפת האש, היו דנים אותו תחילה למעלה, אמר הקב״ה אל הכסא: כסא שלי, שהוא המלכות, לך והצל את אברהם מאור כשדים. כי לכבודי עשה מה שעשה.

לד) אמרו ליה מלאכי וכו׳: אמרו לו (דפו״י דף מ״ז ט״ב *) ט״ג)

יעקב אשר פדה את אברהם

מלאכי השרת, רבונו של עולם, אדם שיצא ממנו ישמעאל, שיעשו לישראל מה שיעשו, אתה רוצה להצילו. אמר להם כן יצא ממנו יצחק שיושיט ציארו על המזבח. אמרו לו הרי עשו שיצא מיצחק, יחריב בית המקדש. אמר, הרי יצא ממנו יעקב, שהוא כסא שלם. אמרו הנה ודאי בזכותו של יעקב ינצל, ז״ש, כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם.

מאמר חנניה מישאל ועזריה

לה) ובשעתא דכפיתו לחנניה וכו׳: ובשעה שאסרו את חנניה מישאל ועזריה, להשליכם לתוך כבשן האש השורפת. פתח חנניה, ואמר, ה׳ לי לא אירא מה יעשה לי אדם

לו) ובההיא שעתא דנו דיניה לעילא, אמר הקב"ה, ו) זה יאמר לה' אני, זה חנניה, שאמר ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. וזה יקרא בשם יעקב, זה מישאל, שאמר כה אמר ה' אל בית יעקב וגו'. ובשם ישראל יכנה, זה עזריה, שאמר שמע ישראל.

לז) ת"ח, בשעתא דאמר מישאל, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, עבדו ליצנות בלישניהון. אמר קב"ה, כורסייא דילי, א ההוא ליצנותא דעבדו, שזיב לון בדרגא דא, כמה דשזיבת לאברהם. ולא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. בההיא שעתא, כל אינון דכפיתו לון, קטל לון שביבא דנורא.

לח) דניאל אמאי לא הוה עמהון. אמר בלביה, הא עבדו מיניה צלמא. ומלכא אמר, שמיה כשם אלוה דיליה, הה"ד, ז) די שמיה בלטשאצר כשם אלהי. וכתיב ח) פסילי אלהיהם תשרפון באש, וע"ד אתכסי מינייהו. וכי אדם יברח מן המלכות. אלא מלאכין הוו מכסין ליה.

לט) מה ראו חנניה מישאל ועזריה דיהבו גרמייהו לנורא. אלא ת"ח, יומא חד הוה דוד ב נחית להנות גופו לפני הנהר. ג והוה אמר, ט) שמרה נפשי כי חסיד אני. אמרו ליה, ואתה חסיד. אמר להו, ולא חסיד אני, שידי מלוכלכות בשפיר ובשליא, ומטהר את הטהור, ומטמא את הטמא. ואני קם בחדוה בג'

מסורת הזהר

ו) (ישעיה מד) לך תמה. ז) (דניאל ד) תרומה תתצו. ח) (דברים ז) שמות שכ. ט) (תהלים פו) בלק קצו.

חלופי גרסאות

א נ"א בההיא (ויניציא). ב נ"א נהיר להניח גופו מלפני (ויניציא) נ"א נחית להניח (מונקאטש). ג נ"א והנה (ויניציא).

הסולם

מאמר חנניה מישאל ועזריה

אדם. ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. פתח מישאל ואמר, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי וגו'.

לו) **ובההיא שעתא דנו** וכו': ובאותה שעה, דנו דינו למעלה. אמר הקב"ה, זה יאמר לה' אני זהו **חנניה**, שאמר ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי. וזה יקרא בשם יעקב, זהו **מישאל**, שאמר, כה אמר ה' אל בית יעקב וגו'. ובשם ישראל יכנה, זהו **עזריה**, שאמר שמע ישראל.

לז) **ת"ח בשעתא דאמר** וכו': בוא וראה בשעה שאמר מישאל, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם, לעגו להם הכשדים בלשונותיהם, אמר הקב"ה, כסא שלי, אותו הלעג שלעגו, תציל אותם את חנניה

(דפו"י דף מ"ז ט"ג)

ומישאל ועזריה, במדרגה זו, כמו שהצלתי את אברהם. ולא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. באותה שעה, כל אלו שאסרו אותם, נהרגו ע"י שביב אש.

לח) **דניאל אמאי לא** וכו': שואל. דניאל, למה לא היה עמהם. ומשיב. חשב בלבו. הרי עשו ממנו צלם, והמלך קרא שמו כשם האלוה שלו. ז"ש, די שמיה בלטשאצר כשם אלהי. וכתוב פסולי אלהיהם תשרפון באש. וע"כ נסתתר מהם. שואל. וכי אפשר לאדם שיברח מן המלכות. ומשיב. אלא מלאכים היו מסתירים אותו.

לט) **מה ראו חנניה** וכו': שואל, מה ראו חנניה מישאל ועזריה שמסרו עצמם לאש. ומשיב, אלא בוא וראה. יום אחד ירד דוד להנות עצמו לפני הנהר. והיה אומר, שמרה נפשי כי חסיד אני. אמרו לו, ואתה חסיד.

משמרות, כד"א י) חצות לילה אקום להודות לך. ואנא נאים כסוסיא בהבל א'.

מ) ובחצות לילה, אקום להתעסק בתורה. ובמשמרה שלישית, אני מנגן עם המלאכים להקב"ה. הה"ד, כ) ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מאן אינון. מלאכין קדישין דאמרן שירה עמי בלילה. הה"ד, ל) ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי.

מא) אמרו הצפרדעים, אנחנא עבידנא יתיר מינך בדיל קב"ה. אמר לון דוד, ומה עבדתון אתון יתיר מיני. אמרו ליה, דהוינן מוקדין גופנא בנורא בתנורא במצרים. ובשעתא דהוו מכפתין חנניה מישאל ועזריה, אמרו בלבייהו ד דנעביד כצפרדעים.

מאמר שלש משמרות הוי הלילה

מב) תניא, שלש משמורות הוי הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי. ת"ח, שלש משמרות אינון י"ב שעתי, ואתפלגון ד' לכל ה משמר. ובכל משמר, יושב הקב"ה ושואג כארי, ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.

מג) ת"ח, כדוגמא דאית משמרות ברקיעא, כך אית משמרות בארעא. ו ומאן אינון. משמרה שניה, כלבים צועקים. הה"ד, מ) לעלוקה שתי בנות

מסורת הזהר

י) (תהלים קיט) לך קלד לעיל כי תשא אות פט. כ) (איוב לח) ב"ב מט. ל) (תהלים מב) לך קלב לעיל יתרו אות קצו. מ) (משלי ל) וירא שכב.

חלופי גרסאות

ד נ"א דאתעביד (ויינציא). ה נ"א משמרה ובכל משמרת (ויינציא). ו נ"א למאן (ויינציא).

הסולם

מאמר

אמר להם, ולא חסיד אני שידי מלוכלכות בדם ושפיר ובשליא, ומטהר את הטהור ומטמא את הטמא, ואני קם בשמחה בג' משמורות, כש"א חצות לילה אקום להודות לך. ואני ישן כסוס בהבל א', דהיינו בנשימה אחת.

מ) **ובחצות לילה אקום וכו':** ובחצות לילה אקום להתעסק בתורה. ובמשמרה שלישית, אני מנגן עם המלאכים להקב"ה. ז"ש, ברן יחד ככבי בוקר ויריעו כל בני אלקים. שאל, מי הם בני אלקים. ומשיב, הם המלאכים הקדושים האומרים עמי שירה בלילה. כש"א ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי.

מא) **אמרו הצפרדעים אנחנא וכו':** אמרו הצפרדעים, אנחנו עשינו יותר ממך בשביל הקב"ה. אמר להם דוד, ומה עשיתם אתם יותר ממני. אמרו לו, שהייתי שורפים את

(דפו"י דף מ"ז ט"ג)

חנניה מישאל ועזריה

גופותינו באש בתנור במצרים. ובשעה שהיו אוסרים את חנניה מישאל ועזריה, אמרו בלבם, אנו נעשה כצפרדעים.

מאמר שלש משמרות הוי הלילה

מב) **תניא שלש משמרות וכו':** למדנו שלש משמרות הוא הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקב"ה ושואג כארי. בוא וראה, שלש משמרות הן י"ב שעות, ונחלקות ד' שעות לכל משמר, ובכל משמר, יושב הקב"ה ושואג כארי, ואומר, אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.

מג) **ת"ח כדוגמא דאית וכו':** בוא וראה כמו שיש משמרות ברקיע, כך יש משמרות בארץ, ומה הם. היינו, שבמשמרת השניה כלבים צועקים. ז"ש, לעלוקה שתי

בנות

הב הב. נ) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשונה. חמור נועד. ההי"ד, ס) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו.

מד) ועל דא ר בלעם בזה החמור ובאשתו, היה מתנבא. ההי"ד, ע) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אבל באוה"ע קם. וכי מטונף מן הטנופת, אתה מזכיר עם הטהור. אלא משה בטהרה. ובלעם בטומאה. וע"ז היה עושה מעשה אישות עם האתון.

נזאמר כי יקרא קן צפור

מה) כתיב פ) כי יקרא קן צפור לפניך וגו'. ת"ח, קן: דא ח הוא גופא. בדרך: דאזיל באורחין טבין. בכל עץ: *) דא תורה, כד"א צ) עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ: אלין אינון ישראל, דאתקרון ארץ, דמלמד להון אורייתא. אפרוחים: אלין אינון נערים גדולים, דיתעסקון באורייתא. או ביצים: אלין זעירין, דיוליף לון אל"ף בי"ת.

מו) והאם רובצת, אין אם אלא תורה. ההי"ד, ק) ואל תטוש תורת אמך.

מסורת הזהר

נ) (ישעיה נד) משפטים תקד לעיל אות ת. ס) (דברים כב) וישלח כד שלח לך קכ ז"ח עח ט"ג תק"ח ד' צט ט"ב. ע) (שם לד) הקסה"ז קסב. פ) (שם) שמות קה בלק שסא פנחס תצד תשנא תשצא בהשמטות ח"ג ד' שט. ד"י ת"ז בהקדמה ד' א: ב. תכ"א ד' נח: ז"ח ד' עז ט"א ט"ב תק"ח ד' קב ט"א. צ) (משלי ג) ב"א רעא. ק) (שם א) חיי שרה רל תק"ח ד' צו ט"ב.

חלופי גרסאות

ר נ"א בלעם הדומה לחמור באשתו היי מתנבא (מונקאטש במרובעים). ח נ"א הוה (וינציא).

הסולם

מאמר כי יקרא קן צפור

בנות הב הב, דהיינו הכלבים הצועקים כמו הב הב. והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. במשמרת ראשונה, חמור נועד. ז"ש, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. שהם רומזים על ב' הקליפות הנקראים שור וחמור.

מד) ועל דא בלעם וכו': וע"כ בלעם בחמור הזה ובאשתו, שהיה עושה עמה מעשה אישות, היה מתנבא. ז"ש, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אבל באומות העולם קם. שואל, וכי מטונף מן הטנופת אתה מזכיר עם הטהור. ומשיב, אלא משה בטהרה. ובלעם בטומאה, ועל זה, כדי להרבות טומאה, היה עושה מעשה אישות עם האתון.

מאמר כי יקרא קן צפור

מה) כתיב כי יקרא וגו': כתוב, כי יקרא קן צפור לפניך וגו'. בוא וראה, קן, זהו הגוף. בדרך, הייט שהולך בדרכים טובים. בכל עץ, זה התורה. כש"א עץ חיים היא (דפרי"ז דף מ"ז ט"ג *) ט"ד)

כי יקרא קן צפור

למחזיקים בה. או על הארץ, אלו הם ישראל שנקראים ארץ. והיינו שמלמד אותם תורה. אפרוחים, אלו הם נערים גדולים שמלמדם לעסוק בתורה. או ביצים אלו הם קטנים, שמלמדם, אלף בית.

מו) והאם רובצת, אין וכו': והאם רובצת על הבנים. אין אם אלא תורה. ז"ש, ואל תטוש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים שלח תשלח את האם, ואח"כ ואת הבנים תקח לך, והארכת ימים.

אין המאמר הזה כפשוטו, ואין הפשט הולם אותו. והוא רומז לאדם הממשיך מוחין עליונים כיצד צריך להמשיכם. וצריך שתדע, שבדרך כלל, יש ג' בחינות במוחין, א) מוחין דקטנות גמורים שהם ממטטרון וסנדלפון, ומכונים ביצים. דהיינו כמו ביצה שעוד לא נתגלתה בה החיות, שה"ס המוחין, אלא שהחיות עתידה לבוא. והם מכונים אפי זוטרי. ב) מוחין דקטנות מוז"ן, ומכונים אפרוחים,

שכבר

אם תרצה שתקח הבנים, ר) **שלח תשלח את האם, ואח"כ ואת הבנים תקח לך והארכת ימים.**

מז) ד"א כי יקרא, ס **כד"א ואם תלכו עמי קרי. והלכתי אף אני עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מאן איהי שבע. דא שכינתא.**

מח) בדרך: דא קבורת רחל, דאיהי קיימא בפרשת דרכים, ויבשר לה וינחם לה ולא צביאת לקבלא תנחומין. ההי"ד, ש) **מאנה להנחם על בניה. ובשביל דאזלו · עמו בקרי, גלה להון, ושכינתא גלתה עמהון.**

מסורת הזהר

ר) (דברים כב) יתרו תקנט. ש) (ירמיה לא) **חיי שרה** רסח ז"ח ד' נה ט"ג צא ט"ב.

חלופי גרסאוו

ס נ"א ה"ד (קראקא). · נ"א עמי בקרי גלה לון ושכינתא גלה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר כי יקרא קן צפור

שכבר נתגלתה בהם החיות, דהיינו המוחין, אלא קטנים הם. אבל מכונים אפי רברבי, **להיותם** מזו"ן. ג) מוחין גמורים דגדלות, **והם מכונים בנים.** דהיינו בנים גדולים כל צרכם. **וב' הבחינות הראשונות** שהן ביצים **ואפרוחים נמשכות** מהמצב הא' של המלכות. שאז ז"א ומלכות דבוקים בבינה, ז"א בקו ימין דבינה, והמלכות בקו שמאל דבינה. אבל הבחינה הג' **שהיא** מוחין דגדלות, אינם באים אלא מהמצב **הב'** של המלכות, דהיינו אחר שהמלכות נפרדה **מבינה** ונבנתה להיות נוקבא דז"א ובאה עמו **בזווג פב"פ.** וביאור אלו ב' מצבים שבמלכות (עי' בפלפה"ס).

וז"ש קן, דא הוא גופא, בדרך, דאזיל באורחין טבין וכו'. כלומר האדם ההולך בדרכים טובים ובא להמשיך מוחין. **בכל עץ, דא תורה** וכו'. שהוא ז"א הנקרא תורה. **או על הארץ אלין איגון ישראל דאתקרון ארץ.** כאן רמז נסתר על המלכות. כי המלכות נקראת ארץ. אלא כשישראל מקבלים ממלכות נקראים גם הם ארץ. **וז"ש דמלמד להון אורייתא, דהיינו שממשיך להם מוחין ממלכות הנקראת אפרוחים, אלין איגון נעריים גדולים** וכו', דהיינו שהמשיך מוחין דקטנות מסוד אפי רברבי, המכונים אפרוחים, וכן מוחין דנער. **או ביצים אלין זעיריין דיוליף לון אלף בית,** דהיינו מוחין דקטנות גמורים הנמשכים ממטטרון וסנדלפון, הנק' ביצים. שה"ס אפי זוטרי. **והאם רובצת, אין אם אלא תורה** וכו'. דהיינו בינה הנקראת אמא, וגם נקראת תורה, על שם שממנה תצא תורה, שהיא ז"א. ורובצת פירושו שמשפעת מוחין דקטנות, הנבחנים למוחין דו"ק, דהיינו המשלימים את

(דפו"י דף מ"ז ט"ד)

הו"ק, אבל עוד אין בהם ראש, שהוא מוחין ממש דגדלות. ורביצה, היא בהסתר הרגלין שה"ס נה"י, והחסרה נה"י דכלים חסרה ג"ר דאורות. שהם הראש. וע"כ המוחין האלו מכונים שהאם רובצת. דהייט שחסרה בחינת נה"י דכלים וג"ר דאורות. וכבר ידעת, שעד כאן נמשכים המוחין מהמצב הא' של המלכות, בעוד שהיא דבוקה בבינה הנקראת אם. וכדי לקבל מוחין דג"ר שהם גדלות גמורה, צריכים להמשיך המצב הב' של המלכות, שפירושו, להפריד המלכות מבינה, ולבנותה להיות נוקבא לז"א בזווג פב"פ.

וז"ש אם תרצה שתקח הבנים, דהיינו אם תרצה להמשיך מוחין דגדלות הנקראים בנים. **שלח תשלח את האם,** דהיינו שתמשיך המצב הב' של המלכות שאז נשלחת האם שהיא בינה והמלכות נפרדת ממנה, כדי להבנות לנוקבא דז"א לזווג פב"פ, **ואח"כ, ואת הבנים תקח לך,** אחר שכבר נפרדה הבינה, והמלכות באה למצב הב', אז תוכל להמשיך המוחין דגדלות הנקראים בנים. **והארכת ימים,** שמוחין דגדלות נבחנים לאריכות ימים בסיד עולם שכולו ארוך.

מז) ד"א כי יקרא וכו': **פירוש אחר. כי יקרא** הוא כמו שאתה אומר, ואם תלכו עמי קרי והלכתי אף אני עמכם בקרי ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מי היא שבע. זו היא השכינה, הנקראת שבע, שתהיה עם ישראל בגלות.

מח) בדרך דא קבורת וכו': **בדרך, זו היא קבורת רחל, שהיא עומדת בפרשת דרכים, ויבשר לה וינחם לה, ואינה רוצה לקבל תנחומים. ז"ש מאנה להנחם על בניה.**

ובשביל

מט) **בכל עץ: דא יריחו. או על הארץ: דא ירושלם. אפרוחים: אלין כרובים דלעילא. או ביצים: אלין כרובים דלתתא. אנפי רברבי, ואנפי זוטרי.**

נ) **והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם. ה"ד,** ת) **ובפשעיכם שולחה אמכם. ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים, בשביל דאימא אזלא ומנדדא** כ **מגוזלה**

מסורת הזהר

ת) (ישעיה נ) לעיל פרשת יתרו אות צח.

חלופי גרסאות

כ נ"א מגואלה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר כי יקרא קן צפור

ובשביל שהלכו עמו בקרי גלה אותם, והשכינה הנקראת שבע, שה"ס רחל, גלתה עמהם. וע"כ נאמר שבע, על חטאתיכם. שעל חטאתיכם נגלתה השכינה.

מט) **בכל עץ דא** וכו': **בכל עץ.** זו היא ירחו. **או על הארץ** זו היא ירושלים, **אפרוחים,** אלו הם הכרובים שלמעלה כלומר מוחין דקטנות הנמשכים מזו"ן. **או ביצים,** אלו הם הכרובים שלמטה, שהם, מוחין דקטנות הנמשכים ממטטרון וסנדלפון, פנים גדולים, הם אפרוחים. ופנים קטנים הם בציס (כמ"ש לעיל תרומה אות ע"א).

נ) **והאם רובצת על** וגו': **והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם.** ז"ש **ובפשעכם שולחה אמכם. ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים.** היינו, בשביל שהאם הולכת ונודדת מגוזליה ומקינה, זה גרם לך אריכת אפים, ששת ימים שלמעלה חג"ת נה"י, ירחמו על העולם, ז"ש, ה' ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת. ומאריך הכעס מן הפנים שנסתלקו בעונותיהם של ישראל. ז"ש, וראית את אחורי ופני לא יראו.

ביאור הדברים. שכאן מעמיד הכתוב, כי יקרא קן צפור, לא על סדר המשכת המוחין כדרכם, כמו בפירוש הא', אלא שכבר המוחין בבחינת ז"א ומלכות פב"פ כהלכתם. אלא שבסבת עונות ישראל חזרו למצב הא', שאז נפרדה המלכות מז"א, ומישראל, והולכת בגלות, שהפירוש הוא שהכלים שלה נופלים בין הקליפות ואי אפשר להמשיך בזמן ההוא, אלא מוחין דאחורים המכונים אפרוחים או ביצים. אלא אחר שעשו תשובה מחזירים ז"א ומלכות לזווג פב"פ, ואז הכלים של המלכות שנפלו לקליפות, הם מוציאים מן הקליפות, ומעלים ומחזירים אותם למקומם, לבנין המלכות. ואלו הכלים שהחזירו למלכות נעשים כלים להתלבשות הארת החכמה. כי במצב של פב"פ אין כלים להתלבשות החכמה.

וז"ש (באות מ"ז) **כי יקרא כד"א ואם תלכו עמי קרי** וכו', **שבע על חטאתיכם,** שיחטאו ויפרידו זווג ז"א ומלכות פב"פ, שאז תלך המלכות הנק' שבע בגלות. וז"ש (באות מ"ח) **בדרך דא קבורת רחל** וכו' **ובשביל דאזלו עמו בקרי גלה להון ושכינתא גלתה עמהון,** דהיינו שנסתלקו המוחין דפנים מישראל, והשכינה חזרה למצב האחורים הנבחן לה לגלות. ויש ב' בחינות באחורים. א) הייגו המצב הא' של המלכות במקומו, וזה נקרא יריחו. שהיא עיר הראשונה שהוציאו ישראל מן הקליפות. ויש מלכות דמצב הב' אלא שמחמת חטא נגלים שם האחורים של המצב הא'. וזה נקרא ירושלים. וז"ש (באות מ"ט) **בכל עץ, דא ירחו,** דהיינו המצב הא' של המלכות במקומו. **או על הארץ, דא ירושלים,** דהיינו גילוי המצב הא' במלכות דמצב הב'. **אפרוחים, אלין כרובין דלעילא** וכו', שהם המוחין דאחורים המאירים מז"א ומלכות. הנקראים **אפי רברבי, או ביצים אלין כרובים דלתתא,** שהם המוחין דאחורים המאירים מצד המלאכים מטטרון וסנדלפון הנקראים **אנפי זוטרי** (כנ"ל תרומה אות ע"א ע"ש).

ואח"כ כשעושים תשובה חוזרים זו"ן פב"פ כהלכתם וחוזרים המוחין דפנים דהיינו הג"ר לישראל, שז"ס מצב הב'. וכבר נתבאר שבמצב הא' ז"א ומלכות דבוקים באמא, ואי אפשר שיבואו למצב הב' אלא אחר שנפרדו מאמא, והמלכות נבנית לנוקבא דז"א (כמ"ש בפלפה"ס אות פ"ח ע"ש). וז"ש (באות נ') **לא תקח האם על הבנים,** כי בעת שתזכה למוחין פנים שנקראים בנים מוכרחה האם להפרד

(דפו"י דף מ"ז ט"ד)

ל ומקינה. מ ודא גרים לך אריכו נ דאנפין, שית יומין דלעילא, ס דירחמו על עלמא. ההי"ד, א) ה" ה" אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת. ואריך רוגזא מן אפין דאסתלקו בחוביהון דישראל. ההי"ד, ב) וראית את אחורי ופני לא יראו.

מאמר חצות לילה

נא) ע ג) **דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לרעות בגנים וללקוט שושנים. ת"ח, כל השירים קדש, ושה"ש קדש קדשים.** פ **כנסת ישראל משבחת ליה לקב"ה, ואומרת דודי. ההי"ד, ד) דודי צח ואדום.**

נב) ת"ח, בשעתא דיהא פלגות ליליא. איתער שלהובא חדא, ויעול תחות צ **גדפי דתרנגולא, וקארי. ובההוא שעתא, קב"ה ירד אל גנו, דאיהו ג"ע**

מסורת הזהר

א) (שמות לד) לך סו ויצא רמה תרומה תתקיג סקודי תתקכו אחרי רמג אדרא רבא רלא רפה פנחס תתסח ת"ז תכ"ב ד' סז: ת"ע ד' קכט: ז"ח ד' עז ט"ב תק"ח ד' צח ט"ג קי ט"ב לעיל יתרו אות קפח. ב) (שם לג) ב"א קל ואתחנן נז ת"ז תי"ח ד' לה: תל"ד ד' עז: ת"ע ד' קלג: קלו. ז"ח ד' מח ט"ב סו ט"ג פג ט"ג תק"ח ד' קב ט"ב. ג) (שיר ו) ב"ב שצא לעיל יתרו אות רנו. ד) (שם ה) לך תסב.

חלופי גרסאות

ל נ"א ומקנה (דפוסים ראשונים). מ ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דא גרים לך (דפוסים ראשונים). נ נ"א אנפין (דפוסים ראשונים). ס נ"א וירחמו (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף ד"א דודי (קראקא). פ נ"א וכנסת (דפוסים ראשונים). צ נ"א גדפא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר כי יקרא קן צפור

מן הבנים, וע"כ **שלח תשלח את האם**, שהוא אמא, ומבא ראיה מהכתוב **ובפשעיכם שולחה אמכם**, שהכונה היא על אמא שלמעלה. **ואת הבנים תקח לך**, שאז תוכל לקבל המוחין דפנים הנקראים בנים. **למען ייטב לך והארכת ימים בשביל דאמא אזלא ומנדדא מגוזלה ומקינה, ודא גרים לך אריכו דאנפין** שבשביל שאמא נפרדה מן הבנים, אתה יכול להמשיך המוחין דפנים. שה"ס אריכות ימים. ונודע שמצב הא' דמלכות ה"ס הארת חכמה בלי חסדים, וע"כ גם החכמה אינה מאירה, **כי** אין החכמה מאירה בלי חסדים. והוא חשך בלי אור. אמנם בזמן שמאירה במצב הב' במוחין דפנים, אע"פ שהמוחין דפנים הם חסדים מכוסים מחכמה, עכ"ז, יש שם גם הארת חכמה, כי היא מאירה בכלים דאחורים שנשארו בה ממצב הא'. וז"ש, **ואריך רוגזא מן אפין דאסתלקו בחוביהון דישראל**, כי הכעס והרוגז שנעשו מחמת חטאם של ישראל שנסתלקו המוחין דפנים ובאו לבחינת המוחין דאחורים, שהם בחינת חושך ונחשבו לשכינתא בגלותא (כנ"ל ד"ה וז"ש באות מ"ח) עכ"ז **אחר שעשו תשובה, וזכו למצב הב' של**

המלכות, דהיינו למוחין דפנים, הנה הכלים דמוחין דאחורים של הגלות שנשארו מאז, נעשו כלים להארת חכמה. והארת החכמה נקראת אורך. וז"ש **ואריך רוגזא**, שהכעס, דהיינו הכלים דאחורים שמזמן הגלות נתארכו, דהיינו שקבלו הארת חכמה הנקראת אורך. וז"ש **הה"ד וראית את אחורי ופני לא יראו.** כי ראיה ה"ס הארת חכמה, שהחכמה נקראת עינים וראיה כנודע. והיא מקובלת בכלים דאחורים, והיינו וראית את אחורי. אבל בכלים דפנים החסדים מכוסים מחכמה. וז"ס **ופני לא יראו.**

מאמר חצות לילה

נא) דודי ירד לגנו וגו': **דודי ירד לגנו לערוגות הבושם לראות בגנים וללקוט שושנים:** בוא וראה, כל השירים קדש, ושיר השירים קדש קדשים. **כנסת ישראל**, שהיא המלכות, **משבחת להקב"ה, ואומרת לו דודי.** וז"ש **דודי צח ואדום.**

נב) ת"ח בשעתא דיהא וכו': **בוא וראה, בשעה שיהיה חצות לילה. שלהבת אחת**

עילאה, דאית ליה לקב״ה. ובההיא שעתא אתער תרנגולא דלעילא, ואמר, קומו כל אינון דשינתא בחוריהון, הא שעתא איהי לאתחברא איילתא בבעלה. זכאה איהו כל ב״נ דיקום בפלגות ליליא לאתעסקא באורייתא. דקב״ה וכל צדיקייא אציתו לקליה. הה״ד ה) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני.

נג) ובהאי שעתא, ק מאן דאתעסק באורייתא, איתרק עליה חד חוטא דחסד. ובהאי שעתא, קב״ה ירד לגנו. למי ירד. לערוגות הבושם. ומאן אינון ערוגות הבושם. הה״ד ו) בשמים ראש. ומאן אינון. צדיקים.

נד) ר לרעות בגנים, ש בגן עדן דלעילא, וגן עדן דלתתא, דאיקרי העולם הזה, והעולם הבא. ללקוט שושנים, מאן אינון שושנים. אלין צדיקייא דאתעסקו באורייתא, ואינון דמרחשן אורייתא בשפוותייהו. הה״ד שושנים, אל תקרי שושנים, אלא ששונים, שאפילו בקבר רוחשות תורה.

מאמר למה מתים לפני זמנם

נה) א״ל, וכי לאינון דאתעסקי באורייתא קטיל לון קודם זמנם, ואינון צדיקים דלא חבו. ת״ח, ירבעם בשעתא דהוה ינוקא, הוה זכאי, ולא הוה ליה חובה. אמר הקב״ה למלאך המות, זיל ואייתי לירבעם בן נבט.

מסורת הזהר

ה) (שם ח) לך ט. ו) (שמות ל) תצוה ב.

חלופי גרסאות

ק נ״א ל״ג מאן (קראקא). ר נ״א ל״ג לרעות בגנים בגן עדן (קראקא). ש נ״א לגן (ווינצ׳א).

הסולם

מאמר

מתעוררת ובאה תחת כנפי התרנגול, וקורא. ובאותה שעה הקב״ה יורד אל גנו, שהוא גן העדן העליון שיש לו להקב״ה, ובאותה שעה מתעורר התרנגול של מעלה, ואומר, קומו כל אלו שהשינה בחורי עיניהם. הנה השעה היא, שתתחבר האילה, שהיא המלכות, בבעלה, שהוא ז״א. (ביאור הדברים תמצא בזהר ויקהל אות כ״א). אשרי הוא כל אדם שיקום בחצות לילה לעסוק בתורה, שהקב״ה וכל הצדיקים מקשיבים לקולו. ז״ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני.

נג) ובהאי שעתא מאן וכו׳: ובשעה זו, מי שעוסק בתורה הורק עליו חוט א׳ של חסד. ובשעה זו הקב״ה יורד לגנו, שהוא מלכות, למי ירד. לערוגות הבושם. ומי הוא ערוגות הבשם. ז״ש, בשמים ראש. בשמים ה״ס הארת חכמה. ראש, ה״ס ג״ר. ומי הם. אלו הם הצדיקים שיש להם אלו המוחין דבשמים ראש ע״כ נקראו ערוגות הבושם.

(דפו״י דף מ״ז ט״ד)

חצות לילה

נד) לרעות בגנים וכו׳: לרעות בגנים, היינו בב׳ גנים, בגן עדן של מעלה, שה״ס בינה, ובגן עדן של מטה, שה״ס מלכות. הנקראים העולם הזה, דהיינו מלכות. והעולם הבא, דהיינו בינה. ללקוט שושנים, מי הם שושנים. אלו הם הצדיקים העוסקים בתורה, ואלו ששפותיהם דובבות תורה. ז״ש שושנים, אל תקרא שושנים אלא ששונים. כלומר, שהם שונים תורה. שאפילו בקבר שפתותיהם דובבות תורה. ועליהם נאמר וללקוט שושנים, דהיינו שלוקט אותם מהעולם הזה לפני זמנם. כדי שלא יחטאו. כמ״ש לפנינו.

מאמר למה מתים לפני זמנם

נה) א״ל וכי לאינון וכו׳: אמר לו, וכי אלו שעוסקים בתורה הורג אותם לפני זמנם, שכתוב עליהם וללקוט שושנים. והם צדיקים שלא חטאו. ומשיב, בוא וראה, ירבעם בשעה

נו) בההוא שעתא אמרו מלאכי השרת, ז) ה׳ אדונינו מה אדיר *) שמך בכל הארץ. מה ת דשמך איהו אדיר ביה, והוא צדיק, א אנח ליה, ועל זכותא דיליה ייתי שפע לנא. אמר להון קב״ה, ב אי רעוא דילכון דאשבוק ליה, אנא שביק ליה.

נז) ובתר כן נפק לתרבות רעה, ג ועביד תרי עגלי דדהבא, וחטא והחטיא את ישראל. אמר להון קב״ה, הרי כל שפע דהוה יהיב לכון, אתהפך לכון בזוהמא, ד לא הוה טב לכון ה דתייתי ליה הכא בשעתא דהוה זכאי, והוה אוליף ליה מטטרו״ן אורייתא. בשעתא ההיא, פתחו כלהו ואמרו, ח) צדיק אתה ה׳ וישר משפטיך. וע״ד קב״ה ירד לגנו ללקוט שושנים.

מאמר שמות מ״ב וע״ב ונש״ב שבק״ש ורמ״ח תיבין

נח) פתח ינוקא ואמר, ט) עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך ענה בי. קב״ה בחביבותא דאית ליה עם ישראל, קרא להון עמי. מה עשיתי לך, למה עשיתי ו לך. אלא דתזלין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ותסהידו בי דאנא אחד, הה״ד ז י) ה׳ אחד.

נט) ח תסהידו דאנא חד, ומתעלה על שמא דמ״ב תיבין, דאינון בפרשת

מסורת הזהר

ז) (תהלים ח) הקסה״ז יב פנחס קמו ז״ח ד׳ סז ס״ג. ח) (תהלים קיט). ט) (מיכה ו) בחקותי ב. י) (דברים ו) הקסה״ז רד.

חלופי גרסאות

ת נ״א דאיהו שמך (דפוסים ראשונים). א ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג אנח ליה (כל הדפוסים). ב נ״א הוא (ווינציא) נ״א דהוה יהי רעוא דילכון דשביק (קראקא). ג נ״א עבד (דפוסים ראשונים). ד ה״ג דפוס מונקאטש נ״א ל״ג לא (כל הדפוסים). ה נ״א דאייתי (דפוסים ראשונים). ו ל״ג לך (דפוסים ראשונים). ז נ״א ענה בי (מונקאטש במרובעים). ח נ״א ותסהידו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

שהיה ילד, היה צדיק, ולא היה לו חטא. אמר הקב״ה למלאך המות, לך והביא לי את ירבעם בן נבט.

נו) **בההיא שעתא אמרו** וכו׳: באותה שעה אמרו מלאכי השרת, ה׳ אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. אותו ששמך הוא אדיר בו, שהוא צדיק, ועל הזכות שלו יבא לנו שפע, עזוב אותו. אמר להם הקב״ה אם רצונכם הוא שאעזוב אותו, אני עוזבו.

נז) **ובתר כן נפק** וכו׳: ואחרי כן יצא לתרבות רעה, ועשה ב׳ עגלי זהב, וחטא והחטיא את ישראל. אמר להם הקב״ה, הרי כל השפע שהיה נותן לכם נתהפך לכם בזוהמא. זכי לא היה טוב לכם שהייתי מביאו כאן בשעה שהיה צדיק. ומטטרו״ן היה מלמדו תורה.

ידפו״י דף מ״ז ט״ד *) דף מ״ח ט״א)

למה מתים לפני זמנם

בשעה ההיא פתחו כולם ואמרו, צדיק אתה ה׳ וישר משפטיך. וע״כ ירד הקב״ה לגנו ללקוט שושנים. דהיינ ללקוט הצדיקים העתידים לחטוא, כדי שלא יחטאו.

מאמר שמות מ״ב וע״ב ונש״ב שבק״ש ורמ״ח תיבין

נח) **פתח ינוקא ואמר** וכו׳: פתח הילד ואמר. עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך ענה בי. הקב״ה באהבתו את ישראל קרא אליהם, עמי. מה עשיתי לך. היינו למה עשיתי לך כך, אלא כדי שתלכו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ותעידו בי שאני אחד. ז״ש ה׳ אחד.

נט) **תסהידו דאנא חד** וכו׳: תעידו, שאני אחד, ומתעלה על שם מ״ב תיבית, שהן בפרשת

ק״ש, מן ואהבת עד והיה. ותעבידו ס ליחדני עלייכו. ואיהו שמא כדוגמא שמא דמ״ב שמהן.

ס) ובשמא דע״ב תיבין, דאית בפרשת ק״ש, מן והיה עד ושמתם. ובשמא דחמשין תיבין, ע מן ושמתם ע״ס פרשתא, כחושבן שערי בינה. ובשמא דע״ב, מן ויאמר עד סוף פ הפרשה.

סא) ואינון ארבע פרשיין, עם י״ב תיבין דאית בקריאת שמע, צ תרין יחודין עילאין, יתעבידו כלהו מאתן וארבעין ותמניא, כחושבן רמ״ח אברים. וכל אינש דיקרי ק״ש כדקא יאות, כל תיבה ותיבה משפיע בכל אבר ואבר דיליה. ואי איניש לא יקרי ק״ש ביממא ובליליא, כל אבר ואבר דיליה יתמלי מן רוח רעה, ומכל מלין ומרעין בישין דעלמא.

סב) אמר ינוקא, תלת תיבין אינון, דחסרין מן ק״ש, מן רמ״ח תיבין, ר ובמה אשתלימו. אמר, אנא שמענא מאבא, עם ה׳ אלהיכם אמת ש שהש״ץ חוזר בקול.

א/סג) פתח סבא דינוקא ואמר, עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו׳, ת) ומצא בה ילד מסכן חכם וגו׳, ת״ח, עיר קטנה, דא תיבת נח. ואנשים בה מעט, אלו אשתו ובניו ונשי בניו, וחיות ועופות ובהמות. ובא אליה מלך גדול

מסורת הזהר

כ) (קהלת ט) אחרי מות רכז ז״ח ד׳ פ ט״ג תק״ח ד׳ קיג ט״א.

חלופי גרסאות

ס נ״א לייחד עלייהו (דפוסים ראשונים). ע ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג מן ושמתם ע״ס פרשתא (כל הדפוסים). פ נ״א מוסיף כל הפרשה (קראקא).

צ נ״א ל״ג תרין יחודין (דפוסים ראשונים). ר נ״א מוסיף אמר ובמה (דפוסים ראשונים). ש ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג שהש״צ חוזר בקול (כל הדפוסים).

הסולם

שמות מ״ב וע״ב ונש״ב שבק״ש ורמ״ח תיבין

מאמר

בפרשת קריאת שמע, מן ואהבת עד והיה אם שמוע. ותעשו ליחד אותי עליכם. ומ״ב תיבות אלו הם שם כמו השם של מ״ב שמות.

ס) **ובשמא דע״ב מן וכו׳:** ובשם ע״ב תיבות שיש בפרשת קריאת שמע מן והיה אם שמוע עד ושמתם את דברי. ובשם של חמשים תיבות, שיש מן ושמתם עד סוף הפרשה. כחשבון חמשים שערי בינה. ובשם של ע״ב תיבות שיש מן ויאמר עד סוף הפרשה.

סא) **ואינון ארבע פרשיין וכו׳:** ורל״ו תיבות שבארבע פרשיות אלו, עם י״ב תיבות שיש בקריאת שמע, דהיינו בפסוק שמע ישראל עם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שהם ב׳ יחודים עליונים, יעשו כולם רמ״ח תיבות כנגד רמ״ח אברים שבאדם, וכל אדם שיקרא

(דפו״י דף מ״ח ט״א)

קריאת שמע כראוי, כל מלה ומלה שבק״ש, משפיעה על כל אבר ואבר שבו. ואם אדם אינו קורא קריאת שמע ביום ובלילה, כל אבר ואבר שבו יתמלא מרוח רעה, ומכל הדברים הרעים ומחלות רעות שבעולם.

סב) **אמר ינוקא תלת וכו׳:** אמר הילד, ג׳ המלים החסרות בק״ש, מרמ״ח תיבות, במה הן מתמלאות. אמר, אני שמעתי מאבי, שהן נשלמות עם ה׳ אלקיכם אמת, שהשליח צבור חוזר בקול.

א/סג) **פתח סבא דינוקא וכו׳:** פתח זקנו של הילד ואמר, עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו׳ ומצא בה ילד מסכן חכם וגו׳, ת״ח, עיר קטנה, זו היא תיבת נת. ואנשים בה מעט, אלו הם אשתו ובניו ונשי בניו, וחיות ועופות ובהמות. ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, זוהר

וסבב אותה, זה יצר ס הרע. ומצא בה איש מסכן וחכם, דא נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו.

סתרי תורה

מאמר ג׳ סעודות שבשבת

ב/סג) סעודתי דשבת בכל אינון אוכלוסין עילאין. ע) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לד׳. היום לא תמצאוהו בשדה. תלת זמנין היום, כחושבן תלת סעודתי, דאתקריאו ענג. ף ומהו ענג. ההי״ד ק) וקראת לשבת ענ״ג. ר) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ובחשבון תלת גלויות, שאמר משה פ כנגדן צ אהי״ה אהי״ה אהי״ה תלת זמנין.

סד) אנא אהיה עמכון בגלותא קדמאה, הדא הוא דאמרו, גלו למצרים שכינה עמהם. ואנא אהיה עמכון בגלותא תנייא, ק ההי״ד, גלו לבבל שכינה עמהם. ואנא אהיה עמכון בגלותא תליתאה, ר ההי״ד גלו ליון שכינה עמהם. אהיה רביעאה לא גילה להון, אלא ש) אני ה׳ בעתה אחישנה. זכו אחישנה, לא זכו בעתה.

סה) אמר ר׳ פנחס, רצה הקב״ה ת לנסות את ישראל וכו׳. ת

מסורת הזהר

ז) (שמות טז) ת״ז תכ״א ד׳ נז. ז״ח ד׳ מח ט״ב נא ט״א. מ) (ישעיה נח) הקסה״ז ס. נ) (בראשית ב) ב״א רמו. ס) (ישעיה ס) וירא תמא תק״ח ד׳ קז ט״א קיג ט״ב.

חלופי גרסאות

ס נ״א מוסיף הרע שסיבבה (מונקאטש במרובעים). ע נ״א ההי״ד וקראת לשבת ענג ומהו ענג (קראקא). פ ה״ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג כנגדן (כל הדפוסים). צ נ״א אהיה אשר אהיה אהיה תלת זמנין (קראקא). ק נ״א ל״ג ההי״ד (קראקא). ר נ״א ל״ג ההי״ד (קראקא). ש נ״א לזכות (קראקא). ת בדפו״י כתוב לעיל בפרשת נח [מאות ל״ז עד מ״ז] על פסוק וישלח את הערב עד מזומן ומחכה אימתי תשוב ע״ש.

הסולם

מאמר

יצר הרע. ומצא בה איש מסכן וחכם, זהו נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו. שמלט את כל העולם.

סתרי תורה

מאמר ג׳ סעודות שבשבת

ב/סג) **סעודתי דשבת בכל** וכו׳: ביאור סעודות השבת בכל אלו הגדודים העליונים. כלומר, ביאור ענייני סעודות השבת, איך הם מתבארים בעולמות עליונים. ויאמר משה **אכלוהו היום כי שבת היום לה׳ היום לא תמצאוהו בשדה.** ג׳ פעמים, היום שהם בגי׳ קפ״ו, עם ג׳ המלות עצמם. **הם** כחשבון ג׳ **הסעודות הנקראות ענג** שהוא בגי׳ קכ״ג, **ומהו ענג.** היינו שכתוב, **וקראת לשבת ענג. ונהר יוצא מעדן** להשקות **את הגן,** שראשי תיבות **נהר עדן גן** הם אותיות, ענג. **ובחשבון**

ג׳ סעודות שבשבת

ג׳ גלויות שאמר משה, כנגדם, ג׳ פעמים **אהיה אהיה אהיה,** שהם בחשבון ס״ג. ועם הגי׳ קכ״ג של ענג, הוא בחשבון ג״פ היום, שהם בגי׳ קפ״ו, עם ג׳ המלות. דהיינו מ״ש, אהיה אשר אהיה וגו׳ אהיה שלחני אליכם, שהקב״ה צוה למשה לאומרם לבני ישראל.

סד) **אנא אהיה עמכון** וכו׳: שג׳ אהיה אלו. **פירושם, אני אהיה עמכם בגלות הראשונה. וזה שאמרו,** שהם בחשבון ס״ג. ועם הגי׳ קכ״ג של ענג, הוא בחשבון ג״פ היום, שהם בגי׳ קפ״ו, עם ג׳ המלות. דהיינו מ״ש, אהיה אשר אהיה וגו׳ אהיה שלחני אליכם, שהקב״ה צוה למשה לאומרם לבני ישראל.

סד) **אנא אהיה עמכון** וכו׳: שג׳ אהיה אלו. **פירושם, אני אהיה עמכם בגלות הראשונה. וזה שאמרו,** גלו **למצרים שכינה עמהם. ואני אהיה עמכם בגלות השניה. זה שאמרו גלו לבבל שכינה עמהם. ואני אהיה עמכם בגלות השלישית. זהו שאמרו גלו ליון שכינה עמהם. אהיה של הגלות הרביעית, לא גילה להם. אלא אני ה׳ בעתה אחישנה.** שפירושו, **זכו אחישנה לא זכו בעתה.**

סה) **אמר ר׳ פנחס** וכו׳: **כבר נדפסו דבריו, לעיל פרשת נח מאות קל״ח עד אות קמ״ו.**

סו) ת״ח, אם ישיבו לא נשארו בגלות יום א׳ שלם. אמר ליה בחשאי, מהו *) יום א׳. זהו שאמר, ע) הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה וגו׳. אם תבו בתיובתא, יצאו לזמן היום שאמר הנביא. א ואם לא עת האסף המקנה, השקו הצאן ולכו רעו. בספרא דרב המנונא סבא, אם לא תבו בתיובתא, לא יפקון עד דישתלים שמא דקב״ה יהו״ה.

סז) ד״א, ישראל נמשלו ליונה, והכנפים למצות, כמו בשעה שהיונה יש לה כנפים, ב והכנפים שלימים, לא יש ג עוף בעולם שיקחה. כך ישראל, בשעה שהם שלמים במצות, לא יש בכל העולם מי שיוכל להם. ד כמו שהוא כתוב בפ׳ בלעם, פ) מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה׳. ואח״כ זנו אחרי אלהיהם, ויחר אף ה׳ בהם.

סח) ועל דא, צ) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם. ומהו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. זהו ה רק רע כל ו היום, וזהו ק) רע רע יאמר וגו׳.

סט) ועל דא ר) וראית את אחורי. ה״ד, ש) השיב אחור ימינו. וכתיב, ת) אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם וגו׳. וע״ד בשעה שישראל היו

מסורת הזהר

ע) (בראשית כט) ואתחנן קפד לעיל יתרו אות קצג. פ) (במדבר כג) בחקותי טו. צ) (במדבר טו) תרומה תכב בהשמטות ח״ב ד׳ רעז ד״י. שלח לך שכד שלב ואתחנן עג ת״ז תלי״ז ד׳ עח. ז״ח בראשית אות רפג לעיל יתרו אות מו. ק) (משלי כ). ר) (שמות לג) לעיל אות ג. ש) (איכה ב) ויצא שנט ויקהל קסד לעיל אות כג. ת) (דברים לב) ת״ז תכ״ו ד׳ עא : תס״ט ד׳ קיד:

חלופי גרסאות

א נ״א מוסיף ואם לאו (דפוסים ראשונים). ב נ״א לא יש עוף בעולם שיקחה והכנפים שלימים (דפוסים ראשונים). ג נ״א אופן (מונקאטש במרובעים). ד מן כמו עד ואח״כ הוא בדפוס מונקאטש בסוגריים. ה נ״א רע (קראקא). ו נ״א מוסיף היום המבין (דפוסים ראשונים) נ״א היום דאינון עשו וישמעאל (מונקאטש).

הסולם

מאמר

סו) **ת״ח אם ישיבו** וכו׳: בוא וראה **אם ישובו**, לא היו נשארים בגלות יום אחד שלם. אמר לו בלחש מהו יום אחד. זהו שאמר, הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה וגו׳. **אם יחזרו בתשובה יצאו לזמן היום**, שאמר הנביא, דהיינו **היום** אם בקולו תשמעו. (תהלים צ״ה) כי אלו י״א מזמורים מתפלה למשה עד מזמור לתודה, אמרם משה הנביא. **ואם לא עת האסף המקנה**, כי לא נעשו תשובה, **השקו הצאן ולכו רעו**. בספרו של **רב המנונא סבא** יש, **אם לא חזרו בתשובה לא יצאו עד שיושלם שם הקב״ה**, הוי״ה.

סז) **ד״א ישראל נמשלו** וכו׳: פירוש אחר. **ישראל נמשלו ליונה**, **והכנפים למצות**. כמו שהיונה, בשעה שיש לה כנפים, **שלמות**, **אין עוף בעולם שיקח אותה**, כך **ישראל**, בשעה שהם שלמים במצות אין בכל

(דפו״י דף מ״ח ט״א *) ט״ב)

ג׳ סעודות שבשבת

העולם מי שיוכל להם. כמו שהוא כתוב בפרשת בלעם. מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה׳. ואח״כ שזנו אחרי אלהיהם, נאמר ויחר אף ה׳ בהם.

סח) **ועל דא ולא** וגו׳: וע״כ, **ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם**. **ומהו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם**. זה הוא, **רק רע כל היום**. וזהו **רע רע יאמר** וגו׳. דהיינו רע שבלב ורע שבעינים. ואחרי, הוא לשון אחורים ודינים.

סט) **ועל דא וראית** וגו׳: **ועל זה, וראית את אחורי**. זה שכתוב, **השיב אחור ימינו**. וכתוב, **אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם** וגו׳ שכל אלו המלות אחור ואחורי מורים על דינים. **וע״כ בשעה שישראל היו**

כלב

בלב שלם [ז] לפני ה', מה היה. פנים בפנים דבר ה'. [ח] ואם לאו, בסטרא דאחוריים. וזהו העריות. ההי"ד, [א] ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

מאמר פנים כלפי מטה ואחורים כלפי מעלה

ע) ויש אחור מן קדושה. ההי"ד, [ב] אחרי ה' ילכו כאריה ישאג. ואתקרי פנים לגבי מטה, ואחור לגבי מעלה. ואתקרי חול לגבי מעלה, וקודש לגבי מטה.

עא) וזה בקש משה לידע, זה שהיה [ט] פנים לגבי מעלה. ואמר ליה, כי לא יראני האדם וחי. ואח"כ בקש שיתן נשמה לישראל מן הפנים שהם למטה, ונקראו אחורים לגבי מעלה. ואמר ליה, וראית את אחורי. אתה תראה והם לא יראו. [י] הרי תבין שהיה [כ] לגביה אחור, ולגבי ישראל פנים. ועל זה אמר לא יראו, ולא אמר לא תראה.

עב) ת"ח, בחובא דאדם קדמאה, אבדו הפנים עילאין. ובחובא דעגל, פנים תתאין, דאתקרי אחור לגבי עילא. ובכל גלות וגלות אבדו. ואיהו רזא רברבא, [ל] וכל דא נרמז [מ] בשם יהו"ה. י', פנים עילאין. ה', אחור לגבי י', ופנים לגבי ו'. ו', אחור לגבי ה' עילאה. ופנים לגבי ה' תתאה. ה', אחור לגבי ו', ופנים לגבי רזא דלתתא.

מסורת הזהר

א) (ויקרא יח) ב"א רסה. ב) (הושע יא) ויצא רפב ז"ח נח אות סו.

חלופי גרסאות

ז נ"א מלפני (קראקא). ח ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג ואם לאו בסטרא דאחוריים (דפוסים ראשונים). ט נ"א ל"ג פנים (דפוסים ראשונים). י נ"א תרי (דפוסים ראשונים). כ נ"א לגבי (דפוסים ראשונים). ל נ"א ועם כל דא נרמזו הוי"ה (דפוסים ראשונים). מ ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג בשם (כל הדפוסים).

הסולם

מאמר פנים כלפי מטה ואחורים כלפי מעלה

בלב שלם לפני ה', מה היה. פנים בפנים דבר ה'. ואם לא, היה בבחינת אחורים. שהוא דינים. וזהו סוד העריות, ז"ש ערות אביך וערות אמך לא תגלה. דהיינו שלא תגלה האחורים והדינים של אביך ואמך העליונים, שהם זו"ן.

מאמר פנים כלפי מטה ואחורים כלפי מעלה

ע) **ויש אחור מן** וכו'; ויש אחור שהוא קדושה, ז"ש אחרי ה' ילכו כאריה ישאג. והאחור הזה נקרא פנים כלפי מטה, ואחור כלפי מעלה. וכן נקרא חול כלפי מעלה, וקודש כלפי מטה. כי האחור נקרא חול. והפנים נקרא קדש.

עא) **וזה בקש משה** וכו'; וזה בקש משה לדעת, מה שהיה פנים כלפי מעלה, ואמר לו, כי לא יראני האדם וחי. ואח"כ בקש שיתן נשמה לישראל מן הפנים שהם כלפי מטה, הנקראים אחורים כלפי מעלה. ואמר לו, וראית את אחורי, אתה תראה, והם לא יראו הרי תבין, שהוא מטעם, כי אצל משה היה זה אחור, ואצל ישראל היה זה פנים. וע"כ אמר לא יראו, שעל פי הכתוב הוא לשון רבים, ולא אמר לא תראה. מפני שהכוונה היא על ישראל.

(דפו"י דף מ"ח ט"ב)

עב) **ת"ח בחובא דאדם** וכו'; בוא וראה בחטאו של האדם הראשון נאבדו הפנים העליונים. ובחטא העגל נאבדו פנים תחתונים, הנקראים אחור כלפי מעלה. ובכל גלות וגלות נאבדים. והוא סוד גדול. וכל זה נרמז בשם הוי"ה

עג) ומאי איהו ידו"ד, דאתקרי אחור לגבי ידו"ד דלעילא, ודא המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים. ידו"ד דלעילא, אדם עילאה. ידו"ד דלתתא, אדם תניינא. ואית אדם דאיהו תליתאה, דאקרי אחור, לגבי שמא תניינא.

חלופי גרסאות

ג ה"ג הגהה כת"י מדפוס אמסטרדם ג"א ל"ג מן אדם עד אדם (ווינציא) ג"א אדם הקטן אית הוי"ה דלתתא דאיהו תליתאה (קראקא).

מאמר **הסולם** פנים כלפי מטה ואחורים כלפי מעלה

הויה. **י' היא פנים עליונים. ה' היא אחור כלפי הי' ופנים כלפי הו'. ו' היא אחור כלפי ה' עליונה, ופנים כלפי ה' תחתונה. ה' היא אחור כלפי הו', ופנים כלפי הסוד שלמטה.**

עג) **ומאי איהו הויה** וכו': שואל, ומה היא הוי"ה הנקראת אחור כלפי הוי"ה שלמעלה, שעליה נאמר, המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים. ומשיב, הוי"ה שלמעלה היא האדם העליון. הוי"ה שלמטה היא האדם השני. ויש אדם שהוא שלישי הנקרא אחור כלפי השם השני. והשם השני הוא פנים כלפי זה השלישי. וזה הוא המבדיל בין קדש לחול. והם ג' בחשבון אהיה אהיה אהיה ג' פעמים.

ביאור המאמר. נודע שבכל מדרגה יש ע"ס כח"ב תו"מ, ובסבת עלית המלכות של כל מדרגה לבינה של אותה המדרגה, נסתיימה כל מדרגה במקום בינה, ולא נשאר במדרגה אלא כתר וחכמה, ובינה ותו"מ של המדרגה נפגמו ויצאו ממדרגה למדרגה שמתחתיה, ולפי שגם המדרגה שמתחתיה נבקעה לשנים, שגם בה לא נשארו אלא כתר וחכמה, ובינה ותו"מ שלה נפלו ממנה לתחתונה שלה, ע"כ נבחן שבינה ותו"מ הנופלים למדרגה שמתחתיה אינם נופלים לכל כח"ב תו"מ של המדרגה שמתחתיה אלא לכתר וחכמה שלה בלבד, כי לא נשאר שם יותר. ולפיכך נבחן שבינה ותו"מ של כל מדרגה נופלים ומתלבשים בכתר וחכמה של התחתונה שלה. שבינה ותו"מ דכתר, מתלבשים בכו"ח דחכמה. ובינה ותו"מ דחכמה מתלבשים בכו"ח דבינה. ובינה ותו"מ דבינה מתלבשים בכו"ח דז"א. ובינה ותו"מ דז"א בכו"ח דמלכות. וכן בכל המדרגות שבכל העולמות. (כמ"ש בפלפה"ס אות ט"ו) ומשום זה נבחנים **כתר וחכמה** דכל מדרגה לבחינת **פנים** של המדרגה. **ובינה ותו"מ** דכל מדרגה נבחנים לבחינת **אחור** של המדרגה. שהוא משום שהמלכות המסיימת של המדרגה נמצאת למעלה מהם, והם נפגמים על ידה ויוצאים מן המדרגה. ואע"פ שבגדלות יוצאת המלכות המסיימת ממקום בינה, ובינה ותו"מ דכל מדרגה חוזרים אל המדרגה. (כמ"ש שם באות י"ח) עכ"ז נבחנים עוד לבחינת אחורים כלפי כו"ח של אותה מדרגה שלא נפגמו מעולם. גם נתבאר שם, שאפילו בעת גדלות אינו נפסק החיבור של הפנים דתחתון, דהיינו כו"ח דתחתון באחורים דעליון, שהם בינה ותו"מ דעליון, כי אז עולים כו"ח דתחתון ומלבישים לבינה ותו"מ דעליון במקום העליון עש"ה.

והנה נתבאר שאחורים דעליון שהם בינה ותו"מ שלו מלובשים תמיד בפנים של התחתון, שהם כו"ח שלו, הן בקטנות והן בגדלות. ולפיכך הפנים של התחתון נבחנים כלפי העליון לאחורים שלו, שהרי הם מלבישים לאחורים שלו, וכל מה שיש בפנים דתחתון מקבלים מאחורים שלו. באפן שהפנים של כל תחתון, נחשב לפנים רק כלפי עצמו, ולא כלפי העליון שלו, כי כלפי העליון הוא אחורים, לא פחות מאחורים שלו.

וז"ש (באות ע') **ויש אחור מן קדושה** וכו' **והיינו בינה ותו"מ** של כל מדרגה הנבחנת לבחינת **אחור** של המדרגה, כנ"ל. **ואתקרי פנים לגבי מטה, ואחור לגבי מעלה**, כי בינה ותו"מ דעליון, שהם אחור דעליון, נחשבים פנים לתחתון, כי כו"ח דתחתון שהם הפנים שלו מלבישים על בינה ותו"מ אלו, וממנו מקבלים כל שפעם. והם מלובשים בפנימיותם, ע"כ הם חשובים לא פחות מכתר וחכמה של עצמו שהם פנים. ונמצא שאחור דעליון הוא פנים לתחתון. וכן הפנים דתחתון הוא אחור דעליון, שהרי הם מלבישים על בינה ותו"מ שלו, ואינם עדיפים ממנו.

וז"ש (באות ע"א) **וזה בקש משה לידע, זה שחיה פנים לגבי מעלה.** דהיינו שהיה

ושמא תניינא איהו פנים לגבי דא. ודא הוא המבדיל בין קדש לחול. ואינון תלת, בחושבן אהי"ה אהי"ה אהי"ה תלת זמנין.

הסולם

מאמר — פנים כלפי מטה ואחורים כלפי מעלה

רוצה לדעת הפנים של ז"א, שהוא העליון אל המלכות. ואמר ליה, כי לא יראני האדם וחי. וז"ש **ואח"כ בקש שיתן נשמה לישראל מן הפנים שהם למטה,** דהיינו מן **כתר** וחכמה של המלכות, שהם פנים כלפי המלכות שהוא למטה. **ונקראו אחורים לגבי מעלה,** שכלפי ז"א הם אחורים, משום שהם מלבישים על בינה ותו"מ שלו. דהיינו **על אחוריים שלו,** וע"כ הפנים של המלכות נחשבים לאחורים של ז"א. **ואמר ליה, וראית את אחורי,** דהיינו אחורים דז"א. כי משה היה מרכבה לז"א. והפנים של המלכות, שהם כו"ח שלה נחשבים לו אחורים, ולא פנים. לפיכך, א"ל, **אתה תראה,** להיותם אחורים שלך. **והם לא יראו,** כי ישראל שאינם בבחינת ז"א, אלא בבחינת מלכות, ע"כ אינם יכולים לראות הפנים שלה כי אצלם הוא פנים ממש. ורק משה שהוא בבחינת ז"א, שנמצא הפנים של מלכות לאחורים שלו, היה יכול לראות. ולא ישראל שהם בבחינת מלכות וז"ש, **הרי תבין שהיה לגביה אחור, ולגבי ישראל פנים** וכו'. דהיינו כמבואר.

ונתבאר לעיל (באות ס"ט) **בשעה שישראל היו בלב שלם לפני ה' מה היה. פנים בפנים** וגו'. **ואם לאו בסטרא דאחורים.** אשר ע"י החטא, מסתלק הפנים והאחור שולט. וז"ש, (באות ע"ב) **בחובא דאדם קדמאה אבדו הפנים עילאין,** דהיינו הפנים של ז"א, שהוא חזר לאחור. כי חטאו של האדם הראשון הגיע עד ז"א. **ובחובא דעגל, פנים תתאין,** דהיינו שנסתלקו כו"ח דמלכות, **שהם פנים** של המלכות וכי החטא שלהם הגיע רק עד המלכות ונסתלקו הפנים שלה **דאתקרי אחור לגבי עילא,** שכלפי ז"א, הם נחשבים לאחורים. כנ"ל. **ובכל גלות וגלות אבדו,** שבכל גלות נאבדו הפנים והאחור שולט.

וז"ש (באות ע"ב) **י', פנים עלאין. כי י' ה"ס או"א עלאין. ה' אחור לגבי י', ופנים לגבי ו'.** שכתר וחכמה של **ה'** שהיא ישסו"ת, **הם אחורים כלפי הי'** שהיא או"א. ומכ"ש בינה ותו"מ של ה'. והם **פנים כלפי הו'** שהוא ז"א, **שאפילו בינה ותו"מ של ה',** הם פנים לכו"ח

(דמ"י דף מ"ח ט"ב)

דז"א, להיותם מקבלים מהם, ומלבישים אותם. **ו' אחור לגבי ה' עלאה,** שכו"ח שהם פנים של הו' הם אחורים כלפי ה' ראשונה, להיותם מלבישים אותם. **ופנים לגבי ה' תתאה,** דהיינו אפילו בינה ותו"מ דו', שהוא ז"א, הם ג"כ פנים כלפי ה' תתאה, שהיא המלכות **ה' אחור לגבי ו' ופנים לגבי רזא דלתתא כי** משום שכו"ח של המלכות מלבישים על האחורים דז"א, נחשבים לאחורים. ומשום שבינה ותו"מ של המלכות, מלובשים בכו"ח של המדרגה שלמטה ממנה, הם הפנים של המדרגה שלמטה.

ונודע שהוי"ה במילוי אלפין, כזה יוד הא ואו הא, נקרא אדם, שהיא בגי' אדם דהיינו מ"ה. ויש בה ראש תוך סוף, שה"ס ג' הויות, שבכל אחת יש עשר ספירות שהם **ג' בחינות אדם.** וז"ש (באות ע"ג) **ומאי איהו הויה דאתקרי אחור לגבי הוי"ה דלעילא,** ששואל איזו הוי"ה היא שאמרו עליה שהיא אחור כלפי הוי"ה עליונה, **ודא המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים,** שעליהם אמרו, המבדיל בין קדש ובין קדש הקדשים. ומשיב, **הוי"ה דלעילא אדם עלאה,** דהיינו בחינת ראש דז"א, שה"ס הראש דהוי"ה דאלפין שה"ס אדם. **הוי"ה דלתתא אדם תניינא,** שה"ס בחינת תוך דז"א שה"ס מחזה ולמעלה, והוא הוי"ה דאלפין השניה, שה"ס אדם השני. ועל ב' ההויות האלו, נאמר, המבדיל בין קדש שהוא הוי"ה השניה, ובין קדש הקדשים שהוא ההוי"ה העליונה. **ואית אדם דאיהו תליתאה,** דהיינו מחזה ולמטה דז"א, ששם הוי"ה שלישית במילוי אלפין, שה"ס אדם הג'. **דאקרי אחור לגבי שמא תניינא,** משום שבינה ותו"מ דהוי"ה שניה מלובשים בכו"ח דהוי"ה ג'. וע"כ כו"ח דהוי"ה ג' הם אחור להוי"ה ב'. **ושמא תניינא איהו פנים לגבי דא,** שאפילו בינה ותו"מ דהוי"ה ב', נחשבים לפנים להוי"ה הג', משום שהפנים דהוי"ה הג', שהם כו"ח, מלבישים עליהם ומקבלים שפעם מהם. **ודא הוא המבדיל בין קדש לחול,** כי הפנים דתחתון נקרא חול כלפי אחור דעליון (כנ"ל אות ע') **ואינון תלת,** אלו ג' הויות רת"ס, הם **בחושבן אהיה אהיה אהיה ג' זמנין** כלומר, שהחשבון ג' שבג' הויות, הם כנגד החשבון ג'

שבג'

מאמר ב' ג' סעודות שבשבת

עד) ד"א ג ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה. האי קרא אוקמוה חבריא, תחות כפתור עילאה, כפתור די ממנא בכ"ב אתוון. בעיזקא דלעילא, לקטין תרין סטרין, חד עיזקא. ה וההוא עיזקא איהו בריבועא לארבע סטרי עלמא.

עה) אחידן האי עיזקא מהאי סטרא ומהאי סטרא, דא לימינא, ודא לשמאלא. ההוא דימינא סלקא ברישא, וכד איהו זקפא, נטיל עמיה שית

מסורת הזהר

ג) (שמות סז) לעיל אות ב/סג.

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג וההוא עיזקא (קראקא).

מאמר ב' — **הסולם** — ג' סעודות שבשבת

שבגי' אהיה, שהם מורים על ראש תוך וסוף של המדרגה.

מאמר ב', ג' סעודות שבשבת

עד) ד"א ויאמר משה וגו': פירוש אחר. ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה. מקרא זה כבר העמידוהו החברים. תחת כפתור העליון, שהוא בינה, שהוא כפתור הממונה על כ"ב אותיות, כי בינה היא ממונה על ז"א שנקרא כ"ב אותיות. בטבעת של מעלה, דהיינו במוחין דבינה, הנקראים טבעת שלמעלה, לוקטים ב' צדדים, דהיינו ב' קוין, ימין ושמאל, טבעת אחת, שהוא ז"א שגולה להם למ"ן. וטבעת ההיא, היא במרובע, לד' צדדי העולם, דרום צפון, הם חו"ג, ומזרח ומערב, הם תו"מ.

פירוש הבינה דהיינו ישסו"ת, נקראת כפתור עילאה. כפתור פירושו משקוף הנשען על ב' מזוזות. מלשון בכפתוריה ילינו (צפניה ב') וכן הך הכפתור וירעשו הספים (עמוס ט'). ולפי שהבינה נשענת על ב' קוין ימין ושמאל לגלות החכמה הנקראת ראיה מלשון משקוף, ע"כ היא נקראת כפתור. ונודע שבעת יציאת ב' הקוין ימין ושמאל בבינה, אינם יכולים להאיר עד שז"א עולה למ"ן, והוא מיחד ב' הקוין דבינה זה בזה ואז יכולים להאיר (כמ"ש בפלפה"ס אות כ"ד) שמטעם זה מכונה חכמה זו הנגלית ע"י הקוין בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושו, עשר ספירות דבינה, וז"א המכונה כ"ב אותיות (כמ"ש באדרא זוטא אות ע"ג) שעשר וכ"ב הם ל"ב. והוא מטעם, כי אין הארת החכמה נגלית זולת ע"י בינה וז"א,

(דפו"י דף מ"ח ט"ב)

שעולים ל"ב. ולפיכך נבחן כאן בבינה ג' בחינות. א) עצם הבינה, שהיא נקראת כפתור, שפירושו משקוף. ב) ב' הקוין שהכפתור נשען עליהם. ג) הוא ז"א, שה"ס כ"ב אותיות העולה אליהם למ"ן ומיחד אותם.

וז"ש, תחות כפתור עלאה שהוא בינה, כפתור די ממנא בכ"ב אתוון, שהבינה ממונה על ז"א, שה"ס כ"ב אותיות, שעלה אליה למ"ן. ומפרש יותר בפרטות, בעיזקא דלעילא, דהיינו המוחין דבינה המכונים הטבעת העליונה מטרם שנפתחו להשפיע הארת החכמה. לקטין תרין סטרין חד עיזקא, כי ב' הקוין שבמוחין דבינה הנקראת עזקא עלאה, לוקטים, דהיינו שהעלו למ"ן, טבעת אחת, שהוא ז"א. וההוא עיזקא איהו ברכועא לד' סטרי עלמא, דהיינו שיש בו ד' בחינות חו"ג תו"מ.

עה) אחידן האי עיזקא וכו': ב' הקוין שבבינה, אוחזים בטבעת זו, שהיא ז"א, מצד זה ומצד זה, זה לימין, וזה לשמאל. זה של הימין, עולה תחילה. וכשהוא קם, לוקח עמו שש מאות אלף גברים גבורים אחוזי חרבות על הירכים. ז"ש כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף. וזה שבשמאל עולה אחר כך, וכשהוא קם, לוקח עמו שש מאות אלף בעלי כנפים, ופנים של רחמים. והם מתחלפים, הימין בשמאל, והשמאל בימין.

פירוש. כבר נתבאר, שהטבעת שה"ס ז"א, היא הקו האמצעי המכריע על ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה ומיחד אותם זב"ז, שעל ידי יחודם זב"ז הם יכולים להאיר בשלמות. ולפיכך נבחן, שב' הקוים אוחזים בקו האמצעי,

שהוא

מאה אלף גוברין גברין, אחידן סייפין על ירכין. ההי"ד, ד) כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף. וההוא דשמאלא סלקא לבתר כן, וכד איהו זקפא, נטיל עמיה שית מאה אלף ע מארי דגדפין, אנפין דרחמי. ומתחלפין דימינא בשמאלא, ודשמאלא בימינא.

מסורת הזהר

ד) (שמות יב) שמות ג.

חלופי גרסאות

ע נ"א ל"ג מארי (קראקא).

מאמר ב׳ **הסולם** ג׳ סעודות שבשבת

שהוא הטבעת. כי כל הארתם מגיע להם על ידי אחיזתם בו. וז"ש, **אחידן האי עזקא מהאי סטרא ומהאי סטרא, דא לימינא ודא לשמאלא**, שב׳ הקוין ימין ושמאל דבינה **אוחזים** בימין ושמאל שבטבעת, שעי"ז **הם מתיחדים** זב"ז, וקמים מנפילתם. **כי מטרם** שאחזו בקו האמצעי, היה קו הימין ו"ק חסר ג"ר. וקו השמאל היה חשך ולא אור, משום שהחכמה שבו אינה מאירה בלי חסדים. וגם היתה מחלוקת ביניהם (כמ"ש בפלפה"ס אות כ"ט) וע"כ נבחן שהיו שניהם בנפילה. **ועתה** שנאחזו בקו האמצעי, נכללו זה מזה, **והחסדים** שבימין נכללו מהחכמה שבשמאל שעי"ז השיג ג"ר, ונבחן שקם מנפילתו. וכן קו השמאל שהחכמה שלו היתה חשכה, מחמת חסרון חסדים, נכללה עתה בחסדים שבימין, ויכולה להאיר, ונבחן שקם מנפילתו.

וז"ש, **דימינא סלקא בריישא**, שקו הימין, שהוא חסדים, עולה להכלל בחכמה שבשמאל מתחילה, שעי"ז הוא קם מנפילתו ומשיג ג"ר. **וכד איהו זקפא**, וכשהוא קם מנפילתו, **נטיל עמיה שית מאה אלף גוברין. כי** אינו מקבל ג"ר דחכמה אלא ו"ק דחכמה, שהם שש ספירות חג"ת נה"י, ובסוד החסדים שבו שהם מבינה שכל ספירה שלה בסוד מאה, הן שש מאות. ובסוד החכמה הנכללת בכל אחת משש המאות, הן שש מאות אלף, כי החכמה נקראת אלף, בסו"ה ואאלפך חכמה. וכבר ידעת שכל כחו של הקו האמצעי ליחד הימין והשמאל זה בזה, הוא מחמת המסך דחירק שבו, שהוא מסך דבחי"א, הממעט את ג"ר דחכמה, ולולא המסך דחירק לא היה השמאל מתיחד עם הימין לעולם והיה נשאר בחשכה (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ז) והמסך דחירק הזה הנאחז בקו השמאל **כדי ליחדו עם הימין מכונה חרב**, והוא פועל **על הירכים**, שה"ס נה"י דכלים, **כי** המיעוט **של** נה"י דכלים גורם הסתלקות ג"ר דאור **החכמה** (כנ"ל בפלפה"ס אות יוד) וז"ש, **אחידן סייפין על ירכין**, שאוחזים חרבות על הירכים,

(דפו"י דף מ"ח ט"ב)

דהיינו שנכלל בהם המסך דחירק שנקרא חרב, על הירכין שה"ס נה"י. כי לולא היו אחוזים בחרב הזו, לא ה"י **השמאל** מתיחד עם הימין, והחכמה היתה **נשארת בחשכה**. וזסו"ה, כולם אחזי חרב וגו׳ **מפחד** בלילות. דהיינו מחמת הפחד שהשמאל לא יתפרד מן הימין והחכמה תחזור לבחינת לילה וחשך, **הם** אוחזים החרב על ירך, שה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, השומר שהשמאל לא יפרד מן הימין.

ואחר שנכלל הימין מן השמאל ונשלם בבחינת ג"ר. חזר קו השמאל שה"ס חכמה, ונכלל מן הקו הימין שה"ס חסדים, ובזה הוא קם מנפילתו, **כי אחר** שנכלל בחסדים הוא יכול **להאיר** (כמ"ש בפלפה"ס שם). וז"ש, **וההוא דשמאלא סלקא לבתר כן**, דהיינו אחר השלמת הימין, **וכד איהו זקפא**, וכשהוא קם מנפילתו, מכח התכללותו בחסדים דימין, **נטיל עמיה שית מאה אלף מארי דגדפין.** שש ה"ס חג"ת נה"י, והם שש מאות להיותם חסדים הנמשכים מבינה, שספירותיה בסוד מאות. ומתוך שכל אחת משש מאות אלו כלולות מחכמה, שה"ס אלף, ע"כ הן שש מאות אלף. כנ"ל. אלא שפה בצד השמאל, החכמה מכוסה בכנפים, ומאירה רק בחסדים. וע"כ מכנה אותם **מארי דגדפין**, שיש להם כנפים **לכסות** החכמה. והם **אנפין דרחמי**, שפניהם דהיינו השפעתם הוא חסדים ורחמים כמו קו הימין. שהחכמה מכוסה ונכללת בחסדים. ואימר הטעם, שהוא משום, **ומתחלפין דימינא בשמאלא ודשמאלא בימינא**, כהזרת החכמה השייכת לשמאל באה לימין, ומשם היא מאירה. וע"כ אומר שם בקו ימין, **אחידן סייפין על ירכין**, שזה הוצרך שם כפני השפעת החכמה שיש שם. והשפעת החסדים השייכת לימין, נחלפה ובאה לקו שמאל, וע"כ אימר, כאן בשמאל, **אנפי דרחמי** שזה שייך לימין. **וענין** ההתחלפות הזאת בא, משום שמדרך ההיצונים **להתאחז בשמאל. וע"כ עברה** השפעת החכמה **לימין.**

זקפאן

עו) זקפאן לעילא, עד פ דאמטו לחד כהנא, דגלי מיומא דאתברי עלמא. כד מטו תמן, נפיק ההוא כהנא רבא, וקא מברך להההוא כפתור. כיון דקא מתברכא מתמן, מגו עתיקא צ סבא דסבין *) סיבתא דכל סיבתין, נפיק ק טלא דבדולחא, ונגיד להההוא ראש דכהנא, ואיהו אמלי להאי כפתור, ביון דאתמלייא, אתמלייא ר בשית סטרין, לשית יומין דשבתא.

חלופי גרסאות

פ נ"א דמאטו (דפוסים ראשונים). צ נ"א ל"ג סבא דסבין (קראקא). ק נ"א מוסיף טלא טלא (דפוסים ראשונים). ר נ"א לשית (קראקא).

מאמר ב' **הסולם** ג' סעודות שבשבת

עו) זקפאן לעילא עד וכו': **הם קמים** למעלה עד שמגיעים לכהן אחד, **אשר** הגלה מיום שנברא העולם. כשהם מגיעים שמה, יוצא הכהן הגדול ההוא ומברך את הכפת"ר ההוא. **כיון שמתברך משם**, יוצא מן **עתיקא**, זקן הזקנים, סבת כל הסיבות, שהוא א"א, שבו מלובש א"ס ב"ה, **יוצא טל הבדולח**, דהיינו שנמשך שפע מחכמה סתימאה דא"א הנקראת טלא דבדולחא (עי' אדרא רבא אות י"ז) ונמשך אל ראש אותו הכהן, והוא ממלא את הכפתור הזה. כיון שנתמלא, נתמלא בששה קצוות, לששת ימי השבת.

פירוש. בעולם הנקודים, שמטרם עולם התקון, היה הקב"ה בונה עולמות ומחריבם, שז"ס שבירת הכלים (המבואר בתלמוד עשר ספירות שיעור ז') ועיקר הגורם לשבירת הכלים, היה אור החכמה שהשפיעו או"א הפנימים שה"ס ג"ר דאו"א דנקודים, שהיה נמשך ממעלה למטה, ולפיכך בעולם התקון **אנגזו** או"א הפנימים **בראש עתיק**, שה"ס חכמה שבימין (כמ"ש לעיל בפלפה"ס) והחכמה אינה מתגלה אלא בשמאל דישסו"ת, המתוקן ע"י הקו האמצעי, שאין בה אלא ו"ק דחכמה. כמ"ש שם. ואם או"א הפנימים היו מאירים החכמה, לא היתה אפשרות למעט החכמה לבחינת ו"ק.

ועכ"ז אי אפשר שהחכמה תתגלה בבחינת ו"ק בלי ג"ר, אלא מתחילה מתגלים בהכרח גם הג"ר דחכמה, ולאח"כ פועל הגניזה דאו"א להסתיר אותם, ומשאירים רק הו"ק דחכמה. ונמצא שאע"פ שאו"א הפנימים נגנזו ואינם מאירים בעולם התקון, עכ"ז, צריכים להתגלות בתחילת כל זווג, להשפעת החכמה. ואח"כ חוזרים ונגנזים. וז"ש, **זקפאן לעילא**, דהיינו **שמפרש איך מקבלים חכמה**, ואומר, **שקמים מנפילתם מלמעלה. עד דאמטו לחד כהנא**, שה"ס או"א הפנימיים, שה"ס חכמה דימין, הנקראים כהן גדול. **דגלי מיומא דאתברי עלמא**, שהם גלו ממקומם ונגנזו ברישא דעתיק, מיום שנתתקן העולם אחר שבירת הכלים. **כד מטו תמן**, כשימין ושמאל דישסו"ת, הנקראים כפתור, מגיעים שמה, **לאו"א עלאין**, כדי לקבל חכמה, **נפיק ההוא כהנא רבא**, יוצאים ומתגלים לשעתם או"א הפנימיים, **וקא מברך להההוא כפתור** ומשפיעים החכמה לישסו"ת, שנקראים כפתור. ומפרש איך הם משפיעים החכמה לישסו"ת. ואומר, **כיון דקא מתברכא מתמן**, כלומר בעת שהכפתור מתברך מאו"א הפנימים, שה"ס כהן גדול. **מגו עתיקא סבא דסבין** שהוא א"א, **סיבתא דכל סיבתין** שהוא ראש עתיק, **נפיק טלא דבדולחא, ונגיד להההוא ראש דכהנא** כי או"א דאצילות עולים לראש א"א המתחבר עם רישא דעתיק לאחד. ששם נגנזו או"א הפנימים, ואז מתעוררים לשעתם או"א הפנימים מרישא דעתיק, ונעשים אחד עם או"א דאצילות ומלבישים לחכמה סתימאה דא"א הנקרא טלא דבדולחא, והם מקבלים שפע החכמה מטלא דבדולחא הזה. וז"ש, **נפיק טלא דבדולחא** מחכמה סתימאה דא"א, **ונגיד להאי ראש דכהנא**, שנמשך לג"ר דאו"א אלו, הנקראים ראש. **ואיהו אמלי להאי כפתור**, הכהן, שהוא או"א הפנימים, ממלא שפע החכמה לכפתור הזה, שהוא ישסו"ת, דהיינו שממלא אותם בע"ס שלמות דחכמה, שגם הג"ר דחכמה בכללם, כי אי אפשר בדרך אחרת, כנ"ל. **אלא, ביון דאתמלייא**, אחר שנתמלא, **אתמלייא בשית סטרין**, לא נשאר בכפתור אלא ו' קצוות דחכמה, משום שהג"ר יצאו ונעלמו תיכף, מחמת תקון הגניזו דאו"א הפנימיים. **והכפתור**, שהוא ישסו"ת, **משפיע לשית יומין** דשבתא

(דפו"י דף מ"ח ט"ב *) ט"ג)

עז) כד נחית מסטרא דשמאלא, ואקריש להההוא בדולחא, ש אתעביד כגוונא דבדולחא דאבן ת טבא. וכלהו אוכלוסין אתזנו מניה בכל יומא, ומנהון בליליא. אינון דיממא אכלי בגוונא חד, ואינון דליליא אכלי בגוונא אחרא. אינון דליליא אקרון מתברי טורין וטנרין, אלין לקטין מפלגות דליליא עד דיתתקף שמשא, כיון דאתא שמשא א לא לקטי. אינון דיממא, אקרון ילידי ביתא, טמירי היכלא. לא לקטי אלא בצפרא. כיון דאתי צפרא, לקטי כל חד וחד כדקא חזי ליה. אחרנין אית דלקטי לעידן רמשא, וכל חד וחד כדקא חזי ליה.

חלופי גרסאות

ש נ"א האתעבידו (דפוסים ראשונים). ת נ"א טבאן (קראקא). א נ"א ל"ג מן לא לקטי עד לא לקטי (קראקא).

הסולם

מאמר ב' — ג' סעודות שבשבת

דשבתא, שהוא ז"א, הנקרא בשם חג"ת נה"י, שה"ס ששת ימי השבת.

עז) כד נחית מסטרא וכו': כשהטלא דבדולחא יורד מצד השמאל והשמאל מקפיא לבדולח ההוא, הוא נעשה כעין הבדולח של אבן טובה, וכל המחנות נזונים ממנו בכל יום, ומהם בלילה. אלו שביום אוכלים באפן אחד, ואלו שבלילה אוכלים באפן אחר. אלו שבלילה נקראים משברי הרים וסלעים, הם לוקטים מחצות לילה עד שמתגבר אור השמש. כיון שבא השמש, אינם לוקטים. אלו שביום, נקראים ילודי בית נסתרי ההיכל. הם אינם לוקטים אלא בבוקר. כיון שהבקר בא לוקט כל אחד ואחד כראוי לו. ויש אחרים הלוקטים לעת ערב, וכל אחד ואחד לוקט כראוי לו.

פירוש. כבר נתבאר שהכהן הגדול, שה"ס הג"ר דאו"א, הנקראים או"א הפנימים, השפיע את הטלא דבדולחא לישסו"ת שה"ס הכפתור. אמנם להיותו הארת חכמה, היא שייכת לקו שמאל של ישסו"ת. ונודע שבתחילת יציאת קו השמאל עם הארת החכמה, נקפאו בו האורות, עד שבא קו אמצעי וייחד אותו עם הימין. וז"ש, **כד נחית מסטרא דשמאלא**, כשטלא דבדולחא ירד מאו"א לקו השמאל דישסו"ת, **ואקריש להההוא בדולחא**, כי קו השמאל מטרם שנתייחד עם הימין נקפאים אורותיו. (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו) אז מתקן אותו הקו האמצעי, **אתעביד כגוונא דבדולחא דאבן טבא**, שהוא לבן, וצבע אדמומית מתנוצץ ממנו. כן נכללה החכמה שבימין עם החסדים שבשמאל, והשפע נעשה כלול משניהם, מלבן ואדמומית, שה"ס חסדים וחכמה. וז"ש, **וכלהו אוכלוסין אתזנו מניה בכל יומא**. כי ביום הוא שליטת החסדים, וכולם מקבלים או מן הלבן שבאבן הבדלח. **ומנהון בליליא**, שיש חלק מן המלאכים הנמשכים משמאל, והם מקבלים הארת החכמה שלהם בלילה. כי בלילה שולטת הארת החכמה שבשמאל ושבמלכות.

וז"ש, **אינון דיממא אכלי בגוונא חד**, דהיינו אור החסדים. **ואינון דליליא אכלי בגוונא אחרא**, דהיינו הארת החכמה. **אינון דליליא אקרון מתברי טורין וטנרין**, שהן הקליפות הנקראים הרים וסלעים, כי הארת החכמה משברת הקליפות. **אלין לקטין מפלגות דליליא עד דיתתקף שמשא**, כי בחצות לילה נעשה הזווג להשפעת החכמה, בסו"ה **ותקם בעוד לילה** (כמ"ש בזהר אחרי דף ע"ג אות ר"י) **עד** שמגיעה ממשלת היום, שהיא ז"א, הנקרא שמש, שאז מתחילה שליטת הארת החסדים המכוסים מחכמה, ואין עוד שליטת הארת החכמה. וז"ש **כיון דאתא שמשא לא לקטי**, דהיינו כמ"ש, וחם השמש ונמס. כי מז"א שנקרא שמש, מושפעים **רק** חסדים מכוסים מחכמה.

וז"ש, **אינון דיממא אקרון ילידי ביתא**. כי בית ה"ס מלכות מבחינת החכמה, כמ"ש בחכמה יבנה בית. ואלו שביום אע"פ שמקבלים חסדים מכוסים מחכמה, עכ"ז הם ילידי בית, דהיינו שנולדו מהמלכות שה"ס בית החכמה, וע"כ הם כלולים מחכמה. אלא **טמירי היכלא**, שהמה נסתרי ההיכל, כלומר, שהחכמה שבהם היא מכוסה ונסתרת. **לא לקטי אלא בצפרא**, דהיינו בבוקר מטרם התגברות זריחת השמש.

עח) אינון דליליא, עלייהו כתיב ה) ובבקר היתה שכבת הטל. אלין אינון ב נזלי טלא דמנא לתתאי, מחולקא דילהון. האי מנא לא הוה ליה גוון,

מסורת הזהר

ה) (שמות טז).

חלופי גרסאות

ב נ"א מוסיף הו דקא נזלי (קראקא).

מאמר ב'

הסולם

ג' סעודות שבשבת

כיון דאתי צפרא, לקטי כל חד וחד כדקא חזי ליה. דהיינו בסו"ה, איש לפי אכלו לקטו. **אית דלקטי לעידן רמשא,** דהיינו אותם הנמשכים מקו שמאל שבז"א, השולט לעת ערב. **כי עד אמצע היום שולט הימין דז"א. ובערב, השמאל דז"א. ובלילה, המלכות.**

עח) **אינון דליליא, עלייהו וכו' : אלו** של לילה, עליהם כתוב, **ובבקר היתה שכבת הטל. אלו הם מזילים טל של המן לתחתונים, מחלקם. המן הזה, אין לו צבע ואינו נקפא. אלו של בוקר, עליהם כתוב בבקר זרע את זרעך. אלו היו מזילים טל של המן לתחתונים, ונותנים צבע לאותו המן, ומתיקות ודבש.**

פירוש. כל מה שנתבאר בדבור הקודם, איך הארת החכמה שנמשכה מטלא דבדולחא, נשתנתה לבחינת כעין הבדלח דאבן טבא, סובב על סוד המן שאכלו ישראל במדבר. דהיינו **שהיתה הארת חכמה בחסדים שבו, כעין האדמומית שבעין הבדלח, כמ"ש שם. וכאן מפרש הדברים יותר בפרטות. כי אנו מוצאים שהיו ב' טללים במן, טל אחד מתחת המן, כמ"ש בפרשת בהעלותך, וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו. וטל אחד מלמעלה המכסה על המן עד הבקר, כמ"ש בפרשת בשלח, ובבקר היתה שכבת הטל וגו' ותעל שכבת היזל והנה על פני המדבר דק מחספס דק ככפור על הארץ. וכן בפרשת בהעלותך אומר שהיה צבע במן, שכתוב, ועינו כעין הבדלח. שצבע אדמומי מתנוצץ בו. ובפרשת בשלח אומר והוא כזרע גד לבן, דהיינו בלי צבע כלל.**

וכבר ידעת שיש ג' מיני זריעות, שהם מיעוטים ודינים, בג' קוין המכונים חלם שורק חירק (כמ"ש בזהר ב"א דף ט"ו אות ט') **ועקרם הם בימין ובשמאל, שהזריעה שבקו ימין, ה"ס מיעוט ג"ר שנעשה בו מחמת עלית המלכות לבינה. והזריעה שבקו שמאל, היא החשך והקפאון שנעשו בהארת החכמה שבו, מטרם שנתיחד עם קו הימין. עש"ה. ותדע שהזריעות שבימין ושבשמאל האלו, ה"ס הטללים של המן הנמשכים ונוזלים מהם, שהטל שמתחת המן, נמשך מזריעה שבקו ימין, והטל שמלמעלה המכסה על המן, נוזל מזריעה שבקו שמאל. והטל שמתחת המן, שהיא סוד מיעוט הג"ר שבקו ימין, משך אליו את המן, שמקורו מחכמה סתימאה דא"א, כנ"ל** (באות ע"ז) **כדי לקבל ממנו הארת החכמה שבו שישתלם על ידו בג"ר החסרים לו. וזסו"ה וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו. עליו, היינו בסבתו, כי המן ירד בסבת הטל, להשלימו בהארת החכמה. והטל שממעל המן שהוא נוזל מקו שמאל מהקפאון שבו, הוא צריך רק לגילוי החסדים, כי חסרון החסדים מקפיא את החכמה** (כנ"ל בפלפה"ס אות פ"ח) **ולפיכך נבחן המן אליו לבחינת חסדים בלבד בלי חכמה.** וזסו"ה, **כי לא ידעו מה הוא. כי לא ידעו אם הוא חכמה אם הוא חסדים. כי כלפי הטל העליון נבחן לחסדים בלי חכמה, וכלפי הטל התחתון נבחן לחכמה. ולפיכך ביחס לטל העליון נאמר והמן כזרע גד לבן,** דהיינו **בלי צבע כלל, כי חסדים הם לבן בלי צבע. וביחס לטל התחתון נאמר ועינו כעין הבדלח, שהיה בו צבע אדמומי הרומז על הארת החכמה שבשמאל שהיא אדומה.**

וז"ש, **אינון דליליא,** שהם בחינות קו השמאל, **כי לילה** ה"ס המלכות הנאחזת בשמאל, **עלייהו כתיב ובבקר היתה שכבת הטל,** דהיינו הטל שממעל המן, המכסה את המן עד הבקר, שאז ותעל שכבת הטל והנה וגו' **אלין אינון נזלי טלא דמנא לתתאי מחולקא דלהון,** כי אלו של לילה, שחלקם הוא הקו השמאלי, מזילים לתחתונים מן הזריעה שבשמאל, את הטל שממעל למן המכסה אותו. וכמו שבארנו שביחס לטל הזה הנוזל משמאל, אין במן אלא חסדים בלבד בלי חכמה, וז"ש, **האי מנא לא הוה ליה גוון,** כי להטל הזה נבחן המן לחסדים שה"ס לבן בלי צבע. שזסו"ה והוא כזרע גד לבן. **ולא אגליד,** שאינו נקפא, **כי אור החסדים אינו נקפא, וזה שהיה חסר לטל הזה שהקפאון שבשמאל**

ולא אגלי"ד. אינון דצפרא, עלייהו כתיב, ו) **בבקר זרע את זרעך. אלין הוי נזלי טלא דמנא לתתאי, ויהבי גוון להההוא מנא, ומתקא ודובשא.**

עט) אינון דרמשא, עלייהו כתיב, ז) **ערב וידעתם. ואינון דליליא, הוו נזלי בזמנא חדא מסטרא דאלין. מאן** ג **דאשאר מניה עד צפרא, כתיב,** ח) **וירם תולעים ויבאש.**

פ) תלת סטרין גליפין הכא, לקביל תלת, היו"ם היו"ם היו"ם. תלת ההי"ן, ה' ה', ולכולהו ד **ההי"ן, תלת תלת אתוון, ואתעבידו תרין עשר, כחושבן תרי עשר שעתי דיממא, וכלהו חד,** ה **וכלהו יום. תלת** ו **שבתי אינון, כלהון יומא חד,** ז **שבתא דליליא, שבתא דיממא, שבתא דרמשא.** ח **לקבלהון תלת סעודתי, סעודתא דליליא, סעודתא דיממא, סעודתא דרמשא.**

מסורת הזהר

ו) (קהלת יא) וישב קפא ז"ח ד' פט ט"א. ז) (שמות טז) בשלח תד. ח) (שם).

חלופי גרסאות

ג נ"א דשאר (קראקא). ד ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג ההי"ן תלת (דפוסים ראשונים). ה נ"א כלהו (דפוסים ראשונים). ו נ"א שבי (דפוסים ראשונים). ז נ"א שבא דליליא שבא דיממא שבא דרמשא (קראקא). ח נוסח אחר לקבלין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ב

שבשמאל שורה עליו, וע"כ נתדבק במן, שהוא חסדים שאין להם קפאון.

וז"ש, **אינון דצפרא, דהיינו אותם שהם בחינות קו ימין, עלייהו כתיב, בבקר זרע את זרעך,** שהם נמשכים מן הימין, שבו הוריעה דמיעוט ג"ר, **אלין הוי נזלי טלא דמנא לתתאי,** כי אלו של בקר שהם בחינות קו ימין, מזילים הטל התחתון של המן, לתחתונים, שבסו"ה, וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו. שביחס לטל התחתון הזה, נבחן המן להארת החכמה המשלימה אותו בג"ר. וז"ש **ויהבי גוון להההוא מנא,** כי הטל הזה השואב הארת החכמה מן המן, עושה בו גוון אדמומי, שה"ס הארת החכמה, שהסו"ה ועינו כעין הבדלח. **ומתקא ודובשא.** שכן מכונה הארת החכמה, שהיא מתוקה מדבש ונופת צופים.

עט) **אינון דרמשא עלייהו וכו':** אלו **של ערב,** דהיינו אותם שהם מבחינות לאחר חצות היום, לעת כי ינטו צללי ערב, שהם בחינת קו השמאל של ז"א. כי לילה, הוא המלכות האחוזה בשמאל דז"א, וערב, הוא שמאל דז"א עצמו. עליהם **כתוב, ערב וידעתם,** כי קו השמאל דז"א, הוא המקור להארת החכמה הנמשכת ע"י הדעת, והלילה, שהוא המלכות המאירה בלילה אחר חצות, בהארת

ג' סעודות שבשבת

חכמה, הוא, מחמת שמקבלת אותה מן קו השמאל דז"א, הנקרא ערב. **ואותם שהם** מבחינת **לילה היו נוזלים** הטל **בזמן אחד עם** אלו שהם מבחינת ערב. כי הלילה מקבלת מן הערב כנ"ל. **מי שמשאיר ממנו עד הבקר, כתוב, וירם תולעים ויבאש.**

פ) תלת סטרין גליפין וכו': ג' צדדים חקוקים כאן, דהיינו ג' קוין שהם, צד ימין וצד שמאל, והאמצעי. **כנגד ג' פעמים, היום היום היום** (כנ"ל אות ע"ד), **ג' ההין, ה' ה' ה',** שבר"ת ג"פ היום, שה"ס ג' הקוין, **ולכל** ההין **יש ג' ג' אותיות,** דהיינו י' ו' ס', כי בכל קו יש ד' אותיות חו"ב תו"מ, שה"ס ה' וג' אותיות שלאחריה. **ונעשו י"ב** אותיות **שהם כחשבון י"ב שעות היום, וכולם אחד,** כי ה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם הכלולים **זה** מזה ויש לכל אחד מהם ג' קוין. **וכולם יום.** דהיינו **חסדים** מכוסים, שה"ס ממשלת היום, שהוא ז"א. כי השמאל שבהם נכלל בימין, והימין שולט. ועל דרך זה, **ג' שבתות הן, וכולן יום אחד,** דהיינו בשליטת היום שהוא **חסדים,** שהן **שבת של לילה, ושבת של יום, ושבת של ערב,** דהיינו מנחת שבת. ועל דרך זה, הן **ג' סעודות, סעודת הלילה, סעודת היום, וסעודת הערב.**

סעודתא

פא) סעודתא דליליא, עד לא אתקדש יומא, מתתקני אוכלוסין כלהו תלת ס קשירין, עאלין גו נהרי דאפרסמונא, י אתסחיין כ בתסירו דוורדי גליפן, מתעברן גו נהר דינור, וסלקין מתמן בקומי. כיון דסלקין לסטר חוורא, ל אתסחיין אינון וורדין. סהדו סהדין דשבת בראשית. כלהון דליליא ם קדישין. לסטר חד לשית שית סטרין.

פב) כד בעא יומא נ לאתקדשא, קל שופרא אתנגיד מלעילא ס לתתא, וההוא קלא חולקא דעמא דישראל איהו. בגין דלית קדושא בר כד אשתמע ההוא קלא. וכדין ידיע ע דאתקדש יומא.

פג) סנדלפון נזירא פרישא, אתעטרא בעטרוי גליפין, רשימאן באתון דאקרי גלגולא דחד ותרין ותלת ארבע וחמש ושית, ואינון אתון אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וכו'.

פד) כדין בואל"ל, רב אסוון דאקרי רפאל, פ אל נא רפא נא, בעותא

מסורת הזהר

פ) (במדבר יב) ב"א רפ.

חלופי גרסאות

ס נ"א קסירין (כל הדפוסים). י נ"א אתחסי' (קראקא). כ נ"א בטסירו (כל הדפוסים). ל נ"א אתחסיין (דפוסים ראשונים ומונקאטש במרובעים). ם נ"א קריטין (כל הדפוסים). נ נ"א לקדשא (דפוסים ראשונים). ס נ"א ותתא (קראקא). ע נ"א אתקדש (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ב' — ג' סעודות שבשבת

פא) סעודתא דליליא עד וכו': ומפרש. סעודת הלילה, היא, כי מטרם שנתקדש היום, מתתקנים כל המחנות שלמעלה. ג' קשרים, דהיינו ג' קוין, נכנסים בנהרות אפרסמון, מחילה מתרחצים באוצר שושנים חקוקות, נעברים בנהר דינור, ועולים משם בקימה. כיון שעולים לצד הלבן רוחצו השושנים האלו. מעידים עדות של שבת בראשית. כולם של לילה קדושים, שש שש לצד אחד. ולב' צדדים הם י"ב. **תסירו**, הוא כמו תיסווירא, שפירושו אוצר. כי על מזוינו מלאים, מתרגם, תסוורתא מליין (תהלים קמ"ד י"ג).

פב) כד בעא יומא וכו': כשהיום צריך להתקדש, נמשך קול שופר ממעלה למטה. ואותו הקול הוא חלקם של עם ישראל. כי אין קדושה אלא כשהקול ההוא נשמע, ואז ידוע שנתקדש היום.

פג) סנדלפון נזירא פרישא וכו': סנדלפון הנזיר והפרוש, התעטר בעטרותיו החקוקות, הן רשומות באותיות הנקראות גלגול דאחד, ושנים, ושלשה וארבעה וחמשה וששה וכו'. ואלו הן האותיות, אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וכו'.

(דפו"י דף מ"ת ס"ג)

ג' סעודות שבשבת

פד) כדין בואל רב וכו': אז, בואל, גדול הרופאים הנקרא **רפאל**, שהוא סוד, **אל נא רפא נא**, דהיינו התפלה שבקש הנאמן של אדונו, שהוא משה, ומקום זה ריפא את מרים. **נא נא**, הוא בואל, באותיות הרשומות דאלף דלת נון יוד. בית ואו אלף למד, זה הוא בואל. זהו גדול הרופאים, הרופא לכל המחנות, ומעביר מהם הזיו של החשך, ששאר הימים היו מקרבים אליהם.

ביאור המאמר. כבר נתבאר סוד המן, שהוא מוטל בין ב' טללים, שה"ס ימין ושמאל, וע"כ הוא כעין הבדלה, שהוא בצבע לבן בניצוצות אדמומיות, שמורה על חסדים בהארת חכמה. והם נמשכים מג' קוין שבישסו"ת, שה"ס ג' שבתות ג' סעודות ג' פעמים היום, כי כל סעודה ה"ס ד' חלות שכנגד ד' אותיות היום, שה"ס ד' אותיות הוי"ה, שהם חו"ג תו"מ, וכל סעודה כלולה מכל ג' הסעודות, וע"כ כל חלה נחלקת לג', שה"ס ג' קוין, ויש בכל סעודה י"ב חלות. חצים חסד, דהיינו חסד ות"ת שהם י"ו שבכל הויה, וג' פעמים י"ו, הם שש חלות של הצד הימיני. וחצים גבורות דהיינו גבורה

ומלכות

דקאמר מהימנא דמארוי, ואתר דא אסי למרים. נ"א נ"א הוא בוא"ל, באתוון רשימאן דאל"ף דל"ת נר"ן יו"ד. בי"ת וא"ו אל"ף למ"ד, דא הוא בוא"ל. האי

מאמר ב' **הסולם** ג' סעודות שבשבת

ומלכות, שהם ה' ה' שבכל הויה, וג"פ ה' ה', הם שש חלות שמהצד השמאלי. באפן, שעיקרה של כל סעודה, אינה אלא ד' חלות, ב' של חסד שה"ס י' ו', וב' של גבורה, שה"ס ה' ה', ומניחים אותן באמצע. וח' חלות באות מטעם התכללות, ומניחים אותן ד' חלות למעלה, וד' חלות למטה (ועי' בזהר פנחס אות תרי"ח). **ואסור לערב אותן שבימין עם אותן שבשמאל,** (כמ"ש להלאה אות פ"ח ע"ש) **והוא מטעם שבשבת מאירים המוחין דאו"א עלאין, שהם בשליטת החסדים. שהוא ימין. וע"כ, צריכים להזהר מלעורר שליטת השמאל בשבת.**

והוא הטעם שהמן אינו נמצא בשבת, כמ"ש **חיים** לא תמצאוהו בשדה. כי אין מן אלא מיחד ימין ושמאל ע"י קו האמצעי, ובאו"א אין הי' יוצאת מהאויר שלהם (כמ"ש בזהר ב"א דף רנ"א ד"ה נחית). ולא שייך שם היחוד הזה. לפיכך אינו נמצא בשבת, ואפילו המן שנפל מע"ש, אסור לתקנו, כי אז זמן הארת או"א עלאין. ומטעם זה, יש ב' שינויים מחול לשבת, א) איסור לקיטה ותקון המן. כמ"ש אשר תאפו אפו וגו'. אלא שהמן **צריך להתתקן מערב שבת, ואז מותר לאכלו בשבת. ב)** שנתוספה הארת או"א עלאין, שהוא למעלה מן המן. והאחד תלוי בשני, כיון **שהמן כבר** מתוקן בכל התקונים מערב שבת, אפשר לאכלו בהארת או"א עלאין. אבל אסור לעשות תקון בו במשהו, משום שאין הי' יוצאת מאויר או"א עלאין, ואין שם מבחינת תקוני השמאל כלל. ואין לשאול א"כ למה צריכים למן בשבת שהוא מישסו"ת, בזמן שאפשר לקבל הארת או"א הגדולים יותר לאין ערך. התשובה היא, כי אין לקבל ממוחין דאו"א מטרם שמקבלים המוחין דישסו"ת, כי הארת או"א בלי ישסו"ת נבחנת לתחתונים בחינת ו"ק בלי ראש. משום שאו"א עצמם שהם בסוד כי חפץ חסד הוא, אינם צריכים חכמה, וחסדים שלהם עדיפים מחכמה משא"כ התחתונים הצריכים חכמה ע"כ מטרם שנשלמים בחכמה יהיו להם החסדים דאו"א בבחינת ו"ק. ולפיכך אין לקבל הארת או"א עלאין אלא ע"י אכילת המן בשבת, שה"ס הארת ישסו"ת, ולא עוד אלא שהמן ממשיך ומשלים הארת או"א בשביל התחתונים. והנה**

(דפו"י דף מ"ח ט"ג)

נתבאר, שמקור ההפרש בין חול לשבת, הוא, כי בחול מאירים המוחין דישסו"ת בלבד. ובשבת מאירים המוחין דאו"א עלאין. וכל זה הוא ביום השבת, אבל בליל שבת, עוד אין מאירים המוחין דאו"א עצמם, אלא המוחין דישסו"ת.

וז"ש (באות פ"א) **סעודתא דלילא, עד לא אתקדש יומא מתתקני אוכלסין כלהו,** סעודת הלילה, באה מטרם שנתקדש היום, דהיינו ממוחין דיום הששי, שהם המוחין דישסו"ת, שבהם מתתקנים כל האוכלסין מטרם שנתקדשה השבת. ומפרש סוד המוחין ההם, ואומר, **תלת קשירין עאלין גו נהרי דאפרסמונא,** ג' קשרים, דהיינו ג' קוין, נכנסים בנהרי אפרסמון, שה"ס חכמה וחסדים יחדיו, **כי** נהרי אפרסמון, ה"ס שמן מבושם, שהשמן רומז **על חכמה דימין** שה"ס חסדים, והבשמים רומזים **על הארת השמאל** שה"א חכמה, הנכללת בשמן הזה שה"ס חסדים. ומפרש יותר בפרטות, **אתפחיין בתפירו דוורדי גליפן** שמתחילה מתרחצים האורות באוצר שושנים חקוקות, שה"ס קו **הימין,** כי שושנים ה"ס המלכות, וחקוקות, פירושו, שהמלכות היא באורות ההם, בבחינת קטנות ובבחינת **נפילה. כי** בקו ימין נמצאים האורות בו"ק בלי ראש. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ג) וכיון שמדבר כאן מג' קוין של המלכות שהיא ליל שבת, מכנה כולם. בשם וורדין. שהוא שם המלכות. **מתעברין גו נהר דינור,** דהיינו ביציאת **קו השמאל** שממנו נמשך נהר די נור, כי אין החכמה שבשמאל מאירה אלא בדינים מרובים, המענישים הרשעים הקרבים לינק מחכמה (כמ"ש בזהר באדרא רבא אות רי"ט) **ופלקין מתמן בקומי,** ועולים משם בהארת החכמה הנקראת **קימה,** שהמלכות קמה על ידיה מנפילתה. ואחר זה בא **הקו האמצעי** ומיחד ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, והשמאל נכלל בימין, שהוא לבן, דהיינו חסד. וז"ש, **כיון דפלקין לפטר חוורא,** כיון שהשמאל נכלל בימין שהוא הצד הלבן, דהיינו צד החסד, **אתפחיין אינון וורדין,** מתרחצת המלכות ומתמתקת בחסדים ההם. **סהדו סהדין דשבת בראשית,** דהיינו ויכלו השמים והארץ וגו'. שה"ס עדות על בריאת העולם, שיש בעדות הזו, ל"ה מלים, הרומזות **על ל"ב**

רב אסוון אסי לכלהו אוכלוסי, ומעבר מנייהו זיוא דחשוכא, דהוה מקרבא גבייהו שאר יזמי.

מאמר ב׳ **הסולם** ג׳ סעידות שבשבת

נתיבות החכמה, וג׳ **מדרגות התפוחים הקדושים**, שה״ס ג׳ קוין. (כמ״ש בזהר קדושים, אות רנ״ב, ע״ש) **כולהון דלילא קדישין, כל האורות המאירים בלילה הם קדושים**, שיש בהם **הארת ישסו״ת דאו״א**, הנקראים קדש. **לסטר חד לשית שית סטרין** ששה קצוות **מאירים לצד אחד**, **כי** ג״ר דחכמה דשמאל נעלמים מחמת תקון הקו האמצעי, ואין מאירים מהארת החכמה שבשמאל **אלא** ו״ק דחכמה (כמ״ש בפלפה״ס אות ל״ח) **וכן לצד האחר שית סטרין, והם** י״ב סטרין.

וכל זה אמור במוחין דליל שבת, שאז עוד אין מאירים המוחין דשבת, שהם המוחין דאו״א עלאין, אלא אותם המוחין מאירים כמו ביום הששי מטרם שנתקדשה השבת, שהם המוחין דישסו״ת. אלא בתוספת הארה מישסו״ת דאו״א, הנקראים קדש. כנ״ל. אשר הארה זו כבר באה בהכרח מאחר שנתקדש יום השבת. כי התקדשות יום השבת מתחילה מערב שבת. וצריך שתדע שבכל מדרגה יש קטנות וגדלות, וכשמגיעה הארת מדרגה חדשה, צריכה להתחיל להאיר את הקטנות שבה, ואח״כ תוכל להאיר הגדלות שבה, ולפיכך מטרם שבאה מדרגה חדשה צריכה מקודם המדרגה הישנה להסתלק, כדי לתת מקום להארת הקטנות של המדרגה החדשה. ולפיכך, ביום הששי בערב לפני כניסת השבת, מסתלקים מוחין דישסו״ת, וקטנות דאו״א מתחילים להאיר. וכשהקטנות דאו״א עלאין, מתחילה להאיר, מתקדשת השבת. כלומר, שכבר התחילו להאיר המוחין דאו״א דשבת, הנקראים קדש.

וז״ש (באות פ״ב) **כד בעא יומא לאתקדשא**, דהיינו כשהגיע הזמן להארת המוחין דאו״א, הנקראים קדש, שה״ס התקדשות השבת. כנ״ל. וצריך שתדע ההפרש העקרי בין מוחין דישסו״ת למוחין דאו״א. באו״א עלאין משמשת המלכות דמנעולא הנקראת שביל. ובישסו״ת משמשת המלכות דמפתחא, הנקראת **ארח** (כמ״ש באורך בזהר בראשית א׳ אות ש״ח ד״ה נחית ע״ש) וז״ש, **קל שופרא אתגניד מלעילא לתתא**, דהיינו הקול מהארת המנעולא שבאו״א, שע״י הקול הזה, מסתלקים המוחין דישסו״ת, ומתחילים להאיר המוחין דאו״א הנקראים קדש. **והחוא קלא חולקא דעמא דישראל איהו**, שמשום ההארה הזו, נק׳ עם ישראל קדש, **בגין דלית קדושא**, דהיינו הארת המוחין דאו״א, **בר כד אשתמע החוא קלא**, שהוא הארת המנעולא, **וכדין ידיע דאתקדש יומא**, ואז ידוע שמוחין דאו״א התחילו להאיר, שה״ס התקדשות של יום השבת.

(דס״י דף מ״ח ט״ג)

והנה אחר שנתקדש היום ע״י הקול הנמשך ממנעולא המאירה באו״א, מתחילה העליה של העולמות, שיהיו ראויים לקבל המוחין דאו״א. וז״ש (באות פ״ג) **כנדלפין נזירא פרישא**, דהיינו סנדלפון שהוא בעולם העשיה, שהוא נזיר ופרוש ממוחין עליונים, **אתעטרא בעטרוי, גליפין**, הוא מתעטר בעטרותיו החקוקות, כלומר שהולך לקבל מוחין הנקראים עטרות, ע״י עליתו לעולם היצירה ולעולם הבריאה, **רשימאן באתוון דאקרי גלגולא דחד ותרין** וכו׳ שהעליה הזאת רשומה באותיות הנקראות גלגול של ט׳ האותיות הראשונות של אלפא ביתא שהם מן א׳ עד ט׳ שהן יחידות, שה״ס ט׳ ספירות של המלכות הנבחנות ליחידות, עולות אל ט׳ אותיות שמן י׳ עד צ׳, שהן עשרות, שה״ס ט׳ **ספירות דז״א**, הנבחנות לעשרות. וט׳ ספירות דז״א, עולות לט׳ ספירות דישסו״ת הנבחנות למאות, שה״ס ט׳ אותיות מק׳ עד ץ׳ שהן מאות. ואינון אתוון: אי״ק, בכ״ר, גל״ש, דמ״ת, הנ״ך, וס״ם, זע״ן, חפ״ף, טצ״ק. שא׳ שהיא ספירת כתר דיחידות שהיא דמלכות, עולה לספירת כתר דז״א שספירותיו הן עשריות דהיינו י׳. וכן הי׳ עולה לספירת כתר דישסו״ת שספירותיו בסוד מאות, דהיינו ק׳. וזהו הצירוף אי״ק. וכן ספירת חכמה דיחידות שהיא כ׳ עולה לחכמה דעשרות, שהיא כ׳. וחכמה דעשרות לחכמה דמאות שהיא ר׳, וזהו הצירוף בכ״ר ועד״ז עליות הבינות ממלכות לז״א ומז״א לישסו״ת הוא הצירוף גל״ש. ועליות החסדים ממלכות לז״א, ומז״א לישסו״ת, ה״ס הצירוף דמ״ת, וכו׳ עד״ז ובאותה העת שט״ס דמלכות עולות לז״א ולישסו״ת, עולות ג״כ ט״ס דעשיה, שהיא בחינת מלכות, לעולם היצירה, שהוא בחי׳ ז״א. ולעולם הבריאה שהוא בחי׳ ישסו״ת. ונמצא סנדלפון שהיה בעשיה, עולה לעולם היצירה ומשם לעולם הבריאה ומקבל המוחין משם.

והמלאך

פה) **בההוא שעתא מתערי תרין רוחין עילאין, חד מסטרא דאור וחד מסטרא דחשך. ואינון מיכאל גבריא"ל, מתגלפאן לשתין רבוא אוכלסין, דשלטן בההוא ליליא. ואתעתדן חד לימינא וחד לשמאלא, לכל חד וחד פתורי אתתקנן. בתר דאתחזון כל פתורי דלתתא בהיכלא ידיעא.**

פו) **כל אוכלוסין דלעילא, אית לון דוכתין פרישן בהאי ליליא. וכל חד רב ויקירא בדוכתיה, על כל שאר חילוי, ואינון חיילין ממנן תחות ידוי. מאינון חילוי, מתפרשן תרין עילאין די בהו, ונטלי פתורא חד מימינא וחד**

הסולם

מאמר ב' — ג' סעודות שבשבת

המלאך בואל, הוא הנושא למסכים של המלכות דאצילות, ובעת שקול השופר דא"א **שה"ס מלכות מבחינת מנצ"ל**, מאיר בעולמות, נמצא **המלאך בואל**, הוא הנושא לאותו המסך. וע"כ הוא נבחן לדין. אלא בעת שהמסך גורם לתוספת אור, כמו כאן, שאע"פ שהמנעולא גרמה להסרת המוחין דישסו"ת, אבל הסתלקות זו גרמת לקבלת המוחין הגדולים דאו"א עלאין. אז נבחן, שהשם בואל נתהפך לשם **רפאל**, כי ע"י הסרת המוחין דישסו"ת שעשה, ריפא את המקבלים שיהיו מוכשרים לקבל המוחין דאו"א. והשם של כל מלאך הוא תמיד על פי פעולותיו.

וז"ש (באות פ"ד) **כדין בואל רב אמון דאקרי רפאל.** שבעת שמתקדשת השבת, השם בואל, שמורה על דינים שבמלכות, מתהפך לשם רפאל, מחמת שגרם עם הדינים להכשיר התחתונים שיהיו ראויים למוחין הגדולים דאו"א עלאין. והשם רפאל יוצא מן הפסוק, **אל נא רפא נא, בעותא דקאמר מהימנא דמארוי. כי אל רפא** הוא אותיות רפאל. **ואתר דא אסי למרים**, ובואל זה ריפא את מרים, ונהפך לשם רפאל. וע"כ ישנו השם רפאל, בתפילה זו דמשה. **נא נא** שנשאר אחר השם רפאל, כי כתוב, אל **נא רפא נא. הוא בואל, באתוון רשימאן דאדנ"י**, כי א"נ שבשם אדני, ה"ס, נא נא, שבכאן, והוא מרומז בשם אדני מפני שהוא הנושא את המסכים שלה כנ"ל. **בי"ת וא"ו אל"ף למ"ד, דא הוא בואל.** כלומר שאותיות בואל במילואן, הם בית ואו אלף למד, שמרמזים על פעולתו של בואל, שעל ידי המסך שלו. נעשה **אלף למד**, שהוא. שם המלכות, **בית** לו', שהיא ז"א. דהיינו שמתיחדת עם ז"א. ומפרש למה נתהפך מבואל לרפאל, ואומר, **האי רב אמון**, גדול הרופאים הזה, **אסי לכלחו אוכלוסי**, דהיינו שמרפא לכל התחתונים, **ומעבר מנייהו זיוא דחשוכא**, המוחין דישסו"ת שהחכמה דשמאל מעורבת בהם, נקראים הזיו של החשך, מפני, שמטרם שקו השמאל מתיחד עם הימין נמצאת החכמה שלו בחשך, אלא ע"י היחוד עם הימין קונה החשך את הזיו שלו. וע"כ נקרא **זיוא דחשוכא.** ונתבאר לעיל שע"י הארת המסך דמנעולא שבואל מחזיק מהארת או"א, הוא מסיר מן התחתונים את המוחין דישסו"ת, ומכשירם למוחין דאו"א, וז"ש, **ומעבר מנייהו זיוא דחשוכא**, שהם המוחין דישסו"ת, **דהוה מקרבא גבייהו שאר יומי**, שימות החול היו מקרבים אותם המוחין לתחתונים, ועתה הוא מסיר אותם, שבזה מרפא אותם, כדי שיהיו מוכשרים לקבל המוחין דאו"א, וע"כ, כיון שמרפא את התחתונים, נקרא רפאל.

פה) **בההוא שעתא מתערי** וכו': באותה שעה, דהיינו בליל שבת, מתעוררים ב' רוחות עליונים, אחד מצד האור, ואחד מצד החשך. והם המלאכים **מיכאל** שהוא מצד האור **וגבריאל** שהוא מצד החשך. מפותחים, כלומר שהארתם מתפשטת, לששים רבוא מחנות, השולטים בלילה ההוא. ונועדים, אחד לימין ואחד לשמאל, ולכל אחד ואחד מתתקנים שלחנות, אחר שכל השלחנות שלמטה, נראים בהיכל ידוע.

ששים רבוא אוכלוסין, הוא, מטעם שבליל שבת מאירים שית סטרין (כנ"ל אות פ"א) יהיותם כלולים מחכמה וחסדים, ה"ס שש מאות אלף, מאות מצד החסדים, ואלף, מצד החכמה, שז"ס ששים רבוא.

פו) **כל אוכלוסין דלעילא** וכו': **כל המחנות שלמעלה**, יש להם מקומות מיוחדים באותו הלילה. וכל אחד ואחד גדול ויקר במקומו על כל יתר צבאותיו, דהיינו הצבאות האלו, שהם ממונים תחת ידיו. מהצבאות האלו, גבחרים שני העליונים שבהם, ולוקחים השלחן,

משמאלא, וכל פתורא דלא פ אתקרב בין *) תרין צ אלין, לאו איהו פתורא ק דשבתא, ולאו איהו פתורא דקמי מלכא קדישא.

פז) וכד אינון אתתא ובעלה ר בחדווה, כדין ההוא פתורא מתעטרא. כד אתקריב ההוא פתורא, בשית נהמי דההוא מנא בההוא ש סטרא. ושית נהמי דההוא מנא בהאי סטרא. דא איהו פתורא דמתעטרא בעטרוי.

פח) אינון תרין דנטלין פתורא, אצטריכו לנטרא פתורא, דלא יתערבו נהמי שית דהאי סטרא, ושית דהאי סטרא. כיון דהאי פתורא, אתקריב קמי ההוא רב ועילאה מינייהו, כדין נטיל חד מהאי סטרא, וחד מהאי סטרא, וקא מברכא עלייהו. כל חד אמר לאוכלסוי, זה השולחן אשר לפני ה'. הכין ז"ה תרין עשר.

פט) על כל פתורא ופתורא, אתמנן תלת סרכין, ורוחא עילאה עלייהו,

חלופי גרסאות

פ נ"א איתקרא (קראקא). צ נ"א אלין בסוגריים (וינציא מונקאטש). ק נ"א דשבא (קראקא). ר ה"ג בדפוס מונקטש במרובעים נ"א ל"ב בחדוה (דפוסים ראשונים). ש נ"א ל"ג מן סטרא עד סטרא (קראקא).

הסולם

מאמר ב' — ג' פעודות שבשבת

אחד מימין, ואחד משמאל. דהיינו כדי שהשלחן יהיה כלול מחסד שבימין וחכמה שבשמאל. וכל שלחן שלא נקרב בין השנים האלו, כדי שיהיה כלול מימין ומשמאל, אין הוא שלחן של שבת. ואינו שלחן שלפני המלך הקדוש.

פז) וכד אינון אתתא וכו': וכשאשה ובעלה, שהם ז"א ומלכות, הם בשמחה, אז מתעטר אותו השלחן. דהיינו, כאשר קרב אותו השלחן בשש ככרות של אותו המן בצד ההוא, ושש ככרות של אותו המן בצד ההוא, זה הוא שלחן שנתעטר בעטרותיו.

פירוש. השלחן הוא סוד מלכות, ובעת שז"א ומלכות הם בשמחה, דהיינו שז"א משפיע למלכות מסוד י"ב בחינות שלו, שה"ס ג' חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין, וה"ס ג"פ היום (כנ"ל באות פ' ע"ש) אלו י"ב בחינות נבחנות אצל המלכות שה"ס השלחן לי"ב ככרות, שש מימין, שה"ס ג"פ חסד ות"ת שבהם, שה"ס י"ו שבג' הויות, שהם חסדים. ושש משמאל, שה"ס ג"פ בינה ומלכות שבהם שה"ס ה"ה שבג' הויות, שהם גבורות, שמהם נשפעת החכמה. וז"ש, וכד אינון אתתא ובעלה בחדווה, דהיינו שז"א משפיע למלכות י"ב בחינות שלו,

(דפו"י דף מ"ח ט"ג *) ט"ד)

כדין ההוא פתורא מתעטרא, אז מקבלת המלכות, שה"ס השלחן, את העטרות שלה, שהם המוחין, שה"ס י"ב ככרות של מן. ומפרש, כד אתקריב בההוא פתורא בשית נהמי דההוא מנא בההוא סטרא ושית נהמי וכו' שה"ס הארת י"ב בחינות של ז"א כנ"ל. דא איהו פתורא דמתעטרא בעטרוי, אז מתעטר השלחן בעטרותיו, דהיינו, במוחין דגדלות שלו.

פח) אינון תרין דנטלין וכו': אלו השנים שנושאים את השלחן (כנ"ל אות פ"ו) צריכים לשמור את השלחן, ששש הככרות של הצד הזה, לא יתערבו בשש הככרות של הצד הזה. כי צריכים להגביר הימין על השמאל, מטעם הארת או"א שהתחילה להאיר, בכניסת השבת כיון שהשלחן הזה נקרב לפני הגדול והעליון שבהם, שבאוכלוסין העליונים, אז לוקח אחד מצד זה, ואחד מצד זה, דהיינו מימין ומשמאל, ומברך עליהם. כל אחד אומר למחנות שלו, זה השלחן אשר לפני ה'. הכין זה בחשבון י"ב. הרומז לי"ב חלות.

פט) על כל פתורא וכו': על כל שלחן ושלחן נתמנו ג' ממונים, ורוח עליון עליהם. ואותו

וההוא רוחא ת חדי בההוא חדוה, א והוא אוריא"ל. ב ועם כל אוכלוסין דיליה אזיל, על כל אינון פתורין.

צ) שתין ממנן, טעמין טעמא על כל חד וחד, ואומר המוציא, ומברך להקב"ה. ג ומאן דטעים בתיאובתא, הכי איתוסף חילא בתיאובתא עילאה. ההוא רוחא דקא שלטא ד עלייהו, ה שסלקא נהירו בחדווה.

צא) ות"ח, כדוגמא דאינון מלאכים, דאינון שדין יהודאין, דאכלין בדוגמא דבר נש. כך אית אחרנין עילאה לעילא, ואינון אכלין ושתין מאור דשכינתא דאינון נהנין. ודא הוא דאמרו, צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהן, ונהנין מאור השכינה. ודא האכילה ו ודאית.

צב) חד ז את נהיר לעילא, ואיהי את י. האי ח את נהיר, ואנהיר כל אוכלוסין, ואיהי לא ידיע, ולא אתגלייא. תחות האי, אתנהרן חמש אתוון, ופרישן על כלהו אוכלוסין, ואינון אלהי"ם. אתגלגלא את א, ושרייא על אוכלסא חד. ט וכן כולם.

צג) ות"ח, ביומא דא דשבתא, בעי ב"נ למחדי ביממא ובלילייא, ובעי לתקנא פתורא, ויעביד חידו לעילאין ותתאין.

חלופי גרסאות

ת נ"א הוה חדי בההוא אוריאל (קראקא). א ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג והוא (ויניציא). ב נ"א ועל (קראקא ובדפוס ויניציא נראה ועם בסוגריים). ג נ"א מאן (דפוסים ראשונים). ד נ"א מוסיף עלייהו שתין אוכלסין דקא מסדרן בההוא לילייא ההיא רוחא דקא שלטא (נ"א סלקא קראקא) עלייהו. וע"ז כתבו בדפוס ויניציא מונקאטש בנ"א ל"ג. ה נ"א סלקא (קראקא). ו נ"א הודאית (קראקא). ז נ"א איתנהיר (קראקא). ח נ"א אתנהיר (ויניציא מונקאטש בסוגריים). ט ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג וכן כלם (כל הדפוסים).

הסולם

מאמר ב' — ג' סעודות שבשבת

זאותו הרוח שמח בשמחה ההיא. והוא נקרא **אוריאל**. והילך עם כל האוכלוסין שלו, לכל השלחנות האלו.

צ) **שתין ממנן טעמין** וכו': ששים ממונים, כנגד חג"ת נה"י שכל אחת כלולה מעשר, **טועמים טעם על כל שלחן** ושלחן, **ואומר המוציא, ומברך להקב"ה. וכל הטועם** בתאוה, **גורם שיתוסף כח בחמדה העליונה**, שבמדרגות העליונות. **אותו הרוח השולט עליהם**, שהוא אוריאל, **מעלה את האורה** בשמחה.

צא) **ות"ח כדוגמא דאינון** וכו': **ובוא וראה כדמיון** שאלו המלאכים, שהם נקראים שדים יהודים, **אוכלים** בדומה לאדם, כך יש **אחרים למעלה**, שהם אוכלים ושותים מאור השכינה שהם נהנים. וזה הוא שאמרו, **צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם**, ונהנים מאור השכינה. וזו היא **אכילה ודאית**. מביא את זה, כדי שלא יקשה להבין, מה שהוא מכנה

למוחין העליונים, בשם סעודה ואכילה.

צב) **חד את נהיר** וכו': **את** אחת **מאירה למעלה**, וזו **היא האות י'** דהויה, הרומזת על או"א עלאין, אות זו, **מאירה והאירה כל המחנות**, שה"ס המוחין והסעודות שמקבלים העליונים ביום השבת. שהם הארת המוחין דאו"א עלאין. כנ"ל. **והיא הי' עצמה** שהיא או"א **לא ידועה ולא נתגלתה**, כי מוחין דאו"א ה"ס חסדים מכוסים כנודע. **תחת זו הי'**, שהיא או"א, **מאירות חמש האותיות הפרושות על כל המחנות**, והן ה' אותיות **אלקים**, שה"ס אלקים דמעשה בראשית, שהוא ישסו"ת, **מתגלגלת האות א'** מאלקים **ושורה על מחנה אחד**. והאות ל' מאלקים על המחנה האחרת **וכן כולם**. כי ה' אותיות אלקים, ה"ס כח"ב תו"מ דישסו"ת. וכל מחנה מקבלת משרשה שהיא שריכת לו.

צג) **ות"ח ביומא דא** וכו': **ובוא וראה, ביום הזה של שבת, צריך האדם לשמוח ביום ובלילה**

צד) ות"ח, כד אתי ב"נ מבי כנישתא, יהכון עמיה מלאכין קדישין מהאי גיסא, ומלאכין מהאי גיסא, ושכינתא על כלהון, כאימא על בנין. ובהאי שעתא, י) יפול מצדך אלף ורבבה מימינך וגו', כ) רק בעיניך תביט וגו', ל) כי אתה ה' מחסי וגו', מ) לא תאונה אליך רעה וגו'.

צה) כל דא, אם איניש יעיל לבייתיה בחדווא, ויקבל אושפיזין בחדווא. וכד אתי כ שכינתא ומלאכין, ויחזו שרגא נהרא, ופתורא מתתקנא, ואיניש ואיתתיה בחדוה, האי שעתא שכינתא אמרת, זה שלי הוא, נ) ישראל אשר בך אתפאר.

צו) ואם לאו, שכינתא אזלת, ומלאכין עמה, וייתי יצר הרע עם חיליה, ואתחברו עמהון, ויאמר זה שלי הוא, ומן חיילין דילי. ומיד שורה עליו ומטמאתו, ויסתלק י"ה, ס) מן איש ואשה, וישתאר אשא עם אשא. ומאכלו טמא. וע"ד, ס) ואל תתאו למטעמותיו של רע עין. ודאי פתורא דיליה היא מלאה קי"א צוא"ה. ואין צואה, אלא יצר הרע, שהוא טמא.

צז) וע"ד הבא ליטהר מסייעין אותו. בא לטמא פתחין לו. ות"ח, מלאכין קדישין, ומלאכין מסאבין, אזלין עם ב"נ בכל אתר דאזיל. אם ב"נ זכאה הוא,

מסורת הזהר

י) (תהלים צא). ב"א קפה. כ) (שם). ל) (שם). מ) (שם) וישלח עה בשלח תמו פקודי תתסד אחרי מות שנת שסג אמור שכט ואתחנן קח ז"ח ד' פא ט"ב ט"ג. נ) (ישעיה מט) ב"ב קלו לעיל תרומה אות א. ס) (משלי כג) תולדות קנו שמ"ת כא אמור רעח נשא קפה בלק שצד ז"ח ד' עא ט"ד פו ט"ג לעיל יתרו אות מא.

חלופי גרסאות

י ג"א יהוון (וינציא) ג"א יהון (קראקא). כ נ"א ויחזי שכינתא שרגא נהרא ומלאכין פתורא מתתקנא (דפוסים ראשונים). ל ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א מנהון (כל הדפוסים).

הסולם

מאמר ב' — ג' סעודות שבשבת

ובלילה, וצריך לערוך השלחן, ויעשה שמחה לעליונים ולתחתונים. דהיינו באכילה רוחנית ובאכילה גשמית (כנ"ל באות צ"א).

צד) **ות"ח כד אתי** וכו': ובוא וראה, כשאדם בא מבית הכנסת, הולכים עמו מלאכים קדושים מצד זה ומלאכים מצד זה, והשכינה על כולם. כאם על הבנים. ובאותה שעה נאמר עליו, יפול מצדך אלף ורבבה מימינך וגו'. רק בעיניך תביט וגו'. כי אתה ה' מחסי וגו'. לא תאונה אליך רעה וגו'.

צה) **כל דא אם** וכו': כל זה אמור, אם האדם נכנס לביתו בשמחה ומקבל האורחים בשמחה. וכשהשכינה באה עם המלאכים, ורואה נר דולק, ושלחן ערוך, והאיש ואשתו הם בשמחה, באותה שעה אומרת השכינה, זה שלי הוא, ישראל אשר בך אתפאר.

(דפו"י דף מ"ח ט"ד)

צו) **ואם לאו שכינתא** וכו': ואם לא. שאין שם, נר דולק, ושלחן ערוך, ושמחה בין איש לאשתו, השכינה הולכת משם, והמלאכים עמה, והיצר הרע בא עם צבאותיו, ומתחברים עמהם, עם האיש ואשתו, ואומר, זה שלי הוא, ומצבאותי הוא. ומיד שורה עליו היצר הרע ומטמא אותו ומסתלק י"ה מאיש ומאשה, דהיינו י', מאיש וה' מאשה, ונשאר אש עם אש. ומאכלו טמא. וע"כ, ואל תתאו למטעמותיו של רע עין. ודאי שהשלחן שלו הוא מלא קיא צואה. ואין צואה, אלא יצר הרע, שהוא טמא.

צז) **וע"ד הבא ליטהר** וכו': וע"כ הבא להטהר עוזרים לו. הבא לטמא פותחים לו. ובוא וראה, מלאכים קדושים ומלאכים טמאים, הולכים עם אדם בכל מקום שילך. אם האדם הוא צדיק, מתחברים עמו מלאכים הקדושים.

ושומרים

אזדווגו ליה מלאכין קדישין, וינטרון ליה בכל אתרא דאזיל, דה"ד ס כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך.

צח) ואם לאו, יסתלקון מניה מלאכין קדישין, וישלטון עליה מלאכין מסאבין, ואנהיגו ליה לגיהנם. ובהאי שעתא, קראתי ואין עונה בשעת דחקו. ובשעתא דשליט עליה רוח מסאבא, או מרעין, או שלטין עליה אוה"ע, פ) סכותה בענן לך *) מעבור תפלה. וגם תפלתו תועבה.

מאמר אשרי משכיל אל דל

צט) ד"א, צ) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', ק) או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. ת"ח, דל אתקרי, גברא דלית ליה מדיליה כלום, ולא שאיל פרוטה משום גברא, ואיהו נסתר, דלא גלי דוחקא דיליה לשום גברא. ובשעת דוחקא דיליה, הוא יעשה מריבה כלפי מעלה, ואמר, יותר חייבא אנא מכל שאר גוברין דעלמא, לגברא חד עותרא סגי, ביתא דיליה מלייא מן דהבא, מן כספא, ר ולי אין לי שום פרוטה בעולם, ולא אית נ לי לחם לאכול ובגד ללבוש, עד ס דיחוב קמי קב"ה. וכל איניש דיחזיק ע במעוזו, ויהיב ליה צדקה, יעשה שלום לי שלום יעשה לי.

ק) ות"ח, כל איניש דאיהו דל וחב קמי קב"ה, פ לא חשיב ליה קב"ה חובה, בגין דלאו איהו בדעתיה. ומנא לון. מאיוב, בשעתא דאמר קב"ה לשטן

מסורת הזהר

ע) (תהלים צא) הקסה"ז רכ ז"ח נח אות לא ד' פד ט"ג. פ) (איכה ג) תק"ח ד' צז ט"א קי ט"ג. צ) (תהלים מא) הקסה"ז רס ז"ח ד' עה ט"ב לעיל לא. ק) (ישעיה כז) ויקרא רלא.

חלופי גרסאות

ר נ"א ולא אית (דפוסים ראשונים). נ נ"א ל"ג לי (קראקא). ס נ"א דיתב (קראקא). ע נ"א במעוזי (קראקא). פ נ"א לא אית ליה לקב"ה (קראקא).

הסולם

מאמר אשרי משכיל אל דל

ושומרים אותו בכל מקום שילך. ז"ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך.

צח) **ואם לאו יסתלקון וכו'**: ואם אינו צדיק, מסתלקים ממנו המלאכים הקדושים, ושולטים עליו המלאכים הטמאים, ומנהיגים אותו לגיהנם. ובשעה זו, נאמר עליו בשעת דחקו, קראתי ואין עונה. ובשעה ששולטת עליו רוח הטומאה, שולטים עליו או מחלות, או אומות העולם. כמ"ש, סכותה בענן לך מעבור תפלה. וגם תפלתו תועבה.

מאמר אשרי משכיל אל דל

צט) **ד"א אשרי משכיל וגו'**: פירוש אחר. אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום

(דפו"י דף מ"ח ט"ד *) דף מ"ט ט"א)

יעשה לי. בוא וראה. דל נקרא, אדם שאין לו משלו כלום, ואינו מבקש פרוטה משום אדם, והוא צנוע, שאינו מגלה דחקו לשום אדם. ובשעת דחקו, הוא עושה מריבה כלפי מעלה, ואומר, הכי אני חוטא יותר מכל אדם שבעולם, אדם אחד, יש לו עושר רב, ביתו מלא זהב וכסף. ולי אין פרוטה בעולם, ואין לי לחם לאכול ובגד ללבוש. וכן הולך ומתרעם, עד שחוטא לפני הקב"ה. וע"כ, אומר הקב"ה, כל אדם שיחזיק במעוזו, ונותן לו צדקה, יעשה שלום לי שלום יעשה לי. כי לא יריב עוד עמי.

ק) **ות"ח כל אינש וכו'**: ובוא וראה, כל אדם שהוא דל, וחוטא בריבו עם הקב"ה, אין הקב"ה חושב לו לחטא, משום שהוא אינו בדעת השלמה. ומאין לנו זה, מאיוב, בשעה שאמר הקב"ה לשטן, מאין תבוא וגו' **השמת לבך**

ה: מאין תבא כו', ש) השמת לבך אל עבדי איוב. אמר ליה השטן לקב"ה, אית ב"נ בעלמא, דיהיב ליה מאריה כספא ודהבא ומרגליות ובנים וכל טובא דעלמא, ויהא ביש.

קא) צ א"ל, הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידך. יהב ליה בידוי, וקטיל בנוי, ולא נשאר בידוי כלום. לבתר הדר ואמר, וגע אל עצמו ואל בשרו. עד דקב"ה אמר ליה, הנו בידך אך את נפשו שמור.

קב) בההיא שעתא נפק איוב מדעתיה, ואמר הכי, ת) הטוב לך כי תעשוק. הטוב ק זה העושק שתעשה לי. אבי ואמי עשו הגוף. ואתה התחברת עמהם בשותפות, ונתת בי נפש ונשמה. ר הנפש שהוא שלך, אמרת אך את נפשו שמור, והגוף שעשו לי אבי ואמי, ש אמרת עשה בו כל מה שתרצה, ת וכי הוא טוב זה העושק שתעשה לי.

קג) ד"א א) אשרי משכיל אל דל, מהו דל. אדם שימות בלא בנים. א יצאה נשמתו ממנו, בשעת פטירתו מן העולם, ב ראה מה אמר עליו הפסוק, ב) יד ליד לא ינקה רע. ואם נשאר לו בן בעולם, ג אם יחזיק בו א', וילמדנו תורה, יעשה שלום לי. וביום רעה ימלטהו ה'.

מאמר בזכות בנו ניצל מדין גיהנם

קד) ות"ח, גברא חד אזיל לבי ד טורי ה קרדונייא, הוא ו ותרין עמיה,

מסורת הזהר

ו) (איוב א) בא ט אמור רלח. ש) (איוב ב) בא ד ט ל תצוה מא אמור רמ פנחס צג. ת) (שם י) בא יה ז"ח ד' עה ט"ה. א) (תהלים מא) לעיל אות צט. ב) (משלי יא) כי תשא עה פנחס קצא ת"ז תכ"ב ד' סח: ת"ע ד' קל. ז"ח ד' פד ט"ב לעיל יתרו אות צה.

חלופי גרסאות

צ נ"א א"ל גע ידך בכל אשר לו אך את נפשו שמור בההיא שעתא ול"ג כל אות זה (קראקא). ק נ"א הזה העסק (קראקא). ר נ"א והנפש שלך (דפוסים ראשונים). ש ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג אמרת (דפוסים ראשונים). ת נ"א זהו טוב זה העוסק שתעשה (דפוסים ראשונים). א נ"א יצא (דפוסים ראשונים). ב נ"א ל"ג ראה (קראקא). ג נ"א או יחזיק בו וילמדנו (דפוסים ראשונים). ד נ"א תורי (קראקא). ה נ"א קרדינייא (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף ותרין חכימין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר אשרי משכיל אל דל

לבך אל עבדי איוב. אמר לו השטן להקב"ה, וכי יש אדם בעולם, שאדונו יתן לו כסף וזהב ומרגליות ובנים וכל טוב שבעולם, ויהיה רע.

קא) א"ל הנה כל וגו': א"ל הקב"ה, הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידיך. נתן לו בידיו. והרג בניו ולא נשאר בידו כלום. אח"כ, חזר ואמר, וגע אל עצמו ואל בשרו. עד שהקב"ה אמר לו, הנו בידך אך את נפשו שמור.

קב) בההיא שעתא נפק וכו': באותה שעה יצא איוב מדעתו, ואמר, הכי הטוב לך כי העשוק. שפירושו, הטוב העושק הזה שתעשה לי. אבי ואמי עשו לי הגוף. ואתה התחברת עמהם בשותפות ונתת בי נפש ונשמה. הנפש

(דפו"י דף מ"ט ט"א)

שהיא שלך. אמרת אך את נפשו שמור, והגוף שעשו לי אבי ואמי אמרת עשה בו כל מה שתרצה. וכי הוא טוב העושק הזה שתעשה לי.

קג) ד"א אשרי משכיל וגו': פירוש אחר. אשרי משכיל אל דל. מהו דל. זהו אדם שמת בלי בנים, ובשעת פטירתו מן העולם, שיצאה נשמתו ממנו, ראה מה אמר עליו הפסוק, יד ליד לא ינקה רע. כלומר, כיון שלא הניח בן, אין לו מי שינקה את הרע שלו. ואם נשאר לו בן בעולם, אם יחזיק בו אדם, וילמדנו תורה, יעשה שלום לי. וביום רעה ימלטהו ה'.

מאמר בזכות בנו ניצל מדין גיהנם

קד) ות"ח גברא חד וכו': ובוא וראה

חמא גומין בקיעין דאשא, ותננא נפיק מן גומין. ושמע גברא חד דאמר ווי ז ווי. אמר, ודאי אתר ח חד מן דוכתי דגיהנם ט הכא.

קה) אדמוך וחזא י בחלמיה לאינש חד, והדא כ גדישא מן קוצין על כתפוי, ותרין ממונין מן גיהנם עאלין ל נורא תחות גדישא דמן קוצין, ואיתוקד. והוה מ צעיק. והוו אמרין נ ליה תרין מלאכין קדישין, שלוחין מן השופט דלעילא דדן ליה, את שבקת להקב"ה ולמלאכין דיליה, דהוו נטרין לך בעלמא דין ובעלמא דאתי, ואת עבדת רעווא דקוצין, דאינון רשעים, דאינון מסטרא דסמאל ונחש. הקוצין ישרפו אותך.

קו) א"ל ס לההוא חייבא דגיהנם, מאן אנת. אמר יודאי חייבא אנא, וממונין דגיהנם לא ע מדכרין לי שמי. ותלת זמנין דיינין לי ביומא, ותרין בליליא. אמר ליה שמא דדוכתך ידעית. אמר ליה, פ גלילא עילאה. ושבקת בר בעלמא.

קז) אמר ינוקא שבקנא. ואנא קצבא הוינא. ומן בישין סגיאין דעבידנא בקדמיתא, הוו דיינין לי מפי, ומרגלי, ומידי. ומלאך שהוא ממונה על הקברות, אומר לי בשעתא דדיינין לי, אוי למי שנשבע לקיים את התורה, ונשבע על שקר. ווי לקרקפתא דלא מנחא תפלין מעולם. ואו לידים ששמשו בהבלי העולם. צ) ואוי לרגלים שהיו הולכים בהבלי העולם.

חלופי גרסאות

ז נ"א מיסיף ווי ווי (וינציא). ח נ"א דא (דפוסים ראשונים). ט נ"א מוסיף אית הכא (דפוסים ראשונים). י נ"א בחלמא (קראקא). כ נ"א גדיש מן קוצין לכתפין ותרין ממונין מן גיהנם עאלין תחות גדיש מן קוצין נירא (דפוסים ראשונים). ל ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג נורא. מ נ"א מצעק (דפוסים ראשונים). נ ל"ב נ"א מן ליה עד ליה (קראקא). ס נ"א ההוא יודאי לחייבא דגיהנם (דפוסים ראשונים). ע נ"א דכרין (דפוסים ראשונים). פ נ"א בגלילא (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** בזכות בנו ניצל מדין גיהנם

אדם אחד הלך למקום הרי חשך, הוא ושנים אחרים עמו. וראה נקבים ובקעים של אש, ועשן יוצא מן הנקבים. ושמע אדם אחד, שאמר אוי אוי. אמר, ודאי מקום אחד כאן, מהמקומות שבגיהנם.

קה) אדמוך וחזא בחלמיה וכו' : התנמנם וראה בחלומו, איש אחד, ודרמה אחת של קוצים על כתפיו, וב' ממונים מגיהנם מביאים אש תחת הערמה של הקוצים, והוא נשרף. והיה צועק. והיו אומרים לו ב' מלאכים קדושים, השלוחים מן השופט של מעלה שדן אותו, אתה עזבת את הקב"ה והמלאכים שלו, שהיו שומרים אותך בעולם הזה ובעולם הבא, ואתה עשית את רצון הקוצים, שהם הרשעים, שהם מצד סמאל ונחש, ע"כ, הקוצים ישרפוך.

(דפו"י דף מ"ט ט"א *) ט"ב)

קו) א"ל לההוא חייבא וכו' : אמר לו לאותו רשע שבגיהנם, מי אתה. אמר יהודי רשע אני, והממונים של הגיהנם אינם מזכירים לי את שמי. וג' פעמים ביום דנים אותי, וב' פעמים בלילה. אמר לו, האם תדע שם מקומך. אמר לו, גליל העליון. א"ל, השארת בן בעולם.

קז) אמר ינוקא שבקנא וכו' : אמר, הנחתי אותו הבן, כשהוא ילד. ואני הייתי קצב. ומרוב הרשע שעשיתי מקודם, דנים אותי על החטאים שעשיתי בפי, ועל החטאים שעשיתי ברגלי, ועל החטאים שעשיתי בידי. והמלאך שהוא ממונה על הקברות, אומר לי בשעה שדנים אותי, אוי למי שנשבע לקיים התורה ונשבע לשקר. אוי לגלגולת שלא הניחה תפלין מעולם. ואוי לידים ששמשו בהבלי העולם. ואוי לרגלים שהלכו בהבלי העולם.

בשעתא

קח) בשעתא שהיו מלקין אותי מכות מרדות, אמרתי כל מה שעשיתי. ובאה נשמתי, והמלאך שהיה ממונה על נשמתי, ונתנו כתב אחד מכל מה שעשיתי. ונשמתי עשתה עדות עם המלאך, ואמרו, ג) ע"פ שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. וע"ד, ד) משוכבת חיקך שמור פתחי פיך. ומאן צ איהו. דא נשמתא, דהיא מעידה על בר נש בשעת מיתתו.

קט) איתער משינתיה ההוא גברא אזיל, לגלילא עילאה, ואמר לגברא חד, חזיתא לינוקא דאיהו בן קצבא, דמית בזמן פלוני. א"ל, ינוקא דא דאת שאיל עליה, איהו אזיל בבי מטבחיא, ואיהו רשע כאבוהי, כך וכך יהא ליה, ולאבוה, ק ולמיניקתא ר דיניקא ליה. אזיל למדרשא חד, שמע לינוקא דהוה אמר, ה) אם תבקשנה ככסף וגו'.

קי) אזל לבי מטבחיא, וחזא לינוקא דהוה ש משחק עם הנערים בבי מטבחייא, א"ל, ברי, זיל עמי, ואזל עמיה, ואלביש יתיה, ויהב ליה ת לרב חד דהוה אוליף ליה אורייתא, א עד דרבא רביא וקרא. ועבד ליה, ב דיימר הפטרה בבית הכנסת, ג ועבד ליה דיתפלל. עד דקרא ד ושנה ואתחכם יותר, עד דקרו ליה רבי.

קיא) ההוא ב"נ מית דהוא אבוהי דינוקא, דהוו דייני ליה, אתא בחלמא לחכם דא ואמר ליה, רבי, כמה דנחמת לי, ינחם לך קב"ה. בשעתא דאמר בני

מסורת הזהר

ג) (דברים יז) שופטים יא יז. ד) (מיכה ז) לך שנט.
ה) (משלי ב) ז"ח ד' פד ט"ב.

חלופי גרסאות

צ נ"א איהי (דפוסים ראשונים). ק נ"א ולינוקיא (קראקא). ר נ"א דיניקו (דפוסים ראשונים). ש נ"א מצחק (דפוסים ראשונים). ת נ"א לרבי (קראקא). א נ"א דקרא רבה דרביא (קראקא). ב נ"א דאמר (דפוסים ראשונים). ג נ"א ואמר (קראקא). ד ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג ושנה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר בזכות בנו ניצל מדין גיהנם

קח) **בשעתא שהיו מלקין** וכו': בשעה שהיו מכים אתי מכות אנושות, אמרתי כל החטאים שעשיתי. ונשמתי באה עם המלאך שהיה ממונה על נשמתי, ונתנו כתב אחד, שהיה כתוב עליו כל מה שעשיתי. ונשמתי עשתה עדות עם המלאך, ואמרו ע"פ שנים עדים או שלשה עדים יומת המת. וע"כ משוכבת חיקך, זו היא הנשמה שמעידה על האדם בשעת מיתתו. מרדות פירושו אנושים. מלשון עניים מרודים. שפירושו עניים נכאבים ואנושים (ישעי' נ"ח ז').

קט) **אתער משינתיה ההוא** וכו': הקיץ אותו אדם משנתו. והלך לגליל העליון. ואמר לאדם אחד, הראית ילד, שהוא בן הקצב שמת בזמן פלוני. אמר לו, הילד הזה, שאתה שואל עליו, הוא הולך בבית המטבחים, והוא רשע כאביו, כך וכך יהיה לו, ולאביו, ולמניקתו שהניקה אותו. הלך לבית המדרש, ושמע ילד שהיה אומר, אם תבקשנה ככסף וגו'.

קי) **אזל לבי מטבחיא** וכו': הלך לבית המטבחים. וראה ילד שהיה משחק עם הילדים בבית המטבחים. אמר לו, בני בוא עמי. והלך עמו. והלבישו, ונתנו לרב אחד שהיה מלמד אותו תורה, עד שגדל הילד, וקרא בספר. ולמדהו שיאמר ההפטרה בבית הכנסת, ועשהו שיתפלל. עד שקרא ושנה, ונחכם יותר, עד שקראו לו רבי.

קיא) **ההוא ב"נ מית** וכו': אותו אדם שמת, שהוא אביו של הילד, שהיו דנים אותו בגיהנם

ההפטרה בקהל, ח אפקעי לי מן דינא. בשעתא דעבר לתפלה, ואמר קדיש, קרעו לי גזר דין מכל וכל. ובשעתא דאתחכם, יהבו לי חולקא בגנתא דעדן, ודא ט הוא חלק, דאמרי חלק לעה"ב, חלק שיש לכל צדיק וצדיק בפני עצמו, ועאלו לי עם הצדיקים בישיבה דילהון.

קיב) ובשעתא דאתחכם יותר, וקרו ליה רבי, אעטרו לי בכתרא, דצדיקייא י אתעטרין ביה. ויהבו לי אכילה ושתיה, יא מההיא יב שנהנין מזיו השכינה. ודא הוא דאמרי, צדיקים יושבין ועטרותיהם בראשיהם ונהנין מזיו השכינה. וכל גברא דנהנה מזיו השכינה, כאלו אכל ושתה. ובשבילך רבי, זכינא לכל האי יקר. זכאה חולקך, שבשביל דא אית לך חולקא עילאה יתיר, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. וזכאה איהו, מאן דזכי דישבוק ברא בעלמא.

מאמר י"ח אלף עולמות

קיג) ענין י"ח אלף עולמות. רבי שמעון אומר, עד שלא ברא הקב"ה את

חלופי גרסאות

ח נ"א סקעו (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג הוא (דפוסים ראשונים). ז נ"א מתעטרין (דפוסים ראשונים). ט נ"א מה היא (קראקא). י נ"א שנהנה (דפוסים ראשונים). יא בדפו"י כתבו ע"כ מצאתי.

הסולם

מאמר

בגיהנם, בא בחלום לחכם הזה, ואמר לו, רבי, כמו שנחמת אותי, ינחם אותך הקב"ה. בשעה שאמר בני ההפטרה בקהל, הוציאוני מן הדין. בשעה שעבר לתפלה ואמר קדיש קרעו לי גזר הדין מכל וכל. ובשעה שהחכים, נתנו לי חלק בגן עדן. וזה הוא החלק שאומרים, חלק לעולם הבא, דהיינו חלק שיש לכל צדיק וצדיק בפני עצמו. והכניסו אותי עם הצדיקים בישיבה שלהם.

קיב) **ובשעתא דאתחכם יותר וכו':** ובשעה שנחכם יותר וקראו לו רבי, העטירו אותי בכתר, שהצדיקים מתעטרים בו, ונתנו לי אכילה ושתיה, מההיא, שנהנים מזיו השכינה. וזה הוא שאמרו, צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. וכל אדם הנהנה מזיו השכינה, הוא דומה, כמו שאכל ושתה. **ובשבילך רבי, זכיתי לכל היקר הזה. אשרי חלקך, כי בשביל זה, יש לך חלק עליון יותר, בעולם הזה, ובעולם הבא. ואשרי הוא, מי שזוכה לחניח בן בעולם.**

מאמר י"ח אלף עולמות

קיג) **ענין י"ח אלף עולמות וכו':** מבאר

י"ח אלף עולמות

ענין י"ח אלף עולמות שהולך בהם הקב"ה בכל יום, בסו"ה, רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, אל תקרי שנאן אלא שאינם. (ע"ז ג'.) דהיינו רבותים פחות ב' אלפים. **רבי שמעון אומר, עד שלא ברא הקב"ה את עולמו, היה הוא ושמו סתום בתוכו. עלה ברצונו לברוא העולם, כיון שעלה ברצונו, הקיף הנקודה הסותמת, וסובב גבולה בהיכלו, ופשט התפשטות לג' צדדים ולא יותר.**

פירוש. י"ח העולמות מתחילים מאו"א עלאין, כי בא"א שה"ס הכתר, אין גילוי לתחתונים כלל. כי החכמה שבו נסתמה, ואינה מאירה כלל לתחתונים, אלא בשיעור שאו"א עלאין מקבלים ממנו. וע"כ מאו"א מתחילים העולמות. וא"א האציל את או"א וישסו"ת, על ידי שהעלה המלכות המסיימת מתחת החכמה שלו, ונמצאת כבר הבינה שלו מתחת המלכות המסיימת את הראש. ונבחן שכח המלכות המסיימת שמתחת החכמה דא"א, נכנסה בבינה זו, בסוד י' שנכנסה לאור ועשתה אותו לאויר, דהיינו לו"ק, לגוף בלי ראש. ומבינה זו נעשו ב' פרצופין, מג"ר שלה נעשו או"א עלאין, ומו"ק שלה נעשו ישסו"ת. ועיקר ההפרש שביניהם הוא, כי אותה הי' שנכנסה לאור הבינה

עולמו, הוה הוא ושמיה סתים בגויה. סליק ברעותא למברי עלמא, כיון דסליק ברעותא, אסחר נקודא דסתים, ואסחר תחומיה בהיכליה. ופשיט פשיטו לתלת סטרין ולא יתיר.

קיד) מגו דנקודא דא, נפקו כחדא תלת נקודין, ואתיישרו תרין בחד

הסולם

מאמר י"ח אלף עולמות

תבינה ועשתה אותו אויר, דהיינו ו"ק, נשארה כך בקביעות באו"א עלאין, שמהם אין הי' יוצאת מאויר לעולם (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית ע"ש) אבל בישסו"ת שה"ס ו"ק דבינה, בהם לעת גדלות יוצאת הי' מאויר שלהם, שעל ידי זה מתפשטים ג' קוין, ואור ג"ר חוזר אליהם. (כמ"ש כל זה לעיל בפלפה"ס אות מ"ג עש"ה).

וז"ש, עד שלא ברא הקב"ה, שהוא א"א, את עולמו, שהוא או"א וישסו"ת שנעשו מבינה שלו שיצאה לחוץ מראשו, ומכנה עשיתם בשם, ברא, ולא האציל. הוא משום שהוא מלשון לבר, דהיינו מחוץ, ובשביל שעשה אותם מבינה שיצאה לבר מראש, ע"כ אומר עליהם ברא, ואינו אומר האציל. הוה הוא ושמיה סתים בגויה ששמו, שה"ס החכמה, היתה סתומה בתוכו, שלא היתה שום דרך להשפיע החכמה לתחתונים. סליק ברעותא למברי עלמא, שעלה ברצונו לברוא עולם, שהחכמה תגלה בו. כיון דסליק ברעותא למברי עלמא, כלומר, בתחילה כשאך עלה ברצונו לברוא העולם, דהיינו מטרם שברא אותו העולם המגלה חכמה, אסחר נקודה דסתים, הקיף את הי' שנכנסה באויר הבינה שלו, עם אור החסדים, ואסחר תחומיה בהיכליה, או"א נקראים היכלו של א"א, וסיבב הגבול של הנקודה, שהיא הי' שנכנסה באויר, עם קומת או"א, שהיא היכלו, באפן, שהנקודה לא תצא מגבולה לעולם. דהיינו שהחכמה לא תגלה שמה. ואחר זה ברא את ישסו"ת מו"ק דבינה, שבהם יוצאת הי' מאויר, והחכמה מתגלה על ידי התפשטות ג' קוין. וז"ש, ופשיט פשיטו לג' סטרין ולא יתיר, דהיינו שברא את ישסו"ת, שבו יש התפשטות של ג' קוין, המגלים חכמה. ולא יותר. כי המלכות המתחברת עם ג' הקוין, אינה עושה כלום, רק שמקבלת מג' הקוין האלו.

קיד) מגו דנקודה דא וכו': ומפרש דבריו. מתוך נקודה זו, יוצאות להאויר ביחד ג' נקודות. ומתישרות, שתי נקודות באפן אחד, דהיינו ששתיהן בשוה למעלה, זו בצד זו, ונקודה

(דפו"י דף מ"ט ט"ב)

אחת למטה, מתחת ב' הנקודות שמימין ומשמאל. ואותה הנקודה שהוציאה שלש נקודות אלו, נכנסה ונסתתרה בנקודה האמצעית, ומטרם שנכנסה, עלתה ונגנזה.

פירוש. מאותה נקודה שבאו"א, שה"ס הי' שנכנסה לאויר שלהם, נתפשטו ג' נקודות דישסו"ת, שה"ס חולם שורק חירק, שה"ס ג' קוין המתחברים ומאירים יחד, שתחילה הוציאה כדמותה, את קו הימין, שה"ס ו"ק מחמת הי' שבאויר. ואח"כ הוציאה הי' מאויר וחזר אור החכמה, שה"ס קו השמאל. ונעשתה ביניהם מחלוקת ולא יכלו להאיר, עד שבא הקו האמצעי במסך דחירק שבו, שיש בו ב' פעולות, שתחילה פועל במסך דמנעולא, שהוא ממעט את קו השמאל לגמרי, ואח"כ מעלה המסך דמנעולא וממתיקו בבינה, ובזה נמצא משאיר הארת הו"ק דחכמה בשמאל (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח ע"ש) גם נתבאר לעיל (אות פ"ד בהסולם) אשר באו"א מאירה הנקודה דמנעולא ע"ש.

וז"ש, מגו דנקודה דא, דהיינו הנקודה שבאויר דאו"א, שאינה יוצאת משם, שבה הארת המנעולא, נפקו כחדא תלת נקודין, יוצאים להאיר ביחד ג' נקודות, שהם ג' קוין, ע"ד שנתבאר לעיל. ואתיישרו תרין בחד גוונא, כלומר, אע"פ שקו שמאל ה"ס בינה ותו"מ שהם למטה מקו הימין, שהוא כתר וחכמה (כנ"ל בפלפה"ס אות כ"ט) עם כל זה נתישרו להיות ב' קוין זה בצד זה, זה בימין וזה בשמאל. וטעם הדבר, מבואר בזהר (ויקהל אות קל"א בהסולם ע"ש) וחד לתתא, שהוא קו אמצעי, הוא למטה מב' קוין ימין ושמאל. ואיהי נקודה, דאפיק אלין תלת, דהיינו הנקודה שבאויר דאו"א, שבה הארת המנעולא, כנ"ל. עאל ואתטמר באמצעיתא, שהיא מתלבשת במסך דחירק שבקו האמצעי, כי בפעולה הא' פועל הקו האמצעי במסך דמנעולא למעט ג"ר, כנ"ל. ועד דלא עאל ומטרם שנכנסה המנעולא במסך דחירק שבקו האמצעי, להתלבש בו ממש, כדי ליחד ימין ושמאל, ולגלות ו"ק דחכמה, סליק עלתה המנעולא

להתמתק

גוונא, וחד לתתא. ואיהי נקודה דאפיק אלין תלת, עאל ואתטמר באמצעיתא, ועד דלא עאל, סליק ואיגניז.

קטו) בשעתא דנפקו אלין תלת נקודין, ודליגו מגווה, נפק מגו סתימא דסתים, חד בוצינא ידיע ולא ידיע, טמיר ולא טמיר, ומדיד משחתא סתימא, מנקודא דא לנקודא דא. כ אתפשטו נקודין גו חילא דבוצינא, ומדיד אלף עלמין סתימין, דעין לא ראתה, מן דא נקודה לדא נקודה. ואתאחידו תרין נקודין

חלופי גרסאות

כ נ"א ואתפשטו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר יח אלף עולמות

להתמתק בבינה, ונעשית לבחינת מפתחא, ואיגניז, ומנעולא עצמה נגנזה, כדי שלא תזיק ליציאת הו"ק דחכמה (כמ"ש בזהר לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש).

קטו) **בשעתא דנפקו אלין** וכו': **בשעה שיצאו** אלו ג' נקודות, ודלגו מתוכה, יצא, מתוך הסתימה שסתם, נר אחד, שהוא ידוע ואינו ידוע, סתור ואינו סתור, ומדד מדה סתומה מנקודה זו לנקודה זו. נתפשטו הנקודות בכח הנר, ומדדו אלף עולמות סתומים, אשר עין לא ראתה, מנקודה זו לנקודה זו. ונתאחדו ב' הנקודות ביחד. ובין נקודה לנקודה אלף עולמות. מדד אלף מנקודה שניה עד נקודה שלמטה, ועשה מדה בהתפשטות אלף עולמות אחרים. וכל העולמות הם סתומים.

פירוש. ר"ש, משמיענו במאמר הזה, שיש ב' הבחנות בג' קוין, הבחנה א' היא בעצם הקוין, דהיינו מה שהם מתחילת יציאתם, ומה שכל אחד נשלם על ידי חבירו. הבחנה ב' היא, ההארה המאירה בין ב' קוין, דהיינו שיש בה מזג של שני הקוים ביחד, ועכ"ז אין בה כלום לא מקו זה ולא מקו זה, אלא הארה מחודשת העומדת בפני עצמה. והיא נקראת הארה שבין הקוין. וכמו שיש ג' קוין, כן יש להבחין בג' מיני הארות שבין הקוין. ויש להבחין ביניהם גם בשרשם. כי השורש של ג' הנקודות, שהם ג' קוין, היא נקודה עליונה שבאו"א, שהיא הוציאה אותם (כנ"ל אות קי"ד) אבל השורש של ג' ההארות שבין הקוין, הוא הקו האמצעי, כי אחר שהקו האמצעי כלל ימין ושמאל זה בזה, אז יצאו ג' הארות אלו שבין הקוין. גם ידעת ששורש והסבה של יציאת הקו האמצעי, הוא, המחלוקת והסתימה שנעשו אחר יציאת ב' הקוין ימין ושמאל, שאז נעשה הזווג על מסך דחירק שהוציא את הקו האמצעי, שכלל הימין והשמאל זה בזה, ותקן אותם (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"א ול"ב ע"ש).

וז"ש, **בשעתא דנפקו אלין תלת נקודין**, בעת יציאתם של ג' הקוין, **ודליגו מגווה**, בעת שדלגו ויצאו מתוך הנקודה דאו"א עלאין, **נפק מגו סתימא דסתים**, יצא מתוך הסתימה שסתם הקו השמאל את האורות, מחמת המחלוקת שלו עם הימין, **חד בוצינא**, דהיינו הקו האמצעי, שנולד ויצא מחמת הסתימא ההיא. **ידיע ולא ידיע**. שאפשר לחשבו כידוע, כי ע"י תקונו מתגלים ו"ק דחכמה. ואפשר לחשבו כלא ידוע, מחמת שהחכמה אינה מתגלה שם אלא במקום המלכות. וקו אמצעי עצמו הוא בחסדים מכוסים. וכן מטעם זה **היא** נבחן **לטמיר ולא טמיר**, שמצד גילוי החכמה במלכות הוא אינו טמיר, ומטעם שבמקומו החכמה מכוסה, נחשב לטמיר. ונודע שהקו האמצעי מודד הארת החכמה דשמאל שלא תאיר ממנו רק ו"ק דחכמה, ולא ג"ר דחכמה. וז"ש, **ומדיד משחתא סתימא** וכו', שמודד מדה סתומה, שלא תאיר ג"ר דחכמה רק ו"ק, שה"ס **אלף עלמין סתימין דעין לא ראתה. מן דא נקודה, לדא נקודה**, דהיינו מקו שמאל לקו ימין ומימין לשמאל. **ואתאחידו תרין נקודין כחדא**, וב' הקוין ימין ושמאל נתאחדו זה בזה יחד. **ובין נקודה לנקודה אלף עלמין**. דהיינו ההארה המיוחדת לעצמה שבין הנקודות, שהוא אלף עולמות, דהיינו הארת החכמה המכונה אלף. בסו"ה ואאלפך חכמה. **מדיד אלף, מגו נקודה תניינא עד נקודה דלתתא**, וכן מדד הקו האמצעי הארת חכמה הנקראת אלף שבין הקוין משמאל לאמצעי, **העומד תחת ב' הקוין. ועבד משחתא**

בפשיטו

כחדא. ובין נקודה לנקודה, אלף עלמין. מדיד אלף מגו נקודה תניינא, עד נקודה דלתתא, ועבד משחתא בפשיטו דאלף עלמין אחרנין. וכלהו עלמין סתימין.

קטז) ואלין, אינון תרין אלפין שנין דקיימא אורייתא, עד לא אברי עלמא. כדין עאל אורייתא, נקודה סתימא באמצעיתא, ואשלים להאי סטרא, ולהאי *) סטרא. ואשתכחו להאי סטרא תלת נקודין, ולהאי סטרא תלת נקודין.

קיז) כיון דאתעביד דא, אתפשטו נקודין מהאי נקודא להאי נקודא אחרא, נהורא דנהיר, ואתלבש נקודה דא בנקודא דא. ל דליג מהאי נקודא אחרא סתימא, מ נקודא אחרא, ואתלבש דא בדא.

קיח) נקודה סתימא דברא כלא בטש, ובגין דקיימא באמצעיתא, אפיק נ נקודה אחרא, עמודא דקיימא באמצעיתא בין אינון נקודין דנפקו, דאינון לבושין להני סתימין.

קיט) עד הכא תרין נקודין סתימין, דאתפשטו ואיברו מגו נקודה סתימא, עבדו אומנות דא, ס בההיא נקודה סתימא. ההוא נקודה דלתתא, ע דאסחר

חלופי גרסאות

ל נ"א דליק (קראקא). מ נ"א נהורא (ווינציא מונקאטש בסוגריים). נ נ"א נהורא (ווינציא מונקאטש בסוגריים). ס נ"א וההוא (קראקא). ע נ"א דאתאחד על (ווינציא מונקאטש בסוגריים).

הסולם

אמר — י"ח אלף עולמות

בפשיטו דאלף עלמין אחרנין שעשה מדה של ו"ק דחכמה בהתפשטות אלף עולמות אחרים. שהם בחינת הארה מיוחדת המאירה מבין שמאל לאמצעי. **וכלהו עלמין סתימין**, כי אע"פ שאמרנו שהם אלף עלמין, שפירושם הארת חכמה, עם כל זה הם סתומים מחכמה, במקום הזה, שהוא ישסו"ת, אלא שהם מתגלים במקום נה"י דז"א. ששם סוד המלכות.

קטז) **ואלין אינון תרין** וכו': ואלו ב' הנקודות העליונות אלו, הם ב' אלפים שנה, שהתורה נמצאת מטרם שנברא העולם. אז נכנסה התורה דהיינו הקו האמצעי הנקרא תורה **שהיא נקודה סתומה**, באמצע, והשלים **צד זה וצד זה**, **ונמצאות ג' נקודות מצד זה**, וג' **נקודות מצד זה**. פירוש, כי ב' הנקודות ימין ושמאל נכללו זה מזה, ויש בכל אחת ב' נקודות, **ועם הנקודה התחתונה שהיא הקו האמצעי שכללם יחד**, יש בכל **נקודה** ג' נקודות.

קיז) **כיון דאתעביד דא** וכו': גותה מבאר התפשטות חג"ת. ואומר, כיון שנעשה זה, דהיינו ההתפשטות של נקודה עליונה שבאו"א, לג' נקודות בישסו"ת, שהם חב"ד, נתפשטו הנקודות דחג"ת מהן. ונתפשט **מנקודה**

(דסו"י דף מ"ט ס"ב *) ס"ג)

זו, שהיא חכמה, **לנקודה** זו האחרת, שהיא חסד, **אור** המאיר. **ונתלבשו** נקודה זו חכמה, בנקודה זו חסד. דלג מנקודה האחרת הסתומה, שהיא בינה, נקודה אחרת, שהיא גבורה, ונתלבשו זו בינה בזו בגבורה.

קיח) **נקודה סתימא דברא** וכו': הנקודה הסתומה שברא הכל, דהיינו הנקודה שבאו"א שהוציאה את ג' הנקודות שבישסו"ת שהם חב"ד, (כנ"ל אות קי"ד) **הכתה**, דהיינו שהאירה (על דרך שנתבאר לעיל אות קי"ד) ומשום **שעומדת באמצע**, דהיינו שנתלבשה בנקודה תחתונה שבין ב' נקודות דישסו"ת (כמ"ש שם) **הוציאה** משם מנקודה אמצעית דישסו"ת, **נקודה אחרת**, דהיינו תפארת, **שהיא עמוד העומד באמצע בין הנקודות האלו**, חסד וגבורה, שהן לבושים לאלו הסתומות שהם חכמה ובינה. כנ"ל, בדבור הסמוך, שחו"ב התלבשו בחו"ג.

קיט) **עד הכא תרין** וכו': **עד כאן**, ב' נקודות הסתומות, שהן חכמה ובינה, **שנתפשטו ונבראו מתוך נקודה הסתומה** שבאו"א עלאין, **עשו אומנות זו**, להוציא ג' נקודות חג"ת בכח **אותה הנקודה הסתומה** שבאו"א. שה"ס הארת מנעולא, (כנ"ל אות קי"ד) אבל ג' התחתונים

שהם

בין אינון תרין, אפיק כנקודא דלעילא, תרין נקודין לתתא. פ ומאינון נקודין לבושין דקא אמרן.

קכ) וההיא נקודה עיקרא דכלא, אפיק ודליג מניה נקודה אחרא, דקיימא באמצעיתא, בין תרין נקודין אלין דלתתא.

קכא) עד הכא, אינון נקודין לבושין לנקודין עילאין כדקא חזי. ואינון שית נקודין, דנפקא מגו תלת נקודין סתימין, דאינון שית בנקודא עיקרא דכלא, דאשלים לכל סטר.

קכב) אלין נקודין לבושין, דאינון שית, כל חד אפיק תרין, ואיהו עאל באמצעיתא, ואתלבש בתרין נקודין אלין, ואתעבידו לבושין להאי נקודה דנפקו מתמן.

קכג) ואע"ג דאמרן דאינון שית, ארבע נקודין מנייהו הוו, דאפיקו כל חד וחד תרין נקודין, לאתכסאה ולאתלבשא בהו, ואתעבידו תמנייא נקודין,

חלופי גרסאות

פ נ"א מאינון (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר י"ח אלף עולמות

שהם נה"י, לא יצאו מנקודה דאו"א שהיא מנעולא, אלא מבחינת מפתחא בלבד, הנמשכת מנקודה אמצעית דישסו"ת ששם נתמתקה המנעולא למפתחא (כנ"ל באות קי"ד בסופו). ואותה הנקודה שלמטה המסבבת, דהיינו הכוללת, בין אלו ב' נקודות שהן חו"ב, דהיינו הנקודה האמצעית דישסו"ת, שהיא מפתחא, המלובשת בת"ת, הוציאה כמו הנקודה שלמעלה דאו"א, ב' נקודות למטה, שהן נצח והוד. כלומר, כמו שהנקודה האמצעית דאו"א הוציאה חו"ג בהארת מנעולא מתוך התלבשותה בדעת דישסו"ת, כך הנקודה האמצעית דישסו"ת הוציאה למטה נו"ה בהארת מפתחא, מתוך התלבשותה בת"ת, ומאלו הנקודות הן הלבושים, שמלבישים את החו"ג, כמו שאמרנו בחו"ג שהם לבושים של חו"ב (כנ"ל אות קי"ז).

קכ) **וההיא נקודה עיקרא וכו'**: ואותה הנקודה האמצעית שבישסו"ת, שהיא עיקר הכל, כי היא הוציאה גם נו"ה, כנ"ל, הוציאה, ודלג ממנה ע"י התלבשותה בתפארת, נקודה אחרת, שהיא יסוד, העומדת באמצע בין ב' נקודות אלו שלמטה, שהן נצח והוד.

קכא) **עד הכא אינון וכו'**: עד כאן, אלו הנקודות חג"ת נה"י, הם לבושים לנקודות עליונות חב"ד דישסו"ת, כראוי, והן שש

נקודות, חג"ת נה"י, היוצאות מג' נקודות סתומות דישסו"ת, שהן שש, ג' מצד זה וג' מצד זה, שנעשו ע"י הנקודה שהיא עיקר הכל, דהיינו הנקודה האמצעית, שהשלימה לכל צד. (כנ"ל אות קט"ז ע"ש).

קכב) **אלין נקודין לבושין וכו'**: אלו הנקודות שהן לבושים, שהן שש, דהיינו חג"ת נה"י, כל אחת הוציאה שתים והיא נכנסה באמצע, ונתלבשה בשתי הנקודות האלו, וב' הנקודות, נעשו לבושים, לאותה הנקודה שיצאו משם.

פירוש. שהנקודה האמצעית דישסו"ת, הוציאה מב' נקודות עליונות שלה את ב' הנקודות חסד וגבורה, והיא עצמה נכנסה בנקודה אמצעית דחו"ג, שהיא תפארת. וכן הנקודה דת"ת הוציאה מב' נקודות עליונות שלה את ב' הנקודות נצח והוד. והיא עצמה נתלבשה ביסוד. ולפיכך נבחן שב' נקודות חסד וגבורה, מלבישות את הנקודה האמצעית דישסו"ת, שממנו יצאו. וב' נקודות נו"ה מלבישות ומשלימות את הנקודה דת"ת שממנה יצאו. וז"ש **כל חד אפיק תרין וכו'**.

קכג) **ואע"ג דאמרן דאינון וכו'**: ואע"פ שאמרנו, שהן שש נקודות, הנה רק ארבע נקודות מהן היו, שהוציאו כל אחת ואחת

דאינון לבושין לד' נקודין. לבושין צ לאינון עילאין סתימין. עד הכא נקודין דציורא דעלמא עילאה.

קכד) כיון דאצטיירו נקודין, נפק בוצינא, ועבד משחתא, ומדיד אלף בין נקודא לנקודא. ובין כל נקודא ונקודא אשתכחו, מדידו ומשחתא דבוצינא. באלין נקודין תמנייא אלף עלמין מתפשטין. תמניא נקודין דאתאחדן בהו אלין משחתי, אקרון תמנייא אלף עלמין גניזין, אשתכחו משחתי באתגלייא, ונקודי דאתכסיין, שיתסר אלף עלמין.

קכה) ומן שית נקודין לבושין אלין, אשתכחו תרין דאינון באמצעיתא דנקודין, על ק כל חד אלף עלמין, אשתכחו תמניסר ר אלף עלמין, דאזיל בהו

חלופי גרסאות

צ נ"א דאינון (דפוסים ראשונים). ק נ"א ל"ג כל (דפוסים ראשונים). ר נ"א ל"ג אלף (קראסא"ו

הסולם

מאמר י"ח אלף עולמות

שתי נקודות אחרות להתכסות ולהתלבש בהן. כי חו"ב הוציאו ונתלבשו בחו"ג, וחו"ג הוציאו ונתלבשו בנו"ה, (כנ"ל אות קי"ז וקי"ח) ונעשו שמונה נקודות, כי אלו ד' נקודות חו"ג נו"ה הן לבושים לד' נקודות אחרות, שהם לבושים לאלו ד' הנקודות העליונות הסתומות שבישסו"ת. כי ג' נקודות שבישסו"ת נעשו שש נקודות, ג' נקודות חב"ד מימין וג' נקודות חב"ד משמאל, (כנ"ל אות קט"ז) ונמצא שאם לא נחשוב את האמצעי שהוא דעת, כמו כאן, יש ב' נקודות חו"ב מימין וב' נקודות חו"ב משמאל. אשר חו"ג מלבישים החו"ב מימין, ונו"ה מלבישים את חו"ב שמשמאל. הרי ח' נקודות. עד כאן הן הנקודות של ציור העולם העליון, שהוא ז"א. כי גם או"א וישסו"ת שאמרנו, הם בראש ז"א. וחג"ת נה"י הם הגוף דז"א.

קכד) כיון דאצטיירו נקודין וכו': כיון שנצטיירו הנקודות, דהיינו שבאו"א וישסו"ת שבראש ז"א וחג"ת נה"י שבגוף דז"א, יצא הנר, שהוא קו אמצעי שבכל מדרגה (כנ"ל אות קט"ו) ומדד אלף בין נקודה לנקודה, ונמצאים בכל נקודה ונקודה מדידה ומדה של הנר. שה"ס ההארה המיוחדת שיוצאת ע"י הקו האמצעי בין נקודה לנקודה, כי בין ימין לשמאל יצאה הארה מיוחדת, ובין שמאל לאמצעי יצאה הארה מיוחדת (כנ"ל באות קט"ו ע"ש) ונמצא שבין אלו הנקודות נתפשטו שמונה אלף עולמות, בד' חלקים שבשש

הנקודות העומדות בימין ובשמאל דישסו"ת. דהיינו מימין לששמאל אלף, ומשמאל לאמצע אלף. וזהו בחב"ד שבימין דישסו"ת, וכן עד"ז ב' אלפים בחב"ד דשמאל דישסו"ת, וב' אלפין בחג"ת, וב' אלפים בנה"י. שהם שמונה אלף עולמות שנתפשטו בחלקים שבין הנקודות. ושמונה נקודות גוצמן, שנתאחזו בהן אלו המדידות שבין נקודה לנקודה, הם נקראים ג"כ, שמונה אלף עולמות גנוזים. ונמצא, שח' אלף עולמות שבמדידות שבין הנקודות, שהם בגלוי, עם ח' אלף עולמות שבעצם הנקודות, שהם נתכסו וגנוזים, הם ביחד ששה עשר אלף עולמות.

קכה) ומן שית נקודין וכו': ומשש נקודות הלבושים, שהן חג"ת נה"י, נמצאות שתים שהן באמצע הנקודות, דהיינו ת"ת ויסוד, ולכל אחת אלף עולמות, הם נמצאים ביחד עם ששה עשר אלף הנ"ל י"ח אלף עולמות, שהקב"ה, דהיינו ז"א, הולך בהם בכל יום. וכל עולם ועולם גנוז וסתום מזה שלמטה ממנו. ועל כולם כתוב, כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. וכתוב עין לא ראתה אלקים זולתך.

והנה נתבאר סוד י"ח אלף עולמות שהקב"ה הולך בהם בכל יום. שהם י"ח מדרגות שבז"א. דהיינו ד' נקודות שבישסו"ת דראש ז"א, חו"ב שבימין, וחו"ב שבשמאל. וד' נקודות שבגוף ז"א, שהן חסד וגבורה, ונצח והוד. שהם שמונה אלף. וד' הארות שבין

קב״ה בכל יומא. וכל עלמא ועלמא גניז וסתים ס מן דא. ועל כלהו כתיב, ו) כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. וכתיב ז) עין לא ראתה אלהים זולתך. ח

מסורת הזהר

ו) (קהלת ה) ב״ב קעו. ז) (ישעיה סד) לעיל פרשת יתרו אות קט.

חלופי גרסאות

ס ג״א מוסיף דא מן (קראקא). ת בדפו״י כתבו ע״כ.

הסולם

מאמר

ר״ח אלף עולמות

שבין הנקודות דישסו״ת, דראש, שהן ב׳ הארות שבין חכמה לבינה, ובין בינה לדעת שמימין דישסו״ת, וכן עד״ז ב׳ הארות, שבין חכמה לבינה, ובין בינה לדעת, שמשמאל דישסו״ת, ואלו ד׳ הארות הן ד׳ אלפים עולמות, ועד״ז ד׳ הארות שבין חסד לגבורה, ובין גבורה לת״ת, ושבין נצח להוד, ובין הוד ליסוד. שהם ג״כ ד׳ אלפים עולמות וביחד הם עוד שמונה אלפים עולמות, ועם שמונה אלפים עולמות של עצם הנקודות, הן ששה עשר אלף עולמות. ועם ב׳ הנקודות האמצעיות שבגוף ז״א, שהם ת״ת ויסוד, הן שמונה עשר אלף עולמות.

ולכאורה יש להקשות הרי יש עוד ב׳ נקודות אמצעיות בישסו״ת שבראש ז״א, דהיינו דעת שבימין דישסו״ת, ודעת שבשמאל דישסו״ת. והתשובה היא, שזסו״ה, רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, שאמרו ז״ל (ע״ז ג:) אל תקרי שנאן, אלא שאינן. דהיינו רבותים פחות שני אלפים. שהם אלו ב׳ הנקודות האמצעיות מימין ומשמאל שבישסו״ת, שאינן בכלל זה. דהיינו שהקב״ה אינו הולך בהם. והטעם הוא, כמו שביאר ר״ש בראש המאמר (באות קי״ד) שנקודה דאו״א שה״ס מנעולא, נתפשטה ובאה בנקודה אמצעית דישסו״ת. ואע״פ שהנקודה עצמה עלתה ונגנזה כמ״ש שם. עכ״ז כיון שהארתה נשארת בגניזו, אין הקב״ה הולך בהם, כדי שלא לעורר את מדת הדין שנמצאת בהארת המנעולא. ולפיכך גם אחר שנתחלקה הנקודה האמצעית דישסו״ת, לב׳ צדדים שבראש, ונעשתה לב׳ נקודות אמצעיות, אין הקב״ה הולך בשתיהן כי הארת המנעולא נשארה בגניזה בשתיהן. וז״ס תרי אלפי שאינן, ואין הקב״ה הולך אלא בי״ח אלף עולמות.

סליק פרשת אחרי

פרשת בהר

מאמר להנחיל אוהבי יש

א) א רבי שמעון פתח א) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. מאי אוהבי. דא אברהם, דאתמר ביה ב) זרע אברהם אוהבי. א"ר אלעזר, אבא אבא, והא ישמעאל ובני קטורה מניה קא אתיין.

ב) בההוא שעתא ב תמה רבי שמעון, אדהכי אתא אליהו. א"ל, בוצינא קדישא שרגא עילאה, שפיר קאמר ר' אלעזר, דלית אוהבי אלא זרעא דיעקב. דכתיב ג) ואוהב את יעקב. בדח ר' שמעון, ונשקיה לר' אלעזר על רישיה, א"ל, בני, ד) אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קום ברי ויתגלי רזא דהאי קרא, אזדעזע, וקם על רגלוי.

ג) א"ר שמעון, להנחיל אוהבי י"ש, מאי יש. דא רזא דיובל ושמטה. דלא מסר יתהון קב"ה לשאר עמין, אלא לעמא קדישא. ובשעתא דישראל נטרין

מסורת הזהר

א) (משלי ח) הקסה"ז ס ז"ח בשלח אות ט. ב) (ישעיה מא) ב"א קצו. ג) (מלאכי א) שמות דש ז"ח ד' גב ט"ג. ד) (משלי כג).

חלופי גרסאות

א בדפו"י כתבו מה שנמצא ישן מן הזהר מפרשת בהר סיני. ב נ"א תוה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר להנחיל אוהבי יש

א) **רבי שמעון פתח** וכו': ר"ש פתח, להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא. מהו אוהבי. זה הוא אברהם, שנאמר בו, זרע אברהם אוהבי. א"ר אלעזר, אבא אבא, והרי ישמעאל ובני קטורה באו ממנו. לפיכך, אין אוהבי אלא יעקב שמטתו שלמה.

ב) **בההוא שעתא תמה ר"ש** וכו': באותה שעה תמה ר"ש, בתוך כך, בא אליהו. א"ל. מאור קדוש נר העליון, יפה אמר ר' אלעזר. כי אין אוהבי אלא זרעו של יעקב.

(דפו"י דף מ"ט ט"ב)

שכתוב ואוהב את יעקב. שמח ר"ש, ונשק לר' אלעזר על ראשו. א"ל בני, אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קום בני, ויתגלה הסוד של הכתוב הזה. נזדעזע ר"א, וקם על רגליו.

ג) **א"ר שמעון להנחיל** וגו': אר"ש, להנחיל אוהבי יש. מהו יש. ומשיב, יש, הוא סוד שמטה ויובל כי החכמה נקראת יש, ושמטה ויובל, ה"ס מלכות ובינה בהארת חכמה, שלא מסר אותם הקב"ה ליתר העמים, אלא לעם הקדוש. ובשעה שישראל שומרים שנת

שתא דשמטה כדקא יאות, נשמתהון דצדיקיא משתעשען בגנתא דעדן, ואתהדרו חדתין. ועלייהו אתמר, ה) וקוי ה' *) יחליפו כח.

ד) ותו. ג כלהו נשמתין קב"ה טביל לון בנהרא דחמשין, דבגנתא דעדן דלעילא, ואתקרי נהר דינור.

ה) וברזא דשמטה ויובל, קביל קב"ה צלותא, דשרה רבקה רחל ולאה וזלפה ובלהה. דהא ד כולהו אתרשימו ה בה"א ה"א, ו דהיא שמטה ויובל.

ו) ובגין דחזת רחל דאתרמיז שמטה ויובל בשמא דלאה, והיא לית לה רשימו דה"א, מיד אמרה הנה אמתי בלהה דאית בה תרי. סופיה דיוב"ל, ז ברישא דשמא דלאה, ובסיפא דשמא דרחל.

מאמר עושה צדקה בכל עת

ז) ח וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד צדקה, א"ה תריסר ט שעתי ביממא מאן יכיל. אלא הכי אוליפנא, מאן דעביד צדקה, בכל עת עביד. מאי בכל עת. כד"א י) ואל יבא בכל עת אל הקדש, ואוקמוה.

מסורת הזהר

ח) (ישעיה מ) הקסה"ז ריז. ו) (ויקרא טו) לך עת תק"ח ד' קג ט"ב קיא ט"א.

חלופי גרסאות

ג נ"א קב"ה כלהו נשמתין (דפוסים ראשונים). ד נ"א בכלהו (דפוסים ראש'נים). ה נ"א בהא דהא שמטה ויובל (מינציא) נ"א בהא דה"א שמטה ויובל (קראקא).

ו ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דהיא. ז נ"א ברישא דשמא קדישא דלאה ובסיפא דשמה דלאה (קראקא).

ח בדפו"י כתבו עוד לפרשת בהר סיני בסוף [נ"א וסוף מינציא נ"א סוף קראקא] מימרא דר' יוסי על בטח בה' זעשה טוב דף קי"א. ט נ"א זמני (מינציא).

הסולם

מאמר עושה צדקה בכל עת

שנת השמטה כראוי, משתעשעים נשמות הצדיקים בגן עדן, ומוחזרים להיות חדשים. ועליהם נאמר, וקוי ה' יחליפו כח וגו'.

ד) ותו כלהו נשמתין וכו': ועיד. שהקב"ה טובל כל הנשמות בנהר של חמשים, שבגן העדן העליון, ונקרא נהר דינור. שמשם מקבלות טהרתם ושלמותם.

ה) וברזא דשמטה ויובל וכו': ובסוד שמטה ויובל קבל הקב"ה תפלת שרה רבקה רחל לאה, וזלפה ובלהה, שכולן נרשמו באות ה' בסוף השם, שהיא שמטה ויובל, דהיינו מלכות, שהיא ה' אחרונה שבשם הוי"ה, הנקראת שמטה. ויובל שהוא בינה, שהיא ה' ראשונה של השם הויה הנקראת יובל.

ו) ובגין דחזת רחל וכו': ומשום שראתה רחל, שהשם שמטה והשם יובל נרשמו בשמה של לאה, דהיינו בה' שבסוף השם, והיא אין לה רשימו של הה'. מיד אמרה הנה אמתי בלהה, שיש בה ב' ההין, תהיה ה' אחת בשבילי. האות ל' שבסוף יובל, היא בראש השם לאה, ובסוף השם רחל.

מאמר עושה צדקה בכל עת

ז) וכי בכל עת וכו': חסרה תחילת המאמר, והוא בסוף הזהר פרשת בהר. אות ס"ב. כתוב, עושה צדקה בכל עת. שואל, וכי בכל עת יכול האדם לעשות צדקה, והרי אפילו י"ב שעות ביום מי יוכל לעשות צדקה. ומשיב. אלא כך למדנו. מי שעושה צדקה, בכל עת הוא עושה. מהו בכל עת. הוא כש"א, ואל יבא בכל עת אל הקדש. והעמידוהו, שהיא המלכות הנקראת עת. ויסוד נקרא כל. והעושה צדקה, גורם יחוד יסוד ומלכות. הנקראים, כל עת.

(דפו"י דף מ"ט ט"ג *) ט"ד)

ח) ולא תימא בכנסת ישראל בלחודוי, דאיהי עת רעוא קדישא דצדיק, אלא אפילו בכל עת דלתתא, אסגי צדקה עלייהו, ואתער צדקה בכולהו בעילאי ובתתאי. ובג"כ ישוי ב"נ לביה ורעותיה, וידבק ביה בקב"ה.

ט) כיון דמטו קמיה דרבי שמעון, סחו ליה עובדא. אמר, ומה דא בלחודוי, אלא כל מאן כ דאחיד באילנא דחיי, ישתיזיב בהאי עלמא, ואפילו מן מותא דעלמא ל משאר בני נשא, כ"ש מ ממותא אחרא.

מאמר למה לא מתערי מזונות לת"ח

י) אר"ש, בכולהו איתער צדקה אילנא דחיי. והאי נ איהו אתר דמזונא ס לכולי ע עלמא. תלמידי חכמים מאי עבידתייהו, דהא אינון בצדקה אחידן, וכל בני עלמא בזכותייהו ניזונין בהו ממש, ואינון לא יכלין לאתזן בהו ממש. בגין דאשתדלי פ באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא, אשתדל באילנא דחיי דכל בני עלמא נזונין מניה. אשתכח דת"ח מתערי מזוני לעלמא ושלמא. אי לכל בני עלמא צ מתערי מזונא, לון אמאי לא מתערי.

יא) אלא, ק תלמיד חכם הוא אילנא דחיי ממש, ואילנא דחיי לא מתזן, אלא מן העוה"ב, והעולם הבא לא אשתכח בהאי עלמא. אלא בתר דעאל להההוא ר עלמא, כדין אתזן ביה, ואתנטען שרשוי עליה.

חלופי גרסאות

ס נ"א אפילו (קראקא). כ בדפוס קראקא נראה שחסר שורה בטעות מן כל מאן עד עלמא. ל נ"א דשאר (וינציא בסוגריים). מ ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג ממותא (דפוסים ראשונים). נ נ"א אתר איהו (דפוסים ראשונים). ס נ"א ל"ג לכולי עלמא (דפוסים ראשונים). ע נ"א מוסיף עלמא דהא כל בני עלמא לא יכלי לאתערא צדקה עלייהו (מונקאטש במרובעים). פ נ"א ל"ג מן באורייתא עד באורייתא (קראקא). צ נ"א דמתערי מזונא אמאי ול"ג לון (קראקא). ק נ"א תא חזי (וינציא). ר נ"א ל"ג עלמא (קראקא).

הסולם

מאמר למה לא מתערי מזונות לת"ח

ח) **ולא תימא בכנסת וכו'**: ואל תאמר, שהפירוש הוא בכנסת ישראל בלבד, שהיא המלכות. מפני שהיא **עת** רצון הקדוש של הצדיק, שהוא יסוד הנקרא כל. **אלא אפילו בכל עת** שלמטה דהיינו תלמידי חכמים שבעולם הזה, **תרבה צדקה** עליהם **ותתעורר** הצדקה בכולם, בעליונים ובתחתונים. ומשום זה **ישום** האדם לבו ורצונו **ויתדבק בהקב"ה**.

ט) **כיון דמטו קמיה וכו'**: כיון שהגיעו לפני ר' שמעון ספרו לו המעשה. אמר, וכי זה בלבד, **אלא כל מי** שעושה צדקה, **ואחז בעץ החיים**, יינצל בעולם הזה **ואפילו מן המות** שבעולם שביתר בני אדם, דהיינו **מהמות** הגשמי. וכל שכן ממות אחר; דהיינו **ממות** רוחני.

(דפו"י דף מ"ט ט"ו)

י) **אר"ש בכולהו אתער וכו'**: א"ר שמעון, **הצדקה** מעוררת בכולם **עץ החיים**, הן חיים גשמיים, והן חיים רוחניים. **והוא** מקום הנותן מזון לכל העולם. שאל, תלמידי חכמים מה הם מעשיהם, הרי הם אחוזים **בצדקה**, וכל בני העולם בזכותם נזונים ממש בהם, והם עצמם אינם יכולים להיות ניזונים ממש, כי הם עוסקים בתורה, ומי שעוסק בתורה, עוסק בעץ החיים, שכל בני העולם נזונים ממנו, ונמצא שתלמידי חכמים מעוררים המזון בעולם והשלום. ואם המזונות מתעוררים לכל בני העולם על ידיהם למה להם עצמם, אין המזון מתעורר.

יא) **אלא תלמיד חכם וכו'**: ומשיב. אלא תלמיד חכם הוא עץ החיים ממש, שהוא

יב) השתא אכלי מאיבא דאילנא דחיי. ומאן איהו. ההוא אתר דאשתכח לגבי מסכינא, ש ואיהו אקרי פרי העץ אשר בתוך הגן. וע"ד אכלי מההוא פרי בהאי עלמא.

יג) וע"ד תנינן, הם ניזונין בזרוע. מאי זרוע. גבורה. ואינון זמינין לעולם הבא. דמזונא דעוה"ב לאו איהי בהאי עלמא, אלא צמצומא זעירא, דחילא דיליה אשתכח במתיקו דאורייתא. ודא טעמי על ההוא איבא דאילנא תתאה, ודא הוא ת חדוותא ומזונא דילהון.

יד) כיון דעברין מהאי עלמא, כמה נחלין עילאין דעה"ב, סחרין לדוכתייהו, וישתרשון ביה, ויסתלקון לעילא, כדין ז עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. א מאן יעשה. דא יובלא, ההוא דאקרי העוה"ב. למחכה לו, ודאי דלא בעיין מזונא בעלמא דא, ב עד דאתקינו למזונא דילהון ג והאי מזונא דילהון ד בעוה"ב. וע"ד זכאין אינון בכולא, דעלייהו כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. ה

מאמר עשרה הראשונים שבבית הכנסת

טו) ו תא חזי, כיון ז דבני נשא אשתלימו שייפוי, בההוא זימנא אתתקן

מסורת הזהר

ז) (ישעיה סד) לעיל יתרו אות קס.

חלופי גרסאות

ש נ"א ואיהי (קראקא). ת נ"א סעודתא (קראקא). א נ"א מאי (ווינציא) נ"א מה (קראקא). ב נ"א עד דאתקן (דפוסים ראשונים). ג נ"א ומאי (דפוסים ראשונים). ד נ"א העוה"ב (קראקא). ה בדפו"י כתבו ע"כ. ו בדפוס מונקאטש כתוב זה שייך לדף קכ"ו ע"א אחר פסוק הוא עשך ויכוננך נ"א זה שייך דף קכ"ו קודם פסוק איש כי יפליא דאתפרש (דפוסים ראשונים). ז נ"א דבר נש (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

ז"א, ועץ החיים, שהוא ז"א, אינו ניזון אלא מן העולם הבא, שהוא בינה, והעולם הבא אינו נמצא בעולם הזה. אלא אחר שיוצא מעוה"ז ונכנס לעולם ההוא, אז נזון בו, מעוה"ב, ושרשיו נטועים עליו.

יב) **השתא אכלי מאיבא** וכו': עתה בעוה"ז הם אוכלים מפירותיו של עץ החיים, ומי הוא. היינו אותו מקום הנמצא אצל העני, שה"ס המלכות הנקראת עניה, שאין לה מעצמה כלום אלא מה שנותן לה ז"א. והיא, המלכות, נקראת פרי העץ אשר בתוך הגן. ועל זה, הם אוכלים מאותו פרי, שהיא המלכות, בעולם הזה.

יג) **וע"ד תנינן הם** וכו': **וע"כ למדנו הם**, הצדיקים, נזונים בזרוע (ברכות יז:) מהו זרוע, היא גבורה, והם עתידים לעולם הבא. כי מזונות עולם הבא, אינם בעולם הזה אלא צמצום קטן של הכח שלו נמצא במתיקות התורה. וזה הם טועמים מאותו פרי של

(דפו"י דף מ"ט ס"ד)

למה לא מתערי מזונ'ת לת"ת,

האילן התחתון, שהוא המלכות. וזה הוא השמחה והמזון שלהם.

יד) **כיון דעברין מהאי** וכו': כיון שיוצאים מהעולם הזה, כמה נחלים עליונים של העולם הבא, מסבבים את מקומותיהם, והם משתרשים בו בעוה"ב, ועולים למעלה מעוה"ב. אז נאמר עליהם, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו. מי יעשה. זה הוא יובל, שהוא בינה, אותו הנקרא עולם הבא. **למחכה לו**, ודאי שהם הצדיקים, שאינם רוצים מזון בעולם הזה, מטרם שהתקינו המזון שלהם, והמזון הזה שלהם, הוא בעולם הבא. וע"כ הם זכאים בכל וכל, ועליהם כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו.

מאמר עשרה הראשונים שבבית הכנסת

טו) **ת"ח כיון דב"נ** וכו': חסר תחלת הענין. תמצאהו בפרשת נשא (אות ק"ו) וזה הוא

כל שייפא כדקא יאות. *) כגוונא דא, כיון דשכינתא אקדימת לבי כנישתא, בעיין עשרה דישתכחון תמן כחדא, וישתלים מה דישתלים, לבתר דיתתקן כלא. ח ובמה הוא תיקונא דכלא. כד"א, ט) ברב עם הדרת מלך. וע"ד עמא דאתיא לבתר כן, כלהו תיקונא דגופא.

טז) וכד אתת ואקדימת שכינתא, ובני נשא לא אתיין כחדא כדקא יאות, קב"ה קארי, י) מדוע באתי ואין איש. מאי ואין י איש. דלא מתתקני שייפי, ולא אשתלים, אין איש ודאי, ובג"ד ואין איש דייקא.

יז) ות"ח, בשעתא דגופא אשתלים לתתא, קדושה עילאה אתיא, ועאל בהאי גופא, ואתעביד תתאה כגוונא דלעילא ממש. וכדין כלהו בעיין דלא יפתחון פומא במילי דעלמא, בגין דהא קיימי ישראל ־ בשלימו עילאה, ומתקדשי בקדושה עילאה. זכאה חולקהון. כ

מסורת הזהר

ח) (משלי יד) תרומה תרצב. ט) (ישעיה נ) ויחי כה.

חלופי גרסאות

י נ"א לא גרסינן איש (קראקא). י נ"א בשליטו (דפוסים ראשונים). כ בדפו"י כתבו איש כי יפליא וגו'

הסולם

מאמר עשרה הראשונים שבבית הכנסת

הוא. **זכאה ההוא בר נש** וכו': **אשרי הוא האיש הנמצא מעשרת הראשונים בבית הכנסת.** משום **שבהם נשלם מה שנשלם,** כי אין עדה פחות מעשרה שה"ס השראת ע"ס של השכינה. **והם מתקדשים תחילה בשכינה.** וכבר למדנו, וצריכים שיהיו נמצאים בבית הכנסת עשרה **בבת אחת. ולא יבואו קצתם קצתם,** כדי **שלא תתעכב שלמות האברים, כי האדם,** עשהו הקב"ה **בפעם אחת, והתקין לו כל האברים ביחד. ז"ש, הוא עשך ויכוננך.** (עד כאן מהזהר, ואח"ז הוא, מה שכתוב כאן) **בוא וראה, כיון שנשלמו כל אבריו של האדם, באותה עת כל אבר** ואבר **נתתקן** בפני עצמו **כראוי.** אבל מטרם שנשלם כולו, אף אבר אחד ממנו אינו מתוקן. **כעין זה** היא השכינה, **כיון שהשכינה הקדימה לבית הכנסת, צריכים שימצאו שם עשרה ביחד,** כנגד ע"ס **של** השכינה, **שהיא** קומה שלמה, **ואז נשלם מה שנשלם.** וכל עוד **שאין** שם עשרה אף אחד מהם אינו נשלם. **ולאח"כ שנתתקן הכל, ובמה הוא תקון הכל. הייני כמ"ש, ברב עם הדרת מלך וע"כ העם הבא אח"כ.** אחר עשרת הראשונים **שכבר**

(דפו"י דף מ"ט ס"ד *) דף נ' ט"א)

השלימו אברי השכינה, שה"ס גושר ספירות שלה, **כולם תקון גוף** השכינה. מטעם, ברב עם הדרת מלך.

טז) וכד אתת אקדימת וכו': **וכשהשכינה מקדימה ובאה, ובני אדם עוד לא באו** עשרה **ביחד, כראוי.** קורא הקב"ה, **מדוע באתי ואין איש.** מהו **ואין איש.** היינו **שהאברים לא נתתקנו** כלומר שאפילו יש שם תשעה אנשים גם אחד מהם עוד לא נתתקן כנ"ל בסמוך, **ולא נשלם** גוף השכינה. כי כשהגוף לא נשלם בעשרה, **אין איש ודאי,** אף אחד מהם אינו שלם. **ומשום זה, ואין איש הוא בדיוק.**

יז) ות"ח בשעתא דגופא וכו': **ובוא וראה, בשעה שהגוף נשלם** למטה, דהיינו שיש עשרה, **באה קדושה עליונה ונכנסת בגוף ההוא, ונעשה התחתון, כעין של מעלה** ממש. כי ע"ס של השכינה, מתלבשים בעשרה של העדה. **אז כולם צריכים שלא יפתחו פיהם** לדבר **בדברי העולם, משום שישראל נמצאים עתה בשלמות העליונה, ומתקדשים בקדושה העליונה ואשרי חלקם.**

סליק פרשת בהר

פרשת נשא

מאמר ברכת כהנים

א) א) וידבר ה' כו', כה תברכו. ת"ח, כיון דש"ץ א סיים צלותיה, ואתא לברכא ברכתא דכהני, אצטריך ודאי לכוונא ברעותא דלבא, לברכא ליה לעמא קדישא. די בעובדא ובמילולא, קשיר קשורא דייחודא. וישתכח דעל ידיה מתברכין עילאין ותתאין.

ב) וכדין בעי ליה ש"ץ למימר, יברכך ה' כלפי ההיכל. וישמרך, לאסתכלא לסטרא דימינא דיליה, לאמשכא חוטא דחסד על עמא קדישא בקדמיתא. ולבתר יאמר יאר ה', כלפי ההיכל. פניו אליך ויחנך, ויסתכל לסטרא דשמאלא דיליה, לייחדא בימינא. בגין דמקורא דברכתא מסטרא דימינא הוא. וכדין כל סטרא דשמאלא אסתלק, ולא הוייא נזקא כלל. וכדין, ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, ודא הוא צלותא שלים.

ג) ווי ליה, למאן דאתא למפתי למאריה, בלבא רחיקא, ולא ברעותא

מסורת הזהר

א) (במדבר ו) יתרו רסא.

חלופי גרסאות

א ה"ג בדפוס קראקא נ"א עביד (ווינציא).

הסולם

מאמר ברכת כהנים

א) **וידבר ה' וגו' כה תברכו:** בוא וראה, כיון ששליח הצבור גמר תפלתו, ובא לברך ברכת כהנים, הוא צריך ודאי לכוון ברצון הלב, לברך את העם הקדוש. כי במעשה ובדבור הוא קושר קשר היחוד, ויהיה נמצא, שעל ידו מתברכים העליונים והתחתונים.

ב) **וכדין בעי ליה וכו':** ואז צריך שליח הצבור לומר, **יברכך ה'**, כשפניו כלפי ההיכל. **וישמרך**, יסתכל לצד ימינו, להמשיך חוט של חסד תחילה על העם הקדוש. ואח"כ יאמר, **יאר ה'**, כשפניו כלפי ההיכל. **פניו אליך ויחנך**, יסתכל לצד שמאל שלו כדי ליחדו בימין, משום שמקור הברכה היא לצד ימין, שהוא חסד, ואז, כשהשמאל מתיחד בימין מסתלק כל הצד השמאלי, דהיינו הדינים, ולא יהיה נזק כלל. ואז, **ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום**. וזו היא תפלה שלמה.

ג) **ווי ליה למאן וכו':** אוי לו למי שבא לפתות את אדונו בלב רחוק ולא ברצון שלם

(דפו"י דף נ' ט"א)

שלימתא, כמד"א, ב) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. ודא הוא שליחא דציבורא, דיסתכל בקדמיתא בסטרא דשמאלא דיליה, בגין דיתעורר סטרא דדינא בקדמיתא, ועל ידיה הוי פירודא, ולא קישורא.

ד) דיחודא דצלותא וברכתא, תלייא בדיבורא ובמילולא דפומא, וכולא תלייא בעיקרא דעובדא. ומאן דלא ידע עיקרא דעובדא, לאו עבידתיה עבודה. ואי פגים עובדא ב מילולא, לא אשכח אתר לשרייא ביה ברכתא. ולאו איהו צלותיה צלותא. ואתפגים ההוא בר נש לעילא ותתא. ווי להההוא ב"נ דפגים ג צלותיה פולחנא דמאריה. עליה כתיב, ג) כי תבואו לראות כו', רמוס חצרי לא תוסיפו הביא וגו', לא אוכל און ועצרה. ד

חלופי גרסאות

ב נ"א ומילולא (דפוסים ראשונים). ג נ"א צלותא (דפוסים ראשונים). ד נ"א מוסיף גם כי תרבו תפלה תליא מלתא (מונקאטש במרובעים).

מסורת הזהר

ב) (תהלים עח) בא יח. ג) (ישעיה א) בשלח רעח. אינגו שומע והא בעובדא ובמלולא

הסולם

מאמר שלם. כש"א ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו. וזה נאמר, על שליח צבור המסתכל תחילה לצד השמאל שלו, כדי שיתעורר צד הדין מתחילה, ועל ידי שליח צבור זה, נעשה פרוד ולא קשר.

ד) דיחודא דצלותא וברכתא וכו': כי היחוד של התפלה והברכה תלויים בדיבור (דפו"י דף נ' ס"א)

ברכת כהנים ובאמירת הפה, והכל תלוי בשורש המעשה. ומי שאינו יודע שורש המעשה, אין עבודתו עבודה. ואם פוגם המעשה של הדבור, לא נמצא מקום שהברכה תשרה בו, ותפלתו אינה תפלה. והאדם ההוא נפגם למעלה ולמטה. אוי לאותו אדם שפגם תפלתו ועבודת אדונו, עליו כתוב, כי תבואו לראות וכו'. רמוס חצרי לא תוסיפו הביא וגו'. לא אוכל אוז ועצרה.

סליק פרשת נשא

פרשת חקת

מאמר ויסעו מהר ההר

א) א ויסעו מהר ההר דרך ים סוף. הא אתערו חברייא, דנטלו מלאולפא תלמודא, דאקרי הר ההר. אמאי אקרי הר ההר. בגין דמתמן נפיק הוראה לעלמא. דכתיב ב אשר כתבתי להורת״ם, ודא א איהו תורה שבעל פה.

ב) אבל ת״ח, רזא דחכמתא אית הכא. האי אתרא דאיקרי הר ההר, אורחא הוא לימא דסוף, סופא דדרגין, ב דהות מדברא קדמיהון במדברא, ומאלפא להון אורחין דחיין, בגין דאיהי אורחא, למיעל לעלמא דאתי.

ג) ואינון נטלו ג מבתרה ומאורחה, ואזלין בתר ארח *) חויא עקימא. ד דשליט בארץ אדום, כדין ג ותקצר נפש העם בדרך, בגין דטעו מארחא

מסורת הזהר

א) (במדבר כא). ב) (שמות כד) תרומה תשלו. ג) (במדבר כא).

חלופי גרסאות

א נ״א איהי (דפוסים ראשונים). ב נ״א ל״ג דהות (קראקא). ג נ״א מבתרא ומאורחא (קראקא). ד נ״א דשלים (קראקא).

מאמר הסולם ויסעו מהר ההר

א) **ויסעו מהר ההר דרך ים סוף:** הנה העירו החברים, שנסעו, דהיינו שפסקו מללמוד התלמוד, שהוא תורה שבעל פה, שנקרא הר ההר. ולמה נקרא הר ההר. משום שמשם יוצאת הוראה לעולם. שכתוב, אשר כתבתי להורותם. וזו היא תורה שבעל פה. שמשם יוצאת הוראה.

ב) **אבל ת״ח רזא וכו׳:** אבל בוא וראה, סוד החכמה יש כאן. המקום הזה שנקרא הר ההר, הוא דרך לים סוף, דהיינו סוף (דפו״י דף נ׳ ט״א *) ט״ב) המדרגות, שהוא המלכות, שהיתה הולכת לפניהם במדבר, ולימדה אותם דרכי החיים. משום שהיא, הדרך, לבא על ידה לעולם הבא.

ג) **ואינון נטלין מבתרה וכו׳:** והם. ישראל, נסעו מאחריה ומדרכה, והלכו אחר נחש עקלתון, השולט בארץ אדום, ע״כ נאמר ויסעו מהר ההר וגו׳. אז, ותקצר נפש העם בדרך, משום שסרו מן דרך החיים. אז, וידבר העם באלקים ובמשה. באלקים הוא מלכות. ובמשה

דחיי. כדין, וידבר העם באלקים ובמשה. בכלא איתרעמו, בתורה שבע"פ, ובתורה שבכתב. כי אין לחם, דא תורה שבע"פ. ואין מים, דא תורה שבכתב. והוא לחם הקלקל, דקלילא הוה בעיניהון מלתא דאורייתא דבע"פ.

ד) ת"ח, אהרן ימינא דמלכא, אסתלק, ואסתלקן ז' עננים מנהון. כדין אתחזרו לבתריהון שבע דרגין. כד נטלי מהאי בירא דמיין נבעין, דהוה ה מנסכא עלייהו לקבלא עול מלכותא דשמיא. דהא בקדמיתא הוו סלקין באינון דרגין מתתא לעילא. לבתר, אתחזרו לאחוריהון, ואתדבקי בחויא עקימא, דשאט בימא, דהא נפקו מרשותא עילאה, באינון ז' דרגין דחבו בהון, ואסתלקו מנהון. כדין הוה ליה רשותא ו לחויא תתאה לשלטא בהו, ואיהו, ז) עמלק יושב בארץ הנגב. אי לאו דאהדרו בתיובתא, ואתדבקו בקול יעקב, וכדין שליטו בההוא חויא ואתמסר בידייהו.

מאמר וישלח — הנחשים השרפים

ה) ולבתר אתהדרו ז לסורחנייהו, וחבו באתרא דתורה ומצות, ואתהדרו לאחור שבע דרגין. כדין איתער חויא עילאה, לשלטאה עלייהו, דכתיב, ח) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. מאי שרפים. כמד"א ט שרפים עומדים ממעל לו. תרי הוו, חד אתחזרו. תנינם כתיב י חסר.

מסורת הזהר

ד) (שם יג) אמור רסו. ה) (שם כא) תרומה תיא.
ו) (ישעיה ו) ב"ב עז תק"ח ד' צו ט"א.

חלופי גרסאות

ה נ"א מסככא (מונקאטש במרובעים). ו נ"א תתאה לשלטא בהו חויא (קראקא). ז נ"א לסור מנייהו וחבי (קראקא). ח נ"א ל"ג חסר (קראקא).

הסולם

מאמר

זבמשה הוא ז"א, על הכל הלינו, על התורה שבעל פה, שהיא מלכות. ובתורה שבכתב, שהוא ז"א. כי אין לחם זו היא תורה שבעל פה. ואין מים, זו היא תורה שבכתב. והוא לחם הקלוקל, כי דבר התורה שבעל פה, קל היה בעיניהם.

ד) ת"ח אהרן ימינא וכו': בוא וראה, אהרן הוא ימינו של המלך, שהוא חסד. נסתלק אהרן ונסתלקו מישראל ז' עננים, שהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ שמצד החסד. אז חזרו ישראל לאחוריהם ז' מדרגות, כשנסעו מבאר מים חיים, שהיא המלכות, שהיתה מנסכת עליהם שפע לקבל עול מלכות שמים. כי בתחלה היו עולים בזלו ז' מדרגות חג"ת נהי"מ, ממטה למעלה, ממלכות עד חסד. ואח"כ חזרו לאחוריהם ונתדבקו בנחש עקלתון השט

(דפו"י דף נ' ט"ב)

ויסעו מהר ההר

בים, כי יצאו מהרשות העליונה, מחמת אלו ז' המדרגות שחטאו בהן, ונסתלקו מהם, אז היתה רשות לנחש התחתון לשלוט בהם, שהוא, עמלק יושב בארץ הנגב. אם לא היו חוזרים בתשובה, ונתדבקו בקול יעקב. ואז שלטו בנחש ההוא ונמסר בידיהם.

מאמר וישלח — הנחשים השרפים

ה) ולבתר אתהדרו וכו': אח"כ חזרו לסורם, וחטאו במקום תורה ומצוות, וחזרו לאחור שבע מדרגות. אז נתעורר הנחש העליון לשלוט עליהם. שכתוב, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. מהו שרפים. הוא כש"א, שרפים עומדים ממעל לו (כמ"ש בזהר תזריע אות צ"ד. ע"ש בהסולם דף ל"ב ד"ה וז"ש) והם נקראים הנחש העליון, משום שתחילה היו

שני

ו) וכמה נחשים נפקו מההוא חויא עילאה, ואזדווגו בהו. כדין אהדרו בתיובתא שלימתא, ואתדבקו בסטרא דרחמי, לנחתא רחמי, לבסמא עלמא, ואתעדי חויא, ואתבסמו כלהו עלמין.

ז) ת"ח, כד חבו, כתיב, וידבר העם באלהים ובמשה. כד אהדרו בתיובתא כתיב [ז] כי דברנו בה' ובך. אלא בעו לאהדרא מיא ממקורא עילאה לאתרייהו, מתורה שבכתב לתורה שבע"פ, ואתדבקו באתרא עילאה, דביה תלייא כולא לבסמא אתרא, ולאנגדא מיין עילאין לאתרא דשרייא עלייהו, בג"כ כי דברנו בה' ובך.

ח) ת"ח, כד ב"נ חב באתרא דדינא, כאלו חב באתרא דדינא עילאה. כל שכן הכא, דבכולא חבו, באלהים ובמשה. ומ"ט אתא עלייהו נחש. בגין דאינון נחישו, ואמרו, אי לא ייתי עלייהו דינא, לית לון לאשתדלא באורייתא, ואי אתי נשתדל בה.

ט) עשה לך שרף, כמד"א [ח] שרפים עומדים. בגין דכיון דתבו בתיובתא עילאה, הא אינון בהיכלי, כשרפים עילאין דמשמשים קדמי. ושים אותו על נס, לאגבהא לון לעילא, [ט] דינקא לון אתר דמדבחא עילאה בגדפהא לשזבותהון מחויא. כמד"א, [ט] ויקרא שמו ה' נסי, ועל דא ושים אותו על נס ודאי.

מסורת הזהר

ז) (במדבר כא). ח) (ישעיה ו) לעיל אות ה. ט) (שמות יז) בשלח תעג.

חלופי גרסאות

ט נ"א דחפיא (מונקאטש בסוגריים).

הסולם

מאמר וישלח — הנחשים השרפים

שני תנינים וחזרו להיות אחד (עי' ספרא דצניעותא אות ט') כי הנקבה נהרגה. וע"כ כתוב תנינם, חסר י'. וביאור הנחש העליון, שה"ס התנים הגדול עי' במאמר התנינים (בזהר בא אות ל"ט ומ').

ו) וכמה נחשים נפקו וכו': וכמה נחשים יוצאים מהנחש העליון ההוא, ונתחברו בהם, בישראל. אז חזרו בתשובה שלמה, ונתדבקו בצד הרחמים, להוריד רחמים להמתיק העולם. והוסר הנחש, וכל העולמות נמתקו.

ז) ת"ח כד חבו וכו': בוא וראה, כשחטאו, כתוב, וידבר העם באלקים ובמשה, כשחזרו בתשובה כתוב, כי דברנו בה' ובך, ולא כתוב, באלקים. ומשיב. אלא, אחר שחזרו בתשובה, רצו להחזיר המים, דהיינו השפע, מהמקור העליון למקומם, דהיינו מהתורה שבכתב, שהיא ז"א, לתורה שבעל פה, שהיא מלכות. ונתדבקו במקום העליון, בז"א, שבו תלוי הכל להמתיק המקום, שהוא מלכות, ולהמשיך מים עליונים מז"א, למקום השורה עליהם, שהוא מלכות. משום זה, אמרו, כי דברנו בה' ובך. שהו"ה הוא ז"א.

ח) ת"ח כד ב"נ חב וכו': בוא וראה, כשאדם חוטא במקום הדין, דהיינו שממשיך דינים למטה, הוא כאלו חטא במקום הדין העליון, במלכות, כל שכן כאן שחטאו בכל, באלקים ובמשה. ומה הטעם שבא עליהם נחש, הוא משום שהם נחשו ואמרו, אם לא יבא עלינו דין אין לנו לעסוק בתורה, ואם יבא עלינו דין נעסוק בתורה.

ט) עשה לך שרף וכו': עשה לך שרף. הוא כמש"א, שרפים עומדים. משום שמאחר שחזרו בתשובה עליונה, הרי הם בהיכלי, כשרפים עליונים המשמשים לפני. ושים אותו על נס. היינו, להגביה את ישראל למעלה, שיניק אותם המקום של המזבח העליון, שהוא בינה הנקראת נס, בכנפיו להצילם מן הנחש. כמש"א, ויקרא שמו ה' נסי. אשר הויה הוא ז"א, נסי הוא בינה. וע"כ, ושים אותו על נס ודאי.

י) תי"ח, י) והאלהים נסה את אברהם, דארים דגליה על כלא. אוף הכא ארים דגלא דילהון על כולא. ומ"ט עבדיה מנחשת. בגין דנחשת באתרא דחיים ׳ תלייא. אתרא דיעקב כ שרי תמן, בגין כך וחי, וחי ודאי.

יא) ות"ח, כמה היא עילאה חילא דתיובתא על כלא. בגין דכד בר נש תב קמי מאריה, כדין באר מים חיים אתמלי, ונפקין מבועוי לכל סטרין, ולכל ׳ שבטא ושבטא נגיד ליה בתרי עשר תרעי, מ לאשקאה חיון זעירן עם רברבן.

יב) ישראל כד תבו בתיובתא, כדין אמרי שירתא. ואינון שבע דרגין דתבו מבתריהון, אהדרו לון בשירתא דילהון, וסליקו בירא עילאה לעילא, דאתפרש חויא מעלמא. ההי"ד, כ) אז ישיר ישראל וגו', עלי באר ענו לה, נ דסלקא לעילא לעילא, ואתחברא אימא תתאה בעילאה.

מאמר שירת הבאר

יג) ההי"ד, ל) באר חפרוה ס שרים, דא אבא ואמא, דאולידו *) לה. ברוה נדיבי העם, אלין אבהן. מאי כרוה. כמד"א מ) ואכרה לי בחמשה עשר

מסורת הזהר

י) (בראשית כב) וירא תז. כ) (במדבר כא) בשלח ריד וילך מז ז"ח ד׳ סג ט"א. ל) (שם) ויצא ד. מ) (הושע ג) להלן אות סב.

זלופי גרסאות

י נ"א תלי (דפוסים ראשונים). כ נ"א שדי (וינציא). ל נ"א שבתא ושבתא (קראקא). מ נ"א לאשקען (קראקא). נ נ"א סלקא (דפוסים ראשונים). ס נ"א מוסיף שרים כרוה (קראקא).

הסולם

מאמר

י) **ת"ח יהאלקים נסה וגו׳:** בוא וראה, והאלקים נסה את אברהם. פירושו, שהרים דגלו על הכל. כי נסה הוא לשון רוממות. אף כאן הרים דגלו על הכל. ומה הטעם שעשה את הנחש מנחשת. הוא משום שנחשת תלויה במקום החיים, כי נחשת ה"ס ת"ת, המקום שיעקב שרוי שם, שהוא ת"ת, משום **זה וחי. וחי ודאי.** כי ת"ת הוא עץ החיים.

יא) **ות"ח כמה הוא וכו׳:** בוא וראה, כמה כח התשובה עליון על הכל, משום שכשהאדם שב לפני אדונו, מתמלאת אז באר מים חיים, שהיא המלכות, ומבועיה יוצאים לכל הצדדים, ונמשך לכל שבט ושבט בי"ב שערים, להשקות חיות קטנות עם גדולות, שהם י"ב השבטים, הנקראים אריה זאב, שהם חיות גדולות, וטלה וגדי, שהם חיות קטנות (כמ"ש בזהר ויחי אות תקנ"ג ע"ש).

יב) **ישראל כד תבו וכו׳:** ישראל בשחזרו בתשובה, אז אמרו שירה. ואלו שבע

(דפו"י דף נ׳ ט"ב *) ט"ג)

וישלח — הנחשים השרפים

מדרגות שחזרו לאחוריהם (כנ"ל אות ד') החזירו אותם עם השירה שלהם והעלו הבאר העליונה, שהיא מלכות, למעלה, לבינה, כי ממלכות עד בינה יש ז׳ מדרגות. ונפרד הנחש מן העולם. ז"ש אז ישיר ישראל וגו׳ עלי באר ענו לה. כי הבאר שהיא מלכות, עלתה למעלה למעלה, לבינה, ונתחברה האם התחתונה, שהיא מלכות, בעליונה, שהיא בינה.

מאמר שירת הבאר

יג) **ההי"ד באר חפרוה וגו׳:** ז"ש, **באר חפרוה שרים,** זהו או"א, הנקראים שרים, שהולידו אותה, את הבאר שהיא המלכות. כמ"ש ויבן ה׳ אלקים את הצלע. שה"ס או"א שבנו את המלכות. **כרוה נדיבי עם,** אלו האבות. מהו כרוה, היא כש"א, **ואכרה לי בחמשה עשר כסף.** אלו הם האבות, שהם חג"ת. וזרע ישראל שנתחברו בה, במלכות, **בחמשה עשר** בניסן, דהיינו

ביציאת

כסף, אלין אבהן. וזרעא דישראל פ דאתחברו בה, בט"ו בניסן, ואתערא יד רמה דאקרי כסף, ימינא דמלכא עלייהו.

יד) במחוקק במשענותם, פ על ידא דמשה, דאיהו מחוקק, אתחברא בתרי עשר שבטין, דאינון בנין דילה דשראן סחרנהא. מאי במשענותם. ת"ח, כד ישראל משתדלין באורייתא, דאתייהיבא על ידא דמחוקק, כדין סמכין לה לשכינתא אינון תריסר סמכין דלעילא, וע"ד במשענותם, דאיהי נשענת עלייהו.

טו) ות"ח, תריסר תרעין אית לה להאי בירא קדישא, קרתא קדישא, דאקרי ירושלים. ומן אינון תרעין נפקין צ לעלמא תריסר מתנן עילאין: טובה. ושמחה. ברכה. ושלום. עזרה. כפרה. תורה. חכמה. וחיים. ורצון. ועושר. וכבוד. וכל שבטא ושבטא, יניקו מתנה עילאה ליה.

טז) הה"ד, וממדבר מתנה. מאי מדבר. כד"א, נ) ומדברך נאוה. ק מההוא מדבר אתיין לון מתנה עילאה. בהאי זמנא כד אינון לא מתפרשאן מלאסמכא לה.

יז) וע"ד אתערו חברייא, דכד ב"נ נסיב איתתא, אתדבק בשכינתא. דהא עד לא אנסיב, לא שריא עליה. דלית שכינתא שריא על אתרא פגימא. וכד לא שריא עליה, איהי אתמנעו מניה תריסר מתנן עילאין.

מסורת הזהר

נ) (שה"ש ד) הקסה"ז קסט ויחי תשסז **ת"ז** תי"ב ד' כת. **בהשמטות** ת"ו ד' קמח. **ז"ח** ד' נ ס"ד.

חלופי גרסאות

פ נ"א דאתחצדו (מונקאטש בסוגריים). **פ** נ"א ועל (דפוסים ראשונים). **צ** ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א למעלה (דפוסים ראשונים). **ק** נ"א מה ההוא (קראקא). **ר** נ"א לאסמכא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר ביציאת מצרים, ונתעוררה עליהם יד רמה (צ"ל יד הגדולה) הנקראת כסף שהיא ימין המלך, דהיינו חסד.

יד) **במחוקק במשענותם:** היינו על ידי משה, שהוא מחוקק, נתחברה, המלכות, בי"ב שבטים שהם בניה, השורים סביב לה. **מהו במשענותם.** בוא וראה כשישראל עוסקים בתורה, שניתנה ע"י המחוקק, אז אלו י"ב עמודים שלמעלה סומכים את השכינה, שה"ס י"ב השבטים העליונים, וע"כ אומר. **במשענותם, כי** המלכות נשענת עליהם.

טו) **זת"ח תריסר תרעין** וכו': ובוא וראה, י"ב שערים יש לה לבאר הקדושה הזו, שהיא סוד העיר הקדושה הנקראת ירושלים. שה"ס המלכות, ומהשערים האלו יוצאות לעולם י"ב מתנות עליונות, שהן,

(דפו"י דף ג' ט"ג)

שירת הבאר טובה, ושמחה, ברכה, ושלום, עזרה, כפרה, תורה, חכמה, וחיים, ורצון, ועושר, וכבוד. וכל שבט ושבט **מי"ב** השבטים, יונק לו מתנה עליונה.

טז) **הה"ד וממדבר מתנה** וכו': **ז"ש, וממדבר** מתנה. מהו מדבר. הוא, כמש"א ומדברך נאוה. דהיינו דיבורי התורה, מהמדבר הזה באה להם מתנה עליונה, באותו זמן שאינם פוסקים מלסמוך אותה, ע"י עסק התורה (כבאות י"ד).

יז) **וע"ד אתערו חברייא** וכו': **וע"ז** העירו החברים. כשאדם נושא אשה, הוא מתדבק בשכינה, כי מטרם שנשא אשה אין השכינה שורה עליו, כי אין השכינה שורה על מקום פגום. וכשהשכינה אינה שורה עליו היא מונעת ממנו י"ב מתנות עליונים.

יח) ועל דא איתערו חברייא, כל השרוי בלא אשה, שרוי בלא טובה. כד"א, ס) לא טוב היות האדם לבדו. בלא שמחה, דכתיב ע) ושמחת אתה וביתך. בלא ברכה, דכתיב פ) להניח ברכה אל ביתך. בלא שלום, כד"א צ) וידעת כי שלום אהלך. בלא עזרה, דכתיב ק) אעשה לו עזר כנגדו. בלא כפרה, דכתיב ר) וכפר בעדו ובעד ביתו. בלא תורה, כד"א ש) האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני. בלא חכמה, כד"א ת) חכמות נשים בנתה ביתה. בלא חיים, כד"א א) ראה חיים עם האשה אשר אהבת. בלא רצון, כד"א ב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. בלא עושר, כד"א ג) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בלא כבוד, כד"א ד) אשת חן תתמוך ש כבוד.

יט) בגין דהאי אשת ת חיל, יראת ה' אקרי. כד"א, ה) יראת ה' טהורה. וכד אנסיב ב"נ, כלהו תריסר תרעין אתפתחן, לאוספא ברכאן על רישיה. בגין דיתיב א בסתרא דמטרוניתא, ואשתלים כגוונא דלעילא.

כ) וע"ד, ו) וממדבר מתנה, וממתנה נחליא"ל. נחלין ב דאל נגדין עליה. ומנחליאל במות. מאי במות. אסתלקות. דאסתליק ויתיב ברומי עלמא, ואשתדל במלין עילאין דאורייתא.

מסורת הזהר

ס) (בראשית ב) ב"א רעב. ע) (דברים יד). פ) (יחזקאל מד) בהשמטות ח"ב ד' רעא. ד"ז. ת"ז תי"ב ד' כו. תכ"ח ד' עב: ז"ח ד' נט ט"ב תק"ח ד' קטו ט"א. צ) (איוב ה) ב"ב רכו. ק) (בראשית ב) לעיל צ"ס. ר) (ויקרא טז) לך תכז. ש) (איוב ו). ת) (משלי יד) ת"ז תס"ט ד' קט: ת"ע ד' קכה. ז"ח ד' עה ט"ב סב ט"ג ט"ה. א) (קהלת ט) מקץ ע. ב) (משלי יח) בה ד' ל: תכ"ב ד' סח. תס"ח ד' צח: תק"ח ד' קיא ט"א. ג) (שם לא) תזריע ז קפא אחרי מות עא. ד) (שם יא). ה) (תהלים יט) קדושים יא לעיל כ' תשא אות עב. ו) (במדבר כא) ויצא ד.

חלופי גרסאות

ש נ"א מוסיף כבוד ובחיק ירא אלקים תנתן (דפוסים ראשונים). ת נ"א חן (מונקאטש במרובעים). א נ"א בסתרה (ויניציא) נ"א בסתרהא (קראקא). ב ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א דלעיל (דפוסים ראשונים) נ"א דלעילא (מונקאטש בסוגריים).

משות ח"א ד' רסב. ד"י ת"ז בהקדמה ד' ו. תי"ד

הסולם

מאמר

יח) **וע"ד אתערו חברייא** וכו': וע"ז העירו החברים, כל השרוי בלי אשה, שרוי בלי **טובה**. כמ"ש **לא טוב היות האדם לבדו**. ושרוי בלי **שמחה**, שכתוב, **ושמחת אתה וביתך**. ושרוי בלי **ברכה**, שכתוב, **להניח ברכה אל ביתך**. ובלי **שלום**, כש"א **וידעת כי שלום אהלך**. ובלי **עזרה**, שכתוב, **אעשה לו עזר כנגדו**. ובלי **כפרה**, שכתוב, **וכפר בעדו ובעד ביתו**. **ובלי תורה**, שכתוב, **האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני**. ובלי **חכמה**, כמש"א **חכמות נשים בנתה ביתה**. ובלי **חיים**, כש"א, **ראה חיים עם האשה אשר אהבת**. ובלי **רצון**, כמש"א **מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'**. **ובלי עושר**, כש"א, **בטח בה לב בעלה**

(דפו"י דף נ' ט"ג)

שירת הבאר

ושלל לא יחסר. **ובלי כבוד**, כש"א **אשת חן תתמוך כבוד**.

יט) **בגין דהאי אשת** וכו': משום שאשת חיל זו, שהיא המלכות, נקראת **יראת ה'**, כש"א **יראת ה' טהורה**. וכשאדם נושא אשה, נפתחים כל י"ב השערים להוסיף ברכות על ראשו, משום שיושב בסתר המלכות, ונשלם כעין של מעלה.

כ) **וע"ד וממדבר מתנה** וכו': חזר לענין, ועל זה, **וממדבר מתנה**, שמעסק התורה זוכים לי"ב מתנות (כנ"ל אות ט"ז) **וממתנה נחליאל**, דהיינו **שנחלי שפע של אל** נמשכים אליו. **ומנחליאל במות**. מהו

במות

כא) ומבמות הגיא, אוקמוה. אבל ת"ח, כד ב"נ אתדבק באורייתא, ויתיב ברומי עלמא, איבעי ליה לאשפלא גרמיה, בגין דיצרא בישא קטיגורא דמקטרג עלוי, לא ישלוט עלוי לאסטאה ליה. וע"ד, ומבמות הגיא, איבעי ליה למעבד ג כגיא בגין דיתפרש מניה ההוא דיתיב בשדה מואב, ודאי, יצרא בישא דאקרי לוט, ושריא במואב, בגין דאתדבקותיה בקדמיתא לאפקא פירא ד דעובדין בישין בעלמא, במואב הוה, כמד"א, ה) ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב.

כב) ואי ב"נ אתפרש מניה, סליק למהוי ראש, ולמשרי בפסגה. מאי פסגה. כד"א ח) פסגו ארמנותיה. ח ונשקפה. דאסתכלותא דלעילא ביה. ו ט) על פני הישימון, ז דא עלמא דאתי, דאקרי ישימון, דאסתכל בה בהאי פסגה, קרתא קדישא ירושלים.

כג) ד"א, כד ישראל אהדרו בתיובתא, וסליקו לבירא לעילא, אתייהיבת לון במתנה. *) וכד תבו לאורח בישא, כדין ומבמות הגיא. כד"א י) ונשב בגיא מול בית פעור. על ההוא חובה, ח יתבו לתתא בגיא. אשר בשדה מואב, בגין דסטרא דמואב גרים לון.

מסורת הזהר

ה) (בראשית יט) בלק סה. ו) (תהלים מח). ז) (במדבר כא). י) (דברים ג).

חלופי גרסאות

ג ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג כגיא (דפוסים ראשונים). ד נ"א דעבדוי (דפוסים ראשונים). ה נ"א מוסיף ונשקפה על פני הישימון (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף כד"א על (דפוסים ראשונים). ז נ"א ודא (דפוסים ראשונים). ח נ"א תבו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

במות. היא התעלות, שמתעלה ויושב ברום העולם, ועוסק בדברים עליונים שבתורה.

כא) **ומבמות הגיא אוקמוה** וכו': ומבמות הגיא העמידוהו, אבל בוא וראה, כשאדם נתדבק בתורה ויושב ברום העולם, כנ"ל, הוא צריך להשפיל עצמו, כדי שהיצר הרע, שהוא הקטגור המקטרג עליו, לא ישלוט בו, להסירו מן הדרך. וע"כ **ומבמות הגיא** אשר בשדה מואב. מחמת ההתעלות הגדולה הוא צריך לעשות גוצמו שפל **כגיא**, כדי שיפרד ממנו אותו שיושב **בשדה מואב**, ודאי, הוא היצר הרע שנקרא לוט, ושוכן במואב, משום שדבקותו הראשונה, להוציא פירות של מעשים רעים, בעולם, היתה במואב. כמש"א, ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב.

כב) **ואי ב"נ אתפרש** וכו': ואם אדם

(דפו"י דף נ' ט"ג *) ט"ד)

שירת הבאר

נפרד ממנו, עולה להיות **ראש**, ולשכון **בפסגה** מהו פסגה. הוא כמש"א, פסגו ארמנותיה שהיא המלכות. **ונשקפה**, היינו שבו ההסתכלות שלמעלה. **על פני הישימון**. זהו עולם הבא שהוא בינה, שנקרא ישימון, שהיא מסתכל בפסגה הזו, שהיא העיר הקדושה ירושלים. דהיינו המלכות. כי הבינה מסתכלת, דהיינו שמשפעת, במלכות.

כג) **ד"א כד ישראל** וכו': פירוש אחר. כשישראל חזרו **בתשובה**, והעלו את הבאר, שהיא המלכות, **למעלה**, **היא ניתנה להם במתנה**. וע"ז כתוב, וממדבר, דהיינו מתשובה. מתנה. **וכשחזרים לדרך רע**, אז **ומבמות הגיא**, כש"א, ונשב בגיא מול בית פעור. על עון זה **ישבו למטה בגיא. אשר בשדה מואב**, משום שהצד של מואב גרם להם עון זה.

ולבתר

כד) ולבתר דקבילו עונשייהו, סליקו לרישא, וארימו דגליהון על כלא. כד"א כ) ויהי אחרי המגפה וכו', ס שאו את ראש. לארמא דגליהון על כלא.

מאמר והורידו לאיש מנחה

כה) ת"ח, האי בירא מנחה אקרי, כד"א ל) והורידו לאיש מנחה. תחברון מנחה בבעלה, י דגרמתון דיסתלק מינה, כד נחתו כ ההוא צדיק למצרים.

כו) ודא הוא תורה שבע"פ, ואקרי באר, דכתיב מ) הואיל משה באר. ואית בה שית סדרין. בג"כ שית דרגין יסתלק, ל מאן דיתעסק בה.

כז) הה"ד, וממדבר מתנה. מאי מדבר. כד"א נ) ומדברך נאוה. מ מתנה, גרים לצדיק, דיהיב ליה מתנה. וממתנה נחליאל, אלין נ נחלין עילאין, נצח והוד. ומנחליאל במות, דא אסתלקותא לאתרא דמלכא שארי. ומבמות הגיא אשר בשדה מואב, דא יצחק, דיתיב בההוא שדה. דכתיב ס) ויצא יצחק לשוח בשדה. ומההוא שדה איתער עליהון דינא. ס עד ע דיתבו בגיא. ראש הפסגה, דא אברהם, רישא דעלמא

מסורת הזהר

כ) (במדבר כה). ל) (בראשית מג) בהשמטות ח"א ד' רנז. ד"י מ) (דברים א) ויצא יט). נ) (שיר ד) לעיל אות טז. ס) (בראשית כד). ב"א קמא תק"ח ד' קיא ס"ד קיד ט"א.

חלופי גרסאות

ס נ"א מוסיף ד"א שאו (קראקא). י דגרמו (וינציא) נ"א בגומרין (קראקא). כ נ"א ל"ג ההוא צדיק (קראקא). ל נ"א ומאן (וינציא) נ"א ומאן דיסתלק (קראקא). מ נ"א ומתנה (דפוסים ראשונים). נ נ"א נחליאל (קראקא). ס ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א עד (דפוסים ראשונים). ע נ"א דיתיבו (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר והורידו לאיש מנחה

כד) **ולבתר דקבילו עונשייהו** וכו': **ואחר שקבלו את עונשם עלו לראש, והרימו דגליהם על הכל.** כמש"א, **ויהי אחרי המגפה וכו', שאו את ראש.** דהיינו **להרים דגליהם על הכל.**

מאמר והורידו לאיש מנחה

כה) **ת"ח האי בירא** וכו': **בוא וראה, באר זו נקראת מנחה,** כמ"ש **והורידו לאיש מנחה,** שהיא המלכות, שהפירוש הוא, **תחברו** מנחה, שהיא המלכות, **בבעלה,** שהוא ז"א, **שגרמתם** שז"א **יסתלק** ממנה, כשמכרו **והורידו אותו צדיק,** שהוא יוסף, **למצרים. שע"ז** כתוב, והורידו לאיש מנחה, שתתקנו זה, **ותחברו** המנחה, שהיא מלכות, לאיש, שהוא ז"א.

כו) **ודא הוא תורה** וכו': **וזוהי תורה שבעל פה, דהיינו המלכות, ונקראת באר.** שכתוב, **הואיל משה באר. ויש בה ששה סדרים,** דהיינו שתא סדרי משנה, כנגד **חג"ת נה"י** דמלכות, משום זה **מי שיתעסק בה,** יתעלה שש מדרגות חג"ת נה"י. כמ"ש לפנינו.

כז) **הה"ד וממדבר מתנה** וכו': ז"ש, **וממדבר מתנה,** מהו מדבר. **הוא כש"א ומדברך נאוה.** שהוא דברי תורה. **מתנה, גורם** בתורתו **שהצדיק,** שהוא **יסוד, יתן לו מתנה. וממתנה נחליאל,** אלו הם הנחלים העליונים, שהם **נצח והוד. ומנחליאל במות,** זו היא התעלות אל המקום שהמלך שורה, שהוא **תפארת. ומבמות הגיא אשר בשדה מואב, זה הוא יצחק** היושב באותו שדה. שכתוב, **ויצא יצחק לשוח בשדה. ומאותו שדה,** שהוא **גבורה, נתעורר עליהם הדין עד שישבו בגיא.** שהוא שפלות. **ראש הפסגה,** זהו **אברהם,** שהוא **חסד, ראש העולם.** אלו הן שש מדרגות, **שהעוסק** בתורה מתעלה בהן.

(דפו"י דף נ' ט"ד)

כח) ות"ח, כד נחת יוסף למצרים, חזא יעקב בחכמה, ורמז לון פ דיחתון צ תמן למנחה, דתהוי מגינה עליהון בגלותא. ובהאי מנחה, שית סטרין ק כלילן. ע) מעט צרי ומעט דבש.

כט) מ"ט מעט מעט. ת"ח, כד ב"נ לא אתכשרון עובדיהון לעילא, כדין סטרא דימינא אתרפייא, ושליט שמאלא, וע"ד מעט צרי ומעט דבש, ר דא תמר, דאסתלק דכורא מן נוקבא, וכדין מעט דבש. ש נכאת, כד"א פ) ויראם את בית נכאתה. צ) ולוט בטנים ושקדים, הא שיתא דרגין הכא, דכלילן בהאי מנחה.

ל) ועם כל דא אע"ג דנחתא, מעט צרי אתי משום דיתבא בגלותא. וכד תעבדון האי מנחה, כדין ק) ואל שדי יתן לכם רחמים. אל: דא אברהם. שדי: דא יצחק. יתן לכם רחמים: דא יעקב. לפני האיש: דא יוסף. כל אלין דרגין יתחברו. ואני כאשר שכלתי שכלתי. שכלתי במקדש ראשון. שכלתי במקדש שני. לא אשכל עוד. וכל דא בחובא דההוא זכאה, ת דנחתו למצרים.

לא) ות"ח, תריסר שנין יתיב ההוא צדיק בבית האסורים. בג"כ תריסר שבטין בגלותא דאדום. בגין מאה ברכאן דמנעו מכל יומא.

מסורת הזהר

ע) (בראשית מג) לעיל אות כה. פ) (מ"ב כ). צ) (בראשית מג) לעיל אות כה. ק) (שם) ויחי תשעח.

חלופי גרסאות

פ נ"א דיחזון (מונקאטש). צ נ"א לתמן (קראקא). ק נ"א איתכלילן (קראקא). ר ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א דאתמר (דפוסים ראשונים). ש נ"א מוסיף נכאת ולוט (דפוסים ראשונים). ת נ"א דנחת (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר והורידו לאיש מנחה

כח) **ות"ח כד נחית** וכו': **ובוא וראה, כשירד יוסף למצרים, ראה יעקב בחכמה, ורמז להם, שיורידו שם, למצרים, את המנחה,** שהיא המלכות, **שתגן עליהם בגלות.** וע"כ אמר **והורידו לאיש מנחה. ובמנחה זו, כלולים ששה קצוות,** חג"ת נה"י. שז"ס **מעט צרי, ומעט דבש,** נכאת, ולוט, בטנים, ושקדים. שהם ששה.

כט) **מ"ט מעט מעט** וכו': שואל, **מהו הטעם** שנאמר **מעט מעט,** דהיינו מעט צרי ומעט דבש. **בוא וראה, כשמעשיהם של בני אדם אינם ישרים למעלה,** אז **נחלש הצד הימין,** שהוא חסד, **והשמאל שולט.** וע"כ **מעט צרי ומעט דבש, זהו תמר,** שיש בו זכר ונקבה, **דנסתלק הדכר מן הנוקבא.** שאין יחוד ז"א ומלכות שלם, ע"כ לא היה אז אלא מעט דבש. **נכאת,** הוא כש"א **ויראם את בית נכאתה,** שפירושו אוצר. הרי יש כאן ג' דברים, צרי

דבש נכאת. ועם **לוט בטנים ושקדים, הנה שש מדרגות כאן, הכלולות במנחה זו.**

ל) **ועם כל דא** וכו': ועכ"ז, **אע"פ** שהמנחה, שהיא המלכות ירדה למצרים, **בא מעט צרי, משום שיושבת בגלות. וכשתעשו מנחה זו, אז, ואל שדי יתן לכם רחמים. אל זהו אברהם,** שהוא חסד. **שדי, זהו יצחק,** שהוא גבורה. **יתן לכם רחמים, זהו יעקב,** שהוא ת"ת. **לפני האיש, זהו יוסף,** שהוא יסוד. **כל אלו המדרגות יתחברו. ואני כאשר שכלתי שכלתי.** היינו **שכלתי,** במקדש ראשון. **שכלתי** במקדש שני. ולא אשכל עוד. וכל זה, בעון מכירת אחיו צדיק, ירד: למצרים.

לא) **ות"ח תריסר שנין** וכו': **ובוא וראה,** י"ב שנים **ישב אותו צדיק, יוסף, בבית האסורים, משום זה** י"ב השבטים הם **בגלות אדום. משום מאה ברכות שמנעו מן** המלכות **בכל יום.**

לב) ושתא חדא לחוד יתיב בבית פוטיפר. דכתיב, ר) ויהי ברכת ה' בכל אשר יש לו בבית ובשדה. בבית, דא פלגות שתא דקרירו נחית לעלמא. ובשדה, דא פלגות שתא דבר נש יתיב בעובדוי בחקלא. ישתארו י"ב שנין א דיתיב בההוא בור. כדין קב"ה אתער עליהון בור דההוא נחש, גלותא דעשו. ועל דא והורידו לאיש מנחה, ובסוף גלותא, בגין דאינון יהבו מנחה, אתקיים בהו ש) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'.

לג) ות"ח, האי מנחה ארעא קדישא אתקרייא, ואשתבחא בשבעה פירין עילאין דאית בה, כד איהי באתחברותא לעילא. ועל ב דא פקיד לון קב"ה, כד ייעלון לארעא קדישא, דיתחברון אתתא בבעלה.

לד) הה"ד, ת) ולקחת מראשית כל פרי האדמה. אדם. דא יעקב, כד אתחבר ביה אימא עילאה, דאתקריא ה', ג ואעטרת ליה, כדין יהיב פרי ההוא אילנא רברבא, ואיקרי בשלימו אדמ"ה.

לה) ושמת בטנא, דא מטרוניתא, דאתי לה נהירו ד מניה, ושוי בה נהירו עילאה דאתי ה ליה מראשית. וכדין, והלכת אל המקום. ומאן הוא פרי דאדם ו דעילא, דא יוסף, דאקרי צדיק, פרי מההוא עץ חיים. *) וההוא

מסורת הזהר

ר) (בראשית לט) וישב רז ת"ז ת"ז ד' כד. ש) (ישעיה סו) וירא תפא. ת) (דברים כו).

חלופי גרסאות

א נ"א ויתיב (קראקא). ב נ"א דאפקיד (ווינציא). ג נ"א ואתעטרת (קראקא). ד נ"א מינה (קראקא). ה נ"א לה (קראקא). ו נ"א דלעילא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר והורידו לאיש מנחה

לב) **ושתא חדא לחוד** וכו': ושנה אחת לבד ישב בבית פוטיפר, שכתוב, ויהי ברכת ה' בכל אשר יש לו בבית ובשדה. בבית, זה הוא מחצית השנה אשר קור יורד לעולם, ויושבים בבית. ובשדה, זה הוא מחצית השנה, שאדם יושב בעבודה בשדה. נשארו י"ב שנים, שישב באותו בור, בבית האסורים, לכן עורר עליהם הקב"ה על י"ב השבטים, את הבור של אותו נחש, שהוא גלות עשו. ועל זה כתוב, והורידו לאיש מנחה. ובסוף הגלות, שנותנים מנחה, דהיינו שמתקנים המלכות שנקראת מנחה, שתהיה מזדווגת עם ז"א, מתקיים בהם והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'.

לג) **ות"ח האי מנחה** וכו': ובוא וראה, מנחה זו, נקראת ארץ ישראל, ארץ ה"ס מלכות, ישראל ה"ס ז"א, וארץ ישראל, מורה, שהמלכות היא בזווג עם ז"א. ומשתבחת בשבעה פירות עליונים שיש בה, שה"ס חג"ת נה"י"מ, כשהיא בחיבור עם ז"א למעלה, וע"כ צוה אותם

(דפו"י דף נ' ט"ד *) דף נ"א ט"א)

הקב"ה, כשיבואו לארץ הקדושה יתחברו אשה בבעלה. דהיינו מלכות בז"א.

לד) **הה"ד ולקחת מראשית** וכו': זה הוא שכתוב, ולקחת מראשית כל פרי האדמה, אדמה, היא אותיות אדם ה'. אדם, זהו יעקב. דהיינו ז"א. כשנתחברה בו אמא עלאה, שהיא בינה, הנקראת ה' ראשונה דהויה, ומעטירה אותו במוחין. אז האילן הגדול הזה, שהוא ז"א, נותן פרי. ונקרא בשלמות אדמה. והיינו פרי האדמה.

לה) **ושמת בטנא דא** וכו': ושמת בטנא, זו היא המלכות, שנקראת טנא, שבא לה אור ממנו, מז"א, ושם בה האור העליון, הבא אליו מראשית, שהיא חכמה. ואז והלכת אל המקום. שהוא המלכות. ומי הוא פרי של אדם שלמעלה, שהוא ז"א, זה הוא יוסף, שנקרא צדיק, דהיינו יסוד דז"א, שהוא פרי מעץ החיים ההוא, שהוא ז"א. והפרי ההוא יתחבר בטנא, שהוא מלכות. ואם לא תלך עם הפרי

הזה

פרי תחבר בטנא. ואי לא תיזל עם האי פרי, אסתמר מלמיזל להתהוא אתרא, דלא תוקיד לך ז בשלהובהא.

לו) כך אמר יעקב לבנוי, אסתמרו מלמיחת למצרים, אי לא תחתון לאיש ההוא מנחה. וכד תחתון, ח תתפייסון כחדא, וכל עלמא בחדוה.

לז) ות"ח, מה כתיב, ויכינו את המנחה עד בא יוסף. דהאי מנחה אתתקנת בתריסר סמכין דילה, עד דאתא בעלה לאתחברא בה בצהרים. ובההוא זמנא אינון ייכלון לחמא תמן, וסמא דחיי אתער עלייהו.

לח) פתח ואמר, א) קומה ה' אל נשא ידך. ט לאגברא ימינא על כלא. כד"א, ב) נשאתי את ידי. ודא ימינא עילאה, דאקרי אל, דארימת דגלא לעילא. וע"ד, ג) ובאת אל הכהן, י ודא סטרא דימינא, דאתער בעלמא, והוא יקבל מינך ההוא מנחה, ויקבל לה בימינא.

לט) וע"ד כתיב, ד) לך ה' הגדולה והגבורה. מה טעם. משום דכתיב כי כל בשמים. ואתחבר בארץ האי ראשית פרי, וכל כתרין.

מ) וע"ד כתיב, ה) שאו ידיכם קדש, קבילו להתהוא מנחה דאקרי ידכם דימינא, ותשאו יתה לאתרא דאקרי קדש, דהיינו שבת, תשאו יתה ליה. וכדין וברכו את ה', כ ואיהי ל אתברכת מ מכלא, על ידוי דכהנא דאתלבש נ בבד,

מסורת הזהר

א) (תהלים ק). ב) (שמות ו). ג) (דברים כו). יתרו רסא תק"ח ד' צט ט"א. ד) (דה"א כט) ב"א שלט לעיל תרומה אות לב מ. ה) (תהלים קלד) ויחי תמט ויקרא רג ת"ז תמ"ט ד' פה: ז"ח ד' פו ט"ד.

חלופי גרסאות

ז נ"א בשלהוביתא (קראקא). ח נ"א אתפייסון (קראקא). ט נ"א כגברא (קראקא). י נ"א דא (קראקא). כ נ"א ואיהו (מונקאטש). ל נוסח אחר מברכת (מונקאטש במרובעים). מ ה"ג הסלם נ"א לכלא (כל הדפוסים). נ נ"א כבר (קראקא).

הסולם

מאמר

הזה, שהוא יסוד, השמר מללכת למקום ההוא, שהוא המלכות, שלא תשרף אותך בלהביה.

לו) כך אמר יעקב וכו': כך אמר יעקב לבניו, השמרו מרדת למצרים, אם לא תורידו לאיש ההוא מנחה. וכאשר תורידו, תתרצו יחד, וכל העולם יהיה בשמחה.

לז) ות"ח מה כתיב וכו': ובוא וראה, מה כתוב ויכינו את המנחה עד בא יוסף. כי מנחה זו, שהיא המלכות, נתתקנה בי"ב עמודים שלה, שהם י"ב שבטים שבמלכות, עד שבא בעלה ז"א, להתחבר בה בצהרים. ובעת ההיא הם יאכלו לחם שם, וסם חיים יתעורר עליהם.

לח) פתח ואמר קומה וכו': פו"א קומה ה' אל נשא ידך. היינו להגביר הימין על השמאל. כש"א, נשאתי את ידי. שזהו ימין עליון, שנקרא אל. שהרימותי הדגל למעלה. (דפו"י דף נ' ט"ד ע"ד) דף נ"א ט"א)

והורידו לאיש מנחה

ועל זה, ובאת אל הכהן, והוא צד ימין שנתעורר בעולם, שהוא חסד, והוא יקבל ממך המנחה ההיא, ויקבלה בימין. שהוא חסד.

לט) וע"ד כתיב לך וגו': וע"כ כתוב. לך ה' הגדולה והגבורה וגו'. מהו הטעם יש גדולה וגבורה במלכות, הוא משום שכתוב, כי כל בשמים ובארץ, אשר היסוד שנקרא כל, מחבר שמים וארץ שהם ז"א ומלכות, ונתחבר בארץ ראשית הפרי הזה, שהוא יסוד, וכל הספירות דהיינו הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד.

מ) וע"ד כתיב שאו וגו': וע"כ כתוב. שאו ידיכם קדש, שפירושו, קבלו אותה המנחה הנקראת ידכם הימנית, ותשאו אותה אל המקום שנקרא קדש, שהוא או"א, דהיינו שבת, שאז עולה המלכות לאו"א. תשאו אותה אליו. ואז וברכו

דאיהו ענפא דאילנא עילאה, דאקרי חכמה עילאה דאתלבשת ביה. ומההוא ס ענפא, נפקין כל ברכאן בעלמא.

מא) וחושבנא דהאי כהן ע שבעין וחמש. שבעין ותרין, לקביל ע"ב סטרין, רשימין בסטרא דחסד. ותלתא דאישתארו, לקביל תלתא דרגין עילאין, דאתלבש בהון. ולא בעי כהנא למיפסק, בין ההוא לבוש עילאה דאתלבש ביה, דלא לאחזאה פרודא באתרא עילאה. וכדין אתברכן עילאין ותתאין על ידיה.

מב) ות"ח, אלמלא ההוא מנחה דנחתא עמהון, פ ובעיא עליהון רחמין, לא נפקי מתמן. הה"ד, ו) ותעל שועתם אל האלהים מן צ העבודה. האלהים: דא אימא עילאה. מן העבודה: דא מנחה, דאיהי עבודה ואיהי מצלאה על בנהא, כד"א ז) ואני תפלה. ואקרי עבודה, בגין דהיא ק ג"ע, ואצטריך ר למפלחה.

מג) ואיהי קיומא דעלמא. וע"ד איתערו חברייא, על תלת מלין עלמא ש מתקיים, על התורה, דא יעקב. על העבודה, דא תורה ת שבע"פ. ועל גמילות חסדים, דא אברהם. ד"א, עבודה, דא יצחק, וכולא חד.

מד) וכד איתער האי כהן, להאי עבודה, כדין נחית לחם מן השמים

מסורת הזהר

ו) (שמות ב) חיי שרה רלב להלן אות ס. ז) (תהלים קט) תזריע קלה.

חלופי גרסאות

ס נ"א ל"ג ענפא (קראקא). ע נ"א מוסיף שבעין שבעין (קראקא). פ נ"א ובעת (דפוסים ראשונים). צ נ"א ל"ג מן העבודה עד העבודה (קראקא). ק נ"א ג"ח (מונקאטש במרובעים). ר נ"א למפלחא (דפוסים ראשונים). ש נ"א תקיים (קראקא). ת ה"ג בדפוס וינציא ומונקאטש בסוגריים נ"א שבכתב (קראקא).

הסולם

מאמר והורידו לאיש מנחה

וברכו את ה'. והיא מתברכת מכל, על ידי **הכהן**, שהוא חסד דז"א, המתלבש בבד, שהוא יסוד דז"א שהוא ענף של האילן העליון הנקרא **חכמה עליונה**, כי כשז"א ומלכות מלבישים לאו"א, שה"ס חכמה עליונה, נמצא יסוד דז"א, שהוא ענף לחכמה עליונה, **כי חכמה עליונה מתלבשת בו.** ומהענף ההוא, שהוא יסוד, **יוצאות כל הברכות שבעולם.**

מא) **וחושבנא דהאי כהן** וכו': **והחשבון של כהן, הוא** ע"ה. ע"ב הם כנגד ע"ב **צדדים הרשומים** בחסד, כי חסד הוא בחשבון ע"ב. וג' **שנשארו** עד ע"ה, **הם** כנגד ג' מדרגות עליונות חב"ד, שהכהן שהוא חסד דז"א, **מתלבש בהם.** והכהן אינו **צריך** להפסיק בין את"ו הלבוש **העליון**, דהיינו חב"ד, שנתלבש בו, **כדי שלא להראות פרוד במקום עליון.** ואז **מתברכים עליונים ותחתונים על ידו.**

מב) **ות"ח אלמלא ההוא** וכו': **ובוא וראה, אם לא אותה המנחה**, שהיא המלכות, **שהורידו עמהם** למצרים, ויעקב בקש עליהם **רחמים** (כנ"ל אות כ"ח) **לא היו יוצאים** ממצרים. ז"ש, **ותעל שועתם** אל **האלקים מן העבודה. האלקים, זהו** אמא עלאה, דהיינו בינה, **מן העבודה, זו היא** מנחה, שהיא המלכות **והיא עבודה**, והיא מתפללת על בניה, כש"א **ואני תפלה. ונקראת עבודה**, משום **שהיא** גן עדן, **וצריכים** לעבדה.

מג) **ואיהי קיומא דעלמא** וכו': והמלכות, שנקראת עבודה, **היא** קיום **העולם.** ועל זה **העירו החברים**, על ג' **דברים העולם עומד**, על **התורה**, זו **היא יעקב**, שהוא ת"ת. **על העבודה** זו היא **תורה שבעל פה**, שהיא המלכות. ועל **גמילות חסדים**, **היא אברהם**, שהוא חסד. **פירוש אחר. עבודה** זו **היא יצחק**, שהוא גבורה. **והכל אחד.** כי המלכות נאחזת בגבורה.

מד) **וכד אתער האי** וכו': **וכשהכהן** הזה, שהוא חסד דז"א, **נתעורר לעבודה** הזו, שהיא המלכות, **אז יורד לחם מן השמים**, שהוא ז"א, **לארץ** הזו, שהיא מלכות, **וזן ליושביה. לעולמות** התחתונים. **ומהו לחם. זה הוא לחם שעלה**

(דפו"י דף ג' ט"ד *) דף נ"א ט"א)

להאי ארץ, וזן א ליתבהא. ומאי לחם. דא ב לחם, דאסתלק לעילא, ומזוני במזלא תליין. ג ומתמן נחית בשבת מזוני. כיון ד דאיהי קיומא דלעילא. בגין דהוא עלמא דאתי, ועלמא דאתי אפיק נהירו לעילא.

מה) ועל דא, ה היום לא תמצאוהו בשדה, בגין דהאי יומא, קבילת האי שדה, שקיו לגרמה. אבל לעלמא דאתי, תשכחון ההוא יומא טבא, דא הוא שדה, דנהיר בנהירו דשמשא.

מו) ות"ח, האי שבת כ"ל איקרי. בגין דחמשין תרעין ביה אתפתחין ואיתער. וכד האי כל אתער לכלה, כדין אימא עילאה אלבישת ליה גבורן עילאין, ואיתערו רחמין בעלמין, ותיקונא עילאה אתתקן.

מז) ה והוא, ההוא אפריון. ועל דא כתיב, ט אפריון עשה לו המלך שלמה. דא תיקונין דעלמא. עמודיו עשה כסף, דא אברהם. רפידתו זהב, דא יצחק, מרכבו ארגמן, דא יעקב, כליל תרין סטרין. ו דרכיב על כורסייא, דאקרי אהבה זוטא.

מח) דבר אחר, תוכו רצוף אהבה, ז דא אהבה רבה, דאיהי פנימאה. מבנות ירושלים, כד אתקינו *) להאי מנחה, דאנהיר לה שמשא.

מסורת הזהר

ח) (שמות טז) לעיל אחרי אות ב/סג. ט) (שה"ש ג). ב"א רצג.

חלופי גרסאות

א נ"א לית בהא (קראקא). ב ה"ג הסלם נ"א חלם (כל הדפוסים). ג נ"א ומטלא (וינציא) נ"א ומ"ט לא (קראקא). ד נ"א דאיהו (דפוסים ראשונים). ה ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג והוא (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף והוא דרכיב (דפוסים ראשונים). ז נ"א מוסיף תוכו רצוף אהבה דא ההוא (מונקאטש בעים).

הסולם

מאמר למעלה, כלומר. שז"א המשפיע את הלחם עלה לאו"א, והמלכות לישסו"ת, ומזונות תלויים בהשפעת מזלא, שהוא דיקנא דא"א, ואו"א במזלא אתכלילו. ומשם יורד מזון בשבת. כיון שהוא קיום שלמעלה, דהיינו מזון המקיים את העליונים, כי הוא עולם הבא, דהיינו בינה, ועולם הבא מוציא האור למעלה במקומה.

מה) **ועל דא היום** וכו' : וע"כ, היום לא תמצאוהו בשדה. משום שביום הזה מקבל השדה, שהוא המלכות, שקיו לעצמה, שמשום זה עלתה לבינה, ואינה נמצאת במקומה עצמה. אבל לעולם הבא, דהיינו במקום בינה, תמצאו ליום טוב הזה, שהוא השדה, המאיר באור השמש, שהוא ז"א, הגומד אז במקום או"א. ומשפיע לה.

מו) **ות"ח האי שבת** וכו' : ובוא וראה, השבת הזה נקרא כל, שהוא יסוד הנקרא כל, שהוא בחשבון חמשים. משום שעל ידו נפתחים חמשים שערי בינה, ומתעורר להשפיע אותם למלכות. וכשהכל הזה נתעורר אל הכלה, כי

(דפו"י דף נ"א ט"א *) ט"ב)

והורידו לאיש מנחה

בשעה שהמלכות מקבלת חמשים שערי בינה מן כל, שהוא יסוד דז"א, היא נקראת כלה, שהיא ג"כ בחשבון חמשים, אלא בתוספת ה', הרומזת על המלכות שהיא ה'. אז אמא העליונה, שהיא בינה, מלבשת אותו גבורות עליונות. ומתעוררים הרחמים בעולם. והתקון העליון נתתקן.

מז) **והוא ההוא אפריון** וכו' : והוא, המלכות, היא האפריון ההוא. ועל זה כתוב, אפריון עשה לו המלך שלמה. והוא התקונים של העולם, שהוא מלכות. עמודיו עשה כסף, זהו אברהם, שהוא חסד. רפידתו זהב, זהו יצחק, שהוא גבורה. מרכבו ארגמן, זהו יעקב, שכלול ב' הצדדים, שהם חו"ג. הרוכב על הכסא הנקרא אהבה קטנה. דהיינו המלכות הנקראת אהבה קטנה. וה"ס אהבת דודים שמשמאל. וז"ש תוכו רצוף אהבה.

מח) **דבר אחר תוכו** וגו' : פירוש אחר. תוכו רצוף אהבה. הייני אהבה רבה, דהיינו אהבת חסד, שהיא מימין, שהיא אהבה פנימית.

מט) וע"ד [י] ויכינו את המנחה, כדין וישא משאות, פליג לון חולקהון. ומאן אתר יהיב לון. מאת פניו, [ז] דא האי כורסייא, דמזונא דכולא ביה.

נ) [ט] ותרב משאת בנימין, מ"ט. בגין דשכינתא בחולקיה. ממשאות כלם חמש ידות, ת"ח, האי ה' בתראה, אקרי כלה, כד אתחבר כ"ל [ח] עמה, לא אתיישבו אלא בחולקא דבנימין. וע"ד חמש ידות קביל, כד קביל האי ה' דאקרי מנחה בחולקיה. וכל חמשין ברכאן, דאתיין מכ"ל להאי [ט] כל"ה, קביל בנימין. מ"ט. בגין דאיהו זעירא דכלהו.

נא) משאת כלהו שבטין עשרה. משאת בנימין, [י] אתרבי, ה' זמנין עשרה. הא חמשין. וכולא בגין האי ה' דשריא בחולקיה. מ"ט. בגין דאיהי זעירא, ואיהו זעיר, אתרעיאת ביה, לשואה מדורה עמיה.

נב) ועל דא כתיב, [יא] הביאני המלך חדריו, דא בנימין, דאעיל ליה יוסף [כ] באידריה. נגילה ונשמחה, אגילה מבעי ליה, מאי נגילה. דכלהו אעיל לון בגיניה דבנימין. בך, מאי בך. דא כללא דאורייתא, דאתקיים כד נטיר אות ברית קדש. נזכירה דודיך מיין, דכתיב וישתו וישכרו עמו.

מסורת הזהר

י) (בראשית מג). כ) (שם). ל) (שה"ש א) לך שיג ז"ח לך אות צב ד' סה ט"ג סו ט"ב ט"ד סז ט"א ט"ב.

חלופי גרסאות

ז ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג דא (דפוסים ראשונים). ח נ"א עמא (קראקא). ט נ"א כולא (קראקא). י נ"א אתרבי את ה' זמנין עשרה חמשין וכלא האי ה' (קראקא). כ נ"א באדרא (קראקא).

הסולם

מאמר והורידו לאיש מנחה

מבנות ירושלים, היינו כאשר התקינו את המנחה הזו, שהיא מלכות, שאז מאיר לה השמש.

מט) וע"ד ויכינו את וגו'; וע"ד, ויכינו את המנחה, כדי שהשמש שהוא ז"א יאיר לה. **אז וישא משאות,** שחלק להם חלקיהם. ומאיזה מקום נתן להם. **מאת פניו.** זה הוא הכסא, שבו מזון לכל. דהיינו הבינה.

נ) ותרב משאת בנימין וכו'; מהו הטעם. הוא, משום שהשכינה היא בחלקו. **ממשאות כולם חמש ידות,** בוא וראה, ה' אחרונה דהויה, הנקראת כלה, **כשכל,** שהוא היסוד **נתחבר עמה** (כנ"ל אות מ"ו) אינם מתיישבים **אלא בחלקו של בנימין,** כי בנימין, ה"ס יסוד דמלכות, **וע"כ קבל חמש ידות כשקבל אותה הה' הנקראת מנחה,** דהיינו המלכות, **בחלקו.** ואת כל חמשים הברכות הבאות **מכל אל הכלה, קבל בנימין.** שהוא היסוד שלה. **מה הטעם.** הוא מפני שהוא הקטן מכולם. הרומז על המלכות שהיא קטנה.

(דפו"י דף נ"א ס"ב)

נא) כשאת כלהו שבטין וכו'; משאת כל השבטים הם עשרה וכתוב, **ותרב משאת בנימין,** היינו שנתרבה ה' פעמים עשרה, **שכל** ספירה שבחג"ת נ"ה דמלכות, נכללה מעשרה, **והן החמשים. והכל היה בשביל אותה ח' ששרתה בחלקו.** מהו הטעם. הוא, **בשביל** שהמלכות היא קטנה, והוא קטן, **רצתה בו לשים משכנה עמו.** כלומר, **שקטן רומז על מלכות.**

נב) ועל דא כתיב וכו'; וע"ז כתוב, הביאני המלך חדריו. זה הוא בנימין, שאמר כן, **שיוסף הביאו בחדרו. נגילה ונשמחה,** אגילה, לשון יחיד, **היה צריך לומר, מהו נגילה.** ומשיב, **שכל** השבטים, **הביאם** בחדרו **בשביל בנימין.** ג"כ אומר לשון רבים. **בך מהו בך.** ומשיב, **זה הוא כלל התורה,** שנצטרפה מכ"ב אותיות, ובך רומז על כ"ב, **שהיא נתקיימה כשיוסף שמר אות ברית הקדש. נזכירה דודיך מיין, כי כתוב, וישתו וישכרו עמו.**

מאמר בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה

נג) וע"ד כתיב, משכני אחריך נרוצה, דמשיך לון לאחוי תמן. כד"א. מ) בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה, דא אהבה דנחתא עמהון לדיירא תמן, וחדו תמן במלכא עילאה, דאתחבר עם יוסף תמן, בגין דנטר ברית קדש דאתייהיב לתמניא יומין.

נד) וע"ד כתיב, נ) מישרים אהבוך. מאי מישרים. כד"א ס) אתה כוננת מישרים. ומאן אינון. כד"א, ע) משפט וצדקה. אלין איקרון מישרים ודאי. כד"א, פ) צדיק וישר הוא. ואתכליל דכורא עם נוקבא, משפט אתכליל בצדק, וצדקה איתערת בעלמין כלהו. וע"ד מישרים אהבוך ודאי.

נה) צ) וישראל אהב את יוסף מכל בניו. ישראל מבעי ליה, מאי וישראל. לאכללא עמיה שכינתא, דרחימא ליה ליוסף. כגוונא דא תנינן וה', הוא ובית דינו.

נו) וכלהו שבטין אודו ליה, על דאתרחים מאבא ואימא. ובריכו ליה ברכת עלמין כלהו, לאתיישבא בדוכתיה כדקא חזי.

נז) ומנא לן דאפילו אחוי רחימו ליה. דכתיב ק) על כן עלמות אהבוך. מאי עלמות כד"א ר) עומד על שנים עשר בקר. ואינון בעלמא דנוקבא, ואינון איקרון עלמות.

מסורת הזהר

מ) (ה"שע יא). נ) (שה"ש א) לעיל אות נב. ס) (תהלים צט) לך רכט. ע) (שם). פ) (דברים לב) תולדות סג לעיל כי תשא אות ע. צ) (בראשית לז). וישב עד.
ק) (שיר השירים א) ויקרא יט זהר חדש ד' סה ט"ב. ר) (מלכים א' ז) ויחי תשנו.

חלופי גרסאות

ל ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג עומד (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה

נג) **וע"ד כתיב משכני** וגו'; **וע"כ כתוב, משכני אחריך נרוצה.** כי יוסף משך אחיו שמה. **כש"א, בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה.** זוהי אהבה, שהיא חסד דז"א, שירדה עמהם לדור שמה, ושמחו שם במלך העליון, שהוא ז"א, **שנתחבר שם עם יוסף,** משום **ששמר את ברית הקדש,** שניתנה לשמונה ימים.

נד) **וע"ד כתיב מישרים** וכו'; **וע"כ כתוב,** מישרים אהבוך, מהו מישרים. הוא, כמו **שאתה אומר אתה כוננת מישרים.** ומי הם. הוא **כש"א, משפט וצדקה,** שהם ז"א שנקרא משפט ומלכות הנקראת צדקה. **אלו נקראים מישרים, בודאי. כש"א צדיק וישר הוא.** ונכלל הדכר **עם** הנוקבא, דהיינו משפט שהוא ז"א, נכלל **עם צדק,** שהוא המלכות, **והצדקה נתעוררה בכל**

(דפו"י דף נ"א ס"ב)

העולמות. וע"כ מישרים אהבוך ודאי.

נה) **וישראל אהב את** וגו'; **וישראל אהב את יוסף מכל בניו.** שואל, **ישראל היה צריך לומר,** מהו, **וישראל** עם **ו'.** ומשיב, **כדי לכלול** עמו השכינה **האוהבת את יוסף,** וע"כ כתובה ו' יתירה. כעין זה למדנו, והויה, **עם** ו' פירושו, הוא, ז"א, **ובית דינו,** המלכות.

נו) **וכלהו שבטין אודו** וכו'; **וכל השבטים הודו לו, על** שאהוב **לאביו ולאמו. וברכו לו ברכות כל העולמות, שיתישב במקומו כראוי.**

נז) **ומנא לן דאפילו** וכו'; **ומאין לנו, שאפילו אחיו אהבו אותו. כי כתוב, על כן עלמות אהבוך.** מהו **עלמות,** הוא, **כש"א עומד על שני עשר בקר.** שהיס שהוא המלכות עומד

על

נח) בתר דאסתליק יוסף לעילא, מה כתיב, ר) שחורה אני ונאוה, בגין מ דאתתקיף גלותא עלייהו. ועם כל דא ונאוה, נ דלא אתערבי בהו. כאהלי קדר, אתקדרית ביניהו, דגזרו ס עלי כמה גזרין בישין, ועם כל דא אנא ע איהי כיריעות שלמה, בעובדין טבין. בגין דשבטי יה עאלו, ושבטי יה נפקו.

נט) פ אל תראוני שאני שחרחורת, בגין דשמשא אסתליק. וכל דא בני אמי גרמו. מאן בני אמי. דא פ בנוי דיעקב, דזבינו ליוסף הכא. ואינון גרמו לי צ ולשכינתא דאתגלייא עמי הכא.

ס) על דא ק אמר, ת) ויאנחו בני ישראל. כד חמו פולחנא קשיא, עד דהוה דכיר להון קיימא עילאה ואתערת ברחמין על בנהא, אימא עילאה. ה"ד, א) ותעל שועתם אל האלהים, דא אימא ר עילאה, דכל חירו בידהא, ופתחה לון פתחין עילאין, חמשין תרעין, ואפיקת לון מתמן. ואתמלייא אימא תתאה רחמין עלייהו. ומשה נפק לעלמא, ממנא ש ואב למרעי לישראל באורייתא.

מאמר למנצח על שושנים

סא) ת"ח, דוד רמז ליה להאי תושבחתא ת דשיר השירים קודש קודשייא,

מסורת הזהר

ר) (שה"ש א) לעיל יתרו אות לז. ש) (שם) לעיל יתרו אות מה. ת) (שמות ב) אדרא רבא קעט לעיל אות מב. א) (שם) לעיל אות מב.

חלופי גרסאות

מ נ"א דאתקף (דפוסים ראשונים). נ נ"א ולא (דפוסים ראשונים). ס נ"א עליה"ן (דפוסים ראשונים). ע נ"א ל"ג איהי (קראקא). פ ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א בנוי בס"גריים (כל הדפוסים). צ נ"א ולשכינתי (דפוסים ראשונים) ק נ"א אמרין ול"ג ויאנחו (דפוסים ראשונים) נ"א כל דא אמרין (הגהות דפוס מונקאטש). ר נ"א ל"ג עלאה (דפוסים ראשונים). ש ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א אבוי רעי (דפוסים ראשונים) נ"א ממעי אמו (הגהות דפוס מונקאטש). ת נ"א ל"ג דשיר השירים (קראקא).

הסולם

מאמר

על י"ב בקר, שה"ס י"ב שבטים עליונים שבמלכות שמשם שורש י"ב שבטי ישראל. והשבטים נקראים עלמות, משום שהם בעולם הנוקבא, דהיינו המלכות.

נח) **בתר דאסתלק יוסף** וכו': אחר שנסתלק יוסף למעלה. מה כתוב. **שחורה אני ונאוה**, שחורה היינו משום שהגלות נתחזקה עליהם, ועכ"ז **ונאוה**, היינו משום שלא נתערבו במצרים. **כאהלי קדר**. היינו, נשחרתי ביניהם, שגזרו עלי כמה גזרות רעות, ועם כל זה, אני הוא יפה כיריעות שלמה, במעשים טובים. משום ששבטי יה, באו למצרים, ושבטי יה יצאו משם, שלא נשתנו.

נט) **אל תראוני שאני שחרחורת**: היינו משום ששזפתני השמש, כי השמש, שהוא ז"א נסתלק. וכל זה בני אמי גרמו לי. מי הם בני

בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה

אמי. אלו הם בניו של יעקב שמכרו את יוסף כאן, והם גרמו לי ולשכינה, שגלתה עמי כאן.

ס) **על דא אמר** וכו': על זה אמר, ויאנחו בני ישראל. כשראו את העבודה הקשה, עד שהיתה נזכרת להם הברית העליונה, ואמא עלאה, שהיא בינה, נתעוררה ברחמים על בניה. ז"ש, ותעל שועתם אל האלקים, זו היא אמא עלאה, שכל החרות בידיה, ופתחה לישראל הפתחים העליונים, שהם חמשים שערים והוציאה אותם משם. ואמא תחתונה, שהיא מלכות נתמלאה רחמים עליהם. ומשה יצא לעולם, ממונה, ואב, לרעות את ישראל בתורה.

מאמר למנצח על שושנים

סא) **ת"ח דוד רמז** וכו': בוא וראה, דוד רמז

על ידא דבני קרח, אלא דלא מטא זמנא א דיתאמר. בג"כ כתיב, ב) למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר *) ידידות. על שושנים, אלין נשיקות פיהו, דאיקרון שפתותיו שושנים.

סב) ד"א. שושנים, אלין שית שנין, דאתחברון בהאי שושנה סומקא, דאיהי שביעאה דכלא. משכיל, דא נגידו דעתיקא קדישא, דנגיד לון בהאי שעתא, דיתבי יחד ולא ב מתפרשין. בגין אינון נשיקין בדביקותא דרוחא, ולא מתפרשין.

סג) שיר ידידות, רמז להאי שירתא, דאקרי שיר כפול. ג הכא שיר השירים, והכא שיר ידידות, וכולא חד. קב"ה וכנסת ישראל, איקרון דודים. הה"ד, ג) שתו ושכרו דודים. בגין כך שיר ידידות, דאינון דודים, דא משבחא לדא, ודא משבחא לדא. וכמא דהתם, כנסת ישראל שריאת בתושבחתא, דהכי אתחזי, דכתיב ישקני. אוף הכא, היא שריאת לשבחא למלכא.

סד) ד רחש לבי דבר טוב. רחש לבי, דא חייתא, דרחיש בליליא, דאקרי לבי. דבר טוב, דסליקת ד ברעותה ה דיתחבר מלכא עמה, דאקרי טוב.

סה) ד"א. בגין דלא אתייהיב ליה רשו לגלאה, אמר רחש בגין דמרחשא

מסורת הזהר

ב) (תהלים מה). ג) (שה"ש ה) ויצא שסט להלן אות סט. ד) (תהלים מה).

ז נוסח אחר ברעותא (קראקא). ה נוסח אחר דאתחבר (ויניציא) נוסח אחר דאיתחבר (קראקא).

חלופי גרסאות

א ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א דאיתמר (דפיסים ראשונים). ב נ"א ל"ג מן מתפרשין עד מתפרשין (קראקא). ג נ"א שיר השירים הכא (דפיסים ראשונים).

הסולם

מאמר למנצח על שושנים

רמז לתשבחה של שיר השירים שהיא קדש קדשים. שהיתה ראויה להאמר על ידי בני קרח, אלא שלא הגיע הזמן להאמר. משום זה כתוב, למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידות. על שושנים, אלו הן נשיקות פיהו, הנקראות שפתותיו שושנים.

סב) ד"א שושנים אלין וכו': פירוש אחר. שושנים, אלו הן שש שנים, שהן חג"ת נה"י, שנתחברו בשושנה האדומה הזו, שהיא שביעית של כולן, דהיינו המלכות שהיא שביעית, אחר חג"ת נה"י. משכיל, זו היא המשכה של עתיקא קדישא, שהוא כתר, הנמשך להם באותה שעה, שז"א ומלכות, יושבים יחד ואינם נפרדים. משום שהנשיקות הן בדבקות הרוח, ואינן נפרדות.

סג) שיר ידידות רמז וכו': שיר ידידות, הוא רמז לאותה שירה שנקראת שיר כפול, דהיינו י"ה. ושיר השירים הוא י"ה, שיר הוא י' השירים הוא ה'. כמ"ש בזהר תרומה (אות שנ"ט). כאן אומר שיר השירים וכאן אומר שיר ידידות והכל אחד. הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות, נקראים דודים. ז"ש שתו ושכרו דודים. משום זה כתוב, שיר ידידות, שיר של הדודים האלו, זה משבח לזה וזה משבח לזה. וכמו שם בשיר השירים, התחילה כנסת ישראל בשבחה, שכך הוא ראוי, שכתוב, ישקני, אף כאן המלכות התחילה לשבח אל המלך.

סד) רחש לבי דבר טוב: רחש לבי, זו היא חיה שרוחשת בלילה, שהיא המלכות, הנקראת לבי. דבר טוב. שעלה ברצונה שיתחבר עמה המלך הנקרא טוב, שהוא ז"א.

סה) ד"א בגין דלא וכו': פירוש אחר. דוד הוא המלכות ומשום שלא ניתנה לו רשות לגלות רצונו שיתחבר עמו המלך שנקרא טוב, כי עוד לא נשלמה המלכות, אמר רחש משום שרחש

(דפו"י דף נ"א ט"ב *) ט"ב)

ליה האי מלה בלביה, ואפילו בשפוותיה לא אתייהיב ו ליה רשו לרחשא, אלא בלביה.

סו) ד"א. מ"ט רחש לבי. בגין דדבור בלא קול, לא יכיל למללא. והאי לב"י דאקרי דבור, עד השתא לא אשתלימת, עד דאתא שלמה מלכא, ז ובנא לה ביתא, ואשתלימת סיהרא ברבו יתיר על כולא. בגין דקול אתחבר עמה.

סז) וההיא שעתא, ח אתייהיב רשו למללא, דהא אשתלימת ט בקלא. ויתבא בשלימו עם מלכא. בגין דאפיקת ברא חכימא לעלמא, ואתקינת ביתא למלכא. כדין מלכא שוי מדוריה עמה, ושראת למללא, ואמרת ישקני מנשיקות פיהו.

סח) אבל השתא ביומי דדוד, עד כדין לא יתבא באשתלמותא, בג"כ רחש לבי ודאי ההוא דבר טוב. השתא טוב, ולא טובים. כיון דאתחבר קול עמה, כדין טובים כ ודאי ל בכולא. צדיק טוב אקרי, דכתיב, מ) אמרו צדיק כי טוב. אוף איהי אתקריאת טובה. נ) טובה חכמה. ס וכד ע איתקריבו אתחברו כחדא באינון נשיקין, כדין ז) כי טובים דודיך פ מיין, אינון דודים תרווייהו כחדא.

סט) הכא דודים, והכא ידידות. ואימת אינון טובים. מיין. צ כד אשתקיין מניה דההוא יין דמנטרא. וע"ד כתיב, ק שתו ושכרו דודים. דהא נטיען שקיו

מסורת הזהר

מ) (ישעיה ג) ב"א שכו. נ) (קהלת ז) חוקת מט. ס) (שה"ש א) ב"ב קל ויקרא קצח אמור קכז בהעלותך כג להלן פו. ק) (שם ה) לעיל אות סג.

חלופי גרסאות

ו נ"א ל"ג ליה (קראקא). ז נ"א ובנה (דפוסים ראשונים). ח נ"א מוסיף אתייהיב לה (קראקא). ט נ"א בכולא (ויניציא מונקאטש בסיגריים). י נ"א עמו (דפוסים ראשונים). כ נ"א ודא (ויניציא). ל נ"א בכולי (קראקא). מ נ"א והכי. נ נ"א אית קריבו (ויניציא). ס נ"א מוסיף מיין טובים ודאי (דפ סים ראשונים). ע נ"א כד ההוא יין דמנטרא אשתקיין מניה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר שרחש הדבר בלבו, ואפילו בשפתותיו לא נתנה לו רשות לרחש, אלא בלבו.

סו) **ד"א מ"ט רחש וכו'; פירוש אחר. מה הטעם שרחש לבי, הוא משום שדבור בלי קול אינו יכול לדבר. ולבי זה, שהוא המלכות, נקרא דבור.** וז"א נקרא קול. וכיון שהיתה בלי ז"א נבחן שהדבור היה בלי קול. **כי עד עתה עוד לא נשלמה המלכות, עד שבא שלמה המלך ובנה לה בית, שהוא בית המקדש, ונשלמה הלבנה, שהיא המלכות, בגדלות יתרה על הכל. משום שהקול, שהוא ז"א, נתחבר עמה.**

סז) **וההיא שעתא אתייהיב וכו'; ובאותה שעה, שנשלמה, ניתנה הרשות לדבר, כי נשלמה בקול, שהוא ז"א, וישבה בשלמות עם המלך, שהוא ז"א. ומשום שהוציאה בן חכם לעולם, שהוא שלמה, והתקינה בית למלך, אז**

למנצח על שושנים

שם המלך משכנו עמה, שהוא קול, והתחילה לדבר, ואמרה, ישקני מנשיקות פיהו.

סח) **אבל השתא ביומי וכו'; אבל עתה בימי דוד, ועד עתה עוד לא ישבה בשלימות, משום זה, רחש לבי ודאי הדבר הטוב ההוא, שהוא ז"א. עתה** אומרת **טוב. ולא טובים. אחר שהקול נתחבר עמה, בימי שלמה, אז** נאמר **טובים ודאי בכל. דהיינו כי טובים דודיך מיין. הצדיק, שהוא יסוד, נקרא טוב. שכתוב, אמרו צדיק כי טוב. אף היא, המלכות, נקראת טובה. שכתוב טובה חכמה. שסובב על המלכות הנקראת חכמה תתאה. וכשנתקרבו ונתחברו יחד בנשיקות האלו, אז נאמר, כי טובים דודיך מיין. שהם דודים שניהם ביחד.** ע"כ נאמר טובים.

סט) **הכא דודים והכא וכו'; כאן כתוב, דודים**

(דפו"י דף נ"א ט"ג)

בעיין מנהרא עמיקא, אימא עילאה, דאיהי אשקיאת לון בקדמיתא מההוא יין.

ע) ההי"ד ט) שמאלו תחת לראשי, ולבתר לריח שמניך טובים, ההי"ד וימינו תחבקני. ודא הוא משחא טבא, דנגיד ליה מאימא.

עא) ההי"ד, י) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן פ אהרן. דא כהנא רבא לעילא, ימינא דמלכא, כהן לעולם. וכד מטא ההוא משחא צ אל דיקניה דאהרן, כדין שמניך ודאי איקרון, מסטרא דאימא ומסטרא דאברהם, וכדין שמניך טובים.

עב) מ"ט נגיד ההוא משחא טבא לאברהם. משום דפשיט ימינא, לאנהרא לסיהרא. ק ועל דא כתיב, כ) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מה טוב, דא נהורא ר קדמאה. דכתיב, ל) וירא אלהים את האור כי טוב. ומה נעים, דא נעים זמירות ישראל. יומא רביעאה, סיהרא.

עג) ות"ח, כמה דנהורא דאתברי ביומא קדמאה, יהיב שלימו, ונגיד מניה ש נהירו, לנהורא דהאי עלמא אתנהיג ביה. ת אוף אברהם, נהורא קדמאה, יהיב נהירו להאי ברתא דמלכא, יומא רביעאה, דעל ידה אתנהיג האי עלמא.

מסורת הזהר

ט) (שם ב) ב"א רפא לעיל כי תשא אות עה. י) (תהלים קלג) לך רסג. כ) (שם) ויקרא צט להלן אות עו קו. ל) (בראשית א) ב"א לו.

חלופי גרסאות

פ נ"א מוסיף אהרן שיורד על פי מדותיו (קראקא). צ נ"א על (דפוסים ראשונים). ק נ"א על (וינציא) נ"א עד (קראקא). ר נ"א מוסיף קדמאה יומא קדמאה דפוסים ראשונים). ש נ"א נהיר (דפוסים ראשונים).

ת הכי גריס הסלם נוסח אחר פוסיף אוף הכא (קראקא) נוסח אחר הכי (וינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר

דודים, שסובב על שניהם יחד. וכאן ידידות, שהיא לשון יחיד. משום שז"א אינו עמה. כנ"ל. ומתי הם טובים. מיין כאשר ישקו מן אותו היין המשומר. שה"ס הארת החכמה מבינה הנקראת יין. וע"כ כתוב, שתו ושכרו דודים. כי הנטיעות, שהם ז"א ומלכות, צריכים להשקותם מנהר עמוק, שהוא אמא עלאה, דהיינו בינה, שהיא השקתה אותם תחילה מאותו היין.

ע) **ההי"ד שמאלו תחת וגו'**: ז"ש, שמאלו תחת לראשי. שהיין, שה"ס הארת החכמה משמאל, אמא משקה אותם תחילה, ולאח"כ לריח שמניך טובים, שה"ס חסדים מימין, ז"ש וימינו תחבקני. שאחר שמאלו תחת לראשי, שה"ס יין, כתוב וימינו תחבקני, שה"ס שמן. וזה הוא השמן הטוב שנמשך לו מאמא, שהיא בינה.

עא) **ההי"ד כשמן הטוב וגו'**: ז"ש, כשמן (דפו"י דף נ"א ט"ג)

למנצח על שושנים

הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. זהו כהן גדול שלמעלה, שהוא ימינו של המלך, דהיינו חסד דז"א, שהוא כהן לעולם. וכשמגיע אותו השמן אל זקן אהרן, שהוא חסד, אז ודאי שנקראים שמניך, לשון רבים, דהיינו שמן מצד אמא, שהוא בינה, ושמן מצד אברהם, שהוא חסד. ואז שמניך טובים.

עב) **מ"ט נגיד ההוא וכו'**: מה הטעם שנמשך השמן הטוב ההוא לאברהם, הוא משום שפשט ימינו, שהוא חסד, להאיר אל הלבנה, שהיא מלכות. וע"כ כתוב, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מה טוב, זהו האור הראשון, שביום א' דמעשה בראשית, שכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב שהוא חסד. ומה נעים, זהו נעים זמירות ישראל, שהוא היום הרביעי, שהוא הלבנה, דהיינו המלכות.

עג) **ות"ח כמה דנהורא וכו'**: ובוא וראה, כמו שהאור הנברא ביום ראשון נותן שלמות

ועל דא חוט של חסד א משוך עליה, לאנהרא מן נהוריה. וכד אתחברת עמיה זיתבא לימינא, אתגדל איהו בכולא.

עד) ות״ח, אברהם כד אתא לעלמא, מה כתיב ביה. מ) ואגדלה שמך. *) מאי היא. דאוסיף ביה ה״א. והאי אתרא, ביה אתגדל קב״ה. הה״ד, נ) גדול ה׳ ומהולל מאד בעיר אלהינו. ב כד האי קרתא קדישא, דאקרי ה׳ תתאה, אהבה זוטא אתדבקת ביה, ושרי בגווה, שמיה יתגדל על כולא.

עה) ות״ח, כתיב ס) צדיק ה׳ בכל דרכיו. בגין דבהאי דרגא יהיב בים דרך. וחסיד בכל מעשיו, בההוא דרגא, ימינא דמלכא אתעביד בעלמא. ועל דא, אברהם בהאי ימינא, ג עביד ליה בריה חדשה, ואתחדש מזלא ד דיליה לאולדא, ואתגדל על כולא. ועל דא, ע) וי״י ברך את אברהם בכ״ל ה בהאי בכ״ל, ברתא דמלכא דאתייהיבת ליה.

עו) ומאי ברכתא. משחא טבא דנחית על ראשיה. הה״ד, פ) מה טוב ומה נעים. ו ודאי. כשמן הטוב, שמן שרייא ביה ברכתא, דאתרא גרים. ועל דא, וה׳ ברך את אדוני מאד, ויגדל כמא דכתיב, צ) ואגדלה. שמך, כמא דכתיב, ק) שמן תורק שמך.

מסורת הזהר

מ) (בראשית יב) לך לב תק״ח ד׳ קיח ט״א. נ) (תהלים מח) פקודי רעט ז״ח ד׳ נב ט״ב לעיל כי תשא אות יב להלן אות קב. ס) (שם קמה) צו פט. ע) (בראשית כד) חיי שרה קיח ז״ח לקאות נ תק״ח ד׳ קטז ט״ג להלן אות פה. פ) (תהלים קלג) לעיל אות עב. צ) (בראשית כד) ויירא קמג. ק) (שה״ש א) וירא יט.

חלופי גרסאות

א נוסח אחר משיך (דפוס קראקא). ב נוסח אחר מוסיף אימתי איהו גדול כד (דפוסים ראשונים). ג נ״א דעבד (דפוסים ראשונים). ד נ״א ל״ג דיליה (קראקא). ה נ״א ובהאי (דפוסים ראשונים). ו ה״ג דפוס מונקאטש במר בעים נ״א דא כשמן ושמן שרייא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

שלמות, ונמשך ממנו אור אל האור שהעולם הזה מתנהג בו. אף אברהם שהוא האור הראשון נותן אור לבת מלך ההיא, שהיא יום רביעי, דהיינו מלכות, שעל ידה מתנהג העולם. וע״כ חוט של חסד משוך עליה, על המלכות, להאיר מאורו. וכשהמלכות מתחברת עמו ויושבת לימינו, לקבל חסדים, הוא מתגדל בכל.

עד) **ות״ח אברהם כד** וכו׳: ובוא וראה, **אברהם**, כשבא לעולם, **מה כתוב בו**, ואגדלה שמך. מה ה״א היינו שהוסיף **ה׳** שהיא המלכות על שמו, והמקום הזה, שהוא המלכות, הקב״ה נתגדל בו, ז״ש, גדול ה׳ ומהולל מאד בעיר אלקינו. מתי הוא גדול. **היינו** כשהעיר הקדושה הזו, **הנקראת ה׳** תחתונה, ונקראת אהבה קטנה, שהיא המלכות, **נתדבקה** בו, והוא שוכן בתוכה, **או יתגדל שמו על הכל.**

עה) **ות״ח כתיב צדיק** וגו׳: **ובוא וראה**

(דפו״י דף נ״ג ט״ג *) ט״ד)

למנצח על שושנים

כתוב, צדיק ה׳ בכל דרכיו. משום שבמדרגת בכל הזו, שהיא המלכות, הסו״ה, **נותן בים**, שהוא המלכות, **דרך**, שהוא יסוד. **וחסיד בכל** מעשיו, היינו **במדרגת בכל** הזו **נעשה בעולם ימינו של המלך**, שהוא חסד, ונמצא החסד בכל מעשיו, **ועל זה, אברהם, בימין הזה**, שהוא חסד שבמלכות, שה״ס **הה׳** שהוסיף לו, **עשה אותו** הקב״ה **בריה חדשה, ונתחדש המזל שלו להוליד, ונתגדל על הכל. וע״כ, וה׳ ברך את אברהם בכל, דהיינו** שברך אותו עם **בכל זה, שהיא בת מלך**, שהיא המלכות, שנתנה לו.

עו) **ומאי ברכתא משחא** וכו׳: **ומהי** הברכה שברכו. היינו **שמן** הטוב שירד **על ראשו. ז״ש, מה טוב ומה נעים. ודאי כשמן** הטוב. כי שמן ה״ס חסדים הנמשכים מחכמה שבימין (עי׳ בפלפה״ס) וע״כ בשמן **שורה הברכה, כי המקום גורם**, מפני שנמשכת

מחכמה

עז) ת״ח, כד קב״ה זמין לארמא ימיניה על כולא, ביומי דמשיחא, בהאי משחא טבא. מאי כתיב. ר) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. האי יום ההוא לא ידענא ז מאן הוא. אלא דא יומא קדמאה, ימינא דאברהם, דזמין לאתערא לאקמא לה מעפרא.

עח) וע״ד ביום ההוא, יומא קדמאה דכלא. נאום ה׳, דא אברהם, דאתמר עלוי נאום ה׳ מקמי כולא. דכתיב, ש) בי נשבעתי נאם ה׳. והכא אתרמיז שמא דעתיקא, דאומי ביה זעיר אנפין לאברהם. ועל ח דא ההוא יומא, לא יום ולא לילה אקרי, דבעתיקא תליא, דבעי לאוקיר דיקניה. ט בההוא יומא אקים את סוכת דוד הנופלת.

עט) משה, י חמא כל אינון עקתין דזמינין למיתי לעלמא, כד האי סכה נופלת. דכתיב, ת) והכיתי אתכם גם אני, אף אנא עמכון בגלותא. וכד אשתלימו אינון חובין מאי כתיב. א) ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. סמך ארעא קדישא, סוכת דוד, לאברהם, לאקמא לה בימינא, ותיתיב בשלימו.

פ) מאן בריתי. דא אברהם. דכתיב, ב) הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים. וכד האי ברית דאיהי ה׳ עמך, תשתלים בכולא. ועל דא איתערו חברייא,

מסורת הזהר

ו) (עמוס ט) נח רצא. ש) (בראשית כב) וירא תי. ת) (ויקרא כו) להלן אות קכב. א) (שם) וירא כב ז״ח ד׳ נג ט״א נט ט״ג. ב) (בראשית יז) נח קלד לך רצו תעב.

חלופי גרסאות

ז נ״א מאי ול״ג הוא (קראקא). ח נ״א ל״ג דא (ווינציא). ט נ״א ההוא יומא מאי (קראקא). י נ״א מוסיף כד חמא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

מחכמה. וי״כ, וה׳ ברך את אדוני מאד ויגדל. כי מחכמה נמשכת הגדלות, כמ״ש, ואגדלה שמך כמ״ש שמן תורק שמך.

עז) ת״ח כד קב״ה וכו׳: בוא וראה כשעתיד הקב״ה להרים ימינו על הכל בימי המשיח, בשמן הטוב הזה. מה כתוב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. היום ההוא הזה איני יודע מי הוא. אלא זה הוא היום הראשון מששת הימים שהם חג״ת נה״י, שהוא ימין של אברהם, דהיינו חסד, העתיד להתעורר ולהקים המלכות מעפרה.

עח) וע״ד ביום ההוא וכו׳: וע״כ ביום ההוא, היום הראשון לכל. נאום ה׳, היינו בפסוק שלאחר זה, שמסיים, נאם ה׳ עשה זאת, זהו אברהם, שנאמר עליו, נאם ה׳, מקודם לכל אדם. שכתוב בי נשבעתי נאם ה׳. וכאן נרמז השם של עתיקא, שנשבע בו ז״א לאברהם (כמ״ש באדרא רבא אות נ״ט). וע״כ נקרא היום

(דפו״י דף נ״א ט״ד)

למנצח על שישנים

ההוא, לא יום ולא לילה (זכריה י״ד) כי בעתיקא תלוי ולא ביום ולילה שהם ז״א ומלכות. שרוצה להוקיר הדיקנא, דהיינו שמשפיע השפעת הדיקנא (כמ״ש באדרא רבא אות קס״ג) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת.

עט) משה חמא כל וכו׳: משה ראה כל אלו הצרות העתידים לבא לעולם כשהסוכה הזו, שהיא המלכות, נופלת, שכתוב, והכיתי אתכם גם אני. אף אני עמכם בגלותיכם. וכשהעונות האלו נשלמו, מה כתוב, ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור, סמך הארץ הקדושה, סוכת דוד, לאברהם כדי להקימה בימין, שהוא חסד, מדתו של אברהם, וחשב בשלימות.

פ) מאן בריתי דא וכו׳: מי הוא בריתי. זה הוא אברהם, שכתוב בו, הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים וגו׳. וכשהברית הזו, שהיא ה׳ דהיינו המלכות, נמצאת עמך, דהיינו

עם

כ מאן דקרי ליה אברם, פגים אתרא דאקרי עשה ולא תעשה. בגין דבהאי ה', אשתלים במהימנותא.

פא) וכד תסתליק ה' בימינא דאימא, ל ברתא תקבל מאימא עילאה, ההוא טובה דלא אתפסק לעלמין, וכדין עבדת נוקמין לשאר עמין. ועל דא כתיב, מ די מטורא אתגזרת אבן די לא בידין. מטורא: דא אברהם, טורא עילאה. אתגזרת מ אבן. דא איהו אבן אחת, דעלה ז' עיינין. ועבדת דינין בכלהו דהדיקו בנהא בין רגלין, הדיקת לון בכולא. וכתיב נ) הוות לטור רב ומלאת כל ארעא, בגין דאתדבקת בימינא, אור הלבנה כאור החמה.

פב) ות"ח, בקדמיתא כד אתא אברהם לעלמא, אתנהירת סיהרא. ושראת לאנהרא, עד דאשתלימת בדרגהא, ביומוי דשלמה, דאתגדל על כלא. דכתיב. ה) ויגדל את כסאו מכסאך. ועל דא, ו) ואכרה לי בחמשה עשר כסף, נ אינון ט"ו זכאין ס עד שלמה. וע"ד על ידו אתייהיבת האי תושבחתא עילאה, בגין דיתגדל בה. אבל דוד בלחישו אתאמר, ולא אתייהיב ליה רשו לגלאה.

פג) ז) אומר אני מעשי למלך, לאתערא מלך עילאה. ומאי אינון מעשי,

מסורת הזהר

ג) (דניאל ב). ד) (שם) כי תצא עד תק"ח ד' קי ט"א. ה) (מ"א א). ו) (הושע ב) לעיל אות יב. ז) (תהלים מה).

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג מאן (קראקא). ל נ"א בתה (דפוסים ראשונים). מ ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג אבן (דפוסים ראשונים). נ נ"א ל"ג אינון (דפוסים ראשונים). ס נ"א על (קראקא).

הסולם

מאמר

עם החסד, היא תשתלם בכל. וע"כ העירו החברים, מי שקורא אותו אברם בלי ה', הוא פוגם המקום שנקרא עשה ולא תעשה, דהיינו המלכות, משום שהוציא הה' שהיא מלכות מאברהם שהוא חסד. כי בה' זו דאברהם, נשלמת האמונה, שהיא המלכות, כי כל שלמותה היא, לקבל החסד שבאברהם. שאל"כ, היא חכמה בלי חסדים ואינה יכולה להאיר.

פא) וכד תסתליק ה' וכו': וכשתעלה הה' בימינה של אמא, דהיינו בימין הבינה, תקבל הבת, שהיא המלכות, מאמא עלאה, הטובה ההיא שאינה נפסקת לעולם, דהיינו החסדים הגדולים הנמשכים מאו"א עלאין, שזווגם אינו נפסק, ואז המלכות עושה נקמות בשאר העמים. וע"ז כתוב, די מטורא אתגזרת אבן דלא בידין, שנחצבה מן ההר אבן מאליה, בלי ידים. מטורא, זהו אברהם שהוא ההר העליון אתגזרת אבן, זו היא אבן אחת שעליה שבע עינים. דהיינו שנכללת משבע ספירות חג"ת נהי"מ, ועושה דין בכל האומות

(דפו"י דף נ"א ט"ד)

למנצח על שושנים

שכתשו בניה בין רגלים, וכתשה אותם בכל וכל וכתוב הות לטור רב ומלאת כל ארעא, שהיתה להר גדול ומלאה את כל הארץ. והוא, משום שנתדבקה בימין. והיה אור הלבנה כאור החמה.

פב) ות"ח בקדמיתא כד וכו': ובוא וראה בתחילה, כשאברהם בא לעולם, האירה הלבנה והתחילה להאיר עד שנשלמה במדרגותיה. בימיו של שלמה, שנתגדל על הכל, שכתוב, ויגדל את כסאו מכסאך. וע"כ, ואכרה לי בחמשה עשר כסף. אלו הם ט"ו צדיקים עד שלמה, (כמ"ש בשמות רבה פט"ו כ"ו) וע"כ ניתנה על ידו אותה תשבחה עליונה, כדי שיתגדל בה. אבל דוד, אמר בלחש ולא ניתנה לו רשות לגלות.

פג) אומר אני מעשי וכו': אומר אני מעשי למלך, היינו לעורר את המלך העליון. ומה הם מעשי, מי שהמעשה אינו תלוי בו, כי המלכות ה"ס נקבה קרקע עולם, שאינה עושה שום מעשה כי המעשה תלוי למעלה,

בזכר

מאן דלא תלי ביה עובדא מאי עביד, דהא מעשה לעילא תלי. אלא, מאי מעשי אלין אינון ח) לשוני עט סופר מהיר. בגין דשבחת בפלגו ליליא למלכא עילאה. שיר ידידות, כד"א שיר השירים, דשבחא מטרוניתא למלכא, אוף הכא מטרוניתא שבחת ליה.

פד) *) ט) יפיפית מבני אדם, הא אוקמוה חברייא באברהם. ע נתיפית בעליונים, פ י) אנכי מגן לך. צ נתיפית בתחתונים, כ) נשיא אלהים אתה. לכך יפיפית, תרין ק תושבחן כלילן. הוצק חן בשפתותיך, ל) הנה נא הואלתי. על כן ברכך, מ) וה' ברך את אברהם בכל.

פה) אבל ת"ח, האי קרא, רזא עילאה אית ביה. לקביל מלכא עילאה, אמרית ליה יפיפית לעילא במשריין עילאין, דאינון משבחן קמך. ולתתא, באינון זכאי קשוט, דקיימין בפלגות ליליא. הוצק חן בשפתותיך, בשעתא דאת ר קרי ומקיש לתרע היכלי, פתחי לי אחותי. על כן ברכך ש אלהים.

מסורת הזהר

ח) (שם). ט) (שם) בא קיא. י) (בראשית טו) לך קיח רפ שיט שלח פקודי עז תקעג ז"ח לך צד. כ) (שם כג) חיי שרה נד. ל) (שם יח) וירא קצז בהשמטות ח"א ד' רנה: ד"י. מ) (שם כד) לעיל אות עה

חלופי גרסאות

ע נ"א יפיפת (דפוסים ראשונים). פ נ"א הן אראלים צעקו חוצה וגו' (מונקאטש במרובעים). צ נ"א ל"ג נתיפית (דפוסים ראשונים). ק נ"א חושבן (מונקאטש בסוגריים). ר נ"א קדים (קראקא). ש נ"א מוסיף אלקים לעולם (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

בזכר, בז"א. א"כ, מה היא עושה, הרי המעשה תלוי למעלה, בז"א. ומשיב, אלא מה מעשי אלו הם לשוני עט סופר מהיר. דהיינו שהיא משבחת בחצות לילה למלך העליון, שהוא ז"א. שיר ידידות, הוא כש"א, שיר השירים, ששם המלכה משבחת למלך, אף כאן המלכה משבחת למלך. דהיינו המלכות משבחת לז"א.

פירוש ההמשכה מלמעלה למטה נבחנת לבחינת מעשה ומלאכה. וכיון שהחכמה אינה נמשכת ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד, ע"כ נבחנת שאין בה מעשה ולפיכך אינה מגולה, אלא במלכות (כנ"ל בזהר ב"א דף ק"ח ד"ה וכבר) שהיא בבחינת נקבה בעת הזווג, שאין בה מעשה. ולא בזכר, בז"א, מפני שאסור בה המעשה. וזה ששואל, איך אמרה המלכות לז"א, מעשי למלך, והרי אין בה מעשה. ומשיב שמה שמשבחת בחצות לילה למלך העליון נחשב למעשה. כלומר שחצות לילה הוא זמן גילוי הארת החכמה שבה, בסו"ה ותקם בעוד לילה. ואז הקב"ה נכנס לגן עדן, שהוא המלכות ונכלל ממנה בהארת החכמה. והתכללות זו שבז"א שהוא זכר, נחשבת כמו מעשה. וז"ש

(דפו"י דף נ"א ט"ד *) דף נ"ב ט"א)

למנצח על שושנים

בגין דשבחת בפלגוי ליליא למלכא עלאה, דהיינו מה שמלכא עלאה נשתבח בה בחצות לילה נבחן למעשה. וע"כ אמרה, מעשי למלך.

פד) יפיפית מבני אדם: כבר העמידו זה החברים באברהם. שאמרה לו, נתיפית בעליונים, שכתוב, אנכי מגן לך. נתיפית בתחתונים שכתוב נשיא אלקים אתה בתוכנו לכן כתוב יפיפית, שכולל ב' שבחים. הוצק חן בשפתותיך, שכתוב, הנה נא הואלתי לדבר וגו'. על כן ברכך, שכתוב, וה' ברך את אברהם בכל.

פה) אבל ת"ח האי וכו': אבל בוא וראה, מקרא זה, סוד עליון יש בו. שאמרה כנגד המלך העליון, שהוא ז"א. שאמרה לו, יפיפית למעלה, במחנות העליונים, שהם משבחים לפניך. יפיפית למטה, באלו צדיקי אמת העומדים בחצות לילה. הוצק חן בשפתותיך, היינו, בשעה שאתה קורא ודופק בשער היכלי, פתחי לי אחותי. על כן ברכך אלקים, היינו אמא עלאה, שהיא בינה. שהעטירה אותך בעטרות עליונות. לעולם, היינו בשביל העולם

הזה

אימא עילאה אעטרא לך בעטרין עילאין. לעולם, בגין ההוא עולם בתראה, ובגינה קאמר, דאיהו אנהיר לה.

פו) ד"א. ת לעולם, דא ימינא לעילא. דכתיב, נ אתה כהן לעולם. וכל ברכאן ומשחא טבא שריין ביה, ואוקימנא ליה. וע"ד כתיב על כן, כד האי כן אתחברת לעילא. אבל בזימנא דאתרחקא מניה האי עולם, מאי כתיב. ס שאוג ישאג על נוהו, דא מטרוניתא, בגין דאתמנעו מניה ברכאן, דלא שריין ביה, אלא כד האי נוהו אתחברת ביה. א והאי הוא דכתיב שאוג ישאג על נוהו. לקביל דא כתיב, ע כי טובים דודיך מיין לריח שמניך טובים, מאי טעמא. בגין דברכך אלהים לעולם.

פז) משכני אחריך נרוצה, לקבל דא כתיב, פ) חגור חרבך על ירך גבור. דא צ) חרב לה' מלאה דם. לאתפרעא מחייביא, דגרמין לה פרודא מלעילא. ב קרבית ג יתה לגבך לרחמא עלמא, ותתבסמון כחדא.

פח) וכד אתקריבת ביה, אתלבש בהוד והדר. ד ה"ד, ק) הוד והדר לבשת. ומ"ט. בגין דההיא שעתא אתגדל בגין דאתחבר בעיר אלהינו. ועל

מסורת הזהר

נ) (תהלים קי) משפטים קפח. ס) (ירמיה כה) ויקהל כא. ע) (שה"ש א) לעיל אות סח. פ) (תהלים מה) ב"א רפט. צ) (ישעיה לד) ב"ב שטו. ק) (תהלים קד) וירא כד.

חלופי גרסאות

ת נ"א מוסיף על כן ברכך אלקים לעולם (קראקא). א נ"א האי דכתיב (דפוסים ראשונים). ב נ"א קריבת (קראקא). ג ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג יתה (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג ההי"ד (קראקא).

הסולם

מאמר

הזה התחתון, דהיינו המלכות. ובשבילה אמרה, הבינה. שהוא מאיר לה. למלכות.

פו) **ד"א לעולם דא** וכו': פירוש אחר. **לעולם**, זה הימין העליון, שהוא חסד. **שכתוב, אתה כהן לעולם** וכל הברכות והשמן הטוב, שורה בו, בימין, והעמדנו אותו. וע"כ כתוב, **על כן**, שזה הוא, כאשר **כן** זה, שהוא המלכות, **מתחברת** למעלה. אבל בזמן שהעולם הזה שהוא החסד מתרחק ממנו. מה כתוב, שאוג ישאג על נוהו, שהוא המלכה, משום שנמנעו ממנו הברכות, כי אינם שורות בו אלא כאשר נוהו זו מתחברת עמו. ומ"ש שאוג ישאג על נוהו. כנגד פסוק זה כתוב בשיר השירים, כי טובים דודיך מיין, לריח שמניך טובים. מהו הטעם, משום, דברכך אלקים לעולם.

פז) **משכני אחריך נרוצה**: כנגד זה כתוב כאן, **חגור חרבך על ירך גבור. זו היא, חרב לה' מלאה דם.** להפרע מן הרשעים שגרמו לה **פרוד** מז"א למעלה. ואז **קרבת** אותה, את **המלכות, לך**, לרחם העולם, ויתמתקו יחד.

(דפו"י דף נ"ב ט"א)

למנצח על שושנים

פירוש כשחוגר החרב שה"ס **מסך** דחירק **על ירך**, שה"ס נה"י, אז מתמעטים ג"ר דשמאל, **ונכרתים הרשעים**, שכל חיותם היא מג"ר דשמאל האלו. ואז הוא זמן הזווג, של ז"א ומלכות, כי אותם הרשעים שגרמו פירוד, כבר נכרתו ואבדו מן הארץ. ונמצא שבזה שהוא מכלה את הרשעים, נמצא מושך את המלכות לזווג. וז"ש **משכני אחריך נרוצה, לקבל דא כתיב, חגור חרבך על ירך, גבור. כי** אותה **החרב** המכלה את הרשעים מושכת את המלכות לזווג. וז"ש **קרבית יתה לגבך** וכו' **כי כריתת הרשעים** מקרבת המלכות לז"א.

פח) **וכד אתקריבת ביה** וכו': **וכשקרבה** אליו המלכות **נתלבש** ז"א **בהוד והדר. ז"ש הוד והדר לבשת.** ומהו הטעם. הוא משום שבאותה שעה **נתגדל** כיון שנתחבר בעיר אלקינו, שהיא המלכות, וע"כ כתוב גדלת מאד הוד והדר **לבשת**, דהיינו בלבושי יקר אלו, **שפרשה** עליו **אמא עלאה**, שהיא בינה, משום זה כתוב הדר ושם עירו פעו. מתי נקרא ז"א הדר, **הוא כשמתחברת**

דא כתיב, ר) גדלת מאד הוד והדר לבשת. באינון לבושין דיקר, דפרשת עליה אימא עילאה. בג"כ ש) הדר ושם עירו פעו. אימתי. כד אתחברת ביה מהיטבאל בת מטרד. וע"ד הודך והדרך ודאי. כגוונא דא, ת) נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיין, נגידו דאימא, דאשקי לך ולכלא. ודא הוי הודך והדרך ודאי.

פט) והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק, לקביל דא, שחורה אני ונאוה. בקדמיתא כד אתקריאת חרב למידן עלמא, ה איתקרי שחורה ודאי. והשתא כד אתקריבת לעילא בענוה, אתקרי נאוה. נאוה ודאי בכולא. ו בנות ירושלים, אינון תריסר חיון עילאין רברבן דאקרון הכי, וכלהו בשלימו. על דהוו השתא בגלותא כאהלי קדר, אתהדרו אינון השתא כיריעות שלמה ודאי.

צ) ית"ח, כיון דההיא חרבא אסתחרת מדין דהוה בה, דאכשרו בני עלמא עובדייהו. אתעבידת דבר, דבר אמת, ואתחברת באמת. ואמת בענוה. וכדין צדק בכלא וכולא חד.

צא) סופא ברישא דבר אמת. אמת ברישא, דכתיב א) ראש דברך אמת.

מסורת הזהר

ר) (שם) שם. ש) (בראשית לו) תולדות קצ. ת) (שה"ש ז) לעיל אות נב. א) (תהלים קיט) בהשמטות ח"א ד' רסב: ד"י ח"ב בהשמטות ד' ער. ד"י ת"ז בהשמטות ת"ו ד' קמד:

חלופי גרסאות

ח נ"א איקרי (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף וכל בנות (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

כשמתחברת בו מהיטבאל בת מטרד, שהיא המלכות, ועל כן, הודך והדרך, ודאי. כעין זה הוא הפסוק שבשיר השירים, נגילה ונשמחה בך נזכירה דודיך מיין. יין הוא המשכה של אמא, שהשקה אותך ולכל. וזה הוא, הודך והדרך ודאי.

פירוש. חגור חרבך וגו' פירושו, אותה החרב המכלה את הרשעים העושים פירוד בין ז"א ומלכות. כנ"ל בדבור הסמוך, וזו היא משיכת השכינה לזווג כמ"ש שם. ואין ז"א מקבל הארת החכמה לעצמו, להיותו תמיד בחסדים מכוסים, חוץ משעה שהוא בזווג עם המלכות, שבה מתגלה החכמה, אז הוא נכלל ממנה בהארת חכמה ונעשה גדול דהיינו במוחין דגדלות. וז"ש, וכד אתקריבת ביה אתלבש בהוד והדר, שהם הארת החכמה, ומ"ש בגין דההיא שעתא אתגדל בגין דאתחבר בעיר אלקינו וכו', כי בהיותו בפני עצמו הוא בחסדים מכוסים ואינו מתגדל בחכמה, אלא כשמתחבר עם המלכות הנקראת עיר אלקינו. וז"ש, וע"ד, הודך והדרך ודאי, שע"כ אחר שאומר חגור חרבך על ירך גבור, שזה נבחן למשיכה אל הזווג, הוא מסיים הודך והדרך,

(דפו"י דף נ"ב ט"א)

למנצח על שושנים

כי הזווג הוא הודו והדרו של ז"א. שאז מקבל הארת החכמה, הנק' הוד והדר.

פט) והדרך צלח רכב וגו': והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק, כנגד זה הוא הפסוק שבשיר השירים שחורה אני ונאוה. כי בתחילה כשהמלכות נקראת חרב, לדון העולם, היא נקראת שחורה, ודאי. ועתה כשנתקרבה למעלה, לז"א, בענוה, היא נקראת נאוה. נאוה היא ודאי בכל. בנות ירושלים, אלו י"ב חיות גדולות עליונות שבמלכות, הנקראות כך, שהן נמשכות מי"ב בחינות שבז"א שה"ס ג' קוין שבכל אחד מחו"ג תו"מ שלו. שכולן הן בשלמות. ומשום שהן עתה בגלות חזרו להיות כאהלי קדר ועתה כשחזרה המלכות לזווג, הן כיריעות שלמה ודאי.

צ) ות"ח כיון דההאי וכו': ובוא וראה, כיון שחרב זו דהיינו המלכות, הוחזרה מדין שהיה בה, כי בני העולם הטיבו מעשיהם, נעשה הדבר, דבר אמת, שנתחברה באמת שהוא ז"א. ואמת נתחבר בענוה, שהיא המלכות ואז צדק בכל, וכולם אחד, דהיינו דבר אמת, וענוה, וצדק, הם כולם מלכות.

צא) סופא ברישא דבר וכו': ומפרש דבריו

רישא דההוא דאקרי דברך, סיפא דדרגין, אמת אקרי. ז רישא בסופא, ענוה צדק בלא פירודא, אתכלילו ואתחברו בכולא. ענוה רישא, צדק סופא, ה) עקב ענוה יראת ה׳.

צב) ותורך נוראות ימינך, דא יעקב, דנטיל תרין חולקין בגין דאתדבק בימינא לעלמין, דכתיב ג) מחשוף הלבן אשר על המקלות.

צג) ובההיא שעתא, כולא אתהדר כיריעות שלמה. בגין דסטרא דימינא י) איתער בעלמא, וידא ימינא פשוטה לקבל ח לדתייבין בתיובתא. דהא עד השתא אתקדרו בחובייהו כאהלי קדר, והשתא ט דהדרין בתיובתא י אינון כיריעות שלמה, בגין דאברהם איתער בעלמא, ימינא דמלכא.

צד) חציך שנונים, אוקמוה על אברהם, כד רדף בתר כל אינון מלכין בליליא, כד אתפלגו רחמין מדינא, וקטל אינון מלכין. ה״ד, ד) כקש נדף קשתו ירדפם יעבור שלום. ונפלו כלהו בידיה.

צה) אבל ת״ח, רזא דמלה. חציך שנונים, אלין חצים ואבני בליסטראות.

מסורת הזהר

ג) (משלי כב) נשא קלו לעיל כי תשא אות צ.
ג) (בראשית ל) ויצא שו ז״ח ויצא אות יח. ד) (ישעיה מא) ב״ב קמה נשא ע בלק תסח ת״ז תע״ד ד׳ קלא:

חלופי גרסאית

ז נ״א מוסיף קשר רישא (מונקאטש במרובעים). ח נ״א תייבין (דפוסים ראשונים). ט נ״א הדרין בתיובתא דאינון (קראקא). י נ״א ואינון (וינציא).

הסולם

מאמר

דברין. הסוף, שהוא המלכות, כשמחוברת בראש, שהוא ז״א, נקרא הסוף דבר אמת. אמת, שהוא ז״א, הוא בראש, כי כתוב, ראש דברך אמת שפירושו, הראש של אתה שנקראת דברך שהיא סוף המדרגות, שהיא המלכות, נקרא אמת. הראש מחובר בסוף, היינו, ענוה צדק בלי פרוד, אשר ענוה, היא המלכות שמחזה ולמעלה דז״א, הנקראת לאה. וצדק, היא המלכות שמחזה ולמטה דז״א, הנקראת רחל. שנכללו ונתחברו בכל וכל. ענוה, שהיא לאה, היא הראש. וצדק, שהוא רחל, הוא הסוף. כמ״ש עקב ענוה יראת ה׳. אשר ענוה, היא לאה, ויראת ה׳, היא רחל, שהיא בעקב לאה.

צב) **ותורך נוראות ימינך: זה הוא יעקב.** שהוא ת״ת הנקרא נורא. **שלוקח ב׳ חלקים,** דהיינו שכולל בתוכו ב׳ הקוין חסד וגבורה, משום שהוא הקו האמצעי הכולל את שניהם. **והוא משום שנתדבק בימין לעולם,** כי ז״א הוא תמיד בחסדים מכוסים מחכמה. **שכתוב, מחשוף הלבן אשר על המקלות. ולבן הוא ימין,** דהיינו חסדים.

(דפו״י דף נ״ב ט״א ע״ב)

למנצח על שושנים

צג) **ובההיא שעתא כלא** וכו׳: **ובאותה שעה** של זוג ז״א עם מלכות, חוזר הכל להיות **כיריעות שלמה.** משום שצד ימין, שהוא חסד, **נתעורר בעולם,** ויד ימין פשוטה לקבל את השבים בתשובה. **כי** עד עתה נתחשכו **בעוונותיהם כאהלי קדר,** ועתה שחזרו **בתשובה, הם כיריעות שלמה,** משום שאברהם נתעורר בעולם, שהוא ימינו של המלך. דהיינו חסד.

צד) **חציך שנונים אוקמוה** וכו׳: **חציך שנונים העמידו על אברהם,** כשרדף אחר כל **אלו המלכים בלילה כשנחלקו הרחמים מן הדין,** דהיינו בחצות לילה שחצי לילה הא׳, הוא דין וחצי לילה הב׳, הוא רחמים. **והרג כל אלו המלכים. ז״ש, כקש נדף קשתו ירדפם יעבור שלום. וכולם נפלו בידו.**

צה) **אבל ת״ח רזא** וכו׳: **אבל בוא וראה, סוד הדבר. חציך שנונים אלו הם חצים ואבני בליסטראות, שהמלכות** דנה העולם, **בכלי מלחמה אלו, שהמלך הפקיד בידי המלכת. וחצים אלו של הקב״ה, ודאי שנונים המה**

לגמרי

דדנת עלמין, באינון מאני קרבא, דמלכא דאפקיד בידא דמטרוניתא. ואינון חצים דקב"ה, שנונים ודאי בכולא, מסטרא דיומא תניינא, סטרא דיצחק, בגין דמניה נפק דינא לחייביא למידן יתהון.

צו) וע"ד עמים תחתיך יפלו כ בל"ב. ומאן הוא דרגא דאפיל לון, דרגא דאקרי ל"ב, דאתמנא על עובדין דעלמא, ודנת לון על דאינון אויבי המלך.

צז) לקביל דא אל תראוני שאני שחרחורת. מ"ט. בגין דאתלבשנא בדינא למידן עלמא. ואמרת לבנהא דקריבין לה גו ביתא, אל תראוני. ודאי, אי אשתדלתון באורייתא דיהבית לכון, לא תדחלון. ואי לא תשתדלתון, תגרמון לי, דבני אמי נחרו בי, למיטר ג לאומין דעלמא בגיניכון דתתבדרון תמן. ועל דא איתערו, אי דינא איתגזר על ישראל, קב"ה נחית ליה על שאר ד אומין, כד הדרן ישראל בתיובתא. ואי לא הדרן, נחתין בין שאר ג אומין, ואכלין לון גרמא ובשרא.

צח) דבר אחר. בלב אויבי המלך, דא אברהם, דאתמנא מלכא על עלמא, וכל אומין אסתכמו עלוי למהוי מלכא עליהון, בעמק שוה. וכל שנאוי ליליא קטילת לון.

צט) ד"א חציך שנונים, דאינון זמינין למיעבד דינא. עמים תחתיך יפלו, אלין דאתו מסטרא דשאר עמין, תחתיך יפלו, ס סטרא דנחש, כד ההוא שלהובא דסטרא דצפון איתער עליה, איהו נפיל בעמק ימא עילאה, ואתבר

חלופי גרסאות

כ נ"א ל"ג בלב (דפוסים ראשונים). ל נ"א לאומי עלמא (דפוסים ראשונים). מ נ"א עמין (דפוסים ראשונים). ג נ"א עמין (דפוסים ראשונים). ס נ"א מסטרא (קראקא).

הסולם

מאמר למנצח על שושנים

לגמרי, מצד היום השני של מעשה בראשית, שהוא צד יצחק, דהיינו צד השמאל, משום שממנו יוצא הדין לרשעים לדון אותם.

צו) **וע"ד עמים תחתיך** וכו': ועל זה **עמים תחתיך יפלו בל"ב.** מי היא המדרגה **הנקראת לב.** שהיא שהפילתם, היא המדרגה המלכות, שנתמנתה על מעשי העולם, ודנה אותם על שהם **אויבי המלך.**

צז) **לקביל דא אל** וכו': וכנגד פסוק זה, הוא הפסוק שבשיר השירים, **אל תראוני שאני שחרחורת** מהו הטעם, משום שהתלבשתי בדין לדון העולם, אז היא נבחנת לשחרחורת. **ואומרת** לבניה הקרבים אליה לתוך הבית, **אל תראוני** שאני שחרחורת, ודאי אם עסקתם בתורה שנתתי לכם אל תיראו. ואם **לא עסקתם תגרמו לי, אשר בני אמי נחרו בי**

(דפו"י דף נ"ב ט"ב)

לנטוד בשבילכם את אומות העולם שתתפזרו שם. ועל זה העירו, אם נגזר דין על ישראל, כשחזרו בתשובה, הקב"ה מוריד אותו הדין **על אומות האחרות.** ואם אינם חוזרים, יורדים בין האומות, והמה אוכלים אותם עצם ובשר.

צח) **דבר אחר בלב** וכו': **פירוש אחר. בלב אויבי המלך** זהו אברהם שנתמנה מלך על העולם, וכל האומות הסכימו שיהיה מלך עליהם, בעמק שוה. ואת כל שונאיו הרג הלילה, שהוא המלכות.

צט) **ד"א חציך שנונים** וכו': **פירוש אחר חציך שנונים,** היינו **אותם** המוכנים לעשות דין. נקראים חצים. **עמים תחתיך יפלו,** היינו אלה הבאים מצד העמים האחרים. **תחתיך יפלו** שהם, צד של הנחש, כשאותה שלהבת מצד צפון, דהיינו הדינים דקו שמאל.

מתעורר

חיליה. וכד חיליה אתבר, חילא דשאר עמין אתבר, בגין דאינון אויבי המלך. מאי מלך. דא ישראל, מלכא ע בכולא.

ק) ח כסאך אלהים עולם ועד, עלה קאמר הכי, כאתתא דאיתערא לבעלה, ואמרת אינתתך בעייא לאתחברא בך, דהא אינון חייבין דאפרידו זווגא פ דילן, אתאבידו מעלמא, ועבידת בהו דינא. והשתא בעינא, דיתחבר עולם בתראה, באתרא דאיקרי ועד. בגין דשבט מישור שבט מלכותך, דההוא דינא דעבדת כסאך בחייבי עלמא, דינא דקשוט הוא, דנפיק מאתרא דאקרי ישר. כד״א, ו צדיק וישר הוא. וכורסייא אקרי ישר, וע״ד דנפיק צ מיניה שבט מישור איקרי.

קא) ד״א שבט מישור, דא מלכא משיחא, דאיקרי שבט לאוכחא חייבי עלמא. הה״ד, ז לא יסור שבט מיהודה ק וכתיב ח) וקם שבט מישראל. מישור, ט) והוכיח במישור לענוי ארץ. ר שבט מלכותך, ש על דא כתיב, וקם שבט מישראל לאתערא בעלמא. מ״ט. דהא אפיקת לך ברא טבא חכימא לעלמא. ת והאי שבחא משבחת מטרוניתא למלכא לארמא רישא דישראל על כולא. לא יסור שבט, בגין דכתיב י) כסאו כשמש נגדי.

קב) אהבת צדק, בגין דהאי צדק, אהבה דידך, היא אהבה זוטא.

מסורת הזהר

ה) (תהלים מה). ו) (דברים לב) תולדות פג לעיל כו תשא אות ע. ז) (בראשית מט) ב״א רלד ויחי תקפא פנחס תרנא ת״ז תכ״א ד׳ מג. ז״ח לך אות פג דף מב ט״א תק״ח ד׳ קח ט״א. ח) (במדבר כד) לעיל יתרו אות נב ז״ח ד׳ נה ט״ג ט״ד. ט) (ישעיה יא) ויצא קנח ויחי תס. י) (תהלים פט) שלח קנא.

חלופי גרסאות

פ נ״א דכלא (ויניציא בסוגריים). פ נ״א דלהון דאתעבידו (קראקא). צ נ״א מינה (דפוסים ראשונים). ק נ״א ל״ג וכתיב וקם שבט מישראל (קראקא). ר נ״א ל״ג שבט (דפוסים ראשונים). ש נ״א ועל (דפוסים ראשונים). ת נ״א יהא משבחת שבחא (קראקא).

הסולם

מאמר

התעורר עליו, על הנחש, הוא נופל בעמק הים העליון, וכחו נשבר, וכשכחו נשבר, נשבר הכח של העמים האחרים, משום שהם **אויבי המלך** מי הוא מלך. זהו **ישראל**, דהיינו ז״א, שהוא מלך על הכל.

ק) **כסאך אלקים עולם ועד:** בשבילה אמר דוד כך. כאשה המעוררת את בעלה, ואומרת, אשתך רוצה להתחבר בך, כי אלו הרשעים שהפרידו החיבור שלנו, נאבדו מן העולם, ועשיתי בהם דין. ועתה אני רוצה, שיתחבר **העולם** התחתון, שהוא המלכות, במקום שנקרא **ועד**, שהוא ז״א. **כי שבט מישור שבט מלכותך**, שאותו הדין, שכסאך עשה ברשעי העולם, הוא דין אמת, הוא יוצא ממקום שנקרא ישר. כש״א צדיק וישר הוא.

(דפו״י דף נ״ב ט״ב)

למנצח על שושנים

והכסא שהוא המלכות, נקרא ישר, ונקרא כך, על שם שיוצא ממנו **שבט מישור**.

קא) **ד״א שבט מישור וכו׳:** פירוש אחר. **שבט מישור** זהו מלך המשיח שנקרא **שבט**, להוכיח את רשעי העולם, ז״ש לא יסור שבט מיהודה. וכתוב, וקם שבט מישראל. **מישור**, היינו **והוכיח במישור לענוי ארץ. שבט מלכותך** על זה כתוב, וקם שבט מישראל, דהיינו המשיח שיתעורר בעולם. ומה הטעם שזה נאמר כאן. הוא כי המלכות משבחת לפניו, ראה שהיצאתי לך בן טוב וחכם בעולם, כדי להרים ראש ישראל על הכל. לא יסור שבט. משום שכתוב כסאו כשמש נגדי.

קב) **אהבת צדק בגין וכו׳: אהבת צדק**, משום שצדק זה, שהיא המלכות, שהיא

אהבה

דבאתחברותה לעילא איתעבידא רברבא. ואוף איהו נמי באתחברותיה א עמה, איהו גדול. הה"ד, כי גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלהינו. וע"ד משכא ליה מטרוניתא, *) במלין אלין ב דרחימו.

קג) לקבל דא, ל) הגידה לי שאהבה נפשי. אנת, דכל רחימו ג דנפשאי בך, אי לא תתחבר בי, איכה תרעה עלמא, איך תזון נפשך ד מעומקא עילאה, לך, ולאחריני, דהא ברכאן דלעילא לא שריין, אלא באתרא דדכר ונוקבא.

קד) שלמה אהיה כעוטיה. איכדין אהא בכסיפא, כד תבעין מיני מזונא בני אבהן, דאינון עדרי חבריך, עדר ה' ממש. בג"כ ה אהבת צדק, דא כורסייא דילך. ותשנא רשע, דא סטרא דשפחה, דכל מילהא ו בחיובא, וקיימא לחיובא על עלמא.

קה) ד"א. אע"ג דכלא חד, אהבת צדק, אלין ישראל דאחידן בהאי צדק, ואיהי חולקהון, דכתיב מ) אהבתי אתכם ז וכו', ואוהב את יעקב. לאסגאה דרגא דצדק, דאחיד בה ח בשעתא דאיקרי יעקב. ותשנא רשע, דא עשו, דכל עובדוי בחיובא, וסטרא דיליה סטרא דרשע, חויא עקימא. הה"ד, נ ואת עשו שנאתי.

קו) על כן משחך אלהים אלהיך ט שמן ששון, דא משחא טבא, דנגיד על רישך מסטרא עילאה, דאקרי הכי. מאי על כן. בגין דאהבת צדק.

מסורת הזהר

ל) (שם מח) פקודי רעט לעיל אות עד. ל) (שה"ש א) ב"א קיג. מ) (מלאכי א) שמות דש. נ) (שם) שמות דש.

חלופי גרסאות

א נ"א עמיה (קראקא). ב נ"א דרחים (קראקא). ג נ"א דנפשי (דפוסים ראשונים). ד נ"א מעמיקא (דפוסים ראשונים). ה נ"א מוסיף אהבת צדק ותשנא רשע (קראקא). ו נ"א חיובא (דפוסים ראשונים). ז נ"א וכתיב ול"ג וכו' (דפוסים ראשונים). ח נ"א בסטרא (קראקא). ט נ"א ל"ג שמן ששון (קראקא).

הסולם

מאמר

אהבה שלך היא אהבה קטנה. כי המלכות נקראת אהבה קטנה, שבהתחברותה למעלה בז"א, בחסדים, היא נעשית גדולה. כי החסד נקרא אהבה רבה. ואף הוא גם כן ז"א, הוא גדול על ידי התחברותה עמה, ז"ש, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו, היינו בעת שהוא מחובר עם המלכות הנקראת עיר אלקינו. (כמ"ש באות פ"ח ע"ש). ועל זה מושכת אותו המלכה בדברי אהבה אלו.

קג) **לקבל דא הגידה וכו':** כנגד פסוק זה שבכאן, הוא הפסוק שבשיר השירים, **הגידה לי שאהבה נפשי.** שפירושו, אתה, שכל אהבת נפשי בך, אם לא תתחבר בי, **איכה תרעה** העולם, איך תזון עצמך מהעומק העליון דהיינו מבינה, לך ולאחרים, הרי הברכות שלמעלה אינן שורות אלא במקום דכר ונוקבא.

קד) **שלמה אהיה כעוטיה:** איך אהיה

(דפו"י דף נ"ב ט"ב *) ט"ג)

למנצח על שושנים

בבושה, כשבני האבות תובעים ממנו מזונות, שהם עדרי חבריך, עדר ה' ממש. משום זה, **אהבת צדק,** זהו הכסא שלך, דהיינו המלכות. **ותשנא רשע,** זהו הצד של השפחה, דהיינו הקליפות, שכל דבריה הם לחובה, ועומדת לחייב את העולם בדין.

קה) **ד"א אע"ג דכלא וכו':** פרוש אחר. אע"פ שהכל אחד, **אהבת צדק,** אלו ישראל. שאחוזים בצדק הזה, והוא חלקם. שכתוב, אהבתי אתכם וגו' ואוהב את יעקב. את, בא לרבות מדרגת צדק, שיעקב אוחז בה דהיינו ז"א, בשעה שנקרא יעקב. הרי שישראל אוהבים את הצדק. **ותשנא רשע** זהו עשו, שכל מעשיו הם לחובה, והצד שלו הוא צד רשע, שהוא נחש עקלתון. ז"ש, ואת עשו שנאתי.

קו) **על כן משחך וגו':** על כן **משחך אלקים אלקיך שמן ששון.** זהו השמן הטוב,

דהיינו

קז) **הה"ד,** ס **הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים, אתחברותא** · **דאח בצדק. גם, לאסגאה לישראל. בג"כ אמרת ליה, איכה תרעה לגרמך. איכה תרביץ, אינון עדרין קדישין דיעקב.** כ **מחבריך, אלין אבהן עילאין, דאתחברו בך בקדמיתא.**

קח) **ד"א. ישראל דאינון אחים ורעים ליה, נגדין להאי שמן ששון על רישיה, בצלותהון. שמן ששון, אלין תריסר נהרי אפרסמונא דכייא, דנהרין בה. וכדין חדוה בעלמין, רצון בעלמין, ורוגזא אסתלק מעלמא.**

קט) **מר ואהלות, מר: דא אברהם, דאקרי הר המר. ואהלות: דא יעקב. קציעות: דא יצחק. כל בגדותיך: באלין תלת גוונין, חיור"ר** ר **וסומ"ק וירו"ק, אשתלימו אינון לבושי דארגוונא.**

קי) **מן היכלי שן, אלין שבעה היכלין עילאין, דנשמתהון דצדיקייא** פ **חדאן בהו קמי קב"ה. וכדין חדוה קמיה. ואמאי איקרון היכלי שן.** נ **בגין דזכו באורייתא, ואתתקפ"ש בה, זכו להאי ש"ן.**

קיא) **מני שמחוך,** ס **במאי עסקין אינון נשמתין. אינון עסקין בתשבחאן דידי קמך. וכדין חדוה קמך אשתלימת, דלית חדוה קמיה מכל רתיכין דיליה, כחדוה דנשמתהון דצדיקייא דאינון קריבין ליה.**

מסורת הזהר

ס) (תהלים קלג) לעיל אות עב.

חלופי גרסאות

ר נ"א ל"ג דאח (קראקא). כ נ"א מוסיף שמן תורק שמך שמן ששון מחבריך (קראקא). ל נ"א וירוק

ר"ש (דפוסים ראשונים). מ ה"ג דפ"ס מונקאטש במר"בעים נ"א חמאן (דפ סים ראשונים). נ נ"א מוסיף בהיכלי בגין (קראקא). ס נ"א דמאי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

דהיינו המוחין העליונים, שנמשך על ראשך מהצד העליון שהוא בינה, הנקראת כך שנקראת אלקים. מהו על כן, היינו משום שאהבת צדק.

קז) **הה"ד הנה מה וגו': ז"ש, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים** פירושו **התחברות האח, שהוא ז"א, בצדק, שהוא מלכות. גם, הוא לרבות את ישראל, שהם המרכבה ליחוד הזה. משום זה אמרה לו איכה תרעה את עצמך. איכה תרביץ את העדרים האלו של יעקב. שמן ששון מחבריך, אלו הם האבות העליונים שנתחברו בך בתחילה.**

קח) **ד"א ישראל דאינון וכו': פירוש אחר. ישראל שהם אחים ורעים לו, לז"א, מושכים אותו שמן ששון על ראשיהם בתפלתם. שמן ששון אלו הם י"ב נהרות אפרסמון הטהור המאירים בה, מי"ב בחינות**

(דפו"י דף נ"ב ט"ג)

למנצח על שושנים

שבז"א, ואז שמחה בעולמות, רצון בעולמות, והכעס נסתלק מן העולם.

קט) **מר ואהלות מר וכו': כתוב, מר ואהלות, מר, זהו אברהם, שהוא חסד, הנקרא הר המר. ואהלות זהו יעקב, שהוא ת"ת. קציעות זהו יצחק, שהוא גבורה. כל בגדותיך, באלו ג' צבעים שבחג"ת, שהם לבן אדום ירוק נשלמו אלו הבגדים שהם בצבע ארגמן. שכולל ג' צבעים אלו.**

קי) **מן היכלי שן: אלו הם שבעה היכלות עליונים, שה"ס ז' היכלות המלכות. שנשמות הצדיקים שמחים בהם לפני הקב"ה. ואז שמחה לפניו. ולמה נקראים היכלי שן. הוא משום שזכו בתורה ונתחזקו בה, דהיינו כמ"ש ושננתם, ע"כ זכו לשן זה.**

קיא) **מני שמחוך במאי וכו': כתוב. מני שמחוך, היינו במה עוסקות הנשמות**

האלה

קיב) ד"א. מני שמחוך, ודאי דלית חדוה קמיה, כזמנא דעבד שלמה שיר השירים. ושבח תושבחאן דמטרוניתא למלכא.

קיג) ומאי אמרין. בנות מלכים ביקרותיך. ע בנות מלכים: אלין נשמתין קדישין, דאקרון ודאי בנות מלכים, פ דהא מזווגא דמלכא ומטרוניתא הוו אינון. צ ביקרותיך: דא ג"ע, דיקיר מכל מה דברא קב"ה בהאי עלמא ק דאינון נטיען דידוי.

קיד) נצבה שגל לימינך, כד"א, ר) נאם ה' לאדוני שב לימיני. בג"כ לתתא, באברהם אתדבקת, ובג"כ איקרי אברהם אוהבי, דאתדבקת ביה ר אהבה דילי. ואודע ש דיני לעלמא, ובגינה זכה לבן, דהא ה"א איתוספת עלוי מקדמת דנא.

קטו) בכתם אופיר, כד"א, ט) ואדם מכתם אופיר, ואימתי הוא בכתם אופיר. כד אזדווגא במלכא, כד נחית כתרא בדלוגין, דאנהיר מסטרא דאימא עילאה, ת ושריא על רישא דמטרוניתא, וכדין צ תפארת אדם לשבת בית. דהא ביתא דהאי עלמא, על ידה אתנהיגת.

מסורת הזהר

ס (שם קי) נח עז. פ) (ישעיה יג) ויראו רגב. צ) (שם מד) משפטים תלד פנחס רפד.

אוהבי אהבה (קראקא). ש נוסח אחר דינה (דפוסים ראשונים). ת נוסח אחר ושרת (דפוסים ראשונים).

חלופי גרסאות

ע נ"א ל"ג בנות מלכים (קראקא). פ נ"א דהאי (קראקא). צ נ"א ודא ול"ג ביקרותיך (קראקא). ק נ"א ל"ג דאינון (דפוסים ראשונים). ר נ"א מוסיף אברהם

הסולם

מאמר

האלה שבד' היכלות, **הן עוסקות לפניך בתשבחות שלי**, ואז נשלמת השמחה לפניך, כי **אין** שמחה לפניו מכל המרכבות שלו, כמו **השמחה** של נשמות **הצדיקים** הקרובים לו.

קיב) **ד"א מני שמחוך** וכו' : פירוש אחר. **מני שמחוך**, ודאי, שאין שמחה לפניו, כמו **בזמן** שעשה שלמה את שיר השירים, **ושיבח תשבחות** המלכה **אל** המלך.

קיג) **ומאי אמרין בנות** וגו' : ומה אומרים הנשמות. שהן **בנות מלכים ביקרותיך**, בנות מלכים אלו הן הנשמות הקדושות הנקראות ודאי בנות מלכים, כי הן באות מזווג המלך עם המלכה, שהם ז"א ומלכות. **ביקרותיך**, זהו גן עדן, היקר מכל מה **שברא הקב"ה בעולם הזה**, **שהם** הנטיעות שלו.

קיד) **נצבה שגל לימינך : היינו כש"א, נאם ה' לאדוני שב לימיני**, כי **שגל**, **היא**

(דפו"י דף נ"ב ט"ג)

למנצח על שושנים

מלכות, משום **זה** למטה, **נתדבקה** המלכות, **באברהם**, שהוא ימין, ומשום זה נקרא, אברהם **אוהבי**, כי נתדבקה בו האהבה שלי, והודיע **דיני לעולם. ובשבילה זכה לבן. כי ח'** נתוספה **לו מטרם** שזכה לבן. שה"ס המלכות הנקראת **ח'.**

קטו) **בכתם אופיר כד"א** וכו' : **בכתם אופיר**, **הוא כמו שאתה אומר**, אוקיר אנוש מפז **ואדם מכתם אופיר. ומתי היא בכתם אופיר. היינו כשהיא מזדווגת עם המלך, בעת שהכתר יורד בדלוג** מדרגה המאיר מצד אמא **עליונה**, שהיא בינה, **ושורה** על ראש המלכה. כי המדרגה אחר אמא עלאה, הוא ז"א, נמצא **שהכתר** היורד מאמא למלכות הוא בדלוג מדרגה, שמדלג על מדרגת ז"א. וכתר זה ה"ס הארת החכמה שהמלכות מקבלת מאמא. **ואז תפארת אדם** שהוא **ז"א, לשבת בית**, שהוא המלכות, כי ז"א מקבל ממנה הארת החכמה. משום שהוא **עצמו** אינו אלא בחסדים מכוסים מחכמה. **כי**

הבית

קטז) בג"כ אמרה ליה, אם לא תתחבר בי, אכדין אהוי בצחותא על אינון עדרין קדישין, דסמכין על *) פתורי. ההי"ד ק) שלמה אהיה כעוטיה על עדרי חבריך.

קיז) קב"ה מה אתיב לה, ר) שמעי בת וראי. לקביל דא, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך. אמר לה קב"ה, הא עיטא עילאה לך, צאי לך בעקבי הצאן, אלין זכאין שלימין דאתעטרת בהו קדמי, ורעי את גדיותיך אינון דאתמשכין אבתרך.

קיח) ואינון חייבי דרא, יתמשכנון בחובייהו, אלקי יתהון ברצועא, ולא יוספון למחטי. ותטרי בניך דאזלין אבתריך, דלא יתמשכנון עליהון, א וכולא בדינא דקשוט. מ"ט. דכל הנשמות קדמי אינון, וע"ד ש) בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן.

קיט) כגוונא דא שמעי בת וראי. שמעי, דבך תליא שמיעה, כד ישראל אהדרין בתיובתא קמאי, שמעי, אעיל צלותהון קדמי, דפתחא דכלא בך הוא, כולא מסרית בידך לאנהגא עלמא תתאה. ועל דא שמעי בת וראי, בגין דאת חיזו דכולא, ב את אתקריאת באר לחי רואי. בג"כ אית לך לעיינא כל יומא בעובדיהון דעלמא, למיהב לב"נ כפי עובדוי.

מסורת הזהר

ק) (שה"ש א) כי תצא קל לעיל אות קג. ר) (תהלים מה) ת"ז ת"מ ד' פ. ש) (יחזקאל יח).

חלופי גרסאות

א נ"א כלא (דפוסים ראשונים). ב נ"א ל"ג את (קראקא) נ"א אית (וינציא).

הסולם

מאמר למנצח על שושנים

הבית שמעולם הזה, שה"ס המלכות המשפעת לעולם הזה, מתנהג אז על ידה עצמה, ולא על ידי ז"א. דהיינו שהארת החכמה מאירה בעולם.

קטז) **בג"כ אמרה לו וכו'**: משום זה אמרה לו המלכות, אם לא תתחבר בי, דהיינו באפן, שהחסדים דז"א ילבישו את הארת החכמה שבמלכות, איך אהיה בצמאון על אלו העדרים הקדושים, שהם הנשמות, הסמוכות על שלחני. דהיינו, **שלמה אהיה כעוטיה על עדרי חבריך.**

קיז) **קב"ה מה אתיב וכו'**: מה השיב לה הקב"ה. הוא, **שמעי בת וראי.** כנגד זה הוא הפסוק שבשיר השירים, אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך. אמר לה הקב"ה, הנה עצה עליונה לך, **צאי לך בעקבי הצאן,** אלו הם הצדיקים השלמים שנתעטרת בהם לפני. **ורעי את גדיותיך.** היינו אלו הנמשכים אחריך בלבד.

קיח) **ואינון חייבי דרא וכו'**: ואלו

(דפו"י דף נ"ב ט"ג *) ט"ד)

רשעי הדור, יתמשכנו בחטאם, דהיינו שיטלו נשמתם למשכון על חטאותיהם. **והכה אותם** ברצועה, ולא יוסיפו לחטוא. **ותשמרי בניך** ההולכים אחריך, שלא יתמשכנו עליהם, דהיינו שלא יקחו אותם למשכון על עונותיהם **של** הרשעים. והכל הוא בדין אמת. מה הטעם. **הוא** משום שכל הנשמות לפני הן. וע"כ **בן לא ישא בעון האב ואב לא ישא בעון הבן.**

קיט) **כגוונא דא שמעי וגו'**: כעין זה. שמעי בת וראי. **שמעי,** כי בך תלויה השמיעה. כי כשישראל יחזרו בתשובה לפני, שמעי, הביאי תפלותיהם לפני, כי הפתח של הכל בך הוא, הכל מסרתי בידך להנהיג את העולם התחתון. וע"כ, **שמעי בת** וראי, משום שאת המראה של הכל, כי החכמה הנקראת מראה, אינה מתגלית אלא במלכות. ומשום זה, **את** נקראת באר לחי ראי. ע"כ יש לך לדרוש בכל יום במעשיהם **של** בני העולם, **לתת** לאיש כפי מעשיו.

קכ) ת"ח, כד ברא קב"ה עלמא, מני היכליה בידא דמטרוניתא לעיינא על עלמא. וכד בני עלמא זכאין, חדוה אתוסיף לעילא.

קכא) והטי אזנך, לקבל צלותא דכולא. וכן עבדת אוף [ג] איהי מכל צלותין, [ד] לקרבא עטרה לצדיק. בגין דהא כל צלותין, לקרבא עטרה לצדיק הוא.

קכב) ושכחי עמך, דכד בני לא אזלין באורח מישר, אית לך לאייתאה עליהון מחאן. כד"א, [ח] והכיתי אתכם אף אני שבע. וע"ד ושכחי עמך, עביד יתהון כאלו הם שכוחין מעלמא, עד דיתובון בתיובתא קמאי. ובית אביך, דאיהו אברהם, דאיהי ברתיה, ובכל שמה.

קכג) ויתאו המלך יפיך, דא מלכא עילאה, דרחים לאתדבקא בך, ולאזדווג בך זווג עלמין. אימת. בשעתא דכל [ה] בני היכלא דמלכא זכאין. בשעתא דיסרת לון, ודברת לון לרעותא דמלכא. הה"ד, [א] משא אשר יסרתו אמו. ודא בת שבע אם שלמה, דדברת ליה לרעותא דמלכא.

קכד) כי הוא אדוניך, כל חילא דידך [ו] מניה הוא. סיהרא לא אתנהירת אלא משמשא. שמה [ז] דילה אדנ"י, סימנא נקטת מבי מלכא. א' מרישא דכולא לאתנהגא בה. וי' רישא דשמא קדישא, חכמה עילאה.

קכה) והשתחוי לו, כד"א [ב] ותקוד בת שבע. וכדין מלכא עביד כל

מסורת הזהר

ח) (ויקרא כו) לעיל אות עט. א) (משלי לא) ויחי תתיא. ב) (מ"א א).

חלופי גרסאות

ג נ"א איהו (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג לקרבא (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ב בני (קראקא). ו נ"א דידיה (קראקא). ז נ"א דילה (מונקאטש).

הסולם

מאמר — **למנצח על שושנים**

קכ) **ת"ח כד ברא וכו'**: בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, מסר היכלו בידי המלכה להשגיח על העולם. וכשבני העולם זכאים, נתוספה שמחה למעלה.

קכא) **והטי אזנך לקבל וכו'**: **והטי אזנך** לקבל תפלת הכל. וכן עשתה אף היא מכל התפלות, להקריב עטרה לצדיק, שהוא יסוד. משום שכל התפלות הן להקריב עטרה לצדיק. דהיינו שהן בחינות מ"ן, שהצדיק ישפיע עליהם מיין דכרין.

קכב) **ושכחי עמך דכד וכו'**: **ושכחי עמך**, כי כשבני אינם הולכים בדרך הישר, יש לך להביא עליהם מכות. כש"א והכיתי אתכם אף אני שבע וגו', וע"כ ושכחי עמך, עשה אותם כאלו הם שכוחים מן העולם, עד שישובו בתשובה לפני. **ובית אביך**, הוא אברהם, שהיא בתו, **ובכל שמה** כי המלכות נק' בכל, והיא בתו של אברהם בסו"ה, וה' ברך את אברהם **בכל** (כנ"ל אות ע"ה) ע"כ אומר ובית אביך על ישראל.

קכג) **ויתאו המלך יפיך**: **זה הוא המלך** העליון, ז"א, האוהב להתדבק בך ולהזדווג בך זווג עולמים. מתי. הוא בשעה שכל בני היכל המלך צדיקים. בשעה שאת מוסרת אותם ומוליכה אותם לרצון המלך. ז"ש, משא אשר יסרתו אמו. וזו היא בת שבע אם שלמה, **שהוליכה** אותו לרצון המלך.

קכה) **כי הוא אדוניך**: היינו שכל הכח שלך ממנו הוא, מז"א. הלבנה אינה מאירה אלא מן השמש. **השם** שלה **הוא אדנ"י**. סימן אותיות מבית המלך **א'** דאדני, הוא מראש הכל, מן השם **אהיה** שהוא כתר להתנהג בה. **י'** מתחילת **השם** הקדוש הויה, שה"ס חכמה עליונה.

קכה) **והשתחוי לו כד"א וכו'**: **והשתחוי לו**

רעותה. וישראל מתגברין לעילא לעילא. ומדורייהו עם מלכא ועם מטרוניתא.

קכו) כדין שאר עמין אתכפיין תחותייהו, וכלהו אתהדרון לעבדין לון, בגין דאינון בני מלכא. בג"כ ג) ובת צור במנחה פניך יחלו עשירי עם.

קכז) לקביל דא, לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי. דקב"ה יהיב בלביה למיעל בתרייהו לימא, בגין דישבעון ישראל מממוניהון, דאובילו עמהון תמן. וכולא נטלו ישראל בימא, אגרא דההוא עבידתא דעבדו עמהון.

קכח) כגוונא דא לזמנא דאתא, ובת ח צור, דא סטרא דעשו ושאר עמין דאעקו לישראל, ועד השתא הוו אעקין לון בחובייהו. כד"א, ז) כי יבא כנהר צר רוח ה' נוססה בו.

קכט) כדין, ישראל ט יהדרון בתיובתא שלימתא קמי קב"ה, דאתחזי באינון עקתין סגיאין דאתיין עלייהו, כמאן דאשתכח דוכרניהון לעילא. וכד אינון הדרן בתיובתא בלבא שלימא, כגוונא דכתיב ה) בצר לך ומצאוך וגו', ושבת עד ה' אלהיך. וישוב מלכא לבי מטרוניתא לפייסא לה. וע"ד י) ובא לציון גואל"ל, דא מלכא דאתי לבי מטרוניתא. בגין דביתה כלהו שלמין קמה, אתי לאקמא לה מעפרא.

קל) במנחה יחלו פניך עשירי עם, בגין דאת יא) כבודה בת מלך פנימה.

מסורת הזהר

ג) (תהלים מה) ז"ח ד' נג ט"א. ד) (ישעיה נט). ה) (דברים ד) כי תשא כה. ו) (ישעיה נט) בהעלותך קנ. ז) (תהלים מה) ויחי תקסח ז"ח ד' נו ט"א תק"ח ד' צט ט"ד קיב ט"ב קטז ט"ב.

חלופי גרסאות

ח נ"א מוסיף צור במנחה (קראקא). ט נ"א הדרין (דפוסים ראשונים). י נ"א ל"ג מן ובא עד בגין (קראקא).

הסולם

מאמר

לו היא כש"א, ותקוד בת שבע, שה"ס המלכות, ואז עושה המלך כל רצונה, וישראל מתגברים למעלה למעלה, ומשכנם עם המלך ועם המלכה.

קכו) כדין שאר עמין וכו': אז נכנעים תחתם העמים האחרים, וכולם חוזרים לעבוד אותם, משום שהם בני מלך. ומשום זה, ובת צור במנחה פניך יחלו עשירי עם. דהיינו שעשירי בני צור יעבדו אותם, וישלחו מתנות.

קכז) לקביל דא לסוסתי, כנגד פסוק זה, הוא הפסוק שבשיר השירים, לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי. שהקב"ה נתן בלבם לבא אחריהם לים, כדי שישבעו ישראל מכספם שהביאו עמהם שם, והכל לקחו ישראל מהם בים, שהיה שכר אותה עבודה שעבדו בהם מאתים ועשר שנים.

קכח) כגוונא דא לזמנא וכו': כעין זה, לעתיד לבא, ובת צור, זה הוא הצד של עשו, ועמים האחרים, שהצירו להם לישראל. ועד עתה הם מציירים להם בעונותיהם. כש"א, כי יבא כנהר צר רוח ה' נוססה בו. ונמשום זה היא נקראת בת צור.

למנצח על שושנים

קכט) כדין ישראל יהדרון וכו': אז יחזרו ישראל בתשובה שלמה לפני הקב"ה, שהוא נראה באלו הצרות הרבות הבאות עליהם, כאלו הגיע זכרונם למעלה. וכשהם חוזרים בתשובה בלב שלם, כמו שכתוב, בצר לך ומצאוך וגו' ושבת עד ה' אלקיך. וישוב המלך אל המלכה לרצות אותה. על זה כתוב, ובא לציון גואל, גואל, זה הוא המלך הבא לבית המלכה, ומשום שבני ביתה כולם שלמים לפניה, בא המלך להקימה מעפרא.

קל) במנחה פניך יחלו וגו': במנחה פניך יחלו עשירי עם, משום שאת כבודה בת מלך פנימה, ומהו כבודה. הוא כבוד ח' שהיא

ומאי כבודה. כבוד ה'. ודא בת מההוא מלך דאיהי פנימה ודאי. כ ודא אימא עילאה, דאיהי פנימה דכלא, ואיהי איתערת חירו ונייחא על בנאה.

קלא) ח) ממשבצות זהב לבושה, לקביל דא אמר שלמה, ט) נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. לחייך תרין. לזמנא ההוא, ולזמנא דאתי. בתורים תרין תורים ודאי. בגין דביומא דמשיחא תתחדש דעתא בעלמא, ותתנהיר אורייתא קמי כולא. בגין דכתיב, י) כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. יעל דא, ממשבצות זהב לבושה, דא סיטרא דצפון, דאתלבישת בה למעבד נוקמין, באינון דאעקין לבנהא. ל ועי"ד קרינן ליה מלך המשיח, ודוד ודאי הוא. וכדין איתער בעלמא.

קלב) מה כתיב לעיל. כ) כי שחה לעפר נפשנו כו', קומה מ עזרתה לנו. מאי קומה. בגין דעד השתא איהי נופלת, השתא קומה עזרתה לנו, דאתדבק מלכא במטרוניתא. ופדנו למען חסדך. דא אברהם, ימינא, דלא תהוי לאחורא. דבג"כ אמר, נ) הושיעה ימינך וענני. בגין כך, ממשבצות זהב לבושה.

קלג) ג לרקמות: אלין לבושין דיקר, ס דאינון מרוקמין למקדשא. וכל

מסורת הזהר

ח) (שם) לעיל אות קל. ט) (שה"ש א) ז"ח ד' עב ט"א ט"ב ט"ה. י) (ירמיה לא) ויקרא שפח. כ) (תהלים מד). ל) (תהלים ס) ויצא שנט.

חלופי גרסאות

כ נ"א ועל דא (קראקא). ל ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ודא (דפוסים ראשונים). מ נ"א ל"ג מן עזרתה לנו עד עזרתה לנו (קראקא). נ נ"א מוסיף לרקמות תובל למלך (קראקא). ס נ"א דאיהו אינוז (קראקא).

הסולם

מאמר

שהיא המלכות, וזו היא בת מאותו מלך שהוא ודאי פנימה, שזו היא אמא עלאה, שהיא בינה, שהיא פנימית הכל, והיא מעוררת חרות ונחת על בניה.

קלא) **ממשבצות זהב לבושה:** כנגד זה, אמר שלמה, נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים. **לחייך** הן שתים, אחת לזמן הזה, ואחת לעתיד לבא. **בתורים**, שני תורים ודאי, אחד בזמן הזה, ואחד לעתיד לבא. **כי** בימות המשיח **תתחדש הדעת בעולם** והתורה תאיר **לפני הכל. כי כתוב, כי כולם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם.** ומעין הדעת הזו יש גם בזמן הזה, **ועל זה** הדעת, והארת החכמה, כתוב, **ממשבצות זהב לבושה**, שזה הוא **צד צפון**, שהוא צד שמאל מאמא, **שנתלבשה בה**, שמשם נמשכת הארת החכמה, **לעשות נקמות באלו שמצירים לבניה.** כי הארת החכמה משביתה כל הדינים והקליפות. **ועל זה**, דהיינו על הארת הדעת והחכמה הנ"ל, **קוראים את** המלכות, **מלך המשיח.** ומדרגת המלכות הזו, **היא ודאי דוד.** ואז, לע"ל, **הוא נתעורר בעולם.**

(דפו"י דף נ"ג ט"א)

למנצח על שושנים

קלב) **מה כתיב לעיל** וכו': **מה כתוב** למעלה, **כי שחה לעפר נפשנו** וגו' **קומה עזרתה לנו.** מהו קומה. הוא משום שעד עתה היתה נופלת, מחמת שהיתה בפרוד מז"א, עתה, קומה עזרתה לנו. שנתדבק המלך במלכה. **ופדנו למען חסדך**, זהו אברהם, שהוא יד ימין, דהיינו חסד, **שלא תהיה לאחור**, שמשום זה אמר **הושיעה ימינך וענני. משום זה ממשבצות זהב לבושה.**

פירוש. כשהמלכות מקבלת הארת החכמה משמאל דאמא והיא בפרוד מן ז"א, אז היא בבחינת נפילה, ועל הזמן הזה נאמר, **כי שחה לעפר נפשנו.** דהיינו המלכות הנקראת נפש, שחה לעפר. אלא כשמתדבקת בז"א, ויש לה הארת החמה, אז היא קמה מנפילתה, כי החכמה שבה מתלבשת בחסדים, דז"א, ויכולה להאיר. ואז נאמר **קומה עזרתה לנו.** וז"ס ממשבצות זהב לבושה. שזה הוא בזמן שמחוברת עם ז"א, שאז נבחנת הארת החכמה שבה, למשבצות זהב.

קלג) **לרקמות אלין לבושין** וכו': לרקמות

מנוי דזמין קב"ה למלבש, למיהב נוקמתא באדום, תובל למלך, דא כלה אלבישת ליה. מאן גרם כל דא. בגין ע דישראל לא אתערבו בסטרא דעשו, כל אינון זמינין למחמי ביקרא דציון.

קלד) לקביל דא תורי זהב נעשה פ לך. צ תורי, תרין. רמז לאורייתא דאתייהיב בימי פרעה. ורמז לדעתא דתתחדש ביומוי דמשיחא. עם נקודות הכסף. התם, מ) בחמשה עשר כסף. והכא, נ) אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף, ודאי מסטרא דאברהם אתיא לון האי. הה"ד, ס) ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור.

קלה) ע) תובלנה בשמחות וגיל, תרין חדוון, לעילא ולתתא. לעילא, דשמא קדישא וכורסייא אשתלים, כד אתאביד יודע ציד מעלמא, ודוכרניה ק לעלמין לא אידכר. לתתא, ישראל בנוי דקב"ה, ברחמין עילאין ארים דגליהון על כולא. וע"ד מובאות לך. כד"א, פ) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה להי. וע"ד כתיב תבואנה בהיכל מלך.

קלו) צ) תחת אבותיך יהיו בניך. אמר לה קב"ה לכנסת ישראל, תחת אבותיך, אינון אבהן עילאין, דאודיעו לך בעלמא, ואתקינו לך, על כולא יהיו

מסורת הזהר

ס) (הושע ג) לעיל אות יב. נ) (שה"ש ח). ס) (ויקרא כו) וירא כב ז"ח ד' נט ט"א לעיל אות עט. ע) (תהלים מה). פ) (ישעיה סו) וירא תפא לעיל אות לב. צ) (תהלים מה).

חלופי גרסאות

ע נ"א ישראל דלא (דפוסים ראשונים). פ נ"א מוסיף לך עם נקודות הכסף (דפוסים ראשונים). צ נ"א תרי תורי (דפוסים ראשונים). ק נ"א מעלמין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

לרקמות, אלו הם לבושי יקר, שהם מרוקמים למקדש, שהוא המלכות. כלומר, שה"ס החסדים הנמשכים מז"א להלביש את הארת החכמה שבמלכות. כי החסדים הם מכונים משום זה, לבושי יקר (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות י"ג) וכל בגדיו שעתיד הקב"ה ללבוש, כדי לנקום נקמה מאדום, **תובל למלך**, שהכלה הזו, דהיינו המלכות, הלבישה אותו. **מי גרם כל זה. הוא משום שישראל לא התערבו בצד של עשו, כל אלו עתידים לראות ביקר של ציון.**

קלד) **לקביל דא תורי** וגו': כנגד זה הוא הפסוק שבשיר השירים, **תורי זהב נעשה לך**. תורי, הם שנים, רמז אל התורה שניתנה בימי פרעה, דהיינו בהר סיני, ורמז אל הדעת שתתחדש בימות המשיח. **עם נקודות הכסף**, שם, כתוב בחמשה עשר כסף, שכסף פירושו חסדים (כנ"ל אות י"ג) וכאן כתוב, **אם חומה** (דפו"י דף נ"ט ט"ג ס"ד)

למנצח על שושנים

היא נבנה עליה טירת כסף, ודאי, שפירושו חסדים, שזה בא מצד אברהם. ז"ש **ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור.**

קלה) **תובלנה בשמחות וגיל**: היינו ב' שמחות, למעלה ולמטה. למעלה הוא, כי השם הקדוש והכסא נשלמים כשנאבד מהעולם יודע ציד, שהוא עשו, וזכרונו לא יזכר לעולם. למטה הוא, שישראל, בניו של הקב"ה, ברחמים עליונים מרימים דגלם על הכל. וע"כ **מובאות לך**, כש"א, והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה להי. וע"כ כתוב, תבואנה בהיכל מלך.

קלו) **תחת אבותיך יהיו בניך**: אמר הקב"ה לכנסת ישראל, שהיא המלכות, **תחת אבותיך**, אלו הם האבות העליונים שהודיעו ופרסמו אותך בעולם, והתקינו אותך, **על הכל**, זה **יהיו בניך. תשיתמו לשרים**, הם האבות העליונים, שכתוב בהם, באר חפרוה שרים

בניך. תשיתמו לשרים, דאינון אבהן עילאין, דכתיב בהו ק) באר חפרוה שרים, דאתקינו לה בכולא וכולא להאי באר. כנסת ישראל אתקרי.

קלז) ד"א. תחת אבותיך יהיו בניך. דכלהו ברחימו, כאינון דרא דמדברא, כאינון דאיקרון דור דעה. יהיו בניך, דכלהו ברחימו יתגברון על אורייתא. לקבל דא כתיב, ר) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. דאקדימו עשיה לשמיעה. אוף הכא בניך ישתלמון כוותהון.

קלח) ש) אזכירה שמך בכל דור ודור. מדרא עילאה, דתלייא ביה דרור וחירו לכלא. בזמנא דההוא שופר גדול, יפיק כולא לחירו, כדין עמים יהודוך ר לעולם ועד, דלא יתפרש עולם ש מועד, וועד מעולם. לקביל דא, צרור המור דודי לי בין שדי ילין.

קלט) *) עד הכא אתייהב ליה רשו לגלאה. אתא שלמה, ואשתלים בכלא, ואשלים כלא, ואכליל בהנהו תושבחן חכמתא עילאה, קיומא דכל עלמין, דזמין קב"ה לגלאה לה לבנוי, בזמנא דיתער דעתא בעלמא. דכל חד וחד מישראל ידביק אדבקותא בחכמתא עילאה, רזא דשמא דקב"ה, ודא איהו טיבו, דלית ליה פסיקו כלל, לעלם ולעלמי עלמין. ת

הסולם

מאמר — למנצח על שושנים

ק) (במדבר כא) ויצא ד לעיל אות יב. ר) (שה"ש א) ב"א שטז. ש) (תהלים מה).

ר נ"א עולם דא ועד (ויניציא). ש נ"א מעד ועד מעולם (דפוסים ראשונים). ת בדפו"י כתבו ע"כ.

מסורת הזהר

שרים, שהתקינו בכל וכל לבאר הזו. היא נקראת כנסת ישראל. דהיינו המלכות.

קלז) **ד"א תחת אבותיך וכו':** פירוש אחר. **תחת אבותיך** יהיו בניך. שאבותיך כולם היו באהבה, כמו דור המדבר, כאלו הנקראים דור דעה. **יהיו בניך,** שכולם באהבה יתגברו בתורה. כנגד זה כתוב, עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. שפירושו, שהקדימו עשיה לשמיעה, שאמרו מקודם, נעשה, ואח"כ אמרו, נשמע. אף כאן בניך ישתלמו כמוהם.

קלח) **אזכירה שמך בכל דור ודור:** היינו שאמשיך מהדור העליון, דהיינו בינה, שתלוי בה דרור וחירות לכל, לאותו דור, בזמן ששופר הגדול ההוא, שהוא בינה, יוציא כולם לחירות, אז, **עמים יהודוך לעולם ועד,**

(דפו"י דף נ"ג ט"א *) ט"ב)

חלופי גרסאות

שעולם, שהוא מלכות, לא יפרד מן ועד, שהוא ז"א, וועד לא יפרד מעולם. כנגד זה הוא הפסוק שבשיר השירים. צרור המור דודי לי בין שדי ילין.

קלט) **עד הכא אתייהיב וכו':** עד כאן ניתנה לו, לדוד, רשות לגלות. בא שלמה ונשלם בכל, והשלים הכל וכלל באלו התשבחות שבשיר השירים, חכמה עליונה, שהיא קיום כל העולמות, שעתיד הקב"ה לגלות אותה לבניו, בזמן שתתעורר הדעת בעולם, שכל אחד ואחד מישראל ישיג אז השגה בחכמה העליונה, שהיא סוד השם של הקב"ה, וזו היא טובה שאין לה הפסק כלל לעולם ולעולמי עולמים.

סליק פרשת חוקת

פרשת בלק

א) א **אמונה אומן, תרי** ב **דאינון חד. חד גן. וחד נהר. דא נפיק מעדן. ודא איתשקי מניה. הא הכא כל רזא סתימא דמהימנותא.**

ב) ואוליפנא, האי מאן דאיתער בליליא, בשעתא דקב"ה עאל ג **בגנתא, לאשתעשעא בצדיקייא, בעי למימר פסוקא דא, ברעותא דלבא, ולכוונא** ד **רעותא ביה.** ה א) **ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן. ובתר כן יאמר,** ב) **אודך על כי נוראות נפלאתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. לבתר, ונהר יוצא מעדן וגו'. והיינו שבחא דחסידי קדמאי,** ו **כד** ז **מתערו בפלגות ליליא. ולבתר מסדרי שבחייהו, ולעאן באורייתא.**

ג) שעשועא דקב"ה מאי ח **היא. אלא, כל צדיקייא** ט **קיימין בדיוקנייהו,**

מסורת הזהר

א) (ישעיה כה) נח שה צו קצב בלק קנו. ב) (תהלים קלט) ויקרא קמב.

חלופי גרסאות

א בדפו"י כתבו לדף קצ"ג. ב נ"א ואינון (קראקא). ג נ"א ל"ג בגנתא (קראקא). ד נ"א דעתיה (וינציה מונקאטש) נ"א רעותא ולבא (קראקא). ה נ"א הפס ק ה' אלקי אחר ונהר יוצא מעדן (דפוסים ראשונים). ו נ"א כי (וינציא). ז נ"א מתערי (דפוסים האשונים). ח נ"א הוא (דפוסים ראשונים). ט נ"א דקיימין בדיוקנייהו מתלבשין (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

א) אמונה אומן תרי וכו'; כתוב עצות מרחוק אמונה אומן. **אמונה אומן, הם שנים שהם אחד. אחד הוא גן,** דהיינו אמונה, שהיא מלכות. **ואחד הוא נהר,** דהיינו אומן, שהוא יסוד. **זה, היסוד, יוצא מעדן,** שהוא חכמה, **וזה,** המלכות, מושקה ממנו. **הרי כאן כל הסוד הסתום של האמונה.**

ב) ואוליפנא האי מאן וכו'; ולמדנו, **מי שמקיץ** משנתו בלילה, **בשעה שהקב"ה נכנס לגן,** שהוא המלכות, **להשתעשע עם הצדיקים, צריך לומר פסוק זה, ברצון הלב, ולכוון רצונו בו. ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן. ואח"כ יאמר, אודך כי נוראות נפלאתי נפלאים מעשיך ונפשי יודעת מאד. ואח"כ, ונהר יוצא מעדן וגו'. וזה הוא השבח של החסידים הראשונים כשהקיצו בחצות לילה. ואח"כ סדרו שבחיהם, ועסקו בתורה.**

(דפו"י דף נ"ג ס"ב)

שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

ג) שעשועא דקב"ה מאי וכו'; מה **הוא השעשוע של הקב"ה** עם הצדיקים בגן עדן.

ומשיב

ומתלבשין בגנתא דעדן, בכל יומא ויומא, י ואתסחן בטלא, דזמין קב"ה כ לאחיא מיתייא. ל ועאלין כלהו לגבי משיח, ושאלין מה דשאלין, והא איתערו חברייא.

ד) לבתר מתכנשין, ומשתדלין כלהו מ בדעתא עילאה, בכלהו מתיבתי דתמן. ועלייהו כמה ממנן. ומתחדשין תמן כמה חידושין באורייתא. לבתר נפקי כלהו, וחמאן, כד אתי אליהו לגבי אבהן. איהו נפק, ואינהו עאלין וקיימין קמי אבהן, וחדו בהו, בכמה בנין קדישין די בסחרנייהו, וחדאן כלהו.

ה) כד עייל קב"ה בפלגו ליליא, כלהו נ קיימין מתתקנין כדקא יאות, זכל אשתדלותא דאשתדלו כל ההוא יומא בחידושי אורייתא. וקב"ה תיאובתיה ס באינון צדיקייא, דחדישו בה מלין. ע ואשתעשע פ בהו, ואשתעשע באלין מלין. וכן בכל צדיקא צ וצדיקא.

ו) לבתר, כלהו מתתקנין דכר ונוקבא. וקב"ה בתר דארח ואשתעשע בהו, ק ובכל אלין ר רזין דחכמתא דילהון, אתגלי עלייהו, ואינון חמאן בההוא נועם ה'. כדין כלהו חדאן בחדווה סגייא, עד דמתפשטי זיוא ונהורא ש דילהון. ומההוא משיכו דזיוא ונהורא דחדוה דילהון, עבדין פירין ואיבין לעלמא דא, וההוא איבא עאל תחות גדפוי דשכינתא, עד זימנא דאצטריך.

ז) וכך משתעשע בכל צדיק וצדיק, ת ואמר, זכאה מלכא דבנין אלין

חלופי גרסאות

י נ"א ואסתחן (דפוסים ראשונים). כ נ"א לאחאה (דפוסים ראשונים). ל נ"א עאלין (דפוסים ראשונים). מ נ"א ברעותא עלאה דכלהו (קראקא). נ נ"א וקיימין ול"ג כד עייל קב"ה בפלגו ליליא כלהו (קראקא). ס נ"א בההוא (קראקא ווינציא). ע נ"א ל"ג ואשתעשע בהו (קראקא). פ נ"א בה (ווינציא). צ נ"א ל"ג וצדיקא (קראקא). ק נ"א בכל (דפוסים ראשונים). ר נ"א מלין (מונקאטש במרובעים). ש נ"א ל"ג דילהון (קראקא). ת נ"א ואמרין (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר שעשועי הקב"ה עם הצדיקים בג"ע

ומשיב. אלא כל הצדיקים עומדים בצורתם ומתלבשים בגן עדן בלבוש, בכל יום ויום, ומתרחצים בטל, שהכין הקב"ה להחיות המתים. וכולם נכנסים אל המשיח, ושואלים מה ששואלים. וכבר העירו בזה החברים.

ד) **לבתר מתכנשין ומשתדלין** וכו': אח"כ כולם מתאספים, וכולם עוסקים בדעת עליונה בכל הישיבות אשר שם. ועליהם כמה ממונים. ומתחדשים שם כמה חידושי תורה. אח"כ יוצאים כולם ורואים כשאליהו בא אל האבות. הוא אליהו, יוצא, והם נכנסים ועומדים לפני האבות, והאבות שמחים בהם, בכמה בנים קדושים שמסביב להם. וכולם שמחים.

ה) **כד עייל קב"ה** וכו': כשבא הקב"ה בחצות לילה, כולם עומדים מתוקנים כראוי. (דפו"י דף נ"ג ט"ב)

וכל העסק שעסקו כל אותו היום בחדושי תורה, מתוקן לפניהם. ותשוקתו של הקב"ה היא בצדיקים האלו שחדשו דברים בתורה, ומשתעשע בהם, ומשתעשע בדברי התורה האלו. וכן בכל צדיק וצדיק.

ו) **לבתר כלהו מתתקנין** וכו': אח"כ כולם מתתקנים דכר ונוקבא, והקב"ה, אחר שהריח והשתעשע בהם, ובכל אלו סודות החכמה שלהם, הוא מתגלה עליהם, והם רואים באותו נועם ה'. אז כולם שמחים בשמחה גדולה, עד שמתפשט הזיו והאור שלהם, ומאותה התפשטות הזיו והאור של השמחה שלהם עושים פירות ואיבים לעולם, שה"ס נשמות, ואותם הפירות נכנסים תחת כנפי השכינה. עד הזמן שצריך.

ז) **וכך משתעשע בכל** וכו': וכך משתעשע

אתבררו לחולקיה ועדביה. וקלא איתער, מאמצעות גינתא דרקיע, וקורא בקל תקיף ואמר, ג) זכור ה׳ לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. כדין א) ערטילו וקרקורא דיליה. וכל צדיקייא דתמן אתערו בבכיה.

ח) וקלא איתער מאמצעות גנתא דרקיעא, דאשתמע בתלת מאה ותשעין רקיעין. בגין דלית חדוה ושעשועא לקב״ה, אלא בשעתא ב) דקאים בהדי צדיקייא דתמן. ג) ובג״ד אומי ואמר, ד) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק וגו׳, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. ד) בכל אתר דאית חדוה לקב״ה, קלא דא נפיק וקארי.

ט) כדין נפיק מתמן, וסליק ובטש ברקיעין, ושאיג שאוגין, עד דכל חילי שמייא כלהו ה) בערבוביא. כדין נשבא רוחא, ובטש *) בטרפין דההוא אילנא רברבא, וכל ענפין דיליה בטשין דא בדא. וקלא איתער מגו נופא דאילנא ו) וקרי, ה) זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק. כיון דקלא דא אתער, שמע אברהם סבא ואיתער, כדין איהו רעווא דמלכא, ואתנחם בהדיה.

י) בההיא שעתא, איתער רוחא חדא מסטרא דדרום, וכל רעו וחדוותא ואסוותא איתער בעלמא. וכדין ז) סליק צפרא, ורעווא אשתכח, ונייחא איהו

מסורת הזהר

ג) (שם קלו) ויקהל כ פקודי שפ. ד) (שם) פנחס יז. ח) (שם קה) בהשמטות ח״ג ד׳ שג. ד״י ת״ז תס״ט ד׳ קג.

חלופי גרסאות

ב נ״א דקיימא (דפוסים ראשונים). ג נ״א ובגין דאימי (דפוסים ראשונים). ד נ״א דכל (דפוסים ראשונים). ה נ״א בערטורא (ווינציא מונקאטש בסוגריים). ו נ״א ה נ״א בערטורא (ווינציא מונקאטש בסוגריים) ו נ״א וקרא (דפוסים ראשונים). ז נ״א ל״ג סליק (קראקא).

הסולם

מאמר

משתעשע בכל צדיק וצדיק, ואמר, אשרי המלך שבנים אלו נתבררו לחלקו ולגורלו. וקול מתעורר מאמצע הגן שברקיע, וקורא בקול חזק ואומר, זכור ה׳ לבני אדום את יום ירושלים האומרים ערו ערו עד היסוד בה. אז היא הבהלה והצעקה שלו. וכל הצדיקים אשר שם מתעוררים בבכיה. ערטילו פירושו בהלה, מלשון סוסי ערטלייגא (אסתר ח׳ י׳).

ח) **וקלא איתער מאמצעות** וכו׳: והקול מתעורר מאמצע הרקיע, שנשמע בש״צ דרקיעים, כי אין חדוה ושעשוע לפני הקב״ה, אלא בשעה שעומד עם הצדיקים אשר שם, ומשום זה נשבע ואמר, אם אשכחך ירושלים **תשכח ימיני תדבק** וגו׳ **אם לא אעלה את**

(דפו״י דף נ״ג ט״ב *) ט״ג)

למנצח על שושנים

ירושלים **על ראש שמחתי**. בכל מקום שיש שמחה להקב״ה, קול זה יוצא וקורא.

ט) **כדין נפיק מתמן** וכו׳: אז הוא יוצא משם, ועולה ומכה ברקיעים ושואג שאגות עד שכל צבאות השמים הם כולם בערבוב. אז נושב רוח ומכה בעלים של האילן הגדול ההוא, וכל ענפיו מכים זה בזה, וקול מתעורר מתוך נוף האילן, וקורא, זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק. כיון שקול זה מתעורר, שומע אברהם סבא ומתעורר, אז הוא רצון המלך, ומתנחם עמו.

י) **בההיא שעתא איתער** וכו׳: בשעה ההיא התעורר רוח אחד מצד דרום, וכל רצון ושמחה ורפואה מתעורר בעולם. ואז

רצון

לכל אסירי מלכא דאינון בבי מרעייהו. זכאה עמא, דיכלין למנדע מרזין טמירין, סתימין דמלכא קדישא.

מאמר אוצר הנשמות

יא) אמר רבי אבא, יומא חדא הוינא ח אזלי במדברא, אנא ורבי יהודה דמן עכו בהדי, ואעילנא במערתא חדא, ואשכחנא תמן ספרא חדא עתיקא מיומין קדמאין. אפתחנא ט ליה, ואשכחנא דהוה כתיב בריש מלוי, י הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד. ואוקים קרא בנשמתהון דצדיקיא, מן יומא דסליק ברעותא דמחשבה למברי עלמא.

יב) דעד לא אתברי עלמא, כל רוחין דצדיקייא הוו גניזין במחשבה קמיה, כל חד וחד בדיוקניה. כיון דצייר עלמא, אתגליין כלהו, וקיימי בדיוקנייהו קמיה, תמן ברומי יי רקיעין. לבתר יהיב לון באוצר חד, בגנתא דעדן לעילא. וההוא אוצר לא מלייא לעלמין, ותדיר קרי, הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד. מאי אני מגיד. אלא כ כלהו בשמהן ולית תאובתא וכיסופא להההוא אוצר, אלא לארקא ביה נשמתין.

יג) כמה דגיהנם, לית ליה תאובתא, אלא לקבלא נשמתין ביה לאתדכאה תמן. וכל יומי קרי, הב הב. מאי הב הב. אלא אוקיד אוקיד.

יד) ל וההוא אוצר נטיר כל אינון נשמתין, עד זימנא דאלביש לון,

מסורת הזהר

ו) (ישעיה מב) בהשמטות ח"ג ד' שג: ד"י.

חלופי גרסאות

ח נ"א במדברא אזלין (קראקא). ט נ"א ל"ג ליה (קראקא). י נ"א מרומים (ויינציא מונקאטש בסוגריים).

כ נ"א כלהו נשמתין לית תיאובתא וכסופא דההוא אוצר אלא לקבלא נשמתין ליה לאתגנזא תמן וכל יומא קארי הב הב ול"ג מן כמה דגיהנם עד וכל יומא (קראקא). ל נ"א והוא נטיר ול"ג וההוא אוצר (קראקא).

הסולם

מאמר

עולה הבוקר, והרצון נמצא, ויש מנוחה לכל אסורי המלך שהם בבית חלייהם. אשרי העם שיכולים לדעת מסודות הנסתרים, הסתומים, של המלך הקדוש.

מאמר אוצר הנשמות

יא) **אמר ר' אבא** וכו': פעם אחת היינו הולכים במדבר, אני ור' יהודה מן עכו עמי, ונכנסנו במערה אחת, ומצאנו שם ספר אחד ישן מהימים הראשונים. פתחנו אותו, ומצאנו, שהיה כתוב בתחילת דבריו, הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד. והעמיד הכתוב, בנשמות הצדיקים, מיום שעלה ברצון המחשבה, לברוא העולם.

יב) **דעד לא אתברי** וכו': כי מטרם שנברא העולם, כל רוחות הצדיקים היו גנוזים בנשמות הצדיקים, מיום שעלה ברצון המחשבה

(דפו"י דף נ"ג ט"ג)

אוצר הנשמות

שצייר העולם, נתגלו כולם ועמדו בצורתם לפניו, שם במרומי רקיעים. אחר כך נתן אותם באוצר אחד בגן עדן של מעלה. והאוצר ההוא אינו מלא לעולם, ותמיד הוא קורא, הראשונות הנה באו וחדשות אני מגיד. מהו אני מגיד. אלא כולם אני מגיד בשמותיהם. ואין תשוקה וחמדה לאוצר ההוא, אלא שתבואנה בו הנשמות.

יג) **כמה דגיהנם לית** וכו': כמו שהגיהנם אין לו חפץ אלא לקבל בו נשמות שיטהרו שם. וכל יום הוא קורא הב הב. מהו הב הב. אלא, אשרוף אשרוף. כלומר שתשוקתו רק לשרוף ולטהר הנשמות. וכך אתו אוצר שבג"ע אין לו תשוקה אחרת אלא לקבל הנשמות.

יד) **וההוא אוצר נטיל** וכו': והאוצר ההוא

ונחתו להאי עלמא. ומגו חובא דאדם קדמאה, דאחשיך עלמא, ואמשיך סטרא אחרא בישא לעלמא, אצטריכו לאתלבשא אינון נשמתין. בלבושא דא, דהא לבושא אחרא מ זמין קב״ה לאלבשא לאינון נשמתין. והוה אמר נ בההוא ספרא, עד הכא. שתיקו. וחמינא מכאן והלאה, מלין מתיקן דלא אשתמודעאן.

טו) ס ולבתר חמינא לון בחלמא. ואמרו לי שתוק, ולא תגלי אלא לטינרא תקיפא, וכך עבידנא. ושכחנא ע ביה, ואיתימא, לבושא אחרא זמין קב״ה לאלבשא פ לאילין נשמתין צ לעלמא דאתי, אם כן מיתיא דאחיא יחזקאל, מאי טעמא לא עבד לון ק ההוא לבושא.

טז) אלא, בגין דלא מטא זמנא, לאעברא בעלמא ההוא אוירא דכייא, דעביד לבושין. ובג״כ לא אלביש לון, אלא כמה דהוו. וכך יהא לתחית המתים, בר דזוהמא דקדמיתא לא אשתכחת תמן.

יז) וכד ב״נ נפיק מהאי עלמא, כלהו, בין צדיקים, בין חסידים ותמימין, וחייבין ורשעים, כלהו עברין באורחא ר דא למיחמי ליה לאדם קדמאה, ש לכל בני עלמא. ת ותמן נטלי אורחא, או לג״ע, או לגיהנם.

יח) כל אינון דאורחייהו לג״ע, מתקרבין א לגבי חומה דלבר, מאינון תלת חומות דתמן. כדין נפק חד ממנא, ואתער קמייהו וקארי ואמר, זכאין

חלופי גרסאות

פ ה״ג דפוס מנקאטש במרובעים נ״א ל״ג זמין (וינציא) נ״א בעא (קראקא). נ נ״א ההוא (דפוסים ראשונים). ס נ״א יבתר (קראקא). ע נ״א מוסיף ביה רזין עלאין (קראקא). פ נ״א ל״ג לאלין (קראקא). צ נ״א לזמנא (פרנקאטש בס׳ גרים) נ״א מוסיף לעלמא לזמני (דפוסים ראשונים). ק נ״א (קראקא). ר נ״א ל״ג דא (וינציא). ש נ״א כל (קראקא). ת נ״א ומתמן (דפוסים ראשונים). א נ״א לגו (קראקא).

הסולם

מאמר — **אוצר הנשמות**

חהיא שומר כל אלו הנשמות שבו, עד הזמן שמלביש אותן, ויורדות לעולם הזה. ומפני **החטא** של האדם הראשון, שהחשיך העולם, **והמשיך הצד האחר הרע לעולם**, צריכות הנשמות להתלבש בלבוש זה, מטרם שיורדות לעולם, כי לבוש אחר הכין להן הקב״ה להלביש אותן, הנשמות. ונאמר בספר ההוא, עד כאן. שתקו. וראיתי מכאן ולהלאה מלים מתוקות בלתי נודעות.

טו) **ולבתר חמינא לון** וכו׳: ולאחר כך ראיתי הדברים בחלום. ואמרו לי שתוק, ולא תגלה אלא לסלע החזק, דהיינו לרשב״י, וכך עשיתי. ומצאתי בו. ואם תאמר לבוש אחר הכין הקב״ה להלביש הנשמות לעולם הבא, אם כן, המתים שהחיה יחזקאל, מהו הטעם שלא עשה להם אותו הלבוש.

(דפו״י דף נ״ג ט״ב)

טז) **אלא בגין דלא** וכו׳: ומטיב. אלא בשביל שעוד לא הגיע הזמן להעביר בעולם את אויר הטהור העושה לבושים. ומשום זה לא הלביש אותם, אלא שעמדו לתחיה כמו שהיו מקודם לכן. וכך יהיה לתחיית המתים, חוץ שהזוהמא של הגוף הראשון, לא יהיה נמצא שם.

יז) **וכד ב״נ נפיק** וכו׳: וכשאדם יוצא מהעולם הזה, כולם, בין צדיקים בין חסידים ותמימים ורשעים, כולם עוברים בדרך זה לראות את האדם הראשון. הנראה לכל בני העולם. ושם לוקחים הדרך, אם לגן עדן, או לגיהנם.

יח) **כל אינון דאורחייהו** וכו׳: כל אלו שדרכם לגן עדן, מתקרבים לחומה שמבחוץ מאלו ג׳ החומות אשר שם, המסבבים את

אתון צדיקייא בעלמין כלהו. וההוא ממנא ב יעזריא"ל שמיה. אוליף לון אורחא, ג ואזלין קמיה, עד תרעא חדא דגיהנם, והאי ממנא קרי בחילא, צנון תגנא צנון יקידתא. בההוא שעתא, בבהילו מצננן ליה, ועאלין כלהו וטבלין ועברין. ד וכלהו חייביא, אתמסרן בידא *) דדומה, ואעלין בגיהנם, וכל אינון זכאין לא אתמסרן בידוי, אלא ה בידוי ו דההוא ממנא.

יט) כיון דטבלין ועברין, ההוא ממנא אזיל קמייהו, עד דמטון לשור חומה דגינתא דעדן. וההוא ממנא קארי לפתחא ואמר, ז פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. כדין פתחין פתחא, ואעיל לון לגאו, וכן לכל פתחא ופתחא.

כ) כיון דעאלו לגאו, לאתר דצדיקייא אחרנין קיימין, כמה חדוה על חדוה, וכמה חידו על חידו על צדיקיא, וכל בני מתיבתא חדאן. לסוף תלתא יומין, דאתטמרן בהכלין ידיעאן, נפקין, ואוירין נשבין, ומצטיירין כלהו בדיוקנייהו. ומכאן להלאה, ירתי אחסנת ירותא, כדקא חזי לכל חד וחד.

כא) חיזווא דאתחזיא בג"ע, מחיזו ז יקרא דיוקנא דכל דיוקנין, וגוון דכל גוונין, דמלכא קדישא, לא אתגלי בהיכלא, ולא באתר חד, אלא אתפתח רקיעא מרקמא ע"ג גנתא, לד' סטרין, ואתמליא מזיוא יקירא קדישא, ואתחזו תמן, ח ואתנהרון כלהו צדיקייא. מאן חמא חדווא דא, וכסופא דא, דההוא נועם ה'.

מסורת הזהר

ז) (שם כו) יתרו קכא.

חלופי גרסאות

ב נ"א עזריאל (קראקא). ג נ"א ואזיל (קראקא). ד נ"א כלהו חייביא ואתמסרן (קראקא). ח נ"א בידי (דפוסים ראשונים). ו נ"א דהא (קראקא). נ"א דהאי (וינציא) ז נ"א ל"ג מן יקרא עד יקירא קדישא (קראקא). ח נ"א ואיתחדון (קראקא).

הסולם

מאמר גן העדן. אז יוצא ממונה אחד, ומתעורר לפניהם וקורא, ואומר, אשריכם הצדיקים בכל העולמות. ואותו הממונה שמו יעזריאל, מלמד אותם הדרך, והולכים לפניו, עד שער אחר של הגיהנם, ואותו הממונה קורא בכח, קררו העשן, קררו השרפה. באותה שעה, בחפזון מקררים אותו, ונכנסים כל הנשמות וטובלים בגיהנם ועוברים. והרשעים כולם נמסרים בידי המלאך דומה ונכנסים בגיהנם. והם הצדיקים, אינם נמסרים בידיו אלא בידי אותו הממונה יעזריאל.

יט) **כיון דטבלין ועברין** וכו': כיון שטובלים בגיהנם ועוברים בו, אותו הממונה הולך לפניהם עד שמגיעים לגדר חומה של גן עדן. ואותו ממונה קורא בפתח, ואומר, פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. אז פותחים הפתח, ומביא אותן בפנים. וכן עושה לכל פתח ופתח.

אוצר הנשמות

כ) **כיון דעאלו לגאו** וכו': כיון שהנשמות נכנסו לפנים, למקום שהצדיקים האחרים עומדים, כמה חדוה על חדוה, וכמה שמחה על שמחה על הצדיקים. וכל בני הישיבה שמחים. לסוף ג' ימים שנסתתרו בהיכלות ידועים, הן יוצאות, ואוירים נושבים, ומצטיירים כולן בצורתן. ומכאן ולהלאה, יורשות אחוזת נחלה כראוי לכל אחד ואחד.

כא) **חיזווא דאתחזיא בג"ע** וכו': המראה שנראה בגן עדן ממראה כבוד הצורה של כל הצורות, והגוון של כל הגוונים, של המלך הקדוש, אינו מתגלה בהיכל, ולא במקום אחד

(דפו"י דף נ"ג *) ט"ד)

כב) עד כאן הוה לי רשו למחמי בההוא ספרא. אדמקיפנא למיחמי יתיר, פרח מן ידי, ולא חמינא ליה, ואשתארנא עציב, ובכינא. דמיכנא תמן בההוא מערתא, וחמינא ליה להוא דלביש מדא, א"ל, רבי, מה לך למבכי, לא תתעציב. ממאן דהוה ההוא ספרא, פרח לגביה, ונטליה. ועד דלא נפק מהאי עלמא, גניז ליה בההוא מערתא דמדברא דא, והשתא דהוה מתגלי ס לחייא, פרח ׳ באוירא ונטליה.

כג) מכאן ולהלאה, כ זילי לך לאורחך. ומההוא יומא עד הכא. לא אתגלי לי, ולא זכינא למשמע ממאן הוא. ובכל זמנא דאנא דכירנא, אשתארנא עציב. אמר רבי אלעזר דילמא קב"ה בעי ביקריה, דלא יתגלי בעלמא.

כד) עד דהוו יתבי ל ולעאן במלין יקירין מ ועילאין אלין, נהר יממא. קמו ואזלו, אמר רבי אלעזר, נ השתא עידן רעווא הוא קמי מלכא, נימא מילי דאורייתא, ונתעסק בה, ונשתתף בשכינתא. ס

מאמר הנה עם יצא ממצרים

כה) ע ח) לאמר הנה עם יצא ממצרים. אי תימא, דהא צריך לנטלא פיפוסין ויוחסין דילהון, לא אצטריך, אלא פ אורח כלל. דכתיב הנה עם יצא ממצרים. מאי טעמא. משום דהכי קארי לון פטרונא דילהון כמה זימנין, וע"ד לא תטעה, דכתיב צ) שלח את עמי בכל זמנא.

מסורת הזהר

ח) (במדבר כב) שמות רצט. ט) (שמות ה) בשלח ל.

חלופי גרסאות

ס נ"א מוסיף לחייא הכא (קראקא). ׳ נ"א לאוירא (קראקא). כ נ"א אזיל (קראקא). ל נ"א מוסיף ולעאן באורייתא (קראקא). מ נ"א אלין ועלאין (קראקא). נ נ"א ע"כ ול"ג מן השתא עד סוף האות (קראקא). ס בדפו"י כתבו פתח ר"א ואמר ה' בוקר תשמע קולי וגו' (ככתוב בס"ה דף ר"ד). ע בדפו"י כתבו עוד לפרשת בלק דף ר"ו קודם מאמר רבי [יוסי] פתח אל תלחם את לחם רע עין וגו'. פ נ"א אור (קראקא).

הסולם

מאמר אחד, אלא שנפתח רקיע מרוקם על הגן לד' צדדים, ונתמלא מזיו הכבוד הקדוש, וכל הצדיקים נראים שם ומאירים. מי ראה שמחה זו, ותשוקה זו, של נועם ה' ההוא.

כב) עד כאן הוה וכו': עד כאן היתה לי רשות לראות בספר הזה. בעוד שהסירותי עצמי לראות יותר, פרח הספר מידי, ולא ראיתי אותו. ונשארתי עצב, ובכיתי. ישנתי שם באותה מערה, וראיתי אותו שלבוש בדים, שהוא גבריאל, אמר לי, רבי, מה לך לבכות, אל תהיה עצב, כי מי שאותו הספר שייך לו, פרח אליו ולקחו. ומטרם שנפטר מהעולם הזה, גנזו במערה ההיא שבמדבר הזה, ועתה, שהספר נגלה לאנשים חיים, פרח באויר ולקחו,

כג) מכאן ולהלאה זילי וכו': מכאן

אוצר הנשמות

ולהלאה, לך לך לדרכך. ומאותו יום עד עתה לא נגלה לי הספר. ולא זכיתי לשמוע ממי הוא. ובכל זמן שאני נזכר בו אני נשאר עצב. אמר רבי אלעזר, אולי הקב"ה רוצה ביקרו, שלא יתגלה בעולם.

כד) עד דהוו יתבי וכו': בעוד שהיו יושבים ועוסקים בדברים היקרים והעליונים האלו, האיר היום. קמו והלכו. אמר ר' אלעזר. עתה עת רצון הוא לפני המלך, נאמר דברי תורה ונעסוק בה, ונשתתף בשכינה.

מאמר הנה עם יצא ממצרים

כה) לאמר הנה עם וגו': לאמר הנה עם יצא ממצרים. ולא נזכר השם ישראל, אם תאמר שצריכים לקחת האבהות והיחוס שלהם, אין צורך לזה, אלא בדרך כלל. שכתוב, הנה עם יצא ממצרים. ואינו אומר איזה עם. מהו

הטעם

כו) ועוד, כד צ אתנטלית עיטא עלייהו עם פרעה, בלישנא ק דא יכלי להו, דכתיב ר) הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. אוף השתא דכתיב, הנה עם יצ"א ממצרים, ר דלא אפיק לון אחרא, אלא איהו מגרמיה נפק, ובג"כ תיכול לאבאשא לון.

מאמר הנה כסה את עין הארץ

כז) הנה כסה את עין הארץ, אית דאמרי, סיחון ועוג, דקטלי לון ישראל, ש דהוו עינא דארעא. אלא כד אייתי קב"ה ארבה על ארעא דמצרים, מה כתיב. כ) ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ. אמאי, בגין דכל חרשין וקוסמין דעלמא, לא יכלין למעבד חרשין, אלא מלה חדא, ת בדרגא חדא, בזמנא חדא. א ולעמא דא אייתי ב ארבה, מבולבל בכמה זיני מבולבלים אלין באלין, עד דלא יכילו כל חרשין וכל קוסמין, *) ג למיקם קמייהו. ודא הוא ד ויכס את עין כל הארץ. ה והכא כתיב, הנה כסה את עין ו הארץ.

כח) א"ר אבא, ז בא וראה, בלק ובלעם לא הוו בעלמא חרשין וקוסמין כוותייהו. בלעם, חיליה ותוקפיה הוה בפומא ח ובעייניו. בלק, חיליה ותוקפיה ט בעובדא דידין. ודא אצטריך לדא. דהא כל זיני חרשין דעלמא בפומא ועובדא י הוו, ובהו תליין. בלעם הוו ליה לישן, ולא ידין. בלק הוה ליה ידין ולא לישן.

מסורת הזהר

י) (שם א) שמות פח רצה. כ) (שם י) בהשמטות ח"ג ד' דש. ד"י ז"ח ד' נד ט"א.

חלופי גרסאות

צ נ"א נטלית (קראקא). נ"א נחלית (וינציא). ק נ"א דיכלת (קראקא). ר נ"א ולא (דפוסים ראשונים). ש נ"א הוה (דפוסים ראשונים). ת נ"א ודרגא (קראקא). א נ"א ועמא (דפוסים ראשונים). ב נ"א ערב (דפוסים ראשונים). ג נ"א למיקל (קראקא). ד נ"א מוסיף דהתם כתיב ויכס (מינקאטש במרובעים). ה נ"א הכי הוא ודאי ול"ג מן והכא עד סוף האית (קראקא). ו ה"ג בדפוס מינקאטש במרובעים נ"א ל"ג הארץ (וינציא). ז נ"א ל"ג בא וראה (דפוסים ראשונים). ח נ"א ועייני (קראקא). נ"א בעיניין (וינציא). ט נ"א ל"ג בעובדא (קראקא). י נ"א הוא (קראקא).

הסולם

מאמר הנה כסה את עין הארץ

הטעם. הוא משום שכך קורא אותם המגין שלהם כמה פעמים, ועם זה אין לטעות בעם אחר. שכתוב, שלח את עמי בכל פעם.

כו) **ועוד כד אתנטלית** וכו': ועוד כשנלקחה עצה עליהם עם פרעה, בלשון הזה יכלו להם, שכתוב, הנה **עם** בני ישראל רב ועצום ממנו, אף עתה, כתוב, הנה עם יצא ממצרים, שלא הוציאם אחר, אלא הוא מעצמו יצא, ומשום זה תוכל להרע להם.

מאמר הנה כסה את עין הארץ

כז) **הנה כסה את עין הארץ**: יש אומרים, שהם סיחון ועוג, שישראל הרגו אותם, שהיו עין הארץ. אבל, כשהביא הקב"ה על ארץ מצרים ארבה, מה כתוב, ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ. למה, משום שכל המכשפים והקוסמים שבעולם, אינם יכולים

(דפו"י דף נ"ג ט"ד *) דף נ"ד ט"א)

לעשות כישוף, אלא בדבר אחד, במדרגה אחת, בפעם אחת, ולעם הזה הביא ארבה מעורב, בכמה מינים מעורבים זה בזה, עד שכל המכשפים וכל הקוסמים, לא היו יכולים לקום מפניהם. וזה הוא ויכס את עין כל הארץ, דהיינו שלא יכלו לקום מפניהם. וזהו שכתוב כאן, הנה כסה את עין הארץ. דהיינו שאי אפשר לקום מפניו.

כח) **א"ר אבא בא** וכו': **אר"א בוא וראה**, בלק ובלעם, לא היו בעולם מכשפים וקוסמים כמוהם, בלעם, היה כחו וגבורתו בפיו ובעיניו. בלק, היה כחו וגבורתו בפעולת הידים. וזה צריך לזה, כי כל מיני כשפים שבעולם הם בפה ובמעשה, ובהם הם תלוים. בלעם היה לו לשון ולא ידים. בלק היה לו ידים ולא לשון.

מאמר ואתן אדם תחתיך

כט) אזלו חברייא, כ ושמשא הוה ל תקיף לחדא, חמו ההוא בי חקל בשפירו דעשבין, ומיין נפקין לכל סטר, ואילני חקלא סגיאין, יתבי תמן. אמר ר' אלעזר, כמה יאות אתר דא לנייחא ביה.

ל) אדהוו יתבי, הא חויא רברבא אתי, בתוקפא דשמשא, מ אעבר קמייהו. א"ל ר' אלעזר, חויא חויא, סטי לך מאורחך, דהא ההוא גברא תב, ואתנחם על מה דעבד, ולא יוסיף למיעבד הרא מלה. תוהו חברייא, אמר ר' אבא, מאי נ האי. אמר לון שתיקו.

לא) אמר ר' אלעזר, חויא חויא, לבתר דלחישו לך ס מן שמיא, אתנחם ע ההוא גברא, ושוי ברעותיה, דלא יתוב פ להאי חובא לעלמין, סטי לך מאורחך. קם חויא בקיומיה, ולא נטיל הכא והכא. תב כמלקדמין, צ וא"ל, חויא חויא, ידענא מה את בעי, תוב מאורחך, דהא גוי חייבא אתי, דעביד ביש לחד יודאי, והא הוא נאים במערתא דילך, זיל וקטליה. מיד אהדר ההוא חויא, ודלג דילוגין קמייהו.

לב) אמר ר' אלעזר, ק חברייא, אי לא הוינא הכא, כמה בישין הוה עביד ההוא חויא. דהא ב"נ חד יודאי, עבד עובדא דחובה, ועד דלא תב בתיובתא, לחישו ליה להאי חויא, לקטלא ליה. ואמלך ההוא ב"נ בין כך וב"כ, ואתנחם מחוביה, ואמר דלא יתוב לעלמין להאי חטאה, וע"ד אשתיזיב מן דינא.

חלופי גרסאות

כ נ"א מיסיף עד דמטו לחקל חד ושמשא (מונקאטש במרובעים) נ"א עד דמטו בי חקל חד (קראקא). ל נ"א תקים (קראקא). מ נ"א ואעבר (דפוסים ראשונים). נ נ"א הוא (קראקא). ס נ"א ל"ג מן שמיא (קראקא). ע נ"א ל"ג ההוא גברא (קראקא). פ נ"א ביה ול"ג להאי חובא (קראקא). צ נ"א א"ל (דפוסים ראשונים). ק נ"א ל"ג חברייא (קראקא).

הסולם

מאמר ואתן אדם תחתיך

כט) **אזלו חברייא ושמשא** וכו': הלכו **החברים**, והשמש היה חזק מאד. ראו אותו **שדה** ביופי של עשבים, ומים יוצאים לכל **צד**, ועצי השדה גדולים, ישבו שם, אמר ר' **אלעזר**, כמה יפה הוא המקום הזה לנוח בו.

ל) **אדהוו יתבי הא** וכו': בעוד שהיו **יושבים**, הנה בא נחש גדול בגבורת השמש, **ועבר** לפניהם. אמר לו ר' אלעזר, נחש נחש **נטה** מדרכך, כי אותו אדם כבר שב **וניחם** על מה שעשה, ולא יוסיף לעשות אותו הדבר. **תמהו החברים**. אמר ר' **אבא**, **מה** זה. אמר **להם** שתקו.

לא) **אמר ר' אלעזר** וכו': אר"א נחש **נחש**, אחר שלחשו לך מן השמים, שתהרוג אותו אדם, התנחם **אותו אדם**, ושם ברצונו,

(דפו"י דף נ"ד ט"א)

שלא ישוב לאותו עון לעולם, סור לך מן הדרך. קם הנחש על עמדו, ולא הלך לכאן ולכאן. שב ר' אלעזר כבתחילה, ואמר לו, נחש נחש, יודע אני מה אתה רוצה, חזור מדרכך, כי גוי רשע בא, שעשה רע ליהודי אחד, והנה הוא ישן במערה שלך, קום והרוג אותו. מיד חזר אותו נחש, ודלג דילוגים לפניהם.

לב) **אמר ר' אלעזר** וכו': אר"א, חברים, אם לא הייתי כאן, כמה רעות היה עושה אותו הנחש. כי אדם אחד יהודי, עשה מעשה עון, ומטרם שעשה תשובה, לחשו לו, לאותו נחש, שיהרוג אותו. ובתוך כך נתיישב אותו האדם, וניחם מעונו, ואמר, שלא ישוב לעולם לאותו עון. וע"כ נצל מן הדין.

אמרו

לג) אמרו חברייא לרבי אלעזר, במה ידעת. אמר ר לון, סימנא יהב לי אבא ואנא אשתמודענא ביה. א"ל, תינח חויא, דאשתמודעת ביה. ההוא דאתנחם יתב מחוביה, במה ידעת. אמר לון, כד הוה אזיל ההוא חויא, קשקשוי הוו סלקין, וזנביה זקיף, ואיהו דאזל בבהילו. רוחא אחרא הוה אזיל לקבליה, והוה קארי קמיה, תוב מאורחך, דהא תב מחוביה ואתנחם ההוא בר נש. וההוא חויא בישא לא הוה אצית, עד דיתנון ליה ש כופר באתריה דההוא ב"נ ת דאתחייב קטילא ותב מאורחיה ואתנחם. דכך אורחוי דחיוא עילא ותתא, כיון דאתיהיב ליה רשו, לא תב, עד דאשלים ההוא דינא בישא דאתיהיב ליה רשו למעבד, או דיתנון ליה באתריה חייבא אחרא בכופרא, דהא בריקנייא לא יפוק, כיון דאתיהיב ליה רשו.

לד) א"ל, תינח כל א דא. ההוא גוי דאמרת ב דאתייהיב ליה כופרא במה ידעת. אמר לון, כיון דמלילת לחויא, ההוא רוחא דהוה אזיל לקבליה, ולחיש ליה דיתיב לאורחיה דהא אתנחם ההוא ב"נ, ג הוא דליג על אודני, ואמר לי.

לה) תווהו חברייא, אמר ר' אלעזר, חברייא, נהך ונחמי, דהא חויא כבר עבד מה דעבד. קמו וקריבו לגבי חד טינרא בההוא בי חקל, אשכחו להההוא גוי דמת, וההוא נחש כרוך על עקביה, ולא הוה אבדיל מניה. ד לבתר אתפרש מעקביה, וסליק על גרוניה, ואכריך תמן. ומתמן נחית על עקביה, ולא היה מתפרשא מניה.

חלופי גרסאות

ר נ"א ליה (קראקא). ש נ"א מוסיף כופר בהדיה (קראקא). ת נ"א דאיחייב (ירושלם). א נ"א ל"ג דא (קראקא). ב נ"א דיהבת (קראקא). ג נ"א ל"ג הוא (קראקא). ד נ"א ובתר (קראקא).

מאמר הסולם ואתן אדם תחתיך

לג) **אמרו חברייא לרבי** וכו': **אמרו החברים לר' אלעזר, במה ידעת. אמר להם סימן נתן לי אבי, ואני הכרתי על ידו. אמרו לו, זה נכון כלפי הנחש שהכרת בו, אבל אותו אדם, שניחם ושב מעונו, במה ידעת. אמר להם, כשאותו הנחש היה הולך, והקשקשים שלו היו עולים, וזנבו היה זקוף, והוא הלך בחפזה. ורוח אחר היה הולך כנגדו, והיה קורא לפניו שוב מדרכך, כי אותו אדם שב מעונו וניחם. ואותו הנחש הרע לא היה מקשיב עד שיתנו לו כופר במקום אותו אדם שנתחייב הריגה ושב מדרכיו וניחם, כי כך דרך הנחש למעלה, דהיינו הנחש הרוחני, ולמטה, הנחש הגשמי. כיון שניתנה לו רשות אינו חוזר עד שמשלים אותו הדין הרע**

(דפו"י דף נ"ד ט"א)

שניתנה לו רשות לעשות, או שיתנו לו רשע אחר כופר במקומו. כי לא ישוב ריקם, אחר שניתנה לו רשות.

לד) **א"ל תינח כל** וכו': **אמרו לו, כל זה נכון הוא. אבל אותו גוי שאמרת שניתן בשבילו כופר, במה ידעת. אמר להם, כיון שדברתי אל הנחש, הנה אותו הרוח שהיה הולך כנגדו ולוחש לו שישוב לדרכו כי ניחם אותו האדם מן העון, הוא דלג על אזני ואמר לי.**

לה) **תווהו חברייא, אמר** וכו': **תמהו החברים, אמר ר' אלעזר, חברים, נלך ונראה, כי הנחש כבר עשה מה שעשה. קמו וקרבו לסלע אחד באותו שדה, ומצאו לגוי ההוא שמת, ואותו נחש היה כרוך על עקבו, ולא**

נפרד

לו) אשכחו ליה ארנקי חד מלייא דינרין, דגזל לחד יודאי באורחא, ח ומחא ליה. נטל רבי אלעזר את הארנקי, ואמר, בריך *) רחמנא, דבכולא ו עביד שליחותא. תבו להההוא אתר ז דהוו.

לז) פתח רבי אלעזר ואמר, ל) מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך. מאשר יקרת, יקר מבעי ליה, והכי אצטריך, מאשר ח אתה יקר בעיני, מהו יקרת, מכלל דאיהו מגרמיה אתיקר. הכי הוא ודאי, דכל ב"נ דאיהו בחיובא קמי קב"ה, בקדמיתא הוא מזלזלא, ט ותועבה איהו קמי קב"ה, ובתר דאמלך ותב מחוביה, השתא אתיקר איהו מגרמיה, וקב"ה קארי עליה ואמר, מאשר י יקרת, את מגרמך יקרת.

לח) בעיני נכבדת ואני אהבתיך, דהא לית רחימו לקב"ה בהדי ב"נ בעלמא, אלא למאן דתב מחוביה, וע"ד ואני אהבתיך. אבל מה אעביד, דהא יהיבת רשו לחויא לנזקא. דא הוא עיטא, ואתן אדם תחתיך. מאי איהו אדם דיהב קב"ה כ כופר תחותיה. ההוא אדם דאתי ל מעמא דסטרא בישא, דההוא חיויא מדיליה ייכול. דכתיב ואתן אדם, אל תקרי אדם, אלא אדום. ולאומים, דא הוא מ ולאום מלאום יאמץ, ודא זרעא דעשו, דיהיב תחת נפשיה.

מסורת הזהר

ל) (ישעיה מג) בהשמטות ח"ג דף דש: . ת"ז תכ"ב ד' סת. ת"ע ד' קלג. מ) (בראשית כה) תולדות ס בלק קכא בהשמטות ח"ג ד' דש.

חלופי גרסאות

ח נ"א וחמא (מונקאטש בסוגריים). ו נ"א עבידנא (דפוסים ראשונים). ז ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א מוסיף דהו אולי (מונקאטש במרובעים). ח נ"א אתיקר (דפוסים ראשונים). ט נ"א ל"ג ותועבה איהו (קראקא). י נ"א מוסיף יקרת בעיני (דפוסים ראשונים). כ נ"א ל"ג כופר (קראקא). ל נ"א מההוא עלמא דההוא ול"ג מעמא דסטרא בישא (קראקא) נ"א מוסיף מעמא אחרא (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר

נפרד ממנו. אח"כ, נפרד מעקבו ועלה על גרונו, ונכרך שם. ומשם היה יורד על עקבו, ולא היה נפרד ממנו.

לו) **אשכחו ליה ארנקי** וכו': מצאו שם כיס אחד מלא דינרים, שגזל מיהודי אחד בדרך, והכה אותו. לקח ר' אלעזר את הכיס, ואמר, ברוך הרחמן, שבכל דבר הוא עושה שליחותו. חזרו לאותו מקום שהיו בו.

לז) **פתח ר' אלעזר** וכו': פתח ר"א ואמר, מאשר יקרת בעיני נכבדת ואני אהבתיך ואתן אדם תחתיך ולאומים תחת נפשך. שואל, **מאשר יקרת**, יקר היה צריך לומר. וכך היה צריך לומר, מאשר אתה יקר בעיני, מהו יקרת, שמשמע שמעצמו נעשה יקר. ומשיב, כך הוא ודאי, כי כל אדם שהוא בעונות לפני

(דפו"י דף נ"ד ט"א *) ט"ב)

ואתן אדם תחתיך

הקב"ה, בתחילה הוא נקלה והוא תועבה לפני הקב"ה ואחר שנתישב בדעתו ושב מעונו, הוא מתיקר עתה מעצמו, והקב"ה קורא עליו ואומר, מאשר יקרת, אתה מעצמך יקרת.

לח) **בעיני נכבדת ואני אהבתיך**: כי אין אהבת הקב"ה אל אדם בעולם, אלא למי ששב מעונותיו, וע"כ, **ואני אהבתיך**. אבל מה אעשה, כי כבר ניתנה רשות לנחש להזיק. זו היא עצה, ואתן אדם תחתיך. מהו האדם שהקב"ה נותן כופר תחתיו, הוא אדם הבא מעם של הצד הרע, שאותו נחש יאכל משלו. דהיינו מן הצד שלו. שכתוב, ואתן אדם, אל תקרא אדם, אלא אדום. **ולאומים**, היינו אותו שנאמר עליו, ולאום מלאום יאמץ, וזה זרעו של עשו שנותן תחת נפשו.

אדהו

לט) אדהוו יתבי, הא מ ההוא יודאי, דגזל נ ליה ההוא גוי, ס דקטליה חויא, אתי ע מאורחא, פ ולאי. ומגו תוקפא דשמשא, עאל בההוא חקל, ויתיב תחות אילנא חד, והוא צ מתרעם לקב"ה, ומצדיק עליה דינא, ואמר, מארי דעלמא, גלוי וידוע קמך, דאנא לא ק חיישנא עלי, ועל גופאי, ועל ממוני כלום, דהא בדינא אתעביד כל מה דאתעביד. אבל אבא ואמא סבין אית לי, דלית לי במה ר דאפרנס לון, וע"ד ש חיישנא.

מ) ותו, על כל דא, צרורא חדא דדינרין דהוה בההוא ארנקא, דחד מסכינא למעבד חופה לברתיה ענייא, מה ת יעביד. מאריה דעלמא, ע"ד כאיבנא בלבאי א יתיר.

מא) ר בכי ואמר, ב משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. דינין דמארי עלמא קשוט אינון. אמאי אינון קשוט. בגין דצדקו יחדיו. דהא בשעתא דדינא, דקב"ה בעי למעבד ג דינא, כמה מארי תריסין קיימין מהאי סטר ד ומהאי סטר ה ומגיחין אלין באלין, ומצדיקין אלין באלין. ו כיון דצדקו אלין באלין ואסתכמו כחדא, כדין משפטי ה' אמת. אימתי ז צדקו יחדיו. כד מצדיקין כל בני דינא ח דלעילא. ט מארי דעלמא, על דא אנא בכינא, ולא על דידי.

מסורת ההזהר

נ) (תהלים יט) קדושים יא לעיל כי תשא אות עג.

חלופי גרסאות

מ נ"א ל"ג ההוא (קראקא). נ נ"א ל"ג ליה (דפוסים ראשונים). ס נ"א דקטל (דפוסים ראשונים). ע נ"א באורחא (דפוסים ראשונים) נ"א משלהי (מונקאטש במרבעים). פ נ"א לאי ועייף (דפוסים ראשונים). צ נ"א אתרעא (קראקא). ק נ"א חיישינן (קראקא). ר נ"א אפרנס (דפוסים ראשונים). ש נ"א חיישינן (קראקא). ת נ"א אעביד (קראקא). א ה"ג בדפוס מונקאטש במרבעים נ"א יתיב (דפוסים ראשונים). ב נ"א בכה (דפוסים ראשונים). ג נ"א ל"ב דינא (קראקא). ד נ"א ל"ג ומהאי סטר (וויניציא). ה נ"א ומצדיקין אלין באלין ומנחי אלין באלין (קראקא). נ"א ומצדיקין אלין באלין ומנגחי אלין באלין (וויניציא). ו נ"א ל"ג כיון דצדקו אלין באלין (קראקא). ז נ"א מוסיף כד צדקו (קראקא). ח נ"א לעילא (קראקא). ט נ"א ואנא מארי דעלמא על דא בכינא (וויניציא) נ"א וע"ד מארי דעלמא ע"ד בכינא (קראקא).

הסולם

מאמר

לט) **אדהוו יתבי הא** וכו': בעוד שהיו יושבים, הנה אותו יהודי, שהגוי, שהרגו נחש, גזלו, בא מן הדרך, והיה עיף. ומחמת תוקפו של השמש, נכנס באותו שדה, וישב תחת אילן אחד, והיה מתרעם לפני הקב"ה, ומצדיק עליו את הדין, ואמר, רבון העולם, גלוי וידוע לפניך שאיני דואג עלי ועל גופי ועל כספי כלום, כי בדין נעשה כל מה שנעשה. אבל אב ואם זקנים יש לי, שאין לי במה לכלכלם, ועל זה אני דואג.

מ) **ותו על כל** וכו': ועוד, על כל זה, צרור עם דינרים, שהיה באותו כיס, שהוא של עני אחד, שצריך לעשות חופה לבתו העניה,

(דפו"י דף נ"ד ט"ב)

ואתן אדם תחתיך

מה יעשה. רבון העולם, על זה אני כואב בלבי ביותר.

מא) **בכי ואמר משפטי** וגו': בכה ואמר, משפטי ה' אמת צדקו יחדיו. דינים של רבון העולם הם אמת, למה הם אמת, כשום, שצדקו יחדיו. ומפרש, כי בשעה שהדין של הקב"ה רוצה לעשות דין, כמה בעלי מגינים המתוכחים עומדים מצד זה ומצד זה, ולוחמים אלו באלו, ומצדיקים אלו באלו. כיון שצדקו אלו באלו והסכימו יחד, אז משפטי ה' אמת. מתי צדקו יחדיו, כשמצדיקים הדין, כל בית הדין של מעלה. רבון העולם על זה אני בוכה, ולא על שלי.

מב) שמע ר"א וחברייא, וקמו לגביה, חמו יתיה דהוה יתיב תחות ההוא אילנא. ו ואתקיפו ביה, ונטלו יתיה לגביהון, אר"א לא תדחל זכאה קשוט, דאי לאו זכאה אנת, לא ירחיש לך קב"ה ניסא רברבא כמה דעבד. כ ובקדמיתא טול ארנקי דדינרין דילך, ל ותחמי מה דעביד קב"ה בגינך.

מג) אזל בהדייהו, וחמא מ ההוא גוי מת, וחויא הוה עביד ביה נ נוקמין, והוה כריך על קדלוי כדבקדמיתא. אשתטח ההוא יודאי בעפרא, ואודי ושבח למאריה דעלמא. וקם ונשק ידוי דר"א וחברייא, ס אמר לון, השתא ידענא דקב"ה ארחיש ניסא דא בגינייכו.

מד) ע אבל רבנן, על אבא ואימא סבין דאית פ לי בכינא, ועל חד מסכינא דיהב לי צרורא דא. פתח הארנקי, ואחמי לון הצרורא, וכן אחמי לון צ מחאה, דעבד ליה ההוא גוי. צלי עליה רבי אלעזר, ואיתסי.

מה) קריבו לגבי ההוא גוי כמלקדמין, וחמו ההוא חויא ק דהוא עביד ביה נוקמין כדבקדמיתא. אמר ר"א, ר חויא חויא, כל מה דעבדת, יאות עבדת. ותו דאחמית חילך וגבורתך *) ביה. ועבדת נוקמין סגיאין. והא חמינן תלת זמנין, ש ואחמית כל מה דעבדת. מכאן ת ולהלאה, זיל ואתטמר במערתך, וגוזרנא עלך, דלא תנזיק לברייתא בעלמא. אתפרש ההוא חויא, וכפיף רישיה, ואזל ליה.

מו) אמר ר"א להההוא יודאי, טול עדאה דשנאך, דהא כיסא דדינרין

חלופי גרסאות

ו א ואתקיפיניה (קראקא). כ ב"א בקדמיתא (קראקא). ל ב"א מוסיף ותיזיל ותחמי (קראקא). מ ב"א ל"ג ההוא (ויניציא). נ ב"א ל"ג נוקמין והוה כריך על קדליה (קראקא). ס ב"א מוסיף אמר ר' אלעזר (קראקא). ע ב"א אצל (קראקא). פ ב"א ליה (קראקא). צ ב"א המי אה (דפוסים ראשונים). ק ב"א דהוה עביד כד בקדמיתא (קראקא). ר ב"א כל חויא מה דעבדת (ויניציא). ש ב"א ואחמין (קראקא). ת ב"א ל"ג ולהלאה (קראקא).

מאמר **הסולם** ואתן אדם תחתיך

מב) **שמע ר"א וחברייא** וכו': שמע ר' אלעזר והחברים, וקמו אליו. ראו אותו שהיה יושב תחת איתו אילן. החזיקו בו, ולקחו אותו אצלם. אר"א, אל תירא צדיק אמיתי, שאם לא היית צדיק, לא היה מקרה לך הקב"ה נס גדול כמו שעשה. ובתחילה קח כיס הדינרין שלך. ותראה מה שעשה הקב"ה בשבילך.

מג) **אזל בהדייהו וחמא** וכו': הלך עמהם, וראה אותו הגוי מת, ונחש עושה בו נקמות, והיה כרוך על צוארו כבתחילה. השטתח אותו יהודי בעפר, והודה ושיבח לרבון העולם. וקם ונשק ידיהם של ר"א והחברים. אמר להם, עתה ידעתי שהקב"ה הקרה לי הנס הזה בשבילכם.

מד) **אבל רבנן על** וכו': אבל, חכמים, (דפו"י דף נ"ד ט"ב *) ט"ג)

על אבי ואמי הזקנים שיש לי, בכיתי. ועל עני אחד שנתן לי הצרור הזה. פתח הכיס והראה להם הצרור. וכן הראה להם המכה, שעשה לו אותו הגוי התפלל עליו ר' אלעזר, ונתרפא.

מה) **קריבו לגבי ההוא** וכו': קרבו לאותו הגוי כבתחילה, וראו אותו הנחש שהיה עושה בו נקמות כבתחילה. אמר ר"א נחש נהש, כל מה שעשית יפה עשית. ועוד שהראת כחך וגבורתך בו, ועשית נקמות גדולות. והרי ראינו זה ג' פעמים, וראיתי כל מה שעשית. מכאן ולהלאה, לך והסתתר במערתך. וגוזרני עליך שלא תזיק לבריה בעולם. נפרד אותו נחש משם, וכפף ראשו, והלך לו.

מו) **אמר ר"א להההוא** וכו': אמר ר"א לאותו

דדהבא אית ליה א לגביה. ושבוק ליה מאנוי, ולא תטול מדיליה כלום. וזיל לגבי גברא דדוך פלן, ותשכח דמיתת אתתיה, זיל לגביה, והב ליה כיסא דדינרין דא, בגין דההוא גברא אית ליה ברא חדא, ושמעון שמיה, והוה אזיל בסחורתא על ימא, ואינון בארבא, ב ובריה דהאי גוי גנב ליה לההוא כיסא, ויהב ליה להההוא רשע. ואימא להההוא יודאי, דיסלק כיסא ג דא לבריה, דלעגל ייתי לגביה, ויודי לקב"ה, דאחזר אבידתא למאריה. וכך עביד, נטל כיסא, ואסגיד לקמיה דרבי אלעזר, ונשק ידוי, תוהו חברייא.

מז) אמר רבי אבא, בכל ארחא דא, אית תוהו, בכל מה דחמינן בך, והשתא איהו תוהא על תוהא, מהו דין. א"ל, מלה דא לאו בסימנא איהו, ולא בחכמתא, אלא רוחא דילי אסתכל, ואנא חמינא, כאלו בעינא חמינא. תוהו כלהו חברייא. ד ואזלו ה כלהו, וההוא יודאי בהדייהו. עד דמטו לגבי חמוי. כיון דמטו תמן, אשכחוהו לחמוי דהוי יתיב על גבי ערסוי ולעי באורייתא. בריך ברכתא רבי אלעזר, ובריכו חברייא, ואיהו חדי בהדייהו

מאמר רפאני וארפא הושיעני ואושעה

מח) פתח ואמר, ו רפאני ה' וארפא כו', כיון דאמר רפאני, מהו וארפא. כיון דאמר הושיעני, מהו ואושעה. כיון דאסיא מסי, מאן הוא דמחי.

מט) ז אלא כל אסוותא דעלמא, בידא דקב"ה. אבל אית מנהון, על ידא

מסורת הזהר

ס) (ירמיה יז) בהשמטות ח"ג ד' דש: שה.

חלופי גרסאות

א נ"א מוסיף לגביה דשבק ליה בריה דההוא עכו"ם לאבוי (מונקאטש במרובעים). ב נ"א בריה (קראקא). ג נ"א ל"ג דא (קראקא) נ"א דין (וינציא). ד נ"א אזלו (קראקא). ה נ"א מיסיף כלהו חברייא (מונקטש במרובעים). ו נ"א מוסיף אלא אר"י חמוי (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר לאותו היהודי, קח שלל שונאך, כי כיס דנרי זהב יש לו אצלו. רק עזוב לו את בגדיו ואל תקח משלו כלום. ולך לאדם שבמקום פלוני, ותמצא שאשתו מתה. לך אליו, ותתן לו כיס הדינרים הזה. כי אותו אדם יש לו בן אחד, ושמו שמעון. והיה הולך עם סחורה על הים, והם באניה, ובנו של אותו הגוי גנב את הכיס, ונתן אותו לאותו רשע, דהיינו לאביו. ואמור לא תו יהודי, שיתן הכיס הזה לבנו, שבקרוב יבא אליו. ויודה להקב"ה, שהחזיר האבדה לבעליו. וכך עשה, לקח הכיס, והשתחוה לפני ר"א, ונשק ידיו. תמהו החברים.

מז) **אמר ר' אבא** וכו': אר"א, בכל הדרך הזה, בכל מה שראינו בך היו פלאות, ועתה הוא פלא על פלא, מה זה. אמר לו, דבר זה אינו בסימן, ואינו בחכמה, אלא הרוח שלי הסתכל, ואני ראיתי, כאלו ראיתי בעיני, תמהו כל החברים. והלכו כולם ואותו היהודי

(דפו"י דף נ"ד ט"ג)

ואתן אדם תחתיך

עמהם. עד שהגיעו אצל חמיו, כיון שהגיעו שמה מצאו את חמיו שהיה יושב על מטתו ועוסק בתורה. ר"א ברך ברכה, והחברים ברכו, והוא שמח עמהם.

מאמר רפאני וארפא הושיעני ואושעה

מח) **פתח ואמר רפאני** וכו': פו"א, רפאני ה' וארפא וגו', שואל, כיון שאמר רפאני מהו וארפא. כיון שאמר הושיעני מהו ואושעה. ועוד, כיון שהרופא מרפא מי הוא שמכה.

מט) **אלא כל אסוותא** וכו': ומשיב. אלא כל הרפואות שבעולם הן בידי הקב"ה, אבל יש מהן שהן על ידי שליח, ויש מהן שלא נמסרו לשליח. ואלו שנמסרו בידי שליח הן רפואות, אבל לפעמים חוזרות המחלות, אבל אלו שהקב"ה מרפא, אותה המחלה אינה חוזרת לעולם, וע"כ הרפואה שלו היא רפואה שאין אחריה מחלה כלל. ומשום זה, רפאני ה' וארפא

ודאי

דשליחא. ואית מנהון, דלא אתמסרו בידא דשליחא. ואינון דאתמסרו בידא דשליחא, אסוותא אינון, אבל לזמנא מתהדרין. אבל אינון דקב"ה מסי, ז ההוא מרעא לא ח אתהדר לעלמין. וע"ד, אסוותא דיליה, איהי אסוותא, דלית בה מרעא כלל. ובג"כ, רפאני ה' וארפא, ודאי, בלא ט קטרוגא כלל. והשתא חברייא, קב"ה יהיב לי אסוותא, ועשק לי וערב לי.

נ) סחו ליה כל י ההוא עובדא, תווה, ובכה וחדי. כ ואמר, חברייא, נדרנא, דאיהך לגביה, ל ואתחבר בהדיה, ונודה ונשבח למארי עלמא. חדי בהדייהו.

נא) אמרו ליה, במאי הוית מתעסק. אמר לון, הוינא משתדל בפ' בלק, וחמינא, דחכמתא דיליה, הוה תקיף ויתיר מחכמתא דבלעם. חכמתא דבלעם רגעא חדא, חכמתא דבלק בכל זמנא. אבל מפתחן דכלהו, בידוי דבלעם הוו. מ בגין דאיהו הוה נ אשלים בפומא. בלק הוה ידע לְמעבד חרשוי, ולא ס ידע לאשלמא בפומא.

מאמר אל תירא עבדי יעקב

נב) פתח ואמר, ע ואתה אל תירא עבדי יעקב כו'. האי קרא אוקמוה. אבל אל תירא עבדי יעקב, פ מחרשי דבלעם. ואל תחת, מקסמוי דבלק.

נג) ת"ח, היאך הוו תרווייהו דא בדא בעיטא בישא לקביל ישראל. אמר בלעם, יעקב פ בביתא דלבן אבי אבא הוה, ונחש נחשין לקבליה, ויכיל ליה. אנא אסדר נחשין לקבליה. אמר בלק, ואנא אסדר קוסמין לשמא דאיקרי ישראל.

נד) בההיא שעתא, נפק רוחא חדא מסטרא דיוסף, מגו ענפי אילנא,

מסורת הזהר

ס) (שם ל) תרומה תתפט.

חלופי גרסאות

ז נ"א ל"ג ההוא (קראקא). ח נ"א מתהדרין (קראקא) נ"א מתהדר (ויניציא). ט נ"א קטיעא (קראקא). י נ"א ל"ג ההוא (דפיסים ראשונים). כ נ"א ואמרי (קראקא). ל נ"א ואיסתבר (קראקא). מ נ"א ל"ג בגין (קראקא). נ נ"א שלים (קראקא). ס נ"א מוסיף הוה ידע (קראקא). ע נ"א מחרשוי (דפוסים ראשונים). פ נ"א רביתא דלבן אבא הוה (קראקא).

הסולם

מאמר ואתן אדם תחתיך

ודאי, בלי קטרוג כלל. ועתה חברים הקב"ה נתן לי רפואה, ועשק אותי, שהחלה אותי, וערב לי, שרפא אותי.

נ) סחו ליה כל וכו': סיפרו לו כל המעשה ההוא. התפלא, ובכה, ושמח. ואמר, חברים, נודר אני, שאלך אליו לאותו שהגוי גזל ממנו הכיס, ואתחבר עמו, ונודה ונשבח לרבון העולם. שמח אתם.

נא) אמרו ליה במאי וכו': אמרו לו במה היית עוסק. אמר להם הייתי עוסק בפרשת בלק, וראיתי שחכמת בלק היתה הזקה ויתרה מחכמת בלעם. חכמת בלעם היתה לרגע אחד, חכמת בלק היתה בכל זמן. אבל מפתחות של כל החכמה היו בידי בלעם, משום שהוא היה משלים בפה. בלק היה יודע לעשות כשפים ולא ידע להשלים בפה.

מאמר אל תירא עבדי יעקב

נב) פתח ואמר ואתה וכו': פו"א, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' מקרא זה העמידוהו. אבל, אל תירא עבדי יעקב, היינו מכשפיו של בלעם, ואל תחת, היינו מקסמיו של בלק.

נג) ת"ח היאך הוו וכו': בוא וראה איך שניהם היו בעצה רעה זה בזה כנגד ישראל. אמר בלעם, יעקב היה בבית לבן אבי אבי, וניחש כשפים כנגדו, ויכול לו. אני אסדר כשפים כנגד יעקב. אמר בלק, ואני אסדר קסמים לשם הנקרא ישראל.

נד) בההיא שעתא נפק וכו': באותה שעה

ונשיב באינון נחשין, ובטיל לון. והיינו דאמר יוסף, פ) כי נחש ינחש איש אשר כמוני. מאי איש אשר כמוני. בגיני אית צ איש דנחשים יבטל לבנייכו. בגיני איהו לעילא, והיינו איש *) אשר כמוני. כמוני אית איש לעילא, ק דאפיק רוחא אחרא, מגו אילנא דלתתא, ונשיב בההוא קסם, ובטיל ליה.

נה) והיינו צ) קסם על שפתי מלך. מאן מלך. דא אילנא דלתתא. כדין אתיב בלעם ואמר, ר) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ותרווייהו הוו מתרין סטרין אלין.

נו) כי אתך אני. לא הוו יומין מן יומא דאתברי עלמא, דאצטריך הכי למהוי קב"ה בהדייהו דישראל, כההוא זימנא, דבעא בלעם לשיצאה לשנאיהון דישראל מעלמא. וע"ד אמר קב"ה, בלעם בעא לשיצאה לכו מעלמא, אבל אנא לא אעביד הכי, אלא ר) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה ואותך לא אעשה כלה.

נז) דאלו ייתון כל עמין דעלמא, לא יכלין לשיצאה ר לכון מעלמא. אתא לבן בקדמיתא, ובעא לאעקרא ליה ליעקב בלחודוי מעלמא, אתא קב"ה, ואגין עליה. דכתיב, ש) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. אתא פרעה, ובעא

מסירת הזהר

פ) (בראשית מד). צ) (משלי טז). ק) (במדבר כג) וישלח לג ז"ח ד' פא ט"ג. ר) (ירמיה מו). ש) (בראשית לא). ויורא שמו ויצא שעט.

חלופי גרסאות

צ נ"א ל"ג איש (דפוסים ראשונים). ק ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א דנפק (מונקאטש בסוגריים) נ"א נפק (דפוסים ראשונים). ר נ"א לון (דפוסים ראשונים).

הסולם

נאמר ואתן אדם תחתיך

שעה יצא רוח אחד מצד יוסף מתוך ענפי האילן, ונשב באלו הכשפים וביטל אותם. והיינו שאמר יוסף, כי נחש ינחש איש אשר כמוני. מהו, איש אשר כמוני. ומשיב, בשבילי, יש איש שיבטל הכשפים הנקראים נחשים, לבניכם. בשבילי הוא למעלה, דהיינו יסוד, שיוסף היה מרכבה לו. והיינו איש אשר כמוני. כמוני, היינו שיש איש למעלה, דהיינו יסוד, שמוציא רוח אחר מתוך האילן שלמטה, שהוא המלכות, ונושב בקסם ההוא, ומבטל אותו. פירוש. שהנחשים מתבטלים ע"י היסוד, וז"ש, בגיני אית איש דנחשי"ם יבטל וכו'. והקסמים מתבטלים ע"י המלכות, וז"ש, כמוני אית איש לעילא דאפיק רוחא אחרא מגו אילנא דלתתא ונשיב בההוא קס"ם ובטיל ליה. דהיינו נחשים ע"י היסוד, וקסם ע"י המלכות.

נה) והיינו קסם על וגו': והיינו קסם על שפתי מלך. מי הוא מלך. זה הוא האילן

(דפו"י דף נ"ד ט"ג *) ט"ד)

שלמטה, שהוא המלכות, המבטלת את הקסמים. אז השיב בלעם ואמר, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ושניהם, בלעם ובלק, היו משני הצדדים האלו.

נו) כי אתך אני: עוד לא היה יום, מיום שנברא העולם, שהקב"ה היה צריך להיות עם ישראל, כבאותו הזמן, שבלעם רצה לכלות שונאיהם של ישראל מן העולם. ועל זה אמר הקב"ה, בלעם רצה לכלותכם מן העולם, אבל אני לא אעשה כך, אלא כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיך שמה ואותך לא אעשה כלה.

נז) דאלו ייתון כל וכו': שאלו יבואו כל עמי העולם לא יוכלו לכלותכם מן העולם. לבן בא בתחילה ורצה לעקור את יעקב בלבדו מן העולם, בא הקב"ה והגן עליו. שכתוב, השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע.

לשיצאה לון מעלמא, ס אתא קב״ה ואגין עליהון, דכתיב, ת) וכאשר יענו אותו וגו׳. אתא המן ובעא לשיצאה לון מעלמא, אתא קב״ה ואתיב כולא על רישיה. וכן בכל דרא ודרא, קב״ה אגין עלייהו דישראל תדיר.

נח) וישראל אמרי, א) חסדי ה׳ כי לא תמנו. כי לא תמו מבעי ליה. אלא חסדי ה׳, בכל דרא ודרא הוו בסעדן. כי לא תמנו, ת דלא אשתיצינא. מ״ט. א משום דלא אתמנעו רחמוי מינן. דכתיב, ב) כי לא כלו רחמיו.

נט) ת״ח, מה כתיב בקדמיתא, ג) וישלח מלאכים אל בלעם. ולבתר וילכו זקני מואב וזקני מדין, הל״ל וילכו המלאכים, מ״ט קא שני מלה ממאי דקאמר בקדמיתא.

ס) אלא ההוא רשע דבלק, חכים הוה בכל דרגין דלעילא, אינון דקשרין קשרין, למעבד בהו חרשין וקוסמין. ב וכל אינון דרגין עילאין מינייהו, דבהו כפיין לדרגין תתאין.

סא) אמר ליה, בכל זמנא ג דאנן חרשין ד וקסמין ונחשין, אית לן דרגין ומלאכים ידיעין, ואשתמודעין לגבי חרשין וקוסמין. אבל מכאן ולהלאה, אית לך לעיינא ה באתר אחרא עילאה.

סב) כתב ליה שמהן אחרנין, באינון דרגין קדישין. והכי אורחייהו

מסורת הזהר

ת) (שמות א) שמות רצח. א) (איכה ג) ויחי תרסב.
ב) (שם) שם. ג) (במדבר כב) בלק קלג.

חלופי גרסאות

ס נ״א ל״ג מן אתא קב״ה עד אתא קב״ה (קראקא).
ת נ״א ולא (דפוסים ראשונים). א ה״ג בדפוס מונקאטש נ״א ל״ג משום (דפוסים ראשונים). ב נ״א בכל (קראקא).
ג ה״ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ״א דאינון (קראקא). ד נ״א דאילין (ויניציא). ה נ״א מאתר ול״ג אחרא (קראקא).

הסולם

מאמר בא פרעה ורצה לכלותם מן העולם, בא הקב״ה והגין עליהם. שכתוב, כאשר יענו אותו וגו׳. בא המן ורצה לכלותם מן העולם, בא הקב״ה והשיב הכל ראשו. וכן בכל דור דור, הקב״ה מגן תמיד על ישראל.

נח) **וישראל אמרי חסדי וכו׳**: וישראל אומרים, חסדי ה׳ כי לא תמנו. שואל, כי לא תמו היה צריך לומר. ומשיב, אלא, חסדי ח׳, פירושו שבכל דור דור הוא בעזרתנו. כי לא תמנו, פירושו, שלא כלינו מן העולם. מהו הטעם. הוא, משום שלא נמנעו רחמיו ממנו, שכתוב, כי לא כלו רחמיו.

נט) **ת״ח מה כתיב וכו׳**: בוא וראה, מה כתוב בתחילה, וישלח מלאכים אל בלעם. ואח״כ, וילכו זקני מואב עם זקני מדין. היה לו לומר, וילכו המלאכים. למה שינה דבריו

(דפו״י דף נ״ד ט״ז)

ואתן אדם תחתיך

ממה שאמר בתחילה, וקראם זקני מואב וזקני מדין.

ס) **אלא ההוא רשע וכו׳**: ומשיב. אלא אותו רשע בלק היה חכם בכל המדרגות שלמעלה, באותם הקושרים קשרים לעשות על ידיהם כשפים וקסמים, בכל אלו המדרגות העליונות מהם, שבהם היו מכריחים את המדרגות התחתונות.

סא) **אמר ליה בכל וכו׳**: אמר לו, בלק ובלעם, בכל זמן אנו המכשפים והקוסמים והמנחשים, יש לנו מדרגות ידועות, ומלאכים ידועים הנודעים למכשפים ולקוסמים, אבל מכאן והלאה, יש לך לעיין במקום אחר עליון.

סב) **כתב ליה שמהן וכו׳**: כתב לו שמות אחרים, מאלו המדרגות הקדושות. וכך דרכם של הקוסמים והמכשפים, היודעים

המדרגות

דקוסמין וחרשין, ו דידעי אינון דרגין דההוא קסם שרייא בהו, ועבדין חרשייהו, ז ואומי להון בדרגין אחרנין עילאין מינייהו, ועבדי מה דעבדי.

סג) שלח ליה הכי. עמא דא, לאו קשרא דילהון כשאר עמין דעלמא. אבל קשרא דילהון באתר אחרא ח עילאה, מתקשרא. ט לעילא מכל דרגין.

סד) כתב ושלח ליה, פיפוסא ופטרונא י דתריסר נצוצין, דסחרן גלגלי רתיכא דכורסייא קדישא, כ וא"ל, אי תסתכל בהני, ל בהני תסתכל, בגין דהני תריסר מתקשרן בי"ב שבטים. ואי בהני תעביד חרשין, בדיוקנא דילהון לתתא, דאינון י"ב שבטים, וי"ב דגלין פרישן, ניכול לון, וניגח בהון קרבא, ונעקר לון מעלמא.

סה) והיינו וישלח מלאכים, מ מלאכים ודאי. וקסמים בידם, פיפוסים דמלאכין קדישין, הוו אתיין בידייהו. ואיהו לא ידע, דכל דרגין עילאין, בידא דקב"ה אינון. מה חשיב בלק. חשיב, דעמא דישראל אתמסרו למלאכין, כשאר עמין דעלמא. וע"ד כתב שמהן דאלין מלאכים תריסר, ושלח ליה. והיינו וישלח מלאכים.

סו) א"ל נ ת"ח, כל דרגין דאינון מקשרן קשרין, לתברא עמא דא, מסטרא דצפון אינון. ומסטרא דצפון זמינין למנפל. שולטנו דחרשין דילן, ס מסטרא דצפון אינון. *) השתא ניכול לאגחא בהון קרבא, דהא י"ב אליז ע דאינון מתקשראן בהו, מסטרא דצפון שריין למימני.

חלופי גרסאות

ו נ"א ידעי (דפוסים ראשונים). ז נ"א ואומן (דפוסים ראשונים). ח נ"א ל"ג עלאה (קראקא). ט ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג לעילא מכל דרגין (דפוסים ראשונים). י נ"א דתריסין נסבין (קראקא). כ נ"א א"ל (דפוסים ראשונים). ל נ"א ל"ג בהני (קראקא). מ נ"א תסתכל בהני (וינציא). מ נ"א והיינו (קראקא). נ נ"א ל"ג ת"ח (דפוסים ראשונים). ס נ"א דסטרא (קראקא). ע נ"א ל"ג דאינון (קראקא).

הסולם

מאמר ואתן אדם תחתיך

המדרגות האלו שהקסם שזורה בהם, שעושים כשפיהם, ומשביעים אותם במדרגות אחרות עליונות מהם, ועושים מה שעושים.

סג) **שלח ליה הכי** וכו': **שלח לו כך. עם** הזה, אין הקשר שלהם, כעמים אחרים שבעולם, אבל הקשר שלהם הוא במקום אחר עליון, שמתקשר למעלה מכל המדרגות.

סד) **כתב ושלח ליה** וכו': כתב ושלח לו ההשתלשלות והאבהות של י"ב ניצוצים המסבבים את גלגלי המרכבה, של הכסא הקדוש, שהוא המלכות, ואמר לו, אם תסתכל באלו, דהיינו בישראל, באלו תסתכל, בי"ב ניצוצין הנ"ל, משום שי"ב ניצוצים אלו, מתקשרים בי"ב שבטים. ואם תעשה כשפים באלו, בצורתם שלמטה של י"ב שבטים אלו, ושל י"ב דגלים שלהם הפרושים, נוכל להם, ונעשה עמהם מלחמה, ונעקור אותם מן העולם.

סה) **והיינו וישלח מלאכים** וכו': והיינו שכתוב, **וישלח מלאכים**, מלאכים ודאי. דהיינו מלאכים עליונים. **וקסמים בידם**, היינו ההשתלשלות של המלאכים הקדושים, היו מביאים בידיהם. והוא לא ידע, שכל המדרגות העליונות הם בידי הקב"ה. מה חשב בלק. הוא חשב, שעם ישראל נמסר למלאכים כמו האומות האחרות שבעולם. וע"כ כתב השמות של אלו י"ב המלאכים ושלח לו. והיינו, וישלח מלאכים.

סו) **א"ל ת"ח כל** וכו': אמר לו, בוא וראה, כל המדרגות, שהן מקשרות קשרים לשבור העם הזה, הם מצד צפון. ומצד צפון עתידים ישראל לנפול. ממשלת הכשפים שלנו

(*) עי' דף נ"ד ט"ד *) דף נ"ה ט"א)

סז) והואיל ומשמאלא שריין תוקפא דילהון, אתחלש ואתבר, בגין דכל תוקפא דילהון להההוא סטרא איהו. מהו. דכתיב, ד) עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה. מצפון שארי לממני. אמר, הא תוקפא דילן מצפון איהו, ואינון מ' חסר חד דרגין, תקיפין מפרזלא ונחשא. ותחותייהו לית לון חושבנא. וע"ד ניכול לאגחא בהון קרבא, פ ולאיתגרי בהו.

סח) וקב"ה לא עביד הכי, דלא שביק לון למלאכין, ולא לחילי שמייא, אלא לקב"ה בלחודוי. וכל אילנין רברבין ושולטנין, פלג על כל שאר עמין. וכד צ אתו ישראל, נטיל לון איהו בלחודוי, ואחסין לון בתוקפא דנופא דאילנא, ולא שביק לון בידא דמלאכין, ולא בידא דממנא ורברבין דעלמא. דכתיב, ה) בהנחל עליון גוים וגו'. ואלין י"ב תחומין, ק מתתחמן בד' סטרי עלמא, לבתר דבדר ענפין וטרפין, נטל לישראל ואחסין לון בתוקפא דנופא דאילנא. דכתיב, ו) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

סט) א"ר אלעזר, כמה יאות ושפיר האי ר דאמרת, זכאה אורחא דילן, דכמה מלין עילאין קדישין רווחנא לון וחמינא. ש וההוא יודאי הוה תמן לקמייהו. אמר לון, רבנן, כל מלין אלין, כמה טבאן, ומלין עילאין קדישין נינהו. מהו ת דכתיב בתריה, ז) ימצאהו בארץ מדבר וכו'.

מסורת הזהר

ד) (מ"א ז) ויחי תשנו לעיל חקת אות נז. ה) (דברים לב) וישלח רלו. ו) (שם) ב"א ריח לעיל יהרו אות שיא להלן אות עב. ז) (שם) בהשמטות ח"א ד' רצט. שה: שו. ד"י.

חלופי גרסאות

פ נ"א ולא יגרי (דפוסים ראשונים). צ נ"א אתא (דפוסים ראשונים). ק נ"א מתחמן (קראקא). ר נ"א ל"ג דאמרת (קראקא). ש נ"א ההוא (קראקא). ת נ"א כתיב (קראקא).

הסולם

מאמר

היא מצד צפון. עתה נוכל לעשות עמהם מלחמה, כי י"ב אלו (הנ"ל באות ס"ד) שהם מתקשרים בהם, מתחילים למנותם מצד צפון.

סז) **והואיל ומשמאלא שריין** וכו': וכיון שמשמאל מתחיל התוקף שלהם, כי מתחילים למנות את הי"ב, משמאל, הוא מתחלש ונשבר, משום שכל תוקפה הוא לאותו הצד. מהו, מאין נשמע זה. הוא שכתוב, עומד על שנים עשר בקר, שה"ס י"ב ניצוצים (הנ"ל באות ס"ד) שלשה פונים צפונה. הרי שמצפון מתחיל למנות. אמר, הרי התוקף שלנו הוא מצפון, והן מ' מדרגיות חסרות אחת, החזקות מברזל ונחשת. ותחתיהן מדרגות שאין להן השבון. וע"כ נוכל לעשות עמהם מלחמה, ולהתגרות בהם.

סח) **וקב"ה לא עביד** וכו': **והקב"ה לא עשה כן שלא עזב את ישראל למלאכים**

ואתן אדם תחתיך

ולא לצבאות השמים, אלא הם להקב"ה בלבדו. וכל האילנות הגדולים, שהם מדרגות חשובות, והשרים, חלק אותם לעמים האחרים. וכשבאו ישראל לקחם הוא בלבדו, והנחילם בתוקף ניף האילן, שהוא ז"א, ולא עזבם בידי המלאכים, ולא ביד ממונה ושרי העולם, שכתוב, **בהנחל עליון גוים** וגו' יצב **גבולות** עמים למספר בני ישראל, שהם י"ב שבטים, ואלו י"ב גבולים של העמים, מוגבלים בד' צדדי העולם, והאחר שפזר הענפים והעלים של האילן, אל אומות העולם, לקח את ישראל והנחילם בתוקף נוף האילן. שכתוב, **כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.**

סט) **א"ר אלעזר כמה** וכו': **אר"א, כמה טוב ויפה הוא מה שאמרת. אשרי הדרך שלנו, שכמה דברים עליונים קדושים הרוחנו אותם וראינו. ואותו היהודי היה שם לפניהם.**

(דפו"י דף נ"ה ט"א)

אמר

ע) אמר ליה, אי ידעת ביה מלה, אימא. דהא מלה דא אוקמוה באברהם, דאשכח ליה קב"ה בארעא דפלחי ע"ז, ולא ידעי במהימנותא דקב"ה, אלא כלהו הוו טעאן בתר ע"ז, וקם אברהם, ופרח ביניהו ענפא חדא שלים, קדם מארי דעלמא, ואשכח ליה תמן.

עא) מה עבד קב"ה. נטל ליה להוא ענפא, ונטע ליה, ואשקי ליה, ואשתדל עליה, ואעקר ליה מתמן, ואשתיל ליה בארעא אחרא. דכתיב, ח) לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. ועבד מניה עמא קדישא, ודא היא מציאה, דאשכח קב"ה בארעא, דלא מהימנא ביה בקב"ה, ולא ידעי מאן איהו.

עב) אמר ההוא יודאי, ודאי שפיר הוא, ויאות כלא. אבל אית לשאלה, אי אברהם הוה דיוקנא א דאצטריך. ותו דהא קרא לא אוכח על אברהם כלל, ולא אדכר ב לאברהם, ולא ליצחק, אלא ליעקב בלחודוי. דכתיב, ט) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, וכתיב בתריה ימצאהו.

עג) א"ר אלעזר, עכ"ז לא קשיא הכא, דהא אברהם אשכחן דנפק מגו פלחי ע"ז. והכא אע"ג דיעקב אידכר, הוא ג קאי על אברהם, ולית פירוכא כלל במלה. אבל אי ידעת מלה או חידושא, אימא.

מסורת הזהר

ח) (בראשית יב) לך לך לעיל כי תשא כד. ט) (דברים לב) לעיל אות סח.

חלופי גרסאות

א ה"ג בדפוס קראקא נ"א דרוא עלאה כלא היא דיוקנא ואצטריך למהוי דיוקנא דהא אברהם מאתר עלאה הוה ונפק ואברהם לתתא הכי אצטריך ותו (וינציא מונקאטש). ב נ"א מוסיף לאברהם כלל (קראקא). ג ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג קאי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

אמר להם, חכמים, כל הדברים האלו, פמה טובים הם, ודברים עליונים קדושים הם. מה שכתוב אחריו, ימצאהו בארץ מדבר וגו' מה פירושו.

ע) **אמר ליה אי** וכו': אמר לו אם אתה יודע בו דבר, אמור. כי דבר זה העמידו באברהם, שמצא אותו הקב"ה בארץ, שהיו עובדים עבודה זרה, ולא היו יודעים באמונת הקב"ה, אלא כולם היו תועים אחר עבודה זרה, וקם אברהם, וגידל ביניהם ונעשה ענף אחד שלם לפני רבון העולם, והוא מצא אותו שם.

עא) **מה עבד קב"ה** וכו': מה עשה הקב"ה, לקח אותו הענף, ונטע אותו, והשקה אותו, והשתדל עליו, ועקר אותו משם, ושתלו בארץ אחרת. שכתוב, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. ועשה ממנו עם קדוש. וזו היא המציאה שמצא הקב"ה בארץ, שלא האמינו

(דפו"י דף נ"ה ט"א)

ואתן אדם תחתיך

בהקב"ה, ולא ידעו מי הוא. וע"ז נאמר, ימצאהו בארץ מדבר וגו'.

עב) **אמר ההוא יודאי** וכו': אמר אותו היהודי, ודאי יפה הוא, והכל נכון. אבל יש לשאול אם אברהם הוא הצורה שנצרך להשמיענו עליה, ימצאהו בארץ מדבר. ועוד הרי מן הכתוב, אינו משמע כלל שסובב על אברהם, כי אינו מזכיר את אברהם ולא את יצחק אלא את יעקב בלבדו, שכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ואחריו כתוב, ימצאהו בארץ מדבר.

עג) **א"ר אלעזר עכ"ז** וכו': אר"א, עם כל זה אין כאן קושיא, כי אברהם מצאנו שיצא מתוך עובדי עבודה זרה, וע"כ שייך בו מציאה. ואע"פ שיעקב נזכר כאן הוא סובב על אברהם, ואין קושיא בדבר כלל. אבל אם ידעת דבר או חידוש, אמור.

פתח

מאמר תהו ובהו חשך ורוח

עד) **פתח** ד **ההוא יודאי ואמר,** י **והארץ היתה תהו ובהו, מאן ארץ. ההיא דאשתמודעא** ה **עילא ותתא. היתה תוהו, מאי תהו. דא קו ירוק, דאקיף כל עלמא. ואיקרי קו תוהו, דכתיב,** כ **ונטה עליה קו תוהו ואבני בהו. כמה דתנינן, אבנין מפולמות דמשתקעין גו תהומי, ומנהון נפקין מיין.**

עה) **השתא אית למנדע, תהו דאיהו קו ירוק, מאי הוא קו ירוק. אלא אשכחן בספרא דאסייא** ו **קירטינא, ויודן** ז **דקסרי שמיה, וקראן שמיה** ח **קירטינא אסייא, בגין דאיהו רב על כל אסיין, ויקירא בחכמתא. והכי** ט **בלשון פרסי, לב"נ יקירא, קראן ליה** י **קירטינא. רב ויקירא בחכמתא.** כ **והוה *) אמר, והארץ היתה תוהו, מאי תוהו. איהו קו ירוק, דאסחר** ל **כל עלמא. ומאן איהו. קליפה דאגוזא. ודא איהו קליפה דלבר, דאיהו ירוק.**

עו) **לגו מניה, בוהו. אינון אבנין מפולמות דמנהון נפקי מייא. מן תהו אתמשיך עור ובשר. מן בהו אתמשכו גרמי.**

עז) **לגו מניה וחשך. דא** מ **חשיכו דאתמשך מניה עמא דעשו. ואיתימא** נ **מן תהו. הכי הוא ודאי, דהא חשך מניה תלייא תהו. אלא אינון** ס **אבנין**

מסורת הזהר

י) (בראשית א) בא יז. כ) (ישעיה לד) הקסה"ז קצו בהשמטות ח"ג ד' שה. ד"י ת"ז ת"ע ד' קכ.

חלופי גרסאות

ד נ"א ואמר ההוא יודאי (קראקא). ה נ"א עלאה ותתאה (קראקא). ו נ"א דקרטינאה (קראקא). ז נ"א דקסרי"א (קראקא). ח נ"א קרטינאה (קראקא). ט נ"א מוסיף אמרי בלשון (דפוסים ראשונים). י נ"א קרטינאה (קראקא). כ נ"א והוא (קראקא). ל נ"א ל"ג כל (קראקא). מ נ"א משיכו (מונקאטש במרובעים). נ נ"א מאן (קראקא). ס נ"א ל"ג אבנין (קראקא).

הסולם

מאמר תהו ובהו חשך ורוח

עד) **פתח ההוא יודאי** וכו': **פתח** אותו היהודי **ואמר והארץ היתה תהו ובהו.** שואל, מי היא ארץ הזו. ומשיב, היא **אותה** הנודעת למעלה ולמטה. דהיינו המלכות. **היתה תחו,** מהו תהו. ומשיב, זהו קו ירוק שמקיף כל העולם. ונקרא קו תהו. שכתוב, **ונטה** עליו קו תהו ואבני בהו. כמו שלמדנו, שאבני בהו הן אבנים מפולמות הנשקעים בתוך התהום, ומהם יוצאים מים. (כמ"ש בזהר בראשית א' אות כ"ב ע"ש).

עה) **השתא אית למנדע** וכו': **עתה יש לדעת. תהו** שהוא קו ירוק, מהו קו ירוק. **אלא מצאנו בספרו** של הרופא **קירטינא,** ושמו **יודן דקסרי,** וקוראים שמו **קירטינא הרופא, משום** שהוא **גדול על כל הרופאים, ויקר בחכמה.** וכך **בלשון פרס, לאדם יקר קוראים לו קירטינא.** שמורה, שהוא **רב ויקר בחכמה. והוא אמר, והארץ היתה תהו. מהו תהו. הוא קו ירוק המקיף כל העולם. ומה הוא. הוא**

(דפו"י דף נ"ה ט"א *) ט"ב)

קליפת האגוז. וזו היא הקליפה החיצונה שהיא ירוקה.

עו) **לגו מניה בוהו** וכו': **לפנים ממנו,** מן הקליפה הירוקה, הוא **בוהו. והוא אבנים מפולמות** שמהן יוצאים מים. **מן תהו נמשך עור ובשר מן בוהו נמשכות עצמות.**

עז) **לגו מניה וחשך** וכו': **לפנים ממנו, מבוהו, הוא וחשך. זה הוא חשכה שנמשך ממנה עמו של עשו. ואם תאמר שהוא נמשך מתהו, כך הוא ודאי, כי חשך תלוי ממנו תהו.** כלומר, שחשך הוא בחינת תהו, **שהוא** מלכות דמדת הדין, אלא שנמתק בבינה, ואז נעשה בחינת חשך. שה"ס אש מתלקחת מן המלכות לבינה. **אלא אלו אבנים מפולמות,** שהן בהו, נכנסו באמצע בין תהו ובין חושך, שמבוהו **נמשכות העצמות, כמו שלמדנו. וחושך, הוא המשכה דקה,** מפני שנמתקה בבינה, **שממנו נמשך עשו. כבר נתבאר היטב. כל אלו ד' בחינות, תהו, בהו, חשך, ורוח ואלקים, עם**

ע מפולמות, עאלו באמצעיתא, דמניה אתמשכן גרמין, כמא דאיתמר. וחשך משיכו דקיק, דמניה אתמשך עשו.

עח) ורוח אלהים, דא מוחא דאגוזא, דמתמן איתמשך יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא דא, דכתיב, צ) והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו מניה ענן גדול, לקבליה דבהו. לגו מניה אש מתלקחת, לקבליה דחשך. לגו מניה ונגה לו סביב, לקבליה פ דורוח אלהים.

עט) ומתוכה כעין החשמל, לגו מכלא. צ דלקבליה, מרחפת על פני המים. דא רוח דאימא עילאה, דקא מרחפא על כלא. ויעקב שלימא, איהו ק ודאי מוחא דאגוזא. והקב"ה ימצאהו בארץ מדבר ודאי. לבתר עבד הקב"ה לכל אינון ר קליפין דלהון, דיהון כלהון משתעבדין ליה. ש

מאמר אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

פ) ת מ) אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל וגו'. אראנו, למלה דפורקנא דא, א דאיהו רביעאה. ולא עתה, אלא לסוף יומייא.

פא) שית יומין הוו בעלמא, ביומא רביעאה חמינא, דנהורין ב דהוו ביה, מסתלקי ומתדעכי. שמשא וסיהרא וכוכבייא ומזלי ג אתגניזו ביה. ד הני אתהוו בעובדא דבראשית, וביה אסתלקו ביומא דאלף רביעאה.

ל) (יחזקאל א) וירא סה יתרו מת שז שי ויקהל תיג בלק ריא לעיל יתרו אות שלד. מ) (במדבר כד) לעיל יתרו אות נב להלן אות צז.

ע נ"א מפולמין (דפוסים ראשונים). פ נ"א דרוח (דפוסים ראשונים). צ נ"א דקבליה (דפוסים ראשונים). ק נ"א ודא (קראקא). ר ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג מן קליפין עד סוף האות (דפוסים ראשונים).

ש בדפו"י כתבו תשלום הענין תמצאהו בסוף פרשת האזינו דף רצ"ט. ת נ"א עוד לפרשת בלק (דפוסים ראשונים) ובדפוס מונקאטש ל"ג מן אות ם' עד אות צ"ז. א נ"א איהו (קראקא). ב נ"א הוו (קראקא). ג נ"א אגניזו (דפוסים ראשונים). ד ה"ג הסלם נ"א הני ול"ג אתהוו ונ"א אתהוו ול"ג הני (דפוס ירושלים) נ"א הוי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר תהו ובהו חשך ורוח

ד' בחינות המובאים להלאה, רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה, בזהר (בראשית א' מאות י"ז עד כ"ז).

עח) ורוח אלקים דא וכו': ורוח אלקים, זהו המוח של האגוז, שמשם נמשך יעקב איש תם, כעין האגוז הזה. שכתוב, והנה רוח סערה באה מן הצפון, הוא כנגד תהו. לפנים ממנו ענן גדול, הוא כנגד בהו. לפנים ממנו ואש מתלקחת, הוא כנגד חשך. לפנים ממנו ונגה לו סביב, הוא כנגד ורוח אלקים (כמ"ש כל זה בזהר הנ"ל).

עט) ומתוכה כעין החשמל: היינו לפנים מן הכל. וכנגדו הוא, מרחפת על פני המים, זה הוא רוח עליון מאמא עלאה, שהיא בינה, המרחפת על הכל. ויעקב התם, הוא ודאי המוח של האגוז. והקב"ה ימצאהו בארץ מדבר ודאי, ואח"כ עשה הקב"ה כל אלו הקליפות שלהן, שיהיו כולם משועבדים לו. (חסר סוף הענין).

מאמר אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

פ) אראנו ולא עתה וגו': אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל וגו'. אראנו, היינו לדבר הגאולה הזו, שהיא גלות רביעית. ולא עתה, אלא לאחרית הימים.

פא) שית יומין הוו וכו': ששה ימים היו בעולם, במעשה בראשית, וביום רביעי ראיתי, שהאורות היו מסתלקים בו ודועכים. השמש והלבנה והכוכבים והמזלות נגנזו בו.

(דפו"י דף נ"ח ט"ב)

פב) בכה ר"ש ואמר, ווי דגלותא אתמשך, ומאן יכיל למסבל ליה. ה אמר ליה, אי רבי אי רבי, אלו הוית ידע כמה ו ערטולא ובלבולא, עבד קב"ה בכלהו רקיעין, בשעתא דגזר ומסר לון ז לישראל בידא דההיא שפחה, ולאשתעבדא תחות ידא ח דאדום.

פג) בשעתא דהוו כתבי פתקין ברקיעא, עד דלא אחתימו, בגושפנקא דחותמא דמלכא, קרא קב"ה לכל חילי שמייא, וקרא לגבריאל דקסת הסופר בחרצוי, ואמר ליה, איעכב פתקין עד דלא אחתימו, ואבכה על בני, ואעביד להון מספדא ואבלא. באומאה עלייכו, כל חילא דשמיא, דתשבקון לי, ולא תתקפון לנחמא לי. כד"א, ט על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אל תאיצו לנחמני על שוד בת עמי.

פד) בעט בעיטין ברקיעא דערבות, ועבד ביה בקועין וחלונין פתיחין. פתח ואמר, בני. בני רחימו דמעיי, רביתי לכון, ונטלית לכון, כאבא דנטיל לבריה, אוליפנא לכו דחלתי, י אשלטית לכו על כל אומין דעלמא. חבתון קמאי בכמה חובין, עברנא עלייכו, בגין דבנין יקירין · רחימין הוויתן קמאי.

פה) בני בני, אקרא לארבע סטרין דעלמא, ואומינא להו עלייכו. מזרח מזרח, באומאה עלך, אי בני יתבדרון בינך, דתסתכל בתוארא ודיוקנא דילהון,

מסורת הזהר

ט) (ישעיה כב).

חלופי גרסאות

ה ה"ג בהדפוסים הראשונים נ"א ל"ג אמר ליה (דפוס ירושלים). ו נ"א ערטורא (וינציא). ז נ"א ל"ג לישראל (קראקא). ח נ"א דישמעאל (דפוס ירושלים). ט נ"א שליטת (קראקא). י נ"א דקימין קמאי הויתון (קראקא).

הסולם

מאמר

כי כתוב בו יהי מארת חסר ו'. אלו היו ביום רביעי ממעשה בראשית, וכמו כן נסתלקו בו המאורות ביום, שהוא האלף הרביעי, שבו נחרב בית המקדש.

פב) **בכה ר"ש ואמר** וכו': בכה ר"ש ואמר, אוי שהגלות נמשכת, ומי יכול לסבול אותה. אמר לו, אהה רבי אהה רבי, אלו היית יודע כמה בהלה ובלבול עשה הקב"ה בכל הרקיעים, בשעה שגזר ומסר את ישראל בידיה של אותה שפחה, ולהשתעבד תחת יד אדום.

פג) **בשעתא דהוו כתבין** וכו': בשעה שהיו כותבים פסקי דינים ברקיע, מטרם שנחתמו בטבעת חותם המלך, קרא הקב"ה לכל צבאות השמים, וקרא לגבריאל שקסת הסופר במתניו, ואמר לו עכב הפסקים מטרם

(דפו"י דף נ"ה ט"ב)

ארצנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

שנחתמו, ואבכה על בני, ואעשה להם מספד ואבל. משביעני אתכם כל צבאות השמים, שתעזבו אותי, אל תאיצו לנחמני. כש"א על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי אל תאיצו לנחמני על שוד בת עמי.

פד) **בעט בעיטין ברקיע** וכו': בעט בעיטות ברקיע שנקרא ערבות, ועשה בו בקיעות, וחלונות פתחים. פתח ואמר, בני. בני אהובי מעי, גדלתי אתכם, ונשאתי אתכם, כאב הנושא את בנו, לימדתי אתכם יראתי, השלטתי אתכם על כל אומות העולם. חטאתם לפני בכמה חטאים, עברתי עליכם, דהיינו שנחלתי לכם, משום שבנים יקרים אהובים הייתם לפני.

פה) **בני בני אקרא** וכו': **בני בני** אקרא לארבע רוחות העולם, ואשביע אותם עליכם. מזרח מזרח, בשבועה עליך, אם בני יתפזרו בינך, תסתכל בתואר ובצורה שלהם.

היך אשתני ואשתחר בעוויין כ דעבדון לון בגווך, ותבכה ותספד עליהון ותנטר לון.

פו) בני בני, כד הויתון בביתאי, בתוקפא דאמכון, בעידונין בעינוגין, לא אשגחתון עלי. בני בני, מה אעביד לכון, גזירא ל גזרנא באומאה, אלא אנא ואתון נגלי.

פז) משה רעייא מהימנא, מ איך לא תשגח על בני, ענא קדישא דמסרית בידך. מזרח מזרח, אתערי לגבי משה, ותבכון ותספדון על בני, אבלא ומספדא אשמעו כחדא, עד דאנא אשמע ואתרוי עמכון.

פח) בני בני, רחימין דנפשאי, היך *) תהכון בשלשלאין תקיפין, ידכון מהדקן לאחורא. בנין דאתרביאו בעידונין, בנין דהוו יקירין מפז וספירין. בני בני, חסידין קדישין, היך תפלון בידי נוכראין, נ דלא רחמין כלל. בשרא קדישא דגופיכון, איתרמי ואתחלל בשווקים וברחובות, בני בני. ווי עליכון ועלי. כדין בזע פורפירא דיליה. והיינו דכתיב, בצע אמרתו.

פט) ס דרום דרום, באומאה עלך, ע כד יתבדרון בני בגווך, דתסתכל בהו היך משחרא דיוקניהון, וימינהון תבירין פ ביני עממיא. דרום דרום, באומאה עלך, אתער לגבי אברהם רחימאי, צ ואימא ליה איך נפלו בנוי, ואתבדרו בין שנאיהון, ותבכון ותספדון עליהון. דרום דרום, באומאה עלך, דתנטר בני רחימו דנפשאי, כד יתבדרון בגווך.

חלופי גרסאות

כ נ"א דיעבדון (דפוסים ראשונים). ל ה"ג בדפוס קראקא נ"א ל"ג גזרנא (וינציא). מ ה"ג בדפוס ירושלים במרובעים נ"א לא גרסינן איך (דפוסים ראשונים). נ נ"א בלא רחימין (קראקא). ס נ"א ל"ג דרום דרום באומאה עלך (קראקא). ע נ"א בני כד יתבדרון (קראקא). פ נ"א בגו (קראקא). צ בדפוס קראקא חסר מז ואימא ליה עד ואימא ליה שבאות צ.

הסולם

מאמר — אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

איך נשתנו ונשחרו בעינוים שעושים להם בתוכך, ותבכה ותספד עליהם, ותשמור אותם.

פו) **בני בני כד** וכו׳: בני בני, כשהייתם בביתי בחיק אמכם בעדונים בתענוגים, לא השגחתם עלי. בני בני מה אעשה לכם, גזרה גזרתי בשבועה, לגלותכם, אלא אני ואתם נגלה.

פז) **משה רעיא מהימנא** וכו׳: משה רעיא מהימנא. איך לא תשגיח על בני, צאן קדשים שמסרתי בידך. מזרח מזרח, התעורר אל משה, ותבכו ותספדו על בני. השמיעו אבל ומספד יחד, עד שאני אשמע ואדאב עמכם. **ואתרוי**, הוא מלשון בריה דריותא (ו״ד כ״ו) שפירושו דואב וכואב.

(דפו״י דף נ״ה ט״ב *) ט״ג)

פח) **בני בני רחימין** וכו׳: בני בני אהובי נפשי, איך תלכון בכבלים חזקים, ידכם קשורים לאחור. בנים שגודלו במעדנים, בנים שהם יקרים מפז וספירים, בני בני חסידים קדושים, איך תפלו ביד נכרים שאינם מרחמים כלל. בשר הקדוש שבגופיכם, איך הושלך וחולל בשווקים וברחובות. בני בני אוי עליכם ועלי. אז קרע לבוש מלכות שלו. והיינו שכתוב **בצע אמרתו**.

פט) **דרום דרום באומאה** וכו׳: דרום דרום בשבועה עליך, כשיתפזרו בני בך, תסתכל בהם איך נשחר צורתם, וימינם שבורה בין העמים. דרום דרום בשבועה עליך, שתעורר לאברהם אוהבי, ואמור לו, איך נפלו

בניו

צ) צפון צפון, אתער בקול בכיה ומספד ואבלא ויגונא לגבי בני. ואימא ליה לעקידא דמדבחי, היך אזלין בנוי, והיך נפלון בחרבא. לא תימרון דא, ולא תהודעון דא ליעקב ק אבוהון. דלא יהפך עלמא בריגעא.

צא) מערב מערב, אתער לגבי נאקת חללין, וקרבין תקיפין דבני. איתער לגבי רחימתי יונתי תמתי, היך אזלין בנהא. והיך מתבדרין בכמה סטרין.

צב) אחתי ברתי רעייתי דילי, רחימתא דנפשאי, מה נעביד מן ר בננא מה יעבדון אינון. אבל רחימתי אחתי, אימא לך, אי ברעו סלקא עלך, אנת מרובעת, וגדפין דילך פרישן לד' סטרין, באומאה עלך ברתי יחידתי, דתהך בהדייהו, ולא תשבוק לון, ותחפי עלייהו בארבע סטרין דעלמא. ואי לא, יתאבדון מעלמא.

צג) מה אימא לך ר', בההיא שעתא דכנסת ישראל שמעת דא, ארימת קלא, ואזדעזעו תמניסר אלף עלמין, וקב"ה בהדה. וכדין ט) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה. וקב"ה כדין, י) ויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד.

צד) מאן חמא ש ערטולא בכלהו רקיעין. מאן חמא בלבולא ומספידא דתמן. עד דכל חיילי שמייא חשיבו, דכל עלמין יתהפכון.

מסורת הזהר

ט) (ירמיה לא) חיי שרה רסח ז"ח ד' צא ט"ב.
י) (ישעיה כב) נח נא.

חלופי גרסאות

ק ה"ג בדפוס ירושלים נ"א ל"ג אבוהון (דפוסים ראשונים). ר נ"א בנהא (דפוסים ראשונים). ש נ"א ערטורא (דפוס ירושלים).

הסולם

מאמר — אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

בניו, ונתפזרו בין שונאיהם, ותבכו ותספדו עליהם. דרום דרום בשבועה עליך, שתשמור בני אהובי נפשי כשיתפזרו בתוכך.

צ) **צפון צפון אתער** וכו': צפון צפון, התעורר בקול בכיה ומספד ואבל ויגון על בני. ואמור לו אל העקוד על מזבחי, דהיינו יצחק, איך הולכים בניו בגלות, ואיך נופלים בחרב. אל תאמרו זה ואל תודיעו זה ליעקב אביהם, שלא יהפך העולם ברגע.

צא) **מערב מערב אתער** וכו': מערב מערב, התעורר לאנקת חללים, והמלחמות החזקות של בני. התעורר אל אהובתי יונתי תמתי, דהיינו השכינה, איך הולכים בניה בגלות, ואיך הם מתפזרים בכמה צדדים.

צב) **אחתי ברתי רעייתי** וכו': אחותי בתי רעיתי, הרועה שלי, אהובת נפשי, דהיינו השכינה, מה נעשה מן בנינו, מה יעשו הם. אבל אהובתי אחותי, אני אומר לך, אם עולה ברצון עליך, הנה את מרובעת, שכוללת ארבע ספירות חו"ב תו"מ, וכנפים שלך פרושות לד' רוחות העולם, בשבועה עליך בתי יחידתי, שתלך עמהם ולא תעזוב אותם, ותכסה עליהם בד' רוחות העולם. ואם לא תעשה כן, הם יאבדו מן העולם.

צג) **מה אימא לך** וכו': מה אומר לך, רבי, באותה שעה שכנסת ישראל, דהיינו השכינה, שמעה זאת, הרימה קול, ונזדעזעו י"ח אלף עולמות, והקב"ה עמה. ואז, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה. והקב"ה אז, ויקרא אדני ה' צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד.

צד) **מאן חמא ערטולא** וכו': מי ראה הבהלה שבכל הרקיעים. מי ראה הבלבול והמספד

(דפו"י דף נ"ה ט"ג)

צה) אמר לה קב"ה לכנסת ישראל, ברתי יחידתי ת דילי, תהך לחפייא עלייהו, ולדיירא עם א בנגן. אמרה ליה, מארי דעלמא, לא איהך. בתר דרבית לון, ותקינית לון, וגדילית לון. ב אהי חמית לשנאיהון דאכלי לון, ותינשי לנא תמן. כדין אומי קב"ה לה, לאקמא לה, ג ולמפרק לון לישראל, ד ולאפקא לון מגלותא. כד"א, פ) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו', ויש תקוה לאחריתך כו', ושבו בנים לגבולם.

צו) ועל דא נפקת מקמיה. כיון דנפקת מקמיה, פתח ה קב"ה על כל חילי שמייא ואמר איכה יועם זהב, וכל ההוא קינה דאלפא ביתא, קב"ה בלחודוי אמר לה. לבתר קשר רחימין בההוא ו תניינא ז וחתמו פתקין,

צז) ח והשתא אהדרנא ט לפרשתא, דודאי גלותא אתמשך. צ) אראנו ולא עתה, למאן י קאמר אראנו. להההוא דאיתמר עלוי כי איננו. כד ייתי לפקדא לאיילתא. ולא עתה, ולא לזמן קרוב. אשורנו ולא קרוב, אסתכלנא ביה, אבל לאו כ כען, אלא לזמן רחוק.

מאמר דרך כוכב מיעקב

צח) דרך כוכב מיעקב, ל רבי רבי, כמה רזין סתימין כלילן הכא.

מסורת הזהר

פ) (ירמיה לא) ויצא רלב. צ) (במדבר כד) לעיל אות ס.

חלופי גרסאות

ת נ"א דלך (קראקא) נ"א דילך דתהך (ווינציא). א נ"א בני (קראקא) נ"א בנן (ווינציא). ב נ"א איהי (קראקא). ג נ"א ולמפרש (קראקא) נ"א ולמפרע (ווינציא). ד נ"א ל"ג ולאפקא לון מן גלותא (קראקא). ה נ"א ל"ג קב"ה (קראקא). ו ה"ג בדפ ס קראקא נ"א תנייא (ווינציא) נ"א אלייא (דפוס ירושלים). ז וסתמו (קראקא). ח נ"א ל"ג מן והשתא עד אראנו (מונקאטש). ט נ"א מוסיף לפרשתא דבלעם (ווינציא). י ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג קאמר אראנו (דפוסים ראשונים). כ ה"ג בדפוס מונקאטש נ"א ל"ג כען (דפוסים ראשונים). ל נ"א דרך ול"ג רבי רבי (קראקא).

הסולם

מאמר והמספד אשר שם, עד שכל צבאות השמים חשבו שכל העולמות יתהפכו.

צה) **אמר לה קב"ה** וכו': אמר לה הקב"ה לכנסת ישראל, בתי יחידתי שלי, תלכי לחפות עליהם ולדור עם בניו. אמרה לו, רבון העולם, לא אלך. אחר שגדלת אותם, ותקנת אותם, והגדלת אותם, אהיה רואה, ששונאיהם אוכלים אותם, ותשכח אותנו שם. אז נשבע לה הקב"ה, להקים אותה, ולגאול את ישראל, ולהוציאם מן הגלות. כש"א, כה אמר ה' מנעי קולך מבכי וגו' ויש תקוה לאחריתך וכו' ושבו בנים לגבולם.

צו) **ועל דא נפקת** וכו': ועל זה, כלומר, כיון ששמעה זה, יצאה ממנו, ללכת לגלות. כיון שיצאה ממנו, פתח הקב"ה על כל צבאות השמים, ואמר, איכה יועם זהב, וכל אותה הקינה של אלפא ביתא. הקב"ה בלבדו אמר לה. אח"כ, אחר שיצאה רחל, שה"ס

ראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב

המלכות שמחזה ולמטה, בגלות, קשר אהבה באותה השניה, דהיינו במלכות שמחזה ולמעלה, שנקראת לאה. וחתמו פסקי הדינים.

צז) **והשתא אהדרנא לפרשתא** וכו': ועתה נחזור לפרשת בלעם. כי ודאי הגלות, נמשכת. **אראנו ולא עתה.** שואל, על מי אומר אראנו. ומשיב היינו על אותו שנאמר עליו, מאנה להנחם על בניה **כי איננו.** ואמר אראנו כשיבא לפקוד את האילה, שהיא השכינה להוציאה מגלות. **ולא עתה, ולא בזמן קרוב. אשורנו ולא קרוב.** היינו אני מסתכל בו, אבל לא עתה אלא לזמן רחוק.

מאמר דרך כוכב מיעקב

צח) **דרך כוכב מיעקב: רבי רבי, כמה** סודות סתומים כלולים כאן. פתח ואמר ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם ויישן. כי כשברא הקב"ה את האדם הראשון שהוא ז"א, בראו

פתח ואמר, ק) ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם ויישן. כד ברא קב"ה לאדם קדמאה, דו פרצופין בראו, מ והוו מתחברן כחדא בלא פירודא. מאי טעמא. בגין דכתיב, ר) זכר ונקבה בראם, בלא פירודא, ולא כתיב בראו, אלא בראם.

צט) כיון דאתבריאו, הוו כחדא *) דא עם דא, בשיקולא. מה עבד ליה קב"ה. נסר ליה נ נסירו, ונטל לנוקבא מניה, ואתקין ס לה בכמה תיקונין, ע וקשטה בכמה קישוטין, ואלביש פ לה בכמה לבושין.

ק) באן אתר. בגנתא דעדן אתקין צ לה. ק כמה קישוטין קשט ר לה. שבעין. ואינון שבעים פנים דאורייתא. כמה תיקונין תקין לה. תליסר תיקונין. אינון תליסר מכילין, דאורייתא נדרשת בהו. כמה לבושין אלביש ש לה. שית לבושין. ואינון שית סדרי משנה, ת בשית אנפין.

קא) כל הני תיקונין, וכל הני קישוטין, וכל הני לבושין, עבד לה קב"ה תמן בגנתא דעדן, ולבתר ויביאה אל האדם. ואדם היכן הוה. באתר א דנקודה דציון, דבי מקדשא תמן. ומתמן נטיל לון, ואעיל לון בנגתא דעדן, ובריך לון ברכת חתנים.

קב) ורזא דא, דרך כוכב מיעקב. דרך וקשיט ותקין ההוא כוכב, דאתנטיל מיעקב. דבגין כך, בגינה יתגלי, מאן דיתגלי. בגין דעל דא הוה

מסורת הזהר

ק) (בראשית ב) ב"א רעז. ר) (שם ה) ב"ב ששו.

חלופי גרסאות

מ נ"א הוו (דפוסים ראשונים). נ נ"א נסירין (דפוסים ראשונים). ס נ"א ליה (קראקא). ע נ"א וקשטו (קראקא). פ נ"א ל"ג לה (קראקא). צ נ"א ליה (קראקא). ק נ"א בכמה (דפוסים ראשונים). ר נ"א ליה (קראקא). ש נ"א להו (קראקא). ת נ"א מוסיף שית סדרין דאורייתא בשית (קראקא). א נ"א דנקבה (קראקא).

הסולם

מאמר

דו פרצופין, דהיינו שני פרצופין, ז"א ומלכות, שהם זכר ונקבה דבוקים זה בזה. **והיו מתחברים יחד בלי פרוד.** מהו הטעם. הוא משום שכתוב, **זכר** ונקבה **בראם**, בלי פרוד. ולא כתוב **בראו, אלא בראם.** משום שהיו שנים.

צט) **כיון דאתבריאו הוו** וכו': כיון שנבראו היו כאחד זה עם זה בשוה. מה עשה הקב"ה, נסר אותם בנסירה, ולקח הנקבה ממנו, ותקן אותה בכמה תקונים, וקישט אותה בכמה עדיים, והלבישה בכמה לבושים. וסוד הנסירה עי' באדרא רבא נשא אות שכ"ד ע"ש.

ק) **באן אתר בגנתא** וכו': שואל, באיזה מקום תקן אותה. ומשיב, בגן עדן תקן אותה. כמה עדיים העדה אותה. שבעים. והם ע' פנים לתורה. כמה תקונים תקן לה. שלש עשרה. והם י"ג מדות שהתורה נדרשת בהם.

(דפו"י דף נ"ה ט"ג *) ט"ד)

דרך כוכב מיעקב

כמה **לבושים** הלביש אותה. **ששה לבושים.** והם **ששה סדרי משנה, בששה פנים.**

קא) **כל הני תקונין** וכו': **כל אלו** תקונים, וכל אלו העדיים, וכל אלו לבושים, **עשה לה הקב"ה שם בגן עדן, ואח"כ, ויביאה** אל האדם. ואדם היכן היה. הוא היה במקום נקודת ציון של בית המקדש אשר שם. ומשם **לקח אותם** הקב"ה, **והביאם בגן עדן וברך אותם ברכת חתנים**

קב) **ורזא דא דרך** וגו': **וזה סוד, דרך כוכב מיעקב**, דרך וקישט ותקן אותו כוכב, שה"ס המלכות, שנלקח מיעקב, דהיינו שננסרה מז"א. **שמשום זה, יתגלה בשבילה מי שיתגלה.** דהיינו המשיח. **כי על זה בא** ז"א **אליה** ונשמת המשיח נמשכת ממעלה למטה. **וקם שבט בישראל, היינו עץ החיים, שהוא** ז"א, **וקם הוא**

אתי לגבה, ואתמשך מעילא לתתא. וקם שבט מישראל, דא אילנא דחיי. ויקם: כמד"א, ש) והקימותי את בריתי.

קג) וכד יהא דא, ומחץ פאתי מואב וגו'. כל אינון סטרין דאתאחדן באילנא תתאה, יתעברון ב ויתעדון מניה. כדין, ת) ויאמר האדם זאת ג הפעם. דא זמנא ד דעדונין וענוגין, לאשתעשעא כחדא ולא כשאר זמנין דסטרא בישא אתאחדת ביננא. אבל השתא לית ערבוביא דסטרא אחרא עמנא, אלא עצם מעצמי, ה ולא שיתופא אחרא דביש.

קד) ו עצם מעצמי, נהירו דאספקלרייא דנהרא ז ממש. ובשר מבשרי, מלבושא מההוא מלבושא דאתלבש ביה נהורא עילאה דילי. לזאת יקרא אשה, בשלטנותא עילאה על כל עלמא, דלא תעדי לעלם. כדין א) תדיק ותסיף כל מלכוותא והיא תקום לעלמייא.

קה) אראנו ולא עתה, ראייה דא ח דאנא חמינא, זמינא למחמי ליה, ולאתקרבא כחדא. ולא עתה, בגלותא דבבל, בההוא ביתא ט דבנו עולי גולה. אשורנו, אנא זמינא לאסתכלא ביה אנפין באנפין. ולא קרוב, י אלא בההוא ביתא בתרייתא. כ דבין בהאי ובין בהאי, לא הוה נייחא, ולא קורבא ואחדותא כדקא יאות.

קו) אי רבי אי רבי, כמה קשיא מלה, ל כמה אריך זימנא, כמה עאקו

מסורת הזהר

ש) (שם ו) נח ו. ת) (שם ב) ב"א רמב. א) (דניאל ב) תולדות קפו.

חלופי גרסאות

ב נ"א ויתפרון (דפוסים ראשונים). ג נ"א ל"ג הפעם (קראקא). ד נ"א מוסיף איהו זימנא דעידונין (קראקא). ה נ"א בלא (דפוסים ראשונים). ו נ"א מוסיף ובשר מבשרי עצם (דפוסים ראשונים). ז ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א ממני (מונקאטש במרובעים). ח נ"א ל"ג דאנא חמינא (קראקא). ט נ"א דבהו עיילי (קראקא). י ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג אלא (דפוסים ראשונים). כ נ"א דבין האי ובין האי (דפוסים ראשונים). ל נ"א ואריך ול"ג כמה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

הוא כמו שאתה אומר, והקימותי את בריתי, שהוא לשון תקומה, וממשלה.

קג) וכד יהא דא וכו': וכשיהיה זה, אז ומחץ פאתי מואב. שכל אלו הצדדים הנאחזים באילן התחתון, שהוא המלכות, יעברו ויסורו ממנה. או, ויאמר האדם זאת הפעם. זהו הזמן של עדונים ותענוגים להשתעשע יחד, ולא כשאר הזמנים, שהצד הרע נאחז ביניהם. אבל עתה אין ערבוב של הצד האחר עמנו. אלא עצם מעצמי, ולא חבור אחר מרע.

קד) עצם מעצמי נהירו וכו': עצם מעצמי, פירושו, אור של מראה המאירה ממש. ובשר מבשרי, היינו מלבוש ממלבוש ההוא שנתלבש בו האור העליון שלי. לזאת יקרא

(דפו"י דף נ"ה ס"ד)

דרך כוכב מיעקב

אשה, היינו בממשלה עליונה על כל העולם, שלא תסור ממנה לעולם. אז תכתוש ותכלה כל הממלכות והיא תקום לעולם.

קה) אראנו ולא עתה: ראיה זו שאני רואה, אני עתיד לראותו ולהתקרב עמו יחד. ולא עתה, ולא בגלות בבל, בבית ההוא שבנו עולי הגלות, אשורנו, אני עתיד להסתכל בו פנים בפנים, ולא קרוב, אלא בבית ההוא האחרון. כי בין בזה, כמקדש ראשון, ובין בזה, במקדש שני, לא היו נחת וקרבה ואחדות כראוי.

קו) אי רבי אי וכו': אהה רבי אהה רבי, כמה קשה הדבר, כמה ארוך הזמן, כמה צרות על צרות עתידים לשונאיהם של ישראל בגלות

על עאקו, זמינין לשנאיהון דישראל בגלותא, וכמה ישלטון חיוותא, וכמה ישאגון למיטרף טרפין דישראל, בכל זמנא וזמנא עד סוף מ יומיא.

קז) נ כעת לסוף יומיא, כפום שעתא דיומא, בעידן ס די זרח שמשא, מן יומא שתיתאה, בשעתא דיזדמנון לפום מנין שנין, ע דיובל ושמטה כחדא, דאיהו פ רע"ד מן יומא שתיתאה. צ כעת זמינא קלא חדא לאתערא מרום רומי רקיעין, קלא עציב במרירו, מה דלא הוה הכי מן יומא דאתברון עלמין.

קח) וההוא קלא ק יהוי דקיק, בחשאי, במרירו, ועציבו, נחית וסליק, סליק ונחית, וכן אמר, איילת רחימין הות לי מן יומין קדמאין, ואתנשיאת מינאי. רחומין ר קיימין הוי לי בהדה, אדכרנא דחותמא דדיוקנה הוה חתים על לבי, והוה חתים ש על דרועאי, והוה תקיף ת בגווי רחימו דילה, ורשפי שלהובה מוקדין בגווי.

קט) בההוא שעתא געי תלת גוערין, דא בתר דא, ויזדעזעון רקיעין, ויזדעזעון עלמין כלהו, עד דישתמעו קלין תלת, לגו נונא תנינא, ויערוק ארבע מאה אלף פרסי גו נונא חד דימא. ותמן יושיט מצודין ויפריש רשתין, וימשיך ליה מן ימא, א ויעיל *) ליה גו מתיבתא דרקיע, ויחמון מניה כל אינון קושין וכל אינון פלוגתין דאקשי תמן. ויהא תפיס תמן מאה וחמשין יומין.

קי) וההוא זמנא, ב יכנוש קב"ה כל חיילי שמייא, וכל בני מתיבתא דיליה,

חלופי גרסאות

מ נ"א יומא (קראקא). נ נ"א ל"ג כעת (דפוסים ראשונים). ס נ"א דיורת (קראקא). ע נ"א יובל (קראקא). פ נ"א כעת (קראקא) נ"א רעד (ויניציא) נ"א שפ"ד (ויניציא בסוגריים). צ נ"א ל"ג כעת (דפוסים ראשונים). ק נ"א יהי (דפוסים ראשונים). ר ה"ג בדפוס קראקא נ"א קדומין (ויניציא). ש נ"א על דרועין (קראקא). ת נ"א בגו (דפוסים ראשונים). א נ"א ויעול (קראקא). ב נ"א יכנוס (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר דרך כוכב מיעקב

בגלות, וכמה ישלטו החיות, וכמה ישאגו לטרוף טרף מישראל, בכל זמן וזמן עד סוף הימים.

קז) **כעת לסוף יומיא** וכו': כעת, באחרית הימים, כפי השעה של היום בעת שיזרח השמש מיום הששי, דהיינו מהאלף הששי, בשעה שיקרה לפי מנין השנים, שיהיה יובל ושמטה ביחד, שהוא רע"ד מהיום הששי. כעת, עתיד קול אחד להתעורר מרום מרומי הרקיעים, קול עצב, במרירות, מה שלא היה כזה מיום שנברא העולם.

קח) **וההוא קלא יהוי** וכו': והקול ההוא יהיה דק, בחשאי, במרירות, ובעצבות, יורד ועולה, עולה ויורד, וכן אמר, אילה אהובה היתה לי מימים הראשונים, ונשתכחה

(דפו"י דף נ"ה ט"ד *) דף נ"ו ט"א)

ממני. אהבים קימים היו לי עמה. זוכר אני החותם של צורתה, שהיה חתום על לבי, והיה חתום על זרועי. ואהבתה היתה חזקה בתוכי, ורשפי שלהבת אהבתה היו שורפים בתוכי.

קט) **בההוא שעתא געי** וכו': באותה שעה צועק ג' צעקות זו אחר זו, ויזדעזעו הרקיעים, ויזדעזעו כל העולמות, עד שהיו נשמעים ג' קולות אל הדג התנין, ויברח ד' מאות אלף פרסאות בים (גו נונא חד ל"ג) ושם יושיט מצודות ויפרוש רשתות, וימשוך אותו מן הים, ויביאו אל הישיבה שברקיע, ויראו ממנו כל הקושיות וכל הפלוגתות שהקשו שם. ויהיה תפוס שם ק"נ יום.

קי) **וההוא זמנא יכנוש** וכו': ובעת ההיא יאסוף הקב"ה כל צבאות השמים, וכל

בני

והוא לעילא מכלהו, ג ואייתון קמיה ההוא תניינא, ד ויקשור תלת קשרין בקודליה, ה ויטלו אינון ו תלת רחימין, ויהדרון ליה לאתר דהוה תפיס תמן. ז ואינון רחימין ח ייעלון בהיכלא חדא דאיקרי אהבה, ויהון גניזין תמן.

קיא) ט ואומי לון קב"ה, לכל אינון חיילין, ולתרי מתיבתי, למהך כלהו, ולמשמע קלא דרחימותא, דאיהו תאיב למשמע י קלה בהדייהו. בההוא שעתא יתער על עמא קדישא כ עאקין, אלין על אלין, בדחיקו סגי, ואינון צווחין צווחה בתר צווחה, דמעין בתר דמעין, ויתערון לה. איהי אשמעת קלא על בנהא.

קיב) וקב"ה קארי ואמר, דא היא איילתי, חבירתי, יונתי, שלימתי היושבת בגנים, דלא הות יתבא אלא בסתר המדרגה פנימאה, כמד"א ב) כל כבודה בת מלך פנימה, והשתא בגנים, בחציפו, כאימא דאזלא בתר ברה, בשווקים ובפותיי קרתא, מדחילו דלא ל יבאישון ליה.

קיג) איילתי חבירתי מ חמי, הא חברייא כלהו דתרי מתיבתי הכא. חברים דאינון מתיבתי, מקשיבים לקולך השמיעני, דתיאובתי למשמע לקלך.

קיד) כמה זמנין איהו דלא שמענא לקלך, ולא ידענא לך. כדין כל עלמא בערבובייא, עמין בעמין אומין באומין. ומאן דלא אתחזי למלכא, ייתון ליה

מסורת הזהר

ב) (תהלים מה) ויחי תקסח תק"ח ד' צט ט"ד קיב ט"ב קטז ט"ג לעיל חקת אות קל.

חלופי גרסאות

ג נ"א וייתון (דפוסים ראשונים). ד ה"ג דפוס מינקאטש במרובעים נ"א ויתיר (דפוסים ראשונים) נ"א ויתיר (מונקאטש בסוגריים). ה נ"א ויטול (דפוסים ראשונים). ו ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג תלת (דפוסים ראשונים). ז נ"א אינון (דפוסים ראשונים). ח נ"א ייעול לון (קראקא) נ"א ייעול (ויניציא). ט נ"א אומי (קראקא). י נ"א קלא (קראקא). כ נ"א מוסיף כמה עאקין (דפוסים ראשונים). ל נ"א יבאשון (דפוסים ראשונים). מ נ"א אמי קראקא).

הסולם

מאמר

בני הישיבה שלו, והוא למעלה מכולם, ומביאים לפניו אותו התנין, ויקשור ג' קשרים בעורפו, ויקחוהו ג' האוהבים האלו, ויחזרוהו למקום שהיה תפוס שם. והאוהבים האלו יכנסו בהיכל אחד הנקרא אהבה, ויהיו גנוזים שם.

קיא) **ואומי לון קב"ה וכו'**: ומשביע הקב"ה לכל צבאות האלו, ולב' הישיבות, שילכו כולם לשמוע הקול של האהובה שהיא השכינה, שהוא חושק לשמוע קולה עמהם. באותה שעה יתעוררו, על העם הקדוש צרות, אלו על אלו, בדחק גדול, והם צועקים צעקה אחר צעקה, דמעות אחר דמעות, ויעוררו אותה, את השכינה. והיא משמיעה קול על בניה.

(דפו"י דף נ"ו ט"א)

דרך כוכב מיעקב

קיב) **וקב"ה קארי ואמר וכו'**: והקב"ה קורא ואומר, זו היא איילתי, חברתי, יונתי, שלמתי. היושבת בגנים, שמקודם לכן לא היתה יושבת אלא בסתר המדרגה בפנים. כמש"א, כל כבודה בת מלך פנימה. ועתה היא בגנים, בעזות, כאם ההולכת אחר בנה, בשוקים וברחובות העיר, מפחד שלא יזיקו לו.

קיג) **איילתי חבירתי חמי וכו'**: אילתי חברתי ראי, הרי כל החברים שבב' הישיבות, שבמתיבתא דרקיע, ומתיבתא דקב"ה, כאן. **חברים** שהם בני הישיבות **מקשיבים לקלך השמיעני, כי** תשוקתי לשמוע קולך.

קיד) **כמה זמנין איהו וכו'**: כמה זמנים הם שלא שמעתי את קולך, ולא ידעתי אותך

למישלט. וייתון נ עמיה עמין נוכראין, ולישנין אוחרנין, ס דלא ישתמודעין דינא, ולא נימוסי מלכותא. וכמה קרבין יחשבון למעבד.

קטו) ובגו שפה רפייא, וממלל רכיך, יעביד כרעותיה, וישלוט. ויחשיב כמה מחשבין לאבאשא. ועל עמא יחידאה יעביד נימוסין בישין. כדין יהא עאקו על עאקו, על ההוא עמא יחידאה. ע ביה זימנא יתתקף קב"ה, ויפייס לאיילתיה בכמה פיוסין, פ ויתקיף בה, ויקים לה מעפרא, איהו ולא אחרא. צ ותרי מתיבתי ישתארון בהדה.

קטז) תלת מלכין ק ישתארון, ויתערון בתלת סטרין דעלמא, על עמא דא. וההוא מלכא ר דהוה שליט בפום רכיך, ישלוט ברגז סגיא, ונס ותוקפא על עמא קדישא.

קיז) ובירחא תליתאי, בד' לירחא, ש בתשע שעתי ופלגא, יהכון כל בני מתיבתי בהדה דאיילתא, לגו קבריה דרעיא, מהימנא דביתא, ת ותיהב תלת קלין א עליה. בשעתא דשמשא יתכניש מעלמא, וקבריה יתפתח, ויבעון בני מתיבתי לעאלא לתמן, ולא יתייהיב לון רשותא, ויסתלקון כלהו לאתרייהו. והיא תיעול, ב ומגוויה יפוק מה דיפוק. ותשכח למשה יתיב ולעי, ג ובוצינא דליק קמיה, וכמה ריחין ובוסמין סחרניה.

קיח) כיון דחאמי לה דעאלת, יקום, ויתחברון כחדא דא עם דא, ד וקליא

חלופי גרסאות

נ נ"א ל"ג עמיה (מונקאטש). ס נ"א ולא (דפוסים ראשונים). ע נ"א בה (דפוסים ראשונים). פ נ"א ויתקוף (דפוסים ראשונים). צ נ"א תרי (דפוסים ראשונים). ק ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א יתערון ול"ג ישתארון (דפוסים ראשונים). ר נ"א דיהא (קראקא). ש נ"א לתשע (קראקא). ת נ"א ותתן (דפוסים ראשונים). א נ"א עלה (דפוסים ראשונים). ב נ"א ומגוה (דפוסים ראשונים). ג נ"א ובוסינא (ווינציא) נ"א ובסינא (קראקא). ד נ"א וקלא (דפוסים ראשונים).

מאמר **הסולם** דרך כוכב מיעקב

אותך. אז היו כל בני העולם בערבוב, עמים בעמים, אומות באומות. ומי שלא היה ראוי למלוך, יבואו איתו שישלוט. ויבואו עמו עמים נברים ולשונות אחרים, שאינם יודעים דין ולא חוקי המלכות. וכמה מלחמות הם חושבים לעשות.

קטו) **ובגו שפה רפייא** וכו': ובשפה רפה, ודבור רך, יעשה כרצונו, וישלוט. ויחשוב כמה מחשבות להרע. ועל העם היחיד יעשה חוקים רעים. אז תהיה צרה על צרה על איתו העם היחיד. בו בזמן, יתחזק הקב"ה, וירצה את האילה שלו, שהיא המלכות, בכמה דברי רצוי, ויחזק בה, ויקים אותה מעפר. הוא עצמו, ולא אחר. ושתי הישיבות תשארנה עמה.

קטז) **תלת מלכין ישתארון** וכו': ג' מלכים ישארו ויתעוררו בג' רוחות העולם. על העם הזה, דהיינו ישראל. ואותו המלך, שהיה שולט בפה רך, ישלוט בכעס גדול וזעף ותוקף על העם הקדוש. **נס** פירושו זעף, כי על זועפים מתרגם נסיסין (בראשית מ' ו').

קיז) **ובירחא תליתאי בד'** וכו': ובחדש השלישי בארבעה לחדש, בתשע שעות ומחצה, ילכו כל בני הישיבה עם האילה, שהיא המלכות, לקברו של הרועה, נאמן ביתו, שהוא משה, ותתן ג' קולות עליו. בשעה שהשמש יפנה מן העולם, וקברו יהיה נפתח, ובני הישיבה ירצו להכנס שמה, לא יתנו להם רשות, ויסתלקו כולם למקומם. והיא, השכינה, תכנס, ומתוכה יצא מי שיצא, ותניצא את כישה יושב ולומד, ונר דלוק לפניו. וכמה ריחות ובשמים מסביב לו.

קיח) **כיון דחאמי לה** וכו': כיון שמשה

יתערון ברום רומי רקיעין, וקב"ה ישמע, וייעול לגו היכלא דאהבה, ויטול מתמן ה תלת רחימין, ויפתח לון ו מערתיה. כדין יתער משיח בההוא ליליא, וישתכח תמן בהדייהו, ויהדרון רזין דאורייתא, בכל ההוא לילייא, במערתא דמשה.

קיט) וכד סליק עמודא דצפרא, יתגניז משיח וישתארון משה ושכינתא ז בההוא יומא, ח כיומא דשבועות. וסלקא שכינתא על ההוא טורא, ותשתמע תלת קלין, חד לקביל אברהם, וחד לקביל יצחק, וחד לקביל משה ויעקב. ה"ד, ג) על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך וגו' הרימי אל תיראי. אמרי ט כו'.

קכ) הרימי, הרימי, אמרי. דא *) י הרימי בכח, תרועה. הרימי אל תראי, תקיעה. כ אמרי, הא תרועה תקיעה ותרועה כחדא. ודא איקרא שופר תרועה. שופר מההוא תרועה דלעילא.

קכא) ל שופר זעירא, בגין דאית אחרא דאקרי שופר גדול. שופר זעירא דא, אקרי שופר הולך גו מ תנועה דבוצינא, ה"ד נ) ויהי קול השופר הולך. בגין נ דאחרא איהו שופר גניז ס וטמיר, ולא הולך. אבל דא זעירא, איהו ע הכא

מסורת הזהר

ג) (ישעיה מ) שלח רצח. ד) (שמות יט) פקודי תרנא.

חלופי גרסאות

ה ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג תלת (דפוסים ראשונים). ו ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א ל"ג מערתיה (דפוסים ראשונים). ז נ"א כההוא יומא דשבועות (קראקא). ח נ"א כמיומא (ווינציא). ט נ"א ל"ג וכו' הרימי הרימי אמרי (קראקא). י ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א דא תרועה ותקיעה ותרועה כחדא ול"ג מן הרימי בכח עד ודא איקרא (מונקאטש) נ"א מוסיף דא תרועה ותקיעה ותרועה כחדא הרימי בכח (ווינציא) נ"א דא תרועה ותקיעה ותרועה בתקיעה כחדא הרימי אל תיראי תקיעה אמרי דא תרועה ותקיעה כחדא ודא איקרי שופר גדול שופר זעירא (קראקא). כ ה"ג הסלם נ"א הרימי (מונקאטש). ל נ"א ל"ג מן שופר זעירא עד שופר זעירא (קראקא). מ נ"א תנועי (דפוסים ראשונים). נ נ"א דאחדא (קראקא). ס נ"א טמיר (דפוסים ראשונים). ע ה"ג הסלם נ"א להכא (דפוסים ראשונים) נ"א הלכא (מונקאטש במרובעים).

הסולם

מאמר

רואה את השכינה נכנסת, יקום, ויתחברו יחד זה עם זה, והקולות יתערו ברום מרומי רקיעים. והקב"ה ישמע, ויכנס לתוך היכל אהבה, ויקח משם ג' אוהבים, ויפתח להם המערה של משה. אז באותו לילה יתעורר המשיח, והוא ימצא שם עמהם, ויחזרו על סודות התורה בכל אותו הלילה במערתו של משה.

קיט) **וכד סליק עמודא** וכו': **וכשעולה** עמוד השחר, יסתתר המשיח וישארו משה והשכינה באותו היום, כביום השבועות. דהיינו כבמתן תורה. והשכינה עולה על ההר, וישמעו ג' קולות, אחד כנגד אברהם, ואחד כנגד יצחק, ואחד כנגד משה ויעקב. ז"ש, על הר

(דפו"י דף נ"ו ט"א *) ט"ב)

דרך כוכב מיעקב

גבוה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך וגו'. **הרימי אל תיראי אמרי** וגו'.

קכ) **הרימי הרימי אמרי** וכו': **הרימי, הרימי, אמרי**, שבכתוב הנ"ל, **הרימי בכח, הוא תרועה. הרימי אל תראי**, הוא תקיעה. **אמרי**, הוא **תרועה תקיעה ותרועה** ביחד. וזו, המלכות שנולדה בהר, נקראת שופר תרועה, דהיינו שופר מאותה תרועה שלמעלה. שלמעלה.

קכא) **שופר זעירא בגין** וכו': **והוא** שופר קטן, כי יש אחר שנקרא שופר גדול, שהוא בינה. **שופר** קטן זה נקרא **שופר הולך בתנועת הנר** שהוא מלכות. וז"ש, **ויהי קול השופר הולך. כי האחר** השופר הגדול, **הוא**

שופר

פ ביומא דשבועות, והאי איהו דאיתער ביומא דאורייתא, צ ביומא דשבועות.

קכב) באתערו ק דהאי שופר, דאיתער בתרועה ותקיעה ותרועה, יתערון אבהן ר מגו מערתא, ש ויסתלקון ברוחא, וייתון לגבה. ומההוא קלא, כמה חייבין בארעא קדישא ימותון, ויסתלקין מעלמא. ת בההוא יומא, סלקין צלותין דישראל בכל אתר, דאינון קמי מלכא קדישא. ואבהן ייתון כחדא, ויהון בההוא טורא. ומשה סליק בהדייהו. ותמן יסתכל באבהן, ואינון ביה. וייעלון כלהו גו מערתא דמשה. ומשיח יתער לגבייהו, ויתחברון כלהון בהאי יומא.

קכג) ובהאי יומא, יתערון עשר שבטין, לאגחא קרבין לארבע סטרין דעלמא, בהדי משיחא א דאתמשח עלייהו, ויקבל ב משיחו על ג ידא ד דחד ה כהן צדק, ושבעה רועים מהימנן עמיה.

קכד) ומשיחא דא משבטא דאפרים הוא, ומזרעא דירבעם בן נבט הוי ו בריה דאביה, ז דבעולימוי מת, וההוא יומא דמת, אתייליד ליה בר, ואתנטיל מבי ירבעם למדברא. ח ולתמן נטלו מאה ושבעין גברין, כלהו זכאין משבטא דאפרים, דלא אשתכחו בחובא דירבעם.

קכה) ומהאי בריה דאביה, נפיק האי משיחא. ועל דא כתיב, ט) וספדו

מסורת הזהר

ט) (מ"א יד).

חלופי גרסאות

פ נ"א כיומא (מונקאטש). צ נ"א בשבועות ול"ג ביומא (קראקא). ק נ"א בהאי (קראקא). ר נ"א גו (ווינציא) נ"א לגו (קראקא). ש נ"א דיסתלקון (קראקא). ת נ"א מההוא (דפוסים ראשונים). א נ"א דאמשחו (דפוסים ראשונים). ב נ"א משיח (קראקא). ג נ"א יד (דפוסים ראשונים). ד נ"א ל"ג דחד (מונקאטש) נ"א חד (קראקא). ה נ"א דכהן (קראקא). ו נ"א מבריה (דפוסים ראשונים). ז נ"א ועולימא (דפוסים ראשונים). ח נ"א ותמן (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר דרך כוכב מיעקב

שופר גנוז וסתור, ואינו הולך, אלא זה הקטן, הוא כאן ביום השבועות, כי זה הוא שנתעורר ביום מתן תורה ביום השבועות, שנאמר שם, ויהי קול השופר הולך וחזק וגו'.

קכב) **באתערו דהאי שופר וכו':** בהתעוררות השופר הזה, שנתעורר בתרועה תקיעה ותרועה, יתעוררו האבות מתוך המערה, ויעלו ברוח, ויבואו אליה. ומהקול ההוא, כמה רשעים בארץ הקדושה ימותו, ויסתלקו מן העולם. ביום ההוא, יעלו תפלות ישראל בכל מקום שהם לפני המלך הקדוש, והאבות יבואו יחד ויהיו באותו ההר. ומשה יעלה עמהם. ושם הוא יסתכל באבות, והאבות יסתכלו בו. וכולם יעלו למערתו של משה. ומשיח יתעורר אליהם, וכולם יתחברו ביום הזה.

(דפו"י דף נ"ו ט"ב)

קכג) **ובהאי יומא יתערון וכו':** וביום הזה יתעוררו עשרת השבטים לעשות מלחמה לד' רוחות העולם, עם המשיח שנמשח עליהם. ויקבל המשחה, דהיינו שיהיה נמשח, על ידי כהן צדק אחד ושבעה רועים נאמנים עמו.

קכד) **ומשיחא דא משבטא וכו':** ומשיח זה הוא משבט אפרים, ומזרע ירבעם בן נבט. הוא בנו של אביה, שמת בנעוריו, ובאותו יום שנת נולד לו בן, ונלקח מבית ירבעם אל המדבר. ושם לקחוהו מאה ושבעים גבורים, שכולם היו צדיקים משבט אפרים, שלא נמצאו בחטאו של ירבעם.

קכה) **ומהאי בריה דאביה וכו':** ומבן אביה זה, יצא המשיח הזה, ועל זה כתוב, וספדו לו כל ישראל וקברו אותו. מקרא זה

סתום

לו כל ישראל וקברו אותו. ס סתים האי נבואה לשעתא, ונבואה לעתיד. כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען נמצא בו דבר טוב אל ה' אלהי ישראל בבית ירבעם. דא האי משיחא, דאיהו דבר טוב אל ה'.

קכו) כיון דינדעון אבהן, דפקיד הקב"ה לאיילתיה ולעמיה, כמה חידו על חידו בהאי יומא. בארעא דצפון - מלכותא דתימן, כמה עאקו על עאקו יתערון בהאי יומא על עמא דישראל, ותתקבל צלותהון ברעוא. ובפנייא דהאי יומא, תהדר שכינתא לגו ביתא, ומשיח לאתריה, ואבהן לגו מערתא דילהון:

קכז) שכינתא תהך ותהדר לגבי משה, שבעין יומין. לסוף שבעין יומין, סליק נאקו דישראל לקמי מלכא קדישא, דיהון מעיקין לון בכל סטרין דעלמא. וכנישתא חדא לצד דרומא יתאביד ויתחריב. וחמשה זכאי קשוט יתקטלון בינייהו.

קכח) כדין לסוף כ תלתין ותרין יומין דיקטלון לכנישתא ההיא, ילבש קב"ה קנאה להוא שופר זעירא. והוא משיח בריה דאפרים, ל יפרוש פרישא כחד מ תור דקרנוי סלקין כקרנוי דראם.

קכט) וההוא שופר זעירא, יתקע תרועה תקיעה ותרועה, תלת זמנין בריש טורא כמלקדמין, נ כדין נטלין דגלין דההוא משיח, ס ויפול רעשא על עלמא, באינון קלין דשופרא. וכל אינון בני עלמא ישמעון ויחמון. כמד"א, ו) כל יושבי תבל ושוכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו.

מסורת הזהר

ו) (ישעיה יח) בהר כה.

חלופי גרסאות

נס (קראקא). מ ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א טור (דפוסים ראשונים). נ נ"א נטלין כדין (קראקא). ס נ"א ויפיל (קראקא). ע נ"א סתם (דפוסים ראשונים). פ נ"א ומלכות (דפוסים ראשונים). כ נ"א תלתי (קראקא). ל נ"א מוסיף יפרש

הסולם

מאמר

סתום, כי הוא נבואה לשעתה ונבואה לעתיד לבא. כי כן יהיה לעתיד, שכל ישראל יספדו על משיח בן אפרים יוצא חלציו. כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען נמצא בו דבר טוב אל ה' אלקי ישראל בבית ירבעם. זהו רומז על המשיח, שהוא דבר טוב אל ה'.

קכו) כיון דינדעון אבהן וכו': כיון שידעו האבות, שהקב"ה פקד לאילה שלו, שהיא השכינה, ולעמו, כמה שמחה על שמחה תהיה ביום ההוא. בארץ הצפון במלכות תימן, כמה צרות על צרות יתעוררו ביום הזה על עם ישראל, ותתקבל תפלתם ברצון. ובערב יום הזה, תחזור השכינה אל הבית, והמשיח למקומו, והאבות לתוך המערה שלהם.

קכז) שכינתא תהך ותהדר וכו': השכינה תלך ותחזור למשה שבעים יום. לסוף שבעים יום תעלה צעקת ישראל לפני המלך הקדוש, שיהיו מצירים להם בכל רוחות העולם. ובית כנסת אחד לצד דרום יאבד ויחרב, וחמשה צדיקי אמת יהרגו ביניהם.

דרך כוכב מיעקב

קכח) כדין לסוף תלתין וכו': אז לסוף ל"ב ימים אחר שיהרגו לאנשי בית הכנסת ההוא, ילבש הקב"ה קנאה לשופר קטן הזה, שהוא המלכות, ואותו משיח בן אפרים, יפשוט פרשות, כשור אחד שקרניו עולות כקרני ראם.

קכט) וההוא שופר זעירא וכו': ואותו השופר הקטן, שהוא המלכות, יתקע תרועה תקיעה ותרועה ג' פעמים בראש ההר כבתחילה. אז יסעו הדגלים של המשיח ההוא, ויפול רעש על העולם על ידי קולות השופר, וכל בני העולם ישמעו ויראו, כש"א, כל יושבי תבל ושוכני

(דפו"י דף נ"ו ט"ב)

קל) וכדין יתבערון גלולין מן ארעא קדישא. ותלת קרבין יעבדון בני ישמעאל בהדי משיח ע דא. ואינון ייתין ויסגדון למארי עלמא בטורא דקודשא בירושלים. ואילין קרבין יהון באלף פ שתיתאה.

קלא) *) ובירחא צ דבול, ק יפולו שנאיהון, ויתעברון כל אינון גילולין דישתארון בארעא קדישא. ר ומתמן יהכון ויתערון קרבין על עלמא. ובעוד דאינון יגיחון קרבין עם כל בני עלמא, יתכנשון בנוי דאדום על ארעא קדישא, ש ויתפסון לה, וישלטון עלה ת תריסר ירחי.

קלב) לסוף תריסר ירחין, יתגעש וירעש כל עלמא. ובין זמנין אלין, דשכינתא תהך ותהדר לגבי מערתא דמשה. יתטמר מלכא משיחא ט' ירחין, כירחין דיולדה, ואינון ט' ירחין, כמה צירין וחבלים יטול על גרמיה.

קלג) ובין כך קב"ה יסגי צעריה, ויעול לגו שבילין דאילנא חדא, דאית ליה אילנא קדישא רברבא ותקיף. ותמן בשבעין ענפין, יטול מכילן דאלכסונין, ויטול לשבעין א ממנן, דסחראן ב לשבעין ענפין דאילנא, גו אינון ג מכילן אלכסונין, וישתכחון אסורין חד תקלא ד דמכילא ופלגו. כדין יחית לון מכל ה ענפא וענפא.

חלופי גרסאות

ע נ"א ל"ג דא (קראקא). פ נ"א מוסיף שתיתאה בשיתסר יומין לירחא שביעאה לזמן חמשין ותשע שנין לאלף שתיתאה הרנ"ש (דפוס מונקאטש במרובעים). צ נ"א מיסיף הוא מרחשון (מונקאטש במרובעים). ק נ"א יפול (דפוסים ראשונים). ר נ"א ותמן (קראקא). ש נ"א ויתפשטון (קראקא). ת נ"א תליסר (קראקא). א נ"א ממנו (דפוס מונקאטש). ב נ"א בשבעין (דפוסים ראשונים). ג נ"א אלכסין ([illegible]). ד נ"א ומיכלא (קראקא). ה ה"ג דפוס מונקאטש במרובעים נ"א עלמא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר דרך כוכב מיעקב

ושוכני ארץ כנשוא נס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו.

קל) **וכדין יתבערון גלולין** וכו': ואז יתבערו הגלולים מן ארץ הקדושה. וג' מלחמות יעשו בני ישמעאל עם המשיח. והם יבואו וישתחוו לרבון העולם בהר הקדש בירושלים. ואלו המלחמות תהיינה באלף הששי.

קלא) **ובירחא דבול יפולו** וכו': ובחדש בול, שהוא מרחשון, יפלו שונאי ישראל, ויעברו כל אלו הגילולים שישארו בארץ הקדושה. ומשם ילכו ישראל, ויעוררו מלחמות על העולם, ובעוד שאלו יעשו מלחמות עם כל בני העולם, יתקבצו בניו של אדום על הארץ הקדושה, ויתפשו אותה, וישלטו עליה י"ב חדשים.

קלב) **לסוף תריסר ירחין** וכו': לסוף י"ב חדש יתגעש וירעש כל העולם. ובין

(דפו"י דף נ"ו ט"ב *) ט"ג)

הזמנים האלו, תלך השכינה ותחזור למערה של משה. ויסתתר מלך המשיח תשעה ירחים, כירחים של היולדת, ובאלו ט' ירחים כמה צירים וחבלים יקבל על עצמו.

קלג) **ובין כך קב"ה** וכו': ובין כך הקב"ה ירבה צערו, ויכנס לתוך שבילים של אילן אחד, כי יש לו אילן קדוש גדול וחזק. שהוא ז"א. ושם בשבעים ענפים, יקח מדות של אלכסונים מלכות הממותקת בבינה נק' אלכסון (כמ"ש בזהר לך דף ח' ד"ה ומכח ע"ש) ויקח שבעים הממונים של שבעים אומות, המסבבים שבעים הענפים של האילן, יקחם תוך אלו המדות של האלכסונים, ויהיו נמצאים אסורים במשקל אחד של מדה ומחצה, אז יורדים מכל ענף וענף. פירוש. שהוא מקור המיתוק שבכל ספירה, כי הבינה ה"ס מדה שלמה. שממנה בא המיתוק של האלכסון. והמלכות היא חצי מדה, דהיינו רק ט"ר שלה שמקבלים

קלד) וכמה ענפין זעירין ו ודלא זעירין יתברון במיחתהון מתמן, בגין דאתאחדאן גו ענפין, ובמיחתהון יתברו. כדין כמה סגיאין מעמא קדישא יתברון בין רגלין דשאר עמין. וכל אינון ממנן, יעברון לון גו נהר דינור, ויתעברון משולטניהון.

קלה) ובין כך משיח צירין וחבלין יהון ליה כיולדה. ועל ההוא זמנא כתיב, ז יענך ה' ביום צרה. דאינון תשע פסוקים כירחין דיולדה. ושבעין תיבין, דהא ז לשבעין שנין באלף שתיתאה, יוליד וישלוט על כל עלמא. ובג"כ באינון תשעה ירחין, יתחזון בכל ליליא, מפלגו ואילך, רכב אש וסוסי אש לבר מרקיעא, מגיחן קרבין אלין באלין, עד דינהר צפרא.

קלו) לבתר דאינון תשעה ירחין יעברון, כדין קב"ה ח יתער למשיח דא, ויפיק ליה מגנתא דעדן. וההוא יומא דיפוק, יזדעזע כל עלמא, דיחשבו כל בני עלמא דימותון.

קלז) ועל ההוא יומא כתיב, ט ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה'. דא שכינתא, י דתירום מההוא זימנא ואילך, ומשיח בהדה. ומהדר גאונו, דא משיח. בקומו לערוץ הארץ. כדין יא) ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ וגו'. דא בשתין שנין דאלף שתיתאה, ויהכון לבתר דיעביד לון קב"ה כמה נסין. י

מסורת הזהר

ז) (תהלים כ) משפטים תעג אחרי מות ריד פנחס תקנא תרצח בהשמטות ח"ג ד' שז: ד"י ת"ז תכ"ב ד' סז: ח) (ישעיה ב) ויירא תט. ט) (שם יא) תק"ח ד' קי ט"ב.

חלופי גרסאות

ו נ"א ולא (דפוסים ראשונים). ז נ"א ל"ג לשבעין שנין (קראקא). ח נ"א יתעלה (קראקא). ט נ"א דתהום (קראקא) נ"א דתרום (וינציא). י בדפו"י כתבו חסר כאן תשלום הענין.

הסולם

מאמר

שמקבלים מיתוק האלכסון מבינה, שהם נבחנים לחצי מדה, אבל המלכות שלה אינה מקבלת, וע"כ נחשבת לחצי מדה. ואלו הב' בינה ומלכות, שהם מדה וחצי מדה, שהן מקור כל המיתוקים, אוסרים את ע' השרים ומכניעים אותם. ומורידים אותם מע' הענפים של האילן הקדוש.

קלד) **וכמה ענפין זעירין וכו':** וכמה ענפים קטנים ושאינם קטנים ישברו בירידת השרים משם, משום שהיו נאחזים בענפים, ובירידתם נשברו. אז הרבה הרבה מהעם הקדוש ישברו בין רגלי העמים האחרים. וכל אלו הממונים, יעברו אותם בנהר דינור, ויהיו נעברים מממשלתם.

קלה) **ובין כך משיח וכו':** ובין כך יהיו למשיח צירים וחבלים כיולדה. ועל הזמן ההוא כתוב, יענך ה' ביום צרה, שהם תשעה פסוקים כט' ירחים של יולדת, ויש בו ע' מלים, רומז, כי לשבעים שנים באלף הששי

(דפו"י דף נ"ו ט"ג)

דרך כוכב מיעקב

יוליד, את ממשלתו, דהיינו שישלוט על כל העולם. משום זה, באלו ט' ירחים יהיו נראים בכל לילה, מחצות לילה ולהלאה, רכב אש וסוסי אש לחוץ מן הרקיע, שעושים מלחמות אלו באלו עד שיאיר הבוקר.

קלו) **לבתר דאינון תשעה וכו':** אחר שיעברו תשעה ירחים אלו, אז יעורר הקב"ה את המשיח הזה, ויוציאו מגן עדן. ואותו יום שיצא מג"ע, יזדעזע כל העולם, כי כל בני העולם יחשבו שימותו.

קלז) **ועל ההוא יומא וכו':** ועל היום ההוא כתוב, ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה', זו היא השכינה. שתתרומם מאותו זמן ולהלאה, ומשיח עמה. **ומהדר גאונו**, זה הוא המשיח. בקומו לערוץ הארץ. אז, ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ וגו'. זהו בששים שנה של האלף הששי. וילכו, לאחר שיעשה להם הקב"ה כמה נסים (חסר תשלום הענין).

סליק פרשת בלק

פרשת מטות

א) א) וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר. תמן תנינן, א"ר יהודה, אין העולם מתנהג אלא בתרין גוונין, דאתו מסטר אתתא, דאשתכחת חכימת לבא. הה"ד, ב) וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן. ומאי מתיין. את התכלת ואת הארגמן, גוונין דכלילן בגו גווני.

ב) הה"ד, ג) דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. וכתיב בידיה טוו. מאי טוו. א"ר יהודה, טוו בדינא, א טוו ברחמי, א"ר יצחק, אמאי אתקריא אשה. א"ל, ב דכלילא בדינא, וכלילא ג ברחמי. ת"ח, דא"ר אלעזר, כל אתתא בדינא אתקריאת, עד ד דאטעמת טעמא דרחמי. דתניא, מסטרא דבר נש

מסורת הזהר

א (במדבר לא) מטות א. ב) (שמות לה) מטות א. ג) (משלי לא) תזריע קסת.

חלופי גרסאות

א ה"ג בדפוסים ראשונים נ"א טב (מונקאטש). ב נ"א פוסיף ע"ד דכלילא (קראקא). ג נ"א ברחמיה (קראקא). ד נ"א דאתטעמת (דפוסים ראשונים).

מאמר הטולם אין העולם מתנהג אלא בתרין גוונין חסד ודין

א) וכל הטף בנשים וכו'; וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר. שם למדנו. א"ר יהודה, אין העולם מתנהג אלא בב' גוונים, הבאים מצד אשה הנמצאת חכמת לב. ז"ש, וכל אשה חכמת לב, רומז למלכות, הנקראת חכמה תתאה, בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן, שהתכלת היא דין, וארגמן הוא רחמים. ומה מביאים. היינו רק ב' גוונים, את התכלת ואת הארגמן. שהם הגוונים הכלולים תוך גוונים. כי ארגמן כולל לבן אדום ירוק. ותכלת כוללת, גוון שחור.

(דפו"י דף נ"ו ט"ג)

ב) הה"ד דרשה צמר וגו'; ז"ש דרשה צמר ופשתים ותעש בחפץ כפיה. שצמר הוא רחמים כמו ארגמן. ופשתים הוא דין, כמו תכלת. וכתוב, **בידיה טוו**, מהו טוו. **א"ר יהודה, טוו בדין טוו ברחמים**, כלומר, שערבו והמתיקו דין ברחמים זה בזה. אמר ר"י, **למה נקראת אשה. א"ל, מפני שכלולה בדין וכלולה ברחמים. בוא וראה, שאמר ר' אלעזר, כל אשה נקראת דין עד שטועמת טעם הרחמים**, דהיינו עד שתנשא לאיש, והזכר הוא רחמים. **שלמדנו, מצד הגבר בא הלבן** שבולד, שהוא רחמים.

ומצד

אתי חוורא, ומסטרא דאתתא אתי סומקא, טעמא ח אתתא מחוורא, ט חוורא עדיף.

ג) ות"ח, אמאי אסירן נשא שאר עמין דידעי משכבי דכורא. משום דתנינן, אית ימינא, ואית שמאלא. ז ישראל, ושאר עמין. גן עדן, וגיהנם. עלמא דא, ועלמא דאתי. ישראל לקבלי דרחמי, ושאר עמין לקבלי דדינא. ותנן, אתתא דאטעמת טעמא דרחמי, רחמין נצחא. *) אתתא דטעמא טעמא דדינא, דינא בדינא אתדבקת. ועלייהו אתקרי, י) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

ד) וע"ד תנינן, הנבעלת לגוי, קשורה יא בו ככלב. מה כלבא תקיפא ברוחיה, חציפא. אוף הכי דינא בדינא תקיפא, חציפא בכולא.

ה) יב הנבעלת לישראל, תנינן, כתיב, יג) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום. מ"ט. משום דנשמתא דישראל, אתייא מרוחא דאלהים חיים. דכתיב, יד) כי רוח מלפני יעטוף. משמע דכתיב מלפני. ובג"כ אתתא טו דהיא בתולתא, טז דלא אתדבקת בדינא קשיא דשאר עמין, ואתדבקת בישראל, רחמין נצחא ואתכשרת.

ו) ות"ח, כתיב יז) כי אמרתי עולם חסד יבנה. מאי חסד. הוא חד

מסורת הזהר

ד) (ישעיה נו) משפטים תקד. ה) (דברים ד) ב"ב קסד. ו) (ישעיה נז) משפטים קו. ז) (תהלים פט) הקסה"ז קעו תרומה תשלט.

חלופי גרסאות

ה נ"א דאתתא (דפוסים ראשונים). ו נ"א וחוורא עדיפי (קראקא). ז נ"א וישראל (דפוסים ראשונים). ח נ"א מוסיף היא בו (קראקא). ט נ"א מוסיף בתולה הנבעלת (מונקאטש במרובעים). י נ"א דהא (דפוסים ראשונים). כ ולא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

ומצד האשה בא האדום שבולד, שהוא דין. וכשטעמה האשה מהלבן, שהוא רחמים, היא מעדיפה את הלבן. כי הלבן הכלול מדין, הוא עיקר השלמות.

ג) **ות"ח אמאי אסירן** וכו': בוא וראה, למה נשי העמים האחרים שידעו משכב זכר, אסורות. הוא, משום שלמדנו, יש ימין ויש שמאל. שהם ישראל ימין, והעמים האחרים, שמאל. גן עדן ימין, וגיהנם שמאל. העולם הזה, שמאל, והעולם הבא ימין. ולפיכך, ישראל הם כנגד הרחמים, והעמים האחרים הם כנגד הדין. ולמדנו, אשה הנשאת לישראל, שטעמה טעם הרחמים ממנו, הרחמים נוצחים את הדין. כנ"ל בדבור הסמוך, אחר שהאשה טוגמה את הלבן היא מעדיפה את הלבן. והאשה המתחברת עם גוי, שהוא דין, היא טעמת ממנו טעם דין, ודין בדין נתדבק. ועליהם כתוב, והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה.

(דפו"י דף נ"ו ט"ג *) ט"ד)

ד) **וע"ד תנינן הנבעלת** וכו': וע"כ למדנו, הנבעלת לגוי, קשורה בו ככלב. מה הכלב תקיף ברוחו ועז פנים אף דין בדין כשנתדבק, הוא תקיף ברוחו ועז פנים כנגד כל.

ה) **הנבעלת לישראל תנינן** וכו': הנבעלת לישראל, למדנו, שכתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. מהו הטעם. הוא משום שנשמת ישראל באה מרוח אלקים חיים. שכתוב, כי רוח מלפני יעטוף משמע שהרוח הוא ממנו, כי כתוב מלפני. ומשום זה, אשה שהיא בתולה שלא נתדבקת בדין הקשה של העמים האחרים, ונתדבקה בישראל, הרחמים נוצחים את הדין, ונתכשרה.

ו) **ות"ח כתיב כי** וגו': בוא וראה. כתוב, כי אמרתי עולם חסד יבנה. מהו חסד. ומשיב, הוא אחת מהספירות העליונות של המלך, שהוא ז"א. ונשמות ישראל קראם הקב"ה

מכתרי עילאי דמלכא. דנשמתא דישראל קרא ליה קב"ה חסד, על תנאי דיתבני, ולא ישתיצי חסד מעלמא, משמע דכתיב יבנה.

ז) בג"כ תנינן, מאן דשצי חסד מעלמא, אשתיצי הוא לעלמא דאתי. וע"ד כתיב, ח) לא תהיה אשת המת החוצה, בגין למיעבד חסד עם מיתא, ואתעביד בנינא, דכתיב עולם חסד יבנה.

מסורת הזהר

ח) (דברים כה) ויצא קפח.

הסולם

מאמר

חסד, על תנאי שתהיינה נבנית בחסד, ולא יכלה החסד מן העולם. זה משמע, משכתוב, יבנה.

ז) בג"כ תנינן מאן זכר: משום זה (דפו"י דף נ"ו ט"ד)

אין העולם מתנהג אלא בחסד ודין

למדנו, מי שמכלה חסד מן העולם, יכלה הוא מהעולם הבא. וע"כ כתוב, לא תהיה אשת המת החוצה. כדי לעשות חסד עם המת, ויהיה נעשה בנין, דהיינו שיוליד בן על שמו שכתוב עולם חסד יבנה.

סליק פרשת מטות

פרשת ואתחנן

מאמר קו המדה

א) א מאמר קו המדה. א״ר שמעון, עד הכא לא הוו חברייא ידעי רזא ב דגו יחודא. א״ר אלעזר, כל קראין דאורייתא רזין סתימין עילאין אינון, והאי קרא מאן איהו.

ב) פתח ואמר, א) שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד. האי קרא, אע״ג דכמה סטרין דרישנא ביה, רזא דייחודא ג דביה סתימא מעיינין, לבא ד אטים הוא מניה, דכמה חכימין טרישין דלבא ה לעאן, ו ולא ידעי, ולא ז אדבקין. סתים מחיזו עיניהון, ח ומסוכלתנו לביהון. ת״ח, ברזא דייחודא אתוון טמירין, שורין ותיבין גליפין בקיומייהו.

ג) שמע, ט שמא דרזא דייחודא, גו טמירא עילאה סתים, וגליא גו

מסורת הזהר

א) (דברים ו) הקסה״ז רד.

חלופי גרסאות

א נ״א ל״ג מאמר (דפוסים ראשונים). ב נ״א דיחודא ול״ג דגו (דפוסים ראשונים). ג נ״א דיליה (מינקאטש בסוגרים). ד נ״א סתים ול״ג הוא (קראקא). ה נ״א לאן (דפוסים ראשונים). ו נ״א ל״ג ולא ידעי (קראקא). ז נ״א דבקין (דפוסים ראשונים). ח נ״א מסוכלתנו (זיטניצא) נ״א מסכולתנו (קראקא). ט נ״א שמע רזא (קראקא).

הסולם

מאמר — קו המדה

א) **מאמר קו המדה:** אמר ר׳ שמעון, עד כאן, לא היו החברים יודעים סוד היחוד. א״ר אלעזר, כל המקראות שבתורה הם סודות סתומים עליונים, והכתוב הזה מי הוא. דהיינו **שמע** ישראל וגו׳.

ב) **פתח ואמר שמע** וגו׳: פו״א, שמע ישראל ה׳ אלקינו ה׳ אחד. מקרא הזה, אע״פ שכמה צדדים דרשנו בו, הנה הסוד של היחוד שבו, סתום מעינים, הלב אטום הוא ממנו, שכמה חכמים חרשי לב אומרים, ואינם יודעים, ואינם משיגים, כי עיניהם סתומים מראות,

(דפו״י דף נ״ו ע״ד)

ולבותיהם מתבונה. בוא וראה, בסוד היחוד אותיות נסתרות, ובקיומיהם נחקקות המלות והשורות **טרישין** הוא מלשון טרשא אקיש עלה (ילמדנו בחוקותי) שפי׳ חרש.

ג) **שמע שמא דרזא** וכו׳: שמע, הוא שם של סוד היחוד בתוך הנסתר העליון הסתום, והגלוי תוך החקיקות הנסתרות, לעלות במדרגותיו להשתלם למעלה. **שמע**, בו תלוי **שם**, כי שמע הוא אותיות שם ע׳, בו תלויה **שמיעה. שם**, פירושו, כש״א אשר נקרא. **שם.**

גליפי טמירין, לסלקא בדרגוי לאשתלמא לעילא. שמע, ביה תלייא ש"ם, ביה תלייא שמיעה. שם, כד"א ב) אשר נקרא שם. ע', אשגחותא דריש שתא ועד סייפא שתא.

ד) ע' טובה · לאסתכלא ביה. בגין דאית עין טובה ועין רעה. עין טובה, מסטרא דימינא. עין רעה מסטרא דשמאלא. עין טובה, היינו רזא דרשים ביה ישראל, דכתיב שמע ישראל, ישראל סבא. ואוקמוה, דהכא ישראל סבא.

ה) ומאן דאמר ישראל זוטא, כלא חד. ישראל זוטא שפיר, דעין סמיך ביה. ומאן איהו. דכתיב ג) לא יגרע מצדיק עיניו. ודא ו' זעירא. ו' עילאה,

מסורת הזהר

ב) (ש"ב ו) ויחי תפ. ג) (איוב לו) ויצא שסד.

חלופי גרסאות

· נ"א לאסתלקא (קראקא).

הסולם

מאמר

קו המדה

ע' היא הראיה המאירה במלכות שנק' שם, מראש השנה ועד סוף השנה. דהיינו בסו"ה ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד סוף השנה. וארץ היא מלכות הנקראת כאן שם.

פירוש. הבינה דא"א שיצאה לחוץ מראש דא"א, שמג"ר שבה נתקנו או"א עלאין, הסתומים ומכוסים מחכמה. ומז"ת שבה נתתקנו ישסו"ת, שבהם מתגלה החכמה (כמ"ש בפלפה"ס אות מ"א) הנה בינה זו נקראת, **טמירא עלאה**, שהיא סתומה בג"ר שלה, והיא גלויה בז"ת שבה, שהם ישסו"ת. וז"ש **שמע, שמא דרזא דיחודא גו טמירא עלאה**, שהמלה שמע, מורה על סוד היחוד של הבינה דא"א, הנקראת **טמירא עלאה. פתים, וגליא גו גליפי טמירין**, שג"ר שבה, שהן או"א עלאין הם סתומין. וז"ת שבה, שהן ישסו"ת, הם גלויים **גו גליפי טמירין**, היינו החקיקות, שנעשו ע"י יציאה לחוץ מראש דא"א **לסלקא בדרגוי לאשתלמא לעילא**, שע"י סוד היחוד הם חוזרים ועולים להשתלם למעלה, בראש א"א. ומפרש הדברים. **שמע, ביה תלייא שם**, שה"ס מלכות התלויה בישסו"ת שמקבלת ממנה חכמה. **ביה תלייא שמיעה**, היינו החסדים דג"ר דבינה, המכונים שמיעה. **ע' אשגחותא דריש שתא ועד סייפא שתא, הע'** דשמע ה"ס החכמה שבישסו"ת המכונה עין וראיה, אשר המלכות הנקראת **שם**, מקבלת משם **את החכמה. וע"כ** מרומז **זה בשמע, בסוד שם ע'**, שעין זו דישסו"ת משפעת **לשם שהיא**

(דפו"י דף נ"ו ס"ד)

המלכות. וגם או"א עלאין שה"ס החסדים דג"ר דבינה המכונים שמיעה, מרומזים בשמע, **כי** שמע פירושו שמיעה. באפן, שבמלה שמע, מרומזים, או"א, וישסו"ת ומלכות.

ד) **ע' טובה לאסתכלא וכו':** הע' דשמע, ה"ס עין טובה להסתכל בה. **משום שיש עין טובה ועין רעה. עין טובה היא מצד ימין.** כי אם ה**עין** שהיא חכמה שבשמאל, כלולה בחסדים דימין היא **טובה. עין רעה היא מצד שמאל.** כי אם העין שהיא חכמה דשמאל אין בה אלא בחינת שמאל בלי ימין היא רעה. שהיא בחינת הקליפות. **עין טובה, היינו הסוד שישראל** סבא **רשום בה**, כי במוחין דישראל סבא ותבונה, נכללת החכמה דשמאל בחסדים דימין (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ה) **כי כתוב, שמע ישראל**, שפירושו **ישראל סבא.** והעמידוהו שכאן הוא **ישראל סבא** (כמ"ש בזהר ואתחנן אות נ"ח).

ה) **ומאן דאמר ישראל וכו':** ומי שאומר ששמע ישראל פירושו **ישראל הקטן**, דהיינו ז"א, **הכל אחד הוא, כי ישראל זוטא** הוא ג"כ יפה, כי אע"פ שז"א, מחזה **שלו** ולמעלה, הוא בחסדים מכוסים מחכמה, עכ"ז, נמצאת **העין**, שהיא חכמה, **נשענת עליו. ומי הוא. היינו שכתוב, לא יגרע מצדיק עיניו. וזו היא ו' קטנה.** שהוא יסוד דז"א. כי מחזה ולמטה, גם בז"א מתגלה החכמה, אשר הקו האמצעי אשר שם נקרא יסוד. ונמצאת החכמה

שמחזה

כ ר' זעירא כלא חד. ל ר' זעירא, מבועא דבירא דלא אפסיק מניה לעלמין.

ו) עד הכא אתפרשו אורחין גליפין ברזא דא. מכאן ולהלאה, רזי דרזין דייחודא שלים, כדקא חזי שיעורא מ דליה שיעורא למיעבד מדידין ושיעורין לסטרין כלהו.

ז) יהוה אלהינו יהוה. נ רזא דארביסר אתוון. תלת ס שמהן פנימאין, כללא דכלא. רזא חדא, עילא ואמצעיתא ותתא. הכא כללא דכל סטרין, מאתר דלית ביה שיעורא דאקרי אין סוף, עד סייפי סטרא בתראה תתאה לכל דרגין.

ח) חד לעילא, אתר דשירותא, דמתמן נפקין שבילין לכל סטרין.

חלופי גרסאות

כ נ"א מוסיף ר' זעירא ר' עלאה (קראקא). ל נ"א ל"ג ר' זעירא (קראקא). מ ה"ג הסלם נ"א דלית (כל הדפוסים). נ נ"א מוסיף דהא רזא (קראקא). ס נ"א מהן (קראקא)

הסולם

מאמר

שמחזה ולמטה נשענת גוד מחזה ולמעלה דז"א, כי אין משהו במחזה ולמטה שלא תקובל מחזה ולמעלה. הו' העליונה, שהיא מחזה ולמעלה דז"א. הו' הקטנה, שהיא יסוד, הכל פרצוף אחד. הו' הקטנה, היא המבוע של הבאר, שהיא המלכות, שאינו נפסק ממנה לעולם.

ו) **עד הכא אתפרשו** וכו': עד כאן נתבארו הדרכים החקוקים שבסוד הזה, של שמע ישראל. מכאן ולהלאה יתבארו סודי הסודות של היחוד השלם כראוי בשיעור שלו, דהיינו השיעור לעשות מדידות ושיעורים בכל הצדדים.

ז) **הוי"ה אלקינו הוי"ה** וכו': ג' שמות, הויה אלקינו הוי"ה, הם סוד י"ד אותיות של ג' שמות פנימיים, שהם כלל הכל. סוד אחד, למעלה ואמצעית ולמטה. כאן הוא הכלל של כל הצדדים, החל ממקום שאין בו שיעור, שהוא א"א ואו"א, הנקרא אין סוף, עד סוף הצד האחרון שהוא התחתונה של כל המדרגות, שהיא המלכות.

ח) **חד לעילא אתר** וכו': ומפרש דבריו. שם **אחד** הוא למעלה, הוא המקום שהוא התחלה לעולמות, שהוא א"א ואו"א עלאין, שמשם יוצאים שבילים לכל המדרגות. שם **אחד** הוא **באמצע**, שהוא סוד, שמשה שה"ס הקו האמצעי כלל את עצמו בו בתוך אברהם ויצחק, שהם ימין ושמאל. ושם **אחד**, ה"א כולל **את דוד המלך**, שהוא המלכות. **תקון אחד וסומך אחד לכולם.**

(דפו"י דף נ"ו ס"ד)

קו המדה

פירוש. אלו ג' שמות, הוי"ה אלקינו הוי"ה. ה"ס **ימין שמאל אמצע, שהוי"ה ראשונה** ה"ס **אבא, בהארת עתיקא** שהוא א"א. **ואבא**, היינו או"א עלאין, ששניהם נקראים אבא. **והם סוד ימין. והשם אלקינו** ה"ס **אמא**, דהיינו **ישסו"ת שנקראים שניהם אמא, והם סוד שמאל. והשם הוי"ה האחרון** ה"ס ז"א שהוא בסוד הדעת שהוא הקו האמצעי, המכריע בין או"א וישסו"ת שהם ימין ושמאל (כמ"ש כל זה בזהר פרשת ואתחנן אות נ"ט ע"ש בהסולם).

ח"ש, הכא כללא דכל סטרין שכאן, הוא כלל כל הבחינות, **מאתר דלית ביה שיעורא דאקרי א"ס**, שהוא א"א ואו"א, **עד סייפי סטרא בתראה תתאה לכל דרגין**, שהוא המלכות. ומפרש הדברים, **חד לעילא** ששם הוי"ה הראשון הוא למעלה, דהיינו או"א בהארת א"א, שה ס ימין. **אתר דשרותא**, א"א נקרא בראשית (כמ"ש בזהר בראשית א' דף ו' ד"ה אחר) **דמתמן נפקין שבילין לכל סטרין**, דהיינו בין לחסדים ובין לחכמה, כי כשאו"א עולים לראש א"א, הם משפיעים חכמה לישסו"ת, אע"פ שאו"א עצמם הם בחינת חסדים מכוסים מחכמה. כנודע. **חד באמצעיתא רזא דמשה**, והיינו שם הוי"ה האחרון, שהיא דעת, כי הדעת מכונה משה. **אכליל נרמיה ביה בגו אברהם ויצחק** כלומר, שהוא בחינת קו אמצעי המייחד חכמה ובינה זו בזו. ואברהם ויצחק בגדלות הם סוד חו"ב. ואו"א עלאין נקראים חכמה, דהיינו

חכמה

חד באנפציתא רזא דמשה אכליל גרמיה ביה בגו אברהם ויצחק. חד כללא דדוד מלכא. תיקונא וסמכא חד לכלהו.

ט) וכד מתחברן אתוון דמהימנותא, אתגליין בחבורא ע וקישורא דכלא. תרין עלמין, עילאה ותתאה. עילאה סלקא עד דלית שיעורא ואין סוף. תתאה נחתא. *) פ בשעורא עד צ סוף דכל דרגין.

י) ק עלמא עילאה דמתקשרא וסלקא עד א"ס, פליג אתוי בדרגוי, שבע אתון, יהו"ה אל"ה. ע"כ רזא דעלמא עילאה, דמתקשרא וסלקא עד א"ס, ואתפליג באתוי שבעה. עלמא תתאה, דמתקשרא ביה, ונחתא עד ר סוף

חלופי גרסאות

ג נ"א דקשורא (קראקא). פ ה"ג הסלם נ"א משעורא (כל הדפוסים). צ נ"א מוסיף אין סוף (קראקא). ק נ"א דעלמא עלאה דמתקשרן (קראקא). ר נ"א מוסיף אין סוף (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

חכמה דימין, שה"ס חסדים. וישסו"ת נקראים בינה, דהיינו חכמה דשמאל, שה"ס בינה השבה להיות חכמה (כמ"ש בפלפה"ס אות מ"א) **חד, כללא דדוד מלכא**, והיינו השם **אלקינו**, שה"ס בינה, דהיינו ישסו"ת, שמהם מושפעת החכמה לדוד המלך, שהוא מלכות. ולפיכך נבחן שהמלכות כלולה בשם אלקינו, שה"ס ישסו"ת שהם שמאל לאו"א, משום שאין המלכות מקבלת חכמה אלא משם. דהיינו בסוד מצב הא' שלה (כמ"ש בפלפה"ס אות פ"ח) **תקונא וסמכא חד לכלהו**, כי המלכות הוא תקון אחד וסומך אחד לכלם, כי רק במלכות מתגלה החכמה בפועל, וכל המדרגות הקודמות נסמכות עליה.

ט) **וכד מתחברן אתוון** וכו': **זכשמתחברות האותיות של האמונה**, דהיינו כשהפרצופין הנ"ל, א"א ואו"א וז"א ומלכות, הרמוזים, בהוי"ה אלקינו הוי"ה, מתחברים זה בזה להיות אחד, מתגלה בתוך החיבור וקשר הכל, ב' עולמות, עליון ותחתון. שהעולם העליון עולה עד שאין שיעור ואין סוף. והעולם התחתון יורד בשיעור עד סוף כל המדרגות.

פירוש. אחר שנכללו כל המדרגות לכללות אחת, וניכרות בהן רק ב' מדרגות, שהן חסדים מכוסים, שאין להם שיעור. שה"ס העולם העליון, שנכלל בו, א"א ואו"א וג"ר דישסו"ת. ומדרגה ב' שהיא חכמה נבחנת שיש לה שיעור, וה"ס העולם התחתון, שנכלל בו ז"ת דישסו"ת וז"א ומלכות. וז"ש, **עלאה עד דלית שיעורא ואין סוף**. והייו

(דפו"י דף נ"ו ט"ד *) דף נ"ז ט"א)

הכולל של א"א ואו"א וג"ר דישסו"ת, שהם בחסדים מכוסים מחכמה. **תתאה נחתא משעורא**, שהעולם התחתון, שהוא ז"ת דישסו"ת יורד בבחינת שיעור, שה"ס הארת חכמה, **עד סוף דכל דרגין**, עד שמאירה אל המלכות שהיא סוף כל המדרגות. כי אין גילוי החכמה אלא במלכות. אלא המקור הוא בישסו"ת.

י) **עלמא עלאה דמתקשרא** וכו': העולם העליון, המתקשר ועולה עד א"ס, שהוא א"א ואו"א, וג"ר דישסו"ת שהם בחינת או"א דישסו"ת, מחלק את י"ד האותיות אשר בהויה אלקינו הויה, ולוקח מהן לפי מדרגותיו, **ז' אותיות הוי"ה אלה. כי ע"כ הוא סוד** העולם העליון המתקשר ועולה עד א"ס, ולוקח שבע אותיות הנ"ל. העולם התחתון, שהוא ז"ת דישסו"ת עד המלכות, המתקשר בעולם העליון ויורד עד סוף כל המדרגות שהוא מלכות, מחלק י"ד האותיות דהוי"ה אלקינו הוי"ה, ולוקח מהן לפי מדרגותיו, שבע אותיות **יג"ו הויה. כי ג' האותיות** העליונות יג"ו, שבד' אותיות אלו הוי"ה, הוא סוד אחד, חבור וקשר אחד שאין בהם פרוד. כי ה"ס ז"ת דישסו"ת, כנ"ל. ומשום זה מתחלקים י"ד האותיות, לז' וז', והכל אחד.

פירוש, אחר שהמדרגות המרומזות בי"ד האותיות הוי"ה אלקינו הוי"ה, מתיחדות זו בזו נבחן בהם ההפרש בין הארות החסדים שבהם ובין הארת החכמה שבהם, ועל פיהם מתחלקים כולם לב' עולמות, עליון ותחתון, שהעליון הוא בחסדים, והתחתון בחכמה, שהעולם

דכל דרגין, פליג אתווי בדרגוי שבע אתוון, ינ"ו יהו"ה. תלת אתוון עילאין, בד' אלין, רזא חדא, חבורא וקשורא חדא, דלית בהו פירודא. ובג"כ ש לארביסר אתוון ז' וז', וכלא חד.

יא) אחד, ואוקמוה דלי"ת עילאה ת ורב א על שאר אתוון. וכן ריש"ש דאל אחר. לאשתמודעא, דלא לאחלפא רזא קדישא עילאה, ולאכללא סטרא אחרא בהדיה.

יב) סימן עי"ן דל"ת דאינון ב רברבין, ע"ד, ג לאסהדא סהדותא דרזי דרזין, לאפקא משחתא חדא, ד למשיחו דרזא דמהימנותא. ומאן דידע רזא דא, ידע רזא דמאריה ואחסין תרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי. ומשחתא אקרי קו המדה.

חלופי גרסאות

ש נ"א ארביסר (דפוסים ראשונים). ת נ"א רב (דפוסים ראשונים). א נ"א מוסיף על כל (קראקא). ב נ"א רבבין (קראקא). ג נ"א מוסיף ע"ד סהדותא לאסהדא ע"ד סהדותא דרזי (קראקא). ד נ"א למשיחא (דפוסים ראשונים).

הסולם

אאבר

שהעולם העליון כולל מא"א עד ז"ת דישסו"ת, והם מרומזים בחוי"ה אל"ה, כי הוי"ה הא', רומזת לא"א ואו"א, והשם אלקינו, רומז על ישסו"ת (כנ"ל באות ח') המתחלק לג"ר וז"ת, שג' אותיות ראשונות אל"ה, הן הג"ר דישסו"ת, שה"ס או"א דישסו"ת, שעודם בחסדים מכוסים כמו או"א עלאין. וע"כ הן מתחברות עם העולם העליון, בהארת חסדים. וג' אותיות ינ"ו של אלקינו, הרומזות על ז"ת דישסו"ת, בהם מתגלה החכמה, והם מצטרפים לעולם התחתון, המאיר בהארת חכמה, הכולל מז"ת דישסו"ת עד המלכות, שהם ז' אותיות ינ"ו הוי"ה, אשר ינ"ו, ה"ס ז"ת דישסו"ת שבהם נכללת המלכות, והויה הב' ה"ס ז"א (כנ"ל אות ח').

וז"ש, עלמא עלאה, דמתקשרא ומלקא עד א"ס, דהיינו מג"ר דישסו"ת עד א"א שבו מאיר א"ס, פליג אתווי בדרגוי, שבע אתוון הוי"ה אל"ה, אשר הוי"ה כולל א"א ואו"א. ואל"ה ה"ס ג"ר דישסו"ת והעולם ההוא מאיר בחסדים מכוסים. עלמא תתאה דמתקשרא ביה ונחתא עד סוף דכל דרגין, דהיינו מז"ת דישסו"ת עד המלכות, פליג אתווי בדרגוי שבע אתוון ינ"ו הוי"ה. שז"ת דישסו"ת ה"ס, ינ"ו, ובהם כלולה המלכות, והוי"ה, ה"ס ז"א. תלת אתוון עלאין, דהיינו ינ, הרומזות לז"ת דישסו"ת, בד'

(דפו"י דף נ"ז ס"א)

קו המדה

אלין, המחוברות בד' אותיות הוי"ה, רזא חדא חבורא וקשורא חדא הן סוד אחד וחבור אחד עם אל"ה שבעולם העליון, שהם ג"ר דישסו"ת, שהרי שניהם, ג"ר וז"ת, הן מדרגה אחת, דלית בהו פירודא, שאין ביניהם פרוד, ובג"כ לי"ד אתוון ז' וז' וכלא חד, שמשום זה נקשרים ב' העולמות שה"ס ז' אותיות הוי"ה אל"ה, וז' אותיות ינ"ו הוי"ה, ליחוד אחד. כי ג"ר וז"ת דישסו"ת, שהן מדרגה אחת, מיחדות אותם לאחד.

יא) אחד, ואוקמוה דלי"ת וכו': המלה אחד שבשמע ישראל, העמידוה, שהד' דאחד, היא עליונה וגדולה על האותיות האחרות, וכן הר' של אל אחר', היא ג"כ גדולה יותר מהאותיות האחרות. והוא כדי לעשות הכר בין אחד לאחר, שלא להחליף הסוד הקדוש העליון, שהוא אל אחד, ולכלול עמו הצד האחר, שהוא אל אחר.

יב) סימן ע' דלית וכו': הסימן אשר ע' ד' שבשמע ישראל, הן גדולות, דהיינו ע' של שמע, וד' של אחד, הן אותיות עד הרומז, שצריכים להעיד עדית על סודי הסודות, להוציא מדה אחת למדידה של סוד האמונה. כמ"ש לפנינו. ומי שיודע הסוד הזה, יודע היסוד של רבונו, ונוחל ב' עולמות, העולם הזה והעולם הבא. והמדה נקראת קו המדה.

ודא

יג) ודא אתייהיב לחכימי עליונים קדישין, דידעין רזא דמאריהון ומשתדלי ביקריה. ולא אתייהיב לחייבי עלמא, דלא ידעי ולא חיישי ליקרא דמאריהון. ואינון זכאי קשוט די בהו רזא דמהימנותא עילאה, ה להו אתיהיב למנדע ולאסתכלא, בגין דלא סטאן ימינא ושמאלא.

יד) קו המדה, אורך ורוחב. קו המדה, עומקא ו ורומא. קו המדה, עיגולא וריבועא. בתליסר תרעין קיימא למנדע. ואינון שיתא ועשרין לתרין

חלופי גרסאות

ה נ"א ל"ג להו אתייהיב (קראקא). ו נ"א ל"ג ורומא (קראקא).

הסולם

מאמר

יג) **ודא אתייהיב לחכימי** וכו': וזה ניתן לחכמים העליונים הקדושים, היודעים סוד רבונם, ומשתדלים בכבודו. **ולא ניתן לרשעי עולם**, שאינם יודעים, ואינם דואגים לכבוד אדונם. ואותם צדיקי אמת, שסוד האמונה העליונה היא בהם, להם ניתן לדעת ולהסתכל, משום שאינם נוטים לימין ולשמאל. אלא שדבוקים בקו האמצעי.

יד) **קו המדה אורך** וכו': קו המדה של **אורך ורוחב**, קו המדה של עומק ורום, קו **המדה** של עגול ומרובע, בי"ג שערים הוא עומד להיות נודע. והם כ"ו שערים לב' צדדים, כשהם נחקקים בחקיקתם. והכל הוא **אחד במדה** זו. קו המדה עולה ויורד ונחקק בחקיקותיו לכל הצדדים.

פירוש. קו המדה, ה"ס הקו האמצעי המודד מדת החכמה והחסדים, שהחכמה תאיר רק ממטה למעלה, שהיא מדידת ו"ק דחכמה, והחסדים יאירו ממעלה למטה, וכן שיכללו זה בזה. וכיון שמטרם מדידה זו של הקו האמצעי, אין החכמה והחסדים יכולים להאיר (כנ"ל בפלפה"ס אות כ"ט) ע"כ נבחנת המדידה שהיא ממציאה את הארות החכמה והחסדים עצמם, ומדד פירושו ומאיר, דהיינו שמאיר בקצבה. אמנם יש הרבה בחינות של חכמה וחסדים, כי יש חכמה וחסדים שלמעלה מחזה, דהיינו בחג"ת המכונים **אורך ורוחב**. ויש חכמה וחסדים למטה מטבור, דהיינו בנה"י המכונה **רום ועומק**. וכן יש חכמה וחסדים בראש, שהם מכונים מדידה **בעגולא**, כי הראש הוא עגול. ויש חכמה וחסדים בגוף, המכונים **מדידה ברבועא**. וכן יש הרבה בחינות מדידה באיכות החכמה והחסדים שבכל בחינה ובחינה הנ"ל. ואלו המדידות נוהגות בכל מדרגה ומדרגה, כי אין לך מדרגה שלמה, שלא יהיו

(דסו"י דף נ"ז ט"א)

קו המדה

בה ראש וגוף, שה"ס עגולא ורבועא. ואורך ה"ס חכמה. ורחב ה"ס חסדים. ועומק ה"ס מקום החסרון. ורום, ה"ס חכמה המוגבלת לו"ק. וזוץ מכל אלו, יש להבחין גם בימין ושמאל, כי מתוך שהימין והשמאל כלולים זה מזה, ויש בכל אחד חכמה וחסדים, ע"כ ישנן כל אלו בחינות המדידה בצד ימין בלבד, וכן בצד שמאל בלבד.

וז"ש קו המדה מודד **אורך ורוחב.** שאורך הוא חכמה, ורוחב הוא חסדים. **קו המדה עומקא ורומא**, שהעומק הוא מקום החסרון. והרום, שה"ס שיעור קומה, הוא חכמה המוגבלת לו"ק ע"י הקו האמצעי. **קו המדה, עיגולא וריבועא**, שעיגולא, ה"ס מדידות חכמה וחסדים שבראש, שהוא עגול. שפירושו שמאיר רק ממטה למעלה, שאין התפשטות ממנו לתחתונים. וריבועא, הוא סוד מדידות החכמה והחסדים שבגוף, שהוא מתפשט ממעלה למטה, לתחתונים. כי כל ראש אינו מאיר אלא לגופו עצמו, והגוף משפיע לתחתונים. וזכור זה להמשך דברי המאמר, כי אין להזכיר זאת בכל מלה ומלה.

ונודע שהקו האמצעי שה"ס קו המדה, מיחד ב' הקוין זה בזה, ומתקן הארתם ואח"כ משפיע אותם למלכות. וע"כ נבחנות כאן ד' בחינות, שהם ג' קוין ימין שמאל ואמצע, והמלכות המקבלת אותם. ומתוך שהם נכללים זה מזה, יש ג' קוין בכל אחד מד' הבחינות, והם י"ב בחינות, ועם הכולל, הם י"ג בחינות. וז"ש **בתליסר תרעין קיימא למנדע**, דהיינו שהאור מתפשט בי"ג בחינות הנ"ל. **ואינון שיתא ועשרין לב' סטרין**, כי יש י"ג בחינות בצד ימין, וכן י"ג בחינות בצד שמאל, וע"כ הן כ"ו בחינות. **כד מתגלפי בגילופייהו כלא חד במשחתא דא**, שכל

אלו

סטרין, כד מתגלפי בגילופייהו. כלא חד במשחתא דא. קו המדה סלקא ונחתא, אתגליף בגליפוי לכל סטרין.

טו) נהורא דלא קיימא בנהורא, גליף, ונפיק נציצו דכל נצוצין, ובטש גו רעוא ז דרעוון, ואתטמר ביה, ולא ידיע.

טז) בזמנא דרעוא דא בעא לאתפשטא, נפיק האי נציצו דטמיר גו האי רעותא, בגין דאתחזי, ולא אתחזי לאתקיימא כגוונא ח דא.

יז) ט כד אתפשט רעותא דא, בטש האי נציצו, דאחזי גוון ולא גוון,

חלופי גרסאות

ז נ"א רעו (קראקא). ח נ"א ל"ג דא (מונקאטש). ט נ"א ל"ג כד (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

אלו המדידות האמורות נעשו לאחת ע"י קו המדה. כי הקו האמצעי מיחד כל הספירות להיות אחד. קו המדה סלקא ונחתא, שאור החכמה הוא מעלה ממטה למעלה, ואור החסדים הוא מוריד ממעלה למטה. ועי"ז אתגליף בגליפוי לכל סטרין, דהיינו להאיר לכל הצדדים, הן בבחינות החכמה והן בבחינות החסדים.

טו) נהורא דלא קיימא וכו': האור שאינו נמצא בבחינת אור, חקק, ויצא הניצוץ של כל הניצוצות, דהיינו שכל הניצוצות נמשכים ממנו. והניצוץ הכה, דהיינו שנזדווג, ברצון הרצונות, דהיינו באו"א, שבהם מאיר סו"ה, כי חפץ חסד הוא. וכל הרצונות לחסדים שיש בתחתונים נמשכים מהם. והניצוץ נסתתר בו, באו"א, ואינו ידוע.

פירוש, עתה בא לבאר המקור שמשם יצא קו המדה. ונודע שיש ב' נקודות במלכות, הנקראות ניצוץ דמנעולא וניצוץ דמפתחא (כמ"ש בהקדמה ספר הזהר אות מ"ב ומ"ד) אשר עיקר כח הדין שבמלכות הוא ניצוץ דמנעולא, אלא כדי שהעולם יוכל להתקיים, עלתה המנעולא ונמתקה בבינה, דהיינו שקבלה צורת בינה, והיא נקראת מפתחא, שממנו נעשו כל המסכים. ומנעולא זו בכח הדין החזק שבה, היא תולדה, משמאל בלי ימין, ששימש בעולם הנקודים, והאיר ממעלה למטה, שאז נולדה ויצאה המנעולא ושיברה את הכלים. ובעולם התקון, נגנזה מנעולא זו ברישא דעתיק, ומשם באה ונגנזה באו"א עלאין, ונסתתרה שמה.

ונודע שאור השמאל המשמש בלי ימין הוא חשך ולא אור. (כמ"ש בזהר ב"א אות ל"ד) וז"ש, נהורא דלא קיימא בנהורא, שהוא אור השמאל בלי ימין שאינו בבחינת אור, אלא הוא חשך. גליף ונפיק נציצו דכל נצוצין, דהיינו, אור השמאל בלי ימין ששימש בנקודים, שממנו נמשך ויצא ניצוץ המנעולא, שהוא השורש של כל מדרגות הניצוצין שיש במפתחא, וע"כ נקרא, נציצו דכל ניצוצין. כי כולם יצאו ממיתוק המנעולא בבינה. ובטש גו רעוא דרעוון ואתטמר ביה, שהכה באו"א עלאין הנקראים רעוא דרעווין, להיותם תמיד בסו"ה, כי חפץ חסד הוא, והניצוץ נסתתר שם. ולא ידיע, ולא נודע מציאותו שמה.

טז) בזמנא דרעוא דא וכו': בזמן שהרצון הזה, דהיינו או"א עלאין, הנקראים רעוא דרעווין, להיותם תמיד בחפץ החסדים, רצו להתפשט, דהיינו להאציל את ישסו"ת, המתפשט בהארת החכמה. יצא אותו הניצוץ הנסתר בתוך הרצון הזה, שהוא או"א, דהיינו שנגלה. ולא נגלה להתקיים באפן הזה שהוא באו"א, אלא שנמתק וקבל צורת ניצוץ המפתחא. פירוש. כי כדי להאציל את ישסו"ת, שיאירו בהארת החכמה, היה צריך להמתיק את המנעולא לצורת מפתחא. כי במקום שישנה המנעולא אין החכמה יכולה להתלבש שם.

יז) כד אתפשט רעותא וכו': בעת שנתפשט הרצון הזה, דהיינו בעת שאו"א האצילו את ישסו"ת, הכה אותו ניצוץ, שנראה בגוון ולא גוון, דהיינו המפתחא, ונכנס בהתפשטות הזו, ויצא בצבעיו, ועלה ונמצא בעליה תוך הרצון וההתפשטות.

פירוש. מבאר כאן סדר אצילות ישסו"ת בג' קוין שלו. ונודע, שעלית המלכות להתמתק בבינת

ועאל · בההוא אתפשטותא, ונפק בגוונוי, וסלקא, וקיימא בסליקו גו רעותא ואתפשטותא.

יח) בטש רעוא אתפשטותא דיליה, בסתימו דלא אתיידע, ואפיק נהורין דקיקין כ צלילין כלילין כחדא. כד בעאן לנפקא האי נציצו, זביה גוונין. בטש בההוא אתפשטותא, ז ואתדחיק. ומגו דחיקו, נפקין אינון נהורין דקיקין,

חלופי גרסאות

נ"א בה ההוא (דפוסים ראשונים). כ ה"ג הסלם נ"א כלילין ול"ג צלילין (קראקא) נ"א צלילין ול"ב כלילין (וינציא מונקאטש). ל נ"א ואתרחיק ומגו רחיקו (קראקא).

מאמר **הסולם** קו המדה

בבינה, עושה את קו הימין, שה"ס חסדים. דהיינו בסוד הי' שנכנסה לאויר, ואח"כ כשנתפשטה המלכות וירדה מבינה, בסוד הי' שיצאה מאויר, נעשה קו השמאל. ואח"כ בא הקו האמצעי ויחד הימין והשמאל זה בזה, ואז נשלמו ג' הקוין. (כמ"ש בפלפה"ס אות ל"ג) וז"ש **כד אתפשט רעותא דא,** בעת שהרצון, שה"ס החסדים דאי"א נתפשטו **להאציל** לישסו"ת. **בטש האי נציצו דאחזי גוון ולא גוון,** דהיינו שתחילה יצא קו ימין, שאותו הניצוץ הנ"ל דמפתחא עלה ונתמתק. **ועאל בההוא אתפשטותא,** שהאור נכנס בהתפשטות, דהיינו שנתפשט, ויצא הי' מאויר וחזר להיות אור. שזהו קו השמאל. **ונפק בגוונוי,** היינו שיצא הקו האמצעי הכולל ג' גוונים, לבן אדום ירוק. **וסלקא, וקיימא בסליקו, גו רעותא ואתפשטותא,** שהקו האמצעי עולה לב' הקוין ימין ושמאל, שהימין מכונה רצון, והשמאל מכונה התפשטות, והוא מקיים בעליתו, את הרצון וההתפשטות. דהיינו שנכללו זה בזה, ומתקיימים.

יח) בטש רעוא אתפשטותא וכו': הרצון הכה בהתפשטות שלו, עם הסתימה שלא נודעת, והוציא אורות דקים צלולים, כלולים כאחד. ומפרש, כשרצה להוציא את הניצוץ הזה, שבו הגוונים, הכה באותה התפשטות, ובאה במצר. ומתוך הלחץ יצאו האורות הדקים האלו, ונשמעו ביחד. אז אותו הנצוץ הראה בהם צבעים, ונצטבעו כולם יחד, לבן אדום ירוק ושחור. ונתעכב שם י"ב חדש. **ואח"כ** נעקרו משם ונשתלו במקום אחר.

פירוש. אחר שביאר ענין או"א, ואצילות ישסו"ת, מתחיל לבאר סדר יציאת ז"א מישסו"ת, שהוא הנקרא קו המדה, שבשבילו

הקדים לבאר או"א וישסו"ת. וז"ש, **בטש רעוא,** שה"ס הימין דישסו"ת, הנקרא רצון, **אתפשטותא דיליה** שה"ס השמאל שבישסו"ת הנקרא התפשטות. **בסתימו דלא אתיידע,** דהיינו בכח הניצוץ שבימין שה"ס המפתחא, שלא נודע. כלומר שנעשתה מחלוקת בין ימין ושמאל, וקו ימין רצה לבטל את אור השמאל בכח הניצוץ שבו. וכן להיפך, שקו השמאל רצה לבטל את הימין (כמ"ש בפלפה"ס אות כ"ט) ואז נעשה זווג על מסך דחירק, **ויצא** הקו האמצעי, שה"ס קו המדה, הנק' ז"א, ועשה שלום בין הקוין, באפן, שקו ימין יאיר ממעלה למטה, וקו שמאל יאיר ממטה למעלה. ואז יצאו ג' קוין מתוקנים בישסו"ת, וז"א. בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא, קבל גם הוא אותם ג' הקוין. (כמ"ש בזהר בראשית א' אות שס"ג ובאדרא רבא אות קפ"א). וז"ש, **ואפיק נהורין דקיקין צלילין,** דהיינו שהוציא ג' קוין דז"א, שמבחינת החסדים נקראים צלילין, ומבחינת החכמה נקראים דקיקין. ומפרש יותר, **כד בעאן לנפקא האי נציצו דביה גוונין,** בעת שאותו הניצוץ שבו הגוונים, דהיינו ז"א, רצה לצאת מישסו"ת, **בטש קו ימין, בההוא אתפשטותא,** שהוא קו שמאל, דהיינו שנעשתה מחלוקת בין ימין ושמאל דישסו"ת, כנ"ל **ואתדחיק, שבאו במצר,** ששניהם לא יכלו להאיר. כנ"ל. **ואז, מגו דחיקו נפקין אינון נהורין דקיקין ואשתמעו כחדא,** שמחמת הדחק שהיו בב' הקוין ימין ושמאל דישסו"ת, עלה ז"א למ"ן נעשה הזווג על מסך דחירק שלו, ויצא הקו האמצעי, ותקן את הימין והשמאל דישסו"ת שעי"ז יצאו ג' קוין בישסו"ת, וג' קוין בז"א, בסוד תלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא. כנ"ל. **ונמצא שמגו דחיקו,** שמחמת הדחק שנעשה ע"י המחלוקת דימין ושמאל, נאצלו ויצאו ג' קוין

ואשתמעו כחדא. כדין האי נציצו אחזי בהו מ גוונין, ואצטבע כלהו כחדא, חיור וסומק וירוק ואוכם. ואתעכב ביה תריסר ירחין. ולבתר אתעקרו מתמן, ואשתילו באתר אחרא.

יט) והאי נציצו, סלקא ונחתא. והאי איקרי נ בוצינא דקרדינותא. האי אתקין ובטש בכל נטיען נהורין, ואומר לו גדל. כדין אפיק מבועין ההוא אתפשטותא עילאה קדמאה, ואשקי ונהיר לכלהו, ואתרביאו.

כ) בהאי בוצינא דקרדינותא, נהיר מאן דנהיר, וסלקא ונחתא, ואתפשט לכל סטרין, וכדין איקרי קו המדה. וקיימא משחתא ס לעילא ותתא. קו המדה בוצינא דקרדינותא סתימא דכל סתימן, משחתא נהירא ע דאתקין שפירו לכלא. ההוא שפירו דנפיק מפשיטו קדמאה, איהו אתקין לון. ביה קיימין למשחתא לעילא ותתא. מאן דזכי בהאי, וידע ביה, זכה למנדע בחכמתא דמאריה, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

כא) דא משחתא לרזא דמהימנותא, קו המדה אורכא ופותיא *) בשיעורא.

חלופי גרסאות

מ נ"א בחוני ואצטבעו (דפוסים ראשונים). נ נ"א [עד סוף הפרשה] גורס במקום בוצינא בוציצא (כל הדפוסים). ס נ"א מוסיף לעילא לעילא (ויניציא מונקאטש) וני"א לתתא לעילא (שם). ע נ"א דאתתקן (קראקא) נ"א דאתקן (ויניציא).

הסולם

מאמר קו המדה

דז"א, הנקראים נהורין דקיקין, והאירו ביחד.

וז"ש, **כדין האי נציצו אחזי בהו גווני ואצטבע כלהו כחדא**, הדינין שבג' קוין מכונים צבעים, ואז נעשו בג' קוין דז"א ג' צבעים ע"י הניצוץ דמפתחא, **ואצטבע כלהו כחדא** דהיינו שנתחברו ביחד, שהם, **חיור** סומק וירוק ואוכם, לבן הוא בקו ימין אדום הוא בקו שמאל, ירוק הוא בקו האמצעי, שחור הוא במלכות. **ואתעכב ביה תריסר ירחין**, שז"א נשתהה בישסו"ת י"ב חדש, שה"ס עיבור י"ב חדש, כדי לקבל י"ב בחינות שבישסו"ת, שהם חו"ג תו"מ, שבכל אחד ג' קוין. **ולבתר אתעקרו מתמן**, לאח"כ נעקרו י"ב בחינות דז"א משם, דהיינו שיצאו מישסו"ת, **ואשתילו באתר אחרא**, שבאו למקומם עצמם, שהוא למטה מישסו"ת.

יט) **והאי נציצו סלקא וכו'**: **והניצוץ הזה**, שהוא המפתחא, עולה ויורד, שמאיר בחכמה ממטה למעלה ג"י התכללות בקו שמאל, ומאיר בחסדים שבימין ממעלה למטה. **והוא נקרא בוצינא דקרדינותא**, דהיינו הניצוץ הקשה, **זה הוא המתקן והמכה בכל נטיעות המאורות**, ואומר לה גדלי. כי הוא סוד המסך

(דפ"י דף נ"ז ט"א)

שעליו יוצאים כל שיעורי הקומה שבכל המדרגות. כי אז אותה ההתפשטות העליונה הראשונה, שה"ס ישסו"ת, מוציאה מבועים ומשקה ומאירה לכולם, וגדלים. (ועי' להלאה אות ע"ג).

כ) **בהאי בוצינא דקרדינותא וכו'**: **בניצוץ הקשה הזה**, מאיר מי שמאיר, דהיינו ישסו"ת, כנ"ל, **ועולה** בקו שמאל, ויורד בקו ימין, **ומתפשט לכל הצדדים** בקו האמצעי, (כנ"ל באות י"ח) שה"ס ז"א, ואז נקרא ז"א **קו המדה. כי המדה נמצאת** על ידו למעלה בישסו"ת **ולמטה** בז"א עצמו (כנ"ל אות י"ח) נמצא **שקו המדה הוא בוצינא דקרדינותא**, המתפשט בכל ג' הקוין, **הסתום מכל סתומים**, כלומר שהוא שורש לקו המדה שהוא ז"א, והוא מלובש בו, **והוא המדה המאירה המתקנת יופי לכל. אותו היופי היוצא מהתפשטות הראשונה**, שהוא ישסו"ת הוא, **קו המדה**, תקן **אותה**, כי **בו עומדים למדידה למעלה ולמטה. מי שזוכה בזה ויודע בו, זוכה לדעת בחכמת אדונו, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא.**

כא) **דא משחתא לרזא וכו'**: **זו היא**

כדה

עומקא ורומא בשיעורא. עיגולא ורבועא בשיעורא. פ כלא סחרא משחתא חדא. כל נהורין, וכל רזין, לא סלקין, ולא נחתין, ולא מתפשטין, אלא במשחתא דא. בר לעילא לעילא, דלית שיעורא, ולא קיימא בהאי לאסתכלא ולמנדע.

כב) כל שיעורין וכל משחתין הוא כליל לון, וכולא אתכליל ביה. קו המדה, אינון גוונין דאצטבעו ביה, וקיימין ביה, אתפשטו. וכד אתרביאו, סלקן ומתפשטן לאורכא ולפותיא ועומקא ורומא. ואיהו סלקא ומדיד לכלא במשחתא חדא. שארי מלעילא מאתר דשארי שיעורא, עד סוף דרגי מהימנותא.

כג) תרעא קדמאה, שירותא דשארי טמירא דטמירו, והאי נציצו אתרבי ונציץ, דלא אתגלייא ולא אתידע, עד דמטי לרעוא דרעוין, ומתמן אתגלייא ולא אתגלייא, עד דקשיר קשרין למשחתא, כגוונא דאיהו מדיד, הכי אתרביאו וסלקן לכל סטר, קשרא דנציץ מתמן, ושראן קשרין.

כד) ההוא קשרא קדמאה, תלתא אלפי עלמין קשירין ביה. חד עלמא

חלופי גרסאות

פ נ"א וכלא (קראקא).

מאמר **הסולם** קו המדה

מדה לסוד האמונה, דהיינו כדי לגלות החכמה במלכות הנקראת אמונה. כי אין גילוי החכמה אלא במלכות. **קו המדה**, מודד **האורך והרוחב בשיעור, והעומק והרום בשיעור, והעיגול והריבוע בשיעור**, (שענינם נתבאר לעיל באות י"ד ע"ש) **מדה אחת סובבת הכל. כל האורות, וכל הסודות, אינם עולים, ואינם יורדים, ואינם מתפשטים, אלא במדה הזו. חוץ למעלה למעלה**, דהיינו באו"א עלאין, שאין שם שיעור, כי הם בסוד כי חפץ חסד הוא, והי' אינה יוצאת מאויר שלהם לעולם, (כמ"ש בזהר בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) **והוא אינו עומד בזה, להסתכל ולדעת**, להיותם תמיד נעלמים מחכמה. וע"כ אין שם שיעור ומידה, המורים על שיעור גילוי האור החכמה.

כב) **כל שיעורין וכל** וכו': **כל השיעורים וכל המדות הוא**, קו המדה, **כולל אותם, וכולם נכללים בו. קו המדה, אלו הצבעים**, לבן אדום ירוק שחור, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, **שנצטבעו בו**, ועומדים **בו, מתפשטים. וכשגדלו**, דהיינו כשיש להם מוחין דג"ר, המכונים גדלות, **עולים ומתפשטים לאורך ולרוחב ולעומק ולרום** (כנ"ל באות י"ד) **והוא**, קו המדה, **עולה ומודד את כולם במדה אחת**, דהיינו שמודד את כולם, באורך ורוחב ועומק ורום. ומתחיל למדוד מלמעלה, **ממקום שיש בו שיעור**, דהיינו שיש שם שיעור גילוי חכמה, שהוא ישסו"ת, **עד סוף מדרגות האמונה.** שהיא המלכות.

כג) **תרעא קדמאה שירותא** וכו': **השער הראשון, הוא ההתחלה שהתחיל הנסתר מהנסתרות**, דהיינו עלית הניצוץ, שנקרא מנעולא אל רישא דעתיק, **שהוא הנסתר מכל** הנסתרות (כמ"ש לעיל באות ט"ו ג"ש) **והניצוץ הזה גדל והתנוצץ, ולא נגלה ואינו נודע, עד שהגיע לרצון הרצונות**, שהוא או"א, **ומשם נגלה ואינו נגלה**, שלעצמו אינו נגלה, ולצורך ישסו"ת הוא מתגלה. **עד שקושר קשרים למדידה**, דהיינו עד שמוציא ג' קוין בישסו"ת, הנקשרים זה בזה ונמדדים ע"י קו המידה. כמו שהוא מודד, **כן גדלים ועולים לכל צד**, כל אחד עולה אל **הקשר שנעוץ משם**, כלומר, שעולה לקשר שמשם הוא נמשך. וכך **מתחילים הקשרים. פירוש. הארת** ג' קוין **בהתכללות** זב"ז, נק' **קשר. ובשביל** שג' הקוין נכללים זמ"ז, **יש קשר של** ג' קוין בכל קו וקו. **וכן כל כמה** שג' הקוין עולים ונכללים זה בזה, **כן מתרבים הקשרים.**

כד) **ההוא קשרא קדמאה** וכו': **אותו** קשר העליון, ג' **אלפי** עולמות קשורים בו.

סלקא לעילא, וחד נחתא לגביה, וחד נחתא לתתא מניה, דאיהו דקיקא מכלהו. בין עלמא ועלמא אלף עלמין. עלמא תתאה מכלהו, צ ארכיה אלף אמין.

כה) וחמש זרתין אתכלילו בהאי קשרא. והאי קשרא, אורכיה תלתא אלפי ק עלמין וחמש אצבעאן. פותיה, תלת אלפי עלמין.

כו) וכלא אתקשר בעיגולא. ר עיגולא דסלקא ונחתא. בעיגולא חדא שית

חלופי גרסאות

צ נ"א ל"ג ארכיה (קראקא). ק נ"א אמין (חינצ"א בסוגריים)) ר נ"א עיגוליה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר קו המדה

עולם אחד עולה למעלה, ואחד יורד אליו, ואחד יורד למטה ממנו, שהוא דק מכולם. בין עולם לעולם אלף עולמות. העולם התחתון מכולם אלף אמות ארכו.

פירוש. מתחיל לבאר ענין ג' קשרים דישסו"ת, שה"ס ג' קוין שכל אחד מהם כלול מג' קוין, כנ"ל בדבור הסמוך. והקשר הראשון הוא קו ימין דישסו"ת הכלול מג' קוין. ואומר שבקשר הראשון כלולים בו ג' אלפי עולמות, א) ה"ס או"א דישסו"ת, המכונים **עגולא**, ב) ה"ס ישסו"ת עצמו, המכונים רבועא שבראש, ג) ה"ס ז"א הכלול בישסו"ת, שנקרא **רבועא דגופא**. וכיון שכל אחד כלול מחכמה, **הם נקראים ג' אלפי עולמות**, כי ספירות החכמה הן בסוד אלף. וז"ש, **ההוא קשרא קדמאה**, שה"ס קו ימין דישסו"ת, **תלתא אלפי עלמין קשירין ביה**, שהם או"א וישסו"ת וז"א, כנ"ל. **חד עלמא פלגא לעילא**, דהיינו או"א דישסו"ת, שהוא כלול בו ממדרגה עליונה ממנו. שה"ס עגולא. **וחד נחתא לגביה**, דהיינו ישסו"ת עצמו, שהוא בחינתו עצמו. והוא נקרא ריבועא שבראש. **וחד נחתא לתתא מניה**, שהוא ז"א שבישסו"ת, הנכלל בו ממדרגה התחתונה ממנו. **כי** ז"א הוא למטה, מישסו"ת, והוא נקרא **רבועא דגופא. דאיהו דקיקא מכלהו**, שאור ז"א שבו, הוא דק וקטן מכולם.

ונודע שיש ב' מיני הארות, א' מעצם הספירות. ב' שבין ספירה לספירה (כמ"ש לעיל פ' אחרי, אות ק"ח עש"ה) וז"ש, **בין עלמא ועלמא אלף עלמין**, שההארה שבין עולם לעולם היא אלף עולמות, שה"ס החכמה, בסו"ה ואאלפך חכמה. **עלמא תתאה מכלהו** שהוא ז"א דישסו"ת, כנ"ל, **ארכיה אלף אמין**. כלומר, שבו מתגלה החכמה יותר מבב' עולמות הקודמים ממנו. **כי הם מאירים רק בסוד ג' אלפי עלמין. ועולם, מורה על העלם.**

(דפו"י דף נ"ז ט"ב)

אבל אמות, מורה ביותר על גילוי החכמה. כי כל אמה היא בת ששה טפחים, שה"ס הג"ת נה"י דחכמה, המורים על ו"ק דחכמה המתגלים ע"י הקו האמצעי, שהוא ז"א.

כה) וחמש זרתין אתכלילו וכו': וחמשה **זרתים** נכללים בקשר הזה. שה"ס הג"ת נ"ה דחכמה דשמאל, כי הספירות דחכמה דשמאל נקראות כל אחת בשם זרת, מפאת הדינים השורים בשמאל. כי זרת היא מלשון זרות, והקשר הזה **אורכו ג' אלף עולמות וחמש אצבעות. ורחבו, ג' אלף עולמות.**

פירוש. האורך רומז על הארת החכמה, **וע"כ הוא ג' אלף עולמות וחמשה אצבעות, כי אצבעות מורות על גילוי חכמה בסוד מורה באצבע** (כמ"ש בזהר בראשית א' דף קכ"א ד"ה ואז). ומתוך שהגילוי הגדול הזה אינו אלא **במלכות, שספירותיה בסוד יחידות, ע"כ הם רק חמש אצבעות כנגד הג"ת נ"ה דחכמה, שה"ס ו"ק דחכמה.** וז"ש, **ארכיה תלתא אלפי עלמין וחמש אצבעאן.** שהוא **מטעם שהאורך רומז על גילוי החכמה. אבל רחבו אין שם אלא ג' אלפי עולמות בלבד, שמורה על התכללות החכמה בדרך העלם. כי עולם הוא לשון העלם. אבל המש האצבעות, שה"ס גילוי החכמה, אין בו, כי הרוחב הוא בשליטת החסדים.**

כו) וכלא אתקשר בעגולא וכו': והכל **נקשר בעגול.** כי העגול, שה"ס או"א דישסו"ת, הוא שורש כל המדרגות שבישסו"ת וז"ן. **העגול** עולה באו"ח, **ויורד** באו"י **בעגול אחד. ששה אלף עולמות הם לפנים מעגול אחד. והקשר הזה שבעגול, כולל הכל,** שכולם נמשכים ממנו. **והקשר הראשון הזה הנ"ל, קיומו תקוע כאן,** בעגול, **שממנו מתפשטים הקשרים** והמדידות שלו.

פירוש

אלפין עלמין לגו מעיגולא חד. והאי קשרא כליל כלא. האי קשרא קדמאה, קיומא נעיץ מהכא, ואתפשטו קשרין ומדידין.

כז) מהאי קשרא, שארי קו המדה לאתפשטא, מדיד אלף דאיהו עיזקא ש **חדא, ואלף דאיהו עיזקא חדא, לאתאחדא דא בדא.** ת **ואלין עיזקן אינון מאתן אלף עלמין,** א **דכסיף בהו קב"ה. ואלין עיזקן אתאחדן דא בדא.**

כח) בין עיזקא ועיזקא, ת"ק אלף עלמין. ואלין דפתחי תרעין לכל

חלופי גרסאות

ש נ"א ל"ג מן חדא עד חדא (קראקא). ת נ"א ואינון (קראקא). א נ"א מוסיף אלין דכסיף (קראקא).

מאמר **הסולם** קו המדה

פירוש. העגול הוא הראש של ישסו"ת, להיותם או"א דישסו"ת, וישסו"ת נבחן לז"ת דאו"א, וכל מה שיש בישסו"ת הם מקבלים מאו"א. וז"ש, קיומא נעיץ מהכא וכו'. **וששה אלף עלמין,** ה"ס חג"ת נה"י דחכמה הנעלמים באו"א, ובעת שהם משפיעים חכמה לקו שמאל דישסו"ת הם מתגלים, ומתוך שאינם משפיעים רק ו"ק דחכמה, ע"כ אין בהם אלא חג"ת נה"י, שכל אחד מהם כלול מאלף, שהוא חכמה, וחסרים מג"ר דחכמה. וע"כ יש בכל עגול רק ששה אלף עולמות, שהם חג"ת נה"י דחכמה.

כז) מהאי קשרא שארי וכו': מקשר זה שבעגול, מתחיל קו המדה, שהוא הקו האמצעי, להתפשט, דהיינו הקו האמצעי דישסו"ת, המיחד ב' הקוין ימין ושמאל שלהם. **מדד,** הקו האמצעי, **אלף** שה"ס חכמה, שהוא **טבעת אחת,** דהיינו המוח שבימין, **ומדד אלף,** שה"ס חכמה, **שהוא טבעת אחת,** דהיינו המוח שבשמאל, **כדי ליחדן זו בזו. ואלו הטבעות הן מאתים אלף עולמות,** כי אחר שמתיחדות זב"ז, שבהם גם בחי' חסדים, שהם ב' מאות, **שחומד אותם הקב"ה,** שהוא הקו האמצעי. **והטבעות האלו מתיחדות זו בזו.**

כח) בין עזקא ועזקא וכו': **בין טבעת לטבעת,** מאירים **ת"ק אלף עולמות. ואלו הם הפותחים שערים** להאיר **לכל צד. בין עולם לעולם הוא טפח. הטבעת השניה גדולה מחברתה במדה הראשונה לכל.**

פירוש. אע"פ שכל טבעת היא רק ספירה אחת של חכמה, שה"ס אלף, ושל חסדים שה"ס מאה. כי הטבעת הימנית שהיא מוח הימין דישסו"ת, הוא חכמה שלהם, הכוללת חכמה וחסדים. והטבעת השמאלית, שהוא מוח השמאל דישסו"ת היא בינה שלהם הכוללת חכמה וחסדים, עכ"ז כשהן מתיחדות זו בזו הן מאירות מבין שתיהן, **חכמה וחסדים לכל** ז"ת, שהן בעיקרן, חג"ת נ"ה דישסו"ת, כי יסוד ומלכות אינם אלא ב' כוללים של חג"ת נ"ה אלו. וז"ש, **בין עזקא ועזקא ת"ק אלף עלמין,** שההארה שבין טבעת לטבעת מאירה חכמה וחסדים לחג"ת נ"ה, שמצד החסדים הן ה' מאות, ומצד התכללות החכמה יש בכל אחת מה' מאות אלו, סוד האלף שהוא חכמה. וע"כ יש ה' מאות אלף בין עזקא לעזקא. וז"ש, **ואלין דפתחי תרעין לכל סטר,** דהיינו שמאירים הן בחסדים שבצד ימין והן בחכמה שבצד שמאל. והנה טפח וזרת, הם שניהם מדות של חכמה, **אלא טפח הוא הארת חכמה** בכללות ובשליטת הימין, **וזרת** ה"ס **הארת חכמה דשמאל.** (ועי' לעיל ז"ח יתרו אות קי"ט) והם ג' בחינות: **עלמין, הם בהעלם יותר מכולם. טפח מגולה יותר, וזרת מגולה יותר מכולם.** וז"ש, **בין עלמא ועלמא טפח,** שההארה המאירה בין עולם לעולם הוא בבחינת טפח, כי ההארה שבין העולמות מגולה יותר.

והנה בכל מקום, הימין הוא גדול מן השמאל, כי הימין מאיר ממעלה למטה, והשמאל אינו מאיר רק ממטה למעלה בלבד. חוץ מבהתפשטות הראשונה הזו שבו נבחן שהשמאל הוא גדול מימין, משום שכאן היתה מציאות בחינת הימין בלי התכללות השמאל. שאינו רק ו"ק, אלא שבהתכללות השמאל הוא קנה ג"ר. וז"ש, **עזקא תניינא, טבעת השניה,** שה"ס המוח השמאלי, **רב מחברתה, היא גדולה מהטבעת הראשונה, שהיא מוח הימין, משום שהשמאל מקנת ג"ר לימין. אבל אחר**

סטר. בין עלמא ועלמא טפח. עיזקא תניינא, רב מחבירתה [ב] במשחתא קדמאה [ג] דכלא.

כט) מהכא אתפשט לתתא, ומדיד קו המדה תלת [ד] זרתין פשיטין בלא קשרא. [ה] ארכא דההוא זרת שתין רבוא עלמין.

ל) בהאי זרת אתתקנו שמים, [ו] ברזא דשתין רבוא עלמין. וכל עלמא ועלמא [ז] כלילא בארבע אלפין עלמין אחרנין. ה"ד, [ח] ושמים בזרת תכן. [ט] אתפשט ק"ו המד"ה, ואתתקן במדידו תרין זרתין, ופלגא, ופלג פלגא, בלא קשרא.

לא) כל משחתין אלין דהאי סטרא, דקיימא בקו המדה, משחתא חדא לריבועא כלא, [י] ולאו הכא לעיגולא. ומשחתא דקיימא בק"ו המד"ה, איקרי משחתא דריבועא. בהאי משחתא קיימא כלא ואתקיים.

מסורת הזהר

ד) (ישעיה מ) ב"א עב.

חלופי גרסאות

ב נ"א מוסיף במשחתא דקשרא (דפוסים ראשונים). ג נ"א וכלא (קראקא). ד נ"א זמנין (קראקא). ה נ"א אתרא (קראקא) נ"א אחרא (ווינציא). ו נ"א בכללא (ווינציא בסוגריים). ז נ"א בליל (דפוסים ראשונים). ח נ"א אתפשטו (קראקא). ט נ"א ולאן (דפוסים רא נים).

הסולם

מאמר	קו המדה
שכבר נכלל הימין משמאל, בהתפשטות הראשונה, וקנה ג"ר, נבחן שהימין גדול מהשמאל, כי הימין מאיר ממעלה למטה, והשמאל אינו מאיר רק ממטה למעלה.	הדעת, שהיא הזרת הג', כלולה מז"א ומלכות, שהימין שבה הוא ז"א והשמאל שבה הוא מלכות. והמלכות אינה יכולה לקבל חכמה, אלא בחצי פרצוף שלה, ששם שולטת המפתחא, אבל בחצי פרצופה השני, ששם שולטת כנעולא, אינה יכולה לקבל חכמה. (כנ"ל בזהר בראשית ב' דף קנ"ח אות רס"ט בהסולם ע"ש) ולפיכך נמצא, שמתפשטות מקו שמאל, ב' זרתין שהן חכמה ובינה, ומחצית הזרת, שהיא המחצית הימנית של הדעת, שהיא ז"א, אבל למחצית הדעת השמאלית שהיא מלכות אינו יכול להתפשט אלא למחצית המחצית, ששם שולטת המפתחא, אבל מחצה השניה של המלכות, ששם שולטת המנעולא אינו יכול להתפשט. וע"כ אין ההתפשטות מקו שמאל, אלא שתי זרתות, שהם חו"ב, ומחצית הזרת, שהיא חצי הדעת הימינית. ומחצית המחצית, שהיא חצי הדעת השמאלית. ששם שולטת המפתחא.
כט) מהכא אתפשט לתתא וכו': מכאן מתפשט למטה, לז"א, ומודד קו המדה ג' זרתות פשוטות, שה"ס ג' קוין, בלי קשר, אלא בזה אחר זה. אורך אותה הזרת, הוא, ששים רבוא עולמות. ונקראת זרת משום שהיא חכמה דשמאל. והם שש מאות בסוד חג"ת נה"י זחסדים, ושש מאות אלף, בסוד החכמה דשמאל, המאירה בכל אחת מהן.	
ל) בהאי זרת אתתקנו וכו': בזרת הזו נתקנו השמים שהם ז"א, בסוד ששים רבוא עולמות, שהוא אורך הזרת. וכל עולם ועולם כלול מד' אלפים עולמות אחרים, שה"ס חו"ג תו"מ שבכל עולם. והם אלפים בסוד החכמה. בסו"ה ואאלפך חכמה. ז"ש, ושמים בזרת תכן. שוב נתפשט קו המדה, ונתתקן במדידת שתי זרתות, ומחצה, וחצי מחצה, בלי קשר.	
פירוש. ב' התפשטויות אלו של ג' זרתות הן מב' קוין, ימין ושמאל דישסו"ת, ומקו הימין, שהוא חסדים היו יכולות להתפשט ג' זרתות שלמות, שהן ג' קוין, חב"ד. אבל מקו השמאל, שהוא חכמה לא יכולים להתפשט אלא ב' קוין ומחצה, וחצי מחצה. והטעם הוא כי	

(דפו"י דף ג"ז ט"ב)

לא) כל משחתין אלין וכו': כל המדידות האלו שבאותו צד שהתפשטותו עומדת בקו המדה, שהוא, הקו האמצעי, מדה אחת אל הרבוע כולו, (כנ"ל אות י"ד) ואינו כן במדידת העגול, שאינו במדה אחת. המדה שעומדת בקו המדה, נקראת מדת הרבוע. במדה זו עומדים הכל, ומתקיימים.

עומקא

לב) עומקא דריבועא דא, חמשין זרתין, לאתפתחא לחמש סטרין. רומא חמש. ועד הכא קיימא משחתא דריבועא. והכא קיימא קשרא לקיומא, קשרא קדמאה, דאיהו שירותא דהאי, איהו · קיומא. קיימא קו המדה במדידו דמשחתא, ועד הכא תרעא קדמאה לקיומא.

לג) אשתכח קו המדה, במשחתא דא דריבועא בכל סטרוי, שבע מאה אלף עלמין, ושבעה טפחים, וחמש זרתים, ופלגא, ופלג פלגא. עומקא ורומא חמשין וחמש זרתין.

לד) הכא אשתכללו קו המדה במשחתא חדא, משירותא דקשרא קדמאה, עד סיומא דמשחתא דנא דריבועא. כ הכא משחתא חדא ל לקיומא חד. *) והאי איקרי משחתא עילאה, קיומא סתימאה, קשרא קדמאה, וריבועא דא קיומא דרזא ידו״ד, שמא קדישא עילאה, כללא דקשרא קדמאה, ומשחתא דריבועא דסלקי גו משחתא, ברעותא דסתימו עד אין סוף.

לה) ועד מ הכא קיומא חדא עילאה סתימאה. מהכא אתפשט קו המדה, ומדיד גו גוונין דקיימין בקישורא חדא, כלילא חדא. קו המדה אתגלייא, וקיימא בנציצו דנהיר, וכל גווני קיימין ביה.

חלופי גרסאות

• נ״א סיומא (וינציא בסוגריים). כ נ״א הא (דפוסים ראשונים). ל ה״ג הסלם נ״א לקיימא (כל הדפוסים). מ נ״א ל״ג הכא (קראקא).

הסולם

מאמר — קו המדה

לב) **עומקא דריבועא דא וכו׳:** מדת העומק של הריבוע הזה, הוא חמשים זרתות, שה״ס חמשים שערי בינה, כדי להתפתח לחמש צדדים, שהם חג״ת נ״ה, שכל אחת מהן כלולה מעשר ספירות. הרום הוא חמש זרתות. ועד כאן עומדת מדת הרבוע. וכאן נמצא הקשר לקיום, כי הקשר הראשון, שהוא תחילת ההתפשטות הזו, הוא קיום. כי להיותו קו ימין הוא נותן קיום לכל המדרגה. וקו המדה נמצא במדידות, המדה הזו. ע״כ הוא השער הראשון לקיום.

לג) **אשתכח קו המדה וכו׳:** נמצא שקו המדה במדת הרבוע הזה בכל צדדיו, שבע מאות אלף עולמות ב׳ עזקאות הן מאתים אלף עולמות, ובין עזקא ועזקא ה׳ מאות אלף עולמות (כנ״ל אות כ״ז וכ״ח) נמצאים ביחד שבע מאות אלף עולמות. ושבעה טפחים, נראה שצריך לומר, שבע מאה אלף טפחים, כי בין עולם לעולם יש טפח (כנ״ל אות כ״ח) וחמש זרתות ומחצה, ומחצית המחצה, כי בהתפשטות הימין יש ג׳ זרתות, ובהתפשטות השמאל יש ב׳ זרתות ומחצה וחצי מחצה (כנ״ל אות כ״ט ול׳) וביחד הם ה׳ זרתות ומחצה וחצי מחצה. העומק והרום הם חמשים וחמש זרתות (כנ״ל אות ל״ב).

לד) **הכא אשתכללו קו וכו׳:** כאן נשתכלל קו המדה במדה אחת, מתחילת הקשר הראשון הזה, עד סוף מדת הרבוע הזו. כאן מדה אחת לקיום אחד. והיא נקראת, מדה עליונה, או קיום הסתום, או הקשר הראשון. ומדת הרבוע הזו, היא הקיום של סוד הוי״ה, שהוא השם הקדוש העליון, והכלל של הקשר הראשון. כי ד׳ אותיות הוי״ה רומזות על מדת הרבוע. והיא מדת הרבוע העולה במדה, ברצון הסתימה עד אין סוף. והטעם של כל זה, הוא, מפני שקשר זה, ה״ס הקו הימיני של ישסו״ת. וקו הימין הוא תמיד בשליטת החסדים וסתום מחכמה. אבל בקשר הב׳ שהוא קו השמאל דישסו״ת, נבחנות המדות שהן בגלוי כמ״ש לפנינו.

לה) **ועד הכא קיומא וכו׳:** ועד כאן הוא קיום אחד של העליון הסתום, שהוא קו ימין דישסו״ת, מכאן, מתפשט קו המדה, לקשר ב׳ דישסו״ת, שה״ס קו שמאל, ומודד בגוונים

(דפו״י דף נ״ז ט״ב *) ט״ג)

לו) נ קשרא תניינא. קו המדה שארי, ואתגלייא בי״ב קשרין עילאין, ומאתן ותלתין ושית קשרין אחרנין דקיקין. אלין י״ב קשרין עילאין, ס קיימין גו קשרא קדמאה סתימא ורבועא, ומתקשראן ע ואתאחדאן בהו. ומתאחדאן ומתקשרין פ באלין אחרנין. וכד מסתכלין מלין, כולא איהו משחתא חדא.

לז) וקשרא קדמאה מאינון י״ב, אלין אינון דקיימין במשחתא, בגין דמתפשטי יתיר. וכל אינון אחרנין, צ מתפשטין הכי, אלא ק אילין דבקין דא עם דא, וכלילן דא עם דא. ובקו המדה, קיימי כלהו כחדא, כללא חדא, למשיחא חדא.

לח) האי קשרא, כגוונא דקשרא קדמאה איהו, ושיעורא דיליה, ואורכיה ופותייה, כההוא גוונא ממש, בר דהאי באתגלייא, וההוא קדמאה נעיץ דלא אתגלייא.

לט) קשרא תליתאה, קשרא דא איהו קדמאה, ר ודא משנייא מכל אינון

חלופי גרסאות

נ ג״א תרעא תניינא (קראקא). ס נ״א וקיימין (קראקא). ע נ״א ל״ג ואתאחדאן (קראקא). פ נ״א מוסיף אלין באלין (קראקא). צ נ״א מוסיף לא מתפשטין (קרקא). ק ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג אלין (דפוסים ראשונים). ר נ״א ולא (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

בגוונים הנמצאים בקשר אחד, בכלל אחד. וכאן קו המדה מתגלה ועומד בהתנוצצות מאירה, וכל הגוונים נמצאים בו.

לו) **קשרא תניינא. קו וכו׳:** הקשר השני. בו קו המדה מתחיל ומתגלה בי״ב קשרים עליונים, שה״ס ג׳ קוין ומלכות המקבלתם, שכל אחד מהם כלול מג׳ קוין, והם י״ב. ורל״ו קשרים דקים אחרים, שביחד ה״ס רמ״ח קשרים כנגד רמ״ח אברים. בסוד, ו״ה עם זכר״י, הם רמ״ח. אלו י״ב הקשרים העליונים, נמצאים בקשר הראשון הסתום והמרובע, ומתקשרים ומתיחדים בהם. וכן מתיחדים ומתקשרים ברל״ו הקשרים האחרים. וכשמסתכלים בדברים, הכל הוא מדה אחת, דהיינו מדת ג׳ קוין, שמהם מתפשטים כל הקשרים.

לז) **וקשרא קדמאה מאינון וכו׳:** והקשר הראשון, מאלו י״ב, כלומר הקשר של י״ב קשרים, שהוא הקודם לקשר של רל״ו שעורים, אלו הם העומדים במדה, כלומר, שבהם עיקר הגילוי של המדה, משום שהם מתפשטים ביותר. וכל אלו רל״ו האחרים, מתפשטים ג״כ כך, אלא שהם נמשכים מדבקותם זה עם זה ומהתכללותם זה עם זה. כי התכללותם זה בזה עושה רבוי הקשרים עד רל״ו קשרים.

(דפו״י דף נ״ז ט״ג)

ובקו המדה, נמצאים כולם כאחד, בכלל אחד למדה אחת. כלומר, שהמדה האחת של הקו האמצעי היא שורש לי״ב קשרים ולרל״ו קשרים.

לח) **האי קשרא כגוונא וכו׳:** קשר זה הב׳, הוא כעין הקשר הראשון, והשיעור שלו, ואורכו ורחבו, הם כעין הקשר הראשון ממש, ואין הפרש ביניהם, רק, מה שקשר זה הב׳ הוא בגלוי, להיותו קו שמאל, כנ״ל, ואותו הקשר הראשון הוא תקוע שאינו מתגלה, להיותו קו ימין.

לט) **קשרא תליתאה. קשרא וכו׳:** הקשר השלישי. הקשר הזה הוא הראשון, והוא משונה מכל אלו הגוונים, וזה הוא קשר יותר חשובים. והוא עומד להתפשט למדה.

פירוש. הקשר השלישי הזה, הוא הקו האמצעי דישסו״ת, שהוא עצם קו המדה, שהוא העושה המדה בב׳ הקוין ימין ושמאל (כמ״ש לעיל אות י״ד ע״ש) ולפיכך מבחינה זו הוא נבחן כקשר הראשון, כי הקשר של הקו האמצעי נעשה קודם הקשרים שבב׳ הקוין ימין ושמאל. וז״ש, **קשרא תליתאה**, שהוא קשר שבקו האמצעי, **קשרא דא איהו קדמאה**, שהקשר שבו נעשה מקודם שנעשה הקשר בב׳ הקוין ימין ושמאל. ומה שקורא

לעיל

גווינין, ודא איהו קשרא ש וגוון יתיר, ת ואיהו קאים למשחתא לאתפשטא.

מ) שארי קו המדה, ומדיד באלין תריסר קשרין. תלת א קשרין מינייהו עילאין, דקיימין למשחתא בההוא מדידו דמדיד, ואסגי ב ארכאן דיומין בכולא. וסימן דא ג חו"ל. ויש לו רזא דכתיב, ה) וכחול ארבה ימים. והא אוקימנא.

מא) מדיד אלף, ושארי מרישא דעזקא דלעילא, דיוקנא רזא דאדם. ד מדיד ברישא, לאתפשטא לתתא באורכא.

מב) ההוא רישא שארי מלעילא, ומדיד בעיגולא, לתרין סטרין. סטרא חדא תלת מאה זרתין, ופלגא, וחד שליש. סטרא דא קיימא בחמש מזלגין,

מסורת הזהר

ה) (איוב כט) תק"ח ד' קד ט"ד.

חלופי גרסאות

ש נ"א בגוון (וינציא) נ"א כגוון (קראקא). ת נ"א דהא איהו (וינציא בסוגריים). א נ"א ל"ג קשרין (קראקא).

ב נ"א ברכאן (דפוסים ראשונים). ג נ"א מוסיף חול ח"י וי"ל רזא (דפוסים ראשונים). ד נ"א מיד (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

לעיל (באות כ"ד) את קו הימין בשם קשרא קדמאה, הוא רק מבחינת החשיבות, והסדר. ודא משנייא מכל אינון גווינין, כי ב' הקוין הראשונים היה צבעם לבן ואדום, אבל הקו הזה האמצעי, הוא בצבע ירוק. ודא איהו קשרא וגוון יתיר, שהקשר והגוון שבקו האמצעי הם יותר חשובים מהקשרים והגוונים שבב' הקוין הראשונים, משום שהוא המתקן והמיחד את ב' הקוין הראשונים. ואיהו קאים למשחתא לאתפשטא, כי כל עקרו של הקו האמצעי עומד למדידת המדות והתפשטותם (כמ"ש באות י"ד).

מ) **שארי קו המדה וכו':** התחיל קו המדה ומדד באלו י"ב קשרים (כמ"ש לעיל באות ל"ו) שהם חו"ג תו"מ, שבכל אחד ג' קוין. ג' הקשרים העליונים מהם, דהיינו ג' קוין שבחסד, העומדים למדה באותה מדידה שמדד, מרבים, אריכות ימים לכל. וסימן לזה הוא חול, שיש לו סוד שכתוב, וכחול ארבה ימים. וכבר העמדנו.

פירוש. המוחין דישסו"ת נקראים מאורי האש מטעם החכמה שבקו שמאל שלהם שאינם מאירים אלא ביחד עם דינים (כמ"ש באדרא רבא אות ר"ט) והדינים הם בחי' אש, וע"כ נקראים מאורי אש. והם המאירים במלכות בימות החול, (כמ"ש בזהר בראשית ב' אות קכ"ח ע"ש) וז"ש ואפני ארכאן דיומין בכלא, כי מהארת החכמה נמשכת אריכות ימים, כי האורך רומז על חכמה. ומימן דא הוא חול, כלומר שחכמה זו נקראת חול, כנ"ל, ויש לו רזא דכתיב וכחול ארבה ימים, שזה מרמז על מוחין אלו דחכמה שבשמאל, שהם מכונים מוחין דחול, ושמהם נמשכת אריכות ימים.

מא) **מדיד אלף ושארי וכו':** מדד אלף, דהיינו שממשיך החכמה המכונה אלף, ומתחיל למשוך מראש הטבעת שלמעלה, שה"ס או"א, כי המוחין דישסו"ת נקראים טבעות (כנ"ל אות כ"ז) והראש שלהם ה"ס או"א, שהם השורש לישסו"ת (כנ"ל אות כ"ו) ומושך משם צורת סוד אדם, שה"ס המוחין דז"א, שה"ס הו"ה דאלפין שבגימטריא אדם. ומודד בראש, כדי שיתפשט למטה באורך, דהיינו בהארת החכמה המכונה אורך.

מב) **ההוא רישא שארי וכו':** הראש ההוא, שהוא או"א כנ"ל, מתחיל מלמעלה, ומודד בעגול, כי שם סוד המדידה בעגול (כנ"ל אות כ"ו) לב' צדדים, הצד האחד הוא שלש מאות זרתות וחצי ושליש אחד. הצד הזה נמצא בחמשה מזלגות הנכנסים לחמשה מזלגות שבצד השני, שיש לו אותה המדה, וה' מזלגות, כמו הצד הא'. ונדבקים אלו באלו. ומדת המזלגות הנכנסים זה בזה, היא שלש מאות טפחים וזרת אחת וחצי זרת. נדבקים אלו באלו, כדי לקשר הצד הזה בצד השני.

פירוש. כל המדובר כאן הוא בקשר הג', שהוא הקו האמצעי דישסו"ת, הנקרא דעת. אלא כיון שג' הקשרים כלולים זה מזה, יש בכל

דעיילי לסטרא תניינא, ומתדבקן אלין באלין. ומשחתא דאלין מזלגין דעיילי דא בדא, תלת מאה טפחים, וחד זרתא ופלגא. מתדבקן אלין באלין, לקשרא סטרא דא בסטרא תניינא.

מג) סטרא תניינא, ה מדיד בוצינא באתפשטות, ו ואתעביד משחתא תלת ז מאה זרתין, ופלגא, וחד שליש, ח כההוא סטרא קדמאה. אשתכח

חלופי גרסאות

ה נ"א בבוציצא ול"ג מדיד (קראקא). ו נ"א ועביד (וינציא בסוגריים). ז נ"א ל"ב מאה (וינציא). ח נ"א בההוא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר קו המדה

בכל אחד ג' קוין, שהם חב"ד. וכן יש בכל אחד הארת או"א עלאין הנקראים ראש ועגולא, שכל מה שיש בחב"ד דישסו"ת מקובל מהם. זלפיכך יש בקו האמצעי דישסו"ת, ג' קוין חב"ד דישסו"ת, והראש שלהם, שהוא או"א עלאין. וכן יש לזכור, שכל הנמדד בעגול, שהוא או"א, אינו לצורך או"א עצמם, להיותם תמיד בחסדים מכוסים מחכמה, אלא שהוא כדי להשפיע למטה, לישסו"ת וזו"ן. כנ"ל בדבור הסמוך.

וז"ש, **ההוא רישא**, שהוא או"א, **שארי מלעילא**, שורה למעלה מג' קשרים דישסו"ת, ומדיד **בעגולא**, דהיינו באו"א הנבחנים לעגולא, **לתרין סטרין**, דהיינו לאבא שהוא ימין, ולאמא, שהיא שמאל. **סטרא חדא תלת מאה זרתין ופלגא וחד שליש**. תלת מאה זרתין, ה"ס השפע המושפע מאותו הצד שהוא אבא, לג' קוין חב"ד, שבקשר הג' דישסו"ת. ומחצית הזרת ושליש, הוא שפע המושפע לז"א ומלכות הנכללים בדעת דישסו"ת, כי ז"א נכלל בבחינת הימין דדעת, ומלכות כלולה בבחינת השמאל דדעת. והיו צריכים להשפיע להם זרת שלמה, חציה לז"א, וחציה למלכות, כי ג' זרתין ה"ס חב"ד דזו"ן ונמצא שהדעת היא זרת אחת. אלא מפני שהמלכות אינה יכולה לקבל בחצי שליש שלה ששם הארת מנעולא, וע"כ אינה מקבלת אלא שליש אחד, וחסר לה חצי שליש. אבל ז"א מקבל מחצית הזרת, שהוא שליש וחצי זרת. וכן הצד האחר, שהוא שמאל דאו"א, דהיינו אמא, משפיע ג"כ באותם המדות הנ"ל, כמ"ש לפנינו.

וז"ש, **סטרא דא**, שהוא אבא, **קיימא בחמש מזלגין**, שה"ס חג"ת נ"ה, דגוף דאבא, שהם בחינת ראש לישסו"ת, ומכונים מזלגין,

(דפו"י דף נ"ז ט"ג)

מפני שנכנסים ונתחבים בצד האחר, כמו מזלג, **דעיילי לסטרא תניינא**, שהם נכנסים ונכללים בצד השני, שהוא אמא, **ומתדבקן אלין באלין**, וכל זה בגופיהם דאו"א, אבל בראש, אין דבקות, בסו"ה ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה. **ומשחתא דאלין מזלגין** וכו' **תלת מאה טפחים וחד זרתא ופלגא**, שלש מאות טפחים הם ג' קוין לישסו"ת. וזרת ומחצה הם לז"א ומלכות הכלולים בישסו"ת, שמב' הצדדים, הם ג' זרתות, והם לג' קוין דז"א ומלכות.

ומה שבראש לא השפיעו לז"א ומלכות רק זרת אחת, שה"ס הדעת לבד, ולא לחו"ב. וכאן השפיעו להם ג' זרתות. הטעם הוא, כי מבחי' חו"ב דראש, אין ז"א ומלכות יכולים לקבל. אבל מבחינת חו"ב דגוף דאו"א הם יכולים לקבל. וע"כ מקבלים כאן, ג' זרתות. ובבחינת הראש דאו"א אומר שלש מאות זרתין, ומבחינת הגוף דאו"א אומר שלש מאות טפחים. הטעם הוא, כי מראש דאו"א מושפעת הארת החכמה לקו שמאל דישסו"ת, והחכמה דשמאל מכונה זרתות (כנ"ל באות כ"ח) ע"כ **אומר** ש' זרתות. אבל בגוף, שולטת בעיקר החכמה דימין, שהוא בהעלם, (כנ"ל באות כ"ח) ע"כ אומר ג' מאות טפחים. אלא זו"ן, שאינם יכולים לקבל חכמה דשמאל מראש או"א, אלא מגוף דאו"א, ע"כ מודד בשבילם זרתות.

מג) **סטרא תניינא. מדיד** וכו': הצד השני, של העגול, שהוא הצד השמאלי, דהיינו אמא, הנצוץ מודד בהתפשטות, ונעשית מדה של ג' מאות זרתות ומחצית הזרת, ושליש אחד. דהיינו כמו המדות של איתו הצד הראשון, שהוא אבא, כנ"ל. נמצא שעגול הראש הזה מב' צדדיו, הם שש מאות זרתות וזרת אחת

עיגולא דרישא דא, שית מאה ס וחד זרתין, ותרין שלישים. משחתא דאינון מזלגין, שית מאה טפחים ותלת זרתין.

מד) · דהא הוא עיגולא דרישא, כ דאיתפשט בוצינא ומדיד לתתא, ל לאורכא אשתכח מ בההוא בוצינא במדידו, שית מאה אלפין עלמין, ושתין רבוא אחרנין. דא איהו אתפשטותא דבוצינא, למיעבד משחתין לעיגולא ואורכא. והכא איהו קשרא חדא לתתא, וקשרא לעילא.

מה) קו המדה, מדיד אלף. ושארי מעומקא דגופא לגו, ואתפשט בוצינא, ומדיד לאורכא בעומקא. וקשר חמש מאה אלפין עלמין במעוי לגו. כד"א, נ מעיו עשת שן מעולפת ספירים.

מו) מעולפת, דא היא בוצינא, עד דלא אתפשטת, דאיהי מעולפת לאתפשטא, ולמיעבד מדידו, ודא איהו מדידו דבוצינא בהאי סטרא, רומא

מסורת הזהר

ו) (שה"ש ה) ת"ז בהקדמה ד' טז. תי"ג ד' כו: תי"ע ד' קו. בהשמטות ת"ו ד' קמו. תק"ח ד' צו ט"א.

חלופי גרסאות

ס נ"א זרתין וחד (קראקא). ע נ"א דא הוא עיגולא (קראקא). כ נ"א דא אתפש. (דפוסים ראשונים). ל נ"א לאורתא (וינציא). מ נ"א בציצא בהאי מדידו (וינציא בסוגריים)

הסולם

מאמר קו

וב' שלישי הזרת, המדה של המזלגות האלו מב' הצדדים, הם שש מאות טפחים וג' זרתות.

מד) דהא הוא עגולא וכו': כי הוא עגול הראש, שהניצוץ מתפשט ומודד משם ולמטה. לאורך. ונמצא באותו הניצוץ במדידה שש מאות אלף עולמות, וששים רבוא אחרים. זו היא התפשטות הניצוץ לעשות מדות לעגול ולאורך. וכאן הוא קשר אחד למטה, במלכות וקשר אחד למעלה, באו"א.

מה) קו המדה מדיד וכו': קו המדה מודד אלף. ומתחיל מעומק הגוף לפנים. ומתפשט המאור, ומודד לאורך בעומק. וקושר חמש מאות אלף עולמות במעיו לפנים. כש"א מעיו עשת שן מעולפת ספירים.

פירוש. קו המדה מודד הארת החכמה הנק' אלף. וז"ש קו המדה מדיד אלף. ומפרש הדברים. ושארי מעומקא דגופא לגו, שמתחיל למדוד מעומק הגוף. עומק פירושו כמו חקיקה וחסרון, והיינו החסרון חכמה שנעשית בבינה, ע"י עלית המלכות לבינה. ואחר שמדד כמה הוא העומק, הוא מתפשט למלאות החסרון. וז"ש, ואתפשט בוצינא ומדיד לאורכא בעומקא שהמאור נתפשט, דהיינו שהוריד המלכות מבינה, ומדד האורך, שהוא חכמה, בתוך העומק, דהיינו שהחזיר

(דפו"י דף נ"ז ט"ג)

החכמה להשלים החסרון. ואז וקשר חמש מאה אלפין עלמין במעוי לגו, שהם ה' בחינות חג"ת נ"ה שמצד החסדים הן ה' מאות, ומצד התכללות החכמה שבכל אחת מהן, הן ה' מאות אלף. אמנם אין הפירוש שהן מתגלות עתה, אלא שקשר אותן במעוי לגו, מעיים פירושו פנימיות, דהיינו שבהתפשטות הזו נקשרו ה' מאות אלף עלמין שיאירו בהם בעתיד, אחר שיתוקנו, ולעת עתה הם מאירים רק במעוי, דהיינו בפנימיות בלבד, כי עתה מאירה בהם רק חכמה בלי חסדים. וז"ש, כד"א מעיו עשת שן מעולפת ספירים, שעל המדרגה הזו דהתפשטות אורכא בעומקא, שה"ס חכמה בלי חסדים, נאמר, מעיו עשת שן מעולפת ספירים. והיינו משום שההארה גנוזה בפנימיות, במעיים, כי חכמה בלי חסדים, אינה יכולה להאיר, שתהיה ניכרת לחוץ.

מו) מעולפת. דא היא וכו': מעולפת. זה הוא מאור מטרם שנתפשט, שהיא מעולפת, דהיינו שמתעלפת, מחמת חפצה העז, להתפשט ולעשות מדידה. וזו היא מדידת המאור בצד הזה, לרום ולרוחב. בסוד שיוצאת התפשטות אחת מן המאור, שהיא ברום וברוחב, שהיא ג' מאות אלף זרתות, להתפשט בג' מאית עולמות. ובין עולם לעולם ג' מאות אלף טפחים. וכולם נמצאים ברום וברוחב בסוד הניצוץ הקשה, והוא נמצא בששה קצוות, אלו

יפותייא. ברזא דנפיק מבוצינא אתפשטותא חדא, דאיהו רומא ופותייא, תלת מאה אלפין זרתין, לאתפשטא בתלת מאה עלמין. ובין עלמא ועלמא, תלת מאה אלף טפחים. וכלהו קיימי ברומא ופותייא, ברזא דבוצינא דקרדינותא. *) וקיימא האי בשית סטרין, אלין שית סטרין דעלמא, דכלהו קיימין בהאי בוצינא, באתפשטותא דא.

מז) והכא אתקשר קשרא חדא לתתא, וקשרא חדא באמצעיתא, וקשרא חדא לעילא. אתקשרו אלין נ תלתא ס קשרין, באתר דא בבוצינא. אשתכת בוצינא דא, ברזא דלעילא ואמצעיתא ע ותתא, למיעבד משחתא.

חלופי גרסאות

נ נ"א מוסיף באלין תלתא (קראקא). ס נ"א ל"ג קשרין (קראקא). ע נ"א ותתאה (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

הם ששת הקצוות של העולם, שכולם נמצאים במאור הזה בהתפשטות הזו.

פירוש. נודע שהשמאל מטרם שנכלל בימין אינו מאיר, שהחכמה לא תוכל להיות בלי חסדים, שאז היא חשך ולא אור (כמ"ש בזהר בראשית א' דף מ"ז ד"ה נפיק) וע"כ היא צמאה מאד להתלבשות בחסדים כדי שתוכל להתפשט ולהאיר. וז"ש **מעולפת, דא היא בוצינא עד דלא אתפשטת**, שהוא שמאל בלי ימין, דהיינו בעוד שמאירה בה החכמה בלי חסדים. שה"ס האורך בלבד. ואינה יכולה להתפשט ולהאיר, **דאיהי מעולפת לאתפשטא ולמעבד מדידו**, שהיא מתעלפת מהמת צמאונה להתלבשות החסדים ולהתפשט. ומהי ההתפשטות הזו. וז"ש, **ודא איהו מדידו דבוצינא בהאי סטרא רומא ופותייא**, רומא, פירושו שיעור קומה המוגבלת לו"ק דחכמה ע"י הקו האמצעי. פותייא, פירושו רוחב דהיינו חסדים מקו הימין. שהמאור הוא בסוד מעולפת, להתפשטות הזו של רום ורוחב. וז"ש, **ברזא דנפיק מבוצינא אתפשטותא חדא**, שהיא התפשטות הבאה ע"י הקו האמצעי המיחד ימין ושמאל, ואז החכמה מקבלת ההתפשטות הזו, **דאיהו רומא ופותייא ש' אלפי זרתין לאתפשט בש' עלמין**, דהיינו אלף זרתות בכל עולם. כי **ש' עלמין**, ה"ס ג' קוין שכל אחת בסוד מאה, שהוא חסדים הנמשכים מבינה שספירותיה בסוד מאות. **אלף זרתות** שבהם, ה"ס חכמה המכונה אלף, **וזרתות**, מורה על חכמה דשמאל, (כנ"ל באות כ"ח).

ונודע שמלבד מציאות האור שיש בכל עולם ובכל נקודה, ובכל מדרגה, נבחן ג"כ מציאות האור היוצא מבין ב' נקודות או ב' קוין, או ב' עולמות, ולא עוד, אלא האור שבין הנקודות או בין הקוין, או העולמות, הוא יותר גלוי מהאור שבנקודות והקוין והעולמות עצמם, (כנ"ל אחרי אות ק"ח ובאות קי"ז) וע"כ במקום שהזהר רוצה לבאר שיעור האור הגלוי שבקוין או העולמות, הוא מראה על האור שבין הקוין או שבין העולמות. וז"ש, **ובין עלמא ועלמא, תלת** [illegible] **אלף טפחים**, ג' מאה ה"ס ג' קוין בחסדים המכונים מאה. אלף, ה"ס החכמה שבכל אחת מהם. טפחים, ה"ס החכמה שבימין. (כמ"ש לעיל אות כ"ח) **וכלהו קיימי ופותייא ברזא דבוצינא דקרדינותא**, בוצינא דקרדינותא, ה"ס המסך דחירק שבקו האמצעי, שממנו בא שיעור הקומה, שה"ס המיעוט לו"ק דחכמה, הנקרא **רום**. וממנו בא היחוד עם קו הימין, שממשיך החסדים הנקראים **רוחב**. **וקיימא האי בשית סטרין, אלין שית סטרין דעלמא**, דהיינו שעומד בו"ק דחכמה, וחסר ג"ר דחכמה **דכלהו קיימין, בהאי בוצינא באתפשטותא דא**, שהו"ק דחכמה נמצאים, ע"י בוצינא דקרדינותא של ההתפשטות הזו על ידי הקו האמצעי. כנ"ל.

מז) **והכא אתקשר קשרא** וכו': וכאן נקשר, קשר אחד למטה, במלכות, וקשר אחד באמצע, בז"א, שהוא קו אמצעי. וקשר אחד למעלה, באו"א. אלו ג' קשרים מתקשרים במקום זה בהמאור. ונמצא המאור הזה עושה מדה בסוד למעלה ואמצע ולמטה.

(דפו"י דף נ"ז ט"ג *) ט"ד)

מח) תלת פ קשירין אלין אתקשרין בבוצינא, וקיימא אלין תלתא בסטרא דאורכא, ואלין עבדין תלתא אחרנין, בסטרא צ דאורכא.

מט) אלין תלת קדמאי, קיימי גו משחתא, ק כל קשרא וקשרא, ר קאים במשחתא, שית מאה אלף עלמין, ושית זרתין, ושית טפחים. וכלהו קיימין בקיומא.

נ) אשתכחו תלת קשרין קדמאי, דאינון תמני סרי ש מאה אלפי ת עלמין, ותמני סרי זרתין, ותמני סרי טפחים. ודא איהו רזא דבוצינא בסטרא דא. וכן כגוונא דא קיימין תלת קשרין אחרנין.

נא) א וכלא קיימא ברעותא דמשחתא דבוצינא, דסלקא עד א״ס. משחתא דבוצינא אתפשטת מקשרין אלין, וסליק וקשיר כלא בקישורא חדא גו משחתא

חלופי גרסאות

פ נ״א קשרין (קראקא) נ״א קשירן (וינציא). צ נ״א דאחרא (דפוסים ראשונים) נ״א דאורחא (מונקאטש). ק נ״א דעל (קראקא). ר נ״א קיים (קראקא). ש ה״ג הסלם נ״א ל״ג מאה (כל הדפוסים). ת ה״ג הסלם נ״א אמין (כל הדפוסים). א נ״א ודלא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר	קו המדה
מח) **תלת קשירין אלין וכו׳**: ג׳ קשרים אלו מתקשרים בהמאור, ועומדים ג׳ אלו בסוד האורך, שה״ס חכמה, להשפיע אל המלכות. והם עושים ג׳ קשרים אחרים בבחינת האורך. שהראשונים הם בצד ימין, והשניים הם בצד שמאל.	הוא סוד המאור בצד הזה, שהוא ימין. וכן כעין זה עומדים ג׳ הקשרים האחרים שבצד השמאל. הנ״ל.
מט) **אלין תלת קדמאי וכו׳**: אלו ג׳ הקשרים הראשונים, עומדים במדה, כל קשר וקשר עומד במדת שש מאות אלף עולמות ושש זרתות, וששה טפחים. וכולם נמצאים בקיום.	
פירוש. הקשר העליון שהוא מאו״א המאיר לישסו״ת, מאיר בסוד שש מאות אלף עולמות, שש, ה״ס ו״ק חג״ת נה״י. מאות, מצד החסדים, אלף מצד החכמה. והקשר התחתון, שהוא מלכות, מאיר בסוד ו״ק דחכמה דשמאל הנקראים זרתות, שהם שש זרתות. והקשר האמצעי שהוא מז״א, מאיר בסוד ו״ק דחכמה דימין, שהם ששה טפחים. ומתוך שג׳ קשרים אלו נכללים זה מזה, ע״כ ישנן כל ג׳ המדות בכל קשר וקשר. וז״ש **אלין תלת קדמאי** וכו׳, שג׳ הקשרים הראשונים, **כל קשרא וקשרא קאים במשחתא, שית מאה אלף עלמין ושית זרתין ושית טפחים.** דהיינו משום שכלולים זה בזה, ויש בכל אחד מהם, ג׳ המדות האלו.	
נ) **אשתכחו תלת קשרין וכו׳**: נמצאים ג׳ הקשרים הראשונים, שהם ביחד י״ח מאה אלף עולמות, וי״ח זרתות, וי״ח טפחים. וזה	

בשלימו חדא. אתהדרת אתפשטותא, וקיים גו רומא ועיגולא ב ורבועא, וסליק וקשיר לעילא חד קשרא. לבתר נחית וקשיר ג לתתא קשרא חדא, וקיים כלא.

נב) אשתכח רזא דבוצינא, בכל הני קשרין, ד ובכל הני מדידין, משחתא חדא, וקשרא חדא. וההוא קשרא כד סלקא וקשיר חד קשרא, עביד משחתא, וקאים בקיומא, ונעיץ נעיצו דמהימנותא. כד נחית וקשיר חד קשרא עביד משחתא וקאים בקיומא ונעיץ נעיצו דמהימנותא.

נג) רבועא קיימא על עיגולא, ועיגולא על אורכא, ואורכא על עומקא, ועומקא על רומא, ה ורומא על פותיא. וכלא ברזא דבוצינא, למיעבד מדידו.

נד) קיימא בוצינא, ואהדר לאתפשטא כמלקדמין, כד קשיר קיומא זמנא חדא איהו מעולפת, בזמן דאיהי מעולפת, כדין רשים ו כל גוונין באינון

חלופי גרסאות

ב נ"א ורבועו (דפוסים ראשונים). ג נ"א מוסיף לתתא חד (קראקא). ד נ"א בכל (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג ורומא על פותיא (קראקא). ו נ"א ל"ג כל גוונין (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

לבתר נחית וקשיר לתתא במלכות, **קשרא חדא**, דהיינו שקושר כל המדות שעשה, בקשר אחד במלכות. **וקיים כלא**, כי במלכות הוא מקום הגילוי, המקיים את הכל. ונמצא שההשפעות כל מדותיו שעשה הקו האמצעי, נקשרו בג' מקומות, באו"א, ובז"א, ובמלכות. שזה מורה על היחוד כמו שמבאר והולך.

נב) **אשתכח רזא דבוצינא** וכו': נמצא שסוד המאור, שהוא הקו האמצעי, בכל אלו הקשרים ובכל אלו המדידות שעשה, הוא מדה אחת וקשר אחד. והקשר ההוא כשעולה ועושה קשר אחד, הוא עושה מדה, ועומד בקיום, ונעץ נעיצת האמונה. שהיא המלכות. דהיינו שתקע את המלכות בישסו"ת.

פירוש. כיון שנתבאר, שכל הקשרים והמדות נכללו בקשר אחד באו"א, וכן בז"א וכן במלכות. נמצא שכל הקשרים שבאו"א וז"א ומלכות שוים זה לזה, כי בכל קשר נכלל הכל, וז"ש, **אשתכח רזא דבוצינא בכל הני קשרין ובכל הני מדידין, משחתא חדא וקשרא חדא**, כי בכל קשר נכללו כל הקשרים וכל המדות א"כ צורת כולם שוות. **וההוא קשרא, כד סלקא וקשיר חד קשרא** כשהקשר הכללי הזה עולה ועושה קשר אחד, **עביד משחתא**, באו"א, **וקאים בקיומא** בז"א, **ונעיץ נעיצו דמהימנותא** במלכות. כלומר, בכל קשר שעושה, יש בו תקון המשחתא מאו"א, והקיום לז"א, והחיזוק במוחין

(דפו"י דף נ"ז ט"ד)

דבינה למלכות. והוא משום שכלולים זה בזה.

נג) **רבועא קיימא על** וכו': **הרבוע** עומד ומתקיים על העגול, כי מהעגול שהוא הראש, והוא או"א נמשך הגוף וישסו"ת שמדתם ברבוע. **ועגולא על אורכא**, שהעגול שהוא או"א עומד על שיעור האורך, דהיינו החכמה, שמתגלה ממנו. **והאורך על העומק**, כי כפי שיעור החסרון שיש בהעומק, כך שיעור גילוי החכמה שמתגלה באורך. **והעומק על הרום**, כי אין העומק מתתקן בחכמה שה"ס האורך, אלא בחכמה מתוקנת דקו אמצעי, בבחינת ו"ק דחכמה, שהוא נקרא רום, או קומה. **הרום על הרוחב**, שהחכמה שה"ס רום אין לה קיום זולת בהתלבשותה בחסדים, הנקראים רוחב. והכל הוא בסוד המאור, שיעשה מדידות על הדרך הזה.

נד) **קיימא בוצינא ואהדר** וכו': המאור קם וחזר להתפשט, והוא מעולפת כבראשונה כשקשר קיום בפעם אחת (כנ"ל באות מ"ו). בזמן שהוא מעולף, אז רושם כל הגוונים במקומות האלו שהם נראים, לבן, אדום, ירוק, ושחור. ואלו הם ד' צבעים שהתקין המאור והאיר באור הנתקע ויוצא, וזה הוא מעולפת ספירים, ספירים המאירים.

פירוש מבאר כאן לפנינו, סוד הרבוע הנוהג במדידות הגוף, שה"ס ימין ושמאל פנים ואחור. שהימין הוא חסד, והשמאל הוא גבורה, והפנים

אתרין דאתחזיין, חיור וסומק וירוק ואוכם. ואלין אינון ז ארבע גוונין, ח דאתקינת בוצינא, ואנהירת ט בנהירא דנעיץ ונפקא, ודא הוא מעולפת ספירים, ספירים י דנהירין.

נה) כ אהדרת בוצינא ואתפשטת כמלקדמין, ונטה קו ועביד מדה. ומדיד אלף לסטר דא, ואלף לסטר דא, ל וכן לארבע סטרין. לקבל קיומא מ דאתוון יהו"ה, דאינון ד' אתוון. אתפשטת נ בוצינא, ומדיד גו גוונין לקיומא, בנציצו, לאורכא ולרומא ולעומקא ולפותייא. נציצו דימינא ס בגוון חיור, ברזא דבוצינא במשחתא.

חלופי גרסאות

ז נ"א גוונין ארבע (דפוסים ראשונים). ח נ"א דאתקינו בוציצא ואנהירו בנהורא דנציץ (וינציא בסוגריים). ט נ"א בבהירו (וינציא). י נ"א דנהרין (קראקא). כ נ"א אחזרת (קראקא). ל נ"א לארבייה ול"ג כן (קראקא). מ נ"א ואתון (וינציא). נ נ"א ל"ג בוצינא (קראקא). ס נ"א דגון ול"ג חיור (קראקא).

מאמר **הסולם** קו המדה

זהפנים הם תפארת, והאחור, הוא מלכות. והנה (מאות מ"ה עד אות נ"ג) ביאר הימין של הרבוע דגופא, שהוא חסד. ועתה (באות נ"ד), מבאר הקו השמאל, שהוא גבורה, וכבר נתבאר לעיל (באות מ"ט) שעם יציאת החכמה בלי חסדים נעשה המאור בבחינת מעולף מטעם שהחכמה אינה יכולה להאיר בלי חסדים. שזהו הארת קו השמאל, ומובא שם (באות מ"ט) מטעם התכללות השמאל בימין. וכאן ביציאת הקו השמאל עצמו חוזר ומבאר סוד המעולפת הזה. וז"ש, קיימא בוצינא ואהדר לאתפשטא, שאחר שנתפשט לקו ימין, קם וחזר להתפשט לקו שמאל, כמלקדמין, כד קשיר קיומא זמנא חדא, איהו מעולפת, ונעשה מעולפת כבראשונה כשקשר פעם אחת (כנ"ל אות מ"ו) בזמן דאיהי מעולפת דדין רשים כל גוונין באינון אתרין דאתחזיין, כי שורש הגוונין הוא הקו השמאל, שהוא הזמן שהיא מעולפת, כי עם יציאת הקו השמאל נעשית מחלוקת בין ימין לשמאל, ואז ניכר הגוון האדום שבקו השמאל, וכיון שהשמאל היא אדום, נעשה הכר בימין שהוא לבן בלי גוון. ואח"כ מסבה שהיא מעולפת בא הקו האמצעי, שהוא ירוק ומיחדו עם הימין. וכשהשמאל מתפשט אל המלכות, נעשה בה גוון אוכם. הרי שהשמאל הוא הגורם ליציאת כל גוון במקומו. וז"ש, כדין רשים כל גוונין וכו', ואנהירת בנהירא דנעיץ ונפקא. כי הארת השמאל, שהיא מעולפת והיא חשך, נבחן שהאור דשמאל נתקע שם, ואח"כ ע"י הקו האמצעי מתגלה ויוצא. ונעיצת האור ויציאת האור גורמים יציאת ד' גוונים כמבואר לעיל וז"ש ודא הוא מעולפת ספירים, שפירושו, הספירים המאירים. דהיינו אחר יציאת הקו האמצעי, שמיחדו עם הימין, אז הם מאירים.

נה) **אהדרת בוצינא ואתפשטת** וכו': וחזר המאור ונתפשט כמקודם, ונטה קו ועשה מדה. ומדד אלף לצד זה ואלף לצד זה, וכן לד' צדדים. כנגד קיום האותיות הוי"ה, שהם ד' אותיות. נתפשט המאור, ומדד בגוונים לקיום, בהתנוצצות, לאורך לרום לעומק ולרוחב. התנוצצות הימין, שהיא בגוון לבן היא בסוד המאור במדה שלו.

פירוש. עתה מבאר הקו האמצעי שבגוף שהוא תפארת. וז"ש, אהדרת בוצינא ואתפשט כמלקדמין, דהיינו אחר שגמר הקו השמאל חזר המאור ונתפשט כמקודם, ונטה ק"ו ועביד מד"ה, דהיינו שנתפשט בסוד הקו האמצעי, שנקרא קו המדה. וז"ש, ומדיד אלף לסטר דא, ואלף לסטר דא וכן לד' סטרין, כי קו המדה מיחד השמאל עם הימין, ואז חוזרת החכמה שבשמאל להאיר, המכונה אלף. ומאירה בכל ד' הצדדים, שהם חסד וגבורה ות"ת ומלכות. המכונים ימין ושמאל מזרח ומערב. לקבל קיומא דאתוון הוי"ה וכו', שה"ס ד' אותיות הוי"ה. אתפשטת בוצינא ומדיד גו גוונין לקיומא בנציצו, לאורכא ולרומא ולעומקא ולפותייא. והמאור מתפשט ומודד לכל הצדדים בהתפשטות הגוונים, שהם, לאורך, שה"ס חכמה. ולרום, שה"ס חכמה המוגבלת מג"ר ע"י

שבע מאה אלף עלמין, ושית מאה ותליסר זרתין. וכן בכל אינון סטרין, ♦ בכל אינון גוונין.

נז) כד מדידו דההוא גוון אוכם, דקיימא בגריעותא, לאתחברא בגוון חיור, וכד מתחברן אלין תרין גוונין כחדא, כדין אינון משחתא חדא. אשתכחו אלין גוונין ♦ במדידו דמשחתא, לארבעה סטרין דגוונין, תמניא

נו) כההוא פשיטו דגוונין, קיימאן במדידו לאורכא, לעילא, ותתא,

חלופי גרסאות

ע נ"א דכל (וינציא בסוגריים). פ נ"א מדידו (קראקא).

מאמר **הסולם** קו המדה

הקו האמצעי, ולעומקא, שה"ס מדת החסרון **שבו**. ולרוחב, שה"ס חסדים. כמ"ש לעיל. **נציצו דימינא בגוון חיור ברזא דבוצינא בממשחתא**, שגוון לבן שהוא התנוצצות הימין, **הוא** בסוד המאור במדה שלו. כלומר, אע"פ שכל ד' הגוונין מאירים בו כנ"ל, עכ"ז **השליטה** היא לימין שה"ס גוון לבן.

נו) כההוא פשיטו דגוונין וכו': כמו **ה**התפשטות ההיא של הגוונים, הנ"ל, כן עומדים **במדידה** לאורך, למעלה, ולמטה, שבע מאות **אלף** עולמות, ותרי"ג זרתות. וכן בכל הצדדים בכל אלו הגוונים.

פירוש. לעיל ביאר את ההתפשטות לד' צדדים שהם צפון דרום מזרח מערב, שה"ס **חסד** גבורה ת"ת ומלכות. וכאן מבאר ההתפשטות גם למעלה ולמטה, שהם נצח והוד. ח"ש, **כההוא פשיטו דגוונין קיימאן במדידו לאורכא**, כמו שנתבאר בהתפשטות הגוונים לד' צדדים כן עומדים במדידה לאורך, שה"ס החכמה, גם **לעילא ותתא**, שהם נצח והוד. ושיעור ההכמה הוא **שבע מאה אלף עלמין**, שבע היינו חג"ת נהי"מ דחכמה, החסרים מג"ר דחכמה, ובסוד החסדים הם מאה, ובסוד החכמה הם אלף. ובהם מאירות, **תרי"ג זרתין**, זרתין ה"ס חכמה דשמאל, הפועלים בסוד ו"ק שהם חג"ת נה"י, דחסדים המלבישים אותם, וע"כ הם בסוד מאות. והתכללות ג' הקוין שבהם בד' צדדים חו"ג תו"מ, הם י"ב זרתין, ועם הכולל הם י"ג זרתין. ומדידה זו אינה דוקא בנצח והוד, אלא, **וכן בכל אינון סטרין, בכל אינון גוונין** דהיינו גם בחגת"ם.

נז) כד מדידו דההוא וכו': כשהמדידה **של** אותו צבע שחור, העומדת בחסרון, **ומשתוקקת להתחבר בצבע לבן**, וכשאלו ב' צבעים מתחברים יחד, **אז הם מדה אחת**. ונמצאים אלו הצבעים במדידת המדה לארבעה צדדים של הצבעים, שהם חגת"ם, כ"ח **אלף** עלמין, ואלף ומאתים ואלף ומאתים מצד זה ומצד זה, וי"ב זרתות.

פירוש. אחר שביאר ההתפשטות **של** ג' קוין שבגוף שהם חג"ת, מבאר עתה את המלכות, הנבחנת לצבע שחור. ונודע שהמלכות לית לה מגרמה ולא מידי, והיא משתוקקת לחסדים של הז"א, וז"ש, **כד מדידו דההוא גוון אוכם**, שהיא המלכות **דקיימא בגריעותא**, שהיא נמצאת בחסרון, ואין לה משלה כלום, **לאתחברא בגוון חיור**, שמשתוקקת להתחבר בת"ת שהיא בשליטת הימין שהוא לבן (כנ"ל באות נ"ה) **דהיינו חסדים. וכד מתחברן אלין תרין גוונין כחדא**, שהם ת"ת ומלכות, שהם לבן ושחור, **כדין אינון משחתא חדא**, שנעשו שניהם מדה אחת, ושניהם הם כמדת הת"ת. **אשתכחו אלין גוונין**, נמצאים אלו הגוונים, שהם ת"ת ומלכות, **במדידו דמשחתא לד' סטרין דגוונין**, שהם חו"ג תו"מ, **כ"ח אלף עלמין**, דהיינו כמדת הת"ת, שהיא שבע מאות אלף עולמות לצד אחד (כנ"ל בדבור הסמוך) נמצא, שלד' צדדים הם כ"ח אלף עולמות. **ואלף ומאתן ואלף ומאתן מהאי סטרא ומהאי סטרא**, דהיינו ב' פעמים אלף ומאתן, לד' צדדים, שהם כנגד ת"ר זרתות שהם בתפארת (כנ"ל בדבור הסמוך) וד' פעמים ת"ר הם ב' פעמים אלף ומאתים. **ותריסר זרתין**, שה"ס י"ב בחינות הנעשות בסוד התכללות ג' קוין זב"ז בחגת"ם, והיחוד הזה די"ב אינו נכפל לד' פעמים, להיותו כולל כל ד' סטרין. וע"כ נכפלו רק ת"ר זרתין לד"פ, וי"ג זרתות

(דפו"י דף נ"ז ט"ד)

ועשרין אלף עלמין, ואלף ומאתן ואלף ומאתן, מהאי סטרא ומהאי סטרא, ותריסר זרתין.

א/נח) עד הכא פשיטו ץ דרזא דבוצינא לעילא, במדידו בכל ק סטרין, לאורכא ופותייא, לעומקא ורומא. בהני ארבע, קיימין כל משחתין, ר ברזא דבוצינא, ש ואתקנא לקיימא תדיר בקיומא, גו רעותא, ואתפשטותא דלבא, ומוחא, ורוחא. מאן ת דבעי למיעבד מדידו בשיעורא דא, ולנטלא בוצינא דקרדינותא בידיה, ולאתפשטא ביה א בכל הני סטרין, ועביד משחתא דא. זכאה חולקיה, דכל רז *) לא אניס ליה, וכל מלה דחכמתא עילאה לא יסתלק מניה. עד הכא קיימא בוצינא ברזא דחכמתא עילאה.

ב/נה) ב אלין דקיימין בבוצינא דקרדינותא, אינון שבע עשרה קשרין. באלין י״ז קשרין, ג קיימא רזא ד דמשחתא, ולנטלא מטלנין, ואתפשטותא דבוצינא, בין קשרא וקשרא, לסטרא דא ולסטרא דא. וכלהו שבסרי קשרי, כלהו קיימין בכל משחתין, דאורכא ופותייא ועומקא ורומא. מקשרא דא לקשרא דא, קיימין כלהו רזין בכל משחתין.

נט) ואינון קשרין תליסר, וכל אינון אחרנין, כלהו קיימין בכללא

חלופי גרסאות

ץ נ״א דרוח (קראקא). ק נ״א סטרוי (וינציא). ר נ״א דרזא (וינציא בסוגריים). ש נ״א ואתקנת (קראקא). ת נ״א בעי (קראקא). א נ״א כל (קראקא). ב נ״א מוסיף אלין קשרין עלאין (דפ״ח ראשונים). ג נ״א קיימין (קראקא). ד נ״א דמשחתין (קראקא). נ״א דמשחתן (וינציא).

הסולם

מאמר

שבת״ת אינן נכפלות אלא שהן י״ב זרתות בשניהם. ומה שאינו אומר י״ג זרתות, כמ״ש בתפארת, הוא, כי י״ב וי״ג הם אותו הדבר, כי עיקרו הוא י״ב, ועם הכולל הוא י״ג.

א/נח) **עד הכא פשיטו** וכו׳: עד כאן נחבארה התפשטות סוד המאור למעלה במדידה בכל הצדדים, לאורך ולרוחב, לעומק ורום. באלו ארבע נמצאות כל המדידות בסוד המאור, ונתתקן להמצא תמיד בקיום, בתוך הרצון, ובהתפשטות הלב, והמוח, והרוח. מי שרוצה לעשות מדידה בשיעור הזה, ולקחת את הניצוץ הקשה בידו, ולהתפשט בו בכל אלו הצדדים ועושה המדה הזו, אשרי חלקו, שכל רז לא נכחד ממנו, וכל דבר החכמה העליונה לא יסתלק ממנו. עד כאן עומד המאור בסוד החכמה העליונה. דהיינו שנתבארו עד כאן, המדידות של מדרגת ישסו״ת, המקבלים מחכמה עליונה, שהיא או״א.

ב/נח) **אלין דקיימין בבוצינא** וכו׳: עתה מבאר המדידות שבו״א. אלו העומדים בסוד הניצוץ הקשה, דהיינו ז״א, הם שבעה

(דפו״י דף נ״ז ט״ד *) דף נ״ח ט״א)

קו המדה

עשר קשרים. בי״ז הקשרים האלו, עומד סוד המדה, ולנסוע מסעות, והתפשטות הארת המאור שבין קשר לקשר, לצד זה ולצד זה. וכל י״ז הקשרים, כולם עומדים בסוד המדות של האורך והרוחב והעימק והרום. מקשר זה לקשר זה עומדים כל הסודות שבסוד המדידות.

פירוש. אחר שביאר כל המדידות הנוהגות בג׳ קוי ישסו״ת מאות כ״ד עד כאן, מבאר עתה המדידות הנוהגות בז״א. ונודע שהדינים מתחילים מז״א ולמטה, ולא למעלה מז״א, וז״ש, **אלין דקיימין בבוצינא דקרדינותא**, אלו הנמצאים באותם הדינים של בוצינא דקרדינותא, שה״ס ז״א שבו נאחזים הדינים. **אינון שבע עשרה קשרין**, שה״ס י״ב בחינות של התכללות ג׳ קוין בחו״ג תו״מ, שעם הכולל הם י״ג. ועוד ד׳ קשרים כנגד ד׳ אותיות שם הוי״ה, כמו שמבאר לפנינו בדבור הסמוך. **באלו י״ז קשרין קיימא רזא דמשחתא** וכו׳. שכל המדידות שנתבארו לעיל נוהגות באלו י״ז קשרים וכו׳.

נט) **ואינון קשרין תליסר** וכו׳: ומפרש

ה חדא, וכלהו ברזא ו חדא, לקביל ארבע אלין דקאמרין, ולקביל ארבע גוונין, ולקביל רזא דארבע אתוון.

ס) מכאן ולהלאה אתפשט בוצינא, וקיימין קשרין אחרנין בבוצינא, למיעבד משחתין אחרנין, ברזא דתלת שמהן. ומנייהו קיימין ב׳ שמהן לבוצינא גו משחתא. ואינון תלת שמהן דקאמרן, אינון יהוה אלהינו יהוה. אשתארו תרין שמהן לבוצינא, ואינון יהוה אלהינו.

סא) השתא בבוצינא דא, איהו משחתא דלא עמיק גו עומקא, וקיימא רז דא באמצעיתא. השתא בוצינא ז דההיא מעולפת, אתפשטת בתלת סטרי דרזא, למעבד ח משחתא. הכא קיימא בוצינא ואתתקנת. בגין דהכא איהו משחתא אחרא, בר מאינון משחתין.

סב) תיקונא דבוצינא דאתתקנת, עד ט לא אתפשטת, אתתקנת מגו טמירו דא״ס, סלקא ונחתא, ואתגניז ביה מה דאתגניז, ופשיט י לה, תלת

חלופי גרסאות

ה נ״א דא (וינציא בסוגריים). ו נ״א דא (וינציא בסוגריים). ז ה״ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ״א איהו (דפוסים ראשונים). ח נ״א משחתין (דפוסים ראשונים). ט נ״א דלא אתפשטא אתקנת (קראקא). י נ״א בה (וינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר — קו׳ המדה

שי״ז קשרים הם י״ג הקשרים האלו, דהיינו י״ב בחינות מהתכללות ג׳ קוין בחו״ג תו״מ עם הכולל. וכל אלו האחרים, דהיינו ד׳ הקשרים הנוספים על י״ג, כולם עומדים בכלל אחד, וכולם בסוד אחד כנגד ארבעה אלו שאמרנו דהיינו ד׳ סטרין, וכנגד, ד׳ גוונים, שהם לבן אדום ירוק שחור. וכנגד הסוד של ד׳ אותיות הוי״ה.

ס) **מכאן ולהלאה אתפשט** וכו׳: מכאן ולהלאה מתפשט המאור, ונמצאים קשרים אהרים בהמאור לעשות מדות אחרות בסוד ג׳ שמות. שב׳ שמות מהם עומדים למדידה אל המאור. ואלו ג׳ שמות שאמרנו הם, הויה אלקינו הוי״ה, שה״ס או״א וישסו״ת וז״א. נשארו ב׳ שמות להמאור שהם הויה אלקינו.

פירוש. שג׳ שמות הויה אלקינו הויה, ה״ס או״א וישסו״ת וז״א, ושם הויה הראשון שה״ס או״א, אינו עומד למדידה, כי באו״א לא שייך שיעור ומדידה, להיותם בחסדים מכוסים. (כנ״ל באות ז׳) וע״כ רק ז״א שנקרא הוי״ה וישסו״ת שנקרא אלקינו, הם עומדים בשיעור ומדידה. וז״ש, ומנייהו קיימין ב׳ שמהן לבוצינא גו משחתא וכו׳. שהם הוי״ה אלקינו, אבל הוי״ה הא׳, אינו עומד לשיעור ולמדידה.

(דפ״י דף נ״ח ט״א)

סא) **השתא בבוצינא דא** וכו׳: עתה במאור הזה, דהיינו בז״א, שהוא הקו האמצעי, הוא מדה שאינה עמוקה בעומק, כי החסרון שהיה בעומק נתמלא ע״י מדת הרום שבקו האמצעי (כנ״ל באות נ״ג) ועומד סוד זה בהאמצעי, דהיינו בקו האמצעי. עתה המאור של אותה מעולפת דהיינו קו השמאל, שהוא חכמה בלי חסדים, וע״כ היא מעולפת, ואינו יכול להאיר (כנ״ל באות מ״ו) ועתה, ע״י הקו האמצעי, נתפשט בג׳ צדדי הסוד, דהיינו בג׳ קוין, כדי לעשות מדה. כאן בקו האמצעי, עומד המאור ומתתקן, משום שכאן ישנה מדה אחרת, מלבד אלו המדות שבב׳ קוין, ימין ושמאל. כי בקו האמצעי יש מסך דחירק שהמסך הזה מתקן את המאור בהתכללות ימין ושמאל (כנ״ל בפלפה״ס יות ל״ח).

סב) **תקונא דבוצינא דאתתקנת** וכו׳: התקון של המאור שנתתקן מטרם שנתפשט, דהיינו תקון קו שמאל, שהוא מעולפת ואינו מתפשט, נתתקן מתוך הנסתר שבא״ס, שהוא חכמה סתימאה דא״א, הוא עולה, דהיינו שישסו״ת מתחבר באו״א עלאין ועולה לחכמה סתימאה דא״א, ויורד, שישסו״ת יורד למקומו לקו שמאל, ונגנז בו מה שנגנז, דהיינו שנעשה מעולף שאינו יכול להאיר. ואח״כ היא פושט

אותה

ארגווינין ביה אתחזיין, ואינון הוו תיקונא לאתפשטא, ולמיעבד משחתא.

סג) אתתקנת בגניזו דגניז, בגוון אחרא. למיעבד שפירו ותיקונא דאדם. לאתקנא גו משחתא, בשפירו, בתיקונא, לאתחפייא מה דטמיר לגו.

סד) שארי בוצינא לאתפשטא, כ ואתעביד חד קשרא לעילא, ההוא קשרא אסתלק גו ההיא אתפשטותא, מגו ל דההוא מעולפת. כד שארי ואתפשטת, קשיר קשרא חדא, וההוא קשרא אלף אמין ביה. מההוא קשרא מ אתפשטת בוצינא חד זרתא ופלגא, ומדיד מדידו לאורכא, אלף ושית מאה עלמין.

סה) ההוא אורכא, קשרא מכאן, וקשרא מכאן. ונטיל ההוא אורכא, גו ההוא טמירו דאין סוף, עד דמטו לחד מגדלא דפרחא באוירא. כיון דמטא התם, אתפשטת בוצינא, וקיימא לאנחא ההוא משחתא, בקשירו דא, ואתעבידת

חלופי גרסאות

כ נ"א ועביד (וינציא בסוגריים). ל נ"א דהוה (דפוסים ראשונים). מ ה"ג הסלם נ"א ואתפשטת (כל הדפוסים).

הסולם

מאמר — קו המדה

אותה, דהיינו ע"י הקו האמצעי, כנ"ל. ואז **נראה בו ג' ארגמן**, דהיינו שנעשה ג' קוין מצד הקו האמצעי שמראהו ארגמן, **והם נעשו תקון להתפשט ולעשות מדה.**

סג) **אתתקנת בגניזו דגניז וכו':** ונתתקן, ע"י הקו האמצעי, **בגניזה** שגנז, שהוא החכמה שנגנזה בקו השמאל, **באפן אחר.** דהיינו שלא כמקודם, שהיה בבחינת ג"ר דחכמה, אלא שנתתקן בבחינת ו"ק דחכמה. כדי **לעשות היופי והתקון של האדם.** דהיינו התקון של הו"ה במילוי אלפין, שהוא בחשבון אדם. **להתתקן במדה, ביופי, בתקון, לכסות על מה שנסתר בפנים,** דהיינו לכסות על ג"ר דחכמה ולגלות רק ו"ק דחכמה, שבזה תלוי כל יופי וכל תקון.

סד) **שארי בוצינא לאתפשטא וכו':** **מתחיל המאור להתפשט, ונעשה קשר אחד למעלה** בקו ימין. **הקשר הזה מסתלק מאותה ההתפשטות מחמת אותה מעולפת.** כלומר, ביציאת קו שמאל, שה"ס מעולפת, נעשית מחלוקת בין ימין ושמאל, ונתבטל הקשר של ימין. **כשמתחיל ומתפשט** השמאל, ע"י הקו האמצעי המיחדו עם הימין, **קושר קשר אחד,** דהיינו הקשר של קו הימין, **והקשר ההוא יש בו אלף אמות,** שהוא חכמה המכונה, אלף, דהיינו מחמת התכללותו עם השמאל. **מהקשר ההוא מתפשט המאור זרת אחת ומחצה,** שה"ס

(דפו"י דף נ"ח ט"א)

הקו השמאל שה"ס זרת אחת, והחלק השמאלי של הקו האמצעי, שהוא חצי זרת. **ומודד מדידה לאורך,** דהיינו לשפע החכמה המכונה אורך, **אלף ושש מאות עולמות.** אלף להמשכת החכמה, ושש מאות להמשכת החסדים שהם בסוד מאות, ושש, ה"ס חג"ת נה"י.

סה) **ההוא אורכא קשרא וכו': האורך הזה יש לו קשר מכאן** בקו ימין, **וקשר מכאן** בקו האמצעי, שביניהם הוא האורך. ואו"א, **לוקח אותו האורך בתוך אותו הנסתר שבאין סוף,** שהוא חכמה סתימאה דא"א הנקרא א"ס, **עד שמגיעים למגדל אחד הפורח באויר,** שהוא ישסו"ת, שבהם נכנסת ויוצאת **הי'** באויר, שזה נבחן כמו שפורח באויר. **כיון** שהחכמה **שמגעת שמה,** לישסו"ת, היא מתתקנת ע"י ג' קוין, שמתחילה **מתפשט המאור** בקו ימין, שאם נכנסת **הי'** באויר, **והוא עומד להניח המדה ההיא,** של החכמה דקו שמאל, **בקשר הזה** דקו ימין. כלומר, שכניסת **הי'** לאויר שבקו ימין היא הכנה ליציאת **הי'** מאויר שבקו שמאל (כנ"ל בפלפה"ס אות י"ח) **ונעשה שם מאור שאינו נודע,** כי ע"י כניסת **הי'** לאויר מסתלקות ג"ר דישסו"ת, וע"כ אינם נודעים. **עד שנמדדת המדה ההיא** של החכמה דקו שמאל, **שהוא נגנז בתוך הגניזה,** דהיינו שנעשה בחינת מעולפת, ביציאתו (כנ"ל אות מ"ן). **אח"כ** בא הקו האמצעי **ומכה בו** בקו שמאל, בסוד המסך דחירק שבו, ומגלה **אותו לחוץ, על ידי** שמיחדו בימין, (כנ"ל בפלפה"ס אות

בוצינא דלא אתידע, עד דאתמשח האי משחתא, דהאי אתגניז בגו ההוא גניזו. לבתר בטש ליה לבר, כד נפקא, אשתכח ביה אלף אלפין, וארבע נ מאות רבוא עלמין, וכמה רזין אחרנין, כלהו קיימין בהאי משחתא.

סו) לבתר אתפשטת מהאי אתר, ומדיד בריבוא חמש קשרין. וכל קשרא וקשרא, אית ביה חמש מאה אלף עלמין. כל קשרא וקשרא קיימא, ס ברזא דההוא גניזו. קשרא קדמאה שארי, ואתפשט בוצינא עד קשרא תניינא, בגו ריבוא אלף אמין. מהאי קשרא אתפשטת בוצינא עד קשרא תליתאה, אלף אמין אחרנין. מהאי קשרא עד קשרא רביעאה לעומקא, אלף אמין. מהאי קשרא לעומקא דלתתא, אלף אמין. אשתכחו אלין קשרין באלין משחתין תמניא אלף עלמין.

סז) והכא במשחתא דא, אתעביד דא כורסייא למשחתא ע עילאה קדמיתא דקאמרן. והכא קיימא ואתיישבא משחתא קדמאה, דאתעביד בבוצינא לקיומא לאשראה בה. דא משחתא דאמצעיתא, פ דלאו *) איהו גניזו צ כקדמאה.

סח) בהאי משחתא דרזא דאדם דקאמרן, בוצינא קיימא ועביד משחתא בגו אתפשטותא דא, ק ועביד מדידו דקשרא דקיימא, דלא נטיל לעלמין. וקשרא

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג מאות (קראקא). ס נ"א ל"ג ברזא (קראקא). ע נ"א ל"ג עלאה (קראקא). פ ה"ג דפוס ווינציא בסוגריים נ"א דלגו (קראקא). צ נ"א בקדמאת (קראקא). ק נ"א ומדיד (ווינציא בסוגריים).

הסולם

מאמר קו המדה

ל"ח) כשיוצא הקו השמאל ומתגלה לחוץ, דהיינו אחר שמתיחד עם הימין, נמצא בו אלף אלפים, שה"ס חכמה השלמה, המכונה אלף. וארבע מאות רבוא עלמין. שה"ס ד' ספירות חו"ג תו"מ, שהם החסדים מגולים, המכונים מאות רבוא. וכמה סודות אחרים, שכולם עומדים במדה ההיא. וכל זה הוא בימין ושמאל דישסו"ת, המכונים מגדל הפורח באויר.

סו) **לבתר אתפשטת מהאי** וכו': לאח"כ, נתפשטו המוחין ממקום זה, שהוא ישסו"ת ובאו לז"א, ומדד בריבוע, דהיינו בימין ושמאל ופנים ואחור שהם חו"ג תו"מ, חמשה קשרים, שהם בה' ספירות חג"ת נ"ה דז"א. וכל קשר וקשר יש בו חמש מאות אלף עולמות, שחמש מאות ה"ס חג"ת נ"ה דחסדים. הכלולים בכל אחת מחג"ת נ"ה הנ"ל. ומאות ה"ס חסדים, ואלף ה"ס חכמה. כל קשר וקשר עומד בסוד הגניזה ההיא, דהיינו בחכמה הגנוזה שבקו שמאל, שהיא מכונה אלף אמה, ויש אלף אמה אלו בכל קשר וקשר הקשר הראשון מתחיל המאור ומתפשט מחסד, עד הקשר השני, שהוא גבורה, בריבוע אלף אמות. מהקשר הזה מתפשט המאור עד הקשר הג', שהוא ת"ת, אלף אמה אחרות. מהקשר הזה עד הקשר הרביעי לעומק, שהוא נצח, אלף אמה. מהקשר הזה לעומק שלמטה, שהוא הוד, אלף אמה. נמצאים הקשרים האלו שבחג"ת נ"ה, עם אלו המדות שבין קשר לקשר, תשע אלף אמה (כצ"ל, ול"ג תמניא אלף עלמין) דהיינו ה' אלף אמה שבה' קשרים עצמם, וד' אלף אמה שבין קשר לקשר.

סז) **והכא במשחתא דא** וכו': וכאן במדה הזו, הנ"ל שבה' קשרים דז"א, נעשה זה כסא למדה העליונה הראשונה שבישסו"ת, שאמרנו, (המובאה לעיל באות ס"ה) וכאן עומדת ומתיישבת המדה הראשונה שבישסו"ת, שנעשה בהמאור לקיום ולהשרות בה. כי ז"א מלביש ומגלה האורות דישסו"ת. זו היא המדה של הקו האמצעי, דהיינו ז"א, שאין הוא גנוז כמו הראשון, שהוא ישסו"ת.

סח) **בהאי משחתא דרזא** וכו': במדה הזו של סוד אדם שאמרנו, שה"ס ז"א שהוא

(דפו"י דף נ"ח ט"א *) ט"ב)

דא קיימא לתתא, ועביד בהאי קשרא משחתא, להההוא מדידו דקיימא בשפירו, ואוקין ומדיד משחתין, מגו רעו דגניז. ומשיך ההוא מדידו לתתא.

סט) וע"ד אחסין משה ירותא דאתכליל בגו רזא דאתמשכותא דא, דאתמשך לתתא. וע"ד אכליל גרמיה במשחתא דא, דהיא קיימא במשיכו דאמצעיתא. משחתא דא ר קיימא בקיומא, עד קיימא קדישא דקאמרן, ותמן אשתכחו משחתין ברזא דבוצינא, כמשחתא דלעילא.

ע) מכאן ולהלאה אתפשטו ברזא דמהימנותא, לאשתכחא ולמהוי קיומא דכלא, לכל אינון רתיכין עילאין ותתאין.

עא) עד כאן רזא דבוצינא, קו המדה, גו רזא דעלמא עילאה, לאשתכחא קיומא בכל אינון קיומין ורזין עילאין. זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי, ש דאינון יכלי לאתדבקא ברזא דמאריהון כדקא חזי.

עב) מכאן ולהלאה, שארי בוצינא לאתפשטא גו רזא דמהימנותא. וההוא פשיטו קדמאה דמשחתא, אגניז ואסתלק. אתנהיר ואתנציץ.

עג) כלא מגו רזא ת דבוצינא, מההוא משחתא. אוירא חדא נפקא

חלופי גרסאות

ר נ"א ל"ג מן קיימא עד קיימא (קראקא). ש נ"א ואינין דיכלי (דפוסים ראשונים). ת נ"א דא דבוציצא בההוא (קראקא).

הסולם

מאמר

הוי"ה במילוי אלפין שבגי' אדם, המאור עומד ועושה מדה בתוך ההתפשטות הזו, ועושה מדה של קשר הברית, שהוא יסוד, שאינו נוסע משם לעולם. וקשר זה עומד למטה מה' קשרים חג"ת נ"ה דז"א, ועושה בקשר הזה מדה לאותה המדידה העומדת ביופי. שה"ס המלכות. והתקין ומדד מידות מתוך הרצון הגנוז, ומושך המדידה ההיא למטה אל המלכות.

סט) **וע"ד אחסין משה** וכו': וע"כ הנחיל משה, שהוא ז"א, ירושה הנכללת בסוד המשכה הזו, הנ"ל, שנמשכת למטה. ביסוד. וע"כ כלל **את עצמו** במדה זו של קשר היסוד, שהיא עומדת בהמשכת הקו האמצעי שהוא ז"א. מדה זו נמצאת בקיום עד ברית קדש שאמרנו, בדבור הסמוך, שהוא יסוד. ושם, ביסוד, נמצאים אותם המדות בסוד המאור, כמו המדות שלמעלה, שבז"א.

ע) **מכאן ולהלאה אתפשטו** וכו': מכאן ולהלאה הם מתפשטים בסוד האמונה שהיא המלכות, להמצא בה, ולהיות קיום הכל, לכל אלו המרכבות, העליונות והתחתונות. כי במלכות היא מקום הגילוי אל החכמה המקיימות כל המרכבות.

(דפו"י דף נ"ח ט"ב)

קו המדה

עא) **עד כאן רזא** וכו': מאות נ"ח עד כאן, הוא סוד המאור שהוא קו המדה, בסוד העולם העליון, שהוא ז"א, למצוא קיום בכל אלו הקיומים והסודות העליונים. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יכולים להדבק בסוד רבונם כראוי.

עב) **מכאן ולהלאה שארי** וכו': מכאן ולהלאה, מתחיל המאור להתפשט בסוד האמונה, שהיא המלכות. ואותה ההתפשטות הראשונה של המדה, שהיא השמאל, נגנזת ונסתלקת. ואח"כ האיר והתנוצץ. ע"י הקו האמצעי.

פירוש. אחר שביאר סוד המדידות בז"א, מתחיל כאן לבאר המדידות שבמלכות. ותחילה מבאר עיקר מציאות המלכות. ואומר שהיא בעיקר ב' מציאויות, א) **וההוא פשיטו קדמאה דמשחתא**, שהוא התפשטות קו השמאלי אל המלכות, **אגניז ואסתלק**, שהחכמה שבשמאל נגנזה ונסתלקה, שאינה יכולה להאיר. ב) **אתנהיר ואתנציץ**, שאח"כ ע"י הקו האמצעי שיחד השמאל עם הימין חזר והאיר והתנוצץ.

עג) **כלא מגו רזא** וכו': והכל הוא מסוד הניצוץ, מאותה המדה. **אויר אחד יוצא**

מתוך

מגו בוצינא. וההוא אוירא סלקא ונחתא, ועביד חד פשיטו אחרא, משנייא מקדמאה, וההוא פשיטו איהו דנפקא מגו ההוא אוירא.

עד) ברזא דבוצינא דקיימא ולא קיימא, נפקא חד פשיטו דההוא בוצינא, דנפקא, ומשיך לאתעטרא לתתא ההוא משחתא. בגין דהכא לתתא, קיימא משחתא לאתעטרא ולאתקיימא.

עה) בוצינא נפקא ואתפשטת, ברזא דההוא אוירא דנפקא, ומדיד מגו תלת מאה ושתין וחמש גוונין, בסוספיתא דדהבא כספא נחשא ופרזלא. ונפקא מגו קשרא חדא, דקיימא לחברא בין עילא ותתא. וההוא קשרא אפיק כל גוונין, ברזא דמשחתא דשרביטא.

הסולם

מאמר

מתוך הניצוץ. כי הניצוץ ה"ס הי' שנכנסה לאור ונעשה אויר, שה"ס קו ימין. והאויר ההוא עולה ויורד, ועושה התפשטות אחת אחרת משונה מן הראשונה, דהיינו התפשטות קו שמאל, וההתפשטות ההיא, היא היוצאת מתוך האויר, כלומר שההתפשטות הזו דשמאל, נעשית מתוך יציאת הי' מן האויר. וחזר האויר להיות אור. ונמצא שלולא כניסת הניצוץ בתוך האור, שעושה הקו הימיני, לא היתה מציאות הקו השמאל, שהיא יציאת הי' מן האויר. הרי שהכל הוא מסוד הניצוץ. וז"ס שהניצוץ מכה בכל הנטיעות של האורות, ואומר להם גדלו (כנ"ל אות י"ט).

עד) **ברזא דבוצינא דקיימא** וכו': בסוד הניצוץ, הנמצא ואינו נמצא, שה"ס מסך דמנעולא, יוצאת התפשטות אחת של אותו הניצוץ, דהיינו התפשטות דקו ימין, של כניסת הי' באויר, שבזה נמתקה המנעולא וקבלה צורת מפתחא, שהיא רחמים. שאח"כ היא יוצאת מאויר, ומושך המדה ההיא של החכמה דקו שמאל, להתעטר למטה במלכות, משום שכאן למטה, במלכות, עומדת מדת החכמה להתעטר ולהתקיים. כי מקום גילוי החכמה היא במלכות. ואם לא היתה נמתקת המנעולא במפתחא. לא היתה מציאות ליציאת הקו שמאל. כי המנעולא אינה יוצאת מאויר לעולם. (וענין מנעולא ומפתחא עי' בהקדמת ספר הזהר דף מ"ז ד"ה גו. ובדף מ"ה ד"ה ההיא).

עה) **בוצינא נפקא ואתפשטת** וכו': הניצוץ יוצא ומתפשט בסוד אותו האויר היוצא, דהיינו בסוד הי' היוצאת מאויר, והאויר יצא, חזר להיות אור. שה"ס הארת הקו השמאל.

(ספו"י דף נ"ח ס"ב)

קו המדה

ומודד מתוך שלש מאה וששים וחמשה גוונים, בפסולת הזהב והכסף והנחשת והברזל. ומדה זו יוצאת מתוך קשר אחד, שהוא עומד לחבר בין מעלה ומטה, שהוא יסוד. והקשר ההוא מוציא כל הגוונים בסוד מדת השרביט. דהיינו המדה של היסוד, הנקרא שרביט.

פירוש. קו ימין נקרא רמ"ח מ"ע וקו שמאל נקרא שס"ה ל"ת. וז"ש **בוצינא נפקא** וכו' שהי' יוצאת מאויר, **ומדיד מגו שס"ח גוונין**, שהוא קו שמאל, והפסולת דקו שמאל, שה"ס הדינים שבו, הנקראים פסולת הזהב, מבטלים כל הדינים דנוקבא מקו ימין ומקו אמצעי, שאי אפשר שתצא החכמה בקו שמאל מטרם שפסולת השמאל מבטלה דינים הללו. והדינים דקו ימין מחמת עלית הי' לאויר, נקראים פסולת הכסף. וב' מיני הדינים שבקו האמצעי, שהם ממסך דמפתחא וממסך דמנעולא, (כנ"ל בפלפה"ס אות ל"ח) הנה הדינים דמפתחא נקראים פסולת נחשת, ודינים דמנעולא נקראים פסולת הברזל. כל אלו נבלעים ומתבטלים ע"י פסולת הזהב. וז"ש. **ומדיד מגו שס"ה גוונין**, שמודד הארת החכמה מקו שמאל שה"ס שס"ה גוונין, **בסוספיתא דדהבא כספא נחשא ופרזלא**, שע"י שמודד בפסולת הזהב הוא מבטל הדינים הנקראים פסולת הכסף והנחשת והברזל כנ"ל. כי זולת זה לא היתה הארת השמאל יכולה להתגלות. וכח הביטול הזה שבפסולת השמאל, **ונפקא מגו קשרא חדא דקיימא לחברא בין עילא ותתא**. שכח הביטול הזה יוצא מיסוד, שהוא הקו האמצעי, המיחד ז"א ומלכות שה"ס למעלה ולמטה, **וההוא קשרא אפיק כל גוונין, ברזא דמשחתא דשרביטא** שהקו האמצעי הזה, שהוא יסוד, מוציא כל הגוונים, דהיינו יחוד כל הקוין, בסוד המדה של השרביט, שה"ס היסוד הנקרא שרביט.

מהא'

עו) מהאי קשרא ולתתא, אתפרשן משחתין לכמה סטרין. וההוא פשיטו דנפק מגו ההוא קשרא, מחבר לון כחדא.

עז) קשרא דא אתקשר לעילא, בההוא פשיטו דמשחתא עילאה דטמיר וגניז, ואתקיים בקיומיה דבוצינא דנהיר וקיים. א כולא אתקשר לתתא, בההוא נהורא דלא נהיר, דקיימא לאנהרא ברזא דמהימנותא, לאתחברא דא בדא. האי קשרא קאי בין עילא ותתא.

עח) שבע אלפי עלמין, קיימין בנהירו דמשחתא, בההוא קשרא. האי קשרא נהיר באינון גוונין, לתתא, כגוונא דלעילא. אינון גוונין נהרין מגו ההוא קשרא, וקיימין כלהו במדידו דמשחתא, בההוא פשיטו דאתפשט, ב ואתקיימן כלהו בקיומא בשלימו לאתעטרא. האי פשיטו כד אתפשט ומדיד, כולא אחתקן לאתחברא דא בדא.

עט) אתפשט פשיטו דנפקא מגו בוצינא, ועביד ג משחתא, לימינא ושמאלא, לעומקא ורומא, לאורכא ופותייא. משחתא קדמאה לימינא בההוא פשיטו. ההוא ד דנפקא מגו קשרא ההוא דקאמרן. וההוא פשיטו איקרי בוצינא זעירא, וקיימא למשחתא דכמה שייפין, לחברא לון כחדא, ולקשרא לון

חלופי גרסאות

א נ"א וכלא (קראקא). ב נ"א אית וקיימין (קראקא). ג נ"א מדידו (וינציא בסוגריים). ד נ"א נפקא מגו ההוא ול"ג קשרא (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

עו) **מהאי קשרא ולתתא וכו'**: מהקשר הזה ולמטה, שהוא היסוד, מתחלקים המדות לכמה צדדים, ואותה ההתפשטות היוצאת מתוך אותו הקשר, שהוא היסוד, מחבר אותם יחד.

עז) **קשרא דא אתקשר וכו'**: הקשר הזה, יסוד, מתקשר למעלה באותה ההתפשטות של המדה העליונה הנסתרת והגנוזה, שהיא או"א, המתקיימת בקיום הניצוץ המאיר וקיים, כלומר שאותו הניצוץ שנסתתר בהם (כנ"ל אות ט"ו) קיים בהם לעולם, כי הי' אינה יוצאת מאויר שלהם לעולם (כבזוהר בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) והכל נתקשר למטה באור שאינו מאיר, דהיינו בקו שמאל דישסו"ת שמטרם שמתיחד עם קו ימין, אינו מאיר. שהוא עומד להאיר בסוד האמונה, שהיא המלכות, להתחבר זה בזה, דהיינו בסוד החיבור של ז"א ומלכות. הקשר הזה, שהוא יסוד, עומד בין מעלה שהוא ז"א, ומטה, שהוא מלכות. כלומר שהוא מחבר ז"א ומלכות.

עח) **שבע אלפי עלמין וכו'**: ז' אלף עולמות, שהם חג"ת נהי"מ דחכמה המכונה

(דפו"י דף נ"ח ט"ב)

אלף. נמצאים בהארת המדה בקשר ההוא, שהוא יסוד כי הג"ר דחכמה נעלמים על ידו. הקשר ההוא מאיר בגוונים האלו למטה, במלכות, כמו שהם למעלה, בז"א, הגוונים האלו מאירים מתוך אותו הקשר, שהוא יסוד, ועומדים כולם במדידת המידה באותה ההתפשטות שנתפשטה במלכות, וכולם מתקיימים במלכות, בקיום בשלימות להתעטר. כי מקום גילוי החכמה אינו בשום ספירה רק במלכות. ההתפשטות הזו שבמלכות, כשהיא מתפשטת ומודדת, נתתקן הכל כדי להתחבר זה בזה, כדי שז"א ומלכות יתחברו יחד. דהיינו, שאורות המלכות ישתוו עם אורות ז"א.

עט) **אתפשט פשיטו דנפקא וכו'**: נתפשטה התפשטות היוצאת מתוך הניצוץ, ועושה מדה, לימין ושמאל לעומק ורום, לאורך ורוחב (עי' ביאורם לעיל אות י"ד) המדה הראשונה, היא לימין בהתפשטות ההיא, אותה ההתפשטות היוצאת מתוך הקשר ההוא שאמרנו, שהוא יסוד. ואותה התפשטות נקראת המאור הקטן, שהוא המלכות, ועומדת למדה בשביל

כמה

בקישורא חדא בההיא משחתא דלעילא, למהוי כלא ברזא דמשחתא חדא.

פ) אתפשט ההוא פשיטו לימינא, ועביד משחתא. שארי גו עיגולא, ה מדיד אלף בההוא פשיטו. ההוא פשיטו מדיד בעיגולא, ועביד קשרא מההוא קשרא דלעילא, עד האי *) פשיטו, תרי אלפי אמין ו לסטר ימינא, ותרי אלפי אמין לסטר שמאלא, ותרי אלפי אמין לכל סטר.

פא) עיגולא דשארי מדיד, ועביד קשרא כדקאמרן, בתחום תרי אלפי אמין, גו משחתא, מתפשט מגו נקודה דקיימא בין שאר חיילין, ומדיד תרי

חלופי גרסאות

ה נ"א ומדיד (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג לסטר ימינא (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

כמה אברים, דהיינו ספירות, לחברם יחד, ולקשרם בקשר אחד באותה המדה שלמעלה, שבז"א, שיהיה הכל בסוד מדה אחת.

פ) **אתפשט ההוא פשיטו** וכו': נתפשטה ההתפשטות ההיא, של המלכות, לימין, דהיינו בשליטת החסד שהוא בימין, ועשה מדה. מתחיל למדוד, בתוך עגול, ומודד אלף, דהיינו חכמה המכונה אלף, לאותה ההתפשטות. אותה התפשטות מודד בעגול, ועושה קשר מאותו הקשר שלמעלה, שהוא יסוד, עד ההתפשטות הזו. וממשיך במדידתו, אלפים אמה לצד ימין, אלפים אמה לצד שמאל, ואלפים אמה לכל צד.

פירוש. כל המדידות, דהיינו ההמשכות, וההתפשטויות האורות שבמלכות, הם בצורת עגול, שפירושו, אור נקבה המשפעת רק ממנה ולמעלה, ולא ממנה ולמטה, כאור זכר. באפן, שכל מי שהוא במקום המלכות אפשר שיקבל ממנה, אבל מי שהוא למטה ממקומה לא יוכל לקבל אף משהו מן האור. וכל המקובל אל המלכות הוא מיסוד, הנקרא קשר, כנ"ל בדבור הסמוך, ותיכף כשרק מתחילה המלכות למדוד מן הקשר הזה, היא מודדת בצורת עגול. דהיינו בצורה שהאור יאיר רק ממטה למעלה.

וז"ש, **אתפשט ההוא פשיטו**, דהיינו הארת המלכות, **לימינא**, דהיינו בשליטת החסד שבימין. **ועביד משחתא**, שעושה מדה, דהיינו המשכת האור. **שארי גו עגולא**, וכשמתחיל למדוד מתחיל מיד למדוד, דהיינו להמשיך, בצורת העגול, שהוא הארת ממטה למעלה, כנ"ל. **מדיד אלף בההוא פשיטו**, ומודד הארת חכמה הנקראת אלף, בצורת עגול, לאותה התפשטות. ומפרש דבריו. **ההוא פשיטו מדיד בעיגולא**, שההתפשטות ההיא של המלכות

(דפו"י דף נ"ח ט"ב *) ט"ג)

מודדת בצורת עגול, דהיינו ממטה למעלה, **ועביד קשרא מההוא קשרא דלעילא**, שעושה קשר בהתחלת ההמשכה, תיכף באותו הקשר שלמעלה, שהוא יסוד, שמקבלת ממנו, דהיינו שהיא עושה קשר שלא לקבל אלא בצורת עגול, שהוא מקשר ולמעלה, ובדרך זה היא ממשכת האור עד אותה ההתפשטות שלה, דהיינו שהאור יהיה מוגבל שלא להתפשט ממנה ולמטה. וע"כ נמדד האור המקובל באותו הדרך, **תרי אלפי אמין לסטר ימינא ותרי אלפי אמין לסטר שמאלא, ותרי אלפי אמין לכל סטר.** חכמה ובינה נקראים ב' אלפי אמין, וכיון שהאור מקובל בצורת עגול, נבחן, שאלו ב' אלפין אמין, נמדדים לה סביב סביב מכל צד. אבל למטה מתחום זה, דהיינו למטה ממקומה, אין האור מתפשט כלום. שז"ס תחום שבת.

פא) **עיגולא דשארי מדיד** וכו': ומפרש. העגול שהתחיל למדוד, ועשה קשר והקשר העליון עד ההתפשטות שלה, כמו שאמרנו, בתחום אלפים אמה במדה, הנה התחום הזה מתפשט מתוך הנקודה העומדת בין שאר הצבאות, ומודד אלפים אמה לכל צד. מתחיל בעגול הזה, אלף ותת"ק זרתות ומחצה.

פירוש. המלכות ה"ס נקודה אמצעית, העומדת על המרכבה שלה שהיא ד' מלאכים מיכאל גבריאל אוריאל רפאל, (כנ"ל בז"ח בראשית אות ל"ח) ומפרש שאותו תחום של אלפים אמה לכל צד, מקבל הנקודה האמצעית העומדת על צבאותיה, שהם ד' מחנות של ד' מלאכים הנ"ל. וע"כ מתפשטים האלפים מסביב למקום הנקודה האמצעית, ולא למטה ממקומה. ומבחינה זו של המשכת אלפים אמה, אין הנקודה עומדת ממעל הצבאות שלה. אלא

שהיא

אלפי מילין לכל סטר. שארי בההוא עיגולא, אלף ותשע מאה זרתין ופלגא.

פב) בההוא פשיטו, שארי ומדיד בעיגולא, ועביד תרין קשרין, משירותא דא, עד סופא דהאי ז מדידו. ח בגין דאתר דא לא קיימא ברבועא, יהו"ה, דא משחתא דפשיטו דנפקא מגו קשרא עילאה, ברזא דבוצינא. שארי בעיגולא, ומשיך ונטי לתתא, עד סטרא דקשרא לתתא.

פג) אהדר ומדיד מסטרא דא לסטרא דא, בגו עומקא דההוא עיגולא,

חלופי גרסאות

ז נ"א מדיד (קראקא). ח נ"א ל"ג בגין (קראקא).

הסולם

מאמר קו המדה

שהיא נמצאת בין הצבאות שלה. כלומר שגם הצבאות שלה שהם במקומה, מקבלים מאלפים אמה לכל צד הללו. וזה שמדייק, **מגו נקודה דקיימא בין שאר חיילין**, דהיינו בתוכם, ולא ממעל להם. שאם היתה ממעל להם לא היו יכולים לקבל ממנה כלום. שהאלפים אמה אינם נמשכים ממעלה למטה אף משהו. אלא בשעה שהנקודה משפעת חסדים, אז נבחנת, שהיא ממעל לד' מחנות המלאכים.

ויש ע"ס בכל אלף מאלפים האלו, דהיינו ע"ס, שהם עשר מאות בחכמה, וע"ס שהם עשר מאות בבינה. והנה החכמה דימין, יכולה להאיר אל המלכות בכל ע"ס שלה מכתר עד מלכות, להיותה חסדים. אבל הבינה, שבה החכמה דשמאל, מכח הבינה שחזרה להיות חכמה (כנ"ל בפלפה"ס אות מ"א) **היא** אינה יכולה להאיר בכל ע"ס של המלכות, אלא רק בחצי פרצוף ששם מאיר המפתחא (כנ"ל בזהר בראשית ב' דף קנ"ח ד"ה בארבעין ע"ש) וז"ש, **שארי בההוא עיגולא אלף ותשע מאה זרתין ופלגא**, כי האלף מצד החכמה דימין הם שלמים. אבל האלף של הבינה, שהם בחינות זרתות שפירושם חכמה דשמאל, אינם מאירים אלא בט"ס ראשונות שהם תת"ק, אבל במאה העשירית, שהיא מלכות אינה מאירה אלא **פלגא**, כלומר, מחצית המאה, דהיינו מחצית המלכות, דהיינו רק במקום שמאיר המפתחא, ולא בהמחצה ששם מאירה המנעולא.

פב) בההוא פשיטו שארי וכו': ומפרש יותר. בהתפשטות הזו, מתחיל ומודד בעגול, ועושה ב' קשרים, מהתחלה זו, עד סוף המדידה הזו. משום שמקום זה אינו עומד ברבוע, שה"ס הוי"ה, כי זו היא מדת ההתפשטות היוצאת מהקשר העליון, שהוא יסוד, בסוד הניצוץ

(דפו"י דף נ"ח ט"ג)

(כנ"ל אות ע"ט) הוא מתחיל בעגול, ומושך ומטה למטה עד הצד של הקשר שלמטה.

פירוש. כי סוד המדידה בעגול, הוא להמשיך האור רק בהארת ממטה למעלה, ולא יתפשט כלום ממעלה למטה. לפיכך צריכים לב' קשרים קשר אחד במקום התחלת ההמשכה, שהוא יסוד, שתיכף שם, מתתקן האור שלא להאיר **אלא** מן הקשר **ולמעלה. ובצורה זו** נמשך האור עד ההתפשטות במקום המלכות, ועושה קשר שני בסיומו, שלא להאיר מקשר ולמטה, אלא מקשר ולמעלה.

וז"ש, **בההוא פשיטו שארי ומדיד בעיגולא ועביד ב' קשרין, משירותא דא** דהיינו מהתחלת ההארה, שהוא במקום היסוד, עושה שם תקון הקשר, שלא להאיר אלא מן הקשר ולמעלה. **עד סופא דהאי מדידו**, דהיינו עד סיום המלכות, ששם עושה הקשר השני, שלא להאיר אלא מן הקשר ולמעלה. **בגין דאתר דא לא קיימא ברבועא הוי"ה**, משום שהמקום הזה, שהוא מלכות, אינו עומד ברבוע, שפירושו להשפיע ממעלה למטה, בסוד הוי"ה, שהוא ז"א, המשפיע ממעלה למטה, כי המלכות ה"ס אור נקבה, שאינה משפעת אלא בעגול, דהיינו ממטה למעלה. **דא משחתא דפשיטו דנפקא מגו קשרא עלאה**, כי התפשטות זו, שהיא המלכות, יוצאת מהקשר העליון, שהוא יסוד, **שארי בעגולא**, שמתחיל למשוך משם בעגול, דהיינו מקשר ולמעלה, **ומשיך ונטי לתתא**, שמושך משם צורת העגול ומטה אותה למטה, דהיינו **עד סטרא דקשרא לתתא**, עד צד הקשר התחתון שבסיום המלכות, באפן, שגם שם אינה מאירה רק מקשר ולמעלה. ולא כלום מקשר ולמטה.

פג) אהדר ומדיד מסטרא וכו': חוזר ומודד מצד זה לצד זה, מימין לשמאל, בתוך העומק

ולא קשיר קשרא. ומדיד ס במשיחו לתתא, משחתא דהאי משירותא דעיגולא, אלף אמין ותריסר אלפין י זרתין.

פד) שארי ומדיד, מגו רומא ועומקא ואורכא ופותייא, ברזא דדיוקנא דאדם, בשפירו חיזו דנוקבא, ומדיד בעיגולא דרישא, בסטרא חדא בההוא פשיטו. ההוא פשיטו אתפשט ומדיד בעיגולא דרישא, בלא פלגו כלל.

פה) ומדיד בסטרא דרומא בעיגולא. ואתפשט ומשיך לתתא, וקשיר קשרא. מדיד מרישא בעיגולא, בשיעורא דתלת אלף, כ אמין כלילן כחדא. ואתמשך ואתפשט לתתא, בלא קשירו. ך וההוא שיעורא, שית אלף סטרין דעלמין, ושית אלף מ טפחים, בעיגולא.

פו) גו פשיטו דבוצינא דנפקא, נ אתפשטת האי ס דנפק מגו האי קשרא

חלופי גרסאות

ס נ"א במשיכו (דפוסים ראשונים). י נ"א ל"ג זרתין (קראקא). כ נ"א עלמין (מונקאטש בסוגריים). ל נ"א והוא (קראקא). מ נ"א ספרים (קראקא). נ נ"א אתפשט (דפוסים ראשונים). ס נ"א דנפקא (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

עומק של העגול הזה, דהיינו במקום החסרון כנ"ל, ולא קשר קשר. דהיינו שאינו כוללם יחד. ומודד מדידה למטה, בסוף המלכות, והמדה של זו נלקחה מהתחלת העגול. אלף אמה, שה"ס חכמה סתם. וי"ב אלפים זרתות, שה"ס חכמה דשמאל המכונה זרת. וי"ב ה"ס ההתכללות של ג' קוין ומלכות שבכל אחד מג' קוין, וע"כ הם י"ב, וכל אחד מהם הוא אלף זרתות דהיינו חכמה דשמאל.

פד) שארי ומדיד מגו וכו' : מתחיל מודד מתוך הרום והעומק והאורך והרוחב, שנתבארו לעיל (אות י"ד) **בסוד צורת אדם** דהיינו בצורת ראש וגוף, אלא **ביופי מראה הנוקבא**, שהיא המלכות. **ומדד בעגול הראש, בצד אחד בהתפשטות הזו**, שהוא לצד ימין (כנ"ל אות ע"ט פ'). **ההתפשטות הזו, מתפשטת ומודדת בעגול הראש, בלי מחצה כלל.**

פירוש. **כי לעיל** (באות מ"א) **שמדבר בצורת אדם, שהוא ז"א, שהוא הקו האמצעי, הכולל ב' הקוין ימין ושמאל, הוא מודד שם בעגול הראש לב' סטרין, סטרא חדא ש' זרתין ופלגא וחד שליש, וכן לצד הב'** (כמ"ש שם באות מ"א) **אבל כאן שהמדובר הוא בצורת אדם בסוד הנוקבא שהיא המלכות, ובהתפשטותה לצד ימין בלבד**, (כנ"ל באות ע"ט פ') **ע"כ אינו מודד בעגול הראש אלא מצד אחד, שהוא צד ימין, וז"ש, ומדיד בעיגולא דרישא בסטרא חדא. דהייני רק בצד ימין, ההוא פשיטו אתפשט ומדיד בעגולא דרישא בלא פלגו כלל.** דהיינו לא כמו בקו האמצעי שם שנתפשטו ש' זרתות **ופלגא** וכו', אבל כאן נתפשטו רק ש' **זרתות בלבד בלי פלגא** ושליש. והטעם הוא, כי שם נתפשטו ג' זרתות חציים לז"א חציים למלכות הכלולים בב' סטרי הראש, בסוד הדעת (כמ"ש שם). אבל כאן שהוא **בסטרא חדא, אינה התכללות זו.**

(דפו"י דף נ"ח ט"ב)

פה) ומדיד בסטרא דרומא וכו' : ומודד בצד הרום, שה"ס חכמה המוגבלת לו"ק, כנ"ל, **בצורת עגול**, דהיינו שלא להאיר רק ממטה למעלה, **והתפשט ונמשך למטה**, למלכות, **וקשר קשר.** דהיינו שהצדדים נכללו זה בזה. **מדד מן הראש בצורת עגול, בשיעור ג' אלף אמות כלולים יחד.** דהיינו ג' קוין כלולים זה בזה והם כולם בחכמה שה"ס אלף אמה. **ונמשך ונתפשט למטה**, למלכות, בלי קשר. בלי התכללותם זה בזה. **ושיעור** החכמה **ההיא שמקבלים, הם ששה אלף צדדי העולם.** ששה צדדים הם חג"ת נה"י, אלף, הוא דחכמה, עולם, הוא לשון העלם. כלומר שעוד החכמה בהעלם בהם. **וששה אלף טפחים**, מורה שהו"ק דחכמה הם יותר מגולים. **בעגול**, דהיינו ממטה למעלה.

פו) גו פשיטו דבוצינא וכו' : חוזר על דבריו. ואומר, תוך התפשטות הניצוץ שיצא, נתפשטה

עילאה, דרזא דבוצינא, ומדיד בעיגולא לסטרא רביעאה, ועביד משחתא, ומדיד נ אלף לסטרא ימינא. משחתא דהאי סטרא פ דימינא, לתרע דרומא, מדיד אלף ואלף ואלף צ ואלף, בההוא סטרא, ק דד' סטרין דעלמא, אשתכחו ארבע אלף. וכן אתפשט האי ר פשיטו לכל סטרין.

פז) בתרע מזרח, קיימא פשיטו אחרא, דנפקא מהאי פשיטו דמדיד משחתא, וקיימא ההוא פשיטו אחרא באמצעיתא, ומדיד אלף, בההוא סטרא באמצעיתא.

פח) ועמיק בעומקא, ומדיד מדידו ברזא דמהימנותא, ברזא דשית סדרי משנה. ואלין שית סדרין, קיימין בההוא עומקא דרזא דבוצינא, דההוא פשיטו. אלין שית סדרין, קיימין גו מדידו דשנה. שנ"ה, איהו סימן, ברזא דאינון שית סדרין דמשנה, דקאמרן.

פט) האי פשיטו קדמאה, דנחתא ונפיק מגו ההוא קשרא דקאמרן, אורכא דיליה למיעבד משחתא. ביה, איהו אלפי אלפין רבוון ש עלמין, עד ההוא נציצו בתראה, דלית ביה נהורא כלל. ורזא דא לבני מהימנותא

חלופי גרסאות

נ נ"א ל"ג אלף (קראקא). פ נ"א לימינא (קראקא). צ נ"א ל"ג ואלף (קראקא). ק נ"א לד' (דפוסים ראשונים). ר נ"א ל"ג פשיטו (קראקא). ש ה"ג ווינציא בסוגריים נ"א אמין (בכל הדפוסים).

הסולם

מאמר

נתפשטה ההתפשטות הזו היוצאת מתוך הקשר העליון של סוד הניצוץ. דהיינו ההתפשטות לצד ימין, המבואר עד כאן, שמקורו ביסוד דז"א, הנקרא הקשר העליון, (כנ"ל אות פ') **ומדד בעגול עד הצד הרביעי, שהוא המלכות, ועושה מדה ומדד אלף לצד ימין** (כמ"ש שם) **המדה של צד ימין הזה, הוא לשער הדרום,** שהוא בימין, ומה שאומר מדד אלף, הפירוש הוא, **מדד אלף ואלף ואלף ואלף באותו הצד, ימין,** להיותו כלול **מד' צדדי העולם, והם נמצאים ד' אלפים. וכן נתפשטה ההתפשטות ההיא לד' צדדים.**

פז) בתרע מזרח קיימא וכו': בשער **המזרח,** שהוא הקו האמצעי, **עומדת התפשטות אחרת,** היוצאת מאותה **ההתפשטות שמדד המדה** לימין. כלומר, שלא יצא מהקשר העליון כמו ההתפשטות לימין כנ"ל, אלא אחר שיצאה התפשטות הימין, נמשכה ממנה התפשטות זו. **וההתפשטות הזו עומדת באמצע,** שהיא בחינת הקו האמצעי. **ומודד אלף,** דהיינו חכמה, **בצד הזה באמצע.**

פח) ועמיק בעומקא ומדיד וכו': והעמיק בעומק, שה"ס מקום החסרון, כנ"ל.

(דפו"י דף נ"ח ס"ג)

קו המדה

ומדד מדת בסוד האמונה, דהיינו **שהמשיך החכמה** למלכות הנקראת אמונה, **בסוד ששה סדרי משנה.** ששה סדרי רומזים על ו"ק. משנה ה"ס חכמה, דהיינו ו"ק דחכמה. ונקרא משנה, מלשון ושננתם, וכן להיות חכמה זו שבמלכות, משנה לחכמה העליונה. כי החכמה העליונה היא מקור הגילוי, והחכמה שבמלכות היא מקום הגילוי. ואלו ששה סדרים, דהיינו הו"ק דחכמה, **עומדים באותו העומק,** של **סוד הניצוץ מאותה ההתפשטות.** כלומר, שו"ק דחכמה אלו הם ממלאים מקום החסרון שבעומק. **ששה סדרים אלו עומדים במדידה דשנה,** שהיא המלכות הנקראת שנה. **שנה,** שנקראת המלכות, **הוא סימן בסוד ששה סדרי משנה,** שמאירים בה **כמו שאמרנו.** כי משנה, היא אותיות, מן שנה.

פט) האי פשיטו קדמאה וכו': **ההתפשטות הראשונה הזו היורדת ויוצאת מתוך אותו הקשר שאמרנו,** שהוא יסוד (כנ"ל אות פ'), שהוא ההתפשטות לימין. **האורך שלו,** דהיינו החכמה, **היא לעשות מדה.** כלומר, שהחכמה אינה פועלת לגלות את עצמה, אלא כדי להשלים החסדים. בה. בהתפשטות הזו, **הוא אלפי אלפים רבבות עלמין.** כלומר.

החכמה

למיעבד משחתא. איהו רזא דכתיב ז) אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבוון קדמוהי יקומון. בהאי איהו רזא למשחתא, כדקאמרן.

צ) פשיטו תניינא דקאמרן, דנחתא ונפיק מגו האי פשיטו קדמאה, ואיהו קיימא באמצעיתא, אורכא דיליה, למיעבד ת ביה משחתא בההוא סטרא, אלף רבוא עלמין, ושבע מאה אלף וחמשה א ושבעין. וסימנך, ח) ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים.

צא) זכאין אינון דידעין לאפקא רזין עילאין גו מהימנותא, וידעי למיעל לימינא ולשמאלא כדקא יאות בלא כסופא. ועי"ד ב כתיב ט) והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע.

צב) בוצינא דקרדינותא, כד עביד משחתא, אתכנש לגויה, וקיימא בכל דרגא ודרגא, בההוא כנישו וקיים לון. לבתר, קיימא וסלקא מעולפת, עד דסלקין

מסורת הזהר

ז) (דניאל ז). ח) (שמות לח) פקודי קח. ט) (דניאל יב) ב"א ג ת"ז תס"ט ד' קג. ת"ע ד' קכא.

חלופי גרסאות

ת נ"א ל"ג ביה (קראקא). א נ"א ל"ג ושבעין (קראקא). ב נ"א ל"ג כתיב (קראקא).

הסולם

מאמר

החכמה השלמה, שה"ס הג"ר המכונה אלף אלפים, דחכמה נעלמת בה ומאירה עד ניצוץ האחרון שאין בו אור כלל, שהוא המלכות. וסוד זה הוא לבני האמונה לעשות מדה. הוא סוד שכתוב, אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבוון קדמוהי יקומון בזה הוא הסוד לעשות מדה, כמו שאמרנו. פירוש. החכמה השלמה, שה"ס אלף אלפין, היא המשמשת לשלמות החסדים, שז"ס ורבו רבוון קדמוהי יקומון. שהחכמה משמשת לחסדים שיקומו, ולא לגלות את עצמה.

צ) פשיטו תניינא דקאמרן וכו': ההתפשטות השניה שאמרנו, היורדת ויוצאת מתוך ההתפשטות הראשונה שהיא לימין, שהיא עומדת באמצע, (כנ"ל באות פ"ז) האורך שלה, דהיינו החכמה, לעשות בה מדה לאותו הצד, האמצעי, הוא אלף רבוא עלמין, ושבע מאה אלף, וחמשה ושבעים. וסימנך, ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים.

פירוש. ההתפשטות השניה, שאינה לימין, דהיינו בשליטת החסדים, אלא בקו האמצעי שכוללת חכמה וחסדים ביחד. דהיינו שיש שם גילוי לחכמה גם כן. כבר ג"ר דחכמה אינן יכולות להיות מגולות שם, וע"כ אין שם אלא ז"ת דחכמה חסר ג"ר. וז"ש, אורכא דיליה וכו' מדת החכמה שבו, אלף רבוא עלמין, שה"ס החכמה דימין שהיא בהעלם. ושבע מאות

(דפו"י דף נ"ח ט"ג)

קו המדה

אלף, היא החכמה שבשמאל דהיינו הבינה שחוזרה לחכמה, שהיא חסר ג"ר, ע"כ אין בה אלא ז', שה"ס חג"ת נהי"מ. מאות, ה"ס חסדים. אלף, ה"ס חכמה. דהיינו ז"ת דחכמה כלולות בחסדים. וסימנך ואת האלף ושבע המאות (עי' ביאורם בזהר פקודי אות ק"ח וכל ההמשך).

צא) זכאין אינון דידעין וכו': אשרי הם שיודעים להוציא סודות עליונים בתוך האמונה, שהיא המלכות. ויודעים ללכת לימין ושמאל כראוי בלי בושה. ועל זה כתוב, והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע.

צב) בוצינא דקרדינותא כד וכו': מבאר סדר הפעולה של הניצוץ הקשה. הניצוץ הקשה כשעושה מדה, הוא נאסף לתוכו דהיינו שהי' שה"ס הניצוץ, נכנסת לאור ונעשה אויר חסר ג"ר. וכל מדרגה ומדרגה נמצאת בכניסת הי' לאויר, דהיינו שנעשית ו"ק חסר ג"ר. והניצוץ, מקיים אותן כך. וה"ס הקו הימיני הנמשך מבוצינא דקרדינותא. לאחר כך, עומד ועולה מעולפת, דהיינו שהי' יוצאת מאויר, וחוזר להיות אור, שה"ס הקו השמאל אבל נעשה מעולפת (כנ"ל אות מ"ו ע"ש) עד שעולה ונגנז ומתכסה ואינו נודע. אבל הכל נשאר בקיום, כי אז מאיר מי שמאיר, דהיינו הקו האמצעי, ומוציא נחלים ומים, דהיינו חסדים להלביש החכמה, לרוות את הכל. עד כאן הוא

סוד

ואתגניז, ואתטמר ולא אתיידע. *) וכלא אשתאר בקיומא, כדין נהיר מה דנהיר, ואפיק נחלין ומיין, לרוואה כולא. עד הכא רזא דבוצינא ג דקרדינותא, לאחדא בה בכל סטרי מהימנותא.

צג) בוצינא דקרדינותא, קיימא גו ד טמירין, וסלקא ונחתא. מאן ה דידע רזא דחכמתא, יכיל לאדבקא ולמיעבד משחתין בכלהו סטרין, עד דידע ברזין עילאין, ברזין דמאריה, ברזין דחכמתא, בגין למנדע ולאדבקא. מאן דידע ואסתכל, זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. בגין דהא כללא דא, יתקן רגלוי דבר נש, לעאלא בפרגודא, ולמיהך באורח מישר, זכאה איהו בעלמא דין, וזכאה איהו בעלמא דאתי. ו ע"כ קו המדה.

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג מן דקרדינותא עד דקרדינותא (קראקא). ד נ"א טמירו דטמירין (דפוסים ראשונים). ה נ"א ידע (דפוסים ראשונים). ו נ"א ל"ג ע"כ קו המדה (קראקא).

הסולם

מאמר

סוד הניצוץ הקשה, להאחז בה בכל צדדי האמונה. שהיא המלכות.

צג) **בוצינא דקרדינותא קיימא** וכו': הניצוץ הקשה עומד בסתר, ועולה ויורד. דהיינו שעולה לאור ונעשה אויר, ויורד מאויר וחוזר להיות אור. מי שיודע סוד החכמה יכול להשיג ולעשות מדות בכל הצדדים, עד שידע

(דפו"י דף נ"ח ט"ג *) ט"ד)

קו המדה

בסודות עליונים בסודות אדונו, בסודות החכמה, כדי לדעת ולהשיג. מי שיודע ומסתכל, אשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא, כי הכלל הזה, יתקן רגליו של האדם לכנוס במחיצת המלך, וללכת בדרך ישר. אשרי הוא בעולם הזה, ואשרי הוא בעולם הבא. ע"כ קו המדה.

סליק פרשת ואתחנן

פרשת כי תצא

מאמר כי תצא למלחמה ועל אויביך

א) א) **כי תצא למלחמה על אויביך.** ר"ש פתח, ב) **זנח ישראל טוב אויב ירדפו.** מאי זנח ישראל טוב. דא יצר הטוב, דשלמה מלכא קרייה טוב. דכתיב, ג) **טוב ילד מסכן וחכם.** אויב ירדפו, דא יצר הרע, דאיהו שנאיה דב"נ, דשלמה מלכא קרייה שונא. דסגיאין שמהן אית ליה, דכתיב, ד) **אם רעב שונאך האכילהו לחם.** ודא היא אורייתא קדישא. כד"א, ה) **לכו לחמו בלחמי.**

ב) וע"ד בעי ב"נ לשוואה מלין דאורייתא עליה, בגין דיהא תבירא ביה, דלית ליה קטרוגא ליצר הרע, א) **בר מלין דאורייתא.** וע"ד כתיב, ו) **והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. על תרי יצריך.**

מסורת הזהר

א) (דברים כא). ב) (הושע ח) ג) (קהלת ד) וירא שכג. ד) (משלי כה) וישלח קפח תק"ח ד' קיז ט"ב. ה) (שם ט) ויצא שפד. ו) (דברים ו) ואתחנן קמח קנג זהר חדש דף צ' טור א'.

חלופי גרסאות

א נ"א כד (קראקא).

הסולם

מאמר

מאמר כי תצא למלחמה על אויביך

א) כי תצא למלחמה על אויביך: ר"ש פתח, זנח ישראל טוב אויב ירדפו. מהו, זנח ישראל טוב. זה הוא היצר הטוב, ששלמה המלך קראו טוב. שכתוב, טוב ילד מסכן וחכם. שהוא היצר הטוב. אויב ירדפו, זהו היצר הרע, שהוא אויב האדם. ששלמה המלך קראו שונא, שהרבה שמות יש לו, שכתוב, אם רעב שונאך האכילהו לחם. ולחם, זו היא

(דפו"י דף נ"ח ט"ד)

כי תצא למלחמה על אויביך

התורה הקדושה. כמו שאתה אומר, לכו לחמו בלחמי.

ב) וע"ד בעי ב"נ וכו': וע"כ צריך האדם לשים עליו על היצה"ר, דברי תורה, כדי שיהיה נשבר. כי אין צורר ליצר הרע, חוץ מדברי תורה. וע"כ כתוב, והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך. שהיה די אם היה כתוב על לבך, אלא שפירושו על שני יצריך. שהם שני לבבות.

ג) א"ל רבי יהודה, יצר הטוב מאי בעי מלין דאורייתא. א"ל, יצר הטוב אתעטר בהו, ויצר הרע אתכנע בהו.

ד) וע"ד כי תצא למלחמה על אויביך [ב] דא איהו יצה"ר. דאנן צריכין למיפק לקבליה במלין דאורייתא, ולקטרגא ליה, וכדין יתמסר בידא דב"נ. כמה דאתמר, ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שביו.

ה) א"ר שמעון, ווי על דא ווי על דא, [ז] תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם. דהא יצר הטוב אשתבאי בידיה, ואיהו מלך עליה.

ו) אשת יפת תאר, דא היא נשמתא. כד"א, [ח] אשה יראת ה' היא תתהלל. דהא בכל יומא ויומא, אינון סיעין ומנהיגין דנשמתין, ואינון סיעין ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא תדירא, מקטרגין אלין באלין, וכל שייפין דגופא בצערא בינייהו, בין נשמתא ובין יצה"ר.

ז) והבאתה אל תוך ביתך, דאתתרכת מתמן. [ט] ושפחה כי תירש גבירתה. וכבר אוקמינא מלין. וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה, ותדכי מההוא זוהמא דאטיל בה נחש.

ח) והסירה את שמלת שביה, מאינון כסו דמסאבא וזינין בישין מחובא דעגלא. דהא בקדמיתא [ג] הויא להו לבושי קודשא, דקבילו בטורא דסיני. וכד עבדו ית עגלא, אעדו מנייהו אינון לבושי יקר, דכתיב [י] ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

מסורת הזהר

ז) (משלי ל) ת"ז ד' ב. ז"ח בראשית אות קפד.
ח) (שם לא) חי שרה יז פקודי שסה ת"ז בהקדמה ד' ה: לעיל כי תשא אות עד. ט) (שם ל) בשלח זהר חדש דף צא ט"ד. י) (שמות לג) ב"ב רצד.

חלופי גרסאות

ב נ"א דאיהו (קראקא). ג נ"א הוייאן ליה (קראקא).

הסולם

כי תצא למלחמה על אויביך

מאמר

ג) **א"ל רבי יהודה וכו':** אמר לו רבי יהודה, היצר הטוב למה צריך דברי תורה. אמר לו, היצר הטוב מתעטר בדברי תורה. והיצר הרע נכנע ע"י דברי תורה.

ד) **וע"ד כי תצא וכו':** וע"כ, כי תצא למלחמה על אויבך, זה הוא היצר הרע, שאנו צריכים לצאת כנגדו עם דברי תורה, ולצרור אותו, ואז יהיה נמסר בידי האדם. כמו שנאמר, ונתנו ה' אלקיך בידך ושבית שביו.

ה) **א"ר שמעון ווי וכו':** א"ר שמעון, אוי על זה, או על זה. תחת עבד כי ימלוך ונבל כי ישבע לחם. כי היצר הטוב נשבה בידו של היצר הרע, והוא מלך עליו.

ו) **אשת יפת תואר:** זו היא הנשמה. כמו שאתה אומר, אשה יראת ה', שהיא הנשמה, (דפו"י דף נ"ח ט"ד)

היא תתהלל. כי בכל יום ויום, אלו האגודות והמנהיגים של הנשמות, ואלו האגודות והמנהיגים של היצר הרע הם בשנאה תמיד, צוררים אלו על אלו, וכל אברי הגוף הם בצער ביניהם, בין הנשמה, ובין היצר הרע.

ז) **והבאתה אל תוך ביתך:** היינו הבית שגורשה משם. שעל זה נאמר ושפחה כי תירש גבירתה. שהשפחה, שהיא היצה"ר, נכנסה אל הבית, והגברת, שהיא הנשמה גורשה משם. ועתה חזר והביא את הנשמה אל הבית. וכבר העמדנו הדברים. **וגילחה את ראשה ועשתה את צפורניה,** היינו שתטהר מאותה הזוהמא שהטיל בה הנחש. בנשמה.

ח) **והסירה את שמלת שביה:** היינו מאלו לבושי הטומאה, והמינים הרעים שהיו לה

ט) ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא, למבעי רחמין קמי קב"ה, בגין דישתביק לישראל על ד חובא דעגלא. ובגין דא ה ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, בגין דגלי ערייתא דקב"ה ועריתא דאורייתא. כד"א, כ) ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וע"ד אמר, ל) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך.

י) והוו ישראל רחיקין ממלכא כל ההוא זמנא, עד יומא דכפורי, דנחית משה *) מן טורא, והוו ישראל בתעניתא כל ההוא יומא. וכדין אתדבק מלכא במטרוניתא. כד"א, מ) ואחר כן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה.

יא) וגזרו קיימא עם קב"ה, דלא יפלחון עוד פולחן נוכראה. כד"א נ) הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו'. וכתיב תמן, ס) אלהי מסכה לא תעשה לך. ועל דא ומכר לא תמכרנה בכסף, לא תשקר בנשמתך, בגין דחלן דכסף. כד"א, ע) לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם.

יב) זכאין אינון ישראל, דקב"ה גזר עליהון תעניתא ביומא דין. דכתיב, פ) כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה. בגין דיתכפר להון כל חוביהון. דכתיב, צ) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. עד כאן.

מסורת הזהר

כ) (ויקרא יח) ב"א קסח לעיל אחרי אות סט. ל) (תהלים קיט). מ) (דברים כא). נ) (שמות לד) תק"ח ד' צח ט"ד קו ט"ד. ס) (שם) תצוה מט. ע) (שמות כ) יתרו תצט ת"ז תס"ו ד' צז. פ) (ויקרא כג). צ) (שם טז) תרומה קנז.

חלופי גרסאות

ד ה"ג בדפוס מונקאטש במרובעים נ"א עגלא ול"ג חובא (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג ובכתה (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

לה מחטא העגל. כי בתחילה היו להם לבושי קודש שקבלו בהר סיני, וכשעבדו את העגל הוסרו מהם לבושי יקר אלו. שכתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב.

ט) **ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים:** ירח ימים, היינו ירח אלול. שאז הוא זמן תשובה. שבו, עלה משה אל ההר לבקש רחמים לפני הקב"ה כדי שיכפר לישראל על חטא העגל. ומשום זה, ובכתה את **אביה ואת אמה** וגו', משום שגילה את ערות הקב"ה, שהוא אביה של הנשמה, וערות התורה, שהיא אמה של הנשמה. כש"א, ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וע"ז אמר, פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך.

י) **והוו ישראל רחיקין וכו':** והיו ישראל רחוקים מן המלך, שהוא הקב"ה, כל אותו זמן מר"ח אלול עד יום הכפורים, שאז נשלמו ארבעים יום, וירד משה מן ההר. והיו

(דפו"י דף נ"ח ט"ד *) דף נ"ט ט"א)

כי תצא למלחמה על אויביך

ישראל בתענית כל אותו היום. ואז נתדבק המלך בהמלכה. כש"א, **ואחר כן תבא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה.**

יא) **וגזרו קיימא עם** וכו': וכרתו ברית עם הקב"ה, שלא יעבדו עוד עבודה זרה. כש"א, הנה אנכי כורת ברית נגד כל עמך וגו', וכתוב שם, אלהי מסכה לא תעשה לך. וע"כ, **ומכר לא תמכרנה בכסף.** שפירושו, לא תשקר בנשמתך בשביל אלהי כסף. כש"א לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם.

יב) **זכאין אינון ישראל** וכו': אשרי הם ישראל, שהקב"ה גזר עליהם תענית ביום הזה. כי כתוב, כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה. כדי שיתכפרו להם כל חטאתיהם. שכתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

מאמר מת בלא בנים בא פעם ב׳ לעולם

מדרש הנעלם

יג) רבי שמעון אמר, נפשא, דהיא משפעא דיסודא עילאה, כד איהי חבת, אשא דלעילא שלטא עליה. ז זינא בזיניה. ובגופא שלטא אשא דלרע. ח ושלמא על כל ישראל.

יד) ומאן דאמר, דמאן דאזיל ט מהאי עלמא בלא בנין, דאתי זימנא אחריתי לעלמא הדין, אמר קשוט.

טו) ועוד. אינון חייביא דשאטין באוירא, עד דמרצו חובייהו, ובתר נכנסין פעם שניה בגוף, כדי לצרף אותו, ואם יצדק, שוב אינו נכנס פעם אחרת. ואם לאו, פעם שלישית. שנאמר, ק) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ואם ח״ו לא יצדק באלו השלשה פעמים, שוב אין לו תקנה, וזהו הכרת תכרת. וע״ד בעי ב״נ לאזדהרא בנפשיה, דילמא אתא זימנא אחרא.

טז) ואית לנא ראיה מנדב ואביהוא, כדכתיבנא, י דמיתו כ פלגי גופא ל הוו בגין דלא אנסיבו. ועוד אית לנא סמך, מענין יבמה יבא עליה. בגין דלא ישתרש זרעיה, ולא יצטריך למיתי זימנא אחרא בגוף. ותו אוליפנא מאונן, דאמר הכתוב ביה, ר) לבלתי נתן זרע לאחיו.

מסורת הזהר

ק) (איוב לג) לעיל יתרו אות קכה. ר) (בראשית לח) כי תצא צז.

חלופי גרסאות

ו ל״ג מדרש הנעלם (קראקא). ז נ״א זן (קראקא). ח נ״א ושלטא (מונקאטש במרובעים). ט נ״א בהאי (קראקא). י נ״א ל״ג מן דמיתו עד ועוד (קראקא). כ נ״א דפלגי (ירושלם). ל ה״ג דפוס מונקאטש במרובעים נ״א ל״ג הוו בגין (וינציא).

הסולם

מאמר מת בלא בנים בא פעם ב׳ לעולם

יג) **ר׳ שמעון אמר** וכו׳: רש״א, הנפש, שהיא מן שפע היסוד העליון, כשהיא חטאת, שולטת עליה אש של מעלה. שהיא מין במינו. ובגוף שולטת אש של מטה. ושלום על כל ישראל.

יד) **ומאן דאמר דמאן** וכו׳: ומי שאומר, שמי שהולך מהעולם הזה בלי בנים, **הוא בא פעם אחרת לעולם.** הוא אומר אמת.

טו) **ועוד איתון חייביא** וכו׳: ועוד. אלו הרשעים, שאחר פטירתם מן העולם, הם משוטטים באויר, עד שנשלם ענשם, ואח״כ נכנסים פעם שניה בגוף, בעולם הזה. כדי לזכך אותו, ואם יצדק, שוב אינו נכנס פעם אחרת לגוף. ואם לא יצדק, נכנס פעם שלישית. שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. ואם, חס ושלום, לא יצדק באלו ג׳ פעמים, שוב אין לו תקנה. וזהו הכרת תכרת הנפש וגו׳. וע״כ צריך האדם להזהר בנפשו, אולי יבא פעם אחרת לעולם.

טז) **ואית לנא ראיה** וכו׳: ויש לנו ראיה, מנדב ואביהו, כמו שכתבנו, שמתו משום שהיו חצאי הגוף, מחמת שלא נשאו נשים. כי איש ואשתו הם ב׳ חצאי הגוף הנעשים אחד. ועוד יש לנו סמך מענין יבמה יבא עליה. שהוא משום שלא נשרש זרעו, ולא יוצרך לבא לגוף פעם אחרת. ועוד למדנו, מאונן, שאמר בו הכתוב, לבלתי נתן זרע לאחיו. דהיינו זרע שאחיו יתגלגל בו. הרי שהמת בלא בנים, מתגלגל פעם שנית בבן המיבם.

(דפו״י דף נ״ט ט״א)

יז) ועוד ראיה אחרא, ש) יולד בן לנעמי. וכי לנעמי יולד, והלא רות ילדתו. אלא ללמד, שזה עובד הוא היה מ מחלון, ומית בלא נ בנין.

יח) ובגין כך תחמי, ב"נ צדיק ורע לו. דילמא זימנא אחריתי אתא לעלמא, ולא הוה זכאי כל כך, ומת בענין זה, וכדו השתא כד עאל להאי עלמא, מנכה חוביה, והדין הוא צדיק ורע לו.

יט) וכמו כן רשע וטוב לו. דילמא אתא זימנא אחרא, ומת בלא בנין, והוה זכאי ולא גמור, והשתא משלם ליה מזכותיה בעלמא דין. ודא הוא ת) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם.

כ) והא דאמרן א) כי ישבו אחים יחדיו. ר' יצחק אמר, כי ישבו אחים, שיכירו בלבם שהם אחים. כמד"א, ב) וישב ה' מלך לעולם. ס במה דאשתמודעין דהוא מלכא על כולא.

כא) ומת אחד מהם ובן אין לו, הא אם הוו ליה בנין, לא אצטריך. רבי תנחום אמר רבי יוסי, יבמה יבא עליה, למאי אצטריך. דלא ע לאמעוטי מדמיונא דכליל כל דמיונין.

כב) רבי יצחק פתח, ג) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש

מסורת הזהר

ש) (רות ד) ת"ז תל"א ד' עה: ז"ח ד' סט ט"ב. ת) (הושע יד) וישלח מב ז"ח בראשית אות צט ד' עג ט"א תק"ח ד' קז ט"ב קכ ט"ב ט"ג. א) (דברים כה) ויצא קפח כי תצא צז. ב) (תהלים כט) ב"ב שפג נח קיד תצוה קמג פקודי קכה ז"ח נח אות ס. ג) (קהלת ד) וישב קסה.

חלופי גרסאות

מ נ"א מוסיף מחלון וכליון ומיתו בלא בנין (וינציא) נ"א מחלון וכליון דמיתו פלגי גופא דלא אנסיבו ומיתי בלא בנין (קראקא). נ נ"א מוסיף בנין ו"א מחלון לבדו היה (וינציא בסוגריים). ס ה"ג הסלם נ"א כמה (דפוסים ראשונים). ע נ"א למעוטי (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר — מת בלא בנים בא פעם ב' לעולם

יז) **ועוד ראיה אחרא וכו'**: ועוד ראיה אחרת. שכתוב, יולד בן לנעמי. שואל, וכי לנעמי יולד, והלא רות ילדתו. אלא שהוא ללמד, שעובד בן רות הזה הוא היה מחלון שנתגלגל בו, שמת בלא בנים. הרי שהמת בלא בנים מתגלגל פעם אחרת.

יח) **ובגין כך תחמי וכו'**: ומשום זה תראה, אדם צדיק ורע לו. כי אולי כבר היה פעם אחרת בעולם, ולא היה צדיק כל כך, ומת בענין זה. דהיינו שלא עשה תשובה. ולכן עתה כשבא לעולם גורעים ממנו חטאו, וזה הוא צדיק ורע לו.

יט) **וכמו כן רשע וכו'**: וכמו כן רשע וטוב לו. כי אולי היה פעם אחרת בעולם, ומת בלא בנים, והיה צדיק שאינו גמור, ועתה משלמים לו מזכויותיו בעולם הזה. זה הוא,

(דפו"י דף נ"ט ט"א)

כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ורשעים יכשלו בם.

כ) **והא דאמרן כי וגו'**: וזה שאמרנו, כי ישבו אחים יחדיו. ר' יצחק אמר, כי ישבו אחים, פירושו, שיכירו בלבם שהם אחים כש"א וישב ה' מלך לעולם. שוישב פירושו, במה שמכירים שהוא מלך על כל.

כא) **ומת אחד מהם ובן אין לו**: אבל אם היו לו בנים אינו צריך ליבום. רבי תנחום אמר ר' יוסי, יבמה יבא עליה, למה צריך. הוא כדי שלא למעט מדמיון הכולל כל הדמיונות. שה"ס המלכות, שעליה נאמר, וביד נביאים אדמה. שממנה נמשכות הנשמות והמת בלא בנים, ממעט התפשטות הנשמות לעולם מן המלכות, ונמצא ממעט אותה.

כב) **רבי יצחק פתח וכו'**: ריש"פ, יש אחד

אחד, דין הוא ב"נ דיתפטר מעלמא הדין חסר מן טבתא, דהוא חד, וליה ליה זכותא למעבד תניין. דתניא, א"ר יצחק, האי מאן דאתפטר מן עלמא הדין יחיד בלא תניין, איתמעיט וישתיצי מדמיונא דכליל כל דמיונין.

כג) טובים השנים מן האחד. מ"ט. משום דכתיב אשר יש *) להם שכר טוב בעמלם. א"ר יצחק, ת"ח, דכתיב קרא, ז) כי אם יפלו האחד יקים את חברו, בההוא דמיונא. ואילו האחד שיפול, ואין שני להקימו.

מאמר היבום

כד) רבי יהודה שלח ליה לר' אבא, אמר, אתון דקיימתון קמי מאריהון דמתניתין, מ"ט יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת.

כה) שלח ליה, ח) פר"א למוד מדבר באות נפשה שאפה רוח. איתרגיש רבי יהודה, ואמר, ודאי דא היא רזא דחכמתא, משמע דאמר שאפה רוח, רוח ממש.

כו) ואזלא הא כהאי דא"ר יוסי דכתיב, ט) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו. ובאו ממש. א"ר יצחק, מתפרש מלה, במאי דכתיב באות נפשה דמשמע דאפילו ארוסה, ואפילו בעולה אתיין בתועלתא דהאי מלה.

כז) ז) והיה הבכור אשר תלד יקום וכו'. ומ"ט הבכור, ולא השני ולא השלישי. א"ר יודן, הבכור והראשון על כל פנים של מת הוא, ודעתייהו דתרוייהון בזווגא קדמאה במיתא.

מסורת הזהר

ד) (שם). ח) (ירמיה ב) ויחי לא. ט) (קהלת ח) חיי שרה קצח תק"ח ד' קיד ס"ב. ז) (דברים כה) פנחס מה.

הסולם

מאמר

אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש אחד, זהו אדם הנפטר מהעולם הזה חסר מן טוב, שהוא אחד, ואין לו זכות לעשות שני. שלמדנו, א"ר יצחק, מי שנפטר מהעולם הזה יחיד בלא שני, דהיינו בלי בנים הוא מתמעט וכלה מהדמיון הכולל כל הדמיונות. שהוא המלכות. כנ"ל.

כג) טובים השנים מן וגו': טובים השנים, דהיינו מי שיש לו בן, מן האחד ממי שהוא יחיד ואין לו בן. מהו הטעם. הוא משום שכתוב, אשר יש להם שכר טוב בעמלם. א"ר יצחק בוא וראה, שמקרא כתוב, כי אם יפלו האחד יקים את חברו. דהיינו באותו הדמיון, שהוא המלכות, שהיא אמה של נשמתו. ואלו האחד שיפול ואין שני להקימו.

כד) ר' יהודה שלח וכו': ר"י שלח לו לרבי אבא. אמר. אתם, שאתם עומדים לפני בעלי המשנה, מהו הטעם, יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת.

(דפו"י דף נ"ט ט"א *) ט"ב)

היבום

כה) שלח ליה פרא וגו': שלח לו. פרא למוד מדבר באות נפשה שאפה רוח. פירוש. פרא, היינו היבמה, שהיתה, למוד מדבר, דהיינו שישבה עם איש שאין לו בנים שהוא כמדבר, כשמתיבמת, באות נפשה שאפה רוח. נרגש ר' יהודה ואמר, ודאי הוא זה סוד החכמה, שמשמע, משאמר, שאפה רוח, היינו רוח ממש. כלומר, שרוח המת בלי בנים מתגלגל במעיה של היבמה.

כו) ואזלא הא כהאי וכו': וזה הולך כמו שאמר ר' יוסי. שכתוב, ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו. היינו ובאו ממש. כלומר שנתגלגלו פעם שנית לעולם. א"ר יצחק, ומתבאר הדבר, ממה שכתוב, באות נפשה, שמשמע שבין שהיא ארוסה ובין שהיא בעולה באות בתועלת הדבר הזה, שרוח המת יתגלגל בה, כנ"ל.

כז) והיה הבכור אשר וגו': והיה הבכור אשר תלד יקום וגו'. שואל, מהו הטעם, הבכור

מאמר החליצה

כח) **תניא, א"ר יוסי, ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים, האי מלה חוצפא אתחזי. א"ר יהודה, ח"ו דחוצפא הוא, אלא לאתחזאה טיבו דבעייא למעבד עם מיתא, ואיהו לא בעי, ולפיכך עבדית ליה קלנא קמי כולא.**

כט) **מאי קלנא עבדית ליה. דכתיב, וירקה בפניו, להכלם בפני הכל, אשר לא יבנה את בית אחיו. וקרא כתיב, וירקה ואמרה ככה כו'. כמד"א, ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם.**

ל) **רבי אבהו אמר ר' יוחנן, ס צהבה וירקה רוקא, דמתחזי לכולא דאיהו רוקא, ולא צ מים, ולא ק דאתכסי בעפרא.**

לא) **ההיא איתתא, דאתת לקמיה דרבי שמעון, ר ורמת רוקא, וחזי בה דאכלת בההוא שעתא, ולא הוי מתחזי רוקא, ולא אתעבידת ההוא יומא, ולבתר אמלכו ואזדווגו דא עם דא.**

לב) **ומי עביד ר' שמעון הכי, והתנן אי אמלכו קודם דתסתלק קמי דיינא יאות, ומדתשרי סיניה קמי דיינא לא.**

לג) **א"ר יהודה, שאני ההיא איתתא, דעד לא ש עבדו דא עם דא, אלא דארמית רוקא למחזי, ולא ת הוה כשרא ואזלו ואזדווגו דא עם דא לבתר.**

מסורת הזהר

ז) (במדבר יב) ז"ח ד' עה ט"ה.

חלופי גרסאות

ס ה"ג הסלם נ"א צהבה ול"ג וירקה דפוסים ראשונים נ"א וירקה ול"ג צהבה (מונקאטש במרובעים). צ נ"א חייב (קראקא). ק נ"א אתכסי (דפוסים ראשונים). ר נ"א ורקא (קראקא). ש נ"א עבדת (דפוסים ראשונים). ת נ"א הוו (קראקא).

הסולם

מאמר

הבכור, ולא השני ולא השלישי. א"ר יודן הבכור והראשון עכ"פ שלא מת הוא ודעת שניהם שבזווג הא', היתה במת.

מאמר החליצה

כח) **תניא א"ר יוסי וכו'**: למדנו ארי"ז, ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים יגו'. דבר זה נראה כעזות פנים. א"ר יהודה, חס ושלום, שתהיה חוצפה, אלא להראות הטוב שצריכים לעשות עם המת, והיבם לא רצה, ולפיכך עושה לו בזיון לפני הכל.

כט) **מאי קלנא עבדית וכו'**: שואל, איזה בזיון עושה לו. ומשיב, שכתוב, וירקה בפניו, להכלימו לפני הכל, אשר לא יבנה את בית אחיו. ומקרא כתוב, וירקה ואמרה ככה וגו'. כש"א, ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם.

ל) **רבי אבהו אמר וכו'**: ר"א אמר ר' יוחנן, כעסה וירקה, כלומר שתירק מתוך

(דפו"י דף נ"ט ט"ב)

החליצה

כעס. רוק הנראה לכל שהוא רוק, ולא מים, ולא שיתכסה בעפר. צהבה פירושו כעסה, כי תרגום כעס הוא צהב (שמ"א א' ו').

לא) **ההיא אתתא דאתת וכו'**: ההיא אשה שבאה לפני ר' שמעון, והטילה רוק, וראה בה, שאכלה בעת ההיא, והרוק לא היה נראה. והחליצה לא נעשתה. אח"כ התנחמו, ונזדווגו זה עם זה.

לב) **ומי עביד ר' שמעון וכו'**: שואל, ואיך עשה רבי שמעון כך. והרי למדנו, אם התנחמו קודם שעלה הדבר לפני הדיין יפה. אבל משחלצה נעלו לפני הדיין, לא. אינם יכולים להתנחם.

לג) **א"ר יהודה שאני וכו'**: ארי"ז, משנה האשה ההיא, שבאה לפני ר"ש, שעוד לא עשו כלום זה עם זה, אלא שהטילה רוקה לבדקו, ולא היה כשר. והלכו אח"כ ונזדווגו זה עם זה.

וחלצה

לד) וחלצה נעלו, כמד"א ס) חלץ מהם. רבי יהודה אמר רבי חייא, כתיב, ע) אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך, וכי א מנעל מטהר את המקום, או מטמא את המקום. ב אלא א"ר אבא, מלמד שצוה לו הקב"ה בדרך כבוד להתפרש מאשתו ג מכל וכל. במשה כתיב נעליך, וביהושע כתיב נעלך, שלא יתפרש מאשתו מכל וכל, אלא לעתים מזומנים.

לה) כי המקום אשר אתה עומד עליו. מקום יש לך במעלה גדולה משאר בני אדם, מדרגה הנקראת ד קודש. וע"כ נצטוה להתפרש מאשתו בדרך נעל. אף כאן נמי האי נעל פרישות אשה.

לו) א"ר יוחנן, צריך האדם לבטוח בקונו, וליקח אשה, ולהוליד בנים, שלא ילך ערירי לעולם הבא. דתנן, מאי דכתיב ס) ערירים ימותו, דכל מי שאין לו בנים בעולם הזה, הוא כאלו ה לא נברא ולא היה, ו ונקרא ערירי מן העוה"ז, ומן העולם הבא.

לז) דא"ר יוחנן, מאחר שהאדם נושא אשה, ומוליד בנים. נקרא עבד ה'. ונוחל העולם הזה, והעולם הבא. דכתיב, ק) להניח ברכה אל ביתך.

לח) משל למה הדבר דומה. למלך שנתן פקדון לשלשה בני אדם, האחד שמר את הפקדון. השני אבד את הפקדון לגמרי. השלישי טנף את הפקדון, ונתן ממנו לאחר לשמרו. לימים, בא המלך לתבוע פקדונו. אותו ששמר

מסורת הזהר

ס) (הושע ה) פנחס קסו. ע) (שמות ג) בשלח תיז. פ) (ויקרא כ) ויחי שפח משפטים רעד. ק) (יחזקאל מד) בהשמטות ח"ב ד' רעא. ד"י ת"ז תי"ב ד' כו. תכ"ב ד' עב: תק"ח ד' קטו ט"א לעיל חקת אות יח.

חלופי גרסאות

א נ"א הנעל (דפוסים ראשונים). ב נ"א ל"ג אלא (קראקא). ג בדפוס קראקא חסר מן מכל וכל עד מכל וכל. ד נ"א קדוש (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג לא (ווינציא). ו נ"א נקרא (קראקא).

הסולם

מאמר

לד) **וחלצה נעלו:** פירושו, כמו שאתה אומר, חלץ מהם. ר' יהודה אמר ר' חייא, כתוב, אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך. שואל, וכי מנעל מטהר את המקום או מטמא את המקום. אלא אמר ר' אבא, מלמד שצוה לו הקב"ה בדרך כבוד להתפרש מאשתו מכל וכל. במשה כתוב נעליך. וביהושע כתוב נעלך, דהיינו רק נעל אחת. היינו, שלא יתפרש מאשתו מכל וכל, אלא לעתים מזומנות.

לה) **כי המקום אשר אתה עומד עליו:** פירושו, מקום יש לך במעלה גדולה משאר בני אדם, היא המדרגה הנקראת קדש. וע"כ נצטוה לפרוש מאשתו בדרך לשון נעל. אף כאן, בחליצה, גם הנעל הזו שכתוב, וחלצה נעלו, הוא פרישות אשה. כלומר שפרישת היבם

החליצה

מן היבמה, נעשית בחליצת נעל, הרומז לפרישת אשה.

לו) **א"ר יוחנן צריך וכו':** אר"י, האדם צריך לבטוח בקונו, לקחת אשה ולהוליד בנים שלא ילך ערירי לעולם הבא. שלמדנו, מה שכתוב, ערירים ימותו. היינו, שכל מי שאין לו בנים בעולם הזה, הוא כאלו לא נברא ולא היה, ונקרא ערירי מן העולם הזה, ומן העולם הבא.

לז) **דא"ר יוחנן מאחר וכו':** כי אר"י, מאחר שהאדם נושא אשה ומוליד בנים, נקרא עבד ה'. ונוחל העולם הזה והעולם הבא. שכתוב, להניח ברכה אל ביתך.

לח) **משל למה הדבר וכו':** משל למה הדבר דומה. למלך שנתן פקדון לשלשה בני אדם

הפקדון, שבחו המלך ועשאו *) נאמן ביתו. השני שאבד את הפקדון, האבידו מן העולם, וצוה שלא יהיה לו שם ושארית. השלישי שטנף את הפקדון, והניח ממנו לאחר, אמר המלך, הניחו לזה עד שנראה ז האחר, היאך יעשה ממה שהניח זה בידו, ובין כך לא יצא מבית המלך.

לט) זכה האחר, יצא זה לחירות. לא זכה, אמר המלך, תנו לזה עונש על שטנף את הפקדון, וישאר הפקדון שלו. רב הונא אמר, כיון דעאל עאל.

מ) ואי טנף את הפקדון ולא הניח ביד אחר לשמרו, מוציאין אותו מבית המלך, עד שיבא אחר ויתקן מה שטנף זה, והפקדון מוציאין אותו מידו של זה, ונותנין אותו לזה שתיקנו.

מא) רבי חייא אמר, כתיב מ) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. כיון דאמר נשמת חיים. אמאי ויהי האדם לנפש חיה. אלא, ע"מ כן נתן הקב"ה נשמה באדם, שיהיה לנפש חיה. במערבא קורין ליולדת, חיה.

מסורת הזהר

מ) (בראשית ב) לעיל יתרו אות כה.

חלופי גרסאות

ז נ"א האחד (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

אדם, האחד, שמר את הפקדון. השני, אבד את הפקדון לגמרי. השלישי, טנף את הפקדון, ונתן ממנו לאחר לשמרו. לימים בא המלך לקבל פקדונו. אותו ששמר את הפקדון, שבחו המלך ועשהו נאמן ביתו. השני, שאבד את הפקדון, האבידו מן העולם, וצוה שלא יהיה לו שם ושארית. השלישי, שטנף את הפקדון, והניח ממנו לאחר. אמר המלך, עזבו את זה, עד שנראה מה יעשה האחר, ממה שהניח זה בידו. ובתוך כך, לא יצא מבית המלך.

לט) **זכה האחר יצא** וכו': זכר האחר, יצא זה לחירות. לא זכה. אמר המלך, תנו לו עונש על שטנף את הפקדון, וישאר הפקדון שלו. רב הונא אמר כיון שנכנס נכנס. פירוש. כיון שממתינים למעלה לראות מה יעשה האחר, ובתוך כך אינו יוצא מבית המלך, ע"כ אפילו אם האחר אינו זוכה, אין מוציאים אותו משם.

מ) **ואי טנף את** וכו': ואם טנף את הפקדון ולא הניח ביד אחר לשמרו, מוציאים אותו מבית המלך עד שיבא אחר ויתקן מה שטנף זה. והפקדון, מוציאים אותו מידו של זה, ונותנים אותו לזה שתקנו.

פירוש. הפקדון זו היא הנשמה. המלך זהו הקב"ה. וז"ש (באות ל"ח) **למלך שנתן פקדון לג' בני אדם, האחד שמר את הפקדון**, שהוא הנשמה. דהיינו צדיק גמור.

(דפו"י דף נ"ט ט"ב *) ט"ג)

.החליצה

השני אבד את הפקדון לגמרי, דהיינו רשע גמור. **השלישי, טנף את הפקדון**, בחטאיו, **ונתן ממנו לאחר לשמרו**. דהיינו שהניח בן שיתקן אותו. **לימים** וכו' **עשאו נאמן ביתו**. דהיינו לצדיק הגמור. **השני** וכו' **האבידו מן העולם**, היינו לרשע הגמור. **השלישי, שטנף את הפקדון** בחטאיו, **והניח ממנו לאחר**, דהיינו שהניח בן שיתקן אותו. **אמר המלך הניחו לזה עד שנראה האחר היאך יעשה** וכו' דהיינו נראה מה יהיו מעשיו של הבן. **ובין כך לא יצא מבית המלך**, שלא גרשוהו לגיהנם. וז"ש (באות ל"ט) **זכה** וכו' **לא זכה הבן, אמר המלך תנו לזה עונש** וכו' **וישאר הפקדון שלו**. דהיינו הנשמה. ור' הונא חולק ואמר, **כיון דעאל עאל**, שאפי' לא זכה הבן, אין מגרשין אותו לגיהנם. וז"ש (באות מ') **ואי טנף את הפקדון ולא הניח ביד אחר לשמרו** דהיינו שלא הניח בן. **מוציאים אותו מבית המלך עד שיבא אחר**, דהיינו עד שיתגלגל בגוף אחר **ויתקן מה שטנף זה. והפקדון, מוציאים** וכו' **ונותנים אותו לזה שתקנו**, דהיינו שהנשמה שייכת לגוף השני שתקן אותה.

מא) **רבי חייא אמר** וכו': ר"ח אמר, כתוב, ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. שואל, כיון שאמר נשמת חיים למה צריך לומר ויהי האדם לנפש חיה. ומשיב,

אלא

מב) ותו. אלהים אפיק זינין לזיניה, והיא הנשמה. והנשמה מתחלקת ומתרבה בגוף, בעוד שהיא בגוף, וכיון שיוצאה מהגוף, מתרבה ביותר, ומשגת מה שלא תוכל להשיג בעודה בגוף.

מג) ותכף שנפרדת מהגוף, רוצה להדבק באלהים, ובגין דלא אפיקת גופא, דהוא זיניה, כמה דאפיק אלהים נשמתא דהוא זיניה, לא מתקבלת, וחוזרת ושואפת עד שתכנס בגוף אחר, כדי לקיים זרע ולשוב להדבק בגוף הטהור והזך והנקי. ומי שלא הניח בנים, לא מזדקק ליה. ההי"ד, נ) באות נפשה שאפה רוח.

מד) רבי שמעון אמר, האי מאן דלא אשתאר בתריה גזעין לשרשא. נשמתיה אשתיצי מן ההוא דמיונא דכליל כל דמיונין, עד דמתגלגלא, ח) ואיתורקת ממאנא למאנא. כמד"א, ט) ולא הורק מכלי אל כלי. מאי תקנתיה. כתיב, ע) ובא גואלו הקרוב אליו וגאל את ממכר אחיו.

מה) רבי יהודה אמר, מתגלגלת עד די תשכח מאנא דכשרא לאתתקנא. ואי ההוא פרוקא לא הוי, קוזטיפא דבודיטא אתבר. ועל האי אתקרי, פ) ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו. צ) וכתיב צ) ועושה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי.

מסורת הזהר

נ) (ירמיה ב) ויחי לא לעיל אות כה. ס) (שם מה). ע) (ויקרא כה) סנחס נד. פ) (דברים ז) ב"א רכח. צ) (שם ה) ת"ז תס"ט ד' קג. תק"ח ד' קוד ט"ב.

חלופי גרסאות

ח נ"א ואתרקינת (וינציא) נ"א ואתבקעת (קראקא). ט נ"א ל"ג וכתיב (דפוסים ראשונים).

הסולם

מאמר

אלא על תנאי זה נתן הקב"ה נשמה לאדם, כדי שיהיה לנפש חיה, דהיינו שיוליד בנים, כי במערב קוראים ליולדת חיה.

מב) ותו. אלקים אפיק וכו': ועוד. אלקים הוציא מינים למינו, שהיא הנשמה, הבאה ממלכות הנקראת בשם אלקים. והנשמה היא מתחלקת לזכר ונקבה ומתרבה בגוף בעוד שהיא בגוף. וכיון שיצאה מן הגוף, היא מתרבה ביותר, ומשגת מה שלא תוכל להשיג בעודה בגוף.

מג) ותכף שנפרדת מהגוף וכו': ומיד שהיא נפרדת מן הגוף היא רוצה להדבק באלקים. ומשום, שלא הוציאה גוף, דהיינו שלא הולידה בן, שהוא מינו, כמו שהוציא אלקים את הנשמה שהיא מינו. אינה מתקבלת לאלקים. וחוזרת ושואפת עד שתכנס בגוף אחר להתגלגל. כדי לקיים זרע, ולשוב ולהדבק בגוף הטהור, והזך, והנקי שהוליד בנים, ומי שלא הניח בנים אינה קשורה בו. ז"ש

(דפו"י דף נ"ט ט"ב)

החליצה

באות נפשה שאפה רוח. שרוח המת בלי בנים נשאף לבן הנולד מיבמה (כנ"ל אות כ"ה).

מד) רבי שמעון אמר וכו': רש"א. מי שאינו משאיר אחריו גזעים לשורש, דהיינו שאינו מניח בנים, נשמתו כלה מאותו הדמיון הכולל כל הדמיונות, עד שמתגלגלת, והיא מורקת מכלי אל כלי. כש"א, ולא הורק מכלי אל כלי. מה תקונו. הוא כמ"ש, ובא גואלו הקרוב אליו, דהיינו היבם, וגאל את ממכר אחיו.

מה) רבי יהודה אמר וכו': רי"א. היא מתגלגלת עד שתמצא כלי הראוי להתתקן בו. דהיינו על ידי היבום. ואם אותו הגואל אינו, נשבר הכלי היקר. ועל זה כתוב, ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו. וכתוב, ועושה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי. קוזטיפא דבודיטא, פירושו לפי הענין, כלי יקר.

הלכך

מו) הילכך א"ר אבא, כתיב * בצלם אלהים עשה את האדם. מה שמא דא אפיק זינין לזיניה. כך בעי ב"נ לאפקא זינין לזיניה.

מסורת הזהר

* (בראשית ט) נח רגב לעיל יתרו אות שפט.

חלופי גרסאות

י ג"א עד כאן (קראקא).

הסולם

מאמר		החליצה
מו) הלכך א"ר אבא וכו': לפיכך א"ר אבא, כתוב, בצלם אלקים עשה את האדם. מה שם זה, אלקים, הוציא מינים למינו,	דהיינו המלכות, המוציאה תולדות, שהן הנשמות, כך צריך האדם להוציא מינים למינו. דהיינו להוליד בנים.	

סליק פרשת כי תצא

פרשת כי תבא

מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

א) א רבי שמעון בן יוחאי, אזל ב ליה וערק למדברא דלוד, ג ואתגניז בחד מערתא, הוא ורבי אלעזר בריה. אתרחיש לון ניסא, ד ונפק להו חד חרובא, וחד מעיינא דמייא. אכלי מההוא חרובא, ושתאן מאינון מיין. הוה אליהו ז"ל, אתי לון בכל יומא תרי זמני, ואוליף לון. ולא ידע אינש בהו.

ב) יומא חד הוו חכימייא בבי מדרשא שואלין, ואמרין, קללות שבתורת כהנים, אינון כנגד בית ראשון. קללות שבמשנה תורה כנגד בית שני ה וגלות אחרון. בקללות שבתורת כהנים, אית בהו הבטחות, וחביבו דקב"ה לישראל. דכתיב, א) וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. וכתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם. קללות שבמשנה תורה, לית בהו הבטחות, ולית בהו נחמה כלל, כמא דכתיב בקללות קדמאין. ולא הוו ידעי.

מסורת הזהר

א) (ויקרא כו) וירא כב לעיל חקת אות עט קלד.

אית בהון נחומין אם לאו ר' שמעון (קראקא). ב נ"א ל"ג ליה (דפוסים ראשונים). ג נ"א ואגניז (דפוסים ראשונים). ד נ"א נפק (קראקא). ה נ"א ל"ג וגלות אחרון (קראקא) נ"א גלות אחרון (ויניציא).

חלופי גרסאות

א נ"א מוסף שאילתא דשאיל חברייא לר' שמעון בן יוחאי עליו השלום על לוטין דמשנה תורה אם

הסולם

מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

א) **רבי שמעון בן יוחאי** וכו': רשב"י הלך לו וברח למדבר לוד, ונחבא במערה אחת, הוא ורבי אלעזר בנו. קרה להם נס, ויצא להם חרוב אחד ומעיין מים אחד. אכלו מאותו החרוב, ושתו מאותם המים. ואליהו ז"ל, היה בא אליהם ב' פעמים בכל יום, ולימד אותם. ואיש לא ידע מהם.

(דפו"י דף נ"ט ט"ב)

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

ב) **יומא חד הוו** וכו': יום אחד היו שואלים החברים בבית המדרש, נאמרו, קללות שבתורת כהנים, הם כנגד בית ראשון. קללות שבמשנה תורה, הם כנגד בית שני והגלות האחרונה והנה בקללות שבתורת כהנים, יש בהן הבטחות ואהבת הקב"ה לישראל, שכתוב, וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. וכתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. והקללות שבמשנה

ג) קם רבי יהודה בר אלעאי ואמר, חבל על גריעותא דבר יוחאי, ולית מאן *) דידע מניה. ואלו ידעי, לית רשו לגלאה ליה.

ד) ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יומא חד בצפרא, חמי כל אינון עופין דאינון הוו טאסן, ושפנינא חדא אזלא בתרייהו. קם על רגלוי ואמר, שפנינא, שפנינא מהימנא, ו מיומא טופנא דיוקנא דעמא קדישא, לך יאות ולך נאה, זיל ועביד לי שליחותא חדא לבר יוחאי, באתר דאיהו תמן.

ה) אסתחרא ההוא ז שפנינא וקמת קמיה. כתב פתקא חדא, ואמר מה דאמר. וקמת שפנינא ונטלת בפומה, ואזלת לגביה דר"ש, ושויאת ליה בכנפא. אסתכל בההוא פתקא, ובכה, הוא ורבי אלעזר בריה. ואמר, בכינא על פרישותנא מן חבריא, ובכינא על מלין אלין, דלא אתגליין להו, מה יעבדון דרי בתראי, אי ישגיחון בהאי.

ו) אדהכי, אתא אליהו ז"ל, חמי דבכי, אמר בשליחותא אחרא הוינא זמין, ח השתא, ושדרני קב"ה לשככא דמעיך. אי רבי, אי רבי, לא הוה אצטריך השתא לגלאה לצדיקייא מלין אלין.

ז) אבל כך אמר קב"ה, בקללות קדמאין אית ל"ב קראי, וכלהו לקביל שבילי דאורייתא. בקללות בתראי אית בהו נ"ג קראי, לקביל פרשיין ט ואורחין דאורייתא.

חלופי גרסאות

ו נ"א דיומא (קראקא). ז בדפוס קראקא חסר מן שפנינא עד שפנינא (קראקא). ח נ"א ל"ג השתא (קראקא). ט נ"א אהרנין (קראקא).

הסולם

מאמר

שבמשנה תורה, אין בהן הבטחות, ואין בהן נחמה כלל, כמו שכתוב בקללות הראשונות. ולא היו יודעים לישב את זה.

ג) **קם רבי יהודה** וכו': קם ר"י בר אלעאי ואמר, אוי על חסרונו של בר יוחאי, שחסר לנו, ואין מי שיודע ממנו. ואם היו יודעים אין רשות לגלותו.

ד) **ר' יוסי ב"ר** וכו': ר' יוסי ב"ר יהודה, קם יום אחד בבוקר, ראה כל אלו העופות שהיו מעופפות, ויונה אחת הלכה אחריהם. קם על רגליו ואמר, יונה, יונה חנאמנת, מימי המבול, הצורה של העם הקדוש כי ישראל נקראים יונה, לך יפה לך נאה, לכי ועשי לי שליחות אחת לבן יוחאי, במקום שהוא שם.

ה) **אסתחרא ההוא שפנינא** וכו': (דפו"י דף נ"ט ט"ג *) ט"ד)

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

היונה סובבה וקמה לפניו. כתב מכתב אחד, ואמר מה שאמר. והיונה קמה ולקחה המכתב בפיה, והלכה לר"ש, ושמה המכתב בכנפיה. הסתכל ר"ש באותו המכתב, ובכה, הוא ור' אלעזר בנו. ואמר, בוכה אני על שנפרשתי מן החברים, ואני בוכה, על דברים אלו שאינם נגלים להם. מה יעשו הדורות האחרונים אם יסתכלו בזה.

ו) **אדהכי אתא אליהו** וכו': בתוך כך בא אליהו ז"ל. ראה שבכה. אמר, בשליחות אחרת הייתי מוכן עתה, ושלחני הקב"ה לשכך את דמעותיך. אהה רבי, אהה רבי, לא היה צריך עתה לגלות דברים אלו לצדיקים.

ז) **אבל כך אמר** וכו': אבל כך אמר הקב"ה, בקללות הראשונות יש ל"ב פסוקים, וכולם הם כנגד שבילי התורה. דהיינו ל"ב שבילי החכמה. בקללות אחרונות יש בהן נ"ג פסוקים, כנגד ג"ן פרשיות ודרכים שבתורה.

בגלות

ח) בגלות קדמאה דבית ראשון, עברו ישראל אינון שבילין סתימין דסתרא, אתגלי חובייהו, ואתגלי קיצא דילהון, ונחמתא ואבטחותא דילהון. בגלות בתראה דבית שני, עברו ישראל ג"ן פרשיות אורחין דאתגליין, אסתים חובייהו, ואסתים קיצייהו, ולא כתיב בהו הבטחות ונחמות.

ט) אדהכי, עבר · חד רוחא, ואפריש לון, וסליק אליהו גו גלגלא דנורא, ואשתאר רבי שמעון, ובכי, ואדמוך אפיתחא דמערתא. אדהכי, אתא אליהו ז"ל, אמר, קום רבי שמעון אתער משנתך, זכאה חולקך, דקב"ה בעי ביקרך. כ כל הבטחות ונחמות דישראל, בהני קללות כתיבי.

י) פוק וחזי, מלכא דרחים לבריה, ואע"ג דלטייה ואלקייה, רחימו דמעוי עליה. כד אחזי רוגזא תקיף, כדין רחמנותא עליה. כך קב"ה, אע"ג דלייט, מלוי ברחימו. אתחזיין באתגלייא לווטין, ואינון טבוון סגיאן, בגין דאלין קללות ברחימו הוו. מה דלא הוה כן באינון קדמאין, דכלהו הוו בדינא תקיף.

יא) באלין אית דינא ורחימו, כאבא דרחים על בריה, ורצועה דמלקיותא נקיט בידיה, עביד נהימו סגיא, וקלין רברבין. ומלקיותא ל כלילין ברחמי.

יב) מ וקשיא מכל אינון נ קללות, דא הוא דכתיב, ב) גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה יעלם ה' עליך עד השמדך. הכא

מסורת הזהר

ב) (דברים כח).

חלופי גרסאות

י נ"א ל"ג חד (קראקא). כ נ"א כ"כ (קראקא). ל ה"ג הסלם נ"א בלילין (כל הדפוסים). מ נ"א קשה (דפוסים ראשונים). נ ל"ג קללות (קראקא).

הסולם

מאמר הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

ח) **בגלות קדמאה דבית** וכו': בגלות הראשונה של בית ראשון עברו ישראל השבילים הסתומים האלו שבסתר, שאין עונם גדול. ע"כ נגלה עונם ונגלה הקץ שלהם, והנחמה וההבטחה שלהם. בגלות האחרונה של בית שני, עברו ישראל ג"ן פרשיות שהם הדרכים הגלויים, שעונם גדול, ע"כ סתם עונם, וסתם הקץ שלהם, ואין כתובות בהם, הבטחות ונחמות.

ט) **אדהכי עבר חד** וכו': בתוך כך עבר רוח אחד, והפריד ביניהם, ועלה אליהו בגלגל של אש. ונשאר ר"ש, ובכה, וישן בפתח המערה. בתוך כך בא אליהו ז"ל, אמר, קום ר"ש התעורר משנתך. אשרי חלקך, שהקב"ה רוצה בכבודך. כל ההבטחות והנחמות של ישראל כתובים באלו הקללות.

(דפו"י דף נ"ט ט"ד)

יוד) **פוק וחזי מלכא** וכו': צא וראה, מלך שאהב את בנו, אע"פ שקללו והכהו, אהבת מעיו עליו. כשמראה כעס חזק, או רחמים שלו עליו. כך הקב"ה אע"פ שקלל, דבריו הם באהבה, בגלוי הן נראות קללות, והם טובות גדולות. משום שאלו הקללות היו באהבה. מה שלא היה כן, בקללות הראשונות, שכולן היו בדין קשה.

יא) **באלין אית דינא** וכו': בקללות האלו שבמשנה תורה, יש דין ואהבה, כאב האוהב את בנו, ומחזיק בידו הרצועה להכאה, והוא שואג שאגה גדולה, וקללות גדולות. והמכות כלולות ברחמים.

יב) **וקשיא מכל אינון** וכו': והקשה מכל אלו הקללות, הוא זה שכתוב, גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה יעלם

אינון הבטחות דאבא על בריה, ברחימו סגי. ס יעלה לא כתיב, אלא יעלם, יכבש ע לון, פ ויכסי לון בנוקבא דדוכתייהו, דלא יפקון לבר, ויהון כבושין ומכוסין בנוקבייהו.

יג) עד השמדך, צ מה דלא יהי לעלם ולעלמי עלמייא, דהא אומי קב״ה, דלא ישיצי ית ישראל לעלם ולעלמי עלמין, ודוכרניהון יהי קיים תדירא. דכתיב, ג כן יעמוד זרעכם ושמכם. וכתיב, ד כה אמר ה׳ אם ימדו שמים מלמעלה כו׳.

יד) והואיל ק ובאומאה איהו דלא ישתיצון ישראל, ר זמינא דיהון כל מכתשין ומרעין טמירין ש ומכוסין, דלא יפקון לבר לאבאשא לון, עד דימנא דישתיצון מן עלמא, מה דלא ת יהא לעלם ולעלמי עלמין.

טו) סופא דכולהון וסיומא דילהון, ה והשיבך ה׳ מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה והתמכרתם שם לאויביך לעבדים *) ולשפחות ואין קונה. הכא הבטחות ונחמות, דזמין קב״ה למעבד לישראל בסוף א יומיא. והשיבך ה׳ מצרים באניות, אבטחותא ב לאתבא ולמיעבד נסין ואתין דעבד קב״ה במצרים, ביומין קדמאין. כד״א ו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

מסורת הזהר

ג) (ישעיה סו) הקסה״ז סה ב״א רלב ויקרא רסח אחרי מות רכב ואתחנן קצח ת״ז תל״א ד׳ עו. תס״ט ד׳ קה: ד) (ירמיה לא). ה) (דברים כח) ז״ח ד׳ ס ט״א. ו) (מיכה ז) שמות קלב.

חלופי גרסאות

ס נ״א יעלם (דפוסים ראשונים). ע נ״א לו ויכסי לו (וינציא). פ נ״א ויבטלון ול״ג ויכסי לון (קראקא). צ נ״א מהם (קראקא). ק נ״א ובאומנה (קראקא). ר נ״א זמנא (דפוסים ראשונים). ש נ״א ומכסין (וינציא) נ״א ומכעסין (קראקא). ת נ״א יהי (קראקא). א נ״א ל״ג יומיא (קראקא). ב נ״א למיעבד ולאתבא (דפוסים ראשונים)

הסולם

מאמר — הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

יעלם ה׳ עליך עד השמדך. כאן ההבטחות של האב על בנו הן באהבה רבה, יעלה לא כתוב, אלא יעלם, שפירושו שיכבוש אותם ויכסה אותם בנקב במקומם שלא יצאו לחוץ, ויהיו כבושים ומכוסים בתוך הנקב שלהם.

יג) עד השמדך מה וכו׳: עד השמדך, זה לא יהיה לעולם ולעולמי עולמים, שהרי נשבע הקב״ה שלא יכלה את ישראל לעולם ולעולמי עולמים, וזכרונם יהיה עומד תמיד, שכתוב, כן יעמוד זרעכם ושמכם. וכתוב, כה אמר ה׳, אם ימדו שמים מלמעלה וכו׳.

יד) והואיל ובאומאה איהו וכו׳: וכיון שהוא בשבועה שישראל לא יכלו, ע״כ המכות

(דפו״י דף נ״ט ט״ד *) דף ס׳ ט״א)

וכל המחלות עתידים להיות נסתרים ומכוסים שלא יצאו לחוץ להרע אותם, עד הזמן שיכלו מהעולם, מה שלא יכול להיות לעולם ולעולמי עולמים.

טו) סופא דכלהון וסיומא וכו׳: הסוף של כל הקללות והסיום שלהם, הוא, והשיבך ה׳ מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותם והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה. ראו הבטחות ונחמות, שעתיד הקב״ה לעשות לישראל באחרית הימים. שכתוב, והשיבך ה׳ מצרים באניות, שהוא הבטחה לשוב ולעשות נסים ואותות שעשה הקב״ה במצרים בימים הראשונים. כש״א, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

באניות

טז) באניות, ג הכא איהו, כמה דאמרת, דאת דריש בעניות, ד שתכלה פרוטה מן הכיס. אבל, זמינין כל בני עלמא למיתי עלייהו דישראל על ספינן דימא, ויחשבון לשיצאה לון מן עלמא, וכלהו טביעין גו ימא, כמא דעבד ביומין קדמאין.

יז) ותמן איהו חדוה סגיאה. ו כתיב הכא באניות, וכתיב התם ז) באניות רנתם. מה להלן רנה אף כאן רנה.

יח) בדרך אשר אמרתי לך. מן יומא דאתברי עלמא, לא גלי גבורתיה קב"ה לאתחזאה בעלמא, ושעתא דרעותא, אלא בההוא דרך. כי כאשר ראיתם את מצרים, ז באותו דרך, ובההוא גוונא יעביד לך.

יט) דהא לבתר מכל שאר סטרין יתכנשון עלייהו ח דישראל, ויחשבון ישראל, דבזמנא דא יתאבדון, ואינון זבינין לבעלי דביהון, ההי"ד ח) והתמכרתם שם. ונמכרתם לא כתיב, אלא והתמכרתם, בלבבכון תחשבון דאתון זבינין, ולאו הכי, דהא ואין קונה כתיב, ולית מאן דיכיל לשלטאה עלייהו.

כ) וכל דא, לסוף יומיא. ותלייא כולא בתיובתא. וכולא סתים. כמא דכתיב, ט) למען תשכילו את כל אשר תעשון. מאן דאית ליה לבא, יסתכל וידע לאתבא למאריה.

כא) אמר ליה ר' שמעון, י באן אתר אתגלייא פירקנא דישראל בהני קללות. אמר, אשגח ודייק, יא דוכתא בישא מכלהו, תמן הוי.

מסורת הזהר

ז) (ישעיה מג) שמות יא. ח) (דברים כח) לעיל אות ט"ו. ט) (שם כט).

חלופי גרסאות

ג נ"א ל"ג הכא (קראקא). ד נ"א ותכלה (דפוסים ראשונים). ה נ"א ל"ג מן הכיס (קראקא). ו נ"א ל"ג כתיב הכא באניות וכתיב התם (קראקא). ז נ"א מוסיף באותו דרך ובההוא דרך (קראקא). ח נ"א ל"ג דישראל (דפוסים ראשונים). ט נ"א כאן ול"ג אתר (קראקא). י נ"א ל"ג דוכתא (קראקא).

הסולם

מאמר

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה.

טז) **באניות. הכא איהו וכו'**: באניות. הפירוש הוא כאן, כמו שאמרת, שאתה דורש בעניות. כי הא' נחלפת לע', דהיינו שתכלה אז הפרוטה מן הכיס. אבל עתידים כל בני העולם לבא על ישראל באניות הים, ויחשבו לכלות את ישראל מן העולם. וכולם יהיו נטבעים בתוך הים, כמו שעשה בימים הראשונים.

יז) **ותמן איהו חדוה וכו'**: ושם היא שמחה גדולה. כי כתוב כאן באניות, וכתוב שם באניות רנתם, מה להלאה רנה, אף באניות שבכאן היא רנה.

יח) **בדרך אשר אמרתי לך**: מיום שנברא העולם לא גילה הקב"ה גבורתו שתראה בעולם, ולא שעת רצון, אלא בדרך ההוא, למצרים. כי אשר ראיתם את מצרים. באותו הדרך, ובאותו האפן, יעשה לך. (עי' בזהר לך (דפו"י דף ס' ט"א)

דף מ"ח ד"ה ויש כאן, ומשם תבין ביאור הדברים שבכאן).

יט) **דהא לבתר מכל וכו'**: כי לאחר שכל הצדדים האחרים מאומות העולם, יתקבצו על ישראל, יחשבו ישראל, שבעת ההיא יאבדו. והם יהיו נמכרים לאויביהם. ז"ש והתמכרתם שם. ונמכרתם לא כתוב, אלא והתמכרתם, דהיינו שתחשבו בלבבכם שנמכרתם, ואינו כן, כי, ואין קונה, כתוב, שאין מי שיוכל לשלוט עליכם.

כ) **וכל דא לסוף וכו'**: וכל זה יהיה באחרית הימים, והכל תלוי בתשובה. והכל סתום. כמו שכתוב, למען תשכילו את כל אשר תעשון. מי שיש לו לב, יסתכל, וידע לשוב לאדונו.

כא) **אמר ליה ר"ש וכו'**: אמר ליה ר' שמעון

כב) אשגח ודייק כ ואשכח, דכתיב, ל והיו חייך תלוים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך. ואע"ג דידעי ז חבריא זמן, אינון חיים, תלוין קמן וספיקן. ועיקרא איהו ויציבן מלין.

כג) כתב פתקא לעידן רמשא, ושויה בפום שפנינא, ואזלת לגביה דרבי יוסי, דהוה בדוכתיה, ועינוי מחכאן. כיון דחמא לה, אמר, שפנינא. כמא את מהימנא מכל עופא דשמיא, קרא עליה, מ ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה.

כד) נטל פתקא, ועאל לגבי חברייא, מ ואחמי לון. נ וסחי לון עובדא, תוהו. בכה רבי יהודה ואמר, ווי, אע"ג דלא ידעינן ליה, ס מקום שיפול העץ שם יהוא. אתר דבר יוחאי תמן, חברייא בהדיה, ס ומתערין מניה ואולפין מניה.

כה) זכאה נפשיה דבר יוחאי, דקב"ה עביד עמיה נסין, ואיהו גזיר, וקב"ה מקיים. ועתיד למהוי רישא לצדיקייא, דיתבי בגנתא דעדן. ויקבל אפי שכינתא, ויחמי לקב"ה, וישתעשע עם צדיקייא, ויימא להו, באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' ע עושנו.

מאמר כי ינצו אנשים

כו) מ) פ כי ינצו אנשים, אלין מיכאל וסמאל. ונגפו אשה הרה, דא כנסת

מסורת הזהר

) (שם כח) מקץ רח לעיל ז"ח יתרו ג/עד. כ) (בראשית ח) שלח קנ ז"ח נח טו קמא. ל) (קהלת יא) ויקרא רסב פנחס נ ז"ח בשלח לט. מ) (שמות כא) משפטים שעא.

חלופי גרסאות

כ נ"א ולא אשכח (קראקא). ל נ"א ל"ג חבריא (קראקא). מ נ"א ואחזי (קראקא). נ נ"א וחזי (דפוסים ראשונים). ס נ"א ומתעדין (קראקא). ע נ"א מוסיף עושנו השם יתברך ויתעלה למען שמו הגדול ידריכנו בדרך ישרה ויספיק בידנו לעשות מצותיו כדי שנהיה

מאותן שכתוב בהם באו נשתחוה וגו' לפני השם. פ בדפו"י כתבו לקוטים.

הסולם

מאמר

שמעון, באיזה מקום נתגלתה גאולת ישראל בקללות האלו. אמר לו אליהו, הסתכל והבט במקום הרע ביותר מכל הקללות, שם הוא גילוי עת הגאולה.

כב) **אשגח ודייק ואשכח** וכו' : הסתכל והביט ומצא. שכתוב, והיו חייך תלוים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייך. שפירושו, אע"פ שהחברים יודעים זמן הקץ, החיים האלו, דהיינו הגאולה, תלויים שם, ועם כל זה הוא בספק. שז"ס ולא תאמין בחייך. אבל מה שהחברים יודעים הוא עיקר, והדברים פכונים.

כג) **כתב פתקא לעידן** וכו' : כתב מכתב לעת ערב, ושם אותו בפה היונה. והלכה אל ר' יוסי, שהיה עוד במקומו ועיניו מחכות. כיון **שראה אותה**, אמר, יונה, כמה את נאמנת, יותר מכל עוף השמים. קרא עליה, **ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה.**

(דפו"י דף ס' ט"א)

הבטחות ונחמות שבקללות דמשנה תורה

כד) **נטל פתקא ועאל** וכו' : לקח המכתב מן היונה, ובא אל החברים, והראה להם. וסיפר להם המעשה. תמהו. בכה ר' יהודה, ואמר, אוי, אע"פ שאין אנו יודעים אותו, מקום שיפול העץ שם יהוא. דהיינו, המקום שבן יוחאי שמה. החברים עמו, ומתעוררים ממנו ולומדים ממנו.

כה) **זכאה נפשיה דבר** וכו' : **אשרי נפשו של בן יוחאי**, שהקב"ה עשה עמו נסים, והוא גוזר והקב"ה מקיים. **והוא עתיד להיות ראש לצדיקים היושבים בגן עדן, ויקבל פני השכינה, ויראה את הקב"ה, וישתעשע עם הצדיקים, ויאמר להם, באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.**

מאמר כי ינצו אנשים

כו) **כי ינצו אנשים** : הם מיכאל וגבריאל, שה"ס ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, ובשעה שהם במחלוקת ואינם נכללים זה בזה, **ונגפו אשה**

ישראל ויצאו ילדיה בגלות. ענוש יענש, דא סמאל. כאשר ישית עליו בעל האשה, דא קב"ה. ס

מאמר יוסף משלו נתנו לו

כז) יוסף, מדיליה יהבו ליה. פומא דלא נשק לעבירה, נ ועל פיך ישק כל עמי. ורזא דמלה, מניה אתזן כל עלמא, ומניה פרחין נשמתין לכולא.

כח) *) הצואר שלא הרכין לעבירה, וישם רביד הזהב על צווארו. ורזא דמלה, ר' דרגין דאינון לעילא מניה, וכולהו נגדין ליה נגידו טבא מעתיקא קדישא.

כט) ודא הוא רזא דזה"ב דאיהו ארביסר דכל חדא וחדא, מאינון ד' דרגין, כלילא מרחמא ודינא. ודא הוא רזא, דאמרו מארי מתניתין, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה. בגין דכל חדא וחדא, כלילא מרחמי ודינא. ואם היא לתתא מי' פסולה, בגין דלאו איהי כלילא מרחמי ודינא.

ל) הגוף שלא הרכין לעבירה, ס וילבש אותו בגדי שש. היינו רזא דו"ן דשמא קדישא. הרגלים שלא הלכו לדבר עבירה, וירכב אותו במרכבת המשנה. בגין דאית רתיכא עילאה, ורתיכא תתאה, ויוסף זכי לתרווייהו. בגין דנטר ברית קיימא קדישא. צ

מסורת הזהר

נ) (בראשית מא) מקץ סד בהשמטות ח"א ד' רמז, ד"י ת"ז ת"ע ד' קלו: ס) (שם) מקץ סד.

חלופי גרסאות

צ בדפו"י כתבו עכ"מ.

הסולם

מאמר

אשה הרה. זו היא כנסת ישראל, דהיינו השכינה, שמחמת המחלוקת, נסתמים אורות השכינה, **ויצאו ילדיה,** שהם ישראל, **בגלות. ענוש ענש,** זה סמאל, שהסית את ישראל לחטוא ולגרום מחלוקת בין ימין ושמאל, **כאשר ישית עליו בעל האשה,** זה הוא הקב"ה.

מאמר יוסף משלו נתנו לו

כז) **יוסף מדיליה יהבו** וכו': **יוסף, משלו נתנו לו.** הפה שלא נשק לעבירה, דהיינו לאשת פוטיפר, זכה אל, **ועל פיך ישק כל עמי. וסוד הדבר.** משום שנעשה גי"ז מרכבה ליסוד דז"א, ע"כ, ממנו, שהוא יסוד דז"א, **ניזון כל העולם,** וממנו פורחות נשמות **לכל אדם.** כי הנשמות נמשכות מיסוד ומלכות.

כח) **הצואר שלא הרכין** וכו': **הצואר שלא כפף** עצמו **לעבירה,** זכה אל, **וישם רביד הזהב על צווארו. וסוד הדבר,** משום שגי"ז נעשה מרכבה ליסוד דז"א, **אשר שש המדרגות** שהן למעלה ממנו, דהיינו בינה חג"ת ונ"ה דז"א, **כולם מושכים לו המשכה טובה מעתיקא קדישא,** שהוא הכתר.

(דפו"י דף ס' ס"א)

יוסף משלו נתנו לו

כט) **ודא הוא רזא** וכו': וזהו סוד **הזהב** דהיינו מ"ש רביד הזהב וגו'. שהוא בגימטריא י"ד, שכל אחד ואחד מאלו שבע מדרגות, שהן בינה חג"ת ונה"י דז"א, כלולות מרחמים ודין, וע"כ הם ב"פ שבע, שהם י"ד שה"ס זהב. וזהו סוד שאמרו בעלי המשנה, סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה, שהפירוש הוא למגלה מז"א, שיש בו עשר ספירות, משום שכל אחת ואחת כלולה מרחמים ודין, ע"כ הם עשרים, ואם הסוכה יותר גבוהה מעשרים אין לנו השגה, כי אין השגה למעלה מז"א. **ואם היא למטה מעשרה, פסולה, משום שאינן כלולות מרחמים ודין.**

ל) **הגוף שלא הרכין** וכו': **הגוף שלא כפף** עצמו לעבירה, זכה אל, **וילבש אותו בגדי שש.** שהוא סוד הו', **שבשם** הקדוש הוי"ה, שבגימטריא שש. **הרגלים שלא הלכו לדבר עבירה,** זכו אל, **וירכב אותו במרכבת המשנה.** כי יש מרכבה עליונה של הבינה, ויש מרכבה תחתונה של המלכות, **ויוסף זכה לשתיהן, משום ששמר ברית הקדש.**

לא) **שבת, ש' בת.** בזמן שיתחברו ג' אבות עם המלכות, שהיא ב"ת, תקרא שבת.

לב) ויטע אשל בבאר שבע, הקיצוץ שקצץ אדם הראשון, תקנו אברהם, והוא בבאר שבע, שהיא המלכות. ד"א אש"ל, גווני מדות, שהם חג"ת "אדום "שחור "לבן המשיך לה מהם, בסוד ש ג' עדרי צאן רובצים עליה.

לג) יעקב שמש בבית שם ועבר, י"ד שנה. לתקן יובל ושמטה, שהם לאה ורחל.

מאמר מ"ב מסעות

לד) ת"ח, בשעתא דאפיק קב"ה לישראל מארעא דמצרים, אפיק לון בר"ז דשמא דמ"ב אתוון, כגוונא דברא ביה שמיא וארעא.

לה) ובגין דא, כד נפקו ישראל מארעא דמצרים, נטלו תריסר מטנלין, עד דמטו לטורא דסיני. ההי"ד, ביום הזה באו מדבר סיני. ובעא קב"ה, דתלתין מטלנין אוחרנין, דלהוו אזלין יתהון בתלתא יומין. ההי"ד, פ ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים. עשרה מטלנין בכל יומא.

לו) ובגין דחבו, גרמו דלהוו נטלין יתהון ק בתליסר קדמאין. ובגין דא לא עלו לארעא, עד דנטלו תלתין מטלנין אוחרנין, ואשתלים רזא דשמא דמ"ב אתוון, כגוונא דעובדא דבראשית. ר

מסורת הזהר

ש (בראשית כט). פ) (במדבר י) בהעלותך קכת.

חלופי גרסאות

ק נ"א בתריסר (מונקאטש במרובעים). ר בדפו"י כתבו עכ"מ.

הסולם

מאמר — שבת ש' בת

לא) **שבת. ש' בת** וכו': שבת, היא אותיות **ש' בת,** שזה מורה, שבזמן שיתחברו ג' אבות, שהם חג"ת, עם המלכות, שהיא **בת** תקרא **שבת.**

לב) **ויטע אשל בבאר שבע:** היינו, הקיצוץ בנטיעות, שקצץ האדם הראשון, באכילת עצה"ד, תקנו אברהם. וע"כ נאמר, **ויטע אשל.** שתקן הנטיגה שקצץ אדה"ר. והוא **בבאר שבע,** שהיא המלכות, ששם היה הפגם. פירוש אחר. **אש"ל,** רומז על צבעי המדות שהן חג"ת, שהן **אדום שחור לבן,** שהם ר"ת אשל. והמשיך מהם לבאר שבגי' שהיא המלכות, **בסוד ג' עדרי צאן רובצים עליה.** שג' עדרי צאן ה"ס חג"ת והבאר ה"ס המלכות.

לג) **יעקב שמש בבית** וכו': **יעקב שמש בבית שם ועבר י"ד שנה לתקון יובל ושמטה. שהם לאה ורחל.** פירוש כי המלכות שמחזה ולמעלה דז"א, נקראת לאה, והיא בחינת בינה, ע"כ נקראת יובל. והמלכות שמחזה ולמטה

(דפו"י דף ס' ס"א)

ד"א, ה"ס רחל, והיא ספירה שביעית לחג"ת נה"י דז"א ונקראת שמטה.

מאמר מ"ב מסעות

לד) **ת"ח בשעתא דאפיק** וכו': בוא וראה, בשעה שהקב"ה הוציא את ישראל מארץ מצרים, הוציאם בסוד השם דמ"ב אותיות, כמו שברא בו שמים וארץ. שהשם הזה יוצא מן ב' דבראשית עד הב' של ובהו (ועי' ביאורו בהקדמת ספר הזהר אות ג').

לה) **ובגין דא כד** וכו': **ומשום זה כשיצאו ישראל מארץ מצרים נסעו י"ב מסעות, עד שהגיעו להר סיני. ז"ש ביום הזה באו מדבר סיני.** כי **ז"ה** הוא בגי' י"ב. **ורצה הקב"ה ששלשים המסעות האחרים, להשלים מ"ב מסעות כנגד השם מ"ב, ילכו אותם בג' ימים. ז"ש, ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים. שהיו צריכים ללכת עשרה מסעות בכל יום.**

לו) **ובגין דחבו גרמו** וכו': **ומשום שחטאו גרמו שיהיו נוסעים אותם רק בי"ג הראשונים,** כלומר שכל ג' ימים לא נחשבו

להם

לז) צ ומפרי העץ אשר בתוך הגן, דא הוא אתר דרוחיהון דבני נשא גניזין. ודא הוא אתר דאיקרי אוצר הנשמות. והוא גביה דקב"ה, ואמר לון, לא תשתדלון למנדע, האיך רוחיהון מתפרשין מזווגא דיקרא דילי.

לח) ועל דא תנינן ק אשה כי תזריע ש וילדה זכר כתיב, ולא כליל דכר ונוקבא כפום אורחוי דעלמא, דלא מתחבראן כמה דנפקו מלעילא זוגות זוגות.

לט) בגין, דאדם קדמאה וזוגא דיליה, חבו קמיה קב"ה. ועל דא, מתפרשין כד נפקין מלעילא. עד דיהא רעוא קמי קב"ה. אי זכה בר נש, יהבין ליה זוגיה, ואי לא, מפרשין לה מניה, ויהבין לה אוחרא, ומולידין בנין דלא כדקא יאות.

מ) ועד"ד כתיב, ר לא ידון רוחי באדם לעולם. מאי רוחי, רוחו מבעי ליה. אלא אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ידונין כחדא. ועל דא כתיב, וילדה ת זכר ולא כליל דכר ונוקבא, כפום אורחוי דעלמא. דאינון גרמו. א

מסורת הזהר

צ) (בראשית ג) ב"א תלה ב"ב שלו בהשמטות ח"א ד' רסג. ד"י תזריע כג בהשמטות ח"ג ד' שא: ד"י.
ק) (ויקרא יב) תזריע א. ר) (בראשית ו) ב"א רעז.

חלופי גרסאות

ש ה"ג בדפוס מונקאטש במר בעים נ"א ל"ג וילדה זכר כתיב ולא כליל (ווינציא). ת נ"א ל"ג זכר (ווינציא) א בדפו"י כתבו ע"כ.

הסולם

מאמר ומפרי העץ

להם אלא למסע א', ועם י"ב הקודמים היו י"ג מסעות. ומשום זה לא נכנסו לארץ עד שנסעו שלשים מסעות אחרים, ונשלם סוד השם של מ"ב אותיות, כעין מעשה בראשית.

לז) **ומפרי העץ אשר בתוך הגן:** זה הוא מקום שרוחות בני אדם גנוזים שם. וזה הוא המקום שנקרא אוצר הנשמות. והוא אצל הקב"ה. ואמר להם לא תשתדלו לדעת איך הרוחות מתפרשים מהזווג היקר שלי.

פירוש. הנשמות נולדות מזווג ז"א ומלכות, וע"כ יש זכרים ונקבות בנשמות, ונודע שאור זכר מושפע מלמעלה למטה, בבחינת ג"ר. ואור נקבה מושפע רק ממטה למעלה בבחינת ו"ק. וע"כ נצטוה האדם הראשון שלא יסתכל ביציאת הנשמות מן המלכות, שה"ס העץ אשר בתוך הגן, כי אולי יתדבק בנשמות זכרים, וימשיך גם הוא הארת החכמה מאותו הזווג ממעלה למטה בבחינת אור זכר. כי המשכת החכמה ממעלה למטה ה"ס שמאל בלי ימין, וגורם לפירוד הז"א שה"ס הקו האמצעי, מן המלכות, שהמלכות תשאר בשמאל בלי ימין.

לח) **ועל דא תנינן וכו':** ועל זה למדנו, **אשה כי תזריע וילדה זכר, כתוב,** ולא כלול **זכר** ונקבה, כמו בנשמות, שבהן כל נשמה כלולה מזכר ונקבה, שהוא **כפי דרך העולם,** שבעוה"ז אין הזכרים והנקבות **מתחברים, כמו שיצאו למעלה,** בנשמות היוצאות מזו"ן **שיוצאים זוגות זוגות** זכר ונקבה ביחד.

לט) **בגין דאדם קדמאה וכו':** וע"כ אין יוצאים זוגות בעולם הזה משום **שאדם הראשון** והזווג שלו **חטאו לפני הקב"ה, ועל כן** כשהנשמות יוצאות מלמעלה ויורדות לעולם הזה, מתפרדים הזכר מן הנקבה, **עד שיהיה** הרצון לפני הקב"ה, לחבור ולחברן יחד. **אם** זכה האדם נותנים לו בת זוגו. **ואם לא,** מפרידים אותה ממנו, ונותנים לה איש אחר, ומולידים בנים שאינם כראוי.

מ) **וע"ד כתיב לא וכו': וע"כ כתוב, לא ידון רוחי באדם לעולם.** שואל, מהו **רוחי, רוחו היה צריך לומר.** ומשיב, **אלא הם ב' רוחות שיוצאים זוגות,** ורוחי הוא כמו שהיה מנוקד עם ז' פתוחה, שהוא לשון רבים, **לא ידונו יחד.** כי הם באים לעולם הזה כשהם נפרדים אחד מחבירו. **וע"כ כתוב, וילדה זכר,** שאינו כלול מזכר ונקבה **אלא כפי דרך העולם.** שהם, אדם וחוה, גרמו בחטאם.

פירוש. **משום שהאדם הראשון נתדבק** בנשמות הזכרים המאירים ממעלה למטה, נמצא שהפריד הקשר של זכר ונקבה ביחד, כי כשהם ביחד, גם הזכר אינו מאיר ממעלה למטה. וכיון שאכל מעצה"ד, שפירושו שהמשיך **הארת החכמה** ממעלה למטה, **עשה פרוד בנשמות,** ובאות לעולם זכר בפני עצמו ונקבה **בפני עצמה.** וזה גרם ג"כ **שהזכר הוא חסדים בלי חכמה,** כי מתוך שנפרד מן הנקבה, **אינו יכול להאיר עוד עם חכמה,** כי **הארת החכמה אסורה להשפיע ממעלה למטה,** כדרך הזכר. **ולפיכך** אינו משפיע רק חסדים מכוסים.

סליק פרשת תבא

(דפו"י דף ס' ס"א)